Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch xoi'kam

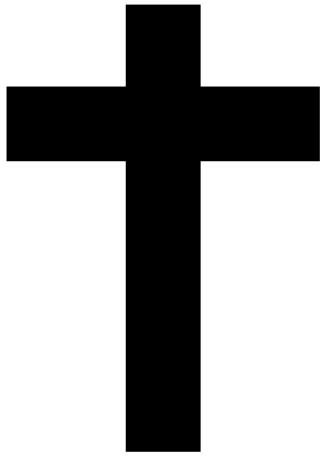

New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan, Southeastern)

Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan, Southeastern)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81

Contents

MATEO 1
MAARKOS 56
LUUKAS 91
JUAN 147
GU NOONBI'Ñ GUCH XOI'KAM 191
ROOMA KAM 243
1 KORIINTO KAM 267
2 KORIINTO KAM 290
GALAASIA KAM 304
EEPESO KAM 313
PILIIPOS KAM 322
KOLOOSAS KAM 328
1 TESALOONIKA KAM . . . 334
2 TESALOONIKA KAM . . . 339
1 TIMOTEO 342
2 TIMOTEO 349
TIITO 354
PILIMOON 357
ISRAEL KAM 359
SANTIAGO 380
1 PEEGRO 388
2 PEEGRO 397
1 JUAN 402
2 JUAN 409
3 JUAN 410
JUUDAS 411
NAT JAX T꞊ TH꞊ GU JUAN . . 414

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA GUCH XOI'KAM NAT TU UA'NAK GU MATEO

Gu bopxi'ñ guch Xoi'kam
(Lk. 3:23-38)

1 Gu Dabii gio gu Abraam jir di' pix am
gu bopxi'ñ guch Xoi'kam. Ja'pni ja'k moo tu
tu'ii':

2 Gu Abraam maa'n tu mar kat na Isaak
tiigich. Mi' dhir ba' moo gu Isaak maa'n jup
tu mar kat na Jakob jup tiigich. Mi' dhir
ba' moo gu Jakob ji'kchip tu maamar kat,
maadit jir di' gui' na Judaa tiigich. 3 Mi' dhir
ba' gu Judaa gook jup tu maamar kat, maa'n
Paaris tiigich, gu jumai ba' Saara, gu ja naan
ba' Tamaar jup tiigich. Ba' gu Paaris maa'n
jup tu mar kat, Isroom jup tiigich. Mi' dhir
ba' gu Isroom maa'n jup tu mar kat, Araam
jup tiigich. 4 Mi' dhir ba' gu Araam maa'n
jup tu mar kat, Aminadaa jup tiigich. Mi'
dhir ba' gu Aminadaa maa'n jup tu mar kat,
Nasoon jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Nasoon
maa'n jup tu mar kat, Salomoon jup tiigich.
5 Ba' gu Salomoon mi' dhir maa'n jup tu mar
kat na Boos jup tiigich, gu di'ii'n ba' Raab
jup tiigich. Ba' gu Boos mi' dhir maa'n jup
tu mar kat, Obed jup tiigich, gu di'ii'n ba'
Rut jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Obed maa'n
jup tu mar kat, Isayii jup tiigich. 6 Mi' dhir
ba' gu Isayii maa'n jup tu mar kat na pui'
tiigich Dabii. Mi' dhir ba' gu Dabii maa'n
jup tu mar kat na Salomoon jup tiigich, gui'
nar di'ii'n gui' na biipi' dir jir binga'n kat gu
Uriiyas.

7 Ba' gu Salomoon mi' dhir maa'n jup tu
mar kat, Roboam jup tiigich. Mi' dhir ba'
gu Roboam maa'n jup tu mar kat, Abiiyas
jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Abiiyas maa'n
jup tu mar kat, Asaa jup tiigich. 8 Mi' dhir
ba' gu Asaa maa'n jup tu mar kat, Josapaat
jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Josapaat maa'n
jup tu mar kat, Joraam jup tiigich. Mi' dhir
ba' gu Joraam maa'n jup tu mar kat, Usiiyas
jup tiigich. 9 Mi' dhir ba' gu Usiiyas maa'n
jup tu mar kat, Jotaam jup tiigich. Mi' dhir
ba' gu Jotaam maa'n jup tu mar kat, Akaas
jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Akaas maa'n
jup tu mar kat, Esekiiyas jup tiigich. 10 Mi'
dhir ba' gu Esekiiyas maa'n jup tu mar kat
na Manasees jup tiigich. Mi' dhir ba' gu
Manasees maa'n jup tu mar kat, Amoon
jup tiigich. Mi' dhir ba' gu Amoon maa'n
jup tu mar kat, Josiiyas jup tiigich. 11 Mi'
dhir ba' gu Josiiyas ji'kchip tu maamar kat
jano' na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel
kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Ba' maadit
Jekoniiyas tiigich gui' ji' nam jir maamra'n
kat.

12 Ba' mikkat gatuuk nam pai' dhuuk mu
ja'k xi oi'ñkat Babiloonia, maa'n jup tu mar
kat gu Jekoniiyas na Salatial jup tiigich. Mi'
dhir ba' gu Salatial maa'n jup tu mar kat,
Robabeel jup tiigich. 13 Mi' dhir ba' gu
Robabeel maa'n jup tu mar kat, Abiot jup
tiigich. Mi' dhir ba' gu Abiot maa'n jup tu
mar kat, Eliakiim jup tiigich. Mi' dhir ba'
gu Eliakiim maa'n jup tu mar kat, Asoor jup
tiigich. 14 Mi' dhir ba' gu Asoor maa'n jup
tu mar kat, Sadook jup tiigich. Mi' dhir ba'
gu Sadook maa'n jup tu mar kat, Akiim jup
tiigich. Mi' dhir ba' gu Akiim maa'n jup tu
mar kat, Eliob jup tiigich. 15 Mi' dhir ba'
gu Eliob maa'n jup tu mar kat, Eliasaar jup
tiigich. Mi' dhir ba' gu Eliasaar maa'n jup
tu mar kat, Mataan jup tiigich. Mi' dhir ba'
gu Mataan maa'n jup tu mar kat, Jakob jup
tiigich. 16 Mi' dhir ba' gu Jakob maa'n jup tu
mar kat na Josee jup tiigich, gui' nar binga'n
kat gu Mariiya gui' nar di'ii'n guch Xoi'kam
gui' na Jesuus tii', gui' na saak Dios pu'ñi bha
jootsa' jix dhaam dir.

17 Ba' jano' dir nat pai' dhuuk maaxir gu
Abraam, mambhiix daman maakob ai mit
gu ja'tkam nat ba'p ba maaxir gu Dabii.
Gio ba' mi' dhir gatuuk ja'kbui' aixkam
jup ai mit na mit maaxir jano' dir nat pai'
dhuuk gu Dabii maaxir mi' juugit na mit
pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam
mu ja'k Babiloonia. Gio ba' mi' dhir jano'
nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'ñkat Babiloo-
nia gu Israel kam ja'tkam, ja'kbui'p ai mit
mambhiix daman maakob na mit maaxir
gu ja'tkam mi' juugit nat pai' dhuuk maaxir
guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bha
jootsa' jix dhaam dir.

Nat jax ja'k maaxir guch Xoi'kam
(Lk. 2:1-7)

18 Ja'pni ja'k jum duu guch Xoi'kam jano'
nat pai' dhuuk maaxir. Gu di'ii'n Mariiya tu
taanda' am na sap biima'n tu kiicha' maa'n
gu chio'ñ na pui' tii' Josee, gu' ji na gu'
biipi' dir nat chakui biima'n tu kiicha, diilh
pix bar alhi'ch kiikam ka' gu Mariiya, sia
kum tii chakuir jum bipnagim, na gu' gux
Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat pui' ja'k
bhaan jum tajaa na ba' diilh pix ba tigia'
maa'n gu alhii. 19 Gu' ba' na gu' gu Josee
jup jir jix bhai'kam ka', gui' na biima'n jix
chu kiicham ka' gu Mariiya, pui' bam aagit
nam jix xi'lhim xim ji'dilhkadai git cham
tu' bhaan ji chu a'gat, na gu'x joi'gi'n gu
Mariiya, ba' cham aa' na ba ji iattulhdha'
ja bui gu gɇ'gɇrkam jum aa'ndam, nam ba'
cham tu chiñia' nam mu'aa'. 20 Ba' pui' bam
aagik na moo mai' ba bua' git gu Mariiya,
gu' ji nat gu' ba tii maa'n gu nobii'ñ guch
Gi'kora' tiitki' bhaan na sap jup titda:

—Aapi' Josee nap jir boxii'ñ gu Dabii, cha'p jax jum aagɨt bɨɨma'n xi chu kiichai gu Mariiya, na gu' gu alhii gui' na tɨgia', dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pɨx nat pui' ja'k tu duu nat bhaan jum tajaa. 21 Ba' gui' jɨ' gu alhii na tɨgia' gu Mariiya, Jesuus jap tɨɨtgɨ', na gu' dhi' ya ja'p uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam. Pui' ku ba'r am na pu'ñi ja'k tɨɨ'nka'.

22 Ba' dhi' pu'ñi ja'k tum duu jano' nat tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tɨ'ɨɨk bɨjɨk guch Gɨ'kora' nat bhaan jim ua'rgidhak maadɨt gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch:

23 Dɨɨlh pɨx ba tɨgia' gu alhii maa'n gu ubii
tɨyaa.
Emanoil jam ba' tɨɨtgɨ'.
Ba' dhi' ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jich a'm tɨ nɨɨl'ñ gu Dios.

24 Ba' nat pai' dhuuk ba ñiñia gu Josee, cham jax ji chɨ'ɨɨk bhai'p ji bhɨi gu Mariiya na jax ba tɨtda gu nobii'ñ gu Dios. 25 Ku gu' chakui maap jix bhai' tu oi'ñcha mɨt ji ja'p na moo na jax no'm jir jum bɨpnagɨm. Dai gatuuk nat pai' dhuuk ba tɨɨ gu alhii gu Mariiya na mɨt ba' maap ba tu oi'ñcha. Ba' gu Josee, Jesuus tɨɨt gu alhii nat jax chia na tɨɨtgɨ' gu nobii'ñ gu Dios.

2

Nam ba tɨɨ'mpu' guch Xoi'kam gui' nam jix maatɨt ja nɨɨl'ñdha' gu chiichia'

1 Ba' gu Jesuus bhammɨ maaxir na pai' pui' tɨ tɨɨ' Beleen gui' na bhaan bipio' gu Judea dɨbɨɨr, ba' jano' maaxir na pai' dhuuk jir gɸ'kam ka' gu Eroodis na jɨ'x jir Judea. Ba' jano' jɨ'kchi bhammɨp ba ji bubua mɨt Jerusaleen gui' nam mu ja'k oi'ñka' xia'lhbui, gui' nam jix maatɨt ja nɨɨl'ñdha' gu chiichia', na mɨt mui' ba tɨɨgim guch Xoi'kam nat ba maaxir. 2 Ba' bhai' ba tɨ tɨkka am na sap pa ja'k jax chu'ii', jup kai'ch am:

—¿Pa ja'k jax chu'ii' guch Xoi'kam gui' nat ba maaxir, gui' na saak jir ja gɸ'kam tuk ka' gu ya' kam dhi Israel? Maa'n tɨɨ chich gu gɸ' chi'ɨɨ' na pui'r jum duukam nat ya' pai' ba maaxir guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach moo bhai' xi jii na chich bhai' bha tu daañim buiñor.

3 Ba' gampai' ji dhuu gu Eroodis nat pui' jɨ' ja kai, panaas kut giilhim jix buam jum ɨlh, gio gu jai' nam jɨ'k bhai' oi'dha' Jerusaleen ba pui' ɨp. 4 Ba' ba ja bai gu Eroodis gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' bhai' ba ja tɨkka na pai' ba' pui' maaxilhia' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dɨr. 5 Ba' gui'p tɨtda am:

—Dho mi' dho saak na pai'r Beleen gui' na bhaan bipio' ya' dhi Judea dɨbɨɨr, na gu' pui'm kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tu ua'nak maadɨt gui' nam bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk, na ja'pnim kai'ch:

6 Ba' aapi'm na pim jɨ'k mi' oi'dha' na pai'
pui' tɨ tɨɨ' Beleen,
gui' na bhaan bipio' gu Judea dɨbɨɨr,
cham tu' gampai' bipio' pim,
sia ku gu' jai' kap tɨɨ gɸ'gɸr jir kikcham ya'
dhi Judea,
na gu' mi' aapi'm jam bui maa'n maaxilhia'
gui' nar gɸ'kam ka' ja bui guñ ja'tkam
tuk Israel kam.

7 Ba' ba ja bai ɨp gu Eroodis gui' nam jix maatɨt nɨɨl'ñdha' gu chiichia', ba' mu ja'p dɨlhkob jix xɨ'lhim ba ja tɨkka nam pai' ba' duuk mu pai' pu nɨɨl'ñ gu gɸ' chi'ɨɨ' na bhaan jix maatɨ' nat ba maaxir guch Xoi'kam. 8 Ba' daipu' nat xi ja tɨkkak mui' xi ja joot mu ja'k Beleen, jup ja tɨtda:

—Ea na pim mu jimia' mu Beleen. Mi ja'p japim nai' tu gaa'ngɨmɨi tɨgia' gu alhii gui' na pui'r jich Xoi'kam. Ba' no' pimɨt mi' pai' tɨɨ, ya' pim xiñ aa'ñdhidhat na pim pai' dhuuk gio ja'k jup ba suulhgia' na pai' sɨlh jup tui'ka', nañ ba' aañ mui'p jimia' nañ tu daañmɨra' buiñor.

9 Ba' gui' daipu' nat jax pu'ñi xi ja tɨɨ'n gu Eroodis, pu jii mɨt. Ba' gamai' gu bɨɨx boi nam mu jiim, bɨɨpɨ' gamai' ba jim gu gɸ' chi'ɨɨ' bha ja'p jix dhaam, gui' na mɨt bɨɨpɨ' dɨr mummɨ ja'k tɨɨ ja ki'aam na bha ja'p daa jix dhaam, ba' mui' pu jim bha ja'p jix dhaam gammɨjɨ nam jax jiim gu bɨɨx boi. Ba' na mɨt pai' dhuuk ba ai mummɨ Beleen, bhai' pɨx ja'p ji dhaibu gu gɸ' chi'ɨɨ' sɨlh mi' na pai'p tu'ii' gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. 10 Ba' joidham jix bhai'm ɨlh jamɨt gui' nam jix maatɨt ja nɨɨl'ñdha' gu chiichia' na mɨt ba tɨɨ gu gɸ' chi'ɨɨ' nat bhai' pɨx ja'p ji dhaibu, nam gu'x maat na mi' bap tu'ii' guch Xoi'kam. 11 Ba' na mɨt mui' ji baap mɨjɨ ba'k chɨr, mi' pɨx ji chɨɨ mɨt gu alhii na mi ja'p daa, gio gu dɨ'ɨɨ'n. Ba' nam jax jiim, ja o'lhia kɨ'n gu'kɨk bhai' ji chu daanɨ mɨt buiñor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam, gio na mɨt xi chu kukpio'kak mi ja'p xi chu dalhxi gui' na mi' tu jim gui' nax dha'ram tu namɨɨk, pui' na jax gu di'oor, gio gui' na joidham uub, gio ba' gui' na kɨ'n tum kubhionda'. 12 Gatuuk ba' dai na mɨt mi ja'p ba tɨbia. Ba' ba tɨ tɨɨtkɨ mɨt na sap cham bhaai' nam mu ja'k ka jiimda' buiñor gu Eroodis, na gu'x bhaam buiñor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. Ba' maakam ja'k bhɨi mɨt na mɨt pai' dhuuk ba jii mu ja'k ja ki'aam.

Gu Josee na mai' ba dai'ññia' mu ja'k Ejipto na bhɨika' guch Xoi'kam nam ba' cham mu'aa'

13 Ba' gatuuk na mɨt pai' dhuuk ba jii gui' nam jix maatɨt ja nɨɨl'ñdha' gu chiichia', ba

tɨɨ gu Josee maa'n gu nobii'ñ gu Dios tɨɨtki' bhaan, ba'p tɨtda:

—Xi bamii' Josee, jix kɨɨ' bim duuñ kup mai' dai'ññia' mu ja'k Ejipto, xi bhɨɨji ap dhi alhii, gio gu dɨ'ɨɨ'n jap bɨɨx jup xi baidhai. Mummɨp ba' moo pɨx daaka', aañ dɨɨlh bam aagi'ñdha' na pai' dhuuk jix bhaai'n ka' nap gio bhai'p ba jimia', na gu' ya' gu Eroodis bha jimda' jia na bha gaa'mɨra' dhi alhii na ba' ya' mu'aa'.

14 Ba' nat pai' dhuuk ba ñiñia gu Josee, pu tukaa'ñ cha'm mi' bhɨi nat mai' ba mɨɨ mu ja'k Ejipto, xi bhɨɨk gu alhii gio gu dɨ'ɨɨ'n bɨɨx jup xi baidhak. 15 Mu ja'k ba' pu daaka' na jɨ'x duakat gu Eroodis. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tɨ'ɨɨk gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora' bhaan jim ua'rgidhak maadɨt gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch: “Mummɨ dɨr Ejipto ñich bha ja'k bai guñ mar.”

Gu Eroodis na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam ja kooda' gu a'aalh, katti sap maadɨt jir di' ka' gɨt guch Xoi'kam

16 Ba' nat pai' dhuuk pui' ba tɨ kai gu Eroodis na mɨt maakam ja'k pɨx ba bhɨi gui' nam jix maatɨt ja nɨi'ñdha' gu chiichia', giilhim bhai' ji bhaam, na gu' tɨi ka ja nɨɨrat nam saak gio bhai' bhɨɨya' gɨt nam bhai' xi aa'ñdhidha' gɨt na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. Ba' mu ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ mu Beleen nam sap ja kooda' bɨɨx gu a'aalh nam jɨ'k mi' jai'ch ka', sia gui' nam mu ja'p oi'ñka' ju'ñdharan. Ba' dai gui' nam jɨ'k jix io'm jir a'lhich tu chia nam ja kooda', gio gui' nam jɨ'k gook oidha' ba bia', na jɨ'x ɨlhii'ñ na bar gɸ' guch Xoi'kam jano' dɨr nam pai' dhuuk tu aagi'ñ na mɨt tɨi gu gɸ' chi'ɨɨ' gui' nam jix maatɨt ja nɨi'ñdha' gu chiichia'. 17 Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiiyas gui' na bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk na ja'pnim kai'ch:

18 Mu na pai' pui' tɨ tɨi' Ramaa pɨx giilhim tɨm
tɨi nat bhai' ji chum susuanɨ,
panaas kum giilhim jix buam jum aagɨt
gɸ'gɸr kɨ'n suan,
gu' bak gu Rakeel na suak na mɨt ba ja koi gu
maamra'n.
Ba' cham jɨ'x tɨ jɨjɨkgɨr na gu' giilhim jix
buam jum aa',
nam gu' ba ko'iix gu maamra'n na xi ja nɨi'ñ.

19 Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba muu gu Eroodis gio buiñor jup bam maax gu Josee gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'k ka daa Egipto, ba'p tɨtda:

20 —Xi bamii' Josee. Xib ba' bax bhaai' nap giop ba jimia' bhammɨ ja'k Israel, xi bhɨɨji ap dhi alhii gio dhi dɨ'ɨɨ'n jap bɨɨx jup xi baidhai, na mɨt gu' ba koi gui' nam jaroi' kax bhaamkidhat dhi alhii.

21 Ba' gu Josee nat jax jup bam pu jii ɨp bhammɨ ja'k Israel, xi bhɨɨk gu alhii, gio gu dɨ'ɨɨ'n bɨɨx jup xi baidhak. 22 Gu' ji na gu' nat chakui bhammɨ ai, pui' ba tɨ kai na gu Arkelao bhai'p bar gɸ'kam na jɨ'x jir Judea, gui' nar maraa'n gu Eroodis kat. Ba' pui' cham mui' ka ai gu Josee, na gu'x ɨɨbhi'ñ. Ba' gio buiñor jup bam maax gu nobii'ñ gu Dios tɨɨtki' bhaan, ba' pui' tɨtda na mu ja'k bhɨɨya' Galilea. Ba' gu Josee pu sɨlh bhɨi ɨp mu ja'k na pai' tu aagi'ñ. 23 Ba' nat jax mummɨ ai, mi' dhɨr mu ja'k jup bhɨi na pui' tɨ tɨi' Nasareet. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' na mɨt jax ja'k tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk gu Dios, na saak guch Xoi'kam pui' ja'k jix mat ka' am gu ja'tkam: Jesuus Nasareet kam.

3

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam maa'n kap na pai'r gampɨx jix chu gak kɨr
(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Ba' jano' mu ja'p gampɨx jix chu gak kɨr gui' na bhaan bipio' gu Judea dɨbɨɨr, pɨx ba kai'ñka' gu Juan ja'tkam bopkondam na oirɨt tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, 2 jup ja tɨtdada':

—Ya' mam ai na pai' dhuuk maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

3 Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' na aagɨt jup kai'ch gu Isaiiyas gui' na bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch:

Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampɨx jix chu
gak kɨr pɨx oirɨt ba tu ja a'gi'ñdha' gu
ja'tkam,
jup ja tɨtdada':
“Gor jix kɨi' bim duuñ,
ja'p pɨk bhai' bar jimdam gu Gɸ'kam.
Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.”

4 Ba' gu Juan gu tɨi'dhar ga'n, kameeyo bapoo jir jup duiñxim ka', gio gu bhiisparu'n jir jo' ka' ɨp. Gio ba' gu koi'dhar ga'n, gu sossoi ɨp na ja da'ngɨt ja kua'da' gio ba' gu mɨɨbat gui' na mu ja'p gampɨx jix jai'ch ka'. 5 Ba' mui' ja'tkam mi' aajidha' am mi' na pai' oirɨda' gu Juan nam jix kaim ka' na jax tu a'gada', pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' bɨɨx kap gui' na dhi' pɨx bhaan jup bipio' gu Judea dɨbɨɨr, gio ba' gui' nam jɨ'k mi ja'p amuub jup oi'dha' na pai'r Jordaan Ak. 6 Ba' pui' ba tɨtdada' am gu Juan nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax bɨɨpɨ' dɨr nam bɨɨx aixim jum ua'tulhi'ñdha', ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' suudai' kɨ'n mi' na pai'r Jordaan Ak.

7 Ba' jano' mui' mi'p ba ai mɨt gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda' nam pui'p xim bopkonamtu'. Ba'p ja tɨtda gu Juan:

—¿Jaroo jam aagi'ñ na cham xiim jam tulhiiñchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim na pim jix aa' nañ jam bopkona' na ba' cham jam tulhiiñchuda'? Giilhim gu' na pim jix bhaa'mna' ja'p na gu kooko'. 8 Gu' dhi' jam a'm jum aa' ji na pim ya' dɨr ja'p ja'k jix kɨɨ'p jum duukam bap tu buada' na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na pim sɨlhkam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. 9 Cha'pim jax jum aa'nda': "Aach matgɨm jich a'm tɨ nɨɨ'ñ ji gu Dios, nach gu'r bopxi'ñ gu Abraam." Jax dhui na gu' gu Dios sia gu'ñɨ joodai jix bhaai' na pui' ja duñɨa' nam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam, aapi'm ba' ja'p xi jam dui no' pimɨt cham mi' pui' jii na jax jix aa'. 10 Ba' amuub ba kaat gu baiñdhas gui' na kɨ'n jum ɨ'kia' gu takaa'n gu ɨ'ɨɨx, na gu' gu jax chu'm ɨ'ɨɨx no' cham kɨɨ' tu ɨ'bhai'ñchar, jix bhaai' nam ɨɨkɨɨ mu baas buaji bhai' xi mɨidha'. 11 Ba' aañ nañ xib ya' tu bopkon, jir suudai' kɨ'n pɨx, ja'ppɨx na bhaan jix maatɨ' ka' nam jɨ'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios. Ba' gui' na gatuuk bha jim, gui' dho gi gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na kɨ'n jam bopkona', gio ba' na bɨɨx mɨidha' gu jam ua'tulhdhara' ja'p tu'm na gu tai kɨ'n. Ba' gui'x io'm bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñɨa', cham tu' pui' na jax aañ. Pu cham jɨ'x jir jupaabkamu'n iñ dho moo nam iam tu' suuska'n mui' ba ui'dhika' gɨt. 12 Ba' na pai' dhuuk bha jimda', pu ua'ka' gui' na kɨ'n jɨlhbidha' gu tiriik, ba' xi kɨɨ'mpigai dai ba ulhña' gui' na jɨ'k jix kɨɨ', gu tanaara' ba' mu ja'k xi ñu'aa' na pai' cham jɨ'xkat tuutkɨ gu tai.

Gu Jesuus na bam bakuana'
(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

13 Ba' jano' jɨ' na mummɨ gampɨx jix chu gak kɨr oirɨt ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, mi' dhɨr mui' ma jii Galilea gu Jesuus nat ba chiañɨm ɨp na pui'p bakuana'. 14 Ba' nat pai' dhuuk mummɨ ba ai, ja'kbui' kat bhai' bax aa' gu Juan na bakuana' gu Jesuus, jup tɨtda:

—Gu' aañ pui' ɨlhii'ñ ji nap aap ja'kbui' kat jiñ bakuana', gu' aap ja'kbui' kat bhai' bañ chiañɨm nañ jum bakuana'.

15 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pɨx ji na gu'ch a'm jum aa' nach pui' ja'k tu kuugalhdha' na jax tu ua'ñɨx gu ñɨo'ki'ñ gu Dios.

Ba' pui' cham jax ka tɨi gu Juan, dai nat ba bakua gu Jesuus. 16 Ba' nat jax mi' dhɨr gamai' ji buus gu Jesuus suudai' chɨr, panaas kut joidham bhai' jim kukpio' gux dhaam, ba' ba tɨi gu Jesuus nat maaxik bhammɨ dɨr bhai' ji chɨm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p tu'm na gu gioda'. 17 Mi' dhɨr ba' bhai' ji chum ñɨo bhammɨ dɨr jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Dhi'ñɨr di' guñ mar nañ jix io'm jix dha', na ñɨch gu' pu bɨjɨk dɨr bhaan tɨ tɨi.

4

Gu ja'ook na tɨix mai'chim ka' gu Jesuus
(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

1 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Jesuus na mu jimia' mummɨ gampɨx jix chu gak kɨr na sap ba' mi' mai'chia' gɨt gu ja'ook.

2 Ba' mam saabu gook oo'm tanoolh gio gook oo'm tukaa' nat pu cham tu' juu, ba' gatuuk jix io'm tɨi bax bhio'. 3 Ba' mi' ba ai gu ja'ook na tɨi bax mai'chim, jup tɨtda:

—Eap pui' xi ja tɨɨ'n dhi joodai na paan jup jum duñɨa' no'p baabui' sɨlhkam Dios jir Maraa'n.

4 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Jax dhui nap jum kai'ch gu ñɨo'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñɨx na cham tu' dai tu' koi' kɨ'n dua gu maa'nkam, gu' ja'pji sia ji no' mi' pui' jim na jɨ'k jax jum kai'ch gu ñɨo'ki'ñ gu Dios.

5 Ba' gatuuk ma baidhak gu ja'ook gu Jesuus bhammɨ Jerusaleen na tɨi ɨlhdhat na ma mai'chia' gɨt. Ba' bhɨjɨmmɨ daam dɨr kuugaran gu gɸ' chiop xi chɨsaa'ñdhak bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', 6 jup tɨtda ba' bhai' xi kɨɨsak kookba'n:

—Eap ya' dɨr mui' xi chuudaiñ no' pich moo baabui' cham muu, na ba'x maatɨ' ka' no'p baabui' moo sɨlhkam Dios jir Maraa'n. Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm na tu ua'ñɨx na ja'pni mui' jim kɨksa:

Gu Dios bham joochxidha' gu noonbi'ñ nam
ba'm nuukdaidha',
gio nam jum noonob am tu daagɨi tɸ'kob
jum ua'ka' nap ba' cham jodai cha'm
jutbui ɨlhia'.

7 Ba'p tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Jax dhui na moo ja'pnip jum kai'ch ɨp mi' na pai' tu ua'ñɨx gu ñɨo'ki'ñ gu Dios na ja'pni mui' jim kɨksa: "Cham jir am nap mamai'chɨkda' gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora', na gu'x io'm jix xidhuu."

8 Ba' gatuuk maakam ja'k tɨip baidhak gu ja'ook gu Jesuus maa'n kap na pai' tɸ'kob jir oidha' ta'm, ba' bhammɨ kookba'n xi kɨɨsak mu ja'p nai' xi chu joojoi'ñchuda bɨɨx kap na jɨ'x jir oi'ñga'n na ba' tɨ tɨgia' na jɨ'k tu' nai' ja'p jix chu jai'ch. 9 Mi' dhɨr ba' moop tɨtda:

—Dhi' bɨɨx nap jɨ'k tu' mu ja'p nɨɨ'ñ nax chu jai'ch, dhi' bɨɨx jir aañ ga'n. Ba' aañ bɨɨx tum makia' no' pich mi'ñɨ ja'p jum o'lhia kɨ'n xi kɨkbok bhai' xiñ dhaanɨ.

10 Gu' ji na gu'p tɨtda pɨx gu Jesuus:

—Mu bi jim ja'ook. Cha'p tu' kɨ'n kañ juanda'. Na gu'p jum kai'ch ɨp mi' na pai' tu ua'ñɨx gu ñɨo'ki'ñ gu Dios na ja'pni mui' jim kɨksa: "Xi chu daanɨt ap buiñor gu Dios gui' nar gɸ'kam. Ba' dai gui' buiñor jap pɨx tu daanda', cham tu' jumai buiñor ɨp."

11 Ba' pui' ma jii gu ja'ook, nat gu' cham jɨ'xkat ma'iich gu Jesuus. Ba' mi' ba ai mɨt

gu noonbi'ñ gu Dios nam ba' palhbuidha' gu Jesuus gu tu' na a'miram jum aa'nda'.

Gu Jesuus na tu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

12 Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jesuus na mit ba kuu gu Juan ja'tkam bopkondam, pu jii mu ja'k Nasareet gui' na bhaan bipio' gu Galilea dibiir. 13 Ba' mi' dhir mu ja'k jup bhii na pai' pui' ti tii' Kapernaum gui' na mummi bipio' na pai' gɸ'gɸr susda'ka' gu suudai', mi' na pai' jax bhaan bipio' gu ja dirba' gu bopxi'ñ gu Sabuloon gio ba' gu Neptalii. 14 Ba dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

15 Ba' mummi na pai' jax ti dirba' gu Sabuloon,
gio ba' mi' na pai' jax jup ti dirba' gu Neptalii,
mummi na pai' baasi'n dir ja'k bipio' mi' na pai'r Jordaan Ak,
mummi nam pai' oi'dha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.
16 Gu ja'tkam gui' na ja'p ji buusan nam jix chu tukgam tir ka oipot na pai'x chu muuki',
ampix ja a'm ton gui' na ja'p ji buusan nax chu maax.

17 Ba' jano' dir mi' ji' dir bhai' ji chibgai gu Jesuus nat bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titda':

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk saak maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Ba' dai na jam a'm jum aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'.

Gu Jesuus na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam nam sap kaichgida'
(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Ba' na mu ja'p ka jim gu Jesuus biix ju'ñdharan gu gɸ' suudai' gui' na Galilea bhaan bipio', ba' mi' ba ja tii gook gu ja'tkam daim sispidhim nam mu ja'p buppaim suudai' chir maa'n gu gɸ' asaak nam mi' tu bhibhia gu boptop. Ba' maadit dhi' ji' Simoon tii', gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gu jumai' ba' Anrees jup tii'. 19 Ba' ba ja baidhim gu Jesuus nam sap kaichgida', jup ja titda:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na pim xib dir ja'p ja'k bañ kaichgida' na pim ba' bar ja'tkam bhiadam ka', na pim tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdha', pui' ji buusnia' na pim ba ja bhia' ja'p na gu boptop.

20 Ba' gui' cham jax ji chi'iik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu tu'ii' gu gɸ'gɸr ja a'sak gui' nam ki'n ka tu bhiadat gu boptop.

21 Ba' gammiji gu biix ju'ñdharan gu gɸ' suudai' nam gamai' jiim, jai' mi'p ba ja tii gu Jesuus gook gu ja'tkam nam pui'p jir jum sispidhim. Ba' maadit jir di' gu Jakoobo, gu jumai ba'r Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. Ba' bhai' gɸ' kanuub ta'm ji dharaat jix bhai' ka ja bua am gu gɸ'gɸr ja a'sak gui' nam ki'n tu bhiada' gu boptop. Ba' gu Jesuus pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gu jai'. 22 Ba' gui' pui' cham jax ji chi'iik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu'ii' ip gu gɸ' ja kanuub gui' nam bhaan ka tu bhiadat gu boptop, dai ba' gu ja taat mi' pup oiri.

Gu Jesuus na mui' kap ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Lk. 6:17-19)

23 Ba' mi' dhir biix kap nai' ji chu a'ga gu Jesuus na ji'x bhaan bipio' gu Galilea dibiir mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu dai Israel kam ja'tkam, na ja aa'ñdhidha' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nam jax ja'k duuji buiñor aaya' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ñdhidhat gui' nam ji'k jix kako'k ka' na biix aixim tu'm ja ɸɸka' gu ko'kdai'. 24 Ba' pix ja'x pui' tu a'gada' am gu ja'tkam biix na ji'x bhaan bipio' gu Siiria dibiir na gu Jesuus mu pai' pix oirit jix kii'p jum duukam jup tu bua. Ba' jai' dhit na biix aixim tu'm ja ɸɸka' gu ko'kdai', mui' ma ja u'uuk jamit mummi na pai' oirida' gu Jesuus na mit ba chiañim na ja dudua'ñdha', pui' na jax gui' nam jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kikii' i'ii'mda', gio ba' jai' gui' nam ampix tu kaammukda', gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka'. Ba' biix ja dudua'ñ gu Jesuus. 25 Ba' mu ja'p na jax jimda' gu Jesuus, mui' ja'tkam pix chibiip kattu'nda' am nam oi'ñchu'nda', pui' na jax gu mi' kam Galilea, gio ba' jai' gu Dekaapolis kam, gio ba' gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea dibiir, gio ba' gui' nam baasi'n dir jup oi'ñka' mi' na pai'r Jordaan Ak, na pai' xia'lhbui ja'k bipio' gui' gu dibiir.

5

Gu Jesuus na oidha' ta'm jimii ba tu ja a'gidha' gui' nam kaichu'
(Lk. 6:20-23)

1 Ba' na nai' xi ja nii'ñ gu Jesuus gu ja'tkam nam jix io'm nammi xi ju' nam mui' mi'p tu'ii', ba' maa'n kap oidha' ta'm xi jimiik bha ja'p ji dhaibo. Ba' gu noonbi'ñ mui' ji ai mit amuub, 2 ba' gu Jesuus bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

3 —Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix maat na ja a'm jum aa' nam mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ti niidhidha'.

4 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix buam jum aa', nam gu'x maat na gu Dios gammiji ja guguuxi'ñdha'.

5 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam jɨ'k cham gɸ'gɸrkam jum taat, na gu' gu Dios ja makia' gui' nat tu' ja iimchuda.
6 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam jɨ'k ja'p ji buan nam jix bhio' gu ja i'ii'mda' am bhaan, nam jix aa' nam gammɨjɨ mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' pui' tu duñia' na pui' ji buusnia' nam jax ɨlhii'ñdha'.
7 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam jɨ'k jix chu joi'gɨ'n, na gu' gu Dios pui'x joi'mdaip ja tɨgia'.
8 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam jɨ'k cham u'ua'tulhdhix gu ja jujur am bhaan, nam gu'x maat nar tu'p tu'm da' gu Dios.
9 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam jɨ'k gammɨjɨr jix bhabhai'kam ka', na gu' gu Dios pui' ja iim nam jir maamra'n.
10 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam giilhim jum tulhiiñ nam jix ja bhaamki'ñ gu ja'tkam nam mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammɨjɨ ja a'm ba tɨ nɨidhidha'.
11 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu jam jimia' no' pim cham jax jum aa' nam pai' dhuuk giilhim jam tɨtdada' gu ja'tkam, piam no'm buam pɨx jam bua, piam no'm bɨɨx aixim jam iattulhi'ñ nam xi jam bhaamkidhat na pim tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui. 12 Ba' aapi'm cham jax jum aa'nda' sia kum cham jam kɨɨgalhi'ñ gu ja'tkam, jix bhai' pim pɨx jum taat ka', na pim gu' mai'chia' gux dha'ram namkɨm bhammɨx dhaam. Na gu' sia gui' nam jɨ'k bɨjɨk ya ja'p bhaankam jup tu a'gimɨk gu Dios pu'ñi cham jup ja kɨɨgalh jamɨt gu ja'tkam, dai na mɨt bɨɨx aixim ja buimɨk ja koi nam cham ja kaim ka' nam tɨi tu ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu on gio gux chu maax
(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

13 'Ba' aapi'm ja'p ji buan ya' dhi oi'ñga'n na jax gu on. No' gu on mi' jotmoda' cham ka onkak, ¿jax japim dui ɨlhii'ñ na giop ka onkalhia'? Aañ pu kai'ch na cham jɨ'xkat ka onkalhia', pu cham tu' ka bhai' ka' dho ba', dai na mu ja'p xim nu'aa' dɨɨrap. Mi' dho gu' pu kɨɨyasa' am gu ja'tkam nam mi ja'p oipoda'.
14 'Gio ba' moo ja'pnip ji buan japim ya' dhi oi'ñga'n na jax gux chu maax, na gu' na pim jax bax maat jia pai' jax chu'm oidha' ta'm no' daa'ñxim jir gɸ' kiicham, na gu' mɨk dir ja'p bhammɨx chu maax ka', ba' cham jɨ'xkat jum ɨxchu'. 15 Ni na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na xi mɨichdhai gu kañdhiir mɨjɨ ja'p pai' xi chaa'bidha' tu' kɨ'n, gu' ja'pji na bhammɨ ja'p xi kɨɨsa' ji tɸ'kob na ba'x chu maax ka' mi' nam pai'p tui'ka' gui' nam mi' darka'. 16 Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jup ji buan, jam a'm jum aa' na pim jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu ja'tkam nam ba' ji jam tɨigɨi jai' bhai'p ji chu dañia' buiñor guñ Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'.

Gu Jesuus na ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nat bhai' pɨx tu kuugalhdham na jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios
17 'Aañ cham tu' pu kai'ñkam bha jii ji nañ ya' ja soo'mchulhdha' gu ja'tkam gu pui' nat jax ja'k ja chianɨk gu Moisees nam mi' pui' jiimda' gio gu pui' na mɨt jax ja'k ja aa'ñdhak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, gu' aañ ji ba'r di' na ñich bhai' ba tu kuugalhdham na mɨt jax tu daasak. 18 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨtda, no' gux dhaam ka pup jai'ch gio dhi dɨbɨir, chakui dho jɨ'xdhat jum pataasa' gu pui' nat jax ja'k ja tɨidak gu Moisees nam mi' pui' jiimda' gu ja'tkam, jano' ji ba' na pai' dhuuk bɨɨx ba tum kuugalhdha'. 19 Ba' no' jaroi' cham tu' ka'm nɨi'ñ gu pui' nat jax ja'k ja tɨidak gu Moisees nam mi' pui' jiimda' gu ja'tkam, sia ku moo mi' pai' maa'n kap tɨi cham pɨk jum aa', gio no' cham ja aagi'ñ gu ja'tkam nam ba' tu' ka'm nɨi'ñdha', dho gu' palhɨɨp jup jum duukam bhaan ji bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Ba' gu jaroi' no' tu' ka'm nɨi'ñ, gio no' xi ja aagi'ñ gu ja'tkam nam tu' ka'm nɨi'ñdha', dho gu' gɸ'p jum duukam bhaan ji chu bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 20 Ba' aañ pu jam tɨtda, no' pim cham ja bhai'bchichu' gui' nam sap jix maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', no' pim gu' cham mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, dho gu' pu cham jɨ'xkat aaya' pim dhox dhaam na pai' daa gu Dios.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñ gui' nam kaichu' na cham jir am nam jix ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam
(Lk. 12:57-59)

21 'Na gu' na pim jax bax maat jia gu pui' na mɨt jax ja'k tu ja daaxdhak gu jam bopxi kat nam ja'pni ja tɨtda: "Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam, na gu' gu jaroi' na pu'ñi ja koo'nda' gu ja'tkam, giilhim tulhiiñchuda' gu Dios, na gu' bam ua'tulhdha'." 22 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no'x bhaam pɨx buiñor gu jax chu'm ja'nni'ñ, piam no' giilhim tɨtda na jax cham jir am. Pui' pɨx bax bhaai' nam daagɨi mu bhɨika' buiñor gu jax chu'm gɸ'kam nam ba' mi' maap jum jumpadai tu a'gidha'. Piam no'x bhaamut jax tɨtda gu ja'nni'ñ na cham juraa'n bia', dho gu' pu jimia' dho mu ja'k na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.
23 'Ba' no' aapi'm maadɨt bax chu makgɨrxidham gu Dios, no' pich gu' ampɨk ba tɨ'ñcho nam buix bhaam gu jax chu'm jum jaduuñ, 24 jum aa' nap bɨɨpɨ' mu jimɨi xi chu a'gi'ñmɨrai na ba' cham ka bhaam

ka'm bui. Gatuuk jap ba' mi' ɸɸji ba tu makgirxidha' gu Dios.
25 'Piam ku gu' no' jaroi' ba xim iattulhdham buiñor gu jax chu'm gɸ'kam, jum aa' nap bɨipɨ' dir pu ba tu a'gidha' na ba' cham kam iattulhdha'. Na gu' no't pu mummɨ bam aich buiñor gu gɸ'kam, dho gu' dai dho na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam jum kuupa'. 26 Ba' aañ ya' pum titda nap cham jɨ'xkat buusnia' mi' pai' nam jum kuupa' no' pich cham tu namki nam jɨ'k bham taanda'.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am nam jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam tɨ bɨpna'

27 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tɨi ɨp na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Cha'p jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam tɨ bɨpna', na gu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios."
28 'Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no' tɨi tɨ bɨina' no'x joidhat nɨi'ñ gu jax chu'm jumai ubii, na gu' pui' ji buusnia' na pu bɨima'n ba bo'ya' sia kut pui' pɨx jum aa.
29 'Ba' no'p gu' gu jax chu'm jum bui kɨ'n jum ua'tulhi'ñ, jir am nap jupnai baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix ba tu bui, na gu' cham jir am no' mɨt bɨnkam mu ja'k xim bua nap pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 30 Piam ku gu' gu jax chu'm jum nob kɨ'n jum ua'tulhi'ñ ap, jir am ɨp nap ɨikɨi baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix tu nob, na gu' cham jir am no' mɨt bɨnkam mu ja'k xim bua nap pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bɨpna' gui' nam kaichu'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

31 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tɨi ɨp na tu aagix ka': "Gu jaroi' no't mai' ba bua gu bɨnga'n, jum aa' na bɨipɨ' xi chu ua'nai makia' na ba' bhaan jix maatɨt ka' nam cham kar jum bɨpnagɨm ka'." 32 Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na mai' bua' gu jaroi' gu bɨnga'n no't cham jumai bɨima'n tɨi. Ba' gu ubii no't jumai tɨi xi oi gu chio'ñ, dho gu' dai na bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, gio gu chio'ñ ba pui' ɨp no't tɨi jumai bhai'p ji bhɨi gu ubii no' jumai tɨ bɨina'.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am gu jaroi' buiñor tu da'nsada' gu Dios jax ñax tu duñiim ka'

33 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ja tɨidak jamɨt gu jam bopxi kat: "Moop mi' pui' xi dhuñiidhat nap jax ja'k tu daasa' buiñor gu Dios nap tu duñia'." 34 Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim tu da'ñxi'ñdha' gu Dios na pim pu tu duñia' gu tu', na gu' giilhim jix xijai, cham pik jaroi' mi' pui' xi dhuñia'. Cha'pim jax kai'chdha' na gux dhaam bhaan jix maatɨ' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' cham jir am, na gu' dhi'r di' na bhaan daa guñ Gɨ'kora'. 35 Ni dhi oi'ñga'n ku pim bha aa'nda' na bhaan jix maatɨ' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' dhi' ya ja'p bhaan tɨ kɨisap guñ Gɨ'kora'. Ni bhai' Jerusaleen ku pim cham bhai' tu aa'nda' na bhaan jix maatɨ' ka', na gu' bhai'r kia'mi'ñ guñ Gɨ'kora'. 36 Ni sia gu aapi'm dɨilh jam mo' ku pim cham bha aa'nda', na pim gu' cham maat na pim jax dhui jix chuap duñia' gu jam kuup piam jix chuk, nim maa'n kuup dho moo kux bhaai' na pim maakam tu'm jup duñia'. 37 Ba' no' pim jax kai'ch na jɨi', pur maa'n ɨp na pim jax tɨ'ya', cham tu' na pim gatuuk maakam jup ba kai'chdha'. Piam no' pim jax kai'ch na cham, pur maa'n ɨp na pim jax tɨ'ya'. Na gu' no' pim bɨix aixim kai'ch, dhi' gux buam jum duukam pɨx pui' ja'k jix aa'nda'.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am na jaroi' pui'p dooda' jax no't dooda gu jumai

(Lk. 6:29-30)

38 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tɨi ɨp na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Gu jaroi' no't jum bui am jum gɨi', jir am nap aap pui' bhai'p gɨi'bia' bui'ran. Piam ku gu' no't jum chiñ am jum gɨi', jir am ɨp nap aap pui' bhai'p gɨi'bia' chiñɨ'ran." 39 Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim pui' bhai'p gɨi'bia' gu jaroi' no't jam gɨi', gu' ja'pji na pim pix am jix bhai' titdada' ji. Pui' na jax no't jum kaam am jum gɨi', ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ñdha' ku bham gɨi'bia'. 40 Piam kut gu' jaroi'm iattulh buiñor gu jax chu'm gɸ'kam, no' gu' bham taan gum kutuun nap makia', aap bɨix mu ja'k jup xi bhɨidha' gu daam dir kam jum kutuun. 41 Piam no't gu' jaroi' jam chia na pim bhɨidhika' jɨ'x juugɨt gu tu', aapi'm jix io'm gama ja'k pup xi aichulhdha'. 42 Piam ku gu' jaroi' tu' jam taan, aapi'm cham jax ji chɨ'ji xi makia', cham tu' na pim dai mi'p ka ji ñiokbo'. Piam ku gu' no' tu'm taiñbui'ñ, aapi'm cham jax ji chɨ'ji xi chaiñbuidha'.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨida' gui' nam kaichu' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam jɨ'k jix ja bhaamki'ñdha'

(Lk. 6:27-28, 32-36)

43 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tɨi ɨp na tu aagix ka' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Dai gui' nam cham jam bhaamki'ñdha' jam jix bhai' ja titdada', gui' ba' nam xi jam bhaamki'ñ cham." 44 Ku ba' gu' aañ ya' pu jam titda ji na cham jir am gu dhi' pu'ñi ja'k na pim tu jimda', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat pɨx am jix bhai' ja titdada' ji gui' nam jɨ'k xi jam bhaamki'ñdha'. Gio ba' pui' na jax gui' nam jɨ'k xi jam koodak ka', aapi'm ja a'mkam pɨx xi chu ja daañxida' buiñor

gu Dios. 45 Ba' dhi' pu'ñi ja'k jir maamra'n
ka' pim guñ Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup
tu'ii', na gu' gui' pu'ñir jix bhai'kam jia,
bɨix maa'n na jax ja ɨlhii'ñ gu ja'tkam.
Tɨɨ' na bɨix ja bɨ'ñxi'ñ kɨ'n gu tanoolh gui'
nam jix u'ua'tulhdhix gio gui' nam cham
u'ua'tulhdhix, gio na bɨix ja dukxi'ñ ɨp,
cham tu' jɨ'k pɨx. 46 Na gu' no' pim aapi'm
dai gui'x bhai' ja tɨtda nam jɨ'k cham jam
bhaamki'ñdha', dho gu' pu cham jam a'm
tɨ nɨidhidha' dho guñ Gɨ'kora', na pim gu'
ja'p pɨx ba ji buanda' na jax gui' nam jir
tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gȩ'kam
Rooma kam. 47 Piam ku gu' no' pim dai gu
jam jaaduñ pɨx ja ñio'ki'ñ, dho gu' pu cham
dho jam a'm tɨ nɨidhidha' dho guñ Gɨ'kora',
na pim gu' ja'p pɨx ba ji buanda' na jax gui'
nam cham tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 48 Ba' dhi'
pu'ñi ja'k jam a'm jum aa' na pim gammɨjɨr
jix bhabhai'kam ka', ja'p na jax guñ Gɨ'kora'
gui' nax dhaam jup tu'ii' na gammɨjɨr jix
bhai'kam.

6

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨɨda' gui' nam kaichu' na cham jir am nam maaxik ja nɨi'ñchudat gu ja'tkam tu ja maakda' gu tu' na ja a'm jum aa'nda' gui' nam cham tu' bia'

1 'Cha'pim maaxik ja nɨi'ñchudat gu
ja'tkam tu ja maakda' gu tu' gui' nam jɨ'k
cham tu' bia'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k tu
jim, cham jɨ'xkat jam makia' guñ Gɨ'kora'
jix dhaam ja'k gux dha'ram namkɨm. 2 Ba'
na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui'
nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ñdha'
na pimɨt tu' ja onbai', na gu' dhi' gui' nam
sap pɨk ba' tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k
ja ko'raar nam mu ja'p pui' ba tu a'gidha' na
pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p ɨrban
gu gȩ' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam,
sap nam ba' pui' ja bia'ka' gu ja'tkam nam
joidham jir jix bhabhai'kam. Ba' aañ ya' pu
jam tɨtda na daipu' dhi' kɨ'n bar ja namki'
gu pui' nam jɨ'k jax tu jim, cham tu' ka
mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram
namkɨm buiñor gu Dios. 3 Gu' ba' na pim pai'
dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham
tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ñdha', ni gu jax
chu'm mia'n jam bhai' kai'chdham tuk dho
moo. 4 Gu' ja'pji jix ɨxchuixim ji na pim tu
ja maakda', na ba' gu' guñ Gɨ'kora' maaxik
jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda'
na pu'ñi ji jam tɨɨgɨi na pim jix ɨxchuixim jix
bhai' tu bua.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios (Lk. 11:2-4)

5 'Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor
gu Dios, cha'pim pui' ja'k tu daanda' na
jax gui' nam sap pɨk ba' tu' ka'm nɨi'ñ gu
Dios, na ja ko'raar nam gu'kat tu daanda'
mu ja'p na pai' jax tum daanda' gio ba' mu
ja'p ɨrban gu gȩ' kiicham nam pai' oipoda'
gu ja'tkam, nam sap ba' xi ja nɨi'ñdha' nam
sap pɨk ba' tu daanda' buiñor gu Dios. Ba'
aañ ya' pu jam tɨtdañ jaaduñ na daipu'
dhi' kɨ'n bar ja namki' ka' gu pui' nam jɨ'k
jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix
dhaam ja'k gux dha'ram namkɨm buiñor gu
Dios. 6 Ba' no' jaroi' aapi'm maadɨt bax
chu daañim, jum aa' nap mu pai' dɨlhkob
xim kuupai jax chu'm ba'k chɨr na ba' cham
jaroi'm nɨi'ñdha' nap tu daanda' buiñor gu
Dios. Ba' no' pu'ñim nɨi'ñ guñ Gɨ'kora' nap
jix ɨxchuixim tu daan, jum makia' dho jix
dhaam ja'k gux dha'ram namkɨm.

7 'Ba' na pim pai' dhuuk tu daanda',
cha'pim pɨx pui' ji kai'chdha' jax ña pim ja'k
tu daanda', na gu' dhi' gui' nam cham tu'
ka'm nɨi'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar
nam tu daanda', nam gu' ja'p jum aa'nda'
na pu'ñi ja'k jix io'm jix bhai' ja kaaya' gɨt gu
Dios. 8 Ba' aapi'm cham pui' ja'k tu daanda'
nam jax ja'k tu daan gui'am. Jax dhui na gu'
guñ Gɨ'kora' pu bɨipɨ' dɨr jix bhai' bax maat
ka' na tu' jam a'm jum aa'nda', sia ku pimɨt
chakui pu tɨi. 9 Ba' ja'p japim kai'chdha' na
pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios:

Aapi' Gȩ'kam jich Gɨ'kora' nap jix dhaam
jup tu'ii',
nap jix io'm jir jix uañ,
10 iam jap ja mattuda' gu ja'tkam ya' dhi
oi'ñga'n nam jax ja'k duuji mi' pui'
jimia' nap jax jix aa',
ba' gammɨjɨ ja a'm ba tɨ nɨidhidha' ap.
Pui' tɨich aa' ich ɨp nap gɨt pui' joidham jix
bhai'm duukam jup tu buada' ya ja'p
dhi oi'ñga'n bhaan,
ja'p nap jax jix bhai'm duukam jup tu bua
jix dhaam ja'k.
Ku gu' aap dɨilh ji no'p moo pui'p jix aa'nda'
gɨt,
aach pui' pɨx tɨip jum kai'chu'n ji.
11 Gio ba' dhich chutku' nam tu' kɨ'n jup
dudua,
aap gammɨjɨ nabap tanoolh xi ja maakidhat
nam ba' kɨ'n jum guguuxi'ñdha'.
12 Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' ɨp nach jɨ'x
mach ua'tulhdha' aap jum bui,
nach gu' aach pui'p tu ja uañi'ñ gui' nam
pui'p jum ua'tulhi'ñ aach jich bui.
13 Gio ba' nap gammɨjɨ jich a'm tɨ nɨidhidha'
na ba' cham jich mai'chia' gux buam
jum duukam.
Ja'pni daipu'.

14 'Na gu' no' pim pu'ñi tu ja uañɨ'ñ gui'
nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu'
pui' dhop tu jam uañɨ'ñka' guñ Gɨ'kora' gui'
nax dhaam jup tu'ii'. 15 Gu' no' pim cham
tu ja uañɨ'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm
jam bui, dho gu' pui' dho cham jup tu jam
uañɨ'ñka' guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax ja'k jir am nam jum saabda'

16 'Gio ba' moo ja'p jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ na pim cham tu' pui' ja'k tui'ka' na pim pai' dhuuk jum saabda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p tui'ka' no'm jum saab na jax no'm jix buam jum aa', nam sap ba' xi ja nii'ñdha' gu ja'tkam nam jum saab. Ba' aañ ya' pu jam titda na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim. 17 Ba' no' pim aapi'm pai' dhuuk ba xim saabum, jum aa' na pim jix bhai' xim ikoimdhai, gio ba' na pim jix bhai' xim dui, 18 nam ba' cham machia' gu ja'tkam na pim jum saab, gu' ja'pji daipu' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na ba'x mat ka' na pim jum saab. Ba' na pu'ñi jam nii'ñdha' na pim jix ixchuixim jum saab, jam makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nar am nam daix dhaam ja'k jir jix chutumñigam ka'

(Lk. 12:33-34)

19 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, na pim cham tu jumpadidha' gu tu'x dha'ram namkim ya' dhi oi'ñga'n bhaan, nam gu' ya ja'p jix jai'ch gui' nam xi chu xibua na ba' mi' dhir cham tu' ka bhaai'ñ ka', gio nam jix jai'ch gu i'xkum. 20 Jix dhaam ja'k dho gi gu'r am ji na pim jir jix chutumñigam ka', nam gu' cham jai'ch gui' nam pu'ñi xi chu xibua, gio nam cham jai'ch gu i'xkum. 21 Na gu' pai' na pim tu bia'ka' gu tu'x dha'ram namkim, mi' ja'k jup jujurtika' pim.

Gu Jesuus na bhaan ba tu a'ga' gu buupui na ja'p ji buusan na jax gu tu' no' gɨ' tanoor

(Lk. 11:34-36)

22 'Ba' gu jam buupui ja'p ji buan na jax gu kañdhiir no' miim, na joidham gɨ' tanoorda' na nammix chu maax ka'. Ba' no' gu jam buupui joidham jix kikii', no' gu' cham ji'x jam ɨɨ gu buupui ko'k, dho gu' joidham dho jix bhai'x chu maax ka' na pim nai' xi chi nii'ñdha'. 23 Gu' ji no' gu' gu jam buupui cham kikii', no' gu' jam ɨɨ gu buupui ko'k, dho gu' pu cham tu maax ka' dho na pim nai' tii xi chi nii'ñdha', ba' pu cham bhaai'ñ ka' dho na pim pai' ja'k bhiiya', na gu' ja'p ji busanda' na pim jix chu tukgam kir oipoda'.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na dai gu Dios pix buiñor jix bhai' nach tu daanda', cham tu' nach ji'x gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'

(Lk. 16:13)

24 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ, na pim dai gu Dios pix buiñor tu daanda', cha'pim gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'. Na gu' na pim jax bax maat na cham tu' jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gook kap tu juan, na gu' jumai pix jix bhai'p ti'ya' gu gɨ'kam, gio gu tujuandam jumai pix jix bhai'p tu juañxidha', gio mikkat jumai ip. Mi' pum buada', pu cham ji'xkat jax chu'm jix bhai' tu juañxidha'. Ba' aapi'm pu'ñip ji buanda' no' pim tii buiñor tu daan gu Dios gio no' pim ji'x tuumiñ bhaan jup jujurtik.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na gammiji ja a'm ti nii'ñ gu Dios

(Lk. 12:22-31)

25 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tiidam ip jiñ jaaduñ, na pim cham jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' na pim tu' jugia', piam no' pim cham ka bia' na pim tu' i'ya', ni ku pim cham jax jum aa'nda' na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh. Na gu' cham pik jum aa' gu jajannulh gio gu koi', gu' gui' ji nax io'm jum aa' na pim mi' pui' duñiidha' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. 26 Gu' matgim gu tu' na pim jugia', diilh jam makia' ji guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi ja nii'ñ gu'ñi u'ji' nam bha ja'p nini' jix dhaam? Jaiñ nam cham pai' ti isdat tu kua', ni nam cham pai' tu ba'pkichat miji nammi ji chi kiis gu tu' nam kua', na gu' tu ja maak guñ Gi'kora' gui' nat ya' ja do'ñcho dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' gi ba' aapi'm nax io'm xi jam da' na pim jir ja'tkam, matgim jam makia' ji gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. 27 Gio na gu' cham ji'xkat jaroi' ja'kbui' oidha' duaka' na ji'k ti xi ilhii'ñdha' diilh, sia chi moo tii biix juraa'n ki'n pui'm aa' na ja'kbui' oi'dha' duaka' git, na gu' cham jaroi' ji'xkat diilh jup duñia' gu ii'mda'.

28 'Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku cham ka jai'ch na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh, na gu' diilh jam makia' guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi nii'ñ gu'ñi yooxi' na mi'ñi ja'p tuut? Diilh pix na joidham tu'm ba yoota' no' bar gɨ'gɨr, cham tu' nam gu' ka jip tu duñia' gu ja ti'aa, piam kum gu' mu pai' ka ji chu juanpu' nam ba' joidham jix a'bhar ma tim tii'dha'. 29 Jax dhui na gu'r sai' pix na pim jax ba nii'ñ, ni kut iam pu'ñi joidham tu'm jix a'bhar tim tii'dhak gu Salomoon gui' na bijik jir gɨ'kam kat. Sia ku moo tii gux io'm jix a'bhar jajannulh xi chim titii'ñdha', matgim gu yooxi' jix io'm ji nax a'bhar. 30 Gu Dios dho mi ja'p ja i'xcha gux a'bhar yooxi'. Ba' no't ba yoo, ja'p ji buusnia' na joidham jix a'bhar ba tu ja tii'dha'. Tiir sai' pix gu' na pim jax ba nii'ñ, dai ji na gu' cham mui' juruuxi'ñ. Ji'k gook tanoolh pix juruuñdha' piam ji'k baik, jumai buimgidhak jix gak mi ja'p tuutka'. ¿Gu ba' aapi'm cham pu'ñi joidham jix a'bhar jup tu jam tii'dha' aa guñ Gi'kora' no' pim biix jam jujur ki'n ti jiigi'ñ buiñor? 31 Gu' ja'pji na pim cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ sia ku cham ka jai'ch na pim tu' jugia'. Cha'pim

jax kai'chdha': “¿Tu'ch ba' jugia' chi?” Piam ku gu' no' cham ka jai'ch na pim tu' i'ya', cha'pim jax kai'chdha': “¿Tu'ch ba' ka i'ya' chi?” Piam ku gu' na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh, aapi'm sia cham jax jum aa'nda'. 32 Na gu' dɨɨlh jix maat gu Dios na jax dhuuji jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. Na gu' no' pim jix buam jum aa', cham jir am, na gu' dhi' gui' nam cham maat gui' na jaroi' tu maak gu tu' nañ a'm jum aa'nda' nam ba' pu'ñi ja'k tu jim. Mi' cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' no'm cham ka bia' gu tu' nam jugia'. 33 Dai pɨx ji na pim gammɨjɨ mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora' na ba' jam makiidha' gu tu' na jam a'm jum aagidha'. 34 Cha'pim tu' bhaan jax jum aa'nda', dai gu Dios japim pɨx buiñor jix biiñak ka' gammɨjɨ nabap tanoolh na ba' jam a'm tɨ nɨidhidha'.

7

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' nach cham tu' ki'n juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jich dhuu

(Lk. 6:37-38, 41-42)

1 ’Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ, na pim cham juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jum duukam jup tu duu jam bui. Tu uañi'ñka' pim pɨx. 2 Na gu' no' pim cham tu uañi'ñ gu jaroi', gu Dios pui' cham jup tu jam uañdha'. Ja'xbui' pui'p jam tɨɨda' na pim jax tɨɨda' gu jaroi'. 3 Aapi'm jax jix ñɨi'ñdha' gu jax chu'm jam jaduuñ no't palhɨɨp buupuiram suulh gu tanaara', aapi'm dɨɨlh gu' pu cham nɨi'ñdha' ji na gɛ́'gɛ́r iam bha bɨtka' jam buupui am. 4 Ba' cham jir am na pim jax tɨɨda': “Bha ja'k jiñ jaduuñ kuñ xim boosgidha' dhi tanaara' na bha bɨɨt jum buupui am”, no' pim gu' aapi'm dɨɨlh pu cham nɨi'ñ na gɛ́'gɛ́r iam bha bɨɨt jam buupui am. 5 Bɨɨpi'm aa' na pim xi boosgai na pim ba'x bhai' nɨi'ñdha' na pim jup boosgidha' gu jax chu'm jam jaduuñ.

6 ’Cham jir am na pim ja aagi'ñdha' gux kɨɨ'p jum duukam gui' nam ja'p ji buan na jax gu go'ngox nam giilhim jix bhaa'mna', nam ba' cham bhaakui ta'tak jup jam dooda', ni gui' nam ja'p ji buan na jax gu tatooxkolh ku pim cham jax ja tɨtdada'.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam sap tu daanda' jix dhaam ja'k

(Lk. 11:9-13; 6:31)

7 ’Gio ba' moo ja'pniñ jup xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ na pim tu daanda' buiñor guñ Gɨ'kora'. Ba' gu tu' na pim mu taanda', jam makia' dho, gio gu tu' na pim jix maachim ka', machia' pim dho, na gu' gui' dɨɨlh jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' ja'pni ji busan jia na jax no'ñ mu pai' kiicham paxiaraim nañ mui' xi chu ñio'kdha', na gu' bañ kupio'kdha' gu ki'ñgob gu kiokam, mi' dhɨr ba' dai na bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'. 8 Ba' pu'ñi ja'k ji buusan no' pim tu' taan guñ Gɨ'kora' soi'm ɨlhdhat, jam makia' dho, na gu'x chu joi'gɨ'n. Gio gu tu' no' pim jix maachim, machia' pim dho, na gu' gui' dɨɨlh jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' kai'ñkam ja'p ji buusan jia na jax no'ñ mu tu ñio'ki'ñ ki'ñgob, dai na bañ kupio'kdha' gu kiokam, mi' dhɨr ba' bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'.

9 ’Na gu' na pim jax bax maat jia na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na jodai pɨx mu makia' gu maraa'n no' tu' taan nar jum kua'dam. 10 Piam ku gu' no' tu' batoop taan, ¿ka' ko' aa pɨx mui' ba daagi'ñka'? ¿Jia na gu' cham jaroi' jai'ch na pu'ñi ja'k tu bua? Nam gu' bɨɨx pɨx jix ja da' gu ja maamar. 11 Dho jaña nam jax joidham jix bhai' tu ja maakda' gu ja maamar gu ja'tkam, sia kum gu' cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ. Gu' gi ba' guñ Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na joidham jir jix bhai'kam, matgɨm bha jam joochxidha' ji gux kɨɨ'p jum duukam no' pim taan.

12 ’Ba' pu'ñi jam a'm jum aa' na pim jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, sia kum mu dɨr bha ja'k cham bhai' jam bua, na gu' pu'ñi ja'k tu aagix ja bui gu ya' kam dhi Israel, na mɨt gu' pui' ja'k tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk gu Dios.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na gu ɨlhi'ch ki'ñgob bhaan mu tum bapkɨ nañ ba' aaya' buiñor gu Dios

(Lk. 13:24)

13 ’Ba' no' pim jix aa' jiñ jaaduñ na pim buiñor aaya' gu Dios, jum aa' na pim gu ɨlhi'ch ki'ñgob ka'm bhaan mu baapkia' na pim ba' aaya' buiñor gui'. Na gu' jumaip jix jai'ch jia gu ki'ñgob gui' nax io'm jir gɛ́' na bhaan mu ja'k jup tum bapkɨ na pai' gammɨjɨr tu tulhiiñara', gio ba' maa'n jup jix jai'ch ɨp gu komaarak gu boi, na dhi' pɨx jir di' na bhaan mu tɨm bhɨbhɨɨ mu ja'k. Ba' mui' gu ja'tkam dhi' ka'm bhaan mu baapkim am gu gɛ́' ki'ñgob mu ja'k na pai' mai'x chɨ gɨɨxi'. 14 Ba'r ɨlhi'ch gu ki'ñgob gui' na bhaan mu tum bapkɨ mu ja'k na pai' gammɨjɨ cham jir tu tulhiiñara', gio gu boi jir ɨrdi'ch gui' na bhaan mu tɨm bhɨbhɨɨ. Ba' cham pɨk jaroi' xim guguuxi'ñ na dhi' ka'm bhɨɨya'.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu ɨ'ɨɨx gui' na tu i'bhai'ñchar

(Lk. 6:43-44)

15 ’Moo pim cham ja kɛ́kɛ́ɛ́da' gui' nam sap pɨk ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p xim buada' nam panaas cham bhaa'mna' ja'p na gu kakasnir, gu' gu ja jujur am bhaan giilhim ji nam jix buam tomaat ja'p na jax gu sɨsɨɨ' gux bhaa'mnagɨm. 16 Na gu'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja

niɨ'ñdha'. Na gu' na pim jax bax maat na cham jax chu'm jai'ch gu iˈɨix nax maikak tu i'bhai'ñchar na moo gatuuk jix maimdagim jup ba iibhai'ñcha', ni gu jax chu'm iˈɨix gui' na pux maimdagim tu i'bhai'ñchar ku moo joidham jix maikak jup ba iibhai'ñcha' gatuuk. 17 Na gu' gui' nar jix kɨi' iˈɨix ka', joidham pux maikak tu i'bhai'ñcharda', gio gui' na cham kɨi' ka' gu iˈɨix, pu maa'n na jax jix maimdagim jup tu i'bhai'ñcharda'. 18 Ba' pu maa'n na jax jix maikak tu i'bhai'ñcharda' gux kɨi' iˈɨix, gio gui' na pux maimdagim jup tu i'bhai'ñchar gu iˈɨix, pu maa'n ip na jax chu'm tu i'bhai'ñcharda'. 19 Ba' gu jax chu'm iˈɨix no' pu'ñi cham kɨi' tu i'bhai'ñchar, jir am nam soiñchii mu baas buaji bhai' xi kiixdha' gu tai. 20 Ba' pu'ñi ja'k jup ji buan am gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, jix maatiˈ ka' nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja niɨ'ñdha'.

Gu Jesuus na puiˈ ba tiˈya' nam cham tu' biix aaya' gu ja'tkam buiñor gu Dios
(Lk. 13:25-27)

21 'Ba' cham tu' biix aaya' am buiñor gu Dios gui' nam pui'ñ chitdada' nañ aañ jir gɸ'kam, gu' ja'pji dai ji gui' nam jiˈk mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Giˈkora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. 22 Mui' pui'ñ chiida' am jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñgaˈn, jup kai'chdha' am: "Aach jum a'mkam tu a'gimik aapi' Gɸ'kam jich Giˈkora', gio nach jum a'mkam mai' ja jootsaimik gu cham kikɨi' iˈii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nach jum a'mkam joidham jix bhai' xi chu buimik nam tu' cham pai' niidhat gu ja'tkam." 23 Ba' aañ ya' dir mu ja'k jup ja tiida': "Chaam ji nañ jam maat. Mu pim baas oipoda', na pim gu' cham tu' ka'm ti niɨ'ñ."

Gu Jesuus na bhaan ji uaˈrgidhai ba tu a'gaˈ maaˈn gu maaˈnkam gux chu matdaˈ kam gio baˈ guiˈ na cham tu matdaˈ kaˈ
(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Ba' gu jaroi' no't jiñ kɸɸk mi' pui' ba jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no'x chu matda' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'r ai' cha'm. 25 Ba' na pai' dhuuk jibiilh kiˈn bhai' ji dhuuduya' gio na mui' ji milhia' gu suudai', pu cham jiˈxkat ilhia' gu ba'aak, na gu'x bhai' mi' kiika' bhaan gu ai'. 26 Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, dhi' ja'p jup ji buusnia' na jax gu jaroi' na cham tu matda' ka' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'x chu moik bhaan gu o'ya. 27 Ba' na pai' dhuuk jibiilh kiˈn bhai' ji dhuuduya' gio na mui' ji milhia' gu suudai', pu maa'n na jax ilhia' gu ba'aak, na gu'x chu moik ka' mi' na pai' kiika' bhaan gu o'ya.

28 Ba' nat pai' dhuuk tiimo gu Jesuus na pu'ñi xi chu ja a'gidhimik, biix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam, na mit gu'x io'm joidham kai. 29 Na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam sap pik ba'x maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' tiip tu ja a'giˈñdha'.

8

Gu Jesuus na ba duaˈñdhaˈ guiˈ na tootolhidhat bha gakiidhaˈ gu tukgaˈn
(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

1 Ba' nat pai' dhuuk ba jii gu Jesuus bhai' dhir oidha' ta'm, mui' ja'tkam pix chibiip kattu' am nam oi'ñchu'. 2 Ba' maa'n mi' ba ai buiñor gu Jesuus gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukgaˈn, ba' mi ja'p biipiˈ dir o'lhia'n kiˈn xi kikbok jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiñ jaduuñ no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap iam jiñ dhua'ñdha' git nañ ɸɸ dhi ko'kdai'.

3 Ba' gu Jesuus bhai' xi dhaagik jup titda:

—Ea, jum dua'ñdha' iñ dho.

Ba' mi' jotmoda' jix kɨi'p jum duu gui' na tootolhidhat bhai' ka gakiidhat gu tukga'n. Mi' dhir ba' moop titda ip gio gu Jesuus:

—Jaña, bax kɨi' ap dhoñ jaduuñ. Cha'p jax kam aa'nda'.

4 Ba' xi soo'mchulhdhak ip na sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat dua'ñ, jup titda:

—Dai nap moo cham jaroi' aagiˈñdha' na ñich aañ jum dua'ñ. Dai nap silh jimia' pix mu na pai'r chiop na pai' daa gui' na ja palhbui'ñ gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tigia' nap bax kɨi'. Xi chikkada' ap. Ba' no' jax kai'ch nap bax kɨi', dho gu' dai dho nap tu makgirta' na jax tu aagix nat tu uaˈnak gu Moisees nam ba' bax mat ka' gu ja'tkam na pich ba dua na kam ɸɸkat gu ko'kdai'.

Gu Jesuus na ba duaˈñdhaˈ gu tujuandam tugiˈñ gu ja gɸ'kam tuk gu sandaaruiˈx gu Rooma kam
(Lk. 7:1-10)

5 Ba' nat jax mummi ai gu Jesuus na pai'r Kapernaum, mi' ba ai buiñor maa'n gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x Rooma kam. Ba' soi' ba titda gu Jesuus, 6 jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiñ jaduuñ no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap iam dua'ñdha' git guñ chujuandam tuk nax io'm jix ka'ook. Pu cham bhaai' na bamgia', na gu'x io'm jix chu ko'k.

7 Ba' gu Jesuus jup titda:

—Ea, mu jimia' iñ dho nañ dhua'ñdhara'.

8 Ba' gio mui'p ji ñio gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, jup kai'ch:

—Gu' pix ji nañ gu' cham jir jum jupaabkam jiñ jaduuñ nap iam mu bakia' git jiñ ki'aam, nap gu' aap jix io'm jir gɸ'kam. Ku ba' gu' aañ jix maat ji na dai no' pich pui' ba tii sia ya' dir, pu dodhia' guñ chujuandam tuk. 9 Nañ gu' aañ cham gɸ'kam jiñ chaat,

nañ gu' bɨta'n jup tu'ii' ja bui gu gɸ'gɸrkam na mɨt ya'ñ dhai. Gui' pɨx mu ja'k jup ja kaichu' iñ. Ba' pui'p ja bia' iñ jɨ'kchi gu sandaarui'x nañ pui'p tu ja chian, ba' xiñ kɸɸ am. No'ñ jaroi' maadɨt mu pai' jootos, mu jimia' cham jax ji chɨ'ji. Piam no'ñ mu pai' dhɨr bai'ñ, mu jimia' ɨp. Bɨɨx guñ chujuandam tuk mi' pui' duñɨidha' am nañ tu' ja chianda'.

10 Ba' mi' pui' pup tu'ii' gu Jesuus nat pu'ñi kai gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x. Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda gu ja'tkam gui' nam oi'ñchu':

—Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨtdañ jaaduñ na cham jaroi' jai'ch gu Israel kam na ja'xbui' pui' bɨɨx juraa'n kɨ'n jix biiñak buiñor gu Dios na jax dhiñ jaduuñ. 11 Ba' aañ pu kai'ch nam mui' ka jai'chdhɨlhia' mu ja'k na pai' dhɨr jir xia'lhbui gui' nam pu'ñix biiñak ka' buiñor gu Dios, gio ba' jai' mu dɨr ja'k jurnip. Ba' gatuuk na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, maap ba daraibu' am gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob, nam ba tu jugia' gu koi' jix dhaam ja'k na tu ja makia' gu Dios. 12 Gu' ba' gu Israel kam ja'tkam nam tɨi aagix nam buiñor aaya' gɨt gu Dios, mu ja'p pɨx ji bi'ya' am dɨirap dɨr na pai' giilhim jix chu tukgam, ba' tɨi bhai' ji susuañia' am nam giilhim jix buam jum aa'nda' na mɨt cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios.

13 Mi' dhɨr ba' moop tɨtda gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' nap jax kai'ch jiñ jaduuñ. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k cham jax jim aagɨt.

Ba' moo jano' pu dua gu tujuandam tugi'ñ, jix kɨi'p jum duu.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu daada'n gu Peegro
(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

14 Ba' gatuuk ma paxiaram gu Jesuus mu ja'p na pai' kioka' gu Peegro. Ba' mi' pɨx ji chɨi gu daada'n nam bakxidhat mi ja'p bo' na ɸɸ gu toiñdhi'. 15 Ba' amuub xi ɸɸk mi' xi dhaa nobi'ran. Ba' jotmoda' jix bhai' ji chu tatdat, jix kɨi' dho gu'p jum duu na ka ɸɸkat gu toiñdhi'. Mi' dhɨr dho gu' dai nat bamgɨk ba tu ja onbai'.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' gux kako'kkam
(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

16 Ba' ja'xpɨx nat ba ji chuk, jix io'm mui' mi' ba aichulh jamɨt gu Jesuus gu ja'tkam gui' nam ampɨx pui'x ñanaanbi' ka' na pui' ja'k ja duuka' gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ka', gio ba' jai' gui' nam ja'ppɨx jix kako'k ka'. Ba' gu Jesuus pɨx ja'x jup ji ja dudua'ñ, pu bɨɨx jix kɨkɨi'p jum duu mɨt. 17 Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na ja'pnim kai'ch: “Pu bɨɨx bhaan ji chu bii gu ko'kdai' na kach ɸɸkat.”

Nam tɨix aa'nda' gu ja'tkam nam kaichgɨda' gu Jesuus
(Lk. 9:57-62)

18 Ba' na mi ja'p nai' xi ja nɨi'ñ gu Jesuus nam jix io'm mui' mi' ba'p tu'ii' gu ja'tkam, nam gu' pɨx mi' ji aajim, ba ja baidhim gui' nam kaichu' nam sap baasɨ'n dɨr ja'k bhɨiya' gu jumai ju'ñdharan gu gɸ' suudai'. 19 Ba' jotmoda' maa'n mi' ba ai gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p tɨtda:

—Aañ ja'p ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ nañ aañ bɨɨx jup bam kaichgɨda' pai' nap ja'k oilhidha'.

20 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Jax dhui na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pu cham pai' bhaai' nañ gɨt joidham xiñ jɨɨpi'ñka', cham pui' na jax gu kaxio, na gu' sɨlh jimia' mu pai' nar chiob ka' no' bax kooxim. Gio gu u'ii' na gu' pui'p tu kos ka', dai na ba koxia' na pai' dhuuk ɨlhii'ñdha'.

21 Ba' maa'n mi' dhɨr ja'p mui'p ji ñio gui' nam kaichu', jup kai'ch:

—Aañ dho pui'p ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ nañ gammɨjɨ bam kaichgɨda'. Dai nap ka xiñ ñɨira' nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu.

22 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Aap moo cham tu' bhaan jim tukgidhat xiñ kaichgɨda'. Matgɨm gu ja'tkam gammɨjɨ ko'iidhat jum yaaspaidha' am ji.

Gu Jesuus na ba ñiokdha' gu jɨbɨɨlh gio gu suudai'
(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

23 Ba' gatuuk na mi' pui' jɨ' xi chu ja a'gidhimɨk gu Jesuus gu ja'tkam pu jii, dai nat jax bha tɨs bhaan gu gɸ' kanuub, ba' bɨɨx jup oi'ñchu' am gu noonbi'ñ. 24 Ba' nammɨ gama ja'k ɨrban gu gɸ' suudai' nam ba jiim, ba koi gu Jesuus. Ba' jotmoda' pɨx jix io'm bhai' jɨb, bhai' ji gu'ngukɨ gu suudai', pɨx bhai' ba jim tu'aim kanuub ta'm. 25 Ba' gu noonbi'ñ mu jimɨɨk ba ñiññichu'n am gu Jesuus, jup tɨtda am:

—¡Xi ñiñia jich jaduuñ! ¡Ya' chich ba ji bha'iik! ¡Iam xich palhbui'ñ nach ba' cham bhai'ko'!

26 Ba' ñiñiak jup ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Kux moo ja'p chakui bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak japim aa aañ jiñ bui ku pim ba' moo ja'p jup bax chotdontu'?

Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk bamgɨk xi ñiok gu jɨbɨɨlh gio gu suudai'. Ba' mi' jotmoda' nai' ampɨx ji chu juu, pu cham pai' ka jɨbɨɨr, ni gu suudai' ku ka gu'nguk. 27 Ba' gu noonbi'ñ mi' pui' pup tui'dhi' am, dai nam jup jum tɨ tɨtdaim jix dhu'npi'ñ kɨ'n:

—¡Ja'p moor gɸ'kam ji bak jia dhich jaduuñ na ba' gam jɨbɨɨlh gio suudai' jix jɨɨgi'ñ!

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' gook gu ja'tkam na ja a'm kap tui'ñgɨda' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

28 Ba' pui' jim buidhat bhammɨ dɨr ba ai mɨt jumai ju'ñdharan gu gɸ' suudai' gui' na Gadaara dɨbɨɨr bhaan bipio'. Ba' bhai' dhɨr ja'p mui' ba boopo' am gook gu ja'tkam nam jix ñanaanbi'chu', nam pui' ja'k ja duuka' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ñgɨda', ba' mi ja'p ji guguu mɨt na pai'p tu'ii' gu Jesuus. Mu dɨr ja'k xi boopo' am nam pai'm yassapda' gu koi'ñga'n, nam gu' mi'x joi'ñdha' nam oipoda', gio pui'x dha'npakat ɨp. Ba' cham jaroi' mi ja'p bhɨbhɨɨda' nam gu'x ja ɨɨbhi'ñdha', nam gu' giilhim jix bhaa'mna' ka'. 29 Ba' gɸ' kɨ'n jiiñkɨt jup tɨtda am gu Jesuus:

—¡Aapi' Jesuus nap jir Maraa'n gu Dios, chakuip jich chulhiiñchu'nda', nat gu' chakuim ai jano' nap pai' dhuuk jich chulhiiñchuda'!

30 Ba' mui' gu tatooxkolh amuub bha ja'p jup tum bipia'. 31 Ba' soi' ba tɨtda am gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' gu Jesuus na sap bhammɨ ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia' gu tatooxkolh, nam ba' cham jimia' mu ja'k nam pai' giilhim jum tulhiiña'.

32 Ba' gu Jesuus bhammɨ ja'k jup xi ja joot. Ba' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' jotmoda' bhai' dhɨr bubuakɨk bhammɨ ja'k pu baap jamɨt. Ba' gu tatooxkolh bhai' dhɨr ji boop jamɨt nai' gu a'nsap, pu mɨjɨmmɨ ji baap jamɨt suudai' chɨr, pu koi mɨt dho gu' bhai'kuk.

33 Ba' gui' nam bhai' ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, totdonɨk pu jiboi'ññor jamɨt mu ja'k na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham ka', ba' ba ja aagi'ñ am gu ja'tkam na mɨt jax jum duu gu tatooxkolh gio gu gook gu ja'tkam na mɨt dudua nam kax ñanaanbi' kat na ja a'm jup tui'ñgɨt gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda'. 34 Ba' bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k mi' maap oi'ñka', mui' ma jii mɨt na mɨt mu tɨɨgim gu Jesuus. Ba' mu ji ɸɸk soi' ba tɨtda am na sap ba jimia' mi' dhɨr, nam gu'x ɨɨbhidhat nɨi'ñ.

9

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

1 Ba' gu Jesuus pu jii ɨp nat jax bha tɨs bhaan gu gɸ' kanuub gui' na pu bhaan jim na mi ja'p sɸ' amuub suudai' jugii'ñ, ba' sɨlh pu bhɨi bhammɨ dɨr ja'k na pai' kioka'. 2 Ba' cham jɨ'x mɨɨkim na mɨt maa'n mi' ba aichulh gux ma'mkulhi' bhaan gu bakxidhara'. Ba' gu Jesuus nat ba ja tɨɨ nam buiñor jix bɨiñaktu' gui' nam mu ua', jup tɨtda gux ko'kkam:

—Cha'p jax kam aa'nda' jiñ jaduuñ. Ba uañchudhix ji matgɨm gum ua'tulhdhara'.

3 Ba' jɨ'kchi mi'p tu'ii' am ɨp gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: "¿Jax ba' ɨlhdhat jup kai'ch? ¿Ja'xbui' aa sap tɨi gɸ'kam jup xim ɨlhii'ñ na jax gu Dios?" 4 Gu' ji na gu' gu Jesuus jix bhai'x maat nam jax jum aa' gu ja jujur am bhaan, ba'p ja tɨtda:

—Ni jɨ'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan. 5 Na gu' cham pɨk xijai jia no'ñ jax kai'ch: "Ba uañchudhix ji matgɨm gum ua'tulhdhara'", na gu' cham maatɨ' ka' no' moo pui' ji chu buusnia' ka' ba' gu' cham. Gu' ji no'ñ jax kai'ch: "Xi bamii', munip ja'p ba oirɨda'", dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maatɨ' ka' no't cham pui' ji chu buus. 6 Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ñdha' ji dhiñ jaduuñ nax ma'mkulhi' na pim ba'x mat ka' nañ aañ jir gɸ'kam nat bhañ joot gu Dios jix dhaam dɨr nañ ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam.

Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk jup tɨtda gux ma'mkulhi':

—Xi bamii'ñ jaduuñ. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k bhɨɨji ap dhim bakxidhara'.

7 Ba'x kɨɨ' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tɨɨ'n gu Jesuus. Mi' dhɨr ba' dai nat ba jii xi bhɨɨk gu bakxidharu'n, mi' ba buus ja saagi'ñ gu ja'tkam, gaammɨjɨ ji dhuu. 8 Ba' bɨɨx mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mɨt pui' jɨ' tɨ tɨɨ, na mɨt gu' bax chooto'n. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ma tu daanɨ buiñor gu Dios, nam gu' cham jɨ'xkat jaroi' pui' nɨidhat na tu duduadhi'ñ.

Gu Jesuus na ba baidhika' gu Mateo

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

9 Ba' ja'xpɨx nat mi' dhɨr buusnɨk ba jii gu Jesuus, na mu ja'p ka jim, mi' ba tɨɨ maa'n gu maa'nkam, Mateo tɨɨgim, gui' nar tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam Rooma kam, na mi' daakat pɨx ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam jɨ'k mi chu namkidhim. Ba' gu Jesuus mia'n xi ɸɸk jup tɨtda:

—Aañ pui' ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ nap xib dɨr gammɨjɨ bañ kaichgɨda'.

Ba' gu Mateo nat jax jup kɨkbo pɨx mi'p daibu cham jax ji chɨ'ɨɨk, gammɨjɨ pɨx jiim am.

10 Ba' mɨkkat mu ja'k daakat jup ba tu kua' gu Jesuus na pai' kio gu Mateo ja bɨɨm gu noonbi'ñ, gio ba' mui' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam Rooma kam, gio ba' jai' gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha' gu ja'tkam. 11 Ba' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', am jix bhaak am na mɨt pui' jɨ' tɨɨ gu Jesuus, ba'p ja tɨtda am gu noonbi'ñ:

—¿Jax ku ba' ja bɨɨm tu kua' dhi jam gɸ'kam tuk dhi' nam jir tuumiñ tutaandam

tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam, gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ? Giilhim nam jix u'ua'tulhdhix.

12 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus, na gu' ja kɸɸ nam jax kai'ch:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu ja'tkam no'm jix kɨkɨɨ', na gu' cham tu' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ñdha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ñdha'. 13 Pu kagɨt na pim moo mu pai' jimɨi xi chu jiñkuidha' mi' na pai' tu ua'ñix, mi' dhɨr japim ba' xim ga'ngada' na jax kai'ñkam pui'm kai'ch mi' na pai' ja'pni tu ua'ñix: “Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'gɨ'nda', cham tu' na dai na pim tuñ makgɨrxi'ñdha' gu sasoi'.” Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam tu' ka'm tɨ nɨi'ñ, gu' gui' ji nam jix u'ua'tulhdhix na ñich bha ja baidham.

Gu Jesuus nam ba tɨkkada' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ
(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

14 Ba' mi' ba ai mɨt gui' nam kaichgɨda' gu Juan ja'tkam bopkondam, ba' bhai' ba tɨkka am gu Jesuus na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ, jup tɨtda am:

—¿Jax kum ba' cham jum saabda' dhim ja'tkam tuk? Nach ba' aach gammɨjɨch xaabda', gio gu pariseos ba pui' ɨp.

15 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no' mu pai' ba xim tɨɨmom, nam gu' cham jɨ'x jum saabum jum ɨlhii'ñdha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Mi' dhɨr ba' no't ba jii gui' na mi' xim tɨɨmui nam dho gi ba' xim saabum bam ɨlhii'ñdha' ji gu ja'tkam.

16 ’Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na alhi'ch ɨɨkɨɨ gu xibkam jannulh bhai' ja'k daaxdha' bhaan gu kɨlhii'ñga'n, na gu' maa'n na jax sarnia' bɨɨx xikoolh dhɨr na pai' dhuuk bhai' ji so'lhka' gu xibkam jannulh, mi' dhɨr dho gi ba' gu'x io'm bam duñia' ji, cham pui' kia' na jax bɨɨpɨ' dɨr. 17 Ni gu biiñ gux o'jo' ku cham mim tua'ba bhaan gu kɨklhi'ñga'n jajo' bopko, na gu' pu xi xipñia' no't jax dhuukat mim tua gux o'jo', bar tu' kub ka' ba' gu biiñ na bam nu'aa', gio gu jajo' bopko ba pui' ɨp na gu' ba saaskia', pu cham tu' ka bhai'n ka'. Pui' ku ba'm aa' na xixiibkam jajo' bopko bhaan jum tu'aidha' gu biiñ gux o'jo' na ba' cham jax jum duñia'.

Gu Jairo na ba baidhidha' gu Jesuus na dua'ñdhara' gu maraa'n
(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

18 Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesuus gu ja'tkam, mi' ba ai maadɨt gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi ja'p o'lhia'n kɨ'n ji kɨkbok soi' ba tɨtda gu Jesuus, jup kai'ch:

—Aañ ja'p tɨi soi' bham tɨɨdam jiñ jaduuñ no'p moo pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt nap mu jimia' gɨt jiñ ki'aam nap dua'ñdhara' guñ maraax nat ma muu xib kia'pɨx.

19 Ba' gu Jesuus nat jax kɨkbo cham jax ji chɨ'ɨɨk pɨx mi'p daibu ja bɨɨm gu noonbi'ñ. 20 Ba' maa'n gatuuk dɨr mui'p ja oi'ñchu' gu ubii na mambhɨɨx daman gook oidha' bax ka'ook ka' na ampɨx mɨrda' gu ɨ'ra'n. Ba' gatuuk dɨr mia'n xi ɸɸk bhai' xi dhaa ju'ñdharan gu jannulhi'ñ gu Jesuus gui' na daam dɨr tɨi'chu', 21 na gu' ja'p jum aa': “Dai no'ñ ba dagia' gɨt pɨx sia ju'ñdharan gu jannulhi'ñ gui' na daam dɨr tɨi'chu', pu dodhia' iñ.” 22 Ba' gu Jesuus ja'k xi gɨɨsɨk jup tɨtda gu ubii:

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduuñ. Pu ba dua pich ji matgɨm, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat gu ubii nat jax pu tɨɨ'n gu Jesuus, jix kɨɨ' dhop jum duu na ka mɨrdat gu ɨ'ra'n.

23 Ba' nat pai' dhuuk mu ba ai gu Jesuus mu na pai' kio gu Jairo, jix io'm tum suan, gio gu sasabdam nam mi'p tu'ii' nam bax yaaspapuk gu alhii tɨɨyax na mi' muukix. 24 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Ea na pim alhio ka xi bubuakia'ñ jaaduñ, na gu' cham tu' muukix jia dhi alhii tɨɨyax, gu' mi' pɨx ji na koos.

Ba' gui' dai na mɨt xi a'sɨk. 25 Ba' bɨɨx xi ja bubuaxdhak gu Jesuus, dɨɨlh ba' mɨjɨ ji baa na pai' kaat gu alhii tɨɨyax. Ba' mi' pɨx xi dhaa nobi'ran, pu joidham jix kɨɨ' bhai' ji bam. 26 Ba' bɨɨx kap nai' pui' ba tɨm tɨi na jɨ'x bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr gu dhi' pui' nat jax tum duu.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' gook gu ja'tkam nam cham ñiññia ka'

27 Ba' nat jax kia'pɨx mi' dhɨr gamai' ji buus gu Jesuus, gook gu ja'tkam cham ñiññia kam gatuuk dɨr mui' ba jiñkuidhim am, jup tɨtdaim am:

—¡Aapɨ'ch jaduuñ nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai xich chɨɨgɨi xich dhudua'ñdhai nach cham ñiññia!

28 Ba' nammɨ gama ja'k nat mɨjɨ ba baa jumai ba'k chɨr gu Jesuus, mui' ji ai mɨt mia'n gui' nam cham ñiññia ka', ba' bhai' ba ja tɨkka gu Jesuus no'm sap moo tɨ jɨigɨ'ñ nax bhaai' na ja dudua'ñdha' nam cham ñiññia. Ba' gui'p tɨtda am nam sap tɨ jɨigɨ'ñ. 29 Ba' gu Jesuus bhai' xi ja daagɨk ja buupui am jup ja tɨtda:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ, na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

30 Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiññiata mɨt nat jax pu ja tɨi'n gu Jesuus, jix kɨkɨɨ' dho gu'p

jum duu mɨt. Ba' xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat ja dudua'ñ, jup ja tɨtda:

—Dai na pim moo cham jaroi' aagi'ñdha' na ñich jam dudua'ñ.

31 Gu' ji na gu' moo jano' na mɨt jax mi' dhɨr bubua, mi ja'p pɨx ja'x pui' tu ja a'gi'ñ am gu ja'tkam. Bɨix pui' bax chu maat am nam ji'k mi ja'p oi'dha' bhaan gui' gu dɨbɨir.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na cham tu ñɨokda'

32 Ba' moo jano' na mɨt jax kia'pɨx mi' dhɨr gamai' ji bubua gui' nam cham ñiññia kat, ji'kchi gu ja'tkam mi' ba aichulh jamɨt gu Jesuus maa'n gu maa'nkam na cham tu ñɨokda', na pui' ja'k duuka' maa'n gu cham kɨi' ii'mda' na bhaan jup tui'ka'. 33 Ba' gu Jesuus pu mai' joot gu cham kɨi' ii'mda' bhai' dhɨr bhaan gu maa'nkam. Ba' jotmoda' bhai' ji chu ñɨokcha, jix kɨi' dho gu'p jum duu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mɨt pui' ji' tɨ tɨi, dai nam jup jum tɨ tɨtda:

—Mooch pɨk ja'p cham ji'xkat pui' tɨ nɨidhat ji ya' dhi Israel nach jax tɨ nɨi'ñ xib.

34 Gu' ba' gui' nam pariseos jup jum tɨɨti'nda' jup kai'ch am ɨp:

—Ja gɸ'kam tuk dho gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam, pui' ku ba'x bhaai' na mai' ja jootos gu bɨpnaga'n tuutu'm cham kɨkɨi' i'ii'mda'.

Gu Jesuus nax joi'mdat ja nɨi'ñdha' gu ja'tkam

35 Ba' bɨix kap ai gu Jesuus mu ja'p na pai' jax ɨ'lhich daa'ñxim jir kikcham ka', gio ba' mu ja'p na pai' jax ji'dɨlh jup jir kikcham ka', tu ja a'gidhidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu daanda', na ja aa'ñdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ñdhidhat gux kako'kkam na bɨix aixim tu'm ja ɸɸka' gu ko'kdai'. 36 Ba'x joi'mdat ja nɨidhidha' gu Jesuus gu ja'tkam mu ja'p na pai' jax a'jidha', na gu' sap cham bhaai'n ka' nam jax xim buada', gio na cham jaroi' jai'ch na ja guguuxdha'. Ja'p ji buusan am na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'. 37 Ba' pui' xim aagɨt jup ja tɨtda gui' nam kaichu':

—Umri moo gɸ'r gaa tɨr ya ja'p, gu' ba' gu ordam jir gook alh am. Nam gu'r mui' gui' nam tɨix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ba' gui' nam tu a'ga, jir gook alh am. 38 Ba' jam a'm jum aa' na pim pu tɨɨda' gu Dios gui' na ja'p ji buusan na ya' tu gaa, na jai' bhai'p ja jootsa' gui' nam ya ja'p tu ja a'gidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

10

Gu Jesuus na ba ja aaga' mambhɨix daaman gook gui' nam jir noonbi'ñ ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

1 Ba' ba ja bai gu Jesuus gu mambhɨix daman gook gu noonbi'ñ, ba' pui' ba ja tɨtda na sap bax bhaai' nam pui' mai'p ba ja jootosda' gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' ja a'm dɨr gu ja'tkam gui' nam ampɨx pui'x ñanaanbi' ka', gio sap ba' bax bhaai'n ka' ɨp nam pui'p ba ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam gui' na bɨix aixim tu'm ja ɸɸka' gu ko'kdai'.

2 Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' gu noonbi'ñ gu Jesuus: Moo gu Simoon gui' nam Peegro kɨ'n jup jix mat ka', gio ba' gu ja'nni'ñ Anrees. Gio ba' moo gu Jakoobo ɨp, gio ba' gu ja'nni'ñ Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. 3 Gio ba' moo gu Piliip ɨp, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' moo gu Tomaas ɨp. Gio ba' gu Mateo gui' na bɨipɨ' dɨr jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ kat gux io'm gɸ'kam Rooma kam. Gio ba' moo gu jumai na pui'p tɨɨ' Jakoobo gui' na Alpeo jir maraa'n, gio ba' moo gu Tadeo ɨp. 4 Gio ba' moo gu jumai na pui'p tɨɨ' Simoon gui' na bɨipɨ' dɨr ka ja kaichgɨda' gui' nam Kananiistas jum tɨɨtɨ'nda'. Gio ba' moo gu Juudas Iskarioti ɨp gui' na gatuuk ja aa'ñdhara' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam na pai' oirɨda' gu Jesuus nam ba' daagɨi tu chiñia' nam mu'aa'.

Gu Jesuus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

5 Ba' mu ja'p nai' ba ja jootos gu Jesuus gu mambhɨix daman gook gu noonbi'ñ nam sap tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, jup ja tɨtda:

—Chakui pim mu ja'k jimmɨda' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ni mu ja'k ja bui gui' nam jir Samaaria kam. 6 Nai' ja'p ji na pim jimia' ja bui gui' nam jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ja'p ji buan na jax gu kakasnir nam mai' suulhgix. 7 Xi ja aagi'ñdha' pim nat bam ai nam pai' dhuuk machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios. 8 Gio ba' na pim xi ja dudua'ñdhidhat ɨp gux kako'kkam pui' na jax gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu ja tutku'. Gio gui' nam ba ko'ɨix ka' pim sia xi ja dudua'ñdhidhat. Gio ba' gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' na pim mai' ja jootsaidha' ja a'm dɨr gu ja'tkam gui' nam ampɨx pui'x ñanaanbi' ka'. Ba' na pim pai' dhuuk pu'ñi xi ja dudua'ñdhidhat, cha'pim bha ja taanda' gu tuumiñ, na gu' dhi' na pim tu' kɨ'n ja dudua'ñdha', dhi' pui' pɨx jam maa jia gu Dios.

9 'Ba' cham jum aa' na pim ua'ka' gu tuumiñ gux uam totbikdam, ni gux chooto totbikdam, piam gui' nax chɨido' totbikda'.

10 Nix chu' asaak dho moo ku pim kusbioda', gio gu jam sussak pu daipu' ɨp na pim jax ja aa'ntu'nda', cham tu' na pim gu' jai'p ja ua'ka' na pim mu pai' ba aada' no't ma juu. Ni gu oxia ku pim ua'ka' na pim kɨ'n oxi-akkidha', na gu' gu jaroi' na pu'ñi tu juanda' bhaankam gu Dios, pu bɨɨx tu makiidha' am mu ja'p na jax a'jidha' gu tu' na a'miram jum aagidha'.

11 'Ba' mu pai' jax chu'm kiicham na pim aaya' na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi ja'p japim nai' xi gaaga' gu jaroi' nar jix bhai'kam ka', mi' pim ba' xi juruuñdhai buiñor na pim jɨ'x juugɨt tɨɨmo' na pim tu ja a'gidhimɨi gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'ñka'. 12 Ba' na pim jax mui' ji baapkia' mi' pai' jax chu'm kiicham, xi chu ja daañxidhai pim mui' xi ja ñio'kdha' gui' nam mi' oi'ñka'. 13 Ba' no' mɨt jix kɨɨgalh gu pui' na pim jax tɨ'ya', dho gu' pui' dho ji chu buusnia' na pim jax ja'k tu ja daañxidha'. Piam no' mɨt gu' cham kɨɨgalh gu pui' na pim jax tɨ'ya', dho gu' pu cham dho pui' ji chu buusnia'. 14 Piam ku gu' no' ni jɨ'x kum cham jam kɨɨgalhi'ñ, gio no'm pu cham jam kaim, pu jimia' pim mi' dhɨr maakam ja'k, dai na pim mi ja'p xi xiixkai gu jam tooton nat jɨ'x mi' bam tɨɨ gu dɨbɨɨr na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na mɨt cham jam kɨɨgalh. 15 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, nam gu' giilhim jum tulhiiña', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

Gu Jesuus na ba ja aagɨ'ñdha' gu noonbɨ'ñ nam jax ja dooda' nam ka tu a'gada' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios

16 'Ba' aañ mui' xi jam jootsa' ja'p na kakasnir mu ja'p ja bui gui' nam ja'p ji buan na jax gu sɨsɨɨ' nam giilhim jix bhaa'mna'. Ba' jam a'm jum aa' na pim jix chu matda' ka' na pim jax dhuim palhbuidha' ja'p na jax gu kooko' gui' nam jix chu mamatda', gio ba' na pim cham bhakkuda' ja'p na gu giokda' nam cham bhaa'mna'. 17 Moo pim cham jax jum aa'nda', nam gu' jam da'ngɨi jam ui'ka' ji ja bui gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam, gio ba' nam jam gɨɨ'bia' mu ja'p nam pai' jax tu daanda'. 18 Gio ba' gux io'm gɸ'gɸrkam ja buim jup jam ui'ka' no'm xi ɨlhii'ñ. Ba' dhi pu'ñi ja'k jiñ a'mkam tu ja a'gidha' pim gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam gio ba' gui' nam cham tu' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios. 19 Ba' nam pai' dhuuk mu ba jam aichdha' ja bui gu gɸ'gɸrkam, cha'pim jax jum aa'nda' na pim jax ja'k tɨ'ya', na gu' jam makia' jia gu matda' gu Dios na pim jax ja'k tɨ'ya' na pim pai' dhuuk mui' ji chu a'ga'. 20 Ba' cham tu' aapi'm mu tu a'ga', gu' gui' jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n guñ Gɨ'kora' na jam makia' gu matda'.

21 'Ba' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja jaaduñ. Pui' na jax gu ja maamar no' mɨt tɨ jɨɨ'ñ aañ jiñ bui, gu ja tataat jam bhai'p ji ja bhaamkidha'. Piam ku gu' no' mɨt gu ja tataat jiñ bui tɨ jɨɨ'ñ, gu ja maamar jam bhai'p ji ja bhaamkidha', ja kooda' am dho gu' no'm xi ɨlhii'ñ. 22 Ba' bɨɨx pɨx xi jam bhaamkɨ'ñdha' am gu ja'tkam na pim jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui. Ku ba' gu' gu jaroi' no' gammɨji cham jax jim aagɨt pu tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui, jix bhai' tu jimia' ji, na gu' jimia' jix dhaam ja'k na pai' dhuuk mukia'. 23 Ba' nam pai' dhuuk bhai' ji jam o'bhai'ñdha' mu pai' jax chu'm gɸ' kiicham, aapi'm mi' dhɨr pu ji jimia' maakam ja'k jumai gɸ' kiicham, na gu' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oirɨ guñ Gɨ'kora', cham xiim gio bhai'p jim iñ, aapi'm chakui bɨɨx tɨɨmo' na pim tu a'gimɨi na jɨ'k kap jir kikcham ya' dhi Israel.

24 'Na gu' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na moo ja'xbui'p xim taat na jax gu jax chu'm gɸ'kam tugɨ'ñ, ni na cham jai'ch gu tujuandam na moo ja'xbui' pui'p xim ɨlhii'ñdha' na jax gui' na mi' buiñor tujuanda'. 25 Gu' dai ji na kɸɸjidha' pɨx na jax ja'k tɨɨdaidha' gui' na kaichgɨda', cham tu' na gu' mi' bɨɨpɨ' kat gɸ'kam jup bam taat ka', gio gu tujuandam na jax ja'k tɨɨdaidha' pɨx ɨp gu gɸ'kam tugi'ñ, mi' pui' duñiidha'. Gio pui' na jax gu kiokam no'm jax tɨtda na ja'ook bhaan jup tu'ii', ¿cham aa pim ɨlhii'ñ nam giilhim jix buam ja tɨtdada' gui' nam jɨ'k maap mi' oi'ñka'? Ba' aapi'm pu'ñip jam tɨtdada' am gu ja'tkam na pim tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨɨda' gu noonbɨ'ñ na dai gu Dios jix bhaai' nam jix ɨɨbhi'ñdha'
(Lk. 12:2-9)

26 'Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na pim cham ja ɨɨbhi'ñdha' gu ja'tkam, na gu' pui' pɨx cham jɨ'xkat jup jum ɨxchu' gu tu' na jax jum kai'chdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pu maa'n nam jax machia' gu ja'tkam. 27 Ba' nañ jax jam tɨtdada' gux ɨxchuixim, aapi'm maaxik bhaamɨ ja'p ba'bhak dhaam xi gu'kɨi gɸ' kɨ'n pu ja tɨɨda' gu ja'tkam. 28 Cha'pim ja ɨɨbhidhat gui' nam xi jam koodam ka', na gu' dai gu jam tutku' nam jam kooda', gu' gu jam i'ii'mda' pu cham ji nam jax ja dooda', na gu' pu cham bhaai' nam jax dhui ja kooda'. Gu' gui' ji Dios na pim ba'x ɨɨbhi'ñdha', na gu'x bhaai' na mu ja'k ja jootsa' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammɨji mi' pup jum tulhiiñdha' no' xi ɨlhii'ñ.

29 'Na gu' na pim jax bax maat jia, nam panaas cham mui' namɨɨk gu u'ji' gui' nam mu ja'p jum ga'ra. No't jaroi' jɨ'k maakob tumñix ka'm ja saba'lh, mui' ja aichdha'. Ku gu' bɨɨx ja nɨidhat jup tu'ii' ji guñ Gɨ'kora', sia kum gu' tɨi cham mui' namɨɨk. 30-31 Ba'

aapi'm jix io'm jix dha'ram jam ɨlhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na jax gu u'ji'. Bɨix sia jam kuup jix maat na jɨ'k aix, sia ku gu' tɨix bii alh. Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na pim cham jax jum aa'nda' sia kum giilhim jam tɨtda gu ja'tkam, na gu' jam a'm tɨ nɨi'ñ jia gu Dios.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨida' gu noonbi'ñ nar am nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam sɨlhkam kaichu'
(Lk. 12:8-9)

32 'Ba' no'm ba jam tɨkka gu ja'tkam no' pim moo sɨlhkam tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui, ba' no' pimɨt cham jax ji chɨ'ɨɨk jup xi ja aagi'ñ nar sɨlhkam, dho gu' aañ pui' dhop aagi'ñdha' guñ Gɨ'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik sɨlhkam jiñ bui tɨ jɨigi'ñ na ba' jam a'm tɨ nɨidhidha'. 33 Gu' ji no' pim gu'x ja ɨɨbhidhat cham ja aagi'ñ na pim tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui, dho gu' aañ pui' pɨx jup tɨida' dho guñ Gɨ'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik pu cham tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' nat cham tu' pu kai'ñkam bha jii na ba' ya' maa'n ñɨ'ook jup ja duñɨa' gu ja'tkam
(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Cha'pim jax jum aa'nda' jiñ jaaduñ na ñich aañ panaas pu kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan nañ ba' ya' maa'n ñɨ'ook jup ja duñɨa' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaakui'ñdha', gu' ja'kbui' kat ja'p ji buus ji na ñich bha ja kookdhichdham. 35 Na gu' jai' dhɨt no'm tɨi ba tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja maamar, piam gu ja maamar gu ja gɨ'kora'm bhai'p ji ja bhaamkidha', jai' ba' gu ja kaka'mda'm bhai'p ji ja bhaamkidha' gu ja dadaa'n. 36 Dɨilh dho gu' daim oi'dhagɨm nam cham maa'n ñɨ'ook jup duuka'.

37 'Ba' gu jaroi' no' aañ jiñ bui tɨi tɨ jɨigi'ñ, no' gu' dai gu taata'n pɨx jix io'm jix dhaan, dhi' ja'p ji buusan na pu cham tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui, na gu' cham pɨk jiñ buix biiñak ka'. Piam mu dɨr bha ja'k gu ja gɨ'kora' no'm dai gu ja maamar pɨx jix io'm jix ja da', pui' ja'p jup ji buusan nam pu cham tɨ jɨigi'ñdha' aañ jiñ bui. 38 Gio gu jaroi' no't dai ba ji choo'n no'm bax mu'aam na tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui, pui' ja'p jup ji buusanda' na pu cham tɨ jɨigi'ñdha' aañ jiñ bui. 39 Na gu' gu jaroi' no' tɨix aa' na gammɨjɨx bhai' tu jimda' ya' maaxik bhaan, gatuuk cham bhai' tu jimia', na gu' jimia' mu ja'k na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kɆkɆɆdat gammɨjɨ pu tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui sia ku mɨt ma mua, dai na ba jimia' pɨx jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus na bhaan ba tu a'ga' gux dha'ram namkɨm
(Mr. 9:41)

40 'Ba' gu jaroi' no't jix bhai' jam tɨidak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Piam ku gu' no't aañ jiñ bui tɨ jɨi'ñdhak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p jup ji buusnia' nat gui'x bhai' ba duu nat jaroi' bhañ joot jix dhaam dɨr. 41 Ba' gu jaroi' na pu'ñix bhai' tɨidaix bhai' ba duñɨa' gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios, no' gu'x maat pɨx nat Dios bha joot, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' na bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. Piam pui' na jax gu jaroi' no'r jix bhai'kam, no't jaroi'x bhai' tɨidak jix bhai' ba duu, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' nar jix bhai'kam ka'. 42 Ba' gu jaroi' no't pu'ñix bhai' tɨidak jix bhai' ba duu maadɨt gui' nam pu'ñi tɨ jɨigi'ñdha' aañ jiñ bui, sia tu' suudai' pɨx no't ba toi', dhi' kɨ'n ba mai'chia' gux dha'ram namkɨm jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora', aañ moo ya' pu jam tɨtda.

11

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ja jootsa' jɨ'kchi gu ja'tkam tugi'ñ nam tɨtkapu' gu Jesuus no'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dɨr
(Lk. 7:18-35)

1 Ba' nat pai' dhuuk tɨimo gu Jesuus na tu ja a'gidhimɨk gu mambhiix daman gook noonbi'ñ, pu jii mu ja'p na pai' ɨ'lhich jir kikcham ka' gui' na dhi' pɨx bhaan jup bipio' gu dɨbɨir.

2 Ba' bhammɨ na pai' kuupka' gu Juan ja'tkam bopkondam, pui' ba tɨ kai na mu pai' pɨx oirɨt jix kɨi'p jum duukam jup tu bua gu Jesuus. Ba' mui' ma ja joot jɨ'kchi gu ja'tkam tugi'ñ gui' nam kaichgɨda' 3 nam sap tɨtkapu' no' sap moor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dɨr, piam ku gu' sap no' jax kai'ch nar jumai nam ba' nɨirada' gui'.

4 Ba' mummɨ jiimdat pui'p ba tɨtdaim am gu Jesuus. Ba' gui' cham ja aagi'ñ mi' jotmoda', dai nat xim jotma'ñ pɨx nat mi ja'p nai' xi ja dudua'ñ gux kako'kkam. Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda:

—Ea na pim aa'ñdhapu' gu Juan ja'tkam bopkondam gu pui' na pimɨt jax bañ chii na ñich ja dudua'ñ dhiñ jaaduñ nam kax kako'k kat, gio ba' pui' na pimɨt jax bañ kai nañ ja aagi'ñ nam jax ja'k duñɨa' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 5 Ja'p japim tɨida' na ñich tu ja tɨi'ñchoda gui' nam cham ñiññɨa kat, gio ba' gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu ja tutku' na ñich bɨix jup ja dudua'ñ. Gio ba' gui' nam kax mama'mkulhi' kat nam pu cham tu oipot, bɨix japim jup xi aagi'ñdha' na ñich ja dudua'ñ, gio ba' jai' gui' nam cham tɆ kɆɆkɆt. Gio ba' jai' gui' nam ba

ko'iix kat na ñich biix jup ja baapmi' ja dudua'ñdhak. Gio ba' nañ tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham tu' bia' nam gampai' tu'm, nam soi' pix jum ilhii'ñ, nañ ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor. 6 Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' pu gammiji ti jiigi'ñ aañ jiñ bui.

7 Ba' pu jii mit gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan ja'tkam bopkondam daipu' nat pu'ñi xi ja tii'n gu Jesuus. Mi' dhir ba' moop ja titda gu Jesuus gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p tu'ii':

—¿Tu' pimit mu tii'mpuk mummi gampix jix chu gak kir jano' na pimit pai' dhuuk mu jimiik? ¿Gu junbo' aa na mi' joidham jum bua na bhai' xi jibiir? 8 ¿Ka' tu' ji pimit mu tii'mpuk na pimit ba' moom dikoo'ñ na pimit mu jii? ¿Ka' jaroi' aa mi oiri ji chim tii'dhat gu jajannulh jix a'bhar jix dha'ram namkim? Moo chi gu' cham ji, na gu' na pim jax bax maat bo jia na gui' nam pu chu'm tim ti'ii'ñka', dai mummix joi'ñdha' am nam darka' ja bui gux io'm gɸ'gɸrkam jum aa'ndam. 9 Moo chi gu' gui' ji na pimit mu tiigim gui' nax io'm jix bhai' xi buada' na tu a'gada', cham tu' pui' na jax gui' nam bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. 10 Gui' dho Juan ja'tkam bopkondam jañ aagat jup kai'ch, na gu' dhi' aagat jup kai'ch guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ na ja'pnim kai'ch:

Jumaiñ biipi' mu jootsa' na ba' ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

11 Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam, aañ gɸ'kam ki'n bia' ja bui gu ja'tkam, nat gu' gɸ'kam ki'n bhaan ti tii guñ Gi'kora'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' pix gɸ'kam ki'n jup bia'ka' iñ ji, na gu' ja'xbui' pui' bhaan jup ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

12 'Ba' tiix mu'aam ka' am gu ja'tkam gu Juan ja'tkam bopkondam jano' dir nat pai' dhuuk ya ai, nam gu' tii cham kaim ka' na tii ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, gu' ji nam gu' dai xix bhaakut. 13 Ba' pu'ñi tii pu tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam gui' nam bijik bhaankam jup tu a'gimik gu Dios na jax ja'k tu ja a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, gio ba' na mit tii tu ua'nak gu ñio'ki'ñ gu Dios nam ba' jiñkuidhai mi' pui' ba jimia' git, gu' ji nam gu' ba pui' pix cham jup ti jiigi'ñdha'. 14 Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' pix gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na gu' pui' ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak pu'ñi gio ya'p ba aaya'. 15 Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda na pim ba' mi' pui' jimia' no' pim ti jiigi'ñ nar silhkam.

16 '¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai tu jam aagidha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? Ja'p ji buan am dho na jax gu a'aalh no' mit mui' maap xim daagik mu pai' ma titbim jax chu'm giotir. Ba' no' mit jai' bha ja'p ji dharaibuk ma tu saas, ba' nam pai' dhuuk xi saasbichui jup ja tiida' am gu jai' ja bipna' a'aalh: 17 "Ni ji'x ku pimit iam ti nii na chich tii ma tu saas, ni ku pimit xi susuani na tii joi'mdam jum kai'chit gu saasab." 18 Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch. Tii' na gu' gu Juan ja'tkam bopkondam nat ti ya' xi ɸɸk ja bui, pui' ai'chux jamit na ja'ook bhaan jup tui'ñgida', sia ku gu' gammiji tiim saabda' gio na tii cham pai' dhuuk io'da' gu biiñ. 19 Gio ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', maakam jup jiñ ai'chux jamit, sia kuñ gu' tii cham pai' dhuuk jiñ xaabda'. Pui' kai'chdha' am nañ sap giilhim gɸ' tu kua' gio sap nañ giilhim jix i'muk, jix ja oi'ñ iñ sap gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ gio gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam. Ku ba' gu' gu Dios pix mattuda' ji gu jaroi' na tu' silhkam jix maachim ka' nañ jir tu'p tu'm da'.

Nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu Korasiiñ oi'ñkam gio gu Betsaida kam (Lk. 10:13-15)

20 Ba' bhaan bhai'p ji chu a'ga gu Jesuus gook kap na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi' nat pai' pik jix io'm mui'x kii'p jum duukam jup tu duu, gu' ji na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios. Ba'p kai'ch:

21 —¡Ja'p moo cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim Korasiiñ oi'dha' gio ba' aapi'm na pim Betsaida ja'k jup oi'dha', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora'! Tii ñich jam nii'ñchudat joidham jix kii'p jum duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk niidhat. Iam chi na pimit gu' tiigik mi' pui' ba jii. Na gu' no'ñ mu ja'k Tiiro pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu duñia' git, gio mu ja'k na pai' Sidoon jup ti tii', moo jano' git nam ti jii'ñdhai gu ja'tkam buiñor guñ Gi'kora' mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', ba' dai nam ba tim tii'dha' git gu jajannulh jix xaasak, ni kum bar tu batbiadam ka' git, gio nam mu ja'p pix ba daraaka' git na pai' jax kaat gu matai, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' git nam jix io'm soi' bam ilhii'ñ. 22 Ba' xib tu' na jax chui'ka', jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pai' dhuuk guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhiiñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sidoon kam ja'tkam gio gu Tiiro kam. 23 Ba' aapi'm na pim Kapernaum oi'dha', ¿ja'p jum aa' pim aa na pim aaya' jix dhaam ja'k buiñor

guñ Gɨ'kora'? Matgɨm mu ja'k ji na xi jam jootsa' jix io'm tuukab ja'k na pai' gɸ' tɨ dɨ', na pimɨt gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Na gu' no'ñ mu ja'k Sodooma pui' joidham jix kɨɨ'p jum duukam jup tu duñia' gɨt, moo jano' gɨt nam tɨ jɨɨ'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', xib dho pui mi'r kiicham ka' gɨt. 24 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na jano' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guñ Gɨ'kora' bɨɨx gu ja'tkam nam tu' jax buimɨi, aapi'm giilhim jam tulhiiñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam kat.

Gu Jesuus na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam ba' cham kam tulhiiña'

(Lk. 10:21-22)

25 Ba' mi' pui' xi kai'chimɨk gu Jesuus, bhai' ji chu daanɨ jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Taxchaab ba'ñ Gɨ'kora' nap jir Gɸ'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam cham gɸ'gɸrkam jum ɨlhii'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Ja'p xi ja duuk japich gui' nam pui'm aa' nam panaas jix io'm jix maat gum ñi'ook, na gu' dai nam bhaan pɨx gɸ'gɸrkam jum ɨlhii'ñ. 26 Pui' dhoñ Gɨ'kora', pui' ja'k jix aa' ap.

27 Mi' dhɨr ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja tɨtda:

—Aañ bhañ joot guñ Gɨ'kora' jix dhaam dɨr nañ ba' bhaankam ya ja'p ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na tu'r jix bhai'm duukam. Ba' dɨɨlh pɨx jix maat guñ Gɨ'kora' nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r Maraa'n, gio aañ ya' dɨr mu ja'k dɨɨlh pɨx jup jix maat ɨp guñ Gɨ'kora' nar tu'p tu'm da'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' moo ja'p tu' sɨlhkam kɨ'n jix maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dɨt guñ Gɨ'kora', aañi' dho aagi'ñdha'. 28 Bañ kaichgɨda' pim bɨɨx na pim jɨ'k jix xijaim tu jim, aañ jam aagi'ñdha' na pim jax ja'k duñia' na pim ba' cham pui' ja'k ka tu jimda'. 29 Mi' pim pui' xi jimɨi nañ jax jam tɨtda, cha'pim dai gɸ'gɸrkam jum taat ka', ja'p na jax aañ nañ gu' gampai'ñ ɨlhii'ñ, cham tu' gɸ'kam jiñ chaat iñ. Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jam a'm jup jum aa' na pim mi' pui' jimia' na pim ba'x bhai'm taat ka'. 30 Ba' dhi' pui' nañ jax ja'k jam aagi'ñ na pim jiñ kaichgɨda', cham tu' pui'x xijai na pim mi' pui' jimia'.

12

Gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesuus nam tu kaipgaidhat tu ko'ɨidha' gu tiriik sia ku jano' tɨi aagix na cham tum juanda'

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

1 Ba' maa'nnim na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda' ja bui gu dai Israel kam ja'tkam, ma jii gu Jesuus, moo mi' busnichu' na pai' tɨ ɨx ka' gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'ñ na ja bɨɨm mu jim, tu kaipgaidhat tu ko'ɨim am gu tiriik, nam gu' bax bhio'. 2 Gu' ba' nam gu' jai' mui'p jiim jia gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', ba' am jix bhaaktu' am nam ja nɨɨ'ñ nam pui' jɨ' tu buim gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesuus, ba'p tɨtda am:

—¿Jax kum ba' tu kaipgaidhat tu ko'ɨim gu tiriik dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib aagix na cham tum juanda'?

3 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Kux aapi'm cham jɨ'xkat tu jiñkuɨ'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'kɨ'ñ gu Dios nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'ñ jano' nam pai' dhuuk ba ua'maim? 4 Na mɨt tu juu bo gu paan gux xidhuu kam gui' na mi' tɨkiix kat gɸ' chiop na saak dai gui'x bhaai' nam kua'da' gui' nam mi' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' gu tu' ja'ppɨx ja'tkam. 5 Gio ba' mi' nat pai'p tu ua'nak ɨp gu Moisees nap jum kai'ch ɨp na saak gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, saak cham tu'm ua'tulhi'ñdha' am sia kum pu tu juan jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda' gɨt. 6 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na maadɨt ya oirɨ nax io'm jum aa' na pim tu' ka'm nɨɨ'ñdha', cham tu' pui' na pim jax tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñ bhai' gɸ' chiop. 7 Cham dho bak maatɨt kɸɸ pim jia gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix gu ñio'kɨ'ñ gu Dios na ja'pnim kai'ch: "Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'gɨ'nda', cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jix aa' na pim dai na pim tuñ makgɨrxi'ñdha' pɨx gu tu' sasoi', dhi' kɨ'n mi' pui' ba jiim japim nañ jax jix aa'." Na gu' no' pim jix maatɨt kɸɸkɸ' gɨt gu dhi' pui' jɨ' na jax ja'k jum kai'ch, cham tu' pui' kai'chdha' pim gɨt nam jum ua'tulhi'ñ dhiñ ja'tkam tuk, sia kum gu' tɨi cham tu'm ua'tulhi'ñ. 8 Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora' ya' pu jam tɨtda na cham jax bua gu tu' no'ñ jax jix dhuñiim jano' na pai' dhuuk aagix na tɨi cham tum juanda' gɨt.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' maap dɨr gu nobii'ñ

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

9 Ba' na mi' jɨ' pui' xi chu ja a'gidhimɨk gu Jesuus gu ja'tkam, ma jii maa'n kap mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. 10 Ba' moo maa'n mi'p jai'ch ka' gu maa'nkam na maap dɨr jix muuk ka' gu nobii'ñ. Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios gio ba' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', ba tɨkka' am gu Jesuus no' sap jix bhaai' na dua'ñdha' gu maa'nkam gui' na maap dɨr jix muuk gu nobii'ñ jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda', sap ba' no' jax kai'ch nax bhaai' na dua'ñdha', dhi'

bhaan jix bhai' bhɨiya' am nam iattulhdhai
tu chiñia' nam mu'aa'.
11 Gu' ji na gu'p ja tɨtda gu Jesuus:
—¿Kux aapi'm jaroo maadɨt moo daas na
mi' pɨx xi nɨi'ñdha' gu soiga'n no't mi' pai'
ba gɨi jax chu'm tɨ dɨ'n kɨr, no' gu' jano' pɨk
na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'?
¿Cham aa gu' moo jano' mu jimɨi xi bhiaji ap,
cham tu' nap gu' mi' pɨx xi nɨi'ñdha'?
12 Gu' gi ba' dhi' nar maa'nkam, ¿cham aa gu'x io'm
jum aa' nañ jix bhai' dhuñia', cham tu' pui'
na jax gu tu' soi'? Ja'pji na moo pu cham
jax bua ji no'ñ jax jix dhuñiim gux bhai'm
duukam, sia ku cham tum juan.
13 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk jup tɨtda gui' nax muuk
ka' gu nobii'ñ:
—Ea nap xi sɨlhña' dhim nob jiñ jaduuñ.
Ba' gui' ja'p jup xi sɨlh, jix kɨɨ'p jum duu
mi' jotmoda' ja'p na jax gu ja'p dɨr kam
nobii'ñ, panaas ku moo pu cham pai' muuk
kat. 14 Ba' gu pariseos bhaakuk mi' dhɨr pu
jii mɨt, ba' ba tu a'ga mɨt nam jax ja'k duñia'
nam ba' tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus.

Na jax ja'k jix maatɨ' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam

15 Gu' ji nat gu' pu jii gu Jesuus nat jax pui'
tɨ kai nam bax mu'aam, ba' mui' ja'tkam pɨx
chu'p jum duu mɨt na mɨt ba oi. Ba' gammɨjɨ
kikcham na jax a'jim, xi ja dudua'ñdhidhat
bɨix gux kako'k kam nam jɨ'k mi ja'p jix jai'ch
ka'. 16 Ba' xi ja soo'mchulhdhidhat nam sap
cham jaroi' aagi'ñdha' nat jaroi' ja dudua'ñ.
17 Ba' dhi' pu'ñi ja'k tum kuugalh gu pui' nat
jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bɨjɨk
bhaankam tu a'gimɨk gu Dios, na ja'pnim
kai'ch:
18 Dhi'ñi jir di' guñ mar na ñich bhaan tɨ tɨi,
ba'x io'm jix dha' iñ gio nañ jix bhai'ñ chaat
buiñor.
Ba' tajaañxidha' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ
jiñ Ii'mda',
mi' dhɨr ba' dai na ba tu ja aagi'ñdha' gu
ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x
bhai' tu ja jimia'.
19 Ba' cham pai' dhuuk jaroi' kokda',
ni na cham pai' dhuuk am gɸ' kɨ'n
jiñkui'ñdha' gu jaroi',
ni mu ja'p dho moo na pai' jax gɸ' daa'ñxim
jir kiicham ka' ku cham pai' pɨx am
jaroi' kɸɸkɸ' na am bhaamda' kɨ'n tu
a'gada'.
20 Gio ba' na bɨix pɨx jix ja kɨigalhi'ñdha' gu
ja'tkam,
cham tu' jaroi' maadɨt gampai' bia'ka'.
Gio na gammɨjɨ pu tu ja aagi'ñdha' gu ja'tkam
nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja
jimia'.
21 Ba' bɨix na jɨ'x jir oi'ñga'n bax mat ka' am
nax bhaai' nam dai gui' buiñor pɨx jix
biiñak ka' nam ba' jimia' jix dhaam
ja'k buiñor gu Dios.

Gu Jesuus nam pui' ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na ja'ook bhaan tɨ nɨidhim
(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

22 Ba' ja'xpɨx mi' ba ai'chulh jamɨt gu
Jesuus maa'n gu maa'nkam na bhaan jup
tui'ñgɨda' gu cham kɨi' ii'mda' na pui' ja'k
duuka' na cham ñia ka' gio na cham tu
ñiokda'. Ba' cham jax ji chɨ'ɨɨk jup xi dhua'ñ
gu Jesuus, jix kɨi' dho gu'p jum duu, ba tu
ñiok gio na bax ña. 23 Ba' gu ja'tkam na mɨt
pui' jɨ' tɨ tɨi, mi' pui' pup tu'ii' am, dai nam
jup kai'ch:
—¿Dhi' aa chi ba' saak bar di' guch
Xoi'kam gui' na saak bha jimda' gɨt, nar
boxii'ñ ka' gu Dabii?
24 Ba' gui' nam pariseos jum tɨitɨ'nda' na
mɨt pui' jɨ' ja kai nam kai'ch, jup ja tɨtda am:
—Chaam tu' ji nar pui' na pim jax ɨlhii'ñ.
Ja'pji ja gɸ'kam tuk ji gu cham kɨkɨi' i'ii'mda'
na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam. Pui'
kum ba'x jɨigi'ñdha' na mai' ja jootosda' gu
bɨpnaga'n tuutu'm cham kɨkɨi' i'ii'mda' ja
a'm dɨr gu ja'tkam.
25 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus, na gu'x bhai'x
maat nam jax jum aagɨt jup kai'ch:
—Matgɨm cham tu' ji nar pui' na pim
jax ɨlhii'ñ jiñ jaaduñ. Jax dhui na gu' gu
ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' ja'p
pɨx ji buusan na jax pai' gɸ' kiicham no'm
cham maa'n ñi'ook jup duuk gu tu' no'm
tɨi jax jix dhuñiik. Piam pai' no' palhɨip
jir kiicham piam ku gu' gu dai maap jum
oi'dhagɨm, no'm cham maa'n ñi'ook jup
duuk, dho pu cham tu' dho jax ji dhuñia'
am, nam gu' daix bhaak ka'. 26 Ba' pu'ñi
ja'k jup ji buusan gu ja gɸ'kam tuk gu cham
kɨkɨi' i'ii'mda' no't tɨi bhai' ji bhaam ja bui
gu bɨpnaga'n tuutu'm cham kɨkɨi' i'ii'mda',
nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka' nam
gu' ba bhaaku' buiñor. 27 Gu' ba' aapi'm
na pim pui' kai'ch na pui' aañ jiñ a'm jup
tui'dhi' gu ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨi'
i'ii'mda', ¿aapi'm ba' moo pu'ñi ɨp aa gu jam
ja'tkam tuk gui' nam jam kaichu', pu'ñi aa
ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' ja a'm
jup tui'dhi', nam ba'x ja jɨigi'ñdha' nam pu'ñi
mai' ja jootosda' gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' ja
a'm dɨr gu ja'tkam? ¿Piam aa na gu' cham?
Na gu' pu'ñi pɨx ja'k ji buusnia' nañ jax
ba kai'ch. 28 Gu' aañ matgɨm gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mdaga'n ji gu Dios nañ a'm
jup tui'dhi', pui' ku ba'x bhaai' nañ mai' ja
jootos gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' ja a'm dɨr gu
ja'tkam, na pim ba' ba machia' na dhi' ja'p
jir jup duukam nat ya' bam ai na pim pai'
dhuuk machia' na pim jax ja'k duñia' na ba'
gammɨjɨ jam a'm ba tɨ nɨi'ñdha' gu Dios.
29 'Na gu' cham jir am gu jaroi' na mu
baakɨi ba'kiram tɨ ɨixdha' gu bɨxchuga'n
gu maa'nkam jix oogɨm no'm gu' gook dɨt
maa'n ñi'ook jup duuk. Dai no'm cham

maa'n ñi'ook jup duuk na ba'x bhaai' na xi buuprai ti ixdha' gu bixchuga'n.

30 'Gio pui' na jax gu ja'tkam ji'k gook no'm mu pai' tu or no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk. Ba' maa'n no' biix gaamuim gui' na ji'k oraidha', dhi' ja'p ji buusnia' na tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ jax ja'k ilhii'ñdha' aañ. Gu' ba' gu jumai no' mai' xi iabuidhat gui' na ji'k tiip oraidha', dhi' ja'p jup ji buusnia' na cham ji'xkat pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ aañ jax jup ilhii'ñdha', gu' ja'kbui' kat maakam xi ja iatgi'ñdha' ji na diilh jax jup ilhii'ñdha'. Dhi' ba' ja'p jup ji buusanda' na cham maa'n ñi'ook jup duuk aañ jiñ bui.

31 'Ba' aañ ya' pu jam titda na gu Dios jix bhaai' na tu ja uañdha' gu ja'tkam biix nam ji'k jax jix u'ua'tulhdhix ka' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Piam no'm gu' gampai' pix bia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, no' gu' ti ja mattu'n nam jix u'ua'tulhdhix, dho gu' pu cham dho tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor. 32 Ba' no'm gu' gampai' pix jiñ bia' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', siax bhaai' na tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Gu' ba' no'm gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios gampai' pix bia', dho gi gu' pu cham ji'xkat tu ja uañdha' ji gu Dios gu ja ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' gi't, nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'iix na cham kii' i'bhai'ñcha' no' mit cham bhai' moikxi

(Lk. 6:43-45)

33 'No' pimit jix bhai' moikxi gu jax chu'm jam i'iix, joidham jix kii' i'bhai'ñcha' dho. Piam ku gu' no' pimit cham bhai' moikxi, cham kii' i'bhai'ñcha' dho. 34 Ba' aapi'm pu'ñi ip no' pim gu' cham jir kikii' ja'tkam, cham bhaai' na pim jax dhuix bhai' tu ñiokda' na jax ja'k jir am ka', na gu' dai pui' ja'k jam chiñ am dir buusnidha' na pim jax ja'k jum aa'nda' gu jam jujur am bhaan. 35 Na gu' gu jaroi' no' diilh pur jix bhai'kam, joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' dai pui' ja'k jum aa'nda' jura'ran bhaan. Gu' ba' gu jaroi' no' pu diilh cham jir kii' maa'nkam, gilhim jix buam tu ñiokda', na gu' dai pui' ja'k jup jum aa'nda' jura'ran bhaan. 36 Ba' aañ ya' pu jam titda na biix matgilhia' jix dhaam ja'k na pim ji'k jax jix buam tu ñiokda', jano' na pai' dhuuk guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan. 37 Na gu' no' pimit cham soi'm ilh buiñor na ba' tu jam uañdha' gu jam ua'tulhdhara', dai na pim pix am ti'ñchoka' na jam aa'ñdhai giilhim jam tulhiiñchuda', no' pimit cham ja'p xi dhuuk gu dhi' pui' na pim jax jix buam tu ñiokda'.

Gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñdha' nam tiix aa'nda' nax bhai'm duukam jup tu duñia' gu Jesuus ja nii'ñchudat

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

38 Ba' jai' dhit gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba chian am gu Jesuus na sap maa'n jup tu duñia' jix bhai'm duukam ja nii'ñchudat. Jup titda am:

—Eap jix bhai'm duukam xip duuñ nach tu' cham pai' dhuuk nii'ñ.

39 Gu' ji na gu'p kai'ch gu Jesuus:

—Tiix aa' am dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja nii'ñchudat nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñ, gu' ji nañ gu' aañ cham tu' pui' tu duñia', nam gu' cham tu' mi' pui' jimiik kat jup kai'ch na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Dai gatuuk nam jiñ chigia' nañ pui' ja'k jup jiñ dhuñia' nat jax jum duu bijik gu Jonaas. 40 Ba' pu'ñi nat jax jum duu gu Jonaas nat baik tanoolh jup duu gio baik tukaa' na miji pu jim irban dir gu gɇ' batoop, ba' aañ pu'ñi ip nat bhañ joot guñ Gi'kora', baik tanoolh gio baik tukaa'ñ mi' pu yaasapka' dibiir bita'. 41 Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' na ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gui' nam Niinibe oi'ñkat xi gu'kii pu ti'ya' am na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti nii'ñ. Na gu' gu Niinibe oi'ñkam kat moo jano' cham jax ji chi'iik mi' pui' jii mit na jax jix aa' guñ Gi'kora' na pai' dhuuk pui' ba tu ja a'gi'ñ gu Jonaas. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jir gɇ'kam iñ, cham tu' pui' na jax gu Jonaas. 42 Gio gui' na bijik jix io'm jup jir gɇ'kam kat gu ubii na muni ja'k kiokat jurnip, pui'p xi kikboi pui' xi chi'ya' na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti nii'ñ. Na gu' gui' ji' gu ubii jum dikoo'ñ nat mik dir bha jii nat bha kaim gu Salomoon gui' na ya'r gɇ'kam kat, na pui' tɇ kɇɇkɇ' nax io'm jix chu matda' ka'. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jix chu matda' iñ, cham tu' pui' na jax gu Salomoon.

Gu Jesuus na bhaan ba tu a'ga' maa'n gu cham kii' ii'mda'

(Lk. 11:24-26)

43 'Gu cham kii' ii'mda' no't ba buus bhaan dir gu maa'nkam, ba jimia' mummi ja'p pai' gampix jix chu gak kir, tu gaagidha' na pa ja'k jix bhaai' na kiicha'. Ba' no't cham pai' ji chii nar joidham na kiicha', jup jum aa'nda': 44 "Gi no' ñich moo gio mui'p jii mummi nañ pai' kiokat." Ba' na gio bhaan jup ba bakia' gu maa'nkam, joidham ti tigia', na gu' ja'p ti ilhii'ñdha' na cham ka tu tanaara' ka' no' bax kii' gu maa'nkam. 45 Ba' xi dhai'ñña' na jai'p ja bai'ñmira' gu bipnaga'n tuutu'm cham kikii' i'ii'mda' ji'k xijum gook pup aixim gui' nam giilhim xi chu xibua. Ba' nam pai'

dhuuk gio maap bhai'p ba baapkia' bhaan gu maa'nkam, giilhim bhai' jim naanbicha' dho gi ji ba', cham tu' pui' kia' na jax bɨipɨ' dir. Ba' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' gu ja'tkam gui' nam ji'k cham tu' ka'm ti ni'i'ñdha'.

Gu jajaa'nni'ñ gio gu dɨ'ɨ'n gu Jesuus nam mi' ba aaya' na pai' ka oirɨda'
(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

46 Ba' na pui mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu Jesuus gu ja'tkam, mi' ba ai mɨt gu jajaa'nni'ñ gio gu dɨ'ɨ'n nam jix chu a'gidhamtu', ba' mummɨ ja'p dɨrap dɨr pɨx ji guguu mɨt. 47 Ba' maadɨt mu ba aa'ñdhim gu Jesuus, jup tɨtda:

—Muni mɨt ba ai gum jaaduñ gio gum naan. Mui'p sap xi jimda' nam tum a'gidha'.

48 Ba'p tɨtda gu Jesuus gui' na mi' pui' ji' kai'ch:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ɨlhii'ñ nam dai gui'r jiñ jaaduñ gio na dai gui'r jiñ ñaan.

49 Ba' nobii'ñ kɨ'n mui' xi ja aa' gui' nam kaichu' nam mi ja'p daraa, jup kai'ch ba':

—Gu' bɨix ji sia dhi'ñi nam ji'k jiñ kaichu' nañ pui' ja ɨlhii'ñ nam jir jiñ jaaduñ gio nam jir jiñ ñaan. 50 Na gu' gu jaroi' na pu'ñi mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii', dhi' pui' ji buusanda' na bar jiñ jaaduñ ka' gio na bar jiñ ñaan ka'.

13

Na jax jum duñia' gu tiriik na tu gii'ñdha' maa'n gu maa'nkam
(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Ba' moo jano' pu jii gu Jesuus mi' dhɨr kiicham mu ja'k na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai', ba' mi ja'p ju'ñdharan daakat bam jɨipi'ñ. 2 Ba' cham jɨ'x mɨɨkim na mɨt jix io'm mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam, alh nammɨ ba xi ju' am. Ba' pui' bhai' ma tɨs gu Jesuus bhaan gu gɸ' kanuub na mi ja'p jup sɸ' amuub suudai' jugi'ñ, 3 bhai' ba' ji dhaakat ma tu ja a'gi gu ja'tkam bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhak na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, jup ja tɨtda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ma tu gii'ñdham gu tiriik. 4 Ba' nat pai' dhuuk mui' ji chu gii', jai' mu ja'k suulh na pai' pɨx am boi ba katka' na mi ja'p tum oipoda' gu tu', ba' maa'n na mɨt jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p niɲɨ'da'. 5 Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai'r ai' cha'm nax komaalhim jir dɨbɨir, dhi' dho gi gu' tɨi jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. 6 Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk bhaan mi' ji chotnorimɨ, maa'n nat jax gaa, nat gu' cham tuukab takta. 7 Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, ba' pu cham tu' ka bhai'. 8 Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai'x kɨɨ' gu dɨbɨir, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji. Alh ja'p sa'sbar xim kaip, jɨ'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhɨɨx, jai' ba' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pɨx pui'. 9 Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim jɨ'k jiñ kɸɸ na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam tɨtda.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam
(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

10 Ba' pui' ba tɨtda am gu noonbi'ñ gu Jesuus na sap ja aagi'ñdha' na jax kai'ñkam pui' ja'k tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam na bhaan ji chu ua'rgidhat gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. 11 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Matgɨm aapi'm saalh ka jam mattuda' ji gu Dios na pim jax ja'k duñia' na ba' gammɨji jam a'm ba ti niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. 12 Na gu' gu jaroi' no' pu'ñi tɨ jɨigi'ñ, jix io'm ba mattuda' guñ Gɨ'kora', ba'x io'm bax mat ka', cham tu' pui' na jax bɨipɨ' dir. Ba' gu jaroi' no' cham maachim, sia ku tɨi palhɨip am jix maat, saalh pui' dho cham ka tɨ'ñchoka', mɨkkat pu cham ka mat ka'. 13 Pui' kuñ ba' aañ pu'ñi pɨx ja'k tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, na gu' sia kum tɨiñ niɨi'ñ gux bhai'm duukam nañ jup tu bua, pu cham maati' niɨi'ñdha' am, gio ba' no'm tɨiñ kɸɸ nañ jax tu ja a'gi'ñdha', pu cham maatɨt jup jiñ kɸɸkɸ' am. 14 Ba' dhi' ja bui pui' ba tum kuugalh nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk gu Dios na ja'pnim kai'ch:

No'm tɨi tɸ kɸɸ,
cham maatɨt kaaya' am,
gio no'm tɨi jax tɨ niɨi'ñ,
cham maatɨt tɨgia' am na jax jir jum duukam ka'.
15 Nam gu' dɨɨlh cham maatɨt tɸ kɸɸkɸ' dhi' dhi ja'tkam,
panaas ba' ku ja'p ji buusanda' nam pu cham ñiñññia ka' gio nam pu cham tɸ kɸɸkɸ',
gu' na ba' jax dhui pɨx cham bhaai'n ka' nam jix maatɨt tɸ kɸɸkɸ',
gio na cham bhaai'n ka' nam jix maatɨt tɨ niɨi'ñdha',
nam ba' cham maatɨi mi' pui' jimia' nañ jax jix aa',
ba' aañ cham tu'p jiñ buixi'ñdha' ja bui.

16 'Ku gu' aapi'm jix bhai' tu jam jim ji, na pim gu'x maatɨt tɸ kɸɸ gio na pim jix maatɨt tɨ niɨi'ñ. 17 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ pu jam tɨtda nam mui' gui' nam bhaankam tu a'gimɨk gu Dios gio gui' nam ja'ppɨx jir jix bhabhai'kam kat, pu chu'm tɨip jix chɨ tɨigik kat am na pim jax tɨ niɨi'ñ gu xib, gu' ji na mɨt gu' cham pu chu'm tɨ tɨi, gio nam pu chu'm tɨip jix chɨ kaik kat na pim aapi'm jax tɸ kɸɸ gu xib, gu' ji na mɨt gu' cham pu chu'm tɨ kai.

Gu Jesuus nax bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

18 'Ea na pim jix bhai' xiñ kaaya'ñ jaaduñ
nañ jam aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu
tiriik nat tu gii' gu maa'nkam. 19 Ja'p jañ dho
kai'ñkam jup kai'ch: Gu ja'tkam no' mɨt tɨi
kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios
na jax ja'k ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gɨt, no' mɨt
gu' cham maatɨt kai, dhi' ja'p ji buusnia' na
jax gu tiriik nat mi' suulh boi cha'm na pai'x
chu kabaak. Ba' na pai' dhuuk mi' ji ¢¢ji gu
ja'ook, maakam xi jurtuda', mi' pu cham tu'
bhaan ka tɨtɨi'ñchoka'. 20 Gu' ba' gui' nat mi'
ja'k jup suulh na pai'x komaalhim jir dɨbɨir
nar ai' cha'm, dhi' gui' nam jotmoda' tɨi tɨ
jɨi'ñdha' jix bhai'm ɨlhdhai, 21 gu' ji nam gu'
pui' ji bubuakia' na jax gu tiriik nat cham
tuukab takta. Ba' no' tu' jax ba ja duiñchu',
mummɨ pui' giop suulhgia' am, nam gu'
cham bɨix ja jujur kɨ'n tɨ jɨigi'ñdha'. 22 Ba'
gui' nat mi' ja'k jup suulh na pai' tuutka'
gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', dhi' gui' nam pui'
tɨi joidham jup kaaya', gu' ji na gu' bhai'
ji ja tukgidha' gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi
oi'ñgɨa'n bhaan. Tu' nam pɨx bax joi'ñdha'
nam bia'ka' jix dha'ram namkɨm, piam ku
tu' nam pɨx jax bax dhuñiim ka' na tu' cham
jum aagidha'. 23 Ba' gui' nat mi' ja'k jup su-
ulh na pai' joidham jix kɨi' gu dɨbɨir nat jum
kaip jix chamaam oo'm, gio jai' baik oo'm,
gio ba' jai' maa'n oo'm daman mambhɨix,
dhi' gui' nam bɨix ja jujur kɨ'n tɨ jɨi'ñdhai mi'
pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', ba'
cham jɨ'xkat ja'k ka suulhgia' am, nam gu'
gammɨji buiñor bax biiñak ka'.

Gu Jesuus na tu a'ga' gio bhaan jup ji ua'rgidhai gu tiriik

24 Ba' gio bhaan jup ji ua'rgidhak gu tiriik
bhai' ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam, jup
ja tɨtda:

—Gu jaroi' na bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios
ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't mu pai'
tu gii' gu tiriik pai' na tu ga'mbhar ka'. 25 Ba'
no't gu' moo jano' pu gui' gu tukaa' bhaan
na pai' dhuuk bɨix ka tum kookos ka', mi'
ji ¢¢k gui' nax bhaamki'ñ daam dɨr mi'p xi
gii'ñdhak ba jii gu sai' gu kai'ñ gui' na cham
bhai' bua gu tiriik. 26 Ba' nat pai' dhuuk
bhai' ji bubua gu tiriik, gatuuk dɨr bhai'p
ji bubuakia' gu sai' gui' na cham bhai' bua.
27 Ba' na mɨt pai' dhuuk ba tɨi gui' nam mi'
tu juanda', mu jimɨik ba aagi'ñ am gui' nat
mi' tu gii' gu tiriik, jup tɨtda am: "Aapi'ch
jaduuñ, gu tiriik na pich mu tu gii', ¿sai'
bɨnkam aa pich mi' ɨi na ba' jai' mi'p tuut na
cham bhai' bua gu tiriik? ¿Ka' jaroo ji chi
mi' ɨi?" 28 Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch:
"Jaroi' dho na xiñ bhaamki'ñ nat ba' mi' ɨi
dhi' pu chu'm." Ba' gu tujuandam tugi'ñ ba
tɨkka am, jup tɨtda am: "¿Cham jir am aa no'
chich boopnɨk mu baas ɨabu?" 29 Ba' gui'
na mi' tu gaa jup kai'ch: "Cham ji nar am,
na gu' na pim pai' dhuuk bhai' ji boopñɨa',
bɨix bhai'p jim takbona' gu tiriik. 30 Mi' pui'
ji na ba gɨ'lhia' bɨnkam, gatuuk ba' nañ pai'
dhuuk ba ji chu oraa' nañ ba' tu chiñɨa' nam
a'lhiok buuprai mɨidha', dai gu tiriik jañ ba'
tu chiñɨa' nam ulhña' mi' na pai'm ulhiis."

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na mostaasa jum tɨɨtɨ'

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

31 Ba' jumai bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p
ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam, jup ja
tɨtda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan gu jaroi' no'
bhaan ba tɨ nɨidhim gu Dios, na jax gu jaroi'
no't mu pai' ɨi gu mostaasa kai. 32 Cham jax
chu'm ja'xbui'x jai'ch dho gu kaichuk na jɨ'x
jir ɨlhi'ch gui', ku gu' no' ñich mi ja'p xi ɨi,
joidham g¢' gɨgɨ'r ji, cham tu' ja'xbui' na jɨ'x
jup tɨ gɨgɨ'r gu jai' ɨ'ɨix gui' na pui'p jir jum
ɨsdam. Jix bhai' nam bha ja'p maamragaran
tu kakos ka' gu u'ji'.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na kɨ'n jappukar gu paan

(Lk. 13:20-21)

33 Ba' ja'pni ja'k bhaan ji ua'rgidhak gio
bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam, jup
ja tɨtda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan ɨp gu jaroi'
no' bhaan ba tɨ nɨidhim gu Dios, na jax gu
jax chu'm ubii no't ba jip duu gu paan na
palhɨip bɨnda' gui' na kɨ'n jappukar, sia ku
gu' tɨir g¢' gu tui'.

Na jax ja'k bhaan ji chu ua'rgidhimɨk gu Jesuus na tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam

(Mr. 4:33-34)

34 Ba' dhi' pu'ñi ja'k tu ja a'gidhimɨk gu
Jesuus gu ja'tkam bɨxchu' bhaan ji chu
ua'rgidhimɨk na tu' ya ja'p jix chu jai'ch
dhi oi'ñgɨa'n bhaan. Dai pu'ñi ja'k pɨx tu ja
a'gi'ñdha' nam ba'x maatɨt kaaya'. 35 Ba' dhi'
pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu
ua'nak maadɨt gui' nam bɨjɨk bhaankam tu
a'gimɨk gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

Aañ bɨix aixim bhaan ji chu ua'rgidhai tu
a'ga' na tu'x maax dhi oi'ñgɨa'n bhaan,
ba' dhi' bhaan pɨx tu a'gat jup kai'chdha' iñ
gui' nam tu' cham maat gu ja'tkam
jano' dɨr nat jax jup duu gu Dios dhi
oi'ñgɨa'n.

Gu Jesuus nax io'm jix bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik

36 Ba' mi' dhɨr ba jii gu Jesuus xi ja
ñio'kdhak gu ja'tkam, nammɨ ja'k gama ja'k
ji baa ba'k chɨr. Ba' gui' nam kaichgɨda'
mia'n xi ¢¢k pui' ba tɨtda am na sap ja
aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu sai'

gui' na cham bhai' bua gu tiriik nat ba' pui' bhai'p ji bubua mi' na pai'm gii' gu tiriik. 37 Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Dho gu tiriik giigi'ñdham, dhi' aañ dɨɨlh jiñ aagat jup kai'ch, aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora'. 38 Gu' ba' gu gaabhar, dhi' gu oi'ñga'n jañ aagat jup kai'ch, gio ba' gu tiriik, dhi' gui' na jɨ'k ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios jañ ja aagɨt jup kai'ch. Gu' ba' gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ jañ ja aagɨt jup kai'ch. 39 Gu' ba' gui' nat mi'p ɨi gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'ook jañ aagat jup kai'ch. Gio ba' gu maa'nkam gui' na tu oraa', dhi' jano' tu aagɨt jup kai'ch iñ na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' gui' nañ jup ja aa' nam jix bhai' dhui ba ulhña' gui' na jɨ'k jum oraa' gu tiriik, dhi' gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' nañ ja aagɨt jup kai'ch ɨp. 40 Ba' pui' na jax gu sai' nam maap xi jumpadai bhai' xi kɨɨxdha' gu tai, pu'ñi ja'k jup tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. 41 Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora', nai' ja jootsa' iñ gu noonbi'ñ nam maap ja jumpada' gui' nam jɨ'k ja chianda' gu jai' ja'tkam nam pu tu duñia' gu tu' nar jix buam jum duukam, gio ba' bɨix nam jɨ'k jix buam tu buada'. 42 Mi' dhɨr ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammɨjɨ cham tutkɨ gu tai, ba' mi' pu tɨi suanda' am gammɨjɨ na giilhim tɨix buam tu tatda'ka' na ja mɨidhidha' gu tai. 43 Gu' ba' gui' nam jɨ'k gammɨjɨ mi' pui' jiimdat na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', joidham tu'm jix a'bhar totbikdam jup jum duñia' am jano' nam pai' dhuuk buiñor bap tui'ka', ja'p tu'm jum maaxi'ñdha' am na jax gu tanoolh. Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim jɨ'k jiñ kɸɸ na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gux dha'ram namkɨm no' mi' pai' ɨxchuix

44 'Ba' gu jaroi' no' bhaan tɨ nɨidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't mu pai' ba tɨɨ gux dha'ram namkɨm na mu pai' ɨxchuix ka' jax chu'm dɨrbagaran gu jaroi'. Ba' jotmoda' gio mi'p xi ɨxchui xi dhai'ñña' na tu ga'rara' gu bɨxchuga'n na jɨ'k tu' bia'ka' na ba' kɨ'n ba saba'da' gu dɨbɨir mi' na pai' ɨxchuix ka' gux dha'ram namkɨm.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gux a'bhar joodai jix dha'ram namkɨm

45 'Gu jaroi' no' bhaan tɨ nɨidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam no' mu ja'p pai' jimdat tu saba'daim gu joodai gux a'bhar jix dha'ram namkɨm. 46 Ba' no't maa'n mi' pai' ba tɨɨ gux io'm jix dha'ram namkɨm, xi dhai'ñña' na tu ga'rara' gu bɨxchuga'n na jɨ'k tu' bia'ka' na ba' kɨ'n ba saba'da' gu joodaix abhaar jix dha'ram namkɨm, na ba' mi' dhɨr ja'p ja'k ga'ra' jix dha'ram iam.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu gɸ' asaak gui' nam kɨ'n jum bhia gu boptop

47 'Gio ja'pni ja'k jup ji busaak gu jaroi' no' bhaan tɨ nɨidhim gu Dios, na jax gu ja'tkam no'm mu pai' tu bhia gu boptop, no' mɨt mui' xi bua suudai' chɨr gu gɸ' asaak nam bɨix aixim tu'm mim gaamu' gu boptop. 48 Ba' nam pai' dhuuk suuduya' gu boptop bhaan gu gɸ' asaak, ba bhɨika' am gui' nam mi' tu bhiada' mu ja'p ju'ñdharan gu gɸ' suudai'. Ba' mi ja'p daraibui xi gaamuimɨi am baalh cha'm dai gui' na jɨ'k jix kɨi' gu boptop, gu' ba' gui' na jɨ'k cham tu' bhai' ka', mummɨ pai' baas xi iabui am. 49 Ba' pu'ñi ja'k jup tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Nai' ja'p ji jimia' am gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' nam ja boosgapu' gui' nam jɨ'k cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha' mi' dhɨr ja bui gui' nam tu' ka'm tɨ nɨi'ñ. 50 Mi' dhɨr ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammɨjɨ cham tutkɨ gu tai, ba' mi' pu tɨi suanda' am gammɨjɨ na giilhim jix buam tu tatda'ka' na ja mɨidhidha' gu tai.

Na jax jir jum duukam gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bɨxchuga'n

51 Mi' dhɨr ba' moo bhai' ba ja tɨkka gu Jesuus, jup ja titda:

—¿Jix maatɨt aa pimɨt kai gu dhi' pui' na ñich jax tu jam a'gi?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix maatɨt jachich dho kai.

52 Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesuus, jup ja titda:

—No' maadɨt gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jii na jax pɨk ja'k bhaan ba tɨ nɨidhidha', ja'p ji buusanda' na jax gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bɨxchuga'n, na gu' bɨix pɨx joidham tɨ nɨi'ñdha', sia ku jai' tɨir kɨklhi'ñga'n.

Gu Jesuus nam cham kɨigalhdha' gu Nasareet oi'ñkam

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

53 Ba' pu jii gu Jesuus nat pai' dhuuk tɨimo na mi' pu'ñi xi chu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhimɨk na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, 54 mummɨ ja'k ba' ba ai nat pai' pɨk ja'k gɨ'ɨir. Ba' mi' bhai'p ji chu a'ga mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi' oi'ñka' jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mɨt ba kai na joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, ba'p jum tɨ titda am:

—¿Paa chi ba' ji chum mamtuxdhak pui' pɨk joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga dhich jaduuñ? ¿Jax moo duukat jix aichu'n

nap tu bua gux bhai'm duukam? 55 ¿Cham aa pɨn jir di' nar maraa'n gui' na u'uux tu jiibdat jup tu buada' gu bɨxchu', na Mariiya jir dɨ'ɨɨ'n, nam jir jum jajaa'nnim gu Jakoobo, gio gu Josee, gio gu Simoon, gio ba' gu Juudas? 56 Gio gu u'uub jajaa'nni'ñ, ¿cham ja pɨn ya' tu oi'dha' am aach jich bui? ¿Gu' jax ji chi ba' duukat jix chu matda' dhich jaduuñ?

57 Ba' pui' xi kai'chimɨk mi' pui' cham tu' kap jum buixi'ñ am. Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Gu jaroi' na tu a'gada' bhaankam gu Dios, cham kɨɨgalhi'ñdha' am gu ja'tkam mi' nar pai' kam ka', sia ji gu' gu mi' kia'mi'ñ kam. Dai no'r maakam ja'k kam nam ba' bɨɨx kap jix kɨɨgalhi'ñdha'.

58 Ba' cham tu' mui'x bhai'm duukam jup tu duu gu Jesuus mi' na pai'r Nasareet, nam gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ gu mi' kam no' moop jir di' guch Xoi'kam.

14

Gu Eroodis na ba tu chiñia' nam ɨkia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam
(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

1 Ba' jano' pui' ba tɨ kai gu Eroodis gui' na mi'r gɸ'kam ka' Galilea na mu pai' pɨx oirɨt tu ja a'gi'ñ gu Jesuus gu ja'tkam. 2 Ba'p ja tɨtda gui' nam maap mi'r gɸ'gɸrkam ka':

—¿Jir di' dho bak jia gu Juan ja'tkam bopkondam nat duadɨk giop ba bam mu dɨr koi'ñga'n tɨr? Pui' ku ba' pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu bua.

3 Gu' nax choo'nnɨt jup kai'ch gu Eroodis, nat gu' bɨɨpɨ' dɨr tu chia nam daagɨi kuupa' gu Juan buuplhixim kɨ'n gu bapaiñum tɨtropiñ, nat tu'm da'p duu gu Erodiiyas gui' nar bɨnga'n kat gu Piliip ja'nni'ñ gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji chɨ ɨɨx. 4 Ba' na pui' tɨi xi chɨtdada' gu Juan gu Eroodis na cham jir am na bɨɨma'n tu kioka' gu Erodiiyas na gu' ja'nni'ñ jir bɨnga'n, gu' ji nat gu' dai bhai' ji bhaam.

5 Ba' cham bhaai'n ka' na jax dhui tu chiñia' gu Eroodis nam mu'aa' gu Juan na gu'x ja ɨɨbhi'ñdha' gu ja'tkam, nam gu' bɨɨx pɨx jix bhai'x mat ka' na gu Juan bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. 6 Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk jum ai nar pai' dhuuk kam gu Eroodis, ma tu chia nam tu bhaidha' gu koi' nam ba' tu jugia'. Ba' nam mi' ka tu kua', mi' ba ai gu tɨyaa maraa'n gu Erodiiyas, ba' mi ja'p ma tɨ nɨi ja nɨi'ñchudat gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' iam ko'raaro gu Eroodis gu pui' nat jax ja'k tɨ nɨi, 7 ba' pui' ba tɨtda na makia' na tu' ɨlhii'ñdha'. 8 Ba' gu tɨyaa xi mɨi nat tɨkkam gu dɨ'ɨɨ'n na tu' bha tañia', ba' ja'xpɨx gio mi'p ba ai, jup tɨtda ba' gu Eroodis:

—Dho aañ jix aa' nap jiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

9 Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ɨlh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tɨi'n mi' ja kaixdhat gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ɨlhii'ñdha', 10 ba' pui' ma tu joot nam ɨɨkpu' gu ma'oo'n gu Juan mu na pai' kuupka'. 11 Ba' ja'xpɨx mi' ba aich jamɨt jooxia' ta'm, mi' xi maa mɨt gu tɨyaa. Mi' dhɨr ba' gu tɨyaa mu ja'k jup xi bhɨidhak gu dɨ'ɨɨ'n.

12 Ba' na mɨt pui' ba tɨ kai gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan na mɨt ba mua, mui' ma jii mɨt na mɨt bhɨim gu tukga'n nam ba' yaaspa'. Mi' dhɨr ba' mu ja'k jup bhɨi mɨt na pai' oirɨ gu Jesuus na mɨt aa'ñdham na mɨt ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam.

Gu Jesuus na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' mui' gu ja'tkam
(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ba' pu jii gu Jesuus nat pai' dhuuk pui' ba tɨ kai na mɨt ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam, baasɨ'n dɨr ja'k pu bhɨi na pai'r gampɨx ka' na cham jaroi' oirɨda', dai nat jax bha tɨs bhaan gu gɸ' kanuub na mi ja'p jup sɸ' amuub suudai' jugii'ñ. Ba' na mɨt ba maat gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'ñka' ji'dɨlh kikcham nat pa ja'k bhɨi gu Jesuus, bhammɨ dɨr ja'p gakoolh jamɨt ji bhɨik bɨix dɨbɨir ta'm bhammɨ dɨr ba dar bɨipɨ' dɨr. 14 Ba' nat pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba ai gu Jesuus, nat jax mui' ji chɨm bhai' dhɨr bhaan gu gɸ' kanuub, bhai' pɨx ji ja tɨi gu ja'tkam nam jix io'm mui' nammɨ ju' nam bhai'p tu'ii' ju'ñdharan gu gɸ' suudai'. Ba'x joi'mdak ba ja tɨi, ba' bhai' ji ja dudua'ñ gux kako'kkam gui' nam ja ua'. 15 Ba' ja'xpɨx nat pai' dhuuk ba ji jur, mu jimɨik jup tɨtda am gu Jesuus gu noonbi'ñ:

—Ya' ba ji jur jich jaduuñ. ¿Jax jach jich dhuñia', na gu' ya ja'p jir gampɨx? ¿Cham jir am aa nap ba ja jootsa' dhi ja'tkam kum ba jimia' mu ja'p pai' nar kikcham kum ba tu taañpu' gu tu' nam jugia'?

16 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm, ¿tu' gi pɨk ɨp? Cham jum aa' nam moop jimia'.

17 Ba' gui'p kai'ch am:

—¿Tu'ch gip ja makia', nach gu' cham tu' ua' gu tu' koi'? Dai siamri jɨ'k jix chamaam gu paan muni pai' pɨx ua' maadɨt, gio ba' gook gu boptop.

18 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dhii' dho kɨ'n ba kokba'n am. ¡Ka gor bhañ u'ii'ñ!

19 Ba' xi ja chia gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharaibu' sai' dhaam, ba' xi dhaagɨk gu paan jix dhaam ja'k xi chɨ tɨigɨk xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios. Mi' dhɨr ba' dai nat pɨx ta'tak mui' ji ja maa gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhɨr pɨx mu ja'k jup ji ja maa mɨt gu ja'tkam. 20 Ba' bɨix tu juu mɨt nam jɨ'k mi'p tu'ii', sia kum gu'x io'm tɨir mui', tu koi'mɨk am nam jɨ'x ɨlhii'ñ. Jai' mɨt pu

cham ka jugio. Pui' mɨt giop ma tu jumaap nat jɨ'k bii, mambhɨɨx daman gook bapaalh dho moo giop suusu'n gu paan. 21 Ba' bɨɨx dhi' na mɨt jɨ'k mi' tu juu gu ja'tkam, aix am jix chamaam mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm (5000) gu dai chichio'ñ, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh.

Gu Jesuus na joidham suudai' dhaam pɨx jimda'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Mi' dhɨr ba' dai nat ba ja chia gu Jesuus gu noonbi'ñ nam bha tɨɨsdia' bhaan gu gɸ' kanuub, bɨɨpɨ' ba' gamai' xi ja joot nam bhammɨ dɨr ba aaya' baasɨ'n dɨr ja'k jumai ju'ñdharan gu gɸ' suudai'. Dɨɨlh ba' mi' pup oirɨ, na gu' mi ja'p ka tabuimgi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. 23 Ja'xpɨx ba' nat pai' dhuuk bɨɨx xi ja tabuimgidhak, pu jii maa'n kap na pai'r oidha' ta'm bhammɨ na pai' cham jaroi' oirɨda' nat ba tu daañim buiñor guch Gɨ'kora'. Dɨɨlh ba' bhai' pu tu daan, sia ku bax chukgam. 24 Ba' gu noonbi'ñ jiim am gammɨjɨ bɨɨx suudai' dhaam bhaan gu gɸ' kanuub. Ba' na mɨt jix io'm mɨk ba bhɨi nammɨ pai' na bar ɨrban gu gɸ' suudai', jix io'm bhai' ji jɨb mu dɨr ja'k nam pai' ja'k jiim, ba' bhai' ji gɨ'nduki gu suudai', nai' tɸ'kob ba baapmigim gu gɸ' kanuub. 25 Ba' nammɨ na pai' bar katukgab, mui' ma jii gu Jesuus, bhammɨ dɨr pɨx chu'm duu nai' gu bɨɨx a'nsap, mummɨ ba' ba ai ɨp gio ju'ñdharan na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhɨr ba' gamai' bɨɨx suudai' dhaam pɨx chu'm duu nat ba jii mu ja'k nam pai' jiim gu noonbi'ñ bhaan gu gɸ' kanuub. 26 Ba' nat mi ja'p jupaaban ji bhɨi nam pai' jiim gu noonbi'ñ, ba tɨi mɨt gu Jesuus na mi ja'p ba jim suudai' dhaam. Ba'x chotdonɨt gɸ'gɸr kɨ'n ba jiiñ jamɨt, jup kai'ch am:

—¡Kani gu tu' mi ja'p ba jim!

27 Gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesuus, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aañi' pɨx jup tui'dhi'.

28 Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di'ñ jaduuñ, pui'p xi chɨ'ya' nañ aañ ya' dɨr mui' xi jimia' bɨɨx suudai' dhaam mi' nap pai' dhɨr bha jim.

29 Ba' gu Jesuus jup titda:

—Dho kap bhai' xi jim.

Ba' gu Peegro nat jax jup tɨm bhai' dhɨr bhaan gu gɸ' kanuub, gamai' pɨx chu'p jum duu bɨɨx suudai' dhaam mu ja'k na pai' dhɨr bha jim gu Jesuus. 30 Gu' ji nat gu' gama ja'k bhai' ji choo'n, na gu'x ɨibhidhat nɨi'ñ gu suudai' na bha silh gu'nguk. Ba' mi' gamai' ba ji baa gu Peegro, jup titda gu Jesuus gɸ' kɨ'n:

—¡Xiñ dhaa'ñ jaduuñ!

31 Ba' gu Jesuus jotmoda' xi dhaa ɨp, jup titda ba':

—¿Jax ku pich ba' dai ba ji choo'n? ¿Moo chakui bɨɨx jum jur kɨ'n tɨ jɨigi'ñ ap aa aañ jiñ bui?

32 Ba' ja'xpɨx bhai' ba tɨɨtis jamɨt bhaan gu gɸ' kanuub, ba' jotmoda' nai' pɨx ji kɨkbo gu jɨbɨɨlh na jix io'm bhai' ka jɨbɨɨrdat. 33 Ba' gui' nam jɨ'k bha jiim bhaan gu gɸ' kanuub, jotmoda' mi ja'p ja o'lhia kɨ'n gu'kɨk jup titda am gu Jesuus:

—Tu' silhkam ji bak aap jir di' gu Dios gu Maraa'n.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' gux kako'k kam Genesareet kam

(Mr. 6:53-56)

34 Ba' ja'xpɨx bhammɨ dɨr ba tɨɨtis jamɨt na pai' Genesareet bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. 35 Ba' gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' jix maatɨt tɨi mɨt na maadɨt jir di' gu Jesuus, ba' jotmoda' nai' xi boop jamɨt mɨji ja'p kikcham gui' na dhi' pɨx bhaan jup bipio' gu dɨbɨɨr na mɨt tu aagam nat bhai' ba ai gu Jesuus. Ba' cham jɨ'x mɨɨkim jix io'm mui' bhai' ba aichulh jamɨt gu Jesuus gux kako'k kam, 36 ba' soi' ba titdaim am nam sap palhɨɨp bhai' xi dhagia' gu jannulhi'ñ nam ba' ba duduadhia'. Ba' na mɨt pai' dhuuk bhai' xi dhaa, pu dudua mɨt, bɨɨx jamɨt dho gu'x kɨkɨi'p jum duu.

15

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na tu'r ua'tulhdhara' ja bui gu ja'tkam

(Mr. 7:1-23)

1 Ba' jano' jɨ'kchi mi'p ba ji bubua mɨt buiñor gu Jesuus bhammɨ dɨr ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum tɨɨti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'x bhaakut bhai' ba tikka am gu Jesuus, jup kai'ch am:

2 —¿Jax kum ba' cham mi' pui' ka jiim dhim ja'tkam tuk gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat? Tɨi' na mɨt cham mui' kim jum ikoimdhak ba ji chu juu.

3 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham mi' pui' jiim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai dɨilh na pim jax ilhii'ñ na pim ba' pu tu bua. Gu' na jax pɨk ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, pu cham ji na pim mi' pui' jiim. 4 Pui' na jax maa'n kap na ja'pni tɨi tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios: “Tu' ka'm jap nɨidhat gum taat gio gum naan.” Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ɨp: “Gu jaroi' na cham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu taata'n gio gu dɨ'ɨi'n, am tɨ'ñchoka' na joodai kɨ'n mai'yaxix kam muukix ka'.” 5-6 Gu' ji na pim gu' aapi'm maakam ja titdada' gu ja'tkam na jax cham pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pim pui' ja titdada' na cham kam aa' gu jaroi' na palhbui'ñdha' gu taata'n piam

gu dɨ'ɨɨ'n, dai sap na ja'pni pɨx xi chɨɨdai:
“Ja'p moo cham jax kax bhaai' ji gu' nañ
jax dhuim palhbuidha', na ñɨch gu' pui' ba
tɨɨ'n gu Dios nañ bɨɨx mu tu'aa' chiop gu tu'
nañ jɨ'k bia'ka'. Cham jax kax bhaai' nañ
jax dhuim taiñbuidha', sia ku ja'p moo tɨim
a'm jum aa'.” Jaiñ na pim gu' maakam ja
aagi'ñdha' gu ja'tkam, gu' ba' gu pui' na jax
pɨk ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, bɨɨx ja'p
xi dhuukat japim, dɨɨlh japim ba' pu tu bua
na pim jax ɨlhii'ñ. 7 Bak gu'r pui' nat jax ja'k
tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bɨjɨk bhaankam
tu a'gimɨk gu Dios na aapi'm jam aagɨt jup
kai'ch, na ja'pnim kai'ch:

8 Dhi ja'tkam pui' tɨi xi kai'chdha' am nam
sap aañ jiñ bui tu daan,
gu' ji nam gu' cham tu' aañ jiñ bui jujurtɨkat
jup kai'chdha'.
9 ¿Tu'm gi mi'p tɨgia' sia kum bɨɨx aixim tɨi tu
jim?
Na gu' dai nam jax pɨx ja'k ja aagi'ñdha' gu
ja'tkam nam ba' pu tu bua.

10 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk bɨɨx maap xi ja
jumpadak gu ja'tkam gu Jesuus, jup ja tɨtda:
—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya'ñ
jaaduñ nañ jax jam tɨɨda'. 11 Jax dhui na moo
cham tu' xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua'
pɨx gu jaroi'. Gu' ji no' giilhim kai'ch na jax
cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu,
na gu'r ua'tulhdhara'.

12 Ba' gui' nam jɨ'k kaichu' mia'n xi ɸɸk jup
tɨtda am gu Jesuus:
—¿Jɨx maat ap aa na mɨt giilhim bhaak gu
pariseos na mɨt jum kai gu dhi' pui' jɨ' na
pich jax tu a'ga?

13 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—¿Dho jax gip bua? Na gu' gu ɨ'ɨɨx gui' nat
cham ya ɨ'xcha guñ Gɨ'kora', jix bhaai' na
takbonai mu baas bua'. 14 Cha'pim jax jum
aagɨt ja nɨi'ñdha' dhi' dhi ja'tkam, nam gu'
dhi' ja'p pɨx ji buan na jax gu cham ñiñññia
kam nam ja bai'ñchu' gu jai' cham ñiñññia
kam. Ba' gu jax chu'm cham ñia kam no' tɨi
bai'ñchu' gu jumai cham ñia kam, maap jam
dho mi' pai' suulhgia' jax chu'm tɨ dɨ'n kɨr.

15 Ba' gu Peegro pui' ba tɨtda gu Jesuus na
sap ja aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu
pui' nat jax ja'k tu ja a'gi bɨɨpɨ' dɨr. 16 Ba'p ja
tɨtda gu Jesuus:
—¿Kux aapi'm aa pui' cham maatɨt jup jiñ
kɸɸ nañ jax kai'ñkam jup kai'ch? 17 Ja'p jañ
dho kai'ñkam jup kai'ch: Na cham xidhuu gu
tu' koi' no' moo tu kua' pɨx gu jaroi', na gu'
sɨlh bhɨɨya' bookaran ja'k, mi' dhɨr gatuuk
dai na giop ba buusnia'. 18 Gu' ja'pji no'
giilhim kai'ch ji gu maa'nkam na jax cham
jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na
gu'r ua'tulhdhara'. 19 Na gu' ja jujur am dɨr
bhaan gu ja'tkam nam gɨgɨ'lhi'ñ gux buam
jum duukam, pui' na jax gu ja'tkam nam jix
ja koodam ka', gio gui' nam jai' ja bia'ka' gu
u'uub sia kum tɨi tɨ bɨpna', gio gui' nam jir
ganai' pɨx ka', gio ba' gui' nam tɨ ɨɨxi'ñdha',
gio ba' gui' nam iatda', gio gui' nam giilhim
ja tɨtdada' gu ja'tkam na jax cham jir am.
20 Dhi' jɨ' na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na
gu'r ua'tulhdhara' no'm pu tu bua. Gu' gu
koi' pɨx no'm tu kua', chaam ji nax xidhuu,
sia ku mɨt cham mui' kim jum ikoimdhak tu
juu.

Gu ubii na buiñor jix biiñak ka' gu Jesuus
sia ku cham jir Israel kam
(Mr. 7:24-30)

21 Mi' dhɨr ba' ma jii gu Jesuus mu ja'k na
pai' bhaan bipio' gu Tiiro dɨbɨɨr gio ba' gui'
na bhaan jup bipio' gu Sidoon. 22 Ba' maa'n
mi' ba jimchu' gu ubii gui' na pur mi' kam
ka', ba' soi'm ɨlhdhat suakɨt jup tɨtda gɸ' kɨ'n
gu Jesuus:
—Aapi'ñ jaduuñ nap jir boxii'ñ gu
Dabii, ɨam jap jix joi'mdai xiñ chɨɨgɨi xi
dhua'ñdharai guñ maraax na ampɨx pui'x
ñaanbi' ka' na bhaan jup tu'ii' gu cham kɨɨ'
ii'mda'.

23 Ba' gu Jesuus cham tu'p jum buixi'ñ
sia ku jax kai'ch gu ubii. Ba'p tɨtda am gu
noonbi'ñ:
—Mu xi jootos dhi ubii ku mu ba jimia'.
Bha ja'k jix oodam kai'ch.

24 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Dho gu' aañ gu Dios bhañ joot ji nañ bha
ja gaa'mɨra' dai gui' nam jɨ'k jir Israel kam
ja'tkam nam ja'p ji buan na jax gu kakasnir
no'm mai' suulhgix.

25 Gu' ji nat gu' gu ubii jix io'm mia'n xi
ɸɸk mi ja'p o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok jup tɨtda gu
Jesuus:
—No' pich gi moo iam dua'ñ guñ maraax.

26 Gu' ji na gu'p tɨtda pɨx gu Jesuus:
—Ja'pji na gu' cham jir am no' ñɨch tɨip xi
dhua'ñ gum maraax jiñ jaduuñ, na gu' bɨɨpɨ'
aagix gu Israel kam ja'tkam nañ jix bhai' ja
duñia'. Na gu' no' ñɨch aap bɨɨpɨ' jix bhai'm
duu, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aalh no'm
mu pai' ka tu kua' gu tu' no' ñɨch mi' dhɨr ja
boppoidhak mu ja'k xi ja maa gu go'ngox.

27 Ba'p kai'ch ɨp gio gu ubii:
—Dho gu'r pui' dat dho jia tɨiñ jaduuñ, gu'
pɨx ji nañ gu' aañ soi'ñ ɨlhii'ñ. ¿Cham aa gu'
cham jax jup bua no'p moo xiñ joi'mdaip jiñ
chɨgia' gɨt? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gu
go'ngox no'm mi' pai' tɨ tɨɨtɨb gu bɨimñiga'n
gu koi' na ɨigɨsda' nam tu kua'da' gui' nam
jaroi'r ja go'ngoxi' ka'.

28 Ba'p tɨtda ɨp gio gu Jesuus:
—Aa gu' moo ja'p tu' sɨlhkam soi'm ɨlhii'ñ
ap ji jiañ jaduuñ. Ea ku gi na moo pui' tu
tui'ka' nap jax kai'ch.

Ba' moo jano' nat jax pui' jɨ' tɨi gu Jesuus,
jix kɨɨ'p jum duu gu tɨɨyax, pu dua na kax
ñaanbi' kat na bhaan jup tui'ñgɨt gu cham kɨɨ'
ii'mda'.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'k kam

29 Ba' mi' dhɨr giop ba jii gu Jesuus mu ja'k ju'ñdharan na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio'. Ba' maa'n kap oidha' daam xi jimɨɨk bha ja'p bam jɨɨpi'ñ. 30 Ba' cham jɨ'x mɨɨkim mui' gu ja'tkam pɨx ja'x ji ai mɨt mi' na pai'p tu'ii' ji ja ua'dat am gux kako'k kam, pui' na jax gui' nam jix mama'mkulhi' ka' nam cham tu oipoda', gio gui' nam cham ñiññia ka', gio ba' gui' nam jix mumuuk tu noonob ka', gio gui' nam cham tu ñiokda', gio ba' jai' mui' gui' na bɨɨx aixim tu'm ja ɸɸka' gu ko'kdai'. Ba' bɨɨx ja dudua'ñ gu Jesuus, jix kɨkɨɨ' mɨt jup jum duu. 31 Ba' gu ja'tkam nam jɨ'k mi'p tu'ii', mi' pui' pup tu'ii' am na mɨt ja tɨɨ na mɨt bhai' ji chu ñiokcha gui' nam cham tu ñiokdat, gio gui' nam jix muuk tu noonob kat na mɨt jix kɨkɨɨ'p jum duu, gio gui' nam jix mama'mkulhi' kat nam cham tu oipodat, gio gui' nam cham ñiññia kat. Ba' bɨɨx dhɨt bhai' ji chu daanɨ mɨt buiñor gu Dios, nam gu'x bhai'm taat gu dhi' pui' jɨ' na mɨt jax tɨ tɨɨ.

Gu Jesuus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' ɨp gio mui' gu ja'tkam

(Mr. 8:1-10)

32 Ba' ba ja bai gu Jesuus gu noonbi'ñ, jup ja tɨtda:

—Jix joi'mdat ja nɨi'ñ iñ dhi ja'tkam, na gu' cham jai'ch nam tu' ka jugia', na mɨt gu' baik tanoolh ya' ba juruuñ aañ jiñ bui. Gio gu' cham jup jir am no' ñich tɨip xi ja joot nam ba jimia' ja ki'aam ja'k, nam gu' mu pai' tu kaamui mi' pup bɨtka' boi cha'm.

33 Ba'p tɨtda am gu noonbi'ñ:

—¿Dho tu'ch gip ja makia' aach ya', nach gu' cham gɸ' ua' gu koi'? Gio gu' ya ja'p jir gampɨx, ¿paach gip tu tañia'? Gio gu'r mui' am dhi ja'tkam, cham tu' tu'r gook alh am.

34 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Gu' aapi'm jɨ'k pɨx ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p tɨtda am:

—Dho xijum gook dho pɨx, gio ba' jɨ'kchi ɨp gu boptop.

35 Ba' xi ja chia nam pu ja tɨɨda' gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharaibu'. 36 Mi' dhɨr ba' dai nat xi dhaagɨk gu xijum gook gu paan gio ba' gu boptop, jix dhaam ja'k xi chɨ tɨɨgɨk xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios. Mi' dhɨr ba' dai nat pɨx mui' ji ja maa ta'tak gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhɨr mu ja'k pɨx mui'p ji ja maa mɨt gu ja'tkam. 37 Ba' bɨɨx tu juu mɨt nam jɨ'k mi'p tu'ii' sia kum jix io'm tɨir mui', tu koi'mɨk am nam jɨ'x ɨlhii'ñ, jai' mɨt pu cham ka jugio. Ba' pui' giop ma tu jumaap jamɨt gu ta'tak ga'n nat bii, xijum gook bapaalh dho moo giop suusu'n. 38 Ba' bɨɨx dhi' na mɨt jɨ'k mi' tu juu gu ja'tkam, aixim am maakob mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm (4000) gu dai chichio'ñ, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh. 39 Ba' daipu' nat mi' pui' xi chu ja maakak gu Jesuus gu mui' ja'tkam, pu jii xi ja ñio'kdhak, dai nat jax bha tɨs bhaan gu gɸ' kanuub na mi ja'p jup sɸ' amuub suudai' jugii'ñ, sɨlh bhɨi mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Magdaala dɨbɨɨr.

16

Gu pariseos nam tɨix mai'chim ka' gu Jesuus no't sap moo baabui' sɨlhkam Dios bha joot

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

1 Ba' jɨ'kchi mummɨp ba ji bubua mɨt buiñor gu Jesuus gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda'. Ba' tɨi bax aa' am na ja nɨi'ñchudat jup duñia' gɨt gu tu' nar jix bhai'm duukam, gu' nam jax dhui pɨx jix mai'chim no't sap moo baabui' sɨlhkam Dios bha joot. 2 Gu' ji na gu'p ja tɨtda pɨx gu Jesuus:

—¿Gu' jax dhuukat jix mat ka' pim na jax chu'm oidha' jimiidha' na pim ba' gu'p kai'chdha' pai'jɨ jax chu'm jurnɨk: "Xib moox kɨɨ' oidha' jimiim, tɨɨ' na gu'x bɨ'm maaxi'ñ gux dhaam"? 3 Gio ba' moop kai'chdha' pim ɨp pai'jɨ jax chu'm kabuimuk: "Xib moo cham kɨɨ' oidha' jimiim. Jaiñ na gu'x bɨ'm maaxi'ñ gux dhaam gio nax chɨbaa'." ¿Gu' ba' cham pu'ñɨx maatɨt jup jiñ ñɨi'ñ japim aa aañ nañ jir tu'p tu'm da'? Tɨɨ' na pim ba' gu'x maatɨt nɨi'ñdha' gu tu' na jax chu'm oidha' jimiidha'. 4 Pu chuutu'm gu ja'tkam nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ, aañ cham tu' ja tɨɨ'ñchuda' gux kɨɨ'p jum duukam, sia kum bhai' tɨi aa'. Dai gatuuk nam jiñ chɨgia' nañ iampɨx pui' ja'k jup jiñ dhuñia' na jax gu Jonaas.

Ba' daipu' xi ja tɨɨdak pu jii.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ nam cham ja kɸkɸɸda' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda'

(Mr. 8:14-21)

5 Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' dhɨr ba jii baasɨ'n dɨr ja'k jumai ju'ñdharan gu gɸ' suudai', cham ka tɨ'ñcho am gu paan gu noonbi'ñ gu Jesuus nam gɨt xi gaamui nam mu pai' ba jugia'. 6 Ba' tu ja a'gidhim gu Jesuus gu noonbi'ñ, jup ja tɨtdaim:

—Moo pim cham ja kɸkɸɸda' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na kɨ'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdhara'.

7 Ba' gu noonbi'ñ gu Jesuus dai paan bhaan jup tu a'gim am, jup kai'chim am:

—Bak gu' cham bhai' xi gaamuk jachich gu paan nach mu pai' ba jugia' gɨt.

8 Ba' ba ja kai gu Jesuus nam jax kai'chim, ba'p ja tɨtda:

—¿Jax ku pim ba' moox buam jup bam aa'ntu' gu tu' paan na pim cham ua'? ¿Moo chakui bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñ japim aa aañ jiñ bui nañ aañ jir gɸ'kam? 9 ¿Chakui aa pim maatɨt jiñ ñɨɨi'ñ nañ jir tu'p tu'm da'? ¿Cham aa pim tɨ'ñcho na ñich aañ mui'dhalh gu paan gux chamaam na ñich tu ja maa gu mui' ja'tkam aixkam jix chamaam mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm? Na mɨt jai' cham ka jugio bo na pimɨt ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim tɨ'ñcho na pimɨt jɨ'k ja susdui'? 10 Gio ba' gatuuk na ñich giop mui'dhalh gu xijum gook gu paan na ñich giop tu ja maa bo gu ja'tkam gu maakob mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm aixkam, ba' jai' pui' cham jup ka jugio mɨt, ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim tɨ'ñcho na pimɨt jɨ'k giop ja susdui'? 11 ¿Gu' jax ji ku pim ba' cham maatɨt jiñ kɸɸ nañ aañ cham tu' paan aagidhat jup kai'chim? Gu' ja'pji gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' ji gio ba' gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda' nañ ja aagɨt jup kai'chim na pim cham mi ja kɸkɸɸda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam pai' dhuuk tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na kɨ'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdhara'.

12 Ba'x maatɨt ba kai mɨt gu Jesuus na cham tu' gui' aagɨt jup kai'ch na kɨ'n jappukar gu paan, gu' ja'pji gui' ji nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda' na ja aagidhat jup kai'chim nam cham ja kɸkɸɸda' gu pui' nam jax ja'k tu a'gada'.

Gu Peegro na puɨ' ba tɨ'ya' na gu Jesuus jir diˈ guch Xoi'kam
(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

13 Ba' mi' dhɨr giop ba jii gu Jesuus mu ja'k na pai' Sesarea Piliipo tɨ tɨɨgim bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. Ba' ba ja tɨkka gu noonbi'ñ, jup ja tɨtda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' iñ aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora'? ¿Tu'ñ sap jir jup tu'm da'?

14 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho jɨ'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam. Jai' ba'p kai'chdha' am ɨp nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' nat saak pui' maaxik duakam jii jix dhaam ja'k. Jai'p ba'p kai'chdha' am ɨp nap sap aap jir di' gu Jeremiiyas, gio ba' moo jɨ'x jup kai'chdha' am ɨp nap sap aap maadɨt jir di' gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk gu Dios.

15 Ba' dɨɨlh jup xi ja tɨkka gu noonbi'ñ gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—¿Aapi'm gi, xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

16 Ba' mui' ji ñio gu Simoon gui' nam Peegro kɨ'n jup jix mat ka', jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gɨt gu Dios.

17 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Ja'p moo joidham jix bhai' tum jii Simoon aap nap jir maraa'n gu Jonaas, nat gu' cham tu' jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n jum aa'ñ gu dhi' pui' na pich jax ja'k tɨi nañ jir tu'p tu'm da' aañ, gu' guñ Gɨ'kora' ji gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jum aa'ñ. 18 Ba' xib aañ pum tɨtda, aap nap Peegro kɨ'n jup tɨɨ', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nap jir jodai, aap ya' ka ja sɨlhka'nda' gui' nam jɨ'k jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ gu ja'tkam nam ba' gammɨjɨ mi' pui' jiimda' nañ jax tu jam a'gi'ñ. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' nañ jodai cha'm ba kɨɨsa' guñ chiop. Ba' cham jɨ'xkat jax dhooda' gux buam jum duukam, sia ku jax tɨi ɨlhii'ñdha' gɨt. 19 Jum makia' iñ gui' na bhaan jix maatɨ' ka' na bɨɨx jum a'm ji chu bi'ya' gu tu' nap jax jix dhuñiim ka', jix dhaam dɨr jañ ya' tum aichulhdha'. Ba' jax ñap tɨ'iidha' ya' dhi oi'ñga'n, pui'p tu tui'ka' jix dhaam ja'k, gio gu tu' nap jax jix dhuñiim ka', pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

20 Mi' dhɨr ba' dai nat xi ja soo'mchulhdhak gu Jesuus gu noonbi'ñ nam sap chakui jaroi' aagi'ñdha' na dhi'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gɨt gu Dios.

Gu Jesuus na ba tu aa'ndaˈ nam muˈaa'
(Mr. 8:31–9 :1; Lk. 9:22-27)

21 Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesuus gu noonbi'ñ na sap bhammɨ ja'k jim Jerusaleen, sap ba' no't bhammɨ ba ai, tu chiñɨa' am nam tulhiiñchudai mu'aa' gu ja gɸ'gɸ'rkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gɸ'gɸ'rkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ku ba' gu' sap baik tanoolh kɨ'n duadɨi mi' ji na jax ba oirɨda'. 22 Ba' gu Peegro mu ja'p dɨlhkob xi baakuk jup tɨtda gu Jesuus na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch, jup tɨtda:

—Chaam ji nar am gu pui' nap jax kai'ch jiñ jaduuñ. Jax dhui na moo cham pui' aa' gu Dios.

23 Gu' ji nat gu' jotmoda' ku' xi kɨkbok gu Jesuus jup tɨtda:

—Moop cham tu' kɨ'n jiñ juanda' toobilhik, nap gu' cham pui' ɨlhii'ñ na jax jix aa' gu Dios, dai nam jax pɨx ja'k ɨlhii'ñ gu ja'tkam.

24 Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda bɨɨx gu noonbi'ñ gu Jesuus:

—No' jaroi'x aa' na gammɨjɨ bañ kaichgɨda', jum aa' na ja'p xi dhuuji na dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha', dai na pɨx bhaan ji bamgia',

cham jax bua sia kum jix mu'aam. 25 Na gu' gu jaroi' no' tiix aa' na gɨt jix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kɸkɸɸdat gammɨjiñ kaichu' sia ku mɨt ma mua, na gu'x bhai' tu jimia' mi' dhɨr ja'p ja'k. 26 ¿Tu' gi mi'p tɨgia' gu jaroi' sia ku tɨi bɨxchu' tu bia' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch? Na gu' cham jɨ'xkat palhbuidha' na tɨsdia' jix dhaam ja'k no't jotmoda' am xi muu. 27 Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, jix io'm gɸ'kam kɨ'n bha jimda' iñ, na gu'ñ a'm tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora', sia gu noonbi'ñ jam jiñ bɨim jiimda'. Ba' ya' ja makia' iñ bɨix gu ja'tkam gu tu' nar ja mai'chɨk ka' bɨix jɨ'ma'n nam tu' jax buimɨi ya' dhi oi'ñga'n bhaan, no'm mi' pui' jiimdat na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham. 28 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨtdañ jaaduñ na pim jɨ'k ya'p tu'ii' gu xib, na pim jai' dhɨt pui kapup duduaka' nañ gio ya' ɸɸji bar gɸ'kam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ bhaankam ya' oirɨ guñ Gɨ'kora'.

17

Gu Jesuus na maakam tu'm jup jum duñia' gu buibsa'n gio gu jajannulhi'ñ
(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

1 Ba' gatuuk jɨ'k xijum maa'n jurni'ñ kɨ'n ma jii gu Jesuus maa'n kap na pai'r oidha' ta'm nax io'm jir tɸ'kob, xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan ja'nni'ñ dhi' jɨ' dhi Jakoobo. 2 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhɨjɨmmɨ ba tɨitɨs daam dɨr gu oidha', jotmoda' maakam tu'm jup jum duu gu buibsa'n gu Jesuus, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tanoolh, gio gu jajannulhi'ñ joidham jix chooto totbikdam jup jum duu, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tu' no' mɨichdhix na joidham tanoorda'. 3 Ba' ba ja tɨi mɨt gu noonbi'ñ gu Jesuus gook gu ja'tkam na mɨt mi' bam maax, maa'n jir di' gu Moisees, maa'n ba'r Eliiyas. Ba' mi' gu'kat tu a'gi'ñ am gu Jesuus nam mui' xi chɨ nɨi'ñ. 4 Ba' gu Peegro jotmoda' cham jum matda' ɨr mui' ba ñio, jup tɨtda gu Jesuus:

—Umri moor am jiñ jaduuñ nach kapbhai' ya'p tu'ii' aap jum bui. Jɨ'ma'n jach jam tuttuidha' gu o'nam, maa'n moor aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

5 Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, jotmoda' bhai' ji chɨbgɨr, jix chutuap tum duu mi' nam pai'p tu'ii'. Ba' bhɨjɨ dɨr ja'p tɨbaa'ñ cha'm bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi Jesuus aañ jir jiñ mar, ba'x io'm jix dha' iñ. Aañi' ya' dɨr mu joot na pim ba' mi' pui' xi jimɨi na jax jam tɨida'.

6 Ba' na mɨt jax pui' tɨ kai gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mi ja'p ja o'lhia kɨ'n pu guguu mɨt na mɨt bax chooto'n, dɨirap xi chu siisap gu ja moom. 7 Ba' gu Jesuus ja'xpɨx mu jimɨik mi' xi ja joiñdhak jup ja tɨtda:

—Xi baapmi' gor. Cha'pim totdon ka'.

8 Ba' na mɨt pai' dhuuk gio mui'p ji chɨ tɨi, cham pai' tu jai'ch am gu ja'tkam gui' nam mi' ka gu'kat, dai dɨilh gu Jesuus mi ja'p kɨik.

9 Ba' giop ba jii mɨt bhai' dhɨr oidha' ta'm. Ba' nammɨ pai' a'nsap nam ba juurkichu', jup ja tɨtda gu Jesuus nam sap chakui jaroi' aagi'ñdha' gu pui' na mɨt jax tɨ tɨi, jup kai'ch:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ñdha' gu dhi' pui' na pimɨt jax tɨ tɨi. Dai no' ñich muukɨk giop ba dua na pim ba' ba tu aa'nda'.

10 Ba' moo ja'pni bhai'p ba tɨkka am gu Jesuus gu noonbi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na gu Eliiyas bɨipɨ' ya' aaya' na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

11 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho gu'r pui' dho na bɨipɨ' ya' aaya' gu Eliiyas na ya' ja sɨlhkada' gu ja'tkam na ba' mi' dhɨr ya'p ba aaya' guch Xoi'kam. 12 Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgɨm nañ ya' jam aagi'ñdha', matgɨm gu Eliiyas ya' ba ai ji, gu' ji na mɨt gu' cham jɨ'xkat maat gu ja'tkam no' moop jir di', dai na mɨt tu' pɨx ɨlh. Ba' aañ nañ xib ya' oirɨ aapi'm jam bui nat bhañ joot guñ Gɨ'kora', pu'ñi tu' pɨx jup jiñ ɨlhdha' am gu ja'tkam.

13 Bax maatɨt ba kai mɨt gu Jesuus gu noonbi'ñ na gu Juan ja'tkam bopkondam aagɨt jup kai'ch nar di' gu Eliiyas.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu biapma' na kax ñaanbi' ka' na bhaan jup tui'ñgɨda' gu cham kɨi' ii'mda'
(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

14 Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ ba ai nam pai' daraa gu mui' ja'tkam, maa'n mi' dhɨr ja'p mui' ji ai buiñor gu Jesuus, ba' mi ja'p o'lhia'n kɨ'n xi kikbok soi' ba tɨtda, jup kai'ch:

15 —Aañ ja'p tɨi kai'chidhat jiñ jaduuñ nap gɨt iam dua'ñdha' dhiñ alhii chuk na giilhim jum tulhiiñ na tu kaammukda'. Jɨ'x tai chɨr ba gɨxia' piam suudai' chɨr. 16 Tɨi ñich ya ja aichulh dhi' nam jum kaichu', gu' ji na mɨt gu' cham jɨ'xkat dua'ñ, na gu' chix xijai jax ña ja'k.

17 Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—¿Moo ja'p chakui bɨix jam jujur kɨ'n jix biiñak japim aa buiñor gu Dios? ¿Jɨ'x jañ ba' ya' pu oirɨt jup jam aagi'ñdha'? Bhai' gor jiñ bai'ñxi'ñbop gux ko'kkam ya'ni ja'k.

18 Ba' gui' xi bai'ñpuk mi'p ba aichulh jamɨt. Ba' ba ñiok gu Jesuus gu cham kɨi' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu biapma', jup tɨtda:

—Mup buusnia' bhai' dhɨr bhaan dhi biapma'. Cha'p bhai' pu tui'ñgɨda'.

Ba'x kɨɨ'p jum duu gu biapma' mi' jotmoda' nat jax pu tɨɨ'n gu Jesuus.

19 Ba' gatuuk mu ja'p dɨlhkob ba tɨkka am gu Jesuus gui' nam kaichu', jup tɨtda am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi ku chich ba' aach cham jɨ'xkat mai' joot gu cham kɨɨ' ii'mda' bhai' dhɨr bhaan gu biapma'?

20 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho na pim cham bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñ dho buiñor guñ Gɨ'kora'. Na gu' no' pim bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdha' gɨt buiñor, sia ku pim gu' panaas cham tu' bhaigɨm tu'ii', ja'p na jax gu mostaasa kai na panaas cham tu' bhaigɨm tu'ii', aañ pu jam tɨtda na sia dhi oidha' jix bhaai' na pim pu tɨɨda' na maakam ja'k jimia', pui' dho ji chu buusnia' no' pim moo tu' sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guñ Gɨ'kora'. 21 Ba' gu pu chuutu'm cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', saabuix kam jum aa' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' ja jootosda', gio ba' nañ gammɨjɨ xi tu daanɨt buiñor gu Dios.

Gu Jesuus na gio pui'p ba tɨ'ya' nam mu'aa'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

22 Ba' nam pui maap mi' ka oipo na pai' bhaan bipio' gu Galilea dɨbɨɨr, jup ja tɨtda gu Jesuus gu noonbi'ñ:

—Jum aaya' nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora'. 23 Mi' dhɨr ba' dai nam ba tu chiñia' nam jiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh kɨ'n ya' ji nañ jax ba oirɨda'.

Ba' bhai'x buam jim ɨlh jamɨt gu noonbi'ñ na mɨt pui' jɨ' kai gu Jesuus.

Nam jaroi' aagix nam tu namki'ñdha' gui' na jɨ'k bhaan bipio'da' gu gɇ' chiop

24 Ba' nat pai' dhuuk mummɨ ja'k jup ba ai gu Jesuus na pai'r Kapernaum ja bɨɨm gui' nam kaichu', mi' ba ji bubua mɨt buiñor gu Peegro gui' nam tu taanda' gu tuumiñ na jɨ'k aagix nam tu maakda' bhammɨ gɇ' chiop. Ba' ja'pni bhai' ba tɨkka am:

—¿Tu namki'ñ aa gui' na pim kaichu' na jɨ'k bhaan bipio' gu gɇ' chiop?

25 Ba'p ja tɨtda gu Peegro:

—Tu namki'ñ ji matgɨm.

Ba' xi mɨɨ nat tɨkkam gu Jesuus na jax ja'k jix bhai' gu dhi' pui'. Ba' na kia'pɨx mui' ji baakim mɨjɨ ba'k chɨr, bɨɨpɨ' kat bhai' ba ñio gu Jesuus, jup kai'ch:

—¿Aap jax ɨlhii'ñ Simoon ja bui gux io'm gɇ'gɇrkam jum aa'ndam nam jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan? ¿Jaroom aagix nam ja namki'ñdha', gu dɨɨlh ja ja'tkam tuk aa, ka' gu jai' aa momkoran kam no'm ja daam kɨɨk?

26 Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho gui' dho nam jir momkoran kam.

Ba'p tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch, gu' ba' gui' nam jir ja ja'tkam tuk tɨi cham tu' aagix nam ja namki'ñdha' gɨt. 27 Ba' aach pu'ñi ɨp, tɨi cham tu' aagix nach tu namki'ñdha' gɨt, nach gu' pui'p jir ja ja'tkam tuk. Ku ba' gu' ea nap mu jimia' mummɨ na pai' gɇ' suu'n gu suudai' xi bhɨɨji ap gu bhai'chdhakar, mup ba' xi bua' suudai' chɨr. Ba' gu jax chu'm na bɨɨpɨ' mi' sa'ya' gu batoop, maa'n tɨgia' ap gu tuumiñ na mi jimda' chiñi'ran, aixkam na jɨ'k jum aa' nach kɨ'n tu namkidha' aap gio aañ. Ba' xi bhɨɨji ap kɨ'n mu xi ja namki'ñmɨra' gui' nam pui' bham taan nam ba' cham tu' kɨ'n kach juanda'.

18

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' nam aa' na gampai'm ɨlhii'ñdha' gu jaroi' na ba'r gɇ'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

1 Ba' moo ja'pni bhai'p ba tɨkka am gu Jesuus gu noonbi'ñ, jup tɨtda am:

—¿Jaroo chi ba'x io'm jir gɇ'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios?

2 Ba' xi bai'ñmɨrak gu Jesuus maa'n gu alhii mi ja'p ja saagi'ñ xi kɨɨsak 3 jup ja tɨtda:

—Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨtda, gu jaroi' no' cham pui'm ɨlhii'ñ na jax dhi'ñi alhii, cham jɨ'xkat jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 4 Ba' gu jaroi' na pui'm ɨlhii'ñdha' na jax gu alhii na soi'm ɨlhii'ñdha', dhi' jɨ' ji na bar gɇ'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 5 Gu' ba' gu jaroi' no't jix bhai' ba duu gu jax chu'm alhii aañ jiñ a'mkam ja'p na jax dhi'ñi nañ ya' daa', ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

6 'Ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux gu jax chu'm alhii pui' na jax dhi'ñi nañ ya' daa', no' gu' tɨi ka tɨ jɨɨ'ñdhat aañ jiñ bui, jir am kat nam kuxboran buulhdhai gu mattur mu nui'ññа' mu pai' na gɇ' suu'nka' gu suudai'. 7 Ja'p moox buam iam ja bui gu ja'tkam, nam gu' gammɨjɨ jai'ch ka' ja bui gui' nam ja baidhidha' nam jix buam jum duukam jup tu duiñpu'. Ku ba' gu' gu jaroi' na pu'ñi ja baidhidha' gu ja'tkam nam jum u'ua'tulhdhapu', giilhim joi'mdam jum duñia' ji gatuuk na pai' dhuuk tulhiiñchuda' gu Dios.

8 'Gu' ba' no'p gu' aap gum nob kɨ'n jum ua'tulhi'ñ piam gum toon kɨ'n, jix bhai' nap ɨɨkɨɨ mu baas bua' nap ba' cham gammɨjɨ kɨ'n pup jum ua'tulhi'ñdha', cham jax bua sia kup maap dɨr cham tu nobtu' piam kup cham tu toontu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam. Na gu' xi' cham jir am no' mɨt gu' bɨnkam mu ja'k xim bua na pai' gammɨjɨ cham tutkɨ gu tai nap mi' pup jum tulhiiñdha' gammɨjɨ, sia kup bɨɨx gook tɨi xi

chu noonobtu' piam kup bɨɨx gook tɨi tu tootontu'. 9 Piam ku gu' no'p gu' maap dɨr gum buupui kɨ'n jup jum ua'tulhi'ñ, jix bhai' ɨp pui' nap jupnai mu baas bua' nap ba' cham gammɨjɨ kɨ'n pup jum ua'tulhi'ñdha'. Na gu' xi' cham jir am no' mɨt bɨnkam mu ja'k xim bua na pai' gammɨjɨ cham tutkɨ gu tai nap mi' pup jum tulhiiñdha' gammɨjɨ. Gu' cham ji no'p maap dɨr pɨx tu buupuichu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam, cham jax bua, na gu'x bhai' ba tum jimia'.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kakasnir bipia'dam
(Lk. 15:3-7)

10 'Ba' aañ ya' pu jam tɨtdañ jaaduñ na pim cham tu' pɨx ja ɨlhii'ñdha' gu a'aalh ja'p na jax dhi'ñi nañ ya' daa', ni jax chu'm dho moo, nam gu' dhi' ja a'm tɨ nɨidhat jup tu'ii' jia gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor. 11 Nat gu' aañ pu kai'ñkam bhañ joot jia guñ Gɨ'kora' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' nañ ja boosga' gui' nam jɨ'k mu ja'k bhɨichu' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

12 '¿Jax japim ɨlhdhat jiñ kɸɸ? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' ja bia' gu kakasnir jɨ'k maa'n jix chamaam oo'm aix kam. Gu' ba' no't gu' jax dhuukat maa'n mai' ma bua mu pai' gampɨx no' ka tu bipia', ¿cham japim ɨlhii'ñ na mi' ka xi ja do'ñchoi gu jai' xi dhai'ññia' na tu gaa'mɨra'? 13 Ba' na pai' dhuuk tɨgia', jix io'm jix dha'dam dagia', cham tu' pui' ɨlhii'ñdha' na jax gu jai' na mu pai' xi ja do'ñchoi. 14 Ba' pu'ñi ɨp guñ Gɨ'kora' nax dhaam jup tu'ii', cham aa' na jaroi' maadɨt mai' gɨxia' dhi' dhi a'aalh.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am nam jix bhaak ka' gu ja'tkam ja bui gu jai'
(Lk. 17:3)

15 'Gu' ba' no' jax dhuukat aapi'm maadɨt tu' jax ma jam duiñ gu jax chu'm jam jaduuñ, jix bhai' nap mu ja'p dɨlhkob xi baabui xi chu a'gidha' na cham bhai' na pui' tu buada'. Ba' no' jax kai'ch na cham pui' ka tu buada', dho gu' pui' dho na pim jax jix bhai' ba kai'chdha' na jax bɨɨpɨ' dɨr. 16 Piam ku gu' no't gu' jax dhuukat cham jum kai gu pui' nap jax tu a'gidha', jir am nap jumaip xi bai'ñmɨrai gu jaroi' piam jɨ'k gook na pim ba' baik dɨt tu a'gidha', katti iam jam kɸɸjɨ mi' pui' ba jimia'. 17 Piam ku gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' jai'p dho giop xi ja bai'ñmɨrai bɨix nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' aañ jiñ bui na pim ba' mui' dhɨt tu a'gidha'. Ba' no' gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' pui'p dho cham ka juanda', dai nap pui' pɨx ba bia'ka' na jax gui' nam cham tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui, piam pui' na jax gui' nam jir tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ.

18 'Ba' jax ña pim jix aa'nda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora', aañ moo ya' pu jam tɨtda. Piam na pim jax tɨ'iidha' gio na pim tu' cham aa'nda' na pui' tu tui'ka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

19 'Ba' no' pimɨt jɨ'k gook maap xi chu a'gak ma tu daanɨ buiñor guñ Gɨ'kora', jam makia' dho na pim tu' taanda', aañ moo ya' pu jam tɨtda. 20 Na gu' no'm jɨ'k gook piam jɨ'k baik mi' pai' tu daan gu ja'tkam aañ jiñ bui, aañ mi'p tui'ñgɨda' ja bui.

21 Ba' gu Peegro mu jimɨik amuub bhai' ba tɨkka gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Gu' ba' jɨ'kim jix bhai' nañ pu tɨɨda' gu jax chu'm jiñ jaduuñ no't tu' jax jiñ duiñ nañ pui' pɨx ka tu uañi'ñka', jɨ'k xijum gookim aa?

22 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Ja'pji mui' kim ji nax bhai' nap pu tɨɨda' nap pui' pɨx ka tu uañi'ñka', cham tu' gu tu' xijum gookim pɨx, gu' ja'pji jɨ'k baik oo'm daman mambhɨix ja'kbui' kim ji.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' nam palhbui'ñdha' gu jax chu'm gɸ'kam gu tu' na jax buada'

23 'Ba' gu jaroi' no' bhaan ba tɨ nɨidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu jax chu'm gɸ'kam no't mu pai' ba ji chu ja'kɨlh nam jɨ'k ua'tu'nda' gui' nam jɨ'k palhbui'ñdha' gu tu' na jax buada'. 24 Ba' nat jax kia'pɨx mui' ji chu ja'kɨlh, ba tɨɨ na maa'n jix io'm mui' tuumiñ ua'tu'n. 25 Ba' ba tu chia nam daagɨi ga'ra' bɨima'n gu bɨnga'n, gio gu maamra'n, gio ba' na jɨ'k tu' bia'ka', nam sap ba' pui' pɨx tujuandam kɨ'n ji bi'ya' cham ji namkidhat na sap ba' pu'ñi ja'k cham ka ua'tu'nda', na gu' cham bia'ka' na tu' kɨ'n tu namkidha' dhi' dhi maa'nkam. 26 Gu' ji nat gu' jotmoda' mi ja'p o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok bhai' soi' ji chɨi'n gu gɸ'kam gui' jɨ' gu maa'nkam na mui' tuumiñ ua'tu'nda', jup tɨtda: "Ka tuñ uañi'ñka' ap jiñ jaduuñ. Aañ matgɨm jum namkidha' ji bɨix nañ jɨ'k jum ua'tu'n." 27 Ba' gu gɸ'kam jix joi'mdak ma kai, pui' cham ka juan sia ku ua'tu'n, dai nat ba tu chia nam giop do'ñcho'. 28 Gu' ji na gu' moo jano' nat jax mi' dhɨr buus gui' jɨ' gu maa'nkam na tu ua'tu'ndat, maa'n mi ja'p jup ba tɨi gui' nam maap tu juanda' na palhɨip jup ua'tu'nda'. Ba' bhai' pu ji dhaa kuxboran, bhai' xi bhiikchu'ntu' jup xi chɨtdat: "Bhai'p jiñ ñamkidha' gui' nap jiñ ua'tu'n." 29 Ba' pui' tɨip xi chum uañ buiñor gui' na mi'x bhaam, jup tɨtda: "Ka tuñ uañi'ñka' ap jiñ jaduuñ. Aañ matgɨm jum namkidha' ji bɨix nañ jɨ'k jum ua'tu'n." 30 Gu' ji na gu' cham pui' ɨlhii'ñ gui' na mi'x bhaam, ja'pji na bha taan ji na jɨ'k ua'tu'n. Tu chia dho gu' nam kuupa' na

sap ba' namkidha'. 31 Ba' na mɨt pui' jɨ' tɨɨ nat tu dooda gui' nam pui'p jir tujuandam tugi'ñ ka' gu gɸ'kam, giilhim jix buam jum ɨlh jamɨt, ba' mu jimɨɨk ba aagi'ñ am gu gɸ'kam. 32 Ba' gu gɸ'kam mu tu joochxi na mu jimda' buiñor. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, jup tɨtda: "Ja'p moo alh jix buam tomaat ap. Tɨɨ' aa na ñich aañ cham jax jum dooda nap jix io'm mui' tuumiñ jiñ ua'tu'ndat, na ñich gu'x joi'mdak jum kai na pich bhai' soi' jiñ chɨɨ'n. 33 ¿Moo cham bhaai' aa nap pu'ñix joi'mdaip kaaya' gui' na pui'm ua'tu'n na ñich aañ jax xim joi'mdak jum kai nap soi' bañ chɨtda?" 34 Ba' bhaamuk tu chia gu gɸ'kam nam tulhiiñchuda' na ba' namkidha' ɨp gio gui' nat jɨ'k pui' tɨi ba tɨɨdak na cham ka namkidha' gɨt.

35 Ba' mi' pɨx juugɨt tu a'ga gu Jesuus gu dhi' pu'ñi ja'k. Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda:

—Ba' aapi'm pu'ñip jam dooda' guñ Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' no' pim cham tu ja uañi'ñ gu jam jaaduñ bɨɨx jam jujur kɨ'n.

19

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am nam mai' ja ɨabuda' gu ja bɨpna' gu ja'tkam
(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

1 Ba' gatuuk na mi' pui' jɨ' xi chu ja a'gidhimɨk gu Jesuus gu noonbi'ñ, pu jii mi' dhɨr na pai' bhaan bipio' gu Galilea dɨbɨɨr, mu ja'k jup bhɨi na pai' bhaan jup bipio' gu Judea dɨbɨɨr, maa'n kap na pai' iampɨx xia'lhbui ja'k bipio' mi' na pai' bhɨix gu Jordaan Ak. 2 Ba' cham jɨ'x mɨɨkim jix io'm mui' mi' mam jumaap jamɨt gu ja'tkam ji ja ua'dat am gux kako'kkam, ba' gu Jesuus cham jax ji chɨ'ɨɨk pɨx ja'x jup ji ja dudua'ñ. Bɨɨx jamɨt dho gu'x kɨɨ'p jum duu.

3 Ba' moo jɨ'kchi mi'p ba ai mɨt gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', ba' bhai' ba tɨkka am gu Jesuus nam mi' pɨx jix mai'chim no' sap moo jax kai'ch na cham jir am nam ba' pui' ja'k ɨattulhdhai tu chiñɨa' nam mu'aa', jup tɨtda am:

—¿Jix bhaai' aa gu jaroi' no' cham ka joi'ñ gu bɨnga'n na mai' xi buaji jumai bhai'p ji bhɨɨya', ka' gu' cham aa?

4 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Kux aapi'm aa cham jɨ'xkat tu jiñkui'ñ mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nap jum kai'ch nat guñ Gɨ'kora' pu kai'ñkam jup duu gu chio'ñ gio gu ubii nam ba' gammɨjɨ maap tu oi'ñka'? 5 Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ɨp: "Ba' dɨlhkob ja'k ba tu kiicha' gu chio'ñ na pai' dhuuk bhɨɨya' gu ubii, cham tu' mi' ka tu kioka' nam pai' oi'ñka' gu gɨ'korga'n. Ba' dhi gook ja'p ji buan am nam jir maa'n maa'nkam ka' pɨx gu chio'ñ gio gu ubii." 6 Pui' kuñ ba'p kai'ch nam cham tu' kar gooka'n ka', gu' maa'n pɨx ji. Ba' cham jir am na jaroi' ja'p xi dhuuji gu pui' nat jax ja'k duu gu Dios nam gammɨjɨ maap tu oi'ñka' gu chio'ñ gio gu ubii.

7 Ba'p kai'ch am gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda':

—¿Gu' jax ji nat ba' gu Moisees pui' ja'k ja chianɨk gu bɨjɨk dɨr kam na sap jix bhaai' gu jaroi' na palhɨɨp xi chu ua'nai mi' xi makia' gu bɨnga'n na ba' mi' dhɨr bhaan jix maatɨ' ka' nam cham kar jum bɨpnagɨm ka'?

8 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Dho na gu' nam jax bar tuutu'm ka' ja'p na jax aapi'm nam cham maatɨt tɸ kɸɸkɸ' ni jɨ'x, na gu'x kaapak ka' gu ja jujur, cham aa'nda' am nam mi' pui' jimia' na jax jir am. Pui' kut ba' pu'ñi ja'k ja chianɨk gu Moisees nax bhaai' gu jaroi' na mai' bua' gu bɨnga'n, gu' bɨɨpɨ' dɨr cham tu' pui' ja'k tu jimdat am ji. 9 Ku gu' ja'p moo gu tu'x matgɨm nañ ya' jam aagɨ'ñdha', ja'pji na cham jir am ji na mai' bua' gu jaroi' gu bɨnga'n no't cham bɨɨpɨ' jumai bɨɨma'n tɨi na bo'ka'. Na gu' no't jumai tɨi bhai' ji bhɨi gu chio'ñ gu ubii, cham tu' pui' ka ji buanda' am nam jir jum bɨpnagɨm, nam gu' ja'p pɨx ba tu jimda' panaas na jax gui' nam jir ganai' pɨx.

10 Ba' gu noonbi'ñ gu Jesuus jup tɨtda am:

—Dho bak gu'r am kat ji na pu cham jaroi' maadɨt bhɨbhɨɨda' gu ubii, na gu' no't jaroi' pu'ñi ma tɨi na jumai bɨɨma'n bo'ka' gu bɨnga'n, cham jir am na gio mai'p ba bua'.

11 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Jax dhui nam gu' cham tu' bɨix gu ja'tkam jix maat no'r am nam tɨ bɨpna' ka' piam ku gu' cham, dai jɨ'k pɨx ji gui' nat pu pui' ja'k ja a'm tɨ tɨi gu Dios nam ba'x maat. 12 Ba' jai'p jix jai'ch am gu ja'tkam nam dɨɨlh jir pu chu'm nam cham tɨ bɨpna' ka', jai' ba' nam ja'p pɨx cham ja do'ñchoka', jai' ba' ja'p kai'ñkam cham jup tɨ bɨpna' ka' am nam gammɨjɨ mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jix aa' gu Dios. Aapi'm ba' dɨɨlh jix bhai' xim gaagidha' na pim jax ja'k tu't tu oi'ñka'.

Gu Jesuus na ja a'mkam ba tu dañɨa' gu a'aalh jix dhaam ja'k buiñor guch Gɨ'kora'
(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

13 Ba' moo ja'xpɨx gu ja'tkam mi'p ba aichulh jamɨt gu Jesuus gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na bhai' xi ja daagɨi tu ja daañxidha' jix dhaam ja'k buiñor guch Gɨ'kora'. Gu' ji nam gu' cham aa' gu noonbi'ñ, dai na mɨt bhai' ji ja ñiok, jup ja tɨtda am nam sap cham mu ja'k ja ua'da' gu ja a'aalh chuk. 14 Gu' ji na gu' cham pui' ɨlhii'ñ gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Cha'pim ja ñioki'ñdha' dhich jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' dhi' pɨk jix io'm ja a'm tɨ nii'ñ gu Dios.

15 Ba' bhai' xi ja daagɨk ma tu daanɨ buiñor guch Gɨ'kora'. Mi' dhɨr ba' dai nat ba jii.

Gu biapmaˈ jix chumñigam na ba tikkadaˈ gu Jesuus na jax jaˈk jix bhaiˈ na tuiˈñgida na baˈ jimiaˈ jix dhaam jaˈk buiñor gu Dios
(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

16 Baˈ moo maaˈn miˈp ba ai gu biapmaˈ miˈ na paiˈ oiri gu Jesuus, baˈ jaˈpni bhaiˈ ba tikka:

—Aañ jaˈp tuˈm bham tikkam jiñ jaduuñ nañ jaˈp tɛ́ kɛ́ɛ́ nap jir jix bhaiˈkam, nañ tiix maachim nap jiñ aagiˈñdhaˈ git nañ tuˈx kiiˈp jum duukam pu duñiaˈ nañ baˈ jimiaˈ jix dhaam jaˈk buiñor gu Dios.

17 Baˈp titda gu Jesuus:

—¿Guˈ jax duukat jap jix maat jiñ jaduuñ nañ jir jix bhaiˈkam? Na guˈ jumaip jix jaiˈch jia guiˈ na puiˈp jir jix bhaiˈkam, guiˈ dhoñ Giˈkoraˈ nax dhaam jup tuˈii. Baˈ noˈp jix aaˈ nap jimiaˈ buiñor, jum aaˈ nap biipiˈ miˈ puiˈ jimiaˈ na jax jum kaiˈch gu ñioˈkiˈñ miˈ na paiˈ tu uaˈñix.

18 Baˈp kaiˈch gu biapmaˈ:

—¿Jax gi jaˈk tu uaˈñix?

Baˈ gu Jesuus jup xi aagiˈñ jup titda:

—Dho miˈ na paiˈ jaˈpnim kaiˈch: “Chaˈp ja kooˈnda gu jaˈtkam. Gio nap cham maiˈ xi buaji gum biina jumai bhaiˈ ji bhiiya gu ubii. Gio nap cham naiˈ ti iixiˈñdhaˈ. Gio nap cham naiˈ ja iatgiˈñdha gu jaˈtkam, ni jaroiˈ dho moo. 19 Gio baˈ nap tuˈ kaˈm niidhat gum taat gio gum naan. Gio baˈ nap biix pix jix ja joiˈgiˈnda gu jaˈtkam sia nar jaroiˈ kaˈ git, jaˈp nap jax xim joiˈgiˈnda aap diilh.”

20 Baˈp kaiˈch ip gio gu biapmaˈ:

—Dho guˈ aañ biix miˈ puiˈ tii duiñchuˈ ji gu dhiˈ puiˈ nap jiˈk jax kaiˈch jiñ jaduuñ. ¿Chi guˈ moo cham ji jia?

21 Baˈp titda ip gio gu Jesuus:

—Dho guˈ maaˈn kam biˈiix ji nap pu tu duñiaˈ, puiˈ na jax guiˈ nap jiˈk tuˈ bia nap tu gaˈrai ja makiaˈ gu tuumiñ guiˈ nam cham bia nam paiˈ dhir uˈji kiˈn tu sabaˈdaˈ. Baˈ dhiˈ puˈñi jaˈk jir jix chumñigam ka ap jix dhaam jaˈk. Miˈ dhir baˈ dai nap gammiji bañ kaichgida cham tuˈ bhaan jim tukgidhat.

22 Baˈ giilhim bhaiˈx buam jim ilh gu biapmaˈ nat puiˈ jiˈ kai gu Jesuus, jix buam jum aagit pix ba jii, na guˈ tii cham aaˈ na tu gaˈra gu bixchuˈ na tu bia, na guˈ giilhim jir jix chumñigam kaˈ.

23 Baˈp ja titda gu Jesuus gu noonbiˈñ:

—Dho jaña nam jax jix xijaim ilhiiˈñ gux chutumñigam nam miˈ puiˈ jimia na jax jix aaˈ guñ Giˈkoraˈ na baˈ ja aˈm ba ti niidhidhaˈ git. 24 Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhiiˈñ ji na buupuiram baakii gu soomkar jaˈp dir jaˈk buusniaˈ, cham tuˈ puiˈ na jax gux chutumñigam nam giilhim jix xijaim ilhiiˈñ nam miˈ puiˈ jimiaˈ na jax jix aaˈ guñ Giˈkoraˈ, nam guˈ dai mu jaˈk bhaan jix chutkagix kaˈ gu tuˈ nam biaˈkaˈ.

25 Baˈ gu noonbiˈñ miˈ puiˈ pup tuˈiiˈ am na mit puiˈ jiˈ kai, cham bhaaiˈ nam jax xim duñiaˈ, dai nam jup jum ti titda diilh:

—Dho bak guˈ cham jiˈxkat jaroiˈ aayaˈ ji buiñor gu Dios, na guˈ bak puiˈ giilhim jix xijai nañ miˈ puiˈ jimiaˈ na jax jix aaˈ.

26 Baˈp ja titda gu Jesuus muiˈ xi ja tiigik:

—Jax dhui na cham tuˈ xijai kam ilhiiˈñ gu Dios gu tuˈ nam jix xijai kam ilhiiˈñdhaˈ gu jaˈtkam yaˈ dhi oiˈñgaˈn bhaan.

27 Baˈ gu Peegro miˈ dhir jaˈp muiˈp ji ñio, jup kaiˈch:

—¿Aach baˈ tuˈ maiˈchia jix dhaam jaˈk, na chich guˈ cham tuˈ kap jich buix gu tuˈ nach biaˈkat janoˈ dir na chich paiˈ dhuuk jum kai?

28 Baˈ gu Jesuus jup ja titda biix nam jiˈk jir gu noonbiˈñ:

—Dho guˈ dai dho na pim jiñ biim ba daraibuˈ mambhiix kap daman gook bhaiˈ nañ paiˈ ba daibuˈ aañ nat bhañ joot guñ Giˈkoraˈ nañ paiˈ dhir naiˈr gɛ́ˈkam ka, na joidham jix chu abhaar, janoˈ na paiˈ dhuuk jum aayaˈ na biix xixiibkam jup tum duñiaˈ gu tuˈ. Baˈ ba ja aagiˈñdhaˈ pim gu ja bopxi gu mambhiix daman gook maamraˈn gu Israel nam tuˈ jax buimii yaˈ dhi oiˈñgaˈn bhaan. 29 Guˈ baˈ gu jaroiˈ noˈt cham tuˈp jim buixdhak gammijiˈ bañ kaichuˈ, na cham bhaan ka titiiˈñchokaˈ gu baˈkiˈñ, piam gu sispidhiˈñ, piam gu taataˈn, piam gu diˈiiˈn, piam gu maamraˈn, piam gu dirbagaˈn, cham jax bua dho, na guˈx ioˈm mui bhaan ba tu biˈyaˈ gatuuk, gio na pu jimiaˈ jix dhaam jaˈk buiñor guñ Giˈkoraˈ. 30 Guˈ baˈ guiˈ nam xib jir gɛ́ˈgɛ́rkam yaˈ dhi oiˈñgaˈn bhaan, kam aayaˈ gatuuk nam jir cham tuˈ kaˈ, guˈ baˈ guiˈ nam xib jir jaˈppix jaˈtkam yaˈ dhi oiˈñgaˈn bhaan, gatuuk gɛ́ˈgɛ́rkam kiˈn ji biˈyaˈ am jix dhaam jaˈk buiñor guñ Giˈkoraˈ.

20

Gu Jesuus na ba tu aˈgaˈ bhaan ji uaˈrgidhai gu tujuandam nam maaˈn nam jiˈk ja namkidhaˈ sia ku mit jaiˈ gatuuk ka tu jua

1 ’Baˈ gu jaroiˈ noˈ bhaan ba ti niidhim gu Dios, jaˈp ji buusan na jax gu jaroiˈ noˈ mu paiˈ ti iˈiix gu bhaidhaˈ. Baˈ noˈ bar am na paiˈ dhuuk tu uˈyaˈ, kapbhuimuk ba ja umuaˈñdharaˈ gu tujuandam nam tu uˈyaˈ gu bhaidhaˈ. 2 Baˈ na paiˈ dhuuk ba ja tigia, xi ja aagiˈñdhaˈ na jiˈk ja namkidhaˈ gu maaˈn tanoolh, baˈ xi ja baidhai miˈ xi ja chiñiaˈ nam ti iˈkia gu bhaidhaˈ na paiˈ ti iˈiix kaˈ. 3 Baˈ moo jaˈxpix tɛ́ˈkob paˈ duuk iam, gio jaiˈp ma ja umuaˈñdham gu tujuandam, baˈ ba ja tii ip jiˈkchi nam mummu jaˈp pix daraa irban gu gɛ́ˈ kiicham nam cham tuˈ jax bua. 4 Baˈ puiˈp ba ja titda, jup kaiˈch: “Aañ bha jam umuaˈñdham jiñ jaaduñ na pim jiñ

palhbuidha' na pim tɨ ɨ'kia' gu bhaidha' mu
nañ pai' tɨ ɨ'ɨɨx." Ba' gui' cham jax ji chɨ'ɨɨk
jup ma oi mɨt na mɨt tu juanam. 5 Ba' nat
mi' xi ja do'ñchok, ja'xpɨx jix dhaam duuk
jai' giop ma ja umua'ñdham. Ba' pui'p ba ja
tɨtda nat pai' dhuuk ba ja tɨɨ nat jax ja tɨɨdak
ja baidhak gu jai'. Ba' xi ja baidhak mu xi
ja do'ñchok ɨp. Mi' dhɨr ba' ja'xpɨx mia ji
dhunɨɨk, gio jai'p ma ja umua'ñdham. Ba' ba
ja tɨɨ ɨp jai', ba' pui'p ba ja tɨtda nat jax ja
tɨɨdak ja baidhak gu jai'. Ba' pui'p xi ja baid-
hak mu xi ja do'ñchok ɨp. 6 Mɨkkat ba' nat
jix io'm ba ji jur, jai' giop ma ja umua'ñdham
mu ja'p ɨrban gu gɸ' kiicham. Ba' ba ja tɨɨ
ɨp jai' nam mi' pɨx ja'p daraa nam cham tu'
jax bua. Ba' ba ja tɨkka' na sap jax kum ba'
cham tu juan, jup ja tɨtda: "¿Jax ku pim ba'
cham tu juan jiñ jaaduñ? Ya' pɨx pu daraa
japim bɨx chanoolh." 7 Ba' gui'p kai'ch am:
"Dho na cham jaroi'ch umuagi'ñ dho." Ba'
gui'p ja tɨtda ɨp gio: "Dho gu' aañ bha jam
umua'ñdham dho na pim jiñ palhbuidha' na
pim tu u'ya' gu bhaidha' mu nañ pai' tɨ ɨ'ɨɨx."
Ba' gui' cham jax ji chɨ'ɨɨk jup ma oi mɨt na
mɨt tu juanam. 8 Ba' gatuuk nat pai' dhuuk
ba ji chuk, jup tɨtda gu tujuandam tugi'ñ gui'
na mi' tɨ ɨ'ɨɨx ka' gu bhaidha': "Eap ba' xib
bhai' xi ja bai'ñ gui' na mɨt jich palhbui na
mɨt tɨ ɨ'kɨ gu bhaidha', mi'p xi ja namkidha'.
Bɨɨpɨ'p bhai' ji ja namkidha' gui' na mɨt jɨ'k
jix io'm gatuuk ya' ai, mu ja'k jap ji chɨɨmo' ja
bui gui' na mɨt jɨ'k kabuimuk dɨr bhai' ji chu
jua." 9 Ba' moo mi' ba ai mɨt gui' na mɨt jɨ'k
jix io'm jurnɨk ka tu jua, ba' mi' xi ja namki
mɨt. Ba' maa'n na mɨt jɨ'k ja namki na jɨ'k
tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh sia ku
mɨt tɨi palhɨɨp pɨx tu jua. 10 Ba' moo ja'xpɨx
mi'p ba ai mɨt gui' na mɨt kabuimuk dɨr bhai'
ji chu jua. Ba' tɨi ɨlhdhat am nam mui' pa'
ja namkidha' gɨt, gu' ji na mɨt gu' ja'kbui'
pɨx jup ja namki na jɨ'k tum namki'ñdha' gu
maa'n tanoolh. 11 Ba' gatuuk na mɨt bɨɨx xi ja
namki, bhai' ji ñiokbo mɨt buiñor gui' na mi'
tɨ ɨ'ɨɨx ka' gu bhaidha', 12 jup tɨtda am: "¿Jax
ku pich ba' dhi' ja'kbui' pɨx jup ja namki na
pich jɨ'k jich ñamki aach? ¿Cham bhaai' aa
nap mui' pa'ch ñamkidha' gɨt aach, na chich
gu' bɨx chanoolh jich chulhii na chich tu jua,
gio na bhax chatoiñ? Gu' dhi' tɨi palhɨɨp pɨx
tu jua mɨt, na mɨt gu' jurnɨk ya' ka ai." 13 Ba'p
kai'ch gui' na mi' tɨ ɨ'ɨɨx ka' gu bhaidha':
"Aañ cham pai' jax kai'ch jiñ jaaduñ nañ
cham bɨɨx jam namkidha', nañ gu' pu jam
aagi'ñ nañ pu ja'kbui' pɨx jam namkidha' gu
maa'n tanoolh. 14 Ja'pji na pim cham jax ji
kai'chɨt xi gaamui dhi tuumiñ na ñich jam
maa, na gu' dhi' aañ dɨɨlh jup jix maat na
ñich ba' ja'kbui'p ja namki na ñich jɨ'k jam
namki aapi'm. 15 Na gu' dɨɨlh jir jiñ chumñi'
siañ jax bua. ¿Ka' pim ji xiñ jɨɨgam aa nañ jir
jix bhai'kam ja bui dhi jaaduñ?"

16 Ba' mi' pɨx juugɨt tu a'ga gu Jesuus gu
dhi' pu'ñi ja'k, mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda:

—Ba' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' gui' nam
xib jir gɸ'gɸrkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan,
gatuuk cham tu' kɨ'n ji bi'ya' am. Gu' ba' gui'
nam xib jir cham tu', gatuuk gɸ'gɸrkam kɨ'n
jup ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ
Gɨ'kora'.

*Na bar baikim ka' na gio pui'p ba tɨ'ya' gu
Jesuus nam mu'aa'*

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

17 Ba' na pai' dhuuk gamai' ba jimchu' gu
Jesuus bhammɨ ja'k Jerusaleen, mu ja'p xi ja
boosgak dɨlhkob gu mambhɨɨx daman gook
noonbi'ñ, jup ja tɨtda:

18 —Xib jach ba' moo ba jiimchu' bhammɨ
ja'k Jerusaleen nach jax ya' ba jiim gu xib.
Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora', jiñ dha-
gia' am gui' nam xiñ bhaamki'ñ gu ja'tkam,
mi' dhɨr ba' dai nam jiñ bhɨika' mu ja'k
nam pai' darka' gui' nam sap jix mat ka'
gu ñio'ki'ñ gu Dios gio ba' gui' nam jir ja
gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja
palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam
tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' maap xim
daagɨi ja chiñia' am gu jai' ja'tkam nam
cham jir Israel kam nam jiñ mu'aa'. 19 Ba'
gui' bɨɨx aixim xiñ buimɨi kuruus ta'm jiñ
sissapai xiñ mu'aa' am. Ku ba' gu' aañ baik
tanoolh kɨ'n ya' ji nañ jax ba oirɨda', nañ gu'
duadɨi giop bamgia' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr.

*Gu bɨnga'n gu Sebedeo na tɨɨx aa'nda'
nam sonpan darka' gɨt gu maamra'n na pai'
daaka' gu Jesuus*

(Mr. 10:35-45)

20 Ba' gu bɨnga'n gu Sebedeo xi ja baidhak
gu maamra'n mui' ji ai mi' na pai'p tu'ii' gu
Jesuus, ba' mi ja'p o'lhia'n kɨ'n xi kikbok soi'
jim duu. 21 Ba' gu Jesuus xi chɨkka na tu' ba'x
aagɨt mi' soi' ba tu'ii', ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ pui' tɨi ɨlhii'ñ dho nap pui'
xi chɨ'ya' gɨt nam jum sanoop darka' dhiñ
maamar jano' nap pai' dhuuk gɸ'kam kɨ'n
ba daaka', maa'n kɨɨ'n dɨr ja'k nap chiñia' na
daaka', maa'n ba' o'nsop dɨr ja'k.

22 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Matgɨm giilhim jix xijai ji na ba' pui' tu
tui'ka' gu dhi' pui' na pim jax ɨlhii'ñ, na gu'
bɨɨpɨ'm aa' na pim giilhim jum tulhiiña', ja'p
na jax aañ. ¿Ka' pim jix ñakoo' aa na pim jum
tulhiiña'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich ji matgɨm.

23 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Dho gu'r am dho no' pim gu'x ñakoo' na
pim jum tulhiiña'. Ku ba' gu' aañ cham jax
jam tɨɨda' ji na moo pui' tu tui'ka' gu dhi' na
pim tu' bhaan tu a'ga, na pui' maa'n kɨɨ'n dɨr
ja'k jiñ xanoop daaka', gu jumai ba' o'nsop
dɨr ja'k. Na gu' dai jano' na pai' dhuuk
tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan na

ba'x maatɨ' ka' na jaroi' bhai' ji aaga' guñ Gɨ'kora'.

24 Ba' gu jai' mambhɨɨx noonbi'ñ gu Jesuus
am bhaak jamɨt ja bui gu jai' gook nam pui'p
jir noonbi'ñ nam jir jum sɨspidhim na mɨt
pui' jɨ' ja kai. 25 Gu' ji nat gu' gu Jesuus
jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja tɨtda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo
kɨ'n jup bax bhaak na pim jix aagɨt na pim
jir gɸ'gɸrkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pɨx ba
ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm
tɨ nɨɨ'ñ, pui' na jax gui' nam jix kakai' kɨ'n
dadarrɨ nam xi' gɸ'gɸrkam jum taat ka' ja
bui gu ja ja'tkam tuk, sia ji gu' no'm jir
miamdaga'n pɨx, gɸ'gɸrkam bam taat ka' am.
26 Gu' aapi'm matgɨm cham jir am ji na pim
moo pui' ja'k jup tu jimda' na jax gui' am.
Gu' matgɨm no' pim moo baabui'x aa' na
pim jir gɸ'gɸrkam ka', jum aa' ji na pim soi'm
duukat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam sia nar
jaroi' ka' gɨt. 27 Ba' no' pu'ñi aapi'm maadɨt
jix aa' na pim jir gɸ'gɸrkam ka', jum aa' na
pim pui'm ɨlhii'ñdha' na jax gui' nam pui' pɨx
tu juanda' nam cham ja namki'ñdha'. 28 Na
gu' sia aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora', cham
tu' gɸ'kam jiñ ɨlhii'ñ iñ, na ñich gu' cham tu'
pu kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan
nam ba' ya'ñ palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na
pɨx kɨ'n. Gu' ja'pji na ñich ja'kbui' kat bha
ja palhbuidham ji nañ ja a'mkam mukia'
na ba' mi' dhɨr ba tu namkix ka' gu ja
ua'tulhdhara'.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' gook gu ja'tkam nam cham ñiññia ka'
(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

29 Ba' nat pai' dhuuk mi' dhɨr gamai' ji
jii gu Jesuus na pai'r Jerikoo ja bɨɨm gu
noonbi'ñ, mui' ja'tkam pɨx chu'p jum duu
mɨt na mɨt ba oi. 30 Ba' palhɨɨp gama ja'k nam
ba bhɨichu', mi' ba daraa am boi jugii'ñ gook
gu ja'tkam nam cham ñiññia ka'. Ba' na mɨt
pui' ba tɨ kai na gu Jesuus mi ja'p jim mui' ja
bɨɨm, mui' ji jiñkui mɨt, jup tɨtda am:

—¡Aapi' jich jaduuñ nap jir boxii'ñ gu
Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chɨgia'!

31 Ba' gu ja'tkam nam mui'p oi'ñchu' gu
Jesuus, am jix bhaaktu' am, jup ja tɨtda am
nam sap cham ñiokat darka'. Gu' ji na mɨt
gu' gui'x io'm ba xi jii nam gɸ' kɨ'n mu jiiñak,
jup kai'ch am:

—¡Aapi' jich jaduuñ nap jir boxii'ñ gu
Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chɨgia'!

32 Ba' gu Jesuus mi' gan ji kɨkbo, dai na
mui' pup tɨ nɨi'ñ mu nam pai' dhɨr bha jiiñak
gu ja'tkam gui' nam cham ñiññia ka', ba' xi
ja bai nam mu jimia'. Ba' na mɨt pai' dhuuk
mi' ba ai, jup ja tɨtda:

—¿Tu'ni aa jam duuk jiñ jaaduñ na pim
ba' bhañ jiñkui'ñ?

33 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach pui' tɨi ɨlhii'ñ dho nap xich
dhudua'ñdhai gɨt nach cham ñiññia.

34 Ba' gu Jesuus cham jax ji chɨ'ɨɨk jix ja
joi'mdak jup xi ja dudua'ñdhak, dai nat bhai'
pɨx xi ja daa ja buupui am, pux kɨkɨɨ'p jum
duu mɨt mi' jotmoda'. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt
jai'p ma oi mu ja'k na pai' jim.

21

Gu Jesuus na Jerusaleen ba aaya'
(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

1 Ba' bhammɨ amuub ba ai gu Jesuus na
pai'r Jerusaleen, maa'n kap na pai' pui' tɨ tɨɨ'
Betpajee, sonpan gu oidha' gui' nam Oliibus
kɨ'n jup jix mat ka' gu ja'tkam. Ba' ba ja
jootos gook gu noonbi'ñ nam tɨɨmɨlhdhapu'
maa'n gu bhuru'x, 2 jup ja tɨtda:

—Ea na pim mu jimia' bhammɨni na
pai' pɨx jɨ'dɨlh jir kikcham na pim jiñ
chɨɨmɨlhdhapu' maa'n gu bhuru'x. Mi' moo
bulhka' na pim jax ya' dɨr mu aajidha'.
Ba' dai na pim jax xi buplhio'kai bhai' pu
tɨɨmɨrika', bɨɨx sia gu maraa'n. 3 Gu' ba' no'
gu' jaroi' ampɨk ba jam tɨkka na pim jax
dhuñia' gu bhuru'x, ja'p japim tɨɨda': "Dho
gu Gɸ'kam nat bhach joot. Cham maat ich
na tu' mi bhiiñora', ku ba' gu' sap ja'xñi gio
ya'p bam aichulhdha' ji."

4 Ba' dhi' pu'ñi ja'k tum kuugalh gu pui'
nat jax ja'k tu ua'nak maadɨt gui' nam bɨjɨk
bhaankam tu a'gimɨk gu Dios na ja'pnim
kai'ch:

5 Xi ja aagi'ñ gor gu Sion oi'ñkam na soi' jim
duiñchugɨt bhuru'x cha'm mui' ba jim
gu ja gɸ'kam tuk.

Jir bhi'ññordam gu bhuru'x na bhaan jim.

6-7 Ba' gu noonbi'ñ cham jax ji chɨ'ɨɨk
mui'p ma jii mɨt mu nat pai' ja joot gu Jesuus.
Ba' pui' ji chu buus na jax ja tɨtda, mi' bulh
gu bhuru'x na pai' tu ja aagi'ñ, ba' gui' dai na
mɨt jax buplhio' xi chɨɨmɨrak jamɨt bɨnkam
gu maraa'n. Ba' mu ja aichdhak bhai' xi ja
bakxi mɨt gu ja kuktun, ba' gu Jesuus maa'n
bhai' xi dhaibuk gamai' pɨx chu'm duu bɨɨx
boi. 8 Ba' gu ja'tkam joidham jix bhai' jim
taatugɨt bɨɨpɨ' dɨr bapoi'dhat ja kookosidhat
mi' ja iabuim am boi cha'm gu ja kuktun,
nam gu'x io'm mui' mu jiim nam oi'ñchu' gu
Jesuus, gam jai' gu tua jaaja' nam omsaidhat
mi' iabuim mi' na pai' jax bhɨɨjim gu Jesuus.
9 Ba' nam pui' xi chu buidhat pɨx jiiñak bɨttu
am bɨɨx gui' nam jɨ'k bɨɨpɨ' dɨr jiim gio gui'
nam gatuuk dɨr jup jiim, jup kai'chim am:

—¡Taxchaab ba' guch Gɨ'kora' nat bhai'
bach joochxi gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bɨjɨk
ya'r gɸ'kam kat!

10 Ba' ja'xpɨx nat pai' dhuuk bhammɨ ba
ai gu Jesuus na pai'r Jerusaleen, cham maat
am gu bhai' oi'ñkam nar jaroi' dha'. Nai' tɨim
tɨ tikka am, jup kai'ch am:

—¿Jaroo chi ba' da' dhi maa'nkam?

11 Ba' jai' dhɨt jup kai'ch am:

—Dho dhi' dhor di' gu Jesuus gui' na bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, gui' na mummɨ kio Nasareet gui' na mi' bipio' na pai' jax jir Galilea.

Gu Jesuus na ja'k ba ja jootsa' gui' nam bhai' ka tu ga'rada' gɸ' chiop
(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Ba' ja'xpɨx mu ja'k jup ba ai gu Jesuus na pai'r gɸ' chiop, ba' mi' pɨx ji ja tɨɨ gu ja'tkam nam jix io'm mui' mɨjɨ tu ga'ra gu bɨxchu'. Ba' bɨɨx mi' dhɨr ja'k ji ja aadi nam jɨ'k bhai' ka tu ga'ra gio gui' nam bhai' ka tu saba'n, ja ia'lhxichulh gu ja memees gui' nam bhai' bhaan ka tua' gu tuumiñ nam bhai' ja pataaxi'ñ gu ja'tkam kɨ'n gu jai' tuumiñ, gio ba' gui' nam giokda' bhaan bhai'p ka ja kuup nam bhai' ka ja ga'ra, bɨɨx jup ja ia'lhxichulh. 13 Ba'p ja tɨtda pui' xi ja doodak:

—¿Kux cham maat japim aa nap jum kai'ch gu ñɨo'kɨ'ñ guñ Gɨ'kora' mi' na pai' tu ua'ñɨx: “Dhi chiop nat mi'm kɨi, mi' dhɨr jix bhaai' nam bha tuñ a'gi'ñdha' gu ja'tkam soi' jim ɨlhdhat”? Aapi'm gu' ya ja'p tu'ɨi' na jax pai' no'm jum jumpa'n gu ɨ'xkum.

14 Ba' na pui bhai' ka oirɨ gu Jesuus na pai'r gɸ' chiop, bhai' ba ai mɨt jɨ'kchi gu ja'tkam nam cham ñiññɨa ka' gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka', ba' soi' ba tɨtda am na ja dudua'ñdha'. Ba' gui' cham jax ji chɨ'ɨɨk jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'ñ, jix kɨkɨɨ' mɨt jup jum duu. 15 Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamɨt gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiño gu Dios gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'kɨ'ñ gu Dios, na mɨt tɨɨ gu Jesuus nat ja dudua'ñ gux kako'k kam. Gio gu' gu a'aalh mi' dhɨr ja'p pɨx jiiñak jup bɨɨt am nam jix bhai'm taat buiño gu Jesuus, jup kai'ch am: “Taxchaab ba' guch Gɨ'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bɨjɨk ya'r gɸ'kam kat.” 16 Ba'p tɨtda am gu Jesuus gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam:

—Ja'p xi ja tɨɨ'n nam cham ñiokda' dhi a'aalh. Moo ja'p ja kɸɸ ap pɨx nam jax kai'ch.

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho jax gip bua siam jax kai'ch, na gu' pui'm kai'ch gu ñɨo'kɨ'ñ guñ Gɨ'kora' mi' na pai' tu ua'ñɨx na saak siax bhaai' gu a'aalh nam tu daanda' buiño gu Dios, sia gui' nam ka xio'da'. ¿Cham aa pim jɨ'xkat tu jiñkui'ñ mi' na pai' pu'ñim kai'ch?

17 Ba' daipu' xi ja tɨɨdak gu Jesuus mi' dhɨr pu jii mu ja'k na pai'r Betaania, mi' ba' gan ji chɨbia.

Gu iigɨx na ba gakia' na ñiokdha' gu Jesuus
(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Ba' kabuimuk nat giop ba xia', ma jii ɨp gio gu Jesuus bhammɨ ja'k gɸ' kiicham. Ba' na gamai' ka jimchu', am jix bhiogɨm ba tu tatdatu'. 19 Ba' ba tɨi na mu ja'p kɨɨk boi jugii'ñ maa'n gu iigɨx, ba' mui' ma jii nat tɨigim. Ba' na bha ja'p tɨi xi ñɨnɨi'ñ, pu nim maa'n kut tɨi gu iibhai'ñga'n, ba'p kai'ch:

—Alh moo cham jɨ'xkat ka iibhai'ñcha' dhi iigɨx.

Ba' moo jano' nat jax pu tɨi'n, pu mi' nai' ji gaa gu iigɨx. 20 Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu noonbi'ñ na mɨt pui' jɨ' ti tɨi, ja'xpɨx ba' ba tɨkka am gu Jesuus nat jax dhuukat nai' ji gaa gu iigɨx nat jax pu tɨi'n na cham ka iibhai'ñcha', jup tɨtda am:

—¿Jax chi kut ba' moo jotmoda' nai' ji gaa dhi iigɨx na pich jax pu tɨi'n na cham ka iibhai'ñcha'?

21 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho na bhaan jix maatɨ' ka' na cham tu' daipu' pu'ñɨx bhaai' na pim pu tu duñɨa' no' pim jix biiñak buiñor guñ Gɨ'kora', gu' ja'pji sia ji gu'ñi oidha' no' pim jax tɨtda: “Eap ya' dɨr ja'k jim muni ja'k na pai' gɸ' suu'n gu suudai'”, dho gu' pui' dho ji chu buusnia' no' pim bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨigi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax tɨ'ya'. 22 Gu' ba' pu'ñi ɨp no' pim bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak buiñor guñ Gɨ'kora', jam makia' dho tu' na pim taanda'.

Gu Jesuus nam tɨi ba tɨkkada' na jax kai'ñkam pui' tu bua bhai' gɸ' chiop
(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

23 Ba' gio mi'p ba ai gu Jesuus na pai'r gɸ' chiop. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam, mi' ba ai mɨt gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiño gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' bhai' ba tɨkka am, jup tɨtda am:

—¿Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianɨk bham joot nap ya' pu tu duñɨa' nap dɨɨlh jax ɨlhɨi'ñ?

24-25 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho ea nañ aañ maa'n jup xi jam tɨkka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam. ¿Jaroo bha joot saak gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' dɨɨlh aa mɨt chia gu ja'tkam na ja bopkona'? Ea gor xiñ aagi'ñ nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'.

Ba' gui' dai na mɨt ba jim tɨ tɨkka dɨɨlh, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ja'k tɨɨda'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat gu Dios bha joot gu Juan, pui' dho ji chɨ'ya': “¿Gu' jax ji ku pimɨt ba' cham mi' pui' jii na jax tɨi pup tu jam a'gidhimɨk?” 26 Gio no' chich jax tɨip xi chɨɨ'n na mɨt dɨɨlh chia gu ja'tkam na ja bopkona', bhaakuim dhoch ma'yasai joodai kɨ'n jich kooda', nam gu' bɨɨx pɨx tɨ jɨigi'ñ na gu Juan bhaankam tu a'gimɨk gu Dios.

27 Ba' pui' cham bhaai' nam jax tɨɨda', dai
nam jup tɨtda pɨx:
—Chaam ji nach maat nat jaroi' bha joot
gu Juan.
Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Dho bak aañ pui' cham jup jam
aagi'ñdha' ku gi nat jaroi' bhañ joot nañ ba'
ya' pui' tu bua.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu
a'ga' maa'n gu maa'nkam na mu pai' ja
jootsa' gook gu maamra'n nam tu juanpu'

28 Ba' moo mi' dhɨr ja'pni bhai'p ba ja tɨkka
gu Jesuus, jup kai'ch:
—¿Aapi'm jax ɨlhdhat kɸɸ? Pui' na jax
maa'n gu maa'nkam no' gook tu maamar,
ba' no' maa'n jax tɨtda: "Ea nap mu jimia'
mu gaa tɨr nap tu juanmɨra'." 29 Ba' no' gu'
jax kai'ch pɨx gu maraa'n: "Aañ cham. Aañ
moox oo'n. Cham pai' jimiim jiñ ɨlhii'ñ iñ."
Ba' na pui' xi kai'chimɨk ja'xpɨx siamri dɨkoo
ma jii. 30 Gu' ba' gu jumai pui'p ba tɨtda ɨp,
gui' dho gi gu'x bhai'm taatɨt jup kai'ch ji:
"Ea ku gi nañ moo mu jimia'." Ba' daipu' xi
chɨ'ɨɨk pu cham mui' ba ji jii, pu cham jɨ'xkat
dho gu' mu jii mu nat pai' joot gu taata'n.
31 Ba' mi' dhɨr jup ja tɨtda gu Jesuus:
—¿Jax chu'm gu gook jii mu nat pai' joot
gu taata'n nam tu juanpu'?
Ba' gui'p kai'ch am:
—Dho gui' nat jax bɨɨpɨ' dɨr pu tɨɨ'n dho.
Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:
—Dho aapi'm pu'ñɨp ji buusan na jax gui'
nat pu cham jii mu nat pai' joot gu taata'n.
Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam nam bɨɨpɨ'
jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios gui'
nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm
gɸ'kam Rooma kam, gio gu u'uub gui' nam
jir ganai' pɨx ka'. Gu' ba' aapi'm cham, sia
ku pim pui' tɨɨ xi ɨlhii'ñ na pim aapi'm bɨɨpɨ'
jimia' gɨt jix dhaam ja'k, 32 na pimɨt gu' cham
mi' pui' jii na jax tɨɨ pup tu jam a'gidhimɨk gu
Juan ja'tkam bopkondam, dai na pimɨt tu'
pɨx ɨlh. Gu' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux
io'm gɸ'kam Rooma kam, sia kum giilhim
tɨix u'ua'tulhdhix, gio gu u'uub gui' nam jir
ganai' pɨx ka', moo jano' soi' jim ɨlhdhak mi'
pui' jii mɨt nat jax tu ja a'gi gu Juan. Gu'
aapi'm pu cham mi' pui' jii ji, sia ku pimɨt
tɨɨ kai nat jax tu a'ga gio na pimɨt jax tɨɨ nat
joidham jix bhai' tu duu.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai
gu tujuandam na mɨt buam pɨx tu dooda
(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

33 Mi' dhɨr ba' moo ja'pni bhaan ji
ua'rgidhak bhai'p ji chu a'ga gu Jesuus, jup
ja tɨtda:
—Kani na pim moo jumaip xiñ kaaya' nañ
tu' bhaan jup tu jam a'gidha'. Maa'nnim
maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas gio
ba' nat tu kuu mi' nat jɨ'x juugɨt tu darai.
Mi' dhɨr ba' moo tu echkai ɨp mi' na pai'x
bhai'n ka' nam ba kɨɨ'da', gio ba' nat mi'
kɨi ɨp maa'n gu tɸb bhi'ñbak na ba' bhai'
dhɨr bhaan daakat nai' tɨ nɨi'ñdha' na tu
nuuka'nda'.
'Gu' ji na gu' moo ampɨk jup bar jimdam
mɨk ja'k. Ba' mi' ka xi ja do'ñchok jɨ'kchi
gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda' pu jii ba'.
34 Ba' nat pai' dhuuk ba bhai gu uubas, mui'
ba ja joot gu tujuandam tugi'ñ mu nat pai'
ka xi ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ
nam ua'pu' gui' na jɨ'k bhaan bipio'. 35 Gu'
ji na gu' na mɨt pai' dhuuk tɨɨ mu ba ai gu
tujuandam gui' nat mu ja joot, dai na mɨt
bhai' ji ja da'ngɨ, ja gɨbiimɨk am, jai' mɨt pu
ja koi, jai' ba' dai na mɨt joodai kɨ'n xi ja
ma'yasak gio pui' mɨjɨp xi ja joot. 36 Ba'
gatuuk jai' mui' tɨip ja joot, mui' pa' ɨam,
cham tu' ja'kbui' nat jɨ'k mu ja joot bɨɨpɨ' dɨr,
gu' ji na gu' maa'n na mɨt jax ja dooda.
37 'Gu' ba' mɨkkat na cham ka jai'ch na
jaroi' mui' ka jootsa', dai gu maraa'n pɨx
ba bii gui' nax io'm jix dha'da'. Ba' pui'
mui'p ma joot jup xi chɨ'ɨɨk: "Dhi' dho gi gu'
chi jɨɨgi'ñdha' am ji, nam gu'x maat na aañ
jir jiñ mar." 38 Gu' ji nat gu' cham pui' ji
chu buus nat pai' dhuuk mu tɨip ba ai gu
maraa'n. Jup kai'ch am dɨɨlh jix dhu'npi'ñ
kɨ'n gu tujuandam: "Dhi' moo bhaan ji chu
bi'ya' bɨɨx na jɨ'k tu' ya'x chu jai'ch no't ba
muu gu taata'n. Ja'pji nar am ji nach mu'aa'
na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya' kapbhai'
nat dɨɨlh ya' ka ai." 39 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk bhai'
ji dhaa mɨt, baas dɨr ja'p koraar bɨɨbhi' mɨt xi
baidhak xi mu'aak.
40 '¿Gu' ba' aapi'm jax ɨlhii'ñ na ja dooda'
dhi' dhi tujuandam na mɨt buam pɨx tu
dooda na pai' dhuuk mi' aaya' gui' nat mi'
tu darsak gu uubas?
41 Ba' gui'p kai'ch am:
—Dho gu' ja kooda' dho jia, jai' ba' mi'
ja iabu' gu tujuandam, nam ba' mi' dhɨr ba
maakidha' gui' na jɨ'k bhaan bipio'da' na
pai' dhuuk bax bhai ka' gu uubas.
42 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:
—¿Cham aa pim jɨ'xkat tu jiñkui'ñ gu
ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñɨx na
ja'pnim kai'ch:
Gu jodai na mɨt mai' xi buak gu
bhibhi'ñbakchadam,
gu' ji nat gu' gio mi'p dai guch Gɨ'kora' na ba'
bhaan darka' gu jai' joodai,
na gu' pui' ja'k jix aa',
ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat buiñor gu
dhi' pui' nat jax tu duu?
43 Ba' aapi'm pu'ñɨp ji buusan na jax gu
bhibhi'ñbakchadam na mɨt mai' xi buak gu
jodai gux kɨɨ', ba' cham jɨ'xkat aaya' pim jix
dhaam ja'k buiñor gu Dios. Dai gui' nam
jɨ'k mi' pui' jiim na jax jix aa' nam ba' jimia'
buiñor. 44 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na pu
ta'tak jup jum duñia' gu jaroi' no't bhaan
jutbuk ia dhi' dhix kɨi' jodai. Piam ku gu' no't

jax dhuukat bhaan gii gu jaroi' no' mi' pai' ka oiri, pu matai dhop jum duñia'.

45 Ba' tiix dhaagik am gu Jesuus gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu tujuandam na mit buam pix tu dooda. 46 Gu' ji nam gu' moop jix ja iibhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' biix pix jix bhai'x mat ka' na gu Jesuus silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' pui' cham ji'xkat jax dhooda mit gu mi' jotmoda'.

22

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam nam tiimo'

1 Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam nam tiimo', jup ja titda:

2 —Ba' na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax maa'n gu gɸ'kam no' mu pai' ba xim tiimom gu maraa'n, 3 na ba ja jootsa' gu tujuandam tugi'ñ nam ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam tu jugia' gu koi'. Gu' ji na gu' ni ji'x kum cham aa' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' ti ba ja titdaim, pui' mit giop ba jii gu tujuandam tugi'ñ gu gɸ'kam. 4 Ba' gatuuk jai' gio mui' tiip ja joot jup xi ja tiidak: "Ea na pim aapi'm mui'p jimia' na pim ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia' gu koi'. Ja'p japim ja tiida' na ya' bax chu bhai, na ñich gu' tu chia gu tutuur gux dhudua kam nam ja koodai tu jidhoora' gu bakaax." 5 Gu' ji na mit gu' sia cham aa gu ja'tkam nam mu tu koi'po' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' tii ba ja titdaim gu tujuandam tugi'ñ gu gɸ'kam. Maa'n dai nat mu ja'k ji dhuu na pai' tu ga'mbhar, maa'n ba' mu ja'k jup ji dhuu na pai' tu juanda'. 6 Gu jai' ba' dai na mit bhai' ji ja da'ngi gu tujuandam tugi'ñ gu gɸ'kam, ja gibiimik jamit mi ja'p xi ja koodak. 7 Ba' gu gɸ'kam giilhim bhai' ji bhaam na mit ja koi gu tujuandam tugi'ñ. Mu ja joot dho gu' gu sandaarui'x chugi'ñ nam pui'p ja kooda' gui' na mit jup tu dooda, gio nam pup xi ja mimiidha' gu ja ba'bhak. 8 Mi' dhir ba' moop ja titda gu jai' tujuandam tugi'ñ: "Dho gu' ya' tii bax chu bhai dho dhi koi', gu' ji na mit gu' cham aa gui' na ñich mui' tii tu ja joochxi nam bha tu koi'po' git. 9 Ea na pim aapi'm mui'p jimia' mu ja'p irban gu gɸ' kiicham na pim ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia'. Biix japim bha ja baidhika' na pim ji'k mi ja'p ja tigia'." 10 Ba' mui'p ma jii mit gu tujuandam tugi'ñ gu gɸ'kam mu ja'p irban gu gɸ' kiicham, ba' biix ja baidhak jamit na mit ji'k mi ja'p ja tii, sia gui' nam giilhim jix buam tomaat ka' gio gui' nam jir jix bhabhai'kam ka'. Suu'n jamit miji ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'.

11 'Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk mi' ba baa gu gɸ'kam, ba tii na maa'n cham pu chu'm ti tii'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'. 12 Ba'p titda: "¿Jax japich dhuuk ya baañ jaduuñ? Nap moo cham pu chu'm ti tii'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'." Ba' cham ñiok gui' na mi' pui' titda. 13 Ba'p ja titda gu gɸ'kam gui' nam mi' tu bhiijim gu koi': "Ea gor buuprak gu tootna'n gio gu noonbi'ñ mu buañ diirap dhi maa'nkam mi' na pai' giilhim jix chukgam na tii suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'." 14 Ba' pu'ñi tiip jix aa' gu Dios nam git mui' ti ji'ñdhai gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' ji na gu' ji'k pix nam ba'x aa' nam mi' pui' jimia'.

Gu Jesuus na pui' ba tiida' nar am nam gook kap tu namki'ñdha' gu ja'tkam
(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

15 Ba' bhaakuk mi' dhir pu jii mit gui' nam pariseos jum titi'nda'. Ba' tii biix maap xim jumpadak ma tu a'ga mit nam jax dhui mai'chia' git gu Jesuus na pu ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. 16 Ba' mui' tii ja joot jamit ji'kchi gu ja ja'tkam tuk ja biim gu Eroodis gu ja'tkam tugi'ñ nam sap tikkapu' gu Jesuus, katti sap iam maakam pix ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. Ba'p titda am mu ji ɸɸk:

—Jiñ jaduuñ, aach ti jiigi'ñ nap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, jir silhkam nap jax ja titdada' na pui' ja'k jix aa' gu Dios, gio na maa'n nap jax ja ilhii'ñ gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. 17 Ba' aach ja'p tu'm bham tikkam jich jaduuñ, ¿jir am aa nach namki'ñdha' gux io'm gɸ'kam Rooma kam Seesar tiigim na ji'k aagix nach namki'ñdha', ka' cham aa?

18 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam jax kai'ñkam jup titda, ba'p ja titda:

—¿Jax ku pim ba' moo ja'p tii xiñ mai'chim jiñ jaaduñ? 19 Ea gor maa'n bhañ chaiñbui'ñ gu tuumiñ gui' na ki'n tum namki'ñ na ji'k aagix nam namki'ñdha' gux io'm gɸ'kam Rooma kam.

Ba' gui' maa'n jup xi bhiidham jamit gu tuumiñ. 20 Ba' gu Jesuus xi dhaagik mi' xi chiigik jup ja titda:

—¿Jaroo da' dhi' na ya' jupñix bhaan dhi tuumiñ, gio na jaroi' mi' ua'ñix na jax chii'?

21 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gux io'm gɸ'kam Rooma kam dho.

Ba'p ja titda ip gio gu Jesuus:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gux io'm gɸ'kam Rooma kam na jɨ'k bhaan jup bipio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na jɨ'k bhaan jup bipio'da'.

22 Ba' pu cham ka ñio mɨt gui' nam mi' tɨkka, dai nam mi' pui' pup tu'ii' jɨ'x juugɨt. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba jii cham jax ji chɨ'ɨɨk.

Gu Jesuus nam tɨi ba tɨkkada' gu saduseos nam jax ja'k tu ja jimda' gu koi'ñga'n nam pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda'
(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 Ba' moo jano' mi'p ba ai mɨt ɨp gui' nam saduseos jum tɨitɨ'nda', gui' nam cham tɨ jɨigi'ñdha' nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' nam jɨ'k ba ko'iix ka' gu ja tutku' am bhaan. Ba' bhai' ba tɨkka am gu Jesuus, jup tɨtda am:

24 —Aach bhai' ma jii jich jaduuñ na chich bham tɨkkam gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees, na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't dɨilh mi' ji bii gu bɨnga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhɨiya' gu sɨpdhi'ñ gui' na mia'n oi'ñdha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar dhi' ka' gu xio'gi'ñ gui' na ba mukia'. 25 Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam nam sap mu pai' oi'ñkat xijum gook gu ja'tkam daim sɨspidhim. Sap ba' moo tɨi ba tɨ bɨina' kat gui' nar bɨipɨ' kam, gu' ji nat sap gu' am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. Sap ba' gu sɨpdhi'ñ gui' na mia'n oi'ñ gui' nat ba muu, tɨíx bhai' ba tɨidak gu nuuchixi'ñ. 26 Gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tɨigɨk jamɨt gu alhii. Gio gu tɨ'ɨraab kam sap pui' tɨix bhai'p ba tɨidak ɨp, gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu. Pu bɨix dho sap koi mɨt gu xijum gook tɨi pup bhɨbhɨijimɨk, pu cham sap jaroi' maadɨt bhaan tɨigɨk gu alhii. 27 Mɨkkat sap bɨix am jup xi muu gu ubii. 28 Gu' ba' gu xijum gook gu ja'tkam nam tɨi pup bhɨbhɨijimɨk gu ubii, ¿jax chu'm ba' pɨk gio bhai'p ji bhɨiya' jano' nam pai' dhuuk saak gio mu pai'p ba oipoda' sia ku mɨt tɨi ba koi gu ja tutku' am bhaan?

29 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho jax dhui na pim gu' cham maat gu pui' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, ni na pim jix maat na jax jir gɸ'kam na pu tu duñia' na jax ɨlhii'ñdha'. 30 Gu' matgɨm gui' nam jɨ'k ko'iim nam gio mu pai'p ba oipoda', cham tu' bhaan ka tɨtɨi'ñchoka' am ji, na gu' dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ba'x aa'nda' nam tɨ bɨpna' ka'. Gu' no'm maakam ja'k ba oipo, ja'ppɨx ba ji buanda' am ji na jax gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. 31 Gio gu'x bhai'x maatɨ' nam bhai' pai' aajim maa'n kap gui' nam jɨ'k ko'iim gu ja tutku' am bhaan, na gu' pui'm kai'ch bo gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix bhaan gu u'uan. ¿Cham aa pim jɨ'xkat tu jiñkui'ñ? Na ja'pnim kai'ch bo: 32 "Aañ jir di' gu Dios tugi'ñ gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob." Cham tu' na jax kai'ch: "Aañ jir ja Dios tuk kat", gu' ja'pji na pui'm kai'ch ji na puir ja Dios tuk ji. Dhi' bhaan jix maatɨ' nam pui mu pai' oipo dhi' dhi ja'tkam, sia ku mɨt ba koi gu ja tutku' am bhaan.

33 Ba' pu cham ka ñio mɨt bɨix gu ja'tkam, dai nam mi' pui' pup tu'ii' na mɨt pu'ñi kai gu Jesuus, na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax chu'm jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na jɨ'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios
(Mr. 12:28-34)

34 Ba' gu pariseos maap xim jumpadak giop ma tu a'ga mɨt na mɨt pai' dhuuk pui' ba tɨ kai nat maa'n nat jax ja ma'iich gu Jesuus gu saduseos. 35 Ba' maadɨt gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mu jimɨik amuub na pai'p tu'ii' gu Jesuus, mi ja'p ji kikbok bhai' ba tɨkka, gu' na mi' pɨx tɨix mai'chim ku ba'p kai'ch, jup tɨtda:

36 —¿Jax chu'm pɨk jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na jɨ'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios?

37 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Dho mi' na pai' ja'pnim kai'ch: "Bɨix jum jur kɨ'n jap tu daanda' buiñor guch Gɨ'kora', gio nap jɨ'x jup jum taat." 38 Dhi' jɨ' ji na bɨipɨ' kat jix io'm jum aa' nap mi' pui' duiñchu'nda'. 39 Gatuuk ba' moo mi' na pai' ja'pnip jum kai'ch: "Jix ja joi'gɨ'nda' ap bɨix gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' gɨt, ja'p nap jax xim joi'gɨ'nda' aap dɨilh." 40 Na gu' dhi' bɨix na jɨ'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai dhi' pɨk dhi gok kap nax io'm bhaan tum a'gada', gio gui' nam bɨjɨk bhaankam jup tu a'gimɨk gu Dios, dai dhi' bhaan jup tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam.

Gu Jesuus na ba ja tɨkka' gu pariseos na jaroi'r boxii'ñ guch Xoi'kam
(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Ba' nam pui mi' kap tu'ii' gu pariseos, 42 ba ja tɨkka gu Jesuus na sap jaroi'r boxii'ñ guch Xoi'kam, jup ja tɨtda:

—¿Aapi'm jaroo ɨlhii'ñ jiñ jaaduñ nar boxii'ñ guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak gu Dabii dho.

43 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—¿Gu' jax ji na ba' gu' dɨilh gu Dabii nat pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k iim guch Xoi'kam nar gɸ'kam tugi'ñ? Mi' pai' na tu ua'ñix bhaan gu u'uan na ja'pni kai'ch gu Dabii:

44 Jup tɨtda gu Dios guñ gɸ'kam tuk:
"Ya'ni kɨi'n dɨr jiñ xanoop jap ka xi dhaibu'
nañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam
xim bhaamki'ñ,
nam ba' soi' bam ɨlhdha' aap jum bui."

45 ¿Gu' ba' jax dhuukat pui' Dabii jir boxii'ñ
ji guch Xoi'kam na ba' gu' dɨɨlh gu Dabii pui'
ja'k iim nar gɸ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?
46 Ba' pu cham jaroi' ka ñɨo, dai nam mi'
pɨx pui' pup tu'ii'. Jano' dɨr ba' pu cham
jaroi' tu' ka tɨkkada' gu Jesuus, nam gu'x
maat na maa'n na jax ja mai'chia'.

23

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' nam buam pɨx
tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka'
gu ñɨo'ki'ñ gu Dios
(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

1 Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda gu Jesuus gu
ja'tkam gio gu noonbi'ñ, jup kai'ch:
2 —Gui' nam sap pɨk ba' tɨi xix mat ka'
gu ñɨo'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos
jum tɨɨti'nda', gammɨji bhaan tu a'gada' am
gu pui' na jax ja'k tu aagix mi' nat pai' tu
ua'nak gu Moisees. 3 Ba' aapi'm cham jax
ji kai'chɨt tu' ka'm xi ja nɨidhat nam jax jam
tɨtdada', dai ji na pim gu' cham pui' ja'k jup
tu jimda' nam jax ja'k tu jim dɨɨlh, na gu'
jax ñam xi chɨ'ji maakam tu buidha' am nam
dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha'. 4 Giilhim jix xijaim ja
chianda' am gu ja'tkam nam mi' pui' jimia',
sia kum gu' dɨɨlh pu cham mi' pui' jiimdat
jup kai'chdha', ni palhɨɨp dho moo. 5 Ja'p pɨx
ba' dai nam bhaan pɨx gɸ'gɸrkam jum taat
ka' nam sap pɨk ba' panaas mi' pui' xi jiim
nam xi ja nɨɨ'ñdha' gu ja'tkam, gu' pu paa
gi mi' pui'p jiimda' am gu tu' sɨlhkam. Gio
na ja ko'raarda' ɨp nam bha ja'p ja kokobtai'
am xi ja buupratu'nda' gu bapket gui' na mi'
tu ua'ñix gu ñɨo'ki'ñ gu Dios, piam bha ja'p
ja noonob am. Gio nam tɸ'tɸb tɨm tɨ'ii'ñka'
gui' na am tu bhabha'salh ka' gu jajannulh.
6 Gio no' mu pai' tum kua', jix aa'nda' am ɨp
nam jix kikɨi' a'toxkar ta'm xi dharka', gio
mu ja'p na pai' jax tum daanda', jix aa'nda'
am ɨp nam bɨɨpɨ' dɨr xi dharka'. 7 Gio nam jix
aa'nda' ɨp nam soi'm duukat ja ñɨo'ki'ñdha'
gu ja'tkam mu ja'p ɨrban gu gɸ' kiicham, gio
nam jix aa'nda' ɨp nam pui' ja tɨɨti'nda' nam
jir jix chu mamatdagɨm.
8 'Ba' aapi'm cham pui' ja'k jup tu jimda'
nam jax ja'k tu jim gui'am. Cha'pim jix
aa'nda' nam pui' jam tɨɨti'nda' gu ja'tkam
na pim jir jix chu mamatdagɨm, na pim
gu' aapi'm ja'p ba ji buan na pim jir jum
jajaa'nnim. Ba' maa'n pɨx jix jai'ch gui'
nax dhaam jup tu'ii' na jam buir jix chu
matdagɨm. 9 Gio na pim cham jaroi' pui'
tɨɨti'nda' ya' dhi oi'ñga'n nar jam gɨ'kora', na
gu' maa'n pɨx jix jai'ch gui' nax dhaam jup
tu'ii' nar jam Gɨ'kora'. 10 Ni na pim cham
pui'm aa'nda' nam gɨt gɸ'gɸrkam jam bia'ka'
gu ja'tkam, na gu' aañ nat bhañ joot guñ
Gɨ'kora' nañ ba'r jam gɸ'kam tuk. 11 Ba' no'
jaroi' aapi'm maadɨt jix aa' nar gɸ'kam ka',
jum aa' nax bhai' ja buada' gu ja'tkam sia
nar jaroi' ka' gɨt. 12 Na gu' gu jaroi' no' dai
gɸ'kam jum taat, pu cham tu' dho tu' kɨ'n ji
bi'ya', gu' no' gammɨji soi'm ɨlhii'ñ, dho gi
gu' gɸ'kam kɨ'n ji bi'ya' ji.
13 'Gu' ba' aapi'm na pim jɨ'k sap pɨk ba'
tɨip xix maat gu ñɨo'ki'ñ gu Dios gio aapi'm
na pim pariseos jum tɨɨti', cham bhai' tu jam
jimia' na pim gu' cham sɨlhkam ja aagi'ñ gu
ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba'
ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gɨt gu Dios, ni aapi'm
dɨɨlh dho moo ku pim mi' pui' jiim, ni na
pim cham aa' nam mi' pui' jimia' jai' dhɨt gu
ja'tkam gui' nam jɨ'k mi' pui' tɨi xix jimiik.
14 'Jam aagi'ñ iñ moo na cham bhai' tu
jam jimia' aapi'm na pim sap pɨk ba' tɨi xix
maat gu ñɨo'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim
pariseos jum tɨɨti', na pim gu' ja ɨɨxi'ñdha' gu
ja ba'bhak gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub, ba' giilhim
mɨk tu daanda' pim pui' xi chu bua't na ba'
jax dhui cham maatɨ' ka' gɨt na pim tu' jax
buada'. Ku ba' gu' kam aaya' ji na pim pai'
dhuuk giilhim jum tulhiiña'.
15 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm
na pim sap pɨk ba' tɨi xix maat gu ñɨo'ki'ñ
gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum
tɨɨti', na pim gu' mu ja'p nai' jiimdat ja
chiñiidha' gu ja'tkam nam mi' pui' jimia' na
pim jax ja'k tu jim aapi'm dɨɨlh. Gu' ba'
no't jaroi' maadɨt mi' pui' ba jii na pim jax
ja aagi'ñdha', aapi'm jix io'm maakam xi
chiñɨa' na mi' pui' jimda' sia ku jax cham
pui' aa' gu Dios, gu' na ba' jax dhui mu
ja'k bhɨɨya' na pai' cham tutkɨ gu tai na ba'
giilhim jum tulhiiña', cham tu' pui' na jax
aapi'm.
16 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm
na pim sap pɨk ba' tɨi xix maat gu ñɨo'ki'ñ
gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tɨɨti',
na pim gu' pui' kai'chdha' na cham jax bua
sia kut cham pui' duu gu jaroi' no't pui' xi
chɨ'ɨɨk na gu gɸ' chiop bhaan jix maatɨ' ka'
na pui' tu duñɨa' jax ña ja'k jix chu duñɨim
ka' buiñor gu Dios. Gu' sap ba' no' jax kai'ch
na gu di'oor gui' na mɨjɨ jai'ch ka' mɨjɨ ɨrban
dɨr gu gɸ' chiop bhaan jix maatɨ' ka' na pui'
tu duñɨa', dhi' dho gi gu' sap pɨk ba'x io'm
jum aa' ji na pui' tu duñɨa' sia nar jax ka'
gɨt. 17 Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim
ba' pui' kai'chdha', ja'p ji buan japim na pim
cham ñiññɨa. Jax dhui na moox io'm jum
aa' gu gɸ' chiop, cham tu' pɨx gu di'oor na
mɨjɨ jai'ch ka' ɨrban dɨr. 18 Gio na pim jup
kai'chdha' ɨp na sap pɨk ba' cham jax bua
no't cham pui' tu duu gu jaroi' jax ña ja'k
tu daasa' buiñor gu Dios na pu tu duñɨa',
sia kut gu' pui' xi chɨ'ɨɨk na bhaan jix maatɨ'
ka' gɨt gui' na bhaan bha tum makgɨrxi'ñ
gu Dios. Gu' sap ba' no' gu' jax kai'ch na
sap pɨk ba' bhaan jix maatɨ' ka' gui' na jɨ'k
bhaan bipio'da' gu Dios gu tu' gui' na bhai'
bɨtka' bhaan gui' na bha tum makgɨrxi'ñ, na
sap pɨk ba' dho gi gu'x io'm jum aa' ji na

pu duñia' sia nar jax ka' gɨt. 19 Ba' aapi'm
jiñ jaaduñ na pim ja'p ji buan na pim cham
ñiñññia, jax dhui nax io'm jum aa' gui' na
bhaan bha tum makgɨrxi'ñ gu Dios, cham
tu' pɨk gui' nam bha makgɨrta'. 20 Na gu'
gu jaroi' no't pui' tɨi na bhaan jix maatɨ'
ka' gui' na bhaan tum makgɨrxi'ñ gu Dios
na tu' sɨlhkam pui' tu duñia' jax ña ja'k jix
chu duñiim ka', cham tu' dai gui' aagɨt jup
kai'chdha' na bhaan bha tum makgɨrxi'ñ,
gu' ja'pji bɨix ji sia na aagɨt jup kai'chdha'
gui' na ji'k tu' bha tɨ bɨtka' bhaan. 21 Piam
gu jaroi' no' jax kai'ch na gu gɸ' chiop bhaan
jix maatɨ' ka' na sɨlhkam pui' tu duñia' jax ña
ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, cham
tu' dai gu gɸ' chiop aagɨt jup kai'chdha', gu'
ja'pji sia bɨix ji gu Dios gui' na bhaan mi' tɨ
nɨi'ñdha'. 22 Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na
gux dhaam bhaan jix maatɨ' ka' na pui' tu
duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor
gu Dios, sia bɨix aagɨt jup kai'chdha' bhammɨ
na pai'r gɸ'kam gu Dios.

23 'Ba' cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na
pim sap pɨk ba' tɨix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios
gio aapi'm na pim pariseos jum tɨɨtɨ', na pim
gu' cham bɨix mi' pui' duiñchu' na ji'k jax
jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai gui' na ji'k
bhaan bipio'da' gu tu' gu Dios na pim ba' mi'
aichdhidha' gɸ' chiop. Gu' gu jai' bi'iix ji na
pim pu duñia', pui' na jax na pim sɨlhkam
tu a'gada', gio na pim jix chu joi'gɨ'nda', gio
na pim bɨix jam jujur kɨ'n buiñor jix biiñak
ka' gu Dios. Dhi' ji' ji na bɨix jum aa' na
pim mi' pui' duiñchu'nda', gio gu jai' na jax
tu daaxix ba pui' ɨp. 24 Ba' aapi'm na pim
cham sɨlhkam tu a'gada', jix ñɨi'ñ japim gu
jaroi' no' am jum ua'tulhi'ñ, gu' aapi'm dɨɨlh
pu cham jum nɨi'ñdha' na pim giilhim jum
ua'tulhi'ñ.

25 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm
na pim sap pɨk ba' tɨi xix maat gu ñio'ki'ñ
gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tɨɨtɨ',
na pim gu' dai daam dɨr xi ja bopkonat gu
jam bapaas gio gu jam jajooxia'. Aapi'm jañ
dho jam aagɨt jup kai'ch na pim giilhim jix
u'ua'tulhdhix, na pim gu' tu ja ɨixi'ñdha' gu
ja'tkam gam na pim bɨix aixim tu buada'
na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 26 Gu'
dhi'm aa' ji na pim sia bɨix ɨrban dɨr ja'k ja
bopkonda' gu jam bapaas na ba' pu'ñi ja'k
jix kɨkɨi' ka' sia daam dɨr ja'k.

27 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm
na pim sap pɨk ba' tɨi xix maat gu ñio'ki'ñ
gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tɨɨtɨ',
na pim gu' ja'p ji buan na jax mu nam pai'm
yassap gu ja'tkam, na daam dɨr joidham jix
chua kɨ'n xi mamxidhix ka' na ba'x abhaar
ka', gu' ɨrban dɨr ja'k jix io'm mui' mi chɨ
bɨtka' ji gu kokkoidha' ja a'oo gam bɨxchu'
gu tu' na cham kɨkɨi' na mix chu jai'ch ka'.
28 Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jim, panaas ku
pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ja bui
gu ja'tkam, gu' gu jam jujur am bhaan ni ji'x
ji iam kur pui', gio na pim giilhim jix buam
tomaat.

29 'Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm
na pim sap pɨk ba' tɨi xix maat gu ñio'ki'ñ
gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum
tɨɨtɨ', na gu' jam ko'raar na pim jix bhai'
tu buada' mi' nam pai' yassap gui' nam
bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, am
tu yooxma'nda' pim ji gu' mi' nam pai' jax
yassapka' gui' nam ji'k jir jix bhabhai'kam
kat. 30 Jup kai'chdha' pim ba' moo: "Jir am
kat no'ch gɨt aach jano' bɨix mi'p oipoda' gɨt
na mɨt pai' dhuuk gu bɨjɨk dɨr kam ja koi
dhi' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios.
Aach ja a'mkam nokia' gɨt ji nam ba' cham ja
kooda' gɨt." 31 Gu' ji na gu' sia ku pim pu'ñi tɨi
kai'ch, jax dhui na gu'x bhai'x maatɨ' na pim
aapi'm jir ja bopxi gui' na mɨt ja koi, 32 gio
na pim pui' ja'k tu kuugalhdhim na mɨt jax
ja'k bhai' ji chɨbgai gu jam bopxi kat nam
buam pɨx tu buada' na jax cham pui' aa'nda'
gu Dios.

33 '¿Jax japim dui ɨlhii'ñ na pim cham mu
ja'k bhɨiya' na pai' gammɨjɨ cham tutkɨ gu
tai na pim mi' pup jum tulhiiñdha' gammɨjɨ?
Na pim gu' giilhim jix bhaa'mna' ja'p na
kooko'. 34 Ba' aañ bhai' ka jam joochxidha'
gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios, gio
ba' jai' gui' nam jix chu mamatda' ka', gio
ba' jai' gui' nam bɨix aixim jup jix chu mat
ka'. Ba' aapi'm ja da'ngɨi ja kooda', jai' ba'
na pim kukrus ta'm ja sissapai ja kooda' ɨp
pui', gio ba' jai' na pim ja gɨɨ'bia' mu ja'p
na pai' jax tum daanda', jai' ba' na pim mu
ja'p nai' ba ja gaagidha' na pai' jax ji'dɨlh
ɨ'lhich jir kikcham ka'. 35 Ba' aapi'm jam
a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi
kat jam tulhiiñchuda' gu Dios, na ba' pu'ñi
ja'k bɨix tu namkix ka' na mɨt ji'k ja koi gui'
nam jir jix bhabhai'kam kat na bhai' tɨi ja
jootosda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ba' ya
ja'p bhaankam tu a'ga'. Mummɨ dɨr bhai'
ji jam kusbidha' na mɨt pai' dhuuk mua gu
Abeel, mi' juugɨt na mɨt pai' dhuuk jup mua
gu Sakariiyas maraa'n gu Berekiiyas gui' na
mɨt mi' saa'ñdhan mua na pai' kɨik gui' na
bhaan mi chum makgɨrxi'ñ gu Dios, mi' na
pai' kɨik gu bhi'ñbak na mi chum daanda'.
36 Jam aagi'ñ iñ moo na aapi'm jam a'm ji
jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam
tulhiiñchuda' gu Dios aapi'm na pim xib ya'
dudua.

Gu Jesuus nax buam bam aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam
(Lk. 13:34-35)

37 Ba' bhai' joi'mdara' ji ai gu Jesuus ja
a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam, jup kai'ch:

—Aapi'm Jerusaleen oi'ñkam na pim ja
koo'n gui' na bhai' tɨi jam joochxi'ñdha'
gu Dios nam ba' ya ja'p tu jam a'gidha'

bhaankamu'n, gu' ji na pim gu' aapi'm joodai ki'n ma'yasimii mu'aa' gu jaroi' no't pu'ñi chu'm bhai' tii ba ji buus aapi'm jam bui. Ba' aañ tii pup xi jam aa'ñdhimik na jax ja'k jam a'm ba ti niidhidha' gi̱t gu Dios, ja'p na jax gu pippilh no' ja bai'ñ gu ja naan nam mu ja'k xi boopoya', gu' ji na pimit gu' diilh cham aa. 38 Ba' aañ ya' pu jam titda na cham ya' ka ti nii'ñdha' gu Dios ya' na pim pai' oi'dha'. 39 Gio nañ gu' aañ jup ba jimia' nañ pai' dhir jup jim, ba' cham pai' kañ chigia' pim. Dai jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' na pim ba' giop bañ chigia', na pim pai' dhuuk jup ti'ya': "Ja'p moo joidham iam na bhai' ba jim gui' nat bhach joochxi guch Gi'kora'."

24

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' nam iara' gu gɸ' chiop

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

1 Ba' gatuuk na mi' pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesuus, ba buus mi' dhir gɸ' chiop. Ba' nat gamai' ba ji jii, mi ja'p amuub ji ɸɸk jup titda am gu noonbi'ñ na sap joidham jix abhaar gu gɸ' chiop na jax ja'k tu't bha bhi'ñbakchix. 2 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—¿Jia na joidham jix abhaar na pim jax ba nii'ñ? Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk am xim iara', pu nip pai' maa'n kap ku tukdhixim bi'ya' dhi joodai, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam tiimo' dhi oi'ñga'n

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

3 Ba' nam mi' pui' xi chu a'gimik, moo silh bhii mit baasi'n dir ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. Ba' jimdat bha ja'p ji dhaibu gu Jesuus, ba' gu noonbi'ñ mui' ji ai mit nam diilh jix chikkam, jup titda am:

—¿Paa ba' pik duuk pui' ba jim iara' gu gɸ' chiop, gio na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam tiimo' dhi oi'ñga'n, gio nap pai' dhuuk aap saak gio bhai'p ba jimda'?

4-5 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho gu' dai nam mui' ya' ba aaya' dho gui' nam pui' kai'chidha' nam sap aañ jir gui' ka'. Moo pim cham mi ja kɸkɸɸda' nam cham jam iatgidha'. Nam gu'p kai'chidha': "Aañ jir di' guch Xoi'kam." Ba' mui' ja'tkam pui' ja titdaimii ja iatgidha' am. 6 Gio ba' na pim pui' ba tɸ kɸɸkɸ' na ba jigialhcha' ya ja'p gio ba' jai' kap, ku ba' gu' aapi'm cham totdon ka' ji. Na gu' dhi' biipi'm aa' na pui' tum duñia' na ba' pik moo bam tiimo' dhi oi'ñga'n, ku gu' chakuir jano' ka' ji na pai' pik duuk jum tiimo'. 7 Na gu' biipi' ka xim kuugalhdha' nam bhai' ji bhaaku' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam ja biim gu ja ja'tkam tuk nam ja kokda' gu jai' gɸ'gɸrkam gui' nam jumai momkoran ja'k jup tui'ka'. Gio ba' na mui' kap bhiogi' ba jimia', gio ba' jai' kap na ba joñia' dhi oi'ñga'n. 8 Ku ba' gu' dhi' na bhaan pix jix maati' ka' ji na ba miamlhidha' na pai' dhuuk pik tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

9 'Ba' aapi'm na pim ji'k ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am nam jam tulhiiñchuda', gio ba' nam jam kooda' no'm xi ilhii'ñ, gio ba' nam biix cham jam kiigalhi'ñdha' gu ja'tkam no' pim aañ jiñ bui ti jiigi'ñ. 10 Mui' dho gu' cham ka ti jiigi'ñdha' am jano' aañ jiñ bui na pai' dhuuk pui' tum duñia', dai nam diilh bhai' jim bhabhaakuidha', ja kooda' am jai' dhit. 11 Gio ba' nam mui' ya' ba aaya' gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gidha', ba' mui' ja'tkam ja iatgidha' am. 12 Gio nam biix pix giilhim jix buam ba tomaat ka' gu ja'tkam, cham tu' jaroi' kar jix bhai'kam ka' jano'. 13 Ku ba' gu' gu jaroi' no' moo cham tu' bhaan jax jim aagit pu ti jiigi'ñ aañ jiñ bui, cham tu' kam tulhiiña' ji gatuuk, na gu' pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. 14 Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k bhaan ti niidhidha' gu Dios gu jaroi', dhi' biix kap na ji'x oi'ñga'n pui' ba tum a'ga' nam ba' biix kaaya' gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, na ba' mi' dhir dho gi ba' am xim tiimo' ji dhi oi'ñga'n.

15 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tum duñia' nat jax tu ua'nak gu Danial gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nap jum kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk pik ba jim tiimo' dhi oi'ñga'n, maa'n ya' ba aaya' gu maa'nkam giilhim jix bhangim, ba' miji ji baakii gɸ' chiop pu tu dooda' na jax ilhii'ñdha'. ¡Moo pim xi chi'ñchokat dhi' pui' na ji'k jax tu ua'ñix na pim ji'k tu jiñkui'ñdha'! 16 Ba' gui' nam ji'k ya ja'p amuub ka oipoda' na pai' jax jir Judea, jum aa' nam ba ji boi'ñgia' mu ja'p u'xchir na ba' cham jax ja dooda'. 17 Pui' na jax gu jaroi' no' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timnii pu jimiññolhia', cham tu' na mijip ka bapkida' ba'k chir na ba' tu' xi bhiiji. 18 Piam no' jaroi' mu pai' ka oiri gampix, jir am na mi' dhir pu jimiññolhia', cham tu' na tu' jajannulhi'ñ jai'p ka xi chu ua'rai na ba' pik ba jimiññolhia'. 19 Ja'p moo joi'mdam jum duñia' am gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka' jano', gio gui' nam ilhi'ch xio'dam ka tu maamar ka' ba pui' ip. 20 Ba' aañ ya' pu jam titda na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, na ba' cham jano' pik pui' tum duñia' na pai' dhuuk jix io'm jix jiipi'ñ ka', piam na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'. 21 Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', giilhim jir tulhiiñara' ka' jia, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiiñak

ba bubua gu jai' jano' dir nat gu Dios jup duu dhi oi'ñga'n ya' juugit, gu' ja'p jix io'm ji na pui' tum duñia' na ba' pik pu bar daipu' ka'. Mi' dhir ba' cham jɨ'xkat pai' dhuuk gio pui'p ka tum duñia' gatuuk, na gu' pu biix ba tum kuugalhdha'. 22 Nat gu' moo pu pui' tii ip gu Dios na sap jano' na pai' dhuuk ba ji chum kuugalhdha', cham tu' mik jir tulhiiñara' ka', na gu'x ja joi'gi'n gui' nam jɨ'k ti jiigi'ñdha' buiñor, pui' ku ba' cham aa' nam mik ya' oipot giilhim jum tulhiiñdha'. Na gu' no' cham tu daasa' git na jɨ'x juugit jir tulhiiñara' ka', pu biix jam dho git ko'ya', na gu' cham jaroi' nakoo' na giilhim jum tulhiiña'.

23 'Gu' ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', no' jaroi' jax ba jam titda: "Muni ba ai guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", piam no' jax kai'ch: "Muni dhaa guch Xoi'kam", aapi'm cham jiigi'ñdha', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka'. 24 Nam gu' kai'ñkam mui' ka jai'chdhilhia' jia gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n jup xi chu a'gidha'. Ba' pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' na tu'r jix kii'p jum duukam ka', gu' nam jax dhui pix ja iatgidha' ji gu ja'tkam, sia ji gu' gui' nam jɨ'k ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui, jai' dhit mu ja'k jup ji ja kaaya' am. 25 Mooñ pu ba jam aagi'ñ xib dir na pim ba' moox mat ka'. 26 Piam no' jaroi' jax ba jam titda: "Maik gor jach kaipu' guch Xoi'kam. Muni sap pai' oiri gampix jix chu gak kir", aapi'm moo cham mi ke̱ke̱e̱da', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka' jia kai'ñkam. Piam no' jax jam titda: "Muni o'ñchix guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", aapi'm moo sia cham mu jimmida', na gu' kai'ñkam cham tu' aañ jir di' ka'. 27 Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gɨ'kora', ja'p jiñ dhuñia' iñ na jax gu duuk na bipgia', na bhammini dhir xia'lhbui bhai' pu bhiiya', mummini ja'k ji aaya' na pai'r jurnip. Dhi' bhaan jix maati' ka' nañ aañ jir di' ka'. 28 Na gu' na pim jax bax maat bo jia na jax gu nunnui no'm bhai' pai' pix xikoolh jiim, na gu' bhai' tu muukix ka'. Ba' aañ pu'ñi ip nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', dhi' bhaan jix mat ka' pim nañ aañ jir di' ka' no't bhai' ba tim bipgi.

Na jax tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Ba' gatuuk na pai' dhuuk pu'ñi biix xi chum tulhiiñaimii, nai' ji chukia' gu tanoolh gio gu masaa'n, jix chukgam jup tum duñia'. Gio gu chiichia' na bhai' ji ii'ñxia' bhammi dir jix dhaam, gio nax io'm nai' ji gi'ndukia' dhix dhaam. 30 Ba' gu ja'tkam giilhim totdonii bhai' ji susuañia' am. Mi' dhir ba' dai nam bañ chigia' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gɨ'kora' nañ jix io'm ge̱'kam ki'n bhai' ba jimda' bhammi dir jix dhaam bhaan gu tibaa', gio na ge̱' joidham nammi tum tonnichu'nda'. 31 Mi' dhir ba' dai na ge̱' ki'n ba tum kuichdha', ba' aañ jotmoda' nai' ja jootsa' gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' mu ja'p na jɨ'x jir oi'ñga'n na jɨ'x juugit ju' kam tu'ii' dhix dhaam, nam ba' biix maap ja jumpada' gui' nam jɨ'k ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui.

32 'Ba' dhi ja'p ji buusnia' na jax gu ɨ'iix na pai' dhuuk bhai' ji i'puñia' na joidham pix tii'ñgilhidha' gu jaaga'n. Dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' na pai' dhuuk ba ji chi'ngia'. Moo pim xi chi'ñchokat dhi' pui' nañ jax jam titda. 33 Na gu' no' pu'ñi joidham ba tum buim nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gɨ'kora'. 34 Ba' dhi' biix na pui' ka xi chum kuugalhdhai nam ba' mi' dhir am xi ko'ya' biix gu ja'tkam nam jɨ'k ka duduaka' jano'. 35 Ba' cham jɨ'xkat jugia' dhiñ ñi'ook, dai dhi oi'ñga'n dho gi gu'm tiimo' ji gio dhix dhaam.

36 'Ba' dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, cham maati' na pai' pik duuk pui' tum duñia', na gu' dai diilh guñ Gɨ'kora' nax maat nat pai' dhuuk tu dai na pui' tu duñia'. Sia gu noonbi'ñ gui' nam jix dhaam jup tu'ii' pu cham maat am, ni sia aañ nañ jir Maraa'n cham maat iñ, dai gui' diilh ji na ba'x maat.

37 'Ba' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib ya' oiri bhaankam guñ Gɨ'kora', pu'ñi ja'k jup tum duñia' nat jax tum duu jano' na pai' dhuuk gu Noee tii pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam na tii ja aagi'ñdha' na jax ja dooda' gu Dios, gu' ji na mit gu' cham jɨ'xkat kai. 38 Dai nam xi chu kua'dat ge̱'ge̱rkam jum taat ka', gio nam jix maik ka', gio nam jum titmodat tu oi'ñchaidha' jano' juugit nat pai' dhuuk tisaa'ñ gu Dios gu suudai', nat pai' dhuuk bha tis gu Noee bhaan gu ge̱' kanuub gui' nat jup duu. 39 Ni jɨ'x kum cham pum aagit gu ja'tkam na jax jup tum duñia', na gu' jotmoda' pix nat bhai' ji dhuu'n nam cham pum aa', ba' pu biix koi mit bhai'kuk. Ba' pu'ñip tum duñia' jano' nañ pai' dhuuk aañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gɨ'kora'. 40 Ba' jano' gook gu ja'tkam mu ja'p ka oipoda' am gampix, ba' maa'n am xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup oirida'. 41 Gio ja'p ja'k gook gu u'uub maap jup ka tu tua'da' am, maa'n am jup xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup bi'ya'.

42 'Ba' aapi'm gammijɨ cham kooksit darka', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. 43 Na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' moox maat

na jax chu'm tukaa' mi bakia' kia'mi'ñ gu ɨxkum, na gu' tɨ nɨi'ñdha' bɨx chukaa' na tu nuuka'nda' na ba' cham mi' baakɨi tɨ ɨɨxdha' gu tu' na mi' bia'ka'. 44 Ba' pu'ñi ɨp aapi'm, jum aa' na pim gammɨjɨ cham kooksɨt darka', na gu' aañ nañ xib bhaankam ya' oirɨ guñ Gɨ'kora', pu'ñiñ jotmoda' pɨx ya' ba aaya' na pim pai' dhuuk cham ɨlhii'ñdha'.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gux kɨɨ' tujuandam gio ba' maa'n gui' na cham bhai' tu juanda' ɨp
(Lk. 12:41-48)

45 'Ba' gui' na jaroi'r jix kɨɨ' tujuandam ka' gio nax chu matda' ka', pui' na jax maa'n gu jax chu'm gɸ'kam no' ampɨk mu pai' bar jimdam, na mi' ka xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam tugi'ñ na bhaankam mi' ka tu ja maakda' gui' nam mi' pup bi'ya' kia'mi'ñ na jɨ'x juugɨt gio mi'p aaya'. 46 Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no' mi' pui' tu duiñchu' na jax xi chianɨi gu gɸ'kam tugi'ñ na pai' dhuuk ba tɨgia' na gio mi'p ba aaya'. 47 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda na gu gɸ'kam tugi'ñ joidham jix bhai'm ɨlhdhai pui' ja'k tu'm kɨ'n ba daasa' na bɨɨx ba tu nuukxi'ñdha' gu tu' na jɨ'k bia'ka'. 48 Gu' ji no' gu' dhi' dhi tujuandam buam pɨx tomaat na jax cham jir am, no' gu' jax jum aa' na cham ob mi' aaya' gu gɸ'kam tugi'ñ, 49 ba' dai na bhai' ji ja gɨbichpaga' gu jai' tujuandam, gio ba' na bhai' ji maimu' ja bɨɨm gu jai' maikkam, gio na xi chu kua'dat na jɨ'x ɨlhii'ñdha'. 50 Ba' na pai' dhuuk cham pum aa'nda', jotmoda' mi' pɨx ba kɨɨka' gu gɸ'kam tugi'ñ, 51 dho gu' giilhim tulhiiñchuda' dho, pui' xi chɨɨdai na pui' pɨx ja'k jup tu jimia' na jax gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ gu ja'tkam. Ba' giilhim tɨix buam jum aa'nda'.

25

Gu Jesuus na ba tu a'ga' ja a'm ji ua'rgidhai jɨ'k mambhɨɨx gu u'uub tɨtɨɨya

1 'Ba' no' ja a'm ba tɨ nɨidhim gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax jɨ'k mambhɨɨx gu tɨtɨɨya no' mɨt xi chɨ bɨ'ñdhak mi' pai' dhɨr gamai' ji jii, no' mɨt ba namkim maa'n gu biapma' na mi' aaya' na mi'm tɨɨmo'. 2 Ba' jai' jɨ'k jix chamaam gui' jɨ' gu tɨtɨɨya ampɨx pui' cham tu mamatda' ka' am, dai ba' gu jai'x chamaam joidham jup jix chu mamatda' ka' am. 3 Ba' gui' nam cham tu mamatda' ka' gu tɨtɨɨya, cham jai' pup xi bhɨɨk jamɨt gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam kɨ'n tɨ bɨ'ñdhatu' no't am xi juum, pu daipu' gui' na jɨ'x mi jimchu'. 4 Gu' ba' gui' nam jɨ'k jix chu mamatda' ka' gu tɨtɨɨya, dhi' dho gi gu' jai'p xi chu'aak jamɨt ji gui' nam mi ja toi'dha' no't ba ji chutkɨ gui' nam kɨ'n tɨ bɨ'ñdhatu', gio ba' jai' na mi' pu jimchu'. 5 Gu' ba' nat gu' cham ob mi'p ji ai gu biapma' gui' na mi'm tɨɨmo', mi' pui' ma kookoi mɨt gu tɨtɨɨya nam tɨi tɨ nɨira. 6 Nammɨx io'm ɨraab tukaa' nat ba' pui' ba tɨm tɨi, jup tum kai'ch: "Xib ba' bhai' ba jim gu biapma' gui' na ya'm tɨɨmo'. Mui' gor xi ñamkibop." 7 Ba' gu tɨtɨɨya jotmoda' na mɨt jax baapam jix bhai' ba ja duu mɨt gui' nam kɨ'n tɨ bɨ'ñdhatu'. 8 Ba' gu jai'x chamaam tɨtɨɨya jup ja tɨtda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu tɨtɨɨya: "Alhi'ch japim jich choi'dha' dhi' na kɨ'n mɨmɨimtu' dhi' nach kɨ'n tɨ bɨ'ñdhatu'. Jaiñ nat gu' ba ji chutkɨ dhi' nach aach ja ua'." 9 Ba'p ja tɨtda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu tɨtɨɨya: "Chaam ji nach jam toi'dha', na gu' ja'p moo dɨɨlh jich a'm kam aa'. Mu ja'p japim xi chu taañpui na pai' jax jum ga'ra na ba' pu'ñi ja'k bɨɨx dhɨt cham jich a'm jum aa'nda'." 10 Ba' na mɨt mu ja'k ka tu taañim na pai' jax jum ga'rada', mi' ja'k ba ai gu biapma' gui' na mi'm tɨɨmo'. Ba' gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' gu tɨtɨɨya, gui' nam jix matda' na mɨt jax ja'k duu na ba' cham tutkia' gui' nam kɨ'n tɨ bɨ'ñdhatu', bɨɨma'n mui' ji baap jamɨt mu ja'k ba'k chɨr mi' na pai'r koi'cham ka'. Mi' dhɨr ba' dai nat jix bhai' bhai' xim kuu gu kɨ'ñgob. 11 Ba' ja'xpɨx mi' tɨi ba ai mɨt gu tɨtɨɨya gui' na mɨt tu taañpuk gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam kɨ'n tɨ bɨ'ñdhatu', gu' ji nat gu' pux bhai' bhai' bam kuu gu kɨ'ñgob. ¿Jax gi dhui mui' ka baapkia' am? Ba' tɨi mui' ba tu soon am jup xi kai'chɨt: "¡Xich kupio'ki'ñ jich jaduuñ kuch aach mui'p xi baapkia'!" 12 Gu' ji na gu' gui' mɨjɨ dɨr jup ja tɨtda: "Jax dhui na gu' cham jax kax bhaai' na pim bha baapkia', na pimɨt gu' mɨk dɨr ba suulh."

13 'Ba' aapi'm pu'ñi cham kooksɨt darka' —jup ja tɨtda gu Jesuus—, na pim gu' pu'ñi cham mat ka' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan aañ nañ xib bhaankam ya' oirɨ guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tuumiñ

14 Mi' dhɨr ba' ja'pni ja'k gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu tuumiñ, jup ja tɨtda:

—Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ji buusan ɨp no' ja a'm tɨ nɨidhim gu Dios gu ja'tkam na jax maa'n gu maa'nkam no' mɨk ja'k bar jimdam jumai momkoran, no't ja baidhak gu tujuandam tugi'ñ xi ja maakak gu tuumiñ pui' ba ja tɨtda nam kɨ'n tu juana' na gui' ka jimia'.

15 'Maadɨt mi' xi maa jix chamaam mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm gu bapaiñum tuumiñ, gu jumai ba' gook mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm mi'p xi maa ɨp, maa'n ba' maa'n mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm pɨx maa, na gu' na jax ja nɨi'ñ nam jax jix chu jujuanara' bɨɨx jɨ'ma'n. 16 Ba' gui' na mɨt jix chamaam mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm maa gu bapaiñum tuumiñ kɨ'n bhai' ji chu jua, ba' ja'kbui' aixim mi' pu buusai'

na mɨt jɨ'k mi' xi dho'ñchidhak, ba'x io'm mui' bap jum duu gu tumñiga'n gui' nat mi' do'ñchidhak. 17 Gio ba' gui' na mɨt gook jix chamaam mambhɨix jix cha'tmam oo'm jup maa, pui' kɨ'n bhai'p ji chu jua ɨp, ba' ja'kbui' aixkam mi'p buusai' na mɨt jɨ'k mi' xi dho'ñchidhak. 18 Gu' ba' gui' na mɨt maa'n mambhɨix jix cha'tmam oo'm maa, dai nat xi u'uuk mu ja'p dɨbɨir bita' xi chɨ dɨ'rak mɨjɨ xi baapai, pu cham dho gu' kɨ'n ji chu jua gu tumñiga'n gu gɸ'kam tugi'ñ.

19 'Ba' mɨkkat jix io'm mui' jurni'ñ kɨ'n gio mi'p ba ai gu ja gɸ'kam tuk dhɨ' dhi tujuandam, ba' giop ba tu ja joochxi nam sap mu ua'tulhi'ñdha' gu tumñiga'n na ba' tu ja'kɨlhdha' na mɨt jɨ'k mi' ba buusai' nam kɨ'n tu juan. 20 Ba' moo bɨipɨ' mi' ba ai gui' nat jix chamaam mambhɨix jix cha'tmam oo'm mi' xi dho'ñchidhak gu bapaiñum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kikbok jup tɨtda gu gɸ'kam tugi'ñ: "Pɨn jix chamaam mambhɨix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduuñ. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich jɨ'k ya' xiñ dho'ñchidhak." 21 Ba'p kai'ch gu gɸ'kam tugi'ñ: "¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix kɨɨ' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo gɸ'kam kɨ'n jum daasa'. Jabaak bha ja'k ba'k chɨr nach ba' maap ya' joidham jix bhai'ch chaat ka'." 22 Mi' dhɨr ba' moo mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'ñ gui' nat gook mambhɨix jix cha'tmam oo'm mi' xi maakak gu bapaiñum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kɨkbok pui'p ba tɨtda ɨp gu gɸ'kam tugi'ñ, jup kai'ch: "Pɨn gook mambhɨix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduuñ dhi bapaiñum tuumiñ. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich jɨ'k ya xiñ dho'ñchidhak." 23 Ba'p tɨtda gu gɸ'kam tugi'ñ: "¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix kɨɨ' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo gɸ'kam kɨ'n jum daasa'. Jabaak bha ja'k ba'k chɨr kuch ya'ni maap joidham jix bhai'ch chaat ka'." 24-25 Ba' ja'xpɨx mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'ñ gui' nat mambhɨix jix cha'tmam oo'm pɨx mi' xi dho'ñchidhak gu bapaiñum tuumiñ, ba' pui' mi ja'p ji kɨkbok pui'p ba tɨtda gu gɸ'kam tugi'ñ, jup kai'ch: "Ya'ni ba' gum tumñi' jiñ jaduuñ. Cham jañich moo kɨ'n ji chu jua, nañ gu' xim ɨibhi'ñ, nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' sia palhɨip pɨx tu', pu duñia' ap jax no' pich ba ɨlh, sia kum gu' tɨi cham pu kai'ch gu ja'tkam. Pui' ku ñich ba' aañ mi ja'p xi chɨ dɨ'rak dɨbɨir ta'm mɨjɨ xi baapai dhim tumñi' na ba' cham mai' suulhgia'." 26-27 Ba'p tɨtda gu gɸ'kam tugi'ñ na mi' pui' tɨtda: "Dho bak cham jir kɨɨ' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ¿Moo cham bhai' aa nap muñ dho'ñchidha' gɨt nam pai' mumui'dhalhi'ñ gu tuumiñ, na ba' mi' mui'dhidha' gɨt nap ba' mi' dhɨr giop xi ua'rai ya' bañ do'ñxidha' gɨt mui' pa' iam? Jaiñ nap gu' moo pui' tɨix maat nañ pui' giilhim jix bhanaa' sia palhɨip pɨx tu', gio nañ pu tu duñia' nañ jax ɨlhii'ñdha', sia kum tɨi cham pu kai'ch gu ja'tkam." 28 Ba' pui' xi chɨ'ɨik jup ja tɨtda gui' nam mi ja'p jup guguuk: "Ea gor bha boosgi'ñ dhi tuumiñ na mi' dhaa', mu ja'k japim makia' dhi' nat mambhɨix ja'kbui' aixkam pup mui'dhalh. 29 Na gu' gu jaroi' na pu'ñi joidham jix bhai' tu juanda', nam gu' dai dhi' pɨx ba ji umuagi'ñdha' gu ja'tkam. Gu' ji no't gu' gu palhɨip jup jum duukam cham mi' pui' duu no't mɨt tɨi umua', dho dhi' bhaan jam dho cham ka nɨnɨi'ñdha' gu ja'tkam. 30 Gu' ba' dhiñ chujuandam tuk nat cham pu dhuu nañ jax tɨi ɨlhdhat, ea gor daagɨk mu buañ dɨirap mi' na pai' giilhim jix chukgam, mi' na pai' tɨi suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'."

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan

31 Mi' dhɨr ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gɨ ɨp gio gu Jesuus gu ja'tkam, jup ja tɨtda:

—Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oirɨ guñ Gɨ'kora', jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan ja bɨim gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora', joidham mɨk ja'p tum tonnichu'nda'. Mi' dhɨr ba' dai nañ bhai' ba daibu' bhai' nañ pai' dhɨr nai'r gɸ'kam ka', na pai' joidham jix chu abhaar. 32 Ba' bɨix gu ja'tkam nam jɨ'k jix jai'ch ka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan mi' bam jumpada' am aañ jiñ bui, ba' aañ xi ja chiñia' nam jai' dɨlhkob ja'k xi gu'kuya', ja'p na jax ja'k tu buada' gu bipia'dam no't dɨlhkob ja'k xi ja sai gu dai kakasnir gio ja'p ja'k ɨp gu dai kakarbax. 33 Ba' aañ pu'ñip tu duñia', xi ja chiñia' iñ gui' nam ja'p ji buanda' na jax gu kakasnir nam mi' dhɨr ja'k xi gu'kuya' kɨɨ'n dɨr ja'k mi' nañ pai' daaka', gu' ba' gui' nam jɨ'k ja'p jup ji buanda' na jax gu kakarbax, mi' dhɨr ja'k o'nsop dɨr ja'k jañ jup xi ja chiñia' nam gu'kuya' mi' nañ pai' daaka'. 34 Ba' gui' nam jɨ'k kɨɨ'n dɨr ja'k gu'kuya' jup ja tɨida' iñ: "Gor ja ɸɸ bha ja'k aapi'm nat jɨ'k jam a'm tɨ tɨi guñ Gɨ'kora'. Ya' pim ba' oi'ñka' na pai' jax jir gɸ'kam, ya' na pim pai' pu iimchudhix jano' dɨr nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n. 35 Na pimɨt gu' joidham jix bhai' dhuu na pimɨt tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk ba uamaidhat, gio na pimɨt jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk ba tonmoidhat, gio na pimɨt jiñ chɨbiaptuda nañ mu ja'p ka paxiaraim aapi'm jam bui, 36 gio ba' na pimɨt tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' tɨ'ya', gio na pimɨt muñ chɨigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mɨt mañ kuu." 37 Ba' bɨix dhi' jɨ' nam jɨ'k pu'ñir jix bhabhai'kam ka' jup jiñ chɨida' am: "¿Paa chi ba' duuk

pui' mu pai' tum onbai' chich jich jaduuñ nap pui' ba uamaidhat, nach gu' moo cham pai' dhuuk mu pai'm niidhat, dai xib na chich ba' ya' bam tii, gio na chich pui'm toi' gu suudai' nap pui' ba tonmoidhat, 38 gio ba' na chich pui'm tibiaptuda nap pui' mu ja'p ka jim aach jich bui, gio ba' na chich pui' tum onbai' gu jajannulh nap cham ka bia' kat nap tu' ti'ya', 39 gio na chich pui' mum tiigim mu pai' nat ma tum ai gio na mit jum kuu?" 40 Ba' aañ jup ja tiida' ip gio: "Dho gu' aañ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñdha' na pimit pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit aañ jix bhai'ñ dhuu. Na gu' dhi' pui' na pimit jax tu duu, dhi' aañ jiñ a'mkam na pimit pui' tu duu."

41 'Gu' ba' gui' nam o'nsop dir ja'k jup gu'kuya' jup ja tiida' iñ ip: "Ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti nii'ñ, na pim cham tu joi'gi'n, mu pim jimia' mu na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' na mit pai'p duiñ gu ja'ook na ba' mi'm tulhiiña' ja biim gu noonbi'ñ jix io'm, ja biim ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti nii'ñ. 42 Na pimit gu' cham tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk tii ba uamaim, gio na pimit cham jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk tii ba tonmoim, 43 gio na pimit cham jiñ chibiaptuda jano' na ñich pai' dhuuk mu ja'p tii bhii aapi'm jam bui, gio na pimit cham tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit cham muñ chiigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mit mañ kuu." 44 Ba' gui' mu dir bha ja'k jup jiñ chiida' am ip: "Dho jax dhuip tum onbai'ñdha' ich, nach gu' cham ji'xkat pai' dhuuk mu pai'm niidhat na jax xib na chich ya' bam tii. ¿Jax gi dhuip tum onbai'ñdha' ich pai' nap duuk mu pai' tii pui' ba uamaim, gio na chich pui' cham jum toi' gu suudai' nap pui' tii ba tonmoim, gio na chich pui' cham jum tibiaptuda nap pui' mu ja'p pai' tii paxiaraim aach jich bui, gio na chich pui' cham jum onbai' gu jajannulh nap pui' cham ka bia' nap tu' ti'ya', gio na chich pui' cham mum tiigim nat ma tum ai gio na mit jum kuu?" 45 Ba' aañ jup ja tiida' ip gio: "Dho gu' aañ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' nam aañ jiñ bui ti jiigi'ñdha' na pimit cham pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit cham bhai'ñ dhuu aañ. Na gu' no' pim pu'ñi jix bhai' ja duñia' git, dhi' pui' ji buusnia' git na pim aañ jiñ a'mkam jix bhai' ja duñia' git." 46 Ba' biix dhi' nam ji'k pu'ñi buam pix tomaat ka', mu ja'k bhiiya' am na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' nam pai' pup jum tulhiiñdha' gammiji. Gu' ba' gui' nam ji'k jup jir jix bhabhai'kam, mu ja'k jup biiya' am nam pai' joidham gammiji jix bhai' bam taat ka'.

26

Nam ba tu a'ga' gu gɇ'gɇrkam jum aa'ndam nam jax ja'k duñia' nam dagia' gu Jesuus

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Ba' gatuuk na mi' pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesuus jup ja titda gu noonbi'ñ:

2 —Xib moo gook tanoolh pix ba bii na pai' dhuuk jir piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, na pim jax bax maat jiñ jaaduñ. Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ampix jiñ dhagia' am gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, gio ba' nam tu chiñia' nam jiñ xissapa' kuruus ta'm.

3-4 Ba' jano' ji' na pui' ji' tu a'ga gu Jesuus, biix maap bam jumaap jamit gui' nam ji'k o'bhagi'ñdha', pui' na jax gu ja gɇ'gɇrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu ja gɇ'gɇrkam tuk ip gui' nam bhai' gɇ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' ma tu a'ga mit mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja gɇ'kam tuk ka', ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam jax ja'k duñia' nam dagia' gu Jesuus, gio nam jax ja'k iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. 5 Ku gu'p kai'ch am ip ji nam sap chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka', na ka xi buusnia' sap nam ba' ba dagia', jup kai'ch am:

—Dai ji nach gu' chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka'. Na ka xi buusnia' nach ba' ba dagia', nam ba' cham bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam.

Gu ubii na bhai' ba toi'dha' mo'ran gu Jesuus gui' na joidham uub

(Mr. 14:3-9; Jn. 12 :1-8)

6 Ba' mu ja'k Betaania daakat jup ba tu kua' gu Jesuus buiñor gu Simoon gui' nam pui' ja'k jup jix mat ka' gu ja'tkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. 7 Ba' cham ji'x miikim mi' ba ai maa'n gu ubii ji ua'dat maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jimchu' gui' na joidham uub nax io'm jix dha'ram namiik. Ba' na jax jim xi kupio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesuus na mi' daakat ka tu kua'. 8 Ba' gu noonbi'ñ am bhaak jamit na mit pui' ji' tii, jup kai'ch am:

—¿Cham jir tu' kub aa dhi' na joidham uub nat ya' ba nua dhi ubii? 9 Aixim nat mu ga'rak ja maa gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji kii'n tu saba'da'.

10 Gu' ji nat gu' ba ja kai gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Cha'pim tu' kii'n juanda' dhiñ jaduuñ, nat gu' dhi'x bhai' ba duu nat bhai' bañ choi' dhi' na joidham uub. 11 Matgim gu' dhi' na pim jaroi' ja aa' nam pui' cham bia' gu tuumiñ na pai' dhir u'ji kii'n tu saba'da', dhi' gammiji pix ya'x jai'ch ka' am ji aapi'm jam bui. Gu' aañ dai xib ji nañ ya' oiri aapi'm jam bui, nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. 12 Pui' kut ba' bhai' bañ choi' dhiñ

jaduuñ dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka' nam jiñ yaaspa' nam pai' dhuuk jiñ mu'aa'. 13 Ba' aañ tu' silhkam kɨ'n ya' pu jam tɨtdañ jaaduñ, na pai' dhuuk tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p pai', bɨɨx jai' mi'p xim a'gada' dhiñ jaduuñ nat jax tu duu nat bhañ choi' dhi' na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik bax kɨɨsam ka' gu Jesuus

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

14 Ba' maadɨt gui' nam jir mambhɨɨx daman gook noonbi'ñ gu Jesuus gui' nam Juudas Iskarioti kɨ'n jix mat ka' gu ja'tkam, xi mɨɨ nat ja tikkam gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, 15 jup ja tɨtda mu ji ɸɸk:

—¿Jɨ'k japim jiñ ñamkidha' no' ñich jam aa'ñ na pai'r am ka' na pim dagia' gu Jesuus?

Ba' gui' mi' xi aagi'ñ am nam makia' maa'n oo'm daman mambhɨɨx gu bapaiñum tuumiñ jix chooto totbikdam. 16 Ba' jano' dɨr pɨx am nɨidhidha' gu Juudas gu Jesuus na pai' ja'k jax jimda' na ba' giop xi ja aa'ñdhara' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam no't mi' pai' tɨɨ na oirɨ na pai'r am ka' nam dagia'.

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba tu bhaidha' gu koi' nam ba tu jugia' jurnɨk ja'k

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

17 Ba' nat pai' dhuuk kia'pɨx mui' ba jim bhɨi na pai' dhuuk jir piasta ka', jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gui' na cham bɨnka' gui' na kɨ'n jappukar, ba tikka am gu Jesuus gu noonbi'ñ na sap pa ja'k jix aa' nam tu bhaidha' gu koi', jup tɨtda am:

—¿Paap ja'k jix aa'ch jaduuñ nach tu bhaidha' gu koi' nach ba' tu jugia' xib nat kapbhai' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

18 Ba' gui'p ja tɨtda:

—Dho bhai' dho gɸ' kiicham na pai' kio maa'n gui' nañ jix maat. Ka na pim mu jimia' na pim pu tɨɨ'npu' na pim bhai' tu bhaidha' gu koi'. Ja'p japim tɨɨda': “Aach ja'p jich chɨɨdak bhach joot gu Gɸ'kam nap sap ya' pai' maa'n kap ka taiñbuidha' gum ba'aak pai' nax chu bhaai'ñ ka' nach sap ba' ya' tu bhaidha' gu koi' na tu jugia' na bha jimda' ja'xñi ja bɨɨm gu noonbi'ñ, nat gu' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm.”

19 Ba' gui' cham jax ji chɨ'ɨɨk mui'p ma jii mɨt na jax ja tɨtda gu Jesuus, pui' dho ji chu buus na jax kai'ch. Ba' gui' dai na mɨt ba tu bhai'ñ gu koi' mi' na mɨt pai'm taiñbui gu ba'aak.

20 Ba' ja'xpɨx nat pai' dhuuk ba jur, mi' ba ai gu Jesuus ja bɨɨm gu noonbi'ñ, ba' mi ja'p ji dharaibuk ma tu juu mɨt. 21 Ba' nam mi' ka tu kua', jup ja tɨtda gu Jesuus gu noonbi'ñ:

—Xib dhi tukaa' maadɨt aapi'm maaxik jiñ kɨɨsa' nam jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ.

22 Ba' nai' soi' jim duu mɨt gu noonbi'ñ nat pui' jɨ' xi ja tɨɨ'n gu Jesuus. Ba' gatuuk jix bhai' bhai' ba tikka am na sap jaroi' pɨk jir di' na maaxik kɨɨsa', jup tɨtda am:

—¿Jaroo chi ba' moo pui' pɨk maaxik jum kɨɨsa'ñ jaduuñ? ¿Ka' ba' moo aañi' aa chi?

Gio gu jumai pui'p kai'ch ɨp:

—¿Ka' moo aañi' aa chi?

Gio gu jai' bɨɨx nam jɨ'k jir noonbi'ñ maa'n nam jax kai'ch.

23 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho gu' maa'n pɨx ji gu' na maaxik jiñ kɨɨsa', maadɨt dhi' nach jɨ'k maap tɨ sɨssɨ bhaan dhi jooxia'. Dhi'r di' ka' na maaxik jiñ kɨɨsa'. 24 Ku ba' gu' dhi' na mi' pɨx pui' ba jim ji na jax dhui pɨx pui' ja'k tum kuugalhdha' na mɨt jax tu ua'nak gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankam tu a'gimɨk gu Dios nam aañ jiñ aagɨt jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhooda' aañ nañ xib bhaankam ya' oirɨ guñ Gɨ'kora'. Ba' gui' na jaroi' maaxik jiñ kɨɨsa', giilhim jum tulhiiña'. Jir am kat na moo pu cham jai'ch ka' gɨt na ba' cham pu'ñim ua'tulhdhai bam tulhiiña'.

25 Ba' gu Juudas gui' na maaxik kɨɨsa' gu Jesuus, jai' pui' xi kai'ch nam jax kai'ch gu jai' noonbi'ñ gu Jesuus na sap ba' jax dhui bhaan cham xi maatɨ' ka' gɨt na tu' jax dhuñia', jup tɨtda gu Jesuus:

—¿Ka' moo aañi' aa chi pui' pɨk maaxik jum kɨɨsa'ñ jaduuñ?

Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Dho aapi' dhor di' nap jax ba kai'ch jiñ jaduuñ.

26 Ba' nam pui mi' daraat ka tu kua', jotmoda' nat jax dhaa gu Jesuus maa'n gu paan, xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mui' xi ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisak, jup ja tɨtda:

—Dhi'ñi pim mui'p xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

27 Gio ba' moo maa'n mi' dhɨr ja'p bhai' ji bhɨi ɨp gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biiñ gui' na uubas kɨ'n jup duñiix, ba' pui'p xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mu ja'k xi ja maa nam bha i'ya', jup ja tɨtda:

—Dhi'ñi pim mui'p xi i'ya', 28 na gu' dhi'r jiñ ɨ'ɨir na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na xib dɨr ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', na milhia' guñ ɨ'ɨir na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' bɨɨx gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. 29 Ba' cham pai' dhuuk giop ka i'ya' iñ dhi ja'p tu'm gu uubas baraa', nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. Dai jano' nach pai' dhuuk gio maap bap tui'ka'x dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora' nañ ba' giop ba i'ya', ku ba' gu' gux uañ ji gu uubas baraa', cham tu' dhi' ja'p tu'm.

Gu Jesuus na ba aagi'ñdha' gu Peegro na gatuuk pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13 :36-38)

30 Ba' gatuuk nam mi' xi chu laalagimik buiñor gu Dios, ma jii mit bhammi ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. 31 Gu' ji na gu' gama ja'k nam ba jiimchu', jup ja titda gu Jesuus gu noonbi'ñ:

—Ja'xñi tukaa' pu biix ji boi'ñgia' pim nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ nam tu chiñia' nam jiñ mu'aa'. Na gu' pui' ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pni mui' jim kiksa: "Mu'aa' iñ gu bipia'dam, ba' gu kakasnir nai' pix ta'tak boopoya' am." 32 Ku ba' gu' aañ nañ pai' dhuuk duadii giop ba bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, biipi' kat mummi ba oirida' iñ ji Galilea na pim ba' aapi'm gatuuk mup ba aaya'.

33 Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakui pik jup jimiññolhia'ñ jaduuñ? ¿Dai chi dhi jai' jia no'm jiboi'ñgia'? Aañ dho gi gu' cham ji.

34 Ba'p titda gu Jesuus:

—Pui'p dho kai'ch gu xib, nat gu' chakui tu' jax jum duu. Gu' ja'xñi tukaa' pui' ji na ji chu buusnia' nañ jax jam titda, pui' na jax aap na kia'pix maa'nnim ba jiiñkia' gu takaarui', aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu'.

35 Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui' kai'ch, jup titda gu Jesuus:

—Aañ dho gi gu' pu ti'ya' dho gi ji nañ jum kaichu'ñ jaduuñ. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ mua.

Ba' biix sia gu jai' noonbi'ñ pui'p xi kai'ch am.

Gu Jesuus na mi' ji ¢¢ji Getsemanii ba tu daanda' buiñor guch Gi'kora'

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

36 Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsemanii ti tii'. Ba' gu Jesuus jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Aapi'm moo ya'ni pix kañ ñiirada'ñ jaaduñ. Aañ moo bha'ñi ka jimia' nañ tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'.

37 Ba' gammiji pix chu'm duu dai gu Peegro xi baidhak, gio ba' gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' baasi'n na mit ba ai, bhai' gampai' jim duu gu Jesuus nam bhai' xi nii'ñ gu noonbi'ñ gui' na ja bai'ñchu', panaas kux buam bam aa'. 38 Ba'p ja titda:

—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam jiñ mu'aa'. Ba' aañ pui' ilhii'ñ na pim aapi'm ya' pix jup kañ ñiirada', aañ moo bha'ñi ka tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'. Dai na pim moo jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ, cha'pim koksoda'.

39 Ba' palhiip baasi'n iam xi jimiik mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok jix io'm xi dhumaartik na diirap xi chu siisap gu ma'oo'n bhai' ji chu daani buiñor guch Gi'kora', jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'pji nap jax ilhii'ñdha' ji aap jiñ Gi'kora'.

40 Ba' daipu' pu'ñi ja'k xi chu daanik ba jii ip gio gu Jesuus mu ja'k nam pai' pup dar gu noonbi'ñ. Ba' nat mu ba ai, kookos am. Ba'p titda gu Peegro:

—¿Moo cham bhaai' aa na pim ti nii'ñdha' sia ji'x juugit na ñich jam chianik na pim jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ? 41 Gu' pim ji ti nii'ñdha' ji, cha'pim koksoda'. Tu daanda' pim na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Na pim gu' aapi'm diilh tiix aa' jia na pim mi' pui' jiimda' git na jax jix aa' guñ Gi'kora', gu' pix ji na pim gu' giilhim jix xijaim ilhii'ñ na pim jum tulhiiña'.

42 Ba' daipu' xi ja tiidak gio mu ja'k jup ji dhuu nat ba tu daañim ip gio. Ba' maa'n na jax kai'ch na tu daan na jax biipi' dir, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'pji nap jax ilhii'ñdha' ji aap jiñ Gi'kora'.

43 Ba' daipu' nat pu'ñi ja'k xi chu daanik giop ba jii mu ja'k nam pai' pup daraa gu noonbi'ñ. Ba' maa'n nam jax kookos nat gio mi'p ba ai, na gu' giilhim jix buam tu tatda' nam jix kookxik. 44 Ba' gui' mi' pix xi ja tiigik giop ba jii nat ba tu daañim ip gio buiñor gu Dios, ba' maa'n na jax kai'ch nat jax ja'k tu daañmirak biipi' dir. 45 Mi' dhir ba' giop ba jii mu ja'k na pai' gu noonbi'ñ, ba'p ja titda mu ji ¢¢k:

—¿Jir maa'n aa na pim jax kookos? ¿Moo ja'p jix momgon japim aa? Aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ya' bam ai nam pai' dhuuk jiñ mu'aa' gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ. 46 Muni dhir bhai' ba jim mui' ja biim gui' na maaxik jiñ kiisa'. Xi baapmi' gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesuus nam daagii ba bhiika'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

47 Ba' na mi' pui' ka ja titda gu Jesuus gu noonbi'ñ, mi' ba ai gu Juudas gui' na maadit jir di' gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ, ji ja baidhat mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'kat gam u'uux jix kaapak na mit mui' ba daagim gu Jesuus, na mit mu ja joot gu ja g¢'g¢rkam tuk gui' nam bhai' g¢' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu

jai' ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam.
48 Ba' biipi' dir pu xi ja aa'ñdhak gu Juudas
nam baas dir bhai' ka jiim, jup ja titda:
—Gui' nañ jaroi' mi' xi ñio'kdha', dhi' ji'r
di' ka' gu Jesuus. Moo pim mi' pu dagia', jix
bhai' pim buuprai pu bhiika'.
49 Ba' pui'm duu ip jia, na jax jim gu
Juudas pix jix bhai' kai'chim, jup titda gu
Jesuus:
—¡Aach bha ja'k ip jiñ jaduuñ!
Gio ba' nat mi' xi ñio'ki pui' xi chiidak.
50 Ba'p titda gu Jesuus:
—¿Pu'ñi ja'k japich maaxik bañ kiiñ
jaduuñ?
Ba' gui' na ja bai'ñchu' gu Juudas mi' pu
daa mit gu Jesuus.
51 Ba' maadit gui' nam kaichu' gu Jesuus,
jotmoda' nat jax baabu gu kuxiir bhai' pu
soñiich naakaran maadit gui' na mit mi' ba
daa gu Jesuus, gui' nar tujuandam tugi'ñ ka'
gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ'
chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam
nam tu daanda' buiñor gu Dios.
52 Gu' ji
nat gu' jotmoda' soo'mchulh gu Jesuus, jup
titda:
—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduuñ. Cha'p
juanda'. Xi ulhña' ap dhim kuxiir. Na
gu' gu jaroi' na pu chu'm ki'n tu kokdada',
pu chu'm ki'n jup mu'aa' am jia.
53 ¿Cham
maat ap aa na aañ jix bhai' nañ pu tiida' git
guñ Gi'kora' na bhañ joochxidha' mui' gu
noonbi'ñ nam ba'ñ a'mkam tu kokda' git?
54 Gu' ji na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na
jax dhui pix jum kuugalhdha' na mit jax
ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam ya
ja'p tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit
jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhooda'.
Pui' kuñ ba'p jum titda nap cham ja juanda'
dhi' na mit ya' bañ dhaa.
55 Mi' dhir ba' moop ja titda gui' na mit mi'
ba daa:
—¿Gu' aapi'm jax ku pim ba' bixchu'
kukxir ji chu ua'kat bha ja'k jiim gam u'uux
jix kaapak? ¿Tu' ixkum jiñ ilhii'ñ japim
aa? ¿Moo cham bhaai' aa na pim bhammi
puñ dhagia' git gɸ' chiop nañ moo bhai'
pu oirit tu jam a'gi'ñdha' gammijı nabap
tanoolh?
56 Ku ba' gu' na gu' dhi' mi' pix pui'
ba jim na jax dhuim kuugalhdha' gu pui'
na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik ya
ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ
jix aagit jup kai'chdha' na pim saak pu'ñiñ
dhaagii tu chiñia' nam jiñ mu'aa'.
Ba' gu noonbi'ñ gu Jesuus diilh mi' xi buak
pu jiboi'ññor jamit.

Gu Jesuus nam mu ja'k ba aichdha' na pai' tum a'gada'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

57 Ba' mu ba aich jamit gu Jesuus mi' na
pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja
gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop ja
palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu
daanda' buiñor gu Dios. Ba' biix mi'p tu'ii'
am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu
Dios, gio ba' gu jai' ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel
kam ja'tkam.
58 Ba' biipi' dir na mit chakui
mu aich gu Jesuus mu na pai' gu Kaipaas,
gatuuk dir jum a'oo'ñchoidhat mui'p jimchu'
gu Peegro, na gu'x ja iibhi'ñ nam dagia'.
Ba' mi' pix ji ai nam pai' tu naadat juuka'
gu o'rosiiris tugi'ñ gu Kaipaas, na gu' tiix
chiigim gu Jesuus nam jax ba' ba ji dhooda'.
59-60 Ba' biix gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam
bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel
kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios,
gio ba' gu jai' gɸ'gɸrkam jum aa'ndam nam
mi'p tu'ii', bhai' ji chu a'ga mit nam jax ja'k
dui tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus. Gu'
ji na mit gu' biix aixim pix bhai' ji chii, jai'
maakam jup kai'ch am, gio jai' maakam ip,
nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk nii'ñ na mu
pai' pix jix buam jum duukam jup tu bua gu
Jesuus. Mui' mi' tiip tu'ii' am ip jai' gui' nam
pui' tiip iattulhi'ñ. Mikkat jai' gook mi'p ba
ai mit ip gu ja'tkam, pui' mi ja'p gu'kik bhai'
tiip ji iattulh jamit,
61 jup kai'ch am:
—Dho gu' aach mi' pai' pui' kɸɸ ji dhi
maa'nkam nap kai'ch: "Alh jañ moo iara'
dhi gɸ' chiop ga'n gu Dios, baik tanoolh ki'n
jañ ba' moo gio ya'p kiisa'."
62 Ba' gu Kaipaas xi kikbok ba tikka gu
Jesuus, jup titda:
—¿Jax jap ilhdhat ja kɸɸ dhi ja'tkam? ¿Jir
pui' aa nam jax kai'ch, ka' cham aa?
63 Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesuus, mi' pix
pu tu'ii'. Ba'p titda ip gio gu Kaipaas:
—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum titda
buiñor gu Dios nap jich aagi'ñdha' no'p moo
silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gu Dios
gu Maraa'n gui' na saak bha jootsa' git jix
dhaam dir.
64 Mi' dho gi gu' mui' ji ñio ji gu Jesuus, jup
kai'ch:
—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuñ.
Aañ jir di'. Ka na pim moo bañ chigia'
gatuuk aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri
guñ Gi'kora', nañ bhammi sonpan kii'n dir
ja'k ba daaka' buiñor gui' na jaroi' bixchu'x
chu aichu'n na pu tu duñia', gio ba' na
pim bañ chigia' ip jano' nañ pai' dhuuk
gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan gu
tibaa'.
65 Ba' gu Kaipaas xi saassa gu kutuuna'n
na sap ba' bhaan jix maati' ka' na giilhim
cham jir am gu pui' nat jax ja'k ti gu Jesuus.
Jup ja titda ba' gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p
tu'ii':
—Dho jañ na jax kai'ch dhi maa'nkam.
¿Jarooch ba'p ka niira na tu aa'nda' na tu'
bhaan kuiñcha bia', na chich gu' diilh jich
ñaanak ki'n ba kai nat ya' bam ua'tulh
buiñor gu Dios? ¿Cham aa gu' giilhim jir

ua'tulhdhara' gu dhi' pui' nat jax ja'k tii?
66 ¿Ka' cham aar pui'ñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jir pui' ji matgim, ja'pji na pim mu tu chiñia' nam mu mu'aa' dhi maa'nkam, na gu' giilhim bax ua'tulhdhix.

67 Ba' pui' xi chi'iik bhai' ji dhaa mit, jai' mit bhai' ji xixbuidhimi buibsaran, jai' ba' na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh bu-upuiram bhai' xeeggib, 68 jup titda am ba' moo:

—Eap xich aagi'ñ na jaroi' bham gib no'p baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesuus
(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-27)

69 Ba' gu Peegro mi' daakat juuka' mi' nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris. Ba' ja'xpix maa'n mi' ba ai gu ubii nar tujuandam tugi'ñ gu Kaipaas, ba' bhai' xi ñiidhimik jup titda:

—Aap dho maadit jir di' jia gui' nam kaichu' gu Jesuus Galilea kam.

70 Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, dai nap kai'ch pix:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduuñ. Pu cham maat iñ gu jaroi' nap aa'.

71 Ba' jotmoda' nat jax kikbo gu Peegro mi ja'p bhii, gama ja'k ki'ñgob ji kikbo. Gu ba' na gu' mi ja'p tum oipo jia gu ja'tkam, jumai mi'p ba tii na mi' kiik. Ba' bhai' xi ñiidhimik jup ja titda gu jai' nam mi ja'p jup oipo:

—Gu'ñi dho bak maadit jup jir di' gui' nam kaichu' gu Jesuus Nasareet kam.

72 Gu' ji na gu' maa'n na jax kai'ch gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduuñ. Aañ diilh ji nañ jup oilhim. Pu cham maat iñ gu jaroi' nap aa'.

73 Ba' ja'xpix jup titda am ip jai' gu Peegro gui' nam mi'p tu'ii', jup kai'ch am:

—Aap dho maadit jir di' gui' nam kaichu' gu Jesuus. Tii' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam nar pai' kam gui'.

74 Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui' kai'ch na cham maat gu Jesuus, jup ja titda:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduuñ. Pu cham maat iñ gu jaroi' na pim aa'.

Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, ba kai gu takaarui' nat maa'n ba jiiñ. 75 Ba' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak pin biipi' dir jup titda gu Jesuus: "Kia'pix maa'n ba jiiñkia' gu takaarui' nap aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu'." Ba' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat gu Peegro, baas dir ja'p xi buusnik ma susua.

27

Gu Jesuus nam mu ba aichulhdha' gux kai' Pilaato
(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18 :28-32)

1 Ba' buimgidhak nat pai' dhuuk ba xia', biix maap bam jumaap jamit gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam bhai' gɇ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja gɇ'gɇrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' ja'k ma tu a'ga mit nam sap tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus. 2 Ba' ba tu chia mit nam buuplhia' gu Jesuus, mi' dhir ba' dai na mit mui' ba baidhak buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r nobii'ñ gux io'm gɇ'kam Rooma kam.

Gu Juudas nax buam jum ilhdhai ba mukia'

3 Ba' gu Juudas gui' nat maaxik kii gu Jesuus, giilhim jix buam bhai' jim ilh na xi ñii'ñ gu Jesuus na mit ba bhiik. Ba' giop xi u'uuk gu bapaiñum tuumiñ jix chooto tot-bikdam gui' na mit biipi' dir maa, xi mii nat ja do'ñchidham gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam bhai' gɇ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja gɇ'gɇrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. 4 Ba'p ja titda mu ji ɇɇk:

—Aañ tak gɇ'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios na ñich maaxik jam kiix gu Jesuus na pim ba' tu chiñia' nam mu'aa', sia ku gu' tii cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

Ba' gui'p titda am:

—¿Cham aa gu' dhi' aap diilh jir jum kuiñcha, cham tu' aach?

5 Ba' gu Juudas mi ja'p xi iabuk gu tuumiñ miji gɇ' chiop ba jii nat bam sai'chdham mu ja'p gampix, pu muu dho gu'.

6 Ba' gu gɇ'gɇrkam jum aa'ndam maap xi jumpadak giop xi u'uuk jamit gu tuumiñ, jup kai'ch am ba':

—Cham kar am nach gio mi'p tu'aa' dhi tuumiñ mi' na pai'm tua'ba na ji'k bhaan bipio' gu Dios, na gu' cham ka kii', na gu' ki'n ba tu namkix gui' nach jaroi' tu chiñia' nam mu'aa'.

7 Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam sap dibiir ki'n saba'da' mi' na pai' pui' ti tii' Bhi'ñ Kaat, nam sap ba' mi' ja yassapda' gu jai' ja'tkam nam cham jir mi' kam ka' gui' nam mi ja'p ko'da' ja bui. 8 Ba' mi' na mit pai' saba'lh gu dibiir, Jix Ɨ'rma' Dibiir pup ti tiiti' am gu ja'tkam, sia gu xib maa'n nam jax ti tiiti'. 9 Ba' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhuim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch: "Ba' giop xi u'uuk jamit gu bapaiñum tuumiñ gui' na mit tii ja maakak gu Israel kam ja'tkam, 10 ba' dibiir ki'n saba'lh jamit

mi' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Bhi'ñ Kaat pui' nat jax jiñ chia guñ Gɨ'kora'.”

Gu Jesuus nam mu ba aichdha' buiñor gux kai' Pilaato
(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18 :33-38)

11 Ba' mu ba aich jamɨt gu Jesuus buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r gǿ'kam ka'. Ba' bhai' ba tɨkka gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja gǿ'kam tuk gu ya' kam dhi Israel?

Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuñ. Aañ jir di'.

12 Ba' gu gǿ'gǿrkam jum aa'ndam bɨɨx aixim bhai' ji iattulh jamɨt gu Jesuus, gu' ji na gu' gui' cham ñiok sia kum jax kai'ch.
13 Ba'p tɨtda gu Pilaato:

—¿Jir pui' aa ba' nam jax kai'ch dhi ja'tkam nap ba' moo ja'p cham ñiok?

14 Gu' ji na gu' sia cham ñiok gu Jesuus. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na tɨi xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesuus
(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38–19:16)

15 Ba' gu Pilaato jix joi'ñdha' ɨp na maa'n ba ji dho'ñcho' gui' nam mi kuupka' nabap maa'n oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jax ñam tu'm jix aa'nda' gu ja'tkam. 16 Ba' jano' maa'n mi'p kuupka' gu maa'nkam Jesuus Barrabaas tɨigim. 17 Ba' gu Pilaato bhai' ba ja tɨkka gu ja'tkam gui' nam jɨ'k mi'x bhaak, jup ja tɨtda:

—Aañ pui' ɨlhii'ñ nañ maa'n do'ñcho' dhi' nam jɨ'k ya' kuup dhi ja'tkam. ¿Jaroo pim jix aa', gui' aa na Jesuus Barrabaas tɨɨ', ka' gui' aa jumai na pui'p tɨɨ' Jesuus gui' nam jich Xoi'kam jup tɨɨti'?

18 Ba' gu Pilaato, guch Xoi'kam pɨk na tɨix aagɨt jup kai'ch na do'ñcho' gɨt, na gu'x bhai'x maat na ja'p pɨx nam jix bhaamki'ñ na mɨt ba' mi aichulh, cham tu' na moo gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam.

19 Ba' moo jano' na pui mi' ka daa gu Pilaato mi' na pai'r gǿ'kam ka', mui' ba tu joochxi gu bɨnga'n nam sap jup tɨɨda' na cham juanda' gu Jesuus, nat gu' sap pui' tɨ tɨɨtkɨ tukaa' na cham bhai' tu jimia' no't tu chia nam mu'aa'.

20 Gu' ji na gu' gu gǿ'gǿrkam jum aa'ndam bɨɨx pui' ja'k ba ja tɨɨ'n jamɨt gu ja'tkam nam sap gu Jesuus Barrabaas tɨɨgim bhai' ji aaga' na do'ñcho' gu Pilaato na pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tɨkka', dai sap ba' gu Jesuus gui' nar jich Xoi'kam tu chiñia' nam mu'aa'.
21 Ba' pui'm duu dho, nat pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tɨkka gu Pilaato, jup ja tɨtda:

—¿Gu' jaroo pim bax aa' nañ do'ñcho'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Barrabaas dho.

22 Ba'p ja tɨtda gu Pilaato:

—¿Gu' dhi' gɨ ba' Jesuus nam jich Xoi'kam tɨɨtɨ', jax jañ dhuñia'?

Ba' gui'p kai'ch am ɨp gio:

—Dho nap tu chiñia' dho nam kuruus ta'm sissapa'.

23 Ba'p kai'ch ɨp gio gu Pilaato:

—¿Gu' tu' gɨ moo gǿ'kam kɨ'n jix buam jum duukam jax jam duiñ ku pim ba' moo ja'p jup jix bhaamki'ñ?

Gu' ji nam gu' gui' cham tu' kǿkǿǿ, dai nam jup kai'ch gǿ' kɨ'n:

—¡Tu chian kum mu sissapa' kuruus ta'm!

24 Ba' ba tu joot gu Pilaato nam alhi'ch bhɨɨ'ñpu' gu suudai' na ba' kɨ'n jum ikoimdha' na bhaan jix maatɨ' ka' na cham tu'r kuiñcha'n ka' na tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus, jup ja tɨtda ba':

—Aapi'm dɨɨlh jir jam kuiñcha ka' nam mu'aa' dhi Jesuus, cham tu' aañ.

25 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho cham jax bua dho sia ku aach jir jich kuiñcha ka' ja bɨɨm guch maamar.

26 Ba' ba ja chia gu Pilaato gu sandaarui'x chugi'ñ nam do'ñcho' gu Barrabaas, dai ba' gu Jesuus xi chu chia nam gɨbiipu' gio nam sissappu' kuruus ta'm.

27 Ba' pui'p tu buim am gu sandaarui'x nat jax ja chia gu Pilaato, ba baidhak jamɨt gu Jesuus maa'n kap na pai' gǿ'x chɨ gɨ'ɨir. Ba' bɨɨx maap ba ja jumaap jamɨt gu jai' sandaarui'x gui' nam jɨ'k mɨjɨ ja'p jup tu'ii' nam sap ba' tɨgia' nam jax dhooda' gu Jesuus. 28 Ba' jax ña mɨt pɨx bhai' ji buimɨ, jumai mɨt ba tɨi' gu jannulh jix ñakaabma' xi chu kookoxdhak jamɨt gu dɨɨlh jajannulhi'ñ. 29 Gio ba' gu tu'x jo'ii' xi xikoolhkadak jamɨt bhai' xi dhaax mo'ran ja'p na kuruun, gio ba' maa'n gu oxia mɨt mi'p xi dhaa'ñchuda nobi'ran. Gio ba' na mɨt mi ja'p ja o'lhia kɨ'n xi gu'kɨk jax ñam pɨx tɨtda, jup kai'ch am:

—¡Ja'p moo joidham jix bhai'ch chaat ich na ya'p tu'ii' dhi ja gǿ'kam tuk gu ya' kam dhi Israel!

30 Gio ba' nam bhai' xi xixbui'ñ pui' xi chɨtdat, gio nam bha gɨb mo'ran kɨ'n gu oxia gui' na mɨt mi' xi dhaa'ñchudak. 31 Ba' gatuuk nam pu'ñi bɨɨx aixim xi buimɨk giop xi kuañdhak jamɨt gu jannulh gux ñakaabma', gu dɨɨlh jajannulhi'ñ jamɨt ba' giop xi chɨ tɨi'dhak. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba baidhak bhammɨ ja'k nam pai' sissapa' kuruus ta'm.

Gu Jesuus nam kuruus ta'm ba sissapa'
(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19 :17-27)

32 Ba' nam gama ja'k ba bai'ñchu' gu Jesuus na pai' bar dɨirap dɨr mi' gu gǿ' kɨicham, mi' ba ja nam maa'n gu maa'nkam Simoon tɨigim nar mu ja'k kam ka' Sireene. Ba' gu sandaarui'x mi' dhɨr ja'k buak gamai' chia mɨt na mootika' gu kuruus, nat gu' ba magoo gu Jesuus na tɨi mooto'.

33 Ba' na mɨt bhammɨ ba ai oidha' ta'm
bhai' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Golgota, na ja'p
kai'ñkam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa,
34 ba' bhai' tɨɨ i'chu'n am gu Jesuus gu uubas
baraa' na sap ba' kɨ'n cham pɨk tu taat ka' gɨt
nam sissapa', gu' ji nat gu' ba dɨɨ nar tu' da',
ba' cham bha ii.

35 Ba' gatuuk na mɨt pai' dhuuk bhai' xi
sissapak bhaan gu kuruus, xim mamai'chɨk
jamɨt gu sandaarui'x a'lhiok xi chu u'uuk gu
jajannulhi'ñ. Pui' ji chu buus nat jax tum
ua'nak bɨjɨk, nap jum kai'ch: "A'lhiok jamɨt
xi chu u'uuk guñ jajannulh."

36 Mi' dhɨr ba' dai nam mi ja'p daraat ba tu
nuuka'n nam ba' cham mu aaya' gu ja'tkam.
37 Ba' amuub daam dɨr ja'p na pai' mo'tɨk
gu Jesuus, maa'n bha siis jamɨt gux komaal-
hik taa'mla na gɸ'gɸ'r kɨ'n bha tu ua'ñix na
bhaan jix maatɨ' na jax kai'ñkam bhai' sissap
gu Jesuus, jup jum kai'ch: "Dhi'ñir di' gu
Jesuus gui' nar ja gɸ'kam tuk gu ya' kam dhi
Israel."

38 Ba' gook bɨxxik dɨr jup ja sissapa mɨt gu
ɨ'xkum jai' kukrus ta'm, maa'n kɨɨ'n dɨr ja'k,
jumai ba' o'nsop dɨr ja'k. 39 Ba' gui' nam jɨ'k
mi ja'p amuub buan gu ja'tkam, jax ñam pɨx
xi chɨtdaidhat gu Jesuus, 40 jup kai'chdha'
am:

—¡Jaña nap jax chu'ii'! Nap saak iara' gu
gɸ' chiop, gio nap saak baik tanoolh kɨ'n gio
jumai bhai'p kɨɨsa'. Eap xi chɨmiiñ bhai' dhɨr
bhaan dhi kuruus nach xim nɨɨ'ñdha' no'p
baabui' moo sɨlhkam Dios jir Maraa'n, ka'
ba' gu' nap pui' pɨx kai'chdha'.

41 Sia ji gu' jai' gu gɸ'gɸ'rkam jum aa'ndam
gui' na mɨt tu chia nam sissapa', jai' pui'p xi
chɨtda am gu Jesuus, jup kai'ch am:

42 —¿Gu' ba' moo cham jup bhai' ji jia
na dɨɨlh bhai' dhɨr ji chɨmñia' bhaan dhi
kuruus, nat ba' gu' gu jai' ja'tkam jix bhai'
ja duu? No' baabui' pui' sɨlhkam jir ja
gɸ'kam tuk gu ya' kam dhi Israel. 43 Na
gu'p kai'chdha' na saak Dios jir Maraa'n,
nat gu' sap pɨk ba' bhaan tɨ tɨɨ nar jix kɨɨ'
maa'nkam. ¿Cham bhaai' aa na bha jimɨɨ
bhai' dhɨr ji chɨbaañdha' gu Dios no' baabui'
moo sɨlhkam jix io'm jix dha' na jax ba
kai'chdha'?

44 Bɨɨx ji gu' sia jai' pui'p xi chɨtda am gu
ɨ'xkum gui' nam mi' dhɨr ja'p bɨxxik dɨr jup
sissap jai' kukrus ta'm.

Gu Jesuus na ba mukia'
(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19 :28-30)

45 Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, nai'
ji chum tukgamta, pu cham ka tu maax,
nammɨ jix io'm mia ji dhunɨɨk nat ba' gio
bhai'p jix chu maaxir. 46 Ba' jotmoda' gɸ'
kɨ'n ba jiiñ gu Jesuus, jup kai'ch:

—Elii, Elii, ¿lama sabaktani? —na ja'p
kai'ñkam jup jum kai'ch: Aapi' Dios jiñ
Gɨ'kora', panaas kup cham jiñ a'm ka tɨ
nɨɨdhim.

47 Ba'p kai'ch am jai' dhɨt gui' na mɨt kai
nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—Kani na tɨɨ bai'ñ gu Eliiyas gui' na bɨjɨk
bhaankam tu a'gimɨk gu Dios.

48 Ba' maadɨt jotmoda' xi mɨɨ nat bhɨim
maa'n gux moik ja'p tu'm na tok, ba' xi
ba'nnidhak kɨ'n gu uubas baraa' gux jɨ'ɨɨk
uux cha'm xi buraak kuugaran mui' xi
ñamkich chiñi'ran gu Jesuus na sap ba'
xio'pna' gɨt na kɨ'n kapup xi dhuatgɨda' gɨt
jɨ'x juugɨt. 49 Gu' ji na mɨt gu' xi soo'mchulh
gu jai' nam mi'p tu'ii', jup tɨtda am:

—Cha'p juanda'. Ya'ch pɨx ka tɨ nɨɨrada',
ea no't moo ya' ba ji ai gu Eliiyas na
tɨbaañdha' bhai' dhɨr bhaan dhi kuruus.

50 Ba' gio gɸ' kɨ'n jup xi jiiñkɨk gu Jesuus
dho gi ba' nai' ji muu ji. 51 Ba' gu jannulh
gui' na bhai' gɸ' chiop sɸ'ka', daam dɨr mui'
pu sar sɨlh ɨrban. Gio ba' nat jix io'm bhai' ji
gi'ndukɨ gu oi'ñga'n, jai' pu jaikɨ gu joodai,
ta'tak mi ja'p pup daraa. 52 Gio ba' na
mɨt duduadɨk pu baapam gu koi'ñga'n mi'
dhɨr nam pai' yassapkat gui' na mɨt jɨ'k tɨ
jɨɨgi'ñdhak ba ko'ɨɨk buiñor gu Dios. 53 Ba'
nat pai' dhuuk duadɨk giop bam gu Jesuus
mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, maap mui' ji ai mɨt
bhai' gɸ' kiicham na pai'r Jerusaleen, ba'
mui' ja'tkam ja tɨɨ mɨt.

54 Ba' gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x ja
bɨɨm gui' nam maap mi' tu nuuka'n, giilhim
bhai' ji chooto'n jamɨt nat pai' dhuuk bhai'
ji gi'ndukɨ gu oi'ñga'n gio na bɨɨx aixim tum
bua nam nai' xi chɨ nɨɨ'ñ, ba'p kai'ch am:

—Bak ji gu' moo sɨlhkam Dios jir Maraa'n
ji dhich jaduuñ na chich ya' ba mua.

55 Ba' mui' gu u'uub mɨk pa' gu'kat mui'p
tɨ nɨɨ'ñ am, gui' na mɨt mummɨ dɨr Galilea
mui' pu oi nam palhbui'ñchu'nda' gu Jesuus
tu' na pɨx kɨ'n, 56 na maadɨt jir di' gu Mariiya
Magdaleena, gio ba' gu jumai Mariiya gui'
nar dɨ'ɨɨ'n gu Jakoobo gio gu Josee, gio ba'
gu jumai gui' nar ja naan gu Sebedeo gu
maamra'n.

Gu Jesuus nam ba yaaspa'
(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19 :38-42)

57 Ba' mɨkkat nat pai' dhuuk ba ji chuk,
mi' ba ai maa'n gu maa'nkam nar jix
chumñigam ka' Josee tɨɨgim, nar mu ja'k
kam ka' Arimatea, na maadɨt jir di' gui' na
pui'p kaichu' gu Jesuus. 58 Ba' dhi' ji' dhi
Josee mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato
nat tɨkkam no' moox bhaai' nam tɨbaañdhai
yaaspa' gu Jesuus. Ba' pɨx cham jax jup
tɨi gux kai' Pilaato na pai' dhuuk pui' ba
tɨtda. 59 Ba' gu Josee mu jimɨɨk ba tɨbaañ
gu Jesuus bhai' dhɨr bhaan gu kuruus, mi'
dhɨr ba' dai nat ba bhiib kɨ'n gu gɸ' jannulh
jix dha'ram namkɨm. 60 Mi' dhɨr ba' dai nat
mu ba tɨkaam gai dɨ'n kɨr mi' nat pai' kia'pɨx

tu chia nam tɨ dɨ'ra' jix moik ai' cha'm, nat chakui jaroi' maadɨt mɨ'm ja'bsu gu tukga'n. Ba' mɨjɨ xi chɨkaak maa'n gǿ' jodai kɨ'n bhai' xi kuupak ba jii. 61 Ba' bɨɨx jup jiim am gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya, ba' mi' pup daraa am mi' na pai' dhɨr mu tum bapkɨ mi' na mɨt pai' tɨɨ gu Jesuus.

Gu sandaarui'x nam mi' tɨɨ tu nuuka'nda' na pai' yaasapka' gu Jesuus

62 Ba' buimgidhak na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', gio mui'p ma jii mɨt gu gǿ'gǿrkam jum aa'ndam ja bɨɨm gu pariseos na mɨt ñio'kdham gux kai' Pilaato, 63-64 jup tɨtda am mu ji ǿǿk:

—Aach moo gio bhai'p ma jii jich jaduuñ na chich bhai' pui'm tɨɨdam nap ja chiñia' gum sandaarui'x chuk nam mi' ka tu nuuka'nda' mi' nat pai'm tɨɨ gu tukga'n gu Jesuus gui' na nai' ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam, na chich gu' ba tɨ'ñcho na bak pɨn jup kai'ch na sap baik tanoolh kɨ'n duadɨi giop bamgia' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. Pui' kuch ba'p kai'ch nap ka tu chiñia' nam mi' tu nuuka'nda' sia gu baik tanoolh pɨx juugɨt nam ba' cham tukaa' mi' ji ǿǿji gu noonbi'ñ xi bhɨɨji gu tukga'n pui' ba tɨ'ya' nat giop dua. Na gu'x io'm bhai' jim gɨ'lhdha' nam nai' pui' ji ja iatgidha' gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax bɨɨpɨ' dɨr.

65 Ba' gu Pilaato pɨx cham jax jup tɨi, dai nat xi ja chia nam ja baidhai gu sandaarui'x chugi'ñ ja bɨɨm mu xi chu nuukdapu' mu na pai' yaasap gu Jesuus. 66 Ba' gui' dai na mɨt xi ja baidhak mu jii na mɨt tu nuukdam. Ba' mu ji ǿǿk jix io'm jix bhai' bhai' xi kuu mɨt gu ki'ñgob, gio ba' na mɨt bhai' pup xi matgilh na bhaan jix maatɨ' ka' na cham bhai' na jaroi' mu ja'k bapkɨda'. Mi' dhɨr ba' giop ba jii mɨt pui' xi chu duuk, dai ba' gu sandaarui'x jamɨt mi' xi ja chianɨk nam tu nuuka'nda'.

28

Gu Jesuus na duadɨi giop ba bamgia' mi' dhɨr na pai' ka yaasapka'

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Ba' na bar jumai buimgidhak nat kia'pɨx ba ji chu maaxir, nat pai' dhuuk ba buus jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', nat kia'pɨx mui' ba jim bhɨi gu maa'n simaan, mui' ma jii gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya na mɨt ba tɨ tɨɨgim mu na mɨt pai' yaas gu Jesuus. 2 Ba' na mɨt chakui mu ai, jotmoda' jix io'm bhai' ji chum gi'nduki mi' na mɨt pai' yaas gu Jesuus. Bak gu' gu nobii'ñ guch Gɨ'kora' nat mi' ba ai jix dhaam dɨr, ba' mui' ji ai mu ja'k na pai'r ki'ñgob, ba' daagɨk ja'p ja'k xi nu'ya gu gǿ' jodai gui' na kɨ'n bha kuup, ba' mi ja'p xi chɨkaak daam dɨr bhaan bhai' ji dhaibu. 3 Ba' gu buibsa'n jix chua totbikdam jum maaxi'ñ ja'p tu'm na jax gu duuk na bɨpgia', gio ba' gu jajannulhi'ñ pui'x chooto ɨp, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu jabook kɨb. 4 Ba' gu sandaarui'x gui' nam mi' ka tu nuuka'n, giilhim jix chooto'n jamɨt na mɨt tɨɨ gu nobii'ñ guch Gɨ'kora' nat mi' bam maax, ba' ji gi'bokɨk mi ja'p nai' ji ia'rɨ mɨt, mi ja'p pup bɨɨt am na mɨt ba tu kaam. 5 Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ ba ai gu u'uub mi' na pai' ka yaasapkat gu Jesuus, jup ja tɨtda gu nobii'ñ guch Gɨ'kora':

—Cha'pim totdon ka'ñ jaaduñ. Aañ jix maat jia na pimɨt gu Jesuus bhai' ba gaagam gui' na mɨt kuruus ta'm sissapa. 6 Xib cham tu' ya' kap tu'ii', nat gu' duadɨk giop bam pui' na jax ba jam tɨtda bɨɨpɨ' dɨr. Ka gor mɨjɨ tɨi xi chɨ tɨi' na cham tu jai'ch mi' na mɨt pai' ka tɨkaak. 7 Ba' gu xib dai na jam a'm jum aa' na pim xi boopoya' na pim ja aa'ñdhapu' gu noonbi'ñ, ja'p japim ja tɨɨda': "Jup jich chɨtda gu nobii'ñ guch Gɨ'kora' nat sap duadɨk giop bam gu Jesuus, sap ba' bɨɨpɨ' kat mummɨ ba oirɨda' na pai' Galilea dɨbɨɨr bhaan bipio', mummɨ sap ba' tɨgia' pim." Ba' aañ dhi' pu kai'ñkam pɨx bha jii na ñich bha jam tɨ'ñchoixdham gu dhi' pu'ñi.

8 Ba' gu u'uub jotmoda' na mɨt jax bubua mɨjɨ dɨr na pai' ka yaaspich gu Jesuus, xi boop jamɨt na mɨt ja aa'ñdham gu noonbi'ñ ji gi'bokidhat nam gu' pui'p jix chotdontu', ku gu'x bhai'm taattu' am ji. 9 Ba' gamai' gu bɨɨx boi nam mui' ka boopo', mi ja'p bɨɨpɨ' dɨr jim maaxdhak gu Jesuus mui' xi ja ñio'ki. Ba' gui' amuub xi ǿǿk mi ja'p ja o'lhia kɨ'n xi gu'kɨk mi' xi komkɨk jamɨt gu tootna'n bhai' ji chu daanɨ buiñor. 10 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Cha'pim totdon ka'ñ jaaduñ, nat gu' pu cham tu' jax jum duu. Cha'pim jax jum aagɨt xi boopoya' na pim pu ja tɨɨ'npu' gu jai'ñ jaaduñ gui' nam pui'p jiñ kaichu' nam mu jimia' Galilea nam ba' mummɨñ chɨgia'.

Gu sandaarui'x nam ba ja aagi'ñdha' gu gǿ'gǿrkam jum aa'ndam nat jax jum duu gu Jesuus

11 Ba' na mɨt chakui ai gu u'uub mu na mɨt pai' ja'k ba ja aa'ñdham gu noonbi'ñ gu Jesuus, jɨ'kchi gu sandaarui'x kia'pɨx jum tɨtɨɨ'ñchok mi' dhɨr baapmigɨk xi boop jamɨt bhammɨ ja'k gǿ' kiicham na mɨt ja aa'ñdham gu ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam bhai' gǿ' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. 12 Ba' gui' mi' dhɨr jotmoda' xi boop jamɨt ɨp na mɨt ja aa'ñdha' gu jai' ja gǿ'gǿrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' bɨɨx maap xim jumpadak maa'n ñɨ'ook bap duu mɨt nam sap mui' tuumiñ ja namkidhai ja soo'mchulhdha' gu sandaarui'x nam cham tu aa'nda' nat giop dua gu Jesuus. 13 Ba' pui' ba ja tɨtda am gatuuk, jup kai'ch am:

—Aapi'm moo ja'p ja tɨɨda' gu ja'tkam na mɨt dɨɨlh gu noonbi'ñ gu Jesuus jam ɨɨx gu tukga'n tukaa' na pim pai' dhuuk ka kookos.
14 Gu' ba' no't jax dhuukat ma maat gux kai' Pilaato gu dhi' pui' nach jax jam tɨtda, aach pu tɨɨda' na cham tu' aapi'm jir jam kuiñcha na ba' cham jax jam dooda'.
15 Ba' gu sandaarui'x pui'p tu duu mɨt nam jax ja tɨtda gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam, dai na mɨt xi gaamuk gu tuumiñ gui' na mɨt ja maa. Ba' gammɨjɨ mi' pui' pup tu daa'ñchu' am gu Israel kam ja'tkam, sia gu xib pui pui' kai'chdha' am nat sap cham tu' giop dua guch Xoi'kam.

Gu Jesuus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Ba' gu noonbi'ñ gu Jesuus mui' ma jii mɨt ɨp mummɨ Galilea, maa'n kap na pai'r oidha' ta'm mi' na pai' tu ja aagi'ñ nam tɨgia'.
17 Ba' jotmoda' pɨx mi ja'p bam maax ja bui, ba' gui' mi ja'p ja o'lhia kɨ'n xi gu'kɨk bhai' ji chu daanɨ mɨt buiñor, sia kum gu' jai' cham pɨk tɨ jɨɨgi'ñ no' moo sɨlhkam jir di' gu Jesuus ka' ba' gu' cham.
18 Ba' gu Jesuus amuub xi ɸɸk jup ja tɨtda:

—Guñ Gɨ'kora' gɸ'kam kɨ'n jiñ dhai jix dhaam ja'k gio ya' dhi oi'ñga'n bhaan.
19 Ba' xib dai na jam a'm jum aa' na pim nai' xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n nam tɨ jɨɨ'ñdhai aañ jiñ bui mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gio ba' na pim xi ja bopkonidhat bhaankam guñ Gɨ'kora', gio ba' aañ nañ jir Maraa'n, gio ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ɨp.
20 Gio ba' na pim xi ja aa'ñdhidhat ɨp nam tu' ka'm xi nɨidhat gu pui' na ñich jax ja'k jam aa'ñ aapi'm na pim mi' pui' jiimda'. Ba' aañ gammɨjɨ nabap tanoolh jam buip tui'ñgɨda' siat ba' am xim tɨɨmo dhi oi'ñga'n.

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA GUCH XOI'KAM NAT TU UA'NAK GU MAARKOS

Gu Jesuus na mi' ba aaya' na pai' ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Ja'pni ja'k bhai' jim tibgai dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, 2 nat tu ua'nak bijik gu Isaiiyas jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios, na sap jup titda guch Gi'kora' gu Maraa'n:

Jumaiñ biipi' mu jootsa' na ba' ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

3 Na mu ja'p pix ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam
gampix jix chu gak kir nap ja titdada':
"Gor jix kii' bim duuñ.
Ja'p pik bhai' bar jimdam gu Gɇ'kam.
Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'."

4 Ba' pui'p jum duu ip, mummu ja'p pix ba oirida' gu Juan na pai'r gampix jix chu gak kir, ja bopkonda' gu ja'tkam pui' xi ja titdat na sap jir am nam xim bopkonai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora', na sap ba'x ja joi'mdai ba uañchuda' gu ja ua'tulhdhara'. 5 Ba' mui' ja'tkam mi' aajidha' am gu bhammi dir kam Jerusaleen na pai'r gɇ' kiicham, gio ba' jai' mui' kap dir na ji'x Judea dibiir bhaan bipio', nam jix kaim ka', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' na tu a'gada'. Ba' gui' nam ji'k ti jiigi'ñdha' na silhkam jir pui' na jax tu ja a'gi'ñdha', pui' ba titdada' am nam sap cham ka aa' nam jix ua'tulhdhix ka'. Ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' mi' na pai' mirda' gu suudai' Jordaan Ak.

6 Ba' gu Juan gu tii'dharga'n, kameeyo gu bapoo'n jir jup duiñxim ka', gio ba' gu bhisparu'n jir jo' ka' ip. Ba' na pai' dhuuk bax bhio'n ka', dai gu sossoi na tu da'ngit tu kua'da' gio ba' gu miibat gu gampix kam. 7 Ba' na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam jup ja titdada':

—Gatuuk dir bha jim gui' nax io'm jir gɇ'kam, cham tu' pui' na jax aañ, na ni ji'x kuñ cham jir jupaabkamu'n nañ dhumartii tu' suska'n jup ba kookoxdha' git. 8 Ba' aañ xib suudai' ki'n pix ka jam bopkon, gu' ba' gui' na pai' dhuuk ya' aaya', pui'p ji buusnia' na jam bopkona', na gu' ba jam tajaañdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios.

Gu Jesuus na ba chiñia' gu Juan na bakuana'
(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

9 Ba' jano' mui'p ma jii gu Jesuus mummu dir Nasareet na pai' Galilea dibiir bhaan bipio'. Ba' mummu ba ji buus Jordaan Ak mi' na pai' oirit ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, ba' mi' pui' ba titda ip na sap bakuana'. 10 Ba' nat pai' dhuuk mui' ji buus mi' dhir suudai' chir gu Jesuus na ba bakuañixchu', ba tii nat bhai' jim kupio' gux dhaam, gio ba' nat bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p tu'm na gioda', ba' nai' ji jaa bhai' bhaan. 11 Gio ba' nat ba kai nat bhai' ba tum a'ga bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' nap jir jiñ mar nañ xim kiigalhi'ñ, gio nañ gɇ'kam ki'n jix bhai'ñ chaat aap jum bui.

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesuus
(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

12 Ba' gatuuk mi' dhir ma jii gu Jesuus mummu ja'k maa'n kap na pai'r gampix, nat gu' pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 13 Ba' mi' juruuñ maa'n masaa'n daman mambhiix tanoolh, miji ja'p pu oirida' diilh na pai' cham jaroi' oirida'. Dai gu tu' ji'ngiarum na mi ja'p tum oipoda', gio ba' guch Gi'kora' gu noonbi'ñ nam guguuxi'ñdha'. Ba' mi' ba ai gu ja'ook na ilhdhat na moo mi' mai'chia' git, gu' ji nat gu' cham jax dhooda.

Gu Jesuus na kia'pix ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

14 Ba' mikkat na mit pai' dhuuk ba kuu gu Juan, ma jii gu Jesuus bhammi ja'k Galilea nat ba tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. 15 Ba'p ja titdada' bhammi ja'p ji oirit:

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk tu daaxix na maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui, na pim ba' bax mat ka' nax chu joi'gi'n sia kux io'm jir gɇ'kam. Ba' dai na jam a'm bam aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', gio ba' na pim ti jii'ñdha' na bhai' ji chu jam a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Gu Jesuus na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam
(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

16 Ba' ma jii gu Jesuus mummu ja'p ju'ñdharan na pai' gɇ' suu'nka' gu suudai' gui' na Galilea dibiir bhaan bipio'. Ba' mi' ba ja tii gook gu boptop bhibhiadam daim sispidhim nam mi ja'p buppaim suudai' chir maa'n gu gɇ' asaak. Maa'n Simoon tiigim, jumai ba' Anrees. 17 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na pim xib dir gammijii bañ kaichgida', na pim ba' jai'ñ palhbuidha' nañ tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Bar ja'tkam bhibhiadam ka' pim pix ba', cham tu' boptop bhibhiadam kia', na gu' gui' nam ji'k ba ti jii'ñdha' na pim ji'k jax tu

ja a'gidha', dhi' ja'p ji buusnia' na pim ba ja bhia'.

18 Ba' gui'p ma oi mɨt cham jax ji chɨ'ɨɨk. Mi' xi iabok jamɨt gu ja a'sak.

19 Ba' palhɨɨp gama ja'k iam xi jii mɨt bɨɨx ju'ñdharan, mi'p ba ja tɨɨ mɨt gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, nam mi' daraat kanuub ta'm ka ja jiisom gu ja a'sak gui' nam kɨ'n tu bhibhia gu boptop. 20 Ba' pui'p ba ja tɨtda nat jax ja tɨɨdak ja baidhak gui' na ja bɨɨm ba jim. Ba' gui' pui' cham jax ji chɨ'ɨɨk ma oi mɨt ɨp, mi' xi buak jamɨt gu ja taat Sebedeo ja bɨɨm gu tujuandam tugi'ñ.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax ñaanbi' ka'

(Lk. 4:31-37)

21 Moo mɨt mummu ja'k bhɨi Kapernaum na pai'r kikcham na ba' moo bam aaya' na pai' dhuuk cham ka tum juanda'. Ba' jano' nat pai' bam ai, mui' ma jii gu Jesuus mu nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' baakɨk bhai' ji chu ja a'gi. 22 Alh ni jaroi' ku ñiok, mi' pui' pup tu'ii' am na mɨt ba kai, na gu'x io'm bhai' xi bua na xi chu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam jup kai'chdha' nam sap jix mat ka' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios. 23 Ba' maa'n mi'p oirɨda' gu maa'nkam na ampɨx jix ñaanbi' ka', na bhaan baax ka' gu cham kɨɨ' ii'mda'. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesuus gu ja'tkam, mi' baakɨk chiop gȼ' kɨ'n mui' ba ñio gux ñaanbigɨm, na gu' pui' ja'k jurtu'ntu' gu cham kɨɨ' ii'mda', jup kai'ch:

24 —¿Jax japich bhai' bach dhoodam Jesuus Nasareet kam? ¿Ka'p ti bhai' bach koodam aa? ¡Aañ jix maat jia nap aap jir di' gu Dios gu maaxik duakam!

25 Gu' ji na gu' maa'n nat jax ñiok gu Jesuus, jup tɨtda:

—¡Cha'p ñiokda' cham kɨɨ' ii'mda' nap naanbichu'n dhiñ jaduuñ! ¡Mup buusnia' bhai' dhɨr bhaan! ¡Cha'p bhai' pu tui'ñgɨda'!

26 Ba'x io'm xi bhɨi gu maa'nkam nat pai' ba ji buus gu cham kɨɨ' ii'mda' bhai' dhɨr bhaan. Gȼ' xi jiiñkɨk nat ba' pɨk ba buus. 27 Ba' dappaam mi' pui' pup tu'ii' am dho gi ji ba'x io'm gu ja'tkam, dai nam nai' tɨim tɨ tɨkka'n dɨɨlh jix dhu'npi'ñ kɨ'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi dhi' pui'? Gi nach cham jɨ'xkat pai' dhuuk pui' chɨ nɨidhat na jax tu buim dhi Jesuus. Tɨɨ' na sia gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' tu' pɨx ja ɨlhii'ñ, jix jɨɨgi'ñ am.

28 Ba' cham mɨɨkim na mɨt bɨɨx pui' ba tɨ kai gu ja'tkam na jɨ'x jir Galilea na jɨ'k jax tu buim gu Jesuus.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu daada'n gu Simoon Peegro

(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

29 Ba' ja'xpɨx nat ba buus gu Jesuus mi' dhɨr chiop, na xi chu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam, sɨlh jii mummu gama ja'k nam pai' tu ba'aak gu Simoon gio gu Anrees. Ba' bɨɨx jai' xi jiim am gu Jakoobo gio gu Juan. 30 Ba' gu daada'n gu Simoon mɨjɨ ka bo' ba'k chɨr jum bakxidhat na ȼȼ gu toiñdhi'. Ba' nat jax mu ai gu Jesuus, ba aagi'ñ am gu mi' oi'ñkam nax ka'ook. 31 Ba' mui' ji ai gu Jesuus mi' na pai' bo', ba' daagɨk nobi'ran xi bamii'. Jix kɨɨ' bhai' ji bam mi' jotmoda' pɨx, ba' dai nat ba tu ja onbai'.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'kkam

(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

32 Ba' nat pai' ba bhi'ñ gu tanoolh, na pui' bax dhɨdimpu', mui' ja'tkam pɨx ja'x ji ai mɨt mi' ba'aak kɨɨk na pai' daa gu Jesuus ji ja baidhat gux kako'kkam, jai' gui' nam ampɨx jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ka' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda'. 33 Giilhim mui' mɨt mi' mam jumaap ki'ñgob gu mi ja'p oi'ñkam na jɨ'x jir kiicham. 34 Ba' pɨx ja'x ji ja dudua'ñ gu Jesuus gux kako'kkam, na gu' mi ja'p moo bɨɨx aixim tu'm jup tȼ ȼȼka' gu ko'kdai'. Jai' gui' nam ampɨx jix ñanaanbi' ka', bɨɨx ja'k ja joot gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm dɨr. Pu cham ja do'ñcho nam jax bha tu a'ga gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', na gu'x bhai'x maat na no't jax dhuuk xi ja do'ñcho nam bha tu a'ga', mi' maaxik ba kɨisa' am nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesuus na ba jimia' mu ja'p na jɨ'x jir Galilea na tu ja a'gi'ñmɨra' gu ja'tkam

(Lk. 4:42-44)

35 Ba' bɨjɨk ba bam gu Jesuus na kapup jix chukgam, ba' ma jii nammɨ gama ja'k na pai'r gampɨx. Mi' ba' bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gɨ'kora'. 36 Ba' ja'xpɨx nat pai'x bhai' ba xia', mui'p ma gaagam gu Simoon bamgɨk ja bɨɨm gui' nam takaab dɨr maap jii mɨt gu Jesuus. 37 Ba' nammɨ pɨx ji chɨɨ mɨt na pai' ka oirɨ, ba'p tɨtda am:

—Bhammɨ tɨim ga'nga' am mui' gu ja'tkam.

38 Gu' ji na gu'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Gatuuk jach dho gio bhai'p aaya', na gu' ka tum aagim. Maik gor kia' mɨjɨni ja'p na jax jir kikcham, sia dai ya ja'p mia'n kia', nam ba' gu' bɨɨx jup jix mat ka' gu ja'tkam nañ jɨ'k jax tu a'ga, na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii.

39 Bhai' ba' pu oirɨda' na jɨ'x jir Galilea na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam bha ja'p nam jax tu chichiopi'. Gio ba' na ja'k ja jootsaim gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm dɨr gui' nam jix ñanaanbi' ka'.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gux ko'kkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

40 Ba' maa'nnim mu ba ai maa'n gux
ko'kkam na pai' oirɨda' gu Jesuus, na tootol-
hidhat bha gakiidha' gu tukga'n. Ba' mi'
o'lhia'n kɨ'n ji kikbuk bɨɨpɨ' dɨr jup tɨtda:
—Aañ ja'pni moo soi' bham tɨɨdam jiñ
jaduuñ nañ ja'p tɸ kɸɸ nap bɨxchu'x aichu'n
nach chu' cham pai' nɨɨ'ñ, nap iam jiñ
dhua'ñdha' no'p moo pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt.
41 Ba'x joi'mdak ba tɨɨ gu Jesuus, ba'p tɨtda
bhai' xi dhaagɨk:
—Jir am dho, nañ gu' pu kai'ñkam ya oirɨ.
Jaiñ, ba dua pich. Cha'p jax kam aa'nda'.
42 Ba' dai nat pui' jɨ' xi chɨɨ'n, jotmoda'x
bhai' bhai' ji chu taatdat. Jix kɨɨ'p jum duu,
pu cham pai' ka tu ko'k. 43 Ba' gu Jesuus tɨɨ xi
soo'mchulhdhak ba joot na cham tu aa'nda'
nat jax dhuuk dua, jup tɨtda:
44 —Dai nap moo cham jaroi' aagi'ñdha'
na ñich aañ jum dua'ñ. Dai nap sɨlh jimia'
bhammɨ na pai' daa gui' na jai' ja pal-
hbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu
daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tɨgia' na
pich ba dua. Xi chɨkkada' ap. No' jax kai'ch
nap bax kɨɨ', dai nap tu makgɨrtai tɨtɨkia' na
jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees, nam
ba' bax mat ka' gu ja'tkam nat ba buus gu
ko'kdai' dhi' nap kɨ'n kax ka'ook kat.
45 Gu' ji na gu' gui' moo jano' nat jax jii, pɨx
ja'x ja aagi'ñ gu ja'tkam. Giilhim bɨɨx pui'
bax chu maat am. Ba' pui' mi' pup oirɨ gu
Jesuus gampɨx, mɨjɨ ja'p tɨbiappuda', na gu'
cham ka aa' na maaxik bhammɨ ja'p oirɨda'
gɸ'gɸr kikcham. Ku gu' pui' pɨx mui' mi'p
aajidha' am ji na pai' oirɨda'.

2

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi'
(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

1 Ba' gatuuk jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n gio mi'p
ba ai gu Jesuus Kapernaum. Mi' pai' maa'n
kiicham pɨx ba kaidha' na tɨbiap. 2 Ba' jot-
moda' pɨx ja'x ji ai mɨt gu ja'tkam, giilhim
mui' mi' mam jumaap jamɨt. Jix kabkam
suu'n jamɨt mɨjɨ ba'k chɨr, pu cham jir bu-
usan mi ki'ñgob, na gu' mi' dhɨr dɨɨrap dɨr
nammɨ ja'p jup xi ju' am. Gu Jesuus ba'
dai na tu ja a'gi'ñchu'. 3 Ba' ja'xpɨx maa'n
mi' ba aich jamɨt gux io'm jix ma'mkulhi'
maakob dɨt. 4 Ba' ɨlhdhat am nam jiimɨt mɨjɨ
pu baapkia' gɨt ba'k chɨr na pai'p tu'ii' gu
Jesuus, gu' ji na gu' cham bhaai', nam gu'
giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Pui'
mɨt alhi'ch ma dɨgaar gu ba'aak daam dɨr na
mɨt ba' mu tɨsaa'ñdhak bhai' dhɨr mu tɨbaañ
bakxidhar ta'm mɨjɨ na pai'p tu'ii' gu Jesuus.
5 Ba' nat ba ja tɨɨ gu Jesuus nam buiñor jix
biiñaktu', jup tɨtda gux ma'mkulhi':
—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduuñ. Ba
uañchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara',
na ñich gu' aañ pui' ba tɨɨ.
6 Ba' jɨ'kchi mi'p daraa am gui' nam sap
jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p jum aa'
am ja jujur am bhaan: 7 “¿Jax ba' ɨlhdhat jup
kai'ch? ¿Ja'xbui' aa sap tɨi gɸ'kam jup xim
ɨlhii'ñ na gu Dios? ¿Jaroo gip ba uañchuda
gu tu' ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu
chu'm ɨp jix ua'tulhdhix kam? Dios dho
gi jɨɨ' ji.” 8 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu
Jesuus jura'ran bhaan nam jax jum aa', ba'p
ja tɨtda:
—Ni jɨ'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu
jam jujur am bhaan. 9 Na gu' cham pɨk xijai
no'ñ jax kai'ch: “Ba uañchudhix ji matgam
gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maatɨ' ka'
no' moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham.
Gu' ji no'ñ jax kai'ch: “Xi bamii', munip ja'p
ba oirɨda' bhɨɨji gum bakxidhara'”, dho gi
gu'x xijai ji, na gu'x maatɨ' ka' no't cham
pui' ji buus. 10 Ku ba' gu' aañ xib ya'
dua'ñdha' ji dhiñ jaduuñ nax ma'mkulhi' na
pim bax mat ka' na aañ nat bhañ joot gu
Dios, jir gɸ'kam iñ nañ ba' ya' tu uañchuda'
gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'ñga'n.
Ba'p tɨtda gux ma'mkulhi' pui' xi chɨ'ɨɨk:
11 —Aapi'ñ jaduuñ nap jix ma'mkulhi', xi
bamii'. Ba jimia' ap jum ki'aam, bhɨɨji ap
dhim bakxidhara'.
12 Ba'x kɨɨ' bhai' ji bam gui' na kax
ma'mkulhi' kat nat jax pu tɨɨ'n gu Jesuus.
Ba' dai nat ba jii xi bhɨɨk gu bakxidharu'n,
mui' ba buus ja saagi'ñ gu ja'tkam gaammɨjɨ
ji dhuu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am bɨɨx, mi'
dhɨr ba' ma tu daanɨ mɨt buiñor gu Dios, jup
kai'ch am:
—¡Mooch pɨk cham jɨ'xkat pui' tɨ nɨɨdhat ji
jich Gɨ'kora'!

Gu Jesuus na ba baidhika' ɨp gu Lebii
(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

13 Ba' mɨkkat gio'p ma jii gu Jesuus
mummu ja'p ju'ñdharan na pai' gɸ' suu'nka'
gu suudai'. Ba' mui' ja'tkam mi' mam
jumaap jamɨt na pai' ka oirɨ, ba' xi chu ja
a'gidhimɨk. 14 Ba' ja'xpɨx nat giop ba jii,
nat nammɨ ba ji bhɨi jupaaban na pai' tum
namki'ñ no'ñ gɸ' tu bhiiñor, mi' pɨx ji chɨɨ gu
Lebii, maraa'n gu Alpeo, gui' nar tuumiñ
tu taandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam
Rooma kam, Seesar tɨigim, na mi' daakat
pɨx ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam mi' tu
namkidhim. Ba' mui' ji ai gu Jesuus, mi ja'p
amuub xi kikbuk jup tɨtda:
—Aañ pui' ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ nap xib dɨr
gammɨjɨ bañ kaichgɨda'.
Ba' gui' nat jax kikbuk pɨx chu'p jum duu
cham jax ji chɨ'ɨɨk, gammɨjɨ pɨx ko'kmar jiim
am.

Gu Jesuus na ja bɨɨm ba tu jugia' gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñdha' gu ja'tkam
15 Ba' gatuuk ma ja baidhak gu Lebii gu
ja'tkam mummu kia'mi'ñ nam mi' tu ju-
gia' buiñor. Moo jimchu' gu Jesuus gio

gu ja'tkam tugi'ñ, gio jai' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam Rooma kam Seesar tiigim, gio gui' nam pui' ja bia'ka' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam nam sap cham tu' ka'm ti nii'ñ. Ba' gu Jesuus jix bhai'm taatit bhai' ji chu juu ja biim, nam gu' mui' ba kaichu'. 16 Ba' ji'kchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', am bhaak jamit na mit tii gu Jesuus na ja biim tu kua' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam Rooma kam, Seesar tiigim, gio gui' nam pui' ja bia'ka' nam sap cham tu' ka'm ti nii'ñ. Ba' ja'p ja'k xi ja boosgak jamit gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesuus, jup ja titda am:

—¿Jax ku ba' ja biim tu kua' dhi jam gɸ'kam tuk dhi tuumiñ tutaandam gio dhi' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ?

17 Gu' ji na gu' ja kɸɸ gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu ja'tkam no'm jix kikii', na gu' cham ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja duduadhi'ñdha', na gu' dai nam gɸ'gɸrkam jum taat ka'. Gu' gui' ji nam ji'k jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda', nam gu' soi'm ilhii'ñdha' nam jix dhuduadhim ka'. Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam gɸ'gɸrkam jum taat, nam pui'm aa' nam tu' ka'm ti nii'ñ, gu' ja'pji gui' ji nam ji'k bax maat nam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' soi'm ilhii'ñ buiñor gu Dios. Dhi' ji' ji nañ ba' ja baidhika'.

Gu Jesuus nam ba tikka' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

18 Ba' maa'nnim ji'kchi gu ja'tkam mui' ma tikkam jamit gu Jesuus na sap jax kum ba' cham ji'xkat pai' dhuuk ja nii'ñ nam jum saab gu ja'tkam tugi'ñ. Na gu' gui' nam kaichu' gu Juan gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', gammiji pix ja nii'ñdha' am nam jum saabda'. Ba'p titda am mummu ɸɸk:

—¿Jax ku ba' aap gum ja'tkam tuk cham ji'xkat pai' dhuuk ja nii'ñ ich nam jum saab?

19 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax no' jaroi' mu pai' ba xim tiimum, nam gu' cham jum saabum jum ilhii'ñdha' gu jajaa'nni'ñ, nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Ba' pu'ñip ji buusan ja bui dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum jum ilhii'ñ am gu xib, nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'ii' ja bui. 20 Ku gu' kam aajim ji nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gui' nam boiñ bhichdha', jano' dho gi ba' bam saabu' am ji.

21 'Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no't alhi'ch iikik gu xibkam jannulh tii xi dhaax gu tii'dharga'n no'r kilhii'ñga'n. Maa'n na jax giop sarnia' biix xikoolh dhir, na gu' bhai' ji so'lhka' gu xibkam jannulh na pai' dhuuk xi bakuana'. 22 Piam ja'p na jax gu biiñ, nam gu' xixiibkam jajo' bopko bhaan tu aidha' gu buusai'ñdham, na gu' no'r kiklhi'ñga'n, maa'n na jax xixiipñia', pu biix jum nu'aa' dho gu', na gu' giilhim jix o'jo' ka'. Pui' kum ba' xixiibkam jajo' bopko ta'm bhaan tu aidha' gu biiñ gui' na kia'pix buusnidha'.

Gu Jesuus gu ja'tkam tugi'ñ nam tu kaipgaidhat tu ko'iidha' gu muraa'n ga'n gu tiriik
(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

23 Ba' maa'nnim na pai' dhuuk cham tum juanda', ma jii gu Jesuus nammi gama ja'k maa'n kap, moo mi' buusnichu' na pai' ti ix gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'ñ na ja biim jimchu', xi u'iidhat gu muraa'n ga'n xi kaipgaidhat tu ko'iim am. 24 Ba' pix am bhaak jamit ji'kchi gui' nam pariseos jum tiiti'nda', na mit gu' ja tii nam ka tu u'iim gu tiriik muraada'. Ba' mu boopok jup titda am gu Jesuus:

—¿Jax kum ba' pui' tu buim dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib cham tum juan?

25 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkui'ñ aa mi' u'uan ta'm nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'ñ jano' maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? 26 Na mit tu juu bo gu paan gui' na mi' tikiix kat gɸ' chiop, nat ja maa gu Abiatar gui' na mi'r ja gɸ'kam tuk ka' jano' gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na saak dai gui'x bhaai'n ka' nam kua'da' git.

27 Ja'pni ba' moop ja titda jia:

—Pui' kuñ ba' aañ cham pai' jax ja titda dhiñ ja'tkam tuk, sia kuñ ja nii'ñ nam jax tu buim. Na gu' na pai' dhuuk cham tum juanda', dai nañ jiñ jiipi'ñka' no'ñ jix aa' cham jax ji kai'chit. Piam kuñ gu' tu' jax jup jix dhuñiim, ¿jax gip bua? Na gu' dhi tanoolh cham tu' jax kai'ñkam pui' ja'k jum duu nañ bixchu' jix chu xidhuutu'n ka'. 28 Na gu' pur cham tu' gu pui' na pim jax ja'k tii xi ilhii'ñ aapi'm. Aañi' ji nañ jix maat, nat gu' pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ba' ya' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam biix nam ji'k tu' jax buada', sia na pai' dhuuk cham tum juanda'.

3

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' gu nobii'ñ
(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

1 Ba' mikkat nat giop bam ai na pai' dhuuk cham tum juanda', gio mui'p ma jii gu Jesuus maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jimdat miji ji baa. Ba' maa'n mijip daa gu maa'nkam nax muuk ka' gu nobii'ñ. 2 Ba' pix niidhim am gu

Jesuus gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', ea no't sap moo ba ji dhua'ñ gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ, na sap ba' dhi' bhaan jix bhaai'n ka' nam jax tɨ'ya' nam ɨattulhdha'. Na gu' jano' aagix ka' na cham tum juanda', nam cham tu' jax buada' gu ja'tkam. 3 Ba' mui' ba bai'ñ gu Jesuus gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ, jup tɨtda:

—Eap bhai' xi jim jiñ jaduuñ. Ya'ni ja'p jap xi kɨkbu' amuub.

4 Ba' pui' xi chɨɨdak jup ja tɨtda ɨp gu jai' gui' nam mi'x bhaamut nɨi'ñ:

—¿Jax pɨn jum kai'ch gu ñɨo'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñɨx? ¿Tu' pɨn jix bhaai' nach jax buada' na pai' dhuuk cham tum juanda', nach jix bhai' tu buada' aa pɨn, ka' pɨn nach jix buam tu buada' aa? Pui' na jax gu jaroi' no'x io'm jix ka'ook, ¿jax ja'k jum aagidha', nañ dhua'ñdha' aa, ka' nañ mi' pɨx xi ñɨi'ñdha' aa no' mi ja'p ba mumkɨ jiñ chaagiob?

Alh pu ni jaroi' ku ñɨok, mi' pɨx pu tu'ii' am. 5 Ba' nai' xi ja nɨi'ñ gu Jesuus bɨɨx xikoolh gu ja'tkam jix buam jum ɨlhdhat, jɨ'x tɨi am jix bhaamum jum ɨlhii'ñ, na gu' ni jɨ'x ku ja jujur am baapak na jax tɨi tu ja a'gi'ñ. Ba'p tɨtda ɨp gio gu maa'nkam gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Eap xi sɨlhiiñ dhim nob jiñ jaduuñ.

Ba' gui' ja'p jup xi sɨlh, jix kɨɨ'p jum duu na ja'p xi joiñi'ñ, panaas ku moo pu cham pai'x muuk kat. 6 Ba' bhaakuk jotmoda' jii mɨt gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' bhammɨ ja'k ja bui gu ja'tkam tugi'ñ gu Eroodis gui' na sap jir gɸ'kam ka', nam sap ba' bhai' xi chu a'gai maap nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesuus.

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'kkam mummu ju'ñdharan na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai' gui' na Galilea bhaan bɨpio' gu dɨbɨɨr

7 Gu' ji nat gu' ba jii gu Jesuus ja bɨɨm gu ja'tkam tugi'ñ mummu ja'k na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. Ba' mui' ja'tkam pɨx chu'p tui'dhi' am nam mu oi'ñchu', moo gu Galilea oi'ñkam gio gu Judea kam. 8 Gio jai'm mui'p jimchu' gu bhammɨ dɨr ja'k kam Jerusaleen, gio gu Idumea kam, jai' gu baasɨ'n dɨr ja'k kam xia'lhbui na pai' bhɨɨx gu Jordaan Ak, gio gui' nam bɨɨx xikoolh oi'dha' mummu na pai' gɸ'gɸr jir kikcham na pai' Tiiro tɨ tɨɨ' gio ja'p ja'k na pai' Sidoon tɨ tɨɨ', nam gu' pui' tɸ kɸɸ na gɸ'gɸr jup jum duu'nkam jix bhai' tu buim gu Jesuus. 9 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus gu ja'tkam tugi'ñ nam sap maa'n jix io'm ju'ñdharan ja'k xi buusaichulhdha' gu kanuub, na sap ba' bhaan bha tɨsdia' nam cham mi' ki'spa' gu ja'tkam no' mi' pɨx ja'p kɨɨk dɨɨrap. 10 Nam gu' giilhim mui' pɨx ji aajim gux kako'kkam, gio nam gu' alh na jɨ'x kɨ'n nam amuub jix aik na pai'p tu'ii', pɨx am jum tutki'ñ am, aa'nda' gɨt nam jax pik jum duñɨa', nam gu' pui' tɸ kɸɸ nat mui' ba ja dudua'ñ. 11 Ba' jɨ'ma'n mi'p oipo am gu ja'tkam na ja a'm jup tui'ñgɨda' gu cham kɨkɨɨ' ɨ'ii'mda' na ja naanbichu'nka'. Ba' nam jax tɨgia' gu Jesuus, mi' ja o'lhia kɨ'n ji gu'nguk am bɨɨpi' dɨr, ba' gɸ' kɨ'n mui' pu nokia' gu maa'nkam, na gu' pui' ja'k jurtu'nda' gu cham kɨɨ' ii'mda', jup tɨ'ya':

—Aap jir di' nap jir Maraa'n gu Dios.

12 Gu' ji na gu' pu ja sosbhichulhi'ñ gu Jesuus nam mui' tɨi ji ñokia' nam sap cham mi' maaxik kɨɨsa' nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesuus na ba ja aaga' mambhɨɨx daman gook gu ja'tkam tugi'ñ nam jir noonbi'ñ ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

13 Ba' gatuuk ma jii gu Jesuus maa'n kap na pai'r oidha' ta'm, xi ja baidhak jɨ'kchi gu ja'tkam tugi'ñ na jax chu'm jix aa' dɨɨlh na ja bɨɨm jimda', ba' gui' ma oi mɨt ɨp. 14 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhammɨ tɨɨtɨs oidha' daam, bhai' ji ja aa nam jax chu'm bar noonbi'ñ ka' gammɨji, mambhɨɨx daman gook moo aich. Dhi' sap ba' bhaankamu'n nai' ja jootsa' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñɨo'kɨ'ñ gu Dios, 15 gio nap ja tɨtda nam pui'p ba ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, gio nam mai' ja jootosda' gu cham kɨkɨɨ' ɨ'ii'mda' ja a'm dɨr gu ja'tkam gui' nam jix ñanaanbi' ka'. 16 Ba' gu Simoon maadɨt jir di' na bar nobii'ñ, gui' na gook kɨ'n jix mat ka' gu Jesuus, Simoon Peegro tɨɨtɨ'nda'. 17 Mi' dhɨr ba' moo gu Jakoobo gio gu Juan, daim sɨspidhim, maamra'n gu Sebedeo, gui' nax joi'ñdha' na Boarnerjes ja tɨɨtɨ'nda' gu Jesuus, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jix bhaa'mnagɨm. 18 Gio ba' mi' dhɨr moo gu Anrees, Piliip, Bartolomee, Mateo, Tomaas, gio gu jumai Jakoobo, maraa'n gu Alpeo, gio gu Tadeo, gio ba' gu jumai Simoon, gui' na ja kaichgɨda' gui' nam kananiistas jum tɨɨtɨ'nda', 19 gio ba' gu Juudas Iskariote, gui' na gatuuk ja aa'ñdhara' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam na pai' oirɨda' gu Jesuus nam ba' boi bhɨichdha'.

Gu Jesuus gu jajaa'nni'ñ nam ja'p jum aa'nda' na cham juraa'n ka bia'ka'

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Ba' gatuuk na mɨt ja'k suulhgɨk bhammɨ dɨr na mɨt pai' jimɨɨk, gio mi'p ji ai mɨt nam pai'x joi'ñdha' nam tɨbiappuda'. 20 Ba' cham jɨ'x mɨɨkim gio pɨx ja'x jup ji ai mɨt gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamɨt, pu cham jax jix bhaai' na tu jugia' gu Jesuus ni gu noonbi'ñ, na gu' dai nam tɨi ja palhbui'ñchu' gux kako'kkam. 21 Ba' pui' ba tɨ kai mɨt gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus na cham bhaai' na jax tu jugia'. Ba' bhai' ma jii mɨt mummu dɨr nam pai' oi'dha' na mɨt bhai'

ba baidham, nam gu' ja'p jum aa' na cham juraa'n ka bia'.

Gu Jesuus nam maakam ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na sap jajo'k gu ja gɸ'kam tuk bhaan jup tui'ñgɨda'

22 Gu' ba' gu Jerusaleen kam na mɨt mi'p ai gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios, maakam jup ai'chuxi'ñ am gu Jesuus, jup kai'ch am na sap jajo'k gu ja gɸ'kam tuk bhaan jup tui'dhi', pui' sap kum ba'x jɨɨgi'ñ gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' na mai' ja jootos ja a'm dɨr gu ja'tkam jix ñanaanbigɨm. 23 Gu' ji na gu'x maat gu Jesuus nam jax kai'ch, ba' maap ja jumpadak bhai' ji chu ja a'gi bhaan ji chu ua'rgidhidhat gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch nam sap ba'x maatɨt kaaya'. Jup ja tɨtda jia:

—Ni jɨ'x iam kur pui' na pim jax kai'ch. Jax dhui na cham jɨ'xkat mai' ja jootsa' gu ja'ook gɸ'kam jum aa'ndam gu bɨɨma'n tu-utu'm jajo'k, nam gu' maa'n ii'mda'p duuk. Na gu' no't maadɨt tɨi mai' xi joot, ja'p ji busnia' na dɨɨlh mai'm jootsa'. 24 Na gu' dhi' ja'pni na jax gu dai gɸ'gɸrkam jix kakai' no'm cham maa'n ñɨ'ook jup duuk, no'm jɨ'ma'n tu' tɨi jax jix dhuñɨim na jax ja'k jir joidham, no'm gu' jai' maakam jup kai'chim, mi' pu cham tu' jax ji dhuuji mam pataasa' am. 25 Piam ja'p na jax gu ja'tkam no'm jir maap jum oi'dhagɨm no'm daim kokda, nam gu' mi' pui' xi kai'chimɨi gammɨji pix ta'tak jimia'. 26 Pu'ñip jum duñia' gɨt gu ja'ook gɸ'kam jum aa'ndam no' jax dhuukat bhai' ji bhaamu' gɨt ja bui gu bɨɨma'n tuutu'm jajo'k, na gu' mi' pɨx ja'p ji bi'ya' gɨt ba', cham ka nɨnɨi'ñdha' am gɨt gu noonbi'ñ, nam gu' ba bhaaku' gɨt buiñor.

27 'Gu' matgam gu ja'ook gɸ'kam jum aa'ndam cham aa' ji na jaroi' tu' kɨ'n ja juanda' gu bɨɨma'n tuutu'm jajo'k. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogɨm jix bhangɨm no' mi' pai' kio, nam bɨɨx pɨx jix ɨɨbhi'ñdha' gu ja'tkam nam amuub aaya', sia kum tɨix chɨ ɨɨxdham gu bɨxchuga'n. Dai gu jaroi' no'x maat nax io'm jix oo' na ba' mu jimɨi xi buuprai bha ja'p xi dhaasai na ba' ba tɨ ɨɨxdha' gu bɨxchuga'n. Ba' aañ xib pu'ñip ji buusan na jax gui' nax io'm jix oo', na gu' pur cham tu' aañ jiñ bui gu ja'ook gɸ'kam jum aa'ndam, pu ni jɨ'x dho moo kur jiñ jupaabkam.

28 'Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨida', bɨɨx na jɨ'k ja'tkam jix bhaai' na jax ja'k duuji uañchudhɨx ka' gu ja ua'tulhdhara', sia kum giilhim jix buam tu ñiok, dai na bɨɨpɨ'm aa' nam soi'm ɨlhdha' buiñor guñ Gɨ'kora'. 29 Gu' ba' gui' nam jɨ'k jix kɨ'ɨɨ'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dai nam pɨx am tɨ'ñchuka' nam gammɨjɨm tulhiiña', na gu' cham jɨ'xkat ka oñia' gu ja ua'tulhdhara'.

30 Ba' dhi' na pui' jɨ' ja tɨtda, na mi' pɨx ja aagi'ñ na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jup tui'dhi', cham tu' na tu' jajo'k gu ja gɸ'kam tuk nam jax ai'chuxi'ñ gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios.

Nam mi' ba aaya' gu Jesuus gu jajaa'nni'ñ gio gu dɨ'ɨɨ'n

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

31 Ba' ja'xpɨx mi' ba ai mɨt dho gi ji ba' gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus gio gu dɨ'ɨɨ'n, mummu ja'p ji guguu mɨt gama ja'k, na gu' cham bhai' nam jax mia'n aaya', nam gu' giilhim mui' mi jumpax gu ja'tkam bɨɨx xikoolh dhɨr mi' na pai'p tu'ii'. Ba' mɨjɨ xi chu joochxi mɨt na sap mu jimda'. 32 Ba' pui'p ba tɨtda am gui' nam mi ja'p mia'n daraa bɨɨx xikoolh dhɨr:

—Mi' sap pai' ba ai mɨt gum jaaduñ gio gum naan, sap jum gaagim am.

33 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Jax japim ba' ɨlhdhat pui' kai'ch? Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ɨlhii'ñ nam dai gui'r jiñ jaaduñ gio guñ ñaan.

34 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk nai' xi ja tɨigɨk gui' nam mi ja'p daraa bɨɨx xikoolh dhɨr, jup ja tɨtda:

—Na gu' aapi'm jai' dhɨt na pim ya' daraa, pui'p bar jiñ jaaduñ japim. 35 Na gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' gu Dios, dhi' bar jiñ jaduuñ ka' gio nar jiñ ñaan ka'.

4

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tiriik giigi'ñdham

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Ba' mɨkkat jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam, mummu ɸɸk ju'ñdharan na pai' gɸ' suu'n gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. Ba' gook alh mi' ka jumpax am nat jax bhai' ji chu a'ga, gu' ji na gu' cham jɨ'x mɨɨkim giilhim mui' mi' mam jumaap jamɨt. Pui' bhai' ma tɨs kanuub ta'm, na gu' mi ja'p amuub jup sɸ' suudai' jugi'ñ. Bhai' ba' ji dhaakat bha tu ja a'gi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' dɨɨrap. 2 Bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch nam sap ba'x maatɨt kaaya'. Ba' maa'n ja'pni moo mui' ji kɨi nat mui' ji chu a'ga:

3 —Ea na pim moo bɨɨx jam jujur kɨ'n xiñ kaaya' nañ jax jam tɨida'. Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mummu pai'p ka jii, jɨ'kchi moo xi jur na mi' pɨx katka' gu moikda'n. Gu' ji na gu' mi ja'p tum oipoda', jotmoda' pɨx am boi ba kaat mi moika'n tɨr. 4 Ba' gatuuk nat mui' ji chu gii' gu tiriik, maa'n na mɨt jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nɨnɨi' gui' nat mi' suulh na pai' pɨx am boi ba kaat, na gu' maaxik pɨx dharaat, na gu' bax chu kabaak. 5 Ba' jai' ja'p ja'k ai' cha'm jup suulh ɨp na pai'x

komaalhim jir dɨbɨɨr. Dhi dho gi gu' tɨɨ jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. 6 Gu' ji na gu' maa'n nat jax mɨɨ'ñ gu tanoolh nat bhaan mi' ji chotnorimɨ, nat gu' cham tuukab takta, dai nat ba gaa pɨx. 7 Ba' jaɨ' nat ja'p ja'k jup suulh na pai'x joɨ'ñdha' na tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', ba' pui' tɨɨ bhai'p ji bubua. Gu' ji na gu' jotmoda' bhai'p ji ɨ'pu gu u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, pu cham tu' ka bhaai'. 8 Ba' gu jaɨ' nat ja'p iam jup suulh na pai'x kɨɨ' gu dɨbɨɨr, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji, alh ja'p sa'sbar jum kaip. Jɨ'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhɨɨx, jai' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pɨx pui'.

9 Ba' mi' dhɨr na pui' jɨ' xi chu ja a'gidhimɨk, jup ja tɨtda ɨp gio:

—Mi' pim pui' ba jimia' jɨ'k na pim jix maatɨt jiñ kɸɸ.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam
(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

10 Ba' ja'xpɨx na mɨt pai' ba jii gu mui' ja'tkam gui' na mi' tu ja a'gidhimɨk gu Jesuus, ba tɨkka'n am gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ gio gu jai' gui' nam pui'p kaichu' na sap ja aagi'ñdha' na tu' aagɨt jup kai'ch gu tu' tiriik giigi'ñdham. 11 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Matgam aapi'm saalh ka maachim ji na jax ja'k jix bhaai' na jam a'm tɨ nɨɨ'ñdha' gu Dios, na pim gu' bañ kaichu'. Gu' ba' gui' nam jɨ'k cham jiñ kaim nañ bhaankam tu a'ga guñ Gɨ'kora', pu'ñi pɨx ja'k jañ tu ja a'gi'ñdha' bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'ñga'n. 12 Na ba' sia kum tɨiñ ñɨɨ'ñ nañ jax tu buada', pu cham maatɨt ji ñɨɨ'ñdha' am, piam no'm tɨiñ kɸɸ nañ jax tu ja a'gi'ñdha', pu cham maatɨt jiñ kɸɸka' am. Ja'pni dhuuji ba' matgilhia' nam pu cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ba' dai nam pɨx am tɨ'ñchuka' na ja tulhiiñchuda' gu ja ua'tulhdhara'.

Nax bhai' ba tu aaga' gu Jesuus na jax kai'ñkam jup jum kai'ch gu tiriik giigi'ñdham
(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

13 Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda ɨp gio:

—¿Cham aa pim maatɨt jiñ kɸɸ? ¿Jax japim ba' duuji jix maatɨt jup kaaya' gu jai' nañ pai' dhuuk giop tu ja a'gidha' gu ja'tkam bhaan ji chu ua'rgidhai gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n? 14 Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch: Gu jaroi' na tu ja a'gidha' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na jax no't ba tu gii' gu tiriik. 15 Ba' jɨ'ma'n no' mɨt cham bɨɨx ja jujur kɨ'n kai sia kum jɨ'x tɨi kapup xi chɨ'ñchutgɨt palhɨɨp, na pai' dhuuk mi' ɸɸji gu ja'ook maakam xi jurtuda', mi' pu cham tu' kap jum buixi'ñdha'. Dhi ja'p ji buusnia' na jax gu tiriik gui' nat boi cha'm suulh. 16 Gu' ba' gui' nam jotmoda' tɨ jɨɨ'ñdha' jix bhai'm ɨlhdhai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x komaalhim jir dɨbɨɨr nar ai' cha'm nat tɨi jotmoda' bubua, dai nat cham tuukab takta. 17 Ba' maa'n nam jax gio mummu pui'p suulhgia' no' tu' ba ja duiñchu', nam gu' palhɨɨp pɨx nɨɨrda', na gu' mi' pɨx tu ja mamai'chɨkda' no'm baabui' moo tu' sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guñ Gɨ'kora'. 18 Gio gu jai' gui' nam pui' tɨi joidham jup kaaya', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x joɨ'ñdha' na tuutka' gu tu'x bii u'ux jix jo'ii'. 19 Na gu' no' mɨt tɨi ba tɨ jɨɨ'ñ, bhai' ji ja tukgidha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. Tu' nam pɨx bax joɨ'ñdha' nam bia'ka' jix dha'ram namkɨm, piam ku tu' nam pɨx jax bax dhuñiik ka' na tu' cham jum aagidha', nam jax dhui pɨx mi' bhaan jim iatat cham mi' pui' ka tuɨ'ñgɨda' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'. Ba' cham tu' pui' ka' kia', na gu' nai' pɨx ji jugiidha' gux Uañ Ii'mda'. 20 Ba' gui' nam bɨɨx ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdha', mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix aa' guñ Gɨ'kora', cham jɨ'xkat ja'k ka suulhgia' am, nam gu' gammɨjɨ buiñor bax biiñak ka'. Dhi' ja'p ji buusnia' na gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix kɨɨ' gu dɨbɨɨr, nat jum kaip maa'n oo'm daman mambhɨɨx, gio jai' ja'p na jax gui' nat baik oo'm jum kaip, piam ja'p na jax gui' nat jix chamaam oo'm jum kaip.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir mɨɨmdam
(Lk. 8:16-18)

21 Ja'pni ba' moop ja tɨtda:

—¿Jaroo pim nɨɨ'ñ nat xi mɨichdhak gu kañdhiir mɨjɨ ja'p pai' xi kɨi tu' kɨ'n xi chaa'bidhak no'x chukgam? ¿Piam aa na cham? Jax dhui na gu' cham tu maax ka' no' mɨjɨ pai' taa'bidhix, dai no' tɸ'kob kɨik tu' ka'm na ba'x bhai'x chu maax ka'. 22 Ba' xib pu'ñi pɨx ɨlhɨi'ñ am gu mui' ja'tkam, nam gu' cham maatɨt jiñ kɸɸ nañ jax kai'ñkam jup ja tɨtda. Ja'p jum aa' am nañ iam pɨx jix ɨxchuixim tu a'ga, gu' tɨi cham ji. Ku ba' gu' kam aaya' ji nam pai' dhuuk bɨɨx ka machia' na jax jir jum duukam. 23 Mi' pim pui' ba jimia' jɨ'k na pim jix maatɨt jiñ kɸɸ.

24 Ba' mi' dhɨr nat pui' jɨ' xi chɨ'ɨik, jup ja tɨtda ɨp gio:

—Jix bhai' pim moo xim ga'ngada' na pim jax ja'k duuji jix maatɨt kaaya' no'ñ pu'ñi pai' tu a'ga ja'p na xib. Na gu' no' pim moo soi'm ɨlhdhat jix maachik, dɨɨlh pɨx bhai' ji machia' pim, na gu' xi jam joi'mdai ba jam mattuda' gu Dios na jax jir jum duukam ka'. 25 Gu' ba' gui' nam jɨ'k cham soi'm ɨlhii'ñdha', no'm cham maachik, mi' pɨx ganai' jix ooda' am, panaas kum ja'p jix xijaim ɨlhii'ñdha', nam gu' cham biiñak ka' buiñor guñ Gɨ'kora'.

Na cham mat ka' gu ɨsdam na jax ja'k bhai' ji gɨ'lhia' gu tu' ɨxchuk

26 Ja'pni ba' moop ja tɨtda mi' na pai' tu ja
a'gidhimɨk gu Jesuus gu ja'tkam:
—Iam pɨx pui' ji buusan na pai' dhuuk
ja a'm ba tɨ nɨi'ñdha' gu Dios gui' nam
jɨ'k buiñor bax biiñak ka', ja'pni na jax gu
jaroi' no't ba tɨ ɨi gu ɨxchukga'n, no' mi'
pai' bia'kat. 27 Na mi' pɨx xi ɨsai, mi' dhɨr
dai na ka nɨirda' jɨ'k tanoolh, dɨɨlh bha
bubuakia', tukaa'ñ cha'm piam tataab, pai'
na pɨx dhuuk cham daaxix kam. Mi' pɨx ba
tuutka' na pai' dhuuk ba tɨgia' gu ɨsdam, pu
cham mat ka' na jax ja'k bhai' jim duñia'
na jax kia'pɨx bhai' ji bubuakia', piam na
jax bua't gɨ'lhidha'. 28 Na gu' mi' no't ba
bubua dɨbɨir ta'm dɨr, mi' dhɨr dai na bhai'
ji sa'sarka' gu jaaga'n, gio na ba muraa'nta',
gio na ba kaicha', suuduya' bhai' na jɨ'x jir
muraa'nga'n ka'. 29 Ba' na pai' bax kabaak
ka', dai na jiikai xi kaipgai ba' ulhña'.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na mostaasa jum tɨɨti'
(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

30 Ba' mi' dhɨr gio mui'p ji chu ja a'gi gu
Jesuus gu ja'tkam, jup ja tɨtda:
—¿Tu'ñ gɨt bhaan ji ua'rgidhai jam
aa'ñdha' na jax ja'k duuji ja a'm tɨ nɨi'ñdha'
gu Dios gui' nam buiñor bax biiñak ka'?
31 Ja'pni dho ji buusan na jax gu mostaasa
kai nar ɨlhi'ch alh, pu ni jax chu'm kaichuk
kur ja'xbui'. 32 Ku ba' gu' no' ñich mi ja'p xi
ɨi, giilhim gɸ'p jum duñia' ji na pai' dhuuk
bhai' ji buusnia', jix io'm tɸ'kob tu jimmɨ,
cham jax chu'm ja'xbui' tu jimmɨ gu jai' na
pui'p jir jum ɨsdam. Joidham xi boorak jup
jum bua, gu u'ji' ja ko'raar nam bha tu kakos
ka'.

Gu Jesuus na bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhimɨk tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam
(Mt. 13:34-35)

33 Ja'pni ja'k ba' tu ja a'gidhimɨk gu Je-
suus gu mui' ja'tkam bɨxchu' bhaan ji chu
ua'rgidhimɨk na ya' dhi oi'ñga'n jix chu
jai'ch. Nam pai' cham ka kaim nat ba' cham
ka tu a'ga. 34 Pu cham maa'nnim tu ja a'gi
nat cham tu' bhaan ji chu ua'rgidhak, gu'
ja'pji pu bɨix nat jɨ'x juugɨt tu a'ga na bɨxchu'
bhaan ji chu ua'rgidhimɨk. Ku ba' gu'x bhai'
ja aagi'ñ ji dai gui' nam jɨ'k kaichu' na jax jir
jum duukam.

Gu Jesuus na ba ñiokdha' gu jɨbɨilh gio gu suudai'
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

35 Ba' moo jano' jurnɨk nat pai' ba
ji dhɨdɨmpu, jup ja tɨtda gu Jesuus gu
noonbi'ñ:
—Maik gor jach jimia' bhammɨ baasɨ'n dɨr
ja'k dhi gɸ' suudai'.

36 Ba' gamai' ji jii mɨt bɨix suudai' dhaam
pu gui' gu kanuub ta'm na bhai' dhɨr bhaan
daakat bha tu ja a'gidhimɨk gu Jesuus, dai
na mɨt jax xi ja tabuimgidhak gu mui'
ja'tkam. Ba' gatuuk dɨr mui'p ji jii mɨt gu
jai' gui' nam pui'p kaichu' pui' kaknub ta'm
ɨp. 37 Ba' na mɨt nammɨ ba ji bhɨi ɨrban,
giilhim jix io'm bhai' ji jɨb, gio nat bhai' ji
gu'ngukɨ gu suudai', pɨx bhai' jim tu'aim
kanuub ta'm. 38 Ba' gu Jesuus mi' dhɨr ja'p
kuu' dɨr gu kanuub kooxchu' jim mo'xdhat.
Ba' ma ñiñiich jamɨt gu noonbi'ñ, jup tɨtda
am:
—Aapi'ñ jaduuñ, ¡bi ñiñia! ¡Tɨi' na jax jum
bua gu suudai'! ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?
39 Ba' gu Jesuus bamgɨk ba ñiok gu jɨbɨilh,
jup tɨtda:
—¡Cha'p bha ja'k buam jum buada'!
Gio ba' gu suudai' jup tɨtda ɨp:
—¡Cha'p joiñat suu'nka'!
Ba' jotmoda' nai' ampɨx ji chu juu, pu
cham pai' ka jɨbɨir. 40 Ba' mi' dhɨr jup ja tɨtda
gu noonbi'ñ:
—¿Jax ku pim ba' ja'p xi' pɨk jup jix chot-
don? ¿Moo chakui bɨix jam jujur kɨ'n jix
biiñak japim aa aañ jiñ bui?
41 Ba' mi' pui' pup tui'dhi' am, ja'x moo xi
mɨɨkim pa', na gu' cham bhai' nam jax tɨ'ya'.
Dai nam jup kai'chim jix dhu'npi'ñ kɨ'n:
—¡Ja'p moor gɸ'kam ji bak jia dhich
jaduuñ na ba' gam jɨbɨilh gio suudai' jix
jɨɨgi'ñ!

5

Gu Jesuus na mai' ja jootsa' mui' gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' bhai' dhɨr bhaan maa'n gu maa'nkam
(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

1 Ba' bhammɨ dɨr ba ai mɨt na pai' giop
bar ju'ñdharan, Gadaara tɨ tɨigim. 2 Ba' nat
jax mui' ji chɨm gu Jesuus bhai' dhɨr kanuub
ta'm, ba tɨi na mu ja'p ba jim maa'n gu
maa'nkam na cham kɨi' tu ii'mda', ampɨx jix
ñaanbi' ka'. Mu dɨr ja'k jim nam pai'm yassap
gu koi'ñga'n, 3 na gu' pui' tɨ ɨlhii'ñdha' nar
kia'mi'ñ pai' no'm jum yassap gu koi'ñga'n.
Pu cham bhaai'n ka' ɨp moo nam jax dhui
buuplhia' sia tu' baiñum tɨrbiñ kɨ'n, na gu'
giilhim jix oo' ka'. 4 Pai'jɨ tɨi ma buuplhia'
am baiñum tɨrbiñ kɨ'n sia tootnaran, gu' ji
na gu' maa'n na jax ɨ'kida', ba' pui' cham ka
juanda' am. 5 Ba' nabap tanoolh gio nabap
tukaa' mummu ja'p oirɨt jiiñakda' u'xchɨr gio
nam pai' jax jum yassap gu koi'ñga'n, gio na
dɨilh jum ko'ktolhdhidha' joodai kɨ'n. 6 Ba'
nat ba tɨi na mu ja'p oirɨ gu Jesuus, jotmoda'
mu mɨraak mi' o'lhia'n kɨ'n ji kɨkbu bɨipɨ' dɨr,
7 jup tɨtda gɸ' kɨ'n:
—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesuus
nap jir Maraa'n gu Dios gux io'm Gɸ'kam?

Cha'p tu' kɨ'n jiñ juanda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

8 Gu' nax choo'nnɨt na ba' pui' kai'ch, nat gu' maa'nnim pu ba ñiok gu Jesuus, jup tɨtda:

—Mu buusaiñ cham kɨɨ' ii'mda' bhai' dhɨr bhaan dhiñ jaduuñ.

9 Ba' ba tɨkka'n gu Jesuus gux ñaanbigɨm, jup tɨtda:

—¿Jax jap tɨɨ'?

—Lejion jañ dho tɨɨ' —jup kai'ch gux ñaanbigɨm—, nach gu'r mui' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda'.

10 Ba' soi'm duuk gio bhai'p ji ñio mɨt gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' bhai' dhɨr bhaan gux ñaanbigɨm nam jup kai'ch na sap chakui mu ja'k ja jootosda' mu pai' nam giilhim jum tulhiiña'. 11 Ba' ampɨk mia'n oipot jup ka tu kob am mui' gu tatooxkolh bha ja'p juurap oidha' ta'm. 12 Ba'p tɨtda am gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' gu Jesuus:

—Bhammɨni gu'ñi tatooxkolh bhaan jap ka xich jootsa' nach ja a'm ka xi baapkipu'.

13 Ba' siamri pui' ma ja tɨɨ'n gu Jesuus nax bhaai' nam bhammɨ ja'k ka xi baapkipu'. Ba' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' jotmoda' bubuakɨk bhai' dhɨr bhaan gu maa'nkam bhammɨ ja'k pu baapkim jamɨt. Ba' bhai' dhɨr ji boop jamɨt gu tatooxkolh na mɨt jax bha baap ja a'm, bha ja'p bhɨi mɨt gu bɨix a'nsap, boopok mɨjimmɨ pu baap jamɨt na pai' gɛ́' suu'nka' gu suudai', mi' mɨt pu koi dappaam bhai'kuk. Gook mambhɨix jix cha'tmam oo'm kat am gu tatooxkolh.

14 Ba' gui' nam ka ja bipia'dat gu tatooxkolh, totdonɨk pu jiboi'ññor jamɨt na mɨt ja aa'ñdham gu ja'tkam gu mummu gɛ́' kiicham oi'ñkam, gio gui' nam mu ja'p oi'dha' ji'dilh mɨ'mɨk. Ba' bhai' ma jii mɨt ɨp na mɨt bha tɨ tɨigim no' baabui' moor sɨlhkam na jax tum kai'ch. 15 Ba' na mɨt mi' ba ai na pai'p tu'ii' gu Jesuus, mi' pɨx ji chɨi mɨt nax kɨɨ' juraa'n bia'kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ñgɨt gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', bam tɨ'ii'ñ, na gu' gammɨji jix dhaapkat mu ja'p ka oirɨda'. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamɨt. 16 Ba' gu jai' gui' nam ji'k nɨi'ñ nat jax ja'k dua'ñ gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gio na mɨt jax dhuuk koi gu mui' gu tatooxkolh, mi' dhɨr jup ba ja aagi'ñdha' am gui' nam ji'k kia'pɨx mi' aajidha'. 17 Mi' dhɨr ba' bɨix na ji'k ja'tkam nam mi'p tu'ii' soi'm duuk jup tɨtda am gu Jesuus na ba jimia' mi' dhɨr.

18 Ba' nat jax bha tɨs kanuub ta'm ba jii ɨp. Ba' tɨix oidhamɨt gui' nat dua'ñ na kax ñaanbi' kat, 19 gu' ji na gu' cham aa' gu Jesuus, dai nat jup xi chɨidak:

—Ja'p ji nap ba jimia'ñ jaduuñ jum ki'aam ja bui gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha' ap nat maadɨt jix joi'mdak jum tɨigɨk jum dua'ñ gui' na bhaankam ya oirɨ gu Dios.

20 Ba' ma jii ɨp gu maa'nkam nat tu aagam nat jax dhuuk dua'ñ gu Jesuus, mu ja'p ji bhɨi mui' kap na Dekaapolis bhaan bipio'. Ba' bɨix nat ji'k kap ai, mi' pui' pup tui'ka' am na ba ja aagi'ñdha'.

Gu Jairo na ba umuagi'ñdha' gu Jesuus na dua'ñdhara' gu maraa'n
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Ba' nat gio bhammɨ dɨr jup ba tɨs gu Jesuus baasi'n dɨr ja'k mi' na pai' gɛ́' suu'nka' gu suudai', giilhim mui' mi' mam jumaap jamɨt ɨp gio gu ja'tkam, ba' mi' pup oirɨ ju'ñdharan. 22 Ba' mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Jairo tɨigim gui' na mi'r gɛ́'kam ka' maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' o'lhia'n kɨ'n ji kikbu bɨipi' dɨr gu Jesuus, 23 ba'p tɨtda soi'm ɨlhdhat:

—Aañ ja'p tɨi kai'chɨt jiñ jaduuñ nap iam mu jimia' gɨt jiñ ki'aam nap dua'ñdhara' guñ maraax, umri moo ba muukim. Aañ jix maat na dai no' pich xi dhaa, pu dodhia'.

24 Ba' gu Jesuus cham jax ji chɨ'ɨik mui'p ma oi.

Gu ubii na pu dodhia' na bhai' pɨx xi dhagia' gu jannulhi'ñ gu Jesuus

Ba' mui' ja'tkam pɨx chu'p tui'dhi' am, pɨx am kiki'spaim am. 25 Ba' maa'n mui'p jimchu' gu ubii na mambhɨix daman gook oidha' bax ka'ook. Nat pai' dhuuk ai gu masaa'n, pui' ja'k pu bii, cham ka duduarda', gammɨji pɨx ba mɨrda' gu ɨ'ra'n. 26 Mui' ko'kdai' mamtɨm tɨi ba ja umua', pui' na jax ba tu'ii'. Bɨix tɨi ba tu ga'ra gu tu' na bia'kat na tɨix dhuadhim ka', gu' ji na gu' jix io'm bhai' ji bhɨbhɨida'. 27 Gu' ji na gu' pui' ba tɛ́ kɛ́ɛ́ gu ubii na tu dudua'ñdhim gu Jesuus, ba' xi' mui' xi jimchu' mɨji ja'tkam tɨr na mia'n jix bhɨim na pai' jax jimchu'. Ba' mia'n bhɨik bhai' xi dhaa gu jannulhi'ñ, 28 na gu' pui' pɨx kai'ñkam ba' xi' mui' xi jii nap jum aa': "Dai pɨx no' ñich ba daa gu jannulhi'ñ gu Jesuus, pu dodhia' iñ." 29 Ba' jotmoda' pu kɨkbu gu ɨ'ra'n, gio nat jix bhai' bhai' ji chu tatdat na kax chu ko'k kat. 30 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nat maadɨt ba dua'ñ gu jaroi' nat jax bha dhaa jannulhiran, na gu'x io'm jir gɛ́'kam. Ba' ja'k gɨisɨk jup ja tɨtda gu ja'tkam:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am?

31 Ba'p tɨtda am gu noonbi'ñ:

—¡Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am sap! ¿Jax jap gi dhuip machia'? Na gu' mui' ja'tkam ya tum jiimchu', pɨx am jum kiki'spaim am.

32 Gu' ji na gu' gu Jesuus jix bhai' gan xi ja nɨi'ñ, panaas ku cham xi maat nat jaroi' bha dhaa. 33 Ba' gu ubii jix choo'nnɨt gi'bukidhat mi' o'lhia'n kɨ'n ji kikbu bɨipi' dɨr gu Jesuus, na gu'x maat na dhi' aagɨt jup kai'ch. Ba'

bɨɨx ba aagi'ñ nat jax kai'ñkam bha dhaa jannulhiran. 34 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Pu ba dua pich ji matgam jiñ jaduuñ, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Ba jimia' ap, cha'p jax kam aa'nda'. Cham tu' ja'k ka gɨxia' gu ko'kdai' nam ɸɸkat.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu maraa'n gu Jairo

35 Ba' na mi' ka tu a'gichu' gu Jesuus, mi' ba ji bubua mɨt jɨ'kchi gu ja'tkam mummu kam nar pai' kam gu Jairo, ba'p tɨtda am:

—Ba muu ji matgam gum mar. ¿Jax gip kax bhaai' sia kup mui' tɨi ba bai'ñchu' dhi gɸ'kam?

36 Gu' ji na gu' gu Jesuus ja kɸɸ nam pui' jɨ' tɨtda gu Jairo, ba'p tɨtda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'. Dɨɨlh jup kai'ch am ji matgam. Aañ jiñ bui pɨx jap jix biiñak ka'.

37 Ba' mi' cham ka aa' gu Jesuus na ja bɨɨm ka jimda' gu mui' ja'tkam. Dai gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan sɨpdhi'ñ gu Jakoobo, xi ja baidhak mu ja'k ji dhuu na pai' kio gu Jairo. 38 Ba' na mɨt mummu ba ai, giilhim tum kai'ch, gɸ' kɨ'n tum suan, gio nam giilhim jix buam jum aa' nat ba muu gu tɨiyax. 39 Ba' gu Jesuus mu baakɨk ba'k chɨr jup ja tɨtda:

—¿Tu' ma jam duu jiñ jaaduñ na pim ba' moo ja'p giilhim kai'ch? Gɸ'gɸr suan japim. Jax dhui na cham tu' muukix gu tɨiyax, matgam mi' pɨx ji na koos.

40 Ba' dai na mɨt xi a'sɨk nat pui' jɨ' xi ja tɨi'n, nam gu' cham jɨigi'ñ, ja'p jum aa' am na pɨx ja'p kai'ch. Ba'p ja tɨtda nam sap ka xi bubuakia' mi' dhɨr ba'k chɨr. Ba' gui' pɨx jup ji bubua mɨt, dai ba' gu taata'n gio gu dɨ'ɨɨ'n gu tɨiyax mi' ji bii mɨt, gio ba' gu noonbi'ñ gui' na pu ja bɨɨm jimchu'. Ba' mui' ji ai mɨt mi' na pai' kaat gu mukdha'. 41 Ba' gu Jesuus nobi'ran xi dhaagɨk jup tɨtda:

—Talita kumi —na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Xi bamii' tɨiyax.

42 Ba' nat jax pu tɨi'n, bhai' ji bam gu tɨiyax, mi ja'p pɨx gan ba oirɨ na gu' bar gɸ', mambhɨix daman gook oidha' bia'kam. Ba' mi' pui' pup tum tu'ii' na mɨt pui' tɨ tɨi, am cham bhaai' nam jax jum duñia', nam gu'x io'm jix bhai'm taat. 43 Ba' xi ja soo'mchulhdhak gu Jesuus nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat jax dhuuk dua'ñ gu tɨiyax, dai nat xi chianɨk gu dɨɨdɨ'n na ba tu makia'.

6

Gu Jesuus nam cham kɨigalhdha' mummu Nasareet

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

1 Ba' giop ba jii gu Jesuus ja bɨɨm gu noonbi'ñ mummu ja'k Nasareet nar pai' kam. 2 Ba' nat bam ai na pai' dhuuk cham tum juanda', mui' ma jii maa'n kap mu nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' ɸɸk bhai' ji chu ja a'gi gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii'. Bɨix mi' pui' pup tu'ii' am na mɨt kai, na gu' giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Ba'p kai'ch am dɨilh:

—¿Paa ba' ji chum mamtuxdhak pui' pɨk joidham jix bhai' xi bua? ¿Jax moo duukat jix aix na jax tɨ'ya'? Tɨi' na gu' bɨxchu' pɨx nar jix bhai'm duukam jup tu buim. 3 ¿Cham aar di' gui' na u'uux ka tu jibda' na bɨxchu' kap tu buada', na Mariiya jir dɨ'ɨɨ'n, nam jir jum sɨspidhim gu Jakoobo gio gu Josee gio gu Juudas gio ba' gu Simoon? Gio gu u'uub sɨspidhi'ñ, ¿cham aa pɨn ya' tu bɨpna' am?

Mi' pui' xi kai'chimɨk gan ji ɨɨ mɨt, nam gu' ja'ppɨx maa'nkam ilhii'ñ. 4 Gu' ji na gu'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Cham dho jɨigi'ñdha' am gu mia'n jum oi'dhagɨm gu jaroi' no' tɨi xi chu ja a'gi'ñ bhaankam gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' chi ba' pɨk no'm jir jum jaja'nnim. Dai no'm jir mɨk kam nam ba' siamri jɨigi'ñdha'.

5 Ba' mi' xi ja dudua'ñdhak jɨ'kchi gux kako'kkam, dai na bhai' pɨx xi ja da'ngɨ, pu duduar am. Cham pai' moo maa'n jup duu gu tu' nax io'm jix bhai'r jum duukam, na gu' ampɨx jix chum bhaak. 6 Gampai' ji dhuu gu Jesuus, na gu' ni jɨ'x kum buiñor jix biiñak gu mi' oi'ñkam. Pui' ma jii mi' dhɨr mummu ja'p jai' kap, na jɨ'x jir mia'n pa', na pai' jax jir kikcham, na tu ja a'gidhim gu ja'tkam.

Gu Jesuus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

7 Ba' maa'nnim maa'n kap maap ja jumpadak gu mambhɨix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesuus, nai' ja joot go'gok nam jai' nai'p xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Jup ja tɨtda na sap ja palhbuidha' guch Gɨ'kora', na ba'x bhaai'n ka' nam bhaankamu'n mai' ja jootsaidha' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm dɨr gu ja'tkam gui' nam jɨ'k jix ñanaanbi' ka'. 8 Gio ba' nap ja tɨtda na cham bhaai' nam kusbioda' tu' asaak, nich chu' koi' kum ua'da', nich chu' tuumiñ, dai uux tapoorak nam kɨ'n oxiakkidha'. 9 Gio gu ja sussak daipu' nam jax aa'ntu'nda', gio gu ja jajannulh pu daipu' nam jax tɨ tɨichgɨda', cham bhaai' sap nam jai'p tu ua'da'. 10 Ja'pni ba' moop ja tɨtda:

—Pai' kikcham na pim aaya', no' ampɨk maadɨt jam tɨbiapputu'n gu jaroi', mi' pim xi juruuñdhai, na pim pai' tɨimu' tu ja a'gidhimɨi gu mi' oi'ñkam na pim ba' giop ba jimia'. 11 Piam ku pimɨt gu' mi' pɨk ai nam pai' cham jam kɨigalhi'ñdha', nam cham jɨ'x jam kaim ka', pu jimia' pim maakam ja'k, dai na pim xi xiixkai gu dɨbɨɨr mi jam tooton am na pim jax gamai' ji jimia', na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na mɨt cham jam kɨigalh. Tu'

sɨlhkam kɨ'n jañ ya' jam aagi'ñdha', cha'pim jax jum aa'nda' sia kum jai' cham jam kaim. Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nam ba' pui' tɨi bam aa'nda', nam gu' giilhim jum tulhiiña' jix io'm, cham tu' pui' na gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

12 Ba' gui' ma jii mɨt ɨp nai' ja'p na jax jir kikcham na mɨt tu ja a'gidham gu ja'tkam, jup ja tɨtdaim am nam sap mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gɨ'kora'. 13 Gio ba' na mɨt mui' mai' ja joot gu cham kɨkɨɨ' ɨ'ɨi'mda' ja a'm dɨr gux ñanaanbigɨm, gam na mɨt mui' ja dudua'ñ gux kako'kkam, dai nam bhai' pɨx xi ja julhii'ñdhim gu tu' joidham jix xuu'ngi'.

Na mɨt jax dhuuk mua gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

14 Ba' gu Eroodis gui' nar gɸ'kam ka' pui' ba tɨ kai na mu pai' oirɨt jix bhai' tu bua gu Jesuus, nam gu' pɨx ja'x pui' tu a'ga gu ja'tkam. Ba'p kai'chdha':

—Dhi' bak gu Juan ja'tkam bopkondam gio duadɨk jup ba buus mu dɨr koi'ñga'n tɨr, pui' ku ba'x io'm jix bhai' ba tu buim gu tu' nax bhai'r jum duukam.

15 Jai'p kai'chdha' am:

—Ja'pji Eliiyas ji chi, gui' nat saak maaxik tɨs jix dhaam ja'k.

Jai' maakam jup kai'chdha' am:

—Ja'pji chi maadɨt pɨx jir di' gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankam tu a'gimɨk gu Dios.

16 Ba'p kai'ch gu Eroodis na pui' ba tɸ kɸɸ nam pui' jɨ' kai'chdha':

—Ja'pji Juan ji nat gio duadɨk jup ba buus mu dɨr koi'ñga'n tɨr, gui' na ñich tu chia na mɨt ɨɨ gu ma'oo'n.

17 Ba' giilhim bax choodon pui' xi kai'chɨt, nat gu' dhi' tu'm da'p duu na mɨt pai' dhuuk daa gu Juan jano' nat baiñum tɨrbiñ kɨ'n buuprak tu chia nam mu kuuppu' nam pai'm kukpa gu ja'tkam, na mɨt gook dɨt maap jim daagɨk gu bɨnga'n Erodiiyas tɨɨgim, gui' na bɨɨpɨ' dɨr kar bɨnga'n kat gu Piliip nam jir jum sɨspidhim gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji ɨɨx, sia kum tɨir jum sɨspidhim. 18 Ba'p tɨtdada' gu Juan:

—Cham jir am nap bɨɨma'n tu kioka' dhi ubii jiñ jaduuñ, na gu' moo mia'n jir jum jaduuñ ga'n.

19 Ba' giilhim bhai' ji bhaam gu Herodiiyas buiñor gu Juan nat pui' tɨ kai na sap pui' jɨ' kai'chdha', tɨix chu chiañim ka' nam mu'aa'. 20 Gu' ji na gu' soo'mcholhi'ñka' gu Eroodis, na gu'x ɨɨbhi'ñdha', na gu'x mat ka' na bhaan tɨ nɨi'ñdha' guch Gɨ'kora' gu Juan, na gu' gammɨjɨ tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha', gio na gu'x io'm jix bhai' xi buada' na xi chu a'gi'ñdha'. Ba' joidham kɸɸkɸ' gu Eroodis, sia ku tɨi cham pɨk maatɨt kɸɸka' na jax kai'ñkam jup tɨtdada', pui' ku ba' cham aa' nam mu'aa', pui' pɨx tɨi ka xi kuu. 21 Gu' ji na gu' moo jano' pɨk bhai'p jir koi'cham kat nat bhai' tu chia gu Eroodis nat tum bhai'ñ gu koi' nat sap jum ai gu oidharga'n. Ba' ma tu juu ja bɨɨm gu o'rosiiris tugi'ñ, gio gu sandaarui'x chugi'ñ, gio jai' gu Galilea kam gui' nam pui'p jir gɸ'gɸrkam jum aa'ndam ka'. Ba'x bhai' pɨx jum ɨlh gu Herodiiyas, na gu' bax maat nat noonbiran ba gɨi gu kɨ'darga'n. Ba' dai na mɨt xi chu a'gak gook dɨt gu tɨyaa maraa'n nam jax ja'k duuji jix bhai' bhɨɨya' gu Eroodis na ba' mi' bhaan jim tukgidhai aaga' na tu chiñia' nam boi bhɨichdha' gu Juan. 22 Ba' mi' dhɨr ja'xpɨx nam mi' ka tu kua', mi' ba baa gu tɨyaa, ba' mi ja'p ma chɨ nɨi ja nɨi'ñchudat gu ja'tkam. Alh ɨam ko'raaru gu Eroodis pui' nat jax ja'k tɨ nɨi, gio gui' nam mi'p tu'ii' bɨɨma'n ba pui' ɨp. Ba'p tɨtda gu Eroodis:

—¿Tu'm a'm jum aa'? Ya'ñ dhop tu'ii' no'p tu'x aa' nañ jum makia'.

23 Jix bhai' moo xi chɨtda na ba' jɨɨgi'ñdha', jup tɨtda:

—Ja'p ji moox gɨ'm jañ ya' pum tɨtda. Jum makia' iñ dho nap tu' ɨlhii'ñdha', sia dɨbɨɨr jañ dhom makia' ɨrban juugɨt gui' na jɨ'x bhaan bipio' ya' nach pai'p tu'ii'. Cham jax bua, nañ gu' bɨix ja daa' gu ja'tkam.

24 Ba' xi mɨɨ gu tɨyaa nat tɨkkam gu dɨ'ɨɨ'n, jup tɨtda mu ɸɸk:

—Jup jiñ chɨtda gu ya' kiokam na sap jiñ makia' nañ tu'x aa'nda'. ¿Tu'ñ bha tañia'?

Ba'p tɨtda gu dɨ'ɨɨ'n:

—Ja'p jap tɨɨda' na ɨɨkɨi bham makia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

25 Ba' jotmoda' gio mɨjɨp xi mɨɨ gu tɨyaa mu na pai' daa gu Eroodis, ba' mu ɸɸk jup tɨtda:

—Aañ jix aa' nap jiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam, xib ɨp moo.

26 Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ɨlh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tɨi'n mi' ja kaichdhat gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ɨlhii'ñdha'. 27 Ba' pui' tɨix buam jim aagɨt mui' ma joot maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ na ɨɨkdhara' gu ma'oo'n gu Juan. 28 Ba' mui'p ma jii maa'n gu sandaarui'x nat ɨɨkim gu ma'oo'n. Ba' ja'xpɨx mi' ba aich, mi' xi maa gu tɨyaa. Mi' dhɨr ba' gu tɨyaa mu ja'k jup xi bhɨidhak gu dɨ'ɨɨ'n. 29 Ba' pui' ba tɨ kai mɨt gu noonbi'ñ gu Juan na mɨt ba mua, ba' mui' ma jii mɨt na mɨt bhɨim gu tukga'n nam yaaspa'.

Gu Jesuus na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Ba' gio maap jup bam jumaap jamɨt gu noonbi'ñ gu Jesuus na mɨt ja'k suulhgɨk mu ja'p pai' nam jax oipimɨk, ba' ba aagi'ñ am na mɨt jɨ'k tu'x bhai' tu duu, gio nam jax ja'k

ja titdaim gu ja'tkam nam tu ja a'gidhim.
31 Ba'p ja titda gu Jesuus:
—Maik gor pai' na cham jaroi' oiri na pim ba'm jiipdha'.
Nam gu' giilhim mui' ja'tkam mi'p oipo, jai' jimiim am, jai'm mi'p aajim, pu cham bhai' nam jax tu jugia'. 32 Ba' diilh dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm na mi ja'p jup sɵ' suudai' jugii'ñ, pu cham xi chu tabuimgidhak pu jii mit jotmoda' baasi'n dir ja'k na pai'r gampix. 33 Gu' ji na mit gu' sia ja tii mui' jai' dhit, jix maatit tii mit na biix gu Jesuus bhammi pix daichu' nam mui' xi chi nii'ñ. Ba' bhiji ja'p pu boop jamit biix ju'ñdharan gu suudai', biipi' kat bhammi dir bap tu'ii' am na mit ba' gui' bhammi dir jup ba ai. Ja'x xikoor jumpax am, nam gu' jano' pik mui' mi'p oipo jai' kap dir, sia mik dir kam. 34 Ba' nat mui' ji chim gu Jesuus bhai' dhir kanuub ta'm, nammi ja'p xi ju' am gu ja'tkam nat ba ja tii. Ba'x ja joi'mdat ja tii, nam gu' sap ja'p ji buusan na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'. Ba' bhai' ji chu ja a'gi biix aixim na jax ja'k jir am nam tui'ñgida'. 35 Ba' ja'xpix jurnidhak mu ja'p ba baabu mit gu noonbi'ñ gu Jesuus, jup titda am:
—¿Jax jach jich dhuñia'? Tii' nat ya' pix ba ji jur. ¿Cham aach ba jimia' nach ba tu koi'po'? Na gu' ya' cham bhaai' nach pai' tu jugia', na gu' ya'r gampix. 36 Dai nap xi ja jootsai dhi jaaduñ kum ba tu taañpu' gu koi' miji ja'p pai' na jax jir kikcham, nam gu' cham tu' ua' gu tu' nam jugia', gio na gu' ya' cham bhaai' nam pai' tu saba'da'.
37 Ba'p ja titda gu Jesuus:
—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm. ¿Tu' gi pik?
Ba'p kai'ch am ip gio:
—Jax dhui na gu' sia kut maadit tii ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham ja aix nam tu jugia' siat tii ma chu saba'lh biix ka'm na ji'k mai'chia' gu tuumiñ.
38 Ba' ba ja chia nam ja tikka' no'm sap cham jai' dhit iam ua' gu koi', jup ja titda:
—Ea gor xi ja tikka no'm iam jai' dhit ua' gu koi'.
Ba' gui' miji ja'p jup xi ja tikkapuk jup titda am gu Jesuus:
—Muni tii ua' maadit, dai nar gook alh, jix chamaam gu paan gio ba' gook gu boptop.
39 —Dhii' dho ba ja kokba'ñchu'n —jup kai'ch gu Jesuus.
Ba'p ja titda gu noonbi'ñ nam sap xi ja chiñia' nam mi ja'p xi dharaibu' xi'xkor gu ja'tkam sai' dhaam na joidham jix chi tiidu'. 40 Ba' pui'p xi ja tii'n jamit, ba' mi ja'p jup ji dharaibu mit xi'xkor. Ji'kchi kap moo gui' na mit maap daraibu nam aix jix chamaam oo'm, jai' kap ba' gook oo'm daman mambhiix, mi' pix pui'. 41 Ba' gu Jesuus nat jax dhaa gux chamaam gu paan gio gu gook gu boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisaidhat, ba' gui' mi' dhir nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam. Na mit pai' biix xi ja maakak gu paan, gio gu boptop nai'p ji ja maa mit. 42 Biix chu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii', tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ. 43 Jai' mit pu cham ka jugio, pui' mit ma chu jumaap ip gio, mambhiix daman gook bapaalh jamit ja susdui', ku gu' binkam ji gu boptop, cham tu' moo dai gu paan. 44 Alh moo mui' ja'tkam na mit mi' tu juu, jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm (5000) aixim gu chichio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'alh.

Gu Jesuus na joidham suudai' dhaam pix jimda'
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Mi' dhir ba' nat jax ja chia gu Jesuus nam bha tisdia' kanuub ta'm gu noonbi'ñ, miji xi ja joot biipi' kat nam ba jimia' Betsaida ja'k. Ba' gui' mi' ji bii, na gu' mi ja'p ka ja tabuimgi'ñ gu mui' ja'tkam. 46 Ba' ja'xpix nat pai' biix xi ja tabuimgidhak, pu jii bhijimmi pai' oidha' daam nat tu a'gam jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. 47 Ba' kia'pix irban ba ji bhiik jamit gu noonbi'ñ nat ba tuk, gu Jesuus pui bhammip tu'ii' oidha' daam. 48 Ba' na bhammi dir mui' xi chi nii'ñ, ba ja tii nam mummu tii ti bhii, cham ka jimmi gu kanuub, nat gu' giilhim jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai' ja'k tii ka jiimit. Ba' nammi na pai' bar katukgab, mui' ma jii gu Jesuus, bhammi dir pix tu tui'dhi' biix a'nsap, mi' ba ai ip gio na pai' gɵ' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir ba' biix suudai' dhaam pix chu'm duu, ja'p gai dhir pa' moo bhiichu' nam pai'p tu'ii' gu noonbi'ñ kanuub ta'm. Ba' nat mi ja'p jupaaban ji bhii, 49 gɵ'gɵr ba jiiñ jamit jix xusuañim na mit ba tii na mi ja'p ba jimchu' suudai' dhaam. Ja'p jum aa' am na tu' mi' bax ja naa. 50 Giilhim jix chotdonit mui' ba ti nii'ñ am, gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:
—¡Cha'pim totdon ka'! ¡Aañi' pix jup tui'dhi'!
51 Ba' mui' ji ai. Ba' nat jax bha tis kanuub ta'm, nai' ji kikbu gu jibilh. Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu' giilhim jix juraapgix, 52 nam gu' chakui maat no'r gɵ'kam gu Jesuus, sia kum tii nii'ñ nat mui'dhalh gux chamaam gu paan, nam gu' cham biix ja jujur ki'n xim ga'nga na jax jir jum duukam.

Gu Jesuus na ja dudua'ñdha' gux kako'kkam mu Genesareet
(Mt. 14:34-36)

53 Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit ju'ñdharan na pai' Genesareet ti tii', mia'n Betsaida. Ba' bha ja'p xi buraak jamit gu kanuub 54 mui' ji chiitim. Gu' ji nam gu' ampik mui'p ti nii'ñ gu ja'tkam, jix maatit tii

mɨt na maadɨt jir di' gu Jesuus. 55 Jotmoda' mɨt nai' xi chu aagam mɨjɨ ja'p na jax jix chum kako'k, gio jai' na mɨt mui' ji ja u'uuk na pai' oirɨ gu Jesuus. 56 Ba' nat mɨjɨ ja'p xi jii na jax jir kikcham, pup xim ja booso' am gux kako'kkam mɨjɨ dɨr ja'p ba'pki chɨr, ba' soi' tɨtdada' am na sap sia palhɨɨp nam bhai' xi dhagia' ju'ñdharan gu jannulhi'ñ, pu duduadhia' am. Pui' ba'p ji buus, pu dudua mɨt bɨɨx gui' na mɨt jɨ'k daa gu jannulhi'ñ sia gu palhɨɨp.

7

Gu Jesuus nap kai'ch na cham jir am nam jax tu jimdat gu bɨjɨk dɨr kam
(Mt. 15:1-20)

1 Ba' jano' na mi' ka oirɨ gu Jesuus, mi' ba ai mɨt bhammɨ dɨr ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 2 Ba' moo ampɨk jup ba ji chu juu mɨt gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesuus, ba' ba ja tɨɨ mɨt na mɨt jai' dhɨt cham mui'kim jum i'koim, na gu' sap jix xidhuu ka' no' cham mui'kim ikoimdhix gu jaroi'. 3 Na gu' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio gu jai' Israel kam ja'tkam, pui mi' pui' tu daa'ñchu' am nam jax ja'k tu jimdat gu bɨjɨk dɨr kam kat, na sap no'm cham mui'kim ikoimdhix, cham jir am nam gan tu kua'da', nam gu' sap jum ua'tulhdha'. 4 Gio jai' cham daaxix kam, pui' na jax gu jaroi' no't jii pai' na bɨxchu' tum ga'ra, jum aa'nda' sap na mui'kim batbia' ja'k gɨɨsɨi, na gu' sap jix xidhuu na tu jugia' no't jax dhuuk cham mui'kim batbia. Gio gam gu tu' na bhaan tu io'da' na mui'kim ja bopkonda', gio gu bhi'mkar, gio ba' gu tu' na bhaan dadarrɨda' na pai' dhuuk ba ji chu jugia'. 5 Mi' dhɨr ba' bhai' ji chɨkka mɨt gu Jesuus gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, jup tɨtda am:

—¿Jax kum ba' dhim ja'tkam tuk cham mi' pui' ka jimchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat? Tɨɨ' nam cham mui'kim jum i'koimdhat tu kua'.

6 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham tu' mi' pui' jiim na pim jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam tui'ñgɨda'. Bak gu'r pui' nat jax tu ua'nak mi' u'uan ta'm gu Isaiiyas gui' nat mui'kim bha ñio'kdhak guñ Gɨ'kora', nap jum kai'ch:

Dhi ja'tkam pui' xi kai'ch am nam sap tu' ka'm jiñ ñɨi'ñ,
gu' ji na gu' gu ja jujur mɨk ja'k jup tu'ii' aañ jiñ bui.

7 ¿Tu'm gi mi'p tɨgia' siam bɨɨx aixim tu daan?
Nam gu' cham tu' mi' pui' jiim nañ jax jix aa',
gio na gu' nam jɨ'k jax tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam,
dɨɨlh pɨx nam jax ɨlhii'ñdha'.

8 'Jix matgam dho —jup kai'ch gu Jesuus—, na pim gu' ja'p xi dhuukat na jax jix aa' gu Dios. Dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat gu bɨjɨk dɨr kam kat nam mui'kim ja bopkondat gu tu' nam bhaan tu io'da', gio jai' cham aagix kam ku pim pu tu buim.

9 'Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, tu' pɨx ɨlhii'ñ japim. Dai na pim mu ja'k jix chutkagix na pim jax ɨlhii'ñ dɨɨlh. 10 ¿Moo ja'p cham jam a'm baapak aa? Gi nat ja'pni tu ua'nak bo gu Moisees nap jum kai'ch mi' u'uan ta'm: "Tu' ka'm jap nɨidhat gum taat gio gum naan." Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ɨp: "Gu jaroi' na cham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu taata'n piam gu dɨ'ɨɨ'n, pɨx am tɨ'ñchoka' na joodai kɨ'n ma'yaxix kam muukix ka'." 11 Gu' ji na gu' aapi'm jix io'm maakam ba xi buim, ja'p jum aa' pim nar am na ja'p tɨɨda' gu jaroi' gu taata'n piam gu dɨ'ɨɨ'n: "Pui' ba tɨɨ'n jañich gu Dios nañ bɨɨx mu tu tu'aa' chiop nañ jɨ'k tu bia'. Cham ka bhaai' nañ jax dhuim taiñbuidha', sia ku ja'p moo tɨim a'm jum aa'." 12 Dai no't pu'ñi ba tɨɨ'n gu taata'n piam gu dɨ'ɨɨ'n, aapi'm pui' ba tɨ'ya' na mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', ja'p moo sɨlhkam xi kai'chdha' pim. 13 Ba xi jii pimɨt na pim bɨɨx aixim tu bua bhaan jim iatat nam jax tu jimdat gu bɨjɨk dɨr kam. Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, gampai' pɨx bia' pim, panaas ku pu cham tu' bhai', gio jai' cham aagix kam ku pim pu tu buim.

Gu Jesuus nap kai'ch na cham xidhuu gu jax chu'm koi'

14 Ba' gu Jesuus maap ja jumpadak gu mui' ja'tkam jup ja tɨtda:

—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya' bɨɨx na pim jɨ'k ya'p tu'ii' nañ jax jam tɨɨda'. 15 Jax dhui na gu' cham tu' xidhuu no' moo tu kua' pɨx gu jaroi', gu' ji no'x bhaamut nai' tɨtɨɨ'ñcho, piam ku jax ña pɨx jum aa' na jax cham jir am na ba'x xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'. 16 Mi' pim pui' ba jimia' jɨ'k na pim jix maatɨt jiñ kɸɸ.

17 Ba' mi' pui' xi ja tɨtdaimɨk pu jii mummu na pai' tɨbiapka'. Ba' nat mu ba ai, ba tɨkka am gu noonbi'ñ na jax kai'ñkam jup kai'ch gu pui' na jax ja tɨtda gu mui' ja'tkam. 18 Ba'p ja tɨtda:

—¿Aapi'm aa pui' cham maatɨt jup tɸ kɸɸ? Ja'p jañ dho kai'ch na cham tu' xidhuu no' moo tu kua' pɨx gu jaroi', 19 na gu' sɨlh bookaran ja'k bhɨɨya' gu koi', mi' dhɨr dai na giop ba buusnia', cham tu' na jura'ran ja'k baapkɨi mi'x buam ba jurtu'nka'.

Ba' dhi' na pui' jɨ' kai'ch gu Jesuus, ja'p kai'ñkam jup kai'ch na sap cham tu' xidhuu

gu tu' koi', pu ni jax chu'm. 20 Ba' ja'pnip ja
tɨtda:

—Gu' ji no'x bhaamut nai' tɨtɨɨ'ñchu gu
jaroi' piam ku jax ña pɨx jum aa' nax buam
jir jum duukam na ba'x xidhuu, na gu'r
ua'tulhdhara'. 21 Na gu' kai'ñkam ja jujur
am dɨr gu ja'tkam na bhai' jim gɨgɨ'lhi'ñ
gux buam jum duukam, jax ñam pɨx bam
aa'nda', ja'p na jax gui' nam jai' jix bhai' ja
tɨtdada' gu u'uub sia kum tɨi tɨ bɨpna', gio
gu u'uub ba pui' ɨp. Gio gui' nam cham
tɨɨmui'x ka', siam tɨi maap tu oi'dha'. Gio gui'
nam ja'tkam ja koo'nda'. 22 Gio gui' nam tɨ
ɨɨxi'ñdha'. Gio gui' nam jix bhaamut nɨi'ñdha'
gu jaroi' no' tu' bia', nam jai' pui'p jix aagɨt.
Gio gui' nam jax ñam pɨx tu buada' na jax
cham jir am. Gio gui' nam ɨatda'. Gio gui'
nam jotmoda' pɨx jix bhai' tɨɨda' gu ubii, mi'
dhɨr jumai ɨp. Gio gui' nam jix chɨ jɨɨgak
ka'. Gio gui' nam giilhim tu ñiok. Gio gui'
nam jix buam ja a'gada' gu ja'tkam. Gio gui'
nam gɸ'gɸrkam jum taat ka'. Gio gui' nam
bɨɨx aixim tu buada', panaas kum cham ja
jujur bia'ka'. 23 Bɨɨx dhi'ñi na jɨ'k jix buam jir
jum duu'nkam, ja jujur am dɨr gu gɨgɨ'lhi'ñ
gu ja'tkam. Dhi' ji na ba' pui'm kai'ch nax
xidhuu, na gu' giilhim jir ua'tulhdhara'.

*Maa'n gu ubii na cham jir Israel kam
na umua'ñdha' gu Jesuus na dua'ñdha' gu
maraa'n*

(Mt. 15:21-28)

24 Mi' dhɨr ba' ma jii gu Jesuus mummu
maa'n kap, mia'n pɨx iam na pai' gɸ'r ki-
icham Tiiro tɨ tɨɨgim. Ba' mi' nat pai' ai,
tɨi cham pai' jimmɨda' na tɨi cham aagɨt na
jaroi'x mat ka' na pa ja'k jax chui'ka'. Gu'
ji nat gu' cham pui' ji chu buus, moo jano'
pui' ba tɨm tɨi. 25 Mi' ba jimchu' maa'n gu
ubii nat jax pui' tɨ kai, na sap cham kɨɨ' tu
ii'mda' ka' maa'n gu maraa'n, ampɨx pui'x
ñaanbi' ka', ba' mi' o'lhia'n kɨ'n ji kɨkbu bɨɨpɨ'
dɨr gu Jesuus. 26 Gui' gu ubii cham tu'r Israel
kam ka', pur mi' kam ka' Peniisia, na Siiria
bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr. Ba' soi' xi chɨtda,
jup tɨtda na sap iam mai' jootsa' gu cham kɨɨ'
ii'mda' bhai' dhɨr bhaan gu tɨɨyax. 27 Gu' ji
na gu'p tɨtda gu Jesuus:

—Ea nañ bɨɨpɨ' ka xi ja palhbuidha' gu
Israel kam ja'tkam nañ ba' aap jup bam
palhbuidha'. Na gu' no' ñich aap bɨɨpɨ'm
palhbui, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aalh
no'm ka tu kua' gu tu' koi' no' ñich mi' dhɨr
ja boppoidhak mu xi ja maa gu go'ngox.

28 Ba'p kai'ch gu ubii:

—Dho gu' pui' dat do jia tɨi, gu' ji nañ gu'
aañ soi'ñ ɨlhii'ñ. ¿Cham aa gu' cham jax jup
bua no'p moo xich joi'mdai jich palhbuidha'
gɨt? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax no'm tɨ
tɨɨtɨb gu go'ngox gu bɨimuñga'n na ɨigɨsda'
pai' nam tu kua'da' gu a'aalh.

29 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Ja'pji moo sɨlhkam jia nap soi'm ɨlhii'ñ
jiñ jaduuñ. Ba buus ji matgam gu cham
kɨɨ' ii'mda' bhai' dhɨr bhaan gum maraax.
Cha'p jax kam aa'nda', ba jimia' ap.

30 Ba' ba jii ɨp gu ubii. Nat pai' dhuuk mu
ai kia'mi'ñ, jix kɨɨ' mi ja'p bo'm bakxidhat gu
tɨɨyax, pu ba buus gu cham kɨɨ' ii'mda' bhai'
dhɨr bhaan na kɨ'n kax ñaanbi' kat.

*Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gui' na
cham tɸ kɸɸkɸ' gio na cham tu ñiokda'*

31 Ba' mi' na pai' daakat gu Jesuus mia'n
gɸ' kiicham Tiiro tɨ tɨɨgim, mi' dhɨr giop ma
jii, moo bhai' buus na pai' Sidoon tɨ tɨɨ', na
pui'p jir gɸ' kiicham. Bhai' dhɨr ja'p gakoolh
bhɨɨk mummu ba buus na pai' Dekaapo-
lis bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. Mu ji ai mia'n
na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai', na Galilea
bhaan ba bipio'. 32 Ba' mi' ba bai'ñchu' am
gu ja'tkam maa'n gux ko'kkam na cham tɸ
kɸɸkɸ' gio na cham tu ñiokda', ba' soi' tɨtda
am na sap palhɨɨp bhai' xi dhagia' na ba'
dodhia'. 33 Ba' gu Jesuus ja'p ja'k xi baidhak
dɨɨlhkob palhɨɨp bhɨjɨ xi kɨɨ'mpi naankaran,
gio ba' nat xi xixbuidhak gu nobii'ñ palhɨɨp
bhai' xi dhaa nɨɨnɨran. 34 Gio ba' nat jax jix
dhaam ja'k xi chɨ tɨɨgɨk ii'mdaga'n xi buak
jup kai'ch:

—¡Epaata! —na ja'p kai'ñkam jup jum
kai'ch: ¡Xim kukpio'k!

35 Ba' joidham bhai' jim kukpio' gu
naanka'n gui' na cham tɸ kɸɸkat, gio gu
nɨɨnɨ'n pu dua ɨp, jix bhai' ba tu a'ga. 36 Ba'p
ja tɨtda gu Jesuus gui' nam mi'p tu'ii' nam
sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat jax dhuuk
dua'ñ, gu' ji nam gu' gui' moo jano' nai'
pɨx ja'x pui' tu ja a'gi'ñ, sia kut tɨi xi ja
soo'mcholhdhak. 37 Ba' gu ja'tkam gui' nam
pui' tu ja a'gi'ñdha' mi' pui' pup tui'ka' am,
ja'xpɨx dai nam jup kai'chdha':

—¡Joidham dho bak jia! Jaiñ na gu' pui' ja
dudua'ñdhim gui' nam cham tɸ kɸɸ gio gui'
nam cham tu ñiok.

8

*Gu Jesuus na mui'dhalhdhai gu koi' giop
tu ja makia' mui' gu ja'tkam*

(Mt. 15:32-39)

1 Ba' mi' na pai' ka oirɨ gu Jesuus, gio mui'
mi'p ma ai mɨt gu ja'tkam. Ba' baik jurni'ñ
kɨ'n ma juu gu koi' nam tu ua'dat. Ba' maap
xi ja jumpadak gu noonbi'ñ, jup ja tɨtda:

2 —Jix joi'mdat ja nɨi'ñ iñ dhi ja'tkam, na
mɨt gu' baik tanoolh ya' ba ji juruuñ. Cham
ka tu ua' am gu tu' nam jugia'. 3 Na gu' no'
ñich pui' cham tu ja maakak ba ja joot ja
ki'aam ja'k, mu pai' ua'ma' am boi cha'm,
nam gu' jai' mɨk dɨr tu jim.

4 Ba'p tɨtda am gu noonbi'ñ:

—¿Jax gi dhui jaroi'p ba tu ja maa, na gu'
ya'r gampɨx? ¿Paach gip tu saba'da' gu tu'
nach ja makia'?

5 Ba' ba ja tikka'n, jup ja titda:

—¿Gu' ji'k japim pix ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p titda am:

—Xijum gook dho pix.

6 —Dhi'ch dho ta'tak jaisai ja makia' —jup kai'ch gu Jesuus.

Mi' dhir ba'p ja titda nam sap xi ja chiñia' gu ja'tkam nam xi dharaibu'. Ba' gui' pui'p xi ja tii'n jamit, ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit. Ba' gu Jesuus nat jax dhaa gu xijum gook gu paan xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisaidhat, ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam. 7 Gio ba' gu boptop ji'kchip ua'dat am. Nat jax jup daa, pui'p xi chu taxchaabgidhak pix mui'p ji ja maa gu noonbi'ñ, mi' dhir ba' gui' pix nai'p ji ja maa mit ip gu ja'tkam. 8 Dappaam tu juu mit, tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ. Jai' mit pu cham ka jugio, pui' mit ma chu jumaap, xijum gook bapaalh susda gu ta'tak ga'n nat bii. 9 Maakob mambhiix jix cha'tmam oo'm (4000) aix am gu ja'tkam na mit mi' tu juu. Mi' dhir ba' dai nat jax xi ja tabuimgidhak, 10 nat jax bha tis bhaan gu kanuub, pu jii ja biim gu noonbi'ñ baasi'n dir ja'k maa'n kap na pai' Dalmanuuta bhaan bipio' gui' gu dibiir.

Gu pariseos nam jix aa'nda' na maa'n jup duñia' gux bhai'm duukam gu Jesuus ja nii'ñchudat

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

11 Ba' na mit bhammi dir ba tiitis, bhai'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. Ba' pix am bhakku am buiñor gu Jesuus, bhax aa' am na sap jup duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam ja nii'ñchudat, na sap ba' bhaan matgilhia' no't baabui' silhkam bha joot guch Gi'kora'. 12 Gu' ji na gu' gu Jesuus cham aa', dai nat jix buam jum aagit ii'mdaga'n xi buak jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'x aa' nañ jup duñia' maa'n gu tu' nar jix bhai'm duukam? Na pim gu' gammiji pu nii'ñdha'. Aañ pu kai'ch tu' silhkam ki'n nañ cham tu'p duñia' dai aapi'm jam nii'ñchudat, na pim gu' cham ji'xkat ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, sia kuñ jix bhai' tii tu bua.

13 Daipu' xi ja tiidak nat jax bha tis kanuub ta'm, pu jii ip gio baasi'n dir ja'k mi' na pai' gɸ' suu'nka' gu suudai'.

Na cham jir am pui' nam jax ja'k tu a'gada' gu pariseos gio gu Eroodis

(Mt. 16:5-12)

14 Ja'p moo cham jup ka ti'ñchu' am nam xi chu gaamui git gu tu' nam tu jugia' gu noonbi'ñ gu Jesuus, maa'n pix bha ua' am gu paan kanuub ta'm. 15 Ba' nammi gama ja'k nam ba jiimchu', jup ja titda gu Jesuus:

—Moo pim cham ja kɸkɸɸda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis. Nam gu' ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan, giilhim jix chu ia'ñdhara'.

16 Ba' bhai' jim ti tikka mit diilh jix dhu'npi'ñ ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ku ba'p kai'ch? Gu' bak nach cham ka ti'ñchu gu paan nach bha ui'ka'.

17 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam jax kai'ch, jup ja titda ip gio:

—¿Jax ku pim ba' dai gu tu' paan bhaan tu a'gim na pim cham ua'? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' aagit jup kai'chim. ¿Moo ja'p cham maatit tɸ kɸɸ pim aa? ¡Moo ja'p jix kaapak ji jia gu jam jujur! 18 ¿Ka' pim ji cham tu buupui aa, ka' cham tu naanak japim aa? ¿Kux moo ja'p cham titi'ñchura' pim aa? 19 ¿Ji'k japimit bapaalh ja susdui' gu paan gu ta'takga'n nat bii jano' na ñich mui'dhalhdhak tu ja maa gux chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm gu ja'tkam?

Ba' gui'p titda am:

—Mambhiix daman gook bapaalh dho.

20 —Jano' gi na ñich pai' dhuuk mui'dhalh gu xijum gook gu paan, na ñich tu ja maa gu maakob mambhiix jix cha'tmam oo'm, ¿ji'k japimit bapaalh ja susdui'?

Ba' gui'p titda am:

—Xijum gook bapaalh dho.

21 Ba'p ja titda:

—¿Gu' jax ji ku pim ba' moo ja'p cham maatit tɸ kɸɸ, ni ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' a'gidhat jup kai'chim, ja'pji gui' nam pariseos jum tiiti' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis nañ ja aagit jup kai'chim, na cham jir am nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam Betsaida kam

22 Ba' mi' dhir mui' ma jii gu Jesuus mummu na pai'r gɸ' kiicham, Betsaida ti tiigim. Ba' mi' ba bai'ñchu' am maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka', ba' soi' ba titda am na sap palhiip bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. 23 Ba' gu Jesuus am xi ñobchik gammiji pix chu'm duu, nammi baas ju'ñdharan xi baabuk palhiip bhai' xi julh gu chiñbur ga'n buupuiran gio nat palhiip bhai' xi dhaa, ba' xi chikka no' sap moo bax chu maax na nai' xi chi nii'ñ. 24 Ba'p kai'ch gu cham ñia kam nai' xi chi niidhat:

—Bax chu maax pa' dho. Ja'p tu'm jum maaxi'ñ am gu ja'tkam na gu tutua.

25 Ba' gio bhai'p xi dhaa buupuiran, jix bhai' bhai' ji ñiata, pu dua, sap joidham jix bhai'x chu maax na nai' xi chi nii'ñ. 26 Mi' dhir ba' dai nat ba joot kia'mi'ñ ja'k, jup titda:

—Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k. Gakoolh jap moo bhiiya' mi' dhi gɸ' kiicham nam cham bam tikkada' gu mi' oi'ñkam na pich jax dhuuk dua.

Gu Peegro na ba tu aa'nda' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam
(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Ba' mikkat giop ma jii gu Jesuus ja biim gu noonbi'ñ mummu ja'k ji'kchi kap na pai'r kikcham, mia'n gɸ' kiicham na Sesarea Pilipo ti tii'. Ba' nam nammi ka jimchu' biix boi, ba ja tikka, jup ja titda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' iñ? ¿Tu'ñ sap jir jup tu'm da'?

28 Ba' gui'p titda am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan gui' na ja'tkam ja bopkondat. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas, gui' nat saak maaxik jii jix dhaam ja'k. Gio ba' jai'p kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guch Gi'kora'.

29 Ba' diilh jup xi ja tikka gu Jesuus, jup ja titda:

—Aapi'm gi, ¿xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git guch Gi'kora'.

30 Ba' xi ja soo'mcholhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha', diilh jam sap pix pui'x chu mat ka'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' nam ba mu'aa'
(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

31 Mi' dhir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Giilhim kañ chulhiiña' iñ, ku ba' gu' cham jax bua ji, nat gu' pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora'. Cham jiñ kiigalhdha' am gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tu chiñia' am nam jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

32 Dhi' pui' dho gi gu'x bhai' ja aagi'ñ ji, cham tu' pai' tu' bhaan ji ua'rgidhat. Ba' gu Peegro ja'p ja'k dilhkob xi baabuk jup titda na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch. 33 Gu' ji na gu' gu Jesuus jotmoda' kuu' kikbu, mu ja'k ti niidhat nam pai' pup daraa gu jai' gu noonbi'ñ, jup titda:

—¡Cha'p tu' ki'n jiñ juanda' toobolhik! Nap gu' cham pui' ilhii'ñ na jax jix aa' gu Dios. Pui' pix ja'k ilhii'ñ ap nam jax ilhii'ñ gu ja'tkam.

34 Ba' maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ gio gu ja'tkam, jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgida', jum aa' na ja'p xidhui na diilh jax ilhii'ñdha', dai na pix bhaan ji bamgia', cham jax bua sia kum jix mu'aam. 35 Na gu' gu jaroi' no' tii bañ kaichgit, no't dai mi' ba ji choo'n no'm bax mu'aam, cham bhai' ka tu jimia', na gu' cham ji'xdha' ka tisdia' jix dhaam ja'k. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kɸkɸɸdat gammijiñ kaichu', no' mi' pui' xi jimchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guñ Gi'kora', jix bhai' dho tu jimia', na gu' pu jimia'x dhaam ja'k, sia ku mit ba mua. 36 ¿Tu' gix bhai' sia ku jaroi' bixchu' tu bia' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch? Na gu' pui' pix cham jup palhbuidha' na jax dhui tisdia' jix dhaam ja'k, 37 gu' ji na soi'm duujim uana' no'x aa' na cham jum tulhiiña'. Na gu' cham jum aa' na mu pai' tu namki'ñdha', dai na pu tiida' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na uana' gu ua'tulhdhar ga'n. 38 Gu' ba' gu jaroi' no' jax dhuukat tii ba ti jiigi'ñ jiñ bui, aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', no' gu' daix xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam chakui ti jiigi'ñdha' nam jix ua'tulhdhix ka', pix am ti'ñchuka' nañ cham baidhika' jix dhaam ja'k, jano' nañ pai' dhuuk bhammi dir gio ya'p ba aaya' ya' dhi oi'ñga'n ja biim gu noonbi'ñ guñ Gi'kora', nam ba' ampix machia' biix gu ja'tkam nañ jir gɸ'kam.

9

1 Ja'pni ba' moop ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', jai' dhit na pim ji'k ya'p tu'ii' xib, ka tigia' pim na pim tu' cham pai' nii'ñ na ba' bhaan matgilhia' nañ aañ ja'xbui'p jir gɸ'kam na jax gu Dios, ba' bhaankam bhañ joot nañ ya ja'p jup tui'ñgida' ja bui gui' nam ji'k jix biiñak ka' buiñor na ba' cham tu' ja duñia'.

Gu Dios na ba tu mattuda' nar gɸ'kam gu Jesuus
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

2 Ba' gatuuk xijum maa'n jurni'ñ ki'n ma jii gu Jesuus ja biim baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan, bhammi mit ba tiitis maa'n gu gɸ' oidha' ta'm. Ba' bhai' jotmoda' maakam tu'm bhai'p jim duu, 3 bhai' ji chotbiki gu jajannulhi'ñ, jix chuaap jum duu, ni na cham ja'p jix chua na jax gu jabook kib no' bhaan mi chanoor. Ja'p jix io'm jix chua ji, na moo sia ku diilh pux chua gu jannulh, cham ji'xkat pu chu'm oñia', siat mui'kim tiim bakua. 4 Ba' bhai' bam maax gu Eliiyas gio gu Moisees, bixxik dir guguukat tu a'gi'ñ am gu Jesuus na mit ba tii gu noonbi'ñ. 5 Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—¡Umri moor am na pich bhach baidhak jiñ jaduuñ nach ya'p tui'ka' jum biim! Xib ba' tu' na jax chui'ka', ji'ma'n jach jam

o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', jumai ba'r Moisees ga'n ka', jumai ba'r Eliiyas ga'n ka'.

6 Cham jum matda'ir pui' ba tii gu Peegro, na gu' giilhim jix juraapgix, gio gu jai' ba pui' ip. 7 Ba' jotmoda' bhai' ji chi iika dai mi' nam pai'p tu'ii', silh bhai' jim gi'iilh gu tibaa' na pai' dhir bha tanoor. Ba' bhijimmi dir tibaa'ñ chir bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi'r jiñ mar na pim ba' moox mat ka'. Mi' pim pui' xi chui'ñgit na jax jam tiidaidha'.

8 Ba' jotmoda' mu ti tii mit na pai'p tu'ii' gu Jesuus, cham pai' ka tu jai'ch am gui' nam biima'n mi' ka gu'kat. Diilh pix mi' ba kiik. 9 Mi' dhir ba' dai na mit giop ba jii. Ba' bhammi dir a'nsap nam bhai' ba juurkim, jup ja titda gu Jesuus:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ñdha' gu xib pui' na pimit jax ti tii. Jano' ba' nañ pai' dhuuk muukii ya' nañ jax ba oirida' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'.

10 Ba' gui' cham jaroi'p aagi'ñdha' am, diilh pix pui'x chu mat ka' am. Dai nam tiim ti tikka'nda' diilh na sap jax kai'ñkam jup ja titda na pui' muukii mi' na jax ba oirida'. 11 Mi' dhir ba' moop ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na pui' biipi' ya' aaya' gu Eliiyas na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

12 Ba'p ja titda:

—Jir pui' dho, na gu' pui'm kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios. Biipi' bha jimia' gu Eliiyas na ba' ya' ba ja mattuda' gu ja'tkam na bhai' ba jim gui' na bha jootsa' guñ Gi'kora'. Dai ji na gu' giilhim jum tulhiiña', ja'ppix maa'nkam ilhdha' am gu ja'tkam, na gu' pui' ja'k jup jum kai'ch mi u'uan ta'm. 13 Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgam ba tum kuugalh ji, nat gu' ya' tii ai gu Eliiyas, gu' ji na mit gu' tu' pix ilh gu ja'tkam pui' na jax jup jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios. Juan ja'tkam bopkondam jañ aagit jup kai'ch na pui' ji buusan na jax gu Eliiyas.

Gu Jesuus na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu biapma'
(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

14 Ba' ja'xpix nat mummu ba ai gu Jesuus ja biim gu baik gu noonbi'ñ, mi' na mit pai' pup bii gu jai' noonbi'ñ, ba ja tii nam ja'x xikoor guguuk gu ja'tkam xikoolh dhir, mi' ñiokbotu' am ja biim gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' mi'p oipo. 15 Ba' gu ja'tkam na mit ba tii gu Jesuus na mi' amuub ba aajim, joidham jix bhai'm ilh jamit. Jotmoda' mit mu boop, baas jamit namkik ba ñio'ki. 16 Ba' nat mi' ba ai na pai' pix tu' tum kai'ch, ba ja tikka gu noonbi'ñ nam tu' a'gat pix tu' kai'ch, jup ja titda:

—¿Tu' pim ba' ki'n ñiokbo ja biim dhi jaaduñ?

17 Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio maadit gu jaroi', jup kai'ch:

—Aañi' dhoñ a'm jup tu tu'ii' jiñ jaduuñ na ñich bhai' ma baidhak guñ mar nap kapbhai' yiji pai' pix kaidha' nap oiri, nap git iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n cham tu ñiok. 18 Pai'ji jix io'm ba xi bhiiya', jotmoda' iarii bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiñii'ñ, gio ba' na kio'ñcho'nda' gu taatmu'n. Ja'p ba' moox gak pix ba'. Tii ñich ba ja umua' dhiñ jaaduñ dhi' nam jum kaichu' nam mai' jootsa' git, gu' ji na gu' chix xijai, jax ña ja'k.

19 Ba'p ja titda gu Jesuus biix nam ji'k mi'p tu'ii':

—¿Jax ku pim ba' moo ja'p cham ji'x buiñor jix biiñak guñ Gi'kora'? ¿Ji'x jañ ba' ya ja'p oirit jup tu jam aagi'ñdha'? Bhai' gor xiñ bai'ñxi'ñbup gux ko'kkam.

20 Ba' ma bai'ñxidham jamit. Ba' nam amuub ba bai'ñchu', bhai' jim bhaamtuda gu cham kii' ii'mda' nat ba tii gu Jesuus na mi'p tu'ii'. Ba xi bhii gu biapma', mi ja'p nai' ji ia, giilhim bhai' jim totbhiopa, gio nat bhai' ji choksogir gu chiñii'ñ. 21 Ba' xi chikka gu Jesuus gu taata'n gu biapma', jup titda:

—¿Paa duuk dir pui' bam bua?

Ba' gui'p kai'ch:

—Alhi'ch dhim dir do. 22 Pai'ji pu'ñi bhai' jim bhammutu'nda' gu cham kii' ii'mda' na jax xib, mi' ba gixia' tai chir dhiñ mar piam pai' suudai' chir. Ja'p moo tiip mumua'da' dho, kux ba' gu joidham aa. Pui' kuñ ba' soi'm titdañ jaduuñ no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap xich joi'mdai mach palhbuidha'.

23 Ba'p titda gu Jesuus:

—Dho gu' no'p gu' bax biiñak ka' buiñor guñ Gi'kora', xib dho pui' ji chu buusnia', na gu' gui' cham tu' xijaichu'n.

24 Ba' gu taata'n gu biapma' xi'kam mu ñio ip gio, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ chiix biiñak ji panaas, gu' chi moo chakuir pui' ji jia. Aa' nap mañ aa'ñdha'ñ jaduuñ nañ ba'x bhai' machia' nañ jax ja'k jix io'm bax biiñak ka' buiñor.

25 Ba' pix ji aajim am gu ja'tkam na ja nii'ñ gu Jesuus, ba' xim jotma'ñ nat mai' joot gu cham kii' ii'mda', jup titda:

—Aapi' cham kii' ii'mda' nap mi' naanbichu'n dhiñ jaduuñ na ba' cham tu ñiok gio na cham tɇ kɇɇ, mu buusaiñ bhai' dhir bhaan. Cha'p ba' gio bhai'p ka bapkida'.

26 Ba' panaas kut jix io'm ba xi bhii gu biapma' nat pai' dhuuk ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan, panaas kut nai' ji muu. Ba' xeej jiiñkik gu cham kii' ii'mda'

nat ba' pɨk ba buus. Ba' jai' dhɨt jup kai'ch am gu ja'tkam:

—Pu muukɨk jup jum duu ji dhi'.

27 Gu' ji na gu' gu Jesuus nat jax nobi'ran daa, xi bamii'. Joidham bhai' ji bam, jix kɨɨ'p jum duu.

28 Ba' mɨkkat nat gio mummup ba ai gu Jesuus na pai' tɨbiapka', ba tɨkka am gu noonbi'ñ, jup tɨtda am:

—¿Jax ku chich ba' aach cham jax dhooda gu cham kɨɨ' ii'mda' nach tɨip tɨtda na buusnia' gɨt bhai' dhɨr bhaan gu biapma'?

29 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho na gu' gui' pu chu'm gu cham kɨɨ' ii'mda', saabuix kam jum aa', gio nañ gammɨjɨ xi chu a'gat jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' jootsa'.

Gu Jesuus na gio pui'p ba tɨ'ya' nam mu'aa'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

30 Mi' dhɨr ba' giop ma jii mɨt, mummu mɨt ba bubua na pai' Galilea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. Ba' tɨi cham aagɨt gu Jesuus na jaroi'x mat ka' na mi' buusnichu', 31 na gu'p ja tɨtdaim gu noonbi'ñ:

—Aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora', jum aaya' gu tanoolh nañ mi' pɨx ji buusnia' nam pai'ñ o'bhagi'ñdha' gu ja'tkam gɸ'gɸrkam jum aa'ndam. Mi' puñ dhaagɨi tu chiñɨa' am nam jiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh kɨ'n yaa' ji nañ jax ba oirɨda'.

32 Gu' ji na mɨt gu' cham maatɨt kai na jax kai'ñkam jup ja tɨtda. Tɨi xix chɨkkam ka' am, gu' ji nam gu'x ɨɨbhi'ñdha'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' nam jaroi' jir gɸ'gɸrkam ka'

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

33 Ba' mummu ba ai mɨt gɸ' kiicham na pai' Kapernaum tɨ tɨi'. Ba' nam mi' ka daraa nam pai' tɨbiapka', ba ja tɨkka gu Jesuus gu ja'tkam tugi'ñ nam tu' a'gim bhɨjɨ bɨɨx boi nam pai' dhuuk bha jimchu', jup ja tɨtda:

—¿Tu' pim ba' a'gim bhɨjɨ bɨɨx boi nach bha jim na pim ba'x dhu'npi'ñ kɨ'n pɨx chu' kai'chim?

34 Pu cham jaroi' ñiok, nam gu'x xi'ɨr, nam gu'm tɨ tɨkkaim na jaroi' jix io'm jir gɸ'kam gui' nam jɨ'k bha jiimchu' dai gui' nam jɨ'k kaichu'. 35 Ba' maap ja jumpadak gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ, mi ja'p ji dhaibuk jup ja tɨtda:

—No' jaroi'x aa' nax io'm jir gɸ'kam ka', jum aa' na soi'm ɨlhii'ñdha' gio na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaroi'.

36 Ba' maa'n gu alhii nat jax nobchɨk mi ja'p ba kɨis ja saagi'ñ. Mi' dhɨr ba' xi dhaagɨk jup ja tɨtda:

37 —No't jaroi'x bhai' ba duu maa'n gu alhii jiñ a'mkam ja'p na dhi'ñi nañ ya' daa', pui' ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo dai aañ nax bhai'ñ dhuñia', gu' ja'pji bɨɨx ji sia guñ Gɨ'kora' gui' nat bhañ joot.

Gu jaroi' na mi' pui' ba tu da'ñchu'nda' na jax gu ja'tkam tugi'ñ guch Xoi'kam

(Lk. 9:49-50; Mt. 10 :42)

38 Ba' bhai' ji ñio gu Juan, jup kai'ch:

—Aañ chɨi xim tɨkkam na chich maa'n tɨi gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm dɨr gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mcholhdhak, na gu' cham jich bɨɨm oirɨ.

39 Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—¿Jax ku pimɨt ba'p soo'mchulh? Na gu' cham jɨ'xkat jiñ a'mkam jix bhai' tu duñia' gu jaroi' no' cham tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui. 40 Na gu' gu jaroi' no' cham jix buam jich a'ga, mi' pui' tu da'ñchu'nda' na jax aach. 41 Ba' gu jaroi' no't tu jam maa gu koi', piam sia dai suudai' no't jam toi', no'x maat na pim jiñ kaichu', tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨida', dhi' bhaan ba tɨ nɨi'ñdha' guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

42 'Gu' ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux maadɨt gu alhii pui' na dhi'ñi, no' gu' tɨi ka tɨ jɨɨgi'ñdhat aañ jiñ bui, piam sia kur gɸ' maa'nkam no't kia'pɨx ba ji chɨ jɨɨ'ñdhak, aañ pu jam tɨtda na dhi' ba' pui'm kai'ch na cham jir kɨɨ'. Dhi' ba' pui' pɨx bax bhaigɨt nam bha bulhdhai gu mattur kuxburan mɨjɨmmɨ pai' bua' suudai' chɨr, na ba' cham gammɨjɨ pup jum ua'tulhdhidha', gio nam ba' cham mi' ji kɸɸji gu jai' mi' bhai'p jim ua'tulhdha'. 43 Gu' ba' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu nobii'ñ chu'm da'p duu, pui' pɨx bax bhai' na tu chiñia' nam ɨɨkdha' na ba' cham pɨx ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pɨx tu nob, no' tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guñ Gɨ'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ, sia ku tɨi bɨɨx gook jix kɨkɨɨ' gu noonbi'ñ, mu ja'k pu bhɨɨya' dhox chu tukgam kɨr na pai'r tulhiiñara' gammɨjɨ, na pai' cham tutkɨ gu tai, 44 mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ñdharan gu gɸ' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bɨtka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dɨbaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammɨjɨ tɨ mɨɨjidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. 45 Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu toona'n tu'm da'p duu, pui' pɨx bax bhai' ɨp na tu chiñia' nam ɨɨkdha' na ba' cham pɨx ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pɨx chu toon, no' tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guñ Gɨ'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ,

sia ku tɨi bɨɨx gook jix kɨkɨɨ' gu tootna'n, mu ja'k dho pu bhɨɨya' jix chu tukgam kɨr na pai'r tulhiiñara' gammɨji, na pai' cham tutkɨ gu tai, 46 mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ñdharan gu gɛ́' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bɨtka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu dɨbaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammɨjɨ tɨ mɨɨjidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. 47 Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu bui'ñ tu'm da'p duu, pui' pɨx jup bax bhai' ɨp na tu chiñɨa' nam jupñɨdha' na ba' cham pɨx ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pɨx tu bui, no' tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guñ Gɨ'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ, sia ku tɨi bɨɨx gook jix kɨkɨɨ' gu buupui'ñ, mu ja'k dho pu bhɨɨya' jix chu tukgam kɨr na pai'r tulhiiñara' gammɨji, na pai' cham tutkɨ gu tai, 48 mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ñdharan gu gɛ́' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bɨtka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dɨbaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammɨjɨ tɨ mɨɨjidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'.

49 'Gu' ba' gui' nam jɨ'k jiñ kaichgɨda', jax ña pɨx ba tu tatdaka' pai'ji, panaas ku tu' na pɨx jax ba ja duñɨa', ja'p ji na jax dhui ja tɨ'ñchuixɨ'ñka' nam ba'x io'm mui' xim biiñkada' buiñor guñ Gɨ'kora'. Ba' dhi' iampɨx ja'pniñ ja'k ua'rgidhat jup kai'ch na jax gu bɨjɨk dɨr kam nam tu makgɨrtarda' na ba' ja uañdhidha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', bɨɨpɨ'm mi' xi buidhai gɛ́' gu on nam ba' ba mɨɨdha'. Ba' gu xib gui' nam jɨ'k jix aa'nda' na oñɨa' gu ja ua'tulhdhara', ja a'm jum aa' nam jix io'm xim biiñkada' aañ jiñ bui na ba' ja'p ji buusnia' na jax gu makgɨr gu bɨjɨk dɨr kam kat, cham tu' kam aa' nam moo pui'p tu buidha' kia'. 50 Na gu' gui' nam jɨ'k mi' pui' ba jimchu'nda', no'm cham tu' bhaan jim banoosat tu oi'dha', dhi' ja'pni ja'k ji busaak na jax gu koi' no' ampɨx jix onkak. Gu' ba' no' mɨt gu' dai mi' bɨxchu' bhaan ba jim banoosa, no'm gu' cham pui' ɨlhii'ñ gu jai', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu on gui' nar jai' pa' no't maa'nnim ba ba'n, na cham tu' ka bhai'n ka', na gu' cham pui' ka onkak ka'.

10

Gu Jesuus nap kai'ch na cham bhai' nam mai' ja ɨabuda' gu ja'tkam gu ja bɨpna'
(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

1 Ba' giop ma jii gu Jesuus mi' dhɨr Kapernaum mummu ja'k maa'n kap na pai' Judea bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr. Mɨkkat ba' baasɨ'n dɨr ja'k gu Jordaan Ak xi jii, ɨampɨx xia'lhbui ja'k, na pai' maakam ja'k ba bipio' gui' gu dɨbɨɨr. Ba' mui' bhai' mam jumaap jamɨt gu ja'tkam, ba' bhai' xi chu ja a'gidhimɨk, pui' na jax ba tu ja a'gi'ñdha' gammɨji na jax ja'k jix bhai' nam tui'ñgɨda'. 2 Ba' moo bhai'p ba ai mɨt gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', ba' ba tɨkka'n am gu Jesuus no' sap jix bhaai' gu jaroi' no' cham ka joi'ñ gu bɨnga'n na mai' xi buaji jumai xi bhɨɨji. Nam mi' pɨx mamtɨ, ee jax pɨk sap tɨ'ya'. 3 Ba' xi ja tɨkka ɨp gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—¿Jax gi ja'k jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees?

Tɨɨx maat, gu' ji na gu' pɨx jap ja tɨtda. 4 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak dai na palhɨɨp tum ua'na' u'uan ta'm na bhaan jix maatɨ' ka' nam cham tu' kar jum bɨpnagɨm ka'.

5 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—¿Jax japim ba' ɨlhdhat kɛ́ɛ́ gu pui' nat tu ua'nak? ¿Panaas kur joidham aa? Ja'pni dho kai'ñkam pui' ja'k tu ua'na, na gu' giilhim jix kaapak ka' gu ja jujur gu bɨjɨk dɨr kam, cham jɨ'xkat mi' pui' jii mɨt na jax tɨi pɨk tu ja a'gidhimɨk. Ba' aapi'm alh ja'p moox ja oi'ñ. 6 Gu' matgam ja'pjani ja'k na aagix jano' dɨr nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, na gu' pui' tu ua'ñɨx gu ñio'ki'ñ mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: "Gook pɨx ya ja do'ñcho gu ja'tkam, maa'n chio'ñ gio maa'n ubii." 7 Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ɨp: "Na pai' dhuuk ba tɨ bɨɨna' ka' gu jaroi' maadɨt, jix bhai' na maakam ja'k ba tu kiicha' bɨɨma'n gu bɨnga'n, cham tu' mi' ka kioka' nam pai' oi'ñka' gu gɨ'korga'n. 8 Ba' maa'n ii'mda'p duuka' am gook dɨt daim bɨpnagɨm." Ba' dhi' ja'pnir jum duukam, na ba' ja'p ji buusnia' na bar maa'n maa'nkam ka', sia kum jir gook. 9 Na gu' gu Dios cham tu' aa' gu pui' ja'k nam xim u'ji gatuuk giop bam jɨ'dɨlhkada'.

10 Ba' na mɨt pai' dhuuk gio mummup ba ai nam pai' tɨbiapka', ba tɨkka am gu noonbi'ñ na jax kai'ñkam jup ja tɨtda gu pariseos mi' na pai' xi chu ja a'gidhimɨk. 11 Ba'x bhai' xi ja aagi'ñ gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch, na gu jaroi' no't mai' xi buak gu bɨnga'n jumai bhai' tɨip ji bhɨi, cham tu' pui' ka ja bia'ka' guñ Gɨ'kora' nam jir jum bɨpnagɨm ka', pui' pɨx bar tuutu'm ka' am gu' buiñor na jax gui' nam jir ganai' pɨx ka'. 12 Gio gu ubii no't mai' xi buak gu bɨnga'n jumai tɨip xi oi, cham tu' pui'p ka ja bia'ka' guñ Gɨ'kora' nam jir jum bɨpnagɨm ka', pui' pɨx ja'k jup ba ji buusanda' buiñor nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesuus na ja a'mkam tu a'ga' gu a'aalh jix dhaam ja'k buiñor guch Gɨ'kora'
(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

13 Mi' dhɨr ba' mɨkkat mi' ba ai mɨt gu
ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesuus, ji ja ua'dat
am gu ja a'aalh chuk na sap ba' bɨɨx jɨ'ma'n
xi ja daagɨi tu a'ga' ja a'mkam jix dhaam
ja'k buiñor guch Gɨ'kora'. Gu' ji nam gu'
gu noonbi'ñ cham aa', ba ja ñiok jamɨt, jup
ja tɨtda am na cham bhai' nam mu ja'k ja
ua'da'. 14 Gu' ji nat gu' gu Jesuus ba ja kai
gu noonbi'ñ nam ja ñiokɨ'ñ gu ja'tkam nam
pɨx ji aajim, ba'x buam jum ɨlh, jɨ'x chɨi pɨx
am jix bhaamum jum ɨ'lhi'ñ, ba'p ja tɨtda:

—Cha'pim ja ñiokɨ'ñdha' dhi jaaduñ nam
bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' no'm
soi'm ɨlhii'ñ gu ja'tkam, ja a'm tɨ nɨɨ'ñdha' gu
Dios. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu
a'aalh no'm chakui tu' bhaan tɨtɨɨ'ñchu nax
buam jir jum duukam. 15 Tu' sɨlhkam kɨ'n
jañ ya' pu jam tɨɨda', gu jaroi' no'x aa' na
bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios, jum aa' na soi'm
duuka' gio na soi'm ɨlhii'ñdha' gammɨjɨ. Ba'
dhi' ja'p ji busaak na jax gu alhii no'x chɨ kɸɸ
nam tu' chianda'.

16 Daipu' xi ja tɨɨdak, mi' dhɨr ba' dai na
jax ja da'ngɨ gu a'aalh, mui' xi chu a'ga ja
a'mkam jix dhaam ja'k.

Maa'n gu biapma' jix chumñigam na ba tɨkkada' gu Jesuus na jax ja'k jix bhai' na tui'ñgɨda'

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

17 Ba' maa'nnim nat ba jii gu Jesuus,
nammɨ gama ja'k ba ai mɨrdat maa'n gu
biapma'x chumñigam, ba' mi ja'p o'lhia'n
kɨ'n xi kɨkbuk bɨɨpɨ' dɨr jup kai'ch:

—Aañ ja'p tɸ kɸɸ nap joidham jir jix
bhai'kam jiñ jaduuñ. Ba' bhai' ma mɨɨ ñɨich
na ñɨch bham tɨkkam na jax ja'k jix bhai' nañ
duuji mi' pui' jimia' na saak jax jix aa' guch
Gɨ'kora' nañ ba' buiñor bap tui'ka', na ba'
gammɨjɨ jiñ a'm ba tɨ nɨi'ñdha'.

18 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—¿Jax jap duukat jix maat nañ jir jix
bhai'kam jiñ jaduuñ? Na gu' jumaip jix
jai'ch gui' na ja'xbui' pui'p jir jix bhai'kam
na jax aañ, gui' dhoñ Gɨ'kora' nax dhaam
jup tu'ii'. Gui' jɨ' ji na ba'm baidhika' jix
dhaam ja'k, 19 no'p dho ji mi' pui' jimia' na
jax tu ua'ñɨix mi u'uan ta'm gu ñio'kɨ'ñ nap
jum kai'ch: “Cha'p jai'x bhai' ka ja tɨtdada'
gu u'uub nap pai' dhuuk ba tɨ bɨɨna' ka'. Gio
nap cham ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap
cham tɨ ɨɨxi'ñdha'. Gio nap cham iatda'. Gio
nap tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha', pui' na jax gum taat
nap moo tu' ka'm xi ñɨidhat gio gum naan.”

20 Ba'p kai'ch ɨp gio gu biapma':

—Dho gu' aañ moo tɨi cham pai' dhuuk
mu pai' jax tu bua ji na ñɨch dhɨr bhai'ñ jur
ji bhɨi. Bɨɨx jañ mi' pui' jimchu' nap jax ba
kai'ch.

21 Ba'x joi'mdat ba tɨɨ gu Jesuus, na gu'x
maat nar pui' na jax kai'ch. Ba'p tɨtda:

—Maa'n ka bi'ɨix ji matgam nam a'm jum
aa' nap mi' pui' jimia', nap bɨɨx tu ga'ra' gui'
nap jɨ'k tu' bia', ja makia' ap ba' gu tuumiñ
gui' nam alh cham bhai' nam pai' dhɨr u'ji
tu' kɨ'n tu saba'da'. Na gu' cham jax bua no'p
bañ kaichu' sia pich pui' ji bii gu xib, na gu'x
dhaam ja'k pui' nap jax bar jix chumñigam
ka'.

22 Ba' gampai' jim duu gu biapma' nat pui'
jɨ' xi chɨɨ'n. Giilhim jix buam jum aagɨt ba jii,
na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix, na gu'
giilhim jir jix chumñigam ka'.

Gu Jesuus na ba ja aagɨ'ñdha' gu ja'tkam tugɨ'ñ na giilhim jix xijai nam tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gu Dios gux chutumñigam

23 Ba' gu Jesuus bhai' xi ja tɨɨgɨk gu ja'tkam
tugɨ'ñ nam mi ja'p guguuk bɨɨx xikoolh dhɨr,
jup ja tɨtda:

—¿Jax japim ɨlhdhat tɨ nɨi'ñ jiñ jaaduñ? Tɨɨ'
na jax jix xijai na tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gu Dios gu
jaroi' no'r jix chumñigam.

24 Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' jɨ' xi ja
tɨɨ'n. Ba'x bhai' xi ja aagɨ'ñ, jup ja tɨtda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch jiñ
jaaduñ. Giilhim jix xijaim ɨlhii'ñdha' na
bhaan tɨtɨɨ'ñchuka' gu Dios gu jaroi' no'r jix
chumñigam, na gu' dai mu ja'k bhaan jix
chukgix ka' gu tu' na tu bia'ka'. 25 Na gu'
ja'p ji busaak na jax gu soomkar na alhi'ch
alh tu bui. ¿Jax dhui mu baakɨi ja'p dɨr ja'k ji
buusnia' gu tu' no' giilhim jir gɸ', ja'p na jax
gu kameeyo? Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no'r
jix chumñigam.

26 Jix io'm mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam
tugɨ'ñ nat gio pui' jɨ'p xi ja tɨɨ'n. Nai' tɨim tɨ
tɨkka am dɨɨlh, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' cham jɨ'xkat jaroi' tɨsdia' jix
dhaam ja'k, na gu' bak pui' giilhim jix xijai
nañ gammɨjɨ bhaan tɨtɨɨ'ñchoka' na jax ja'k
jix bhai'r jum duukam.

27 Ba' gu Jesuus bhai' xi ja tɨɨgɨk jup ja tɨtda
ɨp gio:

—Dho gu' gu ja'tkam giilhim jix xijaim
ɨlhii'ñ am dho. Gu' gu Dios buiñor pur cham
tu', na gu' bɨxchu'x bhaai' nap tu duñɨa'.

28 Ba' bhai' ji ñɨio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho gu' aach chɨi bɨɨx ja'p xi dhuuk ji gu
tu' palhɨɨp nach bia'kat na chich pai' dhuuk
dɨr bhai' ji chɨ jɨɨ'ñ aap jum bui.

29 Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨɨda', gu
jaroi' no't ja'p xi dhuuk gu tu' na tu bia'ka',
pui' na jax gu ba'pki'ñ, piam gu xiixio'gi'ñ,
piam gu sɨspidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu
dɨ'ɨɨ'n, piam gu bɨnga'n, piam gu maamra'n,
piam gu dɨppɨr pai' nar ga'n ka', no't aañ jiñ
bui ba tɨ jɨɨ'ñ na ba' mi' dhɨr dai nañ a'mkam
ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook,
30 jix io'm mui' tu makia' guñ Gɨ'kora', jix
chamaam oo'm pup. Cham tu' ja'kbui' na
jɨ'k ja'p xi dhuu ji, gu' ja'pji mui' ji na

ja'k iabuidha' gu ba'bhak, gio gu xiixio'gi'ñ, gio gu sispidhi'ñ, gio gu diidi'n, gio gu maamra'n, gio gu dippir, sia ku gu'x buam tu tatdaka' pai'ji. Ku ba' gu' na pai' dhuuk ja'bsuñia' gu tukga'n, pu jimia' ji jix dhaam ja'k. 31 Gio ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, gui' nam xib jir gɸ'gɸrkam jum aa'ndam, ja'ppix ja'tkam ji bi'ya' am, gu' ba' gui' nam xib panaas jir ja'ppix ja'tkam, bar gɸ'gɸrkam ka' am jano'.

Gu Jesuus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'
(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

32 Ba' nam bhammi ba tiisdim nam Jerusaleen ja'k ba jiim, biipi' jimchu' gu Jesuus, gatuuk dir ba' mui'p jiimchu' am gu ja'tkam tugi'ñ. Mi' pix pu tui'dhi' am, cham tum ñiokim, jix chotdontu' am, nam gu'x maat nam bhai' o'bhagi'ñ. Ba'x io'm baasi'n ja'p xi ja boosgak dilhkob dai gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ ba ja aagi'ñ nam jax dhooda', 33 jup ja titda:

—Ba aajim ich jia Jerusaleen na pim jax ba ti nii'ñ. Moo mam ai na pai' dhuuk tu daaxix nam jiñ dhagia' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' ja chiñia' am nam jiñ mu'aa' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 34 Ba' gui' jax ñam pix jiñ buimii, jiñ gibiimii am, gio nam bhañ xixbuidhimii. Ja'pnim jiñ buimiiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

Gu Jakoobo gio gu Juan nam ba tikka' gu Jesuus no' ja aa'ñdha' nam jax ilhii'ñdha'
(Mt. 20:20-28)

35 Ba' gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, moop ba tikka am gu Jesuus nam jax ilhii'ñ, jup titda am:

—Aach tii xim tikkam jich jaduuñ no'p moo cham jax ti'ji jich aa'ñdha' git nach aach jax jup ilhii'ñ.

36 Ba' xi ja tikka gu Jesuus, jup ja titda:

—¿Jax gi ja'k ilhii'ñ japim jiñ jaaduñ? ¿Tu' pim jix aa' nañ jax dhuñia' aapi'm jam bui?

37 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach ja'p tii ilhdhat nap bixxik dir jich dharsa' jum sanoop nap pai' daaka' aap jich jaduuñ, maa'n kii'n dir, jumai ba' o'nsop dir, jano' na pai' dhuuk saak maaxik bax maati' ka' nap jix io'm jir gɸ'kam.

38 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—¿Kux ilhii'ñ japim aa na cham xijaiñ jaaduñ ku pim ba' bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop? ¿Katti no' pim gu'x ñakoo' jia na pim tu i'ya' gux xibu' nam aañ jax chu'm jiñ ichdha', gio nam jam bopkona' ki'n gui' nam aañ jax chu'm ki'n jiñ bakuana'? Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch nar tulhiiñara' na pim ba' ba mai'chia' na pim jax jix aa'.

39 Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich dho.

Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho ea na pim pix am ti nirda' ku gi nam jam ichdha' gux xibu', gio nam jam bopkona' pui' nam jax ja'k jiñ bakuana' aañ. 40 Gu' ba' dhi' na pim tu'ñ chikka na pim bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop, maa'n kii'n dir, gio jumai o'nsop dir, cham maati' ji gu xib. Gu' jano' ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' na ba' bax maati' ka' na jaroi' bhai' ji ja aaga' guñ Gi'kora'.

41 Ba' gu jai' gu mambhiix gu noonbi'ñ gu Jesuus am bhaak jamit ja bui gu gook, Jakoobo gio gu Juan, nam ja kɸɸ nam pui' ji' kai'ch. 42 Gu' ji nat gu' gu Jesuus jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir gɸ'gɸrkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, pui' na jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri, nam dai giilhim gɸ'gɸrkam jum taat ka', sia ji gu' gui' nam miamdaga'n ki'n dadarri. 43 Gu' matgam no' pim aapi'm jix aa' na pim jir gɸ'gɸrkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaroi', 44 sia pik jax ka' git. No' pix maadit jix aa' ji gu jaroi' nar gɸ'kam ka', jum aa' moo na soi'm duuka' gio nar jix bhai'kam ka', panaas ku moo pu cham jir gɸ'kam ka' git. 45 Tii pik aañ nañ jix io'm jir gɸ'kam, cham pai' iam jax jiñ aa' iñ nañ pix am cham ja niniii'ñdha' gui' nam alh gampai' tuutu'm. Na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' ɸɸji dai gɸ'kam bañ chaat ka', nañ moo pix chu' ja titdada' biix na ji'k ja'tkam nam mi' pui' jimia' nañ jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'pji nañ jix ja joi'gi'n na ñich ba' bhai' ma jii nañ ba' ya' maaxik jiñ kiisa' nam boiñ bhiichdha', na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara' buiñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tiigim
(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

46 Ba' bhammi ba ai mit na pai'r kikcham Jerikoo ti tiigim, alhiom bhai' xi oipimik. Ba' ja'xpix nat gamai' ji jii gu Jesuus ja biim gu noonbi'ñ gio jai' mui' gu ja'tkam, baasi'n ju'ñdharan nam ba bubuakim, bha ja'p daakat tu taan gu tuumiñ maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tiigim. 47 Ba' nat ba maat na dhi' gu Jesuus Nasareet kam mu jim, gɸ' ki'n ba jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' Gɸ'kam Jesuus nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gi'nda' git.

48 Ba' pix am bhaak jamit gu ja'tkam buiñor, jup titda am na sap cham ñiokat

daaka'. Gu' ji nat gu' gui'x io'm ba xi jii na gɸ' ki'n mu jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gɨ'nda' gɨt.

49 Ba' mi' pup kɨɨk gu Jesuus nat kai na mu pai' dhɨr bha jiiñkai'ñ gu jaroi', ba' mɨjɨ xi chu joot nam bai'ñxi'ñpu'. Ba' mui'p ma boop jamɨt gu ja'tkam, jup tɨtda am mu ɸɸk:

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduuñ. Bha tum joochxi gu Gɸ'kam nap jaroi' jiiñkai'ñ. Xib jach jum nobchɨi mum aichdha'.

50 Ba' gui' jotmoda' nat jax jum tɨi'bhio', mi ja'p xi buak gu sa'ua'n kikbuk ga'm pɨx chu'm duu ja bɨɨm gui' nam bha nobchichu'. Bhai' mɨt ba aich nat pai' dhɨr mu tu joochxi gu Jesuus, 51 ba' xi chɨkka gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Tu'ni aam duuk jiñ jaduuñ nap ba' bhañ jiiñkai'ñ?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ ja'p tɨi ɨlhdhat no'p moo pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt nap iam xiñ dhua'ñdhai gɨt nañ cham ñia.

52 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Bax kɨɨ' ap ji matgam, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Cha'p jax kam aa'nda'.

Ba' dai nat pui' jɨ' xi chɨɨ'n, bhai' ji chɨ tɨɨ gui' na cham ñia kat, jix kɨɨ' dho gu'p jum duu. Mi' dhɨr ba' dai nat ba oi bhammɨ ja'k nat pai' ba jii gu Jesuus ja bɨɨm gu jai'.

11

Gu Jesuus na Jerusaleen ja'k ba aaya'
(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

1 Ba' bhammɨ ba ai mɨt na pai' Betpajee tɨ tɨɨ', bhai' na pai' ja'p iam Betaania tɨ tɨɨ' ɨp, sonpan maa'n gu oidha' nam Oliibus kɨ'n jix chu mat ka', nam ba' pɨk moo ba aaya' Jerusaleen. Ba' bɨɨpɨ' mɨjɨ xi ja joot gu Jesuus gook gu noonbi'ñ, 2 jup ja tɨtda:

—Aañ ja'p tɨi kai'chɨt jiñ jaaduñ na pim mu jimia' muni na pai'r kikcham na pim jiñ chɨɨmɨlhdhapu' maa'n gu jigiarum bhuru'x na chakuir jum ulhisdam. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dɨr mu aajidha', dai na pim jax bulhio'kai bha tɨɨmɨrika'. 3 No' moo jaroi' ba jam tɨkka, no' jax jam tɨtda: "¿Jax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimɨt ba' gamai' ba ji chɨɨmɨrak?", ja'p japim tɨɨda': "Bhach joot gu Gɸ'kam. Tu' chi na mi bhiiñora'. Ku gu' sap gio ya'p aichdha' ji ja'xñi."

4 Ba' gui' mui' ma jii mɨt, pui' dho ji buus. Nam jax kia'pɨx mu aajim, mi' bulh maa'n gu bhuru'x mia'n ki'ñgob maa'n gu ba'aak. Ba' na mɨt jax bulhio', ga'mpɨx chu' dooda mɨt. 5 Ba' jai' dhɨt nam ja nɨi'ñ, ba ja tɨkka am, jup ja tɨtda am:

—¿Jax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimɨt ba' gamai' ba ji chɨɨmɨrak cham ji aa'ñdhak gui' nar jaroi' ga'n?

6 Ba' gui' dai na mɨt pui' xi ja tɨɨdak nat jax mu ja tɨɨ'n gu Jesuus nam tɨ'ya', ba' pui' cham ka ja tɨkka mɨt. 7 Ba' mummu ba aichulh jamɨt. Ba' pui' bhai' bax dhaibum kat gu Jesuus, gu' ji na gu' gu noonbi'ñ siamri bhai' xi bakxi mɨt gu tɸ'tɸb ja kuktun, gui' nam daam dɨr ja tɨi'chu'nda', nat ba' bhai' xi dhaibuk gamai' ji jii. 8 Ba' gu ja'tkam tugɨ'ñ bɨɨpɨ' dɨr boopok mi' ba tu iabu mɨt gu jaaja' na pai' jax bhɨichu'. Ba' gu jai' mui' ja'tkam na mɨt ji ja tɨigik, pup xiim mi chu iabu mɨt ɨp tu o'msak gu jaaja', jai' gu tɸ'tɸb ja kuktun. 9 Ba' jai' bɨɨpɨ' jii mɨt jai' gatuuk dɨr pɨx jiiñak bɨɨt am, jup kai'chim am:

—¡Taxchaab ba' guch Gɨ'kora' nat bhai' bach joochxi nach jaroi' nɨirat! 10 ¡Taxchaab ba' guch Gɨ'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'! Na gu' dhi'r di' nat ya' ba ai nat bha joot, dhi' ya' bar gɸ'kam ka' ja'p na jax gu Dabii. Iam gɨt ba' moo gammɨjɨ bhaan tɨ nɨi'ñdha' guch Gɨ'kora'.

11 Ba' bhai' ba ai gu Jesuus Jerusaleen. Jimdat mɨjɨmmɨ ji baa gɸ' chiop, alhio mɨjɨ ja'p xi oilhimɨk bɨɨx xikoolh na tɨ nɨidhim na tu' jax jum bua. Mi' dhɨr ba' dai nat ba jii Betaania ja'k ja bɨɨm gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ, nat gu' pu ba jur.

Gu Jesuus na ba ñɨokdha' maa'n gu iigɨx
(Mt. 21:18-19)

12 Ba' buimgidhak na mɨt ba jii mi' dhɨr Betaania, Jerusaleen ja'k ɨp gio, chi gu' am jix bhiogɨm tu tatda' gu Jesuus. 13 Ba' na nai' gan xi chɨ nɨidhim, ba tɨi na mu ja'p pɨx kɨɨk maa'n gu iigɨx joidham xiboorak jix jaagam, jix iibhaidha' kam tu'ii'. Ba' mui' ma jii gu Jesuus nat tɨigim, gu' ji na gu' pu nim maa'n ku bha dhaa na bha ja'p tɨi xi ñɨnɨi'ñ, bak gu' jano' pɨk cham jup iibhai'ch. 14 Ba'p tɨtda ja kaixdhat gu noonbi'ñ:

—¡Alh jap moo cham jɨ'xkat ka iibhai'ñcha' xib dɨr ja'p ja'k!

Gu Jesuus na bɨɨx ja'k jootsa' bhai' dhɨr gɸ'
chiop gui' nam mi' tu ga'rada'
(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Ba' gatuuk na mɨt pai' dhuuk bhammɨ ba ai Jerusaleen, mɨjɨ ji baakɨk gu Jesuus ɨrban dɨr gu gɸ' chiop, bɨɨx ja'k ja joot mu ja'p dɨɨrap gui' nam bhai' ka tu ga'rat gu bɨxchu', gio gui' nam bhai' tu saba'n. Gio ba' gui' nam bhai' ja pataaxi'ñ gu tuumiñ gu ja'tkam, ja ia'lhxichulh gu ja memees. Gio ba' gui' nam bhai' ka tu ga'ra gu giokda', pu bɨɨx jup ja ia'lhxichulh gu ja a'toxkar, mɨjɨ ja'p pɨx ja'x tu da'nsa. 16 Gio nat cham ka ja do'ñcho na jaroi' bɨxchu' tu ua'dat mu ja'k jimda' ɨrban dɨr gu gɸ' chiop, 17 dai na tu ja a'gi'ñ mi oirɨt, jup ja tɨtda:

—¿Jax ku pim ba' ya' pu tu bua? Na pim gu'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu ua'ñɨx u'uan ta'm nap jum kai'ch: "Dhi' dhi chiop nat mi' bam kɨi, mi' dhɨr jix bhaai' nam

bha tuñ a'gi'ñdha' soi'm ɨlhdhat bɨɨx na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam." Ja'pni bo nam kai'ch, ¿cham maat japim? Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na pai' chiob nam jum jumpa'n gu ɨ'xkum.

18 Ba' gɨilhim bhaak jamɨt gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Maap jim daagɨk ma chu a'ga mɨt nam jax dhuuji tu chiñia' nam mu'aa', nam gu'x ɨɨbhidhat jix jɨɨgam, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Mi' pɨx pui' ba tu'ii' am na ji'k ja'tkam, 19 gu' ji na gu' ja'xpɨx nat pai' dhuuk ba tuk, pu jii gu Jesuus mi' dhɨr gɸ' kiicham.

Na ba gakia' gu ɨigɨx gui' nat bɨɨpɨ' dɨr ñiok gu Jesuus
(Mt. 21:20-22)

20 Ba' buimgidhak jix dha'npam ji chu maaxirɨk gio mui'p ba jiim am Jerusaleen ja'k. Ba tɨɨ mɨt nax gak mi kɨɨk gu ɨigɨx na joidham jix chɨɨdu' mi' ka kɨɨkat takaab dɨr, bɨɨx chakaa'n jix gak. 21 Ba' ba tɨ'ñchu gu Peegro nat bak pɨn ñiok gu Jesuus, ba'p tɨtda:

—Kagɨt jiñ jaduuñ nat ba gaa dhi ɨigɨx na pich ñiok takaab. Attiiru dho moox gak sia gu takaa'n.

22 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho pu'ñi ku pim jix io'm mui' xim bɨiñkada' buiñor gu Dios. 23 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨɨda', no' jaroi' jax tɨtda dhi oidha': "Ja'k jim ya' dɨr, mup jimia' na pai' gɸ' suu'n gu suudai'", no' moo ja'p tu' sɨlhkam jix bɨiñak bɨɨx juraa'n kɨ'n, no' moo pɨx pum aa' nar pui' ka' na jax tɨ'ya', pui' dho ji chu buusnia', kux ba' cham ɨp. 24 Aañ moo jam aagi'ñ no' pim tu' ya' dɨr mu taan guñ Gɨ'kora' jix dhaam ja'k soi'm ɨlhdhat, no' pim moo pɨx pum aa' nar pui' ka' na pim jax tɨɨda', pui' dho ji buusnia'. 25 Ba' na pim pai' dhuuk tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora', no' pim ampɨk tɨ'ñchu na pim jix bhaamut nɨɨ'ñ gu jaroi', cha'pim bhaamut ka tɨ'ñchuka', tu uañi'ñka' pim pɨx na ba' guñ Gɨ'kora' pui'p tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'. 26 Na gu' no' pim aapi'm daix bhaamut nɨɨdhat tɨ'ñchu gu jaroi', no' pim cham tu uañi'ñ, guñ Gɨ'kora' nax dhaam jup tu'ii' pui' cham jup tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'.

Nam ba tɨkka' gu Jesuus na jax jir jum duukam nat ba' pui' tu dooda mi' gɸ' chiop
(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

27 Ba' gio mi'p ba ai mɨt Jerusaleen. Ba' na mɨji ja'p ka oirɨ gu Jesuus gɸ' chiop, mi' ba ai mɨt gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio jai' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi ja'p soo'mdhak 28 ba tɨkka am, jup tɨtda am:

—¿Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianɨk bham joot nap ya' pu tu dooda' nap jax ɨlhii'ñ?

29 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho bak aañ maa'n jup jam tɨkka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam, no' pim moox maat na pim jiñ aagi'ñdha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'. 30 ¿Jaroo bha jootsak gu Juan nat ja bopko gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' dɨɨlh aa mɨt chia gu ja'tkam? Ea gor xiñ aagi'ñ.

31 Ba' dai na mɨt ba jim tɨ tɨkka dɨɨlh, jup kai'ch am:

—¿Jax ja'k jach tɨɨda'? Na gu' no'ch jax tɨtda nat Dios bha joot, pui' ji chɨ'ya': "¿Gi jax ji na pimɨt ba' cham tɨ jɨɨ'ñ na jax tɨi tu jam a'gidhimɨk?" 32 Cham dho bhai' jia no' chich pui' ja'k tɨɨ'n. Na gu' no'ch jax jup tɨtda na mɨt dɨɨlh chia gu ja'tkam, pui' cham jup jir am.

Cham aa' am nam tu aaga', nam gu'x bhai'x maat nam mui' ja'tkam tɨ jɨɨgi'ñ na gu Juan bhaankam tu a'gimɨk gu Dios. 33 Mi' pui' cham ka bhai' nam jax tɨ'ya', dai na mɨt jup xi chɨɨdak gu Jesuus:

—Cham ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho bak gu' aañ pui' cham jup jam aagi'ñdha' nat jaroi' bhañ joot.

12

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam buam pɨx tu dooda'
(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

1 Mi' dhɨr ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu ɨ'xchadam, jup ja tɨtda:

—Maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas, gio ba' nat tu kuu mi' nat jɨ'x juugɨt tu darai. Mi' dhɨr ba' moop tɨ kɨɨ'mpi na pai'x bhaai'n ka' nam ba kɨɨ'ñdha', gio ba' nat mi kɨi maa'n gu tɸb bhi'ñbak na ba' bhai' dhɨr bhaan nai' tɨ nɨɨ'ñdha' na tu nuuka'nda'. Gu' ji na gu' moo ampɨk jup bar jimdam mɨk ja'k, ba' mi' xi ja do'ñchok jɨ'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', pu jii ba'.

2 'Ba' nat pai' dhuuk ba bhai gu uubas, mui' tɨi joot maa'n gu tujuandam tugi'ñ mi' nat pai' ka xi ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ, na sap mu ua'ra' gui' na jɨ'k bhaan bipio'. 3 Gu' ji na gu' nat jax mi' ai, dai na mɨt bhai' ji dhaa gui' nam mi' tu juan, gɨbichpagak pui' mɨji xi joot jamɨt ɨp gio. 4 Jumai ba' mui'p joot. Dho gi ba' joodai kɨ'n ma'yasa mɨt ji, giilhim ko'ktolh jamɨt gu ma'oo'n, gio nam bɨɨx aixim tɨtdaimɨk nam jax ɨlhii'ñ, pui' mɨt mɨjɨp xi joot. 5 Ba' jumai mui' tɨip joot. Dho gi ba' pu mua mɨt ji. Jai'

ba' mui' tiip ja joot gatuuk. Pui' mit jup ja dooda, jai' mit ja ko'ktolh pix, jai' mit pu ja koi.

6 'Ba' mikkat na cham jaroi' ka jai'ch na mu jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da', pui' mui'p ma joot jup xi chi'iik: "Dhi' dho gi gu' ji'ñdha' am ji, nam gu'x maat na aañ jir jiñ mar." 7 Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk tii mi' ba ai, jup kai'ch am diilh jix dhu'npi'ñ ki'n gu tujuandam: "Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' biix gu tu' na ji'k ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Jir am nach mu'aa', kapbhai' nat diilh ya' ka ai na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya'." 8 Ba' pui' xi chi'iik bhai' ji dhaa mit, pu mua mit dho, baas dir ja'p koraar biibhi' mit xi buak.

9 Ba' nat pai' xi chiimuk na pu'ñi xi chu ja a'gidhimik gu Jesuus, ba' moop xi ja tikka, jup ja titda:

—¿Jax japim ba' ilhii'ñ na ja dooda' gu kiokam? ¿Cham aa na mi' ¢¢ji pui'p ja kooda', jai' ba' mi ja iabu' gu tujuandam? 10 ¿Kux cham tu jiñkai'ñdha' pim aa gu ñio'ki'ñ gu Dios mi u'uan ta'm? Nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit tii mai' xi buak gu
bhibhi'ñbakchadam,
xib dhi' pik bhaan jix oo' biix gu jai'.

11 Ba'x bhai'ch chaat ich nat pui' ji' tu duu
guch Gi'kora'.

12 Ba' tiix dhaagik am gu Jesuus gu g¢'g¢rkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu i'xchadam. Gu' ji nam gu'x ja iibhi'ñ gu mui' ja'tkam, pui' cham juan am, dai na mit ma jii pix.

Gu Jesuus na pu ja tiida' gu pariseos nar am nam gook kap tu namki'ñdha'
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

13 Ba' mikkat gu g¢'g¢rkam jum aa'ndam mu joochxi mit gu Jesuus ji'kchi gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ji'kchi ip gu Eroodis gu ja'tkam tugi'ñ nam sap tikkapu', sap ba' no't moo jax ji chii na cham jir am gu tu' nam tikka', bax bhaai'n ka' nam jax dhuuji iattulhdha'. 14 Ba' mu ¢¢k jup titda am:

—Aach bhai' ma jiich jaduuñ nap jich aagi'ñdha' no'r am nach aach jax ilhii'ñ, nach gu'x maat nap aap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu a'gada', gio nap cham jax ti ilhii'ñ sia kum giilhim jum a'ga, nap gu' bhaankam tu a'ga na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nam jax ja'k ilhii'ñ gu ja'tkam. Tii' nap gu' moo cham jaroi' iibhi'ñ, sia ku tiir g¢'kam. Ba' ja'p tu'm jachich bham tikkam: ¿Jir am aa nach namki'ñdha' gux io'm g¢'kam Rooma kam Seesar tiigim gui' na ji'k aagix nach tu namki'ñdha', ka' cham aa? Dhi' pix ki'n jachich moo bhai' xi jii, no'r am nach namki'ñdha' piam ku gu' cham.

15 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam cham mi' pui' jiimchu' nam jax tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—¿Jax ku ba' ja'p moo jam ko'raar aapi'm na pim iatda'? Ea gor maa'n bhiibup gu tuumiñ nañ xi chigia' na jax jir tu'm da'.

16 Ba' maa'n bhii'ñpuk mi' xi maa mit. Ba' mi' xi chiigik jup ja titda:

—¿Jaroo da' dhi' na ya' jupñix?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Seesar gux io'm g¢'kam Rooma kam.

Ba'p ja titda ip gio:

—Dhi' gi na ya' tu ua'ñix, ¿jax jum kai'ch?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho dhi' na jax chii'.

17 Ba'p ja titda:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gu Seesar na pui'r jam g¢'kam tuk na ji'k bhaan bipio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'da'.

Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja tii'n, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham jaroi' pui' k¢¢k¢t am.

Nam ba tikka' gu Jesuus gui' nam cham ti jiigi'ñdha' no'm gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku'
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Ba' moo mi'p ba ai mit ji'kchi gui' nam saduseos jum tiiti'nda', nam cham ti jiigi'ñdha' no'r silhkam nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku'. Ba' bhai' ji chu a'gi mit gu Jesuus, jup titda am:

19 —Aach bhai' ma jiich jaduuñ na chich bham tikkam ja'p tu'm na cham jir jich jujur. Nach gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diilh mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhiiya' gu sipdhi'ñ na mia'n oi'ñdha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar di' ka' gu xio'gi'ñ na mukia'. 20 Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam, sap mu pai' oi'ñkat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Sap ba' tii ba ti biina' kat gui' nar biipi' kam, gu' ji nat gu' sap am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. 21 Sap ba' gu sipdhi'ñ na mia'n oi'ñ ip gui' nat ba muu, tiix bhai' ba tiidak ip gu nuuchixi'ñ, gu' ji nat gu' sap pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tiigik jamit gu alhii. Gio gu ti'irab kam sap miji dir tiip jimii, bhai' sap tiix bhai'p ji chii'n, pui' sap pix jup jum duu. 22 Biix sap pu koi mit gu xijum gook tii pik bhibhiimik, pu cham dho sap moo maadit bhaan tiigik gu alhii. Mikkat sap pui' am jup xi muu gu ubii. 23 ¿Gu' ba' jax chu'm pik gio bhai'p ji bhiiya' jano' nam saak pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda', sia kut tii bam ja'bsu gu

ja tutku'? Jaiñ nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

24 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Jix maat japim aa na pim pai' jax chu't jup kai'ch? ¿Kux gu' ɨlhii'ñ japim aa na pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? Cham tu'r pui' ɨp ji siamri. Gu' matgam gu Dios tu' na pɨx jix aichu'n ji, gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat. 25 Na gu' gui' nat jɨ'k bam ja'bsu gu ja tutku', cham tu' bhaan ka tɨtɨɨ'ñchuka' am gu pui' ja'k jano' nam pai' dhuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda', nam pai' chakui tu mat ka' gu xib. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu noonbi'ñ gu Dios nam bhammɨp tu'ii' jix dhaam, cham tu' nam jup kax aa'nda' nam tɨ bɨpna' ka' na jax ya' maaxik. 26 Gu' dhi' na pim jax ja'k tii xi ɨlhii'ñ na pim cham tɨ jɨɨgi'ñ nam maakam ja'k ba oipoda', cham tu'r pui' ji, na gu' dɨɨlh pɨx na pim pui'm aa', cham pai' pui' tu ua'ñix. ¿Kux cham jɨ'xkat tu jiñkai'ñ japim aa mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'na gu Moisees jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios? Nap tɨtda bhaan jim ua'rgidhak gux bii u'ux: “Aañ jir di' pɨx gu Dios nam jax jiñ bui bax biiñak gu jam bopxi kat Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Ja'pni bo nam kai'ch, ¿moo cham jup tɨ'ñchu pim? 27 Ja'p jum aa' pim na cham tu' bhaan ka tɨ nɨidhidha' gu Dios gu ja'tkam no't bam ja'bsu gu ja tutku'. Matgam jir maa'n ji na jax ja a'm tɨ nɨidhidha', na gu' pui' nam jax buiñor bax biiñaktu'nda' na jax maaxik nam ya' oipoda'. Ja'p dho moo cham maat japim na pim pai' jax chu't jup kai'ch, ni palhɨɨp ku iam jir pui' na pim jax tɨi xi ɨlhii'ñ.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jix io'm jum aa' nam tui'ñgɨda' gu ja'tkam
(Mt. 22:34-40)

28 Ba' maa'n gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi ja'p kɨikat jup tɸ kɸɸ nam jax kai'ch, ba' joidham kai pui' na jax ja'k tu a'ga gu Jesuus. Ba'x io'm mia'n xi kɨkbuk xi chɨkka, jup tɨtda:

—¿Jax ba' tu'm pɨk jix io'm jum aa' nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Gɨ'kora' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm?

29 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—¿Na jax chu'm jix io'm jum aa' aa na jɨ'k mi' tu ua'ñix? Gui' dho na ja'pnim kai'ch: “Gor xi chɨ kai Israel kam ja'tkam, maa'n pɨx jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gɸ'kam. 30 Tu daanda' pim bɨix jam jujur kɨ'n jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio bɨix na jɨ'x jam i'ii'mda' kɨ'n. Dai gui' pim pɨx tɨ'ñchuka' gammɨjɨ, mui' pim xim biiñkada' na pim jɨ'x pup jum taat.” Dhi' ja'pni moo bɨipɨ' kat jum aa' nam tui'ñgɨda' gu ja'tkam. 31 Gio ba' gu jumai na iampɨx pui' ja'k jup tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Moo pim xim ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aapi'm jam a'm jum aa'nda'.” Ja'pni ja'k jum kai'ch. Dhi' jɨ' dhi gook na jax jum kai'ch moox io'm jum aa', sia pɨk jax ka' gɨt.

32 Ba'p kai'ch gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios:

—Umri moor pui' nap jax kai'ch jiñ jaduuñ na maa'n pɨx jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gɸ'kam, cham tu' jumaip jix jai'ch. 33 Jir am dho nach tu daanda' bɨix jich jujur kɨ'n na jɨ'k ja'tkam jix dhaam ja'k, gio bɨix na jɨ'x jich i'ii'mda' kɨ'n. Dai gui'ch pɨx tɨ'ñchuka' gammɨjɨ, gio nach mui' xich biiñkada' nach jɨ'x pup jich chaat. Gio nach xich ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aach jich a'm jum aa'nda'. Moo dho gu'x io'm jix bhai' ji busaak gu pui' ja'k, gui' bak gu' cham pɨk tu' bhai' ji nañ mu pai' tu makgɨrtat tɨ tɨkkada'.

34 Ba' gu Jesuus na gu'x maat na iampɨx mi' pui' jimchu' na jax tu ua'ñix, ba' mui' xi guguux, jup tɨtda:

—Alhi'ch pɨx bam aagɨt jiñ jaduuñ nap buiñor bap tui'ka' gu Dios na ba' gammɨjɨ jum a'm ba tɨ nɨi'ñdha'.

Mi' pui' cham jaroi' tu' ka tɨkka'n, nam gu' bax xi'ɨrgi'ñ, na gu'x io'm jix matda' na jax ja'k tɨ'ya'.

Gu Jesuus na ba ja tɨkka' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam
(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

35 Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam pu mi' pui' ɨrban dɨr gu gɸ' chiop, xi ja tɨkka'n na sap jax jir jum duukam na ba' pui' Dabii jir boxi'ñ. Jup ja tɨtda:

—¿Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam Dabii jir boxi'ñ? 36 ¿Gu' jax ku ba' gu Dabii pui'p kai'ch nax io'm jir gɸ'kam guch Xoi'kam? Ja'pni bo nat tu ua'na jano' nat pai' dhuuk pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nap jum kai'ch:

Jup tɨtda gu Dios guñ Gɸ'kam tuk gui' nar jich Xoi'kam:
“Ya'niñ xanoop jap xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ nam ba' soi'm ɨlhdha' aap jum bui.”

37 ¿Gu' jax jam ba' duukat pui' ja'k iimchu'n na pui'r boxii'ñ, na ba' gu' gu Dabii jup kai'ch nar Gɸ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Alh iam tɨix xi'ɨr am gui' nam mi' gɸ'gɸrkam jum taat, nam gu' jano' mui' ja'tkam mi'p tu'ii' nam kɸɸ na joidham tu a'ga gu Jesuus. Ba' pu cham ka bhaai' nam jax tɨida'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' nam jax ja'k tu jim gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios
(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

38 Mi' dhɨr ba' maakam bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Moo pim cham ja kɸkɸɸdat guiˈ nam sap jix mat kaˈ gu ñioˈkiˈñ gu Dios, na guˈ jaˈp moo ja koˈraardaˈ bo nam naiˈ jiimdaˈ tɸˈtɸb ji chim tiiˈdhat nam sap baˈ gɸˈgɸrkam ja ilhiiˈñdha ˈ gu jaˈtkam. Gio nam jix aaˈndaˈ nam tuˈ kaˈm ja niiˈñdhaˈ, jum aaˈndaˈ sap na xi kuanai gu bonmaˈn na ja ñioˈkdhaˈ gu jaroiˈ mu jaˈp nam jax jiimdaˈ. 39 Gio nam jix joiˈñdhaˈ nam jaˈxbuiˈ puiˈp xim taat kaˈ na jax gu gɸˈgɸrkam jum aaˈndam. Jaiˈ mijimmip xi dharkaˈ am nam paiˈ darkaˈ mu jaˈp nam paiˈ jax tu daanda ˈ gu Israel kam jaˈtkam, piam paiˈ nam jax tu piastatdaˈ. 40 Gio baˈ nam jix joiˈñ nam ja iatgidhat ja boosgiˈñdhaˈ gu ja bixchuˈ gu uˈuub diˈdilhdhim. Miˈ dhir baˈ mik tu ñiokidhaˈ am nam paiˈ dhuuk ba ji chu nokia ˈ, na baˈ jax dhui cham maatiˈ kaˈ nam tuˈ jax buadaˈ. Ku guˈ dhiˈ kam tulhiiña ˈ am ji jaˈp jix ioˈm jano ˈ na paiˈ dhuuk tum kuugalhdhaˈ nam baˈ miˈ xi aaya ˈ.

Gu ubii na cham jir jix chumñigam na mi chuˈaaˈ gu tuumiñ chiop
(Lk. 21:1-4)

41 Baˈ jaˈxpix mijiˈ daakat gɸˈ chiop jup ba ja niiˈñ gu Jesuus gu jaˈtkam nam pix miˈ ji chuˈaim gu tuumiñ na paiˈm tuaˈba. Jaiˈ moo muiˈ mi chuˈaim am, nam guˈr jix chutumñigam. 42 Baˈ moo miˈp ba ai maaˈn gu ubii na cham jir tu biaˈkam kaˈ gio nat muu gu binga ˈn, baˈ miˈp xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tuˈ bhaigim tuˈiiˈ. 43 Baˈ gu Jesuus maap xi ja jumpadak gu noonbiˈñ, jup ja titda:

—Tuˈ silhkam kiˈn jañ yaˈ pu jam tiida ˈ, dhi ubii na cham jir jix chumñigam nat gook pix mi chua gu tuumiñ, jaˈp ji buusan nat jix ioˈm muiˈ mi chua, nat guˈ soiˈm ilhdhak mi chua. Guˈ baˈ gu jaiˈ na mit panaas muiˈ miˈ tii xi chua, pur cham tuˈ, 44 na guˈ guiˈ na jiˈk cham ja aˈm kam aaˈ nam baˈ mi chuˈaim. Guˈ gu ubii biix miˈ pu tua na jiˈk uaˈdat, sia ku guˈ daipuˈ biaˈkat na kiˈn ka tu sabaˈdaˈ git.

13

Gu Jesuus na ba tu aaˈndaˈ nam iaraˈ gu gɸˈ chiop
(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

1 Baˈ jaˈxpix nat ba buus gu Jesuus mijiˈ dir gɸˈ chiop, jup titda maadit gu nobiiˈñ:

—¡Kagit na jax joidham tuˈm dhi bhiˈñbak jiñ jaduuñ! Jupaaban sobkoñxim gu joodai bha bhiˈñbakchix.

2 Baˈp titda gu Jesuus:

—Yaˈ dho puiˈ ka tuˈii ˈ gu xib nap niiˈñ. Ku guˈ dhiˈ kam aaya ˈ ji na paiˈ dhuuk jum iaraˈ, pu cham paiˈ maaˈn kap tukdhixim biˈya ˈ gu joodai.

Gu Jesuus na ba tu aaˈndaˈ na jax jaˈk ba tum buidhaˈ na bar miaˈn kaˈ nam tiimuˈ dhi oiˈñgaˈn
(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

3 Miˈ dhir baˈ pu jii mit amuub baasiˈn dir jaˈp oidhaˈ taˈm nam Oliibus kiˈn jix chu mat kaˈ, na silh jix chu maax bhaiˈ dhir gɸˈ chiop. Baˈ gu Jesuus bhammi tisdik mi jaˈp ji dhaibu. Baˈ gu Peegro gio gu Jakoobo gio gu Juan gio baˈ gu Anrees, muiˈ ji ai mit mu na paiˈ daa, baˈ ba tikka am jix dhuˈnpiˈñ kiˈn, 4 jup titda am:

—Aach jaˈp tuˈm tiix maachim jich jaduuñ noˈp moo cham jax ji chiˈjich aagiˈñdhaˈ git. ¿Paa baˈ duuk puiˈm iaraˈ saak guˈñi gɸˈ chiop nap jax ba kaiˈch biipiˈ? ¿Jax jaˈk ba tum buidhaˈ na bhaan jix maatiˈ kaˈ na bar miaˈn nam iaraˈ?

5 Baˈp ja titda gu Jesuus:

—Dho dai na pim ti niidhat oipodaˈ na cham jaroiˈ jam iatgidhaˈ. 6 Nam guˈ muiˈ yaˈ aaya ˈ nam puiˈ ja titdaidhaˈ gu jaˈtkam nam aañ jir guiˈ kaˈ, jup kaiˈchidhaˈ am: “Aañ jir diˈ guch Xoiˈkam.” Baˈ giilhim muiˈ ja iatgidhaˈ am.

7 ’Guˈ noˈ moo bar miaˈn, puiˈ ba ti kaaya ˈ pim ji na jigialhchaˈ miˈ paiˈ na pim jup tuiˈkaˈ piam maakam jaˈk. Ku baˈ guˈ aapiˈm cham jax jum aaˈndaˈ ji, na guˈ dhiˈ puiˈ ji chu buusniaˈ sia pik jax kaˈ git, giilhim jix buam tum buidhaˈ, ku guˈ chakuir dhiˈ kaˈ ji na paiˈ dhuuk pik tum kuugalhdhaˈ. 8 Biix aixim ka xi chum duñia ˈ ji matgam. Bhaiˈ ji bhaakuˈ am gu jaˈtkam gɸˈgɸr kikcham dir ja bui gu jaiˈ na puiˈp jir gɸˈgɸr kikcham kaˈ, jum kokdaˈ am, jum mamaˈyasaˈ am. Gio na joñia ˈ dhi oiˈñgaˈn muiˈ kap, gio baˈ na bhiogiˈ jimiaˈ. Ku guˈ dhiˈ na bhaan pix ba pup xi chum tulhiiñdhaˈ ji, na bhaan jix maatiˈ kaˈ na ba tum kuugalhdhidhaˈ.

Gu Jesuus nap kaiˈch nam ja oˈbhaiˈñdhaˈ guiˈ nam jiˈk ti jiigiˈñdhaˈ buiñor

9 Jaˈpni baˈ moop ja titda:

—Moo pim cham jum oˈjolhdhat ti jiigiˈñdha ˈ aañ jiñ bui. Nam guˈ jam daˈngii jam uˈji jam giiˈbia ˈ gu tutpilh mu jaˈp nam paiˈ jax tu chichiopiˈ kaˈ. Gio nam mu jam uiˈkaˈ nam paiˈ darkaˈ gux kakai ˈ gio jai ˈ ja bui gu gɸˈgɸrkam jum aaˈndam, miˈm baˈ bhaiˈ ji jam tikkaˈ noˈr silhkam na pim ti jiigiˈñdha ˈ aañ jiñ bui. 10 Baˈ nam paiˈ biix ka xi kaaya ˈ na jiˈk jaˈtkam yaˈ dhi oiˈñgaˈn gux bhaiˈm kaiˈchdham ñioˈkiˈñ gu Dios na baˈ pik moo ba tum kuugalhdhaˈ. 11 Baˈ na pim pai ˈ dhuuk mu suulhgiaˈ nam paiˈ darkaˈ gu gɸˈgɸrkam jum aaˈndam, chaˈpim jax jum aaˈndaˈ na panaas ku cham ka bhaaiˈn kaˈ na pim jax tiˈyaˈ, ni ku pim jax jum aaˈndaˈ: “¿Jax jañ baˈ jaˈk tiˈyaˈ chi?” Matgam diilh pix yaˈ dir jaˈp ji buusniaˈ ji gu ñiˈook, na guˈ jam aˈm jup tuiˈñgida ˈ gux Dhuudu ˈ kam jix

Uañ Ii'mda'. Gui' pɨx jup tu duiñchu'nda', cham tu' aapi'm dɨɨlh, panaas ku gui' pɨk tu a'gidha', na gu' jam maakidha' gu matda' na pai' dhuuk ba xi chum aagidha'. 12 Ja'p na pai' jigialhi' chɨr jup tum tui'ka' dho gu' panaas, na gu' bɨɨx pɨx jix chum bhaak ka' gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui. Dɨɨlh jum i'ɨattulhdha' am gu ja'tkam siam sɨspidhim, jai' gu ja maamar nam bhai' ji ja bhaamkidhai ja ɨattulhdha' no'm ba tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui, jai' gu ja tataat nam ja ɨattulhdha' nam ba'x bhai' ja bhɨɨya' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam nam ja kooda' no'm xi ɨlhii'ñ. 13 Bɨɨx na jɨ'k ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñdha', cham ja kaim ka' am gio nam cham ja nɨɨdham ka' gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui. Ku ba' gu' gu jaroi' na cham jim o'jolhdhat gammɨjɨ tɨ jɨɨgi'ñdha', cham jax bua ji sia mɨt ma mua, na gu'x dhaam ja'k bhɨɨya'.

Gu Jesuus na bhaan tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na giilhim jir jix bhangɨm

14 'Ja'pni moop tum duñɨa' nat jax tu ua'nak gu Danial, gui' na bɨjɨk ya ja'p bhaankam tu a'gimɨk guñ Gɨ'kora', nap jum kai'ch na jano' na pai' dhuuk pɨk ba ji chum kuugalhdha', ya' ba aaya' maa'n gu maa'nkam giilhim jix bhangɨm, ɨɨbhidham tu buidha' nam ba tɨgia' gu ja'tkam. Bhai' baakɨi gɸ' chiop pu tu dooda' na jax ɨlhii'ñdha'. —Moo pim tɨ'ñchukat dhi'ñi na jax ya' tu ua'ñɨx, aapi'm na pim jɨ'k tu jiñkai'ñdha'—. Ba' aañ pu kai'ch na gui' nam jɨ'k ya ja'p mia'n jup tui'ka' jano', pui' na jax ya' dhi Judea, jir am nam ba ji boi'ñgɨa' mu ja'p pai' oi'dha' ta'm na ba' cham ja tulhiiñchuda'. 15 Piam no' jaroi' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhɨr tɨmnɨi pu jimɨiññolhɨa', cham tu' na mɨjɨp ka bapkɨda' ɨrban dɨr na ba' tu' xi bhɨɨji. 16 Piam no' jaroi' mu pai' ka oirɨ ga'ran, jir am na mi' dhɨr pu jimɨiññolhɨa', cham tu' na tu' jajannulhi'ñ jai'p ka xi chu ua'rai kia'mi'ñ na ba' pɨk ba jimɨiñolhɨa'. 17 ɻJa'p moo joi'mdam tum duñɨa' ji jano', kux ba' gu' pui' aa! Nam gu' giilhim jum tulhiiña' gu u'uub gui' nam a'aalh kɨ'n cham bhai'm taat ka', gio jai' nam ɨ'lhich ka tu maamar ka' xio'dam. 18 Ba' aañ pu kai'ch na pim gammɨjɨ tu a'gada'x dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' cham jano' pɨk pui' tum duñɨa' na pai' dhuuk jix jɨɨpi'ñ ka'. 19 Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duñɨa', giilhim jir tulhiiñara' ka' jix io'm, cham tu' pui' na mɨt jax jum tulhiiñak gu jai' bɨjɨk, jano' nat dɨr jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n. Gu' ja'pji jix io'm ji na ba' pɨk bar daipu' ka', cham jɨ'xkat pui' ka tum duñɨa' gatuuk, na gu' ba tum kuugalhdha'. 20 Nat gu' pui' pu tɨi ɨp gu Dios na jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', cham mɨk jir tulhiiñara' ka', na gu'x ja joi'gɨ'n gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, cham aa' nam mɨk ya' oipot giilhim jum tulhiiñdha'. No' gu' cham tu daasa' gɨt na jɨ'x juugɨt jir tulhiiñara' ka', bɨɨx jam dho pu ko'ya' gɨt. ¿Jaroo gip jix ñakoo' na giilhim jum tulhiiñdha'?

21 'Ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na tum kuugalhdha', no' jaroi' jax jam tɨtda: "Muni dhaa guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", piam no' jax kai'ch: "Muni ba ai guch Xoi'kam", cha'pim jɨɨgi'ñdha'. 22 Nam gu' mui' jai'chdhɨlhia' gui' nam pui' xi kai'chidha': "Aañ jir di' guch Xoi'kam", gio jai' nam pui' xi kai'chidha' na maadɨt jir di' ka' gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankam tu a'gimɨk guñ Gɨ'kora'. Pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' nax bhai'r jum duukam ka', nam jax dhui pɨx ja ɨatgidha' gu ja'tkam, sia gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui. No'm gu' cham pɨk bɨɨx ja jujur kɨ'n jix biiñak, jix bhai' ja bhɨɨya' dho gu'. 23 Ba' aañ pu kai'ch na pim cham ja kɸkɸɸdat, nam gu' tu ɨatgidhidha' pɨx. Mooñ ba jam aagi'ñ xib dɨr.

Na jax ja'k tum duñɨa' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

24 'Mi' dhɨr ba' na xi chum tulhiiñai, dai na bhai' ji chum tukgamta'. Cham jɨ'xkat ka tonnia' kɨ'n gu tanoolh, ni na cham jɨ'xkat ka masbagia'. 25 Gio gu chiichia' nam bhai' ji ii'ñxia', na gu' giilhim jix io'm gi'ndukia' gux dhaam. 26 Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora', bañ chɨgia' pim nañ bhɨjɨmmɨni dhɨr bhai' ji buusnia' tɨbaa'ñ chɨr, nam ba' ba machia' bɨɨx na jɨ'k ja'tkam nañ aañ pui'p jir gɸ'kam na jax guñ Gɨ'kora'. 27 Ba' nai' ja jootsa' iñ gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' na jɨ'x jir oi'ñga'n, pui' na jax mummɨni ja'p na pai' am ju'kam tu'ii' dhɨx dhaam, nam ba' ja jumpada' gu ja'tkam gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui.

28 '¿Cham jɨ'xkat nɨi'ñ japim aa gu iigɨx na pai' dhuuk bhai' ji iipoñɨa', na joidham pɨx tɨɨ'ngilhidha' gu jaaga'n? Dhi' na bhaan jix maatɨ' ka' no't ba ji chaa'm, na pai' dhuuk ba ji chu juuka'. 29 Ba' iam pɨx pu'ñɨp ji buusnia' dhi' pui' nañ jɨ'k jax ba kai'ch. Pɨx am tɨ'ñchuka' pim no't ba jim tɨɨmu dhi oi'ñga'n, bax maatɨ' ka' na bar mia'n ka' nañ bha jimda'. 30 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨɨda, bɨɨpɨ' pu'ñi xi chum duuji nam ba' pɨk ba ko'ya' dappaam gu ja'tkam gui' nam jɨ'k ka duduaka' jano'. 31 Dai dhi oi'ñga'n nam tɨɨmu' gio gux dhaam, gu' guñ ñi'ook cham jɨ'xkat jum tɨɨmu' ji.

32 'Ku ba' gu' dhi' cham maatɨ' ji na pai' dhuuk pɨk pui' tum duñɨa', na gu' dai dɨɨlh guñ Gɨ'kora' nat tu dai na pui' tum duñɨa'. Cham maat am gu noonbi'ñ, sia kum bhammɨp tu'ii'x dhaam, ni aañ kuñ

cham maat nañ jir Maraa'n, dai gui' dɨɨlh nax maat.

33 'Ba' gu xib tu' na jax chui'ka', aañ pu kai'ch na pim gammɨjɨ tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora', cha'pim jɨ'x mɨk buppada', na pim gu' cham maat na pai' dhuuk tu daaxix. Gu' dhi' jotmoda' pɨx pui' tum duñɨa' cham jum ɨlhdham. 34 Na gu' dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't ka paxiaram mu pai' ja'k mɨk, no't mi' ka xi ja do'ñchok jai' gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', dai na xi ja chianɨi nam jax ja'k tu juanda', pui' na jax mi' na pai' tuutka' gu ba'pki'ñ, na gu' maa'n mi'p xi chianɨi na ka tu nuuka'nda'. Ba' gui' dai na pɨx am tɨ nɨirka' na pai' dhuuk gio mi'p aaya', na gu' bhai' ji o'bhai'ñdha' no' mi' pɨx cham tu jai'ch. 35 Ba' aapi'm pu'ñi ɨp, pɨx am tɨ nɨirka' pim, na pim gu' cham maat nañ pai' dhuuk ya' aaya', no' jaxjɨ ji dhɨdɨmpugidhak, piam ɨrab tukaa', piam ku gu' katukgab na pai' dhuuk ba jiiñkɨa' gu takaarui', piam ku gu'x dha'npam ji chu maaxirɨk. 36 Mooñ ba jam aagi'ñ xib dɨr na pim tɨ'ñchukat. Cha'pim moo kooksɨt darka', nañ gu' jotmoda' ya' pɨx ji buusnia' cham jum ɨlhdham. 37 Bɨɨx dhi'ñi pui' nañ jɨ'k jax jam tɨtda aapi'm, dappaam na jɨ'k ja'tkam jañ jup ja tɨtdat jup kai'ch: Nam cham kooksɨt darka', gammɨjɨ pɨx tɨ'ñchuka' am nañ jax ba kai'ch.

14

Nam ba tu a'ga' gu gɛ́'gɛ́rkam jum aa'ndam nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesuus
(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Ba' nat gook tanoolh pɨx ba ji bii na ba' moo bam aaya' na bar piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, gio jumai na mia'n oi'ñ nam pai' dhuuk jix basdak tu kua'da' gu paan gakdhi'ñchix kam, iampɨx ja'p tu'm na ariin tɨmkalh. Ba' jano' gu ja gɛ́'gɛ́rkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tɨi moom ga'nga' am nam jax ja'k duuji iatgidhai tu chiñɨa' nam mu'aa' gu Jesuus. Aa'nda' gɨt am nam ba dagia', 2 gu' ji na gu' sap cham jax jix bhaai', na gu' kar piasta ka'. Ba' ja'pni pɨx ka xi chɨ'ɨɨk jamɨt:

—Mooch chakui juanda' na kar piasta ka', no't ba buus ba'. Na gu' no' chich xib daagɨk mi ja'p pai' jax ba buim ja nɨi'ñchudat gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaaku' am jich bui.

Gu ubii na bha toi'dha' mo'ran gu Jesuus gui' na joidham uub
(Mt. 26:6-13; Jn. 12 :1-8)

3 Ba' ja'xpɨx gu Jesuus jimɨɨk mummup ba tu kua' Betaania, na pai' kio gu Simoon gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu tukga'n. Ba' moo mi'p ba ai maa'n gu ubii ua'dat maa'n gu ɨlhi'ch jix moik gu jodai ja'aachix kam, nam alabaastro kɨ'n jix mat ka', na mi suu'ntu' gu osbhaga'n gui' nam nardo kɨ'n jix mat ka' nax dha'ram namɨɨk, na joidham uub. Ba' nat jax kukpio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesuus, pu bɨɨx ɨp moo nat bha toi'. 4 Ba' jɨ'kchi gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' ji bhaak jamɨt, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'm aagɨt pui' tu bua dhi ubii? Tɨɨ' nat bɨɨx xi dhoodak dhi' na tu'x dha'ram namkɨt. 5 ¿Cham bhai' aa na tu chiñɨa' gɨt nam ga'ra' nam ba' ja makia' gɨt gui' nam alh cham jir tu bia' kam, nam attiiru cham bia' nam tu' kɨ'n tu saba'da'? Jaiñ na gu' ja'kbui' busaakdat gu tuumiñ na jax no' ñich maa'n oidha' ba tu jua.

Ba' pui' jɨ' xi kai'chimɨk am bhai' ji ñiok jamɨt gu ubii, 6 gu' ji nat gu' jotmoda' ja soo'mcholh gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Cha'pim tu' kɨ'n juanda' dhiñ jaduuñ, na pim gu' cham maat nat jax kai'ñkam bhañ juulh dhi' na pimɨt tu' bhaan ba ji chu a'ga. 7 Gu' matgam gu jaaduñ na pim ja aa', gammɨjɨ ya' jam buip tui'ka' am ji, xi ja maakat japim dho nam alh kɨ'n jup xia'ñdhidha'. Gu' aañ nañ bar boi cha'm kam 8 nat ba' bhai' bañ choi' dhi ubii dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka', dai nam bañ yaaspa'. 9 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨida', na pai' dhuuk bhai' ji chum a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook ya' dhi oi'ñga'n, bɨɨx jup jum a'gidha' dhi ubii na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nat jix bhai' dhuu nat bhañ choi' dhi osbhaga'n gu nardo na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik kɨɨsa' gu Jesuus nam mu'aa'
(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

10 Ba' maadɨt gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ, gui' na Juudas Iskariote tɨɨ'ka', xi mɨɨ nat ja aa'ñdham gu ja gɛ́'gɛ́rkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba' maaxik kɨɨsa' nam boi bhɨichdha' gu Jesuus. 11 Ba' joidham jix bhai'm ɨlh jamɨt na ba ja aagi'ñ, jup tɨtda am nam mui' namkidha' na mu ja baidhika' gu ja o'rosiiris tuk na pai' sɨlh oirɨda' gu Jesuus. Ba' gu Juudas ba jim gaa na jax ja'k jix bhai' ji buusnia' nam jix bhai' bhɨiya', nam ba' cham xijaichdha' nam daagɨi boi bhɨichdha'.

Nam ba tu bhaidha' gu koi' bhaan Paaskua ta'm gu ja'tkam tugɨi'ñ gu Jesuus
(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

12 Ba' buimgidhak bɨɨpɨ' dɨr na ba' moo mui' jim kɨɨsa' ja'xpɨx na pai' dhuuk kasnir bakaax tum jugia', gio ba' gu jumai na mia'n oi'ñ nam jix basdak tu kua'da' gu paan gakdhi'ñchix kam, ba' moop ba tɨkka am gu noonbi'ñ gu Jesuus, jup tɨtda am:

—¿Paap ja'k jix aa' nach jimɨi tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi nat ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

13 Ba' gu Jesuus gook mɨjɨ xi ja joot bhammɨ gɸ' kiicham, jup ja tɨtda:

—Aañ ja'p tɨi kai'chɨt na pim mu jimia' aapi'm gook bhammɨ gɸ' kiicham. Bhai' pim tɨgia' maa'n gu chio'ñ nar tujuandam na mi ja'p ba tu bai'ntu'nda' maa'n gu bai'ñdhakar ta'm. Ba' aapi'm mui' xi oidha' gatuuk dɨr, pɨx nɨidhidha' pim na mummu ji aaya' kɨicham. 14 Ba' aapi'm cham xi'ɨrdat mui' xi aaya', ja'p japim tɨida' gu mi' kiokam: "Aach ja'p jich chɨidak bhach joot gu Gɸ'kam nap sap taiñbuidha' maa'n kap gum ba'aak pai' na tu bio', na sap ya' tu jugia' ja bɨim gu noonbi'ñ nat bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm." 15 Ba' gui' tu jam tɨi'ñchuda' bhɨjɨ ja'p tɸ'kob, na pai' tɨ kɨi'mpigix gio na gɸ'x chu bhai'. Bhai' pim ba' tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi.

16 Ba' mui'p ma jii mɨt gu gook gu noonbi'ñ, bhammɨ mɨt ba ai gɸ' kiicham. Pui' dho ji chu buus na jɨ'k jax ja tɨtda gu Jesuus. Cham xijaich jamɨt, dai na mɨt xi chu bhaidhak gu koi' nam tu jugia'. Ja'xpɨx ba' giop ka xi jii mɨt mummu nat pai' dhɨr bha ja joot.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ na maadɨt maaxik kɨisa' nam boi bhɨichdha'

17 Ba' ji chukgɨk mi' ba ai gu Jesuus ja bɨim gu mambhɨix daman gook gu noonbi'ñ. 18 Mi' ba' bhai' ji chu juu mɨt. Ba' nam mi' daraat ka tu kua', jup ja tɨtda:

—Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨida', maadɨt aapi'm na pim ya'p tu'ii', maaxik jiñ kɨisa' ja bui gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam nam boiñ bhɨichdha'.

19 Ba' gui' gampai' ji dhuu mɨt, ba' pɨx bhai' ji chɨkka mɨt jɨ'ma'n, jup tɨtda am:

—¿Aañi' aa chi?

Gio gu jumai:

—¿Ka' aañi' aa chi?

20 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Maa'n pɨx ji gu' aapi'm mambhɨix daman gook na pim ya'p tu'ii', nach jɨ'k maap ya tɨ sɨssɨ dhi jooxia' ta'm nañ jax chu'm ka'm tu kua' aañ. 21 Jir am kat na pu cham jai'ch ka' gɨt gu jaroi' na maaxik jiñ kɨisa' nam boiñ bhɨichdha'. Tɨix joi'gɨ'ñ iñ, na gu' giilhim jum tulhiiña' maaxik xiñ kɨisai. Ku ba' gu' dhi' mi' pɨx pui' ba jimda' ji, na bhaan pɨx jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pu'ñi ja'k jiñ dhooda' am aañ nat bhañ joot.

Gu Jesuus na ba tu daasa' na jax ja'k aagix ka' nam ba' bhaan tɨ'ñchuka' gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor na ja a'mkam mukia'

22 Ba' mi' pui' nam tu kua', nat jax dhaa ɨp gio gu Jesuus jai' gu paan, xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k ta'tak xi jaisaidhat pɨx mui' ji ja maa gu noonbi'ñ, jup ja tɨtda:

—Dhi'ñi pim pup mui' xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

23 Gio ba' maa'n mi' dhɨr ja'p bhai'p ji bhɨi gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biiñ gui' na uubas kɨ'n jup duñiix, ba' mu ja'k xi ja maakak xi ja chia nam i'ya'. Ba' gui' bhai'p xi ii mɨt jɨ'ma'n kaam. 24 Na mɨt xi i'chuk ba'p ja tɨtda:

—Dhi' na pimɨt tu ii, dhi'r jiñ ɨ'ɨir na kɨ'n xib dɨr maakam aagix ka' na jax ja'k jix aa' guñ Gɨ'kora' nam mi' pui' jiimda' gu ja'tkam, na gu' ka mɨlhia' guñ ɨ'ɨir na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara', na ba'x bhai' tu ja jimia'. 25 Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pu jam tɨida', daipu' dhi maa'n kaam nañ xi io'ji dhi uubas baraa' gu xib, nañ gu' moo bar boi cha'm kam. Jano' ba' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' nañ ba' giop ba i'ya' jix dhaam ja'k, ku gu' gux uañ ji, cham tu' dhi' pu chu'm.

Gu Jesuus na ba aagi'ñdha' gu Peegro na pui' tɨ'ya' gatuuk na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Mi' dhɨr ba' maa'n xi laalagɨk tɨi ma jii mɨt bhammɨ ja'k oidha' ta'm, nam pai' Oliibus kɨ'n jix chu mat ka'. 27 Gu' ji na gu' na mɨt baas ba ji bhɨi, jup ja tɨtda gu Jesuus:

—Ya' moo mam ai nam kuugalhdha' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: "Mu'aa' am gu bipia'dam, ba' gu kakasnir jum jɨ'dɨlhkadai pɨx cha'tak boopoya' am jɨ'ma'n." Ba' dhi' na pui' jɨ' tu ua'ñix, aapi'm jam aagɨt pui' ja'k jum kai'ch, na pim pu jiboi'ñgia' xib dhi tukaa' nam bañ dhagia' gui' nam bha ja jootsa' gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam. Na gu' cham tu' dai nam jiñ kuupa' pɨx, gu' ja'pji nam pu tu chiñia' nam jiñ mu'aa'. 28 Ku ba' gu' aañ gatuuk yaa' ji nañ jax ba oirɨda'. Kagɨt nañ biipɨ' mu ba oirɨda' Galilea na pim ba' aapi'm mup ba aaya'.

29 Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Aañ dho gi chakui jimɨiñño*lhia*' ji, sia mɨt dhi jai' jiboi'ñño*r*. Cham jax bua sia ku mɨt jum bɨndak jiñ dhaa.

30 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ ya' pum tɨida' na gookim ka jiiñkia' gu takaarui' xib dhi tukaa', aap baikim pui' ba tɨ'ya' nap cham jiñ kaichu'.

31 Gu' ji na gu' xi kɨik gu Peegro, jup kai'ch:

—Aañ dho gi pu tɨ'ya' ji nañ jum kaichu', cham jax bua sia mɨt jum bɨndak jiñ mua.

Ba' bɨix pui'p ji chɨi mɨt gu jai' noonbi'ñ.

Gu Jesuus na mi' ɸɸji Getsamanii tu a'ga' jix dhaam ja'k buiñor guch Gɨ'kora'

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

32 Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsamanii ti
tii', ba'p ja titda ip gio gu Jesuus:
—Ya'ni pim ka darka'. Aañ bha'ñi ka tu
a'gara' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.
33 Ba' baasi'n iam xi jimiik baik pix xi ja
baidhak gu noonbi'ñ, dai gu Peegro, gio gu
Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' gampai' jim
duu nam bhai' xi ñii'ñ, panaas kux buam
jum aa', 34 ba'p ja titda:
—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax
chaat iñ nam mia'n ba jiim gui' nam boiñ
bhiichdha'. Aañ ja'p ilhii'ñ na pim ya' pix
kañ ñiirda' ip aapi'm, dai na pim moo cham
kooksoda', ti nii'ñdha' pim.
35 Ba'x io'm baasi'n iam xi jimiik mi ja'p
o'lhia'n ki'n xi kikbuk xi dhumartik, diirap
na xi chu siisap gu ma'oo'n. Ba' mui' ji
chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora',
na tikka'n no' sap jix bhaai' na palhbuidha'
nam ba' cham boi bhiichdha', 36 jup kai'ch:
—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii',
nap bixchu'x bhaai' nap pu tu duñia', xiñ
palhbui'ñ nam cham boiñ bhiichdha', na
gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tu' na gi-
ilhim jix xibu' nañ tu i'ya'. Piam jap xiñ
guguuxdha' nañ ba' cham jax jiñ aa'nda'
no'p gu'x aa' nam kuugalhdha' nap aap jax
ilhii'ñ. Ku gu' aañ cham tu' ji nañ moo cham
aagit jup kai'ch.
37 Ba' ja'xpix nat ja'k gii mi' nat pai' xi ja
chianik nam ka darka' gu baik gu noonbi'ñ,
mi' pix kookos am nat ba ja tii. Ba'p titda gu
Jesuus gu Peegro:
—Simoon, ¿moo ja'p jix kooxim ap aa? Ti
nii'ñdha' ap. Moo pich chi moo jano' koi
na ñich jax jii. ¿Ka'p ji siamri ji'x xi chi
niidhimik aa? 38 Gu' pim ji ti nii'ñdha' ji,
gio na pim tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor
guñ Gi'kora' na ba' cham jam mai'chia' gu
ja'ook. Pui' dho pix tii xi chu tatda' jia na
pim nakga' git na pim jum tulhiiña' na jax
aañ, gu' ji na pim gu' cham nakoo'.
39 Ba' dai nat xi ja ñiññichdhak gio mu ja'k
jup ji dhuu nat tu a'gam jix dhaam ja'k, jir
maa'n na jax kai'chim nat jax ja'k tu a'ga
biipi' dir. 40 Ba' ja'xpix nat gio ja'k jup gii,
kookos am nat giop ba ja tii, pu cham ñiok
am na tii xi chu ja a'gi'ñ, nam gu' giilhim
jix kookxik. 41 Ba' na bar baikim nat xi chu
a'garak jix dhaam ja'k nat gio mi'p ba ai,
maa'n nam jax kookos nat ba ja tii, ba'p ja
titda:
—¿Kux ba' moo ja'p jix kookxik japim aa?
Gi nañ jup jam titda na pim ti nii'ñdha' nañ
ji'x ka tu daan. Xib na gu' cham kam aa'
na pim ti nii'ñdha', nat gu' bam ai na pai'
dhuuk tu daaxix na aañ nat bhañ joot guñ
Gi'kora' boi bañ bhiichdha' am gui' nam
cham tu' ka'm ti nii'ñ. 42 Mummuni dhir
bhai' ba jimchu' mui' ja biim gui' nañ jaroi'
jam aagi'ñ biipi' na maaxik jiñ kiisa'. Maik
gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesuus nam daagii ba bhiika'
(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

43 Ba' na pui' ji' ka ja titda gu Jesuus gu
noonbi'ñ, mi' ba ai ji gu' gu Juudas, gui' na
maadit jir di' gu mambhiix daman gook gu
noonbi'ñ, ja biim mui' gu ja'tkam kukxir ji
chu ua'dat am, jai' gu u'uux jix kaapak, na
mit bha ja joot gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam
jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam
nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam
sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba'
gui' nam jir ja gɇ'gɇrkam tuk ka' gu Israel
kam ja'tkam. 44 Ba' gu Juudas biipi' dir xi
ja aa'ñdhak nam baas dir ka jiim na jax ja'k
duñia' nam ba' ba machia' na jax chu'm jir
di' ka', jup ja titda:
—Gui' nañ jaroi' mi' xi ñio'kdha', dhi'r di'
ka'. Ba' aapi'm jotmoda' mi' pu dagia', jix
bhai' pim buuprai pu bhiika'.
45 Pui' dhom duu. Na mit jax mi' ai, pix
jix bhai' kai'chim gu Juudas, jup titda gu
Jesuus:
—Aach bha ja'k ip jiñ jaduuñ.
Gio ba' nat mi' xi ñio'ki. 46 Ba' gui' jot-
moda' mi' pu daa mit, buuprak gamai' pu
bhiich jamit.
47 Ba' maa'n gu maa'nkam tugi'ñ gu Je-
suus, nat jax baabuk gu kuxiiru'n bhai'
tii soñiich maadit gui' na mit mu ja joot
gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam jai' ja pal-
hbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu
daanda' buiñor gu Dios. Gu' ji nat gu' cham
ai, nat gu' ja'p xi ñiira, dai naaka'n pix ai
palhiip. 48 Ba'p ja titda gu Jesuus gui' na mit
ba daa:
—¿Jax ku pim ba' bixchu' kukxir tu ua'dat
bha ja'k jiim gam u'ux jix kaapak? ¿Tu'
ixkum jiñ ilhii'ñ japim aa? 49 ¿Jax ku pimit
ba' cham mummu puñ dhaa gɇ' chiop nañ
moo mi' pu oirit tu jam a'gi'ñdha' nabap
tanoolh? Ka' ba' na gu' dhi' na bhaan pix
jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan
ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios.
50 Ba' diilh mi' xi buak jamit gu Jesuus gu
noonbi'ñ pu jiboi'ññor.

Na ba jimiññolhia' maa'n gu biapma'
51 Ba' nam nammi gama ja'k ba ua' buu-
plhixim gu Jesuus, gatuuk dir mui' ka jim-
chu' maa'n gu biapma' dai tɇb kutuun ji
chii'chgit. Ba' o'bhai'ñdhak tii daa mit, 52 gu'
ji na mit gu' cham bhai' daa, kutuunaran
pix daa mit. Jum jupnak pu jimiiññor jix
dhaapkat.

Gu Jesuus nam mu ba aichdha' na pai' tum a'ga'
(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

53 Ba' mummu ba aich jamit gu Jesuus na
pai' kioka' gui' nax io'm jir ja gɇ'kam tuk
ka' gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel
kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios.

Ba' bɨɨx maap bam jumaap jamɨt gu jai' gui' nam cham pɨk jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka', gio ba' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 54 Ba' gu Peegro gatuuk mi'p ba ai, na gu' gatuuk dɨr pɨx mui' ji jim jix choo'nnɨt. Mi' dhɨr ja'p dɨɨrap pɨx ji dhaibu mi' na pai' mɨim gu tai, nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris.

55 Ba' gu gɸ'gɸrkam tɨim tɨ tɨkka'n am nam jax ja'k duuji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus, gu' ji nam gu' cham jɨ'xkat nɨi'ñ na mu pai' giilhim tu buim, ni nam pai' dhuuk pui' tɸ kɸɸ. Mi' dho gu' pu cham bhaai' nam jax tɨ'ya'. 56 Ba' jai' dhɨt tɨi xi iattulhi'ñ am, gu' ji nam gu' pui' pɨx cham jup ja jɨɨgi'ñ, na gu' maa'n maakam jup kai'chdha', gio gu jumai maakam ɨp. Mi' pui' cham ka nokia', mi' dhɨr jumai bhai' tɨip ji chu a'ga'. 57 Jai' gu'ngukɨt tɨi xi iattulhi'ñ am, jup kai'ch am:

58 —Dho gu' aach mi' pai' pui' kai ji nap kai'ch: “Alh jañ moo ka iara' dhi gɸ' chiop ja'tkam jup ja duiñ, baik tanoolh kɨ'n jañ ba' gio jumai ya'p kɨɨsa', dhi' ba' Dios bap jir duñii'ñ ka', cham tu' tu' ja'tkam.”

59 Ni gu pui' kum cham maa'n ñɨ'ook jup bua, sia kum panaas tɨi sɨlhkam kam xi kai'ch.

60 Ba' gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, xi kɨkbuk xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham ñiokda', ba' ba tɨkka gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Jax jap ɨlhdhat ja kɸɸ dhi jaaduñ? ¿Jir sɨlhkam aa nam jax kai'ch, ka'm ji iat aa? Eap xi chu a'ga nach xim kɸɸka'.

61 Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesuus, mi' pɨx pu daa. Ba' giop xi chɨkka jix bhai' pɨx, jup tɨtda:

—¿Jir sɨlhkam aa nap saak aap jir di' guch Xoi'kam, nap saak jir Maraa'n gu Dios gux io'm Gɸ'kam?

62 Mi' dho gi ba' bhai' ji ñio ji gu Jesuus, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'. Kani na pim bañ chɨgia' nañ bhɨjimmɨni dhɨr bhai' ji buusnia' tɨbaa'ñ chɨr gatuuk nañ bhammɨx dhaam xi dhaakat sonpan gu Dios kɨɨ'n dɨr.

63 Ba' gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ais saassa gu jannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maatɨ' ka' na cham jir am pui' nat jax tɨi gu Jesuus, jup kai'ch ba':

—¡Dho jaña! ¿Jarooch ba'p ka nɨira nax bhai' tu aa'nda'? Tɨɨ' nat dɨɨlh ya' maaxik bam kɨɨ. 64 ¿Jax japimɨt gɨ ɨlhdhat kai? ¿Cham aa pim ɨlhii'ñ na giilhim jir ua'tulhdhara' gu pui' nat jax tɨi, na moo ja'xbui' gɸ'kam jup xim taat na jax gu Dios?

Ba' bɨɨx bhai' ji bhaak jamɨt nam jɨ'k mi'p tu'ii', pui' ji chɨi mɨt na sap pui' pɨx bax bhaai' nam tu chiñia' nam mu'aa'.

65 Ba' bhai' ji dhaa mɨt pui' xi chɨ'ɨɨk. Jai' mɨt bhai' ji xixbuidhimɨ, jai' na mɨt bhai' xi bulhdhak gu jannulh buupuiran bhai' xi gɨb, gio ba' nam xi chɨkka, jup tɨtda am:

—¿Jaroo bham gɨɨ'? Eap xich aagi'ñ.

Mi' dhɨr ba' gu o'rosiiris jai' bhai'p ji gɨbiimɨ mɨt buibsaran.

Gu Peegro na pui' ba tɨ'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesuus

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Ba' gu Peegro na mi' ka daa cham joiñat, bhɨjɨ dɨr ja'p tɨmnɨk tɸ'kob mi' ba ai maa'n gu tɨyaa na mi'r tujuandam ka'. 67 Ba' mi' pɨx ji chɨɨ gu Peegro na mi' daakat ka juuka' taikob, ba' bhai' xi ñiidhimɨk jup tɨtda:

—¿Aap aa maadɨt jir di' nap kaichu' gu Jesuus Nasareet kam?

68 Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', dai nap kai'ch:

—Cham. Aañ dɨɨlh ji nañ jup oilhim jiñ jaduuñ. Pu ni nañ jix maat gu jaroi' nap aagɨt jup kai'ch.

Ba' mi' dhɨr jimɨɨk gama ja'k jup ba kɨɨk ki'ñgob. Ba' mi kɨɨkat jix buam jum aa', ba' moo maa'nnim ba jiiñ gu takaarui'. 69 Ba' gu tɨyaa mui' xi ñiidhimɨk ɨp gio, jup ja tɨtda gui' nam mi'p tu'ii':

—Gu'ñi dho bak maadɨt jir di' na kaichu' gu Jesuus.

70 Gu' ji na gu' gu Peegro jir maa'n na jax kai'ch. Ba' ja'xpɨx bhai'p ji chɨkka mɨt gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii', jup tɨtda am:

—¿Ja'p aa moor sɨlhkam nap cham tu' maadɨt jir di' gui' nam kaichu' gu Jesuus Nasareet kam? Chi moo tɨi kaichu' ap ji, gu' ji nap gu' cham tu aagam. Jax dhui na pim gu'r mia'n jum oi'dhagɨm. ¿Ka' cham aa aap jir Galilea kam? Tɨɨ' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam.

71 Gu' ji na gu' xi kɨɨk gu Peegro, dai nat bhai' pɨx ji bhaam nam tɨix bhai' pɨx xi chɨkka. Bɨɨx aixim ja tɨtda na jax ɨlhii'ñ, jup kai'ch no' gu' sap cham jir pui' na jax kai'ch, ku gammɨjɨ pu dooda' ku gi gu Dios na jax ɨlhii'ñdha'. Ja'pni moo kai'ch:

—No' gu' cham jir pui' ku gi nañ jax jam tɨtda, ku puñ dhooda' ku gi gu Dios na jax ɨlhii'ñdha', nañ gu' aañ tɨi ba jam aagi'ñ nañ dɨɨlh jup oilhim. Gio pu cham jup nɨi'ñ iñ na jax chu'm tɨ nɨi'ñ gu jaroi' na pim mɨjɨ pai' aa'. ¿Jax japim ba' duukat pui' ja'k ɨlhii'ñ nañ aañ kaichu'?

72 Ba' daipu' xi ja tɨɨdak gio mi ja'p gampai'p jim duu. Ba' giop ba jiiñ gu takaarui', bar gookim nat giop ba jiiñ. Ba' bhai' pup tɨ'ñcho gu Peegro na bak pɨn pu'ñi tɨtda gu Jesuus bɨɨpɨ' dɨr: “Gookim ka jiiñkia' gu

takaarui' nap aap baikim pui' ba tɨ'ya' nap cham jiñ kaichu'." Ba' bhai' ji susua, nat gu' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat na pui' xim aa'.

15

Gu Jesuus nam mu ba aichdha' na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18 :28-38)

1 Ba' buimgidhak nat jax pɨx bhai' ji chu maaxir, gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbuɨ'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios, xi chu a'gak jamɨt nam jax ja'k duuji tu chiñɨa' nam boi bhɨichdha' gu Jesuus. Ba' ja'xpɨx na mɨt pai' maa'n ñɨ'ook xip duuk, dai na mɨt mui' ba bhɨik jix bhai' buuplhixim mu na pai' daa gux kai' Pilaato. 2 Ba' gu Pilaato xi chɨkka'n gu Jesuus na mɨt jax mu aichulh, jup titda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja gɸ'kam tuk ya' dhi Israel kam ja'tkam?

Ba'p titda gu Jesuus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuñ.

3 Ba' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbuɨ'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, bɨix aixim tɨi iattulhi'ñ am gu Jesuus. 4 Ba' gio bhai'p ji chɨkka gu Pilaato, jup titda:

—Jir sɨlhkam chi moo pui' nam jax kai'ch nam bɨix aixim jum iattulhi'ñ dhi ja'tkam. Tɨi' nap ba' cham ñiok. ¿Pui' aap ba' cham tu' bhaan jum palhbuidha'? Tɨi' nam jax kai'ch dhi ja'tkam.

5 Gu' ji nat gu' cham ka ñio gu Jesuus nat gio tiip xi chɨkka. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñɨa' na tɨi xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba tu chiñɨa' nam sissappu' kuruus ta'm gu Jesuus

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38–19:16)

6 Ba' ja'pni ja'k moop tu jimda' gux kai' Pilaato: Nabap oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n dado'ñcho' gu maa'nkam gui' nam ji'k kuupka', dai na gu' gu jaroi' na ɨlhii'ñdha' nam cham pɨk bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. 7 Ba' jano' maadɨt mi'p kuupka' gu maa'nkam Barrabaas tɨigim, gui' na bɨix jimdat bɨipɨ' dɨr na mɨt pai' dhuuk ja koi ji'kchi gu ja'tkam na mɨt ja kokda gu gɸ'gɸrkam. 8 Mi' dhɨr ba' mi'm jumpadak gu ja'tkam jup titda am gux kai' Pilaato, na sap jix bhaai' na do'ñcho' maadɨt gui' nam mɨji kuup nam pai'm kukpa gu ja'tkam. 9 Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aañ ja'p ɨlhii'ñ nañ do'ñcho' dhi Jesuus, na gu'p kai'ch nar jam gɸ'kam tuk bɨix aapi'm ya' dhi Israel. ¿Jir am aa, ka' cham aa? ¿Jax japim ɨlhii'ñ aapi'm?

10 Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Pilaato na mi' pɨx mamtɨ, ee jax pɨk tɨ'ya' am. Na gu'x maat na gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbuɨ'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, nam jix bhaamkidhat jamɨt ba' mu aichulh gu Jesuus na sap ba' mi' dhɨr ja chiñɨa' gu sandaarui'x chugi'ñ nam mu'aa', nam gu' giilhim jix jɨigam. 11 Gu' ji na gu' gui' pu bɨipɨ' dɨr ba ja iatgi mɨt gu ja'tkam, jup ja titda am nam sap pui' tɨ'ya' na cham dado'ñchoda' gu Jesuus, Barrabaas jamɨt ja chia nam bhai' ji aaga' na do'ñcho'. 12 Ba' xi ja tikka'n gu Pilaato nax bhai'x maachim no'm sap cham iam jax tɨ'ya' na do'ñcho' gu Jesuus, jup ja titda:

—¿Jax japim ba' ja'k ɨlhii'ñ nañ tu chiñɨa' nam dooda' dhi Jesuus? Na gu' kai'ñkam pui' kai'ch nar jam gɸ'kam tuk bɨix aapi'm ya' dhi Israel.

13 Ba' gu ja'tkam pɨx jiiñak suulh jamɨt, jup titda am gɸ' kɨ'n:

—¡Mu ja chian gum sandaarui'x chuk kum sissappu' kuruus ta'm!

14 Ba' gio tɨi mui'p ka xi ñio gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Tu' gi moo jax dhuu mu pai' ku pim ba' moo ja'p jix kɨ'ɨi'n?

Gu' ji nam gu' gu ja'tkam cham tɸ kɸɸ. Jix io'm gɸ' kɨ'n pui' ba xi chɨtda am:

—¡Mu ja chian gum sandaarui'x chuk kum sissappu' kuruus ta'm!

15 Ba' pui' ma do'ñcho gu Pilaato gu Barrabaas nam ba' cham bhaaku' gu ja'tkam, nam gu' dhi' bhax aa'. Mi' dhɨr ba' pui' ma ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam gɨi'bia' chipliin kɨ'n gu Jesuus nam ba' mi' dhɨr ba sissappu' kuruus ta'm.

Gu sandaarui'x nam bɨix aixim dooda' gu Jesuus

16 Ba' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Pilaato na mɨt pai' xi gɨbiimɨk gu Jesuus, mu ja'k jup bhɨik jamɨt gɸ' bhi'ñbak chɨr, mi' na pai' gɸ'x chɨ gɨ'ɨir, nax bhaai' na mi ja'p tum oipoda' gu ja'tkam bɨix xikoolh. Ba' gu sandaarui'x gui' na mɨt gɨi' gu Jesuus, bɨix bhai' ji ja bai mɨt gu jai' sandaarui'x nam mi ja'p jup tu'ii', 17 ba' xi chɨ tɨi'dhak jamɨt jix ñakaabma', gio na mɨt bhai' xi dhaaxdhak gu joi' kuruuñchix kam mo'ran. 18 Giilhim bhai' ji chɨtdaimɨ, jup titda am:

—¿Gammɨji aap tɨi ɨlhdhat nap jir ja gɸ'kam tuk ka' gɨt gu ja'tkam ya' dhi Israel?

19 Gio na mɨt bhai' ji gɨbiimɨ mo'ran maa'n gu uux tapoorak kɨ'n, gio nam bha xixbuɨ'ñ. Gio ba' nam ja o'lhia kɨ'n gu'ngukɨt bɨipɨ' dɨr pɨx am tum uañɨ'ñ, tu' ka'm nɨi'ñ am chi sap panaas, gu' ja'pji nam mi' pɨx xɨ'ɨrappu. 20 Ba' ja'xpɨx nam mi' pui' xi buimɨk, giop xi chu kookoxchulhdhak jamɨt gux ñakaabma'

na mɨt bɨɨpɨ' dɨr tɨ tɨɨ', dɨɨlh jajannulhi'ñ jamɨt ba' xi chɨ tɨɨ'dhak ɨp gio, na mɨt ba' moo baabuk mɨjɨ dɨr gɸ' bhi'ñbak chɨr ba bhɨɨk na mɨt ba sissapam kuruus ta'm.

Nam ba sissapa' gu Jesuus kuruus ta'm
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Ba' nam baasɨ'n ba ua' gu Jesuus na mɨt ba sissapam, maa'n bhai' ka jimchu' gu maa'nkam Sireene kam Simoon tɨɨgim, nar taata'n gu Alijaanru gio ba' gu Ruupu, sap mu pai' dhɨr ja'k jimchu' gampɨx. Ba' gu sandaarui'x bhai' dhɨr ja'k buak gamai' chia mɨt na mootika' gu kuruus, nat gu' ba magoo gu Jesuus.

22 Ba' bhammɨ ba aich jamɨt gu Jesuus na pai' Golgota tɨ tɨɨ', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa. 23 Ba' jɨ'kchi gu ja'tkam bhammɨ ɸɸk tɨɨ maak am gu uubas baraa', bɨnkam gu osbhaga'n gu u'uux gui' nam mirra kɨ'n jix mat ka', na sap ba' kɨ'n cham pɨk tu ko'k ka', na gu' cham pɨk tu taat ka' gu tukga'n, gu' ji na gu' cham aa' na i'ya' gu Jesuus. 24 Ba' gu sandaarui'x xi chu kookoxchulhdhak jamɨt gu jajannulhi'ñ, na mɨt ba' bhai' ba sissapa kuruus ta'm. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt xim mamai'chɨk a'lhiok xi chu u'uuk.

25 Bhammɨni ja'p moo tɸ'kob pa' ba ji dhuu na mɨt pai' dhuuk bhammɨ sissapa. 26 Ba' daam dɨr ɨam na pai' mo'tɨk gu Jesuus, maa'n bhai'p siis jamɨt gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', gɸ'gɸr kɨ'n bha tu ua'ñɨx na sap ba' bhaan jix maatɨ' ka' na mɨt tu' kɨ'n jup dooda. Ba' ja'pnim kai'ch gui' na bha tu ua'ñɨx: "Dhi'ñi jir di' gui' nar ja gɸ'kam tuk bɨɨx gu ja'tkam ya' dhi Israel." 27 Ba' gook ɨ'xkum jamɨt bɨɨma'n bhai' sissapa bɨxxɨk dɨr jai' kukrus ta'm. 28 Ba' dhi' nat pui' jɨ' tum duu, nat jax dhuuk pɨx jum kuugalh gu ñio'kɨ'ñ gu Dios na jax tu ua'ñɨx mi u'uan ta'm nap jum kai'ch na guch Xoi'kam tu' pɨx ɨlhdha' am gu ja'tkam, pui' na jax gu jaroi' no' cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñ.

29 Ba' jai' dhɨt gu ja'tkam mi ja'p amuub buanɨt giilhim tɨtdaidha' am bhai' xi ñɨɨdhidhat, am gagai buppaidha' am gu ja moom. Ja'pnim moo tɨtda:

—Jañɑ nap jax chu'ɨi' aap nap saak ɨarai gu gɸ' chiop baik tanoolh kɨ'n gio jumai bhai'p kɨɨsa'. 30 Eap xi chɨmiiñ bhai' dhɨr dhi kuruus ta'm nach xim nɨi'ñdha' no'p baabui' moox io'm jir gɸ'kam.

31 Ba' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios, ba xi jii mɨt ɨp nam giilhim a'ga gu Jesuus, jup kai'ch am gɸ' kɨ'n ja kaixdhat:

—Gi jax ji nat ba' gu' gu jai' ja'tkam ja palhbui, dɨɨlh ba' moo ja'p cham jup bhai' ji jia na jax dhuim palhbuidha' xib na bhai' sissap. 32 No' gɨt jich ñɨɨ'ñchudat bhai' dhɨr bhai' ji chɨmñɨa' dhi' na saak jir jich Xoi'kam, na saak jir jich gɸ'kam tuk bɨɨx aach ya' dhi Israel, dho gi gu' bɨɨx tɨ jɨɨ'ñdha'ch gɨt ji buiñor.

Ba' gui' nam bhai' bɨɨma'n sissap pɨx am jup bhakku' am buiñor, jax ñam pɨx chɨtda.

Gu Jesuus na ba mukia'
(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, bhai' ji chum tukgamta, pu cham pai' ka tu maax ja'p na jax no'r tukaa', attiiru pui' mia ba ji dhuu nat ba' giop ba tu maaxir. 34 Ba' nat jax kia'pɨx gio bhai'p ji chu maaxir, gɸ' kɨ'n jup kai'ch gu Jesuus:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani? —na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Dios jiñ Gɨ'kora', ¿jax kup ba' cham jiñ a'm ka tɨ nɨɨdhim? Tɨɨ' na mɨt jax jiñ dhooda.

35 Ba'p kai'ch am gui' nam mi'p tu'ii' nam kɸɸ:

—Ka gɨt na tɨi bai'ñ gu Eliiyas gui' nat bɨjɨk ya ja'p bhaankam tu a'gimɨk gu Dios.

36 Ba' maadɨt gui' nam mi'p tu'ii' jup kai'ch:

—Ea nach nɨɨrada' gu Eliiyas no' bha jim na tɨbaañdha'.

Na gu' ja'p jum aa' na dhi' bai'ñ gu Jesuus nat gɸ' kɨ'n tu a'ga. Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk, jotmoda' xi ba'nnidhak maa'n gux moik ja'p na tok kɨ'n gu uubas barga'n jix jɨ'ɨɨk, uux cha'm xi ɨxkunak mui' xi maa chiñi'ran gu Jesuus na sap ba' xio'pna' na kɨ'n kapup xi dhuatgɨda'. 37 Gu' ji nat gu' nai' ji muu, dai nat gɸ' kɨ'n xi jiiñkɨk. 38 Ba' nat jax muu gu Jesuus, gu jannulh gu gɸ'x kabook na mu sɸ'ka' ɨrban dɨr gu gɸ' chiop, pu ɨrban sar. Daam dɨr dɨr mui' ji sar, mɨjɨmmɨ ji chɨm. 39 Ba' gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x nɨɨ'ñ nat gɸ' kɨ'n xi jiiñkɨk gu Jesuus nat ba muu, ba'p kai'ch:

—Bak ji gu' sɨlhkam ji na Dios jir Maraa'n kat dhi jaduuñ na ba' saak pui' kai'ch nar gɸ'kam.

40 Ba' jai' gu u'uub mɨk pa' guguukat mui'p nɨi'ñ am. Maadɨt moor di' gui' na Mariiya Magdalena tɨɨ', gio gu jumai Mariiya, gui' nar ja naan gu Josee gio gu Jakoobo, gui' nam gatuuk kam kɨ'n jix mat ka', gio ba' jumai ɨp gu ubii Salomee tɨɨgim. 41 Ba' dhi' dhi u'uub jir di' am gui' nam gammɨjɨ bɨɨx jup xi jiimda' mu ja'p Galilea, na pai' jax tu ja a'gidhidha' gu Jesuus gu ja'tkam, nam palhbuidhidha' nam mu bhɨɨdhidha' na tu'm aagidha'. Gio jai' mui' gu u'uub nam mi'p tu'ii', gui' na mɨt bha oi ɨp jano' nat jax bha ai Jerusaleen.

Nam ba yaaspa' gu Jesuus
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Ba' mɨkkat nat pai' ba tuk nam ba' moox kɨɨ' bam duñɨa' gu Israel kam ja'tkam, na

gu' buimgidhak cham ka tum juanda', 43 mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Arimatea kam, Josee tiigim. Dhi' maadit jir ja gɛ'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Jir jix bhai'kam ka', na gu' pui' tiip niirada' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya' aaya' dhi oi'ñga'n. Ba' juraa'n xi dhaasak mui' ma jii na pai' daa gux kai' Pilaato, nat tikkam no'x bhai' na tibaañdhai yaaspara' gu Jesuus. 44 Ba' bhammi ɛɛk pui' ba titda. Mi' pui' pup tu'ii' gu Pilaato, na gu' cham ilhdhat no' jotmoda' mukia' git. Ba' ba bai'ñ gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x, nat mi' ai ba' xi chikka no'r silhkam nat ba muu gu Jesuus. 45 Ba' gui'p kai'ch nar silhkam. Ba'p titda gu Pilaato gu Josee nax bhaai' na tibaañdhai ba bhiika'. 46 Ba' gu Josee xi saba'dak maa'n gɛ' gu jannulh jix dha'ram namkim, ki'n xi bhiibgak mummu tikaam jamit gai di'n kir, mu nat pai' tim digaar biipi' dir jix moik ai' cha'm, gio ba' na mit bhai' xi kuupak maa'n gu gɛ' jodai ki'n. 47 Ba' gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nam jax maap ba jiimda', nii'ñ am na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesuus.

16

Gu Jesuus na gio mi'p ba oirida' gatuuk maaxik sia ku mit mua

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Ba' mikkat nat ba buus gu tanoolh na cham tum juanat, gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nar di'ii'n gu Jakoobo, gio ba' gu jumai gu ubii gui' na Salomee tii', ba tu saba'lh jamit gui' na joidham uub nam sap mu juulhdhapu' gu tukga'n gu Jesuus mu na pai' kaat, na sap ba' cham giilhim uub ka' na bhai' ji dhibaa'. 2 Ba' tumiiñku ta'm jix ki'nkob nat kia'pix bhai' ba ji chon, mui' ma jii mit mummu di'n kir, nam gu' ja'p jum aa' na pui mu kaat gu Jesuus. 3 Ba' nam nammi gama ja'k ba jiimchu', jup kai'chim am:

—¿Jarooch ba' umua'ñdha' na ja'k daasa' gu jodai gui' na ki'n bha kuup? Nach gu' aach cham nakoo' nach jax dhui ja'k daasa'.

4 Gu' ji na gu' na mit mu ba ai, mi' pix kupio'kix, ja'p gai dhir pix dhaa gu jodai gu gɛ' na ki'n bha kuupich. 5 Ba' gui' dai na mit jiimit pu baap bhiji di'n kir, ba' miji pix ji chii mit na daa maa'n gu biapma' tɛb kutuun am jix chua, kii'n dir daa mi' na pai' kaatit gu Jesuus. Ku gu' cham tu'r maa'nkam ji, ja'pji gu nobii'ñ guch Gi'kora' jix dhaam kam. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, 6 gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. ¿Jesuus Nasareet kam aa pimit tii gio bhai'p ba tiigim, gui' na mit bas takaab bhammi sissapa kuruus ta'm? Ba jii ji bo, nat gu' giop ba dua. Cham tu' ka muukix. Ka gor mi' xi chi tii' na pai' kaatit na cham pai' tu jai'ch. 7 Cham tu' ji na pim jix buam jum aagit yiji ka ti ninii'ñdha' di'n kir, ja'pji dai na pim ja aa'ñdhapu' gu noonbi'ñ, pui' na jax gu Peegro. Ja'p japim tiida' nat giop ba dua gu Jesuus, mummu ja'k japim ba tigia' Galilea na ba oirida', pui' na jax ba jam titda biipi' dir nam ba' moo daagii ba mu'aa'.

8 Ba' gui' bubuakik pu jiboi'ñño*r* jamit gi'bukidhat, na mit gu' giilhim jix chooto'n. Pu cham jaroi' aagi'ñ am na mit jax ti tii, nam gu' daix juraapgixchu'.

Gu Jesuus na mi' bam maaxdha' ja bui baik gu ja'tkam tugi'ñ

(Jn. 20:11-18; Lk. 24:13-35)

9 Ba' ja'xpix cham miikim mu bam maax gu Jesuus buiño*r* gu Mariiya Magdalena, gui' nat xijum gook mai' joochxi gu cham kikii' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n jix ñaanbi' kat. 10 Mi' dhir ba' xi mii nat ja aa'ñdham gu jai' gui' nam pui'p ti jiigi'ñ buiño*r* gu Jesuus mu nam pai' daraat suan nam jix buam jum aa' nat sap muu. 11 Ba' mu ɛɛk tii ba ja aagi'ñ nat giop ba dua. Tiip ja titda nat maaxik tii, pu cham jiigi'ñ am.

12 Ba'x io'm ja'xpix mummu ja'k jup bam maax gu Jesuus ja bui gook gu ja'tkam tugi'ñ nam mu ja'p ka jiimchu' biix boi. Dai na maakam tu'm, cham ob maatit tii mit. 13 Ba' gui' tiip xi boop jamit na mit ja aa'ñdham gu jai'. Pui' cham jup jiigi'ñ am.

Gu Jesuus na mi'm maaxdhai ja bui gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ ba tu ja a'gidha'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Ba' mikkat mummu bam maax dho gi ji ba' gu Jesuus ja bui gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ, mu nam pai' daraat ka tu kua'. Ba' pix am ja ñioki'ñ, tu' sap ku ba' moo ja'p jix kaapak gu ja jujur nam ba' cham ja jiigi'ñ nam tii ja aagi'ñ gui' na mit biipi' dir tii nat giop ba dua. 15 Mi' dhir ba'p ja titda:

—Ba' xib dir tu' na jax chui'ka', nai' pim xi jimia' jiñ jaaduñ na ji'x oi'ñga'n na pim tu ja a'gi'ñpu' jiñ a'mkam dappaam na ji'k ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. 16 Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdhai bam bopkona', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jiigi'ñdha', pix am ti'ñchuka' am nam gammijim tulhiiña'. 17 Gam gui' nam tu' silhkam ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui, ja makia' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam ba' ki'n mai' ja jootsa' jiñ a'mkam gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nam ki'n tu a'gada' jai' gu ñi'ook na ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ ja a'm ti niidhidha'. 18 Gio ba' na cham ji'xkat ia'ñdha' no't tu' ko' ba kii maadit. Piam no't jax dhuuk juu gu pa'ch, cham tu' maimtuda'. Gio ba' nam ja duduadhi'ñdha' gux

kako'kkam, dai nam bhai' pix xi ja da'ngida', pu duduarda' am.

Gu Jesuus na ba tisdia' jix dhaam ja'k (Lk. 24:50-53)

19 Ba' daipu' na jax pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesuus, pu jiix dhaam ja'k, ba' bhammi ji dhaibu kii'n dir sonpan gu Dios. 20 Ba' gu noonbi'ñ nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na jax ba' ba tum a'gichu' sia gu xib. Jix bhai' dho tu buimik am gu tu' nax bhai'r jum duukam, na gu' guch Xoi'kam pix jup tu duiñchu' na jax ba ja titda biipi' dir nat ba' moo ba jii jix dhaam ja'k.

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA GUCH XOI'KAM NAT TU UA'NAK GU LUUKAS

Gu Luukas na bax chu ua'ñxidham ka' gu Tiopil

1 Mui' dhɨt gu ja'tkam tu u'uantu' am
nam tu daasaim na jɨ'k tu' jax buimɨk guch
Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk aach jich
bui. 2 Pui' ja'k tu daasaim am nam jax ja
aagi'ñ gui' na mɨt maaxik ja buupui kɨ'n tɨ
tɨɨ nammɨ dɨr nat jax bhai' ji oilhimɨ guch
Xoi'kam, nat gu' dhi' ba' ja a'm bii nam nai'
pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam, pui' kuch ba'
aach pui'p bax chu maat jai' dhɨt. 3 Gu' ba'
aañ jup mañ guguux nañ tum ua'ñxidha' aap
jiñ jaduuñ Tiopil nañ kapbhai' bax maat nat
jax tu duuk guch Xoi'kam gio nat jax pɨk
ja'k jum duu dɨɨlh, na ñich gu'x bhai' xi chɨ
tɨkkaimɨk. 4 Pu'ñɨ ja'k jap dho gi ba' gu'x io'm
jix bhai' pui' bax chu mat ka' ji nam jax jup
tum a'gi'ñ jai' dhɨt.

Gu nobii'ñ gu Dios na ba aagi'ñdha' gu Sakariiyas na ba maaxilhia' gu maraa'n Juan ja'tkam bopkondam

5 Jano' na gu Eroodis bhai'r gɸ'kam ka'
na jɨ'x Judea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr, maa'n
jano'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam Sakari-
iyas tɨɨgim na ja a'mkam tu daanda' dai
gu Israel kam ja'tkam bhammɨ gɸ' chiop.
Jɨ'k jam maap jim daagɨt dai pu chuutu'm
Abiiyas jum tɨɨtɨ'nda', nam gu'r bopxi'ñ ka'
gu Abiiyas. Ba' Isabeel tɨɨ'nka' gu bɨnga'n
gu Sakariiyas, dhi'r boxii'ñ ka' ɨp gu Aroon.
6 Ba' daim bɨpnagɨm mi' pui' jiimda' am na
jax jix aa' gu Dios, mi' pui' tu duiñchu'nda'
am na jax tu aagix ka', nam gu' tu' ka'm
nɨɨ'ñdha' gu Dios. Sia bɨɨx gu ja'tkam jai'p
jix mat ka' am nam tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñdha',
cham ba' pai' jaroi' tu' kɨ'n jax ja tɨtdada'.
7 Ba' cham jup tu maamar ka' am, na gu' gu
Isabeel cham jir ai'ñ ka' gu a'aalh, ku gu' bar
jagɨ'gɨr ka' am ji.

8 Ba' maa'nnim giop mam ai na pai'
dhuuk mu jimia' gu Sakariiyas bhammɨ gɸ'
chiop nam gio maap jup jum jumpada' gui'
nam jɨ'k maap jum daa'nka' dai pu chu-
utu'm. 9 Ba' bhammɨ na mɨt bɨɨx maap xim
jumpadak, bɨɨpɨ' mɨt xim mamai'chɨk na ba'
bhaan matgilhia' nam tu' jax dhuñia' bɨɨx
jɨ'ma'n, nam gu' pui' ja'k pu buada' gammɨjɨ
nam bɨɨpɨ' xim mamai'chɨɨ. Ba' bhaan ji bii
gu Sakariiyas na bhɨjɨ tu kubhiona' na pai'x
chu xidhuu kɨ'n gui' na joidham uub. 10 Ba'
na pai' bhɨjɨ ba tu kubhion gu Sakariiyas,
gu ja'tkam mi' dhɨr ja'k tu daañchu' am nam
pai' pum jumpa'nda' gammɨjɨ, na gu' tuukab
ja'k bipio' na pai'x chu xidhuu. 11 Ba' jot-
moda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu
Dios na pai' ka tu kubhion gu Sakariiyas,
kɨɨ'n dɨr ja'k jum maax mi' na pai' kɨɨk gu gɸ'
kubhioñkar. 12 Ba' gɨilhim jix choo'n nat ba
tɨɨ, cham ka bhaai' na jax jum duñia', dai na
bhai' pup nɨɨ'ñ. 13 Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu
Dios:

—Cha'p toodon ka' Sakariiyas, na ñich gu'
aañ bhai' pɨx jum aa'ñdham nat gu Dios jum
kai na pich jax pui' tɨɨ'n. Ba' tɨgia' maa'n
gu alhii gum bɨɨna', Juan jap ba' tɨɨtga' na
pai' dhuuk maaxilhia'. 14 Aap gɸ'kam kɨ'n
jix bhai'm ɨlhdha' jano' na pai' dhuuk maax-
ilhia', sia mui' gu ja'tkam pui'x bhai'p jum
ɨlhdha' am ja'p na jax aap, 15 na gu' gu jam
alhii chuk ya'r gɸ'kam ka' bhaankam gu
Dios. Gio cham jɨ'xdha' i'ya' gu jax chu'm
biiñ, gio na pu bɨɨpɨ' dɨr bhaan bam tajaana'
gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu
Dios na ɨraab dɨr kap tui'ñgɨda' gu dɨ'ɨɨ'n
na ba' mi' dhɨr ba maaxilhia'. 16 Dai ba'
na bhai' ji chu ja a'gidha' gu Israel kam
ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix
aa' gu Dios gui' na pur ja Dios tuk bɨjɨk dɨr.
17 Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na bɨɨpɨ' ya ja'p
ba tu boi'nta' na ba' cham ka xijai ka' na
ya' bhɨɨya' gux io'm Gɸ'kam na cham xiim
bhai'p jim gatuuk dɨr. Na gu' ampɨk maa'n
ñɨ'ook bap ja duñia' gu ja'tkam nam ka xim
bhabhaakui'ñdha', pui' na jax no'm ja bui
kax bhaak gu ja maamar, piam ku gu' mu
dɨr bha ja'k gu ja maamar ja bui kax bhaak
am gu ja tataat. Sia bɨɨx gui' nam jix bhaak
ka' pɨx nam cham ji aagɨt nam mi' pui' jimia'
na jax jix aa' gu Dios na ja jɨjɨkgɨtdai mi'
ja tuttu' na pai'x bhai' ba tu ja jimda'. Gu
Juan bhaan tajaañɨxchu'nda' gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, pu chu'm
ɨp na jax chu'm bhaan tajaañɨxchu'ndat bɨjɨk
gu Eliiyas gui' na bhaankamu'n gu Dios ya
ja'p tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam. Gam na
bɨxchu'x bhaai'n ka' gu tu' na jax dhuñia', na
ni jaroi' ku cham jɨ'xdha' pu duñia' gu dɨɨlh
pɨx, na gu' sia pu chu'm bhaan jup tajaañɨx
ka' na jax chu'm Eliiyas bhaan jup tajaañɨx
kat bɨjɨk.

18 Ba'p kai'ch gu Sakariiyas:

—¿Siamri chi ba'r sɨlhkam aa na pui' tɨgia'
gu alhii guñ bɨɨna'? Jax dhui nach gu' moo
xi' pɨk jup bar jagɨ'gɨr.

19 Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup tɨtda:

—Ja'pji nañ gu' aañ sɨlhkam ya' pui'm
tɨtda, cham tu'p jax jum aa'nda' nañ pui' pɨx
kai'ch. Jir nobii'ñ iñ gu' aañ gu Dios. Aañ jir
di' nañ Gabrial tɨɨ'. Gui' pɨx bhañ joot nañ
ya'm aagi'ñdha' na jax jix bhai' kai'ch. 20 Gu'
xib ba' tu' na jax chui'ka', nap gu' cham jiñ
jɨɨgi'ñ, cham ka tu ñiokda' ap jano' juugɨt na
pai' dhuuk maaxilhia' gu jam alhii chuk.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios pui' xi chɨɨdak
gu Sakariiyas.

21 Gu' ba' gu ja'tkam gui' nam baas dɨr ja'p
jup ka tu daanɨt, tɨi pɨx gan bam juan am na
cham pai' dhɨr ka buusnim gu Sakariiyas.
Tɨi bam tɨ tɨkka am na sap jax kut ba' ba
mɨɨkim. 22 Mɨkkat ba' siamri bhɨjɨ dɨr ba ji
buus. Pu cham bhaai' na jax dhui tu a'ga',
dai gu noonbi'ñ kɨ'n pɨx ja'p tɨi tu bua na tu
ja a'gi'ñ. Ba' gu ja'tkam jotmoda' pui'm aa
mɨt ɨp nat jax ji nat tɨ tɨi bhɨjɨ na ka baax na
pai'x io'm jix chu xidhuu kut ba' pui'm duu,
cham tu' gu ja'p pɨx. Pui' ba' cham tu ñɨokda'
gu Sakariiyas, dai noonbi'ñ kɨ'n pɨx ja'p tu
buada' na pai' dhuuk tu a'gada'.

23 Ba' nat pai' dhuuk jum ai na jɨ'k tanoolh
tu daaxix ka' nam bhai' juruuñdha' gɸ' chiop
nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel
kam ja'tkam, ba jii ɨp gio mu kia'mi'ñ gu
Sakariiyas. 24 Ba' jɨ'k jurni'ñ kɨ'n bar alhi'ch
kɨɨkam gu bɨnga'n Isabeel, dai ba' nat cham
pai' ka paxiarax chamaam masaa'n nat dɨr
pui' jim duu. Ba'p jum aa'nda': 25 “Gu Dios
pɨx jup tu duu nañ ba' bar alhi'ch kɨɨkam,
na gu' dhi' pu'ñɨ ja'k ba' cham gampai' kañ
ɨlhii'ñdha' am gu ja'tkam no'ñ maa'n ba tu
mar.”

Gu nobii'ñ gu Dios na ba aagi'ñdha' gu Mariiya na ba maaxilhia' gu Jesuus

26 Ba' na pai' xijum maa'n masaa'n ba
ua' nar alhi'ch kɨɨkam gu Isabeel, gu Dios
gio mu ja'k jup joot gu nobii'ñ Gabrial na
pai' Nasareet tɨ tɨi', na Galilea bhaan bipio'
gui' gu dɨbɨɨr. 27 Mu joot na paxiartu'nmɨra'
maa'n gu ubii tɨyaa Mariiya tɨɨgim, gui' nat
pui' ba tɨɨ'n maa'n gu biapma' Josee tɨɨgim
na bɨɨma'n jum tɨɨmo' nam maap tu oi'ñcha'.
Gu Josee jir boxii'ñ ka' gu Dabii gui' nax io'm
jir gɸ'kam kat bɨjɨk. 28 Ba' mummɨ ba ji buus
na pai'p tu'ii' gu Mariiya, jotmoda' bha ja'p
bam maax mi ba'k chɨr. Ba'p tɨtda:

—Aañ bha ja'k ɨp jiñ jaduuñ. Aañ bham
aa'ñdham nat gu Dios gɸ'kam kɨ'n jum a'm
ba tɨ tɨi na cham jax chu'm ubii ja'xbui' pui'
gɸ'kam bhaan tɨ nɨnɨɨdhat.

29 Ba' giilhim jix choo'n gu Mariiya nat ba
tɨɨ, gio nat gampai' ji dhuu pui' nat jax ja'k
tɨɨdak ñio'ki. Mɨ' jotmoda' tɨi xim ga'nga na
jax jir jum duukam. 30 Ba'p tɨtda ɨp gio gu
nobii'ñ gu Dios:

—Cha'p jax jum aa'nda' Mariiya. Jix
bhai'p pɨx bam taat ka', nat gu' gɸ'kam kɨ'n
jum a'm ba tɨ tɨi gu Dios. 31 Ba' tɨgia' ap
maa'n gu alhii chio'ñ, xib dɨr jap mui' jir
alhi'ch kɨɨkam ka'. Jesuus jap ba' tɨɨtga' na
pai' dhuuk maaxilhia'. 32 Dhi' jix io'm jir
gɸ'kam ka' ya' dhi oi'ñga'n, na gu' gu Dios
pɨx dɨɨlh gɸ'kam kɨ'n daasa' na jax gu boxii'ñ
Dabii nat pui' gɸ'kam kɨ'n jup daasak bɨjɨk.
Ba' maraa'n gu Gɸ'kam Dios kɨ'n jix mat ka'
am gu ja'tkam. 33 Ba' gammɨjɨ pup jir ja
gɸ'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, cham
jɨ'xkat jum tɨɨmo' nar gɸ'kam ka'.

34 Ba' gu Mariiya xi chɨkka gu nobii'ñ gu
Dios, jup tɨtda:

—¿Jax jañ ba' dui tɨgia' gu alhii, nañ gu'
aañ chakui chio'ñ bɨɨma'n daa?

35 Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup tɨtda:

—Dho na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda' jum a'm jum tajaana' nar ɨkgiga'n gu
Gɸ'kam Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na
jax gu tɨbaa' na tɨ ɨkgi'. Gu Dios pɨx dɨɨlh jup
tu duñɨa', na gu'x io'm jir gɸ'kam, bɨxchu'x
bhaai' na pu tu duñɨa'. Pui' kum ba' Gɸ'kam
Dios maraa'n kɨ'n machia' gu ja'tkam dhi'
dhi alhii chio'ñ jano' na pai' dhuuk maaxirɨi
ya' ba oirɨda', na gu' gam nax uañ kɨ'n ya
oirɨda'. 36 Gio gu Isabeel na pim iam pɨx
jir jum jajaa'nnim, pui'p bar alhi'ch kɨɨkam,
xijum maa'n masaa'n ba ua' na dɨr pui' ba
tu'ii', sia ku gu' panaas tɨi bar jagɨ', gam nam
jup a'gada' gu ja'tkam na cham jir ai'ñ gu
a'aalh. 37 Jax dhui na gu' gu Dios cham tu'
xijai kam ɨlhii'ñ gu tu' na jax dhuñɨa'.

38 Ba'p kai'ch gu Mariiya:

—Ea na pui' tu duñɨa' gu Dios nap jax jiñ
chɨtda, nañ gu' aañ jir tujuandam tugi'ñ pɨx.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios nat pui' xi
chɨɨdak gu Mariiya.

Gu Mariiya na mui' ba jimia' na pai' kio gu Isabeel

39 Ba' jano' xim jotma'ñ nat mu jii gu
Mariiya maa'n kap na pai' mui' daa'ñxim jir
kikcham gam na gɸ'r jukgam, Judea bhaan
bipio' gui' gu dɨbɨɨr. 40 Mu jii nat paxiar-
tudam gu Isabeel nam iam pɨx jir jum ja-
jaa'nnim gook dɨt, na gu' bhammɨ kioka' gu
Sakariiyas. Ba' bhammɨ nat ɸɸk gu Mariiya,
mu baakɨk ba'k chɨr mui' xi ñio'ki gu Isabeel.
41 Ba' nat kai gu Isabeel nat mu tu ñio'ki gu
Mariiya, jotmoda' joi gu alhii na ɨraab dɨr
ua'. Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai'
jim ɨlh gu Isabeel, nat gu' gɸ' bhaan bam
tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n
gu Dios. 42 Ba'p kai'ch gɸ' kɨ'n:

—¡Aa gu' gɸ'kam kɨ'n bhaan tɨ nɨɨdhim ji
jia gu Dios gum alhii chuk nap jum ɨraab dɨr
ua'! Ja'p moox bhai' tum jii, na gu' cham jax
chu'm ubii ja'xbui' pui' gɸ'kam kɨ'n bhaan tɨ
nɨnɨɨdhat na jax aap. 43 ¿Aañ ba' jax jup jiñ
ɨlhii'ñ nat ba' ja'kbui' kat bhai'p jiñ chɨɨgim
gu dɨ'ɨɨ'n guñ Gɸ'kam tuk? 44 Na gu' na ñich
jum kai na pich bha tu ñio'ki, jotmoda' joi
guñ alhii chuk nañ jiñ ɨraab dɨr ua' nat jix
bhai'm ɨlh. 45 ¡Ja'p moo joidham jix bhai'm
duu na pich bɨɨx jum jur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñ na pui'
tum duñɨa' na jax jum tɨtda guch Gɸ'kam
tuk!

Gu Mariiya na tu a'ga' na jax jir tu'm kam gu Dios

46 Ba'p kai'ch ɨp gu Mariiya:

Dho gu' aañ jiñ ii'mda' bhaan gɸ'kamtu'n ji
gu Dios,

47 nañ gu'x bhai'ñ chaat nat ba uana guñ
ua'tulhdhara',
48 gam nat gɸ'kam ki'n jiñ a'm ti tii nañ tii
gampai' tu'm aañ nañ jir tujuandam
tugi'ñ.
Ba' xib dir gammijì ja'k pui' pup jiñ
chitdada' am gu ja'tkam nat joidham
jix bhai' tuñ jii.
49 Bixchu' gɸ'gɸr jup tum duu'nkam jiñ bui
bap tu duu gu' gu Dios na bixchu'x
bhaai' na pu tu duñia',
na gu' giilhim jir jix uañ gui' na pui' tii' Dios.
50 Na gu'x ja joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu
Dios gui' nam mi' pui' jiimda' na jax
jix aa'.
51 Jix io'm jir gɸ'kam gu',
bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' na jax
ilhii'ñdha'.
Tii' nat mik ja bui'ñchulh nam jax kam
aa'nda' gui' nam ja'p pix gɸ'gɸrkam
jum taat ka'.
52 Gam nat bhammi dir ji ja tiipxi gui' nam
gɸ'gɸrkam ki'n ka daraat,
pu cham tu' ki'n ji bii mit.
Gui' ba' nam jir cham tu' dat,
gɸ'gɸrkam ki'n xi ja darsak.
53 Gio gui' nam giilhim kar jix chutumñigam
kat,
pui' gammijì xi ja joot xi chu ja boosgidhak
gu ja bixchu',
tu ja maa ba' gui' nam soi' tu'ii' nam cham
tu' bia' ni ji'x.
54 Nat gu' ba ti'ñcho nat bam ai nat pai'
dhuuk tu dai nax ja joi'mdaix bhai' ja
duñia' gu Israel kam ja'tkam,
na gu'r ja'tkam tugi'ñ gio nam jir tujuan-
dam tugi'ñ.
55 Pui' pu xi ja tiidak ji gu' bijik guch bopxi
kat,
pui' na jax gu Abraam maadit jir di' nat pui'
tiidak.
56 Pu'ñi ja'k ba' tii ip gu Mariiya. Mi'
juruuñ ji gu' ji'k baik masaa'n buiñor gu
Isabeel nat ba' ba jii ip gio mu ja'k kia'mi'ñ.

*Na ba maaxilhia' gu Juan ja'tkam bop-
kondam*

57 Ba' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoolh,
ba maaxir gu maraa'n gu Isabeel. 58 Ba' gu
jajaa'nni'ñ gio gui' nam cham jax iim nam
ja'p pix jix ja mat ka', ba maat jamit nat ba
tii gu alhii, ba maat jamit sia nat gu Dios
pix jix joi'mdak tiigik maa gu alhii. Ba' mi
ɸɸk jup titda am nat joidham jix bhai' tu jii.
59 Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu
alhii, dai na mit ba tiit gio na mit matgilh
nar Israel kam. Ba' jai' dhit tiix aagit am na
git pui'p tii'nka' na jax gu taata'n Sakariiyas.
60 Gu' ji nat gu' cham aa gu di'ii'n, jup kai'ch
pix:

—Juan ji nañ jix aa' na tii'nka' dhiñ alhii
chuk.

61 Ba' tiip titda am gui':

—Jax dhui na cham jax chu'm iam pui' tii'
na pim ji'k jir jum jajaa'nnim.

62 Ba' gu taata'n ba tikka am ip na jax ja'k
jup jix aa' na tii'nka' gu maraa'n, ja noonob
ki'n ja'p ba buixi'ñ am nam tikka. 63 Ba'
xi ja taa nam bha bhiidha' maa'n gu uux
komaarak sobkoñxim alhi'ch pa' na bhaan
mi dhaasa' na jax ja'k jix aa' na tii'nka'. Ba'
ja'pni mi' xi dhai: "Juan jach tiitga' dhiñ
alhii chuk." Ba' gui' gampai' ji dhuu'n jamit,
nam gu' cham ilhdhat na jai' pui' ja'k jup
ilhii'ñ na jax gu binga'n. 64 Ba' mi' jotmoda'
bhai' ji chu ñiokcha ip gio gu Sakariiyas,
jix bhai'm taatit xi gɸ'kamtu'n gu Dios jix
dhaam ja'k. 65 Ba' giilhim jix chooto'n jamit
gui' nam mi'p tu'ii', gio nai' ja'p pix pui'
tim tii nat jax tum duu na ji'x jir jujukgam
na Judea dibiir bhaan bipio'. 66 Ba'p jum
aa'nda' am gui' nam pui' tɸ kɸɸkɸ':

—¿Tu' chi ba'r jup tu'm da' ka' gu alhii nat
mu pai' pu maaxir?

Na gu' biix aixim joidham jix bhai' tu
buada' gu Dios buiñor gu alhii nam xi chɸ
kɸɸ, dhi' bhaan ba' tii xim ga'ngada' am na
tu'r jup tu'm da' ka'.

*Na tu a'ga' gu Sakariiyas na jax jir tu'm
kam gu Dios*

67 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gɸ'
bhaan bam tajaa gu Sakariiyas, taata'n gu
alhii, ba' bhai' ji chu a'ga na jax jir tu'm kam
gu Dios, jup kai'ch:
68 ¡Ja'p moor jix bhai'kam ji tu' silhkam ki'n
gu Gɸ'kam Dios!
Tii' nat moo bha jii ya' ja bui gu ja'tkam
tugi'ñ Israel kam na ba' ya' ja uañdha'
gu ja ua'tulhdhara'.
69 Bhach joochxi maa'n gui' na bixchu'x
bhaai' na pu tu duñia'.
Dhi' ba'ch boosga' mi' dhir bhaan gu boi
nach bhaan mu ja'k ka jiim nach pai'
gammijì mi' pup jich chulhiiñdha'.
Maadit jir di' gu boxii'ñ gu Dabii gui' na Dios
jir tujuandam tugi'ñ kat bijik.
70 Pui' pu xi ja tiidak ji gu' gu Dios gui' nam
bijik bhaankamu'n jix u'uañ ki'n ya
ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam,
71 na sap pu'ñi ka daasaim na pai' dhuuk
jich palhbuidha' nam cham kach
juanda' biix gui' nam xich bhaamki'ñ.
72 Jum aaya' sap na pai' dhuuk gɸ'kam ki'n
jix joi'mdai ja tigia' biix guch bopxi
kat,
cham sap ba' ji'xkat mik bua' pui' na jax ja
titda.
73 Guch boxii Abraam maadit jir di' nat pui'
tiidak gu Dios,
74 na sap pu'ñich palhbuidha' nam
cham kach juanda' gui' nam xich
bhaamki'ñ

nach ba' mi' dhɨr cham tu' bhaan ka totdonɨt
dai gui' bar tujuandam tugi'ñ ka',
75 nach cham tu' bhaan kach ua'tulhdhat
mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'
gammɨjɨ nach jɨ'x ya duduaka' dhi
tutku' bhaan,
na ba' bhammɨ dɨr bha ja'k pui'ch a'm jup tɨ
nɨidhidha'.
76 Ba' aap jiñ chio'ñ,
jup tɨ'ya' am gu ja'tkam nap aap maadɨt jir
di' gui' nam bɨjɨk ya ja'p tu a'gimɨk
bhaankam gu Dios gui' nax io'm jir
gɸ'kam,
nap gu' aap bɨɨpɨ' ya ja'p ba tu ja a'gidha' gu
ja'tkam na ba' mi' dhɨr ya'p ba aaya'
gux io'm gɸ'kam,
ja'p ji buusnia' nap bɨɨpɨ' ya' ba tu boi'nta'.
77 Nap gu' ba ja mattuda' gu ja'tkam tugi'ñ
na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham
mu ja'k ka bhɨɨya' nam pai' gammɨjɨ
mi' pup jum tulhiiñdha',
na gu' ba ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.
78 Nat gu' gu Dios jich Gɨ'kora' gɸ'kam kɨ'n ba
xich joi'gɨlh,
ya' bach aichulh jix dhaam dɨr maa'n gui' na
gɸ' mɨimtu'.
Dhi' ja'p ji buus jich bui nat kia'pɨx bhai' ba
tu kobxi gu tanoolh xia'lhbui dhɨr.
79 Ba' bɨɨx jich a'm tonnia',
sia gui' nam jix io'm jix chu tukgam tɨr jup
tu'ii'.
Joidham bax chu maax ka' nach tɨ
nɨidhidha' nach jax ja'k joidham jix
bhai'ch chaatɨt mi' pui' jiimda' na jax
jix aa' gu Dios.
80 Pu'ñi ja'k ba' tu a'ga gu Sakariiyas. Ba'
pɨx ji gɨ'lhidha' gu alhii, tɨ bhɨɨjidha' na jax
jir tu tu'm kam ya' dhi oi'ñga'n. Ba' nax io'm
pa' bar gɸ' ka', mu ja'p pɨx ba oirɨda' gampɨx
jix chu gak kɨr. Jix io'm mɨkkat nat ba' nai' ji
chu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam.

2

Na ba maaxilhia' gu Jesuus
(Mt. 1:18-25)

1 Jano' gu Auguusto Seesar bɨɨx kap jir
gɸ'kam ka' na jɨ'k Rooma bhaan bipio' gu
dippɨr, ba' dhi' ja chia nam jum daasa'
bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k dhi' bhaan tu
oi'dha'. 2 Jano' kia'pɨx jir maa'nnim ka' nam
jum daasa', nam gu' cham pai' dhuuk jum
da'nsat bɨɨpɨ' dɨr. Jano' gu Sireenio jir jix kai'
ka' ɨp mi' ja'k na pai' Siiria bhaan bipio' gu
dɨbɨɨr. 3 Ba' pui' ja'k duu gu Auguusto Seesar
nam aa'nda' na mi'm daasa' gu jaroi' nar
pai' kam ka' gu bɨjɨk dɨr kam boxii'ñ. 4 Pu'ñi
duuk ba' gu Josee ma jii mi' dhɨr Nasareet
na Galilea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr, bhammɨ
ja'k bhɨi Beleen na pai' Judea bhaan bipio' ɨp
gui' gu dɨbɨɨr, nat gu' bhai' maaxir gu boxii'ñ
Dabii nar gɸ'kam kat bɨjɨk. 5 Sia gu Mariiya
bɨɨx jup xi baidhak nam gook dɨt jum daasa',
gui' nat pui' ba tɨɨ'n na bɨɨma'n jum tɨɨmo'
nam maap tu oi'ñcha'. Ku gu' pu bar dakoo
pɨx tu'n da' ji ba' gu Mariiya kɨ'n gu alhii.
6 Ba' jano' pɨk jup mam ai gu tanoolh na
pai' dhuuk maaxilhia' gu alhii nam bhai'
ka oipo Beleen. 7 Cham jup ja ai gu' mɨjɨ
na pai' tɨm tɨbiappu na gɨt mi' dodhia' gu
Mariiya, na mɨt gu' suu'n gu ja'tkam na mɨt
mui' bham jumaap. Mu ja'k jamɨt ba' jii
nam pai' kuupka' bɨɨx aixim tu'm gu sasoi'.
Mi' ba' dua gu Mariiya kɨ'n gu bɨɨpɨ' kam
maraa'n, jajannulh kɨ'n xi bhiibgak bhai' xi
boo'n bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'.

Gu nobii'ñ gu Dios na ba ja aagi'ñdha'
gu kakasnir bipia'dam nat ba maaxir guch
Xoi'kam

8 Ba' jɨ'kchi gu ja'tkam bhammɨ baasɨ'n
dɨr ja'p jup tɨbiapka' am gampɨx nam bhai'
darkat tu bipia'da' gu ja kakasnira' nam ja
bia'ka'. 9 Ba' cham pum aa' am nat jot-
moda' gɸ' nammɨ ja'p ba tu maaxir mi' bɨɨx
xikoolh nam pai'p tu'ii', gu' gu nobii'ñ gu
Dios nat mi' bam maax ja bui nat gɸ' ton
nam ba' bhaan machia' na dhi'r di' gui' na
bhaankam oirɨ gu Dios. Gu' gui' giilhim jix
chooto'n jamɨt. 10 Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup
ja tɨtda:

—Cha'pim totdon ka'. Aañ jam ua'tulhi'ñ
ji maa'n gu ñi'ook na pim bhaan joidham
jix bhai'm ɨlhdha', sia bɨɨx gu ja'tkam pui'x
bhai'p jum ɨlhdha' am nam pai' dhuuk
machia'. 11 Ja'pniñ tu'm jam ua'tulhi'ñ:
Maa'n bha'ñi dhɨr maaxir gu alhii xib dhi
tukaa' na pai' kiokat bɨjɨk gu Dabii. Dhi'r di'
gui' na pim nɨira na saak bha jootsa' gu Dios
ya' dhi oi'ñga'n na jam palhbuidha'. 12 Kani
gor tɨ tɨɨ'mbop na bha ja'p bo'ka' bhaan gui'
nam sasoi' mi tu kua' jajannulh bhiibgixim
kɨ'n.

13 Ba' jotmoda'x io'm mui' bhai' bam
maax jamɨt gu noonbi'ñ gu Dios nat jax pɨx
mi' ji tɨɨmo nat tu a'ga gu maa'n, ba'p kai'ch
am bɨɨx dhɨt nam gɸ'kamtu'n gu Dios:

14 ¡Aach jix bhai'ch chaatɨt gɸ'kamtu'n gu
Dios nach jɨ'k mia'n jup tu'ii' buiñor!
Nat gu'x joi'mdak jix bhai' ba ja duu gu
ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n,
dai ba' na ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gui' nam jɨ'k
mi' pui' jiimda' na jax jix aa'.

15 Ba' na mɨt pai' jiix dhaam ja'k gu
noonbi'ñ gu Dios, gu kakasnir bipia'dam
jup jum tɨ tɨtda am:

—Each mu jiim Beleen nach tɨɨ'mpo' gu
alhii nat pui' maaxir na jax jich chɨtda guch
Gɨ'kora'.

16 Ba' na mɨt jax guguu mi' bhɨi mɨt na
mɨt tɨɨgim. Mummɨ mɨt ba ji bubua na pai'p
tu'ii' gu Mariiya gio gu Josee, gu alhii bha
ja'p bo' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'.
17 Ba' na mɨt pai'x bhai' xi chɨɨgɨk gu alhii

gu kakasnir bipia'dam, ba ja aagi'ñ am gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' nar tu'p tu'm da' ka' gu alhii, xi ja aagi'ñ am na maa'n gu nobii'ñ gu Dios pui' ja titda. 18 Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am nam ba ja aagi'ñ nar tu'p tu'm da' ka'. 19 Gu Mariiya ba' dai jura'ram jup xim ga'nga tɨi na jax jir jum duukam pui' nam jɨ'k jax kai'ch gu kakasnir bipia'dam. 20 Ba' ba jii mɨt ɨp gio gu kakasnir bipia'dam xi gɸ'kamtudidhat gu Dios, xi laalagidhat am jɨ'x gu alabaa'n, jix bhai'm taattu' am gu' na mɨt pui' tɨ tɨi na jax ja aagi'ñ gu nobii'ñ gu Dios.

Nam mui' ba bhɨika' gu Jesuus gɸ' chiop

21 Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu alhii, dai na mɨt ba tɨit gio na mɨt matgilh nar Israel kam. Jesuus jamɨt tɨit na jax ja'k pu aagi'ñ gu nobii'ñ gu Dios gu Mariiya bɨipi' dir na ba' moo bar alhi'ch kɨikam ka'.

22 Ba' pui' ja'k jup tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios, nam cham pai' buanda' jɨ'k tanoolh gu u'uub mi' dhir ja ki'aam no' mɨt pu'ñi kia'pix dudua a'aalh kɨ'n. Pui' duu ɨp ba' gu Mariiya, cham pai' buus jɨ'k tanoolh. Nat pai' xi aichdhak na jɨ'k aagix ka' na mɨt ba' ba bhɨik gu alhii bhammɨ Jerusaleen, bhai' na pai' kɨika' gu gɸ' chiop nam ba' bhai' dhir iimchuxdha' gu Dios. 23 Na gu' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nat pui'p tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Ja'pnim kai'ch: "Iimchuxdhidha' pim gu Dios gu a'aalh chichio'ñ gui' nam bɨipi' maaxilhidha'." 24 Pu'ñi ba' kai'ñkam mu bhɨik jamɨt bhammɨ Jerusaleen. Ba' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nam aa'nda' nam tu makgɨrxidha' gu Dios gu u'uub no' mɨt pu'ñi kia'pix ja tɨi gu a'aalh, jup jum kai'ch na sap sia tu' gio'nda' gook piam gook gu joojoi.

25 Ba' maa'n gu maa'nkam bhai'p kioka' Jerusaleen, Simeon tɨigim, na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, gammɨjɨ tu daanda'. Ba' jai' pui' tɨip tɨ nɨira da' na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam ja tulhiiñchu'nda' gu jai' ja'tkam maakam dir ja'k kam. Ba' na gu' bhaan jup tui'ñgɨda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', 26 gui' pix pui' jurtu'nka' na chakui mukia' na ya' ba aaya' guch Xoi'kam na Dios bha jootsa'. 27 Ba' gui' pix jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' jurtuda na mu jimia' gɸ' chiop, mummɨ ba ji buus. Maap pix mi' ji aajim am gu Jesuus gu gɨ'korga'n na mɨt mi' pui'p ba tu duñiim na jax tu aagix. 28 Ba' xi dhaagɨk gu Simeon gu alhii ma tu a'gax dhaam ja'k buiñor gu Dios, jup kai'ch:

29 Taxchaab dho ba'ch Gɨ'kora' na pich bhai'
bach joochxi gui' nap saak pui' bha
jootsa' na pich jax ja tɨidak guch
bopxi bɨjɨk.

Ba' aañ xib cham tu' bhaan jax kañ aa' sia
pich ba' bañ dho'ñcho nañ ba mukia'
nañ jir jum tujuandam tuk,

30 na ñich gu' ya' ba tɨiñ buupui kɨ'n gui' na
ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu
Israel kam ja'tkam.

31 Xib japich ba' mui' ba ji kɨi nap jax jix aa'
dɨilh jich Gɨ'kora' nap tu duñia' xi ja
nɨi'ñchudat bɨix gu ja'tkam nam jɨ'k jix
jai'ch ya' dhi oi'ñga'n.

32 Na gu' dhi' ba'r di' gui' na joidham gɸ'
tanoor na ja bɨ'ñxidha' bɨix gu ja'tkam
nam jɨ'k jix jai'ch,
ba' mi' dhir dai nam pix jix bhai' ba ja
aa'nda' gum ja'tkam tuk Israel kam
na pich jix bhai' ba ja duu.

33 Ba' gu Josee gio gu Mariiya gampai' ji dhuu'n jamɨt nat gu ja mar bhaan tu a'ga gu Simeon jix dhaam ja'k, mi' pix pui' pup tu'ii' am. 34 Ba' bɨix gook xi chu ja daañxidhak gu Simeon na sap ba'x bhai' tu ja jimda'. Mi' dhir ba' moop titda dai gu Mariiya:

—Kani nap xiñ kaaya' nañ jax jum tɨida'. Dhi alhii bhammɨ dir bha ja joochxi gu Dios gu Israel kam ja'tkam. Jai' mi' pui' jimia' am na jax ja tɨida', jai' ba' cham. Jix io'm jir mui' ka' am gui' nam cham mi' pui' jimia', 35 sia kum gu' tɨix maatɨt kaaya' na jax kai'ñkam jup ja tɨida', gu' pix ji nam gu' dɨilh jix bhaamut kaaya', dhi' ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam dɨilh cham aa'nda'. Aap ba' giilhim jix buam jum aa'nda' tɨi, ja'p tu tatdaka' panaas na jaroi' kuxiir kɨ'n bham sissida'.

36 Ba' maa'n gu ubii jagɨ' bhai'p oirɨda' Aana tɨigim na bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jiimda'. Gu taata'n Panuel tɨigich, maadɨt jir di' kat gui' nam Aseer jir bopxi'ñ. Ba' dhi Aana alhii pa' oidhak maa'n gu chio'ñ, gu' ji na mɨt gu' xijum gook oidha' pix maap tu oi'ñcha, ma muu ɨp gu bɨnga'n. 37 Dɨilh ba' pup oirɨ nat dir dɨilh bii, maakob oo'm daman maakob oidha' bap duu jano' dir. Gu' ba' mi' pix ja'k ji ai chiop na pai' ba' pup jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, cham pai' maakam ja'k ka buus. Gammɨjɨ tu juanda' mi' dhi chiop nabap tanoolh gio nabap tukaa', gam nam saabda', gio na tu daanda'. 38 Ba' gui' jɨ' Aana jai' mi'p ba ji buus na pai' gu gɨ'korga'n gu Jesuus, jai' ba'p ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' nai' pui'p ba ja titdaim gui' nam pui'p tɨ nɨira na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam, pui' ja titdaim nat ya' ba ai gui' nam jaroi' nɨira.

Gu Mariiya gio gu Josee nam ba jimia' ɨp gio mu ja'k Nasareet

39 Ba' na mɨt bɨix pui' xi chu duuk gu gɨ'korga'n gu Jesuus na jax ja'k aagix na tu ua'ñix gu ñioki'ñ gu Dios, giop ba jii mɨt

mu ja'k Nasareet nam pai' oi'dha', na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dɨbɨir. 40 Ba' gu alhii pɨx ji gɨ'lhidha', jix io'm bax chɨ bhɨi'ñ ka' gio nax io'm bax oo' ka', gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios.

Gu Jesuus na mi' daaka' gɸ' chiop

41 Ba' gu gɨ'korga'n gu Jesuus mui' pu jimmɨda' am bhammɨ Jerusaleen nabap oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' bhaan Paaskua ta'm. 42 Ba' nammɨ nat giop bam ai, gio mɨt mui'p ma jii, bɨix jamɨt xi baidhak gu Jesuus, na gu' mambhɨix daman gook oidha' ba bia'ka'. 43 Ba' nat pai' buus gu bhaan Paaskua ta'm, gio ja'k jup ba suulhgichu' am mu ja'k ja ki'aam, gu' ji nat gu' bak gu Jesuus bhammɨ pup bii Jerusaleen. Pu cham maat am gu gɨ'korga'n no't bhammɨ pai'p bii, 44 ja'p jum aa'ntu' am gu' na mi' pai' ja saagi'ñ jim gu ja'tkam nam giilhim mui' mu jiim. Maa'n tanoolh gu' pu ba jii mɨt na mɨt ba' nai' tɨi ba ji gaa mi ja'p ja bui gu jajaa'nni'ñ gio mi ja'p ja bui gui' nam jɨ'k jix ja maat. 45 Cham pai' tɨi mɨt. Ba' gio mi' dhɨr ja'k jup ma suulh jamɨt na mɨt gaagam bhammɨ Jerusaleen.

46 Nammɨ baik tanoolh kɨ'n ba' ka tɨi mɨt bhai' gɸ' chiop na ja saagi'ñ daa gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios, ja kɸɸ nam aagi'ñ gu ñɨo'ki'ñ gu Dios na bha ja tɨkka. 47 Ba' jɨ'x gampai' ji dhu'ntɨkda' am bɨix gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' nam sap cham pai' dhuuk jax chu'm alhii pui' kɸɸkɸt nax io'm jix chu maat. 48 Ba' na mɨt ba tɨi gu gɨ'korga'n na pai' daakat pɨx chu' kai'ch, gampai' ji dhuu'n jamɨt ɨp sia, nam gu' cham jɨ'xkat pai' dhuuk pui' nɨidhat gu jax chu'm alhii na jax ja'k tu jim gu Jesuus. Ba'p tɨtda gu dɨ'ɨi'n:

—¿Jax ba'ñ chio'ñ ku pich ba'ch o'ñxɨ? Nai'ch chɨim gaa'ñchu' gook dɨt dhim taat jix buam jich aa'ntugɨt.

49 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—¿Jax ku pim ba' moop jiñ ga'nga? Na gu' aañ jiñ a'm jum aa' nañ machia' na jax jir tu'm kam guñ Gɨ'kora'. Jum aa' nañ ya'p tui'ka' na pai' ba'kchudhix.

50 Pu cham maatɨt kai mɨt gu gɨ'korga'n nat jax kai'ñkam jup ja tɨi'n.

51 Ku gu' pu ja oi ji ba' gu Jesuus mu ja'k Nasareet pui' xi ja tɨidak, na gu'x ja kɸɸkɸ' tu' nam chianda'. Ba' pui' pɨx jum aa'nda' jura'ram bhaan gu dɨ'ɨi'n na jax ba'r jum duukam na jax ja'k tu jim gu Jesuus, tɨim ga'ngada'. 52 Ba'x chɨ bhɨi'ñ kam gɨ'lhidha' gu Jesuus, gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios, gio gu ja'tkam joidham pɨx jix bhai' aa'nda' am.

3

Gu Juan na ja bopkonda' gu ja'tkam
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Ba' jumaip bar gɸ'kam ka' bɨix kap na jɨ'k Rooma bhaan bipio' gu dippir, Tibeerio ba tɨi'nka' gui' na bar gɸ'kam ka'. Mambhɨix daman jix chamaam oidha' bhai' pu bap duu na ba' gu Poonsio Pilaato mi'p bar jix kai' ka' dai mi' na jɨ'x Judea bhaan bipio' gu dɨbɨir. Mu ja'k Galilea ba' Eroodis tɨigim mi'p jir jix kai' ka' jano'. Mu ja'k Iturea ba' gio Trakoniite, maa'n Piliip tɨigim mi'p jir jix kai' ka' dhi gok kap, jir jum jajaa'nnim ka' am gook dɨt gu Eroodis. Ba' mu ja'k na pai' Abiliinia tɨ tɨi', maa'n Lisaanias tɨigim mi'p jir jix kai' ka'. 2 Gu' ba' maa'n Anaas tɨigim gio jumai Kaipaas, jix io'm jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' am gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Dhi' jɨ' ba' bɨix nam gɸ'gɸrkam kɨ'n ka darka', gu Dios mummɨ ja'k ba tu a'gi gu Juan gui' na Sakariiyas jir maraa'n. Mummɨ tu a'gi gampɨx jix chu gak kɨr na pai'x joi'ñdha' na oirɨda', jup tɨtda na ampɨx bax bhaai' na pai' dhuuk jir am na ba tu ja a'gi'ñmɨra' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu oi'dha'. 3 Ba' gui' ma jii ɨp nat tu ja a'gidham, mu ja'p ji bhɨi bɨix ju'ñdharam gu Jordaan Ak gɸ' na mi' bhɨix, jup ja tɨtdaidha' nam soi'm ɨlhdhai bam bopkona' na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na mɨt mi' pui' ba jii na jax jix aa' gu Dios, ba' dai na ba uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. 4 Ba' pui' ji chu buus na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak bɨjɨk gu Isaiiyas gui' nat bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhak gu ja'tkam. Jup jum kai'ch:

Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampɨx jix chu
gak kɨr ji jimdat jup ja tɨtdaim gɸ' kɨ'n
gu ja'tkam:
"Gor jix kɨi' bim duuñ,
bar mia'n na bhai' ba jim gu Gɸ'kam.
Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.
5 Na pim gu' ja'p pɨx tu'ii' na jax gu boi no'
giilhim gɸ'gɸr jix kakolhbik gam no'x
ñoonolh na jax ja'k cham bhai' tum
oirɨ.
Jam a'm jum aa' ba' na pim mi' pui' jimia'
na ba' tɨm kɨi'mpiga' jam i'ii'mda' ɨr
bhaan nax chu buichɨk.
6 Na gu' maaxik ya aaya' gui' na Dios bha
jootsa',
bɨix dhɨt tɨgia' am gu ja'tkam.
Dhi' ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'
nam bɨix aixim tu'm kɨ'n jix
u'ua'tulhdhix."

7 Mi' ba' Jordaan Ak ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam. Mui' pɨx mi' ji aajidha' am nam xim bopkonamtu'nda'. Ba'p ja tɨtdada' gu Juan:

—¿Jaroo ba' moox bhai'p ba duu na ba jam aagi'ñ na pim jax ja'k dui cham jum tulhiiña', na cham xiim bam aajim na tu tulhiiñchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim? Ja'p ji buusan gu' na pim jir kooko' gux bhaa'mnagɨm na pim cham mi' pui' jiim

na jax jix aa' gu Dios. 8 Ku gu' no' pim silhkam cham aa' na pim jum tulhiiña', jum aa' ji na pim pui' ja'k ba tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim soi' bam ilhii'ñ buiñor gu Dios na ba' gui' xi jam joi'mda' ip. Cha'pim jax jum aa'nda' na pui' pix jup xi jam joi'mda' na pim chi panaas xir bopxi'ñ gu Abraam. Jax dhui na gu' gu Dios sia joodai bopxichuda' gu Abraam no't xi ilh, no' pim aapi'm cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax ja'k tu daa'ñchugit bijik gu Abraam. Na gu' tu' na pix jix bhaai' na pu duñia' gu Dios na jax ja'k ilhii'ñdha' gu tu', na gu'r gɸ'kam. 9 Gio gu' ja'p ji buusan na pim aapi'm jir i'iix gui' nam i'bhai'ñchardat jix maikak bhɸbhɸɸ. Ba' no' maadit cham kikii' i'bhai'ñchar, piam ku pu cham tu i'bhai'ñchar, amuub dho ba kaat gu baiñdhas na ki'n jum iarai xim biimsai maap xim jumpadai mi' xim kiixdha' gu tai ku mu jagia', daman pup biix takaa'n xim boosgai bhai' xim iabu' na ba' cham jai' bhai'p ka i'punda'.

10 Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Gu' jax jach ba' ja'k xi chu buada' nach ba' cham jich chulhiiña' jich jaduuñ?

11 Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim jix ja joi'mdai ja tigia' gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'ii' nam cham tu' bia'. Ji'ma'n japim ja makia' gu jam jajannulh no' pim go'gok ja bia'. Gio no' pim jaroi' nii'ñ na uamaim, xi onbai'ñdha' pim gu koi' no' pim aapi'm bia'.

12 Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam ji'k mi'p ai mit nam pui'p xim bopkonam. Ba' pui' bhai'p ba tikka am gu Juan, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jup xi chu buada' jich jaduuñ na ba' pui' cham jup jich chulhiiñchuda' gu Dios?

13 Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham ja'p pix ja chianda' gu ja'tkam nam mui' tu namki'ñdha' na pim jix aagit na jai' jam a'm bi'iidha', daipu' ji na ji'k pix aagix nam tu namki'ñdha'.

14 Ba' ji'k ip gu sandaarui'x mi' dhir ja'p bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jach jup xi chu buada' na ba' pui' cham jup jich chulhiiñchuda' gu Dios?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham jaroi' ja'p pix bha taanda' gu namki' no' pim jix maat nat cham tu' jax dhuu, ni ku pim cham tu' ki'n ji iattulhdhai mu pai' ba kiksaidha' na pim tañiidha'. Ja'kbui' pim pix ki'n jix bhai'm taat ka' na pim ji'k mai'chik.

15 Ba' gu ja'tkam am nai' ti nii'ñdha' am nam ja'p jim aagit na tu' pik jax ba ji dhuñia' gu Juan nam cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñdha', xim ti tikkat am no' sap ba'r di' guch Xoi'kam nat bhai' ba joot gu Dios gui' na pui' saak bha jootsa', ka' ba' gu'r jumai. 16 Gu' ji na gu' biix jup ja titda gu Juan nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ xib dai suudai' ki'n pix nañ ya' ka jam bopkon na pim jax jiñ ñii'ñ, matgim maa'n gatuuk dir bhai'p jim ji gui' nax io'm jir gɸ'kam, cham tu' pui' na aañ. Cham ji'x iam jir jupaabkamu'n iñ nañ git tu' suuska'n jup xi kookoxchulhdha'. Gui' dho gi gu' jam bopkona' ji ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio tai ki'n, na gu'x io'm bixchu'x bhai' na pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'. 17 Gio gu' sia ja'p jup ji buusan japim na gu tiriik. Ba' pu ua' gui' na ki'n jam jilhbidha' na pim jix chanaara', ja'p ja'k dilhkob ji bi'ya' gux kii', gio gu tanaara' ja'p ja'k ip. Ba' dai gux kii' ulhña' maa'n kap na pai' dai gu tiriik jum ulhiis, gu tanaara' ba' miidha' na pu cham ji'xkat ka tukia' gu tai.

18 Pu'ñi ja'k ba' ja titdada' gu Juan gu ja'tkam na tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gam biix aixim nam jax ja'k jum guguuxdha' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. 19 Ba' gu Juan ji'kchi kim jup ñiok gux kai' Eroodis na sap cham jir am nat gan bhii gu Erodiiyas, sia ku tiir binga'n gu sipdhi'ñ Piliip. Biix pui'p xi chitdada' na ji'k tu'x buam tu buada'. 20 Gu' ji nat gu'x bhaamut pix kai gu Eroodis, dai nat ba tu chia nam kuupa' na sap gan buam titda, alhi'ch pup xim ua'tulh.

Gu Jesuus nat tu chia nam bakuana' (Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Ba' ja'pnip tum duu jano' na mit chakui kuupak gu Juan na mummi oirit Jordaan Ak ka ja bopkonda' gu ja'tkam. Biix gu Jesuus chia ip na mi' bakuana'. Mi' nat xim bakuanak mui' ji chu daani buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' joidham bhai' jim kupio' gux dhaam mi' pui' na ka tu daan. 22 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' maaxik bhammi dir bhai' ji chim ja'p tu'm na gu gioda'. Gio ba' nat bhammi dir bhai' ba tum a'ga, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' guñ mar nañ joidham jix io'm xim da', na ñich gu' gɸ'kam ki'n jum a'm ti tii dai aap.

Gu bijik dir kam bopxi'ñ gu Jesuus (Mt. 1:1-17)

23 Ba' nai' ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam na ba bia'ka' ji'k maa'n oo'm daman mambhiix oidha'. Ba' pui' ilhii'ñdha' am gu ja'tkam nar taata'n ka' gu Josee, gio mi' dhir gu Josee, Elii jup jir taata'n kat. 24 Gio mi' dhir gu Elii, Matat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matat, Lebii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebii, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melki, Jana jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jana, Josee jup jir taata'n kat. 25 Gio mi' dhir gu Josee, Matatiiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiiyas,

Amoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Amoos, Naum jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Naum, Elsi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Elsi, Nagai jup jir taata'n kat. 26 Gio mi' dhɨr gu Nagai, Maat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Maat, Matatiiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Matatiiyas, Semei jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Semei, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Josee, Judaa jup jir taata'n kat. 27 Gio mi' dhɨr gu Judaa, Joanan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Joanan, Reesa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Reesa, Sorobabeel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Sorobabeel, Salatiel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Salatiel, Neeri jup jir taata'n kat. 28 Gio mi' dhɨr gu Neeri, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Melki, Aadi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Aadi, Kosam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Kosam, Elmadam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Elmadam, Er jup jir taata'n kat. 29 Gio mi' dhɨr gu Er, Josue jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Josue, Elieser jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Elieser, Jorim jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Jorim, Matat jup jir taata'n kat. 30 Gio mi' dhɨr gu Matat, Lebii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Lebii, Simeon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Simeon, Judaa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Judaa, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Josee, Jonaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Jonaan, Eliakiim jup jir taata'n kat. 31 Gio mi' dhɨr gu Eliakiim, Melea jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Melea, Mainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Mainaan, Matata jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Matata, Nataan jup jir taata'n kat. 32 Gio mi' dhɨr gu Nataan, Dabii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Dabii, Isayii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Isayii, Obed jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Obed, Boos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Boos, Salmoon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Salmoon, Nasoon jup jir taata'n kat. 33 Gio mi' dhɨr gu Nasoon, Aminadab jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Aminadab, Aram jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Aram, Arni jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Arni, Esrom jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Esrom, Paaris jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Paaris, Judaa jup jir taata'n kat. 34 Gio mi' dhɨr gu Judaa, Jakob jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Jakob, Isaak jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Isaak, Abraam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Abraam, Taree jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Taree, Nakor jup jir taata'n kat. 35 Gio mi' dhɨr gu Nakor, Serug jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Serug, Ragau jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Ragau, Peleg jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Peleg, Eber jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Eber, Sala jup jir taata'n kat. 36 Gio mi' dhɨr gu Sala, Kainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Kainaan, Arpajad jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Arpajad, Sem jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Sem, Noee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Noee, Lamek jup jir taata'n kat. 37 Gio mi' dhɨr gu Lamek, Matusaleen jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Matusaleen, Enok jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Enok, Jared jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Jared, Mahalaleel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Mahalaleel, Kainaan jup jir taata'n kat. 38 Gio mi' dhɨr gu Kainaan, Enoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Enoos, Set jup jir taata'n kat. Gio mi' dhɨr gu Set, Adaan jup jir taata'n kat. Ba' mi' dhɨr gu Adaan, gu Dios jup bar taata'n, nat gu' dhi' bɨɨpɨ' ya do'ñcho gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan.

4

Gu ja'ook na tɨɨx mai'chim ka' gu Jesuus (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Ba' mi' Jordaan Ak nat jum bakua gu Jesuus, gɸ' bhaan jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Mi' dhɨr ba' pu sɨlh mu ja'k bhɨi maa'n kap gampɨx jix chu gak kɨr na pai' pu cham jaroi' oirɨ, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pɨx nat pui' jurtuda. 2 Pu kai'ñkam pɨx mu ja'k bhɨi nat mi'm saabum gook oo'm tanoolh gam gu bɨx chukaa', pu cham tu' nat juu. Ba' nat pai' pu ba aich gu ja'kbui' tanoolh gio gu bɨx chukaa' nam saab, gu ja'ook mi' ba ai. Tɨi ɨlhdhat na mi' mai'chia' gɨt na kapbhai' mi' kax bhio', 3 jup tɨtda:

—No'p sɨlhkam aap Dios jir maraa'n, eap ja'p tɨɨ'n dhi jodai na paan jup jum duñɨa' no't moo pui'm duu.

4 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Jax dhui nap jum kai'ch mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nax io'm jum aa' na mi' pui' jimda' gu maa'nkam na jax jix aa' gu Dios na ba'x bhai' tu jimda', cham tu' gu tu' koi' kɨ'n.

5 Mi' dhɨr ba' maa'n oidha' kuu' am xi baidhak xi chu joojoi'ñchuda bɨɨx kap na jɨ'x gɸ'gɸr jir kikcham na jɨ'x jir oi'ñga'n. 6 Ba'p tɨtda:

—Jiñ a'm jup tu tu'ii' bɨɨx dhi' nap jɨ'k tu' nɨi'ñ, pu bɨjɨk dɨr jiñ a'm tu bii nat dɨr ya' ji tum kikchamta dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' aañ ya' dɨr ja'p ja'k pui'p jix bhaai' nañ tu makia' gu jaroi' nañ ɨlhii'ñdha', 7 pui' na jax aap tum makia' iñ no' pich mi'ñi ja'p jum o'lhia kɨ'n kikbok pui' xi chɨi nañ aañ jir gɸ'kam. Bɨɨx jum a'm ji chu bi'ya'.

8 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Jax dhui na gu'p jum kai'ch ɨp mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam na dai gu Dios jix bhai' nach gɸ'kamtu'nda', cham tu'

jumai. Dai gui' pɨx jach jir tujuandam tugi'ñ ka'.
9 Ba' bhammɨ ja'k jup baidhak Jerusaleen
bhai' na pai' kɨɨk gu gɸ' chiop, kuugaram xi
kɨɨsak jup tɨtda:
—Eap ya' dɨr mu tuudaiñ no' sɨlhkam
jum a'm tɨ nɨidhim gu Dios nap saak pui'r
maraa'n. 10 Gio gu'p jum kai'ch mi' pai' na
mɨt tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:
Gu Dios bha ja jootsa' gu noonbi'ñ nam jum
nuukdaidha' gammɨjɨ na cham tu'm
duñia'.
11 Tɸ'kob jum bapmi'ñdhidha' am nap ba'
cham mi' pai' jax chu'm jodai cha'm
jutbui ɨlhia'.
12 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:
—Jax dhui nap jum kai'ch ɨp sia mi' na
mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nax xid-
huu no' jaroi' mamai'chɨk gu Dios, na gu'r
gɸ'kam.
13 Ba' cham ka bhaai' gu ja'ook na jax dhui
ka mai'chia' gu Jesuus, pui' ma jii ɨp gio. Ku
gu' gatuuk gio tɨip mai'chia' ji.

Na kia'pɨx ba ji chu ja a'gidha' gu Jesuus
gu ja'tkam mi' Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Ba' gu Jesuus giop ba jii mu ja'k Galilea,
pu maa'n na jax gɸ' bhaan tajaañixchu'nda'
gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', gam na
bɨxchu' bax chu bhaai' na pu tu duñia' gu
tu' na jax ɨlhii'ñdha'. Ba' bɨɨx na jɨ'x Galilea
dɨbɨɨr bhaan bipio' pɨx ja'x pui' kai'chdha'
am gu ja'tkam na mu pai' joidham jix
bhai' tu bua gu Jesuus. 15 Mi ja'p ba'
pu tu ja a'gi'ñdha' chichiop gu Israel kam
ja'tkam nam pai' jax jum jumpa'nda' nam tu
daanda' buiñor gu Dios. Ba' joidham kɸɸkɸ'
am, pɨx jix bhai' aa'nda' am.

Gu Jesuus nam cham kɨɨgalhdha' gu
ja'tkam mi' Nasareet
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Mi' dhɨr ba' mu ja'k ba ai gu Jesuus
Nasareet na pai' gɨ'lhix. Ba' nat giop bam
ai nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu
Israel kam ja'tkam, mu ba ai chiop nam
pai'm jumpa'nda' ɨp nam tu daanda' gu
mi' kam. Ba' xi chia mɨt na kɨkboi xi ja
jiñkaixdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, 17 xi maa mɨt
gu u'uan gui' nat Isaiiyas tu ua'nak, gui' na
bɨjɨk bhaankam gu Dios tu ja a'gidhimɨk gu
ja'tkam. Ba' nat bhai' ji sɨlh, ba tɨɨ mi' na pai'
ja'pnim kai'ch:
18 Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu
Dios jiñ a'm tajaañix,
nat gu' dɨɨlh gu Dios jiñ a'm tɨ tɨɨgɨk jiñ ta-
jaañ nañ ba' ya ja'p tu ja a'gidha' gux
bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gui' nam
soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni jɨ'x,
gio gui' nam jɨ'k kuup jañ xi ja do'ñchoi xi ja
chiñia' nam jix bhai'm taatɨt mu ja'p
ba oipoda',
gio gui' nam cham ñiññia ka' nañ tu ja
tɨɨ'ñchoda'.
Bɨɨx gui' nam jɨ'k jum tulhiiñ jañ jix bhai' ja
duñia',
19 xi ja aagi'ñdha' iñ nat ampɨx jum ai oidha'
nat jix joi'mdak ja a'm ba tɨ tɨɨ gu Dios.
20 Ba' nat tɨɨmok gu Jesuus nat ja jiñkaix,
giop xi ñansapak gu u'uan mu ja'k xi maakak
gui' na mi'r tujuandam chiop mi ja'p ji
dhaibu ɨp gio. Gu' ji nam gu' bha tɨ nɨi'ñ
gu ja'tkam nam tɨ nɨira na ja aagi'ñdha' na
jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' nat pai' ja
jiñkaix. 21 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Dhi' na pimɨt jɨ'k jax kai na ñich jam
jiñkaix gu ñio'ki'ñ gu Dios, xib ya' pui' ba tu
tui'dhi'.
22 Ba' pɨx jix bhai'm taat am bɨɨx gu
ja'tkam nam mi'p tu'ii' nam joidham kɸɸ na
tu a'ga gu Jesuus, pɨx jup jum tɨ tɨtda am:
—¿Dhi' aa gu Josee gu maraa'n?
23 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda ɨp gio:
—Ja'p japim dho chiñ chɨɨda' nam jax
kai'chdha' ya' gu ja'tkam na saak jix bhaai'
na dɨɨlh xim dua'ñdhai no' bax ka'ook gu
jaroi' nax maatɨt ja duduadhi'ñdha' gu
ja'tkam. Gam chi ja'pni: "Pui' na chich jax
tɨ kai na pich joidham jix bhai' tu duu mu
Kapernaum, pui'p jup xi chu duñia' ya'm
dɨrba' am na pich pai' gɨ'ɨɨr."
24 Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesuus, jup ja
tɨtda:
—Jax dhui nam gu' cham jɨɨgi'ñdha' gu
ja'tkam gu jaroi' no' tɨi bhaankam gu Dios
tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ no'r mi' kam, aañ
moo ya' pu jam tɨtda. 25 Jax japim gix
maat jano' na gu Eliiyas ya' xi oilhimɨk
na pui' bhaankam jup tu a'gimɨk gu Dios,
maa'nnim bo nat ya' giilhim bhiogi' ma jii
bɨɨx kap na jɨ'x jir Israel, cham duu'n baik
oidha' daman taak. Mui'x jai'ch ka' am
gu' tɨi gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub ya' dhi Israel,
26 gu' pɨx ji nat gu' gu Dios mummɨ ja'k joot
gu Eliiyas na pai' Sarepta tɨ tɨɨ', na mia'n
bipio' gama ja'k na pai' Sidoon jup tɨ tɨɨ'
nax io'm mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na
gu' mi'x jai'ch ka' maa'n gu ubii dɨlhdhɨm.
Tɨɨ' na gu'r maakam ja'k kam gu dɨlhdhɨm
ubii nat buiñor joot gu Dios gu Eliiyas, cham
tu' iam jir Israel kam. 27 Gio jano' na gu
Eliseo pui' bhaankamu'n gu Dios ya'p tu ja
a'gidhimɨk gu ja'tkam, jano' giilhim ma tu
ai gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'
gu ja'tkam bɨɨx kap ya' na jɨ'x jir Israel. Tɨɨ'
nat gu' gu Namaan pɨx dua'ñ nar mummɨ
ja'k kam Siiria, ni kut iam maadɨt gu ya' kam
Israel dua'ñ.
28 Ba' na mɨt pui' kai, giilhim bhai' ji bhaak
jamɨt bɨɨx gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii'. 29 Daagɨk
jamɨt xi buusaidhak dɨɨrap bhai' bhɨich gu
tai' na pai' tai'gɨm jir kikcham, nammɨ baas
dɨr ja'p amuub kookba'n ba aichdhidhat
am na pai'x babaa' nam sap ba' mi' dhɨr

mɨjɨmmɨ xi ñuiˈññaˈ gɨt. 30 Guˈ ji nat guˈ gu Jesuus miˈ buus ja saagiˈñ, gaammɨjɨ ji dhuu.

Gu Jesuus na ba duaˈñdhaˈ maaˈn gu maaˈnkam na kax ñaanbiˈ kaˈ
(Mr. 1:21-28)

31 Mu jaˈk baˈ pu bhɨi gu Jesuus Kapernaum na paiˈ Galilea bhaan bipioˈ gu dɨbɨɨr, baˈ miˈ pu tu ja aˈgiˈñdhaˈ gu jaˈtkam chiop janoˈ nam paiˈ dhuuk cham tu juandaˈ dai gu Israel kam jaˈtkam. 32 Baˈ joidham kɸɸkɸˈ am, na guˈx gɨˈm tu ja aˈgiˈñdhaˈ, cham tuˈ jaaxmadaˈ kɨˈn.

33 Baˈ miˈ dhi chiop maaˈn miˈx jaiˈch kaˈ gu maaˈnkam na bhaan jup tuiˈñgɨdaˈ gu cham kɨɨˈ iiˈmdaˈ, ampɨx puiˈx ñaanbiˈ kaˈ. Baˈ gɸˈ kɨˈn bhaiˈ dhɨr jaˈp muiˈ ba jiiñ na ka tu aˈga gu Jesuus, jup kaiˈch:

34 —¿Jax japich bhaiˈ bach dhoodam Jesuus Nasareet kam? ¿Nap yaˈch koodaˈ aa? Cham ji nap puiˈch buadaˈ. Jix maat iñ guˈ nap aap jir jix uañ nap bhaankam ya oirɨ gu Dios.

35 Guˈ ji nat guˈ gu Jesuus pu ñiok, jup tɨtda:

—¡Chaˈp ñiokdaˈ cham kɨɨˈ iiˈmdaˈ nap bhaiˈ bhaan baaxchugɨt naanbichuˈn dhiñ jaduuñ! Mup buusniaˈ bhaiˈ dhɨr, chaˈp bhaiˈ pu tuiˈñgɨdaˈ.

Baˈ mi jaˈp ji ia gu maaˈnkam ja taagiob guiˈ nam miˈp tuˈiiˈ, nat guˈ gu cham kɨɨˈ iiˈmdaˈ puiˈ xi dhoodak nat baˈ pɨk ba buus bhaiˈ dhɨr bhaan. Gio baˈ bhaiˈp ji bam gu maaˈnkam, dai na bax kɨɨˈ, cham tuˈ ka naanbiˈ. 36 Baˈ gu jaˈtkam giilhim bax chotdon am bɨɨx nam jɨˈk miˈp tuˈiiˈ nam jax tɨ nɨɨˈñ, pɨx jup jum tɨ tɨtda am dɨɨlh:

—¡Aa guˈx ioˈm jir gɸˈkam ji bak jia dhich jaduuñ nam baˈ gam cham kɨkɨɨˈ iˈiiˈmdaˈ jix jɨɨgiˈñ na ja ñiokiˈñ!

37 Baˈ naiˈ pɨx jaˈx puiˈ tum kaiˈchdhaˈ na jɨˈx jir Galilea na mu paiˈ joidham tu buadaˈ gu Jesuus.

Gu Jesuus na ba duaˈñdhaˈ gu daadaˈn gu Simoon Peegro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Baˈ miˈ dhɨr nat buusnɨk chiop gu Jesuus, sɨlh jii gama jaˈk na paiˈ tu baˈaak gu Simoon Peegro. Guˈ ji na guˈ janoˈ pɨk jup jix kaˈook toiñdhiˈ kɨˈn gu daadaˈn gu Simoon Peegro, mɨjɨ boˈ baˈm bakxidhat baˈk chɨr. Baˈ bɨɨx dhɨt soiˈ ba tɨtda am gu Jesuus guiˈ nam mi oiˈdhaˈ na iam duaˈñdhaˈ. 39 Baˈ muiˈ ji ai ɨp gu Jesuus amuub na paiˈ boˈ, baˈ bɨɨpɨˈ xi mugiaˈtɨk nat baˈ miˈ dhɨr xi ñiok gu koˈkdaiˈ na toiñdhichuˈn. Jix kɨɨˈp jum duu gu daadaˈn gu Simoon, miˈ dhɨr dai nat bamgɨk ba tu ja onbaiˈ.

Gu Jesuus na muiˈ ja dudaˈñdhaˈ gu jaˈtkam
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Baˈ nat paiˈ pu ba jur, nat ampɨx bhɨjɨ ji bhiˈñ gu tanoolh, muiˈ gu jaˈtkam pɨx miˈ ji ai mɨt na paiˈ gu Jesuus ji ja baidhat gux kakoˈkkam bɨɨx aixim tuˈm na ja ɸɸkaˈ na baˈ ja dudaˈñdhaˈ. Baˈ gu Jesuus pɨx jup ji ja dudaˈñ, dai na bhaiˈ pɨx xi ja daˈngim. 41 Muiˈ mɨt miˈp ja aich guiˈ nam ampɨx jix ñanaanbiˈ kaˈ na ja aˈm jup tuiˈñgɨdaˈ gu cham kikɨɨˈ iˈiiˈmdaˈ. Baˈp tɨtdadaˈ am gu Jesuus gɸˈ kɨˈn:

—Aap jir diˈ gu maraaˈn gu Dios.

Guˈ ji na guˈ maaˈn na jax ñiokdhai pu maiˈ jootsaˈ gu Jesuus bhaiˈ dhɨr bhaan gu maaˈnkam, na guˈ dhiˈ pɨx na puiˈ jurtuˈnkaˈ na baˈ miˈ dhɨr puiˈp kaiˈchdhaˈ. Jix maat am guˈ nar diˈ guiˈ na bhaankam ya oirɨ gu Dios.

Gu Jesuus na naiˈ tu ja aˈgidhidhaˈ gu jaˈtkam
(Mr. 1:35-39)

42 Baˈ cham jaroiˈ ji aaˈñdhak gu Jesuus kapbhuimuk ba jii miˈ dhɨr na paiˈ muiˈ daaˈñxim jir kikcham, nammɨ jaˈk bhɨi maaˈn kap na paiˈ cham jaroiˈ oirɨ. Guˈ ji na mɨt guˈ naiˈ ji gaˈngimɨ gu jaˈtkam na mɨt paiˈ dhuuk tɨi na cham tu jaiˈch, mummɨ ba ji bubua mɨt na paiˈ ka oirɨ. Baˈ tɨix aagɨt am nam gɨt gio jaˈk jup buaˈ, guˈ ji na guˈ cham aaˈ gu Jesuus, 43 jup ja tɨtda:

—Jax dhui nat guˈ aañ pu kaiˈñkam bhañ joot gu Dios nañ bɨɨx kap ja aaˈñdhaˈ gu jaˈtkam nat jix ja joiˈmdak ja aˈm ba tɨ tɨi, sia ku guˈx ioˈm jir gɸˈkam.

44 Baˈ naiˈ jaˈp pu tu ja aˈgiˈñdhaˈ gu Jesuus gu Israel kam jaˈtkam bɨɨx kap chichiop nam paiˈm jumpaˈndaˈ nam tu daandaˈ.

5

Gu Simoon Peegro gio gook ja bɨɨm nam muiˈ ja bhiaˈ gu boptop
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Baˈ mummɨ jaˈk Genesareet jup ba tu ja aˈgɨˈñ gu Jesuus gu jaˈtkam, juˈñdharam gu gɸˈ suudaiˈ Galilea kam. Giilhim muiˈ mim jumaap jamɨt gu jaˈtkam nam jix kaim na jax tu aˈga gu ñioˈkiˈñ gu Dios, ba kiˈsap pɨx baˈ. 2 Baˈ ba ja tɨi gook gu kaknub jup tuutuˈm na mu jaˈp nangiaˈ suudaiˈ jugiiˈñ, na mɨt guˈ tɨitmigɨk mi jaˈp jup ka ja bopkon gu gɸˈgɸr aˈsak gu boptop bhibhiadam. 3 Baˈ guiˈ na Simoon Peegro jir kanuub gaˈn bhaan xi chɨsdɨk jup tɨtda na palhɨɨp kuuˈ xi jimiichdhaˈ miˈ dhɨr juˈñdharam, bhaiˈ baˈ dɨr daakat bha tu ja aˈgiˈñ gu jaˈtkam muiˈ nam miˈp tuˈiiˈ. 4 Baˈ nat paiˈ tɨimok na tu aˈgimɨk, jup tɨtda gu Simoon Peegro:

—Ea nap mummɨni jaˈk xi jimiichdhaˈ dhi kanuub na paiˈx ioˈm jix chuuk gu suudaiˈ, miˈ pim baˈ xi iabuˈ dhi gɸˈgɸr jam aˈsak nam mim iichaˈ gu boptop.

5 Baˈp kaiˈch gu Simoon Peegro:

—Jax dhui nam cham jai'ch gu boptop ya ja'p jiñ jaduuñ. Aach bɨx chukaa' ya ja'p tɨi pu ja iabuim dhi gɸ'gɸr a'sak, nim maa'n ku chich bhia. Ka' ba' nap gu' aap pui' ba kai'ch jiñ jaduuñ, ea nach mu ja iabupu' dhich a'sak.

6 Ba' mui' xi ja iabuk jamɨt gio bhai' tɨip ji ja boosolh. Giilhim jix bɨɨpɨt, nam gu' mui' mi jiim gu boptop, pɨx am kikkrunim gu a'sak nam mu ja baissɨnim. 7 Ba' cham bha aajim gu dai maa'n ka'm gu kanuub, ma ja bañio'ra mɨt gui' nam mummɨ ju'ñdharam oipo nam mu bhɨika' gu ja kanuub nam jai' tu iicha'. Jupaaban jamɨt xi ja ju'ñ gu boptop bhaan gu gook kaknub ta'm, pɨx jix baapkimtu' nam mu ja'k ba ja ua' ju'ñdharam. 8 Ba' gu Simoon Peegro mi ja'p o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok jup tɨtda gu Jesuus:

—Cham jir am nañ jum bɨɨm oirɨda'ñ jaduuñ, nañ gu' aañ giilhim jix ua'tulhdhix.

9 Jix choo'n gu' gu Simoon Peegro ja bɨɨm gui' nam gammɨji maap pu tu bhibhiada' bhaan gu kanuub ga'n, nam gu' cham jɨ'xkat ja'kbui' ja bhiadat gu boptop. 10 Sia gui' mɨt jup jix chooto'n na mɨt ja bai nam jai' tu iicha', na Jakoobo tɨɨ' gio jumai Juan, jir maamra'n maa'n Sebedeo tɨigim. Gu Jakoobo gio gu Juan maap gu Simoon Peegro nai' pu tu bhibhiijidha' am bhaan gu dɨilh ja ka'knubi'. Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Cha'p ka toodon ka', nap gu' aap xib dɨr ja'p ja'k dai gu ja'tkam pɨx ba ja bhiada' ja'p na gu boptop.

11 Ba' bɨɨx gui' nam jɨ'k maap tu bhiadat gu boptop, mi ja'p xi ja tu'aak jamɨt gu ja kaknub suudai' jugii'ñ pu oi gu Jesuus. Cham jamɨt tu' kap jum buix nam bhaan ka tu juanat.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gui' na tootolhidhat gakiidha' gu tukga'n
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Maa'nnim gu Jesuus maa'n kap ka oirɨ na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham. Mi ja'p ba jim maa'n gux ko'kkam na ɸɸka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu tukga'n. Ba' nat ba tɨi na mi ja'p ba jim gu Jesuus, mu mɨraak bɨɨpɨ' dɨr mi o'lhia'n kɨ'n ba kɨkbo, dɨirap xi chu siispich gu kobaa'n na soi'm ɨlhii'ñ na dua'ñdha', jup tɨtda:

—Aapi'ñ jaduuñ, iam jap jiñ dhua'ñdha' nañ jix ka'ook no'p iam pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt.

13 Ba' gu Jesuus jix joi'mdak tɨi, bhai' xi dhaagɨk jup tɨtda:

—Jum dua'ñdha' iñ ji matgɨm, cha'p jax jum aa'nda'. Jañ*a*, bam dua'ñ jañ*ich*.

Ba'x kɨɨ'p jum duu mi' jotmoda', daipu' nat xi chɨɨ'n gu Jesuus, pu cham pai' matgir gui' na kɨ'n kax ka'ook kat. 14 Ba' xi soo'mchulhdhak gu Jesuus na cham jaroi' aagi'ñdha' nat dua'ñ, jup tɨtda:

—Cha'p jaroi' aagi'ñdha' na ñich aañ jum dua'ñ. Silh jap pɨx jimia' mu chiop na pai' daa gui' na ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na ba'm tɨgia' na pich ba dua. Ba' no' jax kai'ch nap bax kɨi', tɨ tɨkia' ap na jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees nam ba' bhaan machia' gu ja'tkam na cham tu' kam ɸɸ gu ko'kdai' dhi' na jax chu'm jum ɸɸkat.

15 Ba' sia ku pu'ñi tɨi xi ja sosbhichulhi'ñdhat gu Jesuus gui' na ja duduadhi'ñdha' nam cham jaroi' aagi'ñdha' nat jaroi' ja dudua'ñ, pɨx na ja'p ji kai'ñchaidha' cham matgɨm na jɨ'k jax joidham tu buada'. Pɨx ji mui'dhidha'm ba' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mim jumpa'nda' na pai'p tui'ka' gu Jesuus nam jix kaim ka' na tu a'gada', gio jai' nam jix dhuduadhik ka' nam jix kako'k ka'. 16 Ku' gu' ba jimia' ji gu Jesuus mummɨ ja'p gampɨx na pai' cham jaroi' oirɨda' na ba tu daañmɨra' buiñor gu Dios.

Gu Jesuus na dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi'
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Ba' jɨ'k jurni'ñ kɨ'n maakam ja'k jup ba tu ja a'gi'ñ gu Jesuus gu ja'tkam. Mui' mi'p tu'ii' am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tɨitɨi'nda', mui' kap dɨr mi ai mɨt gu' gu ja'tkam na jɨ'x jir Galilea gio na jɨ'x jir Judea dɨr, sia Jerusaleen dɨr jamɨt mi'p xi ai. Ba' gu Jesuus jix maatɨ' ka' na bɨɨx aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duñɨa' na jax ɨlhii'ñdha', na gu' ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam. 18 Ba' jɨ'kchi gu ja'tkam mɨjɨ dɨr ja'p ba aich jamɨt maa'n gux io'm jix ma'mkulhi' bakxidhar ta'm. Tɨim sap jii mɨt bhɨji pu baasa' gɨt ba'k chɨr na pai'p tu'ii' gu Jesuus na dua'ñdha', 19 gu' ji na gu' pu cham jir jim bha ki'ñgob, nam gu' giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Ba' pui' mɨt alhi'ch ma dɨgaar gu ba'aak daam dɨr na mɨt ba' mu tɨsaa'ñdhak bhai' dhɨr mu tɨbaañ bakxidhar ta'm mɨji na pai'p tu'ii' gu Jesuus. 20 Ba' nat ba ja tɨi gu Jesuus nam buiñor jix biiñaktu', jup tɨtda gux ma'mkulhi':

—Ba uañchudhix ji matgɨm gum ua'tulhdhara'ñ jaduuñ, na ñich gu' aañ pui' ba tɨi.

21 Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tɨitɨi'nda', jup jum aa' am ja jujur am bhaan: “¿Jax ba'm ɨlhdhat pui' kai'ch dhi maa'nkam? ¿Dios aam ɨlhii'ñ? ¿Jax gi dhuip ba uañchuda' gu ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu chu'm ɨp jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi jɨi' ji.”

22 Gu' ji na gu'x maat gu Jesuus nam jax jum aa', ba'p ja tɨtda:

—¿Jax ku pim ba' pui'm aa' jam jujur am bhaan? 23 Jax dhui na cham tu' xijai no'ñ jax kai'ch: “Ba uañchudhix ji matgɨm gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maatɨ' ka' no'

moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'ñ jax kai'ch: "Xi bamii', munip ja'p ba oirɨda'", dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maatɨ' ka' no't cham pui' ji buus.
24 Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ñdha' ji dhiñ jaduuñ nax ma'mkulhi' na pim ba' bhaan machia' nach gook dɨt maap jich kɸkɸɸ gu Dios, gio na bɨxchu'x bhaai' nañ pu tu duñɨa' nañ jax ɨlhii'ñdha'. Jix bhaai' ba' nañ tu uañdha' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'ñga'n.

Ba'p tɨtda gux ma'mkulhi' pui' xi chɨ'ɨɨk:

—Aapi'ñ jaduuñ nap jix ma'mkulhi', xi bamii', ba jimia' ap jum ki'aam bhɨɨji dhim bakxidhara'.

25 Ba'x kɨɨ' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu tɨɨ'n gu Jesuus, xi bhɨɨk gu bakxidharu'n gamai' ba buus ja saagi'ñ gu ja'tkam gaammɨjɨ ji dhuu xi taxchaabgidhidhat gu Dios.
26 Ba' giilhim jix chooto'n jamɨt bɨɨx, mi' pui' pup tu'ii' am. Jup kai'ch am soi'm ɨlhdhat buiñor gu Dios:

—Xib jachich dho gi ba' ma tɨ tɨɨ ji nach tu' cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨidhat.

Gu Jesuus na ba baidhika' gu Lebii
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Ba' ja'xpɨx nat mi' dhɨr buusnɨk gu Jesuus, mummɨ gama ja'k ja'p jup ba jim maa'n kap na pai' daakat pɨx ji iichaim gu tuumiñ maa'n Lebii tɨigim, na gu' maadɨt jir di' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam. Ba' gu Jesuus mi ja'p mia'n xi ɸɸk jup tɨtda:

—Jiñ jaduuñ, maik, bañ kaichgɨda' ap.

28 Ba' gu Lebii nat jax kɨkbo pɨx mia'n bhɨi ɨp gu Jesuus cham tu'p jim buixdhak gui' na mi' bhaan ka tu juanat, mi' pui' pup tu tu'ii'.

29 Mɨkkat ba' ma tu piastata mu kia'mi'ñ gu Lebii nax bhai'm taat na ba kaichu' gu Jesuus. Mui' ja bai gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam Rooma kam, gio jai' mui' gu ja'ppɨx ja'tkam. Ba' nam bɨɨx mi' maap daraat ka tu kua' bɨɨma'n gu Jesuus,
30 bax bhaak am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' na mɨt ba ja tɨɨ, jup ja tɨtda am gui' nam kaichu' gu Jesuus:

—¿Jax ku pim ba' gan ja bɨɨm tu kua' dhi tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ? Giilhim jix u'ua'tulhdhix am.

31 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu ja'tkam no'm jix kɨkɨɨ', na gu' cham jum aa'nda' na jaroi' ja duduadhi'ñdha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba'm aa'nda' na jaroi'x bhai' ja dui ja dudua'ñdha'.
32 Ba' aañ pu'ñi ɨp na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu kai'ñkam bha jii ñich nañ ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam panaas cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix, gu' gui' ji nam soi'm ɨlhdhai machia' nam jix ua'tulhdhix nam ba' mi' dhɨr pui' ba tɨɨda' gu Dios na ja uañdha'. Dhi' jɨ' ji pu chu'm gu ja'tkam nañ ja baidhika'.

Nam pui' ba tɨɨda' gu Jesuus nam cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'ñ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Ba' ja'pnip tɨtda am gu Jesuus:

—Jax kum ba' cham jɨ'x jum saabum jum ɨlhii'ñdha' dhim ja'tkam tuk. Gammɨjɨ ja nɨi'ñdha' ich nabap tanoolh nam tu kua'da' gam nam tu ichgɨda' gu tu' nar jum io'dam. Matgɨm gui' nam pariseos jir ja ja'tkam tuk gio gui' na Juan ja'tkam bopkondam jup jir ja'tkam tugi'ñ, gammɨjɨ ji nam jum saabda' gio nam gammɨjɨ tu daanda'.

34 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu jaroi' no' mi' pai'm tɨtmo nam cham jɨ'x jum saabum jum ɨlhii'ñdha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'.
35 Gio na gu' cham tu' gammɨjɨ mi oirɨt jum tɨtmot tu ja maakda', daipu' ji maa'nnim na bɨɨx maa'n jimdam mi' pu tu ja makia', nam gu' ba baidhika' na xi chu ja maakai. Mi' dhɨr dho gi ba' gu' cham jax ka bua ji sia mɨt ba' bam saabu, na gu' bar cham tu' ka'. Pu'ñi ɨp ba' dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum am gu xib, nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'ii' ja bui.

36 Ba' bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu jannulh xi ja aagi'ñ nam sap ba'x maatɨt kaaya', jup ja tɨtda:

—¿Paa pim nɨi'ñ gu maa'nkam nat taak ɨɨkɨk gu xibkam kutuuna'n mu ja'k daax bhaan gu kɨlhi'ñga'n kutuuna'n? Pu nip pai' dho jia. Jax dhui na gu' cham abhaar ka' no' taak dɨr jir xibkam gio no' taak dɨr jir kɨlhii'ñga'n, tu' kub pɨx ba' na xi chui'dha' gu xibkam kutuuna'n.
37 Ni gu biiñ gux o'jo' ku cham jaroi' bhaan tua'ba gu kɨklhi'ñga'n jajoo', pu xixiipñɨa' gu' no't jax dhuuk bhaan tua, na gu' cham ka kaapak ka', tu' kub ba' gu biiñ nam nu'aa' gio gu jajoo' na ba xixiipñɨa'.
38 Pui' kum ba' xixiibkam jajoo' bhaan tu aidha' gu biiñ gux o'jo' gui' nam biiñ cha'm tu juan na ba' cham xixiipñɨa'.
39 Gio gu' gu jaroi' no' pu gammɨjɨ io' gu biiñ gux o'jo', cham tu' joidham dɨɨkda' gu kuuga'n no' tɨip xi io', na gu' cham pui' mat ka'. Jup kai'chdha' gu' no' jaroi' tɨi xi maak: "Cham ji na i'oob dhi kuuga'n, gux o'jo' ji nañ joidham dɨɨk."

6

Gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesuus nam tu kaipgaidhat gu muraa'n ga'n gu tiriik tu ko'ɨidha' jano' pɨk na pai' dhuuk cham tum juanda'
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Maa'nnim bhaan gu tanoolh cha'm nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maa'n kap ka jim gu Jesuus ja

bɨɨm gui' nam kaichu' na pai' tɨ ɨx gu tiriik. Gu' ba' dai gui' nam kaichu' xi u'iidhat am gu tiriik xi kaipgaidhat tu ko'iim. 2 Ba' jɨ'k jup jiim am gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', bax bhaak am ja bui na mɨt ja tɨɨ, jup ja tɨtda am:

—¿Jax ku pim ba' gan tɨ ɨ'kidhat tu kaipgaidhat tu ko'iim dhi tiriik? ¿Kux cham maat japim aa na xib cham tum juan?

3 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—¿Kux aapi'm cham jɨ'xkat tu jiñkai'ñ aa mi u'uan ta'm na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam na bhaan tu a'ga nat jax tu duu gu Dabii ja bɨɨm gu ja'tkam tugi'ñ maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? 4 Na mɨt saak tu juu bo gu paan jix xidhuu kam gui' na chiop tɨkiix kat. Tɨi daipu'x bhaai' nam kua'da' gui' nam ja a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios gu Israel kam ja'tkam, cham tu' gu ja'ppɨx ja'tkam.

5 Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda:

—Gio gu' aañ jir gɸ'kam nañ bhaankam ya oirɨ gu Dios, jix maat iñ ba' na tu'x bhaai' nañ pu buada' gio na tu' cham na pai' dhuuk pu'ñi cham tum juanda'. Pui' kuñ ba' cham pai' jax ja tɨtda dhiñ ja'tkam tuk sia kuñ ja nɨi'ñ nam jax tu buim.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu nobii'ñ maa'n gu maa'nkam jano' pɨk na pai' dhuuk cham tum juanda'

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Ba' nat giop jum ai gu tanoolh nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai ɨp gio chiop gu Jesuus, mi' ba' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' maa'n mi'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam na kɨɨ'n dɨr jix muuk ka' gu nobii'ñ. 7 Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', pɨx am tɨ nɨɨra am no't sap moo ba ji dhua'ñ gu Jesuus sia ku tɨi cham tum juan. Sap ba' no't dua'ñ, dai nam ba iattulhdha' ja bui gu ja gɸ'gɸrkam tuk. 8 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam jax jum aa', ba'p tɨtda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Aapi'ñ jaduuñ nax muuk gum nob, bhai' xi jim, ya'nip ja'p xi kɨkbo' bɨɨpɨ' dɨr.

Ba' gui' nat jax jup kɨkbo, mu jimɨɨk mi'p ba kɨɨk. 9 Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda gu Jesuus dai gui' nam mi'x mai'chim:

—Jiñ aagi'ñdha' pim nañ maa'n ñi'ook jam tɨkka'. ¿Tu' daix bhaai' nañ jax buada' na pai' dhuuk pu'ñi cham tum juanda'? ¿Naña jix bhai' tu buada' aa, ka' nañ jix buam tu buada' aa? ¿Gu jaroi' aañ xi ñɨi'ñdha' pɨx sia ku jax jix io'm jix ka'ook, piam ku mi ja'p ba mumkiñ chaagiob? ¿Cham aa nañ jix bhai' dui dua'ñdha'?

10 Cham ñiok am gui'. Ba' bɨɨx nai' xi ja tɨɨgɨk gu Jesuus nam jɨ'k mi'p tu'ii' na ba' mi' dhɨr jup tɨtda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Eap xi sɨlhiiñ dhim nob.

Ba' gui' xi sɨlh ɨp, jix kɨɨ'p jum duu, panaas ku pu cham pai' muuk kat. 11 Ba' bhai' ji bhaak jamɨt gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda'. Tɨi ma tu a'ga mɨt na jax ja'k jix bhaai' nam dooda' gu Jesuus.

Gu Jesuus na ja aaga' mambhɨɨx daman gook gu ja'tkam tugi'ñ nam jir noonbi'ñ ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 Ba' mi' dhɨr jɨ'k jurni'ñ kɨ'n maa'n kap jup jii oidha' daam gu Jesuus nat tu daañim buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Bɨx chukaa' tu daanɨ, bhai' pu xi'aa'ñ. 13 Ba' nat pai' ton, maap xi ja jumpadak bɨɨx gui' nam kaichu' pɨx ji ja aa gui' nam jɨ'k jir noonbi'ñ ka', mambhɨɨx daman gook ja aich. 14 Gu Simoon maadɨt jir di' nat aa nar nobii'ñ ka', gui' na gook kɨ'n jix mat ka' gu Jesuus, Simoon Peegro tɨɨtɨ'nda'. Mi' dhɨr ba' gu Anrees jup aa, gui' nam jir jum jajaa'nnim gu Simoon Peegro. Mi' dhɨr ba' gu Jakoobo. Mi' dhɨr gu Juan. Mi' dhɨr gu Piliip. Mi' dhɨr gu Bartolomee. 15 Mi' dhɨr gu Mateo. Mi' dhɨr gu Tomaas. Mi' dhɨr gu jumai Jakoobo, maraa'n gu Alpeo. Mi' dhɨr gu jumai Simoon ɨp, gui' na ja kaichgɨda' gui' nam kananiistas jum tɨɨtɨ'nda'. 16 Mi' dhɨr gu Juudas, maraa'n gu Jakoobo. Mi' dhɨr gu Juudas Iskariote, gui' nat gatuuk iattulh gu Jesuus nat ja aa'ñ gu gɸ'gɸrkam na pai' oirɨ.

Gu Jesuus na tu ja a'gi'ñdha' mui' gu ja'tkam

(Mt. 4:23-25)

17 Ba' bhai' dhɨr ja bɨɨm giop ba jii gu Jesuus oidha' daam gui' nat noonbi'ñ kɨ'n xi ja darsak gio gu jai' nam ja'p pɨx kaichu'. Gama ja'k ba' ji ai bɨtaa'n maa'n kap na pai'x gio', nam gu' mi'p daraa gu jai' ja'tkam nam pui'p kaichu', gam jai' kap dɨr na jɨ'x jir Judea nam mi'p tu'ii' mui' gu ja'tkam, pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio mu dɨr ja'k kam ju'ñdharam gu gɸ' suudai' na pai' Tiiro tɨ tɨɨ', gio jai' gama ja'k kam iam na pai' Sidoon jup tɨ tɨɨ' na pui'p jir ju'ñdharam gu gɸ' suudai'. Pu kai'ñkam pɨx mi ai mɨt nam jix kaim gu Jesuus na tu a'ga, gam jai' nam jix aa' na ja dudua'ñdha' nam jix kako'ktu'. 18 Ba' gu ja'tkam gui' nam ampɨx jix ñanaanbi'chu'nda' na ja a'm jup tui'ñgɨda' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', pu bɨɨx ja dudua'ñdhidha' gu Jesuus, pu mai' ja jootsaidha' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda'. 19 Ba' nam nɨi'ñdha' gux kako'kkam na pɨx ji ja dudua'ñdhidha' gu Jesuus gu jai'x kako'kkam, pɨx jum tutki'ñdha' am nam bhax dhaagik ka', na gu' sia kut jaroi' bhai' pɨx xi dhaa, pu maa'n jimdam dodhia', na gu' jax ña pɨx ja'k jix bhaai' na pu dui dua'ñdha' gu jaroi' gu Jesuus, na gu'r gɸ'kam.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gatuuk gui' nam tu' ka'm ti tigia' gio gui' nam ji'k cham
(Mt. 5:1-12)

20 Ba'p ja titda gu Jesuus mui' xi ja tiigik dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm na pim cham tu' bia' ni ji'x, joidham jix bhai' tu jam jim, na gu' pu'ñi chu'm gu ja'tkam nax ja joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios, sia ku jax jix io'm jir gɸ'kam.

21 'Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim panaas xib ua'maim, na gu' bam aajim na pim pai' dhuuk kokbada'.

'Joidham jix bhai' tu jam jimia' gatuuk sia ku pim gu' xib suan, na pim gu' gatuuk joidham jix bhai'm taatit ba jiimda'.

22 'Joidham jix bhai' tu jam jimia' sia no'm gu ja'tkam xi jam bhaamki'ñ, sia mit chi mi' pai' dhir ji jam joot jax chu'm chiop piam jax chu'm kiicham, piam kum ja'p pix jix bhaamut jam nii'ñ sia gu mik dir pu kai'ñkam pix na pim jiñ bui ti jiigi'ñ aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan. 23 Aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' no'm pui' jam bua, na gu' no' pimit nakoo, gɸ'p jum duukam tu mai'chia' pim jix dhaam. Nam gu' pu'ñip ja buimik gu bijik dir kam jich bopxi kat nam bhaankam tu a'gimik gu Dios, dhi' pu chu'm gu ja'tkam jam pu'ñip ja tulhiiñchudimik.

24 'Ba' aapi'm na pim xib giilhim jir jix chutumñigam, cham bhai' tu jam jimia' gatuuk, na pim gu' pu ya'x bhai' bam taat ki'n gu tuumiñ na pim ji bia'kat.

25 'Cham bhai' tu jam jimia' na pim dai aapi'm jix kokba'n, gatuuk ua'ma' pim gu'.

'Gam na pim jix bhai'm taatit jiim xib, cham bhai' tu jam jimia' sia, gatuuk jix buam jum aagit ba suanda' pim.

26 'Sia cham bhai' tu jam jimia' na pim jix bhai'm taatit pix gɸ'gɸrkam jum taat ka' no'm tu' ka'm jam ilhdhat pix jix bhai' kai'ch jam bui mui' gu ja'tkam. Pu'ñip ja buimik am gu' bijik gu ja'tkam gui' nam sap pik ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam jix bhaak ka' ja bui
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Ku gu' aañ ya' pu jam titda ji aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' na pim jiñ kɸɸ, na pim jix bhai' ja titdat gui' nam xi jam bhaamki'ñdha', siam chi dilh tii mu dir bha ja'k xi jam bhaamki'ñ. 28 Xi chu ja daañxidhat japim buiñor gu Dios na ba'x bhai' tu ja jimda', sia kum tiix bhaakut jam a'ga piam kum gu' maaxik giilhim jam titda mi' pai'. 29 No't jaroi' bhai' mam gii'm kaam am, ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ñdha' gu jumaim kaam na bham gii'bia'. Piam no't gu' jaroi' mam iixdhak gux kabook jum kutuun nap daam dir tii'chgida', biix gux komaalhik jum kutuun nap tuukab tii'chgida'p jotmoda' kuanai mu makia'. 30 Cha'p taanda' gu jaroi' no't tu'm iixdhak. Gio gu jaroi' no' tu' bam taan, cha'p jax ji chi'ji makia'. 31 Pui' pim ja'k jix bhai' ja buada' biix pix gu ja'tkam na pim jax ja'k jix aa'nda' aapi'm dilh nam git jix bhai' jam buada'.

32 'Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x ja joi'gi'n nam jaroi' xi jam joi'gi'nda' aapi'm, ¿jax ba' duip jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'ñ gu Dios? Na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nam pui' ja'k tu jim. 33 Gio no' pim dai gui'x bhai' ja bua nam jaroi'x bhai' jam buada' aapi'm, sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nam pui' ja'k tu jim. 34 Sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm nii'ñ gu Dios no' pim dai gui' ja taiñbui'ñ gu tu' nam jaroi' jam taiñbui'ñdha' ip aapi'm gu tu', na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nam pui' ja'k tu jim. 35 Biix pix ji na pim jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam, jix bhai' pim ja buada' sia gui' nam xi jam bhaamki'ñdha'. Ja taiñbui'ñdha' pim gu tu' nam jum taiñbui'ñdha', cha'pim niirat mu dir bha ja'k nam pui'p duñia'. Pu'ñi ja'k dho gi gu' pui' bam kai'chdha' ji na pim jir maamra'n gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii', na siax ja joi'gi'n gui' nam cham buiñor titii'ñcho gam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. 36 Pu'ñi pim biix pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam ja'p na jax gu Dios na biix pix jix ja joi'gi'n.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' ja'k buppi'ñdha' gu jumai sia kut jix buam tu duu
(Mt. 7:1-5)

37 'Cha'pim ja'k buppi'ñdha' gu jaroi' sia kut tu'x buam jam duiñ, tu uañi'ñka' pim pix, na gu' cham ji'xkat tu jam uañdha' gu Dios no' pim aapi'm cham tu ja uañi'ñ gu ja'tkam. 38 Gu jaroi' no' tu' ba jam taan, xi iichulhdha' pim cham jax ji chi'ji na ba' gu Dios pui'p jam maakidha' gu tu' nam aa'nda'. Ja'xbui'p jam iichulhdha' gu Dios na pim ji'x iichulhdha' gu jaroi', dai na joidham xiixkixim jix kabkam jimdam gio jupaaban.

39 Ba' gu Jesuus biix aixim bhaan ji chu ua'rgidhak gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jax jum buada' ba ja aagi'ñ, jup ja titda:

—¿Paa pim nii'ñ gu maa'nkam cham ñia kam na bai'ñchu' gu jumai na pui' cham jup ñia ka'? Jia na pu cham pai'. Jax dhui nam gu' biix gook mi' pai' pu suulhgia' jax chu'm ti di'n kir. 40 Gio ja'pni ip, gu jaroi' no' tu' bhaan tum mamtuxi'ñ, ja'xbui' pix juugit tu machia' na ji'x jix chu mat ka' gu jaroi' na tu mamtuxdha'.

41 'Giox ñɨi'ñdha' pim no't palhɨɨp buupuiram gɨi gu tanaara' gu jax chu'm jam jaduuñ, aapi'm dɨɨlh pu cham nɨi'ñ na gɛ́'gɛ́r iam bha bɨɨt jam buupui am. 42 No' pim gu' aapi'm cham nɨi'ñ na gɛ́'gɛ́r iam bha bɨɨt gu tanaara' dɨɨlh jam buupui am, cham jir am na pim jax titdada' gu jam jaduuñ: "Bha ja'k jiñ jaduuñ kuñ xim baabuidha' dhi tanaara' na bha kaat jum buupui am." Bɨɨpɨ' pim dɨɨlh xi boosgai gu dɨɨlh jam tanaara' jam buupui am dɨr na pim ba'p ba baabuidha' gu jam jaduuñ.

Gu Jesuus na bhaan ba tu a'ga' gu ɨ'ɨɨx gui' na tu ɨ'bhai'ñchar
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Cham jax chu'm jai'ch gu ɨ'ɨɨx gui' nam jix maikak ɨ'bhai'ñchardat bhɛ́bhɛ́ɛ́ na mi' dhɨr jix maimdagɨm ɨibhai'ñchaip ba bhaaya', ni gui' na pux maimdagɨm ɨ'bhai'ñchardat bhɛ́bhɛ́ɛ́ ku mi' dhɨr jix maikak ɨibhai'ñchaip ba bhaaya'. 44 Bɨɨx pɨx jix maatɨ' gu' gu ɨ'ɨɨx nam jax jir tu'm, pui' na gu ɨigɨx na gu' cham uupar ta'm jup jum bua, ni gu uubas ku cham kokma' u'uux cha'm nangia'ka'. 45 Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch, gu maa'nkam no'r jix kɨɨ', joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dɨr buusnidha'. Gu' ba' gu maa'nkam no' cham jir kɨɨ', giilhim jix buam tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dɨr buusnidha' ɨp. Na gu' gu jaroi' na jax ja'k jum aa'nda' jura'ram bhaan, pui' ja'k chiñi'ram dɨr buusnidha' ɨp.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gook gu ja'tkam nam tu ba'pkicha'
(Mt. 7:24-27)

46 '¿Jax ku pimɨt ba' cham mi' pui' ba ji jii nañ jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgɨda'? Aapi'm dai pui' xi kai'chɨt nañ aañ jir gɛ́'kam. 47 Kani nañ bhaan ua'rgidhai gook gu ja'tkam jam aa'ñdha' na pim ba'x maatɨt jiñ kaaya' na jax ja'k ji buusan gu jaroi' no't mi' pui' jii gio gu jaroi' na cham. 48 Gui' na mi' pui' jimia' nañ jax tu a'ga, ja'p ji buusnia' na ai' cha'm tɨ dɨ'ngarsai mi kɨɨsa' gu ba'ki'ñ. Ba' cham jax jum duñia' sia kut giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n jɨbɨɨlh kɨ'n, siat chi tɛ́'kob xi juu gu suudai'. Ni ku cham palhɨɨp iam xi joiñdha', na gu'x bhai' mi kɨɨka'. 49 Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii nañ jax tu a'ga, dhi' ja'p jup ji buusnia' na tɨi tu ba'kcha' ɨp, dai na pui' mi ja'p o'yatam gio pui' kɨi'chdhixim. Ba' na pai' dhuuk jix io'm bhai' ji dhuudu' jɨbɨɨlh kɨ'n, pu maa'n jimdam nammɨ ja'p xi iabu' gu u'uux, pu bi'ññika' ba' gu suudai' na pai' dhuuk mui' ji dhai'ññia'.

7

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ gu gɛ́'kam sandaarui'x Rooma kam
(Mt. 8:5-13)

1 Ba' mi' dhɨr pu jii gu Jesuus mu ja'k Kapernaum nat pai' tɨɨmok nat xi chu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam. 2 Ba' mi' Kapernaum maa'n jix jai'ch ka' gu gɛ́'kam sandaarui'x Rooma kam, giilhim jix io'm ma tu ai gu tujuandam tugi'ñ gui' nax dha'da', dakoo pɨx ba duatu'. 3 Ba' pui' ba tɨ kai gu gɛ́'kam sandaarui'x na mi' pai' amuub oirɨ gu Jesuus na tu duduadhi'ñ, ba' mɨjɨ xi ja joot jɨ'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix mamatda' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam sap soi' tɨɨdai mu baidhika' na dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ. 4 Mummɨ ba'p ba ji bubua mɨt na pai' oirɨ gu Jesuus, ba' soi'm duuk jup titda am:

—Iam jap dua'ñdhara' gu tujuandam tugi'ñ gu gɛ́'kam sandaarui'x nax ka'ook, soi'ch jum titda nap palhbuidha'. 5 Na gu' dhi' dhi sandaarui'x jix ja joi'gɨ'n gu ja'tkam nam ya ja'p tu oi'dha', pui' na jax gu chiop mi' nach pai'ch jumpadat daan guch Gɨ'kora', dhi' nat jich chiañxi nam jich kɨɨxdha'.

6 Ba' ma ja oi gu Jesuus nat ba dua'ñdham gux ko'kkam. Ba' nat ba maat gu gɛ́'kam sandaarui'x nam amuub ba jiim, gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' mɨjɨp xi ja joot nam bhaankam jup tɨɨda' gu Jesuus:

—Amuub pɨx kia'ñ jaduuñ, nañ gu cham jir jum jupaabkam nap gɨt iam yɨjɨ bakia'ñ ba'gɨr. 7 Pui' ku ñich ba' cham jiñ guguux nañ dɨɨlh jum gaa'mɨrai soi'm tɨɨda' nap dua'ñdha' guñ chujuandam tuk. Mi' dhɨr jap pɨx pui' xi chɨ'ya' na ba dodhia' guñ chujuandam tuk. 8 Nañ gu' aañ cham tu' gɛ́'kam jiñ chaat, jix maat iñ gu' nañ bɨtaa'n jup tu'ii' ja bui guñ gɛ́'gɛ́rkam tuk, daipu' pɨx jañ ba' pui' tu duñiim nam jax jiñ chɨɨdaim. Gio aañ dɨɨlh ya' dɨr ja'p ja'k jañ ja'xbui' pɨx kɨ'n jup tu ja chian guñ sandaarui'x chuk nañ jɨ'x pɨx kɨ'n gɛ́'kam daa, xiñ kɛ́ɛ́kɛ́' am ɨp ba'. Jimia' gu jaroi' maadɨt no'ñ pai' jootos, piam no'ñ jaroi' maadɨt mu pai' dhɨr bai'ñ, mu jimia' ɨp. Sia guñ chujuandam tuk no'ñ tu' chian, mi' pui' duñia' ɨp.

9 Ba' gampai' ji dhuu gu Jesuus nam pui' ba titda gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu gɛ́'kam sandaarui'x, na gu' sap cham pai' jaroi' jumai ja'xbui' pui'p jix bɨiñak na jax dhi'. Ba' mui' xi ja tɨigɨk gu ja'tkam nam oi'ñchu' jup ja titda:

—Cham jaroi' iam maadɨt gu Israel kam ja'xbui' pui'x bɨiñak buiñor gu Dios na jax dhi sandaarui'x, sia ku gu' tɨir Rooma kam, aañ moo ya' pu jam titda.

10 Ba' mi' dhɨr ja'k ba gɨi ɨp gio gu Jesuus. Dai gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu gɛ́'kam sandaarui'x jamɨt mu ba ai ɨp gio, ba' ba tɨi mɨt nax kɨi' mi oirɨ gu tujuandam tugi'ñ na kax ka'ook kat.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu alhii biapma' nam mukxikam ka ua'ka' gu ja'tkam

11 Ba' mi' dhir mu ja'k pu bhii gu Jesuus
maa'n kap na pai' Naiin ti tii', biix jiim am
sia gui' nam kaichu' gio jai' mui' gu ja'tkam.
12 Nammi nam amuub ba aajim na pai'r
kikcham, gu Jesuus ba tii maa'n gu mukdha'
nam mi ja'p ba ua' bakxidhar ta'm na mit ba
yaaspam. Daipu' maa'n tu mar kat maa'n
gu dilhdhim ubii nat muu gu binga'n. 13 Ba'x
joi'mdat tii gu Jesuus gu ubii nax buam jum
aa'ntugit suakim, jup titda mui' xi ȩ́ȩ́k mia'n:
—Cha'p ka suakda'.
14 Mi' dhir ba' mu ja'k xi ȩ́ȩ́k jup xi dhaa
gu bakxidharu'n gu maraa'n nam bhaan ua'
nam ba' gu'kuya' gui' nam mu ua'. Ba' gui'
xi guguu mit ip. Ba'p titda gu mukxikam:
—Alhii biapma', aapi' nap muukix, xi
bamii'.
15 Ba' bhai' silh ji dhaibu gu alhii biapma',
ba tu a'ga mi dhaakat. Ba' gu Jesuus xi
aagi'ñ gu dii'ii'n na mi ja'p kiik. 16 Ba'x
chooto'n jamit biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p
tu'ii' nam ti nii'ñ, xi gȩ́'kamtu'n am gu Dios
jup ji kai'chit:
—Dhi' bak bhaankam ya oiri gu Dios,
gȩ́'kam ki'n bhaan ti niidhim ba'. Tii' na jax
bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'.
Gio ba' ja'pnip kai'ch am:
—Ya' ba ai gu Dios nat bha ja palhbuid-
ham gu ja'tkam tugi'ñ.
17 Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k Judea dibiir
bhaan oi'dha' pui' ti kai mit nat joidham tu
duu gu Jesuus, sia mit pui' ti kai gui' nam
jix io'm gama ja'k ja'p oi'dha' na pai' cham
Judea bhaan bipio' gu dibiir.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na mu ja jootsa' gook gu ja'tkam tugi'ñ mu na pai' oirida' gu Jesuus
(Mt. 11:2-19)

18 Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam pui'
ba ti kai ip nat mu pai' joidham tu duu gu
Jesuus, nam gu' ba aagi'ñ gui' nam kai'chu'
diilh gu Juan. Ba' gook xi ja baidhak 19 jup
ja titda nam mu jimia' na pai' oiri gu Jesuus
nam tikkapu' no' sap silhkam jir di' gui' na
saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir, piam
ku gu' cham sap nam ba' niirada' gui'. 20 Ba'
mijip ji dhuu mit, mummi mit ba ji bubua na
pai' oiri gu Jesuus, ba'p titda am:
—Aach bhach joot gu Juan ja'tkam bop-
kondam nach jum tikka' no'p sap silhkam
aap jir di' gui' na pui' saak bha jimda'x
dhaam dir, piam ku gu' cham sap kuch
niirada' gui'.
21 Ba' cham jax ja titda mi' jotmoda'
gu Jesuus, dai na xi ja dudua'ñdhim pix
gu ja'tkam na ka ja ȩ́ȩ́ka' biix aixim tu'm
gu ko'kdai', sia gui' nam ampix pui' kax
ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham
kikii' i'ii'mda'. Mui' mi' tu ja tii'ñchoda ip gu
cham ñiññia kam. 22 Ba' nat pai' biix xi ja
dudua'ñdhak, jup ja titda gui' nat Juan mu ja
joot:
—Ba jimia' pim ip gio bhammi na pai' gu
Juan, aagi'ñdha' pim na pimit jiñ chii na ñich
ja dudua'ñ gu ja'tkam nam jix kako'k kat,
biix japim xi aagi'ñdha' na pim ji'k jax tȩ́
kȩ́ȩ́ na ñich chu duu jai' kap. Ja'p japim
tiida' na mit dudua gu cham ñiñña kam, gio
gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku',
gio gui' nam kax mama'mkulhi' kat, gio gui'
nam cham tȩ́ kȩ́ȩ́kȩ́t. Gio jai' gui' nam tii
ba ko'iix kat jañich ja dudua'ñdhak jup ja
baapmi'. Gio gui' nam cham tu' bia' ni
ji'x nañ tu ja a'gi'ñ gux bhai'm kai'chdham
ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k cham
kam tulhiiñdha'. 23 Ja'p moox bhai' ba tu
jimda' gu jaroi' no' pu gammijii ti jii'ñdhat
bhaan ba tu daa'ñchu' na dai aañ jix bhaai'
nañ palhbuidha' sia tu' na pix bhaan.
24 Ba' daipu' nat xi ja tii'n gu Jesuus, pu jii
mit gui' nat Juan mu ja joot. Mi' dhir ba'p ja
titda gu Jesuus gu ja'tkam bhaan ji chu a'gat
gu Juan ja'tkam bopkondam:
—Jano' na pimit mu jii mummi gampix
jix chu gak kir, ¿tu' pimit mu tiigim? ¿Jun-
bo' aa mi' joidham jum bua na bhai' xi
jibiir? 25 ¿Ka' maa'nkam aa mi oiri ji chim
tii'dhat gu jajannulh jix a'bhar nax dha'ram
namiik? Moo chi cham. Jax dhui na pim
gu'x maat nam mummi ja'p jix joi'ñ nam
pai' darka' gux io'm gȩ́'gȩ́rkam jum aa'ndam
gui' nam pu chu'm tim ti'ii'ñka' nam sap ba'
joidham xi chui'ka' nam xi ja nii'ñdha' gu
ja'tkam. 26 ¿Jaroo ji pimit ba' mu tiigim na
pimit ba' mu jii? ¿Ka' maadit aa mi oiri gui'
na bhaankam tu a'ga gu Dios? Dhi' ji' ji na
pimit mu tiigim na pimit ba' mu jii, cham tu'
gu tu' na mi' joidham jum bua. Dhi' gȩ́'kam
ki'n bhaan ti tii gu Dios, cham tu' pui' na
jax gu bijik dir kam nam pui' bhaankam jup
tu a'gimik. 27 Gu Juan ja'tkam bopkondam
aagit jup kai'ch iñ. Pu dhi' aagit jup kai'ch gu
Dios mi' pai' na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum
kai'ch: “Maa'n jañ biipi' mu jootsa' na ba'
ampik ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom
mui' ba jim.” 28 Ba' aañ jix io'm gȩ́'kam
bia' dhi Juan ja'tkam bopkondam, cham tu'
ja'xbui' na ji'x gu jai' ja'tkam. Ku ba' gu'
buiñor gu Dios jix io'm jir gȩ́'kam ka' ji gui'
nar cham tu' ka', dai pix no' soi'm ilhdhat
mi' pui' jim na jax jix aa'.
29 'Na gu' gui' na mit ji'k chia jano' gu
Juan na ja bopkona', soi'm ilhdhak jamit
chia biix, sia gui' nam jir tuumiñ tutaandam
tugi'ñ gux io'm gȩ́'kam Rooma kam, na mit
gu' ba maat nar mi' pui' ka' jax no't ba
tii gu Dios. 30 Dai ba' gui' nam pariseos
jum tiiti'nda' gio gui' nam sap jix mat ka'
gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham kiigalh jamit gu
Juan, nam gu' cham ti jiigi'ñdha' na tii ja
aagi'ñdha' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba

tɨ nɨidhidha' gu Dios, pu cham chia mɨt ba' na ja bopkona'.

31 '¿Tu'ñ gɨt bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? 32 Ja'pnim dho ji buan na jax gu a'aalh no' mɨt mui' maap jim daagɨk ma tɨtbim mi' pai' giotɨr. Ba' jai' bha ja'p ji daraibui ma tu saasbia' am titrimiax kɨ'n, ba'p ja tɨɨda' am gu jai' ja bɨpna' a'aalh xi saasbichui: "Ni jɨ'x ku pimɨt iam tɨ nɨi na chich ba tu saas, ni ku pimɨt susuanɨ na tɨi joi'mdam jum kai'chɨt guch xaasab." 33 Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch, nam gu' jax ñam pɨx aichuxdhidha' sia jaroi'. Tɨɨ' gu Juan ja'tkam bopkondam pui' aichux jamɨt na ja'ook bhaan jup tui'dhi', sia ku tɨi cham jɨ'xkat gɸ' tu kua' ni ku cham jɨ'xkat io' gu jax chu'm biiñ. 34 Ba' aañ na ñich ya'p ai, pui'p jiñ aichux jamɨt nañ gɸ' tu kua' gio nañ gɸ' io' gu biiñ. Gam sap jir ja bɨɨm tu'm iñ gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam gio gu jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ, nañ gu' sap ja bɨɨm oirɨda', gio nañ ja bɨɨm tu kua'da'. 35 Ku gu' dhi' matgilhia' ji gatuuk na jax kai'ñkam pui' ja'k bua gu Dios, na gu' dhi' nam jax pɨx tɨ nɨidhim nam pu kai'chim, cham tu' nam iam xim ga'nga no'x bhai' ji chu buusnia' gatuuk piam ku gu' cham.

Gu Jesuus na ba tu koi'ra' buiñor maa'n gu pariseo

36 Ba' gu Jesuus ma tu ko'iim buiñor maa'n gu pariseo Simoon tɨɨgim, nat gu' baidhak na bɨɨma'n tu koi'ra' mu kia'mi'ñ. Ba' na mi' daakat ba tu kua', 37 maa'n mi' ba baa gu ubii nar ganai' pɨx ka' ji dhaa'ñchugɨt maa'n gu alhi'ch jix jaikgam ja'aa, na mi jim suu'ngɨm gui' na joidham uub. Amuub jup kio gu', pui' ku ba'x maat na mi'p tu'ii' gu Jesuus buiñor gu pariseo. 38 Ba' suakidhat mi' ji tobii'ñchɨ na pai' tootnatɨk gu Jesuus, xi bopkoñdhak buupui barga'n kɨ'n giop xi uañdhak kuupa'n kɨ'n nat ba' mi' dhɨr mi' xi chiñxidhak mi' xi choi' gui' na joidham uub. 39 Ba'p jum aa' gu pariseo jura'ram bhaan: "No' sɨlhkam baabui' pui' bhaankam ya oirɨ gu Dios dhi jaduuñ, ¿cham aa moox mat ka' gɨt na jax jir tu'm dhi ubii na mi dha'ngɨ tootnaram? Giilhim jix ua'tulhdhix." 40 Ba'p tɨtda gu Jesuus na mi' pui' kam aa':

—Simoon, aañ maakam xim tɨɨdam.

Ba'p kai'ch gui':

—Eap xiñ aagi'ñ jiñ jaduuñ.

41 Ba' xi aagi'ñ gu Jesuus, jup tɨtda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ja taiñbui gu tuumiñ gook gu ja'tkam, maa'n taiñbui jix chamaam jix cha'tmam oo'm, maa'n ba' gook oo'm daman mambhɨɨx. 42 Gu' ji na gu' cham bhaai' nam jax dhui ka namkidha' gatuuk, pui' ba' max ja joi'gɨlh gui' nat ja taiñbui, jup ja tɨtda na pui' ba tui'ka', cham kam aa' nam namki'ñdha'. ¿Ba' jaroop ɨlhii'ñ nat jix io'm jix bhai'm ɨlh gu gook ja'tkam nam tu ua'tdat, gui' aa nax io'm mui' tu ua'tdat, ka' gui' aa na gook alh?

43 Ba'p kai'ch gu pariseo:

—Aañ ɨlhii'ñ na gui' nax io'm mui' tu ua'tdat.

Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch.

44 Ba' mi' xi chɨɨgɨk gu Jesuus gu ubii jup tɨtda ɨp gio gu pariseo:

—Dhi ubii nap jax ba nɨi'ñ, buupui barga'n kɨ'n jiñ bopkoñ guñ chooton, kuupa'n kɨ'n ba' xiñ gakii'ñxidhak. Na pich gu' aap cham jiñ choi' gum suu'ngɨ' na ñich jax ya ai nañ kɨ'n xi bopkonai gɨt guñ chooton nañ ba' ya' ba bakia'm ki'aam. 45 Ni ku pich cham tu' ka'm jiñ chɨɨdak jiñ ñio'ki ja'p nap jax nɨi'ñ dhi ubii nat pu cham jum jɨɨp na mi' puñ chiñxi'ñchu'ñ chooton am nañ jɨ'x ya' ba daa. 46 Ni gu asait ku pich cham jiñ choi' ya'ñ mo' am na jax ja'k jum bua no' jaroi' paxiaraim, dhi ubii ba' dai bañ choi'ñ chooton am dhi' na joidham uub. 47 Ba' aañ pum tɨtda na bɨɨx ba uañchudhix gu ua'tulhdhar ga'n, sia kut jax gɸ'm ua'tulh, na gu' pui' nat jax jix bhai' bañ dhuu, dhi' bhaan jix maatɨ' nat soi'm ɨlhdhak bha jiiñ bui. Xib dɨr ja'p ja'k ba' dai nax bhai' bam taat ka', na gu' nañ jax bam tɨtda na gu jaroi' no' mui' tu ua'tu'n, giilhim jix bhai'm ɨlhdha' no' jax tɨtda gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka'. Gu jaroi' ba' na pu gook alh tu ua'tu'nda' no't pui'p tɨɨ'n gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka', palhɨɨp pɨx jix bhai' tu tatdachia', na gu' pu cham pai' pɨk jax jum aa'nda' sia ku tu ua'tu'n, na gu'r gook alh ka'.

48 Ba'p tɨtda gu ubii pui' xi chɨ'ɨɨk:

—Ba uañchudhix ji matgɨm gum ua'tulhdhara', aañ ya' pum tɨtda.

49 Ba' gu jai' nam mi'p tu'ii' nat pui'p ja bai gu pariseo nam tu jugia', jup jum tɨ tɨtda am:

—¿Jax ba'm ɨlhdhat jup kai'ch dhi maa'nkam na ba' gam ua'tulhdhara' xi chu uañchu'n? ¿Dios aam ɨlhii'ñ?

50 Gu' ji na gu' xi chu a'gi'ñchu' gu Jesuus gu ubii, jup tɨtda:

—Giop jup ba jimia' cham jax jum aagɨt jiñ jaduuñ. Dɨɨlh jum palhbui pich gu' na pich tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨ'ñ na dai aañ jix bhaai' nañ jum palhbuidha'. Ba' cham tu' mu ja'k ka jim ap nap pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha'.

8

Gu u'uub nam palhbui'ñchu'nda' gu Jesuus

1 Ba' jɨ'k jurni'ñ kɨ'n nat mi' pui' xi chu duuk gu Jesuus, ma tu ja a'gidham ɨp gu

ja'tkam. Nai' ja'p ji bhɨi na pai' jax mui' daa'ñxim jir kikcham, gio na pai' jax jɨ'dɨlh jir kikcham, ja aa'ñdhim gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdai ja a'm tɨ tɨgia' gu Dios. Bɨɨx oi'ñchu' am gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ, 2 gio jɨ'kchi gu u'uub gui' nat bɨɨpɨ' dɨr ja dudua'ñ, nat ja a'm dɨr mai' ja joot gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' nam ja a'm jup tui'ñgɨt. Maadɨt jir di' gui' na Mariiya tɨɨ', nam Magdalena kɨ'n jup jix mat ka'. Dhi' jix jum gook gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' bhaan jup tui'ñgɨt am. 3 Gio ba' jumai Juana tɨɨgɨm ɨp, Kuusa gu bɨnga'n. Gu Kuusa jir di' na ja aa'ñdhat gu tujuandam tugi'ñ gu Eroodis nam jax ja'k tu duñɨɨdha'. Gio ba' jumai Susaana tɨɨgim jup jimda', gam jai' mui' gu u'uub. Bɨɨx gui' gu u'uub tu saba'daidhat gu koi' dɨɨlh ja tumñi' kɨ'n tu ja ua'tulhi'ñdha' am bɨɨx gui' nam jɨ'k maap jiimda'.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu tiriik giigi'ñdham ja aa'ñdha' gu ja'tkam
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Maa'nnim maa'n kap ka oirɨ gu Jesuus na mɨt mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam nam jix chɨɨgik, nammɨ ja'p mɨk xi juu mɨt mi' na pai'p tu'ii'. Nai' ja'p dɨr mi ai mɨt na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham. Ba' gu Jesuus mui' ji chu ja a'gi bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu tiriik giigi'ñdham, ja'pni mui' ji kɨi:

5 —Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mui' ji chu gii' gu tiriik, ba' jai' mu ja'k ma suulh boi cha'm na mi ja'p amuub bhɨix. Ba' nai' ji bɨimkɨ nam kɨissapda' gu ja'tkam nam mi bhɨbhɨɨda', mɨkkat jamɨt mi ¢¢k xi jugiokak gu u'ji'. 6 Ba' jai' ja'p ja'k joodai chɨr suulh ɨp na pai'x komaalhim kaat gu dɨbɨɨr, ba' nat pai' dhuuk bhai' tɨi ji bubua, gio nai'p ji gaa, nat gu' cham tuukab takcha. 7 Ba' jai' ja'p ja'k suulh ɨp na pai'x joi'ñdha' na buanda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Ba' pui' tɨi bhai'p ji bubua, gu' ji nat gu' maa'n nat jax bhai'bich gux bii u'uux jix jo'ii' nat bhai'p ji bubua, mi' pu bhai'ku gu tiriik, jix u'uam mi' pup tuut, pu cham jɨ'xkat gɨ'rɨk kaicha. 8 Ba' gui' nat mi' suulh na pai'x kɨi' gu dɨbɨɨr, dhi' dho gi gu' giilhim joidham jix bhai'm duu ji, jɨ'ma'n jix chamaam oo'm kaichuk xim kaip gu maa'n tiriik.

Ba' mi' dhɨr nat pui' xi chu ja a'gidhak, jup ja tɨtda g¢' kɨ'n:

—Jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim ba'x maatɨt kaaya' na jax jir jum duukam dhi' na ñɨch bhaan tu jam a'gi.

Gu Jesuus nam ba tɨkka' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Ba' na mɨt pai' jii gu mui' ja'tkam, ba tɨkka am gu Jesuus gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik giigi'ñdham nat bhaan tu a'ga. 10 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Jax dhui na gu' aapi'm pux bhai' jam aa'ñdhim gu Dios na pim jax ja'k duiñchu'nda' na ba' xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. Gu' gui' ji nam jɨ'k cham jiñ kaichu' nañ ba' bɨxchu' bhaan tu ua'rgidhat tu ja a'gi'ñ, nam gu' cham tu' bɨɨx ja jujur kɨ'n jix maachik ka' nañ jax kai'chdha'. Pu cham ba' maatɨt jiñ k¢¢k¢' am sia kum tɨix bhai'ñ k¢¢ gu tu' nañ a'gada', ni kum cham jɨ'xkat machia' nañ pai' dhɨr jimdat ba' ya oirɨ, sia kum tɨiñ ñii'ñ.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na tu' aagɨt jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesuus gui' nam kaichu' na tu' aagɨt jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga. Jup ja tɨtda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch bɨɨpɨ' na ñɨch bhaan tu a'ga gu tiriik giigi'ñdham. Gu jaroi' no't tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na tu gii'ñdha' gu tiriik. 12 Ba' gui' nat boi cha'm suulh, gui'ñ ja aagɨt jup kai'ch nam tɨi kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' na pai' dhuuk mi ¢¢ji gu ja'ook maakam xi ja jurtuda' nam sap ba' cham tɨ jii'ñdhai cham kam tulhiiña', mi' ba' pu cham ka tɨ'ñchoka' am na pin jax jum tɨ'ya', gio mummɨ pui'p suulhgia' am ba'. 13 Ba' gui' nat joodai chɨr suulh, gui'ñ ja aagɨt jup kai'ch ɨp nam tɨi joidham kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' pɨx ji nam gu' cham tu' bɨix ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdha' pui' na jax jum kai'chdha', ba' dhi' pui'm kai'ch na mɨt cham tuukab takcha. Jɨ'xpɨx jam tɨi xi chɨ jɨɨgi'ñdha', gu' pɨx ji na gu' na pai' dhuuk ja mai'chia' gu ja'ook, maa'n nam jax gio mummɨ pui'p suulhgia'. 14 Ba' gui' nat mi' suulh na pai' buanda' gux bii u'uux jix jo'ii', gui'ñ ja aagɨt jup kai'ch ɨp nam tɨi joidham k¢¢ji tɨ jii'ñdha' na jax jum tɨ'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, pɨx ji nam gu' mɨkkat saalh jum o'jolhdhai nai' cham tu'p ka jim buixdha' nam pai' dhuuk bhai'x buam jim ɨlhdha', nam jix chu aagɨt nam gɨt bɨix aixim tu'm xi chu bia'ka' gux dha'ram namkɨm na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, ba' dhi' pui'm kai'ch na ja bhai'bchɨi ja bhai'ktuda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Mi' pu cham tu' kap jum buixdha'm ba' na jax jum tɨ'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, giom mummɨ pui'p suulhgia' na jax bɨɨpɨ' dɨr. 15 Ba' gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix kɨi' gu dɨbɨɨr, gui' ja aagɨt jup kai'ch iñ nam bɨix ja jujur kɨ'n pu gammɨji ba tɨ jii'ñdha' na jax jum tɨ'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham jɨ'xkat ja'k ka suulhgia' am ba'. Ba' dhi' pui'

bam kai'ch ɨp nat giilhim joidham jix bhai'm dunaak mui'm oo gu tiriik.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir
(Mr. 4:21-25)

16 Ba' ja'pnip ja tɨtda gu Jesuus:

—Aañ cham jɨ'xkat jaroi' pai' nɨɨ'ñ gu maa'nkam na xi mɨichdhai gu kañdhiir mɨjɨ ja'p xi ɨxchu' bopto' bɨta', piam ku tu' kɨ'n xi soo'mdhai mi ja'p xi kɨɨsa'. Gu' ja'pji bhammɨ ja'p na pu xi kɨɨsa' tɛ́'kob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. 17 Gio gu' cham jɨ'xkat jum ɨxchu' gu tu' sia ku tɨi ɨxchuix panaas, ni ku cham jɨ'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tɨi cham tu aa' gu jaroi'.

18 'Jix bhai' pim xim ga'ngada' nañ pai' dhuuk pu'ñi bɨxchu' bhaan tu ua'rgidhat tu a'gada' na pim ba' machia'. Na gu' no' pim tu' sɨlhkam jix maachik kat xim ga'nga, jam makia' gu Dios gu matda' na pim ba'x maatɨt kaaya' gu tu'. Gu' ji no' pim gu' pu cham maachik, sia ku pim palhɨɨp tɨi pɨx am jix maatɨt kɛ́ɛ́, sia dho dhi' pu cham ka tɨ'ñchoka' pim gatuuk.

Gu dɨ'ɨɨ'n gio gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus nam mi' ba aaya' na pai'p tui'ka'
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ba' mi' ba ai gu dɨ'ɨɨ'n gu Jesuus gio gu jajaa'nni'ñ na pai'p tu'ii'. Mi' dhɨr ja'p pɨx ji ai mɨt ja bɨɨbhi' gu ja'tkam, nam gu' giilhim mui' xikoor mi jumpax, pu cham bhaai' nam jax mia'n aaya' nam tɨix chu a'gidham.

20 Ba' maadɨt gu maa'nkam mu jimɨɨk na pai' gu Jesuus, jup tɨtda:

—Mi'ñi dhɨr ba ai gum naan ja bɨɨm gum jaaduñ, xi chum a'gidham am sap.

21 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Jax dhui na sia gui' nam mi' pui' ba jiim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nañ pui'p ja ɨlhii'ñ na jax guñ ñaan gio guñ jaaduñ.

Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk mɨjɨ xi ja kaim.

Gu Jesuus na ñiokdha' gu jɨbɨɨlh gio gu suudai'
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ba' maa'nnim gu Jesuus maa'n kanuub ta'm xi chɨsdɨk jɨ'k ja bɨɨm gui' nam kaichu', jup ja tɨtda:

—Maik gor jach jimia' bhammɨ baasɨ'n dɨr dhi gɛ́' suudai'.

Ba' gamai' ji jii mɨt. 23 Nammɨ ɨrban gu gɛ́' suudai' na mɨt ji bhɨi, ba koi gu Jesuus mu dɨr ja'k xi jimɨɨk kuu' dɨr gu kanuub. Ba' moo jano' bhai' ji jɨb gam nat tɨbgirɨk bhai' ji dhuu'n tɨrnɨdam, gam nat bhai' sɨlh ji gu'nguki gu suudai', pɨx bhai' ba jim tu aim kanuub ta'm. Bax chotdontu' am gui' nam kaichu' nam pui' xim aa' no't jotmoda' am xi baa gu kanuub. 24 Ba' mu jimɨɨk ba ñiññichu'n am gu Jesuus, jup tɨtda am:

—Jich jaduuñ, bi ñiñia. Tɨɨ' na jax jum bua gu suudai'. ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

Ba' gu Jesuus bamgɨk xi ñiok gu jɨbɨɨlh gio gu suudai', jotmoda' ba' ampɨx jup ji chu juu, pu cham pai' ka jɨbɨɨr. 25 Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda gui' nam kaichu':

—¿Gi na pim saak bɨix jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui? ¿Jax jup jum duu?

Gui' cham ñiok am, dai nam jix chotdon, jɨ'x bhai'x bhai' jim ɨlhii'ñ na mɨt jax tɨɨ gu Jesuus nat tu duu, jup jum tɨ tɨtda am jix dhu'npi'ñ kɨ'n:

—Ja'p moor gɛ́'kam ji bak jia dhich jaduuñ. Tɨɨ' na sia jɨbɨɨlh gio suudai' pui'p jix jɨɨgi'ñ am nat xi ja ñiok.

Gu Jesuus na mai' ja jootsa' mui' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' bhaan dɨr maa'n gu maa'nkam
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Ba' siamri ma ai mɨt bhammɨ dɨr jumai ju'ñdharam gu gɛ́' suudai' na pai' Geraasa bhaan bipio' gu dɨbɨɨr, na Galilea dɨr sɨlh bhammɨx chu maax. 27 Ba' nat mui' ji chɨm gu Jesuus bhai' dhɨr kanuub ta'm, ba tɨɨ maa'n gu maa'nkam jix ñaanbigɨm nat mummɨ dɨr ja'k bhai' ji buus na pai' dhɨr mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, bhaan jup tui'ñgɨda' am gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' nam ba' mi' dhɨr naanbichu'n ka'. Mui' oidha' ba ua'ka' dhi' dhi maa'nkam na nai' pɨx pu oirɨda' pui'x dhaapkat. Mi' pɨk jix joi'ñdha' nam pai'm yassapda' gu koi'ñga'n. Ba' nat amuub ba bhɨi, 28 ba tɨɨ gu Jesuus na mi' kɨɨk. Ba' jotmoda' mu mɨraak mi o'lhia'n kɨ'n bɨɨpɨ' dɨr ba kikbo, ba'p tɨtda gɛ́' kɨ'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesuus maraa'n gu Gɛ́'kam Dios? Cha'p jiñ chulhiiñchu'nda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

29 Na gu' chian gu Jesuus gu cham kɨɨ' ii'mda' na mu buusnia' bhai' dhɨr bhaan gu maa'nkam na ba' pui' tum uañi'ñ. Mui'kim jix io'm ba ji ko'ktulh gu', tɨi buupurda' am gu ja'tkam bapaiñum jix kaapak kɨ'n na ba' cham nai' pɨx mɨrda' gɨt, gu' ji na gu' xi ɨ'kɨi mi' dhɨr ji dhai'ñña' ɨp gio, mummɨ ja'p ba' pɨx mɨmlhidha' gampɨx jix chu gak kɨr. Gui' pɨx cham kɨɨ' ii'mda' na pui' ja'k duiñchu'nda'. 30 Ba' xi chɨkka gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Jax jap tɨɨ'?

—Lejion dho —jup kai'ch gux ñaanbigɨm.

Ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam giilhim jir mui' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' nam bhai' baapxichu' bhaan gu maa'nkam. 31 Ba' soi' tɨɨ'n jamɨt bɨix dhɨt gu Jesuus na chakui mu ja'k ja jootosda' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 32 Gu' ba' na gu' ampɨk mui' bha ja'p jup tum bipia' gu tatooxkolh oidha' ta'm, jup tɨtda am na bhai' ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia'. Ba' gu Jesuus

bhai' ja'k xi ja joot. 33 Jotmoda' mɨt ba' bubuakɨk bhai' dhɨr bhaan gu maa'nkam bhammɨ ja'k pu baap. Ba' bhai' dhɨr ji boop jamɨt gu tatooxkolh nai' gu a'nsap, mɨjɨmmɨ pu suulh jamɨt suudai' chɨr, pu bɨɨx koi mɨt bhai'kuk.

34 Ba' totdonɨk bhai' dhɨr jup ji boop jamɨt gui' nam ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, sɨlh boop jamɨt nammɨ gama ja'k na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na mɨt ja aa'ñdham gu ja'tkam, sia gui' nam jɨ'k ja tɨɨgim gu ja'tkam pu xi ja aa'ñdhidhat am na mɨt jax tɨ tɨɨ. 35 Ba' gui' bhai'p jii mɨt ɨp na mɨt bha tɨ tɨɨgim no' sap moor sɨlhkam nam jax kai'ch, mi' ba ji bubua mɨt na pai'p tu'ii' gu Jesuus. Ba'x kɨɨ' juraa'n bia' kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ñgɨt gu cham kikɨɨ' ɨ'ii'mda' na mɨt ba tɨɨ, gio ba tɨ tɨɨ'dhix gu jajannulh, pui'x dhaapkat ka oirɨda' gu'. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamɨt. 36 Ba' gu jai' gui' na mɨt tɨ tɨɨ nat jax tum duu nat ba' pɨk ba dua gu maa'nkam na kax ñaanbi' kat, mi' dhɨr jix bhai'p ba ja aa'ñdhidha' am gui' nam kia'pɨx mi aajidha'. 37 Ba' soi' tɨɨdak ba joot jamɨt gu Jesuus bɨɨx gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' nam Geraasa dɨbɨɨr bhaan oi'dha', nam gu' bax ɨɨbhi'ñ. Ba' gu Jesuus nat jax bhai'p tɨs kanuub ta'm ba jii, gaammɨjɨ ji dhuu. 38 Ba' tɨɨx oidhamut gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gu' ji na gu' cham aa' gu Jesuus. Xi jootsak pɨx na ba jimia' mu nam pai' oi'dha' gu jajaa'nni'ñ, jup tɨtda:

39 —Ba jimia'p ji matgɨm mu nam pai' oi'dha' gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha' ap nat jax ja'k jix joi'mdak jum tɨɨgɨk jix bhai'm duu gu Dios.

Ba' ba jii ɨp gu maa'nkam nat tu aagam nat jax ja'k duuk dua'ñ gu Jesuus. Bɨɨx kap ai na jɨ'x jir kikcham mi' Geraasa.

Gu Jairo na ba umua'ñdha' gu Jesuus na dua'ñdhara' gu maraa'n
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Ba' nat pai' dhuuk gio bhammɨ dɨr jup ba ai gu Jesuus jumai ju'ñdharam gu gɸ' sudai' na pai' Galilea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr, joidham pɨx jix bhai'm ɨlh jamɨt gu ja'tkam gui' nam bhai' dhɨr oi'dha', nam gu' nɨɨra na gio bhammɨ dɨr jup tɨsdia'. 41 Ba' moo jano' mi'p ba ai gu maa'nkam Jairo tɨɨgim. Dhi' maa'n kap jir gɸ'kam ka' nam pai' tu chichiopi' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok bɨɨpɨ' dɨr na pai' gu Jesuus soi' ba tɨtda na sap iam mu jimia' kia'mi'ñ 42 na dua'ñdhara' gu maraa'n tɨɨyax na dakoo pɨx ba duatu'. Daipu' maa'n tu mar gu' sap, chi jɨ'k mambhɨɨx daman gook oidha' bia'kam gu tɨɨyax. Ba' ma oi ɨp gu Jesuus, bɨɨx gu ja'tkam pɨx chu'p jum duu mɨt, pɨx maap sulhikgim am nam gamai' jiim, giilhim mui' am gu'.

43 Maa'n bak ba' mui'p jimchu' gu ubii na mambhɨɨx daman gook oidha' dɨr bax ka'ook. Pu cham ka dua maa'nnim nat ka xi ai gu masaa'n, gammɨjɨ pɨx pup mɨrda' gu ɨ'ra'n. Mui' tii ba ja umua' gu ko'kdai' mamtɨm nam jix jai'ch, pu cham jaroi' maadɨt iam ba dua'ñ. Gam gu tu' na bia'kat pu bɨɨx tu ga'raimɨk na kɨ'n tɨɨ tu umuagi'ñdha' na jaroi' dua'ñdha'. 44 Ba' gatuuk dɨr mui' xi ai mia'n na pai' gu Jesuus na ba' cham tɨgia', bhai' xi dhaa ba' ju'ñdharam gux kabook jannulhi'ñ na daam dɨr tɨɨ'chu'. Ba' jotmoda' mi' pum kɨɨ'ñdha, pu cham pai' ka mɨr gu ɨ'ra'n.

45 Ba' gu Jesuus nai' ba ja tɨkka gu ja'tkam nam mu jiim, jup ja tɨtda:

—¿Jaroo bhañ dhaa?

Gui'p kai'ch am na cham pai' jaroi' da'ngɨ. Ba' mi' dhɨr ja'p jup kai'ch gu Peegro:

—¿Kux ba' jaroi' bhai'p jum da'ngim jiñ jaduuñ? Ja'pji nam jum a'm sulhikgim gu ja'tkam nam jix kobkom ya jiim.

46 Gu' ji na gu' gu Jesuus jix maat nat jaroi' maadɨt jix ko'kkam bha dhaa, jup kai'ch:

—Ja'pji gu' moo maadɨt jix ko'kkam nat bhañ dhaa, taat iñ gu' nat jiñ a'm dɨr buus gui' nañ kɨ'n bɨxchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

47 Ba' cham ka bhaai' na jax jum duñia' gu ubii na tɨɨ xix ɨxchu nat dhi' bha dhaa, pui' gi'bokidhat mi o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok bɨɨpɨ' dɨr ba aagi'ñ na tu' kɨ'n jix ka'ooktugɨt kut ba' bha dhaa, xi aagi'ñ nat cham pai' ka mɨɨ gu ɨ'ra'n, dai nat xi dhaa pɨx gux kabook jannulhi'ñ. Bɨɨx xi chɸ kɸɸ am gu ja'tkam na mi' pui' kai'ch. 48 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Pu ba dua pich ji matgɨm jiñ jaduuñ, na pich gu' bɨɨx jum jur kɨ'n ba tɨ jɨɨ'ñ jiñ bui. Jix bhai'p jum taattugɨt ba jimia'.

49 Ba' pui ka tu a'gichu' gu Jesuus nat maa'n mi' ba ai gu maa'nkam, jup tɨtda gu Jairo:

—Cham ji na jax kax bhaai' sia kup mui' tɨi ba bai'ñchu' dhi gɸ'kam, jax dhui nat ba muu gum mar.

50 Gu' ji na gu' kɸɸ gu Jesuus na jax tɨtda, ba'p tɨtda gu Jairo:

—Chaam ji nap jax jum aa'nda'ñ jaduuñ, dodhia' ji matgɨm gum mar. Aap tɨ jɨɨgi'ñdha' pɨx na dai aañ jix bhaai' nañ jum palhbuidha'.

51 Ba' mummɨ ba ai mɨt kia'mi'ñ gu Jairo. Gu Jesuus xi ja chianɨk gu mui' ja'tkam nam mi' dhɨr pɨx ka gu'ka' dɨɨrap. Dai gu Peegro xi baidhak, gio gu Jakoobo, gio gu Juan, gio ba' gu gɨ'korga'n gu tɨɨyax nat pui' kia'pɨx muu, mɨjɨ ji baap jamɨt ba' ba'k chɨr. 52 Giilhim tum suan nat muu gu tɨɨyax. Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Cha'pim suanda'. Jax dhui na gu' dhi tɨɨyax mi' pɨx koos, cham tu' na muukix.

53 Ba' gui' xi a'sik jamit pix, nam gu' cham
ti jiigi'ñ na jax ja titda gu Jesuus, maaxik
nii'ñ am gu' nat muu gu tiiyax. 54 Ba' xi
nobchik gu Jesuus jup titda gɇ' ki'n:
—Aapi' tiiyax, xi bamii'.
55 Ba' bhai' ji dhua nat jax pu tii'n gu
Jesuus, jix kii' bhai' ji bam. Mi' dhir dai nat xi
ja chia gu Jesuus nam tu makia'. 56 Ba' cham
bhaai' nam jax xim duñia' gu gi'korga'n gu
tiiyax nam jix bhai'm taat nat ba dua. Xi ja
soo'mchulhdhak ip ba' gu Jesuus nam cham
jaroi' aagi'ñdha' nat dua'ñ gu ja mar.

9

Gu Jesuus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Maa'nnim gu Jesuus maap xi ja
jumpadak gu mambhiix daman gook gu
noonbi'ñ, xi ja tajaañ ba' gui' na ki'n jix
bhaai'n ka' nam ja a'm dir gu ja'tkam mai'
ja jootsa' biix aixim tu'm gu cham kikii'
i'ii'mda', gio ba' nam ja dudua'ñdha' gui'
nam ja'p pix jix kako'k ka' biix aixim tu'm
ki'n. 2 Ba' nat xi ja tajaañdhak nai' ba ja
jootos nam ja aa'ñdhapu' gu ja'tkam na jax
ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat
ja a'm ti tigia' gu Dios, gio ba' gux kako'kkam
nam ja dudua'ñdhapu', 3 jup ja titda:
—Cham jum aa' na pim tu ua'kat gu
koi' mu pai' jiimda', nix chu' ja'ppix a'sak
ku pim tu kusbioda', nix chu' jam o'xia
ku pim ja ua'ka', nix chu' tuumiñ ku pim
gaamtu'nda'. Gu jam jajannulh pu daipu'
pim ti tiichgida' na pim jax ba ti tii'chu'.
Cham tu'm aa' gu' na pim bixchu' tu ua'kat
mu pai' jiimda'. 4 Ba' gu jaroi' no' pimit
buiñor ai na cham jam bhaamki'ñ, pu mi'
buiñor japim ji dharkat biix tu ja a'gidha'
gu mi ja'p oi'ñkam, cham tu' na pim nai' pix
tibiappuidha' jai' kikcham. 5 Ba' no'm cham
jam kiigalhi'ñ mu pai' jax chu'm kikcham,
moo jano' pim pu jimia' mi' dhir, dai na pim
ja nii'ñchudat xi xiixkai gu dibiir na mi' ba
gixia' jam tooton am, nam ba' dhi' bhaan
ti'ñcho' ip gio gatuuk na diilh jir ja kuiñcha
na mit cham jam kiigalh.
6 Ba' gui' ma jii mit ip, mu ja'p jamit ji
bhii na pai' jax ji'dilh jir kikcham, nam ja
aa'ñdhim gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam
cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi'
pup jum tulhiiñdha', gam gux kako'kkam
nam xi ja dudua'ñdhidhat.

Gu Eroodis na cham mat ka' nar jaroi' dha' ka' gu Jesuus
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Ba' gux kai' Eroodis pui' tɇ kɇɇkɇ' ip
na mu pai'x bhai' tu buada' gu Jesuus.
Dai pix ji na gu' cham bhai' mat ka' nar
jaroi' pik da' ka', nam gu'p kai'chdha' gu
ja'tkam na sap pik ba' panaas jir di' gu
Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus
duadik mu dir na mit pai' yaas. 8 Jai'm ba'p
kai'chdha' ip na sap dhi'r di' gu Eliiyas gui'
na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja
a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm
ba'p kai'chdha' ip na sap maadit pix jir di'
gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p
tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat
duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap
kat. 9 Ba' cham mat ka' gu Eroodis na jaroi'
ba' pik jir di' ka', jup kai'chdha' tii:
—Aañi' tu chia nam ikia' gu Juan gu
kuxbo'n, ¿gu' ba' paa dir ja'k jup jim gu jaroi'
na mu pai' pu biix aixim jix bhai' tu bua?
Tii ba'm ga'ngada' diilh gu Eroodis na jax
ja'k dui tigia' maaxik gu Jesuus.

Gu Jesuus na mui'dhalhdhai gu paan ja makia' gu mui' ja'tkam
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Ba' na mit gio ja'k jup ba suulh gu
noonbi'ñ gu Jesuus na mit tu ja a'gi'ñpuk gu
ja'tkam, ba aa'ñdhim am na mit ji'k tu'x bhai'
dhuu mu ja'p na mit jax bhii. Ba' mi' dhir
dai gui' dilhkob ja'p ja'k jix ixchuixim xi ja
boosgak, mi' dhir ba' mu ja'k pu ja baidhak
maa'n kap gampix na pai' Betsaida mia'n
bipio'. 11 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii gu
ja'tkam na cham tu jai'ch gu Jesuus, gatuuk
dir jamit mui' pu ardi, mummi ba ji bubua
mit na pai'p tu'ii'. Ba' cham pai' jax ja titda
gu Jesuus, dai nat bhai' ji chu ja a'gi na jax
ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat
ja a'm ti tigia' gu Dios, gam gux kako'kkam
nat xi ja dudua'ñdhak.
12 Ba' ja'xpix nat pai' ba ji jur, mia'n xi
ɇɇk jamit biix gu mambhiix daman gook gu
noonbi'ñ na pai'p tu'ii' gu Jesuus, ba'p titda
am:
—Ya' pix ma ji jur jich jaduuñ. ¿Cham
jir am nap ba ja jootsa' dhi jaaduñ kum
bam jiipdhapu' mu ja'p pai' kikcham? Ba
tu taañpu' am gu koi' nam cham ya ua'ma'
gampix na pai' cham tu' jai'ch.
13 Ba'p ja titda gu Jesuus:
—Aapi'm dho ya' ka xi chu ja makia', ¿tu'
gi pik?
Ba' gui'p kai'ch am:
—Jax dhui nach jix chamaam pix ua' gu
paan gio gu gook boptop, pu daipu'. Jir
mui' am gu' dhi ja'tkam. Jii' ji no'ch jai'p
tu taañpu' nach ba' biix maa'n jimdam tu ja
makia' nam ji'k ya'p tu'ii'.
14 Maaxik giilhim jir mui' am gu' gu
ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii', aixkam chi ji'k
gook oo'm daman mambhiix jix cha'tmam
oo'm (5000) dai gu chichio'ñ, gu' cham aagix
ji gu u'uub gam a'aalh. Ba'p ja titda ip gio gu
Jesuus gu noonbi'ñ:
—Ea na pim xi ja chiñia' nam xi'xkor
daraibu', ji'k go'gok oo'm daman

ma'mambhɨix aixim nam jɨ'dɨlh xi'xkor daraibu'.

15 Ba' gui'p xi ja chia mɨt gu ja'tkam nam daraibu' nat jax ja chia gu Jesuus. 16 Mi' dhɨr ba' xi dhaagɨk gu Jesuus gux chamaam gu paan gio gu gook boptop, jix dhaam ja'k xi chɨ tɨigɨk xi chu taxchaabgidhak pɨx mui' ji ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisaidhat. Ba' gui' mi' dhɨr pɨx mui'p ji ja maa mɨt gu ja'tkam nam tu jugia'. 17 Bɨix tu koi'mɨk am nam jɨ'x ɨlhii'ñ. Jai' mɨt pu cham ka jugio na mɨt xi' ba ka koob. Gio ba'p ma jumaap jamɨt gui' nat bii, mambhɨix daman gook bapaalh jamɨt ja susdui'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Peegro na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Maa'nnim gu Jesuus maa'n kap dɨlhkob xi chu dañiimɨk jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' mi' dhɨr jup ja tɨtda gui' nam kaichu' nam jup oi'ñchu':

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam na pim ja kɸɸkɸ'? ¿Jarooñ sap da'? ¿Paañ sap dɨr ja'k jim?

19 Ba' maadɨt jup tɨtda:

—Dho jɨ'ma'n jup kai'chdha' am nap sap pɨk ba' panaas aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadɨk mu dɨr na mɨt pai' yaas. Jai'm ba'p kai'chdha' ɨp nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' na bɨjɨk bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ɨp nap sap maadɨt pɨx jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p jup tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam bɨjɨk, dai nat duadɨk giop ba buus mu dɨr nam pai' yassap.

20 Ba' dɨilh jup xi ja tɨkka gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Aapi'm gi, ¿xiñ maat japim aa nañ jir jaroi' dha' gio nañ pai' dhɨr ja'k jim?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho aap jir di' guch Xoi'kam nach jaroi' nɨirat na bhach joochxidha' gu Dios jix dhaam dɨr.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' nam mu'aa'
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30–9 :1)

21 Ba' gu Jesuus xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nar di' guch Xoi'kam, dɨilh pɨx sap jix mat ka' am. 22 Ba' pui' xi ja tɨidak jup ja tɨtda ɨp:

—Aañ matgɨm giilhim kañ chulhiiña' ji gatuuk. Xiñ bhaamkidha' am gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Tu chiñia' am nam jiñ mu'aa', ku gu' aañ baik tanoolh kɨ'n yaa' ji nañ jax ba oirɨda'.

23 Ba' ja'xpɨx mui' ja'tkam jup ba tu ja a'gi'ñ, jup ja tɨtda:

—No' jaroi'x aa' na gammɨjɨ bañ kaichgɨda', jum aa' na cham tu' bhaan kap jum buixi'ñdha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia chi moo jax jum tulhiiñaim, na gu' dhi' ba' ja'p ji buusanda' nañ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. 24 Na gu' gu jaroi' no' dai bhaan tɨtɨi'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham jɨ'xkat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu'p jim buixdhat mi' pui' xi chu duñiim nañ jax jix aa', jix bhai' ji na tu jimia'. 25 ¿Gio gu' tu'p jix bhai' sia ku tɨi jaroi' bɨix tu bia' na jɨ'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan, no' gu' ja'xpɨx ba mukia'? Ni ku ji palhbuidhai na jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios. 26 Gio gu jaroi' no'x xi'ɨr nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, aañ pui'p jix xi'ɨrai cham tu'p jiñ buixdha' buiñor jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' gɸ'kam kɨ'n ja bɨim gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora', jano' nam pai' dhuuk bɨix machia' gu ja'tkam nañ jax jir gɸ'kam. 27 Ba' aañ pu kai'ch na pim aapi'm jai' dhɨt pui duduaka' jano' na pai' dhuuk jix bhai' matgilhia' na tu' sɨlhkam jix ja joi'mdat ja a'm tɨ nɨi'ñ gu Dios bɨix gu ja'tkam, chakui pim moo bɨix ko'ya'.

Na maakam tu'm jup jum duñia' gu Jesuus
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Ba' jɨ'k jix jum baik tanoolh xip duu mi' na pui' xi chu ja a'gidhimɨk gu Jesuus gu ja'tkam nat ba' mi' dhɨr giop jii maa'n kap xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan, maa'n kap jamɨt tɨitɨs gɸ' oidha' ta'm. Ba' bhammɨ na mɨt ba ai oidha' daam, ja'p ja'k dɨlhkob xi jimɨik gu Jesuus mui' ji chu daanɨx dhaam ja'k buiñor gu Dios. 29 Ba' mi' pui' na ka tu daan, jotmoda' maakam tu'm bam maax gu buibsa'n, jix chua totbikdam ba tɨ nɨi'ñ. Sia gu tɨi'dhar ga'n jix chua totbikdam jup jum duu. 30 Mi' dhɨr ba' mi' bam maax jamɨt gook gu ja'tkam bɨxxik dɨr na pai'p tu'ii', pui' joidham jix a'bhar jup totnor gu ja tɨi'dhara', joidham ja'x xikoolh tum tanoor mi' nam jɨ'x guguuk, jir di' gu Eliiyas gio gu Moisees. 31 Aagi'ñ am ba' gu Jesuus nam jax chu't tulhiiñchudai mu'aa' gu ja'tkam bhai' Jerusaleen. 32 Ba' gu Peegro gio gu jai' gook nam maap jiim, xi chɨ nɨi'ñ am sia kum jax jix kookxik, pui' kum ba' nɨi'ñ na joidham jix abhaar tobiik gu Jesuus gio gu gook na ja bɨim jup tu'ii'. 33 Ba' nat ba ji jii gu Moisees gio gu Eliiyas, jup kai'ch gu Peegro:

—Umrir am jiñ jaduuñ nach ya' ka xi juruuñdha'. Aach jam o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

Cham jum matda'ɨr pɨx pui' tɨi gu Peegro, pu cham maat na jax kai'ñkam jup kai'ch.

34 Ba' jotmoda' maa'n gu tɨbaa' mi' pu ja ii bɨɨx na pui' ka kai'ch gu Peegro. Ba' mi' giilhim bhai' ji chooto'n jamɨt nam ɨrban dɨr bap tu'ii' gu tɨbaa'. 35 Ba' bhai' ba tum ñio bhɨjɨ dɨr, jup tum kai'ch:

—Aañ dhi'r jiñ mar. Gɸ'kam kɨ'n bhaan tɨ tɨɨ ñich. Mi' pim pui' xi jiimɨt na jax jam tɨɨdaidha'.

36 Ba' nat pai' gio ampɨx jup ji chu juu, dɨɨlh mi kɨɨk gu Jesuus na mɨt gio mui'p tɨ tɨɨ. Ba' cham pai' jaroi' aagi'ñ am gu moo jano' pui' na mɨt jax tɨ tɨɨ, dɨɨlh pɨx jix mat ka' am.

Gu Jesuus na mai' jootsa' maa'n gu cham kɨɨ' ii'mda' bhaan dɨr maa'n gu biapma'
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Ba' buimgidhak ba jii mɨt ɨp gio bhai' dhɨr oidha' daam. Nammɨ na mɨt jax pɨx ji juur sonpan gu oidha', mui' gu ja'tkam mi' ba nam jamɨt gu Jesuus. 38 Ba' maadɨt mɨjɨ dɨr ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam bhai' ba jiiñak, jup kai'ch:

—Jiñ jaduuñ, gi no' pich iam dua'ñ guñ alhii chuk. Tɨɨ' na jax jum bua. Daipu' maa'n tu mar iñ gu'. 39 Bhaan jup tui'dhi' maa'n gu cham kɨɨ' ii'mda'. Pai'jɨx io'm pu'ñi ba xi bhɨɨya', bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiñii'ñ, gio ba' na jiiñakda'. Giilhim gɸ' dho gu' ba ko'ktulh. Cham jɨ'x busaak bhai' dhɨr bhaan. 40 Aañ ya' tii soi' ja tɨtda dhi' nam jum kaichu' nam iam mai' jootsa' gɨt gu cham kɨɨ' ii'mda' na pui' ja'k duuk, gu' ji na gu' chix xijai, ¿Jax ña ja'k?

41 Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—¿Moo ni jɨ'x aa ku pim jum guguuxi'ñdha' na pim buiñor jum biiñkada' guñ Gɨ'kora'? ¿Jɨ'x jañ ba' ya ja'p oirɨt jup jam a'gi'ñdha' na pim jax ja'k duñia'? Ea gor bhai' xiñ bai'ñxidhak dhix ko'kkam ya'ni ja'k amuub.

42 Ba' nam amuub ba bai'ñchu' gu biapma' na pai' kɨɨk gu Jesuus, gio mi ja'p nai'p ji ia, nai' xim totbhiopaim, gu cham kɨɨ' ii'mda' gu' na pui' ja'k duuk. Gu' ji nat gu' gu Jesuus pu ñiok gu cham kɨɨ' ii'mda', maa'n jimdam pu buus ba' bhai' dhɨr bhaan. Ba'x kɨɨ' juraa'n bia' kam bhai' ji bam gu biapma'. Mi' dhɨr ba' mu ja'k xi joochxi gu taata'n na mi ja'p kɨɨk. 43 Ba' bɨɨx mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam nam cham pai' dhuuk pui' tɨ nɨɨdhat nat jax jix bhai'm duukam bap tu duu gu Dios nax io'm jir gɸ'kam.

Gu Jesuus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar gookim ka' ba' dhi' kɨ'n
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ba' mi' pui' nam joidham jix bhai'kam taat gu ja'tkam nat jix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesuus, mi' dhɨr jup ja tɨtda dai gui' nam jɨ'k kaichu':

44 —Aañ ja'pni xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ, moo pim cham mɨk buppada' dhi' nañ jax jam tɨɨda'. Aañ nañ bhaankam ya oirɨ gu Dios, jum aaya' gu tanoolh nam pai' dhuuk jiñ dhagia' gu ja'tkam gui' nam xiñ bhaamki'ñ.

45 Gu' ji na mɨt gu' pu cham maatɨt kai na jax kai'ñkam jup kai'ch gu mi' jotmoda' gui' nam kaichu', na gu' gu Dios pɨx dɨɨlh tu soobhi'ñ nam chakui mamtɨda'. Panaas kum jix ɨɨbhi'ñdha' ɨp gu' gu Jesuus nam gɨt jix bhai' xi chɨkka' na jax kai'ñkam jup kai'ch.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nar tu'm ka' gu jaroi' no'x aa' nar gɸ'kam ka'
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Ba' maa'nnim ma ji ñiokbo mɨt ɨp dɨɨlh dai gui' nam jɨ'k kaichu' gu Jesuus, jup kai'ch am na jaroo ba' pɨk jix io'm jir gɸ'kam dai gui' nam jɨ'k kaichu'. 47 Gu' ba' gu Jesuus na gu'x maat ja jujur am bhaan nam jax xi kai'chimɨk, maa'n xi ñobchɨk gu alhii 48 jup ja tɨtda:

—No' jaroi' maadɨt aapi'm jiñ buix biiñak kat jix bhai' ba duu maa'n gu alhii ja'p na dhi'ñi, dhi' aañ nax bhai'ñ dhuñia'. Gu' ba' gu jaroi' na aañ jix bhai'ñ dhuñia', guñ Gɨ'kora' nax bhai' duñia' ɨp nat bhañ joot jix dhaam dɨr. Ba' dhi' ja'pniñ kai'ñkam jup jam tɨtda na gu jaroi' no'x aa' nar gɸ'kam ka' ja bui gu jai', jum aa' na cham tu' tu' jim ɨlhdhat jix bhai' ja buada' gu jai', dhi' ba' pui' bam kai'ch nar gɸ'kam.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na gu jaroi' no' pui' ja'k jup duiñchu' nam jax ja'k tu duiñchu' dɨɨlh, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na ja bɨɨm jup tui'dhi'
(Mr. 9:38-40)

49 Ba' gu Juan jup tɨtda gu Jesuus:

—Jiñ jaduuñ, aach maa'n tɨɨ gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm dɨr gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mchulhdhak, na gu' cham jich bɨɨm jup tui'dhi'.

50 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—¿Jax ku pimɨt ba'p soo'mchulh? Jax dhui nach bɨɨm jup tui'ñgɨda' pui' ji chu't gu jaroi' no' cham bhaamut jich aa'.

Gu Jesuus na ja aagi'ñdha' gu Jakoobo gio gu Juan na cham jir am nam jax kai'ch

51 Ba' na ba miamlhim na pai' dhuuk tu daaxix na giop ji jimia' gu Jesuus jix dhaam ja'k, juraa'n ba dai na mu jimia' Jerusaleen. 52 Bɨɨpɨ' mui' xi ja joot gui' nam kaichu' maa'n kap na pai' jɨ'dɨlh jir kikcham na Samaaria bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr, nam tɨ tɨkka' no'x bhaai' nam mi' xi chɨbiapuidhat. 53 Gu' ji nam gu' cham aa' gu mi oi'ñkam, nam gu'x maat nar Israel kam gu Jesuus ku ba' Jerusaleen ja'k jim. 54 Ba' gu Jakoobo gio gu Juan jup tɨtda am gu Jesuus:

—¿Dho gi aap jax kai'ch jich jaduuñ no' chich moo pui'p tɨi na ja a'm tai mi dhuudu' kum bɨɨx mu ko'ya' gu mi oi'ñkam? ¿Tu' gi kum ba' cham aa'? Tɨɨ' nat gu' gu Eliiyas pui'p tu duu bɨjɨk.

55 Ba' gu Jesuus ja'k gɨɨsɨk jup ja tɨtda:

—Aapi'm dɨɨlh pu cham maat no'x kɨɨ' ii'mda' jam a'm tajaañix gu pui' na pim jax kai'ch, ka' ba' gu' cham. 56 Jax dhui na gu' aañ na ñich bhaankam bha jii gu Dios ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' nañ ya' ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' cham jum tulhiiña'.

Ba' mi' dhɨr pu maakam ja'k bhɨi mɨt na pui' jɨ'dɨlh jup jir kikcham nam ba' mi' xi chɨbiapuidhat.

Gu ja'tkam nam tɨix aa'nda' nam gammɨjɨ ba kaichgɨda' gu Jesuus
(Mt. 8:19-22)

57 Ba' gamai' nam jiimchu' bɨɨx boi, maa'n mi' dhɨr ja'p jup tɨtda gu maa'nkam gu Jesuus:

—Aañ jai' tɨip jix aa' nañ gɨt jup jum kaichgɨda'ñ jaduuñ nañ ba' gɨt jai'p xi jimda' pai' nap ja'k oilhidha'.

58 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Jax dhui na aañ nañ bhaankam ya oirɨ gu Dios, pu cham pai' bhaai' nañ joidham xiñ jɨɨpdha' gɨt, cham pui' na gu kaxio na sɨlh jimia' mu pai' na chio' na ba kooxmɨra' pai' na duuk jix kooxim ka', piam pui' na gu u'ii' na sɨlh jimia' pai' na tu kos ka' na pai' dhuuk jup jix kooxim ka'.

59 Ba' dɨɨlh gu Jesuus ja'p ja'k jup tɨtda jumai:

—Aañ ja'p ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ nap bañ kaichgɨda' xib dɨr ja'p ja'k.

Ba'p kai'ch gui':

—Dho ea nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu nañ ba' mi' dhɨr bam kaichgɨda' gammɨjɨ.

60 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Ja'pji nap nai' xi ja aa'ñdhara' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x joi'mdat ja a'm tɨ tɨgia' gu Dios, cha'p tu' bhaan jup jim buixdhat gu ja'tkam gui' nam ja'p ji buan nam ko'iix. Matgɨm dhi' ya' pum yaaspaidha'm ji dai koi'ñga'n.

61 Ba' jumai mi' dhɨr ja'p jup tɨtda ɨp gu Jesuus:

—Aañ dho gi gu'x aa' ji nañ tu' sɨlhkam bam kaichgɨda', jix aa' iñ nañ jai'p xi jimda' pai' nap ja'k jimda'. Dai pɨx ji nañ ka xi ja tabuimgi'ñmɨrai bɨix guñ jaaduñ muñ ki'aam, mi' dhɨr dho gi ba' gu' bar cham tu' ka' ji.

62 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—¿Aap paa duuk nɨi'ñ gu maa'nkam gui' na tu juantu'nda' jaraar ta'm na kuu' ja'k tɨ nɨidhim? Pu'ñi dhop ji buusan gu jaroi' no' dai bhaan tɨtɨi'ñcho gu tu' na gatuuk dɨr bi'iidha', pu cham tu' ba' bhaai'n ka' na jax dhui mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'.

10

Gu Jesuus na bɨipɨ' mui' ba ja jootsa' baik oo'm daman mambhɨix gook gui' nam kaichu'

1 Ba' mɨkkat baik oo'm daman mambhɨix gook maap xi ja jumpadak gu Jesuus gui' nam kaichu', go'gok ba' mɨjɨ xi ja joot bɨipɨ' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gammɨjɨ na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na pai' bhɨiya'. 2 Jup xi ja tɨidak bɨipɨ' dɨr nat ba' moo ba ja joot:

—Gɸ'gɸr dhor ga'n tɨr ya ja'p na pim jax bax maat, gu' pɨx ji nam gu' gu ordam jir gook alh. Jum aa' ba' na pim soi' tɨtdada' guñ Gɨ'kora' na ya' tu gaa na jai' bhai'p ja jootsa' gu ordam nam ba' ya' tu oraa'. 3 Ku gu' ea na pim aapi'm ka xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Xim nuukdat japim na cham tu' jam duñia', na pim gu' ja'p ji bubuakia' na jax gu kakasnir nam mi' pɨk aaya' nam pai'x jai'ch ka' gu sɨsɨi'. 4 Cham jum aa' na pim gaamtu'nda' tu' tuumiñ, nix chu' asaak ku pim kusbioda'. Gu jam sussak pu daipu' na pim jax ja aa'ntu'nda'. Gu jaroi' no't ampɨk mu pai' jam nam boi cha'm, daipu' na pim xi ñiokdhai maa'n na pim jiimda', cha'pim tu a'gi'ñdha'. 5 Pai' jax chu'm kiicham na pim jix aik ka', ja'p japim tɨ'ya' na pim ja ñio'kdha' gu mi oi'ñkam: “Moo gɨt xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios.” 6 Ba' no'm gu' joidham jir jix bhabhai'kam gu mi oi'ñkam, gammɨjɨ dho pui'x joi'mdat ja a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios, gu' ji no' gu' cham, cham dho ja a'm tɨ nɨidhidha'. 7 Cha'pim nai' pɨx tɨbiappuidha' kikcham, mi' ji na pim juruuñdha' pai' nam jam aichdha'x bhai' jam tɨidai. Na pim pai' bɨix xi chu ja a'gidhai gu ja'tkam gui' nam mi ja'p jup oi'ñka' na pim ba' ba jimia' mi' dhɨr. Gio gu koi', mi' pui' tu kua'da' pim tu' nam jam maakda', gio gu suudai' mi' jam toi'dhidha' am, na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' bhaan tu juan, mi buusnidha' gu mai'chɨk ga'n. 8 Ba' mu pai' mui' kam tɨr na pim aaya', na mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka', no' mɨt joidham jam tɨidak ma tu jam onbai' gu ja'tkam, aapi'm xi chu jugai gu tu' nam jam bhiidha'. 9 Gux kako'kkam japim jup xi ja dudua'ñdhai no'm ampɨk mi'p jix jai'ch. Ja'p japim ja tɨida' bɨix gu ja'tkam: “Ya' ma miamrɨ na pim pai' dhuuk ampɨx machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios.” 10 Ba' no' pimɨt mi' pɨk ai kikcham nam pai' cham jam kɨigalhi'ñdha' gu ja'tkam, ja'p japim xi ja tɨidai pu jimia' mi' dhɨr: 11 “Jam nɨi'ñchudat jach ya' xi xiixkai dhi dɨbɨir nat jɨ'x ya' bam bhi'iis jich chooton am gu ya' jam ki'aam

kam, ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na pimɨt cham jɨ'x jich kɨigalh. Dai ba' nach ja'p pɨx xi jam tɨidam nat bak ya' mam ai na pim pai' dhuuk ampɨx machia' na pim jax ja'k duñɨa' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios." 12 Ba' aañ ya' pu jam tɨtda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sodooma kam ja'tkam.

Nam cham mi' pui' jiimda' gu ja'tkam Korasiin oi'ñkam gio Betsaida
(Mt. 11:20-24)

13 Ba'x buam jum aagɨt ba ja aa' gu Jesuus gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, jup kai'ch:

—Aañ jix buam jiñ aa' ja bui gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, na mɨt gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'. Tɨi ñich jix bhai' tu duu ja nɨi'ñchudat nam jax ja'k cham pai' dhuuk pui' tɨ nɨidhat. No'ñ gɨt Tiiro gio Sidoon pui'x bhai' tu duñɨa' sia kum cham jir Israel kam, moo jano' gɨt soi'm ɨlhdhai mi' pui' ba jimia' am. Jajannulh jix xaasak jam gɨt pu tɨm tɨi'dha', ni kum ka batbiada', ja'kbui' kat jam matai bhai' xim buidhidha' na bhaan jix maatɨ' ka' nam sɨlhkam soi'm ɨlhii'ñ. 14 Ba' tu' na jax chui'ka', jix io'm tulhiiñara' tɨr suulhgia' am jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na ja aagi'ñdha' guñ Gɨ'kora' bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k tu' jax xi buimɨi ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sidoon oi'ñkam gio Tiiro. 15 Gu' ba' gu Kapernaum oi'ñkam, ja'p jum aa' am nam jix dhaam ja'k jiim buiñor guñ Gɨ'kora'. Matgɨm mɨjɨmmɨ ja'k ji nam ja iabu'x io'm tuukab na pai' gǿ' tɨ dɨ'.

16 'Ba' aapi'm nañ jam jootos na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, gu jaroi' no' joidham cham jax ji kai'chɨt jam kǿǿ na pim tu a'gi'ñdha', dhi' aañ na joidham jiñ kǿǿkǿ'. Gu' ba' gu jaroi' na cham jam kaim ka', dhi' aañ na cham jiñ kaim ka' ɨp. Ku gu' cham tu' ji na dai aañ na cham jiñ kaim ka', gu' ja'pji sia guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

Nam ja'k ba suulhgia' gu baik oo'm daman mambhɨix gook gui' nam kaichu' gu Jesuus

17 Ba' gio pɨx ja'x jup ji ai mɨt gu baik oo'm daman mambhɨix gook gui' nam kaichu' gu Jesuus na mɨt ja'k ba suulh na mɨt tu ja a'gi'ñpuk gu ja'tkam. Jix bhai'm taattugɨt ba aagi'ñ am na mɨt tu' joidham tu duu mu ja'p, jup tɨtda am:

—ɨJich jaduuñ, giilhim xich jɨigi'ñ am gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' nach jum a'mkam mai' ja jootos ja a'm dɨr gu ja'tkam! ɨJotmoda' pu buan am!

18 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho na gu' aañ cham tu'r jiñ jupaabkam gu ja'ook, pui' ku ba' xiñ jɨigi'ñ. Tɨi ñich gu' nat bha ji buax dhaam dɨr guñ Gɨ'kora' jano' nat pai' dhuuk giilhim jum ua'tulh buiñor, ja'p jum duu na jax gu duuk no't bɨpgɨ. 19 Pui' ku ñich ba' aañ jam tajaañ gui' na pim kɨ'n jum palhbuidhidha' na cham tu' tu' jam duñɨa', siat chi moo tu' naksɨr cham tu jimchu'ndam jam kɨi, piam jax chu'm jumai ko'x maimdagɨm. 20 Dai pɨx ji na pim gu' cham dhi' kɨ'n jix bhai'p bam taat ka', gu' ja'pji na pim ba ua'ñɨx u'uan ta'm jix dhaam na pim jax chɨi' na pim kɨ'n jix bhai'm taat ka', na gu' dai gui' nam ba ua'ñɨx ka'x dhaam na ja baidhika' gu Dios na pai'p tu'ii'.

Nax bhai'm taat ka' gu Jesuus
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Ba' mi' jotmoda'x bhai' bhai' jim ɨlh gu Jesuus, nat gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pɨx pui' ja'k duu na bhaan tajaañɨx. Ba'p kai'ch:

—Aañ jix bhai'ñ chaat jum buiñ Gɨ'kora', aap nap jir gǿ'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'm na pich tu' ja ɨxchuix gux mamatdagɨm jum aa'ndam. Ba' aañ jix bhai'ñ chaat jiñ Gɨ'kora', nap gu' pui' ja'k jix aa'.

22 Ba'p ja tɨtda gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ bɨix tuñ maa guñ Gɨ'kora' na jɨ'k tu'x chu jai'ch, na gu' dai aañ jix bhai' xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r maraa'n. Gio aañ ya' dɨr mu ja'k dai aañ dɨilh pɨx jup jix maat guñ Gɨ'kora' nar tu'p tu'm da'. Gu' ba' gu jaroi' no'x maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dɨt, aañi' dho aagi'ñdha'.

23 Ba' mu ja'k xi ja tɨigɨk jup ja tɨtda dai gui' nam kaichu':

—Joidham no'm bɨix pui'p tɨ tɨgia' gɨt gu ja'tkam na pim aapi'm jɨ'k tu' joidham jix bhai'm duukam tɨ nɨi'ñ nañ jup tu bua. 24 Na gu' gui' nam bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam bɨjɨk, gio gux io'm gǿ'gǿrkam kat Israel kam, pui' tɨi joidham tu'm jup jix chɨ tɨigik kat am na pim aapi'm jax joidham tu'm tɨ nɨi'ñ xib, gu' ji na mɨt gu' cham pu chu'm tɨ tɨi. Sia pui' joidham tu'm jup jix chɨ kaik kat am tɨi na pim aapi'm jax joidham tu'm tǿ kǿǿ xib, gu' ji na mɨt gu' cham pu chu'm tɨ kai.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam Samaaria kam

25 Ba' maadɨt gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mu jimɨik bhai' ba tɨkka gu Jesuus, na mi' pɨx jix maachim no' sap moo pui' pɨx jup ji bua na jax ɨlhii'ñ dɨilh. Jup tɨtda:

—Jiñ jaduuñ, aañ ja'p tu'm bham tɨkkam nap ɨam jiñ aagi'ñdha' gɨt nañ ja'p tǿ kǿǿ nap

bɨxchu' pɨx jix maat. ¿Tu'ñ jax dhuñia' nañ ba' gammɨjɨ buiñor bap tui'ka' gu Dios?
26 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:
—¿Dho jax gim kai'ch nap tu jiñkai'ñdha' mi' na pai' tu ua'ñɨx gu ñio'ki'ñ gu Dios na mɨt tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam na tu' pɨk jix io'm jum aa' nach pu duñia'?
27 Ba'p kai'ch:
—Dho sap nach gammɨjɨ tu' ka'm nɨi'ñdha' gu Dios, gio nach gammɨjɨ tɨ'ñchoka' bɨɨx jich jujur kɨ'n gio na jɨ'x jich i'ii'mda' kɨ'n, bɨɨx nach jɨ'x pup jich chaat. Gio sap ba' nach jix joi'mdai tɨɨgɨix bhai' dhuñia' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiiñ, panaas ku sap moo aach pɨx jir gui' ka'.
28 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:
—Dho pu'ñi pɨx nap duñia'ñ jaduuñ nap ba' gammɨjɨ buiñor bap tui'ka' gu Dios.
29 Gu' ji nat gu' gio bhai'p ka xi chɨkka gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na sap ba' cham jax jum aa'nda' gu Jesuus na ja'p pɨx bha tɨkka sia kux maat, jup tɨtda:
—Dho ja'pji nañ cham maat na jax chu'm ja'tkam ba' ja aagɨt jup kai'ch gui' nañ pui'x ja joi'mdaix bhai' ja duñia' no'm tu' bhaan jum tulhiiñ.
30 Ba' gu Jesuus mui' ji chu a'ga bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam, jup kai'ch:
—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam Jerusaleen kam tɨi ma paxiaram mu ja'k Jerikoo. Gu' ji na mɨt gu' gama ja'k daagɨk gɨbiimɨk gux ɨ'xkum, tɨi pup mukxikam jamɨt mi ja'p xi buak boi cha'm, xi chɨ ɨixdhak jamɨt ba' bɨɨx gui' na jɨ'k tu' tu ua'kat. Daman gu jajannulhi'ñ pup jamɨt xi chu kookoxchulhdhak xi chu u'uuk na ka tɨ tɨi'chgɨt, pui'x dhaapkat jamɨt mi' xi buak.
31 Ba' ampɨk mi'p bhɨichu' maadɨt gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' ba tɨɨ na mi' kaat, ni jɨ'x kut iam jix joi'mdat tɨɨ. Mi' dhɨr ja'p gakoolh xi bhɨɨk maa'n na jimchu'.
32 Ba' ja'xpɨx mui'p ba jimchu' maadɨt gui' nam jir tujuandam mu ja'p chichiop nam pai' tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui'p ba tɨɨ na mi' kaat boi cha'm, gu' pɨx ji nat gu' pui' cham joi'mdat jup tɨɨ sia, mi' dhɨr ja'p gakoolh xi bhɨɨk pui' maa'n na jimchu' ɨp.
33 Ba' siamri maa'n gu maa'nkam Samaaria kam mi ja'p jup ka jim dhi' ka'm gu boi. Dhi' dho gi gu'x joi'mdak tɨɨ ji na mi' soi' tu'ii',
34 mui' pu ji ai mia'n. Ba' xi chu juulh na pai' jax jix ko'ktulhdhix gu tukga'n, gio nat xi chu bhiibgi jajannulh saaski' kɨ'n. Ba' bhai' xi dhaasak bhaan gu bhuru'x na ua' ba bhɨɨk maa'n kap na pai' tɨm tɨbiappu, ba' xi chu namkidhak mɨjɨ ba boo'n. Mi' ba' pu daakat nuuka'n bɨx chukaa'.
35 Ba' buimgidhak gu Samaaria kam maa'nkam jup tɨtda gui' nar ga'n mi' na pai' tɨm tɨbiappu: "Ya'p kañ ñɨi'ñxi'ñka' dhiñ jaduuñ na mi' bo', jix bhai'p ka buada'. Ya'ni gook gu tuumiñ nap kɨ'n saba'ñxidha' gu tu' no' bam aa'. No' pich jax dhuuk jai' dɨɨlh jum tumñi' kɨ'n tu namki gu tu', aañ ja'k jum iabuidha' nañ gio ya'p buusnia' nañ ja'k ba gɨixchu'nda'."
36 Dho jaña, ¿jax chu'm dhi baik ja'tkam na mɨt mi' bubuax joi'mdak tɨɨgɨk jix bhai' dhuu gu maa'nkam na mi' tulhiiñix boi cha'm?
37 Ba' gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios jup kai'ch:
—Dho gu Samaaria kam.
Ba' gu Jesuus jup tɨtda:
—Dho pu'jani pɨx ja'k jum aa' nap duñia'ñ jaduuñ, jix bhai'p ja buada' bɨɨx pɨx gu ja'tkam, sia moo nar pai' kam ka' gɨt.

Gu Jesuus na mi' ba aaya' kia'mi'ñ gu Maarta gio gu Mariiya

38 Ba' pui' xi chu a'gidhat jimchu' gu Jesuus. Nammɨ gama ja'k maa'n kap ba ai na pai' jumai jɨ'dɨlh jup jir kikcham. Ba' maa'n mi' kioka' gu ubii Maarta tɨɨgim, joidham cham jax ji chɨ'ɨik aich na sap mi' xi chɨbiapui.
39 Ba' maa'n tɨ sɨɨpi'ñ ka' gu Maarta, Mariiya tɨɨgim. Dhi Mariiya mi ja'p ji dhaibuk amuub k¢¢ na tu a'ga gu Jesuus.
40 Ba' gu Maarta bha ja'p jix bhai' tu bua bɨɨx aixim gu tu'. Ba' na gu' cham palhbui'ñ gu sɨpdhi'ñ, mu jimɨik amuub jup tɨtda gu Jesuus:
—No' pich mi' dhɨr iam ja'p tɨɨ'n dhiñ xiku' na jai' xiñ palhbuidha' nañ tu'x bua. Mi' pɨx pu daa. ¿Ka'p ji cham joi'mdat jiñ ñɨɨ'ñ aañ jaduuñ?
41 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:
—¿Jax kup ba' moo bhaan jix buam jup jum aa' Maarta gu tu' nap bɨɨx aixim ji chu bua't?
42 Jax dhui na maa'n pɨx jix io'm jum aa' nap pu duñia', nap ya'ni ja'p daibui xiñ kaaya' na jax dhi Mariiya. Dhi' jɨ' ji nax io'm jum aa'. Ba' cham jir am nañ mui'p bam joochxi'ñdha' dhi Mariiya, nat gu' dhi' ya' ba ai na pai' pɨk jum aa'.

11

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu'nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Maa'nnim maa'n kap xi jimɨik gu Jesuus ma tu daanɨ jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, bɨɨx jam jup oi'ñchu' gui' nam kaichu'. Ba' nat tɨimok na xi chu dañiimɨk, maadɨt mi' dhɨr ja'p jup tɨtda gui' nam kaichu':
—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduuñ nach jax ja'k tu daanda'x dhaam ja'k buiñor gu Dios, ja'p nat jax gu Juan ja'tkam bopkondam jup ja aa'ñdhak gui' nam kaichgɨt.
2 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Dho ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios:
Aapi'ch Gɨ'kora' nap jix dhaam jup tu'ii',
aap nap gammɨjɨx uañ kɨ'n pur jum
tɨɨtgɨdam ka'.

Iam jap ja'xbui' pui'p xi chu buada' ya' dhi oi'ñga'n ja'p nap jax tu buada'x dhaam ja'k.

Ku gu' aap ji no'p dɨɨlh pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt,

aach pui' pɨx soi'm kaichu'n ji.

3 Gio dhich chuuku' na tu' kɨ'n jup dua,

gammɨjɨp xi maakidhat nabap tanoolh na ba' kɨ'n jix bhai' tu tatda ka'.

4 Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' nach jɨ'x mach ua'tulhdha' jum bui,

pui' nach jax jup tu ja uañi'ñ aach gui' nam jup jum ua'tulhi'ñ jich bui.

Gammɨjɨp iam jich a'm tɨ nɨɨdhidha' na cham jich mai'chɨi gu ja'ook jumai boi bhaan jich bhɨichdha' na pai' mai'x chɨ gɨɨxi'.

5 Ba' ja'pnip ja tɨtda gu Jesuus:

—Kani nañ jam aagi'ñdha' na jax pɨk ja'k tu tu'ii' dhi'. No' maadɨt aapi'm na pim jɨ'k ya'p tu'ii', ɨraab tukaa' mui' ba tu soon jum ki'aam gu jaroi' na mi' dhɨr ja'p jup kioka', no' gu' jax jum tɨtda: "Jiñ jaduuñ, iam gook jiñ chaiñbui'ñ gu paan 6 nañ onbai'ñdha' maa'n guñ jaduuñ nat mɨk dɨr mi ai. Giilhim sap bax bhio'ntu', aañ gu' pu cham bia' gu tu' nañ iam onbai'ñdha' gɨt." 7 Ba' no'p gu' aap mɨjɨ dɨr jup tɨtda: "Kux cham jir gɸ' tukaa' aa ku pich ba' moo bhai'p bañ ñiñiichdham. Bha siisap ɨp gu' gu ki'ñgob, gio ya' ja saagi'ñ bo' iñ guñ a'aalh chuk. Cham dho ba' jax jix bhaai' nañ bamgia', dampan ji ba' no' giop ba xi chum aagim." 8 Gu' jɨ no' gu' pɨx ji kɨɨsaim na soi' kai'ch nam taan, ma ji bamgia'p ji matgɨm nap tu makmɨra' bɨɨx gu tu' na aa'nda'. Ku gu' aañ ya' pu jam tɨtda ji na cham tu' na moo nap jix mat ka' kup ba' tu makia', gu' ja'pji na pɨx ji kɨɨsaidha' na soi' kai'chdha' kup ba' tu makia'. 9 Ba' aañ pui'p jam tɨtda, gu tu' na pim taanda' guñ Gɨ'kora', jam makia' dho. Piam gu tu' na pim ga'ngada', jam aagi'ñdha' ɨp. Gio no' pim pɨx ji kɨɨsaim na pim bha tu soon ki'ñgob, jam kupio'kdha' ɨp. 10 Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' pɨx ji kɨɨsaim na tu taan gu tu', makia' am. Piam no' tu' ga'nga, tɨgia' ɨp. Gio no' pɨx bhai' ji chu soon bhai' pai' ki'ñgob, kupio'kdha'm ɨp.

11 '¿Aapi'm daas aa na pim jodai makia' gu jax chu'm jam mar no' paan jam taan? ¿Piam ku pim gu' ko' mui' ba maak no' batoop jam taan? 12 ¿Piam ku pim gu' naksɨr mui' ba daagi'ñ no' lankiiyus jam taan? 13 ¿Jia na pim gu' bɨɨx pɨx jir jix bhabhai'kam ja bui gu jam maamar, sia ku pim jax jir jix u'ua'tulhdhix kam ja'tkam? ¿Guñ Gɨ'kora' gi ba' na giilhim jir jix bhai'kam nax dhaam jup tu'ii'? Tajaañdha' ji matgɨm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu jaroi' na taanda'.

Nam pui' ai'chuxdha' gu Jesuus na gu ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' bhaan jup tui'dhi'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Maa'nnim gu Jesuus maa'n mai' ba jootos gu cham kɨɨ' ii'mda' bhaan dɨr maa'n gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi'. Cham tu ñiokda' dhi' dhi maa'nkam, na gu' gu cham kɨɨ' ii'mda' pɨx na pui' duuka'. Ba' joidham bhai' ji chu ñiokcha gu maa'nkam nat pai' ba buus gu cham kɨɨ' ii'mda' bhaan dɨr. Ba'x bhai'm ɨlh jamɨt jai' gu ja'tkam na mɨt pui' tɨ tɨɨ. 15 Jai' ba'p kai'ch am:

—Ja gɸ'kam tuk ji gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi', pui' nam ba'x jɨɨgi'ñ.

16 Ba' jai'p tɨtda am na sap xip duñia' gu tu' nam cham pai' dhuuk pu chu'm nɨi'ñ, nam jax dhui mi' pɨx jix mai'chim no' sap moo bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia'. 17 Gu' ji na gu'x maat gu Jesuus nam jax jum aagɨt jup tɨtda, siax maat nam jax ai'chuxi'ñ gu jai'. Ba'p ja tɨtda bɨɨx:

—Gu jax chu'm gɸ'kam no' cham maa'n ñi'ook jup duuk ja bui bɨɨx gui' nam maap tu juanda', cham jɨ'xkat tu' jax dhuñia' am, nam gu' jai' maakam kai'chdha', gio jai' maakam ɨp. Mɨkkat mi' pɨx pu bhaakui mam kooda' am dɨɨlh. 18 Pu'ñip jum duñia' gu ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' no't jax dhuuk bhai' ji bhaam ja bui gu tujuandam tugi'ñ, nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na ni jɨ'x kur pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'ñ jai' dhɨt. Jup kai'ch japim nañ a'm jup tui'dhi' gu ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' nam ba' xiñ jɨɨgi'ñ. 19 ¿Aapi'm ba' pui' ja gɸ'kam tuk gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi' aa gui' nam jam kaichu' nam ba'x ja jɨɨgi'ñ nam mai' ja jootos ja a'm dɨr gu ja'tkam? ¿Jia na gu' cham? Pu dhi' bhaan jix maatɨ' na cham jɨ'x jir pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'ñ. 20 Matgɨm aañ gu Dios ji nañ bhaankam ya oirɨt mai' ja jootos gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' ja a'm dɨr gu ja'tkam. Gu Dios pɨx dɨɨlh jiñ a'm tɨ nɨɨdhim, pui' kum ba' xiñ jɨɨgi'ñ. Ba' dhi' bhaan jup jix maatɨ' nat bam ai na pim pai' dhuuk ampɨx machia' na pim jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat jam a'm ba tɨ nɨɨdhidha' gu Dios.

21 'Gu ja'ook ja'pni ja'k jup ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogɨm na mu pai' tu bia'ka' gu bɨxchuga'n jax chu'm ba'k chɨr. Ba' mi' tu nuuka'nda' ji dhaagɨt gui' na kɨ'n jum palhbuidha' no' jaroi' bax chɨ ɨɨxdham, sia ku gu'p jix oo'. 22 Gu' ji no't gu'x dhupii'ñ mu ai gu jumai maa'nkam nax io'm jix oo' ka', cham tu' pui' na gui', mi' dho daagɨi xi ɨɨxdhai gu tu' na ka daa'nka' na gɨt kɨ'n jum palhbuidha', pui' ba' xi gɨbiimɨi gammɨjɨ xi ardimia'. Gu bɨxchuga'n ba' bɨɨx bhaan ji chu bi'ya' na mɨjɨ ka tu bia'ka' ba'k chɨr.

23 ’Na gu' gu jaroi' no' cham pui'p ɨlhii'ñ
nañ aañ jax ɨlhii'ñdha', dhi' bhaan jix maatɨ'
ka' na xiñ bhaamki'ñdha'. Gio gu jaroi' no'
cham jiñ palhbui'ñ nañ tu jumpa'nda', dhi'
bhaan jix maatɨ' ka' ɨp na ja'kbui' kat tɨ
jɨ'dɨlhka'nda'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax jum buada' gu cham kɨɨ' ii'mda'
(Mt. 12:43-45)

24 ’Gu cham kɨɨ' ii'mda' no't bhaan dɨr ba
buus gu maa'nkam, ba jimia' mummɨ ja'p
gampɨx jix chu gak kɨr na tu gaa'mɨra' na
pai' kiicha'. Ba' no't cham pai' tɨ tɨɨ nar
joidham, jup jum aa'nda': “Gɨ no' ñɨch giop
jii bhammɨ nañ pai' kiokat, na gu' cham
pai'r joidham ya ja'p.” 25 Ba' joidham
tɨ tɨgia' na gio bhammɨp ba bakia' bhaan
gu maa'nkam, jix chɨ kɨɨ' ka', joidham tu
boxkix ka', na gu' pui' ji buusanda' no'x
kɨɨ' gu maa'nkam. 26 Ba' xi dhai'ññɨa' na ja
bai'ñmɨra' jɨ'k xijum gook pup gu bɨpnaga'n
cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', nam jix io'm xi chu xi
buada', maap jam ba' bhai' ba baapkia'. Mi'
dhɨr dho gi ba' gu'x io'm bam duñɨa' ji gu
maa'nkam, cham tu' pui' na bɨɨpɨ' dɨr.

Gu Jesuus na ba aagi'ñdha' maa'n gu ubii na sia jaroi' na pɨx jix bhai' ba tu jimda' no' mi' pui' ba jim na jax jum kai'ch gu ñɨo'ki'ñ gu Dios

27 Ba' na mi' pui' ka tu a'ga gu Jesuus,
maa'n gu ubii mɨjɨ dɨr ja'p ja saagi'ñ gu
ja'tkam jup tɨtda gɸ' kɨ'n:

—Moo gɨt joidham jix bhai' tu jimda' gum
naan na pich bhaan dɨr maaxir, gio nat
magoonɨk bam gɨ'ɨɨlh.

28 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Ja'pji sia ji gui' nam kɸɸji mi' pui' ba
jiimda' na jax jum kai'chdha' gu ñɨo'ki'ñ gu
Dios na pui' gammɨjɨx bhai'p ba tu ja jimda'.

Nam pui' ba tɨɨda' gu Jesuus gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñ nap duñɨa' na tu'r jix bhai'm duukam nam cham pai' nɨɨ'ñdha'
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Ba' giilhim mui' pɨx ja'x ji aajim am gu
ja'tkam mi' na pai'p tu'ii' gu Jesuus, nammɨ
ja'p ba xi ju' am. Ba'p ja tɨtda:

—Jai' dhɨt gu jaaduñ nam ya'p tu'ii' tɨix aa'
am nañ sap tu' jax xi dhuñɨa' nam cham pai'
dhuuk pu chu'm nɨɨ'ñ, gu' ji na gu' cham tu'
pu chu'm ja a'm jum aa', nam gu' giilhim
jix u'ua'tulhdhix. Ku gu' aañ jir dhi' pu
chu'm ka' ji nam jax chu'm jix aa' nam tɨgia',
pui'ñ jup jiñ dhuñɨa' nat jax jum duu bɨjɨk
gu Jonaas. 30 Gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam
bhaan dɨr maat jamɨt gu Jonaas na bax ja
tulhiiñchudam gu Dios. Aañ ba' pu'ñi ɨp ya'
ja bui xib gu ja'tkam, aañ pɨx jiñ a'm dɨr
machia' am na jax ja'k cham ja tulhiiñchuda'
gu Dios gatuuk ja'p na jax jano' gu Jonaas.
31 Jano' na pai' dhuuk jum aaya' na guñ
Gɨ'kora' ja aagi'ñdha' bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k
tu' jax buimɨi ya' dhi oi'ñga'n, gu ubii gui' na
bɨjɨk jix io'm jir gɸ'kam kat mi' dhɨr ja'k ju-
rnip, jano' xi kɨkboi pui' tɨ'ya' na pim cham
tu'r kɨkɨɨ' ja'tkam, na pimɨt gu' cham mi' pui'
jii na maadɨt tɨi pu ya' jam aa'ñdhimɨk na pim
pai' oi'dha' na pim jax ja'k mi' pui' jimia'.
Gu' gui' gu ubii mɨk dɨr jum dɨkoo'ñ nat bha
jii nat bha kaim gu gɸ'kam Salomoon na
giilhim jix chu matda' ka'. Ku gu' gui' na
maadɨt xib ya oirɨ, jix io'm jix chu maat ji
gio nax io'm jir gɸ'kam, cham tu' pui' na jax
jano' gu Salomoon. 32 Sia gu ja'tkam Niinibe
oi'ñkam xi gu'kɨi pui'p tɨ'ya' am jano' na pim
maaxik cham jir kɨkɨɨ' ja'tkam. Na gu' gu
ja'tkam Niinibe oi'ñkam moo jano' pu soi'm
ɨlh jamɨt buiñor gu Dios nat jax pui' tu ja a'gi
gu Jonaas na cham bhai' tu ja jim. Ba' gui' na
maadɨt xib ya oirɨ, jix io'm bhaan tɨ nɨɨdhim
gu Dios, cham tu' pui' na gu Jonaas.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na gu buupui ja'p ji buusan na gɸ' tanoor
(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 ’Aañ cham jɨ'xkat jaroi' pai' nɨɨ'ñ gu
maa'nkam na xi mɨichdhai gu kañdhiir mɨjɨ
ja'p xi kɨɨsa' na pai' cham tu maax ka', piam
ku tu' kɨ'n xi chaa'bidha'. Gu' ja'pji bhammɨ
ja'p na pu xi kɨɨsa' tɸ'kob na ba'x chu maax
ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. 34 Dhich
buupui pu'ñip ji buusan na jax gu kañdhiir
na joidham gɸ' tu maaxi'ñ ka' tukaa' no'
bɨ'ñdhix, nach gu' kɨ'n tɨ nɨɨ'ñ. Mui' pɨx pux
chum tukgam ka' gu' no' cham kɨkɨɨ' dhich
buupui. 35 Ba' aapi'm jix bhai' xim duukat
na cham tutkia' dhi jam buupui. 36 Na gu'
no' joidham jix kɨkɨɨ', jix bhai' nɨɨ'ñdha' pim
gu jam tutku' na jax chui'ka'. Pui' na jax
gu kañdhiir no'x bhai' mɨim, na gu'x bhai' tu
maaxi'ñ ka', pu cham pai' maa'n kap pɨx am
jix chɨ ɨɨka' ka'.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨɨda' nam cham bhai' tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

37 Ba' nat pai' tɨɨmo na tu a'ga gu Jesuus,
maa'n gu pariseo ba baidhak na tu koi'ra'
kia'mi'ñ. Ba' gu Jesuus ma oi ɨp, jimdat mi'
ji dhaibuk ba tɨ nɨɨr nam tu bhiidha' na pai'
tum kua'. 38 Ba' gu pariseo cham jir juraa'n
nat tɨɨ nat cham jum ikoim, na gu' panaas
nax maat dɨɨlh, jum aa' na xim ikoimdhai gu
jaroi' no't ba ji chu juu. 39 Ba' gu Jesuus na
gu'x maat na cham juraa'n daa gu pariseo,
jup tɨtda:

—Ja'p moo tɨix u'uañ jum ɨlhii'ñ japim
aapi'm na pim pariseos jum tɨɨtɨ'. Gu' dai
daam dɨr na pim tɨi xi ja bopkon gu jam
ja jooxia' gio jam bapaas, ɨrban dɨr ja'k gu'
giilhim mi bhi'sap ji gu jam ua'tulhdhara',
na pim tɨ ɨɨxi'ñdha' gam bɨɨx aixim na pim

tu buada' na tu' cham jir kɨɨ'. 40 Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' ja'k tu jim. ¿Jax jum aa' pim aa na cham tɨ nɨɨ'ñ gu Dios jura'ram gu maa'nkam? Jax dhui nat gu' bɨɨx jup duu na jɨ'x jir tuuku', sia ɨrban dir, sia daam dir. 41 Ba' tu' na jax chui'ka' ya' dir ja'p ja'k, tu' silhkam japim jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x. Pu'ñi ja'k dho gi gu' ba oñia' ji sia ɨrban dir ja'k gu jam ua'tulhdhara'.

42 'Tɨiñ jix buam jiñ aa' jam a'mkam aapi'm na pim pariseos jum tɨɨtɨ', na pim gu' cham bhai' ja bua gu ja'tkam gui' nam bɨɨx aixim bhaan jum tulhiiñ. Aapi'm dai sap pɨk ba' gammɨjɨ mi tu aichdhidha' chiop na jɨ'k bhaan jup bipio' gu Dios gu tu' na pim tɨ ɨs, gu' ba' gu ja'tkam cham ja nɨnɨi'ñ japim sia kum mi ja'p soi' tu'ii' jam taagiob. Dhi' ji ba' pɨk bɨɨpɨ'm aa' na pim jix ja joi'mdaix bhai' ja duñia', gatuuk japim ba' pui'p ba duñia' gu tu' nam aa'nda'.

43 'Gio ba' na pim gɸ'gɸrkam jum taat ka', bɨɨpɨ' dir japim jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda', ni jɨ'x ku pim iam gatuuk dir xix dharaibuktu'nda'. Gam na pim jix aa'nda' nam bɨɨx gu ja'tkam tu' ka'm jam nɨidhat jam ñio'kdhidha' mu ja'p na pim jax jiimda'.

44 'Ja'p pɨx ji buan japim na jax gu maa'nkam no' bɨjɨk dɨr mi' pai' ba yaasap na cham ka tu maatɨ' ka', siam chi daam dɨr mi oipo gu ja'tkam. Pu ni kum jix mat ka' no' tu' maa'nkam bɨta'n jup dɨbaalhchɨk.

45 Ba' maadɨt gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhɨr ja'p jup kai'ch:

—Jiñ jaduuñ, aach bɨɨx jup jich ia'ñ pui' na pich jax tɨi, panaas jap sia aach jich aagɨt jup kai'ch.

46 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Sia dho tɨix buam jiñ aa' iñ jam a'mkam aapi'm na pim sap pɨk ba'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ja'p ji buusan gu' na pim tu ja bhiiñolhdhatu' gu ja'tkam na pim dai gui' ja chianda' nam mi' pui' jiimda' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, gam na pim jax ɨlhii'ñ dɨɨlh. Aapi'm dɨɨlh gu' pu cham mi' pui' jiim.

47 'Gio na pim jix bhai' xi chu buada' nam pai' yassap gu bɨjɨk dɨr kam gui' nam ya ja'p tu a'gimɨk bhaankam gu Dios, gu' gu jam bopxi kat na mɨt ja koodak mi' ja yaas nam jix bhaamut ja kɸɸkɸ' nam tɨi tu ja a'gi'ñdha' na jax jir mi' pui'. 48 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' na pim jix bhai'm taatɨt am jix bhai' tu bua mi' na mɨt pai' ja yaas.

49 'Pui' pu tɨi ji gu' guñ Gɨ'kora' na giilhim jix chu maat nam sap cham ja kɨɨgalhdha' gui' nam pu'ñi bhaankamu'n ya ja'p tu a'ga, jai' ja kooda' am. 50 Ba' aapi'm pɨk jix io'm jam o'bhai'ñdha' gu Dios na pim xib ya oipo na mɨt ba ja koi gu jam bopxi kat gui' nam bɨjɨk bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimɨk. 51 Nammɨ dɨr bhai' ji jam kusbidha' bhaan gu Abel na mɨt bɨɨpɨ' mua, ya' juugɨt na pai' gu Sakariiyas, gui' na mɨt mi ɨrban mua na pai' kɨɨk gui' na bhaan tum makgɨrxi'ñ gu Dios, gio gu ba'aak nam pai' dhɨr tu daan gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Jam aagi'ñ iñ moo na aapi'm jai'p jam o'bhagi'ñ gu Dios na mɨt tu koi gu jam bopxi kat jano' dir.

52 'Gio gu' aapi'm na pim sap pɨk ba'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'p ji buusan na pim aapi'm ua' gui' na kɨ'n jum kukpio'k mi' pai' na tum mamtɨ na jax ja'k jir am na pim mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, gu' ji na pim gu' cham ja kukpio'ki'ñ gu ja'tkam, ni aapi'm dɨɨlh ku pim mi baapak.

53 Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamɨt gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na pui' ja titda gu Jesuus. Bɨɨx aixim bhai' ba tɨkka am maap jim daagɨk 54 nam mi' pɨx mamai'chɨk no' sap moo pui'p ɨlhii'ñ nam jax ɨlhii'ñ dɨɨlh gu tu', piam ku gu' sap cham, dai nam ba ja aagi'ñdha' gu ja gɸ'gɸrkam tuk.

12

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam cham ja jɨɨgi'ñdha' gu pariseos

1 Ba' giilhim mui' mi' mam jumaap jamɨt gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesuus, nammɨ ja'p xi ju' am. Giox kabkam ki'sap am jai' mɨjɨ ja'p, nam gu'x kobkom mi guguuk. Ba' bɨɨpɨ' mui' ji chu ja a'gi gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Moo pim cham mia'n ja a'jɨda' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'. Giilhim jix kaidha' gu' gu ja ñɨ'ook, ja'p jir tu'm am na jax gui' na kɨ'n jappukar gu paan, pu cham mi' pui' jiim am dɨɨlh nam jax ja aagi'ñdha' gu ja'tkam. 2 Ku gu' kam aajim ji na pai' dhuuk matgilhia' nam jax jir tu'm, sia kum gu' xib dɨɨlh pɨx pui'x chu maat. Na gu' cham jɨ'xkat jum ɨxchu' gu tu' sia ku tɨi ɨxchuix panaas, ni ku cham jɨ'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tɨi cham tu aa' gu jaroi'. 3 Ba' aapi'm pu'ñi ɨp no' pimɨt tɨix ɨxchuixim mu pai' tu a'ga gu tu', maa'n na jax matgilhia' gatuuk. Sia pimɨt chi moo tɨix kabkam xim kuupak mu pai' jax chu'm ba'k chɨr, nai' pɨx ja'x chum jiiñakda' na pui' tum kai'chdha' gatuuk.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨɨda' gui' nam kaichu' nam cham ja ɨɨbhi'ñdha' gui' nam tu koo'n

(Mt. 10:28-31)

4 'Ba' ja'p jañ jup xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ na pim cham ja ɨɨbhi'ñdha' gu ja'tkam gui' nam jir tu koo'n kam, cha'pim totdon ka' sia kum xi jam koodak. Na gu' no' mɨt moop ma jam koi, dai gu jam tutku' nam ja kooda', gu jam i'ii'mda' pu cham nam jax dhooda'. 5 Gu Dios ji na pim jix ɨɨbhidhat oipoda', na

gu' gui'x bhaai' na xi jam koodai mu ja'k xi chu chiñia' nam ja iabu' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' no' pim cham tu' ka'm nɨi'ñ. Tu' ka'm japim moo nɨidhat, aañ moo ya' pu jam tɨtda.

6 'Cham da'ram namɨɨk am dho gux bii u'ji' nam mu ja'p jum ga'ra, jix chamaam aix am gu gook tumñix cha'm. Gu' ji na gu' gu Dios jix dha'ram ja ɨlhii'ñ sia kum cham tu' bhaigɨm tu'm panaas. 7 Aapi'm gi ba' na pim jir ja'tkam jam jur bia' kam, ¿ja'p jum aa' pim aa na cham da'ram jam ɨlhii'ñ gu Dios? Matgɨm giilhim ji nax dha'ram jam ɨlhii'ñ, sia jam kuup jix bhai' ja'kɨlhdhix kam bia' na jɨ'k bha tuut jam moom am. Ba' cha'pim jax jum aa'nda', na gu'x io'm jix dha'ram jam ɨlhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na gu u'ji'.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨɨda' gui' nam kaichu' nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam kaichu'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'No'm ba jam tɨkka gu ja'tkam no' pim jiñ kaichu', xi ja aagi'ñdha' pim na pim jiñ kaichu', aañ ba'p ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' na pim sɨlhkam jiñ kaichu'. 9 No' pim cham ja aagi'ñ, aañ pui' pɨx jup ja tɨɨda' gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' na pim pu cham tu' sɨlhkam jiñ kaichu'.

10 'Ba' no't jaroi' giilhim jiñ chɨɨ'n aañ nañ bhaankam ya oirɨ gu Dios, jum ua'tulhdha', dai pɨx ji na gu' giop tu uañdha' gu Dios no't soi'm ɨlhdhak pu tɨi na cham pui' ka kai'chdha'. Gu' cham jɨ'xkat tu uañdha' ji kia' no't gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' giilhim tɨɨ'n na jax cham jir am, na gu' dhi' buiñor jix io'm jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jaaxmam kai'ch.

11 'No' mɨt pai' dhuuk jam da'ngɨk mu ja'p pai' ba jam tuttuim chichiop piam mu ja'p pai'x kakai' ja bui, cha'pim jax jum aa'nda' sia ku panaas cham bhaai' na pim jax ba ji chɨ'ya' ja bui. 12 Jax dhui na gu' dɨɨlh pɨx bhai' ji bhaigia' na pim jax tɨ'ya' no' pim bhaan bap tui'dhi', na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam makia' gu matda' na jam a'm tajaañixchu'nda'.

Gu Jesuus na pui' ba tɨ'ya' na cham jir am no' jaroi' gan jix aa' nar jix chumñigam ka'

13 Maadɨt ba' mɨjɨ dɨr ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup tɨtda gu Jesuus:

—Jiñ jaduuñ, mi' dhɨr jap iam ja'p jiñ chɨɨ'ñxidha' guñ xiix na tuñ makia' na jɨ'k jiñ a'm jup tuñ bipio' gu bɨxchuga'n guñ chaat kat. Ni jɨ'x ku xi chuñ maakim.

14 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' gɸ'kam kɨ'n daaxix nañ mu pai' ja maakda' gu ja'tkam na jɨ'k ja a'm tu bipio' gu tu'. ¿Ka' paa pimɨt duuk pu chu'm kɨ'n gɸ'kam jiñ dhai kup ba'x maat na pu chu'm jir jiñ a'mkam?

15 Ba'p ja tɨtda bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—Cha'pim dai bɨxchu'x chu aa'nda' na pim gɨt xi chu bia'ka', na gu' cham tu' gu bɨɨx aixim na tu bia'ka' gu jaroi' na ba'x bhai' tu jimda'.

16 Ba' xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam jix chumñigam nat jax tu jii, jup ja tɨtda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam giilhim gɸ' ma ii gu tiriik. Giilhim jir jix chumñigam ka' gu', gɸ'gɸr ja bia'ka' gu dippɨr. Ba' nammɨ ji kɨi nat pai' dhuuk tɨ bhɨi gu tiriik. 17 Ba' cham gɸ'gɸr jup tu ba'bhak ka', ɨ'lhich mi' ja tuttu ka'. Ba'p jum aa' jura'ram bhaan: "¿Paañ ba' ja'k ulhña' dhi jai' tiriik na bi'ya' sia ku ñɨch jai' mi ulh dhi ɨ'lhich ba'pki chɨr, na gu' cham bɨɨx mi aix?" 18 Ba' ja'xpɨx jup jum aa' ɨp gio: "Ja'pji nañ ja ia'rsai dhi ɨ'lhich ba'bhak gɸ'gɸr mi' ja tuttu' na ba' maa'n jimdam bɨɨx mi aaya'. Guñ bɨxchu'ñ bhai' dhɨr ja'p gai dhɨr jup xi chu ulhña'. 19 Mi' dhɨr ba' dai nañ bañ jɨipi'ñka', tu kua'da' iñ jix bhai'ñ chaatɨt gio nañ jix maim ka'. Mui' oidha' mi bɨɨtka' gu' dhi tiriik." 20 Ba' na mi' pui' kam aa' gu maa'nkam, jup tɨtda gu Dios: "Joidham tɨi tɨ ɨlhii'ñ ap jia. ¿Jaroo ba' bhaan ji chu bi'ya' dhi' nap tu' bhaan tu a'ga? Nap gu' aap ja'xñɨ tukaa' cham tu' ka duaka'. Cham jum jur bia' ap kup ba'p kai'ch." 21 Pu'ñɨ pɨx ja'k ba' tu jimia' gu jaroi' sia kut tɨi joidham tɨ ɨlhdhak nammɨ ji chɨ kɨi gux dha'ram tu namkɨm ya' kam dhi oi'ñga'n, pɨx ji no' cham jir jix chumñigam ɨp buiñor gu Dios.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na ja a'm tɨ nɨidhim gu Dios gui' nam jir maamra'n

(Mt. 6:25-34)

22 Ba' mɨkkat gu Jesuus jup ja tɨtda dai gui' nam kaichu':

—No' pim pai' dhuuk cham jɨ'x ka bia' gu koi' piam tu' jannulh na pim tɨ'ya', cha'pim jax jum aa'nda'. 23 Na gu' cham tu' pɨk jum aa' gu koi' ni gu jannulh, gu' gui' ji jam i'ii'mda' gio dhi jam tutku' nax io'm jum aa', dhi' pɨk japim gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu ja jimda'. 24 Gio gu' ja nɨi'ñ japim gu kokkon. Cham pai' mu pai' or am gu tu' nam kua', nam gu' pu cham tɨ ɨs. Ni kum pai' tum bipi'ñ jax chu'm ba'k chɨr, jax dhui nam gu' pu cham tu ba'bhak. Gu' ji na gu' gu Dios tu ja maak nax joi'mdat ja nɨi'ñ. Dho jaiñ, ¿aapi'm ba' cham jix io'm jup xi jam joi'mdat jix bhai'p jam duñia' aa gu Dios na pim jir ja'tkam? 25 Gio gu' cham jɨ'xkat ja'kbui' oidha' aichdha' na duaka' gu jaroi' na jɨ'k tɨi xi ɨlhii'ñdha', na gu' cham jaroi' dɨɨlh jup bua gu ii'mda', siat chi moo tɨi bɨɨx juraa'n kɨ'n pui'm aa na ja'kbui' oidha' aichdha' gɨt. 26 Ba' dhi' pu'ñɨ ɨp, cham jir am na pim ja'p

pɨx jix chu aa'nda' gu tu' na cham jum aa', na gu' cham jɨ'xkat jaroi' alhi'ch pup jup duñia' gu ii'mda' na ba' ja'x pup xi dhuaka', sia kut bam ai na pai' dhuuk mukia'.

27 'Ja nɨi'ñ japim ɨp gu yooxi' nam nai' yoot bɨɨx aixim tu'm jix a'bhar. Cham tu' dɨɨlh jup tu bua am gu tu' nam kɨ'n jum a'bhartu'n, ni kut ɨam pu chu'm jix a'bhar tɨm tɨi'dhak gu Salomoon gui' nax io'm jir gɸ'kam kat bɨjɨk, sia ku tɨi joidham jix bhai' xim duuka'. Gu yooxi' gu' gu Dios na pu chu'm tu ja tɨ'ii'ñka', cham tu' dɨɨlh. 28 Ba' no' gu yooxi' pui'x a'bhar tu ja tɨ'ii'ñ gu Dios sia kur gampɨx kam gio na buimgidhak bax gak ka', ¿gu Dios aa ba' cham jix a'bhar jup tu jam tɨi'dha' na xi jam joi'gɨ'n na pim jir ja'tkam dudua kam jum jur bia' kam? Tu jam tɨi'dha' ji matgɨm, dai ji na pim bɨɨx jam jujur kɨ'n buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha'. 29 Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' gu tu' na pim jugia', ni gu tu' na pim i'ya' no't ma gaa gu suudai'. 30 Pui'm dho tu'ii' ji gui' nam chakui maat gu Dios, bɨɨx dhi' pu chu'm jam bhaan jix buam jum aa'. Gu' matgɨm aapi'm bax maat ji na jaroi'r jam Gɨ'kora', gu Dios dho. Gio gu' gui'x mat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda'. 31 Aapi'm dai ji na pim mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na jax jix aa' na ba'x joi'mdat jam a'm tɨ nɨidhidha'.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k jir jix chutumñigam ka'x dhaam ja'k

(Mt. 6:19-21)

32 'Cha'pim tu' bhaan totdon ka' aapi'm na pim ja'p ji buan na pim jir jiñ kakasnira', na gu' sia ku pim jir gook alh, guñ Gɨ'kora' xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨidhim. 33 Cha'pim jax jim aagɨt xi ja maakat gu tuumiñ gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x. Xi chu ga'rat japim gu tu' na pim bia' na pim ba' mi' dhɨr ja maakda'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu', aapi'm jum tutumñigamtaidha' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na pai' gux ɨxkum cham jɨ'xkat aaya', ni gu tu' na tɨ dɨ'nbalhchu'n ku cham jɨ'xkat aaya'. 34 Na gu' gu jaroi' mu pai' no' bia' gu tuumiñ, dai mummɨ tɨtɨɨ'ñchoka'. Ba' pu'ñi aapi'm no' pimɨt bam tutumñigamtax dhaam buiñor gu Dios, dai bhammɨ ja'k japim ba tɨtɨɨ'ñchoka'. Dhi' pu'ñi ja'k jum aa' na pim duñia'.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam gammɨjɨ mi' pui' xi jii mɨt na jax jix aa' gu Dios

35 'Gammɨjɨ pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. 36 Ja'p japim tui'ka' na jax gu tujuandam no't gu gɸ'kam xi ja chianɨk nam mi' darka' kia'mi'ñ nam kupio'kdha' na pai' dhuuk mi aaya' na jax maa'nnim bha tu soosnia' na xim tɨimorai mu pai'. 37-38 Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gu tujuandam no'm tɨ nɨi'ñ na pai' dhuuk mi aaya' gu ja gɸ'kam tuk, siat ɨraab tukaa' mi ai, piam katukgab, piam jix dha'npam ji chu maaxirɨk. Aañ ya' pu jam tɨtda nax bhai'm ɨlhdhai gu ja gɸ'kam tuk xi ja chiñia' nam daraibu' na ba' tu ja bhiidha' nam tu jugia'. 39 Gio gu' ja'pnip tu tu'ii', pu cham mat ka' am gu tujuandam na pai' dhuuk mi aaya' gu ja gɸ'kam tuk, ja'p na jax gu jaroi' na gu' pu cham mat ka' na pai' dhuuk mi ɸɸji tɨ ɨixdha' gux ɨxkum kia'mi'ñ, joidham no' gu' pu bɨɨpɨ' dɨr bax mat ka' gɨt na ba' mi' pɨx ba tu nuuka'nda' nam cham tɨ ɨixdha'. 40 Ba' aapi'm pu'ñi, jix bhai' pim jum duuka', mi' pim pui' xi jiimɨt na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', na gu' cham maatɨ' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jim ya' dhi oi'ñga'n nañ jam baidhika'. Cham jum ɨlhdham pɨx ya aaya' iñ gu'.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ja ua'rgidhai gook gu tujuandam

(Mt. 24:45-51)

41 Ba' gu Peegro bhai' ba tɨkka, jup tɨtda:

—Jiñ jaduuñ, ¿dai aa nach jɨ'k bam kaichu' nap jup jich chɨtdat jup kai'ch dhi' na pich tu' bhaan tu a'ga? ¿Ka' bɨɨx aa dhi jai' nam ya'p tu'ii'?

42 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Dho pui' na maa'n gu gɸ'kam ɨp no't mɨk ja'k bhɨi na mi' xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam kia'mi'ñ, na mi' ka tu ja maakda' gu maamra'n ganai' jajaa'nni'ñ na pai' dhuuk jum aajidha' nam tu kua'da'. 43 Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no't mi' pui' duu na jax chiñia' gu gɸ'kam tugi'ñ, 44 na gu' gu gɸ'kam joidham jix bhai'm ɨlhdhai daasa' na tɨ nɨi'ñxi'ñka' bɨɨx na jɨ'k tu' tu bia'ka', tu' sɨlhkam jañ moo ya' pu jam tɨtda. 45 Gu' ji no't gu' gu tujuandam jax jim aa nat pai' dhuuk jii gu gɸ'kam tugi'ñ: "Kapbhai' nat mɨk ka jii gu gɸ'kam, aañ ya' xi chu koi'mɨi nañ jɨ'x ɨlhii'ñ, xi maimukimɨi iñ, xi ja gɨbichpagai iñ dhi oi'ñkam gio dhiñ bɨim tuutu'm tujuandam nam ya oipo, gammɨjɨ bɨɨx aixim nañ jax ɨlhii'ñ jañ pui' xi chu buimɨi." Ba' pui'p ji chu duu gammɨjɨ bɨɨx aixim nat jax ɨlh. 46 Na pai' dhuuk mi' pɨx ba kɨika' gu gɸ'kam tugi'ñ na cham pum aa'nda', giilhim dhox io'm tulhiiñchuda' bhaamui, ja'xbui' pui'p tulhiiñchuda' na jax gui' nam cham jɨ'x tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha'.

47 'Na gu' gu jax chu'm tujuandam no't tɨi xi aa'ñdhak gu gɸ'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', gu' ji no't gu' tu' pɨx ɨlhdhak pu dhuu, na pai' dhuuk mi ɸɸji gu gɸ'kam tugi'ñ giilhim gɨbiimɨi chipliiñ kɨ'n. 48 Ba' gu tujuandam no't pu cham aa'ñdhak gu gɸ'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', cham tu' mui' gɨɨ'bia' sia kut pu dhuu gu tu' na cham jir am, na gu' pu cham mat ka'. Gio gu jaroi' no' mɨt bɨɨx aixim

chia gu tu' na jax dhuñia', biix jum aa' na tu aa'nda' no't jix bhai' mi pu tu duu. Gu' ba' gu jaroi' nam ji'k pix tu chiñia' ip, dai ja'kbui' aa'nda' ip na bhaan tu aa'nda' no't jix bhai' mi' pui'p duu.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' nat cham tu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' ja duñia' nam jax ja'k maa'n ñi'ook bap duuka' gu ja'tkam
(Mt. 10:34-36)

49 'Aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, ja'p ji buus na ñich bha tu kuusdam, tiiñ bax aa' na gi't ba ti miijidha'. 50 Gu' ji na gu' biipi'm aa' nañ jiñ chulhiiña' na ba' pui' ba tum duñia'. Tiix buam tu tatda' ip ba' nañ ti niira nañ jiñ chulhiiña', aa'nda' gi't nañ mi' dhir ba buusnia'. 51 Cham tu' ñich pu kai'ñkam bha jii nañ pui' ja duñia' gu ja'tkam nam jix io'm jix bhai' ba kai'chdha', gu' ja'pji nam jix io'm ba xim bhabhaakui'ñdha'. 52 Na gu' pui' na jax no'm jix chamaam maap mi' pai' ka tu oi'dha' gu ja'tkam, no'm gu' gook ba ti jiigi'ñ jiñ bui, gu baik nam cham ti jiigi'ñdha' bhai' ji bhaaku' am ja bui gu gook. Piam kum gu' gu baik ti jiigi'ñ jiñ bui, bhai' ji bhaaku' am ip gu gook nam cham jiñ bui ti jiigi'ñdha'. 53 Piam gu ja maamar bax bhaak ka' am ja bui gu ja tataat gio gu ja nanaan, piam ku gu' mu dir bha ja'k bhai' bax ja bhaamki'ñdha' am gu ja maamar. Piam gu ja bha'bhar a'oo', piam gu ja kaka'mda', jax ña pix ja'k.

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' gu ja'tkam na jax kum ba' cham maat na jaroi' ja bui oiri nam pui'x maatit ti ni'i'ñ gio nam jix maatit tu taat
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesuus biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Na pim pai' dhuuk nii'ñdha' gu tibaa' na bhai' ba tiisdia' jurnip dir, bax mat ka' pim na bax kibaarum ka', ba' pui'p ji chu buusnia' na pim jax ilhii'ñdha'. 55 Gio no't jix juuk ba jib, bax mat ka' pim ip nax chatoiñdhim ka', ba' pui'p ji chu buusnia'. 56 ¿Gu' jax ba'r jum duukam ku pim ba' cham maatit nii'ñ maadit gui' na ya oiri jam biim na pai' dhir ja'k jim gio na jax kai'ñkam ya oiri? ¿Kux cham bhaai' aa na pim pu'ñip jix mat ka' gi't? Pui' pix kai'chdha' pim dho bak.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na cham bhai' ka tu jimia' gu jaroi' no't cham biipi' dir pu tii'n na namkidha' gu ua'tdam tugi'ñ
(Mt. 5:25-26)

57 'Diilh japim mi' pui' xi jimii na jax jix aa' gu Dios, diilh japim xim ga'ngidhat na tu'r jix kii' gio na tu' cham jir kii'. 58 Na gu' dhi' ja'pni pix tu tu'ii' na jax ya' dhi oi'ñga'n bhaan no' jaroi' mui' tu ua'tu'n, na buuprai ba bhiika' gu ua'tdam tugi'ñ na ba kuupmira' no' cham namki'ñ. Gu' ji no't gu' biipi' dir pui' ba tii'n gu ua'tdam tugi'ñ na namkidha', nam chakui aaya' na pai' daaka' gu gɸ'kam, mi' dhir dho pu ja'k suulhgia' am nam jix bhai' maa'n ñi'ook xip dui, ba' cham tu' mu ka aaya' am na pai' daaka' gu gɸ'kam. Na gu' buiñor gu gɸ'kam dai nam xi aa'ñdha' nam jax kai'ñkam ua'tulhi'ñ, pu miji ja'p xi kuupa', cham tu' na jax jup ka kai'chdha'. 59 Cham dho ji'xdha' buusnia' mi' dhir no't cham tu namki nam ji'k bha taanda', aañ moo ya' pu jam titda.

13

Gu Jesuus na pui' ba ja tiida' ji'kchi gu ja'tkam na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios

1 Ba' ji'kchi gu ja'tkam mi'p ba aa'ñdhim am gu Jesuus, nat sap gu Pilaato tu chia bhai' Jerusaleen nam ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam Galilea kam, nam bhai' oipot gɸ' chiop ka tu makgirxi'ñ gu Dios. Sap ba' gu ja i'iir ki'n tum jupsusa biix xikoolh bhai' na pai' tum makgirxi'ñ gu Dios, na pai' gu sasoi' gu ja i'iir ki'n jup tum jupsus. 2 Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—¿Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa nam dai gui'x io'm jix u'ua'tulhdhix kat na mit ba ja koi, gu' ba' panaas cham pik gu jai' nam pui' mup oi'dha' Galilea? 3 Matgim biix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, pui'p ja tulhiiñchuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia aapi'm no' pimit cham soi'm ilh. 4 Gio jano' na mit mambhiix daman xijum baik gu ja'tkam koi, nat ja tiim gu tɸb bhi'ñbak nat ia bhai' Siloe, ¿ja'p jum aa' pim aa nam dai gui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix kat kut ba'p tu ja dooda, gui' ba' panaas cham pik u'ua'tulhdhix am nam bhai'p oi'dha' Jerusaleen? 5 Biix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, sia pui'p ja tulhiiñchuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia dho aapi'm nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu iigix na cham i'bhai'ñcharda'

6 Ba' bhaan ji ua'rgidhak gu Jesuus maa'n gu iigix, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam tii i'iix ka' maa'n gu iigix mu na pai' ti i'iix ka' gu uubas, gu' ji na gu' cham i'bhai'ñcharda'. Maa'nnim ba' giop ma tiigim no' cham iam bax iibhaidha' nat jumai oidha'p ba aich. Nim maa'n ku bha dhaa na bhai' tii ba niniii'ñ. 7 Ba'p titda gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: "Iara' ap dhi iigix, na gu' cham i'bhai'ñchar. Silh pix na bha ja'k cham bhai'. Bas maaki'n dir tii bhai' ba niniii'ñ iñ no' cham iam bax iibhaidha', pu nim maa'n ku bha daaka', na gu' chi bak cham tu i'bhai'ñchar." 8 Ba'p kai'ch gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: "Ea nach dai xib

pɨx dhi oidha' ba nɨɨra' no't cham iam ba iibhai'ch. Aañ ka xi moikxidha' gio nañ mi tu buidhimɨi gu tu' na kɨ'n jix bhai'm duñia'. 9 Mi' ba' no't gu' cham ba ji iibhai'ch, dai nañ ba iara'."

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu ubii jano' pɨk na pai' dhuuk cham tum juanda'

10 Maa'nnim gu Jesuus ma jii maa'n kap nam pai' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, jano' mu jii nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii'. 11 Ba' maa'n mi'x jai'ch ka' gu ubii jagɨ' na gɸ'x kaboorak ka' komi'ram dɨr. Ampɨx jix dhumaaram tu oirɨda', gio na bhaan pɨx jix ka'ook ka', pu cham bhaai'n ka' na jax jum sɨlhña'. Maa'n gu cham kɨɨ' ii'mda' pui' ja'k duuka'. Mambhɨɨx daman xijum baik oidha' bap duu na dɨr pui' ba tu'ii'. 12 Nat pai' dhuuk tɨɨ gu Jesuus na mi ja'p daa, mu ja'k xi baidhak amuub jup tɨtda:

—Xiib ya' dodhia' ap ji matgɨm jiñ jaduuñ dhi' nap tu' kɨ'n jix ka'ook. Cha'p jax kam aa'nda'.

13 Ba' palhɨɨp bhai' xi dhaa komi'ram. Jotmoda' mi' bhai' jim sɨlh, jix kɨɨ'p jum duu. Ba' gu ubii ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. 14 Ba' bhai' ji bhaam gui' na mi'r gɸ'kam ka' chiop nat ba tu dua'ñ gu Jesuus na tɨi cham tum juan. Jup ja tɨtda bɨix nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—Jano' pim bha jimmɨda' na pai' dhuuk tum juanda' no' pim jix dhuduadhik, cham tu' xib na pai' dhuuk aagix nach cham tu' jax buada'. Tu' ka'm japim xi chɨ nɨi'ñdhat.

15 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Pui' pɨx kai'ch ap ji matgɨm. ¿Kux aapi'm aa cham jɨ'xkat i'chdhapu' gu jam bhuru'xi' piam tu' jam tuuru' no' jano' pɨk giilhim bax chanoom na pai' dhuuk tɨi cham tum juanda'? 16 Pu'ñi dhop ji buusan dhiñ jaduuñ nar boxii'ñ gu Abraam, gu cham kɨɨ' ii'mda' pui' ja'k duuka' nax dhumaaram tu oirɨda'. Mambhɨɨx daman xijum baik oidha' ba tulhiiñchuda. ¿Cham aa gu'r am ba' na dodhia' sia na pai' dhuuk cham tum juanda'?

17 Ba'x xi'ɨraak mi' pui' pup tu'ii' gui' na mi'r gɸ'kam ka' chiop nat pui' tɨɨ'n gu Jesuus, bɨix gu jai' mɨt jup jix xi'ɨ'ra nam pui'p kax bhaakut buiñor. Gu jai' ja'ppɨx ja'tkam nam mi'p tu'ii' dho gi gu' giilhim joidham jix bhai'm ilh jamɨt ji, nam gu' cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨi'ñ nat gɸ'p jum duukam bap tu duu gu Jesuus.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu kai'ñ gu mostaasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Ba'p ja tɨtda ɨp gu Jesuus gu ja'tkam:

—¿Tu'ñ gɨt bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' na jax ja'k ji busaak gu jaroi' no't jix joi'mdak bhaan ba tɨ tɨɨ gu Dios? 19 Ja'pni dho ji busaak na jax gu mostaasa no't jaroi' ii, no't giilhim gɸ' xiboorak gɨ'ɨɨr sia ku gu'r ɨlhi'ch gu kai'ñ, u'ji'm bhai' xi chu kakoska' maamragaram.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na kɨ'n jappukar gu paan

(Mt. 13:33)

20 Gio ba' ja'pnip ja tɨtda:

—¿Tu'ñ gɨt bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' ɨp na jax ja'k jup ji busaak gu jaroi' no't jix joi'mdak bhaan ba tɨ tɨɨ gu Dios? 21 Ja'pni dho ji busaak ɨp na jax gui' na kɨ'n jappukar gu tui' no't jaroi' ba jip duu gu paan, joidham gɸ' bhai' ji jabka' sia kut tɨɨ palhɨɨp pɨx mi bui'ñ.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na gook jix jai'ch gu bapoi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Ba' pui' xi chu ja a'gidhidhat gu Jesuus gu ja'tkam mi ja'p na pai' jax jɨ'dɨlh jir kikcham gio na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jup jir kikcham, jimchu' Jerusaleen ja'k. 23 Ba' maadɨt gu maa'nkam ba tɨkka, jup tɨtda:

—Jiñ jaduuñ, ¿jir gook alh ka' am aa gui' nam buiñor ja'k bhɨɨya' gu Dios, ka' mui' aa?

Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

24 —Dho daipu' gui' nam jɨ'k ja jur daasai bhai' bhaan bubuakia' gu ki'ñgob na pai'r ɨlhi'ch. Aañ jix maat gu' nam mui' bhai' tɨix bubuakik ka' bhaan dhi ɨlhi'ch ki'ñgob, gu' ji nam gu'x xijaim ɨlhdha'. Ba' aapi'm pu'ñi, jam jur japim xi dhaasai xi gaaga' na pim jax ja'k dui bhai' bhaan bubuakia' dhi' dhi ki'ñgob. 25 Gio gu' cham tu' gammɨji bhai' pu kupio'kix ka' dhi' dhi ki'ñgob. Aaya' ji matgɨm gu tanoolh na pai' dhuuk kuupa' gu kiokam. Cham jɨ'xkat ka jam kupio'kdha' no' pimɨt dɨirap dɨr ba bii, sia pim chi tɨi gatuuk mui'p ba tu soon. Gui'p jam tɨɨda' mɨji dɨr: "Jax dhui nañ aañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'." 26 Ba' no' pim gu' jax kai'ch: "Dho aach jir di' nach jum bɨim tu koi'mɨk gio nach jum bɨim tu i'mɨk, mi ja'p jap oirɨt pu tuch a'gi'ñdha' nach pai' jax oi'ñka'." 27 Ba'p jam tɨɨda' ɨp gio: "Jax dhui nañ gu' ba jam aagi'ñ nañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'. Cha'pim bha ja'k mia'n a'jɨda', na pim gu' cham jir kɨkɨɨ' ja'tkam." 28 Ba' giilhim jix buam jum ɨlhdhai bhai' ji susuañia' pim aapi'm. Ba tɨgia' pim ɨp gu' gu Abraam, gio gu Isaak, gio gu Jakob, gio jai' mui' gui' nam bhaankam tu a'gimɨk gu Dios bɨjɨk nam buiñor jup tui'ka', aapi'm gu' pu dɨirap dɨr ba bi'ya' na pim pui' xim aa'nda'. 29 Bɨix kap dɨr na jɨ'x oi'ñga'n gu' gu ja'tkam nam buiñor jum jumpada' gu Dios. Dai ɨp gui' nam jɨ'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' nam buiñor aaya', maap jam ba' tu jugia' bɨix, gɸ'r koi'cham ka' joidham. Gio

gu' cham tu'r Israel kam ka' am dhi' dhi ja'tkam. 30 Ba' dhi' pik bɨɨpɨ' xi dharka' am jai' dhɨt nam xib cham tu' kam jum ɨlhii'ñ, ba' jai' dhɨt nam xib tu' kam jum ɨlhii'ñ, gatuuk dɨr ja'k daraibu' am.

Gu Jesuus nax buam jum aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam
(Mt. 23:37-39)

31 Ba' ji'kchi gu pariseos jum tɨɨtgɨdam mi'p ba ji bubua mɨt na pai' oirɨ gu Jesuus. Ba'p tɨtda am:

—Cha'p mu ja'k jimda' Jerusaleen, na gu' bhai'm o'bhagi'ñ gu Eroodis na sap jum mu'aa'.

32 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Ja'p jum ɨlhii'ñ dho gu Eroodis na gu kaxio. Ja'p japim tɨɨda' nañ dai xib gio kabuimuk pɨx ya ja'p ba ja dudua'ñdha' gu ja'tkam nam jix kako'k, gio jai' nañ ja a'm dɨr mai' ka xi ja jootsa' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'dhi'. Maaxdhiñ ba' ba tɨɨmo', 33 kuñ ji gu' mu ja'k jimda' ji pui' xi chu dudua'ñdhidhat. Xib jañ jɨ'x bhɨɨya', gio kabuimuk, gio maaxdhi. Bhammɨ ja'p jañ ba ji buusnia', na gu' gu jaroi' no' pu'ñi bhaankam tu a'ga gu Dios, jum aa'nda' nam bhai' mu'aa' Jerusaleen, cham tu' maakam ja'k.

34 'Aapi'm ja'tkam Jerusaleen oi'ñkam, ja'p pɨx na pim ja koo'n gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios. Tɨi jam aa'ñdhidha'm pɨx na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' ba tu jam jimda'. Aapi'm ja ma'yasat ja koo'nda' joodai kɨ'n, gu' gu Dios pɨx na bhai' tɨi ja jootosda' nam ba' ya' tu jam a'gidha'. Ja'p na aañ na ñich mui'kim tɨi ji jam aa'ñ na pim mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba tɨ nɨidhidha' gɨt, gu' ji na pim gu' cham aa'. Dhi' ja'p ji buus na jax gu takaarui' no' tɨi pup bɨɨx xix ja boi'spam kat gu maamra'n no' bax ja naa gu tu', gu' ji nam gu' cham mu ja'k a'jɨda' dɨɨlh. 35 Ba' xib ya' dɨr ja'p ja'k, cham pai' pim kañ kaaya' nañ pu chu'm tu jam a'gi'ñdha', ni ku pim cham pai' kañ chɨgia' maaxik. Jano' pim maaxik kañ chɨgia' na pim pai' dhuuk jup tɨ'ya': "ɨJir gǫ'kam gio nax uañ kɨ'n kɨɨk dhi' na bhaankam bhai' ba jim gu Dios!"

14

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax baigɨk ka'

1 Maa'nnim nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu Jesuus tu ko'iim buiñor maa'n gu gǫ'kam pariseo, nat gu' bai na buiñor tu koi'ra'. Ba' sia mi'p daraa am gu jai' pariseos nam jix mai'chim gu Jesuus. 2 Maa'n jup bai mɨt gu' gu maa'nkam na ǫǫka' gu baigɨki' na ja bɨɨm jup tu jugia', bhai' dhɨr ja'p jup daa ba'. 3 Ba' nat ba tɨɨ gu Jesuus, ba ja tɨkka gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam mi'p daraa. Jup ja tɨtda:

—¿Jix bhaai' aa nañ xib dua'ñdha' dhiñ jaduuñ nax ka'ook sia ku cham tum juan, ka' gu' cham aa?

4 Gui' cham ñiok am, dai nam mi' pɨx pu tu'ii'. Ba' gu Jesuus mu jimɨɨk xi dhua'ñdhak gux ko'kkam xi joot na ba jimia' kia'mi'ñ. 5 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu pariseos:

—No't maadɨt aapi'm tu' jam alhii chuk piam tu' jam tuuru' mu pai' ma gɨi jax chu'm tɨ dɨ'n kɨr jano' pik na pai' dhuuk cham tum juan, ¿mɨ' pɨx jap xi ñii'ñdha'? ¿Cham aa nap jotmoda' mu dai'ñññi baabu'?

6 Ba' gui' bhai' pɨx xi ñɨi'ñ am, na gu' cham bhaai' nam jax ja'k jup xi chɨɨda'.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k cham jum xi'ɨrappuda' ja bui gu jai' ja'tkam

7 Ba' gu ja'tkam gui' nam kia'pɨx mi aa-jim nat pui'p ja bai gu gǫ'kam pariseo nam jai' bɨɨma'n jup tu jugia', bɨɨpɨ' dɨr pɨx ji dharaibuim am amuub na pai' daa na xi ja nɨi'ñ gu Jesuus. Ba' xi ja aagi'ñ na cham jir am nam pui' ja'k tu jimda', jup ja tɨtda:

8 —No' jaroi' mu pai' bam tɨtmo, ba' pu'ñi ma jam bai na pim buiñor tu jugia', cha'pim amuub dadaarrɨda' na pai' daaka' gui' na mi'm tɨtmoda', na gu' cham maatɨ' ka' no' aapi'm mi' jam bi'ii'ñka' gu a'toxkar, ka' ba' gu jai' na palhɨɨp iam jix io'm pa'x kɨɨ' ka'm ja nɨi'ñdha'. 9 Mi' dhɨr dho ji jam jootsa' no' pu'ñi jai' mi' ja bi'ii'ñ no' aapi'm cham pɨk kɨɨ' ka'm jam nɨi'ñ. Ba' pui'x xi'ɨ'rai ja'p ja'k ma jimia' pim na pai' cham pik tu' bhaigɨm tu tui'ka'. 10 Gu' ja'pji no' mɨt pai' dhuuk pu'ñi jam bai na pim tu jugia', nammɨ dɨr ju'ñdharam japim pɨx pu ji dharaibuidha' na pai' cham pik tu' bhaigɨm tu tui'ka'. Mi' ba' dɨɨlh no' jax kai'ch gu jaroi' na jam baidha' na pim mu ja'k daraibu' amuub, mu ja'k japim dho ba'p ba jimia'. Ba'x bhai'm taatɨt japim mi'p ba darka' bɨɨma'n gio ja bɨɨm gu jai' na mi'p ja chiñia', ba' bɨɨx pɨx jix bhai' jam aa'nda' am gu ja'tkam nam mummɨ dɨr ja'p darka' na pim bɨɨma'n xi chu kua'da' gui' na mi'm tɨtmoda'. 11 Na gu' gu jaroi' no' gampai'm ɨlhii'ñ, joidham jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñdha' am gu ja'tkam, gu' cham tu' kɨɨ' ka'm nɨi'ñdha' am ji no' dai gǫ'kam jum taat.

12 Ba' nat pui' xi ja tɨɨdak gu Jesuus gu ja'tkam, jup tɨtda ɨp dɨɨlh gu gǫ'kam pariseo nat bai na bɨɨma'n tu jugia':

—Gio aap jiñ jaduuñ nap jir kiokam, nap pai' dhuuk ja bai'ñdha' gu ja'tkam nam jum bɨɨm tu jugia', cha'p dai gui' ja bai'ñdha' nap jaroi' ɨlhii'ñdha' nam pu chu'm kɨ'n ja'k jup jum buidha', pui' na jax gui' nam jir jix bhabhai'kam ka' jum bui, piam gum jaaduñ, piam gux chutumñigam nam ya ja'p amuub oi'dha' nap pai' kio. 13 Gu' gui' ji nap

ja baidha' nam cham tu' bia' ni jɨ'x, gio gui' nam jix mama'mkulhi', gio gui' nam cham ñiññia. 14 Mi' dhɨr ba' dai nap jix bhai' pɨx bam taat ka', na gu' ja'k jum buidha' gu Dios jano' nam pai' dhuuk duduadiɨ baapmigia' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'nda', sia kum gu' dhi' cham ja'k jum buidha' gu ya' jotmoda'.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai na gɸ'r koi'cham ka'

15 Ba' maadɨt gu maa'nkam nat kai gu Jesuus nat koi' bhaan tu a'ga gux dhaam kam, jup kai'ch:

—¡Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam buiñor aaya' gu Dios nax io'm jir gɸ'kam! ¡Biima'n tu jugia' am gu'!

16 Ba' gu Jesuus jup kai'ch:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix aa' na tu jugia' jurnɨk kam mui' ja biim gu ja'tkam. Gu tujuandam tugi'ñ mɨjɨ ja'p xi joot na pu ja tɨi'nmɨra' gu ja'tkam nar koi'cham ka'. 17 Ba' nat pai' dhuuk bam ai nam tu jugia', gio mɨjɨ ja'p jup xi joot gu tujuandam tugi'ñ na mui' ba ja baidhika' gui' nat biipi' dir ba ja aa'ñ nar koi'cham ka', mi' pu ba tu bhiix. 18 Gu' ji na gu' na mu ja'p tɨi pui' ba ja tɨtdaim ɨp gio, cham ka aa' am. Jup kai'ch gui' nat biipi' pui' tɨi xi chii'n: “Aañ kia'pɨx alhi'ch saba'lh maa'n kap gu dibiir. Mu ja'k jañ ba' ka tɨi'mɨra'. Ka xi chuñ uañi'ñka' ap nañ cham mu jim.” 19 Ba' jumai ja'p ja'k pui' tɨip ba tɨtdaim, jup kai'ch pɨx ɨp: “Aañ kia'pɨx ja saba'lh gook gu tutuur nañ kɨ'n tu juana'. Mu ja'k jañ ba' ka matmɨra' no'm moox o'jo'. Cham jañ ba' moo mu jim, ka xi chuñ uañi'ñka' ap.” 20 Ba' jumai ja'p ja'k pui' tɨip ba tɨtdaim, jup kai'ch pɨx ɨp: “Ja'p moo xib pɨk sap muni pai' kañ chiimo' iñ. Cham jañ ba' moo mu jim, nañ gu' mu ja'k ka bhiiya'. Ka xi chuñ uañdha' ap.” 21 Ba' pui' diilh giop ma jii gu tujuandam tɨi pup xi ja baidhimɨk, bhammɨ ba aa'ñdhim gu gɸ'kam tugi'ñ. Ba' gui' tɨi ma bhaam nat cham jaroi' mu jii, ba'p tɨtda ɨp gio: “Dhop xi dhai'ñña' ku gi nap ja bai'ñmɨra' gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x mɨjɨ ja'p nam jix jai'ch dhi gɸ' kiicham, sia gui' nam jix mama'mkulhi' nam mɨjɨ ja'p daraa, gio gui' nam cham ñiññia.” Ba' xi mii ɨp gu tujuandam nat ja baidham. 22 Ja'xpɨx ba' gio mi'p ba ai ji ja baidhat, jup tɨtda gu gɸ'kam tugi'ñ: “Ya' ñich ba ja aich gu ja'tkam na pich jiñ joot, gu' ji na gu' gɸ' ka tu bio' ya ba'k chir.” 23 Ba'p tɨtda gu gɸ'kam tugi'ñ: “Dho giop jup xi dhai'ñña' nap ja bai'ñmɨra' gui' nam mu ja'p daraa ju'ñdharam dhi gɸ' kiicham. Soi'p xi ja tɨtdada' nam ba' bham oidha'. Biix jap am pup ja baidhai gui' nam mi' pai' darka' boi jugii'ñ. Jix aa' iñ gu' nam suudu' ya' dhiñ ba'kgir. 24 Ni maadɨt gu' ku ka tu jugia'ñ biim gui' na ñich biipi' dir tɨi ja bai, aañ nañ pai' jax kai'ch.”

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duiñchu'nda' no'm ba kaichu'

25 Ba' na gamai' ba jimchu' gu Jesuus, mui' gu ja'tkam mu oi'ñchu' am, pɨx chɨbiip kattu' am. Ba' mui' xi ja tiigɨk jup ja tɨtda:

26 —No' tu' silhkam jix aa' na jaroi' gammɨjɨ bañ kaichgɨda', jum aa' na biix juraa'n kɨ'n xiñ dhaanda' gammɨjɨ. Na gu' no'x io'm jix dhaan gu taata'n, piam gu dɨ'ɨi'n, piam gu jajaa'nni'ñ, piam gu maamra'n, piam ku gu' diilh jix io'm xim joi'gɨ'n, cham tu'r am nañ kaichgɨda'. 27 Gu' cham ji no' gu'x io'm xiñ dhaanɨt jiñ kaichu', na gu' cham tu' bhaan jup jum buixi'ñdha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia chi jax jum tulhiiñ biix aixim tu'm kɨ'n. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na gammɨjɨñ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. 28 Na gu' dhi' ja'pni na jax no' maadɨt aapi'm mu pai'x kiisam maa'n gu tɸb bhi'ñbak, ¿cham aa gu' biipi' xi dhaibui xim ga'ngada' ap no' moo aix gu tuumiñ nap kɨ'n tɨimo'? 29 Nam gu' bhai' jim a'ga' gu ja'tkam no' pich xi chu kookbɨk dai joodai mi' xi baapsak mi' dhɨr mi' pui' pup tu'ii'. 30 Jax kai'chdha' am dho gu': “Cham ka aich dho chi gu tuumiñ gu jaduuñ na kɨ'n tɨimo' dhi bhi'ñbak kut ba' ja'xbui' pɨx ji bua.” Tɨip ba' bax xi'ɨrda'. 31 Piam ja'pni ɨp, no'm gook gux io'm gɸ'gɸrkam ba xim koodak, ba' no' gu' maa'n gook alh ja bia' gu sandaarui'x, gu jumai ba' mui', ¿cham aa gu' biipi' xi dhaibui xim ga'ngada' gui' na gook alh ja bia'ka' gu sandaarui'x, no' ja'kbui' kɨ'n mamai'chɨk gu jumai na mui' ja bai'ñchu'nda'? 32 Gu' ba' no' gu' ja'kbui' kat mamai'chɨk na pui' xim aa', mɨjɨ dho xi jootsa' gu tujuandam tugi'ñ na aa'ñdhara' gu jumai gɸ'kam na pui' ba tui'ka', nam chakui maap jum naankia'. Ba' mi' pui' cham tu' kam kokda' am. 33 Pu'ñi ɨp ba' aapi'm, jum aa' na pim cham tu' bhaan jujurtɨka' gu tu' na pim bia'ka' no' pim jix aa' na pim gammɨjɨ bañ kaichgɨda', gio na pim tu' silhkam xiñ dhaanda'.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu on

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 ’¿Aapi'm jax ilhii'ñ no' jax dhuukat mi' jotmoda' cham ka onkak gu on no' jaroi' gɸ' mi' pai' ka bia'? ¿Jax dhui giop ka onkalhia' na ba' gio kɨ'n jup bax chu io'b ka'? 35 Aañ ja'p kai'ch na pu cham tu' ka bhai'n ka', ni gu ɨ'iix ku kɨ'n kax joi'ñdha' sia kut tɨi mi'p xim bui'ñ. Mi' pim pui' ba jimia' jɨ'k na pim jix maatɨt jiñ kɸɸ nañ jax kai'ñkam jup kai'ch.

15

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kasnir bipia'dam
(Mt. 18:10-14)

1 Ba' mui' mi aajidha' am gu tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam na pai' oirɨda' gu Jesuus, nam jix kaim ka' na tu a'gada', sia gu jai' ja'ppɨx ja'tkam nam cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñ. 2 Ba' gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios mi' dhɨr ja'p jix bhaamut a'gichu' am gu Jesuus, jup kai'ch am:

—Jaiñ dhi' na saak mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, joidham cham jax ji ja ɨlhdhat ja bɨɨm tu kua' gux u'ua'tulhdhix kam.

3 Ba' gu Jesuus xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu kasnir bipia'dam, jup ja tɨtda:

4 —No' jaroi' maadɨt aapi'm ja bia' maa'n jix chamaam oo'm gu kakasnir, ba' ma tu bi'aam japich mummɨ pai' nax xa'ɨi', gu' ji no' gu' cham tu jai'ch maa'n nap ba ja nɨnɨɨ'ñ mi ɸɸk, ba' aap jix buam jum ɨlhdhak ma tu gaagam ɨp gio mi' xi ja kuupak gu jai'. 5 Ba' siamri nammɨ pai' ma tɨɨ pich jax chu'm bapaikkam, ba'x bhai'm ɨlhdhak japich xi io'mdak xi mootok ba jii ɨp gio. 6 Ba' mu na pich ai kiicham, xi dhai'bus japich na pich ja baidham gu ja'tkam gui' nap ji'k jix ja maat, ba' jax ja tɨtda ap mi' maap ji ja jumpadak: “Aañ maa'n mai' buak gu kasnir na ñich tu bia'rak. Giilhim jañich jix buam jiñ ɨlh na ñich pai' dhuuk maat na maa'n cham tu jai'ch. Ba' ma tu gaagam jañich, siamri ñich giop tɨɨ nammɨni maa'n kap bapaikkam. Xib jañ ba' giilhim jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'ñ bɨɨm nat jix bhai' tuñ jii.” 7 Pu'ñi ɨp dhox dhaam ja'k, giilhim gɸ'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ɨlhdhak pui' ba tɨɨ'n gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n, nam gu' bɨɨx jix bhai'm ɨlhdha' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor gu jaroi' na soi'm ɨlhdha'. Jix io'm jix bhai'm ɨlhdha' am dhi' buiñor, cham tu' pui' na jax gui' nam bɨɨpi' dɨr pu soi' bam ɨlhdha'.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu ubii na mai' bua' gu tuumiñ

8 ’Piam ja'pni ɨp. No' ji'k mambhɨɨx aixim gu bapaiñum tuumiñ bhai' pai' ka bia' maa'n gu ubii, gu' ji no' gu' cham tu' ja'kbui' ka aix na pai' dhuuk tɨɨ ba ja'kɨlhi'ñ, ba'x buam jum ɨlhdhak nai' ji chu gaa gɸ' ji chɨ bi'ñdhak, pɨx am tu boxkaidhat tu gaagim mi ja'p dɨɨrap gio bhɨjɨ ja'p sasoosna'n. Ba' no't gu' siamri ma tɨɨ na mi' pai' kaat, 9 joidham dhox bhai'm ɨlhdhai xi dhai'ññia' ɨp na ja bai'ñmɨra' gu bɨpnaga'n u'uub gui' na ji'k jix ja mat ka', pui' na jax gui' nam mi' dhɨr ja'p amuub oi'ñka'. Ba' no' gu' jax ja tɨtda' mi' maap ji ja jumpadak: “Aañ maa'n mai' buak gu tuumiñ, mambhɨɨx aixim jañ bha'ñi ka bia'kat dai bapaiñum. Ba' tu ga'ngimɨk jañich ma tɨɨ dakoo. Xib jañ ba' joidham jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'ñ bɨɨm nat jix bhai' tuñ jii.” 10 Pu'ñi ɨp dhox dhaam ja'k, giilhim gɸ'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ɨlhdhak pui' ba tɨɨ'n gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n. Bɨɨx jix bhai'm ɨlhdha' am gu' gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu biapma' na mɨk ja'k bhɨɨya'

11 Ba' jumai bhaan jup ji chu ua'rgidhak mui' ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam, jup ja tɨtda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam gook tu maamar ka' biipibop. 12 Gu gatuuk kam jup tɨtda gu taata'n: “Xi chuñ maakai ap jiñ chaat gum bɨxchu' na jɨ'k jiñ a'm jup tu bipio'.” Ba' maa'n jimdam bɨɨx gook xi chu ja maakak gu ja taat na jɨ'k ja a'm tu bipio'. 13 Ba' jɨ'k pɨx jur nat bɨɨx xi chu ga'rak gu gatuuk kam nat jɨ'k tu' tu maa gu taata'n, mɨk ja'k bhɨi ba' jumai momkoram xi u'uuk gu tuumiñ. Bhammɨ dɨr pu jugio bɨɨx na jɨ'k ua'kat, na gu'x maim ka' ganai' bɨɨx aixim na tu buada' na jax ɨlhii'ñdha'. 14 Ba' jano' pɨk giilhim bhiogi' ma jii bhammɨ dɨr na ka oirɨ, gio gu' pu ba juu gu tumñiga'n. Cham ka jai'ch na tu' jugia', dai na ba uamaim pɨx. 15 Ba' maa'n gu maa'nkam buiñor ma tu jua na bipi'ñxɨ'ñdha' gu tatooxkolh na ja bia'ka'. Mummɨ ja'p chianda' na bipi'ñxɨ'ñka' na pai' tu ga'mbhar ka' gui' gu maa'nkam. 16 Tɨix ñaakɨt nɨɨ'ñdha' gu tatooxkolh ja koi'dhara' nam ja maakda' mi kiicham, giilhim uamaidha' gu'. Aa'nda' gɨt nam jax tɨɨda' na jai' palhɨɨp jup xi jugia' na kɨ'n jɨ'x jup bam guguuxdha', gu' ji nam gu' cham pai' jax jup tɨtdada'. 17 Ba' mɨkkat jup jum aa': “Bhammɨ chi giilhim gɸ' na ja bipio' gu koi' gu tujuandam tugi'ñ guñ chaat, aañ gu' ya' ja'k giilhim uamaim sia kuñ pui'p jir tujuandam. 18 Gɨ no' ñich gio mui'p jii bhammɨ, ja'p jañ chɨɨda' guñ chaat na ñich mañ ua'tulh buiñor Dios gio buiñor dɨɨlh. 19 Ja'p jañ chɨɨda' na cham pui' kañ iimda' nañ jir maraa'n, na ñich gu' buam pɨx alhio. Ja'p jañ chɨɨda' na ja'p pɨx bañ bia'ka' na jax maadɨt gu tujuandam tugi'ñ.” 20 Ba' pui'm aagɨk pɨx kikbo bɨɨx boi nat ba jii bhammɨ buiñor gu taata'n.

’Ba' yammɨ dɨr ja'p mui' ba jim nat ba tɨɨ gu taata'n, mu dai'bus nat namkim. Io'mdak xi koom gio nat chiñxɨ, nat gu'x joi'mdak tɨɨ na yammɨ dɨr ja'p mui' soi' ba tui'dhi' na mui' ba jim. 21 Ba'p kai'ch gu maraa'n: “Jiñ chaat, aañ gɸ'kam kɨ'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios gio aap jum bui. Cha'p pui' kañ iimda'

nañ jir jum mar, na ñɨch gu' buam pɨx jum alhio." 22 Gu' ji na gu' gu taata'n cham pui' ɨlhii'ñ, jup ja tɨtda gu tujuandam tugi'ñ: "Gor xi chɨ tɨ'ɨi'ñ dhiñ chio'ñ gu jajannulh gux kɨkɨɨ', xi chu ua'pui pim mɨjɨ na naangia' ba'k chɨr. Suusak japim jup xi aa'ñdha', gio maa'n aniiyu pim jup xi dhaaxdha' nobi'ram. 23 Xi boopoya' pim ɨp ba' na pim saa'npu' gu tuur jax chu'm nax dhua. Mi' pim ba' xi mu'aa' kuch ya' tu jugia'. 24 Giilhim jix bhai'ñ chaat iñ gu' na ñɨch giop ba tɨɨ dhiñ chio'ñ nat mui' tanoolh mai' gɨɨsɨk, panaas ku muukix kat gio duadɨk ya'p ba oirɨ." Ba' ja'xpɨx giilhim mi' bar koi'cham.

25 'Ba' gu bɨɨpɨ' kam maraa'n mummɨ ja'k jup ka oirɨ ga'mbhar tɨr nat gu sɨpdhi'ñ mi' ja'k ba ai. Mɨjɨ pɨx gɸ' kɨ'n tum sab na mui' ba jimchu', pu cham maat na jax kai'ñkam mɨjɨ tum sab, tɨm nɨɨ'chu' kam tum kai'ch. Ba' nax io'm amuub ba jimchu', 26 maa'n gu tujuandam xi baidhak xi chɨkka na tu' jax jum bua. 27 Ba'p tɨtda: "Dho sap nat giilhim jix bhai'm ɨlh gum taat nat gio ya'p ba ai gum xiku' nat mai' gɨɨsɨk, nat gu' sap jix kɨɨ' ya ai. Tu chia ba' nam mu'aa' maa'n gu tuur jix dhuakam nach tu jugia'. Mi' dho ba' bhaajim xib." 28 Ba' gui' dai nat bhai' ji bhaam. Mummɨ ja'p mɨk pɨx pup kɨɨk. Cham mui' ka ai. Ba' mu jimɨɨk gu taata'n tɨi soi' ba tɨtda na mu aaya'. 29 Jup kai'ch gu maraa'n: "¿Nap ba' aañ cham pui'x bhai'ñ buañ chaat nañ gammɨjɨ ya'm palhbui'ñ gu tu' nap jax bua? Tɨɨ' nañ tɨi pɨx bhaan ji bamgidha' nañ tu juantu'nda', pɨx cham jiñ jɨɨpdhidha' iñ. Jumai oidha' bap duñia', ya' pui' nañ jax jum bɨɨm bap tui'ñgɨda'. Chakui ñɨch moo pai' dhuuk maa'nnim cham jum kai. Mi' pui' tu duñɨɨdha' iñ gu tu' nap jiñ chianda'. Ni kup cham pai' dhuuk jax kai'ch nap ɨam tu' karbax xiñ makia' nañ ja bɨɨm jup tu jugia' gui' nañ jɨ'k jup jix ja maat. 30 Gu' dhi' gi ba' gum tumñɨ' nat xi ja onbai'ñdharak gu oipodam u'uub bhai' ga'm ba jim, mi' xi mui' pich ji gu' gu tuur jix dhuakam sia kup tɨɨx maat nat jax jum alhio." 31 Ba'p kai'ch gu taata'n: "Ba tum ɨimchudhix ji matgɨm jiñ chio'ñ nañ jɨ'k tu' tu bia', bɨɨx bar tu aap ga'n, nap gu' maaxik gammɨjɨ ya'p tui'ñgɨt jiñ palhbui'ñ gu tu' nañ jax bua. 32 Dai pɨx ji na gu' xib jich a'm jum aa' nach bɨɨx maap jix bhai'ch chaatɨt tu jugia' nat ya' ba ai gum xiku' nat mui' tanoolh mai' gɨɨsɨk, panaas ku muukix kat gio duadɨk ya'p ba oirɨ."

16

Gu Jesuus na tu a'gaˈ bhaan ji uaˈrgidhai maa'n gui' na iampɨx gɸ'kam kɨ'n daaka' jabui gu jai' tujuandam

1 Ba' gu Jesuus dɨɨlh jup xi chu ja a'gi dai gui' nam jɨ'k kaichu' pui' bhaan jup xi chu ua'rgidhak, jup ja tɨtda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix chumñigam maa'n bia'ka' gu tujuandam na mi' dhɨr jup tu ja chianda' gu jai' tujuandam tugi'ñ. Ba' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' dhi' dhi tujuandam na jax chianda' gux chumñigam. Ba' gu jai' tujuandam ba aagi'ñ am gux chumñigam na cham mi' pui' tu dui'ñchu'. 2 Ba' gux chumñigam xi chu joochxi na mu jimda' na tɨkka' no'r sɨlhkam. Ba' mummɨp ba ji buus, jup tɨtda: "¿Jir sɨlhkam aa nap cham mi' pui' duiñchu' nañ jax jum aagi'ñ? Eap tu ua'mɨr gu u'uan gui' nap bhaan tu daasaim nañ xi chɨgia' no'p mi' pui' tu duiñchu', piam ku gu' cham kuñ aañ ya' dɨr jum buusaidha'." 3 Ba' nat mi' dhɨr buusnɨk gamai' ba jimchu' gu tujuandam, jup jum aa'ntu': "¿Tu'ñ ba' bhaan ka tu juana', na gu' bañ buusaidha' gu kiokam na ba tɨgia' guñ u'uan? Cham tu' bhai' iñ gu' nañ tu juana' jaraar ta'm nañ gɨt jup ba tɨ ɨxia'. Jix xi'ɨr iñ ɨp nañ pui' nai' ja tañɨidha' gu ja'tkam gu tuumiñ. 4 ¡Aa, bax maat iñ nañ jax ja'k duñia'! Ja'p jañ ja tɨɨda' gui' nam ua'tu'n gu kiokam nam jɨ'k pɨx namkidha' nam ba' dhi'x bhai'ñ dhuñia'." 5 Ba' jɨ'ma'n pɨx bhai' ji ja bai gui' nam ua'tu'n gux chumñigam. Jup tɨtda gui' nat bɨɨpɨ' mi ai: "¿Jɨ'k jap moo ua'tu'n gu kiokam?" 6 Ba'p kai'ch gui': "Maa'n jix chamaam oo'm kastaañ dho gu oliibus baraa'." Ba'p tɨtda: "Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui atoxkor ta'm jumaip duñia' gui' na bhaan jix maatɨ'. Ya'ni gu u'uan. Gook oo'm daman mambhɨɨx kastaañ jap pɨx mi dhaasa'." 7 Ba' jumai mɨjɨp xi chu joochxi na mu jimda', jup tɨtda ɨp nat mi' ba ai: "¿Aap jɨ'k jup ua'tu'n gu kiokam?" Ba'p kai'ch gui': "Maa'n jix chamaam oo'm janee' dho gu tiriik." Ba'p tɨtda ɨp: "Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui jumaip duñia' gui' na bhaan jix maatɨ'. Ya'ni gu u'uan. Maakob oo'm janee' pɨx jap mi dhaasa'." 8 Ba' gux chumñigam gatuuk ba maat nat jix aich nat jax ja'k duu gu tujuandam tugi'ñ kat na ba' cham mu ja'p pɨx mai' gɨɨxix ka'. Maaxik pui' ja'k tu jim am gu' gui' nam cham mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, jix io'm jix aichu'n am nam jax ja'k duñia' gu tu' na dɨɨlh jir jup ja duiñ ka', cham tu' pui' na gui' nam mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios.

9 'Jir am ɨp dho na pim mui' mai'chia' gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n nax chu ua'tulhdhix, na pim gu' dhi' kɨ'n ba' ja mai'chia' jai' gu ja'tkam, nam jaroi'x bhai' jam tɨɨdai jam aichdha' maa'n kap nam pai' gammɨjɨ bhai' pu ba oi'ñka', jano' na gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n cham pai' ka matgilhia'.

10 'Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no't mi' pu tu duu gu tu' palhɨɨp jup jum duukam no' mɨt chia, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' ɨp na sia gu gɸ'p jum duukam mi' pui'p

duñia' no' mit chia. Gu' ji no't gu' gu palhiip jup jum duukam cham mi' pu duu, pu dhi' bhaan jup jix maati' ka' na cham mi' pui'p duñia' gu gɸ'p jum duukam. 11 Ba' pu'ñi ip aapi'm no' pim cham mi' pui' duñiim gu tuumiñ na jax ja'k jum aa' na pim duñiidha', dhi' bhaan jix maati' ka' na pim sia cham tu' mi' pui'p duñia' na pai' dhuuk tu jam makia' gu Dios gui' nax dhaam ja'k jix chu jai'ch na cham ji'xkat tu ju'ngi. 12 Piam pui' na jax sia gu jaroi' no' pim cham mi' pui' tu duñiim gu tu' na tii jam chiñia', ¿tu' pim ba'p niirda' nar jam namki' ka'?

13 'Gio gu' na pim jax bax maat na cham jir am na gu jax chu'm tujuandam gok kap tu juanda' maa'n jimdam, na gu' cham tu' biix gook jix bhai' tu ja juañdha', jumai dho pix jup bhaamkidha' gu jaroi' na buiñor tu juanda', mikkat jumai ip, mi' pum buada'. Dhi' ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham bhai' mi' pui' jimda' gu jaroi' na jax jix aa' gu Dios, no' daix chu aa' na git xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch.

14 Ba' gu pariseos dai na mit xi a'sik gu Jesuus na pui' kai'ch, nam gu' dai tuumiñ jix joojoi'ñdha'. 15 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Aapi'm na pim pariseos jum tiiti' sap pik ba' panaas joidham mi' pui' xi jiim japim na jax jix aa' Dios, gu' ji na gu' dai nam xi jam nii'ñdha' pix gu ja'tkam, nam sap ba' pix jix bhai' jam aa'nda'. Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Dios jam jujur am na pim jax pik ja'k jir tu'm, sia ku pim gu' ya' ja bui gu ja'tkam tii pui' xi chu'ii' na pim jir kikii'. Na gu' ya' ja bui gu ja'tkam, sia kum moox kii' nii'ñ panaas gu tu', gu Dios cham kii' nii'ñdha'.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' nam aa' na pui'm duñiidha' na ji'k jax tu aagix

16 'Gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak na jax ja'k tu aagix ka', mi' pix juugit dhi' bhaan tu a'ga mit gui' nam bhaankam ya oipimik gu Dios na pai' gu Juan ja'tkam bopkondam. Mi' dhir bha ja'k maakam tu'm bhai' ji chum a'ga na jax ja'k tu't jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. Ba' dhi' na jax chu'm tum a'ga, biix tiix maachik kat mi' pui'x jimiik am gu ja'tkam.

17 'Ku gu' biix mi' pui'm duiñchu'nda' ji na ji'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bijik, na gu' biix jum aa', cham tu' pui' na dhi dibiir gio dhix dhaam na cham pik jum aa' siat chi cham pai' matgir jax chu'm tanoolh.

Gu Jesuus na pui' ba ti'ya' na cham tu' pui' ka ja bia'ka' gu Dios nam jir jum bipnagim ka' gu jaroi' no't mai' xi buak gu biipi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhii

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'No't jaroi' mai' xi buak gu biipi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhii, cham tu' pui' ka ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Gio gu ubii na mai' buix ka' no't jaroi' bhai'p ji bhii, pui' cham tu' pui'p ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Ja'p pix ba ja ilhii'ñdha' na jax gui' nam jir ganai' pix.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam jix chumñigam gio maa'n Laasar tiigim na cham tu' bia'ka'

19 'Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix jai'ch ka' giilhim jix chumñigam. Gammiji joidham jix bhai' xim duuka' kii'n gux dha'ram namkim gu jajannulh, gio gammiji nabap tanoolh jix bhai' tu kua'da'. Nammi ji chi kiiska' gu koi' gam na joidham xi chu yooxmadhix ka' bha ja'p. 20 Ba' maa'n jup jix jai'ch ka' gu maa'nkam Laasar tiigim na gammijix ka'ook ka' kii'n gu bippri'x na ɸɸka'x kobkom biix na ji'x tukga'n. Pu cham jir tu' bia' kam ka' ip. Dhi' ba' gammiji mi' daaka' ki'ñgob na pai' kioka' gux chumñigam, 21 na tii niirda' na iam ba makia' git sia gui' na bhai' dhir iigisda' na pai' tu kua'da'. Ba' gu go'ngox mi a'jit jup tuspuni'ñdha' am gu Laasar na pai' jax jix bippri'xi' ka'. 22 Ba' maa'nnim ampix muu gu Laasar pui' xim tulhiiñaimik, baidhak jamit ba'x dhaam ja'k gu noonbi'ñ gu Dios na buiñor bap tui'ka' gu Abraam na pai' joidham jix chu abhaar. Ba' ji'k jurni'ñ kii'n jup ma muu gux chumñigam, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai' duiñxim yaas jamit ji, gu' ji nat gu' pu jii mu ja'k na pai'm tulhiiña'. 23 Ba' giilhim jix buam tu tatda' gux chumñigam na bam tulhiiñ ja biim gui' na mit pui' koi cham mi' pui' ji jimiik na jax jix aa' gu Dios. Ba' mijimmi dir ba tii gu Laasar na biima'n jup tu'ii' gu Abraam. 24 Ba'p kai'ch gɸ' ki'n: "Jiñ boxii Abraam, iam xiñ palhbui'ñ nañ ya'ñ chulhiiñ tai chir. Xi chiñia' ap dhi Laasar na iam xi bargidhai gu dee'n ga'n bhañ juulhdhara'ñ ñiin am. Giilhim jix buam tu tatda' nañ jix chanoom." 25 Ba'p kai'ch gu Abraam: "Jax dhui nat jix bhai' tum jii aap jiñ boxii nap duakat jum tuuku' bhaan, gu' dhi Laasar jum tulhiiñaimik. Pui' ku ba' xib ya oiriñ biim na pai'x bhai' tu tatda' gammiji, na gu' pu'ñi ja'k jir mai'chik ga'n. Aap ba' mi' ja'k jum a'm bipio' nap pai' ba' bam tulhiiñ. 26 Gio gu' cham bhaai' na jaroi' ya' dir mu ja'k buusnia', ni mu dir bha ja'k, na gu' giilhim gɸ' irban jix chi'iik. Jumai momkoram jup tu'ii' ap aap, gio aach jumai ka'm ip." 27 Ba'p kai'ch gux chumñigam: "Dho piam jap mu ja'k jootsa' na pai' kio guñ chaat. 28 Mi' dharaa am jix chamaam guñ jaaduñ na ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham bha ja'k bhiiya' ya tai chir nañ pai' bañ chulhiiñ aañ. Giilhim jix buam tu tatda' gu'." 29 Ba' gu Abraam jup

tɨtda: “Jax dhui nam bia' gui' nat Moisees tu ua'nak, gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'gimɨk gu Dios. Gui' ka'm tu daa bɨɨx na tu'm aa' nam pu duñia' nam ba' cham mi' ja'k bhɨɨya'. Dai ji nam tɨ jɨɨ'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch.” 30 Ba'p kai'ch gux chumñigam: “Pui' dho tɨi nap jax kai'ch jiñ boxii, dai pɨx ji nam gu' cham tu' jax ji chɨ'ji tɨ jɨɨ'ñdha' no't jaroi' muukɨk gio duadɨk jup ba tu ja a'gidhim.” 31 Ba' gu Abraam jup tɨtda: “Pui' pɨx ɨp ji matgɨm sia kut tu' maa'nkam muukɨk gio duadɨk mi ja'p jup ba kɨɨk, pɨx ji no'm cham tɨ jɨɨgi'ñ nat jax tu ua'nak gu Moisees, gio gu jai' nam bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam, nam gu' dɨɨlh cham mi' pui' jimiik ka'.”

17

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ña pɨx dhuim ua'tulhdha' gu jaroi'
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus gui' nam kaichu':

—Gammɨjɨ pɨx jix jai'ch ka' am gu ja'tkam nam tu baidhidha' mu ja'k na pai'x chu ua'tulhdhix. Tɨiñ jix buam jiñ aa'nda' bhaankam gu jaroi' no't jax dhuukat maadɨt aapi'm mu ja'k jam bhɨich na pim kia'pɨx jiñ bui ba tɨ jɨɨgi'ñ, na gu' mi' dhɨr cham bhai' ka tu jimia' na pui' xi jam doodai. 2 Iam chix bhai'p tu jimia' ji nam bɨɨpɨ' dɨr mu pu ba bua' suudai' chɨr, bha bulhdhai gu gɇ' mattur na chakui maadɨt jam ɨatgidha'. 3 Ba' aapi'm xim nuukdat na cham jaroi' jam ɨatgidha'.

’No't jax chu'm jam jaduuñ mam ua'tulh jam bui, xi aagi'ñdha' pim na cham pui' ja'k tu jimda'. Gu' ba' no' gu' jax kai'ch na cham pui' ka tui'ka', aapi'm jup tu uañi'ñka'. 4 Sia chi moo xijum gookim gu tanoolh jum ua'tulh jum bui, tu uañi'ñ ka' ap no't ja'kbui' kim pui'p jum tɨɨ'n na cham pui' ka tui'ka'.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨɨda' gu noonbi'ñ nam cham iam ja'xbui'x bɨiñak buiñor gu Dios na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa

5 Ba' gu noonbi'ñ gu Jesuus jup tɨtda am:

—Jich jaduuñ, jich aagi'ñdha' ap nach jax ja'k jix io'm buiñor jix bɨiñak ka' gu Dios.

6 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Jax dhui na pu ni palhɨɨp ku pim iam jix bɨiñak buiñor gu Dios. Kani no' pim sia ja'xbui' buiñor jix bɨiñak ka' gɨt na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa, ba' no' pim jax tɨtda dhi tua na mi'ñi kɨik na dɨilh jum takbunai mummɨm daasa' na pai' gɇ' suu'n gu suudai', pui' dhop ji buusnia' gɨt.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r tujuandam

7 ’No' jaroi' maadɨt aapi'm bia' gu tujuandam, ba' no't gu' tu bia'rak gu baak piam kut tu moikdarak, ni kup iam jax tɨɨda' na pai' dhuuk mi' ba aaya' kiicham: “Bi chu ju'. Bha'ñi bax chu bhai.” 8 Gu' ja'pji ja'kbui' kat nap mi chiñia' na tu bhaidhai tum makia'. Nap pai'x bhai' xi koi'choi nap ba'p ba chiñia' na tu jugia'. 9 Ni kup jup xi taxchaabgi'ñdha' nax bhai' tum buixi'ñdha'. 10 Ba' aapi'm pu'ñi na pim jir tujuandam buiñor gu Dios. Na pim pai' dhuuk tɨɨmoidha' gu tu' na jam chianda', ja'p japim kai'chdha': “Ni jɨ'x kuch cham jir kɨkɨɨ' tujuandam buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' dɨilh jai' tu' pup jax xi bua, daipu' na jax pɨx jich chian.”

Gu Jesuus na ba ja dudua'ñdha' mambhɨɨx gui' nam tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'

11 Ba' gu Jesuus na Jerusaleen ja'k jim, mi ja'p a'jim na pai' jax Galilea bhaan bipio' gu dɨbɨɨr gio na pai' jax Samaaria bhaan jup bipio'. 12 Ba' na maa'n kap ba aajim na pai' jɨ'dɨlh jir kikcham, yammɨ dɨr ja'p mui' ba tɨ nɨi'ñ am mambhɨɨx gux kako'kkam na ja ɇɇka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'. 13 Ba' mui' ba jiiñkai'ñ am gu Jesuus, jup kai'ch am:

—¡Xich dhudua'ñdhak jich jaduuñ! ¡Iam jap xich joi'mdat xich chɨgia'!

14 Ba' nat ba ja tɨi gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Ja bui pim xi jimia' gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhai' gɇ' chiop, nam jam tɨgia' na pim bax kɨkɨɨ'.

Ba' nam gamai' ka jiimchu', joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat, bax kɨkɨɨ' gu ja tutku' nam xim nɨnɨi'ñ. 15 Ba' maadɨt mi' dhɨr pu ja'k gɨi nat bam tɨi na bax kɨi' xi taxchaabgidhidhat gu Dios gɇ' kɨ'n. 16 Silh jii ɨp gio mu na pai' gu Jesuus, ba' mi' o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok ba taxchaabgi'ñ nat ba dua'ñ. Jir Samaaria kam gu maa'nkam. 17 Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—¿Kux cham tu'r mambhɨɨxi'ñ am aa gux kako'kkam na ñich ja dudua'ñ? ¿Pu jii mɨt aa ba' gu xijum maakob? 18 Dai bak ba' dhi' na cham jir Israel kam bhai' xi jii nat bha taxchaabgidham gu Dios.

19 Ba'p tɨtda gu maa'nkam pui' xi chɨ'ɨɨk:

—Pu ba dua pich ji matgɨm jiñ jaduuñ, cha'p jax kam aa'nda', na pich gu' bɨɨx jum jur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñ buiñor gu Dios. Ba jimia' ap xi kɨkboi.

Gu pariseos nam ba tɨkkada' gu Jesuus na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm tɨ tɨgia' gu ja'tkam
(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ba' gu pariseos bhai' ba tɨkka' am gu Jesuus na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm tɨ tɨgia' gu ja'tkam. Ba'p ja tɨtda:

—Jax dhui na pim cham tu' maaxik tɨgia' na pai' dhuuk gu Dios jix joi'mdat ja a'm tɨ tɨgia' gu ja'tkam. 21 Cham tu' pim jax tɨ'ya': “Jaña, mi'ñi ba ai.” Piam ja'pni: “Bhai' sap

pai' ba ai." Gu' gu Dios pu xib na ya'x joi'mdat ja a'm ba ti niidhim gu ja'tkam.

22 Ba'p ja titda dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm jax chu'm tanoolh gio tiip ba xiñ chiigik ka' maaxik ja'p na jax xib, gu' ji na pim gu' cham pai' kañ chigia'. 23 Jai' dhit bhai' ji jam iatgi'ñdha' am gu ja'tkam, jup kai'chdha' am: "Mi'ñi ba ai guch Xoi'kam." Piam moo jax kai'chdha' am: "Muni sap pai' ba ai guch Xoi'kam." Cha'pim mi' ja jiigi'ñdha', na gu' cham jir silhkam ka'. 24 Na gu' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ja'p tu't ya aaya' iñ na jax gu duuk no't bipgi na jotmoda' mui' kap tum tonnia'. 25 Ku gu' biipi'm aa' ji nam jiñ chulhiiñchuda' gu ja'tkam nam xib ya'x jai'ch, nam gu' cham jiñ kiigalhdha'. 26 Ba' jano' na ba miamlhidha' nañ gio bhai'p jimda', cham tu'p jum buixi'ñdha' am gu ja'tkam, pu cham jiigi'ñdha' am gu jaroi' sia ku tii ja aagi'ñ. Pui' ip na jax jano' nat tis gu suudai', na tii pup ja aa'ñdhimik gu Noee gu ja'tkam na jax tum duñia', 27 gu' ji nam gu' pu cham jiigi'ñdha'. Cham tu'p jum buixdhat tu kua'da' am, jix maik ka' am, gio nam jum titmoda'. Jano' ba' tii pix gan ti tii mit nat pai' dhuuk giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n, gu' ji na gu' gu Noee pu irban dir jix bhai' ba' kuupchu' bhaan gu kanuub. Pu koi mit dho gu' biix bhai'kuk. 28 Gio jano' ip na gu Lot, dai gui' mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. Gu jai' ja'tkam cham tu'p jum buixdhat ti isdat tu kua'da' am, sia ku pui' tiip ja aagi'ñdha'. Jix maik ka' am, jai' tu saba'nda' am, jai' tu ga'rada' am, jai' tu ba'pkichaidha' am. 29 Ba' dai tai pix mi' ba duu'n nam cham pum aa', mi' pix pu tum totpok dibiir ta'm. Gu Lot gu' pu biipi' dir ba jimiññor mi' dhir Sodooma nat chakui tai duu'n. Ba' pu biix koi mit gui' nam mi oi'ñkat, nim maa'n kut bii. 30 Aañ ba' pu'ñi ip jano' nañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu'p jum buixi'ñdha' am gu ja'tkam sia kum jai' dhit tii ja aagi'ñ. Ya' pix pu bañ maaxdha' iñ nam cham pum aa'nda'.

31 'Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gui' gu tanoolh, no' jaroi' maadit aapi'm bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, bhai' dhir jap timnii pu jimiññolhia'. Cha'p miji ka bapkida' ba'k chir nap tu' xi bhiiji. Piam no' jaroi' mu ka oiri ga'ram, mi' dhir gammiji ja'k pu jimiññolhia'. Cham tu' na jax jum aa'nda' na mummi ka xi ñorgira' kia'mi'ñ na ba' pik ba jimiññolhia'. 32 Jax japim gix maat nat tu dooda bijik gu Lot gu binga'n, pu'ñi dhop tu jam dooda' no' pim dai bhaan titii'ñcho gu jam bixchu'. 33 Na gu' gu jaroi' no' dai bhaan titii'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham ji'xkat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no't gu' cham tu'p jim buixdhak mi' pui' xi chu duu na jax jix aa' gu Dios, jix bhai' ji na tu jimia'.

34 'Ba' no' jano' pik jir tukaa' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', no'm gook maap mi' pai' ka boobok gu ja'tkam, maa'n pix jañ baidhika', gu jumai ba' mi' pup bi'ya'. 35 Piam no' ñich gu' tataab ja'k ya' ai, no'm gook maap mi' pai' ka tu tua' gu u'uub, maa'n pix jañ jup baidhika', maa'n mi' pup bi'ya'. 36 Piam no'm gook gu ja'tkam mu pai' ka oipo gaa tir, pui' maa'n pix jañ jup baidhika', gu jumai mi' pup bi'ya'.

37 Ba' bhai' ba tikka am gui' nam kaichu', jup titda am:

—¿Jich jaduuñ, ya' aa ba' pui' tum duñia', ka' maakam ja'k aa?

Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Dho na pim jax bax maat no'm pai' pix xikoolh jiim gu nunnui na gu' bhai' tu muukix ka', pu'ñip jix maati' ka' jano' na pai' dhuuk pui' ba tum duñiidha'.

18

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gu ubii gio maa'n gu gé'kam

1 Ba' gu Jesuus bhaan ji chu ua'rgidhak maa'n gu ubii gio maa'n gu gé'kam, ba ja aagi'ñ gui' nam kaichu' na bhaan ja guguuxi'ñ nam cham jim o'jolhdhat gammiji tu daanda' buiñor gu Dios. 2 Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam maa'n kap jir gé'kam ka', na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka'. Cham tu' ka'm ja nii'ñdha' gu ja'tkam dhi' dhi gé'kam, ni gu Dios ku tu' ka'm nii'ñdha'. 3 Ba' mi'p jix jai'ch ka' maa'n gu diilhdhim ubii nat muu gu binga'n. Dhi' mi' tii a'jida' na pai' daaka' gui' gu gé'kam na pu titdada' na bhaankam nokia' nam kokdada' gu ja'tkam mu na pai' kio, 4-5 gu' ji na gu' cham tu'p jum buixi'ñdha'. Mui' tanoolh jup duu na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu gé'kam buiñor gu diilhdhim ubii. Ba' maa'nnim jup jum aa': "Gi no' ñich a'mkamu'n jup ñio dhi ubii ku cham kañ juanda', sia kuñ tii cham tu' ka'm ja nii'ñ gu ja'tkam, ni gu Dios kuñ tu' ka'm nii'ñ. Jir maa'n na bha ja'k jiñ chooñi'ñ."

6 Ba' pui' xi chi'iik jup ja titda ip gio gui' nam kaichu':

—Dho jañ nat siamri dakoo a'mkam ma ñio gu gé'kam gu diilhdhim ubii na cham jum jiipi'ñka' na pu titdada', sia ku gu' tii cham tu' ka'm ti nii'ñ gui' gu gé'kam. 7 ¿Aapi'm ba' cham pu'ñip jam kaaya' aa jax no' pim titda gu Dios nat jam a'm ti tii na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', no' pim gammiji pui' titda nabap tanoolh gio nabap tukaa'? ¿Ka' gu' ka ji miikidha' aa panaas na ba' pik jix joi'mdat ba jam tigia'? 8 Matgim moo jano' ji na jam palhbuidha', cham tu' na gu' miikidha', aañ moo ya' pu jam titda. ¿Siamriñ chi ba' gio ya'p ja tigia' aa

gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan nam jiñ bui ti jiigi'ñdha' jano' nañ gio bhai'p jimda'?

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu pariseo gio maa'n gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam

9 Ba' jai' dhit gu ja'tkam gɸ'gɸrkam jum taat ka' am nam chi sap panaas mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, gu' ba' gampai' ja ilhii'ñdha' am gu jai' ja'tkam. Ba' gu Jesuus jumai bhaan jup xi chu ua'rgidhak ba ja aagi'ñ nam ba'x maatit kaaya', jup ja titda:

10 —Maa'nnim gook gu ja'tkam ma jii mit maa'n kap chiop na mit tu daañim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Maa'n jir pariseo, jumai ba' maadit jir di' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam. 11 Ba' gu pariseo pui' kiikat jix dhaam ja'k xi chi tiigik mui' ji chu daani buiñor gu Dios, jup kai'ch: "Moo taxchaab ba' Gɸ'kam Dios nap jiñ palhbui'ñchu' nañ mi' pui' jim nap jax jix aa'. Cham jañ tu'r jix ixkum na jax jai' gu ja'tkam nam giilhim jix i'xbi', ni kuñ jir pu chu'm na jax jai' nam mai' xi ja iabut gu ja bipna' jai' bhai' ji ja u'. Cham jañ pai' dhuuk jix buam jum duukam jup tu bua. Jum taxchaabgi'ñ iñ ip sia na pich cham tu' pu chu'm ya'ñ dho'ñcho dhi oi'ñga'n bhaan nañ jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gɸ'kam Rooma kam, ja'p na dhi' na bhai' dhir kiik. Giilhim jix u'ua'tulhdhix am gu' gu pu chuutu'm. 12 Aañ gookim jiñ xaabda' na giop bam aaya' na pai' dhuuk cham tum juanda'. Gio gu tu' nañ mai'chidha' nañ tu juanda', gammijim maakidha' iñ na ji'k jum a'm jup bipio'." 13 Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam ja'x mik pa' ji kikbo, ni ku iam xim guguuxi'ñ nax dhaam ja'k xi chi tigia', dai na bhai' xim gibdat bhaastu'n jup kai'ch: "Aapi' Gɸ'kam Dios, xiñ joi'mdaip iam jiñ uañdha' guñ ua'tulhdhara' nañ gilhim jix ua'tulhdhix." 14 Ba' aañ ya' pu jam titda nat gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam ba jii kia'mi'ñ uañchudhix kam gu ua'tulhdhar ga'n, gu' ba' gu pariseo cham. Na gu' cham tu' joi'mdat nii'ñdha' gu Dios gu jaroi' no' dai gɸ'kam jum taat, gu' gui' ji na soi'm ilhii'ñdha' na ba'x joi'mdat nii'ñdha'.

Gu Jesuus na tu ja daañxidha' gu a'aalh (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Ba' jai' dhit gu ja'tkam mui'p ba aichulhdhim am gu Jesuus gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na ja a'mkam tu ja daañxidha'. Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ja tii gu noonbi'ñ gu Jesuus, ba ja ñiok jamit pix gu jai' nam mui' tiip ba ja ua'kat gu ja maamar. 16 Ba' diilh gu Jesuus xi ja baidhak gu noonbi'ñ jup ja titda:

—Cha'pim ja sosbhichulhi'ñdha' dhi ja'tkam nam bha ja ua' gu ja maamar, na gu' pu'ñi chu'm ja a'm jum aa' gu ja'tkam nam jir tu'm ka' na ba'x joi'mdat ja a'm ti nii'dhidha' gu Dios. 17 Cham ji'xkat jaroi' aaya' buiñor gu Dios no't cham pui'm ilh na jax gu alhii, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu maa'nkam jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesuus na jax ja'k mi' pui' jimda' (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Ba' maadit gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam jup titda gu Jesuus:

—Aañ ja'p tu'm xim tikkam jiñ jaduuñ, aap nap jir jix bhai'kam. ¿Jax ja'k jix bhaai' nañ xi chu duñia' nañ ba' mai'chia' nañ jimia' buiñor gu Dios nañ gammijii buiñor bap tui'ka'?

19 Ba'p titda gu Jesuus:

—¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch ap aañ jaduuñ nañ aañ ja'xbui'p jir jix bhai'kam na gu Dios? Na gu' dai gui' nar jix bhai'kam. 20 Gio gu' gui' nap tu'ñ chikka, jix maat ap na jax tu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap tu' jax dhuñia'. Ja'pni bom kai'ch: "Cha'p nai' pix ja biim boppoda' gu u'uub, daipu' gu jax chu'm nar jum biina' ka'p pu biima'n tu kioka' gammijii nap ji'x duaka'. Gio nap cham ja koo'nda' gum bipna' ja'tkam. Ni kup cham ti iixi'ñdha'. Ni kup cham iatbi' ka'. Gum taat jap tu' ka'm jup nii'ñdha' gio gum naan."

21 Ba'p kai'ch gu gɸ'kam:

—Dho biix jañ pui' tii pu tu duiñchu' na ñich dhir bhai'ñ jur ji bhii.

22 Ba'p titda gu Jesuus nat pui' tii:

—Ka bi'iix ji gu' maa'n nap pu duñia'. Biix jap tu ga'rai nap ji'k tu' tu bia' ja makia' gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, bhai'p ba' xi jimia' nap bañ kaichgida'. Pu'ñi ja'k jap ba' bar jix chumñigam ka'x dhaam buiñor gu Dios.

23 Ba' gampai' ji dhuu gu gɸ'kam nat pui' xi chii'n gu Jesuus, jix buam jum ilh, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'. 24 Ba' na bhai' xi ñii'ñ gu Jesuus nat jix buam jum ilh, jup kai'ch:

—¡Ja'p moox xijaim ilhii'ñ am gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti nii'dhidha' git gu Dios! 25 Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na bhai' baakii bui'ram gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na gux chutumñigam nam jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti nii'dhidha' git gu Dios.

26 Ba' jai' dhit gui' nam tɸ kɸɸ, jup titda am gu Jesuus:

—¡Dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' buiñor aaya' gu Dios, na gu' pui'x xijai nach mi' pui' jimia' na jax jix aa'!

27 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Jax dhui na cham tu' xijaim ilhii'ñdha' gu Dios gu tu' nam gu ja'tkam jix xijaim

ɨlhii'ñdha', na gu' bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia'.

28 Ba' gu Peegro mi' dhɨr ja'p jup tɨtda:

—Dho pui' na jax aach na chich cham tu' kap jich buix gu tu' nach ka bia'kat jano' na chich pai' dhuuk tɨ jɨɨ'ñdhak jum bɨɨm ba jiiñ jaduuñ.

29 Ba'p ja tɨtda bɨɨx gu Jesuus:

—No't jaroi' cham tu' bhaan kap jum buix gu taata'n gio gu dɨ'ɨɨ'n, piam gu xiixiogi'ñ, piam gu sɨspidhi'ñ, piam gu bɨnga'n, piam gu maamra'n, piam gu tu' na bia'ka', pui' na gu ba'ki'ñ, ganai' bɨɨx aixim, ba' dai nat pɨx bhaan ji bam na pui' ba tu duñiim na jax ja'k jix joi'mdat bhaan ba tɨ nɨidhidha' gu Dios, aañ ya' pu jam tɨtda na cham jax bua. 30 Na gu'x io'm mui' ba tu iimchuxdha' gu Dios pu ya' na ka duaka' dhi oi'ñga'n bhaan, cham tu' ja'kbui' na jɨ'k cham tu' bhaan jup jum buixdha' bɨɨpɨ' dɨr. Gio daman pup na xi baidhika' jix dhaam na buiñor bap tui'ka' gammɨjɨ.

Gu Jesuus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar baikim ka' ba' dhi' kɨ'n
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Ba' ja'p ja'k dɨlhkob xi ja boosgak gu Jesuus dai gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ jup ja tɨtda:

—Xib jach ba' sɨlh mui' pu ba jimia' Jerusaleen, bhai' na pai' pui' ba tum duñia' ba' na mɨt jɨ'k jax tu ua'nak nam aañ jiñ aagɨt jup kai'ch gui' nam bɨjɨk bhaankam ya ja'p tu a'gimɨk gu Dios. 32 Gu Israel kam ja'tkam jam maaxik jiñ kɨɨsa' ja bui gui' nam cham jir Israel kam, gui'm ba' bɨɨx aixim jiñ buimɨi nam jax ɨlhii'ñ, bhañ xixbuidha' am, jiñ asdam ba' pui' xiñ bua't. 33 Gio nam jiñ gɨbiimɨi, mi' dhɨr jam ampɨx jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh kɨ'n yaa' ji nañ jax ba oirɨda'.

34 Ba' gu noonbi'ñ pu ni jɨ'x ku mɨt jix maatɨt kai na jax kai'ñkam jup kai'ch, pu cham maatɨt kai mɨt na jax kai'ñkam jup ja tɨtda. Na gu' pui' na jax ja tɨtda gu Jesuus, jix xijai na jaroi'x maatɨt kaaya' gu mi' jotmoda'.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gui' na cham ñia ka'
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Ba' nammɨ na mia'n ba aajim gu Jesuus na pai' Jerikoo tɨ tɨɨ', maa'n gu maa'nkam cham ñia kam mi ja'p daakat boi jugii'ñ tu taan gu tuumiñ nam onbai'ñdha'. 36 Ba' nat ba ja kai nam mui' mi ja'p pɨx kai'ch gu ja'tkam nam buan, ba tɨ tɨkka na tu' jax jum bua. 37 Ba'p tɨtda am na Jesuus Nasareet kam mi ja'p jim mui' ja bɨɨm gu ja'tkam. 38 Ba' ba jiiñak gɸ' kɨ'n gu cham ñia kam, jup kai'ch:

—¡Jesuus, boxii'ñ gu Dabii! ¡Iam jap xiñ joi'mdai xiñ chɨɨgɨi xiñ dhua'ñdhai!

39 Ba' gu ja'tkam gui' nam bɨɨpɨ' dɨr jiim, jup tɨtda am tɨi na cham ñiokat daaka', gu' ji na gu' gui'x io'm gɸ' kɨ'n mui' ba xi jiiñak, jup kai'ch:

—¡Boxii'ñ gu Dabii! ¡Iam jap xiñ joi'mdai xiñ chɨɨgɨi xiñ dhua'ñdhai!

40 Ba' mi' pup kɨɨk gu Jesuus nat kai, mɨjɨ xi chu joot ba' nam mu bai'ñxidhika'. Ba'p tɨtda na mɨt mi' ba aich:

41 —¿Tu'ni aañ kɨ'n jum palhbuidha'ñ jaduuñ?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ tɨix aa'ñ jaduuñ nap jiñ dhudua'ñxidha' dhiñ buupui nañ cham ñia. Tɨix chɨ tɨɨgim iñ.

42 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Pu bax kɨkɨɨ' ji matgɨm jiñ jaduuñ, na pich gu' bɨɨx jum jur kɨ'n jiñ bui ba tɨ jɨɨ'ñ.

43 Ba' bhai' ji chɨ tɨɨ gu cham ñia kam nat pui' xi chɨɨ'n gu Jesuus, jix kɨɨ'p jum duu. Ba' dai nat ba oi gu Jesuus xi taxchaabgidhidhat gu Dios jix dhaam ja'k. Sia pui'p xi taxchaabgidhim am gu Dios gui' na mɨt jɨ'k tɨɨ nat dua'ñ gu Jesuus.

19

Gu Sakeo na baidhika' kia'mi'ñ gu Jesuus

1 Ba' mi' ba ai gu Jesuus na pai' Jerikoo tɨ tɨɨ', mui' ji bhɨi ɨrban na pai'r kikcham. 2 Ba' maa'n mi'p kioka' gux chumñigam Sakeo tɨɨgim, dhɨ' maadɨt jir di' ka' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam. 3 Ba' tɨix chɨɨgim gu Jesuus na mi ja'p jim, gu' ji nam gu' giilhim jix kobkom mu jiim gu ja'tkam. Gio na gu' cham jir tɸb ka' gu Sakeo, ja juraab pɨx ju'nka' gu ja'tkam. Mɨjɨ dɨr ja'p ba' tɨi mɨmlhim ja bɨɨbhi', gu' ji na gu' cham pai' dhɨr jir joidham na tigia'. 4 Pui' ba' bɨɨpɨ' dɨr dai'ññɨk maa'n tua ta'm tɨs na sap ba' bhai' dhɨr tigia' na mi ja'p ji buusnia'. 5 Ba' am pup tɨɨ gu Jesuus gu Sakeo na bhai' dhaa tua ta'm nat mi ja'p ji buus, ba'p tɨtda:

—Sakeo, xi chɨmnɨk bhai' dhɨr tua ta'm mai' xiñ baidhak mum ki'aam kuñ mi' xi chɨbiapui.

6 Ba' jotmoda' xi chɨmnɨk bhai' dhɨr tua ta'm gu Sakeo ba baidhak gu Jesuus mu na pai' kio cham jax ji chɨ'ɨɨk. 7 Ba' bhai' ji bhaak jamɨt bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k jiim, sap nat gan mi ai gu Jesuus buiñor gux ua'tulhdhix kam. 8 Ba' gu Sakeo xi kɨkbok jup tɨtda gu Jesuus:

—Aañ ja'pni ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ. Bɨɨx nañ jɨ'k tu' tu bia', ɨrban juugɨt jañ ja makia' gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x. Gu' ba' no' ñich jaroi' tu' ɨɨx, maakobim ja'kbui'ñ ja'k buidha' jɨ'k nañ tɨ ɨɨxdha'.

9 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Pu'jani ja'k jir tu'm ka' am gui' nam tu' sɨlhkam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam. Aap ba'

xib ya' dɨr ja'p ja'k cham tu' mu ja'k ka jim nap pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha'. 10 Dhi' jɨ' ji na ñich bha ja gaagam na mɨt jumai boi bhaan bhɨi na pai' mai'x chɨ gɨixi', aañ na ñich bhaankam bha jii gu Dios. Ba' gui' nañ jɨ'k ja tɨɨgim, gio mi'p ja tuttuim iñ bhaan gu boi na pai' cham mai' ka tɨ gɨixi'.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tuumiñ

11 Ba' gu ja'tkam tɛ́ kɛ́ɛ́ am na mi' pui' tu a'ga gu Jesuus. Ba' xi chu ua'rgidhak bhai' ji chu ja a'gi, nam gu' ja'p jum aa' na dai pɨx no't bhammɨ ba ai gu Jesuus Jerusaleen, dai na gɛ́'kam kɨ'n ba daasa' gu Dios na ba' gɛ́'kam kɨ'n bhai' ji chɨ sɨlhkada'. 12 Jup ja tɨtda:

—Maa'nnim maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam na giilhim jir jix chumñigam ka'. Ba' dhi' dhix chumñigam jumai momkoram dɨr bai'ñ am nam gɛ́'kam kɨ'n daasa', gio ba' bhai'p jimia' dai nam gɛ́'kam kɨ'n xi dhaasa'. 13 Ba' maap xi ja jumpadak mambhɨɨx gu tujuandam tugi'ñ, xi ja maakak ba' mui' gu tuumiñ bɨɨx jɨ'ma'n, jup xi ja tɨɨdak: “Aapi'm ya' kɨ'n ka tu juanda' dhi tuumiñ. Jix io'm mui' pim ba mui'dhalhdha' nañ gio ja'k jup gɨxia'.” Ba' ba jii pui' xi ja tɨɨdak. 14 Ba' gu mi' kam ja'tkam cham jup kɨɨgalhi'ñdha' am, bɨɨpɨ' mɨt ba' mɨjɨ xi ja joot jai' nam bhammɨ pu tɨ'ya' nam cham aa' na dhi'r ja gɛ́'kam tuk ka'. 15 Gu' ji na mɨt gu' sia pui' gɛ́'kam kɨ'n dai, gio ba' bhɨjɨp ji dhuu. Ba' mi' ɛ́ɛ́k nai' ji chu ja joochxi bɨɨx jɨ'ma'n gu tujuandam tugi'ñ na bax maachim na mɨt jɨ'k mui'dhalh gu tumñiga'n nat mi' ja do'ñchidhak. 16 Ba'p kai'chim gui' nat bɨɨpɨ' mi' ai: “Ya'ni ba' gum tumñi'. Mambhɨɨx ja'kbui' pup jañich mui'dhalh na pich jɨ'k ya'ñ dho'ñchidhak.” 17 Ba' gu gɛ́'kam jup tɨtda: “¡Aa gu' joidham ji jia! Jir jix kɨɨ' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jum daasa' nap jir jix kai' ka' mambhɨɨx kap na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na pich gu' mi' pu dhuu gu palhɨɨp jup jum duukam.” 18 Ba' jumai nat mi'p ai, jup kai'chim ɨp: “Ya'ni ba' gum tumñi'. Jix chamaamim ja'kbui' ñich pup mui'dhalh na pich jɨ'k ya'ñ dho'ñchidhak.” 19 Ba'p tɨtda gu gɛ́'kam: “¡Aa gu' joidham ji jia! Jir jix kɨɨ' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jix chamaam kap jum daasa' nap jir jix kai' ka' na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham.” 20 Ba' gu jumai nat mi'p ai, jup tɨtda pɨx gu gɛ́'kam tugi'ñ: “Ya'ni ba' gum tumñi' na pich ya'ñ dho'ñchidhak. Aañ cham tu' kɨ'n tu jua. Jannulh cha'm jañich pɨx xi bhiibgak bha ja'p xi gaamuk nañ pu'ñiñ aa' nañ giop bam makia' no' pich ya' ba ai. 21 Nañ gu' xim ɨɨbhi'ñ nap jiñ ñiokdha' no' mɨt mañ ɨɨx, piam ku ñich dɨɨlh mai' ma iabu. Nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' tu' na pɨx bhaan sia palhɨɨp jup jum duukam, pu duñia' ap jax no' pich ba ɨlh, sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam.” 22-23 Ba' gu gɛ́'kam jup tɨtda: “Dho cham tu'r jix kɨɨ' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ¿Cham bhaai' aa nap muñ dho'ñchidha' gɨt nam pai' mui'dhalhi'ñ jai' dhɨt gu ja tumñi' nap pui' xiñ ɨɨbhi'ñ, nap gu' pui'x maat nañ pu tu duñia' pɨx jax no' ñich ba ɨlh sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam? Siamri gu' jɨ'k jup ba mui'dha' gɨt na ñich jɨ'k juruuñ.” 24 Ba' pui' xi chɨɨdak jup ja tɨtda gu jai' nam mi ja'p guguuk: “Boosgidhai pim gu tuumiñ mu ja'k makia' gui' nat mambhɨɨx ja'kbui' pup mui'dhalh.” 25 Ba'p kai'ch am tɨi gui': “¿Jax dhui na dhi' mui' ba bia', mambhɨɨx ja'kbui' pup na pich jɨ'k ya' do'ñchidhak?” 26 Ba'p ja tɨtda gu gɛ́'kam: “Dho na gu' gu jaroi' no't pu'ñi mui'dhalh gu tu' nam chiñia', jix io'm mui' bhaan ji chu bi'ya' gu tu'. Gu' ji no't gu' pu'ñi cham jɨ'x iam xim guguux na mui'dhalhdha' sia gu palhɨɨp, boosgidhaim dho gu jɨ'k nam tɨi makia' na gɨt kɨ'n tu juana' mu ja'k makia' gu jaroi' nax io'm jix chu juanar ka', aañ moo ya' pu jam tɨtda.” 27 Bhai' pim jup ja ua'pui mi'ñi ja'p xi ja kooda' gui' nam jɨ'k cham aagɨt nañ jir gɛ́'kam ka'.

Na ba aaya' Jerusaleen gu Jesuus
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12 :12-19)

28 Ba' nat tɨɨmok gu Jesuus na mi' pui' xi chu a'gimɨk, ba jii ɨp gio Jerusaleen ja'k na pai' ja'k jim. 29 Ba' maa'n kap soosna'n ba ai na pai' daa gu oidha' Oliibostam, na pai' mia'n bipio' na pai' Betpajee tɨ tɨɨ', gio na pai' palhɨɨp ja'p ja'k Betaania tɨ tɨɨ' ɨp. Ba' gook gui' nam kaichu' maa'n kap ba ja jootos, 30 jup ja tɨtda:

—Jiñ chɨɨmɨlhdhapu' pim maa'n gu jigiarum bhuru'x bhammɨni dhɨr na pai' pɨx jɨ'dɨlh jir kikcham nach pai' ja'k jiim, chakui jaroi' maa'nnim ulh gui' gu bhuru'x. Bhai' bulhka' na pim jax ya' dɨr mu aajidha'. Dai na pim jax bulhio'kai bhañ chɨɨmɨlhdhika'. 31 No' jax dhuukat jaroi' ba jam tɨkka na jax ku pimɨt ba' bulhio'kak ba ji chɨɨmɨrak, ja'p japim tɨɨda' nat gu Gɛ́'kam mu jam joot.

32 Ba' mɨjɨ ji dhuu'n jamɨt, pui' ji chu buus nat jax ja tɨɨ'n gu Jesuus. 33 Ba ja tɨi mɨt gui' nar ja bhuru'xi' nam mi' ka buplhio'k, jup ja tɨtda am:

—¿Jax ku pimɨt ba' gamai' ba ji chɨɨmɨrak dhich bhuru'xi'?

34 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Gɛ́'kam nat bhach joot nach mu tɨɨmɨlhdhika'.

35 Ba' bhai' xi bakxidhak jamɨt gu tɛ́'tɛ́b ja kuktun nam daam dɨr ja tɨi'chu' ba tɨɨmɨrak mu na pai' gu Jesuus, dai ba' na mɨt xi chia na bha daibu'. 36 Ba' na gamai' tu jimchudim, bɨɨpɨ' dɨr ji bapoi'dhat mi' ja iabuim am gu ja'tkam boi cha'm gu tɛ́'tɛ́b ja kuktun nam daam dɨr ja tɨi'chu'. 37 Ba' nammɨ

baas dɨr nam ba' moo gammɨjɨ ja'k a'nsap ba juurkia' bhaan gu oidha' Oliibostam, jix bhai'm taattugɨt pɨx jiiñak ba kattu' am bɨɨx gui' nam jɨ'k kaichu' gu Jesuus, taxchaabgidhim am gu Dios jix bhai'm taattugɨt nam tɨ nɨɨl'ñdha' na bɨɨx aixim joidham tu'm jup tu buada' gu Jesuus, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨɨl'ñdha'. 38 Jup kai'chim am:

—¡Jix oi'm jir gɸ'kam dhi' na bhaankam ya oirɨ gu Dios, gam na joidham jix uañ kɨ'n kɨɨk! ¡Jix bhai'ch chaatɨt jach gɸ'kamtu'nda' gu Dios jix dhaam nat xich joi'mdak bach chɨɨ!

39 Ba' jɨ'kchi gu pariseos nam jup jiim, mɨjɨ dɨr ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup tɨtda am gu Jesuus:

—Jich jaduuñ, ja ñɨokdhaiñ dhim ja'tkam tuk. Jax ñam pɨx kai'chim.

40 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Jax gi dhui nam gu' dhi joodai pɨx jiiñak jup suulhgia' na mi'ñi ja'p daraa no' ñich tɨip xi ja ñɨok nam cham ñɨokda' dhiñ ja'tkam tuk, aañ moo ya' pu jam tɨtda.

41 Ba' nat bhammɨ dɨr ba tu maaxir Jerusaleen na pai' gɸ' daa'ñxim jir kikcham, bhai' ji susua gu Jesuus, 42 jup xi kai'chɨt:

—¡Joidham gɨt no'm pu xib dhi tanoolh jix maatɨt jiñ chɨgia' nañ jir jaroi' dha' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'dha' Jerusaleen, ba'ñ kɸɸji gɨt mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix bhai' tu ja jimia' gatuuk! Gu' ji nam gu' cham maatɨt tɸ kɸɸ, ni nam jix maatɨt tɨ nɨɨl'ñ, ja'p ji buusan nam tu' kɨ'n taa'bidhix. 43 Jum aajim gu' gu tanoolh na pai' dhuuk cham bhai' tu ja jimia', gu ja sandaarui'x chuk gui' nam jix ja bhaamki'ñ bhai' ji ja xikoolhmada' am, maap jam ji ja soo'mdhai pu bɨɨx maa'n jimdam ja kooda' nam jɨ'k bhai' oi'ñka'. 44 Dhi ja ba'bhak pu cham jɨ'k tuukdhixim bi'ya' gu joodai, na gu' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nar ja kuiñcha ka' nam cham aaga' nam mi' pui' jimia' na jax ja'k gɨt jix joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios.

Gu Jesuus na mi' dhɨr ja'k ji ja jootsa' gɸ' chiop gui' nam bɨxchu' mi' ka tu ga'rada'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Ba' mɨkkat mu ba baa gu Jesuus gɸ' chiop. Mi' dhɨr ji ja aadi gui' nam bɨxchu' mi' ka tu ga'ra ɨrban dɨr, 46 jup xi ja tɨɨdak:

—¿Jax ku pim ba' ya' pu tu duuk? ¿Kux cham maat japim aa gu ñɨo'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Dhiñ ba'aak nat mi'm kɨi, mi' dhɨr jix bhai' nam jiñ dhaanda' gu ja'tkam soi'm ɨlhdhat”? Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na mu pai' chiob nam pai'm jumpa'n gux ɨ'xkum.

47 Ba' mi' pu tu ja a'gi'ñdha' gu Jesuus gu ja'tkam gɸ' chiop gammɨjɨ nabap tanoolh. Gu' ba' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios, gio gu ja'ppɨx ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, tɨi maap tu a'gada' am nam tu' bhaan gɨt xi ɨattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. 48 Joidham kɸɸkɸ' am gu' gu ja'tkam na jax tu a'gada' gu Jesuus, sia kum gu' gui' tɨix bhaamut kɸɸkɸ'. Jix ja ɨɨbhidhat gu ja'tkam ba' cham juanda' am gu Jesuus.

20

Nam ba tɨkka' gu Jesuus gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam na jaroi' ba' bhaankam bɨɨx aixim ja aagi'ñ gu ja'tkam na dɨɨlh jax ɨlhii'ñ

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Maa'nnim na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesuus gu ja'tkam gɸ' chiop, na ja aagi'ñ nam jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat ja a'm tɨ tɨgia' gu Dios, mi' ba ji bubua mɨt gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu ja'ppɨx ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam. 2 Ba'p tɨtda am:

—¿Jax chu'm gɸ'kam jap bhaankam ya' bɨɨx aixim tu bua? ¿Jɨr pa ja'k kam gui' nat pui' ja'k jum chia?

3 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho aañ jup jam tɨkka' no' pim jiñ aagi'ñdha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'. 4 ¿Jaroo bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' ya' pai' dhɨr aa gu ja'tkam chia mɨt? Ea gor xiñ aagi'ñ.

5 Ba' bhai' jim tɨ tɨkka mɨt dɨɨlh, jup kai'ch am:

—¿Jax jach tɨ'ya'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat Dios bha joot, pui' ji chɨ'ya': “¿Gu' jax ji na pimɨt ba' cham mi' pui' jii na jax tɨi jam tɨtdaimɨk?” 6 Gio gu' no'ch jax kai'ch na mɨt ya' pai' dhɨr chia gu ja'tkam, bhai' ji bhaaku' am ɨp jich bui bɨix gu ja'tkam, nam gu' bɨix jix bhai'x maat na gu Juan bhaankam tu a'gimɨk gu Dios. Jich kooda'm dho gu' joodai kɨ'n jich ma'yasimɨi.

7 Ba' pui' ma tɨɨ'n jamɨt nam cham maat nat jaroi' bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam. 8 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho aañ pui' cham jup jam aagi'ñdha' nat jaroi' bhañ joot, na pim gu' cham jiñ aagi'ñ aapi'm.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam jix buam tomaat ka'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Ba' gu Jesuus mui' ji chu ja a'gi bɨix gu ja'tkam bhaan xi chu ua'rgidhak na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n nam sap ba'x maatɨt kaaya'. Jup ja tɨtda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu darsak gu uubas mɨk ja'k pu bhɨi, dai gu

tujuandam jɨ'k mi' xi ja do'ñchok nam mi'x bhai' buixi'ñdha' gu ɨ'xi'ñ. 10 Ba' nammɨ na pai' dhuuk jix maat na bhɸbhɸɸ gu uubas, bhammɨ dɨr bhai' tɨi ba joot jumai gu tujuandam tugi'ñ mi' nat pai' ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ, nam gɨt mu makia' na jɨ'k bhaan jup bipio'. Gu' ji na gu' na mi' pui' tɨi ba ja tɨtdaim, dai na mɨt bhai' ji dhaa, gɨbiimik jamɨt pui' mɨji xi joot ɨp gio. 11 Ba' jumai bhammɨ dɨr bhai' tɨip joot. Pui' mɨt giilhim jup xi chɨtdaimɨk xi gɨbiimɨk pui' mɨji xi joot ɨp sia. 12 Jumai ba' bhammɨ dɨr bhai' tɨip joot. Maa'n na mɨt jax dhooda, xi gɨbiimɨk jamɨt jix ɨ'rsu' mi' dhɨr jup ji aadi, pu cham tu' mɨt maa.

13 'Ba'p jum aa' gui' nat tu darai gu uubas: "¿Gi jarooñ ba' mu jootsa' nam ba' cham jax ji chɨ'ji bha makia' gu uubas na jɨ'k jiñ a'm jup bipio'? Gi no' ñich mu joot dhi dɨilh jiñ mar, kat jam chi iam tu' ka'm tɨigɨi makia', nam gu'x maat nañ giilhim jix dha'." 14 Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk tɨi mu ba ai gu maraa'n, jup jum tɨ tɨtda am dɨilh gu tujuandam: "Dhi' dho ba'r di' gui' na bhaan ji chu bi'ya' bɨix na jɨ'k ya'x chu jai'ch na pai' dhuuk mukia' gu taata'n. Ja'pji nach ya' mu'aa', kapbhai' nat ya' ba ai. Aach ba'ch a'm ji chu bi'ya' na jɨ'k ya'x chu jai'ch." 15 Ba' pui' xi chɨ'ɨik bhai' ji dhaa mɨt. Nammɨ gama ja'k ja'p jamɨt xi bhɨik xi mu'aak na pai' cham tɨ ɨx gu uubas. ¿Aapi'm ba' jax ɨlhii'ñ na ja dooda' gui' gu tujuandam na mɨt ba mua gu maraa'n gui' nat mi' tu darsak gu uubas? 16 Mu jimɨi dho ja koodai jai'p mi' ja iabu' gu tujuandam.

Ba'p kai'ch am gu ja'tkam na pui' kai'ch gu Jesuus:

—¡Iam gɨt moo cham jɨ'xkat pui' tuch dhooda'!

17 Gu' ji nat gu' gu Jesuus jix bhai' mui' xi ja tɨigɨk jup ja tɨtda:

—¿Gu' jax japim ba' ɨlhdhat kɸɸ ji gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' ja'pnim kai'ch?:

Gu jodai gui' na mɨt tɨi mai' xi buak gu
bhibhi'ñbakchadam nam jup jum aa'
na cham tu' bhai',
xib dhi' pɨk bhaan jix o'jo' gu jai' joodai.

18 Jix ɨibhidhara' dho dhi jodai. Nɨidhat japim na pim cham dhi' pɨk bhaan ia'lhia'. Na gu' no' pimɨt jax dhuuk bhaan ia'rɨ, ta'tak mi ja'p pup darka' pim. Piam no't jax dhuuk jam tɨim, mataip jam dooda'.

19 Ba' mi' jotmoda' tɨix dhaagɨk am gu Jesuus gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu'x ja ɨibhi'ñ gu ja'tkam, cham juan am ba'. Jix maatɨt kai mɨt gu' gu Jesuus na gui' pɨx ja aagɨt jup kai'ch, nat bhaan tu a'ga gu tujuandam nat mi' xi ja do'ñchok gui' nat xi chu darsak gu uubas, gu' ji nam gu' cham tu'r kɨkɨi' tujuandam.

Gu Jesuus na pui' ba ja tɨida' gu ja'tkam nam gok kap tu namki'ñdha'

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

20 Ba' gui' nam jix bhaamki'ñ gu Jesuus, jix xɨ'lhim jamɨt mui' xi ja joot jai' gu ja'tkam nam xir jix bhabhai'kamtu'nda' buiñor, nam tɨkka' no' pui'p ɨlhii'ñ nam jax ɨlhii'ñ dɨilh. Gu' sap ba' no' cham pui' ja'k kai'ch, dai nam daagɨi ba bhɨika' buiñor gux kai'. 21 Jup tɨtda am gui' na mɨt mu ja joot:

—Aapi'ch jaduuñ, aach tɨ jɨigi'ñ na maaxik jir sɨlhkam pui' nap jɨ'k jax ja tɨtda gu ja'tkam. Jir mi' pui' na jax jich chian gu Dios nach chui'ñgɨda', cham pai' pui' ja'k ja aagi'ñ ap panaas nap dɨilh jax ɨlhii'ñ. 22 Ba' ja'p jach tu'm jup xim tɨkkam: ¿Jir am aa nach namki'ñdha' gux io'm gɸ'kam Seesar Rooma kam na jɨ'k aagix nach namki'ñdha', ka' cham aa?

23 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam mi' pɨx mamai'chɨk, ba'p ja tɨtda:

24 —Ea gor maa'n xiñ chaiñbui'ñ gu tuumiñ. ¿Jax jum kai'ch ya'ni na pai' tu ua'ñix, gio dhi' na ya' jupñix, jir jaroo da'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho dhi' gux io'm gɸ'kam Seesar na mi' jupñix, ba' dhi' na mi' tu ua'ñix mi' dhaa na jax chɨi'.

25 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho pim xi namkidhat gu Seesar na jɨ'k aagix na pim namki'ñdha', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na jɨ'k bhaan jup bipio'.

26 Ba' cham pai' jax kai mɨt gu Jesuus nam tɨi mamai'chɨk nam ba' gɨt dagia', na gu' sɨlhkam jir pui' na jax kai'ch. Gui' dai nam mi' pui' pup tu'ii' nat am ja bui'ñ, pui' ba' cham ka juan am.

Nam mi' ba aaya' na pai' gu Jesuus gui' nam cham tɨ jɨigi'ñdha' nam gu koi'ñga'n gatuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda'

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Ba' ja'xpɨx jɨ'kchi mi'p ba ai mɨt gu saduseos, nam cham tɨ jɨigi'ñdha' nam gatuuk gio duduadɨi maakam ja'k jup aaya' gui' nam jɨ'k ko'ya' ja tutku' bhaan. Jup tɨtda am gu Jesuus mi ɸɸk:

28 —Jich jaduuñ, aach bha jii na chich bham tɨkkam no'p iam jich aagi'ñdha' gɨt ja'p tu'm na cham jir jich jur. Gui' nat Moisees tu ua'nak jup jum kai'ch na sap no't maadɨt muu gu maa'nkam cham maa'n ji chɨigɨk gu alhii bhaan gu bɨnga'n, mi' dhɨr jix bhaai' na bhɨiji gu sɨpdhi'ñ na mia'n oi'ñdha' bhaankam tɨgia' gu alhii, ba' ja'p ji buusnia' na gu xio'gi'ñ pɨx jir maraa'n ka'. 29 Ba' ja'p jach jup jix chu maat aach. Maa'nnim maa'n kap oi'ñkat am xijum gook gu ja'tkam daim sɨspidhim. Ba' gu bɨipɨ' kam tɨi ba bhɨik maa'n gu ubii, gu' ji nat gu' am xi muu cham maa'n ji chɨigɨk gu alhii bhaan gui' gu ubii. 30-31 Ba' gu sɨpdhi'ñ na mia'n oi'ñ tɨi bhai'p ji

bhii gui' gu ubii, gu' ji nat gu' pui' jotmoda' am jup xi muu, pu cham maa'n jup tii ip sia gu alhii bhaan gui' gu ubii. Ba' gu ti'iraab kam tii bhai'p ji bhii, pui' pix jup jum duu. Biix koi mit gu xijum gook tii pup bhibhiimik gui' gu ubii, pu cham jaroi' iam tii gu alhii bhaan gui' gu ubii. 32 Mikkat sap pui' am jup xi muu diilh gu ubii. 33 ¿Jaroo ba' pik jir binga'n ka' jano' nam saak duduadii gio mu pai'p ba oipoda'? Jaiñ nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

34 Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Jax dhui na dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ti bipna' ka' gu chichio'ñ gio gu u'uub, dai nam ka duduaka' ja tutku' bhaan. 35 Gu' matgim gui' nam mi' pui' jimii ko'ya' ja tutku' bhaan na jax jix aa' gu Dios, cham tu' bhaan jup ka titii'ñchoka'm ji jano' nam pai' dhuuk maakam ja'k aaya', 36 nam gu' ja'p pix bar tu'm ka' na jax gu noonbi'ñ gu Dios. Ni kum cham tu' kar tu ko'dam ka', na gu' gu Dios pix diilh na giop ja dudua'ñdhai ja baidhika' nam buiñor bap tui'ka', ba' gammiji pu bar maamra'n ka'. 37 Gio gu'x bhai'x maati' nam maa'n kap aajim gui' nam ko'iim ja tutku' bhaan nam mi' pui' jimii na jax jix aa' gu Dios. Pui'm kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, na bhaan tu a'ga jano' nat tu a'gidhak gu Dios taip jim duuk bhaan dir gux bii u'uux. Gu Dios jup titda diilh gu Moisees na dhi' pix jir di' gu Dios na jax gammiji pu buiñor bax biiñak gu Abraam gio gu Isaak gio ba' gu Jakob, cham pai' jax kai'ch nam jix biiñak kat pix buiñor. 38 Na gu' maaxik gu Dios cham tu' koi'ñga'n na ja a'm ti niidhidha', gu' gui' ji nam duduaka'. Na gu' gui' cham tu' pui' ilhii'ñ nam jup ko'ya' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' matgim gui' buiñor biix ji nam dudua.

39 Ba' ji'kchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhir ja'p jup titda am gu Jesuus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jich jaduuñ.

40 Ba' gui' cham ka juan am, daipu' na mit xi chiidak.

Na ba ja tikka' gu Jesuus gu ja'tkam na jaroi'r boxii'ñ

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Ba' bhai' ji ja tikka ip gu Jesuus gu ja'tkam, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'p kai'chdha' na guch Xoi'kam jir boxii'ñ gu Dabii? 42 Na ba' gu' gu Dabii diilh pui'p kai'ch nar gɇ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam. Ja'pnim kai'ch mi Salmos ta'm nat pai' tu ua'nak diilh gu Dabii:

Jup titda gu Dios guñ gɇ'kam tuk:
"Ya'ni kiin dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu'
43 nañ aañ ka xi ja mattuda' gui' nam xim
bhaamki'ñ
nap aap jir gɇ'kam nam ba'm bui soi'm
ilhdha'."

44 ¿Gu' jax ji pim chi ba' duukat pui' iimchu'n na pui'r boxii'ñ, na ba' gu' gu Dabii pui'p kai'ch nar gɇ'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Na ba tu aa'nda' gu Jesuus nam jax ja'k jir tu'm gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

45 Ba' biix tɇ́ kɇ́ɇ́ am gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba'p ja titda gu Jesuus dai gui' nam kaichu':

46 —Cha'pim ja jiigi'ñdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' dhi' ja'ppix gɇ'gɇ́rkam jum taat ka'. Jix joojoi'ñdha' am nam tɇ́'tɇ́b ji chim tii'dhat nai' jiimda', jix aa'nda' am nam tu' ka'm ja niidhat ja ñio'kdhidha' biix gu ja'tkam mu ja'p nam jax jiimda'. Gio biipi' dir jam jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda' gio nam pai' jax tu kua'da', ni ji'x kum iam gatuuk dir xix dharaibuktu'nda'. 47 Gam nam tu' bhaan xi ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub nam ba ko'iix gu ja bipna', sap ba' mik xi chu daanda' am buiñor gu Dios nam xi ja nii'ñdha' gu ja'tkam, na sap ba' panaas bhaan jix maati' ka' nam cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix. Gu' dhi' ji ba' pik jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, na gu' cham kii' ka'm nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jim.

21

Gu tuumiñ na mi tu'aa' chiop gu ubii gui' na cham jir jix chumñigam

(Mr. 12:41-44)

1 Ba' ja'xpix mi' ja'k jup ba ja nii'ñ gu Jesuus gu ja'tkam gui' nam jir jix chutumñigam, nam pix mi' ji chu'aim gu tuumiñ mi' na pai'm tua'ba nam maakim gu Dios na ji'k bhaan jup bipio'. Mui' mi' xi chu'aim am. 2 Ba' maa'n jup ba tii gu ubii diilhdhim na ba muukix gu binga'n, pu cham tu' bia' ni ji'x gu tu' na jax gu jai'. Ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu' bhaigim tuutu'm. 3 Ba'p ja titda gu Jesuus biix gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ ya' pu jam titda tu' silhkam ki'n nat dhi ubii jix io'm mui' mi tua gu tuumiñ, sia ku panaas cham tu' bhaigim tu'ii' dhi' nat mi tua. 4 Na gu' gui' na mit panaas mui' mi tua, daipu' gui' na ji'k cham kam aa' na mit mi tua. Gu' dhi ubii pu biix mi tua na ji'k bia'kat, ni kut iam jax xim aa na pai' ba' dir u'ji ki'n saba'da' gu tu' na jugia', na gu' cham jir jix chumñigam.

Na ba tu aa'nda' gu Jesuus nam iara' gu gɇ' chiop

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Ba' ji'kchi gui' nam kaichu' gu Jesuus mi ja'p bhaan ba ji chu a'ga mit gu gɇ' chiop, jup kai'ch am na joidham tu'ii' na joidham tu't

sobkoñxim bha bhi'ñbakchix gu joodai. Ba'p ja titda gu Jesuus na ja kɸɸ:

6 —Ya' dho pui' ka tu tu'ii' xib. Matgim jum aaya' ji gu tanoolh na pu cham pai' maa'n kap tuukdhixim bi'ya' dhi joodai.

Na ba tu aa'nda' gu Jesuus na jax ja'k ba tum buidha' no' bar mia'n nam tiimo' gu oi'ñga'n
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Ba' gui' bhai'p ba tikka am na pui' ja titda gu Jesuus, jup titda am:

—Jich jaduuñ, ¿paa ba' duuk pik pui' tum duñia'? ¿Tu' jax bam buidha' na bhaan bax maati' ka' na bar mia'n?

8 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pui' ba ji chum duñia', mui' pix ya' ba ji ɸɸda' am gui' nam pui' kai'chdha' na sap panaas aañ jir gui' ka' am. Jup kai'chdha' am: "Aañ jir di' guch Xoi'kam. Bam ai nañ pai' dhuuk ya aaya'." Aapi'm cham ja jiigi'ñdha', nam gu' jam iatgi'ñdha'. 9 Gio pui' ba ti kaaya' pim na ba jigialhcha'. Aapi'm cham totdon ka', na gu'm aa' na biipi' jigialhcha' na ba' pik bam tiimo' dhi oi'ñga'n. Ku gu' chakui pik jir di' ka' ji sia kut ba jigialhich.

10 Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesuus, jup ja titda:

—Maap jam jim daagii dai gɸ'gɸrkam ja biim biix gu ja ja'tkami' mui' ji chu kokda' ja bui gu jai' gɸ'gɸrkam nam jai' momkoram jup tui'ka'. Giilhim ba' bar jigialhi' ka'. 11 Gio ba' na mui' kap diilh pix ba joiñdha' dhi oi'ñga'n. Gam na bhiogi' bhai' ji jimia'. Gio gu ko'kdai' na bhai' ji chu aaya'. Gio bha ja'p jix dhaam biix aixim jix iibhidham jax ña pim pix ba ti nii'ñdha' na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha'. Gam jai' biix aixim ku pim pui' ti tigia'. Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ba miamlhidha' na bam tiimo' dhi oi'ñga'n.

12 'Ba' biipi' na ba' moo bhai' ji jigialhcha', aapi'm na pim ji'k ti jiigi'ñdha'ñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu chichiopi' ka', mi' ba' bhai' ji jam tikka' am na pim jax kai'ñkam mi' pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jiim na jax aañ. Mi' dhir ba' mu ja'p ba jam u'aidha' am nam pai' jax darka' gux kakai' gio jai' ja bui gu gɸ'gɸrkam. 13 Ba' kapbhai' nam bhai' ba jam tikkada', aapi'm xi ja aagi'ñdha' na pim jax kai'ñkam jiñ kaichu', xi ja aagi'ñdha' pim sia nañ jir tu'p tu'm da'. 14 Ba' no' pim cham maat na pim jax ja'k ti'ya' ja bui gu gɸ'gɸrkam, cha'pim jax jum aa'ntu'nda', 15 nañ gu' aañ jam makia' gu matda' na pim jax ja'k ja tiida' no' pim bhaan bap tui'dhi'. Diilh pix ya' dir ja'p ji bubuakia' gu ñi'ook na pim jax ja'k ja tiida', gui' pu cham ka bhaai'n ka' nam jax jam tiida'. 16 Ku gu' biix pix bhai' ji jam bhaamkidha'm ji gui' nam cham jiñ bui ti jiigi'ñdha', sia gu jam tataat no'm cham jiñ bui ti jiigi'ñ, sia gu mia'n jam jaaduñ, sia gu mik dir kam jam jaaduñ, sia gu jaroi' na pim tii gook dit jix bhai' ka kai'chdha'. Dhi' ba' maaxik jam tuttu' am ja bui gu gɸ'gɸrkam, ba' jai' dhit jam kooda' am no'm xi ilhii'ñ. 17 Biix jam xi jam bhaamki'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui. 18 Ku ba' gu' cham jax bua ji, na gu' gammiji jam a'm ti niidhidha' gu Dios, nim maa'n jam kuup ku mai' giixix ka' jam mo' am dir. 19 Ba' cha'pim jax jum aa'ntugit mi' pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios sia pui' jim tulhiiñaidhat, na ba' jam baidhika' na pai'p tu'ii'.

20 'Ba' no' pimit ba ja tii nam biix xikoolh dhir ba daraa gu sandaarui'x ya' Jerusaleen, am ti'ñchoka' pim na cham xiim cham pai' matgilhia' dhi ba'bhak ja biim gui' nam ya' oi'dha', sia ku gu' jax gɸ'r kiicham. 21 Gu' ba' no'm gu ya' kam mu ja'p ka paxiar jai' kap na pui' Judea bhaan jup bipio' gu dibiir, mi' dhir jam ba jiboi'ñgia' bhiji ja'p oi'dha' ta'm na jax jix u'xi', cham tu' nam bha ja'k boopoda'. Gio jai' no'm ya' ka oipo Jerusaleen, ya' dir jam bubuakii ba jiboi'ñgia' mu ja'p gampix. Gio jai' no'm mu ja'p ka oipo ja gagaa am, mi' dhir jam gammiji ja'k pu ba jiboi'ñgia', cham tu' nam yammip ka xi ñoongii nam ba' pik ba jiboi'ñgia'. 22 Bam aaya' gu' gu tanoolh na pai' dhuuk giilhim jix io'm tulhiiñara' ja daam jimia' biix gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti tigia', ba' pui' ba tum duñia' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. 23 Tii joi'mdam jum buada' am jano' gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka', gio gui' nam kia'pix ja tigia' gu a'aalh. Giilhim jix ko'kom jum buada' am biix pix gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ja daam ba jimia' gu' gu tulhiiñara' dhi' dhi ja'tkam. 24 Ba' jai'm ya' pu xi ja sissii kukxir ki'n, jai'm ba' ja buuprai nai' ba ja u'aidha' jai' momkoram nam pai' jax dar gux io'm gɸ'gɸrkam. Ba' ya' dhi Jerusaleen gampai' tu dooda' am gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ku gu' tu ja daaxdha' ip ji gu Dios dhi' dhi ja'tkam nam pai' dhuuk jup ja kooda', cham tu' nam pui' bi'ya'.

Na jax ja'k tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesuus, jup ja titda:

—Ba' mi' dhir biix aixim bhai' ji chum duñia' bha ja'p jix dhaam. Gu tanoolh nai' ji chukia', gio gu masaa'n cham ka tu masbagi'ñdha', gio gu chiichia' cham pai' bhai' pai' ka darka', gio gu gɸ'gɸr suudai' na mu ja'p suusu'n ju'ñdharam dhi gɸ'gɸr dippir,

gɸ'gɸr ba tiroonda'. Cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' biix gu ja'tkam, giilhim bax chotdon ka' am. 26 Tu kaamui nai' ji ia'lhia' am nam pui' xim aa'nda' na bam tiimo dhi oi'ñga'n. Biix tu ii'ñxia' gu' dhi' na tu' xib bha ja'p jix maax jix dhaam, panaas ku jaroi' bha tu xiixka'. 27 Ba' mi' dhir aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, bañ chigia' pim nañ bhammi dir bhai' ba jimda' bhaan maa'n jix chua tibaa'ñ cha'm giilhim gɸ'kam ki'n, joidham am nammi ja'p jix chu maax-chu'nda'. 28 Ba' na pai' dhuuk pu'ñi ba ji chum duñia', cha'pim jix buam jum aa'nda'. Am gan ba ti nil'ñdha' pim ji, na gu' gu Dios cham xiim ya' dir ba jam baapmi'ñdha'.

29 Ba' bhaan xi chu ua'rgidhak xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Na gu' na pim jax bax maat maa'n gu iigix piam jax chu'm jumai i'iix, 30 no't ii'nsik gu jaaga'n jai' ba i'po, dhi' bhaan jix maati ka' na cham xiim ba ti'ngia'. 31 Ba' pu'ñi ip no' pim biix aixim ba ti nil'ñ na ba tum bua, dhi' bhaan bax mat ka' pim na cham xiim xi jam joi'mdaix bhai' ba jam duñia' gu Dios.

32 'Puix jai'ch ka' am gu ja'tkam Israel kam jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', aañ moo ya' pu jam titda. 33 Na gu' aañ nañ pai' jax kai'chdha', pui' ji chu buusnichgida', cham tu' pui' na dhi dibiir gio dhix dhaam na jax chu'm tanoolh cham pai' matgilhia'.

34 'Ba' aapi'm cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch na cham tu' mim ninii'ñ. Cha'pim maik ka', dai ji na pim mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios na ba' cham ya' pix 35 pu ba jam tulhiiñchuda' na pim jum jur bhiya', ja'p na jax gu tu' na jotmoda' pix tiigi'ñ chir ba gixia' na cham pum aa'nda'. Na gu' pu'ñi ja'k jum duñia' am gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, nam gu' dai gam irda' kia'. 36 Gu' aapi'm gammiji tu daanda' ji buiñor gu Dios jix dhaam ja'k na pim ba' cham jum tulhiiña' na jax gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, gam na pim ba'x bhai'm taatit baasi'n bañ ñamkia' nañ bhai' ba jimda'.

37 Ba' gu Jesuus dai tataab ja'k mi' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gɸ' chiop, jurnik ja'k ba' ba jimia' na ba tibiapmira' baasi'n ja'p oidha' ta'm Oliibostam. 38 Na jax pix ji chonnidha'm mi' ba aaya' gu ja'tkam gɸ' chiop nam jix kaim ka' gu Jesuus na tu ja a'gi'ñdha'.

22

Na mui' ba jimia' gu Juudas ja bui gu gɸ'gɸrkam gui' nam jix bhaamki'ñ gu Jesuus

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Ba' bam aajim gu piasta na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan jix basdak gakdhi'ñchix kam, gio na pai' dhuuk jup jum kua' gu kasnir bakaax. 2 Gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tii maap tu a'gada' am nam jax dhui git tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus, nam gu'x ja iibhi'ñdha' gu ja'tkam nam ba' tii cham juanda'.

3 Gu' ji na gu' maadit gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesuus bhaan baa gu ja'ook, gui' na Juudas tii', nam Iskarioti ki'n jup jix mat ka'. 4 Xi mii mu nam pai' darka' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' gɸ' chiop, ba ja aagi'ñ na sap gui' ja aagi'ñdha' na pai' dhuuk jir am ka' nam daagii tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesuus. 5 Ba' gui' giilhim jix bhai'm ilh jamit na pui' ja titda, jup titda am nam namkidha' no't ja aa'ñ. 6 Ba' gu Juudas pix jix bhai'p jum ilh nam aagi'ñ gu tuumiñ, ba gaagidha' ba' na pai' dhuuk jir am ka' na ja aa'ñdha' nam dagia' gu Jesuus.

Nam ba tu bhai'ñpu' gu noonbi'ñ gu Jesuus bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

7 Ba' nat bam ai na pai' dhuuk jum kua' gu paan jix basdak gakdhi'ñchix kam gio gu kasnir bakaax, 8 gu Jesuus ba ja jootos gu Peegro gio gu Juan nam tu bhai'ñpu' nam maap tu jugia' jurnik kam, jup ja titda:

—Mu jimia' pim aapi'm gook na pim tu bhai'ñpu' bhai' dhir gɸ' kiicham nach tu jugia' ja'xñi jurnik nat bam ai dhi piasta bhaan Paaskua ta'm.

9 Ba' gui' bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax chu'm ba'k chir jap jix aa' nach tu bhaidha'?

10 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho bhai' na pai' ji aaya' maa'n gu maa'nkam tu bai'ntugit bai'ñdhakar ta'm, ba tigia' pim na ya' dir mui' ba tu bai'ntu'nda' na pim jax mu aajidha' bha kikcham. Mui' pim pu oidha' bhammi juugit maa'n kap kiicham na ji aaya'. 11 Ja'p japim ba' tiida' gu kiokam: "Jup kai'ch guch gɸ'kam tuk nap sap pai' taiñbui'ñ taak dir dhim ba'aak, na mi' tu jugia' ja biim gu noonbi'ñ ja'xñi jurnik dhi bhaan Paaskua ta'm nat bam ai." 12 Tu jam tii'ñchoda' ba' bhiji ja'p daam dir na pai' joidham jix chi kii' gio gɸ'x chi gi'iir. Bhai' pim ba' ba tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi jurnik.

13 Ba' gamai' bhii mit na mit tu bhaidham. Pui' ji chu buus na jax ja titda gu Jesuus, ba' dai na mit bhai' ji chu bhai'ñ.

14 Ba' ja'xpix jurnik nat bam ai na pai' dhuuk tum kua' gu bhaan Paaskua ta'm, mi' ba ai gu Jesuus ja biim gu jai' noonbi'ñ nam pai' tu jugia', pix mi ja'p ji dharaibu mit.

15 Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda gu Jesuus bɨɨx gu noonbi'ñ:

—ɨJa'p jañ tɨi bax aagɨt na gɨt pu'ñi bam aaya' dhi piasta bhaan Paaskua ta'm nañ ba'x bhai'ñ chaatɨt jam bɨɨm xi chu jugai daipu' maa'nnim pɨx ba', nam gu' aañ bañ mu'aa'! 16 Cham jañ pai' dhuuk ob ka tu jugia' joidham jix bhai'ñ chaatɨt na jax xib. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gɨ'kora' nañ ba' giox bhai'ñ chaatɨt jam bɨɨm jup ba tu jugia', nach gu' jano' bɨɨx maap tu jugia' bɨɨma'n guñ Gɨ'kora'.

17 Ba' xi dhaagɨk gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas kɨ'n jup duñiix, xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhɨr ba' mu ja'k xi ja bhɨi'ñ gu noonbi'ñ jup xi ja tɨidak:

—Dhi'ñi pim jɨ'ma'n kaam xi i'ya' bɨɨx. 18 Aañ daipu' xib pɨx jix bhai'ñ chaatɨt jam bɨɨm ba i'ya' dhi biiñ. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gɨ'kora' nañ ba' giox bhai'ñ chaatɨt jam bɨɨm jup ba i'ya', nach gu' jano' bɨɨx maap tu i'ya' bɨɨma'n guñ Gɨ'kora'.

19 Mi' dhɨr ba' gu paan jix basdak gakdhi'ñchix kam jup xi dhaagɨk pui'p xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhɨr ba' ta'tak jaisak mui' xi ja maa, jup xi ja tɨidak:

—Dhi'ñi pim mui'p xi jugia'. Dhi'r jiñ chuuku' gui' nam mu'aa' gu ja'tkam na ba' jam a'mkam kɨ'n tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Pui' pim buada' na pim bhaan jiñ chɨ'ñchoka' na ñich jam a'mkam tu namki.

20 Ba' na mɨt xi jugaak gu paan jix basdak gakdhi'ñchix kam, jumai bhai'p ji bhɨi gu Jesuus gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas kɨ'n jup duñiix. Ba' mui' xi ja maa jup xi ja tɨidak:

—Dhi biiñ jup jir jiñ ɨ'ɨɨr gui' na mɨlhia' na kɨ'n jam a'mkam tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Gam na dhi' bhaan pup jix maatɨ' ka' na xib dɨr maakam pup tu aagix nam jax ja'k buiñor bax biiñak ka' gu Dios gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax bɨjɨk dɨr.

21 'Ba' gui' na maaxik jiñ kɨisa' nam jiñ dhaagɨiñ mu'aa', ya'ñ bɨɨm tu kua' xib, 22 na gu'm aa' nañ mi' pui' bhɨɨya' nat jax kai'ñkam bhañ joot guñ Gɨ'kora'. Tɨix joi'gɨ'n iñ gui' na maaxik jiñ kɨisa', na gu' cham bhai' tu jimia' na pui'ñ dhooda'.

23 Ba' tɨi bhai' jim tɨ tɨkka mɨt bɨɨx gu noonbi'ñ na jaroi' ba'r di' gui' na maaxik kɨisa'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jax jir tu'm ka' gu jaroi' na ba' pui' bam ɨlhii'ñdha' nar gɸ'kam

24 Ba' dɨilh mi' pɨx chu' ba ji chɨi mɨt ɨp gu noonbi'ñ gu Jesuus na sap jaroi' ba' pɨk jix io'm jir gɸ'kam dai gui' am. 25 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Cha'pim pui' tu jimda' na jax gu ya' dhi oi'ñga'n kam gu gɸ'gɸrkam nam maa'n kap pɨx ji dharaat tu ja chianda' nam tu' jax buada' gu ja ja'tkami', ba' cham tu' iam jax jum kai'chdha' na mɨt dɨilh gu ja'tkam tu' jax dhuu. Gu' ja'pji gu ja gɸ'gɸrkam tuk nam pɨx jix bhai' kai'chdha' ja bui, nam gu' sap gui'x maatɨt pui' ja chianda' gu tu'. 26 Gu' matgɨm no' jaroi' maadɨt aapi'm jix aa' nar tu' ka' ja bui dhi jai', jum aa' ji na gampai'm ɨlhii'ñdha' ja'p na gu alhii na kia'pɨx gɨ'lhidha', piam na tujuandam pɨx jum ɨlhii'ñdha'. 27 Nam gu' ya' gu ja'tkam pui' ɨlhii'ñ na gu jaroi' na daibui ba tɨ nɨirada' nam tu bhiidha', dhi' sap ba'r gɸ'kam ka' panaas, gu' sap ba' gu jaroi' na mu tu bhiidha', jir tujuandam ka' pɨx. Gu' matgɨm aañ cham tu' ji nañ pui' ɨlhii'ñ, ja'kbui' kat tujuandam kɨ'n pɨx ya oirɨ iñ aañ nañ jax ba' ya' ba jam palhbui'ñ bɨɨx aixim tu'm kɨ'n.

28 'Gu' ba' na pim gu' aapi'm gammɨjɨ puñ bɨɨm jup tui'dhi' sia pui' xich chulhiiñaidhat bɨɨx aixim bhaan, 29 aañ gɸ'gɸrkam kɨ'n jam darsa' bɨɨx jɨ'ma'n jano' na pai' dhuuk jum tɨimo' dhi oi'ñga'n. Pui'ñ gɸ'gɸrkam kɨ'n jup jam darsa' ja'p na jax aañ guñ Gɨ'kora' nat gɸ'kam kɨ'n jiñ dhai. 30 Maa'n kap jañ ba' jam darsa' na pim pai' dhɨr ja tɨkka' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam no' mɨt mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gɨ'kora' piam ku gu' cham. Gio ba' na pim jiñ bɨɨm tu kua'da' gammɨjɨ gio na pim jiñ bɨɨm tu io'da' tu' na pim ɨlhii'ñ.

Gu Jesuus na ba aagɨ'ñdha' gu Simoon Peegro na gatuuk jup tɨ'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13 :36-38)

31 Ba' gu Jesuus jup tɨtda ɨp gu Simoon Peegro:

—Simoon, aañ ja'pni xim tɨidam. Gu ja'ook jup tɨtda guñ Gɨ'kora' na sap aapi'm bɨɨx jɨ'ma'n jam mai'chia' tu' bhaan na pim ba' gai suulhgia'. Guñ Gɨ'kora' ba' pui'p tɨi'n nar am na sap ba' bhaan machia' no' pim bax ñakoo'. 32 Gu' ji na gu' aañ soi' tɨtdatu' ɨp guñ Gɨ'kora' na aap jix io'm jum palhbuidha' nap ba' gatuuk gioñ buip ba tɨ jɨigi'ñdha', sia kup gu' jɨ'x tɨi cham xi chɨ jɨi'ñdhat jiñ bui. Ba' nap pai' dhuuk gioñ buip ba tɨ jɨigi'ñdha', ja aagi'ñdha' ap dhi jai' nam gammɨjɨ bɨɨx ja jujur kɨ'n jiñ bui tɨ jɨigi'ñdha', cham tu' nam ampɨx jum o'jolhi'ñdha'.

33 Ba'p kai'ch gu Simoon Peegro:

—Jax dhui nañ bɨɨx jiñ jur kɨ'n jum bui tɨ jɨigi'ñ. Pu cham jax jiñ aa' iñ sia ku mɨt jum bɨndak jiñ kuu, piam ku mɨt jum bɨndak jiñ mua.

34 Ba'p tɨtda gu Jesuus:
—Jax dhui nap moo ja'xñi baikim pui' pu ba tɨ'ya' nap cham jiñ maat na kia'pɨx maa'nnim ba jiiñkia' gu takaarui'. Pum tɨtdañ moo Peegro.

Na pui' ba ja tɨida' gu Jesuus gu noonbi'ñ nam ba tu ua'ka' gu tu' nam aa'

35 Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda gu Jesuus bɨix gu noonbi'ñ:
—Jano' na ñich pui' jam joot na pim nai' tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, jano' bo nañ jup jam tɨtda na cham jum aa' na pim ua'da' tu' tuumiñ, nich chu' a'sak, nich chu' jam sussak ku pim jai' ja gaamtu'nda', ¿jia nat gu'x bhai' tu jam jii sia ku pim pui' jiimɨt?
Ba' gui'p kai'ch am:
—Matgɨm jix bhai' ji nat tuch jii.
36 Ba'p ja tɨtda ɨp gio:
—Dho xib jañ ba' ja'p jup jam tɨtda na pim ba ja kusbio' gu a'sak no' pim ja bia', gio gu tuumiñ japim jup ba gaamu' no' pim bia'. No' jaroi' maadɨt cham bia' gu kuxiir, xi ga'rai dho gux kabook kutuuna'n maa'n kɨ'n saba'da'. 37 Nat gu' xib ba' bam ai na pui' ba tum duñia' na jax jum kai'ch mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nap jum kai'ch: "Ja'p pɨx jamɨt pui' ja'k xi aichuxdhak mua na sap cham jɨ'x tu' ka'm tɨ nɨl'ñ, panaas ku pui'p jir tu'm kat na jax gui' nam tu' sɨlhkam cham tu' ka'm tɨ nɨl'ñ." Na gu' bɨix na mɨt jɨ'k jax tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nam aañ jiñ aagɨt jup kai'ch, bɨix pui' ji chu buusnia' sia pɨk nar jax ka' gɨt.
38 Ba' gui'p kai'ch am:
—Ya'ni bɨit gook gu kukxir jich jaduuñ.
Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Cham tu' ji na pim maatɨt jiñ kɸɸ. Cha'pim jax ka kai'chdha'.

Gu Jesuus na mi ɸɸji Getsemanii tu dañia' buiñor gu Dios jix dhaam ja'k
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Ba' mi' dhɨr buusnɨk ba jii ɨp gio gu Jesuus ja bɨim gu noonbi'ñ mu ja'k sonpan gu oidha' Oliibostam, na pai' pux joi'ñ na a'jɨda'. 40 Ba' na jax pɨx mi' ji aajim, jup ja tɨtda bɨix gu noonbi'ñ:
—Xi chu dañia' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.
41 Ba' dɨilh ja'x xi jimɨik o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok mui'p ji chu daanɨx dhaam ja'k buiñor gu Dios, 42 jup kai'ch:
—Aapi'ñ Gɨ'kora', xiñ palhbui'ñ nam cham jiñ mu'aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' no'p aap jix aa' ji, aañ pui' pɨx tɨi soi'm tɨtda ji.
43 Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios nat bha tajaañdham gui' na kɨ'n nakga' gu tulhiiñara'. 44 Ba' giilhim jix buam tu tatda' gu Jesuus na bhaan bam tajaanaim gui' na kɨ'n tu nakga', gu' ji na gu' cham jum o'jolhdhat xi chu daañchu' buiñor gu Dios. Gio ɨ'ɨir bhai' ji boorat, gɸ'gɸr mi ja'p ba iigɨs dɨirap.
45 Ba' mɨkkat kɨkbok ba jii ɨp gio mu nam pai'p tu'ii' gu noonbi'ñ nat jɨ'x xi chɨimok na xi chu dañɨiimɨk. Ba' mi' pɨx kookos am nat mu ba ai ɨp gio, ja kookxich gu' nam bhaan jix buam jum aa' nam pui' mu'aa' gu Jesuus.
46 Ba'p ja tɨtda:
—¡Gor xi ñiñññia! ¿Jax ku pim ba' dai kookos? Xi baapmigɨi pim xi chu dañia' buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

Nam daagɨi ba bhɨika' gu Jesuus
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18 :2-11)

47 Ba' na mi' pui' ka ja tɨtda gu Jesuus gu noonbi'ñ, mi' dhɨr ja'p mui' ji bubua mɨt mui' gu ja'tkam. Gu Juudas pɨk bɨipi' xi jim, gui' na tɨi maadɨt jir di' gu mambhɨix daman gook gu noonbi'ñ. Ba'x io'm amuub xi ɸɸk na pai' gu Jesuus bhai' xi chiñxi kaamaram.
48 Ba'p tɨtda gu Jesuus:
—Juudas, ¿pu kai'ñkam aa pich bhañ chiñxi nap maaxik jiñ kɨksa nam jiñ dhagia' dhi ja'tkam nam ya' jiim aañ nañ bhaankam ya oirɨ gu Dios?
49 Ba' gu noonbi'ñ gu Jesuus, na gu' cham kar am nam jax tɨ nɨi'ñ, jup tɨtda am:
—¿Jich jaduuñ, cham jach gu' tu kokda' dhich kukxir kɨ'n nach ja ua', ka'ch ji gu' cham joiñat gu'ka' aa?
50 Ba' maadɨt nat jax dhaa gu kuxiir bhai' tɨi soñiich gu tujuandam tugi'ñ gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' dai naaka'n pɨx ai, mu ja'p ji sai. 51 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Cha'pim ja juanda'. Bax bhai'.
Ba' pui' xi ja tɨidak giop xi dhua'ñdhak gu naaka'n gui' na mɨt soñiich. 52 Mi' dhɨr ba' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' gɸ' chiop, gio ba' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, jup ja tɨtda:
—¿Jax ku pim ba' kukxir ji chu ua'dat bha ja'k jiim gam u'uux jix kaapak? ¿Jir jix ɨxkum iñ aa panaas? 53 ¿Gio gu' cham bhaai' aa na pim gɨt bhai' puñ dhagia' gɸ' chiop nañ moo bhai' oirɨt pu tu jam a'gi'ñdha' nabap tanoolh na pim gɨt ba' cham pu'ñi yammɨ ja'p bañ gaagidha'? Ku gu' dhi' na jax dhui mi' pɨx pui' ba jim ji, nat gu' xib ba' kam ai na pai' dhuuk jam daam jimia' gux chukgam.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Peegro na cham kaichu' gu Jesuus
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18 :12-18, 25-27)

54 Ba' daagɨk jamɨt pu bhɨik gu Jesuus bhammɨ na pai' kio gux io'm ja gɸ'kam tuk bɨix gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' gu Peegro mɨk dɨr

mu ja oi'ñchu'. 55 Ba' mɨjɨ ɨrban dɨr ba tu nai mɨt gu o'rosiiris, mi ja'p na pai' gɸ'x chɨ gɨ'ɨɨr, mi'm ba' daraat bɨɨx xikoolh ba juuka', bɨɨx gu Peegro mi'p ji dhaibu ja sanoop. 56 Ba' na mi' ka juuka' gu Peegro, maa'n gu ubii gui' na mi'r tujuandam ka' mi' dhɨr ja'p bhai' ba nɨi'ñ na mamtɨ, ba'p ja tɨtda gui' nam mi'p daraa:

—Dhi'ñɨ dho bɨɨx jup kaichu' gu Jesuus.

57 Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' kai'ch? Jax dhui nañ pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

58 Ba' ja'xpɨx jumai gu maa'nkam pui' bhai'p xi ñɨidhimɨk jup tɨtda:

—Moo chi aap pui'p kaichu' gu Jesuus, ¿ka' cham?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Cham tu' ji matgɨm jiñ jaduuñ. Dɨɨlh ji nañ jup oilhim.

59 Ba' ja'x xi mɨɨkim pa' nat jumai gu maa'nkam mi'p ba ai na pai' kɨɨk gu Peegro, ba' pui' bhai'p xi ñɨidhimɨk jup ja tɨtda gu jai' nam mi'p tu'ii':

—Jai'p kaichgɨt moo dhi' gu Jesuus, jix maatɨ' na jax chu'ii', gio gu'r mu kam Galilea.

60 Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Jax jap ba' kai'ch jiñ jaduuñ? Jax dhui nañ moo pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

Ba' na pui' ka kai'ch gu Peegro, ba jiiñ gu kɨlhii takaarui'. 61 Ba' gu Jesuus jotmoda' mu tɨɨ gu Peegro. Gu Peegro bhai' pup tɨ'ñcho na pɨn bɨɨpɨ' dɨr jup tɨtda gu Jesuus: "Jax dhui nap moo ja'xñɨ baikim pui' pu ba tɨ'ya' nap cham jiñ maat na kia'pɨx maa'nnim ba jiiñkɨa' gu takaarui'." 62 Ba'x buam jum ɨlh gu Peegro. Buusnɨk baas dɨr ja'p dɨɨrap ma susua.

Gu Jesuus nam jax ñam pɨx buada'
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Ba' gu o'rosiiris gui' nam mi' daraat nuuka'n gu Jesuus, jax ñam pɨx bua. Bha gɨb am, as am ba' pui' xi bua't. 64 Xi bupprat am jannulh kɨ'n gu buupui'ñ nam bha gɨb, jup tɨtdada' am ba':

—¿Jaroo bham gɨb?

65 Bɨɨx aixim na jax aa' kum pu tɨtda gu Jesuus.

Nam mu ba aichdha' gu Jesuus na pai' tum a'ga
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18 :19-24)

66 Ba' buimgidhak nat ba tu maaxir, maap jamɨt bam jumaap gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñɨo'ki'ñ gu Dios. Ba bhɨɨk jamɨt ba' gu Jesuus mu na pai' tum a'ga, ba' mu aichdhak bhai' ba tɨkka am, jup tɨtda am:

67 —Ea nap jich aagi'ñdha' nach ja'p tu'm xim tɨkkam. ¿Ja'p aa sɨlhkam aap jir dɨ' guch Xoi'kam?

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Jax dhui na pim cham tu'ñ jɨɨgi'ñdha' sia kuñ tɨip jam aagi'ñ nañ aañ jir di'. 68 Gio no'ñ tu' tɨip xi jam tɨkka, sia cham jiñ aagi'ñdha' pim. 69 Ku gu' aañ xib dɨr sonpan ba daaka' ji kɨɨ'n dɨr guñ Gɨ'kora' na giilhim bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñɨa'.

70 Ba'p tɨtda am bɨɨx dhɨt nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch ap aa ba' nap Dios jir Maraa'n?

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho aañ jir Maraa'n maaxik, gio gu' aapi'm dɨɨlh pui'p kai'ch.

71 Ba'p kai'ch am dɨɨlh gui':

—¡Dho jaiñ! ¿Jaroi' aach pup ka nɨɨra' nach aagi'ñdha' no'x buam kai'ch piam ku gu' cham? Dɨɨlh chiñɨi'ñ kɨ'n ba kai chich gu' na jax kai'ch.

23

Nam mi' ba aichdha' gu Jesuus na pai' gu Pilaato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18 :28-38)

1 Ba' mi' dhɨr na mɨt jax guguu ɨp gio, ba bhɨɨk jamɨt gu Jesuus mummɨ na pai' gu Pilaato. 2 Mu buiñor ba iattulhi'ñ am ba', jup tɨtda am:

—Aach ja'p tu'm kɨ'n ya'm ua'tulhɨ'ñ dhi maa'nkam. Mu ja'p oirɨt ja kokdhichu'n guch ja'tkami', jup ja tɨtda nam sap cham namkɨ'ñdha' gux io'm gɸ'kam Rooma kam. Gio na pui' ja tɨtda na sap jir di' guch Xoi'kam, na ja'p kai'ñkam jup ji kai'chɨt na dhi'r di' gux io'm jich gɸ'kam tuk.

3 Ba' gu Pilaato xi chɨkka dɨɨlh gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Aapi' aax io'm jir ja gɸ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

—Aañɨ' dho —jup kai'ch gu Jesuus.

4 Ba'p ja tɨtda gu Pilaato gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja'tkam nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—Aañ cham tu' buam kɸɸ dhi maa'nkam pui' na jax kai'ch.

5 Ba'x io'm gɸ' kɨ'n jup kai'ch am gui':

—Ja'pji aach na cham jich ko'raar na maakam ja mamtuxdhim guch ja'tkami'. Mummɨ dɨr bhai' ji kɨi Galilea, saalh pui' yammɨ ja'p ba ja iatgidhim Judea.

Nam mu ba aichdha' gu Jesuus na pai' gu Eroodis

6 Ba' nat ja kai gu Pilaato na mɨt Galilea dɨr bhai' ji chu aa, ba ja tɨkka no'r Galilea kam gu Jesuus. 7 Gui'p xi aagi'ñ am nar Galilea kam. Ba' mu ja'k xi joochxi gu Eroodis, gui'

na mur gɸ'kam ka' Galilea. Jano' pɨk bhai'p oirɨ Jerusaleen. 8 Ba' giilhim jix bhai'm ɨlh gu Eroodis nat ba tɨɨ gu Jesuus, na gu' pui'm aa'nda' na chiñia' na tu' jax xi dhuiñdha'x bhai'm duukam na tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nɨɨ'ñ na pai' dhuuk pu'ñi tɨgia'. Pui' tɸ kɸɸkɸ' gu' gu Eroodis na gu Jesuus mu ja'p pai' joidham jix bhai'm duukam jup tu buada', nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨɨ'ñ gu ja'tkam. 9 Bɨɨx aixim ba' bhai' tɨɨ ji tɨkka, gu' ji nat gu' pu cham ñio gu Jesuus. 10 Ba' bɨɨx mi'p tui'dhi' am gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Dhi' pɨk pup xim taattu' am gu' nam ɨattulhdhim gu Jesuus. 11 Ba' jax ña pɨx xi bua't as gu Eroodis gu Jesuus, tu' pɨx ɨlhii'ñ. Sia gu sandaarui'x chugi'ñ jam jai' pui'p xi bua. Xi chɨɨ' mɨt ɨp ba' gu jannulh gux dha'ram namkɨm nam jax chu'm ja tɨ tɨ' gux io'm gɸ'gɸrkam, ma a'sɨ mɨt ba' xi chɨɨ'dhak. Mi' dhɨr ba' gio mu ja'k jup xi joochxi gu Pilaato. 12 Ba' jano' gui' gu tanoolh cha'm dɨr bhai'x bhai' ji chɨɨ mɨt gu Pilaato gio gu Eroodis, nam gu' bɨɨpɨ' dɨr ka xim bhabhaakui'ñdha'.

Nam pui' ba tɨ'ya' bɨɨx gu ja'tkam nam mu'aa' gu Jesuus

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39–19:16)

13 Ba' gu Pilaato maap xi ja jumpadak gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, 14 ba'p ja tɨtda:

—Aañ cham tu' tu' bhaan buam kɸɸ dhi maa'nkam na pimɨt gio ya'p bañ aichulh na pui' mu ja'p pai' oirɨt ja kokdhichu'n gu jam ja'tkami'. Tɨɨ ñich bɨɨx aixim ba tɨkka na pim jax jiñ kɸɸ, cham tu'r jix buam panaas aañ jiñ bui na jɨ'k jax kai'ch. 15 Sia chi gu Eroodis pui' cham pai' buam jup kai na jax kai'ch, tɨɨ' nat gio bhai'p xiñ joochxi. Cham tu' ji matgɨm na tu' bhaan kuiñcha bia' nach moo bhaan jup ba ji mu'aa'. 16 Xi chu chiñia' iñ nam gɨɨ'bia' chipliiñ kɨ'n, mi' dhɨr jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

17 Ba' nabap oidha' na pai' dhuuk pu'ñi aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n jup dado'ñchoda' gu Pilaato gui' nam kuupka' nam ba' bhaan jix bhai'm taat ka' gu ja'tkam. Gu' ba' gu Pilaato tɨix aa' na gu Jesuus do'ñcho', 18 gu' ji na mɨt gu' bɨɨx dhɨt pɨx jiiñak gɨɨ gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Tu chiañiñ nam mu'aa' dhi Jesuus, gu Barrabaas jap ba' do'ñcho'.

19 Gu Barrabaas bhai' kuupka' mua'da' kɨ'n, gio na ja bɨntatgɨt gui' na mɨt buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm gɸ'kam Rooma kam bhai' Jerusaleen. 20 Gu' ba' na gu' gu Pilaato tɨix dho'ñchom gu Jesuus, tɨɨ gio pui'p xi ja tɨɨ'n na cham tu' bhaan kuiñcha bia'. 21 Gu' ji nam gu' gui'x io'm gɸ' kɨ'n ba xi jiiñak, jup kai'ch am:

—¡Tu chiñia' ap nam sissapa' kuruus ta'm dhi Jesuus!

Gookim mi'mia'n jamɨt pu tɨɨ'n na sap tu chiñia' nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesuus.

22 Ba' gio pui' tɨip xi ja tɨɨ'n gu Pilaato, jup ja tɨtda:

—Jax dhui nat cham tu'x buam duu gu tu' gɸ'kam kɨ'n kuch moop ba tu chian nam mu'aa'. Xi chu chiñia' iñ nam gɨɨ'bia' chipliiñ kɨ'n, mi' dhɨr jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

23 Gu' ji nam gu' gui' pɨx ji kɨɨsaim nam chian na tu chiñia' nam sissapa' kuruus ta'm. Nat pai' pu tɨi gu Pilaato na pui' tu duñia' nam jax kai'ch na mɨt ba' cham ka ñio, 24 sia ku gu' tɨi pup cham xi aagimɨk nam mu'aa' gu Jesuus. 25 Ba' xi chu chia nam do'ñcho' gu Barrabaas na mua'da' kɨ'n bhai' kuup, gio na ja bɨntatgɨt gui' na mɨt buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm gɸ'kam Rooma kam bhai' Jerusaleen, dai ba' nat xi chu chia nam dɨɨlh pu dooda' gu Jesuus nam jax pui'x aa' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesuus nam sissapa' kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19 :17-27)

26 Ba' nam gamai' ba ua' gu Jesuus na mɨt ba sissapam, maa'n gu maa'nkam Simoon tɨigim jamɨt gamai' chia na mootika' gu kuruus oidhat dɨr gu Jesuus. Jir Sireene kam gui' gu maa'nkam, kia'pɨx mu pai' dhɨr jimdat gampɨx mui' ka aajim.

27 Ba' mui' mu jiimchu' am gu ja'tkam nam oi'ñchu' gu Jesuus, suañim am gu u'uub nam jix ko'kom nɨidhim. 28 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus bhai' xi ja tɨigɨk:

—Aapi'm u'uub Israel kam, cha'pim jiñ xuañdhidha' aañ, na gu' aañ jix bhai' tuñ jim. Aapi'm ji dɨɨlh na pim jum suañɨ'ñdha' gio gu jam maamar. 29 Na gu'm aajim gu tanoolh na pim pai' dhuuk jup kai'chdha' tɨi: "Joidham jix bhai' tu ja jii gui' na cham jir ja ai gu a'aalh, na mɨt cham jɨ'xkat tu xi'iich, ni ku mɨt cham jɨ'xkat jum a'lhich chuutkamta." 30 Ba' mi' dhɨr bɨɨx gu Israel kam ja'tkam tɨix aa'nda' am nam gɨt maa'n jimdam ko'ya'. Jup ja tɨtdada' am tɨi gu oi'dha': "Gor iam bhai'ch a'm xi ia'lh." 31 Na gu' nam jax jiñ chulhiiñchu'n aañ xib, ja'p pɨx ji buusan na jax gux baa' ku'aa' na cham mɨidha' sia ku tɨi mɨijim, nañ gu' aañ cham tu' kuiñcha bia'. Gu' gɨ ba' gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka', ¿jax japim ɨlhii'ñ na tu ja dooda' jano' nam pai' dhuuk jup jum tulhiiña'? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gux gak ku'aa' na maa'n jimdam mɨiya'.

32 Ba' gook pup mui'p ja ua' am gu ja'tkam nam pui'p ja sissapa' maap gu Jesuus kukrus ta'm. Dhi gook ja'tkam

ɨixdhara' kɨ'n ja kooda' am. 33 Ba' bhammɨ na pai' Kakoi' Mo' Daa tɨ tɨɨ', bhai' mɨt ba sissapa kuruus ta'm gu Jesuus. Ba' gu jai' gook ja'tkam nam jup ja ua', bɨxxik dɨr jamɨt ja sissapa, ɨrban ba' ji bii gu Jesuus. 34 Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—Jiñ Gɨ'kora', chakuip tu'p jum buixi'ñdha' ja bui dhi ja'tkam, nam gu' cham maat no'm jup jum ua'tulhi'ñ jum bui.

Ba' gu sandaarui'x mi ja'p ma tɨtbia mɨt mi ja'p ji chu darsak amuub gu jajannulhi'ñ gu Jesuus na sap ba' gu jaroi' na tu mai'chia', bhaan ji chu bi'ya'. 35 Gu ja'tkam ba' mu ja'p gu'kat bha ja nɨɨ'ñ am gui' nam bhai' sissap. Ba' jai' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam jax ñam pɨx a'ga gu Jesuus, jup kai'ch am:

—Dɨɨlh dho jia xim palhbuidha'. Tɨɨ' nat ba' jai' gu ja'tkam bɨxchu' pɨx bhaan ja palhbui. ¿Gu' dɨɨlh aa ba' cham jup bhaai'? Gio gu' saak jir di' guch Xoi'kam nat bhaan tɨ tɨɨgɨk bha joot gu Dios bhammɨ dɨr jix dhaam. Bhai' dhɨr dho ji chɨmñia' no' baabui'r sɨlhkam.

36 Sia gu sandaarui'x pui' jax ñam pɨx jup xi bua't as gu Jesuus, bha i'chu'n am gu biiñ jix jɨ'ɨɨk. 37 Gam nam jup xi chɨtdat:

—¿Gi nap saak aap jix io'm jir ja gɸ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam? ¿Kux cham bhaai' aa nap dɨɨlh bhai' dhɨr ji chɨmñia' na pui' bɨxchu'x bhaai' nap pu tu duñia'?

38 Ba' bhai' mo'bon gu Jesuus maa'n bha siis jamɨt gu taa'mla alhi'ch komaarak na gɸ'gɸr kɨ'n bha tu ua'ñix, jup jum kai'ch: “Dhi'ñir di' gux io'm ja gɸ'kam tuk bɨɨx gu Israel kam ja'tkam.”

39 Ba' maadɨt gui' nam bɨxxik dɨr jup sissap kukrus ta'm, jai' pui'p xi chɨtda gu Jesuus, jup kai'ch:

—No'p baabui' sɨlhkam aap jir di' guch Xoi'kam nat Dios bham joot, dɨɨlh jap dho bhai' dhɨr ji chɨmñia', sia aach jap jai'p xich palhbuidha' nach ya'ch chulhiiñ.

40 Ba' gu jumai na ja'p dɨr ja'k jup sissap jup tɨtda gu bɨɨma'n tu'm:

—¿Kux aap moo cham jax jum aa' aa na tɨɨm tulhiiñchu'n gu Dios ja'p na jax aañ? Aach maaxik ya' pui' ba tu'ii' gu' na jax ja'k jich a'm jum aa', na chich gu' maaxik jich ua'tulh na chich pui' ji chu dunaak na tu' cham jir kɨɨ'. 41 Gu' dhiñ jaduuñ tɨi cham tu' jax dhuu na ya' pui' tu'ii'.

42 Mi' dhɨr ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Aapi' Jesuus, siamrip xiñ chɨ'ñchoi xiñ baidhai nañ jum bui bap tui'ka' nap pai' dhuuk jix io'm gɸ'kam kɨ'n ba daibu'.

43 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Xib jap bhammɨp tui'ka'ñ bɨɨm na pai' joidham jix chu abhaar. Aañ ya' pum tɨtda.

Na ba mukia' gu Jesuus
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19 :28-30)

44 Ba' jotmoda' bhai' ji chum tukgamta. Kia'pɨx jix dhaam ba ji dhunaak nat pui' tum duu, nammɨ ja'p mia ba duu nat pai' dhuuk gio bhai'p ji chu maaxir. 45 Dɨɨlh pɨx nai' ji chuu gu tanoolh. Ba' gu gɸ'x kabook jannulh na mu sɸ'ka' ɨrban dɨr gu gɸ' chiop, pu ɨrban sar. 46 Ba'p kai'ch gu Jesuus gɸ' kɨ'n:

—Jiñ Gɨ'kora', ba bhɨika' ap dhiñ ii'mda' kum bui bap tui'ka'.

Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk nai' ji muu.

47 Ba' gui' nar ja gɸ'kam tuk ka' bɨɨx gu sandaarui'x, nɨɨ'ñ nat gɸ' kɨ'n pui' xi chɨ'ɨɨk ba muu gu Jesuus. Ba' joi'mdara' bhai' ji chum suulh nat pui' kai, ba'p kai'ch soi'm ɨlhdhat buiñor gu Dios:

—Maaxik cham tu' ji na tɨi kuiñcha bia'kat dhi jaduuñ.

48 Ba' gu mui' ja'tkam na mɨt mi'p jum duu, jix buam jum ɨlhdhak ba jii mɨt bhai' xi gɨbiidhat gu ja bhaasut. 49 Dai ba' gui' nam jɨ'k jix io'm jix kɨigalhdhat gu Jesuus mummɨ ja'p gu'kat bhai' pup nɨɨ'ñ am, gio jai' gu u'uub na mɨt mummɨ dɨr bhai' pu oi Galilea.

Nam ba ulhña' gu tukga'n gu Jesuus
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19 :38-42)

50-51 Ba' maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam Josee tɨigim, jir Arimatea kam na pai' bhaan bipio' gu Judea kam dɨbɨɨr. Joidham jir jix bhai'kam ka', na gu' jai' pui' tɨip tɨ nɨɨrada' na gɨt bam aaya' na gu Dios ja sɨlhkada' bɨɨx gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n, nam ba' mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'. Ba' dhi' jai' maadɨt jup jir dhi' ka' nar ja gɸ'gɸrkam tuk ka' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' cham tu' maa'n ñɨ'ook jup duu ja bui jano' na mɨt pai' dhuuk tu a'ga nam bax mu'aak gu Jesuus. 52 Dhi' jɨ' ba' Josee mu jimɨik pu tɨɨ'n gu Pilaato no'x bhaai' na tɨbaañdhai ulhña'ra' gu tukga'n gu Jesuus. Ba' gu Pilaato cham jax tɨ'ɨɨk jup xi chia. 53 Ba' xi chɨbaañdhak bhai' dhɨr kuruus ta'm ba ulhñam, dai nat xi bhiibgak jannulh kɨ'n xibkam jix dha'ram namkɨm. Maa'n kap ba' ulh na pai'x chiobim ja'k tɨ dɨ', mi' nam pai' pu pui' ja'k tɨ dɨ'ngaras ai' cha'm nam ba' pu'ñi mi' ja ulhñaidha' gu koi'ñga'n. Dai nat mi' chakui jaroi' maa'nnim mim ulhñak nat pai' bam ulh gu tukga'n gu Jesuus. 54 Ba' jano' bam ai ɨp gu tanoolh nam jix bhai' tu duñia' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam, na gu' buimgidhak cham tum juanda' gui' ja bui.

55 Ba' gu u'uub gui' na mɨt mummɨ dɨr bhai' pu oi gu Jesuus Galilea, bɨɨx jup jiim am na mɨt ulhñam gu tukga'n. Nɨɨ'ñ am ba' na mɨt jax ja'k mi tɨi gio na mɨt jax chu'm chiob tɨɨ. 56 Ba' mu dɨr na mɨt ja'k

suulhgɨk, jix bhai' mɨt pu xi dhuuk gui' na joidham uub, nam ba' mu juulhdhapu' tukgaram gu Jesuus na jax pɨx xi buusnia' gu tanoolh na pai' dhuuk cham tum juanda', na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Dai ba' nam jum jɨɨpi'ñ buimgidhak gu bɨx chanoolh.

24

Gu Jesuus na giop dodhia'
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Ba' kapbhuimuk na pai' dhuuk giop ba tum juan, mu jii mɨt ɨp gio gu u'uub mummɨ nat pai'm tɨɨ gu tukga'n gu Jesuus. Ka pup jix ɨɨka' na mɨt mu jii, dai na mɨt xi ja u'uuk gu ɨ'lhich jaja' na mi jim gui' na joidham uub, na mɨt pu bas takaab dɨr jix bhai' ba ja duu. 2 Ba' na mɨt mummɨ ba ai, bhai' pɨx pu tɨ dɨ' bhɨjɨ na mɨt pai' tɨɨ gu tukga'n gu Jesuus, ja'p ja'k dɨlhkob pɨx kɨɨk gu gɛ́' jodai gui' na kɨ'n bha kuupich. 3 Ba' mui' ji baap jamɨt mɨjɨ ɨrban dɨr. Cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesuus na mɨt ba tɨɨ. 4 Ba' mi' bhai' ji chooto'n jamɨt, cham ka bhaai' nam jax jum duñia'. Gan jam tɨɨ xi chɨ nɨɨ'ñ nat pai' ba' jax jum duu. Ba' mi' pɨx ja'p ji ja tɨɨ mɨt nam guguuk gook gu ja'tkam jix chooto tɨ tɨ' kam tobiikdam. 5 Ba' giilhim jix chotdonɨt nai' ji mumgia mɨt gui'. Ba'p ja tɨtda am gu gook ja'tkam:

—Jax dhui na cham tu' ya' kap tu'ii' koi'ñga'n tɨr gui' na pim jaroi' ga'nga. 6 Duadɨk buus ɨp gio na jax jam tɨtda jano' na mummɨ kapup oirɨ Galilea jam bɨɨm. ¿Cham aa gu' tɨ'ñcho pim? 7 Jup jam tɨtda bo na saak gui' na bhaankam ya oirɨ gu Dios dhi oi'ñga'n, jum aaya' gu tanoolh nam pai' dhuuk daagɨɨ mu'aa' maa'n kuruus ta'm gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam, saak ba' gio baik tanoolh kɨ'n ya' na jax ba oirɨda'.

8 Ba' gui' bhai' pup tɨ'ñcho mɨt na bak pɨn pu'ñi ja tɨtda jano' gu Jesuus. 9 Ba' mi' dhɨr bubuakɨk pu jii mɨt bhammɨ nam pai' daraa gu mambhɨɨx daman maa'n gu noonbi'ñ gu Jesuus, gio gu jai' nam ja'p pɨx kaichu', bhammɨ ba ja aa'ñdhim am na mɨt jax tɨ tɨɨ. 10 Ba' gui' gu u'uub maadɨt jir di' gu Mariiya Magdalena, jumai ba'r Juana, gio ba' gu jumai Mariiya nar dɨ'ɨɨ'n gu Jakoobo, gio jɨ'kchi pup gu u'uub jam maap jiim. 11 Gu' ji nam gu' gu noonbi'ñ gu Jesuus cham ja jɨɨgi'ñ nam tɨɨ ba ja aagi'ñ na mɨt jax tɨ tɨɨ, ja'p jum aa' am nam dɨɨlh jax ñam pɨx ba tɨ nii'ñ.

12 Gu' ji nat gu' gu Peegro mui' ma dai'bus nat tɨ tɨɨgim mummɨ na mɨt pai' tɨɨ gu tukga'n gu Jesuus no' sap moor sɨlhkam nam jax kai'ch gu u'uub piam ku gu' cham. Pui' dho ji chu buus nat mummɨ ba baa, cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesuus, dai jajannulh pɨx mɨ bɨɨt na kɨ'n bhiibgich. Ba' giop ba jii jix buam jum aa'ntugɨt bhammɨ nam pai'm jɨɨpi'ñ, tɨɨ xim ga'ngim nat pai' ba' ja'k jax jum duu gu tukga'n gu Jesuus.

Gu Jesuus na gook ja bui bam maaxdha' gui' nam kaichgɨda' nam mu ja'k ka jiimda' Emauus
(Mr. 16:12-13)

13 Ba' pu gui' gu tanoolh cha'm mu ja'k jup ka jiim am Emauus gook gui' nam kaichu' gu Jesuus, tɨɨ pup chix dhaam ji dhuñiidhak jum a'jɨ bhai' dhɨr Jerusaleen. 14 Gammɨjɨ jii mɨt tu a'gim am na tu' ba' ku mɨt ba' mua gu ja'tkam gu Jesuus. 15 Ba' mi' pui' nam xi ñiokbuidhat ka tu a'gim, gatuuk dɨr mui' ji ai gu Jesuus, saalh pui' gammɨjɨ ko'kmar ba jiim am. 16 Ba' sia ku mɨt tɨɨ ba tɨɨ na gamai' ba jim ja bɨɨm, pu cham maatɨt nɨɨ'ñ am no'p jir di', panaas ku tu' ja soobhi'ñ nam ba' cham maatɨt tɨgia'. 17 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Tu' pim ba' a'gidhat pɨx nammɨm kɛ́ɛ́jim jiñ jaaduñ?

Ba' gui' gan ji guguu mɨt pux buam jim aa'ntugɨt. 18 Mi' dhɨr ba'p kai'ch gui' na Kleopas tɨɨ':

—Dai aap dho bak chakui maat jiñ jaduuñ nat tu' jax jum duu bhai' Jerusaleen sia kup bhai'p xi paxiaraimɨk.

19 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—¿Tu' gi jax jum duu?

Ba'p tɨtda am:

—Dho gu Jesuus Nasareet kam kat na bhaankam gu Dios tu ja a'gidhat gu ja'tkam. Bɨxchu'x bhaaigɨt na pu tu duñia' na ni jaroi' ku cham jɨ'xkat pu tu duñia' sia chi pɨk jax chu'm gɛ́'kam ka' gɨt, na gu' gui' bhaan tɨ nɨidhidhat guch Gɨ'kora'. 20 Gu' ji na mɨt gu' cham bhai' dhuu gu ja gɛ́'gɛ́rkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam aach jir jich gɛ́'gɛ́rkam tuk, daagɨk tu chia mɨt nam mu'aa' maa'n kuruus ta'm. 21 Aach jup jich aagɨt ji na gui' ba' pui' saak jir di' ji na ya'r ja gɛ́'kam tuk ka' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam, na ba'ch palhbuidha' nam cham kach chulhiiñchu'nda' gui' nam cham jir ya' kam. Ku gu' baik tanoolh bap duu ji na mɨt dɨr jup dooda. 22 Jai' dhɨt gu u'uub nach bhammɨ maap jich jɨɨpi'ñ maakam jup jich ɨ'nkia mɨt. Bɨɨpɨ' kapbhuimuk na kapup jix ɨɨka' mɨt mɨjɨ xi boop na mɨt tɨ tɨɨgim mummɨ nat pai'm tɨɨ gu tukga'n gu Jesuus. 23 Jup jich chɨtda am na mɨt mu dɨr ja'k suulhgɨk na sap cham tu jai'ch gu tukga'n mu nat pai'm tɨɨ. Sap ba' mi' pɨx ba guguuk am gook gu noonbi'ñ gu Dios, ja'p sap kai'ch am na cham tu' muukix gu Jesuus, dua ji sap. 24 Gio jai' dhɨt gu chichio'ñ nach pui' maap jup tu'ii' mɨjɨp xi chɨ tɨɨgim jamɨt no' sap baabui'r sɨlhkam nam jax kai'ch gu u'uub. Pui' ji sap na tu tu'ii' na mɨt mummɨ ji bubua nam jax kai'ch gu u'uub. Cham pai' sap tu jai'ch gu tukga'n gu Jesuus.

25 Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Jam a'm jum aa' dho na pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi u'uan ta'm na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. 26 Na gu' pu pui' ja'k tu ua'ñix bijik dir na sap pu'ñi biipi'm tulhiiña' gui' na Dios bha jootsa' na ba' mi' dhir giilhim jix io'm gé'kam ki'n ba daibu'.

27 Ba' xi ja aagi'ñ gu Jesuus pui' mo'ram dir xi boosgaidhat na pai' ja'p pui'm kai'ch nam dhi' aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. Mummi dir bhai' ji kii nat pai' gu Moisees tu ua'nak, mi' dhir ba' gu jai' na mit pui'p tu ua'nak nam sia dhi' pix aagit jup kai'ch.

28 Ba' na mit mummi ba ai Emauus, gu Jesuus am biipi' mui' xi jii, panaas ku gui' maa'n na jimda' kam xim duu. 29 Gu' ji na mit gu' gui' gio ja'k jup bua, nat gu'p ba jur, jup titda am:

—Jich jaduuñ, ya'ch ka xi chibiapui maap jix gi'giram. Jix chukgam ji matgim gammiji boi cha'm. Kabuimuk jap ba' giop ba jimia'.

Ba' gu Jesuus cham jax ji chi'iik ba ja oi ip mu nam pai' tibiapu'. 30 Ba' nam mi' ba daraa na pai' tum kua' na mit ba ji chu juu gu jurnik kam, gu Jesuus maa'n xi dhaagit gu paan xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios irban jaiñak mui' xi ja maa. 31 Ba' bhai' pup maat jamit na dhi'r di' gu Jesuus, panaas kut jaroi' ja'k bhii gui' na ki'n ja soobhi'ñkat nam ba' cham maatit tigia'. Gu' ji nat gu' jotmoda' cham pai' matgir gu Jesuus. 32 Ba' bhai' ji chu a'ga mit dai gook, jup kai'ch am:

—Gu' bak ji pur di' ji gu Jesuus. Pui' ku ba' giilhim joidham jix bhai' tu tatdatu' biipi' na mu dir bhach aa'ñdhim na mit jax kai'ñkam pui' tu ua'nak gu bijik dir kam. Jix bhai'x maatit ké'jim ich na jax jich aa'ñdhim.

33 Ba' na mit jax guguu mi' bhii mit ip gio nam pai' dhir jiim, pu cham ka tibia mit. Bhammi mit ba ji bubua Jerusaleen nam pai' daraa gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ gu Jesuus, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. 34 Ba' gui' chakui tu aa' am nam jax jix chu mattu', dai gui' nam bhai' pu daraa jup ja titda am:

—Jir silhkam dho bak nat giop dua guch gé'kam tuk. Mu sap pai'm maax buiñor dhi Simoon.

35 Ba' mi' dhir diilh jup ba tu aa' am nam jax jup jix chu maat, xi ja aagi'ñ am na jax ja titdaim gamai' biix boi nam jiim, gio ba' na mit mummix maatit ka tii Emauus na dhi'r di' gu Jesuus nat xi ja jaix gu paan.

Gu Jesuus na mi' bam maaxdha' ja bui biix gui' nam kaichgida'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Ba' nam mi' pu chu'm ka tu a'ga, mi' pix bam maax gu Jesuus ja saagi'ñ. Ba'p ja titda:

—Aañ bha ja'k ip gor jiñ jaaduñ.

37 Gui' pu cham ñiok am, dai nam giilhim bax chotdon. Ja'p jum aa' am na dai ii'mdaga'n mi ja'p oirit ja i'nkiat. 38 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—¿Jax ku pim ba' giilhim bax chotdon? ¿Cham aa pim ji'x ti jiigi'ñ na ñich maaxik giop dua? 39 Jax dhui nañ aañ pix jir di' maa'n na jax. Kani gor jix bhai' xiñ chii'. Ya' pui'x maati'ñ ñoonob am gioñ chooton am nañ pai' sissapich. Xiñ dha'ngida' pim ip, kani nam da'ngi dhiñ chuuku'. Matgim pu cham ji nañ jiñ dha'ngida' no'ñ jir ii'mda' pix ka' git, pu cham tatda'ka'ñ git.

40 Xi ja ninii'ñchu'n ba' noonbiram gio tootnoram na pai' sissapich na pui' xi ja titdat. 41 Gu' ji nam gu' chakui bhai' ti jiigi'ñ no' maaxik jir silhkam na jax ja titda piam ku gu' cham. Ku gu' ji'x bhai'x bhai' jim i'lhi'ñ am ji. Ba' xi ja tikka gu koi' no'm cham bia' na sap ba' ja nii'ñchudat tu jugia' nam ba'x io'm ba jiigi'ñdha' nar di' pix, jup ja titda:

—¿Cha'pim iam bia' tu' koi' nañ xi chu jugia'? Am jix bhio' iñ.

42 Ba' maa'n xi maa mit gu batoop gai'xim, panaalhi'x mibta' mit jup xi maa. 43 Ba' ma tu juu gu Jesuus ja nii'ñchudat biix nam ji'k mi'p tu'ii'. 44 Ba'p ja titda ip gio nat xi koi'chok:

—Pu'jani na tuñ dhooda' kuñ ba'p jam titdada' nañ mu ja'p jam biim oirida', nam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees na aañ jiñ aagit jup kai'ch, gio gu jai' na mit pui' bhaankamu'n gu Dios jup tu ua'nak nam sia aañ jiñ aagit jup kai'ch, pui' na mi' Salmos ta'm.

45 Ba' diilh gu Jesuus pui' xi chu duu nam jix maatit kaaya' mi ja'p na pai' jax ja aagi'ñ. 46 Ba'p ja titda ip gio:

—Biix nam ji'k aañ jiñ aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, pu pui' ja'k tu dai mit na aañ nañ bhaankam ya oirida' gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan, jum aa' nañ pu'ñi muukii giop dodhia' baik tanoolh ki'n na ñich jax bañ dhuu ba'. 47 Ba' aapi'm jiñ a'mkam nai' xi chu ja a'gidha' biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch. Ya' dir japim mui' ji kiisa' Jerusaleen. Ja'p japim ja titdaidha' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'. 48 Pui' pim xi ja titdaidha' na pim ji'k jax jix chu maat na pimit jiñ chii na ñich jiñ dhuu. 49 Ku ba' gu' ya' pix ka xi darka' pim ji xib Jerusaleen, nañ gu' bhai' ka jam joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nat jiñ Gi'kora' jam iimchuda na jam tajaañdha'. Dhi' ba' ki'n bixchu' bax bhaai'n ka' na pim pu tu duñia'.

Gu Jesuus na ba tɨsdia'x dhaam ja'k
(Mr. 16:19-20)

50 Ba' pui' xi ja tɨɨdak ba ja baidhak nammɨ
gama ja'k na pai' Betaania tɨ tɨɨ'. Ba' mi'
bhai' ji tu ja daañxi buiñor ja'k gu Dios xi
baapmi'ñdhak gu noonbi'ñ. 51 Ba' pui' ja
a'mkam ji chu dañiidhat gamai' ji bam jix
dhaam ja'k, bhɨjɨmmɨ ji bhi'ñ, gui' ba' mi'
pup bii mɨt. 52 Ba' gui'p xi dhañiimɨk am na
mɨt ba'p ba jii ɨp gio bhammɨ ja'k Jerusaleen
joidham jix bhai'm taattugɨt. 53 Ba' gammɨjɨ
nabap tanoolh mi aajidha' am gɸ' chiop
nam daanda' gu Dios.

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA GUCH XOI'KAM NAT TU UA'NAK GU JUAN

Nat maa'nkam jup jum duuk ya' oilhimɨk guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir gɸ'kam na gu Dios

1 Bɨjɨk dɨr jumai pux jai'ch na ja'xbui'p jir gɸ'kam na gu Dios, nam gook dɨt maap pum kɸkɸɸ. Ba' gui' mi' dhɨr bha ja'k jup jich mattu'n na jax jir tu'm kam gu Dios. 2 Gui' mɨt ba' gook dɨt bap duu gu Dios dhi oi'ñga'n, 3 gam bɨix na jɨ'k tu' ya'x chu jai'ch. Nix chu' kux jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan nat cham gui'p duu, na mɨt gu' pu gook dɨt maa'n ñi'ook xip duuk jup tu duu bɨix. 4 Gu jumai jir di' pɨx gui' na ja maak gu ii'mda' nam kɨ'n dudua bɨix gu ja'tkam. Jir di' pɨx ɨp nam kɨ'n jix chu maax kɨr ji bi'ya', na gu' gui' na ii'mda' tu maak joidham gɸ' tanoor. 5 Sia tu tonni'ñ mu ja'p ja bui gu ja'tkam nam jix chu tukgam kɨr jup tu'ii', ba' cham jɨ'xdha' tu saa' gux chukgam dhi' na joidham gɸ' tanoor.

6 Ba' pu kai'ñkam pɨx bha joot gu Dios maa'n gu maa'nkam Juan tɨigim, 7 na sap ba' ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam gui' na joidham gɸ' tanoor, nam sap ba' cham xijaichdha' no't ya' ba ai, dai nam ba tɨ jɨi'ñdha' buiñor bɨix ja jujur kɨ'n. 8 Ku gu' gu Juan cham tu'r jupaabkamu'n ji, gu' ja'pji nat jax dhuuk pɨx bhaan matgɨr ji nat bam ai na pai' dhuuk nai' ji chu a'aga' gui' na joidham gɸ' tanoor. 9 Nat ba' bɨipɨ' xi chu mattuda gu Juan nat ba' moo mi' dhɨr dɨilh nai'p ji chu a'ga' gui' na joidham gɸ' tanoor, nam ba'x chu maax kɨr ji bi'ya' gu ja'tkam.

10 Gu' ji na mɨt gu' cham kɨigalh gu ja'tkam nat ya' tɨi ba ai maaxik maa'nkam jup jum duuk, na mɨt gu' cham xim gaa ja jujur am bhaan nam iam ba machia' gɨt na dhi' pɨx jir di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio na jɨ'k tu'x chu jai'ch bhaan. 11 Ya' tɨi ai ja bui gu Israel kam ja'tkam nam pai' saak tɨ jɨigɨ'ñdha' buiñor guch Gɨ'kora'. Pu cham kɨigalh jamɨt, tu' pɨx ɨlh jamɨt ja jaaxmakar. 12 Jɨ'ma'n siamri tɨ jɨi'ñ jamɨt buiñor nam jɨ'k joidham kɸɸ na jax tu a'ga. Daipui' ba'x joi'ndak xi ja aagi'ñ nam cham tu' mai' ka suulhgix, nam gu' sap bar maamra'n gu Dios. 13 Ku gu' na pui' jɨ' ja tɨtda nam bar maamra'n, cham tu' jax kai'ñkam jup ja tɨtda ji na jax gu jaroi' no' mɨt ba xim ja joojoi gook dɨt maa'n gu tɨyaa nam maap oi'ñchai mɨkkat ba ja tɨgia' gu a'aalh nam ja maamar jum tɨiti'nda', gu' ja'pji no't jaroi' ba tɨ jɨi'ñ buiñor gui' na joidham gɸ' tanoor na ba'r maraa'n ka' gu Dios.

14 Na gu' maaxik ya' xi oilhimɨk gui' na joidham gɸ' tanoor maa'nkam jup jum duuk. Jir di' pɨx gu jumai na ja'xbui'p jir gɸ'kam na guch Gɨ'kora'. Aach jai' dhɨt jix bhai'x maat, nach gu' bɨima'n oipimɨk na jɨ'x juugɨt ya' oilhimɨk. Jix bhai' tɨigɨk jachich na cham tu'r ja'ppɨx maa'nkam, nat gu' cham jɨ'xkat iatda' tu a'gimɨk, dai na joidham jix chu joi'gɨ'nda' pɨx. 15 Pu dhi' pɨx nɨidhat jup kai'ch gu Juan jano' nap ja tɨtda gu ja'tkam:

—Gu'jani nañ aagɨt jup kai'ch nat muni ba ai, nañ jup jam tɨtda bo na jumai bha jim gatuuk dɨr na giilhim jir gɸ'kam, na pu ni jɨ'x kuñ jir jupaabkamu'n. Na gu' gui' bɨjɨk dɨr pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tɨir bɨipɨ' kam pa' gu ya' maaxik.

Ja'pni bo na ja tɨtda. 16 Jir sɨlhkam dho na giilhim jir gɸ'kam, pui' ku ba' giilhim jir jix bhai'kam gio nax chu joi'gɨ'n. Jaiñ na gu' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨigɨ'ñ buiñor, gammɨjɨ pɨx jix bhai' ba tu tatda' na gu'ch a'm tɨ nɨidhim. 17 No' chakui ya' aaya' gɨt, chakui machia' ich gɨt na jax ja'k jix bhaai' nach dhuuji jir jix bhabhai'kam ka' gam nach jix chu joi'gɨ'nda'. Nach gu' cham maatɨt kɸɸkɸt na jax kai'ñkam jup jum kai'chdha' mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, daipu' na jax ja'k jix aa' guch Gɨ'kora' nach chui'ñgɨda' nach ba' siamri pux maatɨt pa' kɸɸkɸ'. Jano' ji na pai' dhuuk maaxik ya' xi oilhimɨk guch Xoi'kam na chich ba' bhai' ji maat na bach aagi'ñ. 18 No' chakui jich aagi'ñdha' gɨt, pu chakui machia' ich gɨt. Gu' ji nat gu' siamri xich joi'ndak bhai' xich guguuxdharak, sia ku ja'xbui'p jir gɸ'kam na guch Gɨ'kora', na gu' dɨilh gu Dios cham jɨ'xkat ya' pai'm maaxdha' maaxik nach gɨt iam jup ba machia' na jax jir tu'm kam.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:15-17)

19 Ba' gu Judea kam ja'tkam nam bhammɨ oi'ñka' Jerusaleen, mu ja joot jamɨt jɨ'kchi gui' nam mu ja'p jir gɸ'gɸrkam ka' chichiop nam pai' tu daanda', gio jai' gui' nam jir bopxi'ñ gu Lebii nam jir tutpilh ka', nam sap tɨkkapu' gu Juan ja'tkam bopkondam nar tu'p tu'm da'. Ba' gui' mu ɸɸk jup ba tɨkka am, jup tɨtda am:

—Aach ja'pnich chɨidak bhach joot jamɨt gu gɸ'gɸrkam nap sap jich aagi'ñdha' nap jir tu'p tu'm da' na pich ba' ya' pɨx ba ji kai'ñcha nap ja bopkon gu ja'tkam cham jum ɨlhdham.

20 Ba' gui' cham jax ji chɨ'ɨik jup xi ja aagi'ñ, jup ja tɨtda:

—Dho gu' aañ pur cham tu' ji moo gux matgam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda'

nañ aañ jir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' guch Gɨ'kora' jix dhaam dɨr.
21 Ba' giop xi chɨkka am jix bhai' pɨx na sap ba' ja aagi'ñdha', jup tɨtda am:
—¿Ja'p moo gux gɨ'm jir tu'p tu'm da' ap jiñ jaduuñ? ¿Ka' aap aar di' gu Eliiyas gui' na saak bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora' nat saak bɨix tukga'n bɨnkam baidhak jix dhaam ja'k?
Ba' gu Juan jup ja tɨtda:
—Cham tu'r di' iñ, jir jumai iñ ji aañ.
Ba' gio bhai'p ji chɨkka mɨt, jup tɨtda am:
—¿Ka' aap aar di' gui' na saak jai'chdhɨlhia' gatuuk na bhaankamu'n jup tu a'ga' guch Gɨ'kora' ja'p na jax gu bɨjɨk dɨr kam?
Ba'p ja tɨtda:
—Chaam. Jir jumai iñ ji matgam.
22 Gio mɨt moop ka xi chɨkka, jup tɨtda am:
—Gi no'p moop xich aagi'ñ jiñ jaduuñ nap jir tu'p tu'm da', nach ba' ja aagi'ñdha' gui' na mɨt bhach joot nap cham tu' ja'p pɨx ya' pui' tu bua.
23 Ba' gui'p ja tɨtda:
—Aañɨ' dhor di' gui' na saak mu ja'p gampɨx jix chu gak kɨr ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora', nap ja tɨtdaidha' bo saak: “Gor jix kɨɨ' bim duuñ na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gɨ'kora'. Bam aajim na pai' dhuuk bha jim. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' ba tɨ kɨɨ'mpiga' mi' na pai' bhɨɨya'.”
24 Ba' gui' na mɨt mu ja joot gu gǿ'gǿrkam nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', 25 jup tɨtda am ɨp gio gu Juan:
—Ja'pnich ba' tɨip kai'chɨt jiñ jaduuñ nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam nap ba' ja bopkon suudai' kɨ'n dhi ja'tkam, nap pui' saak cham jir di' guch Xoi'kam, ni gu Eliiyas, nix chu' gu jumai na saak jai'chdhɨlhia'.
26 Ba'p ja tɨtda gu Juan:
—Dho gu' dhi' cham pɨk tu'm a'ga ji naña ya' tu bopkon dhi suudai' kɨ'n, matgam jumai ya' oirɨ ji na pim aapi'm chakui maat nar gǿ'kam. Gu' dhi' naña ya' pui' tu bua na pim bhaan pɨx machia' ji. 27 Pu kani gɨt na gu' bhai' ka jim gatuuk dɨr, sia ku gu' gu xib cham pai'm mamxi'ñ. Ku gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n ji naña iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' gɨt, sia kuñ gu' tɨir bɨɨpɨ' kam pa' gu ya' maaxik.
28 Ja'pni tum duu mummu mia'n Betaania ja'pni dhɨr ja'k xia'lhbui na pai' bhɨix gu Jordaan Ak, na pai' oirɨt ka ja bopkon gu ja'tkam gu Juan.

Gu Jesuus nach a'mkam mukia' sia ku ja'xbui'p jir gǿ'kam na gu Dios

29 Ba' buimgidhak mi' ba ai gu Jesuus na pai' ja bopkon suudai' kɨ'n gu ja'tkam gu Juan. Ba' nat ba tɨɨ gu Juan na mui' ba jim gu Jesuus, jup ja tɨtda gu ja'tkam:
—Dhi'ñɨr di' na muni dhɨr bhai' ba jim gui' nat Dios bha joot nach a'mkam mukia' bɨix na jɨ'k ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n, na ba' pu'ñɨ dhuuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Dhi' pui' ji buusan na jax maa'n gux kɨɨ' kasnir, na gu'm makgarta' gatuuk. 30 Dhi' pɨx aagɨt jup kai'ch iñ takaab naña jup jam tɨtda bo: “Jumai bha jim ji matgam gatuuk dɨr na giilhim jix io'm jir gǿ'kam, cham tu' pui' na aañ, na pu ni jɨ'x kuñ jir jupaabkamu'n, na gu' gui' bɨjɨk dɨr pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tɨir bɨɨpɨ' kam pa' gu ya' maaxik.” 31 Aañ pui' chakuip maatɨt jia na jax ba' moo tu'm jir di', pui' ku ñich ba' moo xiñ jotma'n na ñich bha ja bopkonam gu Israel kam ja'tkam, na ba' mi' dhɨr pu'ñɨ ba matgilhia' na jax chu'm jir di'.
32 Jix bhai' moo xi ja aagi'ñ, jup ja tɨtda:
—Jix maatɨt jañ moop jam tɨtda, na ñich gu' tɨɨ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bhammɨni dhɨr bhai' ji chɨm jix dhaam ja'p tu'm na gioda', bhai' ba' nai' jim tajaa bhaan. 33 Dhi' ñich ba' bhaan ba maat na dhi'r di', na gu'p jiñ chɨtda gui' nat bhañ joot naña ya' ja bopkona' gu ja'tkam: “Gu jaroi' na bhaan tɨmnɨi gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhai' jim tajaana', dhi'r di' ka' gui' na ja tajaañdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu ja'tkam. Ba' ja'p ji buusnia' na ja bopkona' suudai' kɨ'n.” 34 Xib jañ dho gi ba' moo bax maat ji na dhi'r di', ba' aañ ya' pu jam tɨtda, na dhi' Dios jir Maraa'n.

Gui' nam bɨɨpɨ' ba kaichgɨda' gu Jesuus

35 Ba' buimgidhak na gio mup ba oirɨ gu Juan ja bɨim gook gui' nam kaichu', 36 ba tɨɨ gu Jesuus na gama ja'k ja'p ba jimchu'. Ba'p ja tɨtda gui' nam kaichu':
—Dhi'r di' na muni ja'p ba jim gui' naña jam aagi'ñ takaab na ja'p ji buusan na maa'n gux kɨɨ' kasnir nat Dios bha joot nam matgarta' gatuuk jich a'mkam.
37 Ba' gu gook ja'tkam nam kaichu' gu Juan, pu mɨjɨ xi oi mɨt gatuuk dɨr gu Jesuus na mɨt jax kai na pu'ñɨ jɨ' kai'ch gu Juan. 38 Ba' nammɨ gama ja'k na ba jimchu' gu Jesuus, ba ja tɨɨ nam gatuuk dɨr mu oi'ñ gook gu ja'tkam, ba'p ja tɨtda:
—¿Tu' pim gaagim jiñ jaaduñ?
Ba' gui'p kai'ch am:
—Chaam tu'. Ya' chich pɨx bham tɨkkam nap pai' kioñ jaduuñ.
39 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:
—Dho mummuni. Pu kani gor maik na pim ba' tɨ tigia'.
Ba' gui'p ma oi mɨt mu kia'mi'ñ gu Jesuus. Mi'm ba' xi dharaat alhio, na gu' pu pui' ba jurnim, dumaalh pɨx ba duu na mɨt mu ai.
40 Gui' jɨ' gook ja'tkam nam kaichgɨt gu Juan na mɨt oi gu Jesuus, Anrees tɨɨ' maa'n

nar ja'nni'ñ gu Simoon Peegro. 41 Ba' xim jotma'n gu Anrees nat gaagam gu ja'nni'ñ Simoon. Ba' nammɨ gama ja'k tɨɨgɨk ba aagi'ñ, jup titda:

—Ampɨx maat jachich dho gi ji ba' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa'. Kani maik jach tɨɨ'mpu'.

42 Ba' mui' ba bai'ñchu' gu Anrees gu ja'nni'ñ Simoon mu na pai' kio gu Jesuus na ba' tɨgia'. Ba' nam jax kia'pɨx mu ji aajim, jup titda gu Jesuus gu Simoon:

—¡Aa gu' aapi' jip tui'dhi' jia Simoon nap jir maraa'n gu Juan! Xib dɨr ja'p moo Peegro jup ba tɨɨ'ka'. —Peegro ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jodai.

Gu Jesuus na ba guguuxdha' gu Piliip gio gu Natanail nam ba kaichgɨda'

43 Ba' buimgidhak ma jii gu Jesuus maa'n kap na pai' Galilea bhaan bipio'. Bhammɨ pɨx ji chɨɨ gu Piliip na oirɨ. Ba'p titda:

—Bañ kaichgɨda' ap jiñ jaduuñ.

44 Gu Piliip jir Betsaida kam nar pai' kam gu Anrees gio gu Peegro. 45 Gu Piliip jup ma gaagam gu Natanail, jummɨ gama ja'k nat ba tɨɨ jup titda:

—Ampɨx maat jachich dho gi ji ba' xib gui' na saak bha jimda' jix dhaam dɨr nat jax tu ua'nak gu Moisees gio gu jai' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora' nam dhi' aagɨt jup kai'ch. Gu Jesuus bak jir di', maraa'n gu Josee Nasareet kam.

46 Ba' bhai' ji ñio gu Natanail, jup kai'ch:

—¿Siamri aa chi moo bhai' dhɨr jup ba ji buusnia' ja bui gu Nasareet kam ja'tkam gu tu' nar jix kɨɨ'p jum duukam?

Ba'p titda gu Piliip:

—Dho na ba'. Kani gɨt maik jach tɨɨ'mpu' nap ba'ñ jɨɨgi'ñdha'.

47 Ba' nam kia'pɨx mummu ji aajim, jup ja titda gu Jesuus gui' na mi' ja bɨɨm jup tu'ii' kaixdhat gu Natanail:

—Dhi'jani nat ya'ni ba ai na tu' sɨlhkam jir Israel kam, na jax chu'm jix kɨɨgalhi'ñ guñ Gɨ'kora', na cham pai' dhuuk iatda' tu a'ga.

48 Ba' gu Natanail jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' duukat moop jix maat jiñ jaduuñ nañ jax jir tu'm kam, nach gu' chakuich mamaat?

Ba' gu Jesuus jup titda:

—Dho nañ gu' aañ pu bɨɨpɨ' dɨr jum nɨɨ'ñ jia nap jax mu daa iigɨx bɨta' nat ba' dhi Piliip mu ɸɸk bhai'p bam baidhak.

49 Ba'p kai'ch ɨp gio gu Natanail:

—Xib jañ dho gi bax maat ji nap aap jir di' gu Maraa'n gu Dios jiñ jaduuñ. Tɨɨ' nap gu' jax bɨxchu'x chu matda'. Aap bak ba' ya' bar gɸ'kam ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam.

50 Ba' gu Jesuus jup titda:

—Ku gu' cham tu'r daipu' ji gu xib nañ jax jum titda. Bɨxchu' ka tɨgia' ap ji matgam jix bhai'm duukam no'p moo cham oodat xiñ kaichu'. Tɨɨ' nap gu' bɨɨx jum jur kɨ'n ba tɨ jɨɨgi'ñ jiñ bui na ñich pui' xim tɨɨ'n nañ pu bɨɨpɨ' dɨr jum nɨɨ'ñ nap mu daa iigɨx bɨta'.

51 Ba' mi' dhɨr jup ja titda gu Jesuus bɨɨx nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda', na kam aajim na pim pai' dhuuk ja tɨgia' gu noonbi'ñ guñ Gɨ'kora' nam bhɨjɨmmɨni dhɨr bhai' ji chɨɨtmi'nda', sɨlh jiimda' am pai' nañ jup tui'ka' aañ nat bhañ joot, na gu' cham xiim ka kupio'ka' dhix dhaam.

2

Na bar koi'cham ka' mu Kanaa na pai'm tɨɨmo' maa'n gu maa'nkam

1 Ba' mi' dhɨr baik jurni'ñ kɨ'n dhi' pui', mam tɨɨmo maa'n gu maa'nkam bɨɨma'n gu tɨyaa mu Kanaa, na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr. Ba' bɨɨx mup oirɨ gu dɨ'ɨɨ'n gu Jesuus 2 gio dɨɨlh gu Jesuus ja bɨɨm gui' nam kaichu', na mɨt gu' ja bai nam sap jai' mui' xi jiimda' nam jai' tu jugia'. 3 Ba' ja'xpɨx nam ka tu kua', mi ja'p jix buam bam aa' am jai' dhɨt gu ja'tkam nat ba juum gu biiñ. Ba' gu dɨ'ɨɨ'n gu Jesuus jup titda palhɨɨp ja'p xi baabuk:

—Cham ka bia' am gu biiñ dhich jaaduñ.

4 Ba' gu Jesuus jup titda gu dɨ'ɨɨ'n:

—Dho jax jach gi pup duuñ jiñ ñaan, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam machia' dhi jaaduñ nañ jir tu'p tu'm da'.

5 Ba' gu dɨ'ɨɨ'n gu Jesuus daipu' xi chɨɨdak mu ja'k jup ba ja aa'ñdhim gu koi' bhiadam, jup ja titda:

—Moo pim alh mi' pui' xi chu duñiidha' na jɨ'k jax jam tɨɨdaidha' gu'ñiñ chio'ñ.

6 Ba' mi ja'p jup ja bia'ka' am gu oi'ñkam xijum maa'n gu gɸ'gɸr jaja' nar jix mamoik joodai sobkoñxim, na chi gook ka' ba' baik bapai'ñdhakar bhɨɨ gu suudai' bɨɨx jɨ'ma'n, gui' nam bhaan tua'ka' gu suudai' nam kɨ'n jum ikoimi'ñdha' gammɨjɨ nam pai' dhuuk ba ji chu jugia', nam gu' pui' ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. 7 Ba'p ja titda gu Jesuus gu koi' bhiadam:

—Ea gor mi' xi chua' gu suudai' dhi gɸ'gɸr jaja' ta'm na muni daraa, susdagɨm moo.

Ba' gui' mi'p xi ja susdui' mɨt jupaaban.

8 Ba'p ja titda ɨp gio:

—Xib japim ba' alhi'ch baxbhai mui' xi choi'dhika' gui' na ya' umua'ñdhix na tu ja makia' dhi ja'tkam.

Ba' gui' alhi'ch baxbhak mui'p xi bhɨidhak jamɨt. 9 Ba' na bhai' xi dhɨ'nka, jir jix kɨɨ' biiñ jix o'jo'. Ku gu' pu cham maat ji no'p jir suudai' kat nat biiñ jup jum duu, dai gu bhiadam nam mi' palhbui'ñ nam ba'x maat nar suudai' kat pɨx, na mɨt gu' dhi' tu tua gu suudai', pɨx ji nam gu' am cham jax kai'ch. Ba' nat xi dhɨɨkak nar biiñ, ja'p xi baabuk 10 jup titda gui' na mi'm titmu:

—¿Kux cham aar am kat nach dhi'ñix kɨ' biiñ bɨɨpɨ' ja toi'dha' gɨt dhi ja'tkam? Gi na gu' pui' ja'k jum bua. No'm jix io'm bax bɨɨna' nach ba' gu kuuga'n mui'p ba ja toi'dha' gɨt. Jaiñ nap gu' tɨi pu bia' bak, xib na pich ba' bhai' ba ji bax.

11 Ba' dhi' nat pu'ñix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesuus, bhaan bhai' ji matgir na ja'xbui'p jir gɸ'kam na guch Gɨ'kora'. Ba' pu bɨɨx ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñ jamɨt gui' nam kaichu' na mɨt tɨi nat jax tu duu.

12 Ba' mi' dhɨr ba jii gu Jesuus mu ja'k Kapernaum ja bɨɨm gui' nam kaichu' gam gu jajaa'nni'ñ gio ba' gu dɨ'ɨɨ'n, mi' mɨt xi juruuñdhak jɨ'k tanoolh.

Gu Jesuus na ba ja soo'mchuldha' gu ja'tkam nam cham mi' tu ga'rada' ɨrban dɨr gu gɸ' chiop

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

13 Ba' na gu' bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam bhaan paaskua ta'm nam bhaan tɨ'ñchoka' jano' nat pai' dhuuk ja palhbui gu Dios na mɨt bha bubua mu dɨr Ejipto, mui' ma jii gu Jesuus bhammɨ Jerusaleen na bhammɨ ja'k buusaidha' gu bhaan Paaskua ta'm. 14 Ba' nat bhammɨ ɸɸk mui' ji baa bhɨjɨ gɸ' chiop, mɨjɨ ja'p pɨx jiiñak bɨɨt am gu bhui'myax ga'radam, gio gu kakasnir ga'radam, gio ba' gu giokda' ga'radam. Gio gui' nam tuumiñ pataasda' mi ja'p pɨx jax jup daraa am. 15 Ba' gu Jesuus nat jax tɨrbi maa'n gui' na kɨ'n tɨm gɨb na ja'p tu'm na chipliiñ, kɨ'n pɨx cha'tak ja jimchu'n gu bhui'myax ga'radam gio gui' nam kakasnir tu ga'ra. Gio gu tuumiñ pataasdam pu ja ia'lhxichulh gui' nam bhaan ka tua'kat gu ja tuumñi'. Bɨɨx ja bubuax mɨjɨ ja'k dɨɨrap. 16 Gio gu giokda' ga'radam jup ja tɨtda:

—¡Mu pim ja bubuaxdha' dɨɨrap dhi giokda'! ¿Jax gi ku pim ba' yɨjɨ pu tu duuk na cham tu' pu kai'ñkam ya' tu ba'aak guñ Gɨ'kora' na bɨxchu' yɨjɨ tum ga'rada'?

17 Ba' gui' nam kaichu' gu Jesuus ba tɨ'ñcho mɨt na bak pɨn pu'ñi tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak nap jum kai'ch: “Aañ tiix aagat na dai nam ya' dɨr jum daanda' gɨt pɨx nap pai' tu chiopi'ñ Gɨ'kora', cham tu' na bɨɨx aixim ya' tum buada'.”

18 Ba' gu gɸ'gɸrkam Israel kam bɨɨx maap jim daagɨt jup tɨtda am gu Jesuus:

—Eap jix bhai'm duukam xip tu duuñ jich ñɨi'ñchudat nach ba' moom jɨɨgi'ñdha' nap sɨlhkam gɸ'kam kat ya' pu tu bua.

19 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho kani gor iaraiñ dhi chiop nañ aañ baik tanoolh kɨ'n giop kɨɨsa'.

20 Ba' gui'p kai'ch am:

—¡Jɨɨ chi gu' moo baik tanoolh kɨ'n jup ba kɨi pich dho gi ji! Mui' ja'tkam jam saak ya' tu juanaimɨk na mɨt pai' dhuuk kɨi dhi chiop ku mɨt gook oo'm daman xijum maa'n oidha' kɨ'n ka tɨimo. Gu' aap dɨilh gi ba', ¿paa duuk japich jup ba tɨimo?

21 Gu' na mɨt gu' pu cham maatɨt kai kum ba'p tɨtda. Ja'p jum aa' am na sɨlhkam dhi' aa' gu chiop mi' nam pai' dhɨr tu daan. Gu' gu chiop na aa' gu Jesuus, gu tukga'n ji na aagat jup kai'ch. 22 Sia gui' nam kaichu' pu cham maatɨt kai mɨt gu mi' jotmoda'. Mɨkkat ji nat pai' dhuuk muukɨk gio duadɨk jup ba bam na mɨt ba tɨ'ñcho na pɨn pu'ñi ja tɨtda nam duñia'. Mi' dhɨr ba' ba tɨ jɨɨ'ñ jamɨt na jɨ'k jax ja tɨtda, na mɨt gu' ba maat nar pui' nat jax tum ua'nak bɨjɨk gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Gu Jesuus nax bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan

23 Ba' jano' na bhammɨ oirɨ Jerusaleen gu Jesuus bhaan Paaskua ta'm na bhai'r piasta, mui' ja'tkam tɨi xi chɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor gu bhai' jotmoda' nam nɨi'ñ nat jix bhai' tu duu na tu'r jix bhai'm duukam. 24 Gu' ji na gu' cham ja jɨɨgi'ñ gu Jesuus, na gu'x bhai'x maat nam pɨx jap jum bua. 25 Na gu' giilhim jix bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan, cham jaroi'm aa' na mi' dhɨr jup aagi'ñdha' nam jax jir tu'm ka'.

3

Gu Jesuus na ba tu a'gidha' gu Nikodeemo

1 Maa'n gu maa'nkam Nikodeemo tɨigim bhai' kioka' Jerusaleen, na maadɨt jir di' ka' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nam pariseos jum tɨitɨ'nda'. 2 Ba' maa'nnim mui' mam dɨkoo gu Nikodeemo nat mui' ma jii tukaa'ñ cha'm mu na pai' tɨbiap gu Jesuus. Mummu ba ji buus, ba'p tɨtda:

—Bax maat ich jiñ jaduuñ nat aap Dios bham joot nap ya' tuch a'gidha' nach jax ja'k mi' pui' jɨimda' na jax jix aa', nach gu' cham pai' jaroi' pui' nɨidhat nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam no' cham bhaan tɨ nɨidhim gu Dios ja'p na jax aap nap bɨxchu'x aichu'n nap pu tu duñia'.

3 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pum tɨida', na gu jaroi' no' cham xim ga'nga na jax ja'k duuji giop maaxilhia', cham tu' bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios.

4 Ba'p kai'ch gu Nikodeemo:

—¿Jax gi dhuip kax bhaai' nañ giop maaxilhia' no'ñ pui' bar gɸ' maa'nkam? Na gu' cham ka bhaai' nañ jax dhui ɨlhi'ch jup jiñ dhui mɨjɨ baakɨi ɨrban guñ ñaan giop maaxilhia'.

5 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pum tɨida', na gu jaroi' no'x aa' na gammɨjɨ bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios, bɨɨpɨ'm aa' na xim

ga'ngada' na jax ja'k duuji tajaañdhix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', na ba' mi' dhɨr ja'p ji buusnia' na ba bakuañix ka' suudai' kɨ'n. 6 Gu' dhi tuuku' na ya' maaxilhia', ya' pur tuuku' ka' ji. Gu' aañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji nañ aagɨt jup kai'ch, no't bhaan bam tajaa gu jaroi' no' ba tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui na ja'p ji buusnia' na giop ba maaxilhia'. 7 ¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Matgam bɨɨx ja a'm jum aa' ji gu ja'tkam nam giop maaxilhia' no'm moo pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'. 8 Dhi' ja'p ji buusan jia na jax gu jɨbɨɨlh nap pu cham mat ka' na pai' dhɨr bha jɨbɨɨrda' sia ku ya'ni ja'p pɨx kuu, ni nap jix mat ka' na pa ja'k jax jum duñiidha'. Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no' ba tajaañdhix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', panaas ku giop ba maaxilhia'.

9 Ba' gio bhai'p ji ñio gu Nikodeemo, jup kai'ch:

—Chaam ji nañ maatɨt jum kɸɸ ni jɨ'x na jax jir jum duukam nap jax kai'ch jiñ jaduuñ.

10 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—¿Gi jax jum duu pich jiñ jaduuñ? Nap saak aap maadɨt jir di' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu ja'tkam ya' dhi Israel, na ba' pui' ni jɨ'x kup jix maatɨt jiñ kɸɸ nañ jax kai'ñkam jup jum tɨtda. 11 Tu' sɨlhkam jañ ya' pum tɨɨda', na aañ bɨɨx nañ jɨ'k jax tu a'ga, nɨɨdhix kam jup kai'ch iñ, cham tu' nañ jax aajim pɨx nañ pui' tu a'gim. Mui' dhɨt jam dhox chu maat nañ aañ cham tu' iatda' tu a'ga, gu' ji na gu' aapi'm na pim jɨ'k jir gɸ'gɸrkam ja'p xi dhuukat, ni jɨ'x ku pim cham jiñ jɨɨgi'ñ. 12 Tɨɨ' na pim gu'p kai'chdha' na pim cham maatɨt jiñ kɸɸ nañ pai' dhuuk tɨi tu jam a'gi'ñdha' bhaan ji ua'rgidhat gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. ¿Jax japim ba' duujix maatɨt jup kaaya' gɨt no'ñ dai gu tu' nar jix dhaam kam bhaan ji ua'rgidhai bhai' ji chu jam a'gidha' gɨt?

13 'Na gu' aañ jix dhaam dɨr jimdat jup kai'ch na pai' cham jaroi' tɨ nɨi'ñ, dai aañ nañ jir bhammɨ kam nat ba' bhañ joot guñ Gɨ'kora'. 14 Jiñ xissapa' am ba' kuruus ta'm ja'p na jax gu ko' gup duñiixim nat uux cha'm sissapak bɨjɨk gu Moisees mummu na pai' oilhimɨk gampɨx ja bɨɨm gu Israel kam ja'tkam. 15 Na ba' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui gammɨjɨ ja a'm ba tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora', nam ba' cham kam tulhiiña', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k.

Gu Dios nat jix ja joi'gɨlh gu ja'tkam

16 Na gu' giilhim tɨix ja joi'gɨ'n gu Dios bɨɨx na jɨ'k gu ja'tkam, pui' kut ba' bha joot gu dai maa'n maraa'n ya' dhi oi'ñga'n, na sap ba' bɨɨx gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor, cham tu' kam tulhiiña' am, dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. 17 Cham tu' nat jax kai'ñkam bha joot gu Dios gu maraa'n na ya' ɸɸji ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji na ya' tu ja uañdha' ji gu ja ua'tulhdhara' nam ba' pu'ñi duuji cham kam tulhiiña'.

18 Na ba' gu jaroi' no't ba tɨ jɨɨ'n pu'ñi buiñor gu Maraa'n, cham tu' ka tulhiiñchuda' guch Gɨ'kora'. Gu' ji no't gu' jax dhuuk cham tɨ jɨɨ'ñ buiñor, dho gi gu' pɨx am tɨ'ñchoka' ji na tulhiiñchuda'. 19 Na gu' giilhim jix io'm jum tulhiiña' gu jaroi' no' cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor gui' na joidham gɸ' tanoor na ya' tɨi oirɨ. Ba' xib gui' nam pu cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, giilhim jamɨt dho gɸ' bam ua'tulh, na gu' dai nam jix joi'ñ nam bɨɨx aixim tu bua na tu'r jix buam jum duukam. 20 Ba' cham kɨɨgalhi'ñ am gui' na joidham gɸ' tanoor pui' xi chu bua't. Pu cham pai' mi' pai' gu'nguk am ba' taa'ban nam jix xi'ɨrdat, na gu' pu ja tɨɨda' na cham jir am gu pui' nam jɨ'k jax tu bua. 21 Dai gui' nam jɨ'k tu' ka'm nɨi'ñ nam ba' buiñor xip tui'dhi' gui' na joidham gɸ' tanoor. Dhi' ba' bhaan jix maatɨ' nam mi' pui' jiimchu' na jax jix aa' gu Dios.

Gu Juan na giop ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

22 Ba' mi' dhɨr na pui' jɨ' xi chu a'gidhimɨk gu Nikodeemo, ba jii gu Jesuus ja bɨɨm gu noonbi'ñ mummu ja'k maa'n kap na pai'x jai'ch gu suudai' na Judea bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr. Mi' mɨt ba' juruuñ jɨ'k tanoolh nam ja bopkonda' gu ja'tkam gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhidha' na jɨ'k jax tu ja a'gi'ñdha'. 23 Gu Juan mummu ja'k Enoon jup ja bopkonda' mia'n na pai' Salim tɨ tɨɨ', na gu' ja'p moo joidham sabaar jup mɨrda' mummu gu suudai'. Dɨɨlh pɨx ji aajidha' am ji gu' gu ja'tkam nam xim bopkonak ka', nam gu' tɨ jɨɨgi'ñdha' na jɨ'k jax tu ja a'gi'ñdha'. 24 Jano' chakui kuu mɨt gu Juan.

25 Ba' jɨ'kchi gui' nam cham kaichu' gu Juan ma ja ñiokbuix jamɨt gui' nam kaichu' gu Juan nam pui' ji kai'chɨt na pui' ja'k tu daaxix nam mui'kim jum ikoimi'ñ nam pai' dhuuk ba ji chu jugia'. Cham jum aa' nam moop jum bopkona', nam gu' sap maakam tu jim. 26 Mi' pui' xi kai'chimɨk mummu ja'k maakam jup ba tu a'gidhim am gu Juan gui' nam kaichu', jup tɨtda am:

—Gui' nap aa' jano' na bhammɨ dɨr oirɨ baasɨ'n dɨr gu Jordaan Ak, gui' bo na pich saak bha ja mattudam gu ja'tkam nar tu'p tu'm da', xib pui'p ba ja bopkon gu ja'tkam. Pui' mui'p ba kaichu' am.

27 Ba'p ja tɨtda gu Juan:

—Dho gu' bhaan tɨ nɨidhim ji guch Gɨ'kora' ku ba'p tu bua, cham tu' na moo ja'p pɨx na mu pai' pui'p ba tu bua dɨɨlh pɨx na jax ɨlhii'ñ. 28 ¿Kux cham tɨ'ñcho pim aa nañ jup kai'ch jano': Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam? Matgam aañ bhai' pɨx jiñ

joot ji guch Gɨ'kora' nañ bɨɨpɨ' kat ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na cham xiim bha jim. Dhi' dhor di' na pim mu pai' aa'. 29 Ba' aañ xib giilhim jix bhai'ñ chaat nat ya' ba ai. Ja'pniñ jix bhai'ñ chaat na jax gu jaroi' na umua'ñdhix ka' na bhaankamu'n tu ja maakda' gu ja'tkam na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bam tɨɨmo' gu biapma' bɨɨma'n gu tɨyaa. 30 Gu' ba' gu xib aañ pur cham tu' dho kia', nat gu' bam kuugalh na jax tu daaxix kat nañ jax tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam. Dai ji nam mui' xim dɨkoo'ñdha' nam mui' xi kaaya' gui' nar gɸ'kam nat ya' ba ai. Cham jax bua sia ñich aañ ya' pɨx ja'p ji bii, nañ gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n.

Gui' nat jix dhaam dɨr bha jii

31 Gui' nat jix dhaam dɨr bha jii na giilhim jir gɸ'kam, bɨɨx jix chu maat na jax tu tu'ii' bhammɨ. Cham tu' pui' na jax gu ja'tkam nam dai gu tu' ya ja'p kam dhi oi'ñga'n bhaan jim iatat gɸ'gɸrkam jum ɨlhii'ñdha', gu' gui' ji nat jix dhaam dɨr bha jii na ba' pui'm tɨɨti' nar gɸ'kam. 32 Na gu' bɨɨx jix chu maat na jɨ'k tu' bhammɨx chu jai'ch jix dhaam nach aach tu' cham maat. Gu' ji nam gu' mui' ja'tkam cham tɨ jɨɨgi'ñ, nam gu' ja'p jum aa' na pɨx jap kai'ch, 33 nam gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ na jax kai'ch gu Dios bhaan gu u'uan ta'm na tu ua'ñix. No'm gu' moo tɨ jɨɨgi'ñdha' gɨt na jax jum kai'ch, matgam ba tɨ jɨɨ'ñdha'm gɨt ji buiñor gui' nat jix dhaam dɨr bha jii. 34 Nat gu' pu kai'ñkam bha joot gu Dios maakak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gɸ' cham daaxix kam, na ba' ya' bhaankamu'n tu a'ga'. 35 Ba' na gu'x dha'dat jix kɨɨgalhi'ñ guch Gɨ'kora' gu Maraa'n, bɨɨx chu maa na tu' ɨlhii'ñ. Dai gui' bhaan jup tu tu'ii' gu xib bɨɨx nach jɨ'k tu' cham ɨlhii'ñ aach. 36 Ba' gu jaroi' na tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gu Maraa'n gu Dios, pu baidhika' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii'. Dai gu jaroi' no' cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor dho gi gu' cham tu' baidhika' ji, dai na pɨx am tɨ'ñchoka' na tulhiiñchuda'.

4

Gu Jesuus na ba taanda' gu suudai' gu ubii Samaaria kam

1 Ba' ba maat gu Jesuus nam pui' ba tɸ kɸɸ gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' na amuub oirɨ, sap jup kai'chdha' am gu ja'tkam: 2 “Pui'p ba ja bopkon gu Jesuus gu ja'tkam, dai gui' pɨx jam ba' mu ja'k ba kaichu' bɨɨx, gu Juan mi' pɨx ja'p ji bi'iim.” Ku gu' pui' pɨx ɨlhii'ñ am ji na gu Jesuus ja bopkon gu ja'tkam, sia ku gu' tɨi gu noonbi'ñ pɨx na ja chian. 3 Ba' pui' ma jii gu Jesuus mi' dhɨr Judea, sɨlh mummu ja'k bhɨi Galilea.

4 Mi' ba' moo buusnichu' na pai' Samaaria tɨ tɨɨ'. 5 Ba' mummu ba ai na pai'r kikcham, Sikaar tɨ tɨɨgim, na Samaaria dɨbɨɨr bhaan bipio', mia'n nat pai' iimchudak gu dɨbɨɨr gu Jakob gu maraa'n Josee, 6 nat pai' kolhbixdhak gu suudai'. Ba' gu Jesuus jimdat mi ja'p jim jɨɨp na pai' kolhbixdhix gu suudai' na bax magoontu' nat gu' mɨk ba jii, nat gu' pui'x dhaam ba ji dhuu nat ba' mi' ka bhɨi. 7 Ba' mi' pui' na kam jɨɨpi'ñ gu Jesuus, mi' ba ji buus maa'n gu ubii nat mui' ba bai'gam nar mi' kam Samaaria. Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—No' pich mi' dhɨr iam alhi'ch bhañ baxbhi gu suudai'ñ jaduuñ na pich kapbhai' ya' ba ai. Mooñ pɨk ja'p ba tonmoim ji kux ba' pui' aa.

8 Gu' na gu' dɨɨlh mi'p ka daa gu Jesuus na mɨt ka tu taanim gu koi' gui' nam kaichu' mu gɸ' kiicham. 9 Ba' nam gu' iam pɨx cham jum kɨkɨɨgalhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gio gu Samaaria kam, pui' ku ba'p kai'ch pɨx gu ubii na tɨi taan gu suudai' gu Jesuus:

—¿Jax jap ba'm aagɨt bhai'p bañ chaan gu suudai' nañ jum baxbhidha'? Nap gu' aap jir Israel kam, cham tu'r ya' kam ap Samaaria. Nap gu'x maat nam cham jum kɨkɨɨgalhi'ñ bo gu Israel kam gio gu ya' oi'ñkam.

10 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Aap gu' moo cham jax ji kai'chɨt alhi'ch xiñ baxbhidha' jiñ jaduuñ, nap gu' cham maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ nañ ya'm taan gu suudai', ni kup jix maat na tu'm makia' gu Dios no'p moo soi'm ɨlhdhai ba taanda' gɨt. Pu kani no' pich aap soi'm ɨlhdhak jiñ chaa gu suudai', jix kɨɨ' ji nañ jum makia' na jax chu'm kɨ'n jix bhai' ba tum jimda' no' pich ba ii.

11 Ba' gio bhai' ji chu a'ga gu ubii, jup kai'ch:

—¿Tu'p ba' kɨ'n ɨlhii'ñ nap baxbha', na gu'r tuukab mɨjɨmmɨ na pai' suu'n dhi suudai'? Tɸb jum aa' gu tu' nañ kɨ'n gia'rgidhai mu baasa' gu bai'ñdhakar nañ ba' ba tu bai'gia'. Aap gi ba' nap cham ua' na tu' kɨ'n, ni nap tu' ka'm baxbha'. ¿Ka' paap gi nɨidhat jup kai'ch ji gux kɨɨ' gu suudai' na pui' kɨ'n jix bhai' ba tuñ jimda' no' ñich ba ii? 12 Ja'p moo nap pɨx jap kai'ch dho jia nap gɸ'kam tɨi xim ɨlhii'ñ nap ɨlhdhat nañ moop bam kaaya', ja'p na jax guch boxii kat Jakob nach kaichgɨt, gui' nat ya'ch iimchudak dhi suudai' kolhbixdhak. Na gu' gui' ya' tu ba'ii'ndat ja bɨim gu maamra'n, gam gu sasoiga'n na ya' tu i'chdat. ¿Ka' giilhim gɸ'kam tu tatda' aa panaas?

13 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Aa gu' matgam dhi suudai' nap aa' aap, cham tu'm a'ga ji, na gu' dhi' cham tu' am tu ju'ngi'ñ, na gu' ja'xpɨx giop bax chanoom ka' gu jaroi' sia kut tɨi xi ii. 14 Gu' gu suudai' nañ aañ jax chu'm tu maak, cham tu' ka tanoom ka' ji gu jaroi' no't ba ii, na gu' gammɨjɨ pu bhaan ba ba'punda', na gu' bhaan ba tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora' na ba' cham tu' ka

tulhiiñchuda', dai na ba baidhika'x dhaam ja'k.
15 Ba'p kai'ch gu ubii:
—Eap alhi'ch jiñ maak ku gi gu suudai' gu pu chu'm nap pui' tu maak nañ kɨ'n cham jɨ'xdha' ka tanoom ka', kat jañ chi iam cham bhai' ka jimmɨda' nañ bha tu ba'ii'nda' ya'.
16 Ba'p titda ɨp gio gu Jesuus:
—Dho eap bai'ñmɨr gui' nap bɨɨma'n daañ jaduuñ. Xib jañ ya' jam nɨɨra bɨɨx gook.
17 Ba'p kai'ch gu ubii:
—Jax dhui nañ aañ cham tɨ bɨɨna'. ¿Paañ gi dhɨr bhai'p baidha'?
Ba' gu Jesuus jup titda:
—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuñ nap pui' cham tɨ bɨɨna'. 18 Na pich gu'x chamaamim mai' ba ja iabu, jumaip pɨx jix bhai'p ba tɨɨda' gu maa'nkam gio jumai. Gu' ba' dhi' nap xib oi'ñ, cham tu' dhor jum bɨɨna'. Jir sɨlhkam dho nap jax kai'ch.
19 Ba'p kai'ch ɨp gio gu ubii:
—¿Jax jap duukat jix bhai'x maat jiñ jaduuñ? Aap ji bak bhaankamu'n jup ba tu a'ga jia guch Gɨ'kora' ja'p na jax saak gu bɨjɨk dɨr kam nam bhaankamu'n tu a'gimɨk. 20 Gu'p bak bax aa' nach bhammɨ ja'k tu daanda' Jerusaleen na pai' saak aagix na pim jax ba kai'chdha' aapi'm na pim jɨ'k jir Israel kam. Gu' ji na gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat nam bha'ñi dhɨr tu daanda' gu'ñi oidha' daam nach pai' dhɨr tu daan aach xib.
21 Ba'p titda gu Jesuus:
—Ea nap jix bhai' xiñ kaaya' bɨɨx jum jur kɨ'n jiñ jaduuñ nañ jɨ'k jax jum tɨɨda'. Kam aajim na pai' dhuuk cham kam aa'nda' na pim dai bhai' dhɨr dhi oidha' daam mu daanda' guñ Gɨ'kora', ni bhammɨ dɨr ja'k Jerusaleen. 22 Aapi'm gu' ja'p jum aa' nar am na pim jax tu daan. Chaam tu'r pui' ji matgam, na pim gu' cham maat no' moop jir di' guñ Gɨ'kora' na pim daan. Gu' aach matgam jix maat ji, gam na pu'ñi bhai' dhɨr buusnia' ja bui gu Israel kam ja'tkam gui' na uana' gu ja ua'tulhdhara' bɨɨx na jɨ'k ja'tkam. 23 Ba' xib ya' bam ai nam pai' dhuuk ampɨx machia' gu ja'tkam nam jax ja'k bɨɨx ja jujur kɨ'n ba tu daanda' buiñor guñ Gɨ'kora', na gu' ka ja tajaañdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ja guguuxdhatgɨda' nam gammɨjɨ tu daanda' jix dhaam na pai'p tu'ii'. 24 Gu Dios pu cham maax jia, na gu' giilhim jir jix uañ. Ba' bɨɨpɨ'm aa' nam buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' gu ja'tkam bɨɨx ja jujur kɨ'n na ba' bhai' ji ja mattuda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam jax ja'k tu daanda'.
25 Ba' gio bhai'p ji ñio gu ubii, jup kai'ch:
—Dho gu' aach ya' pɨx tɨi nɨɨra ji guch Xoi'kam na saak bha jimda' na ba' ya' tuch a'gidha' na jax ja'k jix bhai' nach tui'ñgɨda'.
26 Ba' gu Jesuus jup titda:
—Aañɨ' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ.
27 Ba' moo mi'p ba ai mɨt gui' nam kaichu' na mɨt ja'k ba suulh mu dɨr ja'k na mɨt tu taanpuk gu koi'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mɨt ba tɨɨ gu Jesuus na gu ubii bɨɨma'n tu a'gichu', ku gu' cham maadɨt jum guguux ji na moo xi chɨkka' gɨt nam tu' tu a'ga, na jax tɨɨda' gɨt: "¿Tu'p ba' tɨkka'n dhi ubii?" Piam na jax tɨɨda' gɨt: "¿Tu' pim ba' tu a'ga?" 28 Ba' pu cham ji chu bai'gɨk gu ubii pui' mi ja'p xi dhaasak gu bai'ñdhakaru'n pu jii mummu na pai'r kikcham nat ja aa'ñdham gu ja'tkam na jɨ'k jax titda gu Jesuus, jup ja titdaim:
29 —Muni dhaa maa'n gu maa'nkam na pai' tum ba'ii' na giilhim bɨɨx jix bhai'x maat nañ jax jiñ bua't oirɨda'. ¿Cham aa chir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda'? Pu ka gor maik jach tɨɨ'mpu'.
30 Ba' gu ja'tkam mi' oi'ñkam pɨx chu'p jum duu mɨt na mɨt ba tɨɨgim no' moor sɨlhkam na jax ja titda gu ubii. 31 Gu' ba' gui' nam kaichu' gu Jesuus, mu ja'k tɨi tu aagi'ñ am gu koi' soi' titdat jup titda am:
—Ya' jai' bi chu ju'ñ jaduuñ. ¿Cham bax bhio' ap?
32 Gu' ji na gu' gu Jesuus jup ja titda pɨx:
—Aañ matgam bia' ji nañ tu' jugia' na pim aapi'm cham maat jiñ jaaduñ.
33 Ba' mi' pu cham bhaai' nam jax ka tɨɨda' gui' nam kaichu'. Tɨim tɨ tɨkka' am dɨɨlh, jup kai'ch am:
—¿Jaroo ba' ya' tu aichulh chi gu koi' dhich jaduuñ ku ba' pui' bia' na tu' jugia'?
34 Gu' ji na gu'x bhai' xi ja aagi'ñ gu Jesuus, jup ja titda:
—Matgam cham ji na tu bhio'moda' no'ñ moo tu' sɨlhkam soi'ñ ɨlhii'ñ ja'p na jax aañ xib, nañ gu' cham pai' iam pɨx am jix bhio', na gu' dai nañ tɨix jotma nañ ba tɨɨmo' gɨt nat jax jiñ chɨɨdak bhañ joot guñ Gɨ'kora'. 35 Gu'p kai'chdha' am gu ja'tkam na maakob masaa'n kɨ'n jir o'rabhak ka', gu' ja'pji pu xiib ji na ya' bar bhaan, nat gu' dhi'x bhai' ba kabka. Gu ja'tkam jañ dho ja aagat jup kai'ch na bɨɨx ja a'm bam aa' nam kaaya' gu ñioˈkiˈñ gu Dios, cham tu' gu tu' na ya ja'p tɨm ɨs. 36 Na ba' gu' nam pai' dhuuk ba tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui, no' jaroi' mu ja'p pai' ba tu ja a'gidhim gu ñioˈkiˈñ guñ Gɨ'kora' jiñ a'mkam, jix bhai' bhai' jim ɨlhdha' am, nam gu' bhai' ji machia' na ja a'm ba tɨ nɨɨdhidha' guñ Gɨ'kora' na ba' mi' dhɨr cham tu' ka ja tulhiiñchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k. Gio gu jaroi' na tu ja a'gi'ñdha', pui'x bhai'p jum taat ka' ja bɨɨm. Ba' dhi' iam pɨx ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't gɸ' tɨ ɨi nax bhai'm taat ka', gio jai' dhɨt no'm nɨɨ'ñ nax bhai' tu kaibhaim, pui'x bhai'p jum taat ka' am, nam gu' jai' mi' ba tu bagiata'. 37 Pui' nam jax ba kai'chdha' ɨp ya' gu ja'tkam, na saak sia kut dɨɨlh mi' pai' tɨ ɨi maadɨt, ja'p ji buusnia' nam mui' ja'tkam jup jum duñia' na pai' dhuuk bhai' ji chu oraa'. 38 Ba' aañ

xib jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim nai' xi jimia' na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' tu ja a'gidhimik gu jai' bijik. Na gu'm aa' nam jai' nai'p xi jimia' nam ja guguuxdha' nam ba' pik moo ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui ji'k nam jix aa'nda', na pim ba' pui' ji bubuakia' na gu bagiatdam.

39 Ba' jai' dhit gu ja'tkam mummu pu ti jii'ñ jamit buiñor gu Jesuus gu mi' oi'ñkam Samaaria na ba ja aagi'ñ gu ubii, nap ja titda: "Giilhim biix jix bhai'x maat nañ ji'k jax jiñ bua't oiridа'." 40 Ba' ja'xpix mi' ba ai mit na pai'p tu'ii' gu Jesuus gui' na mit mu tiigim, ba'p titda am na sap mi' xi juruuñdhai ja bui. Gu Jesuus ba' mi'p xi juruuñdhak gook tanoolh. 41 Jix io'm mui' ba ti jii'ñ jamit dho gi ji ba' buiñor nat bhai' ji chu ja a'gi, sia gu jai' biix ba ti jii'ñ jamit gui' nam cham jiigi'ñdhat gu ubii na tii ja aagi'ñ biipi' dir na jax titda gu Jesuus. 42 Ba'p titda am gu ubii:

—Xib jach dho gi ba ti jiigi'ñ ji nar dhi' guch Xoi'kam na ya' uañchuda' guch ua'tulhdhara'. Ku gu' cham tu' ji na moo dai aap nap jup jich chitda na pui'x bhai'x maat nap jax jum buada', ja'pji na chich diilh ba kai na giilhim joidham xi bua na xi chu a'ga.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu maraa'n gu nobii'ñ gu gɇ'kam

43 Mi' dhir ba' nat mi' xi juruuñdhak Samaaria gu Jesuus gook tanoolh, giop ba jii mu ja'k Galilea nat pa ja'k ba jii, 44 sia ku tiix maat nam cham pik kiigalhi'ñ na jax ba kai'ch, nam saak cham jiigi'ñdha' gu jaroi' no'm jir maap jum oi'dhagim, sia kux ja joi'ndat tii ja aagi'ñ gu ñioʼkiʼñ guch Gi'kora'. 45 Ku ba' gu' nat pai' dhuuk mu ai Galilea, siamri pix ja'x jup ji chi jii'n jamit ji gu mi' oi'ñkam, cham tu' na moo pu ni ji'x, nam gu' biipi' dir pu ba nii'ñ nam bhammi oipimik Jerusaleen nat jix bhai'm duukam jup tu duu, na gu' ampik biix bhammip oilhimik gu Jesuus na bhai'r piasta kat gu bhaan Paaskua ta'm.

46 Mi' dhir ba' moo nai' ja'p bhii nammi ja'k Kanaa ti tiigim na pai' maa'n na jax Galilea bhaan bipio', nat pai' biipi' dir biiñ jup duu gu suudai'. Ba'x io'm ja'pni ja'k mik na pai' Kapernaum ti tii', mi'x ka'ook gu maraa'n gu nobii'ñ gu gɇ'kam. 47 Ba' pui' ba ti kai gu nobii'ñ gu gɇ'kam na gio mi'p ba oiri gu Jesuus Galilea ja'k giisik mu dir ja'k Judea na xi oilhimik. Ba' mui' ma jii nat gaagam mi' na pai' oiri, mi' ji buusnik soi' ba titdaim na sap iam dua'ñdhara' gu maraa'n na ba muukim nax io'm jix ka'ook. 48 Ba'p titda gu Jesuus:

—Jax dhui na pim cham ji'xkat ti jii'ñdha' aañ jiñ bui no'ñ cham jam nii'ñchudat jup tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam.

49 Ba' gu nobii'ñ gu gɇ'kam jup titda gu Jesuus na pui' ka kai'ch:

—Gi no' pich moom guguux jiñ jaduuñ nach mui' xi jimii muñ ki'aam na cham ba mukia' guñ alhii chuk, na gu'x io'm ba xi bhiichu'.

50 Ba' gu Jesuus jup titda:

—Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduuñ. Ja'k jap ba gixia' cham jax jim aagit.

Ba' gui' pu jii ip nat jax pu tii'n gu Jesuus, na gu'x maat na silhkam jup titda, cham tu' na pix jap kai'ch. 51 Ba' buimgidhak na nammi ba jimchu' na iam pix ba aajim mu kia'mi'ñ, mi' ba nam jamit gu diilh tujuandam tugi'ñ, ba' mi' ba aagi'ñ am nat ba dua gu maraa'n, jup titda am:

—Bax kii' gum alhii chuk jiñ jaduuñ.

52 Ba' gui' xi ja tikka na pai' dhuuk dir bax kii', jup ja titda:

—¿Paa duuk dir bax kii'?

Ba' gui'p titda am:

—Takaab dho mia duuk dir cham ka jibaamuk.

53 Ba' xi chi ti'ñcho gu taata'n gu alhii, jir bhai' ja'p duuk na pai' dhuuk jup titda gu Jesuus: "Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduuñ." Ba' dai nat ba ti jii'ñ biix juraa'n ki'n buiñor, gio gu jajaa'nni'ñ dappaam jamit pu ti jii'ñ ip.

54 Ba' dhi' nat pui' ji' tu duu gu Jesuus nat ja'k giisik mi' ba ai Galilea mu dir ja'k Judea na xi oilhimik, dhi' ki'n ba' bar gookim nat jix bhai'm duukam jup tu duu.

5

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gux ma'mkulhi' bhammi Betesda

1 Ba' mikkat giop ma jii gu Jesuus bhammi ja'k Jerusaleen, nat gu' bam ai nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam. 2 Ba' nat bhammi ba ai ju'ñdharan gu gɇ' kiicham na pai' xikoolh tu kuup, moo bhai' dhir mu baakim nam pai' Kakasnir tu Ki'ñgobi' ki'n jix chu mat ka' gu bhai' oi'ñkam, mi' na pai' dhir bar mia'n gama ja'k na pai' suu'nka' gu suudai' nam ebreo ñi'ook ki'n Betesda ti tiiti'nda', mu na pai' joidham biix xikoolh dhir ti ikgidhix ka' nax bhaai' nam mi'm jippi'ñdha' gu ja'tkam no'm mi ja'p oipo. 3 Ba' gu Jesuus jimdat mi' pix ji ja tii mui' gu cham ñiññia kam, jai'x mama'mkulhi' gam jai' gui' nam jix xoso'solhik ka' nam dikoo pix tu oipoda'. Biix aixim tu'm ki'n jix kako'k kat mi ja'p pix ja'x boobok am nam sap mi' niira gu'ngukia' gu suudai'. 4 Na gu' pai' ji' gu'ngukda' na sap mi' timiikda' gu nobii'ñ guch Gi'kora', na sap ba' gu jaroi' na biipi' mi bakia' na ka gu'ngukda', pu dodhia' gu jax chu'm ko'kdai' na ki'n kax ka'ook ka'. 5 Ba' maa'n mi ja'p jup bo' gu maa'nkam na iam pix gook oo'm oidha' ba aichdhim na dir bax ka'ook, gook oidha' pix bam aagit na ba aichdha'. 6 Ba'x joi'ndak tii gu Jesuus na mi'

soi' tu'ii', na gu'x maat nat mui' oidha' bap duu na dɨr bax ka'ook. Ba'p tɨtda:

—¿Tɨi aap jix dhuadhim jiñ jaduuñ?

7 Ba' gux ko'kkam bhai' ji ñio, jup kai'ch:

—Tɨi dho, gu' ji na gu' cham jaroi' jai'ch ka' nañ gɨt iam ba umua'ñdha' na muñ baasa' suudai' chɨr na pai' dhuuk bhai' ji gu'ngukia', na gu' jumai' bɨipɨ' mi' ba bakia' nañ aañ kia'pɨx ya' dɨr mu ji jimia'.

8 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Dho xib ba' bi bamii'ñ jaduuñ. Muni pa'p ba oirɨda' tu u'ji dhim bapakxidhara'.

9 Ba'x kɨɨ' bhai' ji bam gux ko'kkam nat jax pu tɨi'n gu Jesuus, tu baapmi'ñdhak gu bapakxidharu'n mu ja'p xi oirɨ. Gu' ji na gu' moo jano' pɨk cham jup tum juanda'. 10 Ba' pu ñiok jamɨt gu gɸ'gɸrkam Israel kam gui' nat dua'ñ gu Jesuus na mɨt ba tɨi na mi ja'p ba jimchu' tu ua'dat gu bapakxidharu'n, jup tɨtda am:

—¿Jax kup ba' ya' pu tu duiñchu' dhim bapakxidhara'? ¿Kup jix cham maat aa na xib cham tum juan? Jix maat ap na pui' tu daaxix na saak cham jaroi' tu baapmigi'ñdha' sia gu tu' palhɨip jup jum duukam.

11 Ba' gu maa'nkam jup ja tɨtda:

—Jax dhui na cham pai' jax jiñ chɨtda gui' nat jiñ dhua'ñ no' tu'p jix xidhuu xib na saak cham tum juan. Dai nap jiñ chɨtda: “Munip ja'p ba oirɨda' tu u'ji dhim bapakxidhara'ñ jaduuñ.”

12 Ba' bhaakuk jix bhai' bhai' ji chɨkka mɨt, jup tɨtda am:

—¿Jaroo ba' da' gu jaroi' na pui'm tɨtda nap pui' mu ja'p ba oirɨda' tu u'ji gum bapakxidhara'?

13 Gu' ji na gu' cham maat gu maa'nkam no'p jir di' gu Jesuus nat dua'ñ. Mi' pu cham bhaai' na jax dhuuji ja aagi'ñdha' nam tɨix bhai' bhai' ba tɨkka, nat gu' mɨjɨ ja'p pai' ji dhuu gu Jesuus nat jax xi dhua'ñdhak. Pu cham maatɨ' gu' na pa ja'k oirɨ, na gu' mui' mi ja'p tum oipo. 14 Mɨkkat ji na mɨt ba' giop bam tɨtgɨ bhammɨ ja'k gɸ' chiop na ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Xib jap moo tu' ka'm xi chɨ nɨidhat jiñ jaduuñ na pich kapbhai' ba dua, na ba' cham gio tu'p bam duñia' jix io'm jix buam jum duukam no'r maa'n nap jax jum ua'tulhi'ñ.

15 Mi' ji nat ba' ampɨx maat gu maa'nkam nar di' gu Jesuus gui' nat dua'ñ, mi' dhɨr dho gu' dai nat ba ja aa'ñdham gu gɸ'gɸrkam Israel kam. 16 Ba' gui'x bhai' pɨx jup jum ɨlh jamɨt na ba ja aagi'ñ, dai dho gu' nam bax chu chianik nam mu'aa'. Jotmoda' nai' xi jii mɨt mɨjɨ ja'p na mɨt gaagam na pa ja'k oirɨ. Ba' nammɨ gama ja'k ji chɨigɨk ba tɨkka am na sap jax kut ba' dua'ñ gu maa'nkam, na gu'x maat na jano' cham tum juan. 17 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Dho na gu' guñ Gɨ'kora' cham pai' dhuuk daaxix na cham tu' jax bua no' moo ja'p xi chum aagaim ja'p na jax xib. Ba' aañ pu'ñi ɨp, cham jiñ jɨipi'ñ iñ.

18 Ba' giilhim jix io'm bhaak jamɨt nat pui' xi ja tɨi'n, aa'nda' gɨt nam ba tu chiñia' nam mu'aa'. Nam gu' ja'p jum aa' na dɨilh pɨx gɸ'kam jum taatɨt cham tu' ka'm nɨi'ñ na pai' dhuuk cham tum juanda', nam gu' cham tɨ jɨigi'ñ na ja'xbui'p jir gɸ'kam na gu Dios ku ba' pui' iim nar Gɨ'korga'n.

Guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir gɸ'kam na guch Gɨ'kora'

19 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨida'ñ jaaduñ, ni jɨ'x kur pui' iam na pim jax jum aa'. Na gu' aañ cham tu'p tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam gu aañ dɨilh pɨx, sia kuñ jir maraa'n gu Dios, gu' ji no't pui' ba tɨi guñ Gɨ'kora' nañ tu' jax duñia' nañ ba' aañ mi' dhɨr pui'p tu duñia' bhaankamu'n. Na gu' bɨix na jɨ'k tu' jax buada' guñ Gɨ'kora', aañ mi' dhɨr bhaankamu'n pui'p tu duñiidha'. 20 Ka gɨt na pim gu' ka tɨgia' palhɨip gama ja'k iam na pim tu' cham pai' nɨi'ñ, na gu' kap tu duñia' guñ Gɨ'kora' bhaan jim ua'rgidhai aañ jiñ bui, na gu' giilhim xiñ kɨigalhi'ñ. Mi' pim dho pui' pup tui'ka' no' pimɨt ba tɨi. 21 Ja'p na jax gu koi'ñga'n na gu' ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ guñ Gɨ'kora' na ba' mi' dhɨr ba ja baidhika'x dhaam, ba' aañ xib pu'ñi ɨp, ja dudua'ñdhat jañ dho ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n nañ ba' mi' dhɨr ba ja baidhika' ɨp. 22 Na gu' aañ pɨx bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam jɨ'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', gio nam jɨ'k cham mi' pui' jiimda', cham tu' gui' dɨilh. 23 Dhi' ba' bhaan jix maatɨ' ka' nañ ja'xbui'p jir gɸ'kam na guñ Gɨ'kora' nam ba' pu'ñi dhuuji tu' ka'm jiñ ñɨi'ñdha' gu ja'tkam. Ba' gu jaroi' no' cham tu' ka'm jiñ ñɨi'ñ, bɨix guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot cham tu' ka'm nɨi'ñdha'.

24 ’Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨida', gu jaroi' nax maatɨt jiñ kɸɸ nañ jax kai'ñkam jup kai'ch, jir am na mi' pui' ba jimia' gio na ba tɨ jɨi'ñdha' buiñor gui' nat bhañ joot, na ba' gammɨjɨ bhaan ba tɨ nɨidhidha', na ba' mi' dhɨr cham ka tulhiiñchuda', dai na ba baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' no't pu'ñi ba tɨ jɨi'ñ gu jaroi', cham jɨ'xdha' ka mukia' gu ii'mdagaram bhaan, na gu'x chu maax kɨr bap tui'ñgɨda'. 25 Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨida' aañ nañ jir maraa'n gu Dios, kam aaya' nam pai' dhuuk maaxik jiñ chɨigɨi kañ kaaya' gu ja'tkam, gui' nam ja'p ji buusan nam ko'iix, nam jix chukgam kɨr jup tu'ii'. Pu xib dho gu' ya' bam ai, cham tu' na pai' dhuuk. Tɨi' nat gu' pɨx ya ja'p jim tɨi. Ba' gui' nam jiñ kɸɸji mi' pui' ba jimia', gammɨjɨ pu ba duduaka' am gu ja i'ii'mda'

am bhaan, 26 na gu' guñ Gɨ'kora' ja tajaañi'ñ gu ii'mda' na jax chu'm ɨlhii'ñdha' nam ba' ki'n duduaka'. Aañ ba' bhaankamu'n jix chu maax kɨr ja'k ja booso' nam ba' gammɨjɨ mi' bap tui'ñgɨda' na pai' cham ka tu muuki'. 27 Na gu' bɨɨx jiñ a'm jup tu tu'ii' na pim tu' cham ɨlhii'ñ, pu kai'ñkam bhañ joot guñ Gɨ'kora' nañ bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jɨ'k cham ka ja tulhiiñchuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k, gio gui' na jɨ'k pu gammɨjɨ ba ja tulhiiñchuda'. 28 ¿Jax ku pim ba' mi' pui' pup tu'ii'? ¿Giilhim jix xijai aa panaas gu pui' nañ jax kai'ch? Matgam kam aajim ji nam pai' dhuuk bɨɨx jiñ chɨɨgɨi kañ kaaya' gu koi'ñga'n mu ja'p nam jax yassap nat jɨ'k bam ja'bsu gu ja tutku'. 29 Nañ gu' ka ja baapmi'ñdha' nañ ba' moo ba ja aagi'ñdha' na mɨt jɨ'k mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gɨ'kora' nañ ba' cham ka ja tulhiiñchuda', dai nañ ba ja baidhika' na pai' cham ka tu muuki'. Gu' ba' gui' na mɨt jɨ'k cham tu' ka'm tɨɨ guñ Gɨ'kora', pɨx am tɨ'ñchoka' am nañ ja jootsa' mu nam pai' mi' pup jum tulhiiñdha' gammɨjɨ.

Na jax ja'k jix maatɨ' nar sɨlhkam na ja'xbui'p jir gɸ'kam guch Xoi'kam na guch Gɨ'kora'

30 Ja'pni ba' moop ja tɨtda gu Jesuus:

—Aañ pɨx bhaankamu'n guñ Gɨ'kora' ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam jɨ'k mi' pui' jiim na jax jix aa', gio nam jɨ'k cham mi' pui' jiim. Ku gu' cham tu' aañ dɨɨlh ji nañ jax ɨlhii'ñdha', gu' ja'pji dai na jax jiñ chɨɨdaidha' pɨx gui' nat bhañ joot. Dhi' ba' bhaan jix maatɨ' ka' nar sɨlhkam nañ jax tu a'ga, 31 na gu' tu' gi kuñ bap tu a'gada' gɨt no'ñ cham bhaankamu'n tu a'gada' gɨt guñ Gɨ'kora', na gu'r iatda' ka' gɨt pɨx jia. 32 Ja'pji na gu'x maatɨ' nar sɨlhkam nañ jax tu a'ga, na gu' gui' nat bhañ joot pui'p jam mattu'n. ¿Cham aa dhi' kat bap jum kai'ch? 33 Na gu' jano' na pimɨt mu tu joot nam tɨkkapu' gu Juan nar tu'p tu'm da', jir sɨlhkam nap kai'ch na bar mia'n nañ bha jim bhaankamu'n guñ Gɨ'kora'. 34 Ku gu' aañ cham tu'ñ a'm jum aa' ji nañ a'mkamu'n ñiokda' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat nañ jir gɸ'kam, gu' ba'm aa' na jaroi' jam mattuda' na pim ba'x chu maax kɨr bap tui'ñgɨda', na gu' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara' no' pim jix aa'nda' gɨt. 35 Ja'p na gu Juan nax chu maax kɨr jup tui'ñgɨt jano' nat pai' dhuuk ya ja'p tu mattudak nañ jir gɸ'kam, na gu' ja'p ji buusanda' na gammɨjɨ tɨ bɨ'ñdhatgɨda', pui' nam ba' bɨɨx pɨx joidham kɸɸkɸt na jax tu a'gimɨk. 36 Ku gu' cham tu' ji na dai dhi' bhaan jix maatɨ' na jax tu a'gimɨk gu Juan, matgam japim ji ba nɨi'ñ ji nañ jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam nat jax jiñ chɨɨdak bhañ joot guñ Gɨ'kora'. ¿Cham aa dhi' sɨlhkam kat bap jum kai'ch? 37 Gio na gu' guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot, tɨi pu jam mattu'nka' ɨp nañ aañ ja'xbui'p jir gɸ'kam, sia ku gu' cham tu' moo gu maaxik na ya' pai' jimdat ba tu jam a'gidhim, na gu' giilhim jir jix uañ, pu cham maax gu'. 38 Dai gu u'uan ta'm na bhaan jim ua'rgidhat tɨi jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgɨda'. Gu' ji na pim gu' aapi'm ja'p xi dhuukat gu ñio'ki'ñ na pim gu' cham bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgɨ'ñ buiñor. Ja'pni dhuukat japim ba' pui' cham jup tɨ jɨɨgɨ'ñ nat gui' bhañ joot, 39 sia ku tɨir maa'n na pim tu jiñkui'ñdha' gu ñio'ki'ñ guñ Gɨ'kora' na pim sap pɨk ba' tɨix maachik na jax ja'k gammɨjɨ jam a'm tɨ nɨidhidha'. Matgam gɸɸ' jam a'm kam aa' ji na pim ba'x bhai' ba machia'. Tɨɨ' na pim gu' chakui maatɨt kɸɸ na aañ jiñ aagɨt jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'ñix, 40 pui' ku pim ba' cham aa' na pim jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui. Gu' no' pim tɨ jɨɨgɨ'ñdha' gɨt, aañ dho jam aagi'ñdha' gɨt na jax ja'k jix bhaai' na pim duñia' na ba' gammɨjɨ jam a'm ba tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora'.

41 'Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagɨt pui' jam tɨtda na pim pui'ñ chɨɨtɨ'n nañ jir gɸ'kam. 42 Nañ gu'x maat na pim jax jir tu-utu'm, pu cham tu' ka'm nɨi'ñ japim gu Dios. 43 Gu' aapi'm gu' iatda' ji na pim joidham ɨlhii'ñ no' jaroi' ya ja'p pai' ba tu a'gim dɨɨlh pɨx na jax ɨlhii'ñdha', gu' ba' gu jaroi' no' tɨi sɨlhkam xi chu a'ga, gampai' pɨx bia'ka' pim. Ja'p na jax aañ xib nañ bhaankamu'n ya ja'p tɨi ba tu a'ga guñ Gɨ'kora', tu' pɨx jiñ ɨlhii'ñ japim jam jaaxmakar. 44 Ja'p jum aa' pim na pim tu' pɨk mi chɨgia' na pim dɨɨlh xi chu a'gat na pim jax ɨlhii'ñdha', gu' ba' na jax jix aa' gu Dios ja'p xi dhuukat japim, panaas ku pu cham tu' bhai'. 45 Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk jam tulhiiñchuda' guñ Gɨ'kora', na gu' ka matgilhia' na pim cham tu' ka'm nɨi'ñ, na gu' ka aagi'ñdha' gu Moisees na pim cham tu' mi' pui' jiimchu' nat jax tu ua'nak. Sia kuñ gu' aañ tɨi cham aagi'ñ, gui' dho gi gu'x bhai' aagi'ñdha' ji. Gu xib pui'm aa' pim na pim panaas mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak. Chaam tu'r pui' ji matgam. 46 Gu' no' pim mi' pui' jiimda' gɨt nat jax tu ua'nak, ba tɨ jɨɨ'ñdha' pim gɨt ji aañ jiñ bui cham jax ji chɨ'ji. Na gu' gu Moisees aañ jiñ aagɨt jup kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak na saak pu'ñi jumai bha jimda' nax io'm jir gɸ'kam ka'. 47 Gu' ji na pim gu' ja'p xi dhuukat nat jax tu ua'nak, pui' ku pim ba' cham tɨ jɨɨgi'ñ nañ jax tɨi tu jam a'gi'ñ.

6

Gu Jesuus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

1 Ba' gatuuk na pui' jɨ' xi chu a'gimɨk gu Jesuus, ma jii baasɨ'n dɨr ja'k nam pai'

gook kɨ'n jix chu mat ka', suudai' gɸ' suu'n na Galilea bhaan bipio', gio ba' suudai' gɸ' suu'n na Tibeeriyas bhaan bipio'. 2 Ba' mui' ja'tkam mu oi'ñchu' am, nam gu' bɨɨpɨ' dɨr ba nɨɨ'ñ nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, pui' na jax gux kako'kkam na ja duduadhi'ñdha'. 3 Ba' gu Jesuus jimɨɨk bhammɨ jim jɨɨp oidha' juraab na pai'x kotbora' ja bɨɨm gui' nam kaichu'. 4 Ba' moo jano' pɨk jup bar mia'n bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam. 5 Ba' mui' pɨx jax ji ai mɨt gu ja'tkam nat ba ja tɨi gu Jesuus gui' nam gatuuk dɨr mu jiimchu'. Ba' gu Jesuus xi chɨkka gu Piliip, jup tɨtda:

—¿Jax jach ba' dui tu ja makia' dhi ja'tkam? ¿Tu'ch kɨ'n tu saba'da' gu koi' nach ja makia'?

6 Ku gu' pɨx jap tɨtda ji, ea jax pɨk sap tɨ'ya', na gu' pux maat gu Jesuus na jax dhui tu ja makia'. 7 Ba'p kai'ch gu Piliip:

—Dho pu ni jax dhui dho, nach gu' cham mui' ua' gu tuumiñ. ¿Tu'ch gi kɨ'n jup tu saba'da' gu koi'? Sia ku chich chi moo tɨi ma chu jua jɨ'k xijum baik masaa'n, pu cham dho ja aix gu koi', sia ñich chi bɨɨx ka'm tu saba'lh nañ jɨ'k mai'chia' gu tuumiñ.

8 Ba' gu jumai mi' dhɨr ja'p bhai'p ji ñio Anrees tɨɨgim, na pui'p jir nobii'ñ gu Jesuus, nar sɨpdhi'ñ gu Simoon Peegro, jup kai'ch ɨp:

9 —Muni tɨi ua' ji maa'n gu alhii jix chamaam gu paan gio gook gu boptop. ¿Tu' gip ja aix, nam gu' giilhim jir mui' dhi jaaduñ?

10 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam bɨɨx xi dharaibu'.

Ba' gui' xi ja chia mɨt ɨp. Ba' pɨx mi ja'p jup ji dharaibu mɨt sai' dhaam gu ja'tkam, na gu' ja'p moo joidham jup jix xa'ii' ka' bhai'. Alh moo siamrir mui' am dho ba' ji gu ja'tkam, jix chamaam mambhɨɨx jix cha'tman oo'm (5000) aix am dai gu chi-chio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'aalh. 11 Ba' gu Jesuus nat jax daa gu paan xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k pɨx mui' ji ja maa gu noonbi'ñ. Ba' gui' mi' dhɨr pɨx nai'p ji ja maa mɨt gu ja'tkam nam mi ja'p pɨx ja'x dharaa. Gio mi' dhɨr gu boptop bɨɨx pɨx mui'p ji ja maa mɨt. Bɨɨx jam tu koi'mɨk nam jɨ'x ɨlhii'ñ. 12 Ba' ja'xpɨx na xi ja nɨɨ'ñ gu Jesuus nam jai' mi ja'p cham ka jugiokkar na mɨt xi' ba kakoob, jup ja tɨtda gu noonbi'ñ:

—Jumpada' pim gu ta'tak na mɨt cham jugio jai' dhɨt mɨjɨ ja'p, na cham tu' kub mi' mai' gɨxia'.

13 Ba' gui'p ma chu jumaap jamɨt, mambhɨɨx daman gook bapaalh jamɨt ja susdui' gu ta'tak. Giilhim mui'p jum duu gux chamaan gu paan gio gu gook gu boptop. 14 Ba' gu ja'tkam na mɨt tɨi nat pui' jɨ' tu duu gu Jesuus, jup kai'ch am:

—Dhi' ji bak jir di' gui' na saak bha jimda' na ya' bhaankamu'n tu a'ga' guch Gɨ'kora'.

15 Bɨɨx aixim ba ji chɨi mɨt, jup kai'ch am na sap jir am nam gɸ'kam kɨ'n daasa' sia ku cham aa'. Gu' ji na gu'x maat gu Jesuus nam jax kai'ch, ba' pu jii cham ji ja aa'ñdhak baasɨ'n ja'k jix io'm oidha' daam na pai' cham jaroi' oirɨ.

Gu Jesuus na joidham suudai' dhaam pɨx jimda'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Ba' ja'xpɨx nat pai' ba ji dhɨdɨmpu, ba jii mɨt gu noonbi'ñ gu Jesuus bhai' dhɨr oidha' juraab na pai'x kotbora'. Mummu mɨt ba juur na pai' gɸ' suu'n gu suudai'. 17 Mi' dhɨr na mɨt jax bha tɨɨtɨs kanuub ta'm, gamai' pu bhɨi mɨt bɨɨx suudai' dhaam sɨlh baasɨ'n dɨr ja'k Kapernaum. Jix io'm bax chukgam ji gu'. Gu Jesuus pui bhammɨ pai' pɨx mai'ch, cham pai' joiñ ba'. 18 Ba' na mɨt nammɨ gama ja'k ba ji bhɨi, giilhim jix io'm bhai' ji jɨb, bhai' ji gu'ngukɨ gu suudai'. 19 Jix io'm gama ja'k ɨrban pɨx iam na mɨt ba ji bhɨi nam pai' cham pum aa', ba tɨi mɨt gu Jesuus na joidham bɨɨx suudai' dhaam pɨx tu' tui'dhi' na mui' ba jim, amuub ba ji bhɨi mi' nam pai' jiimchu'. Gui' giilhim bhai' ji chooto'n jamɨt, 20 gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—¡Cha'pim totdon ka'! Aañi' pɨx jup tui'dhi'.

21 Ba' gu noonbi'ñ jix bhai'm ɨlhdhak jup tɨtda am na bhai' xi chɨsdia' kanuub ta'm. Ba' gu Jesuus bhai'p xi chɨs, jotmoda' mɨt pu baasɨ'n dɨr ai cham jum ɨlhdham.

Gu ja'tkam nam ba ga'ngada' gu Jesuus

22 Ba' buimgidhak bhammɨ dɨr tɨi nɨɨra am gu Jesuus gu ja'tkam gui' na mɨt bhammɨ dɨr pup bii baasɨ'n dɨr, nam gu' ja nɨi'ñ na mɨt dɨɨlh bhɨjɨ ja'k ji dhuu gu noonbi'ñ, cham tu' bɨɨx bha tɨs kanuub ta'm gu Jesuus gui' na mɨt bhaan bha jii. Ba' cham ɨlhii'ñ am no't gatuuk dɨr dɨɨlh bha jii, nam gu' daipu' maa'n mi' ka nɨidhat na sɸ' suudai' dhaam gu kanuub. 23 Ba' moo ampɨk jai' gama ja'k jup ba ai mɨt gu ja'tkam kaknub ta'm nam mu dɨr ja'k jiim Tibeeriyas, nar mia'n bhai' dhɨr oidha' juraab na pai'x kotbora', nat pai' xi chu taxchaabgidhak gu Jesuus nat tu ja maa gu ja'tkam. 24 Gu' ba' na gu' cham pai' aajim gu Jesuus nam tɨi nɨɨra, ni gu noonbi'ñ kum cham pai' joiñ nam mu namkipu', ba' na mɨt jax bha tɨɨtɨs kaknub ta'm, pu jii mɨt bhammɨ dɨr ja'k Kapernaum na mɨt ba gaagam.

Gu Jesuus nap kai'ch nar jix dhaam kam gu koi'

25 Ba' na mɨt jax bhammɨ dɨr tɨɨtɨs baasɨ'n dɨr gu ja'tkam, bhai' pɨx ja'p ji chɨɨ mɨt gu Jesuus, ba'p tɨtda am:

—¿Paa pich dhuuk yammɨ dɨr ja'k tɨs jiñ jaduuñ? Aach bhammɨ dɨr tɨim nɨɨraimɨk.

26 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda' na pim jax kai'ñkam jiñ gaagim jiñ jaaduñ, na pim giop bax bhio' dho. Gu' ni jɨ'x ji ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam nañ ba' bɨxchu'x aichu'n nañ pu tu duñɨa' na tu'r jix bhai'm duukam, no'ñ jaxjɨ gɸ'kam kat ba' pui' tu bua, ka' ba' gu' cham. 27 Moo pim cham gam ɨrdat oipoda'ñ jaaduñ. Xim ga'ngada' pim na pim jax ja'k duuji bia'ka' gu koi' na cham tu ju'ngɨ, cham tu' na pim dai bhaan tɨtɨɨ'ñchoka' gu koi' na ampɨx tu ju'ngɨ na kɨ'n jum guguuxi'ñ dhi jam tutku'. Gu' ja'pji na pim xim ga'ngada' ji na jax ja'k gammɨjɨ jam a'm ba tɨ nɨɨdhidha' guñ Gɨ'kora' na pim ba' ba bia'ka' gu koi' gui' na cham tu ju'ngɨ. Aañɨ' dho tu maak no' jaroi' soi'm ɨlhdhat jiñ chaan, nat gu' pui'ñ chɨɨdak bhañ joot guñ Gɨ'kora'.

28 Ba' bhai' ji chɨkka mɨt, jup tɨtda am:

—¿Jax gi ja'k jix bhaai' nach dhuuji mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios?

29 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho dai na pim bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui nar sɨlhkam nat gui' bhañ joot.

30 Ba'p tɨtda am ɨp gio:

—Dho ea nap maa'n jup duñɨa' gu tu' nar jix bhai'm duukam jich ñɨɨ'ñchudat nach tu' cham pai' nɨɨ'ñ, nach ba' tɨ jɨɨgi'ñdha' aap jum bui no' baabui'r sɨlhkam nap jax kai'ch. 31 Ja'p na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees na saak mu pai' oirɨt gampɨx ja bɨɨm gu jai'ch bopxikat nabap tanoolh ja maakda' gux dhaam kam gu koi' gui' na saak manaa tɨɨ'ka'.

32 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda', matgam dhi' alh ja'p moo pu cham jum a'ga ji na pim aapi'm tu' aa'. Na gu' cham tu' dɨɨlh gu Moisees na ja maakda' gux dhaam kam gu koi', guñ Gɨ'kora' ji na ja maakda', ku gu'r maa'n ji na jax ju'ngɨda'. Gu' matgam dhi' nañ aañ xib ya' aa' nañ jax chu'm tu maak bhaankamu'n guñ Gɨ'kora', jir jix kɨɨ' koi' ji na pu cham tu ju'ngɨ. 33 Ba' gu koi' na Dios tu maak, jir bhammɨ kam jix dhaam. Aañ ba' ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñɨa' na ba' ja makia' gu Dios gux dhaam kam gu koi' gui' nam kɨ'n gammɨjɨ pu ba duduaka' gu ja ɨ'ɨi'mda' bhaan.

34 Ba'p tɨtda am:

—Ea nap jich makia' gu tu' pux kɨɨ' koi' nap aa'.

35 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Aañɨ' dhor di' gux kɨɨ' koi' nar jix dhaam kam. Ba' gu jaroi' no't ba tɨ jɨɨ'ñ aañ jiñ bui, ja'p ji buusnia' na cham ka bhio'm ka', ni ku cham ka tanoom ka', na gu' gammɨjɨ bhaan ba tɨ nɨɨdhidha' guñ Gɨ'kora'. 36 Ku gu' jai' dhɨt cham tɨ jɨɨgi'ñ japim ji no't gui' bhañ joot, sia kuñ gu' tɨɨ jam nɨɨ'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam. 37 Dai gui' nat jɨ'k pui' ja'k ja jujurtuda guñ Gɨ'kora' nam ba' siamrim guguuxi'ñ nam tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui, ba' aañ mi' dhɨr ja guguuxdha' cham jax ji chɨ'ji. 38 Na ñich gu' aañ cham tu' jax kai'ñkam bha jii bhammɨ dɨr jix dhaam nañ ya' ɸɸji bɨɨx aixim ba ji chu buimia' nañ jax ɨlhii'ñ dɨɨlh, gu' ja'pji nat jax pɨx jiñ chɨɨ'n ji gui' nat bhañ joot. 39 Na gu' guñ Gɨ'kora' ja'pni ja'k jix aa', na gui' nat jɨ'k pui' ja'k ba ja jujurtuda nam ba tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui, jix aa' nam gammɨjɨ bañ kaichgɨda', na ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham ja tulhiiñchuda' iñ, dai nañ pu ja baidhika'x dhaam ja'k. 40 Gio ba' ja'pni ja'k moop jix aa' guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot, na bɨɨx gui' nam jɨ'k jix maatɨt jiñ kɸɸ, no' mɨt ba tɨ jɨɨ'ñ nar sɨlhkam nañ jax tu a'gada', gammɨjɨ ja a'm ba tɨ nɨɨdhidha'. Aañ ba' ja baidhika'x dhaam ja'k na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

41 Ba' pɨx am bhaak jamɨt gu gɸ'gɸrkam Israel kam nap ja tɨtda gu Jesuus: “Aañ jir di' gux kɨɨ' koi', nañ gu' bhammɨ dɨr jim jix dhaam.” 42 Bhai' ji ñiokbo mɨt, jup kai'ch am:

—¿Jax ku ba' pui' kai'ch dhi jaduuñ? ¿Cham aar di' gu Jesuus tɨɨgim, maraa'n gu Josee, gio gu dɨ'ɨɨ'n jach jup jix maat ɨp? ¿Jax gi ji ku ba'p jich chɨtda: “Aañ bhammɨ dɨr jim jix dhaam”?

43 Gu' ji na gu' ja kɸɸ gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja tɨtda:

—Moo pim cham tu' bhaan ñiokboda'ñ jaaduñ. 44 Na gu' cham jɨ'xkat tɨ jɨɨ'ñdha' gu jaroi' aañ jiñ bui no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot, nañ ba' aañ mi' dhɨr baidhika' gɨt jix dhaam ja'k jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. 45 Na gu' pui' ja'k tu ua'ñix mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak maadɨt gui' nam bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimɨk guñ Gɨ'kora' bɨjɨk, nap jum kai'ch: “Gu Dios bɨɨx ka ja mattuda' na jɨ'k ja'tkam gu ñio'ki'ñ.” Ba' dhi' ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch, na gui' nam jɨ'k bɨɨx ja jujur kɨ'n jix biiñak ka' buiñor guñ Gɨ'kora', dɨɨlh pɨx bhai'x maatɨt ji kaaya' am nañ jax tu ja a'gi'ñ.

46 ’Ku gu' guñ Gɨ'kora' cham jaroi' nɨɨ'ñ ji gu maaxik, na gu' giilhim jir jix uañ. Dai aañ ji nañ ba' nɨɨ'ñ, nañ gu' bhammɨ dɨr jim jix dhaam na pai'p tu'ɨi'. 47 Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda', gu jaroi' no't ba tɨ jɨɨ'ñ aañ jiñ bui, gammɨjɨ bhaan ba tɨ nɨɨdhidha' guñ Gɨ'kora', 48 na gu' aañ jir di' gux kɨɨ' koi' gux dhaam kam. 49 Jir sɨlhkam dho nam

tu koi'mɨk gu manaa gu bɨjɨk dir kam jano' nam mummu oipimɨk gampɨx, ku gu' pui' pɨx jup koi mɨt ji. 50 Gu' aañ gux dhaam kam gu koi' nañ aagɨt jup kai'ch, pu cham tu ju'ngɨ ji. Ba' gu jaroi' na tu jugia', cham ka tu mumkɨda' gu ii'mdagaram bhaan. 51 Na gu' kai'ñkam aañ pɨx jir di' gux kɨi' gu koi' nar jix dhaam kam, na ba' gu jaroi' no't pu'ñi ba tu juu, gammɨjɨ ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. Na gu' dhi'ñi dhi koi' nañ aañ tu maak, jir jiñ chuuku' na ñich bha ja maakim nam tu jugia' bɨɨx na jɨ'k gu ja'tkam, nam ba' kɨ'n gammɨjɨ pu ba duduaka' gu ja ɨ'ii'mda' bhaan.

52 Ba' gio bhai'p ji ñio mɨt gu gɸ'gɸrkam Israel kam, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'm aagɨt jup kai'ch dhi jaduuñ? ¿Jax gi dhuip jich makia' gu tukga'n nach tu jugia'?

53 Gu' ji na gu' ja kɸɸ gu Jesuus na mɨt giop ba ji ñiokbo, ba'p ja tɨtda:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda', gu jaroi' no't cham tu juu dhiñ chuuku' gio no't cham tu ii guñ ɨ'ɨɨr, aañ na ñich jix dhaam dir bha jii, cham tu' bhaan tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora'. 54 Na gu' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ ɨ'ɨɨr, gammɨjɨ bhaan ba tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora', nañ ba' aañ mi' dhɨr cham tu' ka tulhiiñchuda', dai nañ pu baidhika'x dhaam jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. 55 Na gu' dhiñ chuuku' gio dhiñ ɨ'ɨɨr, jir di' pɨx gux kɨi' koi'. 56 Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ ɨ'ɨɨr, maap bach kɸkɸɸkɸ' ich gook dɨt. 57 Ba' pui' na jax guñ Gɨ'kora' na cham tu mumkɨ, aañ pui' cham jup tu mumkɨ, nañ gu' bhammɨ dɨr jim jia. Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ ɨ'ɨɨr nañ jax ba kai'ch, cham ka tu mumkɨda' ɨp gu ii'mdagaram bhaan. 58 Aañɨ' ji nañ ba'r di' gux kɨi' koi' nañ bhammɨ dɨr jim jix dhaam, cham tu' pu chu'm na gu manaa nam jax chu'm koi'mɨk gu bɨjɨk dɨr kam gu jam bopxikat na mɨt pui' pɨx jup koi. Gu' matgam no't jaroi' ba tu juu gu koi' nañ aañ jax chu'm tu maak, gammɨjɨ ba duaka' ji gu ii'mdagaram bhaan.

59 Ja'pni tu ja a'gi gu Jesuus gui' nam mi'p tu'ii' Kapernaum nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesuus na ba ja aagɨ'ñdha' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' na gammɨjɨ ja a'm tɨ nɨidhidha' guch Gɨ'kora'

60 Ba' mui' jai' dhɨt gui' nam kaichu' gu Jesuus giilhim jix xijaim ɨlhii'ñ am gu pui' nat jax tu a'ga, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gix maatɨt jup ba kai, na gu' giilhim jix xijaim kai'ch?

61 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesuus nam giilhim jix xijaim ɨlhii'ñ na jax tu ja a'gidhimɨk, ba'p ja tɨtda:

—¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas na pim xiñ kɸɸ? 62 ¿Jax japim ba'm duñia' no' gu' aañ nat bhañ joot guñ Gɨ'kora' nañ ya' ka tu a'ga, jotmoda' bha'ñi pu tɨs jañich bhɨjɨmmɨni ja'k jix dhaam na ñich pai' dhɨr bha jii? 63 Dhi' moo jam a'm jum aa' ji na pim tɨ jɨɨ'ñdha' bɨɨx jam jujur kɨ'n nañ jax jam tɨtda na ba' jam tajaañdha' guñ Gɨ'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim ba'x mat ka' na jax ja'k jam a'm tɨ nɨidhidha'. Na gu' gu dɨɨlh pɨx cham jɨ'xkat machia' pim, na gu' dai gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n na pim bhaan tɨtɨɨ'ñcho. 64 Pui' na jax aapi'm jai' dhɨt na pim gu' cham tu' bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui.

Ba' dhi' na pui' jɨ' kai'ch gu Jesuus, na gu' bɨɨpɨ' pux bhai'x mat ka' nam jax chu'm cham bɨɨx ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdha', ja'p na jax gui' na jaroi' maaxik kɨɨsa' nam boi bhɨichdha'. 65 Mi' dhɨr ba' giop xi ja tɨ'ñchoix na jax ba ja tɨtda, jup kai'ch:

—Kai'ñkam cham jɨ'xkat tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui gu jaroi' no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gɨ'kora'.

66 Ba' jano' dir mui' cham ka kaichgɨda' am gu Jesuus gui' nam ka kaichgɨt, cham pai' ka a'jɨda' am. 67 Mi' dhɨr ba' ja'xpɨx na mɨt dɨɨlh mi' ji bii gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ gu Jesuus, xi ja tɨkka no'm pui'p bax oo'n nam kaichgɨda', jup ja tɨtda:

—¿Aapi'm aa pui' cham jup kam guguuxi'ñ na pim jiñ kaichgɨda'?

68 Ba' bhai' ji ñio gu Simoon Peegro, jup kai'ch:

—¿Paach gi chi ba' ja'k jup bhɨɨya'? Na gu' cham jaroi' ja'xbui'r gɸ'kam na jax aap jich jaduuñ nach aagi'ñdha' na jax ja'k gammɨjɨch a'm tɨ nɨidhidha' guch Gɨ'kora'. 69 Gu' aach dai aap pɨx bhai' bam nɨidhim ji, na chich gu' bɨɨx jich jujur kɨ'n ba tɨ jɨɨ'ñ aap jum bui, nach gu' bax maat nap aap jir di' guch Xoi'kam nap jir Maraa'n gu Dios nat bham joot.

70 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho pu kai'ñkam jañich dho jam guguux aapi'm mambhɨɨx daman gook na pim jir jiñ ñoonob ka'. Gu' ji na gu' maadɨt cham pui' ɨlhii'ñ, na gu' dai mu ja'k tukgi'ñ gu ja'ook.

71 Ba' dhi' na pui' jɨ' kai'ch gu Jesuus, gu Judas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na aagɨt jup kai'ch, na gu' dhi'r di' maadɨt gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ na maaxik kɨɨsa' gatuuk nam boi bhɨichdha'.

7

Gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor

1 Bhai' ba' pu oirida' gu Jesuus Galilea,
cham jimmida' bhammi ja'k Judea, na gu'x
maat nam bhai' ga'ngada' gu gɸ'gɸrkam Is-
rael kam nam jix chu chiañik nam mu'aa'.
2 Ba' moo jano' pik jup bam aajim nam
pai' dhuuk tu o'namtarda' gu Israel kam
ja'tkam, nam soi'm ilhdhat tu piastatda' xi-
jum baik tanoolh. 3 Ba'p titda am gu ja-
jaa'nni'ñ gu Jesuus:
—¿Gu' aap jax kup ba' ya' oiri? ¿Cham bhai'
aa nap mui' xi jimia' bhammi Judea nam
ba' gu'p jum nii'ñdha' gu ja'tkam nap ji'k
tu' jax bua gui' nam kia'pix bam guguuxi'ñ
nam jum kaichgida'? 4 Na gu' cham tu'
ixchuixim tu a'gada' gu jaroi' no'x aa' nam
kaichgida'. Aap dho pik saak jir gɸ'kam ji,
dho gu' dhi'm aa' ji nap mu jimii biix aixim
tu duñia' ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam nam
ba' ti jii'ñdha' aap jum bui.
5 Ba' dhi' nam pui' ji' titda, nam cham
ti jiigi'ñ buiñor sia kum tii mia'n jir jum
jajaa'nnim. 6 Ba' bhai' ji ñio gu Jesuus, jup
ja titda:
—Chakuim ai ji matgam na pai' dhuuk
tu daaxix nam machia' gu ja'tkam nañ jir
gɸ'kam. Gu' pui'ñ ilhii'ñ japim na jax aapi'm
na pim mu ja'p pai' xi jimia' pai' na pim
duuk ilhii'ñdha'. 7 Aañ matgam giilhim
xiñ bhaamki'ñ am ji gu ja'tkam nañ xi ja
aagi'ñdha' nam jix buam pix tu buada' na
jax cham jir am. Gu' no' cham tu' bhaan
tu a'ga jaroi' ja'p na jax aapi'm, ¿tu'm gi
ki'n bia' nam bhai' ji jam bhaamkidha'?
8 Aapi'm diilh mui' xi jimia' bhammi na pai'
tum o'namta' no' pim mur jiimdam kat jup
kai'ch. Aañ ya' pix ka oiri sia bhiji pai' jax
tum bua, nat gu' kai'ñkam chakuim ai na
pai' dhuuk tu daaxix na matgilhia' nañ jir
gɸ'kam.
9 Dai pu'ñi pix xi ja tiidak mi' ji bii Galilea.

Gu Jesuus na bhammi ba aaya' na pai' tum dar o'nam tir

10 Ba' diilh bhammi ja'k ji dhuu mit gu
jajaa'nni'ñ, gu Jesuus ba' gatuuk mui'p ma
jii jix ixchuixim na ba' cham jaroi' mat ka'.
11 Ba' gu gɸ'gɸrkam Israel kam bhammi ja'k
ti ga'nga am, jup kai'ch am bha ja'p oipot:
—¿Paa ja'k jax chu'ii' gui' na ja'p moo
gɸ'kam jum taat ka'? ¿Cham aa ya' pai' oiri?
12 Gam gu ja'ppix ja'tkam bha ja'p oipot
jum ñiñiokboixi'ñ am. Ji'ma'n jup kai'ch am:
"Joidham jir jix bhai'kam." Jai'm maakam
jup ilhii'ñ, jup kai'ch am: "Chaam tu', ja'pji
na jax dhui ja iatgi'ñ gu ja'tkam."
13 Ku gu' gu ja'tkam nam a'ga gu Jesuus,
cham tu' ji nam ji ja kaixdhat gu gɸ'gɸrkam,
nam gu'x ja iibhi'ñ.
14 Ba' na pai' bar irban na bhai' tum dar
o'nam tir, bhammi ba ai gu Jesuus gɸ' chiop,
miji baakik bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.
15 Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gɸ'gɸrkam na
mit kai na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu
a'ga, ba'p kai'ch am:
—¿Jax ba' duukat bixchu'x chu maat dhi
jaduuñ nach moo cham ji'xkat ya' pai' nii'ñ
na tum mamtuxi'ñ?
16 Gu' ji na gu' ja kɸɸ gu Jesuus nam jax
kai'ch, ba'p ja titda:
—Dho gu' cham tu' aañ diilh ji nañ jax
ilhii'ñ nañ ya' tu jam a'gi'ñ, gu' matgam
gui' ji nat bhañ joot nar ñioki'ñ dhi' nañ
ji'k jax tu a'ga. 17 No' jaroi'x maachim na
mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na
tui'ñgida', ba mattuda' na Dios jir ñioki'ñ
nañ jax tu a'ga, cham tu' aañ diilh pix nañ
jax ilhii'ñ. 18 Na gu' gu jaroi' no' diilh pix nai'
tu a'gim na jax ilhii'ñ, cham tu'r pui' ka', na
gu' dai nax aa'nda' nam pix bha niidhidha'
gu ja'tkam. Gu' ji no't jumai mu joot, no'
mi' pui' tu daa'ñchu' na ba'r silhkam ka' na
jax kai'chdha', na gu' bhaankamu'n pix tu
a'gidha'.
19 'Ja'p na jax gu Moisees nat
bhaankamu'n tu ua'nak guñ Gi'kora' na pim
jax ja'k tui'ñgida', gu' ji na pim gu' sia gui'
ja'p xi dhuukat, cham tu' mi' pui' jiim japim
nat jax tu ua'nak. Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib,
tu' pix jam jaaxmakar jiñ ilhii'ñ japim, dai
na pim bax chu chiañik nam jiñ mu'aa'.
20 Ba' bhai' ji ñio mit gu ja'tkam, jup kai'ch
am:
—Iat ap dho. ¿Jaroo gi pai'p jix chu
chiañim nam jum mu'aa'? Ja'pji nam a'm
jup tui'dhi' gu ja'ook na ba' jax ña pix ba tu
tatda'.
21 Ba'p ja titda gu Jesuus:
—¿Gu' jax ji na ba' jano' na pai' dhuuk
cham tum juanda' na ñich xi dhua'ñ maa'n
gu jaduuñ mi' pui' pup tu'ii' pim? 22 ¿Na
ba' gu' aapi'm sia ja matgilhi'ñdha' gu a'aalh
pui' xi kai'chit na cham tum juanda'? Na gu'
dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu
bua't gu bijik dir kam gu jam bopxikat nat
ba' moo gu Moisees jup ba tu ua'na. 23 ¿Gu'
aapi'm ba' cham jum nii'ñ ji jia gu pui' na
pim tu buada'? ¿Ilhii'ñ japim aa na cham
xidhuu, ka' dai aa gui' nañ tu' jax buada'
aañ na ba'x xidhuu na pimit ba' giilhim
bhaak jano' na ñich xi dhua'ñ gu jaduuñ nax
ka'ook kat? 24 Niidhix kam ji na pim a'gada'
gu tu' no' pim ilhii'ñ na cham jir am, cham
tu' na pim kuupit tu a'gada'.

Gu ja'tkam nam tiim ti tikkada' no' gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam

25 Ba' jai' dhit gu bhai' kam Jesuus jup
kai'ch am:
—¿Cham aar di' nam saak tii gaa'ñchu'
nam jix chu chiañik nam mu'aa'? 26 Tiii' nam
ba' cham juan na mi' tu a'gichu'. Moo chi
ba ti jiigi'ñ am gu gɸ'gɸrkam nar di' guch
Xoi'kam. 27 ¿Gi jax dhuukat ba'p jix maati'
nar pai' kam? ¿Cham aa gu' cham maati' ka'

gɨt na pai' dhɨr buusnia' no'r di' ka' gɨt guch Xoi'kam?

28 Ba' na mi' ka tu a'gichu' gɸ' chiop gu Jesuus, ba ja kai nam jax kai'ch, ba'p ja tɨtda gɸ' kɨ'n nam ba' bɨɨx kaaya':

—Cham tu' ji na pim jiñ maat matgam nañ jir pai' kam, na pim gu' cham maat na ñɨch jumai bhaankamu'n bha jii, na pim aapi'm cham maat nax bhai' nam buiñor jix biiñak ka' bɨɨx na jɨ'k ja'tkam. 29 Dai aañ na ñɨch bhammɨ dɨr bha jii na pai'p tu'ii' nat bhañ joot nañ ba'x maat.

30 Ba' jai' dhɨt cham ja ko'raaru nat pui' jɨ' xi chɨi gu Jesuus, aa'nda' gɨt nam mi' pu buuplhia', gu' ja'pji na gu' panaas ku alh ja'p cham jax jix bhaai' nam dooda', gu' ja'pji nat chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam dagia'. 31 Kum tɨ gu' pui' pɨx mui' ja'tkam jup tɨ jɨɨ'ñ ji buiñor, jup kai'ch am:

—¿Jax gi chi ja'k tu buidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya aaya'? ¿Cham aa pu'ñi pɨx na jax ba tu bua dhi jaduuñ na jɨ'k tu'r jix bhai'm duukam?

Gu pariseos nam mu ja jootsa' gu tutpilh nam buuprapu' gu Jesuus

32 Ba' ampɨx ja kai mɨt gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' nam mi' ka tu a'ga gui' nam kia'pɨx am ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor gu Jesuus. Ba' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gu pariseos, maap jum daagɨk mu ja joot jamɨt gu tutpilh nam sap buuprapu'. 33 Gu' ji na gu'p ja tɨtda gu Jesuus na mɨt mu ba ai nam tɨi bax buuprak:

—¿Jax japim ba'p jiñ dhuñia', nañ gu' ya' pɨx buusnichu'? Ja'p pɨk ba ji jiiñ chi matgam bhammɨ ja'k buiñor gui' nat bhañ joot, 34 na pim pai' cham kañ chɨgia' sia pim tɨi bañ ga'nga. Na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhuuji aaya' nañ pai' bap tui'ka'.

35 Ba' ni jɨ'x ku mɨt jix maatɨt kai gu gɸ'gɸrkam Israel kam na jax kai'ñkam jup ja tɨtda. Mi ja'p jam tɨim tɨ tɨkka dɨilh, jup kai'ch am:

—¿Paa ba' ja'k tu aagat jup kai'ch na jimia' kuch ba' pui' cham ka tɨgia' sia kuch tɨi ba ga'nga? ¿Ka' moo bhammɨ dɨr ja'k aa bhɨɨya' momkoran nam pai' ja'k oi'dha' gui' nam pui'p tu jim na jax aach ya' kam Israel, gui' nam griago ñi'ook kɨ'n jup tu a'ga, na ba' jai' bhammɨ dɨr ji kiichai bha ja'p nai' ji chu ja a'gidha'? 36 ¿Ka' jax gi kai'ñkam jup kai'ch ji na ba'p jich chɨtda: "Na pim pai' cham kañ chɨgia' sia pim tɨi bañ ga'nga, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' nañ pai' bap tui'ka'"?

Gux kɨɨ' gu suudai' gui' na cham ga'kɨ

37 Ba' jano' nam ba' moo ba tɨɨmu' nam tu piastat gu Israel kam ja'tkam, mi ja'p kɨkbuk jup ja tɨtda gu Jesuus gɸ' kɨ'n nam ba' bɨɨx kaaya':

—No' jaroi'x chanoom, jum aa' na soi'm ɨlhdhaiñ chañia' gu suudai' na ba' tu ɨ'ya'. 38 Na gu' gu jaroi' no't ba tɨ jɨɨ'ñ aañ jiñ bui, gammɨjɨ bhaan ba ba'punda' gux kɨɨ' gu suudai' na cham tu ga'kɨ, na kɨ'n cham ka tu mumkɨda' gu ii'mdagaram bhaan, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bɨjɨk.

39 Ba' dhi' na pui' jɨ' ja tɨtda gu Jesuus, gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na aagat jup kai'ch na bhaan bam tajaana' gu jaroi' no't ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor. Na gu' chakui ja a'm tajaañɨx ka' jano', nat gu' chakui muukɨk giop bam mu dɨr koi'ñga'n tɨr gu Jesuus.

Nam ba bhaaku' gu ja'tkam nam cham maa'n ñɨ'ook jup duuka'

40 Ba' jai' dhɨt mɨjɨ ja'p sasgidhan jup kai'ch am na mɨt kai na pui' jɨ' ja tɨtda gu Jesuus:

—Dhi' dho bak jir di' na saak jai'chdhɨlhia' na bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gɨ'kora' ja'p na jax saak gu bɨjɨk dɨr kam.

41 Jɨ'ma'n maakam jup ɨlhii'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji na pur dhi' guch Xoi'kam.

Gu' ji nam gu' jai' cham tɨ jɨɨgi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax dhui mi' pai' dhɨr jup ba ji buusnia' Galilea guch Xoi'kam? 42 Na gu' pum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora' na saak guch Xoi'kam Beleen maaxilhia' nar pai' kam gu Dabii gui' nar gɸ'kam kat bɨjɨk, gio na saak maadɨt jax chu'm nar boxii'ñ.

43 Ba' cham maa'n ñi'ook jup bua am nam tɨi xi chu a'ga, nam gu' jai' tɨ jɨɨgi'ñ nar sɨlhkam na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam, jai' gu'x bhaamut pɨx kɸɸ am ji, 44 dai nam pɨx am jix buuprak nam gu' cham kaim gu pui' na jax ja'k tu a'ga. Ku gu' cham jum guguux jamɨt ji nam buuplhia'.

Na giilhim joidham xi buada' gu Jesuus na tu a'gada'

45 Ba' pui' gio mi'p ba ai mɨt gu tutpilh na mɨt mui' tɨi ja joot gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichiop gio gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', nam sap buuprai mu bhɨika' gɨt gu Jesuus. Ba'p ja tɨtda am:

—¿Jax ku pim ba' pui' bha ja'k jiim? ¿Gi nach jup jam tɨtda na pim buuprai bha bhɨika'?

46 Ba'p kai'ch am gu tutpilh:

—Jax dhui na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham jɨ'xkat jaroi' pui' kɸɸkɸt ich.

47 Ba'x bhaakut bhai' ji ñio mɨt gu pariseos, jup kai'ch am:

—¿Aapi'm aap ba jam iatgi? 48 ¿Jaroo pim gi nɨi'ñ na ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor gui' nam jɨ'k jir gɸ'gɸrkam piam gu pariseos? 49 Dai gui' nam jɨ'k cham maatɨt kɸɸ gu ñio'ki'ñ guch

Gɨ'kora' nat jax tu ua'nak gu Moisees mi u'uan ta'm nam ba' alh ja'p jix kaim gu ja bɨɨm tu'm. Ku gu' dhi' cham maatɨ' ji na tu' jax ja duñia', na gu' ka ja tulhiiñchuda' guch Gɨ'kora'.

50 Ba' mi' dhɨr ja'p bhai' ji ñio gu Nikodeemo na pui'p ja kaichgɨda' gu pariseos, gui' nat maa'nnim tukaa'ñ cha'm mu jimɨɨk nat tɨɨ'mɨrak gu Jesuus mu na pai' tɨbiaput, jup ja tɨtda:

51 —¿Gu' jax japim ba' tɨɨ xi ɨlhii'ñ na pim dooda' gɨt? Na gu' maakam ja'k tu daaxix mi u'uan ta'm na saak cham bhai' nach pu tɨ'ya' na cham jir am nat tu' jax dhuu gu jaroi' no' cham dɨɨlh tu aa'.

52 Ba' giilhim bhaak jamɨt nat pui' xi ja tɨɨ'n, jup tɨtda am:

—¿Aap jup jix ja oi'ñ aa gu Galilea kam ja'tkam? Jix bhai'p tu jiñkai'ñdha' gu ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora' nap ba'x mat ka' nat chakui jaroi' mi' dhɨr buus na bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora'. ¿Ka' xib ba' moop bax bhaai' aa nat mi' dhɨr ba ji buus?

Gu ubii nat maɨ' xi buak gu bɨnga'n jumai oi

53 Mi' ba' pui' xi kai'chimɨk ma tu kookxim jamɨt mu ja'p ja kiikia'am.

8

1 Gu' ba' gu Jesuus jup ba tɨbiapum baasɨ'n ja'k oidha' ta'm nam pai' Oliibus kɨ'n jix chu mat ka', na pai'm jɨɨpi'ñka'. 2 Ba' buimgidhak jix dha'npam jix chu maaxirɨk giop mi'p ba ai gȼ' chiop. Ja'xpɨx ba' na mɨt jix io'm mui' mi' xi ai gu ja'tkam buiñor, mi ja'p ji dhaibuk bhai' ji chu ja a'gi. 3 Gu' ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', mu pai' ji chɨɨgɨk jamɨt maa'n gu ubii na jumai pɨx ba oi'ñchu' gu maa'nkam, cham tu' gui' nat jaroi' oi bɨɨpɨ' dɨr. Mi ja'p ba kɨɨs am ja saagi'ñ, 4 ba'p tɨtda am gu Jesuus:

—Aach bha baidhak dhi'ñi ubii nach ñɨɨ'ñ na cham jir am na pui'm buaʼt oirɨda'. Na gu' dhi' tɨ bɨɨna', dai nat mai' xi buak jumai ba oi'ñchu' gu maa'nkam. 5 Na gu' gu Moisees nat tu ua'nak pui'm kai'ch nach sap ja koo'nda' ja ma'yasat joodai kɨ'n gu pu chu'm gu u'uub. ¿Aap jax kai'ch, mu'aa'ch aa?

6 Ba' dhi' nam pui' ji' tɨtda gu Jesuus nam mi' pɨx mamtɨ no't sap moo bhai' bhaankamu'n ji ñio, nam ba' ba iattulhdha' ja bui gu gȼ'gȼrkam Israel kam no't jax dhuuk cham pui' ja'k tɨi na jax tu daaxix. Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesuus, dai nat gan ji mugia, mi' pɨx ja'p xi chu u'uan nobii'ñ kɨ'n dɨbɨɨr ta'm. 7 Gu' ji nam gu' kɨɨsaim nam tɨkkatu'. Ba' bhai' xi ja tɨɨgɨk jup ja tɨtda:

—Aa dho bhai' xi maiʼñña' ku gi bɨɨpɨ' gu jaroi' maadɨt na cham jɨ'x ua'tulhdhix.

8 Mi' dhɨr ba' pui' xi chɨ'ɨɨk gio nai'p ji mugia, maa'n na jax tu u'uantu'. 9 Gu' ba' na mɨt kai nat pui' jɨ' tɨi gu Jesuus, gampai' ji dhuu mɨt, nam gu'x maat nam giilhim jix u'ua'tulhdhix. Cham jamɨt ba' pai' ka tɨkka, dai na mɨt pɨx ji bubuax xɨ'lhim bɨɨpɨ' kat gui' nam jir jagɨ'gɨr. Bɨɨx jamɨt pu bubua, dɨɨlh dai gook jamɨt mi' ji bii gu Jesuus gio gu ubii. 10 Ba' nat gio bhai'p ji chɨ tɨɨ gu Jesuus, ampɨx tu ju', nim maa'n maa'nkam ku pai' tu jai'ch gu mui' nam mi' kap tu't, dai dɨɨlh gu ubii pɨx mi' kɨɨk. Ba'p tɨtda:

—¿Paa mɨt ja'k bhɨi gui' nam ya' pɨx jix baabui'm ka kai'ch nam saak xim bhaamki'ñ? Cham dho bak jax ka xim doodam am jia.

11 Ba'p kai'ch gu ubii:

—Cham dho chi jia.

Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Dho aañ ba pui' ɨp, cham bia' iñ nañ jax jum tɨɨda'. Ba jimia' ap, dai nap cham kam ua'tulhi'ñdha'.

Gu Jesuus na joidham gȼ' tanoor ya' dhi oiʼñga'n

12 Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam, jup ja tɨtda:

—Aañ jir di' gui' na joidham gȼ' tanoor ya' dhi oiʼñga'n. Gu jaroi' na bañ kaichgɨda', cham tu'x chukgam kɨr kap tui'ñgɨda'. Joidham jix chu maax kɨr ba oirɨda', na gu' ba machia' na jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'.

13 Ba'p tɨtda am gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda':

—Jax dhui na gu' aap dɨɨlh nap jum a'mkam ñiok. Dhi' cham tu'r pui' ji matgam, na gu'r iatda' ka' no'ñ dɨɨlh jiñ a'mkam tu a'gim.

14 Gu' ji na gu'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho gu' cham jax bua ji sia kuñ dɨɨlh jiñ a'mkam ñiok, na gu'r pui' nañ jɨ'k jax kai'ch, nañ gu'x maat na ñich pai' dhɨr bha jii gio nañ pa ja'k jim. Aapi'm na pim gu' cham maat nañ pai' dhɨr ja'k jim gio nañ pa ja'k bhɨichu'. 15 Gu' ja'p jum aa' pim na pui' na jax aapi'm na pim pu tu buada' na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha', cham tu' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'. Gu' aañ matgam cham tu' pui' ji, 16 na gu' nañ jɨ'k jax ɨlhii'ñ nañ tɨ'iidha' sia nar pai' dhuuk, jir pui' ka', na gu' cham tu' aañ dɨɨlh jup kai'chidha', gu' matgam guñ Gɨ'kora' ji nat bhañ joot. 17 Dho na pim jax bax maat mi u'uan ta'm na tu ua'ñix na saak gu jaroi' no't tu' jax dhuu jix buam jum duukam, cham tɨ jɨɨgi'ñdha' am gu gȼ'gȼrkam no' maa'n dɨɨlh tɨi xi iattulhi'ñ, dai no'm gook ja'tkam pui' ba kai'ch na ba'. 18 Ja'p na jax xib nañ dɨɨlh jiñ a'mkam ñiok gio guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot, gook jach dho bap jich bua.

19 Ba'p kai'ch am gu pariseos:

—¿Paa ba' jax chu'ii' gum Gɨ'kora'?

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Jax dhui na gu' ni aañ ku pim xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', chi ba' pɨk jup bax maat japim guñ Gɨ'kora'. No' pim gu' xiñ maat ka' gɨt aañ, pui' pim dhop jix maat ka' gɨt guñ Gɨ'kora'.

20 Ja'pni tu ja a'gi gu Jesuus mɨjɨ gɸ' chiop mi sonpan ji kɨkbuk na pai'm tua'ba' gu tuumiñ. Ku gu' cham jaroi' juan ji, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix nam dagia'.

Gu Jesuus nap kai'chdha' nax xijai na aaya' jix dhaam gu jaroi' no' cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor

21 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Aañ matgam ya' pui' xi kai'chimɨi ba jimia' ji. Sia ku pim aapi'm tɨi bañ ga'nga gatuuk, cham pai' kañ chɨgia' pim. Ya' pim pɨx pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' bhammɨ nañ pai' bap tui'ka'.

22 Ba'p kai'ch am dɨɨlh gu gɸ'gɸrkam Israel kam:

—¿Paa ba' ja'k tɨi xi ɨlhii'ñ na bhɨɨya' gɨt? ¿Ka' ba' moo xim mu'aam aa chi dɨɨlh ku ba' pui'x xijai nach jax dhuuji aaya' na pai' bap tui'ka'?

23 Gu' ji na gu' ja kɸɸ gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja tɨtda:

—Na pim gu' aapi'm jir ya' kam dhi dumaalh kɨisap bhaan, gu' aañ matgam jir tɸ'kob kam ji. Aapi'm jir ya' kam jia dhi oi'ñga'n bhaan, aañ gu' matgam cham tu'r ya' kam ji. 24 Pui' kuñ ba'p jam tɨtda na pim ya' pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam no' pimɨt cham tɨ jɨɨ'ñ nañ aañ jir di' nañ bɨjɨk dɨr pux jai'ch bɨɨma'n guñ Gɨ'kora'. Ya' pup jir bɨ'xim ka' pim jix u'ua'tulhdhix kam.

25 Ba'p tɨtda am:

—¿Jɨr tu'p tu'm da' ap gi nap ba' pui' kai'ch nap bɨjɨk dɨr pux jai'ch?

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Dho nañ jax ba kai'ch na ñɨch jax dhɨr ya' ai. 26 Mui'x jai'ch nañ tu' tu jam a'gidha', na pim gu' cham mi' pui' jiimchu' na jax jir am. Ku gu' cham tu' ji na aañ dɨɨlh nañ jax ɨlhii'ñ, gu ja'pji na jax jix aa' gui' nat bhañ joot. Ja'pniñ ba' pɨx tu jam a'gi'ñ, nañ gu' aañ jix maat nar sɨlhkam nat jax jiñ chɨɨ'n gui' nat bhañ joot.

27 Gu' ji na mɨt gu' cham maatɨt kai na guch Gɨ'kora' aagɨt jup kai'ch gu Jesuus. 28 Ba'p ja tɨtda ɨp gio:

—Jano' ji na pim pai' dhuuk bañ xissapa' kuruus ta'm na pim ba' ba machia' nañ aañ jir di' nañ bɨjɨk dɨr pux jai'ch bɨɨma'n guñ Gɨ'kora', nañ cham tu' aañ dɨɨlh pɨx pui' tu bua nañ jax ɨlhii'ñ, gu' ja'pji na jax pɨx jiñ chɨɨdaim ji guñ Gɨ'kora' nañ tu jam a'gi'ñ. 29 Na gu' ya'ni ja'p jiñ xanoop jup tui'dhi' guñ Gɨ'kora' gui' nat bhañ joot. Cham jɨ'xkat pai'ñ dho'ñcho' dɨɨlh, nañ gu' aañ mi' pui' xi chu buim na jax ja'k jix aa'.

30 Ba' mui' ja'tkam tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor nat pai' dhuuk pui' jɨ' tu ja a'gi gu Jesuus.

Gu ja'tkam na dai mu ja'k ja tukgi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'

31 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor:

—No' pim mi' pui' jiimchu' nañ jɨ'k jax tu jam a'gi'ñ, bhaan bax maatɨ' ka' na pim bañ kaichu'. 32 Ba' cham jaroi' jam a'mkam aa'nda' na pim bha nɨidhidha' na jax jam tɨidaidha', na pim gu' bax mat ka' na jax ja'k jir am na pim tui'ñgɨda'.

33 Ba'p kai'ch am:

—¿Jax jap ba' duukat pui'ch chɨtda na pui' cham jaroi' jich a'mkam aa'nda' nach bha nɨidhidha' na jax jich chɨɨdaidha'? Nach gu' aach pui mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu jimdat guch boxii kat Abraam, cham tu' jaroi' bha nɨidhim ich.

34 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' jam aagi'ñdha', bɨɨx gui' nam jɨ'k jum ua'tulhi'ñ, dhi' kat pui' bam kai'ch nam dai pɨx bha nɨidhim gu ua'tulhdhara' na mu ja'k ja tukgi'ñ. 35 Ja'p na jax gu jaroi' no' mi' pai' pɨx tu juan buiñor maa'n gux chumñigam, na pɨx bha nɨidhidha' no' pui mamka na tu' ka'm tu juana'. No' gu' cham ka mamka, dho gu' dai dho na ba jimia' kia'mi'ñ. Piam no' gu'r maraa'n, cham pai' jimia' dho, sia ku cham ka jai'ch na tu'm ka'm tu juana', na gu'r mi' kam ka'. 36 Gu' ba' gu xib no' pim moox aa'nda' gɨt na pim cham bhaan kam tutkagi'ñka' gu jam ua'tulhdhara', piam na pim ba' cham mu ja'k ka nɨidhidha', jam a'm jum aa' na pim soi'ñ chɨɨda' aañ nañ jir Maraa'n gu Dios nañ ba' jam boosga' mi' dhɨr jix chu tukgam kɨr na pim pai'p tu'ii'. 37 Jix maat iñ dho nar jam boxii kat gu Abraam, ku pim ji gu'x chu chiañik ji nam jiñ mu'aa', na pim gu' cham kaim nañ jɨ'k jax tu jam a'gi'ñ. 38 Sia ku tɨi dai nañ jɨ'k jax nɨi'ñ gio na jax jiñ chɨɨdaim guñ Gɨ'kora' nañ tu jam a'gi'ñ, ja'p xi dhuukat japim pɨx ji gu', na gu' aapi'm dai mu ja'k kaichu' gu jam taat.

Gu Jesuus nap ja tɨɨda' gu gɸ'gɸrkam Israel kam na ja'ook jir ja taat

39 Ba' bhai' ji ñio mɨt, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gi ba'p jir jich chaat? Abraam dho.

Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—No' baabui' Abraam jir jam taat ka' gɨt, mi' pui' jiimda' pim gɨt ji na jax tu jimdat. 40 Tɨɨ' na pim ba' gu'x chu chiañik nam jiñ mu'aa' sia kuñ tɨi tu a'gim na jax pɨx jiñ chɨɨdaim gu Dios. Jax dhui na gu' Abraam cham tu' pui' tomaatɨt na jax aapi'm. 41 Na gu' kai'ñkam aapi'm dai na pim mu ja'k

kaichgɨt mi' pui' tu daa'ñchu' jia na jax tu jim gu jam taat.

Ba'p tɨtda am:

—Jix maat ich dho ɨp na jaroi'r jich chaat, cham tu' nach moor sai' chɨr kam. Dios dhor jich chaat.

42 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Matgam no' Dios jir jam taat ka' gɨt, xiñ kɨɨgalhi'ñdha' pim gɨt ji, na ñich gu' aañ bhammɨ dɨr bha jii na pai'p tu'ii'. Cham tu' nañ dɨɨlh pɨx ya ja'p jimdat pui' ba tu jam a'gidhim, gu' ja'pji gu Dios nat bhañ joot. 43 Gu' aapi'm ja'p jum aa' nañ pɨx jap kai'chim, pui' ku pim ba' cham maatɨt jiñ kɸɸ nañ jax tu jam a'gi'ñ, na pim gu' cham xim ga'nga na jax jir jum duukam. 44 Na gu' aapi'm ja'ook jir jam taat, ja'p moo gu tu'x matgam, pui' ku pim ba' mu ja'k kaichgɨt pui'p tu buim na jax jam tɨɨdaim. Na gu' gu ja'ook bɨjɨk dɨr pur tu mua'kam nat dɨr maaxir, cham pai' dhuuk mi' pui' jim na jax jir am, gam na giilhim jix iatbi' tu' na pɨx bhaan. Cham pai' dhuuk sɨlhkam tu a'ga, dhi'r ma'oo'n gu iatda'. 45 Gu' ba' aañ nañ tɨi sɨlhkam tu a'ga, cham jiñ jɨɨgi'ñ japim. 46 ¿Aañ japim paa duuk jiñ ñɨi'ñ na ñich tu' jax ba duu na cham jir am, nar ua'tulhdhara'? ¿Piam aa na gu' cham? Nañ gu' aañ sɨlhkam tu a'ga, gu' ji na pim gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ. 47 Na gu' cham tu' Dios jir jam Gɨ'kora', pui' ku pim ba' cham kaim. Gu' matgam gu jaroi' no' moo sɨlhkam Dios jir Gɨ'korga'n, jix kaim ka' ji gu ñio'ki'ñ.

Gu Jesuus nap kai'chdha' na pux jai'ch bɨjɨk dɨr na ba' gu Abraam maaxirɨi gio cham jup ka jai'ch ka'

48 Ba' bhai' ji ñio mɨt gu gɸ'gɸrkam Israel kam, jup tɨtda am gu Jesuus:

—Xib jachich dho gi ba' ampɨx jix bhai' maat ji nap jir Samaaria kam gio nam a'm tɨ nɨɨdhim gu ja'ook. Tɨɨ' nap jax kai'ch.

49 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Ja'pji dai nañ gammɨjɨ daan guñ Gɨ'kora', cham tu' ji na tu' ja'ook jiñ a'm tɨ nɨɨdhim. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham tu' ka'm jiñ ñɨi'ñ, giilhim pɨx kai'chdha' pim. 50 Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagɨt jup kai'ch na pim jiñ dhaanda', gu' ja'pji guñ Gɨ'kora' nax aa' na pim jiñ bui tu daanda', na gu' gui' no't jax ba tɨi, jir pui' ka'. 51 Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda', gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ jɨ'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkɨda'.

52 Ba' gio bhai'p ji ñio mɨt gu gɸ'gɸrkam Israel kam, jup kai'ch am:

—¡Jaiñ dho pɨk tu' aa'ch ji na ja'ook jum a'm jup tui'dhi'! Tɨɨ' nat ba' gu Abraam muu no' baabui', gio gu jai' nam bhaankamu'n jup tu a'gimɨk guch Gɨ'kora'. Pui' pɨx jup koi mɨt, gu' aap jax ɨlhdhat pui'ch chɨtda nap ba'p kai'ch: “Gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ jɨ'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkɨda'.” 53 ¿Giilhim gɸ'kam tu tatda' aa panaas? Cham tu' pui' na jax guch boxii kat Abraam nat pui' pɨx jup muu, gam gu jai' nam bhaankamu'n tɨip tu a'gimɨk guch Gɨ'kora' na mɨt pui' pɨx jup koi. Gu' aap chi ba' pɨk, jɨɨ'x jup tɨi'.

54 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Kux ba' no' gu' aañ dɨɨlh pɨx ya ja'p tu a'gada' gɨt nañ pui' kai'chdha' nañ jir gɸ'kam, ¿tu' gi mi'p jum nɨnɨi'ñ? Gu' ja'pji gu Dios na pim aapi'm jaroi' aa' na pui' tɨip jir jam Gɨ'kora' na pui' ja mattu'n gu ja'tkam nañ ja'xbui'p jir gɸ'kam na dɨɨlh. 55 Ku gu' aapi'm cham maat ji nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' cham xim ga'nga na jax ja'k jix aa'. Aañ dho gi gu'x bhai'x maat ji, nañ gu' mi' pui' tu buim na jax pɨx jiñ chɨɨdaim. No'ñ gu' jax kai'chdha' gɨt nañ cham maat, ja'p dho pɨx ba ji buusanda' iñ gɨt na jax aapi'm na pim giilhim jix iatbi'. 56 Matgam no' pim mi' pui' jiimda' gɨt na jax jir am, jix bhai'm ɨlhdha' pim gɨt ji na ñich ya' ba ai, ja'p na gu Abraam nat jix bhai'm ɨlh nat pai' dhuuk maat nañ pu'ñi gatuuk bha jim.

57 Ba'p tɨtda am gu gɸ'gɸrkam Israel kam:

—¡Jɨɨ, saak jap ba' pɨn cham iatda' tu a'ga! ¿Jax jap ba' duukat jup nɨi'ñ gu Abraam? Nap gu' chakui jɨ'k gook oo'm daman mambhɨɨx oidha' bia'.

58 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨɨda', bɨɨpɨ' dɨr pux jai'ch iñ aañ nat ba' gu Abraam ya' maaxirɨk gio cham jup ka jai'ch.

59 Ba' giilhim bhaak jamɨt nat pui' xi ja tɨɨ'n. Jotmoda' tɨi u'aam jamɨt gu joodai nam sap kɨ'n ma'yasai mu'aa' gɨt. Gu' ji nat gu' mɨjɨ ja'p xi baa ja'tkam tɨr gu Jesuus, pu jii mi' dhɨr gɸ' chiop. Mi ja'p ba buus ja saagi'ñ, gammɨjɨ ji dhuu.

9

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na cham ñɨa ka'

1 Ba' nammɨ gama ja'k na ba jimchu' gu Jesuus, ba tɨi maa'n gu maa'nkam cham ñɨa kam na mi ja'p daa, na dɨɨlh pur pu chu'm nat dɨr maaxir. 2 Ba' xi chɨkka am gu noonbi'ñ, jup tɨtda am:

—Jiñ jaduuñ, ¿dɨɨlh aam ua'tulh dhi jaduuñ nat ba' cham ñɨa kam maaxir, ka' gu gɨ'korga'n aa?

3 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Cham tu' ji na tu' ja ua'tulhdhara' gu gɨ'korga'n pui' dhuuk am dhi', nix chu' gu dɨɨlh ua'tulhdharga'n. Ja'pji nat pui' ja'k pu duu gu Dios na ba' gatuuk dua'ñdha' na bhaan matgilhia' na cham tu' xijaichu'n na pu tu duñɨa'. 4 Ba'ñ a'm jum aa' nañ xip tu buimɨi nat jɨ'k jax jiñ chɨɨ'n gui' nat bhañ joot, kapbhai' na kax chu maax, na

gu' no' bax chukgam, cham jax kax bhaai'n ka'. 5 Na gu' xib nañ maaxik ya' ka oirɨ dhi oi'ñga'n bhaan, joidham gɸ' tanoor iñ na kɨ'n jix chu maax kɨr bap tui'ñgɨda' gu jaroi' no' moox aa'nda' gɨt.

6 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk mi ja'p xi xixbuk dɨbɨɨr ta'm palhɨɨp xi dha'munak bhai' xi juulh buupuiram gu cham ñɨa kam. 7 Mi' dhɨr ba'p tɨtda:

—Xib jap ba' xim ikoimdhara' gum buibas muni Siloe, na pai' kolhbixdhix gu suudai'. —Siloe ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nat jumai mu jootsak.

Ba' mam ikoimdham gu cham ñɨa kam mu na pai' tu aagi'ñ gu Jesuus. Joidham bhai' ji ñɨata nat jax jum ikoim, jix kɨɨ' mummu ja'k ba ai kia'mi'ñ. 8 Ba'p kai'ch am gu mi ja'p oi'ñkam gio gui' nam mu ja'p ka nɨɨ'ñdha' na cham ñɨa kam mi ja'p daakat ka tu taanda' gu tuumiñ nam onbai'ñdha':

—¿Cham aar di' gu ya'ni kiokam nax joi'ñdha' na mi ja'p daakat ka ja taanda' gu ja'tkam gu tuumiñ?

9 Ba' jɨ'ma'n jup kai'ch am:

—Dhii' dhor di'.

Gu' ji nam gu' jai' cham tɨ jɨɨgi'ñ nar di', jup kai'ch am:

—Jir jumai ji dhi', gu' ji na gu' pu chu'm jup tɨ nɨɨ'ñ.

Ba' dɨɨlh jup ba tu aa' gui' na cham ñɨa kat, jup kai'ch:

—Aañɨ' dhor di'.

10 Ba'x bhai' bhai' ji chɨkka mɨt, jup tɨtda am:

—¿Gu' jax ba' moo duuk joidham jup ba ji dhudua dhim buupui nap cham ñɨa kat?

11 Ba' gui'p ja tɨtda:

—Dho maa'n gu jaduuñ gui' na saak Jesuus tɨɨ' nat ja'p jix bhai' dhuu nat jiñ dhua'ñ. Mi ja'p pɨx xi xixbuk dɨbɨɨr ta'm palhɨɨp xi dha'munak ya' xiñ juulhdhak jiñ buupui am jup jiñ chɨtda: “Xim ikoimdhamɨr ba' xib muni Siloe.” Aañ ba' mu jimɨɨk jup xiñ ikoim, pu joidham bhai' ji ñɨata ñɨch.

12 Ba' giop xi chɨkka am, jup tɨtda am:

—¿Paa ba' ja'k bhɨi nach machia' nar jaroi' dha'?

Ba' gui' na cham ñɨa kat jup ja tɨtda:

—Dho cham maat iñ nat pa ja'k bhɨi.

Nam pɨx bhai' ji chɨkkada' gu pariseos gui' na cham ñɨa kat nat jax dhuuk dua

13 Mi' dhɨr ba' nam mi' pui' xi kai'chimɨk, ba baidhak jamɨt gui' na cham ñɨa kat bhammɨ nam pai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', 14 nam gu'x maat na jano' cham tum juanda' nat pai' dhuuk dua'ñ gu Jesuus, nat palhɨɨp xi dha'munak gu dɨbɨɨr chiñborga'n kɨ'n bhai' xi juulh buupuiram. 15 Ba' na mɨt bhammɨ ba aich ja bui gu pariseos, bhai' ji chɨkka mɨt ɨp nat jax dhuuk dua na cham ñɨa kat. Ba' gui'p ja tɨtda:

—Dho dai nat palhɨɨp xi dha'munak gu dɨbɨɨr ya' xiñ juulh jiñ buupui am gui' nañ jaroi' ba aa', gio ba' na ñich xiñ ikoimdham, pu joidham bhai' ji ñɨata ñɨch na pim jax bañ ñɨi'ñ.

16 Ba' mi' ba ji ñiokbo mɨt dɨɨlh gu pariseos, jɨ'ma'n jup kai'ch am:

—Cham ji nach ɨlhii'ñ nat Dios bha joot gu jaroi' nat pui' dua'ñ dhich jaduuñ, na ba' cham tu' ka'm nɨi'ñ na pai' dhuuk cham tum juan.

Jai' maakam bhai'p ji chɨi mɨt, jup kai'ch am:

—¿Gu' ba' ɨlhii'ñ japim aa na gu jax chu'm ja'ppɨx maa'nkam jix ua'tulhdhix kam pui'p ba tu buada' na tu'r jix bhai'm duukam?

Ba' mi' pui' xi kai'chimɨk cham maa'n ñɨ'ook kap duuk am. 17 Ba' xi chɨkka am ɨp gio gui' na cham ñɨa kat, jup tɨtda am:

—¿Aap gi jax ɨlhii'ñ jiñ jaduuñ? ¿Tu' chir jup tu'm da' gu jaroi' nat pui'm dua'ñ nap cham ñɨakat?

Ba' gui'p ja tɨtda:

—Aañ ɨlhii'ñ na dhi' bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gɨ'kora' ja'p na jax saak gu bɨjɨk dɨr kam nam bhaankamu'n tu a'gimɨk.

18 Gu' ji na gu' gɸ'gɸrkam Israel kam cham tɨ jɨɨgi'ñ am na dhi'r di' gui' na cham ñɨa kat, na gu'x kɨkɨɨ' gu buupui'ñ nam bhai' xi nɨɨ'ñ. Pui' mɨt ma tu ja joochxi gu gɨ'korga'n nam mu jiimda'. 19 Ba' gui' mui'p ma jii mɨt. Ba' na mɨt bhammɨ ba ai, ba ja tɨkka am, jup ja tɨtda am:

—¿Dhi'ñi aar di' gu jam mar nat saak cham ñɨa kam maaxir na pim jup kai'chdha'? ¿Jax dhuuk dua?

20 Ba' bhai' ji ñio mɨt gu gɨ'korga'n, jup kai'ch am:

—Dho gu' jax gip bia' ich nach tɨ'ya', nach gu'x maat na dhi'r jich mar nat cham ñɨa kam maaxir. 21 Gu' nat jax dhuuk jum kɨɨ'ñdha, cham bhaai' ji nach jax dhui jax aagi'ñdha'ch jaaduñ, no't jaxjɨ jaroi' dua'ñ nat ba' bhai' jim kɨkgidha gu buupui'ñ, cham jach dho ba' maat. Jix maat ji dɨɨlh na pim xi chɨkka' na jam aagi'ñdha', na gu' bar gɸ' maa'nkam juraa'n bia' kam.

22 Ba' dhi' nam pui' jɨ' kai'ch gu gɨ'korga'n, nam jix ja ɨɨbhi'ñ gu gɸ'gɸrkam Israel kam, nam gu' bɨɨpɨ' dɨr pu pui' ba tɸ kɸɸ nam sap jup kai'chdha' nam cham ka do'ñcho' gu jaroi' na mu bakia' nam pai' jax tu daanda' no' jax kai'ch na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam. 23 Pui' kum ba'p kai'ch pɨx: “Jix maat ji dɨɨlh na pim xi chɨkka', na gu' bar gɸ' maa'nkam juraa'n bia' kam.”

24 Ba' xi baidhak jup tɨtda am ɨp gio gui' na cham ñɨa kat:

—Xi chum uañdha' ap buiñor gu Dios na pich ba dua, cham tu' gu jaroi' buiñor nat pui' panaas jum dua'ñ. Nach gu' aach

jix maat nat giilhim bam ua'tulh gui' gu maa'nkam.

25 Ba' bhai' ji ñio gui' na cham ñia kat, jup ja titda:

—Aañ cham jup maat ji no'x ua'tulhdhix, daipu' ji nañ jix maat nañ aañ cham ñia kat. Xib jix kikii' guñ buupui nat jiñ dhua'ñ.

26 Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax moo duuk jum dua'ñ? ¿Jax bhai' ji chu duu na ba' bax kikii' dhim buupui?

27 Ba' gui'p ja titda ip gio:

—Dho gi nañ gu' tii ba jam aagi'ñ, gu' ji na pim gu' cham jiñ jiigi'ñ. ¿Ka' na pim jix aa' aa na pim ti jii'ñdha' buiñor ku pim ba'x aa' nañ pix mu dir bhai' ji kiksada' nañ jam aagi'ñdha'?

28 Ba' pix am bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n, giilhim titda am na jax cham jir am kat nam tiida', jup kai'ch am:

—Aap chi no'p jix aa' jia nap mu ja'k kaichgida' gum biim tu'm. ¿Jaroo gip jum daa' siap mu kaichu'? Aach nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, 29 nach gu'x maat nat Dios bha ñio'kdhak na ba' bhaankamu'n tu a'gimik. Gu' gui' gu maa'nkam, pu cham maat ich ji na pai' dhir ja'k jimdat ya ja'p pu tu buim.

30 Ba'p ja titda:

—Ja'p moo joidham cham jum ilhdham jup bañ dhua'ñ jia gu jaduuñ, sia ku pim cham maat na pai' dhir ja'k jim. Tii' nax kikii' xib guñ buupui. 31 ¿Jax japim ba' duukat maakam ilhii'ñ? ¿Jax dhui moo joidham jup ba ji palhbuidha' gu Dios gu jaroi' no'x ua'tulhdhix, sia ku tii xi ilhii'ñ nap tu duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam? Dai no' tu' ka'm nii'ñ gu Dios gio no' mi' pui' jimchu' na jax jix aa' na ba' pui' ji chu buusnichgida' na jax ilhii'ñdha'. 32 ¿Paa gi dhuuk jaroi' mu pai' pix ba kaidha' nat ba dua'ñ gu jax chu'm cham ñia kam? 33 Gu' dhi'x maati' ji nat Dios bha joot. ¿Jax dhui pui'p ba tu buidha' git no' diilh pix?

34 Ba' bhai' ji ñio mit gu g¢'g¢rkam, jup titda am:

—¿Gu' aap ba ilhii'ñ aa nap ya' bach aagi'ñdha' nach jax ja'k tui'ñgida' na pich pux ua'tulhdhix kam maaxir?

Pui' xi chiidak gammijii xi joot jamit.

Gui' nam ja'p ji buan nam cham ñiñña

35 Ba' nat pui' ba ti kai gu Jesuus na mit mai' joot gui' nat dua'ñ na cham ñia kat, ma gaagam. Nammi gama ja'k tiigik jup titda:

—¿Ti jiigi'ñ ap aa buiñor gu Maraa'n gu Dios?

36 Ba'p kai'ch gui' na cham ñia kat:

—¿Jaroo gi dha'? No' pich iam jiñ aa'ñ jiñ jaduuñ nañ ba' ti jii'ñdha' buiñor.

37 Ba' gu Jesuus jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ. Xib japich ba' bañ maat.

38 Ba' gui' na cham ñia kat nat jax o'lhia'n ki'n kikbuk jup titda:

—Ti jiigi'ñ iñ dho biix jiñ jur ki'n aap jum bui.

39 Ba' mi' dhir jup titda gu Jesuus:

—Dho gu' aañ bhai' pix ja mattudam ji gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n nam jax chu'm mi' pui' jiim na jax jix aa' guñ Gi'kora' gio gui' nam jax chu'm cham mi' pui' jiim, nam ba' bhai' ji chi tigia' gui' nam cham ñiñña. Gu' ba' gui' nam pui'm aa' nam jix ñiñña, nai' ji chutkia' gu ja buupui.

40 Ba' ji'ma'n gu pariseos nam mi ja'p gu'kat k¢¢ nat pui' ji' tii gu Jesuus, jup titda am:

—¿Aach jap biix jich aagit jup kai'ch nach cham ñiñña?

41 Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—No' pim aapi'm cham ñiñña ka' git, cham tu' kuiñcha bia'ka' pim git ji ki'n gu jam ua'tulhdhara'. Gu' ji na pim gu'p kai'ch na pim jix ñiñña, giilhim jix u'ua'tulhdhix japim.

10

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu kakasnir bipia'dam

1 Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida'ñ jaaduñ, gu jaroi' no't cham mi' dhir mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir gu kakasnir, no't gu' ja'p dir ja'k mu baa, dhi'r di' ka' gux ixkum na mi'x chi iixdham ka' gu kakasnir nam mi kuup. 2 Gu' no't mi' dhir ja'k mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir, dho gi gu'r di' ka' ji gu bipia'dam gui' na jaroi' ja nuuka'n, 3 na gu'x maatit nii'ñdha' gui' na mi' tu nuuka'nda' na pai' kiidha' gu chikiir no'r di' gu bipia'dam, piam ku gu'r jumai. Ba' dai na ba ja kupio'kdha' gu kakasnir no' gu'r dhi', gui' ba' dai na pix ji ja baidha' nam jax chii' biix ji'ma'n gu kakasnir tugi'ñ. Ba' pix mui'p ji bubuakia' am, nam gu'x maatit kaaya' na dhi'r di' gui' na gammijii ja bipia'da'. 4 Mi' dhir ba' nam pai' dhuuk biix mu bubuakia', dai na biipi' mui' xi jimia' gu bipia'dam pai' na ja'k jix ja bia'ram ka' na joidham jix xa'ii', gu kakasnir tugi'ñ ba' dai nam gatuuk dir pix mia'n bhiiya' nam mu oidha', nam gu'x dhaanda'. 5 Dai no'r jumai gu bipia'dam dho gi gu' cham ji'xdha' mu oidha' am dho gi ji sia kut mi ¢¢k tii ja baidhim, piam ku gamai' tii ja sasda'. Pu jiboi'ñña' am dho totdonii nam gu'x iibhi'ñdha' na cham jir di' ka' gui' na gammijii ja bipia'da', nam gu'x maatit k¢¢k¢' nar jumai ka' na pai' dhuuk tii xi ja bai'ñdha'.

6 Ja'pni tu ja a'gi gu Jesuus gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu kakasnir, gu' ji na mit gu' pu cham maatit kai na gu ja'tkam

ja aagɨt jup kai'ch, nam pui' ji buan na gu kakasnir.

Gu Jesuus nap kai'chdha' nar di' gux kɨ̈' bipia'dam

7 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Tu' sɨlhkam jañ ya' pu jam tɨ̈da', aañ jir di' gu ki'ñgob bhai' nam pai' dhɨr mu baapak gu kakasnir mɨjɨ ja'k ja chikiir am. 8 Dai gui' na mɨt bɨ̈pɨ' ya' tɨ̈i ai dho gi gu'r di' am ji gux ɨ'xkum nam ɨlhdat nam tɨ ɨ̈xdha' gɨt gu kakasnir, gu' ji na mɨt gu' cham jax ja dooda. 9 Gu' xib aañ jir di' ji gu ki'ñgob bhai' na pai' dhɨr mu tum bapkɨ mɨjɨ ja'k ɨrban dɨr, na ba' gu jaroi' no't jum guguuxdhak bhai' dhɨr mu baa dhi' bhaan gu ki'ñgob, joidham jix bhai' ba tu jimia', na gu' bhaan ba tɨ nɨ̈dhidha' guñ Gɨ'kora'. Ja'p ji buusnia' na jax maa'n gu kasnir na buusaidhai mɨjɨ dɨr chikiir tɨr gu bipia'dam ba bia'ra' pai' na joidham jix xa'ɨ̈i' ka', na ba'x kɨ̈' ka' jix dhuakam.

10 'Gu' matgam gui' naañ ja aa' nam ja'p ji buan na gux ɨ'xkum na mɨt bɨ̈pɨ' ya' tɨ̈i ai, ja'p ji buus ji na mɨt bha ja koodam gu ja'tkam gam na mɨt bha tu ja ɨ̈xdham. Gu' aañ matgam bha jii ji ya' dhi oi'ñga'n bhaan naañ ya' ja palhbuidha' gu ja'tkam, naañ ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' xib dɨr gammɨjɨ pu ba duduaka' gu ja ɨ'ɨ̈i'mda' bhaan, na gu' ja a'm tɨ nɨ̈dhidha' guñ Gɨ'kora'. 11 Aañ jir di' pɨx ɨp gux kɨ̈' bipia'dam naañ gammɨjɨ ba ja nuuka'nda' guñ kakasnira', cham jax bua sia ñɨch pui' ma muu naañ tɨ̈i pup xi ja palhbuidhimɨ̈i no't tu' ba ji ja oi. 12 Cham tu' pui' na jax gu jaroi' no' umua'ñdhɨx pɨx na tu bipia'da', siam tɨ̈ix bhai' namkidhat chian na ja nuuka'nda' gu kakasnir. Bɨ̈pɨ' kat dho mi' dhɨr ji dhai'ñña' no' mui' ba jim gu bhan piam gu sɨ̈'. Cham ja joi'ndai mi' xi ja iabui gu kakasnir, na gu' cham jir dɨ̈lh ga'n ka'. Gu bhan ba' dai na ba ja da'ngia' jɨ'k na ɨlhii'ñdha', jai'm pu pai' nam ja'k boopoya' totdonɨ̈i. 13 Na gu' gui' na pu'ñi umua'ñdhɨx ka' pɨx, cham tu' ja'xbui' pui' ja da'da' gu kakasnir na jax gui' na dɨ̈lh jir kakasnir tugi'ñ ka'. Pu'ñi dho ba' na bɨ̈pɨ' kat ba jimiññolhia' no't mi' ba ai gu sɨ̈' piam gu bhan. Tu' gi na gu' bhaan pɨx mai'chɨkda' gu tuumiñ.

14 'Gu' aañ matgam tu' sɨlhkam ji naañ jir jix kɨ̈' bipia'dam, cham jum aa' na jaroi'ñ ñamkɨ'ñdha'. Jix bhai'x ja mat ka' iñ ɨp gui' nam jɨ'k jir jiñ kakasnira' ka', gio gui' mu dɨr bha ja'k pui'x bhai'p xiñ mat ka' am. 15 Ja'p na guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot na gu'x bhai' xiñ maat aañ, gio aañ ya' dɨr mu ja'k pui'x bhai'p jix maat. Aañ ba' pu'ñix bhai'p jix ja mat ka' gui' nam jɨ'k bañ kaichu' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', gam naañ jix ja joi'ndat jix ja da'da'. Pui' kuñ ba'ñ guguuxi'ñ naañ mukia' ja a'mkam. 16 Ku gu' cham tu' daipu' ja'kbui'ñi pɨx am ji gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira' naañ jɨ'k ja bia' xib, jai' pup ka jai'ch am ji matgam gu ja'tkam nam pui'p ji buan nam jir jiñ kakasnira', nam gu' pui'p ba tɨ jɨ̈i'ñdha' aañ jiñ bui. Dai ji na ñɨch chakui ya' ja aich jiñ chikiir am, kuñ ji gu' ka ja saa'nmɨra' ji naañ maap ja bɨ̈nda' dhi jai'ñ kakasnira'. Maa'n kap jañ ba' pɨx ba ja kukpada', naañ gu' aañ dɨ̈lh bar bipia'dam ka' xib dɨr.

17 'Ba' guñ Gɨ'kora' gɛ́'kam kɨ'n xiñ dha'dat xiñ kɨ̈galhi'ñ nax bhai'm taat naañ aañ dɨ̈lh boiñ bhɨichdha' ja a'mkam gu ja'tkam, gio nax maat naañ muukɨi duadɨi giop bamgia'. 18 Ku gu' aañ chakui jaroi'ñ mu'aa' ji gu dɨ̈lh pɨx no'ñ aañ cham aa', gu' ja'pji aañ dɨ̈lh naañ ba xi chuñ maakim nam boiñ bhɨichdha'. Mukia' iñ ja a'mkam gu ja'tkam, mi' dhɨr jañ giop bamgia' duadɨi, nat gu' pu'ñi ja'k jiñ chɨ̈dak bhañ joot guñ Gɨ'kora' naañ tu duñia'.

19 Ba' gu gɛ́'gɛ́rkam Israel kam cham maa'n ñɨ'ook kap duuk am na mɨt pui' jɨ' kai na kai'ch gu Jesuus, nam gu' jai' dhɨt tɨi pɨx am tɨ jɨ̈gi'ñ. 20 Jai' gu'x bhaamut pɨx kɛ́ɛ́ am ji, jup kai'ch am:

—Cha'pim mi kɛ́ɛ́kɛ́' dhi maa'nkam. Naas ku tu'r jix kɨ̈i'. Bhaan baax ji dhi' gu cham kɨ̈i' ii'mda'. Tɨ̈i' na jax pɨk jix ñaanbim kai'ch.

21 Gu' ji nam gu' jai'p kai'ch:

—¿Kux ba' pui' ja'k jup tu a'gada' aa gu jaroi' no' cham kɨ̈i' ii'mda' bhaan jup tui'dhi'? ¿Cham aa gu' maakam tu a'gada' gɨt no' pui'? ¿Jax ji na ba' gu' dhi' daix bhai'm duukam bhaan tu a'ga, gio na ja duduadhi'ñ gu cham ñiñña kam?

Gu gɛ́'gɛ́rkam Israel kam nam cham kɨ̈galhi'ñdha' gu Jesuus

22 Ba' jano' na pai' dhuuk bax jɨ̈pdharda', ma tu piastatat jamɨt gu Israel kam ja'tkam bhammɨ Jerusaleen, nat gu' giop bam ai nam pai' dhuuk piastatu'n gu gɛ́' chiop bhai' nam pai' dhɨr tu daan, nam bhaan tɨ'ñchoka' jano' na mɨt pai' dhuuk tɨ̈mu na mɨt kɨi. 23 Ba' gu Jesuus am pɨk bhɨjɨp ka oirɨ bhai' na pai' ɨrdi'chim tu kuup bɨ̈ix xikoolh dhɨr gu gɛ́' chiop na pai' tɨm jɨppi'ñ, nam Salomoon ga'n jix mat ka' gu ja'tkam. 24 Ba' gu gɛ́'gɛ́rkam Israel kam mi' ji soo'mdhak bhai' ba tɨkka am gu Jesuus, jup tɨtda am:

—Gi no'p jup bach aagi'ñ no'p aap jir di' guch Xoi'kam na saak bha jimda'. ¿Jɨ'x jach ba' mɨk jup ka tɨ nɨ̈ra' nach ba' pɨk ba machia'? Kuch cham tu' bhaan ka tɨtɨ̈i'ñchoka'.

25 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho gi naañ gu' tɨi bɨjɨk dɨr pu chu'm ba tu a'ga, ja'pji na pim gu' aapi'm cham jiñ jɨ̈gi'ñ. Nɨ̈i'ñ japim ɨp naañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gɨ'kora'. ¿Kux cham aa dhi' pui' kai'ñkam bap jum kai'ch? 26 Gu' ji na pim gu' aapi'm cham tɨ jɨ̈gi'ñ sia

kuñ tɨi jam nɨɨ'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, na pim gu' cham tu'r dhi' gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'. 27 Gu' matgam gui' ji nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui nam ba' pui' ba ji bubuakia' nam bar jiñ kakasnira', pux maatɨt jiñ kaaya' am ɨp no'ñ ba ja bai'ñ, nam gu'x bhai' xiñ mat ka', gio aañ ya' dɨr mu ja'k pui'x bhai'p jix ja mat ka', ba' dai nam gammɨjɨ bañ kaichgɨda' mi' pui' jiimɨt. 28 Aañ ba' mi' dhɨr xi ja aa'ñdhai xi ja guguuxdha' nam mi' pui' ba jimia' na jax ja'k jix aa' guñ Gɨ'kora' na ba' ja a'm ba tɨ nɨidhidha', na ba' cham ka ja tulhiiñchuda' gatuuk. Ba' cham jɨ'xdha' jaroi' kañ ɨɨxdha' sia tɨi ɨlhii'ñdha' gɨt. 29 Na gu'x io'm jir gɸ'kam guñ Gɨ'kora', cham jɨ'xdha' jaroi' ka ɨɨxdha' gu jɨ'k no' mɨt jiñ kɸɸk nañ jax tu a'ga mi' pui' ba jii na jax jix aa', na gu' ja a'm ba tɨ nɨidhidha'. 30 Na gu' aañ gio guñ Gɨ'kora' maa'n ii'mda' pɨx jup duuk ich gook dɨt.

31 Ba' gu gɸ'gɸrkam Israel kam na mɨt jax da'ngɨ gu joodai bax ma'yasak kat am na mɨt kai na pui' jɨ' kai'ch. 32 Gu' ji na gu'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Jax ba' ku pim ba' bhai' bañ ñɨi'ñchu'n gu joodai? Na pim gu' tɨiñ ñɨi'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gɨ'kora'. ¿Dhi' kɨ'n aa pim ba' moo ya' ba xiñ ma'yasam?

33 Ba' gu gɸ'gɸrkam Israel kam jup kai'ch am:

—Ja'pji na chich jum kai nap maakam pɨx ba kai'ch nap tɨi tu a'ga na jax ja'k cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, nap pui' kai'ch na pim saak gook dɨt maa'n ii'mda'p duuk gu Dios. Na gu' dhi' panaas pui' kat pɨx bap jum kai'ch nap jai' Dios jup jum ɨlhii'ñ, sia kup jir ja'ppɨx maa'nkam. Cham ji nach jum juanda' gɨt siap jix bhai'm duukam jup tu bua, dai no'p cham pui' ja'k kai'chdha' gɨt.

34 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda ɨp gio:

—¿Kux aapi'm cham jɨ'xkat tu jiñkai'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, nap jum kai'ch: “Aapi'm ja'p ba ji bubuakia' na didios”? 35 ¿Cham aa gu' dhi' cham tu' pɨx jap tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ? Gu' ja'pji maaxik ji pui' ja tɨidak gu Dios gu bɨjɨk dɨr kam jam bopxi kat nam sap pu'ñi ja'p ji bubuakia' nam jir didios ka' gui' nam jɨ'k sɨlhkam tu' ka'm nɨi'ñ. 36 Gu' ba' aañ pu'ñi ɨp xib, mi' pui' xi chu duñiim iñ nat jɨ'k jax jiñ chɨidak bhañ joot guñ Gɨ'kora' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' ji na pim gu' aapi'm ya' pui'ñ chɨtda nañ gɸ'kam kɨ'n jiñ ua'tulhi'ñ buiñor nañ pui' xi jam tɨtda nañ gui'r maraa'n nat bhañ joot. 37 ¿Kux ba' gu' aañ tu'x bhai'm duukam jup tu buada' gɨt aa no' cham guñ Gɨ'kora' bhañ jootsa' gɨt? Tu' ku pim ba'p jiñ jɨigi'ñdha' gɨt nañ jax tu a'ga no'ñ cham jix bhai'm duukam jup tu buada' gɨt. 38 Piam no' pim gu' moo ja'p cham jɨ'x jiñ kaim nañ jax tu a'ga, sia dai dho na pim xi chɨ nɨi'ñdha' gux bhai'm duukam nañ jup tu bua bhaankamu'n guñ Gɨ'kora' na pim ba' mi' dhɨr ba machia' na sɨlhkam jiñ buip tui'dhi' nañ ba' bhaankamu'n jix bhai'm duukam jup tu bua, cham tu' gu aañ dɨilh pɨx, gam na pim ba' ba machia' nañ aañ ya' dɨr mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ɨp.

39 Ba' giilhim jix bhaak am na pui' jɨ' ja tɨtda gu Jesuus. Tɨi aa'nda' gɨt nam mi' pu buuplhia', gu' ji nat gu' mi' dhɨr ja nakoo gu Jesuus, pu jii.

40 Sɨlh pu bhɨi bhammɨ baasɨ'n dɨr ja'k na pai'r Jordaan Ak, ja'pni xia'lhbui dhɨr na pai' ja bopkonimɨk gu ja'tkam gu Juan, bhai' ba' pu oirɨda'. 41 Mui' ja'tkam mu jimmɨda' am ji gu' na pai' oirɨda' gu Jesuus nam jix kaim ka' na joidham tu a'gada', jup xi kai'chɨt am:

—Gu' bak ji moor sɨlhkam ji na jax tu a'gada' gu Juan nap kai'chdha' na saak pu'ñi bha jimda' dhich jaduuñ na bɨxchu'x aichu'n. Sia kut gu' dɨilh gu Juan cham tu' jax dhuuk na tu'r jix bhai'm duukam, ku gu'r sɨlhkam ji na jax tu a'gada'.

42 Ba' mui' tɨ jɨɨ'ñ jamɨt gu mi' oi'ñkam buiñor gu Jesuus.

11

Na ba mukia' gu Laasar

1 Ba' bhammɨ baasɨ'n dɨr na pai' Betaania tɨ tɨɨ', bhai'x ka'ook ka' maa'n gu maa'nkam Laasar tɨigim, nar ja'nni'ñ gu Mariiya gio gu Maarta. 2 Dhi'r di' pɨx gu Mariiya nar ja'nni'ñ gu Laasar gui' nat jano' mu ai na pai' ka daa gu Jesuus ji ua'dat gui' na joidham uub nat mi' xi choi'dhak tootnaran gio mi'p xi gakii'ñxi kuupa'n kɨ'n. 3 Ba' gu Mariiya gio gu sɨpdhi'ñ Maarta mɨjɨ xi chu joot jamɨt nam sap aa'ñdhapu' gu Jesuus mu na pai' oirɨ nax ka'ook gu ja jaduuñ Laasar. Ba' gui' na mɨt mu ja joot mummup ba aa'ñdhim am gu Jesuus, jup tɨtda am:

—Ma chu ai gui' na pim gook dɨt maap jix bhai' kai'chdha'ñ jaduuñ. Jix ka'ook.

4 Ba'p kai'ch gu Jesuus nam ba aagi'ñ:

—Cham tu' pu mukia' ji matgam guñ jaduuñ no't moo ja'p jix io'm jup ma ai gui' gu ko'kdai' na jax chu'm ɸɸ. Matgam gu' dhi' na bhaan pɨx matgilhia' ji na gɨilhim bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia' gu Dios, gam na bhaan matgilhia' ɨp nañ aañ ja'xbui'p jir gɸ'kam na guñ Gɨ'kora' nat bhañ joot.

5 Ba' sia kux ja joi'ndat jix ja da' gu Jesuus gu Mariiya gio gu Maarta gio ba' gu Laasar nam maap jix bhai' kai'chdha', 6 cham tu' ob mu jii bhammɨ nam pai' oi'dha' sia kum tɨi ba aagi'ñ nax ka'ook gu Laasar. Gook tanoolh mi' kapup xi juruuñ na pai' jax ba oirɨ. 7 Gatuuk ji na ba' mui'p bar jimdam, jup ja tɨtda gu noonbi'ñ:

—Maik gor ɨp gio bhammɨ ja'k Judea na chich pai' dhɨr bha jii.

8 Gu' ji nam gu' am cham aa' gu noonbi'ñ,
jup kai'ch am:

—¿Moo cham ja ɨɨbhi'ñ ap aa jiñ jaduuñ
gu Israel kam gɸ'gɸrkam kup ba' moo gio
mui'p bar jimdam? Na mɨt moo bhai' tɨip
jum ma'yasa joodai kɨ'n jano' nach bhammɨ
xi oipimɨk.

9 Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi'
no' tataab mu pai' jimchu' na cham jɨ'xdha'
moo jutbuip ba ɨlhia' mu pai', na gu' mu tɨ
nɨidhidha' na pai' jax tɨ kɨispaidha', na gu'x
bhai'x chu maax ka'. 10 Gu' ji no't gu' ba
tuk na mu pai' tɨi jim, dho gu' dai dho na
jutbui ba ɨlhia' piam ku gama ja'k pɨx ba
jimda', na gu' cham tu maax ka' na mui' tɨi tɨ
nɨidhidha', na gu'x chukgam ka' no't pɨx ba
bhi'ñ gu tanoolh.

11 Ba' mi' dhɨr jup ja tɨtda ɨp gio:

—Mui' tɨir jimdam iñ bhammɨ Betaania
nañ ñiñiichdhara' gu Lasaar gui' nach maap
jix bhai' kai'ch, nat tak am xi koi.

12 Ba' gu noonbi'ñ jup tɨtda am:

—¿Cham aa gu' dɨɨlh ba ñiñia' pai' na duuk
buusnia' gu kooxmoda'? Cham jum aa' nap
moop ñiñiichdha'ñ jaduuñ.

13 Ba' dhi' na pu'ñi ja tɨtda gu Jesuus, ja'p
kai'ñkam pui' ja tɨtda nat sap ba muu ji gu
Laasar, gu' ji na mɨt gu' cham maatɨt kai
gu noonbi'ñ, ja'p jum aa' am na sɨlhkam gu
kooxmoda' bhaan tu a'ga na jax nañ koosɨi
giop ba ñiñia'. 14 Ba' sɨlhkam xi ja aagi'ñ gu
Jesuus, jup ja tɨtda:

—Ja'pji muu ji guch jaduuñ Laasar kat,
ja'p moo gux gɨ'm nañ ya' jam aagi'ñ. 15 Ku
gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji nañ moo ampɨk
cham bhammɨp tu'ii' nat pai' dhuuk pui'm
duu, na pim ba' pu'ñi dhuuji mi' dhɨr bɨɨx
jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhai bax biiñak ka' aañ
jiñ bui no' pimɨt ba tɨ tɨi nañ tu' jax dhuñia'.
Pu kanich mu jiim.

16 Ba' gu Tomaas, gui' nam Gook Dɨm kɨ'n
jup jix mat ka', jup ja tɨtda gu jai' noonbi'ñ
gu Jesuus:

—Each mu jiim no'm moo ja'p jix bhaak
gu gɸ'gɸrkam. Bhai'ch dhop ko'iix ka'
bɨɨma'n dhi Jesuus, ¿jax gip bua?

Gu Jesuus nap kai'chdha' nar di' gui' na ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n

17 Ba' nat bhammɨ ba ai Betaania gu Je-
suus, bha ja'p pɨx jax pui' tum kai'ch nat
sap maakob tanoolh bap duu nat dɨr jum
yaas gu Laasar. 18 Gu' ba' na gu' bhai' dhɨr
Jerusaleen amuub baasɨi'n dɨr ja'p bipio' gu
Betaania, ni ku chakui jɨ'x mɨɨkidha' nañ ba
aaya', 19 ba' mui' pɨx ji ɸɸda' am gu Israel
kam ja'tkam bhammɨ dɨr kia'mi'ñ gu Mari-
iya gio gu Maarta nam guguuxi'ñdha' nam
cham pɨk moo jax xim aa'nda' nat muu gu
ja jaduuñ Laasar. 20 Ba' nat pui' ba tɨ kai
gu Maarta na mu pai' dhɨr mui' ba jim gu
Jesuus, mɨjɨ xi mɨɨ nat namkim, gu Mariiya
ba' mi' pup daa kiicham. 21 Ba'p tɨtda gu
Jesuus gama ja'k nat pai' ba nam:

—¡Ee ja! No'p moo ya'p tui'ka' gɨt jiñ
jaduuñ, moo chi chakui pui' tui'ñgɨda' gɨt
guñ xiix Laasar. 22 Ku ba' gu' nañ gu' aañ jix
maat na gu Dios jum kɸɸkɸ' nap pai' dhuuk
taanda' gu tu', pui' ji chu buusnia' jax no'
pich ba tɨi'n.

23 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Giop dodhia' ji matgam gum xiix. Aap
moo cham jax jum aa'nda'.

24 Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Aa jɨi', jano' jia na pai' dhuuk tum ku-
ugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, nam pai' dhuuk
duduadɨi giop baapmigia' bɨix na jɨ'k gu
koi'ñga'n. Jix maat iñ dho.

25 Ba'p tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Ja'pji pu xiib ji, nañ gu' ya' bap tu'ii',
aañ nañ jaroi' ja dudua'ñdhat giop ja baap-
migi'ñ gu koi'ñga'n. Na gu' gu jaroi' no't
pu'ñi jotmoda' ma muu no' tɨ jɨi'ñdhat aañ jiñ
bui, aañ giop bamii'ñdha' dua'ñdhai, ba' mi'
dhɨr gammɨjɨ pu ba duaka' gu ii'mdagaram
bhaan. 26 Gu' ba' gu jaroi' no't chakui tu'
duu, na ya' kapup oirɨ dhi oi'ñga'n bhaan,
no' pui'p tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui, cham pai'
dhuuk ka mukia', gammɨjɨ pu ba duaka' gu
ii'mdagaram bhaan, ja'pji no'p tɨ jɨɨgi'ñdha'
gɨt pɨx nañ jax jum tɨtda.

27 Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Tɨ jɨɨgi'ñ iñ ji bɨix nap jɨ'k jax kai'ch jiñ
jaduuñ, nañ gu' aañ jix maat jia nap aap jir
di' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, gui' na
saak bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n.

Gu Jesuus na susuakia' mi' na pai' yaasap gu Laasar

28 Ba' daipu' pu'ñi xi chɨɨdak gu Jesuus nat
jax ja'k gɨi bhai' pu bhɨi ɨp gio gu Maarta
nat baidham gu xio'gi'ñ Mariiya bhammɨ
kiicham. Bhammɨ ɸɸk jix dhupii'ñ ba aagi'ñ
na ba' cham jaroi' kaaya', jup tɨtda:

—Ya' ba ai ba' xib guch jaduuñ Jesuus.
Muni dhɨr bhai' ba jim. Bha chu joot nap sap
mu jimda'ñ xiix.

29 Ba' moo jano' nat jax pui' tɨ kai, mi' pu
bhɨi gu Mariiya nat ba namkim gu Jesuus
mu na pai' dhɨr bha jim. 30 Nat gu' chakui
mu ai kikcham tɨr gu Jesuus, gama ja'k pɨx
kam jɨipi'ñ ju'ñdharan gu gɸ' kiicham nat pai'
nam gu Maarta bɨipɨ' dɨr na jax bhai' ka jim.
31 Ba' nam gu' mui' mi'p ka daraa gu Israel
kam ja'tkam kia'mi'ñ gu Mariiya nam mi' ka
guguuxi'ñ na ba' cham pɨk moo xi'x buam
xi chu tatda' ka' nat muu gu ja'nni'ñ, jai'
pɨx mia'n jup bhɨi mɨt nat mi' dhɨr jotmoda'
gamai' bhɨi gu Mariiya, nam gu' ja'p jum aa'
nat mummu ba jii dɨ'n kɨr na pai' yaasap gu

ja'nni'ñ, na chi sap ba' mu ɸɸji suakimii na jii'x am jum ju'ñdha'.
32 Gu' ba' nat mu ba ai gu Mariiya na pai'm jiipi'ñ gu Jesuus, mi o'lhia'n kii'n kikbuk biipi' dir jup titda soi'm ilhdhat:
—Aach tak moo ya' cham pui' tu'ch doodañ jaduuñ. Chi gu' moo chakui pui' tui'ñgida' git ji guñ xiix no'p ya'p tui'ka' git aap.
33 Ba' gu Jesuus jai' bhai' joi'ndara'p ji chum suulh na joi'ndam kɸɸ gu Mariiya na suakit mi o'lhia'n kii'n ba kiik nax buam jum aa', gio gu Israel kam ja'tkam nam mi ja'p gu'kat jai' tiip suan. 34 Ba' xi ja tikka gu Jesuus, jup ja titda:
—¿Paa pimit ba' yaas?
Ba' gui'p xi aagi'ñ am, jup titda am:
—Dho mummuni. Pu kani maik jach ti tii'mpu'ñ jaduuñ.
35 Ba' nat mu ba ai gu Jesuus na pai' yaasap, bhai' ji susua ip jai'. 36 Ba' kai'ch am gu Israel kam ja'tkam nam nii'ñ na suak:
—Jai' dho bak alh tiix buam jup jum aa', nam gu' chi gook dit maap jix bhai'm daagich.
37 Jai' ba'p kai'ch am:
—Chakui dho chi pui' tui'ñgida' git dhi Laasar kat no' ya' oirida' git dhich jaduuñ, na gu' pu dua'ñdha' git jia nat jax bhai' ji chu ai, ja'p na jax gui' na cham ñia kat nat dua'ñ. Aañ ilhii'ñ na moo dhi' pu'ñi git ip, gu' ji na gu' jano' pik cham ya'p oiri.

Na duadii giop bamgia' gu Laasar na ka muukix ka'

38 Ba'r jix moik ai' di'n kir bhiji na mit pai' yaas gu Laasar, jodai komaarak ba' ki'n bha kuup. Ba'x io'm mia'n mui' xi ai gu Jesuus bhai' na pai' yaasap gu mukdha', sia pui' ji ñakgat nax buam tu tatda', 39 ba'p kai'ch:
—Ea gor mi' dhir ja'k xi bua dhi komaarak jodai na ki'n bha kuup.
Ba' gu Maarta gui' nar ja'nni'ñ gu Laasar kat, jup kai'ch:
—¿Kux ba' gu' chi giilhim bax uub ji? Na gu' maakob tanoolh ba ua' nat dir jum yaas.
40 Ba' gu Jesuus jup titda:
—Matgam gu Dios cham tu' xijaichu'n ji nax bhai'm duukam jup tu duñia'. Ja'pji aapi' no'p jix biiñak kat aañ jiñ bui biix jum jur ki'n ti jiigi'ñ na pui' ji chu buusnia' jax ñap ilhii'ñdha', nañ jax bam titda bo biipi'.
41 Ba' ja'k xi bua mit ip gu komaarak jodai na ki'n bha kuupich bha gai di'n kir na pai' yaasap gu Laasar. Ba' gu Jesuus jix dhaam ja'k xi chi tiigik bhai' ji chu a'ga, jup kai'ch:
—Jum taxchaabgi'ñ iñ jiñ Gi'kora', aap nap bhammi dir bhañ kɸɸx dhaam. 42 Nañ gu' aañ jix maat nap gammijiñ kɸɸkɸ'ñ Gi'kora' sia nar pai' dhuuk, nañ gu' aañ jum a'mkam pix ya ja'p oiri. Ba' xib jiñ a'm jum aa' nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja nii'ñchudat dhi ja'tkam nam kapbhai' mui' ya'p tu'ii', nam ba' machia' na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.
43 Ba' pui' xi chi'iik jup titda gu mukdha' gɸ' ki'n:
—¡Jiñ jaduuñ Laasar, xi buusaiñ bhiji dir di'n kir!
44 Ba' moo jano' bhiji dir ba ji buus gu Laasar nat jax mu jiñkai gu Jesuus, pu pui' na jax ba bhiibgichu' gu tootna'n gio gu noonbi'ñ, gio gu buibsa'n bhai' pu iiñixchu' komaarak jannulh ki'n na mit jax dhuuk bhiji pu bai di'n kir. Ba'p ja titda gu Jesuus gui' nam mi'p tu'ii':
—Gor xi bhippio'k ku mu ja'p ba' oilhia'.

Nam tii chu a'gada' gu gɸ'gɸrkam na jax dhui mu'aa' gu Jesuus
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

45 Ba' mui' jai' dhit ti jii'ñ jamit gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesuus na mit tii nat pui' ji' tu duu, gui' na mit mu dir bha oi kia'mi'ñ gu Mariiya nam ampik mi'p ka daraa nam ka guguuxi'ñ. 46 Jai' gu' dai ji na mit xi boop na mit ja aa'ñdham gui' nam pariseos jum tiiti'nda' nat jax tu duu gu Jesuus. 47 Ba' gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maap xim daagik gui' nam pariseos jum tiiti'nda' ma tu a'ga mit mu xi jimiik nam pai' tu a'gada' gu daix a'aixkam, biix jamit jup xi ja baidhak gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam, jup kai'ch am:
—¿Jax jach ba' duñia' gu maa'nkam? Tii' na gu' oidhim nax bhai'm duukam jup tu bua. 48 Nam gu' dhi' biix mu ja'k ji kaaya' gu ja'tkam no'ch mi' pix xi ñii'ñ. Ba' gu gɸ'gɸrkam Rooma kam dai nam bhai' ji bhaaku' no' mit ba maat, bha jimiim dho gu' ya'ch kooda' biix dappaam maa'n jimdam nach ji'k ya' oi'dha', gio nam jich ialhchulhdha' dhich chiopi'.
49 Ba' gu Kaipaas gui' na jano' pik gui' gu oidha' jir ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:
—¿Aa gu' aapi'm cham maat ji jia na jax ja'k jir am? 50 Ni ku pim jax xim aa' panaas nar am na maa'n maa'nkam pix mukia' jich a'mkam biix na ji'k ja'tkam ya' dhi Israel, nam ba' cham biix jich kooda'.
51 Ku gu' gu Dios ji nat pui' ja'k jurtuda gu Kaipaas na ba' pu'ñi ja titda gu jai' gɸ'gɸrkam, na gu' jano' gui' gu oidha' pui'p jir ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch, gu Jesuus na aagit jup kai'ch na ja a'mkam mukia' gu Israel kam ja'tkam, 52 gam sia gu jai' nam mu ja'p oi'dha' biix kap na ji'x oi'ñga'n, ba' ja'p ji buusnia' na biix maap ba ja jumpada'

gui' nam ji'k ti jiigi'ñ buiñor guch Gi'kora'. 53 Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam xi chu a'gimik gu gɇ'gɇrkam Israel kam nam sap mu'aa' gu Jesuus no' mit pai' tii.

54 Ba'x ixchuixim pix ba oirida' gu Jesuus, na gu'x maat nam jax tu a'ga gu gɇ'gɇrkam. Ba jii bhai' dhir Judea nammi baas ja'k na pai' Eprain ti tii' na gɇ' pa'r kiicham, na amuub bipio' na pai'r gampix jix chu gak kir. Mi' ba' pu oirida' ja biim gu noonbi'ñ nam jax ba oi'ñ.

55 Ba' moop ba miamlhim nam pai' dhuuk tu piastatda' bhaan paaskua ta'm gu Israel kam ja'tkam. Mui' pix ba ji ɇɇ am bhammi Jerusaleen mu dir ja'p kam na jax a'lhich jir kikcham, nam sap ba' biipi' dir bhai' soi' bam ilhii'ñdha' ampik nam aaya' nam pai' dhuuk bhai' ji chu piastata' gu bhaan paaskua ta'm. 56 Ba' biix nam ji'k pu'ñi bhammi aajim Jerusaleen gu ja'tkam, bha ja'p tii ti tikka' am gu Jesuus na pai' ja'k jax chu'ii'. Tiim ti tikkada' am bhiji ji baapki gɇ' chiop, jup kai'chdha' am:

—¿Paa chi ba' moo ja'k bhii? ¿Ka' ba' iam ya' aaya' aa chi jano' na pai' dhuuk pik bar piasta ka'? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

57 Nam gu' gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam bhai' gɇ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', pui' pu ja titda am biix gu ja'tkam na sap no' jaroi' maadit pai' nii'ñ na oiri gu Jesuus, jotmoda' ja aagi'ñdha' nam ba' dagia'.

12

Gu ubii na mi choi'dha' gui' na joidham uub tootnaran gu Jesuus
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Ba' na xijum maa'n tanoolh pix ba bi'chu' na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm, mui' ma jii gu Jesuus bhammi Betaania na pai' kio gu Laasar gui' nat dua'ñdhak giop bamii' na ba muukix kat. 2 Ba'x bhai'm taatit ma chu bhai'ñ jamit gu koi' gu jurnik kam nam tu onbai'ñdha' gu Jesuus, nam gu'x bhai'm taat nat mi' ba ai. Gu Laasar jai'p ma chu juu biima'n gu Jesuus maap ji dharaibuk mi sonpan gui' na bhaan tum kua', gu Marta ba' dai nat pix mui' ji ja bhii'ñ. 3 Ba' gu Mariiya mi' ba ai na pai' daakat tu kua' gu Jesuus ji ua'dat gui' na joidham uub nax dha'ram namiik, ba' mi' xi choi'dhak tootnaran giop xi gakii'ñxi kuupa'n ki'n. Joidham ba tu uub ji gu' miji ba'k chir nam pai' daraa, nat gu' biix kap miji ja'p jim tiimo. 4 Ba' gu Juudas Iskariote na maadit jir dhi' gu mambhiix gook gu noonbi'ñ gu Jesuus na gatuuk maaxik kiisa' nam boi bhiichdha', jup kai'ch mi ja'p daakat:

5 —¡Uu gu' alh ja'p moor tu' kub ji ba' dhi'! ¿Cham bhai' aa na alh jum ga'rai ji'k baik jix cha'tmam oo'm aixim ki'n gu tuumiñ mu ja'k ja makia' gui' na alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'? Na gu' dhi'x dha'ram namiik, na gu' giilhim joidham uub.

6 Ku gu' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Juudas, cham tu' ji na moo silhkam jix ja joi'ndat jup kai'ch gui' nam cham tu' bia', ja'pji na diilh tiix gaamum gu tuumiñ ku ba' tii aa'ndagit nam ga'ra' gui' na joidham uub. Na gu' pui' pu tu buada' na tii umua'ñdhix ka' na kusbioda' gu ja tumñi' gu jai' noonbi'ñ gu Jesuus, diilh xi gaamui ji'k na ilhii'ñdha'. 7 Ba'p titda gu Jesuus:

—Aap moo cham jax kai'chdha' jiñ jaduuñ. Matgam gu' dhi Mariiya pu pu kai'ñkam ulhiiñ kat ji dhi' na joidham uub na ba' pu'ñi mi' bañ choi'dha'ñ chooton am no' ñich ya' ba ai, nat gu' xib pui' ba ji buus nam bañ yaaspa' gu ja'tkam. 8 Gu' gui' nam cham tu' bia', matgam gammiji ya'p tui'ka' am ji jam bui na pim alh jup xi ja palhbuidhat ku gi ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', nam gu' cham pai'm ti'ñcho. Gu' aañ matgam ya' pix ja'p bhiichu' ji dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p pik ba ji jiiñ chi gu'.

Gu gɇ'gɇrkam nam bax mu'aak ka' gu Laasar

9 Mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam pui' ba ti kai mit na bhai' dhir oiri Betaania gu Jesuus. Ba' mui' ma jii mit na mit ti tiigim no' moo silhkam bha oiri, gam na mit bhaan jim iatak nam jix chiigik gu Laasar gui' nat dua'ñdhak giop bamii' gu Jesuus na tii ba yaaspich mukxikam. 10 Ba' giilhim jix bhaak am gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam bhai' gɇ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch am nam sap biix mu'aa' gu Laasar biindai gu Jesuus, 11 na gu' sap dhi'r kuiñcha'n na gan mumki nam ba' mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam mu ja'k pix ba kaichu' gu Jesuus na mit ji chiigik nat dua'ñ, gui' ba' mi' pix ja'p ji bi'iim am.

Na gɇ'kam ki'n bhammi ba aaya' Jerusaleen gu Jesuus
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

12 Mui' ja'tkam bhai'p tu'ii' am ji gu' Jerusaleen nam tu piastat gu bhaan paaskua ta'm. Ba' buimgidhak pui' ba ti kai mit na sap mu ja'k ba jim gu Jesuus bhammi ja'k Jerusaleen. 13 Ba' na mit jax i'ki gu ko'kmarak jaaja' miji xi ji dhuu'ñ jamit na mit namkim mu na pai' dhir mui' ba jim jup xi kai'chidhat gɇ' ki'n:

—¡Ja'p moor jix uañ ji tu' silhkam dhi' na jaroi'r jich gɇ'kam tuk ya' dhi Israel, na jaroi' bhaankamu'n ya ja'p oiri guch Gi'kora'!

14 Ba' gu Jesuus maa'n xim taiñbuidhak gu
bhurru bhai' xi dhaibuk mui'p ba tu jim-
chudim na mɨt ba tɨɨ gu ja'tkam. Pui' ji chu
buus na jɨ'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios
mi' nat pai' tum ua'nak bɨjɨk nap jum kai'ch:
15 Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum
aa'nda' ji Jerusaleen oi'ñkam.
Pu kani gɨt na mi'ñi dhɨr bhai' ba jimda' gu
jam gɸ'kam tuk alhi'ch bhurru ta'm.
16 Ku gu' gu noonbi'ñ gu Jesuus pu cham
maatɨt kɸɸkɸ' am ji na jax ba'r jum duukam
bɨɨx na jɨ'k jax tu buada', ni kum cham
maatɨt kɸɸkɸ' ɨp gu' mi' na mɨt pai' tu ua'nak
gu bɨjɨk dɨr kam nam dhi' aagɨt jup kai'ch.
Nammɨ ji nat pai' dhuuk muukɨk gio duadɨk
jup ba jiix dhaam na mɨt ba' bhai'x maatɨt
ji kai na bak bɨɨx pui' tu ua'ñix ji tɨi na jɨ'k
jax tu buimɨk gu Jesuus, pɨx ji nam gu' cham
maatɨt kɸɸkɸt.
17 Ba' bɨɨx gui' na mɨt jɨ'k tɨɨ gu Jesuus nat
dua'ñdhak giop bamii' gu Laasar na tɨi ba
yaaspich mukxikam, mu ja'p pɨx ja'x pui'
tu ja a'gi'ñdha' am gu jai' nam chakui maat.
18 Pui' ku mɨt ba'x bhai'm ɨlhdhak mui' xi
ñam gu Jesuus mu na pai' dhɨr mui' ba jim,
nam gu' pui' ba tɸ kɸɸ na joidham jix bhai'm
duukam jup tu bua. 19 Gu' gui' nam pariseos
jum tɨɨtɨ'nda' gu' giilhim jix bhaak am ji, jup
jum tɨ titda' am mi ja'p oipot:
—¡Dho jaiñ na pim jax tɨ nɨɨ'ñ! ¿Jax jachich
gip ba dooda siach chɨi o'bhagi'ñ? Nam gu'
giilhim bɨɨx pɨx mu ja'k ba kaichu'.

Nam ba ga'ngada' gu Jesuus jɨ'kchi gui' nam griago ñɨ'ook kɨ'n tu a'ga

20 Ba' jɨ'kchi bhai'p oipo am Jerusaleen
gui' nam griago ñɨ'ook kɨ'n tu a'gada' nam
pai'p tu'ii' gu mui' ja'tkam, nam bhai' dhɨr
tu daan xi chu piastatdat gu bhaan Paaskua
ta'm ja bɨɨm. 21 Ba' dhi' jɨ' nam griago kɨ'n
tu a'ga, mu ja'p ji chɨɨgɨk ba tɨkka am gu
Piliip gui' nar Betsaida kam na Galilea dɨbɨɨr
bhaan bipio', soi' xi chɨtda am na ba' ja
aagi'ñdha', jup tɨtda am:
—¿Paa ja'k jax chu'ii' gu Jesuus? No' pich
iam jich aa'ñ jiñ jaduuñ. Aach tɨix ñio'kdhak
ji.
22 Ba' gu Piliip mu jimɨɨk ba aa'ñdhim gu
Anrees nam tu' tɨkka gu ja'tkam, gook dɨt
jamɨt ba' mui' ma jii na mɨt aa'ñdham gu
Jesuus mu na pai'p tu'ii' nam tɨ tɨkka gui'
nam griago ñɨ'ook kɨ'n tu a'ga. 23 Ba'p ja titda
gu Jesuus:
—Dho nat gu' xib ya' bam ai jia nañ pai'
dhuuk muukɨi giop bamgia' kum ba' ba xiñ
maachim nañ jir tu'p tu'm da' guñ jaaduñ.
Ya' bar bhaan gu' nañ pai' dhuuk giop ba
jimia'x dhaam na pai'x io'm gɸ'kam kɨ'n bañ
dhaasa' guñ Gɨ'kora'. 24 Na gu' dhi' ja'pni
jia na jax ba' gu kai'ñ gu tiriik, na cham
jɨ'xdha' mui'dha' no' mu pai' pɨx pu ulhñix,
gu' dhi'm aa'nda' ji na mu ja'p jum ɨxia'
dɨbɨɨr ta'm na ba' mi' dhɨr buusnɨi mui' ba
kaicha'. Pu'ñi ɨp ba' aañ, bɨɨpɨ'm aa' nañ
jiñ chulhiiñai mukia' ja a'mkam gu ja'tkam
nam ba' mi' dhɨr pu'ñi bhai' ji machia' nañ
jir tu'p tu'm da'. 25 Ba' gu jaroi' no' daix aa'
na gammɨjɨx bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n
bhaan, am tɨ'ñchoka' na cham bhai' tu jimia'
gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu' bhaan jax jim
aagat tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui, siat chi bɨix aixim
jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu
jii, dho gi gu'x bhai' tu jimia' ji gatuuk, nañ
gu' pu baidhika'x dhaam na pai' gammɨjɨx
jɨkgɨm bap tui'ka'. 26 Ba' gu jaroi' no'x aa'
nañ kaichgɨt jiñ a'mkam ba tu juanda', jum
aa' na bɨɨx juraa'n kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui'
xi jimda' nañ jɨ'k jax tu a'ga, na ba' ja'p ji
buusnia' na gammɨjɨñ bɨɨm jup tui'ñgɨda' sia
nar pai' dhuuk, na gu'x kɨɨgalhdhat bhaan
ba tɨ nɨidhidha' guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na jootom mukia'

27 'Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji xib,
ampɨx pui'x buam tu tatda'. Chi na ñich
gu' pu kai'ñkam pɨx bha jii ya' dhi oi'ñga'n,
cham bhaai' nañ jax jup ba ji chɨɨda' guñ
Gɨ'kora': "Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gɨ'kora'
nam cham jɨ'xkat jax jiñ dhooda' gui' nam
xiñ bhaamki'ñ." Jax dhui na ñich gu' pu
kai'ñkam bha jii nañ ya' pui' tu kuugalhdha'
nat jɨ'k jax jiñ chɨɨ'n. Gu' ja'pjani nañ tɨɨda':
"Jiñ palhbuidha' ap jiñ Gɨ'kora' nañ ba' pui'
tu kuugalhdha' na pich jɨ'k jax jiñ chɨɨdak
bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap
aap giilhim jir gɸ'kam."
28 Ba' mi' dhɨr bhai' ji chu a'ga jix dhaam
ja'k jup kai'ch:
—Xiñ palhbuidha' ap jiñ Gɨ'kora' nañ pui'
tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chɨɨdak bhañ
joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap
giilhim jir gɸ'kam.
Ba' gɸ' kɨ'n bhai' ba tum ñio bhammɨ dɨr
jix dhaam jup tum kai'ch:
—Matgam jañich pu pui' ba duu ji.
Gɸ'kam kɨ'n jix bhai'ñ chaat iñ nap mi' pui'
tu kuugalhdhim nañ jax jum tɨtda. Jix io'm
jañ jix bhai' bañ chaat ka' no' pich bɨix pui'
ba tu kuugalh.
29 Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' na mɨt kai
nat bha tum ñio jix dhaam dɨr, jup kai'ch am
nat sap tu' pɨx gɸ' tɨr. Jai' ba' maakam jup tɨi
mɨt, jup kai'ch am:
—Nobii'ñ guch Gɨ'kora' ji nat bha tu a'gi.
30 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:
—Dho aapi'm na bha jam guguuxi'ñ dhi'
nat bha tu a'ga, cham tu' aañ, na pim sap ba'
ya' dɨr ja'p ja'k cham jax kam aa'nda'. 31 Nat
gu' xib ya' bam ai na pai' dhuuk ja aagi'ñdha'
gu Dios bɨix gu ja'tkam nam jɨ'k mi' pui'
jimia' na jax jix aa', gio nam jɨ'k cham mi'
pui' jimia'. Gio gu ja'ook na ya' tu daam kɨik
dhi oi'ñga'n, mi' pɨx ja'p ji bi'ya' xib dɨr. 32 Na

gu' aañ nam pai' dhuuk jiñ xissapa' kuruus ta'm, mui' bhai' ji chi jii'ñdha' am aañ jiñ bui.
33 Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titda gu Jesuus gu ja'tkam na ja aagi'ñ na jax ja'k jum duuji mukia'. 34 Ba'p titda am gu ja'tkam:
—¿Gi na ba'p jum kai'ch mi u'uan ta'm nach tu jiñkui'ñdha' nat pai' tu ua'nak gu Moisees na saak guch Xoi'kam na Dios bha jootsa', cham pai' dhuuk mukia' no't pu'ñi ya' ba ai? ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nam aap jum sissapa' kuruus ta'm? ¿Ka' gui'p jir jumaich Xoi'kam aa na bhaan tu a'ga mi u'uan ta'm na saak cham pai' dhuuk mukia'?
35 Ba' gu Jesuus jup ja titda ip gio:
—Aañ pix ba jam aagi'ñ iñ jiñ jaaduñ nañ jax jiñ dhuñia' jootom, cham jañ moo pui' pix jam titda. Ba' no' pim jix aa' na pim jix chu maax kir bap tui'ka', mi' pim pui' ba jimia' nañ ji'k jax tu a'ga, na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gɇ' tanoor nañ ji'x ya' kapup oiri. Cham maat japim gu' na pim pa ja'k bhiichu' na pim gu'x chu tukgam kir jup tu'ii'. 36 Ba ti jii'ñdha' pim aañ jiñ bui nañ ya' kap tu'ii' jam bui nañ tu jam bi'ñxi'ñ, na pim ba'ñ biim bap tui'ka' na pai' joidham jix chu maax.
Ba' mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesuus, mi' pix ja'p ji bhii, pu jii o'ñchixim. Cham pai' ka tii mit.

Na jax jir jum duukam nam ba' cham ti jiigi'ñ gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesuus na tii tu ja a'gi'ñ

37 Ba' pu cham ti jiigi'ñ am gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesuus sia ku tii ja nii'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua.
38 Pui' ji chu buus nat ji'k jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na biji'k bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nap jum kai'ch:

Cham ji'xkat jiñ jii'ñ jamit gu ja'tkam
jiñ Gi'kora' nañ alh tii pup tu ja
a'gidhimik,
ni sia kuñ chii ja nii'ñchudat jix bhai'm
duukam jup tu bua.

39 Gio ba' ja'pnip tu ua'nak gu Isaiiyas kum ba' cham ti jiigi'ñ gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesuus, na ja'pni mui' ji kiksa:

40 Gu Dios pix jup tu duu ji gu' nam ba' cham
maatit ti nii'ñdha' sia kum tii ti nii'ñ na
tu' jax jum bua,
panaas ku moo kuukup ka' gu ja buupui,
ni nam cham maatit kɇɇkɇ' na jax jir jum
duukam ka' sia kum tii kɇɇ na ji'k jax
tum a'ga gu ñio'ki'ñ,
nam jax dhui pix cham soi'm ilhdha' buiñor
na ba' cham tu ja uañdha' gu ja
ua'tulhdhara'.

41 Pux maat jia gu Isaiiyas na guch Xoi'kam giilhim jir gɇ'kam, pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak na dhi' aagit jup kai'ch na ji'k jax tu duñia'.
42 Kum ti gu' moo siamri mui' ti jii'ñ ji gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesuus, kux gu' iam, gam sia jai' dhit gui' nam jir ja gɇ'gɇ'rkam tuk. Dai ji na gu'x ixchuixim pix nam cham machia' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', nam gu'x ja iibhi'ñ nam ja iattulhdhai ja bui gu jai' gɇ'gɇ'rkam pu mai' ja ardimia' mi' dhir gɇ' chiop no' mit jax dhuuk maat. 43 Nam gu' kax joojoi'ñ nam mi' pui' jiimda' nam jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu ja'tkam, cham tu' na jax ja'k jix aa' gu Dios, gam nam kax aa' nam mu dir bha ja'k biix pix tu' ka'm ja niidhat pix jix bhai' ja titdada' gu ja'tkam. Gu' no' mit ba maat nam ba kaichu' gu Jesuus, pu maa'n jimdam ja bhaamkidha' am jia.

Gu Jesuus nap kai'chdha' nam jum tulhiiña' gatuuk gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax tu a'ga

44 Ba'p ja titda ip gio gu Jesuus gɇ' ki'n nam ba' kɇɇkɇ':
—Gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, biix buiñor ti jii'ñdhaip jum duñia' guñ Gi'kora' nat bhañ joot. 45 Piam no't jaroi'x bhai' bañ maat nañ jir tu'p tu'm da', biix gui' nat bhañ joot jup ba machia' nar tu'p tu'm da', cham tu' dai aañ. 46 Na ñich gu' aañ bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ya' tu ja bi'ñxidha' gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gɇ' tanoor, na ba' gu jaroi' na ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, jix chu maax kir ji bi'ya'. 47 Cham tu' nañ aañ ya' ɇɇji pui' xi ja titdaimii nam giilhim jix u'ua'tulhdhix ba ja tulhiiñchuda', gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ya' ja palhbuidha' ji nam jax dhuuji cham jum tulhiiña' gatuuk. Mi' dhir jam ba' diilh jup bam tigia' no' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu ja a'gidha', piam ku gu' cham. Diilh ba' bax maat guñ Gi'kora' na jax ja dooda'. 48 Piam kum jai' dhit cham jiñ kaim nañ ji'k jax tii tu a'ga nam cham jiñ kiigalhdhat, cham jax bua dho. ¿Jax jañ gip ja tiida' aañ? Jumaix jai'ch ji gu' gui' na pik ja aagi'ñdha' nam kuiñcha bia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na xi ja aa'ñdhai na mit silhkam cham mi' pui' jii nañ ji'k jax tu ja a'gi'ñ xib. 49 Nañ gu' aañ cham tu' diilh pix pui' tu a'ga jia gammiji nañ diilh jax ilhii'ñ, ja'pji daipu' nat ji'k jax pix jiñ chiidak bhañ joot guñ Gi'kora'. 50 Na ba' gu jaroi' no't jiñ kɇɇk mi' pui' ba jii nañ ji'k jax tu a'ga, pu baidhika' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', na gu' gui' pix jir ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, nat gu' pu'ñi ja'k xiñ aa'ñdhak bhañ joot.

13

Gu Jesuus na ba ja bopkoñdha' gu ja tooton gui' nam ji'k kaichu'

1 Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk

tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, pux bhai' bax maat gu Jesuus nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor guch Gɨ'kora' nat pai' dhɨr bha jii. Cham jax bua sia ku mɨt dɨɨlh ya' ji bii gui' nam jɨ'k kaichu', na gu' pui' na jax jix ja joi'ndat bax ja da'da' sia kut ba jii nat jax jix ja joi'gɨlh ya' dhi oi'ñga'n na ja bɨɨm oilhimɨk. 2 Ba' na mɨt pai' dhuuk ba ji chu juu gu jurnɨk kam, gu ja'ook pui' ja'k ba jurtuda gu Juudas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na sap maaxik kɨɨsa' gu Jesuus nam boi bhɨichdha', dai pui' pɨx bam aa' mi' dhaakat na tɨi tu kua'. 3 Gu Jesuus pui' pɨx xim aa' jura'ram bhaan nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor gu Dios nat jaroi' bha joot. Pux bhai'x maat gu' na bɨɨx bhaan ji chu bi'ya' sia nar tu', gam na bɨɨx tu daam ba kɨɨka' ya' dhi oi'ñga'n. 4 Pui' xim aagat ba' moo jotmoda' nat jax kɨkbo mi' na pai' daakat ka tu kua' gu jurnɨk kam, bhai' ji kua gu tɸb kutuuna'n na daam dɨr tɨi'chu', mi ja'p xi dhaasak bhai' ji bhɨi maa'n gu jannulh joidham jix moik. Mi' dhɨr ba' bha ja'p xi buraak jurban 5 bhai' ji ja bopkoñ gu ja tooton gu noonbi'ñ, dai nat jax ja'aa ta'm tua gu suudai', gu jannulh kɨ'n ba' xi ja gakii'ñxidhidhat gui' nat bha ja'p xi buraak jurban.

6 Ba' na pai' dhuuk gu Peegro tɨip bax bopkoñdham gu tootna'n, cham aa', jup kai'ch pɨx:

—¿Aañ aap moo pui' pɨk ba jiñ bopkoñdha' guñ chooton jiñ jaduuñ?

7 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Matgam gu' saalh ka maachim ap jiñ jaduuñ na jax jir jum duukam nañ ba' jam bopkoñɨ'ñ gu jam tooton. Gu xib gu' chakui ji nap maat.

8 Ba' gio bhai'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakuiñ bopkoñdha' ap tu'ñ chooton? Nap gu' aap giilhim jir gɸ'kam, cham tu'r jum jupaabkam iñ.

Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Dho bak gu' cham tu'ñ bui kap tui'ñgɨda' ap no'p cham aa' nañ jum bopkoñdha' dhim tooton.

9 Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Xiñ bopkoñɨ'ñ ku gɨñ jaduuñ. Bɨɨx xia dhiñ ñoonob jap jiñ bopkoñdha' gio ba' dhiñ mo'. Aañ jix aa' ji nañ gammɨjɨm buip tui'ñgɨda'.

10 Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesuus, jup tɨtda:

—Jax dhui nax kɨkɨɨ' gu jam noonob gio gu jam moom, na pimɨt gu' kia'pɨx batbia. Cham jum aa' nañ jam bopkoñdha', dai ji dhi jam tooton nat ba dɨrbat na pim kɨ'n jiim nañ ba' ya' jam bopkoñɨ'ñ, sia ku pim cham tu' moo bɨɨx jix batbix na pim jɨ'k jiñ kaichu'.

11 Na gu' pu bax maat gu Jesuus na maadɨt maaxik kɨɨsa' nam boi bhɨichdha'. Pui' ku ba'p ja tɨtda nam cham tu' bɨɨx batbix nam jɨ'k kaichu'.

12 Ba' nat pai' bɨɨx ja tɨɨmo nat ja bopkoñ gu ja tooton, gio mup ji dhaibu sonpan gui' na bhaan tum kua' xi chɨ'ɨɨk ɨp gio gu tɸb kutuuna'n. Mi' dhɨr ba'p ja tɨtda:

—¿Jix maat japim aa na jax jir jum duukam na ñich ba' jam bopkoñ gu jam tooton? 13 Aañ sɨlhkam dhor gɸ'kam na pim jax bañ chɨɨtɨ', gio nañ bɨxchu'x aichu'n. Cham tu'r gama ja'k na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ. 14 Kuñ chi gu' jam bopkoñ ji gu jam tooton sia kuñ giilhim jir gɸ'kam gam nañ bɨxchu'x aichu'n nañ pu tu duñia' na pim jax bañ ñɨi'ñ. Aapi'm ba' dɨilh ya' dɨr ja'p ja'k pui'p xim bopkoñdhat gu jam tooton bɨɨx jɨ'ma'n. 15 Na pim jax bañ ñɨi'ñ aañ na ñich jam duu, pu'ñi ja'k japim ba'p tu kuugalhdhidha' aapi'm gammɨjɨ tɨ'ñchokat. 16 Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu tujuandam na mi' pui' xi chu duñiidha' na jɨ'k jax tɨɨdaidha' gui' na buiñor tu juanda', na gu' bita'n jup tui'ka', cham tu' ja'xbui'p jir gɸ'kam ka' gu' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'. Gio ba' ja'pni ɨp na jax gu jax chu'm tujuandam no' mɨt pai' joot na jimia', mu jimia' dho na gu'x mat ka' jia nar tujuandam ka' pɨx, cham tu' pui' na jax gui' na mu jootsa'. Aapi'm ba' pu'ñi ɨp jiñ jaaduñ. 17 Mi' pim pui' xi chu duñiidhat na pim jax jiñ ñɨi'ñ nañ jam bua gio nañ tu jam a'gi'ñ no' pim jix maat na jax jir jum duukam, na pim ba'x jɨjɨkgɨm jup tui'ka'.

18 'Sia kuñ gu' cham tu' moo bɨɨx jup jam tɨtdat jup kai'ch na pim jɨ'k ya'p tu'ɨi', nañ gu' aañ jix maat nañ jɨ'k pɨx ja daa' gui' nam gammɨjɨ bañ kaichgɨda'. Na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bɨjɨk nap jum kai'ch: "Maadɨt bhai' jiñ bhaamki gui' na mɨt jɨ'k jiñ bɨɨm tu juu." 19 Xib dɨr jañ pui' ba pup xi jam tɨtdañ jaaduñ na pim ba' ba pup jix mat ka', ampɨk na pui' tum kuugalhdha', na pim ba'x io'm ba tɨ jɨɨgi'ñdha' no't pui' ba tum duu na aañ pɨx jir dɨ' guch Xoi'kam nañ jax pu bar dɨ' sia bɨjɨk dɨr. 20 Pu ka nañ moo sɨlhkam ya' pu jam tɨɨda', na gu jaroi' no't jix kɨɨgalh gu jax chu'm jiñ chujuandam tuk, no' mu ja'p pai' jimdat jiñ a'mkam tu a'gim, ja'p ji buusnia' na aañ na xiñ kɨɨgalhdha'. Gu' ba' gu jaroi' na xiñ kɨɨgalhdha' aañ, guñ Gɨ'kora' nax dhaam jup tu'ɨi' nax kɨɨgalhdha' ɨp nat jaroi' bhañ joot.

Gu Jesuus na ba tu aa'nda' na sap gu Juudas maaxik kɨɨsa' nam boi bhɨichdha'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

21 Ba' mi' na pu'ñi xi kai'chimɨk gu Jesuus, bhai' pɨx joi'ndara' ji chum suulh, jix buam bhai' jim ɨlh ii'mdagaram bhaan. Ba'p ja tɨtda gu noonbi'ñ:

—Maadit aapi'm moo maaxik jiñ kiisa' nam boiñ bhiichdha' gu ja'tkam. Aañ moo ya' pu jam titda.

22 Ba' gu noonbi'ñ bhai' pix xim ninii'ñ am, nam gu' cham maat na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik kiisa'. 23 Ba' maadit gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus mi' dhir ja'p daa sonpan. 24 Ba' gu Peegro ja'p xi dhuiñxi na sap mi' dhir tikka' na jaroi' ba' aagat jup kai'ch na pui' maaxik kiisa', na kapbhai' mi sonpan daa. 25 Ba' gui' amuub dir jup ba tikkax dhupii'ñ ki'n, jup titda:

—¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kiisa'ñ jaduuñ? ¿Jax chu'm jir di'?

26 Ba' gu Jesuus jup xi aagi'ñ, jup titda:

—Dho nap pix nii'ñdha' nañ jaroi' ti bi'ñxidhai mu ja'k xi makia' gu timkalh. Dhi'r di' ka'.

Ba' pui' xi chi'iik, nat jax daa gu timkalh, xi chi bi'ñxidhak mu ja'k xi maa gu Juudas Iskariote, maraa'n gu Simoon Iskariote. 27 Ba' nat kia'pix maa'n bhai' ba kii, bhaan pu baa gu ja'ook. Ba'p titda gu Jesuus:

—Xib jap ba' ba jimda' Juudas nap jax pui'x chu duñiim saak, dai na moo jotmoda' git.

28 Ba' pu ni maadit gu biix nam ji'k mi dharaa kut jix maatit kai gu Jesuus na jax kai'ñkam pui' titda gu Juudas. 29 Ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup titda na ba tu taañmira' gu tu' nam tu bhaidha' gu bhaan paaskua ta'm, piam ku na ba ja makia' ji'k gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia', nam gu'x maat na gui' umua'ñdhix na kusbioda' gu ja tumñi' biix nam ji'k jir noonbi'ñ gu Jesuus. 30 Ba' nat jax pix mi' ji jugio gu timkalh nat maa gu Jesuus, mi ja'p pu bhii gu Juudas nat jax kikbo pui' cham jax ji chi'iik. Bar tukaa' ji ba' gu'.

Gu Jesuus na ba tu daasa' nam sap xim ja joi'gi'nda' gui' nam kaichu'

31 Ba' mi' dhir jup kai'ch gu Jesuus nat pai' pu ba jii gu Juudas:

—Xib dho gi ba' ampix jum ai ji nam pai' dhuuk am xi machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir gɇ'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot. 32 Na gu' nañ pai' dhuuk duadii giop bamgia' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan bax maati' ka' na gui'ñ buip tui'dhi' na giilhim jir gɇ'kam. Pu'ñi duuji ba' ba matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir gɇ'kam na guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duñia' bhaankamu'n. 33 Ba' xib am tii pup ba jir boi cha'm kam iñ jiñ jaaduñ, cham jañ tu' mui' ya' ka juruuñdha' jam bui. Aapi'm chi ba' nai' tii ji chu gaaga' na pim gio tii ba xiñ chiigik ka', ji na pim gu' cham pai' kañ chigia', na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nañ pai' ja'k bap tui'ka' no' ñich ya' dir ba jii, pui' nañ jax jup ba ja titda jano' gu Israel kam gɇ'gɇrkam. 34 Dai nañ ja'pni ja'k xi chu daasai aapi'm jam bui na tu aagix ka' xib dir, na pim joidham xim ja joi'ndat jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' biix ji'ma'n, ja'p na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' biix ji'ma'n aapi'm, 35 nam ba' bhai' ji machia' gu ja'tkam na pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam na pim ji'k bañ kaichu'.

Gu Jesuus nap tiida' gu Peegro na sap pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

36 Ba' gu Peegro bhai' ba tikka gu Jesuus, jup titda:

—¿Paap gi moo ja'k bhiiya'ñ jaduuñ kuch ba' pui' cham pai' kam tigia'?

Ba'p titda gu Jesuus:

—Dho maakam ja'k dho, na pai' ja'k cham bhaai' nap jax jiñ oidha' gu xib nañ gamai' ji jimia'. Ku ba' gu' aap cham jax jum aa'nda' ji, nap gu' saalhim bhai' pix pui'p bhiiya', bhammip jup ba ji buusnia' nañ pai'p tui'ka'.

37 Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Pu xiib ji nañ pix mi dhaibu aañ nap pai' dhuuk gamai' ji jimia'ñ jaduuñ. ¿Kux ba' gu' aañ pai'p bi'ya' diilh? Daas iñ dho nañ mukia' jum a'mkam no'ñ xi ilhii'ñ.

38 Ba' gu Jesuus jup titda:

—¿Paap gip daas nap mukia'ñ a'mkam Peegro? Pu ka git nap ja'xñi pu baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu' na ba' pik moo ba jiiñkia' gu takaarui', aañ moo ya' pum titda.

14

Gu Jesuus nap kai'chdha' na gui'r di' gux kii' boi

1 'Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda'ñ jaaduñ, Dios japim pix ti'ñchokat buiñor jix biiñak ka' gammiji, gio ba' aañ jiñ bui ip. 2 Matgam bhammi na pai'p tu'ii' guñ Gi'kora', mui' kap jir ba'pki chir ji na pai'x bhaai' na pim oi'ñcha' biix ji'ma'n, aañ moo ya' pu jam titda. ¿Kux ba' gu' aañ pui'p ba jam titdada' git aa gu ja'p pix no' cham jir silhkam ka' git? Chakui ji nañ pui' jam tiida' git. Ba' aañ biipi' mui' xi jimia' xib nañ ba ti kii'mpiga' bha ja'p na pim jax aaya' biix ji'ma'n. 3 Gioñ ba' bhai'p jim nañ ji'x jix bhai' xi chu dui nañ bha jam bai'ñmira' na pim bhammi ja'k ba oi'ñchapu' jiñ biim nañ pai' kio, na pim ba' gammiji jiñ biim jup tui'ka'. 4 Xib japim dho ba' bax maat jiñ jaaduñ na pim jax dhui aaya' nañ pai' ja'k jim, nañ gu' ba jam aagi'ñ.

5 Ba' bhai' ji ñio gu Tomaas, jup titda gu Jesuus:

—Pu cham maat ich jax dhui nap pa ja'k bhiichu'ñ jaduuñ. ¿Jax jachich gi dhuip ba ai gu diilh bhammi pai' nap tu aa', nach gu' cham maat gu boi nach pai' jax ji bhiiya'?

6 Ba' gu Jesuus jup titda:
—Aañi' dhor di' gux kɨɨ' boi na bhaan jum bhɨbhɨɨ jix dhaam ja'k na pai' cham ka tu muuki'. Jum aa' na aañ jiñ bui tɨ jɨɨ'ñdha' gu jaroi' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gɨ'kora'. 7 Na gu' no' pim jiñ bui tɨ jɨɨ'ñdhat jix bhai' ba xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ, bɨɨx bhai' ji machia' pim na jɨ'x jir gɸ'kam guñ Gɨ'kora' bhammɨ na pai'p tu'ii'. Pui' na jax xib na pim gu' bax maat na jɨ'x jir gɸ'kam, na pim gu' dɨɨlh jam buupui kɨ'n ba nɨɨ'ñ.
8 Ba' gu Piliip bhai'p ji ñio, jup titda ɨp gu Jesuus:
—Eap xich chɨɨ'ñchodak gu Dios na jax chu'm tɨ nɨɨ'ñ jiñ jaduuñ, nach ba' cham jax jich aagɨt dai gui' bhaan titɨɨ'ñchoka' pix ba'.
9 Ba'p titda gu Jesuus:
—¿Kux chakui aap jiñ maat Piliip nañ moo mui' chanoolh jam bɨɨm ba oirɨ? Gi nañ jup jam titda na gu jaroi' no't jix bhai' bañ maat aañ nañ jir tu'p tu'm da', bɨɨx bhai'p ji machia' nar tu'p tu'm da' guñ Gɨ'kora'. ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nañ pui' jam tɨɨ'ñchoda' na jax chu'm tɨ nɨɨ'ñ? 10 ¿Ka'p ji cham tɨ jɨɨgi'ñ aa Piliip nañ jup kai'ch nañ aañ buiñor jup tui'dhi' guñ Gɨ'kora', gio na guñ Gɨ'kora' mu dɨr bha ja'k jiñ buip tui'dhi' ɨp? Jax dhui nañ moop jam titda ɨp nañ aañ cham tu' pui' tu a'ga gammɨjɨ nañ dɨɨlh jax ɨlhii'ñ pɨx, daipu' ji na jax pɨx jiñ chɨɨdaim guñ Gɨ'kora' nañ buip tui'dhi'. Gui' pɨx jiñ a'm dɨr jix bhai'm duukam jup tu bua, nach gu' gook dɨt maa'n ii'mda'p duuk. 11 ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa na pim tɨ jɨɨ'ñdha' na sɨlhkam aañ jiñ buip tui'dhi' guñ Gɨ'kora', gio nañ aañ ya' dɨr mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ɨp? Ja'pji na pim ba tɨ jɨɨ'ñdha'ñ jaaduñ, na pim gu' ba tɨ nɨɨ'ñ nañ joidham jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n, nach gu' kai'ñkam gook dɨt maa'n ñi'ook jup duuk. 12 Pu ka nañ moo tu' sɨlhkam ya' jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ, na gu jaroi' no' bɨɨx juraa'n kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui, pui' bɨxchu'p bax chu aichu'nda' na pu tu duñɨa' jix bhai'm duukam ja'p na jax aañ. Jix io'm gɸ'gɸr jix bhai'm duu'nkam ba xip tu buada' no' ñich aañ ba jiix dhaam buiñor guñ Gɨ'kora'. 13 Ba' no' ñich pu'ñi ba jii, bhammɨ dɨr dai nañ bhai' ba jam joochxi'ñdha' gu tu' na pim ya' dɨr mu taanda' guñ Gɨ'kora' aañ jiñ bui jix biiñak kat, na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nach sɨlhkam gook dɨt maa'n ii'mda' pɨx jup duuk guñ Gɨ'kora' na giilhim jir gɸ'kam. 14 Tɨ'ñchokat japim moo na pim aañ jiñ bui pɨx jix biiñak kat mu taanda' guñ Gɨ'kora' gu tu' na jam a'm jum aagaidha'. Aañ ba' pu maa'n jimdam bha jam joochxidha', nañ gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichu'.

Gu Jesuus nap kai'chdha' na bha ja joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam jɨ'k ba kaichgɨda'

15 'Gu' ba' xib na pim bañ kaichu', dai na pim mi' pui' xi jiimɨt nañ jɨ'k jax jam titda, no' pim dho ji baabui' sɨlhkam jix aa' na pim tu' ka'm bañ ñɨi'ñdha' ya' dɨr ja'p ja'k, piam ku gu' cham. 16 Aañ ba' bhammɨ ɸɸji soi' tɨɨda' guñ Gɨ'kora' na bha jam joochxidha' gui' na gammɨjɨ jam buip tui'ñgɨt jam nuukdaidha' na cham tu' jam duñɨa', gam na jam guguuxdhatgɨda', na gu' gui' cham pai' ka jimia' no't pɨx ya' ba ai, cham pui' na jax aañ nañ bar boi cha'm kam. 17 Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ñ dho aagɨt jup kai'ch na jam a'm bam tajaana' no't bhai' ba jam joochxi guñ Gɨ'kora' dai aapi'm na pim jɨ'k bañ kaichu'. Gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' cham jɨ'xdha' ja a'm jum tajaana' ji, nam gu' cham mat ka' nar tu'p tu'm da'. Aapi'm na pim gu'x bhai' bax maat nar tu'p tu'm da'. 18 Ku ba' gu' cham tu' ji nañ moo gammɨjɨ pu dɨɨlh ya' xi jam iabui no' ñich ya' dɨr ba jii, gioñ bhai'p jim ji matgam ya' aapi'm jam bui, pui' nañ jax jam bɨɨm ba oirɨda'. 19 Dai gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' pu cham pai' kañ chɨgia' am ji no' ñich pɨx ya' dɨr ba jii. Aapi'm na pim jɨ'k bañ kaichu' dho gi gu' pux bhai'ñ ñɨi'ñdha' ji maa'n na jax, nañ gu' jam buip tui'ñgɨda', gam na pim gammɨjɨ pu ba duduaka' ya' dɨr ja'p ja'k gu jam i'ii'mda' bhaan ja'p na jax aañ. 20 Jano' dɨr nañ pai' dhuuk duadɨi giop bamgia' mu dɨr koi'ñga'n tɨr, jix bhai' ba machia' pim na sɨlhkam jiñ buip tui'dhi' guñ Gɨ'kora', gio aañ ya' dɨr mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ɨp. Bɨɨx japim bhai'p ji machia' nañ aañ jam buip tui'dhi' na pim jɨ'k bañ kaichu' na pim jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ. 21 Na gu' gu jaroi' no't jiñ kɸɸk mi' pui' ba jii nañ jɨ'k jax jam titda, dhi' bhaan bax maatɨ' ka' na sɨlhkam jix aa' na tu' ka'm jiñ ñɨidhat ba xiñ kɨɨgalhi'ñdha' gammɨjɨ, mi' dhɨr ba'x bhai' bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da', gio ba' nax joi'ndat ba tɨgia' guñ Gɨ'kora' no' pu'ñi mi' pui' ba jim nañ jɨ'k jax tu a'ga.
22 Ba' gu Juudas gui' na cham tu' Iskariote jum da'nsa bhai' ba tɨkka gu Jesuus, jup titda:
—¿Jax ku ba' cham jup bhaai' nam machia' nap jir tu'p tu'm da' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ aap jum bui ku ba' moo dai aach pɨx jup jix mat ka' nach jɨ'k jum kaichgɨda'?
23 Ba' mui' ji ñio gu Jesuus, jup titda:
—Dho nam gu' cham jiñ maachim ka' jia, nam gu' cham jiñ kɨɨgalhi'ñdha' nam cham ji chɨ jɨɨ'ñdhat ka' aañ jiñ bui. Gu' gui' no' ba tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui ba xiñ maachim ka' ji nañ jir tu'p tum da', pui' ku ba' mi' pui' ba jimda' nañ jɨ'k jax tu a'ga xib, ba' guñ Gɨ'kora' jix joi'ndat tɨɨgɨi bax kɨɨgalhi'ñdha' ɨp. Ba' mi' dhɨr dai nach buiñor bap tui'ñgɨda' gammɨjɨ bɨɨma'n guñ Gɨ'kora', ja'p ji buusnia' nach bhai' pu ba oi'ñka' bhaan. 24 Ba' gu jaroi' no'

pu'ñi cham jiñ kɨɨgalhdhat cham tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na cham jɨ'xdha' mi' pui' jimia' nañ jɨ'k jax tu a'ga xib bhaankamu'n guñ Gɨ'kora'. Na gu' nañ jax ba jam tɨtda bo jia na guñ Gɨ'kora' jir ñio'ki'ñ dhi' nañ jɨ'k jax tu jam a'gi'ñ, cham tu' aañ dɨɨlh nañ jax ɨlhii'ñ.

25 'Aañ daipu' pu'ñi ja'k pɨx xi jam aa'ñdhai nañ jax ba jam tɨtda nañ jɨ'x ya' kap tu'ii' jam bui. 26 Gu' no't jiñ a'mkam bhai' ba jam joochxi guñ Gɨ'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bɨxchu' ji na bhai' ji jam mattuda' nañ tu' cham jam aagi'ñ xib, gio na gammɨjɨ jam tɨ'ñchoxi'ñka' dhi' nañ jɨ'k jax tu jam a'gi'ñ na pim ba' cham mɨk bua'.

27 'Ba' aañ dhi' bhaan pui' jam guguuxi'ñ, na pim ba' moo joidham jix jɨjɨkgɨm jup tui'ka' no' ñich aañ ba jii, na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagat jix chotdon ka'. Cham pui' na jax gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui nam tu' na pɨx bhaan jix buam jum aagɨt jix chotdon ka', jɨ'x pɨx jam tɨi sap pɨk ba'x bhai' bam taat ka'. 28 Gio na gu' nañ jax ba jam tɨtdañ jaaduñ nañ jup kai'ch bo nañ alhio pɨx bhammɨ xi ñorgirai buiñor guñ Gɨ'kora' gio ya'p aaya' jam bui nañ jam bɨɨm oirɨda'. Gu' ji na pim gu' aapi'm panaas jix buam bam aa' nañ pui' xi jam tɨtda nañ bar boi cha'm kam. ¿Aa ku pim ji gu' pɨx jix bhai'm ɨlhdha' ji nañ ba jam aagi'ñ nañ bar jimdam jix dhaam buiñor guñ Gɨ'kora' nax io'm jir gɛ́'kam, cham tu' pui' na jax aañ, no' pim baabui' tu' ka'm jiñ ñɨɨdhat ba xiñ dhaan na pim bax maat nañ jir tu'p tu'm da'? 29 Ku ba' gu' dhi' pui' tum duñia' ji kia', sia ku pim gu' ya' cham pɨk jiñ jɨɨgi'ñ. Xib dɨr jañ moo pui' ba pup xi jam tɨtda na pim ba'ñ jɨɨgi'ñdha' no't pui' ba tum kuugalh.

30 'Xib jañ cham tu' mɨk ka tu a'ga' aapi'm jam bui, na gu' amuub ba jimchu' gui' na ya' tu daam kɨɨk na jɨ'x oi'ñga'n, sia ku gu' tɨi cham tu'r jiñ jupaabkam. 31 Gu' ji na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nañ jax ba jam tɨtda, nam ba' machia' gu ja'tkam nañ aañ tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guñ Gɨ'kora', pui' kuñ ba' bɨɨx pui' tu kuugalhdha' nat jɨ'k jax jiñ chɨɨdak bañ joot. Ja'pni dho. Maigor jach ba jiimda'.

15

Gu Jesuus nap kai'chdha' na gui' pui' ji buusan na ɨ'ɨɨx

1 'Aañ pui' ji buusan jia na jax maa'n gu ɨ'ɨɨx gui' na jax chu'm jix iibhai'ñchalhi', guñ Gɨ'kora' ba' pui'p ji buusan nar ɨ'xchadam, nax bhai' bua gam na mi chui'chxidhat mi bapga na ba' cham gakia'. 2 Ba' no' maa'n cham i'bhai'ñchar gu mamraga'n dhi ɨ'ɨɨx, ɨɨkɨi mai' bua' guñ Gɨ'kora'. Piam ku gu' i'bhai'ñchar, dai na ja'p jix bhai' xi kɨɨ'mpiga' dho, gio na xi kuu'mpiga' na ba' joidham xiboorkai jix io'm mui' ba iibhai'ñcha'. 3 Aapi'm pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ na jax gu mamraga'n gu ɨ'ɨɨx, na pim gu' ba kɨɨ'mpigix gu jam jujur am bhaan na pim ba tɨ jɨɨgi'ñ bɨɨx nañ jɨ'k jax jam tɨtda. 4 Ba' xib ya' dɨr ja'p ja'k dai na pim pɨx bhaan ji baapmigia' na pim gammɨjiñ buix biiñak ka', ja'p na jax aañ nañ gammɨjɨ jam buip tui'dhi', nach ba' pu'ñi duuji gook dɨt maa'n ii'mda'p duuka'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu mamraga'n gu ɨ'ɨɨx no' ɨɨkix kam mummu ja'p pai' pɨx kaat mɨk, dai na bhai' pɨx ji gakia'. No' bha chu daa' ji toonaram gu ɨ'ɨɨx na ba' i'bhai'ñcharda'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ, cham jɨ'xdha' tu' jax dhuñia' pim jix bhai'm duukam gu aapi'm dɨɨlh pɨx no' pim cham aañ jiñ buix biiñak kat. Jum aa'nda' ji gu' na pim bɨɨpɨ'x biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' pui' ji chu buusnidha' jax ña pim jix chu duñiik ka'.

5 'Aañ xib pui' ji buusan na jax gu ɨ'ɨɨx nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' na pim jɨ'k bañ kaichu' ja'p ji buan na gu mamraga'n. Ba' no' pim moo jax dhuuk gammɨjɨ mi' pui' jiimɨt jix biiñak aañ jiñ bui, aañ gammɨjɨ jam buip tui'ñgɨda' ɨp. Ba' mi' dhɨr bɨxchu' bax chu aichu'nda' pim na pim pu tu duñia' na tu'r jix bhai'm duukam, ku ba' gu' no' pim aañ jiñ buix biiñak kat jup tu bua ji na ba' pui' tum duñia'. No' pim gu' aapi'm dɨɨlh pɨx pui' tɨix chu duñiik, dho gi gu' pu cham tu' jax dhuñia' pim ji. 6 Piam no' gu' jaroi' maadɨt cham mi' pui' jimdat jiñ buix biiñak, dho gu' pu cham tu'ñ dho buiñor kap tui'ñgɨda'. Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na jax gu ɨ'ɨɨx gu mamraga'n no' cham ka i'bhai'ñchar na ɨɨkɨi mu baas bua' gu ɨ'xchadam. Mi' dhɨr na pai' xi gakia', dai na ba mɨidha'.

7 'Gu' no' pim moo mi' pui' jiimɨt nañ jax tu jam a'gi'ñ gammɨjɨx biiñak kat aañ jiñ bui, jam kɛ́ɛ́kɛ́t jam maakidha' ji guñ Gɨ'kora' sia tu' na pim ya' dɨr mu taanda'. 8 Gio na gu' joidham jix bhai'm taat ka' no' pim aapi'm pu'ñi joidham bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak kat aañ jiñ buix bhai'm duukam jup tu bua jiñ a'mkam, aapi'm ba' bar di' ka' gui' nam tu' sɨlhkam bañ kai'chgɨda'. 9 Aañ xi jam joi'ndat xi jam da' jia jiñ jaaduñ na pim jɨ'k bañ kaichu'. Ja'p na jax xiñ dha' aañ guñ Gɨ'kora', pu'ñiñ jup xi jam da'da' aapi'm no' pim gammɨjiñ buix biiñak. 10 Pu kani gɨt no' pim aapi'm moo mi' pui' jiimɨt nañ jax ba tu jam a'gi'ñ pɨx bhaan ji baapmigim na pim jiñ buix biiñak, xi jam joi'ndat jañ dho xi jam da'da' maa'n na jax, ja'p na jax aañ na gu' xiñ dha' guñ Gɨ'kora', na gu'x maat nañ mi' pui' xi jim na jax ja'k jix aa' gam nat jax jiñ chɨɨdak bhañ joot.

11 'Dhi'ñ pɨx bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nañ jax ba jam tɨtda, na pim ba' moo gammɨjɨx jɨjɨkgɨm pɨx jup tui'ka' aañ

jiñ bui, ni palhɨɨp ku pim am tu' bhaan jix buam jum aa'nda'. 12 Gio ja'pniñ ba' moo tɨɨp kai'chɨt jiñ jaaduñ na pim siamrix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka', gam na pim xim jajoi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n, cham tu' na pim tu' bhaan xim bhabhaakui'ñdha'. Pui' ja'k japim jup xi chu jimda' na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' bɨɨx jɨ'ma'n. 13 Na gu' dhi' ja'pni jia no'ñ moo tu' sɨlhkam baabui'x chu joi'gɨ'n, no' mɨt ba ji gɨɨ' piam kum bax mu'aak gui' nach maap jix bhai' kai'chdha', aañ dho mɨjɨ dɨr jup ji dhai'ñña' nañ palh-buidha', cham jax bua sia ku mɨt mañ mua bhaankamu'n. Dhi' ba' bhaan bax maatɨ' ka' nañ tu' sɨlhkam jix chu joi'gɨ'n. 14 Aapi'm ji ba' bar dhi'ñ jaaduñ gui' nach tu' sɨlhkam maap jix bhai' bach dhaa', na pim gu' mi' pui' ba jiim nañ jɨ'k jax jam tɨɨdaim. 15 Cham jañ tu' pui' ka jam bia'ka' na pim jir jiñ chujuandam tuk, nañ gu' bɨɨx ba jam aagi'ñ nañ jax jir tu'm kam aañ gio ba' na jax jir tu'm kam guñ Gɨ'kora'. Kux ba' no' pim jir jiñ chujuandam tuk ka' gɨt pɨx, pu cham ji nañ jam aagi'ñdha' gɨt nañ jax jir tu'm kam, ni nañ jɨ'k tu'x maat, daipu' nañ tu' jam chianda' gɨt palhɨɨp tu' mi ja'p, ja'p na jax gu jax chu'm tujuandam, na gu' pu cham mat ka' na tu' jax jup buada' gui' na mi' buiñor tu juanda'. 16 Aañ bɨɨpɨ' jam tɨɨgɨk jam daa jia bɨɨx jɨ'ma'n na pim bañ kaichgɨda' xib, cham tu' na pimɨt aapi'm bɨɨpɨ'ñ chɨɨgɨk bhai' jiñ kai. Ba' aañ xib pui' ɨlhɨɨ'ñ na pim nai' xi jimia' bɨɨx kap na pim jix bhai'm duukam jup tu duiñpu' jiñ a'mkam. Gammɨjɨ pim pɨx bhaan ji baapmigia', na ñich gu' pu chu'm kɨ'n jam a'm tɨ tɨɨgɨk ba jam daa bɨɨx jɨ'ma'n. Ba' guñ Gɨ'kora' dɨɨlh jam maakidha' jiñ a'mkam gu tu' na jam a'm jum aagaidha' na pim pai' dhuuk mu taanda'. 17 Tɨ'ñchokat japim na pim joidham jix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka', cha'pim tu' bhaan jum kokdat, gu' ja'pji na pim joidham xim jajoi'gɨ'nda' ji bɨɨx jɨ'ma'n.

Gu Jesuus nap kai'chdha' nam sap bhai' ji ja bhaamkidha' gu ja'tkam gui' nam kaichu' na mɨt jax bhaamki dɨɨlh

18 'No' mɨt jax dhuuk cham jiñ kɨɨgalhdhak jiñ bhaamki gu ja'tkam, aapi'm jam bɨɨx cham jam kɨɨgalhdhai bhai'p ji jam bhaamkidha'. Tɨ'ñchokat japim moo dhi'. 19 Na pim gu' aapi'm cham tu' kar ya' kam dhi oi'ñga'n. Jɨɨ' ji no' pim puir ya' kam ka' gɨt, dho gu' ya'ni ja'p jam dho pɨx jix bhai' jam tɨtdada' gu ja'tkam nam cham jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ. Gu' ji na ñich gu' aañ ya' ɸɸk ba jam umua' na pim jɨ'k gammɨjɨ bañ kaichgɨda' aañ nam cham jiñ kɨɨgalhi'ñ. Dho' gu' bɨɨx jam dho ba' bhai' ji jam bhaamkidha' aapi'm nam xi jam nɨɨ'ñdha' na pim cham pui' ja'k ka tu jimda' na jax gui' am. 20 ¿Cham aa gu' tɨ'ñcho pim nañ jup jam tɨtda na gu jax chu'm tujuandam jir kɸɸkam ka' pɨx, cham tu' ja'xbui'p xim taat ka' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'? Gu' ba' xib pu'ñi ɨp no' mɨt aañ cham jiñ kɨɨgalh gu ja'tkam, aapi'm jam pui' cham jup jam kɨɨgalhdha', nam gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichgɨda'. Piam ku mɨt gu' jai' dhɨt cham jax ji chɨ'ɨɨk mi' pui' ba jii na pim jax tu ja a'gidha' jiñ a'mkam, dhi' ba' ja'p ji buusnia' nam aañ xiñ kɨɨgalhdhaiñ kɸɸji mi' pui' ba jima' nañ jax tu a'ga xib. 21 Pu'ñi ja'k moo tu jam jimia' jiñ jaaduñ na pim jɨ'k bañ kaichu', jam bhaamkidhai cham jam kɨɨgalhdha' am gu ja'tkam nañ jax ba kai'ch, nam gu' cham mat ka' gui' nat jaroi' bhañ joot. Ja'p jum aa'nda' am nañ dɨɨlh pɨx jup kai'chdha'.

22 'Ku ba' gu' dhi' cham maatɨ' ji na tu' ja duñia' no'm cham jiñ jɨɨgi'ñ nañ jax tɨi tu ja a'gɨ'ñ, nam gu' xib dɨr jix io'm kuiñcha ba bia'ka', na ñich gu' aañ ya' ɸɸk tɨi ba tu ja a'gi. No' aañ chakui ya' aaya' gɨt, dho gi gu' pui' ja bia'ka' gɨt guñ Gɨ'kora' nam cham u'ua'tulhdhix, na gu' jaroo gi pui'p ba tu ja a'gidha' gɨt dhi' pui' ja'k nañ jax ba ja tɨtda. 23 Gu' ji na mɨt gu' bhai' pɨx cham jiñ kɨɨgalh, jix bhaamut pɨx kai mɨt nañ tɨip ba ja aagi'ñ. Ku ba' gu' bɨɨx ji guñ Gɨ'kora' nam cham kɨɨgalhi'ñ, sia kum gu' ja'p jum aa' nam panaas dai aañ cham jiñ kɨɨgalhi'ñ. 24 Jaiñ nam gu' pui' pɨx jup xich bhaamki'ñ gook dɨt guñ Gɨ'kora', sia kuñ tɨi ya' oirɨt ja nɨɨ'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua nam jaroi' cham pai' dhuuk pui' nɨɨ'ñ na tu bua. Iam chi na mɨt gu'p ba tɨ jɨɨ'ñ soi'm ɨlhdhak na mɨt bañ chɨɨ nañ bɨxchu'x aichu'n. ¿Gu' paa gi ba' tu'? Ja'kbui' kat jamɨt dho ba' bhai' ba jiñ o'bhai' ji. Pui' kuñ ba'p kai'ch nam xib dɨr jix io'm kuiñcha ba bia'. 25 Ku ba' gu' dhi' mi' pɨx pui' ba jim ji na bhaan pɨx jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bɨjɨk nap jum kai'ch: "Ja'p pɨx ji gu' moo na mɨt bhai' jiñ bhaamki."

26 'Ku ba' gu' no'ɪt ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nañ bha jam joochx-idha' bhaankamu'n guñ Gɨ'kora', jix io'm bhai' ji jam mattuda' ji nañ jɨ'k jax jir tu'm kam aañ, na gu' jam a'm tajaañix ka', gammɨjɨ na jam nuukdaidha' gam na jam guguuxdhatgɨda'. 27 Gio na pim gu' aapi'm dɨɨlh pu bax maat pa' nañ jax jir tu'm kam gam nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' bɨjɨk dɨr jiñ bɨɨm ba oipo na pimɨt jax jiñ kai. Xib ba' moo dai na pim nai' xi jimia' na pim ja aa'ñdhapu' gu ja'tkam na pim jax jix chu maat nañ jɨ'k jax tu jam a'gidhimɨk.

16

1 'Pu xib dɨr jañ moo xi jam aagi'ñ bɨɨx dhi' pui' na pim ba' gammɨjɨ tɨ jɨɨ'ñdhat aañ jiñ buix biiñak ka', na pim ba' cham buimuk gu maaxdhi jix oodai cham tu'

kap jum buixdha'. 2 Nam gu' bhai' ji jam bhaamkidha' jia gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam ñiokda' jix dhaam gu ja'tkam, no' mit ba maat na pim aañ jiñ kaichu'. Mai' jam aadimia' am no'm xi ilhii'ñ mi' dhir jam chichiopi' am na pim jax tu daanda'. Gio gu' kam aaya' ip gu tanoolh nam pai' dhuuk boi jam bhiichdha' no' mit moop xi ilh, pui'm xim aagat nam Dios bhaankamu'n pui' jam dooda', nam gu' ja'p jum aa'nda' nam dai gui' mi' pui' jiim na jax jix aa', aapi'm ba' cham. 3 Gu' ja'pji nam pu cham jich mat ka' ji nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora' kum ba' pui' jam dooda', cham tu' nam moo silhkam xich mat ka'. 4 Xib dir jañ moo pu ba jam aagi'ñ, na ba' no't pui' ba ji chu jam dooda, ba machia' pim nañ cham tu' pix jap jam titda.

Gu Jesuus na tu aa'nda' na jax ja'k tu buada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no' bhaan ba tajaañix gu jaroi'

'Pui' kuñ ba' cham pai' pui' jam aagi'ñ dhi' pui' ja'k moo jano' na ñich jax ya' ai, nañ gu'x maat nañ mui' ya' ka xi juruuñdhai jam bui. 5 Xib ji nañ ba' pui'p ba jam titda nañ pai' moo bar jimdam dho ji jix dhaam buiñor gui' nat bhañ joot. Gu' ji na gu' ni ji'x ku pim xim guguuxi'ñ na pim jix bhai' xiñ chikka' nañ pai' ba' moo ja'k silh tu aagit jup kai'ch nañ bhiiya', 6 na gu' dai na pim jix buam bam aa' nañ tii xi jam aagi'ñ nañ bar boi cha'm kam. 7 Gu' aañ mi'x bhai' jam titda ji. Na gu' no'ñ ya' pu oiri, cham ji'xdha' bha jimia' gui' nañ aa' na gammiji jam buip tui'ka' na jam nuukdaidha' gio na jam guguuxdhatgida'. Gu' cham no' ñich mu jii, nañ gu' bhammi ɸɸji bhiji xi jam joochxidha'. 8 No't gui' ya' ba ai dho gi ba' gu' bhai' ji ja mattuda' ji gu ja'ppix ja'tkam nam cham jiñ bui ti jiigi'ñ nam silhkam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' cham mi' pui' jiim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ guñ Gi'kora' nañ jax ba tu ja a'gi'ñ, gio na bhai' ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' ja tulhiiñchuda' no' mit jax dhuuk cham tu' ka'm tii. 9 Gui' bhai ji ja mattuda' nar ua'tulhdhara' no'm cham aa' nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui. 10 Nañ gu' aañ ja'xbui'p jir gɸ'kam kat ya' oirit tii tu ja a'gi'ñ na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios nam tui'ñgida'. Dhi' bhaan ba matgilhia' nañ pui'p jir tu'm na guñ Gi'kora', nañ gu' pu jimia'x dhaam buiñor, na pu cham jaroi' pai' kañ chigia'. 11 Biix bhai'p ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' jax chu'm tanoolh ja aa'ñdhai nam kuiñcha bia' ja tulhiiñchuda' biix nam ji'k cham tu' ka'm tigia', nat gu' xib dir pui' ja'k ba tii na biix daagii tulhiiñchuda' ip gui' na ya' tu daam kiik dhi oi'ñga'n na ja iatgi'ñ.

12 'Biix aixim jañ tii xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na pim chi gu' moo cham ji'xdha' biix jix maatit kaaya', sia ku ñich tii pix jup ji bhiich. 13 Gatuuk ji chi ba' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba'x bhai' ba jam aagi'ñdha' dhi' nañ ji'k jax ti xi chu jam a'gidham kat xib. Na gu' gui' gammiji jam buip tui'ñgida na jam aa'ñdhidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Daipu' pui' jam jurtudidha' na jax pix tiidaidha' guñ Gi'kora', cham tu' na diilh jax ilhii'ñ, gio ba' na ba jam aagi'ñdha' biix na ji'k jax tum duñia' gatuuk. 14 Ku gu' joidham jix bhai'm taat ka' ji aañ jiñ bui, na gu' biix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, mi' dhir ba' mu ja'k jup jam aagi'ñdha' aapi'm. 15 Ja'p na jax aañ nañ gu' biix jix chu maat na ji'k tu'x maat guñ Gi'kora', pui' kuñ ba'p jam titda na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' biix jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, gio na pui' bixchu'p jix chu aichu'nda'. Mi' dhir mu ja'k jup jam aa'ñdhidha' aapi'm na gu' jam buip tui'ñgida'.

Gu Jesuus nap ja titdada' gu noonbi'ñ nam sap ji'k tanoolh jix buam xim ilhdhai gio bhai'x bhai'p jim ilhdha'

16 'Aañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', cham japim pai' ob kañ chigia'. Ji'kchi tanoolh ki'n nañ ba' moo gio ya'p ba aaya' jam bui na pim ba' pik moo giop bañ chigia'. Mi' dhir jañ dho gi ba' moo bhai' pu ba bhiiya' ji jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ gio ja'p jup jimia', dho gi ba' cham ob kañ chigia' pim ji.

17 Ba' jai' dhit gui' nam kaichu' mi ja'p tiim ti tikka' am, jup kai'ch am:

—¿Jax chi ba' kai'ñkam jup kai'ch gu dhi' pui' na ji'k jax jich chitda, na pui' cham xiim pix piidha' gixia', gio nap kai'ch nach ji'k tanoolh ki'n gio ya'p ba tigia', na ba' pui' mi' dhir moo ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora'? 18 Pu cham maatit kɸɸ ich na jax ba'r jum duukam na pui' cham xiim ya' dir pix piidha' gixia'.

19 Gu' ji na gu'x maat gu Jesuus nam tiix chikkamut jup kai'ch nam ba' diilh tiim ti tikka, nam gu' cham jum guguuxi'ñ nam moo bhai' ji chikka'. Ba'p ja titda ip gio gu Jesuus:

—¿Cham aa pim maatit jiñ kɸɸ nañ jax kai'ñkam pui' jam titda nañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', gio ba' nañ jup kai'ch na pim ji'k tanoolh ki'n gio ya'p bañ chigia'? Na pim ba' panaas tii am xiñ chikkam kam kai'ch. 20 Tu' silhkam jañ dho ya' jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na pim aapi'm giilhim tiix buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' nam pai' dhuuk jam nii'ñchudat mi ja'p pix tu'ñ dhooda' jix bhai'm ilhdai gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jiigi'ñ nam bañ mua'pu'. Ku ba' gu' ja'xpix giox bhai' bhai'p jim ilhdha' pim ji. 21 Ja'p na jax ba' jia maa'n gu ubii no't bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhii,

na gu' giilhim jix chu ko'klhia' na bhai' ji maaxilhia'. Mi' dhɨr gu' jɨ'k tanoolh jurni'ñ kɨ'n joidham jix bhai' bhai' jim ɨlhdha' ji na pui' xim aa'nda' na joidham maa'n ba xi chu mar, panaas ku moo pu cham pai' tu ko'klhia'. 22 Pu'ñi ɨp ba' aapi'm, pui' dhox buam ka xi chu tatda' xib na pim bax maat nam jax jiñ dhooda'. No' pimɨt giop bañ chɨɨ gu' joidham ji na pim jix bhai' bhai' jim ɨlhdha' nañ jax ba jam tɨtda. Cham jɨ'xdha' jaroi' ka jam soo'mchuldha' sia chi tɨi xi jam bhaamki'ñ na pim joidham jix jɨjɨkgɨm jup tu'ii'.

23 'Jano' pim dho gi cham tu' bhaan jax jim aagɨt tu'p ka xiñ chɨkkam ka' ji no' ñich gio ya'p ba ai duadɨk, na gu' dai na pim pu'ñi joidham jix bhai' bam taat ka'. Ba' mi' dhɨr no' pim tu' ba taan guñ Gɨ'kora' aañ jiñ buix biiñak kat, jam makia' dho maa'n jimdam jiñ a'mkam. 24 Pui' na jax no' pimɨt chakui tu' mu taa, bar am dho na pim mui' xi chañia' gu tu' na jam a'm jum aa'. Tu' gi na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak, na pim ba'x io'm gǫ'kam kɨ'n jix bhai' bam ɨlhdha' no't ba jam maa guñ Gɨ'kora'.

Gu Jesuus nap kai'chdha' na sap gampai' ji bi'ya' gui' na ya' tu daam kɨɨk dhi oi'ñga'n

25 'Dai xib jañ pu'ñi ja'k ka tu jam a'gi'ñ bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'ñga'n, na gu' kam aaya' nañ pai' dhuuk sɨlhkam ba jam aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guñ Gɨ'kora', cham tu'ñ tu' bhaan ji ua'rgidhat ka tu jam a'gi'ñdha' na pim ba'x maatɨt kaaya'. 26 Cham tu' kam aa'nda' nañ aañ soi' tɨɨ'ntu'nda' guñ Gɨ'kora' na ba' jam makia' gu tu' na pim ya' dɨr mu taanda', ja'pji no' pim aañ jiñ buix biiñak pɨx, pu jotmoda' jam makia' gu tu' na pim tañia'. 27 Na gu' pui'p xi jam joi'gɨ'n jia guñ Gɨ'kora', na pim gu' tu' ka'm jiñ ñɨidhat mi' pui' ba jiim nañ jax tu a'ga, gam na pim ba tɨ jɨigi'ñ nañ aañ bhammɨ dɨr jim buiñor nat bhañ joot. 28 Xib jañ dho gio am bhai' ja'k jup ba tɨ nɨi'ñ buiñor na ñich pai' dhɨr bha jii, nat gu' alhio pɨx bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

29 Ba'p kai'ch am gui' nam kaichu':

—Xib jach dho gi bɨix jix maatɨt kǫ́ǫ́ ji nap jɨ'k jax tu a'ga jiñ jaduuñ, nap gu' cham tu' bɨxchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ka tuch a'gi'ñ. 30 Ba tɨ jɨigi'ñ ich ba' xib nap bhammɨ dɨr jim buiñor gu Dios. Tɨɨ' nap gu' jax joidham bɨxchu'x chu maat. Jix bhai'x maatɨt ba kǫ́ǫ́ ich gu' bɨix nap jɨ'k jax tu a'ga. Cham jum aa' nach kam tɨkkada' nap jich aagi'ñdha' na jax jir jum duukam.

31 Ba'p ja tɨtda gu Jesuus:

—¿Xib aa pim ba' panaas bɨix jam jujur kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui nañ ba jam aagi'ñ? Moo chi alh cham. 32 Pu ka gɨt na pim xiib ya' dɨr pɨx cha'tak boopoya' nam pai' dhuuk bhai' jiñ bhɨipu' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ, dɨilh japim dho ya' xiñ bua ji. Ku ba' gu' guñ Gɨ'kora' ya'p tui'ñgɨda' ji na gu'ñ a'm tɨ nɨidhim, aapi'm gu' pu pai' ji na pim ja'k boopoya' jix o'ñchixim, sia ku pim gu' xib ya'x baabui'm kai'ch. 33 Dhi'ñ pɨx bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo aañ jiñ bui pɨx jix biiñak kat cham tu' bhaan jax jum aa'nda'. Xi ñakoo'nda' pim siat bɨix aixim jix buam jum duukam bhai' jam a'm ji chu jii. Aañ japim pɨx jiñ bui tɨtɨi'ñchoka', na ñich gu' aañ ba ma'iich gui' na ya' tu daam kɨik dhi oi'ñga'n, mi' pɨx ja'p ji bi'ya' xib dɨr.

17

Gu Jesuus na ja a'mkam tu a'gada' gui' nam kaichu' jix dhaam ja'k

1 Ba' na pu'ñi xi ja tɨtdaimɨk gu Jesuus gui' nam kaichu', bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k xi chɨ tɨigɨk, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gɨ'kora', ya' moo mam ai na pai' dhuuk daaxix nam boiñ bhɨichdha' gu ja'tkam. Jiñ palhbuidha' ap nañ jax dhui pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chɨidak bhañ joot. Xi ja mattuda' ap dhi ja'tkam nam ba' machia' nap jir tu'p tu'm da' aap gio aañ, gio nam machia' nañ aañ ja'xbui'p jir gǫ'kam na jax aap jiñ Gɨ'kora'. 2 Na pich pui'ñ chɨidak bhañ joot nañ aañ ya' ja a'mkam mukia' dhi ja'tkam, nam ba' mi' dhɨr pu'ñi bhai' ji machia' nap jir tu'p tu'm da'. Ba' mi' dhɨr bax bhaai'n ka' nañ ja baidhika'x dhaam ja'k na pich jɨ'k pɨx pu ja dai bɨjɨk dɨr nam pu'ñi jum bui aaya', 3 ku gu' no' mɨt bam maat jiñ Gɨ'kora' nap dai aap jir gǫ'kam na jɨ'x oi'ñga'n, gio aañ no' mɨt bañ maat nañ jir tu'p tu'm da' na pich bhañ joot nañ mu ja baidhika'. 4 Aañ jum a'mkam ya'x bhai'm duukam bap tu duu jiañ Gɨ'kora' ja nɨi'ñchudat gu ja'tkam na pich jɨ'k jax jiñ chɨidak bhañ joot. 5 Xib ba' dai nañ ba tɨ nɨir nap jiñ bamii'ñdha' mu dɨr koi'ñga'n tɨr no' mɨt bañ yaas, nañ ba' gio mui'p ba jimia' bhammɨ aap jum bui nap giilhim jir gǫ'kam, nach ba' gio maap bap tui'ka', nam ba' mi' dhɨr ba machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir gǫ'kam na jax aap, sia pu bɨjɨk dɨr na chich ba' mi' dhɨr bap duu dhi oi'ñga'n.

6 'Bɨix jañich pui' ba ja mattuda gu ja'tkam nap jax jir tu'm kam jiñ Gɨ'kora' na pich jɨ'k pɨx pu ja dai bɨjɨk dɨr nam pu'ñi bañ kaichgɨda', nañ ba' mi' dhɨr pu'ñi ba ja aagi'ñdha' nap jir gǫ'kam. Ba' xib dai nam mi' pui' ba jiim nañ jax tu ja a'gi'ñ jum a'mkam, nañ gu' aañ pu kai'ñkam ya' oirɨ ja bui. 7 Bax maat am nañ aañ pui'p jir tu'm kam na jax aap nap giilhim jir gǫ'kam, pui' kuñ ba' bɨxchu'x aichu'n nañ pu tu duñia'. 8 Nañ gu' ja aagi'ñ bɨix na pich jɨ'k jax jiñ chɨidak bhañ joot, ba' ba tɨ jɨigi'ñ am bɨix ja jujur kɨ'n nañ aañ sɨlhkam bhammɨ dɨr jim

aap jum bui na pich bhañ joot, gio nam mi' pui' ba jiim na pich jɨ'k jax jiñ chia nañ tu ja a'gidha'.

9 'Ba' aañ dhi' ja a'mkam soi'ñ ɨlhii'ñ nam jɨ'k bañ kaichu' nam jiñ bui ba tɨ jɨɨgi'ñ, cham tu' gui' nam cham jiñ kɨɨgalhdhat cham jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ. Na gu' gui' nam jɨ'k aañ jiñ bui ba tɨ jɨɨgi'ñ, bɨɨx jam aap jum buip tɨ jɨɨgi'ñ jiñ Gɨ'kora'. 10 Na gu' gui' nam jɨ'k aañ jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ, jir di' pɨx am gui' nam aap jum bui tɨ jɨɨgi'ñ. Na gu' gu tu' no'r aañ ga'n, bɨɨx jup jir aap ga'n ka', gio gu tu' no'r aap ga'n jiñ Gɨ'kora', bɨɨx jup jir aañ ga'n ka'. Xib bɨɨx bax maat am dhi' nam jiñ kaichu' nañ aañ jir gɸ'kam kat ya ja'p oirɨ.

11 'Aap ba' ja a'm ka tɨ nɨidhidha'ñ Gɨ'kora' dhi' nam jɨ'k bañ kaichu' nam dɨɨlh ya' ji bi'ya' dhi oi'ñga'n bhaan, nañ gu' aañ gio mu ja'k jup ba bhɨichu' aap jum bui, nam ba' cham tu' bhaan jax jim aagat maa'n ñi'ook jup duukat gammɨjɨ mi' pui' jiimda' nap jax jix aa' aapi' Gɸ'kam nap giilhim jix uañ kɨ'n kɨɨk, ja'p na jax aach nach maa'n ñi'ook jup duukat maap jich dhaa'. 12 Na gu' aañ nañ jɨ'x ja bɨim oilhimɨk, siamri cham tu' maa'n jiñ ñakgak mai' gɨi ji, nañ gu'x bhai' ja nuukdaidhat gam nañ ja palhbui'ñchu'ndat bɨɨx aixim bhaan. Dai dho siamri gui' na maaxik jiñ kɨɨsa' nam boiñ bhɨichdha' na ba' mai' ba gɨɨxix, na jax pu pu chu'm kɨ'n daaxix na ba' bhaan jum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bɨjɨk nam dhi' aagat jup kai'ch.

13 'Pu'ñiñ ja'k tɨi kai'chɨt jiñ Gɨ'kora' ja a'mkam dhi' nam jɨ'k bañ kaichu', nam ba'x jɨjɨkgɨm jup tui'ka' ja'p na jax aañ, xib nañ kapbhai' ya' kap tu'ii' ja bui alhio pɨx ba' nañ ba' pɨk moo mui' ba jimia' bhammɨ nap pai' daa. 14 Nam ba' cham pɨk moo jax xim aa'nda', nam gu' bɨɨx pɨx gu ja'tkam bax ja bhaamki'ñ nam aañ bañ kaichu', gam nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax tu jim dɨɨlh, nam gu' dai pui' pɨx ja'k ba tu daa'ñchu' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gum ñi'ook na pich jɨ'k jax jiñ chɨi'n. 15 Ku gu' cham tu' ji nañ moo jax kai'ñkam jup kai'ch nap pu xib ba ja baidhika' ya' dɨr dhi oi'ñga'n, ja'pji dai nap ka ja nuukdaidha' pɨx na cham pai' dhɨr jimdat jup ba ja iatgidha' gux iatkum. 16 Nam gu' dhi' bar jai', cham tu' pui' ja'k ka tu jim am na jax gui' nam cham jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ. Dai nam mi' pui' ba tu daa'ñchu' nap jɨ'k jax jix aa' jiñ Gɨ'kora', ja'p na jax aañ nañ mi' pui' xi jim nap jɨ'k jax jix aa'. 17 Aap ba' xi ja nɨidhat ka ja nuukdaidha', nam gu' tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' ba jiim na pich jɨ'k jax jiñ chɨi'n nañ tu ja a'gidha', bax maat am na cham tu'r iatda' gum ñi'ook. 18 Ba' dhi' nam jɨ'k bañ kaichu', nai' ja joot jañich nam tu ja a'gi'ñpu' gu jai' ja'tkam nam chakui tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui. Ja'p na jax aañ na pich bhañ joot nañ ya' tu ja a'gidha' gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan, pu'ñiñ ja'k jup ja tɨtda dhiñ jaaduñ.

19 Ba' aañ xib pui' xi chu kuugalhdha' na pich jɨ'k jax jiñ chɨidak bhañ joot jiñ Gɨ'kora', nam ba'ñ chɨigɨi pui' ja'k jup tu kuugalhdha' dhi' nam jɨ'k bañ kaichu' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, nañ gu' ba ja aagi'ñ nap jax ja'k jix kɨi' ka'm nɨi'ñ.

20 'Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' ja a'mkam soi'm tɨtdañ Gɨ'kora' nam jɨ'k bañ kaichu' xib, ja'pji sia gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdha'ñ bui gatuuk nam pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gidha' dhi' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu'. 21 Aap ba' pui' xi ja nɨidhat ja nuukdaidha'ñ Gɨ'kora' nam ba'x bhai' kai'chɨt bɨɨx dhɨt maa'n ñi'ook jup duuka' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñdha'ch bui, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'ook pɨx jup duuk, nam ba' pu'ñi duuji bhai' ji machia' gu jai' ja'tkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñ na pich sɨlhkam aap bhañ joot nañ ya ja'p pui' tu ja a'gidha' gum ñi'ook, gam nam ba machia' ɨp nap aap jiñ buip tui'dhi', gio aañ ya' dɨr mu ja'k jum buip tui'dhi' ɨp. 22 Nañ gu' aañ pui'p jix ja joi'gɨ'n dhi' nam bañ kaichu', pui' ɨp nap jax xiñ joi'gɨ'n aap jiñ Gɨ'kora'. Aañ pu chu'm jix bhai'm duukam jup ja maa na pich jax chu'm jiñ maa aañ, nam ba' kɨ'n jix bhai' kai'chɨt maa'n ñi'ook jup duuka' gammɨjɨ, ja'p na jax aach nach maa'n ii'mda'p duukat maa'n ñi'ook jup duuk. 23 Ba' pui' tɨi ɨlhii'ñ iñ jiñ Gɨ'kora' nañ gammɨjɨ ja buip tui'ñgɨda' gu ja i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax aap nap jiñ buip tui'dhi', nam ba'x jɨjɨkgɨm jup tu't maa'n ii'mda'p duuka' ja'p tu' sɨlhkam, nam ba' bhai' ji machia' dho gi ji ba' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n nañ pui' tu ja a'gidha' nap ja'xbui'p jix ja joi'gɨ'n gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ jiñ bui nap jax xiñ joi'gɨ'n aañ.

24 'Ba'x aa' iñ jiñ Gɨ'kora' nam bɨɨx bhammɨ aaya' gatuuk nañ pai'p tui'ka' gui' na pich jɨ'k pui' ba ja jujurtuda nam jiñ bui tɨ jɨɨ'ñdha', nam ba' machia' nañ aañ ja'xbui'p jir gɸ'kam na jax aap jiñ Gɨ'kora', gam nañ bɨjɨk dɨr pux jai'ch na ba' moo dhi oi'ñga'n jup ba jai'chdhɨlhia'. 25 Ba' gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñ na pich aap bhañ joot, pu cham dhom maat am jiñ Gɨ'kora', nam gu' cham jɨ'xdha'm tɨgia' gu maaxik, nap gu' giilhim jix uañ kɨ'n kɨɨk. Dai gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ na pich aap bhañ joot nam ba' xim maat, ja'p na jax aañ nañ jix bhai' xim maat jiñ Gɨ'kora'. 26 Bɨɨx jañ ba ja aagi'ñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gɨ'kora' gam nap jir tu'p tu'm da', pui' na pich jɨ'k jax jiñ chɨi'n. Gio nañ jup ja tɨtda na sia ku ñich ba jii aañ ya' dɨr, bha jootsa' iñ jumai nañ a'mkam ya' ja guguuxi'ñdha' gam na ja mattu'nka' nam jax ja'k mi' pui' jiimda' nap jax jix aa', nam ba' mi' dhɨr ja'p ja'k pui'p jix ja joi'gɨ'nda' gu jai' ja'p nap jax xiñ joi'gɨ'n aañ.

18

Nam ba dagia' gu Jesuus
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

1 Ba' mi' dhɨr na pu'ñi xi chu a'gimɨk gu
Jesuus, pu jii ja bɨɨm gui' nam kaichu' nam
jax ba oi'ñ, sɨlh pu bhɨi baasɨ'n dɨr ja'k na
pai'r akkɨ'n na Sedroon tɨ tɨɨ'. Bhai' mɨt ji ai
na pai' xikoolh tu kuup na bɨxchu' mi chɨ
ɨ'xchix. 2 Ba' gu Juudas gui' na iattulhi'ñ
gu Jesuus ja bui gu gǿ'gǿrkam, jix bhai'x
chu maat mi' nat pai' ai gu Jesuus ja bɨɨm
gui' nam kaichu', na gu' pu ba tɨ nɨɨ'ñ bɨɨpɨ'
dɨr, na gu' bhai' pux joi'ñdha' na a'jɨda' gu
Jesuus na jax bɨɨx maap ka ja bai'ñchu'nda'
nam jɨ'k kaichu', bɨɨx gu Juudas. 3 Gu' ba'
pu sɨlh jimchu' gu Juudas ja baidhat gu
sandaarui'x gam jai' jɨ'kchi gu ja o'rosiiris
tuk gu ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam bhai' gǿ'
chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel
kam ja'tkam, gam gu ja tujuandam tuk gui'
nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda', ji chu ua'dat am
gui' nam kɨ'n tu kokda, pɨx nammɨ ja'k jix
chu maaxchu' nam tɨ bɨ'ñdhatu', na gu' bar
tukaa'. 4 Gu' ji na gu' pux maat gu Jesuus
nam jax kai'ñkam mu jiim gu ja'tkam, na gu'
pɨx pum aa' nam jax dhooda'. Ba'p ja tɨtda
na mɨt mi' ba ai:

—¿Jaroo pim gaagim?

5 Gui'p kai'ch am:

—Dho gu Jesuus gui' na saak jir Nasareet
kam.

Ba' gu Jesuus jup ja tɨtda ɨp gio:

—Dho aañ jir di'. ¿Tu' gɨt?

Bɨɨx mi ja'p eek kɨɨk ji gu' gu Juudas Iskar-
ioti ja bɨɨm gu sandaarui'x na mi' maaxik
kɨksa gu Jesuus nam boi bhɨichdha'. 6 Ba'
nat pai' dhuuk jup ja tɨɨ'n gu Jesuus: "Aañi'
dhor di'", mui' pu ku' boop jamɨt gu san-
daarui'x gio gu jai', pu ia'rɨ mɨt, panaas kut
jaroi' mu ja nu'yasa. 7 Ba' giop xi ja tɨkka gu
Jesuus, jup ja tɨtda:

—¿Jarooni aa pim ga'nga?

Gui'r maa'n nam jax kai'ch, jup kai'ch am:

—Dho kai'ñkam gu Jesuus gui' na saak jir
Nasareet kam.

8 Gu Jesuus jup ja tɨtda ɨp gio:

—Dho kai'ñkam aañ jir di'. Bañ chɨɨ pimɨt
ba' xib na pim pui'ñ ga'nga. Dai na pim
cham ja juanat dhi' nañ ja bɨɨm jim, na pim
gu' saak dai aañ jiñ gaagim.

9 Dhi' ba' bhaan pui' ba tum kuugalh na
jax pu ba kai'ch bɨɨpɨ' dɨr dɨɨlh gu Jesuus, nap
kai'ch: "Siamri cham maa'n maadɨt mai'
gɨi ji gui' na pich jɨ'k pui' ja'k ja jujurtu-
dañ Gɨ'kora' nam gammɨjɨ bañ kaichgɨda'."
10 Ba' gu Simoon Peegro nat jax baabu gu
tǿb kuxiiru'n na baastu', bhai' pu soñɨɨch gu
kɨɨ'n dɨr kam naaka'n gui' na Malko tɨɨ', nar
tujuandam tugi'ñ gu ja gǿ'kam tuk gui' nam
bhai' gǿ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu
Israel kam ja'tkam, na gu' bɨɨx jup jim ja
bɨɨm gu sandaarui'x nat mu joot. 11 Gu' ji na
gu'p tɨtda gu Jesuus gu Peegro:

—Pui' pɨx ka tui'ka'ñ jaduuñ. Ka xi baasa'
ap dhim kuxiir. Aap gu' baabuk kɨ'n jup
ba ɨɨkchulh gu naaka'n dhiñ jaduuñ. ¿Jax
jach gi pup duuñ? Na gu' dhi'm aa' nañ jiñ
chulhiiña' nat jax jiñ chɨɨdak bhañ joot guñ
Gɨ'kora', sia kuñ aañ tɨi cham aa'. Na gu'
dhi' ja'p ji buusan jia na bhañ i'chdha' guñ
Gɨ'kora' gu tu' na giilhim jix xibu'.

Gu Jesuus nam mu ba aichdha' gu sandaarui'x na pai' gu Anaas
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

12 Ba' gui' nar ja mo' gu sandaarui'x
xi chu chia nam dagia' gu Jesuus. Ba'
gu sandaarui'x gio gu ja o'rosiiris tuk gu
ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam bhai' gǿ' chiop
ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam
ja'tkam, bhai' ji dhaa mɨt gu Jesuus, ba bu-
upra mɨt. 13 Ba' mi' dhɨr pu bhɨɨk jamɨt,
mummu mɨt ba aich buiñor gu Anaas nar
ooga'n ka' gu Kaipaas gui' na jano' gui' gu
oidha' jir ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam bhai' gǿ'
chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel
kam ja'tkam. 14 Dhi Kaipaas jir di' pɨx gui'
na bɨɨpɨ' dɨr jup ja tɨtda gu ja gǿ'gǿrkam tuk
gu Israel kam ja'tkam nar am na maadɨt pɨx
mukia' ja a'mkam bɨɨx gu ja'tkam.

Gu Peegro na pui' ba tɨ'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesuus
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

15 Ba' gu Peegro gio jumai bɨɨma'n na pui'p
kaichu' gu Jesuus, gatuuk dɨr mu ja oi'ñ
am na mɨt ba bhɨɨk nam jix chɨɨgik, ea jax
pɨk sap dooda' am. Gui' nam maap jiim
gu Peegro na pui'p kaichu' gu Jesuus, jix
mat ka' gui' nar ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam
bhai' gǿ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai
gu Israel kam ja'tkam. Cham juan am ba'
sia kut jai' mup ji baa kia'mi'ñ na mɨt pai'
ji bai gu Jesuus. 16 Gu Peegro ba' mi' pɨx
ji bii dɨɨrap dɨr, cham tu' mu baa, na gu'x
choodon. Ba' gui' nam maap jiim nax maat
gui' nar ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam bhai' gǿ'
chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel
kam ja'tkam, na pui'p kaichu' gu Jesuus,
mu xi baakɨk ɨrban dɨr gio mui'p ma jii mu
nat pai' pup bii gu Peegro nat pu tɨɨdam gu
ubii gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ñgob na sap
jup kai'ch gu kiokam nax bhaai' na bɨɨx mu
bakia' gu Peegro. 17 Ba' nat mui' ba ji baa gu
Peegro mɨjɨ ba'k chɨr, bhai' ji ñio gu ubii gui'
na mi' tu nuuka'nda' ki'ñgob, jup tɨtda:

—¿Aap aa maadɨt jir di' gui' nam kaichu'
dhi jaduuñ nat mɨjɨ ja'k jim bai ba'k chɨr?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Chaam. Aañ dɨɨlh jup jim ji.

18 Ba' gu tujuandam gio gu o'rosiiris mi
ja'p xi chu naadat juuka' am, na gu' jano' pɨk

ja'k jup jix jɨɨpi'ñ. Gu' ba' gu Peegro mi' pɨx jup ji juukgɨ ja bɨɨm, na gu'x jɨɨ'm.

Gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam na ba tɨkkada' gu Jesuus na jax jir jum duukam na jax tu a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

19 Ba' gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji chɨkka gu Jesuus na sap jax ku ba'x ɨxchuixim pɨx tu ja mam-tuxi'ñdha' dai gui' nam jɨ'k kaichu', gio na jax ba' ja'k tu ja a'gi'ñdha'. 20 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—¿Kux chakui aap maat jiñ jaduuñ nañ moo ya ja'p oirɨt pu tu ja a'gi'ñdha' nam jax tu chichiopi' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam? Gio ya'ñ oirɨt pu tu a'gada' ɨp dhi gɸ' chiop nam pai'x io'm mui' ya'm jumpa'nda' gu ja'tkam Israel kam na jax jir sɨlhkam. Aañ cham pai' dhuuk maakam tu ja a'gi'ñ na jax cham jir pui'. 21 Jix chu maat am dho gu ja'tkam nañ jɨ'k jax tu a'ga', nañ gu' ja aagi'ñ, nañ gu' kai'ñkam ya' oirɨt pu tu ja a'gi'ñdha' jia. Ja'pji gui' nap xi ja tɨkka'ñ jaduuñ no'p jix maachim na ñɨch jɨ'k jax ba tu a'ga. Jum aagi'ñdha' am dho.

22 Ba' nat pui' jɨ' xi chɨi gu Jesuus, maadɨt gui' nam jir o'rosiiris bhai' pu kapia nakpan gu Jesuus jup xi chɨɨdak:

—¿Jax kup ba' moo ja'p giilhim pɨx ji kai'ch nam mi' tum a'gi'ñ? ¿Paa duuk jañ ba' moo pui' pɨk jup tɨtda tu' gɸ'kam? Naas kup cham maat na dhi'r ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

23 Ba' gu Jesuus jup tɨtda gui' nat bha gɨɨ':

—¿Moo ja'p xi' gɸ'kam kɨ'n jix buam ma chɨi ñɨch aa na jax cham pui' tum ñɨok ku pich ba' moo maa'n bhai'p bañ gɨɨ'? Panaas jañ tɨi ya' pɨx tu aa' na jax jir am.

24 Ba' mi' dhɨr mu ja'k xi chu joot gu Anaas nam bhɨɨka' gu Jesuus buiñor gu Kaipaas gui' na pui'p jir ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

Gu Peegro na gio pui'p ba tɨ'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesuus

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

25 Gu Peegro gu' gam juuka' ji mi taikob ja bɨɨm gui' nam mi' tu naa'n. Ba' moo bhai'p ba tɨkka' am, jup tɨtda am:

—¿Ka' gu' aap maadɨt jir di' gui' nam kaichu' dhi maa'nkam na mi' buupulh?

Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu'. Aañ dɨɨlh ya ja'p oirɨt jup paxiar ji.

26 Gu' ji na gu' maadɨt gui' nam jir tujuan-dam tugi'ñ gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, nar ja'nni'ñ pɨx iam gui' nat naakaram soñɨich gu Peegro, jup tɨtda:

—Kaichu' ap ji. ¿Nap ba' bɨɨx mu oirɨ bɨɨma'n na pai' bɨxchu' tɨ ɨ'xchix na chich pai' dhɨr bha bhɨɨk no' baabui'?

27 Gu' ji na gu' kɨɨk gu Peegro na pui' kai'ch na cham tu' kaichu' gu Jesuus. Ba' mi' na pui' ka kai'ch, ba jiiñ gu kɨlhii takaarui'.

Gu Jesuus nam mu ja'k ba aichdha' buiñor gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

28 Ba' mi' na mɨt xi aichdhak gu Jesuus buiñor gu Kaipaas, mu ja'k jamɨt jup bhɨɨk buiñor gux kai' Pilaato Rooma kam. Pux dha'npam ba tu maaxilhim ji gu', kum ti gu' cham mu baap ji bhɨjɨ ba'k chɨr na pai' dhaa gux kai', na gu' jano' pɨk jup bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm. Jix xidhuutu'nda' am gu' nam mia'n aaya' gu jaroi' no' pu'ñi cham jir Israel kam, na gu' pui' ja'k tu daaxix ka'. Na gu' sap no' mɨt mia'n xi ai gu jaroi' no' cham jir Israel kam, ja ia'ñdha' gu ua'tulhdharga'n, ba' cham ka bhaai'n ka' nam jax tu piastata' gu bhaan Paaskua ta'm. 29 Mu dɨr ja'p jam ba' pɨx guguuk dɨɨrap, ba' dɨɨlh mui' ma buus gux kai' Pilaato nat ja tɨkkam, jup ja tɨtda:

—¿Tu' jax dhuu dhi jaduuñ ku pim ba' yammɨ ja'p jup ba u'aim?

30 Gui'p kai'ch am:

—Dho gu'ch jix maatɨt ba' yammɨ ja'p pui' ba duiñchu' ji na cham jir am na jɨ'k tu' jax bua, cham tu' na moo gu' ja'p pɨx.

31 Ba'p ja tɨtda gu Pilaato:

—Aa dho, mu pim xi bhɨɨka' ku gi. Aapi'm ba' dɨɨlh jix maat na pim jax dhooda', no' pim mu'aa' piam ku gu' cham, no't dho ji baabui' tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ka' pim ji ba' gu' pɨx bap kai'ch.

Gu' ji nam gu'p kai'ch gu gɸ'gɸrkam nam ua' gu Jesuus:

—Dho ja'pji na gu' pui' ja'k tu daaxix aapi'm jam bui na saak cham bhai' nach mu'aa' gu jaroi' no't tu' jax dhuu aach nach jɨ'k jir Israel kam.

32 Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am na jax dhui pɨx pui'm kuugalhdha' na jax pu ba kai'ch dɨɨlh gu Jesuus nam saak kuruus ta'm sissapa gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', nam gu' pu'ñi ja'k tu jimda' gu Rooma kam ja'tkam, kuruus ta'm jam ja sissapda' gui' nam jix buam tu buada'. 33 Ba' pui' xi ja tɨɨdak gio mɨjɨ ja'k jup ji baa ba'k chɨr gux kai' Pilaato, ba' dɨɨlh mu ja'k xi baidhak ba tɨkka gu Jesuus, jup tɨtda:

—¿Aapi' aar ja gɸ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

34 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—¿Jaroo pɨx am pui' tum a'gi'ñ jiñ jaduuñ? ¿Jaroi' aa nax bhai' xiñ maat, ka' dɨɨlh pɨx aa nap jix maachim kup ba'ñ chɨkka?

35 Ba'p kai'ch ɨp gio gu Pilaato:

—Dho ja'pji nañ cham maat ji na tu' ba' kum ba' yammɨ ja'p bam u'aim jiñ bui dhim jaaduñ na pim tɨi maap jir jum oi'dhagɨm dai Israel kam. Tɨɨ' nam gu' jax pɨk jix bhaamut jum aa' dhi' nam jir ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham maat iñ dho ba' na tu' ba', nañ gu' cham maat na pim jax jir tuutu'm, nañ gu' aañ cham jir Israel kam.

36 Ba' gu Jesuus jup tɨtda:

—Dho nam gu' cham maat jia no'ñ jir gɸ'kam kat jup oilhim, ja'p jum aa' am nañ jir ja'ppɨx maa'nkam. Gu' aañ tɨir gɸ'kam ji, gu' ji na gu' cham tu' gu ya' maaxik bhaan ja bui dhi ja'tkam, na mɨt gu' cham tu' ya' pai' gɸ'kam kɨ'n jiñ dhai. Pui' kum ba' cham maat no'ñ jup jir gɸ'kam. ¿Kux ba' gu' ya' pai' pui'p bañ dhuiñchu'nda'm gɨt aa dhi Israel kam ja'tkam no'ñ aañ ya'r gɸ'kam ka' gɨt maaxik? Nañ gu' ja bia'ka' gɨt gui' nam tu kokda'ñ a'mkam, ¿jax jam gip jiñ dhooda' gɨt? Gu' ji nam gu' cham maat no'ñ jup jir gɸ'kam, pui' kum ba' pui'ñ bua.

37 Ba'p tɨtda ɨp gio gu Pilaato:

—Jir gɸ'kam ap dho bak jia, cham tu'r ja'ppɨx maa'nkam ap.

Ba' gu Jesuus jup kai'ch:

—Dhor gɸ'kam iñ ji kai'ñkam nap jax ba kai'ch. Aañ jix dhaam dɨr bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ba' ya' maaxirɨi ja'p na maa'nkam bhai' ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam na jax pɨk ja'k jir sɨlhkam, nam ba' maatɨi mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gɨ'kora'. Ba' xib dai gui' nam jɨ'k pu mi' pui' jiim na jax jir sɨlhkam xiñ kaim am nañ jax tu a'ga.

38 Ba'p kai'ch ɨp gio gu Pilaato:

—¿Tu' da' nap ja aagi'ñdha' na jax pɨk ja'k jir sɨlhkam jiñ jaduuñ?

Nam bax mu'aak ka' gu Jesuus
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Pui' xi chɨɨdak gio mɨjɨp ji buus dɨɨrap gu Pilaato nam pai'p tu'ii' gu ja'tkam nam iattulhi'ñ gu Jesuus. Ba'p ja tɨtda:

—Cham ji nañ tɨ jɨɨgi'ñ nax buam tomaat dhi jaduuñ na pim ya ja'p u'aim. ¿Jax jach gip ba ji dhooda'? 39 ¿Ka'ch ji do'ñcho' ku ba jimia'? Nagu'r jam gɸ'kam tuk bɨɨx na pim jɨ'k jir Israel kam ja'tkam. Gio na pimɨt gu' pui' ja'k tu dai aapi'm dɨɨlh nañ saak maa'n do'ñchoidha' gui' nam kuup na pai' dhuuk pu'ñim aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ¿Cham aa dhi'ch ba' xi dho'ñcho'?

40 Gu' ji nam gu' gui' cham tu' pui' ɨlhii'ñ, jup kai'ch am gɸ' kɨ'n:

—Dhi' cham ji. Gu Barrabaas ji nach jix aa' nap do'ñcho' no'p moo maa'n jup jix dho'ñchom.

Gu Barrabaas jix ɨxbi' ka' ku mɨt ba' kuu.

19

1 Ba' gux kai' Pilaato pui' ma tu chia nam gɨɨ'bia' gu Jesuus. 2 Mi' dhɨr ba' maadɨt gu sandaarui'x nat jax ɨɨ gu bappandam joi' kuruun xip duuk bhai' eek kɨɨx gu Jesuus, gio maa'n gu tɸb kutuun jamɨt jup xi chɨi' jix chukuum jix bɨ'. 3 Ba'p tɨtda am mia'n dɨr bhai' ji ñɨɨdhat:

—Jaña alh na jax xi chu'ii' dhi ja gɸ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.

Bhai' eeg gɨb am ba' buibsaram pui' xi chɨtdat.

4 Ba' gu Pilaato gio mɨjɨp ji buus dɨɨrap nat ja tɨkkam gu ja'tkam nam sap jax ɨlhii'ñ, jup ja tɨtda:

—Bhai'ñ xi buusaidha' gu jaduuñ na pimɨt ya'ñ aichulh. ¿Jax jañ gip ba ji dhooda'? Na gu' panaas tɨi cham tu' jax tomaat. Cham jup maatɨ' gu' no' moo sɨlhkam tu' jax jam duiñ, ka' ba' gu' tɨi cham.

5 Pui' xi chɨ'ɨɨk gio mu ja'k jup ji baa gu Pilaato nat baidham gu Jesuus. Ba' ja'xpɨx bhɨjɨ dɨr bhai' ji buusai' mɨt gu Jesuus xi chɨi'chu' gu tɸb jannulh na mɨt tɨi' nax chukuum jix bɨ', gio gu bappandam joi' jup xi kɨɨstu' na mɨt bha dhaax mo'ram kuruun xip duuk. Ba' mi' dhɨr jup ja tɨtda gu Pilaato:

—Jaiñ, ya' ba' dhi jam kɨ'dara'.

6 Ba' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu o'rosiiris pɨx jiiñak gɨi mɨt na mɨt ba tɨi gu Jesuus nat mui' ji buus, jup kai'ch am gɸ' kɨ'n:

—¡Mu tu chianiñ nam sissapa' kuruus ta'm! ¡Cha'p mi' pux joi'gɨ'nda'!

Ba'p ja tɨtda gux kai' Pilaato:

—Dho pim mu xi bhɨika' aapi'm. Dɨɨlh japim ba'x maat no' pim sissapa' kuruus ta'm, no' pim moo ja'p jix bhaamki'ñ. Aañ nañ gu'x maat nat tɨi cham tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam.

7 Ba'p kai'ch am ɨp gio gu Israel kam ja'tkam:

—Ja'pji nach gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch mich u'uan am na pai' tu daaxix na jax tu aagix aach jich bui nach jɨ'k jir Israel kam. Na mi' pai' pui'm kai'ch maa'n kap na saak jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jax kai'ch nar maraa'n gu Dios. Jaiñ gu' dhi' ja'p pɨx na pui' kai'ch nar gɸ'kam, gio na sap jir maraa'n gu Dios na jax dhui pɨx bhaan jum ua'tulhi'ñ. Pui' dho ba' pɨx bax bhai' nach mu'aa'.

8 Ba' giilhim jix io'm bhai' ji choo'n gu Pilaato nat pui' jɨ' ja kai nam kai'ch gu ja'tkam nam mu jiiñak. 9 Ba' gio bhɨjɨ ja'k jup xi

baidhak ba'k chir gu Jesuus, gio ba'p ba tikka, jup titda:

—¿Gir pa ja'k kam aap jiñ jaduuñ ja'p moo gux gi'm? No'p moo silhkam jup xiñ aagi'ñ.

Cham ñiok gu Jesuus na tii tikka. Mi' pix pu tu'ii'.

10 Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—¿Jax kup ba' cham jiñ aagi'ñ? ¿Cham maat ap aa nañ aañ jir gé'kam kat ya' pum titda? Jix bhai' nañ jum do'ñcho' no'ñ xi ilhii'ñ, piam ku gu' nañ tu chiñia' nam jum sissapa' kuruus ta'm. Aap gu' ya' cham jiñ aagi'ñ nañ tu' tiim tikka.

11 Ba' gio bhai'p ji ñio gu Jesuus, jup titda gu Pilaato:

—Pui'p dho kai'ch, nat gu' gu Dios jiñ Gi'kora' pui' ba tii jia nañ ba' ya' ji' soi' ba tui'ka' jum bui. No' gi't chakui pu ti'ya' guñ Gi'kora', ¿jax jap gip jiñ dhooda' gi't siap chi pu'ñi kai'chdha' gi't? Ku ba' gu' aap cham tu' bhaan kuiñcha bia' ji gu xib, gui' ji nat jaroi' maaxik jiñ kii nat ba' gé'kam ki'n jum ua'tulh.

12 Ba' nat pui' ji' giop xi chii'n gu Jesuus gux kai' Pilaato, cham bhaai' na jax kam duñia', dai na tiim ga'nga na jax pik dui do'ñcho' gi't gu Jesuus. Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim mu jiiñak, jup kai'ch am:

—No' pich jax dhuuk do'ñcho dhi maa'nkam nach jum chian nap mu'aa', bhaan bax maati' ka' nap bak cham tu' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm gé'kam Rooma kam. Na gu' gu jaroi' no' diilh gé'kam jum taat na jax dhi maa'nkam, cham tu' kii' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm gé'kam.

13 Ba' nat ja kai gu Pilaato nam pui' ji' kai'ch gu ja'tkam, xi chu chia nam busaidha' gu Jesuus mu diirap. Mi' dhir ba' jimiik mu ji dhaibu na pai' dadarri na pai' dhuuk ja silhka'nda' gu ja'tkam, na Gabaata tim tiiti' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na joodai sobkoñxim mi baapax. 14 Ba' takaab dir na ba' buimgidhak bam aaya' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jup ja titda gu Pilaato gu Israel kam ja'tkam:

—Ya' ba' dhi jam gé'kam tuk.

15 Gio pix jiiñak jup tim gii, jup kai'ch am:

—¡Mu gor mu'aiñ! ¡Sissapa' pim kuruus ta'm!

Ba' gio bhai'p ji ñio gux kai' Pilaato, jup ja titda:

—¿Kux moo aa nañ ba ji chu chiñia' ba' nam sissapa' kuruus ta'm dhi jam gé'kam tuk?

Ba'p kai'ch am gui' nam jir ja gé'gérkam tuk gui' nam bhai' gé' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam:

—Aach daipu' ji gu Seesar nar jich gé'kam tuk. Cham tu' jumai ip.

16 Ba'x choo'nnit pui' ma tii gu Pilaato nam mu bhiiji sissapa' kuruus ta'm ku gi gu Jesuus nam pui'x bhaamki'ñ. Miji ja'p jamit ba' xi bhiik na mit ba sissapam.

Gu Jesuus nam ba sissapa' kuruus ta'm (Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

17 Ba' na mit jax mootoi' gu kuruus gu Jesuus, gamai' pix biipi' nu'yasim am na mit ba sissapam baasi'n daam dir na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', nam Golgota ki'n jup jix chu mat ka' gu ebreo ñi'ook ki'n. 18 Bhammi na mit aichdhak dho gu' dai na mit ba sissapa kuruus ta'm. Gio jai' gook jamit bixxik dir jup ja sissapa pui' kukrus ta'm ip, irban ba' gu Jesuus. 19 Ba' gux kai' Pilaato nat jax dhaa maa'n gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', mi' xi chu ua'na, jup jum kai'ch: "Gu Jesuus Nasareet kam, ja gé'kam tuk gu Israel kam ja'tkam." Mi' dhir ba' xi chu chia nam bhammi siispapu' mo'bon gu Jesuus na pai' sissap. 20 Mui' gu Israel kam ja'tkam tii mit gu dhi' pui' na jax bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesuus, na gu' amuub ju'ñdharan gu gé' kiicham na mit sissapa kuruus ta'm. Baik ñiiñio'k ki'n bha tu ua'ñix: Griago ñi'ook ki'n, gio ba' ebreo ñi'ook ki'n ip, gio ba' gu latiin ki'n. 21 Ba' gu ja gé'gérkam tuk gui' nam bhai' gé' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, pix am bhaak jamit na mit ba tii na pu'ñi ja'k bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesuus. Mu jimiik jup titda am gux kai' Pilaato:

—¿Jax ku pich ba' pui' ja'k bha tu ua'na taa'mla ta'm na pui' gu Jesuus jir jich gé'kam tuk biix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam? Ja'pji nap siisbhio'kai gio bhai'p tu ua'na', ja'pni nam kai'chdha': "Dhi'ñir di' gui' na pui'm ilhii'ñ na sap jir ja gé'kam tuk gu Israel kam ja'tkam."

22 Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Pilaato:

—Puui' ji na bhai' ba tu ua'ñix ka' na ñich jax bhai' ba tu ua'na. ¿Jax gi moop jum duñia'?

23 Ba' gu sandaarui'x na mit sissapa kuruus ta'm gu Jesuus, xi chu jumpadak jamit gu jajannulhi'ñ na ti tii'chgit a'lhiok xi chu u'uuk. Ji'k jup tu u'uuk maa'n gio gu jumai, nam gu'r maakoba'n. Gu' ba' gu tép kutuuna'n na daam dir tii'chgit gu Jesuus, cham bhai' nam jax i'lhiok ui'ka' nam mi' tii xi nii'ñ, na gu' mui' pum daa'. 24 Ba'p jum ti titda am:

—Cham jach saasasda', ja'pji nach jich mamai'chia', ea jaroi'x pik bhaan ji bi'ya'.

Ba' dhi' bhaan pui' ji chum kuugalh nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "A'lhiok jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh, gio gu tép jiñ kutuun jamit xim mamai'chik xi bhiik." Pui' mit dho tu dooda gu sandaarui'x na ji'k jax jum kai'ch.

25 Ba' gu dɨ'ɨɨ'n gu Jesuus mi ja'p amuub
gam kɨɨk na pai' sissap kuruus ta'm gu
maraa'n, bɨɨma'n gu dhixii'ñ Mariiya nar
bɨnga'n gu Kleopas, gio ba' gu Mariiya Mag-
dalena. 26 Ba' gu Jesuus mi' pɨx ja'p ji chɨɨ na
kɨɨk gu dɨ'ɨɨ'n bɨɨma'n maadɨt gui' nam pui'p
kaichu' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus. Ba'p
tɨtda gu dɨ'ɨɨ'n:

—Dhiñ jaduuñ na mi'm sanoop kɨɨk jiñ
ñaan, jum mar tu'm kɨ'n ji buusnia' xib dɨr.

27 Ba' gui' na kaichu' jup tɨtda ɨp:

—Xib dɨr jum naan tu'm kɨ'n ji buusnia'
dhiñ ñaan na mi'm sanoop kɨɨk jiñ jaduuñ,
nap ba' moo xi kua'ñdhat, nañ gu' aañ bar
boi cha'm kam.

Ba' gui' am jup xi baidhak gu dɨ'ɨɨ'n gu
Jesuus mu ja'k kia'mi'ñ, na gu' pui' tɨtda gu
Jesuus.

Na ba mukia' gu Jesuus
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

28 Ba' mi' dhɨr na gu'x maat gu Jesuus nat
bɨɨx pui' ba tum kuugalh nat jɨ'k jax tum
ua'nak bɨjɨk, maa'n kap pɨx ba bii na pui'
tum kuugalhdha', ba'p kai'ch:

—Tɨix chanoom iñ.

29 Ba' moo ampɨk mi'p bia' maadɨt gu
kuuga'n gu biiñ jix jɨ'ɨɨk alhi'ch ja'aa ta'm.
Ba' dai na mɨt jax ba'nni gu tok kɨ'n gu
biiñ, uux cha'm xi buraak bhammɨ xi dhaax
chiñi'ram gu Jesuus na ba' xio'pna'. 30 Ba'
pɨx muuk sai gu Jesuus, na gu'x chanoom.
Mi' dhɨr ba'p kai'ch nat xi i'chok:

—Xib dho gi ba' bɨɨx pui' ba tu kuugalhd-
hix ji nat jɨ'k jax tum ua'nak bɨjɨk.

Daipu' xi chɨ'ɨɨk nai' ji mugia, pu muu.

Gu sandaarui'x na ba sɨxia' jano'maram gu Jesuus

31 Ba' takaab dɨr na ba' moo bam aaya' gu
bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu pi-
astatda' gu Israel kam ja'tkam, mu jimɨɨk jup
tɨtda am gu Pilaato na sap ja chiñia' gu san-
daarui'x chugi'ñ nam ja o'mxichulhdha' gu
ja kaakai gui' nam bhammɨ sissap kukrus
ta'm nam ba' jotmoda' ko'ya' kum xi ja yas-
sapai ampɨk na jurnia', na gu' buimgidhak
cham ka tum juanda', dai ji nam ba tu pi-
astatda' gu bhaan Paaskua ta'm, nam gu'
cham aa' nam bhai' pu sissap ka' buimgid-
hak bɨx chanoolh. 32 Ba' gux kai' Pilaato
mɨjɨp xi ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ, ba'
gui' mu jimɨɨk jup ja o'mxichulh jamɨt gu ja
kaakai dai gu gook nam bɨxxik dɨr sissap na
pai' gu Jesuus. 33 Na gu' ba muukix nam
bhai' xi ñɨi'ñ gu Jesuus, pui' mɨt ba' cham ka
o'mxichulh gu kaakai'ñ.

34 Gu' ji nat gu' maadɨt gu sandaarui'x
bhai' ees sɨi jano'maram gu Jesuus kɨ'n gu
tɛ́b uux jix mu'uuk na ua', sia ku tɨi ba
muukix. Ba' bhai' ji mɨi gu suudai' ɨ'ɨɨr
bɨnkam. 35 Tɨigɨk moop kai'ch gui' na pui'
tu a'ga bɨɨx dhi' pui', cham tu' na pɨx jap
kai'ch, na gu' mi'p tu'ii' na tɨ nɨi'ñ nat pai'
dhuuk pui' tum duu, na pim ba' aapi'm
pui'p tɨ jɨi'ñdha' nat sɨlhkam pui' tum duu.
36 Ba' gu dhi' pui' nat tum duu, bhaan jum
kuugalh nat jax tum ua'nak gu ñio'ki'ñ gu
Dios bɨjɨk nap jum kai'ch: “Ku gu' cham
tu' maa'n a'oo'n omñia' ji nam pai' dhuuk
mu'aa'.” 37 Gio ja'p iam nap jum kai'ch:
“Mui' ja'tkam tɨgia' am nam pai' dhuuk jix
ko'kom dooda'.”

Nam ba yaaspa' gu Jesuus
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

38 Ba' mi' dhɨr nat pu'ñi ba muu gu Jesuus,
gu Josee gui' nar Arimatea kam mui' ma
jii buiñor gux kai' Pilaato nat kaim no'x
bhaai' na tɨbaañdhai bhɨika' gu tukga'n gu
Jesuus. Gu Pilaato jup kai'ch nax bhaai'.
Gu' na gu' gu Josee pui'p kaichgɨt gu Jesuus,
dai nax ɨxchuixim, na gu'x ja ɨɨbhi'ñdha'
gu gɛ́'gɛ́rkam jum aa'ndam. Ba' mu jimɨɨk
tɨbaañdhak xi bhɨik gu tukga'n gu Jesuus.
39 Gook dɨt am gu Nikodeemo gui' nat bɨɨpɨ'
dɨr tukaa'ñ cha'm mu jimɨɨk mu na pai'
tɨbiap gu Jesuus nax chu a'gidham. Gu
Nikodeemo gɛ́' ji kusbiot gui' na joidham
uub na mirram tɨɨtɨ' gio ba' gui' na aaloep
jum tɨɨtɨ'. 40 Ba' mi' dhɨr dai na mɨt ba juulh
gui' na joidham uub gu tukga'n gu Jesuus,
gio ba' na mɨt jix bhai' bhiib jajannulh kɨ'n
nam jax ja'k ba tu jimda' gu Israel kam
ja'tkam nam pu'ñi ja'k ja bua't ja yassapda'
gui' nam jɨ'k ko'iidha'. 41 Ba' amuub mi'
na mɨt pai' sissapa kuruus ta'm gu Jesuus,
maa'n kap xikoolh tu kuup ka' na bɨxchu'
mi' tɨ ɨ'xchix. Mi' ɨrban dɨr ba' moo maa'n
kap jup dɨ'lhix gux moik ai' nam jax chu-
utu'm kɨr ja baapas gu koi'ñga'n, dai nat
chakui maa'n mɨjɨm ja'bsu gu tuuku', mi' pɨx
pui' tui'ka', nat gu' jano' pɨk chakui maa'n
jup muu. 42 Mi' mɨt ba' ulh gu tukga'n gu
Jesuus na kapbhai'r amuub, na gu' moo ja'p
jup bam aajim nam pai' dhuuk cham ka tu
juanda' gu Israel kam ja'tkam. Jotmoda' pɨx
jamɨt ba' mi' xi yaaspak.

20

Gu Jesuus na duadɨi giop bamgia'
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

1 Ba' mummu nat pai' buus na pai' dhuuk
cham ka tum juanda' na bar tumiiñku ta'm,
kapbhuimuk nat jax kia'pɨx jix dha'npam
bhai' ji chu maaxir, gio mui'p ma jii gu
Mariiya Magdaleena mu ai' dɨ'n kɨr na mɨt
pai' ulh gu tukga'n gu Jesuus. Ba' mu nat
ba ai, bhai' pɨx pu tɨ dɨ' bhɨjɨ dɨ'n kɨr, mu
pɨx ja'p kaat gu komaarak jodai na kɨ'n bha
kuupich. 2 Ba' nat jax ja'k gii, dai'bus nat
aa'ñdham gu Simoon Peegro gio gu jumai

gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus na pui'p kaichu', jup ja titda mu ɸɸk:

—Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam gu tukga'n guch Gɸ'kam tuk. Cham pai' tu jai'ch mu na chich pai' tii. ¿Jax nach ba' dui ka tigia'?

3 Ba' gu Peegro gio gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesuus, mui' ma jii mit mu na mit pai' tii gu Jesuus na mit ti tiigim no' moor silhkam, daipu' na mit jax pui' ti kai, 4 boopo' am. Ba' gama ja'k dir jix io'm kuudam mui' xi mii gu jumai nam maap jiim gu Peegro, biipi' kat jummi ba ai na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesuus. 5 Ku gu' cham tu' mu baa ji miji irban dir, mi' dhir pix diirap dumaalh jum tikaak mui' xi chi nii'ñ miji na mit pai' tii. Cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh mi biit na ki'n bhiibgich. 6 Gu' ba' gu Simoon Peegro ja'x dhir mi'p ba ai. Gui' dho gi gu' mirdat mijimmi pu baa ji di'n kir na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesuus. Ba tii ip na cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh pix mi ja'p tu giopan na ki'n bhiibgich. 7 Gio gui' na mo'ram bhiibgix kat, mummu ja'p pix daa dilhkob pui' xikoolh bhiibgix kam na jax bha tu't mo'ram gu Jesuus, cham tu' maap biit gu jai' jajannulh na ki'n jup bhiibgich gu tukga'n. 8 Ba' gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesuus nat biipi' mi' ai, jai' mui'p ji baa di'n kir nat ji chiigik gu Peegro nat mirdat mijimmi ji baa. Mijimmi baakik jix bhai' mi ja'p xi chi ninii'ñ ip jai', moo gu' maaxik ji na dai gu jajannulhi'ñ pix mi biit na ki'n bhiibgich gu tukga'n gu Jesuus. Ba' pu ti jii'ñ nat silhkam duadik giop bam mi' dhir, pui' xim aa' na cham tu' pai' ka muukix. 9 Nam gu' biix gui' na ji'k kaichu' gu Jesuus, chakui maatit kɸɸkɸt am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na pu'ñim kai'ch na duadii giop bamgia' sia ku mit mua. 10 Mi'm ba' tii pup xi chi ninii dhimik pui' giop ma jii mummu nam pai' tibiapka', nam pai'p tu'ii' gui' nam pui'p kaichu' gu Jesuus.

Gu Jesuus na mi' bam maaxdha' buiñor gu Mariiya Magdaleena
(Mr. 16:9-11)

11 Gu' ba' gu Mariiya Magdaleena diilh mi' ji bi'iik suaak mi ja'p kiikat nax buam jum aa' na cham tu jai'ch gu tukga'n gu Jesuus. Gu Peegro gu' ba jii gio gu jumai nam maap jiim. Ba' mi' pui' na ji suakit gu Mariiya gio bhijip ka xi chi tii di'n kir dumaalh jum tikaak. 12 Bhijimmi pix ji ja tii nam daraa gook gu noonbi'ñ gu Dios jix chooto titi' kam na mit pai' ka tikaak gu tukga'n gu Jesuus, maa'n ja'pni dhir ja'k daa na pai' mo'tikat, gu jumai ba' mi' dhir ja'k na pai' tootnatikat. 13 Ba'p titda am gu Mariiya na mu dir diirap bha ti niidhat suak:

—¿Tu'p ba' ki'n moo ja'p jix buam jum aa'ñ jaduuñ nap ba' suak?

Ba'p ja titda gu Mariiya:

—Dho nat tak gu jaroi' ya' dir baabuk pai' nat ja'k jax dhuu gu tukga'n gui' nar jich gɸ'kam tuk kat. Cham pai' tu jai'ch. Cham maat ich dho ba' nat pai' ja'k tii.

14 Ba' nat pui' xi chi'iik bhai' silh ji kikbo, na gu' dumaalh kaatit bhijimmi ka ti nii'ñ di'n kir, mi' pix ja'p ji chii na kiik gu Jesuus. Ku gu' pu cham maat ji gu Mariiya no'p jir di' gu Jesuus, ja'p jum aa' nar jumai. 15 Ba' bhai' ji ñio gu Jesuus, jup titda gu Mariiya:

—¿Tu' mam duuñ jaduuñ kup ba' moo ja'p suak? ¿Tu'p tii ga'nga?

Ba'p titda gu Mariiya:

—Dho gu tukga'n guch gɸ'kam tuk kat na mi' pix cham tu jai'ch bhijini na chich pai' tii. Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam. ¿Ka'p ti aap aa iam baabuk maakam ja'k tikaam? Jiñ aagi'ñdha' ap jiñ jaduuñ na pich pai' tii no' pich aap bhiik kuñ bhiirai gio ya'p tikia'.

Gu' na gu' cham maat gu Mariiya no'p jir di' gu Jesuus, ja'p jum aa' na gu jaroi' na mi' tu nuuka'n gu i'iix na mi ja'p ti i'xchix mi' ba kiik.

16 Ba'p titda gu Jesuus:

—¿Cham aap kañ maat Mariiya?

Ba' gu Mariiya mia'n dir jix bhai' bhai' xi ñii'ñ, jir di' gu Jesuus. Ba'p titda ebreo ñi'ook ki'n bhai' xi koomkik:

—¡Rabuuni! ¿Aapi' aar di'?

Rabuuni ja'p kai'ñkam jup kai'ch na sap bixchu'x chu maat.

17 Ba' gu Jesuus jup titda:

—Aañi' dhor di' na ñich giop dua. Xi dhai'ñña' ap jiñ jaduuñ nap ja aa'ñdhara' gu jai'ñ jaaduñ nam jiñ kaichu' mu nam pai' tibiap. Ja'p jap ja tiida' na ñich aañ ba jiix dhaam buiñor guñ Gi'kora' gui' na aapi'm jup jir jam Gi'kora' gio ba' nar jam Dios tuk, nañ jax pu ba jam titda biipi' dir.

18 Ba' gu Mariiya Magdaleena mi' pu bhii nat ja aa'ñdham nat jax pu tii'n gu Jesuus. Mummu ɸɸk nam pai' tibiap biix gui' nam ji'k kaichu', ba ja aagi'ñ nat giop ba dua gu Jesuus, biix jup xi ja aagi'ñ na ji'k jax titda mu nat pai'm maax buiñor.

Gu Jesuus na mi' bam maaxdha' ja bui gui' nam kaichu'
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

19 Ba' moo jano' gamai' nat ji jur, na gu' kia'pix gio mui'p bam bhiichu' na pai' dhuuk giop ba tum juanda', maa'n kap ba'k chir jamit bam jumaap biix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesuus. Dai na mit jix bhai' bhai' xi siispak gu ki'ñgob nam gu'x chotdon no' mit mi' ji bubua gu ja o'rosiiris tuk gu gɸ'gɸrkam Israel kam, nam gu' ja'p jum aa'

nam ja u'ji ja kuupa', pui' kum ba'x bhai'm kuupat miɉi daraa. Ba' gu Jesuus mi' jim maaxdhak ɨrban dɨr nam pai' daraa mui' ba ja ñioˈki, jup ja tɨtda:

—Aañ moo jai' ya ja'p ɨp jiñ jaaduñ.

20 Ba' xi ja niɲiɨ'ñchuˈn gu noonbi'ñ mi' na pai' tɨ dɨɨdɨ' na sissapich gio bha jano'maram na mɨt sɨi. Ba' gui'x bhai'm ɨlh jamɨt na mɨt ba tɨɨ, na mɨt gu' ba maat na dhi'r di' gu Jesuus nat duadɨk giop bam. 21 Ba'p ja tɨtda ɨp gio gu Jesuus:

—Jix bhai' pim jum taat ka' na ñich ya' ba ai. Aañ bhai' pɨx pui' jam tɨɨdam na pim jix bhai'm ɨlhdhai nai' xi jimia' bɨɨx kap na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Ja'p na jax aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñgaˈn na ñich bha tu jam a'gidham nat pai' dhuuk bhañ joot guñ Gɨ'kora', pui' kuñ ba' aañ ya' dɨr jup jam jootos aapi'm.

22 Pui' xi ja tɨɨdak nai' xi ja buxcha bɨɨx, ba'p ja tɨtda:

—Jaiñ. Dhi'ñɨx Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm jup tui'ñgɨda' ya' dɨr ja'p ja'k 23 na jam mattudidha' na pim jax ja'k tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdha' na pim jɨ'k jax tu ja a'gidha', ba' uañchudhɨx ka' gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ba' gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨ'ñdha', cham tu' ja uañchudhɨx ka', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhɨx ka', nam gu' cham jɨ'xdha' uana' gu dɨɨlh pɨx.

Gu Tomaas na ba tɨ jɨɨ'ñdha' nat sɨlhkam giop dua gu Jesuus

24 Ba' gu Tomaas gui' na maadɨt jir di' gu mambhɨɨx gook gu noonbi'ñ gu Jesuus, gui' nam Gook Dɨm kɨ'n jup jix mat ka', jano' pɨk cham mi'p tu'ii' nat pai' dhuuk mi' ai gu Jesuus ja bui gui' nam kaichu'. 25 Ba' gui' xi aagi'ñ am, jup tɨtda am:

—Giop ba dua guch G¢'kam tuk. Ba tɨɨ chich.

Ba'p ja tɨtda gu Tomaas:

—Chaam ji nañ tɨ jɨɨgi'ñ nar di'. Jɨɨ' ji no' ñich moo dɨɨlh tɨɨ gu noonbi'ñ mi' na pai' sissapich nañ ba' jam jɨɨgi'ñdha', nañ mi' xi bapsada' guñ dhee'n mi' na pai' tɨ dɨɨdɨ' gio bhai' ja'k jano'maram na mɨt pai' sɨi. Xib jañ ji chakui tɨ jɨɨ'ñdha' ji sia ku pim jax jiñ chɨtda.

26 Ba' gatuuk xijum baik tanoolh jurni'ñ kɨ'n gio mɨt maap jup mam jumaap bɨɨx gui' nam jɨ'k kaichu' gu Jesuus maa'n kap ba'k chɨr jix bhai' xim kuupak. Jano' dho gi ba' bɨɨx mi'p tu'ii' ji gu Tomaas. Ba' ja'xpɨx nam mi' ka tu a'gichu', mi' dhɨr ja'p pɨx bhai' ji ñio ja saagiˈñ gu Jesuus, jup ja tɨtda:

—Aañ gio bha ja'k ɨp jiñ jaaduñ.

27 Mi' dhɨr ba'p tɨtda dai gu Tomaas:

—Aañ pɨx jir di' na ñich giop duañ jaduuñ. Kanip xi chɨɨ' na dɨɨdɨ' guñ ñoonob mi' nañ pai' sissapich. Mi'p xi bapsada' gum dee'n nap ba' cham jax tɨ'ya' nar ɨatda', gio yammɨni ja'k jap jup xi bapsada'ñ jano'm am na mɨt pai'ñ xɨɨ. ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa nap bɨɨx jum jur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdha' nañ aañ pɨx jir di' na ñich giop dua?

28 Ba' giilhim jix bhai'm ɨlh gu Tomaas, jup kai'ch:

—¡Aaja guñ G¢'kam tuk! Giop dua ji bak gu' sɨlhkam gu Dios jiñ Gɨ'kora'.

29 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Na pich pai'x bhai' xiñ chɨɨ Tomaas na pich ba' ba tɨ jɨɨ'ñ nañ aañ jir di' na ñich giop dua. Gu' cham tɨ jɨɨ'ñdhat ap ji na pich chakui tɨɨgɨk guñ ñoonob. Jai' joidham pu tɨ jɨɨgi'ñ am na ñich sɨlhkam giop dua nat jax pui' tɨm tɨɨ, sia ku mɨt cham pai'ñ chɨɨ gu maaxik.

Nat jax kai'ñkam tum ua'na dhi ñiokiˈñ gu Dios

30 Mui' ji gu' nat tɨɨx bhai'm duukam jup tu duu gu Jesuus ja niɨ'ñchudat gui' nam jɨ'k kaichu', ja'pji na gu' cham bɨɨx ya daaxix dhi u'uan ta'm. 31 Daipu' dhi' na jɨ'k pɨx ya' tu daa na pim ba niɨ'ñ, na pim ba' tu jiñkuidhai tɨ jɨɨ'ñdha' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam na maaxik ya' xi oilhimɨk dhi oi'ñga'n bhaan, nar Maraa'n gu Dios nat bha joot. Na ba' gu jaroi' na tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor baidhika'x dhaam ja'k na pai' gammɨɉi pu ba duaka'.

21

Gu Jesuus na ja bui bam maaxdha' xijum gook gui' nam kaichu'

1 Ba' gatuuk jɨ'kchi tanoolh jurni'ñ kɨ'n gio mummɨp bam maax gu Jesuus ja bui xijum gook gui' nam kaichu', mummu ju'ñdharan gu g¢' suudai' na Tibeeriyas tɨ tɨɨ'. Ja'pnim duu. 2 Maap mi' ka oipo am gu Simoon Peegro, gio ba' gu Tomaas gui' nam Gook Dɨm jup jix mat ka', gio gu Natanail gui' nar Kanaa kam na Galilea dɨbɨɨr bhaan bipio', gio ba' gook gu maamra'n gu Sebedeo, gio jai' gook pup nam pui'p kaichu' gu Jesuus. 3 Ba' maa'nnim jup ja tɨtda gu Simoon Peegro gu jai':

—Aañ chi moo xib tu bhia' gu boptop.

Ba' gui'p kai'ch am ɨp:

—Aa dho aach bɨɨx jum oidha'. Aach pui'p jix chu bhiak ji chɨɨ.

Ba' mi' pu bhɨɨ mɨt na mɨt ba tu bhiam, dai na mɨt jax bha tɨɨtis kanuub ta'm. Bɨx chukaa'm mu ja'p tɨɨ buppaim gu g¢' asaak suudai' chɨr nam ja'p jum aa' nam joidham pɨx mi' jim gaamu' gɨt gu boptop. Gu' ji na gu' pu nim maa'n kut mim gaam, pui' mɨt dho pu cham maa'n bhia gu bɨx chukaa' nam mu ja'p tɨɨ chu bhibhiijimɨk. 4 Ba' nammɨ nax dha'npam bhai' ba tu maaxilhim, baasɨ'n dɨr ja'p pɨx ba kɨɨk gu Jesuus ju'ñdharan gu suudai', ku gu' gui' nam

kaichu' pu cham maat am ji no'p jir dhi'.
5 Ba' mui' xi ja jiñkai gu Jesuus, jup ja titda:
—¿Ji'k japimit ba ja bhia gu boptop jiñ jaaduñ?
Ba' gui'p kai'ch am:
—Pu nim maa'n dho. ¿Paa gi ip?
6 Ba'p ja titda ip gio gu Jesuus:
—Ea gor gio mui'p xi bua suudai' chir gu jam asaak ja'pni dhir ja'k kii'n dir dhi kanuub, ea no' mit cham iam mim gaam.
Ba' gui'x oodam gio mijip xi bua mit gu asaak, paa gi ba' tu'. Gu ja'xpix na mit gio bhai' tiip ji baabu, giilhim jix biit ji, cham bhaai' nam jax ka baabu' nam tii baissin, na mit gu' giilhim mui' mim iicha gu boptop.
7 Ba' gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus na pui'p kaichu', jup titda gu Simoon Peegro:
—Dhi'r di' guch Gɸ'kam tuk na bhammi dir kiik ju'ñdharan.
Ba' nat jax pui' ti kai gu Peegro na dhi'r di' gu Jesuus, tim tii'dhak gu jajannulhi'ñ mummu pu gii suudai' chir, mui' pu ti gii biix suudai' dhaam baasi'n dir ja'k ju'ñdharan na pai' kiik gu Jesuus.
8 Gu' jai'm ba' saalh gatuuk dir mu jiim gu kanuub ta'm pui' ji chiimirat gu gɸ' asaak nam mi iichixchu' gu boptop, nam gu' cham tu' moo ja'p jix io'm irban gu suudai' jup tu'ii', chi ji'k gook oo'm daman mambhiix obrasaa'n jir mik mi' dhir ju'ñdharan.
9 Ba' nam jax pix bhammi dir ji chiisdim ju'ñdharan, ba tii mit na joidham gɸ' tu naa'n gu Jesuus, maa'n batoop mi' dhir ja'p jup xi chik tuupalh dhaam na tu gɸ', gio timkalh gook mi ja'p jup xi chua'.
10 Ba'p ja titda gu Jesuus:
—Bhai' gor xi u'uuk gu boptop na pimit ja bhia kuch ya'ni tu ga'ya'. Bax chuplhi' gu tai.
11 Ba' gu Simoon Peegro gio mui'p xi jii bhammi kanuub ta'm nat ja palhbuidham gu jai' nam bha tiimir gu asaak nam mi gaamixchu' gu boptop, na gu' giilhim jix biit nam mui' mi' jiim giilhim ja'x pik gɸ'gɸr, xijum gook oo'm daman mambhiix baik jamit dho mim gaam. Kut ji gu' siamri joidham cham jup sar ji gu asaak sia kum jax jir mui', pui' mit tiimirat bhammi dir pu tisaa'ñ ju'ñdharan.
12 Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesuus:
—Ya' gor bi chu ju' ba' xib. Bax bai gu batoop.
Ku ba' gu' gui' nam kaichu' pux bhai'x maat am ji na dhi'r di' gu Jesuus. Cham pai' jax kai'ch am ba' nam jup ba tikkada' git nar jaroi' dha', nam gu' bax maat.
13 Ba' pui' xi ja tiidak gu Jesuus mui' xi ja maa biix ji'ma'n gu timkalh gio ba' gu batoop gai' nam ki'n tu bisda'.
14 Dhi' ki'n ba' bar baikim nat ja buim maax gu Jesuus gui' nam kaichu' jano' dir nat muukik duadik giop bam.

Gu Jesuus na ba tikkada' gu Peegro no' tu' ka'm niidhat jix kiigalhi'ñ

15 Ba' mi' na mit xi koi'chok, bhai' ba tikka gu Jesuus gu Peegro, jup titda:
—Aapi' Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas, ¿jix io'm aap tu' ka'm jiñ ñiidhat xiñ kiigalhi'ñ, cham tu' ja'xbui' na ji'x dhi jai'?
Ba'p kai'ch gu Peegro:
—Jix io'm ji nañ tu' ka'm jum niidhat xim kiigalhi'ñ jiñ jaduuñ nap jax bax maat.
Ba'p titda gu Jesuus:
—Dho aap bak ba'ñ a'mkam ya' ka ja guguuxi'ñdha' dhi' nam ji'k bañ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nap ja nuuka'nda'.
16 Pui' xi chiidak gio bhai'p ji chikka, jup titda:
—¿Ja'p aa moo silhkam xiñ kiigalhdhat tu' ka'm jiñ ñii'ñ ap Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?
Ba'p kai'ch ip gio gu Peegro:
—Dho silhkam jañ tu' ka'm jum nii'ñ jiñ jaduuñ nap jax bax maat nañ jiñ aa' dhiñ jur am bhaan.
Ba'p titda gu Jesuus:
—Dho no' silhkam jir pui' nap jax kai'ch, aap jiñ a'mkam ya' ka ja guguuxi'ñdha' biix gui' nam ji'k ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'.
17 Ba' gio pui'p ba tii'n, bar baikim ba' moo, jup titda:
—¿Silhkam aap moox io'm tu' ka'm jiñ ñiidhat xiñ kiigalhi'ñ Simoon nap jir maraa'n gu Jonaas?
Ba' gu Peegro bhai'x buam jim ilh nat baikim ba ji chikka gu Jesuus no' sap silhkam tu' ka'm nii'ñ. Ba'x xusuakim gio bhai'p ji ño, jup titda:
—Dho jii' jiñ jaduuñ nañ jax ba kai'ch, nap gu'x bhai'x maat jia nañ silhkam jup kai'ch nañ jax jum titda. Jix bhai'x maat ap nañ cham tu' pix jap kai'ch.
Ba'p titda gu Jesuus:
—Dhop kañ ñii'ñxi'ñka' ap ku gi dhi' nam ji'k ba ti jiigi'ñ jiñ bui nañ jax bam titda, nam ba'x jijikgim pix jup tui'ka' gammiji.
18 Pu kani nañ moo silhkam ya'm aagi'ñdha' Peegro, jano' nap pai' dhuuk jir biapmagich, joidham nai' pix jimda' ap pai' nap ja'k ilhii'ñdha' jix kikii' xi chim tii'dhai gu jajannulh, ba' cham jaroi' jax jum tiidak. Ku ba' gu' no' pich am xi jagi'ta, cham tu' pui' ji kia', jumai pix ba tim tii'dha' gum jajannulh, cham tu' aap diilh kia'. Mi' dhir dai nam bam bhiika' gu ja'tkam mu ja'k nap pai' tii cham aa'nda' nap jimia'. ¿Jax gip kax bhaai' ka' jano'?
19 Ba' dhi' na pui' ji' titda gu Jesuus gu Peegro, ja'p kai'ñkam jup titda nam sap mui' tigia' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', ba' cham ji'xdha' ja'k gixia' sia ku mit tulhiiñchuda, pui' na jax bax biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, ba' joidham jix kiigalhdha'

gu Dios no't bhammɨ ba aix dhaam. Ba' ja'xpɨx jup tɨtda ɨp gio:

—Ba' gu xib pui' ɨlhii'ñ iñ nap gammɨjɨ pu bañ kaichgɨda' cham tu' bhaan jax jim aagat.

Gu Jesuus na bhaan ba tu a'ga' gu jumai nax io'm jix dha'da' na pui'p kaichu'

20 Ba' ja'xpɨx na mɨt ba jii mi' dhɨr na mɨt nammɨ gama ja'k ba ji bhɨi, kɨkbuk mui' ka xi chɨ tɨɨ gu Peegro mu dɨr ja'k nam pai' jiim, ba tɨɨ na gatuuk dɨr mu jim gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesuus na pui'p kaichu', jir di' pɨx gui' na jano' sonpan xi dhaa na mɨt pai' dhuuk tu juu gu bhaan Paaskua ta'm na mɨt ba' moo ba mua, na xi chɨkka nap tɨtda: "¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kɨɨsa'ñ jaduuñ?" 21 Ba'p tɨtda gu Peegro gu Jesuus nat tɨɨgɨk gu jumai na gatuuk dɨr mu jim:

—¿Dhi'ñi giñ jaduuñ na ya'ni dhɨr gatuuk dɨr jim, jax ja'k jup tu jimia' gatuuk?

22 Ba'p tɨtda gu Jesuus:

—Dho gu' dhi' ba aagix ɨp dho na jax ja'k jup tu jimia'. Piam no'ñ jix aa'nda' gɨt na ya' pu duaka' jano' juugɨt nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirɨda' gɨt jia, ¿jax gip bua? Ku gu' dhi' aañ dɨɨlh jup bax maat nañ jax ja'k jup tu daaxdha' na tu jimia'. Aap gu' dai ji nap mi' pui' xi jimdat gammɨjɨ xiñ kaichgɨda'.

23 Ba' maakam pɨx ɨlhdhat kai mɨt gu jai' nam pui'p kaichu' gu Jesuus na pu'ñi kai'ch, ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup kai'ch na cham jɨ'xkat pai' dhuuk ka mukia' gui' na jaroi' aa'. Gu' ja'pjani pɨx na kai'ch gu Jesuus: "No'ñ aañ jix aa'nda' gɨt nañ pui' tu duñia' na ya' pu duaka' jano' juugɨt nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirɨda' gɨt jano' juugɨt. Ku gu' dhi' aañ dɨɨlh jup bax maat ji. Aap gu' dai ji nap xiñ kaichgɨda' pɨx cham jax ji kai'chɨt."

24 Dhi' ba'r di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesuus nat ba tɨɨ gu Peegro na gatuuk dɨr mu ja oi'ñ, na ya' pui' tuch a'gi'ñ nat jɨ'k jax tɨ tɨɨ gio na jɨ'k jax jix chu maat, nat ba' ya' tu ua'na dhi u'uan ta'm. Jix maat ich nar sɨlhkam dhi' nat jɨ'k jax tu ua'na, nat gu' dɨɨlh buupui'ñ kɨ'n tɨ tɨɨ nat jax tu duuk guch Xoi'kam.

25 Mui' ji gu' nat tɨix bhai'm duukam jup tu duuk gu Jesuus, gu' ji na gu' no' bɨɨx dappaam tum ua'na' gɨt na jɨ'k jax tu buimɨk, jir mui' ka' gɨt gu u'uan na bhaan tu daaxix ka', pu cham ya' aixka' gɨt bɨɨx kap na jɨ'x jir oi'ñga'n, na gu' nammɨ ji chuutka' gɨt gu u'uan. Daipu' ba' dhi' tum dai na jɨ'k ya' tu ua'ñix u'uan ta'm.

NAM TU' JAX BUIMꟾK GU NOONBI'Ñ GUCH XOI'KAM

Dhi'ñi jir di' gu ua'na'n gu Luukas nat giop tu ua'ñxidhak gu Tiopil

1 Gu biipi' kam jiñ u'uan na ñich tum ua'ñxidhak jiñ jaduuñ Tiopil, biix jañich pui' ja'k mi chu dai na ji'k tu' jax xi buimik gu Jesuus gio na jax ja'k xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, sia gu pu jano' dir nat jax bhai' ji chibgai, 2 mi' juugit nat pai' dhuuk jiix dhaam ja'k.

Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ na gatuuk ja a'mkam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

Ba' biipi' dir nat chakui jiix dhaam ja'k, pui' ja'k pu ba ja jujurtuda ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam tu' jax dhuñia' bhaankamu'n gui' nat ji'k pu ja a'm ti tii nam jir noonbi'ñ ka'. 3 Gio ba' nat ja buim maax biix ji'ma'n jano' nat pai' dhuuk muukik giop ba bam mi' dhir koi'ñga'n tir, gio ba' na xi ja a'gi'ñ ip na sap giop bax kii', cham tu' ka muukix. Ba' maa'n masaa'n daman mambhiix tanoolh ja bui xi oilhimik gio na xi chu ja a'gidhimik na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios.

4 Ba' na pui bhai' kap tu'ii' gu Jesuus ja bui gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Chakui pim jimmida' mi' dhir Jerusaleen. Ka xim niirada' pim na ka xim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k ba tu dai guñ Gi'kora' na pu tu duñia' aapi'm jam bui, gu pui' dho nañ jax ba tu jam a'gi'ñ biipi' dir. 5 Dho gu' gu Juan pui' tu bopkonak dho, ku ba' gu' gu suudai' ki'n pix ji, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na pim ki'n jum bopkona' na jam a'm jum tajaana' cham ji'k jurni'ñ ki'n.

Gu Jesuus na ba tisdia' jix dhaam

6 Ba' biix gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor gu Jesuus ja'pni bhai' ba tikka am:

—¿Xib ba' bam ai aa jich jaduuñ nap aap ya'p bam g¢'kamta' biix kap na ji'x jir Israel?

7 Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Cham jam a'm jum aa' ji na pim moop jix mat ka' na pai' dhuuk pui' tu duñia' guñ Gi'kora', na gu' dai gui' no't pui' ba tii na ba' pui' tum duñia'. 8 Ku ba' gu' na pai' dhuuk jam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bax bhaai'n ka' ji na pim pu tu duñia' aañ jiñ a'mkam biix aixim na tu'r jix kii'p jum duukam, ba' nai' ji chu ja a'gi'ñpu' pim gu ja'tkam. Mi' dhir japim mui' ji kiisa' Jerusaleen, mi' dhir ba' biix kap na ji'x juugit bhaan bipio' gu Judea dibiir, gatuuk ba' mu ja'k ip na pai' ji'x juugit bhaan jup bipio' gu Samaaria dibiir, mi' dhir ba' nai' ja'p biix kap na ji'x juugit jir oi'ñga'n.

9 Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Jesuus gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor, pu gamai' ji chis jix dhaam ja'k, ba' bhammi pix ji baa tibaa'ñ cha'm, pu cham pai' ka tii mit. 10 Ba' nam pui mi' gu'kat bhammi ja'k ka ti nii'ñ nat pai' ji bhi'ñ gu Jesuus, mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam joidham jix chooto titi' kam, 11 ba'p ja titda am mi ja'p ji gu'kik:

—Aapi'm jich jaaduñ Galilea oi'ñkam, ¿jax ku pim ba'x buam jum aagit bhammi ja'k pup ti nii'ñ jix dhaam ja'k? Matgim gu' dhi Jesuus nat ya' dir ba jii aapi'm jam bui, na ya' xi oilhimik jam biim, gu' dhi' matgim gio bhai'p ka jim ji gatuuk. Ba' pu'ñi ja'k jup tui'ñgida' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nat jax jum duu gu xib nat ya' dir ba jiix dhaam ja'k.

Gu Matiiyas na maadit bar di' ka' gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam

12 Ba' bhai' dhir oidha' daam Oliibus ti tiigim, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesuus mu ja'k na pai'r Jerusaleen, na gu' bhai' dhir mia'n bipio' jia, ja'xbui' na ji'x juugit aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam nam oipoda' jano' na pai' dhuuk jum a'jida' gu tanoolh na cham tum juanda'. 13 Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai g¢' kiicham, mi' ba baap jamit nam pai' tibiapka', bhiji ja'p ji chiitis jamit daam dir. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Peegro, gio gu Juan, gio gu Jakoobo, gio gu Anrees, gio gu Piliip, gio ba' gu Tomaas, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' gu Mateo, gio gu jumai na pui'p tii' Jakoobo, gui' na Alpeo tiigim jir maraa'n ka', gio ba' gu Simoon ip gui' na biipi' dir nai' ka ja kaichgida' ji'kchi gu ja'tkam nam nai' tu a'gidha' nam tiix ja pataasak ka' gu g¢'g¢rkam jum aa'ndam Rooma kam, gio ba' gu Juudas ip gui' nar maraa'n gu Jakoobo. 14 Ba' biix dhi' ja'kbui' gammiji maap jum jumpadat tu daanda' am ja biim gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus, gio ba' gu di'ii'n Mariiya ja biim ip jai' gu u'uub.

15 Ba' maa'nnim na mit mui' maap mam jumaap gui' nam ji'k ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ji'k xijum maa'n oo'm aixkam, bhai' ji chu ja a'gi gu Peegro nat jax kikbo mi' ja saagi'ñ, jup ja titda:

16 —Ya' mam kuugalh jiñ jaaduñ gu pui' nat jax ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu Dabii nat ba' pui' ja'k tu ua'nak na saak pu'ñi ba ji chu buusnia' gatuuk, na bhaan tu a'ga gu Juudas kat gui' nat boi bhiich gu Jesuus nat iattulhdham, 17 sia ku gu' pui' tiip kaichgit gu Jesuus ja'p na jax aach nach jir noonbi'ñ. 18 Ba' gu Juudas dibiir ki'n xi saba'dak gu tuumiñ na mit maa gui' nam jaroi'x bhaamki'ñdha' gu Jesuus, gu' ji nat gu' gatuuk ma ji gii, ma'oo'n ki'n mi' pu kikbo, gio ba' nat pu xip ip gu

tukga'n, gio ba' moo nat pu juupkɨ ɨp gu jijii'ñ. 19 Ba' na mɨt pai' dhuuk pui' ba tɨ kai gu Jerusaleen oi'ñkam, pui' pup tɨ tɨɨti' am nar Dɨbɨɨr jix Ɨ'rma' mi' nat pai' muu gu Juudas kat. 20 Na gu' na mi' pɨx pui' ba jim gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix bhaan gu u'uan mi Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch:

Cham jaroi' mi' ka kikiicharda' mi' na pai' kiokat,
mi' pui' bar gampɨx ka' pu gammɨjɨ.

Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ɨp:

Jumai ba' bhaankam jup ji bi'ya' gu tu' na bhaan tu juanat.

21 'Ba' gu xib aañ ja'pni ɨlhii'ñ jiñ jaaduñ, kapbhai' nam ya'p tu'ii' dhi jai'ch jaaduñ dhi' nach jaroi' pu gammɨjɨ maap xi oipimɨk guch Xoi'kam Jesuus na jɨ'x juugɨt ya' xi oilhimɨk, 22 jano' dɨr nat gu Juan buiñor jum bakuanak mi' juugɨt nat pai' dhuuk jii jix dhaam ja'k. Dho gu' dhi' dho maadɨt jir am na pui' bhaankam jup ba tu a'gada' gu Jesuus nat jax ja'k jum duu nat duadɨk giop bam mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, ja'p nach jax ja'k tu a'gada' aach.

23 Ba' bhai' ji ja aa mɨt gook pɨk, na pui' tɨɨ' maa'n Josee, gui' nam Barsabaas kɨ'n jup jix mat ka' gio ba' Juusto kɨ'n ɨp. Mi' dhɨr ba' moo jumai bhai'p ji aa mɨt ɨp, Matiiyas tɨɨgim. 24 Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ma tu daanɨ jix dhaam ja'k, jup kai'ch am:

—Aapi' jich Gɨ'kora', jich aagi'ñdha' ap nap jaroi' bhaan tɨ nɨnɨɨ'ñ dhi gook gu ja'tkam, na gu' aap dai nap jix maat gu ja jujur am bhaan nam jax ja'k jum aa', 25 na ba' gu' dhi' maadɨt bar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam bhaankam gu Juudas, nat gu' gui' jii na pai' ja'k jir tulhiiñara' nat cham am ji buak nat jum ua'tulh.

26 Ba' mi' dhɨr dai na mɨt xim mamai'chɨk nam bhaan machia' na jaroi' bhaan ji bi'ya'. Ba' gu Matiiyas bhaan ji bii. Jano' dɨr ba' giop bar bɨɨxi'ñ am gu mambhɨɨx daman gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

2

Na jax ja'k ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja bui gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam

1 Ba' nat pai' dhuuk bam ai gu piasta bhaan Pentekostees ta'm, bɨɨx maap jumpaxich ka tu daan am gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 2 Ba' jotmoda' pɨx giilhim tɨm tɨɨ bhammɨ dɨr jix dhaam sɨlh mi' nam pai' jumpaxich ka tu daan, pɨx am tu kuichu'n mi' na jɨ'x jir ba'k chɨr, ja'p kai'ch na jax gu jɨbɨɨlh no't jix io'm bhai' xi jɨb. 3 Ba' ja a'm bhai' ji mɨmɨɨ ja'p tu'm na gu tai, na pɨx am nɨnbhik ja moom am bɨɨx jɨ'ma'n, 4 na gu' dhi' bak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bɨɨx ja a'm bam tajaa. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam jai' ñiiñio'k kɨ'n bɨɨx aixim na jax ja'k ja mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

5 Ba' nam gu' jano' pɨk mui' kap dɨr bhammɨp ka oipo Jerusaleen gui' nam jix io'm mi' pui' jiimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. 6 Ba' na mɨt kai nat pɨx giilhim tɨm tɨi, mui' ji ai mɨt na mɨt tɨ tɨɨgim. Ba' na mɨt ba ja kai nam tu a'ga ja ñiiñio'k kɨ'n gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x maatɨt ja k¢¢. 7 Ba' dai nam jup jum tɨ titda dɨɨlh, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ja k¢¢, jup kai'ch am:

—¿Kux cham aa pɨn jir Galilea oi'ñkam am dhi ja'tkam bɨɨx nam jɨ'k ya' tu a'ga? 8 ¿Gu' jax ji chi kum ba' aach jich ñiiñio'k kɨ'n pɨx chu' kai'ch nam xi chu a'ga nach xi ja k¢¢? 9 Tɨɨ' nach gu' moo tɨi mui' kap dɨr ya' oipo, pui' na jax gu Partia kam, gio gui' nam jir Meedia kam, gio gui' nam jir Ilam kam, gio gui' nam jir Mesopotaamia kam, gio gui' nam jir Judea kam, gio ba' gui' nam jir Kapadoosia kam, gio gui' nam jir Ponto kam, gio gui' nam jir Aasia kam, 10 gio ba' gui' nam jir Priijia kam, gio gui' nam jir Panpiilia kam, gio ba' gui' nam jir Ejipto kam, gio gui' nam jir Liibia kam nam amuub oi'dha' na pai' Sireene tɨ tɨɨ', gio jai' ya'p oipo am ɨp gui' nam Rooma dɨr ja'k jiim. 11 Jɨ'ma'n jach jir Israel kam, jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jim na jax aach. Gio jai' ya'p oipo am ɨp gui' nam Kreeta dɨr ja'k jim, gio jai' gu Araabia kam. Tɨɨ' nach gu' moo bɨɨx jix maatɨt ja k¢¢ nam xi chu daan buiñor gu Dios na jax ja'k joidham jir jix bhai'kam.

12 Ba' mi' pɨx pu tu'ii' am nam pui' xi kai'chɨt, gio na cham bhai' nam jax xim buada'. Dai nam nai' tɨim tɨ tɨkka pɨx na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui', jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi gu dhi' pui'?

13 Ba' jai' maakam jup ja ai'chuxi'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji nam jix maikut jup kai'ch ji dhi ja'tkam.

Gu Peegro na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam cham tu'x maikut jup kai'ch

14 Ba' gu Peegro nat jax kɨkbo ja bɨɨm gu mambhɨɨx daman maa'n noonbi'ñ guch Xoi'kam, jup ja titda g¢' kɨ'n gu ja'tkam bɨɨx nam jɨ'k mi'p tu'ii':

—Aapi'm jiñ jaaduñ Israel kam bɨɨx na pim jɨ'k mɨk dɨr ja'k jiim, gio ba' aapi'm na pim jɨ'k ya' pu oi'dha' Jerusaleen, xiñ kaaya' pim alhio bɨɨx jam jujur kɨ'n nañ jax jam tɨɨda', 15 nañ ja'pni xi chu jam a'gidham dho nach aach cham tu'x maikut jup kai'ch na pim aapi'm jax jum aa'. ¿Jax gi dhuip bax maik ka' ich, na gu' kia'pɨx kar kabuimuk? 16 Gu' matgɨm dhi' nat ya' pɨx pui' bam kuugalh ji gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu

Joel gui' na bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu
Dios, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak
na sap jup kai'ch gu Dios:
17 Ja a'm jañ ba tajaana' gux Dhuudu' kam
jix Uañ Ii'mda' bɨix na jɨ'k ja'tkam,
sia kum jai' cham jir Israel kam,
jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdhidha'
ya' dhi oi'ñga'n.
Ba' gu ja maamar nai' ji chu ja a'gi'ñpu' am
gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam,
gu chichio'ñ gio pui' na jax gu u'uub,
gio ba' gu biipibop bañ chɨgia' am nañ ja bui
bañ maaxdha',
gio ba' gu jagɨ'gɨr tɨɨtki' bhaan jup bañ chɨgia'
am.
18 Gio ba' gui' nam jɨ'k jiñ a'mkam tu juanda'
gu chichio'ñ gio pui' na gu u'uub,
pui' ja a'm jup ba tajaana' iñ gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mda',
mi' dhɨr ba' dai nam nai' ji chu ja a'gi'ñpu' gu
ja'tkam aañ jiñ a'mkam.
19 Gio ba' nañ bɨix aixim ɨɨbhidham ba tu
duñia' bha ja'p jix dhaam,
dhi oi'ñga'n ba' dai na bhai' ji mɨɨya',
ja'p tu'm jup jum duñia' na gu ɨ'ɨɨr,
gio na ya' pɨx pux jikma' ka' kɨ'n gu kuubhɨx.
20 Gio ba' gu tanoolh na nai' ji chukia',
gio ba' gu masaa'n jix bɨ' bhai' pup daaka' ɨp.
Mi' dhɨr ba' moo dai na ya' ba aaya' gu
Gɸ'kam jich Xoi'kam.
Ba' ba tɨgia' am gu ja'tkam nam tu' cham
jɨ'xkat pai' nɨidhat.
21 Gu ba' gui' nam jɨ'k soi'm ɨlhdhai pui' ba
tɨɨda' guch Xoi'kam na ba ja uañchuda'
gu ja ua'tulhdhara',
cham tu' ka ja tulhiiñchuda'.
22 'Pu kagɨt na pim moo alhio kapup xiñ
kaaya' jiñ jaaduñ Israel kam nañ jax jam
tɨɨda'. Dho gu' gu Jesuus gui' nar Nasareet
kam, jir di' dho guch Xoi'kam nat Dios bha
jam joochxi aapi'm jam bui. Pui' ku ba' joid-
ham jix bhai' xi chu buimɨk na tu'r jix kɨɨ'p
jum duukam na jɨ'x juugɨt ya' xi oilhimɨk
bhaan dhi oi'ñga'n. 23 Gu' ji na pimɨt gu' pu
dooda nat jax ja'k tɨ'ɨɨk gu Dios bɨjɨk na pim
saak pu'ñi ba tu chiñia' nam mu'aa' guch
Xoi'kam. Pui' ku pimɨt ba' daagɨk ja chia
nam kuruus ta'm sissapa' gui' nam cham
tu' ka'm tɨ nɨi'ñ gu ja'tkam. 24 Ku ba' gu' gu
Dios giop dua'ñ ji, nat gu' dɨɨlh pui' ja'k tu
duu na cham mi'm tulhiiñdha', ba' mi' dhɨr
cham jɨ'xkat jax ka dooda' gu muuki'. 25 Pui'
kut ba' gu Dabii gui' na bɨjɨk jir gɸ'kam kat
tu ua'nak bhaan ji ua'rgidhat gu Jesuus, na
ja'pnim kai'ch:
Gammɨjɨ nɨi'ñ iñ guñ Gɨ'kora' nañ buip
tui'ñgɨda',
sia pai' nañ ja'k jimda'.
Gui' mi' dhɨr ja'p jup jimda' jiñ xanoop kɨɨ'n
dɨr ja'k,
ba' cham jɨ'xkat jax jiñ dhooda' gux buam
jum duukam.
26 Pui' kuñ ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat
ka' guñ jur am bhaan,
gio nañ jix jɨkgɨt tu laala'nda',
nañ gu' gui' buiñor gammɨjix biiñak ka'.
27 Nañ gu'x maat nañ dhua'ñdhai giop jiñ
bamii'ñdha' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr nañ
pai' yaasapka',
gio na pui' tu duñia' na cham tu'm ja'bsuna'
guñ chuuku',
nat gu' pu kai'ñkam jiñ a'm tɨ tɨɨ nañ
bhaankamu'n tu a'gada'.
28 Gio nat gu'ñ aa'ñ na jax ja'k jir am nañ mi'
pui' jimda' nañ ba' gammɨjix kɨɨ' boi
cha'm bhɨichgɨda',
ba' gammɨjɨ gɸ'kam kɨ'n jix bhai'ñ chaat ka'
iñ,
nañ gu' pui' xiñ aa'nda' nach maap jup
tui'dhi'.
29 'Ba' dhi' pu'ñi nat jax ja'k tu ua'nak gu
Dabii, cham tu' dɨɨlh jum aagɨt jup kai'ch. Pu
kagɨt na pim moo alhio ka pup xiñ kaaya'
jiñ jaaduñ nañ ya' jam aagi'ñdha' nat jax ja'k
jum duu. Dho gu' gu Dabii cham tu' giop
dua dho, na gu' mi' pu yaasap gu tukga'n
sia gu xib mi' na mɨt pai' yaaspak jano' nat
pai' dhuuk muu. 30 Gu' na pu bax maat pɨx
ji na jaroi' pui' ja'k jum duñia', pui' kut ba'
pu'ñi ja'k tu ua'nak, na gu' gu Dabii maadɨt
jir di' kat jia gui' nam jix bhai' kɸɸkɸt gu
Dios gio nam bhaankamu'n tu a'gimɨk, ba'
pu ba aagi'ñ na gatuuk maa'n jir gɸ'kam ka'
gu boxii'ñ. 31 Pui' ku ba'x ñii'ñdham xi kai'ch
nat tu ua'nak na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam
na giop bamgia' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, gio
sap na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n.
32 Dho gu' pui'm duu dho gu Jesuus nat pu'ñi
gio dua'ñdhak jup bamii' gu Dios mi' dhɨr
koi'ñga'n tɨr. Ba' aach bɨix nɨi'ñ gu dhi' pui'
nat jax jum duu. 33 Mi' dhɨr ba' gatuuk dai
nat ba jii jix dhaam ja'k na ba' bhammɨ ba
daaka' sonpan gu Dios mi' dhɨr ja'p kɨɨ'n
dɨr, gio ba' nat bhaan ji bii gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mda', nat gu' ba tajaañxɨ guch
Gɨ'kora'. Mi' dhɨr ba' aach jich a'm jup ba
tajaa nat jax xi chɨ'ɨɨk bɨipɨ' dɨr na ya' ka
oirɨ. Ba' dhi' pɨx pui' ja'k jich jujurtu'n gux
Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' pui'
ja'k tu a'ga gu xib na pim jax bach kɸɸ nach
ya' tu a'ga. 34 Nat gu' cham tu' gu Dabii jia
nat gio duadɨk jup tɨs jix dhaam ja'k, na gu'
cham tu' dɨɨlh jum aagɨt jup kai'ch mi' nat
pai' tu ua'nak, na ja'pnim kai'ch:
Jup tɨtda gu Dios guñ Gɸ'kam tuk:
"Ya'ni dhɨr ja'p jiñ xanoop jap ka xi dhaaka'
kɨɨ'n dɨr ja'k,
35 nañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam jɨ'k
cham jum kɨɨgalhi'ñ,
nam ba' soi' bam ɨlhdha' aap jum bui."
36 'Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' jiñ jaaduñ
aapi'm na pim jir Israel kam, na dhi'r di'
gu Jesuus na aagɨt jup kai'ch, gui' na pimɨt
jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapa', nat

gɸ'kam kɨ'n dai gu Dios na ba' pu'ñir jich Xoi'kam ka'.

37 Ba' na mɨt pui' jɨ' kai gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii', bhai'x buam jim ɨlh jamɨt, ba' soi'm ɨlhdhat ba tikka am gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ gu Jesuus, jup ja titda am:

—Aapi'm jich jaaduñ, ¿tu'm aa' nach jax dhuñia' na ba' cham kach chulhiiñchuda' gu Dios?

38 Ba' gu Peegro jup ja titda:

—Dho gu' na pim mi' pui' ba jimia' dho na jax ja'k jix aa' gu Dios, na pim tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mi' dhɨr ba' dai na pim bam bopkona' bɨɨx jɨ'ma'n na ba' gu' gu Dios xi jam joi'mdai uañchudai gu jam ua'tulhdhara' jam a'm ba tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 39 Na gu' bɨɨpɨ' dɨr pu ba jam iimchudhix, gio ba' gu jam maamar ba pui' ɨp, gio ba' gui' nam jɨ'k mɨk ja'p jup tu'ii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na sia gui' na jɨ'k ja a'm tɨ tigia' gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora'.

40 Mi' dhɨr ba' moo ja'pni ja'k jup xi ja tɨɨdak gu Peegro:

—Dai ji na gu' jam a'm jum aa' na pim cham pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax ja'k tu jim jai' dhɨt gui' nam cham tu' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, na ba' cham ji jam bɨndai maap jam tulhiiñchuda'.

41 Ba' mui' tɨ jɨɨ'ñ jamɨt gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Peegro, aixkam jɨ'k baik miil. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt bam bopko, gio ba' na mɨt ba ja bɨɨnat gui' nam jɨ'k pu bɨɨpɨ' dɨr ba tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 42 Mi' dhɨr ba' dai nam gammɨji maap bam jumpa'nda' nam tu daanda' gio nam tu kua'da', gio ba' nam gammɨji mi' pui' jiimda' nam jax ja'k ja aagi'ñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

Nam jax ja'k joidham jir jix bhabhai'kam ka' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam

43 Ba' bɨɨx gu Jerusaleen oi'ñkam mi' pui' pup tui'ka' am nam pai' dhuuk ba ja tigia' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam joidham jix bhai' xi chu buada' gux kɨɨ'p jum duukam. 44 Ba' bɨɨx nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, joidham maa'n ñi'ook jup duuka' am, gio ba' nam cham ji chu da'dat tum a'onbagi'ñdha' gu tu' nam bia'ka'. 45 Pui' na jax jai' nam xi chu ga'rat gu ja dɨppɨra' gam jai' gu tu' nam bia'ka', mi' dhɨr ba' gu tuumiñ na jɨ'k mi buusnidha', ja maakidha' am gui' nam jɨ'k cham bia'ka' nam tu' kɨ'n tu saba'da'. 46 Gio ba' nam gammɨji maap jim jumpadat tu daanda' bhai' nam pai' gɸ' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' nam gammɨji maap tu kua'da' mu ja'p ja kiikia'am joidham jix bhai' jim taatɨt, nam gu' cham tu' gɸ'gɸrkam jum ɨlhii'ñdha' gu ja jujur am bhaan. 47 Ba' nam gammɨji pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, joidham jix ja kɨɨgalhi'ñdha' am gu ja'tkam. Ba' nabap tanoolh pɨx jup ji chɨ jɨɨ'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gui' na jɨ'k ja a'm ba tɨ tigia' guch Gɨ'kora'.

3

Na jax ja'k ba dodhia' maa'n gu maa'nkam na kax ma'mkulhi' ka'

1 Ba' maa'nnim mia duuk na pai' dhuuk jum a'jɨda' na tum daanda' bhai' na pai'r gɸ' chiop ka', ma jii gu Peegro gio gu Juan na mɨt ba tu daañim. 2 Ba' moo maa'n bhai'p daaka' gu maa'nkam bhai' na pai'r ki'ñgob ka' bhai' nam pai' pui' tɨ tɨɨtɨ'nda': Joidham jix chu Abhaar Kir, bhai' na pai' dhɨr jax mui' ji chum bapkɨda' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' dhi' jɨ' dhi maa'nkam jix ma'mkulhi' ka', ɨlhi'chdham dɨr pu cham tu oirɨda'. Ba' gammɨjɨ mi' ai'chu'nda' am nabap tanoolh, mi'm ba' daaska' ki'ñgob na sap ba' mi' bha ja taanda' gu tuumiñ gui' nam jɨ'k mui' ji baapkidha'. 3 Ba' nam pu'ñi mui' ba jiim gu Peegro gio gu Juan, nam kia'pɨx mui' bax baapkiktu'ndat mu ja'k na pai' tum daan, ba ja tɨɨ gux ma'mkulhi', ba' bhai' ba ja taan gu tuumiñ. 4 Ba' gui' mi' pɨx ji guguu mɨt na mɨt tɨɨ na mi ja'p daakat bha ja taan gu tuumiñ. Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup titda:

—¿Jix aa' ap aa jich jaduuñ nach jum makia' gu tu'?

5 Ba' gux ma'mkulhi' mi' pui' pup tu'ii', dai na bha ja nɨɨ'ñ no' mɨt moo tu' ba ji maa. 6 Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Cham ua' iñ dho gu tuumiñ nañ jum makia' gɨt jiñ jaduuñ. Ku ba' gu'm makia' iñ ji gui' nap tu' cham ɨlhii'ñdha'. Kap xi kikbo'ñ jaduuñ. Aañ ya' pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam gu Nasareet kam, nap xib dɨr ja'p ja'k ba tu oirɨda'.

7 Ba' daipu' nat pu'ñi xi chɨɨdak gu Peegro xi dhaagɨk nobi'ran gu kɨɨ'n dɨr kam xi kikbuich gux ma'mkulhi'. Ba' pu mi' jotmoda' bhai' ji o'jo'ta gu tootna'n gio gu kɸkɸɸlhi'ñ, 8 ba' am tɸ'kob tuu'nɨk mi ja'p pup kɨɨk. Jano' dɨr ba' pu bhai' ji chu oilhich, cham tu' kax ma'mkulhi'. Mi' dhɨr ba' dai nat ba ja oi gu Peegro gio gu Juan na mɨt mui' ji baap mu ja'k na pai' tum daanda', am tuu'nkim gio na xi chu daañim buiñor gu Dios. 9 Ba' bɨɨx gui' na mɨt jɨ'k ba tɨɨ na tu oirɨ gio na xi chu daan buiñor gu Dios, 10 mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x bhai'x maat na dhi'r di' gu maa'nkam gui' na kax ma'mkulhi' kat na tu taandat gu tuumiñ bhai' ji dhaakat ki'ñgob, bhai' nam pai' pui' tɨ tɨɨtɨ'nda' Joidham jix chu Abhaar Kir.

Gu Peegro na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax dhuuk dua gui' na kax ma'mkulhi' kat

11 Ba' gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, cham ka ja dadoo'ñcho gu Peegro gio gu Juan, maa'n na ja oi'ñchu' nam bha ja'p xi oipo. Ba' gu ja'tkam na mɨt ji chɨɨgɨk

nax kɨɨ' dhi' jɨ' na kax ma'mkulhi' kat, mui' mu boopok mi' jim jumaap jamɨt maa'n kap sonpan gu gɸ' chiop nam pai' ja'pni tɨ tɨɨtɨ'nda': Tootnam Bhi'ñbakɨ'ñ gu Salomoon, nam jix bhai'x ja tɨɨgim gu Peegro gio gu Juan nam mi'p tu'ii' bɨɨma'n gui' na kax ma'mkulhi' kat, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax tɨ nɨɨ'ñ. 12 Ba' gu Peegro nat ba ja tɨɨ nam mi ja'p gu'kat bhai' ba ja nɨɨ'ñ, jup ja tɨtda:

—¿Jax ku pim ba' bhai' bach nɨɨ'ñ jich jaaduñ Israel kam? ¿Ja'p jum aa' pim aa nach aach dɨɨlh pɨx bɨxchu'x chu ai'chu'n nach pu tu duñia', pui' ku chich ba' dua'ñ dhich jaduuñ na kax ma'mkulhi' kat na cham tu oirɨt, piam ku gu' panaas nach a'm tɨ nɨɨ'ñ pɨx gu Dios na chich ba' pui' tu duu? 13 Gu' dhi' matgɨm gu Jesuus ji na chich bhaankamu'n dua'ñ, gui' nar maraa'n gu ja Dios tuk guch bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gui' nar Jakob, nat gu' gɸ'kam kɨ'n dai na ba' bɨɨx aixim jix ai'chu'n na pu tu duñia'. Ba' dhi Jesuus jir di' na pimɨt jaroi' ja chia gu gɸ'gɸ'rkam nam mu'aa', gui' bo na gatuuk tɨi bax dho'ñchom kat gu Pilaato, gu' ji na pim gu' aapi'm cham jɨ'x aa' na do'ñcho'. 14 Iam chi na pim gu' jax chɨ'ya' gɨt na ba do'ñcho' gui' nar jix uañ gio nar jix bhai'kam. Aapi'm gu' dai gu tu' tu mua'kam xi chu chia nam do'ñcho'. 15 Gui' pimɨt ba' xi chu chia nam mu'aa' na kach guguuxi'ñdhat nach mi' ja'k bhɨichgɨda' jix kɨɨ' boi cha'm na pai' ja'k jup tu'ii' gu Dios. Ku gu' gu Dios giop dua'ñ ji, ba' aach bɨɨx nɨɨ'ñ dɨɨlh jich buupui kɨ'n gu dhi' pui' nat jax jum duu. 16 Gu' ba' dhich jaduuñ na ya' kɨɨk na pim nɨɨ'ñ gio na pim jix maat nar jaroi' dha', dho gu' dhi' na soi'm ɨlhdhat jix biiñak dho buiñor gu Jesuus, pui' kut ba' dua na kax ma'mkulhi' kat. Ba' dhi' pu'ñi pɨx ja'k jir jum duukam jiñ jaaduñ.

17 'Ba' aañ xib bax maat jiñ jaaduñ na pim bak pu cham maatɨt na pimɨt jax kai'ñkam tu chia ja bɨɨm gu jam gɸ'gɸ'rkam tuk nam mu'aa' gu Jesuus. 18 Gu' dhi' nat jax dhuukat pɨx pui' ja'k ba tu kuugalh ji gu Dios na jax pui' pu ba kai'chdha' bɨjɨk dɨr ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankamu'n tu a'gada', nam pu'ñi kai'chdha' na saak gatuuk pu'ñi jich a'mkam bam tulhiiña' guch Xoi'kam. 19 Ba' gu xib dai na bam aa' pɨx na pim soi'm ɨlhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ba uañchuda' gu jam ua'tulhdhara', gio ba' na ba jam tajaañdha' gui' na pim kɨ'n gammɨjɨ jix jɨjɨkgɨm bap tui'ka'. 20 Gatuuk ba' dai na gio bhai'p ba jam joochxidha' gu Jesuus, gui' nat jaroi' pu bɨjɨk dɨr bhaan tɨ tɨɨ na pu'ñir jich Xoi'kam ka'. 21 Ku ba' gu' xib jootom chakui ob bha jim ji guch Xoi'kam, dai no't bɨɨx ba tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tɨ'ɨɨk gu Dios ja a'm jim ua'rgidhak gui' nam bhaankam tu a'gimɨk. 22 Pui' na jax gu Moisees nat bhaan jim ua'rgidhak pui' tu ja a'gidhak guch bopxi kat, na ja'pni ja tɨtda: "Gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora' pui' ba tu duñia' na gatuuk jam bui dhɨr maaxilhia' maa'n gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios ja'p na jax aañ. Moo pim mi' pui' xi jimɨi na jax jam tɨɨda'. 23 Na gu' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax kai'chdha' gui' jɨ' na bhaankam tu a'ga' gu Dios, dho gu' dai na ja'k jootsa' dho gu Dios mi' dhɨr ja bui gu Israel kam ja'tkam, na gu' cham ka kɨɨgalhi'ñdha' gio na cham bhaan ka tɨ nɨɨdhidha'."

24 'Ba' bɨɨx gui' nam jɨ'k bhaankam tu a'gimɨk gu Dios jano' dɨr nat pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga gu Samuel, pu'ñi bhaan tu a'gada' am na jax ba ji chu buusnichu' gu xib. 25 Ba' dhi' pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankam tu a'gada', dho gu' aapi'm dho jam aagɨt jup kai'chdha'. Gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ja daaxdhak guch bopxi kat nat bhaan jim ua'rgidhak gu Abraam na ba' ja'pni ja tɨtda: "Bɨɨx na jɨ'x oi'ñga'n ja a'm ba tɨ nɨɨdhidha' gu ja'tkam, nam gu' mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', nam gu' pui' ja'k ba ja aagɨ'ñdha' gui' nam gatuuk ka maaxilhia' nam jir jum bopxi ka'." 26 Pui' kut ba' gu Dios aapi'm bɨɨpɨ' ba jam mattuda nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk giop dua guch Xoi'kam, na pim sap ba' ba machia' na jax ja'k jam a'm tɨ nɨɨdhidha' gu Dios na pim sap ba' cham kam ua'tulhi'ñdha' bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm.

4

Gu Peegro gio gu Juan nam ja bui ba suulhgia' gu gɸ'gɸ'rkam jum aa'ndam

1 Ba' gu Peegro gio gu Juan nam pui mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam, mi' ba ai mɨt gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ji ja baidhat am gui' nam saduseos jum tɨɨtɨ'nda' gio ba' gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' tu nuuka'nda' chiop. 2 Ba' giilhim jix bhaaktu' am, nam gu' tɨi cham aa' nam mi' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gu Peegro gio gu Juan, nam pui' ja tɨtda nam gu koi'ñga'n gatuuk duduadɨi giop baapmigia' mi' dhɨr nam pai' ka yassapka', pui' nat jax jum duu gu Jesuus nat duadɨk giop bam mi' dhɨr na pai' ka yaaspich. 3 Ba mi' pu ja da'ngɨ mɨt, gu' ji na gu' moo pu pui' bar jurnɨk ɨp, ba' cham ka aix nam tu ja a'gidha'. Ba' ka xi chu chia mɨt pɨx nam ja kuupa' mu ja'p nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. 4 Ku gu' mui' tɨ jɨɨ'ñ jamɨt ji buiñor guch Xoi'kam gui' na mɨt jɨ'k ja kai na mɨt jax tu ja a'gi gu Peegro gio gu Juan. Ba'x io'm bar mui' am gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jɨ'k jix chamaam miil jam dho moo aix gu dai chichio'ñ.

5 Ba' buimgidhak maap bam jumaap jamɨt bhammɨ Jerusaleen gui' nam jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' jai' gui' nam jɨ'k jir jix a'aixkam ka', gio ba' jai' ɨp gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 6 Gio ba' moo bɨix bhai'p ai ɨp gu Anaas, gui' nax io'm jir ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ji ja baidhat gui' nam jɨ'k jir jum maap oi'dhagɨm ka', pui' na jax gu Kaipaas tɨigim, gio ba' moo gui' na Juan jup tɨi'nka', gio ba' moo gu Alijaanru. 7 Mi' dhɨr ba' dai na mɨt xi chu chia nam mui' xi ja bai'ñxidhika' gu Peegro gio gu Juan. Ba' na mɨt pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, jup ja tɨtda am:

—¿Jax dhuukat japimɨt dua'ñ dhi maa'nkam? ¿Jarooni aa bhaankam japimɨt dua'ñ?

8 Ba' gu Peegro mui' ji ñio, na gu' gɸ' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jup ja tɨtda:

—Dho gu' ea na pim xiñ kaaya' jiñ jaaduñ, aapi'm na pim jir ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio aapi'm na pim jir jix a'aixkam. 9 Dho gu' kapbhai' na pim ya' bach chɨkka na pim jix maachim nat jax dhuuk dua dhich jaduuñ na kax ma'mkulhi' kat, 10 dho gu' jam aagi'ñdha' ich dho nam ba' jai' pui'p bax chu mat ka' gu ja'tkam bɨix nam jɨ'k jir Israel kam. Dho gu' dhi' dua dho dhich jaduuñ na kax ma'mkulhi' kat na pim jax ba nɨi'ñ, ba' aach bhaankamu'n dua'ñ dho guch Xoi'kam Jesuus gui' nar Nasareet kam, gui' na pimɨt jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa', nat Dios giop dua'ñ. 11 Ba' dhi' jɨ' dhi Jesuus pui' ji buus na jax gu jodai, aapi'm ba' ja'p jup ji bubua na jax gu bhibhi'ñbakchadam, na pimɨt mai' xi buak dhi' jɨ' dhi jodai na pim pui' ɨlhii'ñ na panaas cham tu' bhai', gu' ji nat gu' dhi' ba' pɨk gɸ'kam kɨ'n ji bii. 12 Ba' cham tu' jumaip jix jai'ch gui' na jaroi' uañchu'n gu ua'tulhdhara', nat gu' gu Dios cham tu' jumai bhai'p joot ya' dhi oi'ñga'n na jaroi' uañchuda' guch ua'tulhdhara'.

13 Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam na mɨt ji ja kɸɸk nam joidham jix bhai' xi bua nam tu a'ga gu Peegro gio gu Juan, nam gu'x maat na mɨt tɨi cham pai' tum mamtux, gio gu' gampai' tuutu'm am nam xi ja nɨi'ñ. Ba' ba ɨlh jamɨt nam jir di' gui' nam kaichgɨt gu Jesuus Nasareet kam. 14 Ba' pui' cham bhai' nam jax ka ja tɨida', gio na gu' moo mi'p kɨik ja bɨim gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, ¿jax gi dhuip ja ñiokdha' am? 15 Pui' dho ba' cham jax ji ja tɨidak giop ka xi chu chia mɨt nam alhio ka xi ja boosga' mi' dhɨr nam pai' ka tu a'gat. Dɨilh jamɨt ba' mi' ji bɨ'ɨik ma tu a'ga nam tɨim tɨ tikka nam jax ja'k ja duñia', 16 jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ja'k jix bhai' nach ja duñia' dhi ja'tkam? Nam gu' moo bɨix pui'p bax chu maat gu ja'tkam gu ya' kam Jerusaleen na mɨt dua'ñ gui' na kax ma'mkulhi' kat. ¿Jax gi dhuip ja iattulhdha' ich? 17 Ku gu'x bhai' ji nach ja soo'mchulhdha' nam ba' cham nai' bhaan ka tu a'gidha' gu Jesuus, na ba' cham gammɨjɨ pup tum a'gichgɨda' pu chu'm.

18 Ba' pui' xi kai'chimɨk am giop ba tu ja joochxi mɨt. Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' ba ai, ja ñiokdhat pui' ba ja tɨtda am nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesuus. 19 Gu' ji na gu' gu Peegro gio gu Juan jup ja tɨtda am pɨix:

—Aa dho gu' dai na pim bɨipɨ' xim ga'ngada' dhoñ jaaduñ no' moox kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios nach aapi'm tu' ka'm jam nɨi'ñdha', ka' ba' gu' gui' na jax ja'k jich jurtudidha'. 20 Dho gu' aach cham ji nach jich gu'nguxi'ñ nach moo cham jup ka ji chu a'ga' gu pui' nach jax ja'k nɨidhimɨk gu Jesuus nax bhai' xi chu buimɨk gio na jax ja'k xi chu a'gimɨk.

21 Ba' giilhim jix bhaakut pɨx ja kai mɨt gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam gu pui' na mɨt jax chɨi. Ba' tɨi bax ja tulhiiñchudam kat am, gu' ji nam gu' cham bia' nam jax ji chɨ'ji ja tulhiiñchuda' gɨt, nam gu' bɨix pɨx tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios nam xi ja kɸɸ, nam jix bhai' jim taatɨt nat dua gui' na kax ma'mkulhi' kat. Pui' dho ba' cham jax ji ja doodak ba ja joot jamɨt nam ba jimia' mi' dhɨr. 22 Ba' gui' nat joidham dua na kax ma'mkulhi' kat, bia'ka' jɨ'k gook oo'm oidha'.

Nam ba tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

23 Ba' na mɨt pai' dhuuk xi ja do'ñcho gu Peegro gio gu Juan, pu sɨlh jii mɨt mu ja'k ja bui gui' nam pui'p tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nam jax ja tɨtda gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam jir jix a'aixkam ka'. 24 Ba' na mɨt pai' dhuuk tɨimo nam pu'ñi xi chu ja a'gidhimɨk, ma tu daanɨ mɨt bɨix maap buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Aapi'ch Gɨ'kora' na pich jup duu dhix dhaam, gio ba' dhi dɨbɨir, gio ba' gu suudai' na nai' suu'n bɨix kap na jɨ'x jir oi'ñga'n, gio ba' bɨix na jɨ'k tu' ya'x chu jai'ch bhaan dhi oi'ñga'n, 25 na pich pui' ja'k jurtudak gu Dabii kɨ'n gux Dhuudu' kam jix Uañ jum Ii'mda' nat ba' pui' ja'k tu ua'nak mi u'uan ta'm na ja'pnim kai'ch:

¿Jax kum ba' dai nam bhai' ji bhaaku' gu
ja'tkam,
gio nam cham ja matda' ɨr tu a'gichu'nda'
nam jax ja'k tu duñia'?

26 Pui' na jax gui' nam jix io'm gɸ'gɸrkam kɨ'n
daraa ya' dhi oi'ñga'n,

gam gui' nam cham pɨk gɸ'gɸrkam kɨ'n
daraa,
maap ba tu a'ga mɨt nam jax ja'k dui
tu soo'mdha' na ba' cham jaroi'
bhaankam ka tu a'gada' guch Gɨ'kora'
gio gui' nat bhaan tɨ tɨɨ,
na saak bha jootsa' ya' dhi oi'ñga'n.

27 'Dho gu' pui' dho ji chu buus nat gu
Eroodis bɨɨma'n gu Poonsio Pilaato, gio ba'
ja bɨɨm ɨp gu Israel kam ja'tkam, gio ba'
gui' nam cham jir Israel kam, ya' maap jim
jumpadak jamɨt na pai'r Jerusaleen mua
gum tujuandam tuk gui' nax io'm jir jix
uañ, gui' na pich pu bɨjɨk dɨr bhaan tɨ tɨɨ na
saak gatuuk pu'ñich a'mkam soi'm duñia'
nam mu'aa'. 28 Ba' dhi' pu'ñi ja'k dooda
mɨt nap jax pui' pu ba kai'chdha' bɨjɨk pai'
dhuuk dɨr na saak gatuuk pu'ñi ja'k ba tum
kuugalhdha'. 29 Ba' gu xib dai nach a'm bam
aa' nap jich ñuukdaidha' nam ba' cham jax
jich dhooda' gui' nam jaroi' xich bhaamki'ñ,
gio ba' nap pui' tu duñia' nach cham ji chot-
donɨt nai' tu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux
bhai'm kai'chdham jum ñi'ook. 30 Gio ba'
nap pui' ja'k jup tu duñia' nach ja dudu-
adhi'ñdha' gux kako'kkam bhaankamu'n gu
Jesuus gui' nar jum mar, gio ba' na bɨix
aixim jix bhaai'n ka' nach pu tu duñia' gux
kɨɨ'p jum duukam. Ja'pni daipu'.

31 Ba' na mɨt pai' dhuuk tɨɨmo nam xi
chu daañɨmɨk, pɨx am tum gi'nduki mi' nam
pai'p tu'ii', bak gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda' nat ja a'm bam tajaa bɨɨx jɨ'ma'n.
Mi' dhɨr ba' dai nam cham ji chotdonɨt tu
a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu
Dios.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam jɨ'k tɨ
jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

32 Ba' bɨix gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor
guch Xoi'kam, maa'n nam jax jum aa'nda'
gu ja jujur am bhaan, sia kum gu' tɨir mui'.
Ni jaroi' maadɨt ku am jix chu da'da' gu
tu' nam bia'ka', nam gu' pui' ilhii'ñdha' nar
ja bɨix ga'n ka' pɨx. 33 Ba' gu noonbi'ñ
guch Xoi'kam gammɨjɨx io'm bhaan xi chu
ja a'gi'ñdha' am gu pui' nat jax ja'k jum
duu dɨilh guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk
duadɨk giop bam. Ba' gu Dios pui' xi chu
duu nam bɨix pɨx bia'ka' gu tu' na ja a'm jum
aa'nda'. 34 Ba' cham jaroi' maadɨt bhaan
jum aa'nda' gu tu', na gu' jai' dhɨt gui' nam
bia'ka' gu dɨppɨr xi chu ga'rat am, piam tu'
na pɨx no'm bia'. Ba' gu tuumiñ na jɨ'k mi
buusnidha', 35 ja maakidha' am gu noonbi'ñ
guch Xoi'kam nam ba' gui' mi' dhɨr jup ja
maakidha' gui' nam jɨ'k cham bia'ka' nam
tu' kɨ'n tu saba'da'. 36 Pui' na jax maadɨt gui'
nam jir bopxi'ñ gu Lebii, Josee tɨɨgim, nar
mu ja'k kam ka' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Chipre, gui'
na mɨt Bernabee ja'k ji chɨɨtgɨk gu noonbi'ñ
guch Xoi'kam, na ja'p kai'ñkam jup jum
kai'ch: Gui' na ja guguuxi'ñdha' gu ja'tkam.
37 Ba' dhi' jɨ' dhi maa'nkam nat pu'ñi ma
tu ga'ra gu dɨrbaga'n na bia'kat ja maa gu
tuumiñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' nat
jɨ'k mi buus.

5

Na mɨt jax ja'k jum ua'tulhdhak gu
Ananiiyas gio gu Sapiira

1 Ba' moo maa'n gu maa'nkam Ananiiyas
tɨɨgim pui'p ma tu ga'ra gu dɨrbaga'n bɨɨma'n
gu bɨnga'n Sapiira tɨɨgim. 2 Gu' ji na mɨt gu'
maa'n ñi'ook xip duuk daim bɨpnagɨm, jai'
xi bi'aak jamɨt gu tuumiñ gui' nat jɨ'k mi
buus na mɨt tu ga'ra. Jɨ'k pɨx ba' xi u'uuk
ba jii gu Ananiiyas nat ba ja maakim gu
noonbi'ñ guch Xoi'kam. 3 Gu' ji na gu'p tɨtda
gu Peegro nat pai' dhuuk tɨi ba maa:

—¿Jax ba' jiñ jaduuñ Ananiiyas kut ba'm
jur am ji baakik gu ja'ook pui' ja'k jum jur-
tuda nap ba' bha jimɨi ya' iatgidha' gux Dhu-
udu' kam jix Uañ Ii'mda', nap pui' kai'chim
na pimɨt ja'kbui' kɨ'n pɨx ga'ra gu jam dɨrba'
na pich jɨ'k ya' ba aich dhi tuumiñ, sia ku
pimɨt jai' xi bi'aak? 4 Dho gu' cham jax
jup bua't dho no'p moo pu cham jax jup
ji kai'chidhat ya'p ba aichdha' gɨt sia gu
ja'kbui', na gu'r aapi'm dɨilh ga'n gu dɨbɨɨr
na pimɨt ga'ra. Cham jax bua't sia pim jax
bua gu jam tumñi' na pim jax ɨlhii'ñdha'.
Gu' ja'pji nap moo pui'p kai'chim ji nar
bɨixi'ñ nat ba' bhaan cham am ka gɨi, na gu'r
ua'tulhdhara'. Na gu' cham tu' gu ja'tkam
na pich ya' ba ja iatgi, gu' gu Dios ji.

5 Ba' nat jax pui' jɨ' tɨɨ'n gu Peegro, mi
ja'p iarɨk pu gan ji muu gu Ananiiyas. Ba'
giilhim jix chooto'n jamɨt gui' na mɨt jɨ'k pui'
ba tɨ kai. 6 Ba' jɨ'kchi gu biipibop xi bhiibgak
ba yaaspam jamɨt gu tukga'n gu Ananiiyas
kat.

7 Ba' moo ja'xpɨx mi'p ba ai gu Sapiira
bɨnga'n gu Ananiiyas kat, pu cham maat no'
tu' jax jup jum bua. 8 Ba' bhai' ji chɨkka gu
Peegro no' moor sɨlhkam na mɨt ja'kbui' kɨ'n
pɨx ga'ra gu ja dɨrba', jup tɨtda:

—¿Jɨr sɨlhkam aa na pimɨt ja'kbui' kɨ'n pɨx
ga'ra gu jam dɨrba' na jɨ'k ba aa' gum bɨɨna'?

Ba' gui' maa'n na jɨ'k jup aa', jup kai'ch:

—Jɸɸ', ja'kbui' kɨ'n pɨx dho.

9 Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup tɨtda:

—¿Jax ba' ku pimɨt ba' maa'n ñi'ook jup
duu daim bɨpnagɨm na pim ba' pu'ñi ya'
ji ɸɸji iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda'? Na gu' tɨi cham jir kɨɨ', na gu'r
ua'tulhdhara'. Kani nam muni dhɨr bhai'
ba jiim gui' na mɨt bhɨɨk gum bɨɨna' na mɨt
yaaspapuk. Ba' xib aap jup jum bhɨika' am
nam jum yaaspapu'.

10 Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tɨɨ'n gu Pee-
gro, mi ja'p taa'ban ji iarɨk pu gan ji muu
ɨp gu Sapiira. Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' ba

ai gu biipibop, mi' pix ji chii mit na muukix kam mi ja'p kaat. Ba' ma bhiik jamit ip na mit yaaspam mi' dhir ja'p sonpan na mit pai' yaas gu binga'n. 11 Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ji'k ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, giilhim jix chooto'n jamit, gio gu jai' ba pui' ip na mit ji'k pui'p ba ti kai.

Nam jax ja'k joidham jix bhai' xi chu buada' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

12 Ba' bha ja'p ji oipot Jerusaleen gu noonbi'ñ guch Xoi'kam joidham jix bhai' xi chu buada' am ja bui gu ja'tkam nam jax ja'k cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam sap ba' ji chiigii ba ti jii'ñdha' nar silhkam gu pui' nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gio ba' nam gammiji ba jim jumpada' biix nam ji'k ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam tu daanda' bhai' gɸ' chiop, maa'n kap nam pai' pui' ti tiiti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Salomoon. 13 Ba' gui' nam ji'k chakui ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam cham jix ja bintam ka' am, sia kum gu' tiix ja kiigalhi'ñdha'. 14 Ku gu' gatuuk siamri pix ja'x ji chi jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gam u'uub. 15 Mi' dhir ba' dai nam ja boosgaidhat mu ja'p ba ja darsaim gux kako'kkam biix ba'bhak soosnap bhaan gu bapakxidhara', nam pui'm aa' na jai' ja a'm bhiiya' gu ikgiga'n gu Peegro na pai' dhuuk bha buusnia' nam sap ba' pu duduadhia'. 16 Gio ba' jai' mui' bhai'p aajidha' am Jerusaleen gu ja'tkam gui' nam mu ja'p ji'dilh oi'dha'ka' ji ja ua'dat am gux kako'kkam, jai' dikoo pix ji dhuduatu' am na ja a'm jup tui'ñgidat gu cham kikii' i'ii'mda'. Ba' biix ja dudua'ñdhidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jix kikii' dho gu' ba jimia' am.

Nam ba ja kuupa' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

17 Ba' gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji bhaam ja biim gui' nam saduseos jum tiiti'nda'. 18 Ba' bhai' pu ja da'ngik ja kuu mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' nam pai' pu ja kukpada' gu ja'tkam. 19 Gu' ji nat gu' tukaa' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhai' ji ɸɸk biix kap tu kukpio' gu kiki'ñgob, ba' xi ja boosgak jup ja titda:

20 —Ea na pim moo giop mui'p jimia' mu chiop, mi' pim xi gu'kii ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba'x bhai' ba tu ja jimda' gammiji.

21 Ba' gui' pui'p jum duu mit na jax ja titda gu nobii'ñ gu Dios. Kabuimuk jamit mu ji baapkik chiop bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.

Ampik na gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ja biim gui' nam ji'k maap jix bhai'm daa'nka', kia'pix nai' ja'p ka tu ja joochxi'ñ am nam bhai'm jumpada' biix gui' nam ji'k jir jix a'aixkam gu Israel kam, nam sap ba' maap bhai' ja iattulhdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, nam gu' pu cham maat no' mit jup ba bubua. Ba' na mit pai' dhuuk biix bhai' bam jumaap, xi ja joot jamit gu o'rosiiris nam ja bai'ñpu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mu na mit pai' ka ja kuupak. 22 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk mu ji ɸɸk xi kukpio'kak miji ja'p tii xi chi ninii'ñ, chaam pai' tu jai'ch am mi' na mit pai' ka ja kuupak. Pui' dho ba' gu' giop ba jii mit na mit ba ja aa'ñdham gui' na mit jaroi' mu ja joot, 23 jup ja titdaim am mu ji ɸɸk:

—Cham pai' tu jai'ch am gui' na pimit jaroi' tii much joot nach ja bai'ñpu'. Tii mi' pu kuukup gu kiki'ñgob na chich jax mu ai, gio gu sandaarui'x mi' tii pu guguuk am ip nam tu nuuka'n.

24 Ba' nat pui' ji' ja kai gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu jai' nam pui'p jir gɸ'gɸrkam, gio ba' gui' nar ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu nuuka'nda', nai' tii pup jum ti tikka am na mit jax ba'm duu gui' na mit bhai' ka ja kuupak. 25 Ba' moo jano' bhai'p ba ai maa'n gu maa'nkam, na jax jim jup ja titda:

—Gui' na pimit saak ja kuu, mu chiop ji gu'kat tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam.

26 Ba' nat jax pui' ti kai gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' chiop tu nuuka'nda', mu dai'bus nat ja gaagam xi ja baidhak gu o'rosiiris tugi'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk ba ja tii, jix bhai' pix ja tiidak ba ja baidhak jamit, nam gu'x ja iibhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' bhaakui mi' ja ma'yasa' joodai ki'n no' mit mi ja'p ba ji ja gibiimi ja nii'ñchudat. 27 Ba' pu silh ja bai'ñchu' am mu ja'k nam pai' jumpax gui' nam jix bhaak. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, bhai' ji ja ñiok gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

28 —Gi nach jup jam titda na pim cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesuus. Aapi'm gu' biix kap ba tiimo na ji'x jir Jerusaleen na pim tu a'gimik, na pim jix aagit nam jich bhaamkidha' gu ja'tkam na chich tu chia nam mu'aa'.

29 Ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam mui' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—Dho gu' ja'pji na gu'ch a'm jum aa' nach tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios, cham tu' gu ja'tkam. 30 Ba' dhi' dhi Dios jir di' nam jaroi' daanit guch bopxi kat, jir di' pix ip nat giop dua'ñ gu Jesuus gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. 31 Mi' dhir ba' dai nat ba baidhak jix dhaam ja'k, sonpan kii'n dir ja'k ba' chia na daaka'. Gio ba' nat gɸ'kam ki'n dai na ba'x bhaai'n ka' na tu uañchu'nda' gu ua'tulhdhara', na ba' pu'ñi

duuk ba ja uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam no'm mi' pui' ba jiim na jax jix aa'. 32 Ba' aach jix bhai'x maat gu dhi' pui', na gu'ch mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nat ja a'm tajaa gu Dios biix nam jɨ'k tu' ka'm nɨi'ñ, gio dɨilh jachich jup tɨi nat jax jum duu gu Jesuus na ya' xi oilhimɨk.

33 Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mɨt gu gɸ'gɸrkam, mi' dho gu' bax ja koodak am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. 34 Gu' ji na gu' moo ampɨk mi'p tu'ii' ja bui maa'n gu pariseo, Gamalial tɨigim, na sap jix mat ka' gu ñioˈkiˈñ gu Dios, gio nam biix pix tu' ka'm nɨi'ñdha' gu ja'tkam. Ba' dhi' jɨ' dhi Gamalial jotmoda' nat jax kɨkbo xi chu chia nam alhio mi' dhɨr ka xi ja bubuaxdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. 35 Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda gu gɸ'gɸrkam nam mi'p tu'ii':

—Ea xib japim ba' xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam nañ ja'p xi jam tɨidam, na pim chakui ja juanda' dhi ja'tkam, na pim biipi' ka xim ga'ngada' no' moor am na pim ja kooda' ka' ba' gu' cham. 36 Na gu' na pim jax bax maat jia nat jax jum duu gu Teudas kat jano' nat pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, na tɨi gɸ'kam xim ɨlhii'ñdha', ba' mui' ba kaichgɨt am, jɨ'k gook mambhɨix oo'm aixim. Ba' na mɨt pai' dhuuk mua, nai' pix jɨ'dilh jii mɨt, pu ampix ji chu juu dho gu'. 37 Gio ba' moox io'm xib pa' ɨp, na pai' dhuuk ja daasaidha' gu ja'tkam gu gɸ'kam Rooma kam, pu'ñi bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu Juudas kat gui' nar Galilea kam kat. Ba' tɨi jɨ'k jup ba kaichgɨt am, gu' ji na mɨt gu' gatuuk ampix mua, ba' gu ja'tkam tugi'ñ nai' pix jɨ'dilh ji jii mɨt, pu ampix ji chu juu ɨp pui'. 38 Nañ ba' kɨ'n jup jam tɨtda jiñ jaaduñ na pim cham ja juanda' dhi ja'tkam, nach gu' cham maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu a'ga. Na gu' no'm ja'p pix pui' ja'k tu a'gada' gɨt, ¿cham aa gu' jɨ'x pix juugɨt pui' ja'k jup tu a'gada' am gɨt, mi' dhɨr pu nai' ampix ji chu jugia' gɨt na mɨt jax bam duu gu jai' gui' nañ jaroi' ba ja aa'? 39 No' gu' dhi' gu Dios pui' ja'k ja jujurtu'n nam tu a'ga', dho gi gu' pu ni jax dhui ji ku pim cham jɨ'xkat ja soo'mchulhdha', sia pik nar jax ka' gɨt. Moo pim xim ga'ngada' nañ jax jam tɨtda. Cha'pim maa'n na pim jix bhaak ka', jaiñ no't gu' jax dhuukat buiñor gu Dios ja'k ji chu buus.

Ba' gu gɸ'gɸrkam mi' pui'p jii mɨt nat jax ja tɨi'n gu Gamalial. 40 Dai na mɨt xi chu chia pix nam ja bai'ñpui xi ja gɨi'bia' chipliin kɨ'n gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt xi ja soo'mchulhdhak ba ja joot nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesuus. 41 Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mi' dhɨr jup ba jii mɨt ja bui gu gɸ'gɸrkam joidham jix bhai'm taattugɨt, nam gu'x maat na gu Dios pui' ja'k jix aa' nam jum tulhiiñdha' bhaankamu'n gu Jesuus. 42 Ba' gammɨjɨ cham ɨikix ka' nam tu a'gada' bhai' gɸ' chiop gio mu ja'p kikcham, nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Jesuus jich Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi gatuuk bha jootsa'.

6

Gu noonbiˈñ guch Xoiˈkam nam puiˈ ba tɨˈyaˈ na cham jir am kaˈ noˈm cham ka tu aˈga gux bhaiˈm kaiˈchdham ñioˈkiˈñ gu Dios

1 Gu' ba' nam gu' jano' pix ji mui'dhidha' gui' nam tɨ jɨi'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam, ba' jai' dhɨt dhi' jɨ' nam ba tɨ jɨigi'ñdha' nam griago ñi'ook kɨ'n tu a'gada', pui' ba ja tɨtda am gui' nam ebreo ñi'ook kɨ'n jup tu a'gada' nam sap cham pɨk bhai' tu ja maakda' gu dɨ'dilhdhɨm u'uub gui' nam pui' griago kɨ'n jup tu a'gada'. Ba' pui' ja tɨtda am jia nam sap siamri jix bhai' xi chu ja maakat gu tu' nam ja onbagi'ñdha' gammɨjɨ nabap tanoolh. 2 Ba' jai' dhɨt dhi' jɨ' nam ebreo ñi'ook kɨ'n tu a'gada' nam jir di' gu mambhɨix daman gook noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' tu ja joochxi mɨt biix nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' maap jum jumpadai xi chu a'gai maa'n ñi'ook jup duñia' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui'. Ba' na mɨt pai' dhuuk biix maap bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi mɨt, jup ja tɨtda am:

—Aa dho gu' aach ja'p kai'ñkam tu jam joochxi dhoch jaaduñ nach xi jam aa'ñdham nach aach cham kach gu'nguxi'ñ nach jam palhbui'ñdha' nach jix bhai' jam buada' nach tu jam maakda' gu tu', nach pui' cham pɨk bhai' tu jam maakda' jai' dhɨt, nach gu' aach nai' ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ gu Dios, nat gu' pui' ja'k jich a'm ba tɨ tɨi. Ba' cham jir am no' chich moo cham jup ka ji chu a'ga. 3 Ba' aach pu jam tɨtda na pim jai' xi ja gaagai gui' nam jaroi'x bhai' jam buada'ch jaaduñ, nam tu jam maakda' gu tu' na jam a'm jum aagaidha', ya' aapi'm dɨilh jai' dhɨt na pim jɨ'k tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam aixka' jɨ'k xi jum gook ja'tkam, gio nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam jir jix chu mamatdagɨm ka', gio ba' na gɸ' ja a'm tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach ba' pui' ja'k ya ja darsa' aapi'm jam bui nam jich a'mkam jix bhai' jam buada', 4 nach aach gu' moo nai' ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ gu Dios, gio ba' dai nach ka xi chu daanda' buiñor ja'k jam a'mkam biix na pim jɨ'k tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

5 Ba' biix pix pui' ji chɨi mɨt na sap jir am gu pui' nam jax kai'ch gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' moo bhai' ji aa mɨt gu Teeban, na gu' sap dhi'x io'm jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, gio sap na gɸ' bhaan tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Mi' dhɨr ba' gu Piliip bhai'p ji aa mɨt, gio ba' gu

Prookoro ɨp, gio ba' gu Nikanoor ɨp, gio ba' gu Timoon ɨp, gio ba' moo gu Parmeenas ɨp, gio ba' Nikolaas ɨp gu Antiokiiya kam, gui' na jai' pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. 6 Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba ja baidhak mu ja'k ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' gui' dai na mɨt bhai' xi ja da'ngɨk ja moom am ma tu daanɨ jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

7 Ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jix io'm pɨx mɨk ja'p jim kɸɸjidha'. Ba' mui' ja'tkam pɨx ja'x jup ji chɨ jɨi'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen, ba'x io'm mui' ba aixka' am. Daman gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam jai' pui'p xi chɨ jɨi'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam.

Nam ba dagia' gu Teeban gux a'aixkam jum aa'ndam

8 Gu' ba' na gu' gu Dios bhaan tɨ nɨi'ñdha' gu Teeban, ba' joidham jix bhai' xi chu buada' gux kɨi'p jum duukam ja bui gu ja'tkam nam tu' cham jɨ'xkat pai' pui' tɨ nɨidhat, nam ba' bhaan jix mat ka' nar sɨlhkam gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha'. 9 Gu' ji na mɨt gu' jai' dhɨt gu Israel kam ja'tkam nam mu ja'p tu chiopi' ka' dɨlhkob ja'k, gui' na mɨt ja do'ñcho nam tu ja juantudimɨk pui' pɨx cham ja namkidhat, giilhim bhai' ji bhaak jamɨt dhi' jɨ' ja bɨim gui' nam mu ja'k oi'ñka' Sireene, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' Alijandriiya, gio ba' jai' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dɨbɨir, gio ba' moo gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Aasia bhaan jup bipio' gu dɨbɨir. Ba' dhi' bɨix bhai' ji ñiokbo mɨt buiñor gu Teeban. 10 Ku gu' dɨilh gui' am cham bhaai' ji nam jax ja'k xi chɨtdada' gɨt na ba' cham ka tu a'gada' gɨt, na gu' gui' giilhim joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga nam xi kɸɸ, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mattu'n na jax ja'k tɨ'ya' na tu a'ga'. 11 Ba' pui' ma ja umua' mɨt ja namkidhak jɨ'kchi gu ja'tkam nam sap ja iatgi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pui' ja tɨtdaidha', na sap pui' kai'ch gu Teeban na pur cham tu' gu gɸ' chiop bhai' nam pai' tu daanda' gio gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka'. 12 Ba' nam pai' dhuuk mu ja'p ba ja iatgidhim gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamɨt dho gu', pui' na jax gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Bhai' dho gu' pu daa mɨt gu Teeban, mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba baidhak mu ja'k na pai' tum a'gada' gu gɸ'gɸrkam ja bui. 13 Jai' mɨt jup xi ja umua'ñdhak gui' nam iattulhdha' gu Teeban, sia kum gu' tɨi cham kɸɸ no' moo pui' kai'ch piam ku gu' cham. Ba' na mɨt pai' dhuuk bɨix maap xim jumpadak bhai' ji chu a'ga, mui' ji ñio mɨt dhi' jɨ' na mɨt jaroi' ja umua', jup kai'ch am:

—Dho gu' aach pui' kɸɸkɸ' ji dhi maa'nkam na gammɨjɨ pui' kai'chdha' na sap pur cham tu' ya' dhi gɸ' chiop gio ba' gu pui' na jax ja'k tu aagix nach tu jimda', 14 na pui' kai'chdha' na sap gu Jesuus Nasareet kam ka iara' dhi gɸ' chiop, gio sap ba' na maakam tu daasa', cham tu' sap pui' ja'k ka tu jimda' ich nat jax ja'k tu daasak aach jich bui gu Moisees.

15 Ba' nam bhai' xi ñɨi'ñ gu gɸ'gɸrkam gio ba' bɨix gui' nam jɨ'k mi' daraa, ja'p tu'm tɨ nɨi'ñ gu Teeban nam jax chu'm tɨ nɨi'ñ gu noonbi'ñ gu Dios.

7

Na jax ja'k ba tu ja a'gidha' gu Teeban gu gɸ'gɸrkam jum aa'ndam

1 Ba' gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam xi chɨkka gu Teeban no' sap moor sɨlhkam nam jax chɨtda gu ja'tkam ka' ba' gu' cham.

2 Ba' gu Teeban mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ bɨix na pim jɨ'k ya'p tu'ii'. Ja'pjaniñ kai'ñkam pɨx jup kai'chdha' aañ nat gu gɸ'kam jich Gɨ'kora' Dios buiñor jum maaxdhak guch boxii kat Abraam jano' na mu ja'k ka kioka' Mesopotaamia, bɨipɨ' dɨr na ba' moo ba kɨichmɨra' mu ja'k Araan. 3 Ba'p tɨtda jia jano' jɨ' nat buiñor jum maax: "Jimia' ap maa'n kap nañ pai' tum aagi'ñdha'. Ya' pui' ba tui'ka' dhim dɨrba' gio dhim jaaduñ." 4 Ba' gu Abraam mi' dhɨr Kaldeeya jup ma jii jia, mu ja'k ba' pu kiicham Araan. Ba' mɨkkat jup ma muu ɨp gu taata'n kat. Mi' dhɨr ba' gatuuk bha ja'k jup joot gu Dios gu Abraam ya' dhi dɨbɨir ta'm na pim pai' oi'dha' gu xib aapi'm jiñ jaaduñ. 5 Ku gu' cham pai' iam xi iimchudak ji na pai' ba' bhaan ji bi'ya' gɨt gu Abraam, sia na mi' tɨ kiisap ka' gɨt maa'n toona'n kɨ'n. Ku gu' siamri pui' tɨtda ji na gatuuk iimchuda' na ba' ja a'm ji bi'ya' gu bopxi'ñ na pai' dhuuk ba mukia', sia ku gu' jano' tɨi chakui tu maamar ka' gu Abraam. 6 Gio ba' nap tɨtda ɨp jia gu Dios gu Abraam nam sap gu bopxi'ñ mi' dhɨr maakam ja'k jimɨi oi'ñchapu' ja dɨrba' am ja'k gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka'. Ba' dhi' jɨ' dhi ja'tkam bhai' ji ja tulhiiñchuda' am nam mi' bhai' ji ja chiñia' nam tu ja juañxidha' maakob jix cha'tmam oo'm oidha' juugɨt. 7 Ku ba' gu'p tɨtda ɨp ji gu Dios na sap pui'p ja tulhiiñchuda' gui' nam tu ja juantu'nda', mi' dhɨr sap ba' dai nam bha jimɨi ya' ja'k ba tu daanda' buiñor. 8 Gio ba' na mɨt maa'n ñi'ook jup duu gook dɨt gu Dios gio gu Abraam, na pui' tɨtda na sap ja matgilhdhidha' gu a'aalh chichio'ñ gui'

nam jɨ'k kia'pɨx maaxilhidha' na ba'x maatɨ' ka' nam jir Israel kam ka'. Pui' kut ba' xi jum baik tanoolh kɨ'n ba matgilhchuda nat pai' dhuuk maaxir gu maraa'n Isaak. Mi' dhɨr ba' gu Isaak pui' ja'k jup duu ɨp gu maraa'n Jakob nat pai' dhuuk ba maaxir. Gio ba' gu Jakob mi' dhɨr pui' ja'k jup dunaak ɨp bɨɨx gu mambhɨɨx gook maamra'n gui' na mɨt bhaan dɨr mui'dhak gu Israel kam ja'tkam.

9 'Ba' dhi' jɨ' nam jir maamra'n gu Jakob nam jir jich bopxi kat, bhaamkidhak ga'ra mɨt gu ja xiku' Josee, mu ja'k jamɨt ba' baidhak na pai'r Ejipto. Ku gu' gu Dios gammɨjɨ bhaan tɨ nɨidhidha' ji gu Josee, 10 ba' joidham jix bhai' tu jimda', pui' na jax nax chu matda' ka', gio ba' nat jix kɨɨgalhdhak gu Paraoon gui' nar gɸ'kam kat mummɨ Ejipto. Ba' gɸ'kam kɨ'n daasak gu Josee na jɨ'x jir Ejipto, gio ba' mi' na pai' daaka' gu gɸ'kam.

11 'Ba' gatuuk bhai' bhiogi' ji jii bɨɨx kap na jɨ'x bhaan bipio' gu Ejipto dɨbɨɨr, gio ba' ya ja'p na jɨ'x jir Kanaan. Ba' guch bopxi kat cham ka bia'ka' am nam tu' jugia'. 12 Ba' nat pai' dhuuk pui' ba tɨ kai gu Jakob na gu tiriik jix jai'ch mummɨ Ejipto, mui' ma ja joot gu maamra'n gui' nam jir jich bopxi kat nam tu taañpu'. Ba' dhi' na mɨt mu jimɨɨk, kia'pɨx jir maa'nnim ka'. 13 Ba' gatuuk na mɨt gio mui'p jii, dho gi ba' ba ja aagi'ñ ji gu Josee gu jajaa'nni'ñ na dhi'r di' gu ja xiku' gui' na mɨt ga'ra bɨɨpɨ' dɨr. Jano' ba' ba maat gu Paraoon nar pa ja'k kam gu Josee. 14 Mi' dhɨr ba' mɨkkat dai nat ba tu joot gu Josee nam bai'ñpu' gu taata'n Jakob mu ja'k Ejipto, gio bɨɨx ɨp gui' nam jɨ'k jir jum maap oi'dhagɨm nam aix baik oo'm daman mambhɨɨx pup gio ba' jix chamaam pup. 15 Ba' dhi' pu'jani dhuukat mu ja'k kiokat gu Jakob na pai'r Ejipto. Mi' ba' pu muu jagɨ'tak, gio gu maamra'n ba pui' ɨp gui' nam jir jich bopxi kat. 16 Dai ba' gu ja tutku' ja u'uuk jamɨt mu ja'k na pai'r Sikeem na mɨt ja yaaspam mi' nat pai' saba'dak gu Abraam gu dɨbɨɨr na mɨt mi' ga'lhidhak gu mi' kam Sikeem, nam jir maamra'n gu Amoor tɨɨgim.

17 'Gu' ba' na pai' dhuuk bam kuugalhdhim gu pui' nat jax ja'k tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, jix io'm pɨx ji mui'dhim am gu Israel kam ja'tkam mi' na pai'r Ejipto. 18 Ba' jano' jumai gɸ'kam kɨ'n mi' ba dai mɨt gu Paraoon mi' na pai'r Ejipto na pu cham maatɨt gu Josee. 19 Ba' dhi' dhi gɸ'kam jia bhai' buam pɨx ji ja dooda guch bopxi kat, gam na ja chianda' nam mai' ja iabuidha' gu chichio'ñ ja maamar gui' nam jɨ'k kia'pɨx maaxilhidha' nam sap ba' ko'iidha' nam cham ka mui'dhidha'. 20 Ba' jano' jɨ' kia'pɨx ba maaxir gu Moisees, ba' dhi' dhi alhii gɸ'kam kɨ'n jix kɨɨgalh gu Dios. Mi' ba' pu gɨ'lhdhidha' am gu gɨ'korga'n ja ki'aam baik masaa'n juugɨt. 21 Gatuuk ba' na mɨt pai' dhuuk ba ɨxchu mu ja'p gampɨx, mi' ba tɨɨ gu ubii maraa'n gu Paraoon. Ba' xi bhɨɨk mu ja'k kia'mi'ñ, mi' ba' gɨ'lhdhidha' ja'p na dɨɨlh maraa'n. 22 Ba' dhi' pu'ñi dhuukat jai' pui' ja'k jup jix chu maatɨt gu Moisees nam jax ja'k jix chu mat ka' gu Ejipto kam ja'tkam, ba'x ai'chu'nda' na jax ja'k tɨ'ya' gio na pu tu duñia' jax ña ilhii'ñdha'.

23 'Ba' na pai' dhuuk ba bia'ka' gu Moisees gu gook oo'm oidha', ma ja paxiaram gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax oi'dha'ka'. 24 Gu' ji na gu' na mu ja'p ka jim, ba tɨɨ maa'n gu Ejipto kam maa'nkam na mu ja'p gɨbchu' maa'n gu Israel kam maa'nkam. Ba' gu Moisees mu jimɨɨk ma palhbui gu Israel kam, xi mu'aak gu Ejipto kam maa'nkam ba jii. 25 Gu' na tɨɨ ja'p jum aa' ji gu Moisees nam gɨt ba machia' gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam na dhi'r di' na ja palhbuidha' bhaankamu'n gu Dios, gu' ji na mɨt gu' pu cham maat ni jɨ'x. 26 Ba' buimgidhak na gio mu ja'p jup ba jim gu Moisees, ba ja tɨɨ ɨp nam mu ja'p jum gɨgɨbchu' gook gu dai Israel kam ja'tkam. Ba' na tɨix aa' gu Moisees nam gɨt cham jum kokdada', mu jimɨɨk tɨɨ xi ja soo'mchulh, jup ja tɨtda: "¡Cha'pim jum kokdada', na pim gu' moor jum jajaa'nnim!" 27 Gu' ji na gu' gui' na pɨk mi' gɨbchu' gu ja'nni'ñ mu ja'p xi ñu'ya gu Moisees, jup tɨtda ba' moo: "¿Jaroo gɸ'kam kɨ'n jum dai ya' aach jich bui kup ba' bha ja'k puch chɨtdaim? 28 ¿Ka' gu' ya' ba xiñ mu'aam ap aa ja'p na pich jax mua takaab gu ya' kam Ejipto?" 29 Ba' gu Moisees nat jax pu'ñi kai, pu jimɨiñño mi' dhɨr maakam ja'k, mu ja'k ba' pu bhɨi na pai' bhaan bipio' gu Madian dɨbɨɨr. Mi' ba' pu ji kiicha bɨɨma'n maa'n gu ubii, gook jamɨt ba' ja tɨɨgɨk gu a'aalh.

30 'Ba' gatuuk jix io'm mɨkkat nat gook oo'm oidha' bap duu, na mummɨ ja'p ka oirɨ gu Moisees na pai'r gampɨx jix chu gak kɨr amuub mi' na pai'r oidha' ta'm Sinaii tɨ tɨɨgim, mi' bam maax buiño maadɨt gu nobii'ñ gu Dios na ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tai na bha ja'p pɨx nammɨ kɨkka na mɨɨjim bhaan gux bii u'uux. 31 Ba' gu Moisees mi' kɨɨkat mui' pup tɨ nɨi'ñ bha ja'p na pai' mɨɨjim gu tai, na gu' cham maat nar tu' da'. Ba' ja'xpɨx na mui' xi ñɨidhimɨk, mui' ji jii nat ba tɨɨgim no' moo sɨlhkam jir tai ka' ba' gu' cham. Gu' ji nat gu' ba kai gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora' nat bhai' dhɨr bhai' ba ño, jup tɨtda: 32 "Aañ jir di' gu Dios gui' nam daanɨt gum bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob." Ba' gu Moisees giilhim bhai' ji gigiib nat bhai' ji choo'n, pu cham dho gu' mui' ka nɨi'ñ gu tai na bha ja'p mɨɨjim bhaan gu tu'x bii u'uux, na gu' bax maat na bak jir di' gu Dios na bhai'p tu'ii'. 33 Ba' dhi' jɨ' dhi Gɸ'kam jich Gɨ'kora' na bhai' dhɨr bha tu a'gi'ñ, jup tɨtda ɨp gio: "Xi kookosa' ap dhim sussak, na gu' mi' nap pai'

kɨɨk giilhim jir jix chu uañ jia." 34 Mi' dhɨr ba'
moop tɨtda ɨp gio: "Dho gu' aañ ja'p kai'ñkam
pɨx bha jii dho na ñich bhai' pui'm tɨɨdam
nap mu jimia' jiñ a'mkam mu Ejipto nap ja
boosgara' guñ ja'tkam tuk, nam gu' giilhim
ja tulhiiñchu'n gu mi' kam nañ xi ja nɨi'ñ. Ba'
tɨi tu daanda' am aañ jiñ bui nañ ja kɸɸ nam
pui' kai'chdha' nañ ja palhbuidha'."
35 'Ba' daipu' xi chɨɨdak mui' xi joot na
ja boosgara', sia ku mɨt gu' bɨɨpɨ' dɨr tɨi
ñiok na ka ja sosbhichulhi'ñ nam cham
jum gigɨɨbda' gɨt daim jajaa'nnim, nam pui'
tɨtda na cham tu' kɨ'n ja juanda' nat gu'
cham jaroi' gɸ'kam kɨ'n dai ja bui. Ku ba'
gu' gu Dios nat bha joot maadɨt gu nobii'ñ
nat buiñor jum maax bhaan gux bii u'uux,
gɸ'kam kɨ'n mu joot ji na ja palhbui'ñmɨra'
na ja boosgara' mu dɨr Ejipto nam pai' gi-
ilhim jum tulhiiñ. 36 Ba' dhi'r di' dho gu
Moisees nat mummɨ dɨr ja boosgak Ejipto
guch bopxi kat. Jir di' pɨx ɨp na joidham jix
kɨɨ'p jum duukam jup tu buimɨk ja bui gu Is-
rael kam ja'tkam nam tu' cham pai' nɨidhat
gu gook oo'm oidha', pui' na jax mummɨ na
pai' gɸ' suu'nka' gux bɨ' suudai', gio pui' na
jax mummɨ gampɨx jix chu gak kɨr. 37 Jir
di' pɨx ɨp gu Moisees na ja'pni ja tɨtda bo
gu Israel kam ja'tkam: "Gatuuk pui' ba tu
duñia' gu Dios na maa'n aapi'm jam bui dhɨr
ba maaxilhia' gui' na tu a'gada' bhaankam
ja'p na jax aañ." 38 Gio dhi' pɨx jup jir di'
gu Moisees na ja bɨɨm xi oilhimɨk guch bopxi
kat mummɨ na pai'r gampɨx jix chu gak kɨr,
gio nat ñio'kdhak maadɨt gu noonbi'ñ gu
Dios mummɨ na pai'r oidha' ta'm Sinaii tɨ
tɨɨgim. Gui' ba' Moisees tu ua'nak na jax ja'k
aagi'ñ gu nobii'ñ gu Dios nach jax ja'k cham
jich chulhiiña' gatuuk, na ba' mi' dhɨr jup
bach aagi'ñdha' aach.
39 'Gu' ji na gu' guch bopxi kat ni jɨ'x ku mɨt
mi' pui' jii, dai na mɨt ja'p xi dhuuk ja'k bax
xuulhgik mu ja'k Ejipto. 40 Gio nam ba chian
gu Aroon na maa'n jup ja duiñdha' gu dios,
jup tɨtda am: "Maa'n jap jup jich duiñdha'
gu dios na ba'ch a'm tɨ nɨi'ñdha', nach gu'
cham maat nat pa ja'k bhɨi gu Moisees, gui'
nat jich boosolh mu dɨr Ejipto." 41 Ba' gu
Aroon cham jax ji chɨ'ɨɨk jup ja duiñ ɨp maa'n
gu dios ja'p tu'm na bheseer. Ba' giilhim jix
bhai'm taat am gu Israel kam ja'tkam, ma tu
piastat jamɨt, gio na mɨt ma tu koi gu ja sasoi'
nam tu makgɨrxidha' buiñor dhi' jɨ' dhi dios
na mɨt tu chia nam jup ja duiñdha'. 42 Ba'
gu Dios cham tu' ja a'm ka tɨ nɨi'ñ, nam gu'
cham mi' pui' ka jiim na jax jix aa'. Cham
tu' ba' kap jum buixi'ñ ja bui, siam ja daan
gu chiichia' gux dhaam kam. Na gu' bɨɨpɨ'
dɨr pui' ja'k pu ba tu ua'ñix jia bhaan gu
u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadɨt gui' nam
bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios bɨjɨk, na
ja'pnim kai'ch bo:
Aapi'm Israel kam,
iam chi na pim aañ jiñ makgɨrxidhimɨk gu
jam sasoi' gu gook oo'm oidha' na
pimɨt mummɨ juruuñ na pai'r gampɨx
jix chu gak kɨr,
gio na pim aañ jiñ maakidha' gɨt gui' na jɨ'k
jiñ a'm jup bipio'da' gu tu' na pim
bia'ka'.
43 Gu' ji na gu' aapi'm dai gu didios jup
duiñxim xi chu ja makgɨrxidhimɨk,
pui' na jax gui' na Molok tɨɨ',
gio pui' na jax gui' na pu chu'm na jax gu
chi'ɨɨ' na pui' tɨɨ' Repaan.
Dɨɨlh na pimɨt jup ja duu dhi' dhi didios na
pim ba' pu'ñi ja daanda'.
Ba' tu' na jax chui'ka',
jam jootsa' iñ ya' dɨr na pim mu ja'k
oi'ñchapu' jix io'm gammɨji ja'k na
pai'r Babiloonia.
44 'Ba' guch bopxi kat mummɨ bia'ka' am
ɨp gu jannulh ba'aak na pai'r gampɨx jix
chu gak kɨr gui' nat jup dunaak gu Moisees
ja'xbui' nat jɨ'x chia gu Dios, nam ba' mi'
bia'ka' gu joodai gui' na mi chu ua'ñix ka'
gu pui' na mɨt jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu
gook dɨt gu Dios. 45 Ba' dhi' dhi jannulh
ba'aak ja a'm ji bii gatuuk gu ja maamar
guch bopxi kat. Bha bhɨɨk jamɨt ba' ya'
ja'k gui' na mɨt jɨ'k bɨɨma'n bha jii gu Josue
jano' na mɨt pai' dhuuk ya' ja kokdak gui'
nam ya' oi'ñkat, gui' nat ya' dɨr ja'k ja ardi
gu Dios nam sap ba' gu Israel kam ja'tkam
ya' oi'ñka'. Ba' ya' pu bia'ka' am dhi' dhi
jannulh ba'aak, sia gu jano' na pai' dhuuk
ya' bar gɸ'kam ka' gu Dabii. 46 Ba' gu Dabii
gui' nar gɸ'kam kat bhaan jup tɨ nɨidhat gu
Dios, na gu' mi' pui' jimdat na jax jix aa'.
Ba' tɨix aagɨt na maa'n jup duiñdha' gɨt gu
bhi'ñbak chiop na sap ba' bhaan tɨ nɨi'ñdha'
gɨt gu Dios gui' na Jakob bɨix jup daanɨt, gu' ji
nat gu' ba muu cham tu' jax ji dhuuk. 47 Mi'
dhɨr ji ba' gu maraa'n Salomoon nat ba'p
duiñdhak gu Dios gu bhi'ñbak chiop, 48 sia ku
gu' cham bhai' na mi kioka' gu Dios bhaan
gui' nap jir ja duiñ gu ja'tkam, na jax bam
kai'ch bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak
maadɨt gui' nam bhaankam tu a'gimɨk gu
Dios bɨjɨk, na ja'pnim kai'ch bo jia na sap jup
kai'ch guch Gɨ'kora':
49 Gux dhaam jir jiñ atooxkor,
gu oi'ñga'n ba' nañ bhaan tuttu guñ
chooton.
¿Jax gi dhui jax chu'm ba'aak jup bañ dhuiñ
jamɨt?
¿Paa gip jix bhai' nañ jiñ jɨɨpdha' aañ?
50 Na ñich gu' aañ pɨx jup tu duu bɨix na jɨ'k
tu' ya'x chu jai'ch.
51 Mi' dhɨr ba' moop ja tɨtda ɨp gio gu
Teeban, jup kai'ch:
—Gu' ji na pim gu' aapi'm ni jɨ'x ku pim
cham maatɨt tɸ kɸɸ. Tɨi tu naanak japim dho
gi ji sap, gu' ji na gu' ni jɨ'x ku pim cham
jam jujur kɨ'n xim ga'nga na jax ja'k jix aa'

gu Dios, ni jɨ'x ku pim jix aa' na pim mi' pui' jimia' na jax ja'k tɨi jam guguuxi'ñdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Jix ja oi'ñ japim dho gu jam bopxi kat nam pu'ñi ja'k tu jimdat bɨjɨk, 52 na mɨt ja koi gui' nam ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na gatuuk bha jim gui' na giilhim jir jix bhai'kam. Ba' gu xib nat pai' dhuuk ya' tɨip xi ɸɸk gui' na jaroi'r jix bhai'kam, aapi'm dho gu' iattulhdhak tu chia dho nam mu'aa'. 53 Aapi'm bɨɨpi' kat cham tu' ka'm nɨi'ñ gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka' na mɨt pui' ja'k aa'ñdhak gu noonbi'ñ gu Dios.

Nam ba mu'aa' gu Teeban

54 Dho jano' ji ba' giilhim jix io'm bhai' ji bhaak jamɨt nat pu'ñi xi chu ja a'gi gu Teeban, giilhim bhai' ji kɨrni mɨt gu ja taatam nam giilhim bax bhaak. 55 Gu' ji na gu' gui' cham jax jum aa', na gu' gɸ' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dai nat bhammɨ ja'k pɨx xi chɨ tɨi jix dhaam, ba' ba tɨi gu Dios na bhammɨ daa, gio gu Jesuus na mi' dhɨr ja'p kɨik sonpan kɨi'n dɨr ja'k. 56 Ba' tɨi xi ja aagi'ñ gui' nam mi' giilhim bax bhaak, jup ja tɨtda:

—Kani na ñich ba tɨi guch Xoi'kam gui' nat ya' ɸɸk dhi oi'ñga'n bhaan, na bhammɨ kɨik sonpan kɨi'n dɨr ja'k buiñor gu Dios, bhammɨ nat pai' dhɨr bha joot.

57 Gu' ji nam gu' gui' cham tu' xi kɸɸ, dai na mɨt gɸ' kɨ'n jiiñkidhat mui' ji boop buiñor gu Teeban. 58 Ba' na mɨt jax daa, gamai' bhɨich jamɨt mu ja'k dɨirap dɨr mi' gu gɸ' kiicham. Ba' mi' bhai' ji ma'yasa mɨt joodai kɨ'n gui' nam mi' xi iattulhdhimɨk bɨipɨ' dɨr. Mi ja'p jamɨt xi chu darsak gu daam dɨr kam ja kuktun, xi chianɨk jamɨt maa'n gu biapma' Saulo tɨigim na sap mi' ka ja nɨi'ñxɨ'ñka'. 59 Ba' nam mi' ka ma'yastu' gu Teeban, bhai' ji chu daanɨ jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Aapi' Jesuus nap jir jich Xoi'kam, ba baidhika' ap dhiñ ii'mda' bhammɨ ja'k aap jum bui.

60 Mi' dhɨr ba' o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbok gio bhai'p ji chu daanɨ jup kai'ch gɸ' kɨ'n:

—Aapi' jich Xoi'kam, cha'p ja tulhiiñchu'nda' dhi' nam xib ya'm ua'tulhi'ñ.

Ba' daipu' xi chɨ'ɨik pu nai' gan ji muu.

8

Gu Saulo na bax ja kuupam ka' gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

1 Ba' gu Saulo mi ja'p kɨikat mu tɨ nɨi'ñ na mɨt mi' ba mua gu Teeban, jup jum aa' na giilhim joidham jix bhai' ji chu buusnichu'.

Ba' gatuuk na mɨt xi mu'aak, jai' nai'p ji ja gaa mɨt bɨix nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen. Gu' ji na mɨt gu' pui' ba tɨ kai nam ja o'bhagi'ñ, ba' jai' bhai' dhɨr mai' ma boop jamɨt mu ja'k Judea, gio ba' jai' mu ja'k Samaaria. Dai ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' pup bii mɨt. 2 Gu' ba' gu Teeban na mɨt mua, yaas jamɨt gu tukga'n jɨ'kchi gu ja'tkam nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam tɨi suan nam jix joi'gɨ'n. 3 Gu Saulo gu' mɨlhchu' ji na ja gaa'ñchu' gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mɨjɨ ja'p ba'pki chɨr baapkidhat ja tɨbaipput bha ja boosgaim gu chichio'ñ gio gu u'uub. Mi' dhɨr ba' dai na ja u'tɨkat ja kuupaim bhai' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam.

Nam ba kaaya' gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook gu Samaaria kam ja'tkam

4 Gu' ba' guch Xoi'kam jɨigi'ñdham gui' na mɨt jɨ'k bhai' dhɨr mai' boop Jerusaleen, tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam mu ja'p kikcham nam jax a'jim nam ja aa'ñdhim na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' nam ba' cham jum tulhiiña' gatuuk, na pai' dhuuk ja'bsuna' gu ja tutku'. 5 Ba' maadɨt dhi' jɨ' nam mu ja'p tu a'gidha', Piliip tɨi', nat mu ja'k bhɨi na pai'r gɸ' kiicham Samaaria tɨ tɨigim. Mi' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu mi' kam na ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook na bhaan tu a'ga' guch Xoi'kam. 6 Ba' mui' ja'tkam mi aajidha' am mi' na pai' tu a'gada' gu Piliip nam jix kaim ka', na gu' joidham jix bhai' xi buada' nam xi kɸɸkɸ'. Ba' bɨix ja jujur kɨ'n kɸɸkɸ' am no't ba ji chu a'ga, nam gu' tɨ jɨigi'ñdha' gu pui' na jax kai'chdha', nam gu' nɨi'ñdha' na joidham jix kɨi'p jum duukam jup tu buada' nam tu' cham pai' nɨi'ñdha'. 7 Pui' na jax gux kako'kkam nat mui' ja dudua'ñdhak gui' na ja a'm jup tui'ñgɨt gu cham kɨkɨi' i'ii'mda', gio ba' gui' nam jix mama'mkulhi' kat pui' bɨix jup ja dudua'ñ ɨp. Gu' ba' gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' nam pai' dhuuk ba ji bubuakia' ja a'm dɨr gu ja'tkam, gɸ' kɨ'n xi jiiñkɨi am nam ba' pɨk moo ba bubuakia'. 8 Ba' joidham gɸ'kam kɨ'n jix bhai'm ɨlh jamɨt gu ja'tkam gu mi' kam na mɨt pu'ñi tɨ tɨi.

9 Ba' moo maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Simoon tɨigim nax jiboiña*ra*' ka' nat bɨipɨ' dɨr pui' ja'k jum mamtuxdhak. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgidhak gu mi' kam Samaaria na pui' ja tɨtdada' nam gɸ'kam kɨ'n daasa'. 10 Ba' giilhim jix jɨigi'ñdha' am sia gu gɸ'gɸ*r*kam gio gui' nam cham jir gɸ'gɸ*r*kam, jup kai'chdha' am:

—Ja'xbui' dho bak jup jir gɸ'kam dhich jaduuñ na jax gu Dios.

11 Gu' gu jiboiña*ra*' kɨ'n ji na ja iatgi'ñdha' gu Simoon, na gu' pui' ja'k tum mai'chki'ñdha', pui' kum ba' jɨigi'ñdhat na ja iatgidhimɨk mui' oidha'. 12 Gu' ji na mɨt gu'p ma tɨ jɨi'ñ gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu Piliip na ja aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam gu Dios gio guch Xoi'kam, mi' dhɨr ba' dai na mɨt bam bopko mui' gu chichio'ñ gio gu

u'uub. 13 Gio ba' gu Simoon jai' biix jup xim
bakua, mi' dhir ba' dai na ba kaichu' gu
Piliip. Ba' giilhim joidham nii'ñdha' gux kii'p
jum duukam nap tu buada' na tu' cham pai'
nii'ñdha'.

14 Gu ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui'
na mit bhammi bii Jerusaleen pui' ba ti kai
mit na mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam
gu mummi kam Samaaria. Ba' mui' ma
joot jamit gu Peegro gio gu Juan nam tu
ja daañxi'ñpu'. 15 Ba' na mit pai' dhuuk
mummi ba ai Samaaria, bhai' ji chu ja
daañxi mit gui' nam ba ti jiigi'ñ buiñor guch
Xoi'kam na ba' ja a'm jum tajaana' gux Dhu-
udu' kam jix Uañ Ii'mda'. 16 Nat gu' chakui
jaroi' maadit bhaan jum tajaa jia, dai na mit
kam bopko pix buiñor gu Jesuus nar gɸ'kam.
17 Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi biix
ji'ma'n gu Peegro gio gu Juan, pu ja a'm jum
tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

18 Gu' ba' gu Simoon nat pu'ñi ti tii nat
ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda' gui' nam ji'k ti jiigi'ñ na mit pai'
dhuuk bhai' xi ja da'ngi gu noonbi'ñ guch
Xoi'kam, ba ja saba'n tuumiñ ki'n gui' nam
tu' ki'n pui' xi chu bua, 19 jup ja titda:

—Aañ japim jup jiñ ga'lhidha'ñ jaaduñ
dhi' na pim tu' ki'n pui' xi chu bua, na
ba' pu'ñi gu jaroi' nañ bhai' xi dhagia', pu
bhaan jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix
Uañ Ii'mda'.

20 Gu' ji na gu' gu Peegro jup titda pix:

—Jum tulhiiñchuda' dho gu Dios ki'n gum
tumñi' nap pui' kai'ch. Na gu' cham bhaai'
nap saba'nda' gui' na tu' Dios pui' pix tu
maak no'x maakim gu jaroi'. 21 Gu' aap jiñ
jaduuñ dho gi gu' cham ji na bhaai' nam a'm
bi'ya' gu dhi' pu chu'm, na gu' ni ji'x kur
silhkam nap jax jum aa' buiñor gu Dios jum
jur am bhaan. 22 Cha'p bhaan ka titii'ñchuka'
dhi' na tu'r jix buam jum duukam. Soi'
pix jap ba tiida' gu Dios na pui' pix ka tum
uañi'ñka' gu pui' na pich jax ba tii, katti
iam pui' ji chu buusnia'. 23 Ja'p dho ji nañ
gu' pui'm nii'ñ jiñ jaduuñ nap giilhim jix
buam tomaat, gio na ja'p ji buusan na gux
buam jum duukam mu pai'm kuup, na gu'm
tukgi'ñ.

24 Ba' gu Simoon giop mui'p ji ñio, jup
kai'ch:

—Dho bak gu' dai na pim jiñ a'mkam xi
chu dañia' buiñor guch Gi'kora' na ba' cham
pui' ji chu buusnia' na pim jax jiñ chitda.

25 Ba' gatuuk na mit xi chiimuk gu
noonbi'ñ guch Xoi'kam nam tu a'gimik gu
ñio'ki'ñ gu Dios, mi' dhir nai' ja'p jup ji chu
a'ga mit mu ja'p na pai' i'lhich daa'ñxim jir
kikcham ka' na dhi' pix bhaan bipio' gu
Samaaria dibiir. Gatuuk ba' dai na mit ba
jii bhammi ja'k Jerusaleen.

Gu Piliip na ba aagi'ñdha' gu Etiopiiya kam maa'nkam

26 Ba' maa'nnim gu Piliip buiñor bam
maax maadit gu noonbi'ñ gu Dios, ba'p
titda:

—Ea nap mu jimia' mummi na pai' buu-
san gu boi gui' na bhammi dir Jerusaleen
mu ja'k bhiix na pai'r Gaasa, gui' na mummi
buusan na pai'r gampix jix chu gak kir.

27 Ba' gu Piliip dai nat jax jix kii'p jum duu
gamai' bhii nat ba jii mu ja'k nat pai' joot gu
nobii'ñ gu Dios. Ba' mummi pai' na ka jim,
mi' ba nam maa'n gu maa'nkam nar mu ja'k
kam ka' Etiopiiya. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam
jir tujuandam tugi'ñ ka' maa'n gu ubii nar
gɸ'kam ka', nax bhai' tu buixi'ñdha' gu tu',
pui' na gu tuumiñ. Ba' dhi' dhi maa'nkam
kia'pix bhammi dir ja'k jim Jerusaleen nat
tu daañmirak buiñor gu Dios. 28 Ba' kia'pix
gio ja'k jup ba giixchu' mu ja'k kia'mi'ñ
bhaan gu karreet. Ba' tii tu jiñkuidhim bhaan
gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak gui' na bijik
bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'p tiigich
Isaiiyas. 29 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Piliip nax io'm
mia'n mui' xi aaya' gui' ji' na mui' ba jim
bhaan gu karreet. 30 Ba' nat pai' dhuuk jix
io'm mia'n mui' xi ai gu Piliip, ba kai gu
Etiopiiya kam na mi' tu jiñkuidhim nat pai'
tu ua'nak gu Isaiiyas. Ba' ba tikka no' sap
moox maatit kɸɸ, jup titda:

—¿Siamrix maatit kɸɸ ap aa jiñ jaduuñ dhi
u'uan mi' nap pai' tu jiñkuidhim?

31 Ba' gu Etiopiiya kam jup kai'ch:

—Dho gu' cham ji nañ maatit kɸɸ, na gu'
cham jaroi' jai'ch na iam jiñ aagi'ñdha' git.

Ba' gu Piliip pui' ba titda na bhai' xi
chisaa'ñdha' bhaan gu karreet na ba' mi
ja'p sonpan xi dhaibui aagi'ñdha' na jax
kai'ñkam jup jum kai'ch.

32 Ba' mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiiya
kam, ja'pnim kai'ch:

Mi' pix pu tu'ii' na mit pai' dhuuk ba ji mua,
ja'p na jax gu kasnir na cham ñiokda' no'm
jiik gu bapoo'n.
33 Tii cham tu' jax bua gu' gu tu' nar jix buam
jum duukam,
gu' ji na gu' ni ji'x kum iam xix joi'gi'n gui'
na mit ba ji mua.
Gio gu' cham jaroi'p jai'ch na bhaankam
nokia' git,
daman chakui tu maamar kat jano' ji' na mit
pai' dhuuk mua.

34 Ba' bhai' ba tikka gu Etiopiiya kam, jup
titda:

—Ea nap moo iam jiñ aagi'ñdha' git jiñ
jaduuñ na jax kai'ñkam jup jum kai'ch dhi'
nat jax chu ua'nak gui' na bijik bhaankam
tu a'gimik gu Dios, nañ tiix maachim dho
no' moo diilh jum aagit jup kai'ch, ka' ba' gu'
jumai.

35 Ba' gu Piliip mi' xi chɨɨgɨk gu u'uan mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiiya kam, xi aagi'ñ ba' na dhi' aagat jup kai'ch gu Jesuus na mɨt pu'ñi dhooda jano' na mɨt pai' dhuuk mua aach jich a'mkam. 36 Ba' palhɨɨp gama ja'k na mɨt ji bhɨi na pai' gǿ' suu'nka' gu suudai', jup kai'ch gu Etiopiiya kam:

—Gi no' pich xiñ bakuanak jiñ jaduuñ na kapbhai' na ya'ni pɨx suu'n dhi suudai'.

37 Ba' gu Piliip jup kai'ch:

—Baabui' jia. Dho gu' ja'pji no'p tɨ jɨɨgi'ñ ji bɨɨx jum jur kɨ'n buiñor guch Xoi'kam.

Ba'p kai'ch gui':

—Tu' sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñ iñ dho na guch Xoi'kam jir Maraa'n gu Dios.

38 Xi chu chia ba' nam kɨɨsa' gu karreet gui' na bhaan jim. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt jax chɨɨtɨm mui' ji juur jamɨt mu ja'k suudai' chɨr, mi' ba' ba bakua gu Piliip. 39 Ba' na mɨt pai' dhuuk giop ba bubua mi' dhɨr suudai' chɨr, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu Piliip, nat gu' maakam ja'k ba bhɨɨk gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n guch Gɨ'kora'. Ba' nai' tɨi pup tɨ nɨi'ñ gu Etiopiiya kam, na gu' cham maat nat pa ja'k bhɨi. Mi' dhɨr ba' dai nat giop ba jii joidham jix bhai'm taattugɨt. 40 Ba' mummɨ ja'k amuub Asooto tɨ tɨigim giop bam maax gu Piliip. Ba' mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam na pai' jax jir kikcham ka' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' mu ja'k jup ba ai na pai' pui' tɨ tɨi' Sesareeya.

9

Gu Saulo na ba tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 22:6-16; 26:12-18)

1 Ba' gu Saulo cham jɨ'x jum jɨɨpi'ñka' na nai' mɨlhchu'nda' na ja da'ngɨt ja kuupaidha' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pui' xi ja tɨtdat na ja kooda' no'm gan tɨ jɨɨgi'ñ. Ba' maa'nnim na jai'p ba ja o'bhagi'ñ, mu jimɨɨk buiñor gu ja gǿ'kam tuk gui' nam bhai' gǿ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, 2 pui' ba tɨtda na makia' gu u'uan na ba' kɨ'n jix bhaai'n ka' na mu jimia' mummɨ Damaasko ja bui gui' nam mu ja'p chichiop tu daanda', nam ba' mi' dhɨr maap xi chu a'gai ja da'ngia' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam ba' ja ui'ka' bhammɨ ja'k Jerusaleen, pui' na jax gu chichio'ñ gio gu u'uub. 3 Gu' ji na gu' mummɨ amuub na ba aajim mia'n Damaasko, jotmoda' bhai' ba tum ton bhammɨ dɨr jix dhaam dai mi' na pai' jim gu Saulo. 4 Ba' mi' pu ia gu Saulo, ba' ba kai nat bhai' ba tum ñio bhammɨ dɨr jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?

5 Ba' gu Saulo mui' ji ñio, jup kai'ch:

—¿Jir jaroop gi dha', aapi' Gǿ'kam nap bhammɨ dɨr bha tuñ a'gi'ñ?

Ba' bhammɨ dɨr jix dhaam gio bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Aa dho aañ jir di' gu Jesuus gui' nap jaroi' o'bhagi'ñchu'. Ku gu' nap jax dhui pɨx jum ko'ktulhi'ñ ji aap dɨɨlh, nap gu' ja'p ji buusan na gu tuur no' ñich giilhim ba ko'ktulh nañ tɨi bha sissɨ no' cham aa' na tu juana'.

6 Ba' gio mui'p ji ñio gu Saulo, jix choo'nnɨt dho gi ji ba', jup kai'ch:

—Gu' ba' gu xib, ¿tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gǿ'kam?

Ba' gu Jesuus na bhammɨ dɨr bha tu a'ga jup kai'ch:

—Aa dho gu' dai nap xi bamgɨi mui' xi aaya' mi' dhi gǿ' kiicham nap pai' ja'k jim. Mi'm ba'm aagi'ñdha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam.

7 Ba' gui' nam bɨɨma'n jiim gu Saulo giilhim jix chotdon am, na mɨt gu' bɨɨx jup kai nat bha tum a'ga bhammɨ dɨr jix dhaam, gio nam gu' cham nɨi'ñ na jaroi'p kai'ch. 8 Ba' nat pai' dhuuk tɨi bhai' ji bam gu Saulo na gan tɨi xi chɨ nɨi'ñ, pu cham ñia ni jɨ'x. Ba' pui' nobchɨk ma baidhak jamɨt mu ja'k Damaasko gui' na ja bɨɨm jim. 9 Mi' ba' pu juruuñ baik tanoolh na pu cham ñia ka' gio nat pu cham tu juu, nich chu' suudai' dho moo kut ii.

10 Ba' mi Damaasko maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Ananiiyas tɨigim na pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'nnim buiñor bam maax gui' jɨ' jich Xoi'kam, ba'p tɨtda:

—Aapi' Ananiiyas.

Ba' gu Ananiiyas jotmoda' mu ñio, jup kai'ch:

—¿Tu' gɨt jiñ Gǿ'kam tuk?

11 Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho nap xi bamgia' dho, mu jimia' ap maa'n kap na pai' daa'ñxim jir kikcham, na sakaalh mu tuut gu ba'bhak. Mu na pai' kioka' gu Juudas jap ba' xi chɨ tɨkkada' maa'n gu maa'nkam Saulo tɨigim nar mu ja'k kam Tarso, mi' moo tu daan aañ jiñ bui. 12 Maa'n tɨi gu maa'nkam Ananiiyas tɨigim nat sap mu ji ǿǿk ba'k chɨr bhai' xi dhaa na ba' giop bax ñia ka'. Pui' kuñ ba' mum jootos nap mu jimia'.

13 Ba' nat pui' jɨ' kai gu Ananiiyas jup kai'ch:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pɨx ji nam gu' mui' pui' tuñ a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax jix buam ja dooda bhammɨ Jerusaleen gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ aap jum bui. 14 Ba' gu xib pu kai'ñkam ya' ja'k jup ba ai ji ua'dat gu u'uan na mɨt bha maa gu ja gǿ'gǿrkam tuk gui' nam bhammɨ gǿ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' kɨ'n jix bhaai'n

ka' na ja da'ngɨi mu ja ui'ka' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' aap jum bui.

15 Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ño, jup kai'ch:

—Aap gu' moo xi jimdat ji mu ja'k nañ pai'm jootos, na ñich gu' aañ bhaan ba tɨ tɨɨ jia dhi' dhi maa'nkam na ba' nai' ja'p jiñ a'mkam tu ja a'gi'ñmɨra' gu ja'tkam bɨɨx kap na jɨ'x jir oi'ñga'n, pui' na jax ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam cham jir Israel kam, gio ba' bɨɨx ɨp sia gu ja gɸ'gɸrkam tuk. 16 Ba' aañ ba mattuda' na jax ja'k jum tulhiiña' aañ jiñ a'mkam.

17 Ba' gu Ananiiyas mui'p ma jii mu na pai' tɨbiap gu Saulo. Ba' na jax jim bhai' xi dhaagɨk jup tɨtda:

—Aapi'ñ jaduuñ Saulo, aañ jup jiñ chɨɨdak bhañ joot gu Gɸ'kam gui' na Jesuus tɨɨ', gui' nat jum buim maax ga'm gu bɨɨx boi nap bhai' ka jim, nañ sap bhai' xim dagia' nap ba' giop bax ñia ka', gio sap ba' nam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

18 Ba' mi' jotmoda' ja'p tu'm na gu kokso' bhai' dhɨr ji ii' buupuiran gu Saulo. Ba' na ja'p xi chɨ nɨi'ñ, joidham giop bax ña. Mi' dhɨr ba' dai nat bamgɨk ba tu chia nam bakuana'. 19 Gatuuk ba' dai nat ba tu juu, mi' dhɨr ba' gio bhai'p ji oo'nta gu tukga'n. Mi' ba' pup oirɨ, jɨ'kchi tanoolh moo mi' juruuñ ja bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam mi' oi'ñka' Damaasko.

Gu Saulo na ba tu ja a'gidha' gu Damaasko oi'ñkam

20 Mi' dhɨr ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi gu Saulo gu Israel kam ja'tkam bha ja'p nam pai' jax tu daanda', na pui' ja tɨtdada' na gu Jesuus sɨlhkam jir di' ji bak gu Dios gu Maraa'n. 21 Ba' bɨɨx gui' nam jɨ'k ba kaaya' na pu'ñɨ tu a'gada', mi' pui' pup tui'ka' am, dai nam tɨɨm tɨ tɨkkada' dɨɨlh, jup kai'chdha' am:

—¿Kux cham tu' aa pɨn jir di' gui' na saak bhammɨ Jerusaleen oirɨt ja da'ngɨt ja kukpada' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nat saak bha jii ya' na ja da'ngia' gui' nam jɨ'k pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na ba' ja ui'ka' bhammɨ ja'k Jerusaleen ja bui gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhammɨ gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam?

22 Gu' ji na gu' gu Saulo jix io'm mui' xi chu ja a'gi'ñchu'nda' bɨɨx nam jɨ'k jir Israel kam ja'tkam nam mi' oi'ñka' Damaasko, na pui' ja tɨtdada' na gu Jesuus sɨlhkam jir di' ji bak gui' na saak gatuuk pu'ñi bha jootsa' gu Dios. Ba' pu cham bhaai'n ka' nam jax xi kai'chdha', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' nam kɸɸkɸ'.

Gu Saulo nam tɨɨx mu'aam ka' gu Israel kam ja'tkam

23 Ba' mui' tanoolh xi jur na mɨt dho gi ba' moo bhai' ba ji bhaak ji gu Israel kam ja'tkam gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' maa'n ñi'ook bap duu mɨt nam sap mu'aa' gu Saulo. 24 Gu' ji nat gu' pui' ba tɨ kai gu Saulo nam o'bhagi'ñ, ba' cham tu' mu ja'p pai' ja taagiob ka kikkada', na gu' bax maat nam jax dhooda'. Gu' ba' na gu' bɨɨx xikoolh dhɨr ja'p tɸ'kob jup tu kuupka' mi' dhi gɸ' kiicham na bha bhi'ñbakchix ka' gu joodai, ba' mɨjɨ dɨr ja'p bɨɨx xikoolh na pai' jax jir kiki'ñgob ka' tɨɨ nɨɨrada' am gu Israel kam ja'tkam nam sap mi' pu mu'aa' gɨt no' mui' ba jimda' gɨt. Gu' ji nat gu' cham pai' ji buus, 25 na mɨt gu' tukaa' jix ɨxchuixim ja'p dɨr ja'k buusai' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bhai' dhɨr ja'p jamɨt mu tɨsaa'ñdhak ja'p dɨr ja'k tɨbaañ bhaan gu gɸ' baalh na mɨt mi' xi gaamuk. Ba' pu jii bhammɨ ja'k Jerusaleen. Pui' dho ba' pu cham jax dhooda mɨt gui' nam mi' kax mu'aam kat nat gu' ba ja nakoo.

Gu Saulo na Jerusaleen ja'k ba oirɨda'

26 Ba' nat pai' dhuuk bhammɨ ja'k jup ba ai gu Saulo na pai'r Jerusaleen, tɨɨ mui' ma jii ja bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' giilhim jix ɨɨbhi'ñ, nam gu' chakui maat no' moo bɨɨx jup ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 27 Gu' ji nat gu' gu Bernabee mui' ma baidhak ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ na pui' bɨɨx jup ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap buiñor jum maax mummɨ bɨɨx boi amuub mia'n Damaasko na mui' ka jim, gio ba' na jax tɨtda nat bha tu a'gi bhammɨ dɨr jix dhaam, bɨɨx jup xi ja aagi'ñ ɨp nat jax ja'k tu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam gui' nam mummɨ oi'ñka', nat bhaan tu ja a'gi gu Jesuus, na pui' ja tɨtda na sɨlhkam jir di' ji bak guch Xoi'kam. 28 Ba' jano' dɨr cham ka ɨɨbhi'ñ am gu Saulo, nam gu' bax maat na sɨlhkam bɨɨx jup ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Bhai' ba' pup oirɨ ja bui, 29 dai ba' na tu ja a'gi'ñdha' bha ja'p ji oirɨt gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gui' nam griago ñi'ook kɨ'n jix maatɨt tu a'gada', na pui' ja tɨtdada' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' jix bhaamut pɨx kɸɸkɸ', ba' maa'n ñi'ook bap duu mɨt nam sap mu'aa'. 30 Gu' ji na gu' na mɨt pai' dhuuk pui' ba tɨ kai gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam bax mu'aam gu Saulo, ma baidhak jamɨt mu ja'k Sesareeya na pai'r ju'ñdharan gu gɸ' suudai', mi' dhɨr jamɨt ba' dɨɨlh bhammɨ dɨr ja'k xi joot na pai' pui' tɨ tɨɨ' Tarso bhaan gu gɸ' kanuub.

31 Ba' bɨɨx gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gui' nam mu ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea

dɨbɨɨr, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Galilea dɨbɨɨr, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Samaaria dɨbɨɨr, joidham jix bhai' tu ja jimda', gio nam jix io'm bha biiñkaidha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nam mi' pui' jiimda' na jax jix aa'. Gio ba' nam pɨx ji mui'dhidha', na gu' nabap tanoolh nam pɨx ji chɨ jɨɨ'ñdhidha' gu ja'tkam buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ja'k ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Eneeyas

32 Gu ba' na gu' gu Peegro mu ja'p jup ja paxiaraidha' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ja guguuxdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jiimda'. Ba' maa'nnim jup ma jii ɨp mu ja'k na pai' pui' tɨ tɨɨ' Liida nat ba ja guguuxdham gui' nam mu ja'k jup oi'ñka'. 33 Ba' nat pai' dhuuk mummɨ ba ai, mi' ba tɨɨ maa'n gu maa'nkam Eneeyas tɨɨgim na pu cham bapmi'nda' mi' dhɨr na pai' jax bo'ka', na gu'x ma'mkulhi' ka', nat jɨ'k xijum baik oidha' bap duu na mi' pu tui'ka'. 34 Ba' gu Peegro jix joi'mdak ba tɨɨ, ba'p tɨtda:

—Aapi'ñ jaduuñ Eneeyas, guch Xoi'kam xib ya'm dua'ñdha'. Kanip xi bamii', jix kɨɨ' bi dhuuñ dhim bakxidhara' nap bhaan bo'.

Ba' gu Eneeyas mi' jotmoda' jix kɨɨ' bhai' ji bam nat jax pu tɨɨ'n gu Peegro. 35 Ba' bɨɨx gui' nam jɨ'k mi' oi'ñka' Liida, gio ba' gui' nam jɨ'k mu ja'k jup oi'ñka' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Saroon, na mɨt tɨɨ gu Eneeyas nat jix kɨɨ' bhai' ji bam, pu tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam, gio ba' na mɨt cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Dorgas

36 Ba' jano' maa'n mu ja'k jup kioka' gu ubii na pai' pui' tɨ tɨɨ' Joopi, na pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na Tabiita tɨɨ', na gu griago ñɨ'ook kɨ'n ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch Dorgas. Ba' dhi' dhi ubii gammɨjɨ joidham jir jix bhai'kam ka', tu' na pɨx ja onbagi'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka'. 37 Gu' ji nat gu' maa'nnim ma tu ai dhi' jɨ' dhi Dorgas tɨɨgim, ba' moo pu muu ɨp. Ba' gu tukga'n dai na mɨt xi batbichdhak bhɨjɨmmɨ xi chɨɨ jix io'm daam dɨr mi' gu ba'k chɨr. 38 Ba' mi' dhɨr Joopi mia'n jup bipio'da' mi' na pai'r Liida, mi' na pai' oirɨda' gu Peegro. Ba' na mɨt pui' ba tɨ kai gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na mi' oirɨda' gu Peegro, mui' ma ja joot jamɨt gook gu ja'tkam nam sap jup tɨɨdai mu baidhika':

—Aach jap soi' bham tɨɨdam jich jaduuñ nap moo cham jax ji chɨ'ji jich oidha' gɨt mu ja'k Joopi nap dua'ñdhara' maa'n gu ubii jich jaduuñ nat ma muu. Xib gɨt alh moo.

39 Ba' gu Peegro cham jax ji chɨ'ɨɨk jup ma ja oi nam pai' dhuuk pui' ba tɨtda. Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ ba ai, pu sɨlh bai'ñchu' am bhammɨ tɛ́'kob na pai' kaat gu Dorgas. Ba' nat bhammɨ ba tɨs, bɨɨx gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub suañidhat mi ja'p bɨɨx xikoolh ji gu'kɨk ba aagi'ñ am gu Peegro na sap giilhim jir jix bhai'kam kat gu Dorgas. Mi' xi ñɨnɨi'ñchu'n am ji gu' gu ja i'pur gui' nat tu ja onbai'ñdhak na ka duakat, gam jai' gu ja'ppɨx jajannulh. 40 Ba' gu Peegro alhio ka xi ja chia nam bubuakia' mu ja'p dɨɨrap, dɨɨlh ba' mi' ji bi'ɨɨk o'lhia'n kɨ'n xi kɨkbuk ma tu daanɨ jix dhaam ja'k. Mi' dhɨr ba' dai nat jax kɨkbok mi' xi chɨɨgɨk gu Dorgas na mi' muukix, jup tɨtda:

—Aapi'ñ jaduuñ Tabiita, xi bamii'. Ba dodhia' ap.

Ba' mi' jotmoda' jix kɨɨ' bhai' ji chɨ tɨɨ nat jax pu tɨɨ'n gu Peegro. Ba' nat ba tɨɨ na mi ja'p kɨɨk gu Peegro, bhai' ji bam, sɨlh mi ja'p ba daa. 41 Ba' gu Peegro nobchɨk xi kɨkbuichdhak xi ja bai gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gio ba' gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub, mi ja'p ba' xi ja kɨɨx jix kɨɨ'. 42 Ba' mui' ja'tkam tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam gu mi' kam Joopi na mɨt pui' ji chɛ́ kɛ́ɛ́k nat giop dua gu Tabiita na ba muukix kat. 43 Mi' ba' pup oirɨ gu Peegro, jɨ'kchi moo tanoolh mi' xi juruuñ buiñor maa'n gu maa'nkam, gui' na bapket jup tu buada', Simoon tɨɨgim.

10

Gu Peegro na buiñor ba aaya' gu Korneelio

1 Ba' maa'n gu maa'nkam Korneelio tɨɨgim mu ja'k jup kioka' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Sesareeya, na mi'r ja gɛ́'kam tuk ka' jɨ'kchi gu sandaarui'x Italia kam. 2 Ba' dhi' dhi maa'nkam gammɨjɨ tu daanda' buiñor gu Dios ja bɨɨm gui' nam jɨ'k jir jum maap oi'dhagɨm ka', gio ba' na mui' tu maakda' gu tuumiñ nam sap ba' mi' dhɨr jup ja maakidha' gu Israel kam ja'tkam, gui' nam jɨ'k cham bia'ka' nam tu' kɨ'n tu saba'da'. 3 Ba' maa'nnim mia duuk na ka tu daan, ba tɨɨ maa'n gu nobii'ñ gu Dios nat buiñor bam maax na mi' dhɨr ja'p mui' ba jim mu ja'k na pai' ka tu daan, jup xi chɨtdaidhat:

—¡Aapi' Korneelio!

4 Ba' gu Korneelio mi' pui' pup tu'ii', dai na bhai' pup nɨi'ñ gu nobii'ñ gu Dios. Ja'xpɨx ba' moox choo'nnɨt jup tɨtda:

—¿Tu'p gaagim jiñ jaduuñ?

Ba' gu nobii'ñ gu Dios gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich bhai' pɨx jum aa'ñdham dho na gu Dios gammɨjɨm kɛ́ɛ́kɛ́' nap pai' dhuuk buiñor tu daanda', gio ba' nax bhai'm taat ka' nap gammɨjɨ tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhɨr jup ja maakidha' gui' nam jɨ'k cham bia'ka' nam tu' kɨ'n tu saba'da'. 5 Ba' gu xib, dai nam a'm jum aa' nap jaroi' mu jootsa' mu ja'k Joopi na pu tɨɨda' gu Simoon gui' nam Peegro kɨ'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui.

6 Mi' moo daa gu xib buiñor gui' na pui'p tɨi' Simoon, gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gɸ' suudai'.

7 Ba' daipu' nat pu'ñi xi chɨɨdak gu nobii'ñ gu Dios, pu cham pai' ka matgir. Ba' gu Korneelio ba ja bai gook gu tujuandam tugi'ñ gio ba' maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ gui' na gammɨji tu' ka'm nɨi'ñdha' gio ba' na pui' gammɨjɨp tu daanda' buiñor gu Dios. 8 Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja aagi'ñ nat buiñor jum maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios gio ba' na jax tɨtda. Mi' dhɨr ba' gatuuk dai nat mui' ba ja joot mu ja'k Joopi nam sap bai'ñpu' gu Simoon.

9 Ba' nam kia'pɨx mummɨ ba aajim Joopi, na bar buimgidhak na kia'pɨx jix dhaam ba duu, gu Peegro bhammɨ ba'k dhaam ji chɨsdɨk bhai' ji chu daanɨ jix dhaam ja'k. 10 Ba' na bhai' ka tɨ nɨira na ka tu bhaajim na ba' moo ba tu jugia', na gu' bax bhio', 11 ba tɨɨ na bhai' ba tɨmñim bhammɨ dɨr jix dhaam gu tu' iam gɸ' komaarak ja'p tu'm na gu jannulh na buuplhichu' kuukgaran dɨr tɨtropiñ kɨ'n bɨɨx maakob kap dɨr, panaas ku moo jaroi' bhammɨ kɨɨkat bha tɨbaañdhim. 12 Ba' dhi' jɨ' na ja'p tu'm na jax gu gɸ' jannulh na bhammɨ dɨr bha tɨmñim jix dhaam, bɨɨx aixim tu'm bhaan mi chu jiim am gui' nam gampɨx ja'k jix chu jai'ch gu sasoi', gio ba' jai' mi'p jiim am ɨp gui' nam jum sasoigat, pui' na jax gui' nam maa'mkob tu tooton, gio ba' jai' mi'p jiim am ɨp gu kooko' gam u'ji'. 13 Ba' ba kai gu Peegro nat bhai' ba tum ñio bhammɨ dɨr jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Peegro, xi bamii', xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'.

14 Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Moo chi cham ji nañ jiñ gu'nguxi'ñ nañ tu jugia', nam gu' cham jir jum kua'dam dhi' ja'p tuutu'm, na gu'x xidhuu no' gan jaroi' ja kua'.

15 Ba' gui' na bhammɨ dɨr bha ñiok jix dhaam jup kai'ch:

—Cha'p pui' ja'k kai'chdha' nax xidhuu, nat gu' gu Dios pui' ba tɨi na cham tu' ka xidhuu ka' ya' dɨr ja'p ja'k.

16 Ba' baikim pui' ji chɨ tɨɨ gu Peegro, mi' dhɨr ba' dai nat ba tɨs jix dhaam gui' na ja'p tu'm na jax gu gɸ' jannulh. 17 Ba' bhai' pui' pup tu'ii' gu Peegro, tɨim ga'nga na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui' nat jax tɨ tɨɨ. Ba' jano' pɨk mi' ja'k kɨ'ñgob ba ai mɨt gui' nat mu ja joot gu Korneelio, tɨ tɨkkaim am na pai' kio gu Simoon. 18 Ba' na mɨt jax mi ai kɨ'ñgob, gɸ' kɨ'n bhai' ba tɨ tɨkka am gu Simoon gui' nam Peegro kɨ'n jup jix mat ka'. 19 Ba' na pui bhai' daakat kam ga'nga gu Peegro na jax ba'r jum duukam gu pui' nat jax tɨ tɨɨ, ba mattuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mɨt mi' ba ai baik gu ja'tkam nam gaagim. 20 Ba' pui' ja'k xi jurtuda na xi kɨkbui mui' xi chɨmñia' mi' na mɨt pai' ba ai gu ja'tkam na ba' cham jax ji chɨ'ji mu jimia' mu ja'k nam pai' baidhidha', nat gu' sap gui' pɨx pui' ja'k tu duu nam ba' mu bai'ñpu'. 21 Ba' gu Peegro dai nat jax jup tɨm bhai' dhɨr ba'k dhaam xi ja ñio'kdhak jup ja tɨtda:

—Aañi' dhor di' gui' na pim jaroi' gaagim jiñ jaaduñ. ¿Tu' kɨ'n japim giñ gaagim?

22 Ba' gui'p kai'ch am:

—Aa dho gu' nat bhach joot dho maa'n gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x na Korneelio tɨi'. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jir jix bhai'kam, gio na gammɨji tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' nam bɨix pɨx jix kɨigalhi'ñ gu Israel kam ja'tkam. Ba' maa'nnim buiñor jum maax gu nobii'ñ gu Dios, ba' pui' tɨtda na sap jaroi' bha jootsa' na bham bai'ñmɨra' nap mu jimia' mummɨ kia'mi'ñ na sap ba' mi'm kaaya' nap jax tu a'gidha'.

23 Ba' xi ja chia gu Peegro nam mui' xi baapkia' mu ja'k ba'k chɨr. Mi' ba' pu gan ji chɨbia mɨt, kabuimuk ba' maap ba jii mɨt mu ja'k nam pai' baidhim. Ba' jai' dhɨt jup ma ja oi mɨt gu mi' kam Joopi gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor gu Xoi'kam.

24 Ba' na bar jumai buimgidhak, mummɨ ba ai mɨt na pai' pui' tɨ tɨi' Sesareeya, mi' na pai' tɨ nɨira gu Korneelio ja bɨim gu jajaa'nni'ñ gio jai' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', nat gu' ja bai nam mi'p tui'ka'. 25 Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Peegro mi' na pai' pɨk kio gu Korneelio, mui' ji jii nat ba namkim. Ba' na jax jim mi ja'p bɨipi' dɨr o'lhia'n kɨ'n ji kɨkbo nat mi' ba ji chu daanɨ buiñor gu Peegro. 26 Gu' ji nat gu' gu Peegro xi dhaagɨk xi kɨkbuichdhak jup tɨtda:

—Xi kɨkbo'ñ jaduuñ, cha'p jum o'lhia kɨ'n kɨkkada'. Aañ jir ja'ppɨx maa'nkam jia ja'p na jax aap, cham tu'r Dios iñ.

27 Mi' dhɨr ba' maap jix bhai' xi kai'chidhat mui' ji baap jamɨt mu ja'k ba'k chɨr. Ba' mi' pɨx ji ja tɨi gu Peegro nam giilhim mui' mi'p tu'ii' gu ja'tkam, 28 ba'p ja tɨtda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na pui' ja'k tu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam nax xidhuu no'ch maap tu a'gat maa'n ñi'ook jup bua ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia no'ch gan mi' pai' pɨx a'jɨ ja ki'aam. Ku ba' gu' gu Dios pui' ja'k jiñ aagi'ñ ji na sap cham tu' kax xidhuu no'ñ tu a'ga gu jaroi' buiñor no' cham jir Israel kam. 29 Pui' ku ñich ba' aañ cham jax ji chɨ'ɨɨk bhai' xi jii nam bhai' bañ baidhim dhim jaaduñ. Ba' gu xib aañ tɨix maachim na pimɨt jax kai'ñkam mu tuñ joochxiñ jaaduñ.

30 Ba' gu Korneelio mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich ja'pni tɨ tɨi dho maa'nnim nat kia'pɨx jɨ'k maakob tanoolh bap duu nañ ya' ka tu daan mia duuk ja'kia'nni na xib. Ya' bam maax jiñ bui maa'n gu maa'nkam na joidham jix chua

totbikdam tɨ tɨi'chu', 31 ba'p jiñ chɨtda mi ja'p ji kɨkbok: “Aapi' Korneelio, gu Dios gammɨji jum kɸɸkɸ' nap pai' dhuuk tu daanda' buiñor, gio ba' nax bhai'm taat ka' nap pai' dhuuk tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhɨr jup ja maakidha' gui' nam jɨ'k cham bia'ka' nam tu' kɨ'n tu saba'da'. 32 Ba' gu xib dai nam a'm jum aa' pɨx nap jaroi' mu jootsa' mu Joopi na mu jimia' na bai'ñmɨra' gu Simoon gui' nam Peegro kɨ'n jup jix mat ka'. Mi' moo tɨbiap buiñor gui' na pui'p tɨi' Simoon gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gɸ' suudai'.” 33 Ba' aañ cham jax ji chɨ'ɨɨk mui'p ma tu joot ɨp nam jum bai'ñpu', ba' aap pui' cham jax ji chɨ'ɨɨk bhai'p ma jii dho chiñ jaduuñ. Ba' gu xib ya'p tu'ii' ich dho buiñor gu Dios nach xim kaim nat jax ja'k pui' bham joot nap tu'ch a'gidha'.

Gu Peegro na ba tu a'ga' buiñor gu Korneelio

34 Ba' gu Peegro bhai' ji chu ja a'gi, jup kai'ch:

—Xib jañ ba' bax maat jiñ jaaduñ na bak cham tu' jai' kam ja ɨlhii'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam. 35 Gu' bak ji siax ja kɨigalhi'ñ ji, dai no'm tu daan pɨx ji bak buiñor, gio ba' no'm jix kɨi'p jum duukam jup tu bua. 36 Dho gu' gu Dios pui' tu ja a'gidhak dho gu Israel kam ja'tkam na pui' ja tɨtdada' na sap guch Xoi'kam gui' nar gɸ'kam ja bui bɨix na jɨ'k ja'tkam, jix bhai' nam buiñor jum palhbuidha' nam ba' cham kam tulhiiña' gatuuk. 37 Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ nat jax chum duu bhammɨ ja'p ja bui gu Israel kam ja'tkam, nat bhammɨ dɨr nai' jim tɨbgai bo Galilea, gatuuk bo na pai' dhuuk gu Juan bha ja'p oirɨt pui' ja tɨtdada' gu ja'tkam na sap jum aa' nam jum bopkona'. 38 Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ, nat gu Dios gɸ'kam kɨ'n bhaan tɨ tɨi gu Jesuus Nasareet kam gio nat gɸ' bhaan tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', pui' ku ba' joidham jix bhai'm duukam xip tu buimɨk gu Jesuus, gio ba' na bha ja'p oirɨt ja dudua'ñdhidha' gui' nam jɨ'k kam tulhiiñdhat nam jix kako'k ka' na pui' ja'k ja duuka' gu ja'ook. Ba' dhi' pui' nat jɨ'k jax tu duu, dhi' gu Dios na bhaan tɨ nɨidhidha', pui' ku ba'x bhaai' nat pu'ñi tu duu. 39 Ba' aach maaxik tɨi dɨilh jich buupui kɨ'n gu dhi' pui' nat jɨ'k jax tu duu gu Jesuus bhammɨ ja'p na pai' jax jir Judea dɨbɨir, gio ba' bhammɨ ja'k na pai' jax jir Jerusaleen. Gatuuk ba' am xi mua mɨt, bhaan gu kuruus ta'm jamɨt xi sissapak. 40 Ku ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji baik tanoolh kɨ'n, gio ba' nat pui' tu duu na giop bam maaxdha' aach jich bui. 41 Ku ba' gu' cham tu' ji nat moo bɨix ja buim maax gu ja'tkam, gu' dai aach ji nat jɨ'k pu bɨjɨk dɨr pu pui' ja'k jich a'm tɨ tɨi gu Dios nach pu'ñi tɨgia' na jax jum duñia'. Ba' aach bɨima'n xi chu koi'mɨk gio nach xi chu i'mɨk gatuuk nat pai' dhuuk duadɨk giop bam mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. 42 Mi' dhɨr ba' dai nat nai' xich jootsak nach sap nai' tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam nach pui' ja tɨtdaidha' nat sap gu Dios gɸ'kam kɨ'n ba dai ja bui gui' nam ka dudua gu ja'tkam gio gui' nam ba ko'iix. 43 Ba' gui' nam jɨ'k bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, pu pu'ñi pu bhaan tu a'gada' am gu Jesuus, gio ba' nam pui' kai'chdha' ɨp na sap gu jaroi' na buiñor tɨ jɨi'ñdha', cham tu' ka tulhiiñchuda' gu Dios.

Na ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

44 Ba' na pui' mi ka tu ja a'gi'ñchu' gu Peegro, bɨix jɨ'ma'n ja a'm bhai' jim tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam jɨ'k mi' kɸɸ na tu a'ga. 45 Ba' gu Israel kam ja'tkam gui' na ja bɨim jim gu Peegro nam pui'p tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, na gu' cham jir ja jujur gu pui' na mɨt jax tɨ tɨi nat ja a'm jup bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 46 Gio na gu' nam xi ja kɸɸ jai' ñiiñio'k kɨ'n pɨx ba tu a'ga am nam tu daan, cham tu' pui' ja'k ka tu ñiok am na jax bɨipɨ' dɨr. 47 Ba'p ja tɨtda gu Peegro gui' na ja bɨim jim:

—¿Jax japim ɨlhii'ñ jiñ jaaduñ? ¿Cham aa moor am nam jum bopkona' dhich jaaduñ, nat gu' ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p na jax aach?

48 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk ba ja chia nam jum bopkona', nam gu' sap ba tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Xoi'kam. Ba' gui' soi' ba tɨtda am gu Peegro na sap jɨ'k tanoolh mi' ka xi juruuñdhai ja bui.

11

Gu Peegro na ba tu aa'nda' nat jax kai'ñkam tu ja a'gi'ñmɨrak gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

1 Ba' gui' na mɨt jɨ'k bhammɨ pup bii Judea gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gu jai' gui' nam pui'p tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' ba tɨ kai mɨt na mɨt bɨix jup ba tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nat tu ja a'gi gu Peegro gu ñio'ki'ñ gu Dios. 2 Ba' nat pai' dhuuk bhammɨ ba ai gu Peegro Jerusaleen, bhai' ji ñiok jamɨt jai' dhɨt dhi' jɨ' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, 3 jup tɨtda am:

—¿Jax ba'ch jaduuñ ku pich ba' mu jimɨik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam? Nap gu' moox maat nax xidhuu, gam jap ja bɨim xi chu koi'mɨk.

4 Ba' gu Peegro xi ja aagi'ñ nat jax tɨ tɨi bɨipɨ' dɨr gio nat jax kai'ñkam mu jimɨik ja bui

gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jup ja tɨtda:

5 —Aa dho gu' na ñich ja'pni tɨ tɨɨ dho
maa'nnim nañ mu ja'k ka oirɨ Joopi nañ ka
tu daan. Ba tɨɨ ñich jix dhaam maa'n gu tu'
iam gɸ' ja'p tu'm na jax gu gɸ' jannulh na
bhai' ba tɨmñim sɨlh mi' nañ pai' ka tu daan,
ba' buuplhichu' kuukgaran bɨɨx maakob
kap dir, panaas kum ja'tkam bhammɨ gu'kat
bha tɨbaañdhim tɨtropiñ kɨ'n. 6 Ba' nañ jix
bhai' mui' xi nɨɨ'ñ gui' jɨ' na ja'p tu'm na
jax gu gɸ' jannulh na bhammɨ dir bhai' ba
tɨmñim jix dhaam, ba ja tɨɨ ñich nam mi
jiim bɨɨx aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax
gu gampɨx kam, gio ba' jai' gui' nam jum
sasoigat, gio ba' jai' gui' nam maa'mkob tu
tooton, gam jai' gu kooko' mi'p xi jiim am ɨp,
gam u'ji'. 7 Ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum
ñio bhammɨ dir jix dhaam, jup tum kai'ch:
“Aapi' Peegro, xi chu koo'n dhi sasoi' kup
tu jugia'.” 8 Ba' aañ jup tɨtda na cham jir
am nañ gan ja kua'da', nam gu' cham jir
jum kua'dam, na gu'x xidhuu. 9 Gu' ji na
gu' gui' na bhammɨ dir bha tuñ a'gi'ñ jix
dhaam jup kai'ch: “Cha'p pui' ka ɨlhɨi'ñdha'
nam cham jir jum kua'dam dhi' nañ tu'm
aagi'ñ nap tu jugia', na gu' cham tu' kax
xidhuu, nat gu' pui' ja'k ba tɨɨ gu Dios.” 10 Ba'
jɨ'k baikim pui'ñ chɨɨ'n, mi' dhɨr ba' giop ba
tɨs jix dhaam gui' jɨ' na ja'p tu'm na jax gu
gɸ' jannulh. 11 Ba' moo jano' mi' ba ai mɨt
baik gu ja'tkam mi' nañ pai' tɨbiapka' na mɨt
sap mu ja joot mu dir Sesareeya nam muñ
bai'ñpu'. 12 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda' jotmoda' pui' ja'k xiñ jurtudak nañ
sap cham jax ji chɨ'ji mui' xi jimia' mu ja'k
nam pai'ñ baidhidha'. Ba' aañ cham jax ji
chɨ'ɨɨk mui'p ma jii dho. Ba' jai'p mañ oi mɨt
dhiñ jaaduñ nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch
Xoi'kam, dhi xijum maa'n aixim nam ya'p
tu'ii'. Ba' na chich pai' dhuuk mummɨ ba ai
na pai' kio gui' jɨ' nat jaroi' mu tuñ joochxi,
bɨɨx jachich mɨjɨ baap kia'mi'ñ. 13 Ba' dhi' jɨ'
dhi kiokam bach aagi'ñ nat sap tɨɨ maa'n gu
nobii'ñ gu Dios mi kia'mi'ñ na ka tu daan,
na sap jup tɨtda mi ja'p ji kɨkbok: “Jaroi'
maadɨt jap mu jootsa' mu gɸ' kiicham Joopi
na bai'ñmɨra' gu Simoon gui' nam Peegro
kɨ'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum
bui, 14 na ba' ya' tum a'gidha' nap jax ja'k
cham kam tulhiiña' gatuuk nap pai' dhuuk
mukia' aap gio gum jaaduñ.” 15 Ba' na ñich
pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi, joidham bhai'
ja a'm jim tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda'. Ba' pui' ja'k jup jum duu nat jax
jum duu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum
tajaa aach. 16 Ba' aañ mi' jotmoda' bhai'
pup tɨ'ñcho na bak gu' pɨn pu'ñi kai'ch ji
guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk ya' ka
oirɨ, na ja'pni kai'ch: “Dho gu' gu Juan tu
bopkonak dho gu suudai' kɨ'n, gu' aapi'm
gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na pim
kɨ'n kam bopkona'.” 17 Gu' ba' no' gu' gu
Dios dɨɨlh jup bax ja maakim gui' nam cham
jir Israel kam ja'tkam gu pu chu'm nat jax
chu'm jich maa aach jano' na chich pai'
dhuuk tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, ¿jax jañ
bia' nañ jup ba ji chɨ'ya' aañ, nañ gu' cham
jir jupaabkamu'n gu Dios?

18 Ba' mi' pup cham ñiok am gu bhammɨ
kam Jerusaleen gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor
guch Xoi'kam, dai na mɨt bhai' pɨx ji chu
daanɨ buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' dɨɨlh pui' ja'k ba tu duu ji
gu Dios na siax bhaai'n ka' gui' nam cham
jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia'
na jax jix aa', nam ba' cham kam tulhiiña'
gatuuk nam pai' dhuuk ko'ya', dai nam ba
jimia' jix dhaam ja'k buiñor.

Nam jax ja'k ba tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Antiokiiya kam

19 Ba' gatuuk na mɨt pai' dhuuk xi mu'aak
gu Teeban, jai' nai'p ji ja gaa mɨt gui' nam
tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Israel
kam. Ba' gui' bhai' dhɨr mai' ma boop jamɨt,
mu ja'k bhɨi mɨt jai' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Pini-
isia, jai' ba' mu ja'k Chipre, jai' ba' mu ja'k
Antiokiiya. Ba' dhi' bɨɨx kap na mɨt jɨ'k kap
ai, mi ja'p pu bhai' ji chu ja a'gi mɨt gu Israel
kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook,
gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam,
cham tu' tu ja a'gi mɨt. 20 Ba' jai' dhɨt na mɨt
mi'p ai Antiokiiya gui' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha'
buiñor guch Xoi'kam nam bhammɨ dir ja'k
jup jiim na pai' pui' tɨ tɨɨ' Chipre, jai' ba' mu
dir ja'k na pai' pui' tɨ tɨɨ' Sireene, mi ja'p
bhai'p ji chu ja a'gi mɨt gui' nam cham jir
Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham
ñi'ook, nam pui' ja tɨtda na gu Jesuus jir di'
guch Xoi'kam gui' nar Gɸ'kam. 21 Ba' mui'
ja'tkam tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor gu Gɸ'kam jich
Xoi'kam, gio ba' na mɨt cham tu' pui' ja'k
ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat bɨɨpɨ' dir,
na gu' gui' na mɨt jaroi' tu ja a'gi, giilhim
joidham jix bhai' xi buada' am na mɨt tu ja
a'gi, na gu' ja a'm tɨ nɨɨ'ñ guch Gɨ'kora'.

22 Ba' na mɨt pai' dhuuk pui' ba tɨ kai
gu Jerusaleen oi'ñkam gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha'
buiñor guch Xoi'kam, mui' xi joot jamɨt gu
Bernabee na sap jix io'm xi ja guguuxdhara'
gui' na mɨt kia'pɨx ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch
Xoi'kam. 23 Ba' nat pai' dhuuk mummɨ ba
ai gu Bernabee, joidham jix bhai'm ɨlh nat
ba ja tɨɨ gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch
Xoi'kam, na gu' sap ja a'm ba tɨ ñiɨ'ñ gu
Dios. Ba'x io'm xi ja guguux nam sap bɨɨx
ja jujur kɨ'n jix biiñak kat gammɨjɨ pu tɨ
jɨɨgi'ñdha' buiñor gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora'.
24 Gu' ba' na gu' gu Bernabee joidham jup
jir jix bhai'kam ka' gio na gɸ' bhaan ta-
jaañɨxchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda', ba' mui' ja'tkam tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor
gu Gɸ'kam jich Gɨ'kora'.

25 Mɨkkat ba' mi' dhɨr ma jii gu Bernabee
nat ba gaagam gu Saulo mu ja'k na pai'
kioka' Tarso. 26 Ba' nat pai' dhuuk ba tɨɨ, ba
baidhim mu ja'k Antiokiiya. Mi'm ba' pu
oipot tu ja a'gi'ñdha' gu mui' ja'tkam, maa'n
oidha' mɨt dho moo mi' juruuñ ja bui gui'
nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.
Ba' jano' jɨ' dɨr gu mi' kam Antiokiiya, pui'
ji ja tɨɨt jamɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor
guch Xoi'kam nam sap jir jich Xoi'kam
jɨɨgi'ñdham.
27 Ba' jano' mummɨp ba ji bubua mɨt
jɨ'kchi gui' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu
Dios. 28 Ba' maadɨt na Agaabo tɨɨ', na pui' ja'k
jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda',
jup kai'ch mi ja'p ji kɨkbok na sap gatuuk
mui' kap bhiogi' ka jimia'. Ba' gatuuk pui'
ji chu buus na jax ba kai'ch, ba' jano' pɨk
pui' tum duu na pai' dhuuk gu Klaudio
jir gȼ'kam ka' bhammɨ dɨr Rooma. 29 Ba'
gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam
mummɨ kam Antiokiiya, maap ba tu a'ga
mɨt nam pui' kai'ch nam sap mu ja joochx-
idha' gu tuumiñ gui' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha'
buiñor guch Xoi'kam gu Judea oi'ñkam, nam
jɨ'k pɨx ɨlhii'ñ sap bɨɨx jɨ'ma'n nam tu makia'.
30 Ba' gatuuk gu Bernabee gio gu Saulo mɨt
mu joot nam ja ui'dhika' gu tuumiñ gu
Judea oi'ñkam gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui'
nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam
sap ba' mi' dhɨr jup ja makia' bɨɨx jɨ'ma'n gui'
nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha'.

12

Gu Jakoobo nam ba mu'aa' gio ba' gu Peegro nam daagɨɨ ba kuupa'

1 Ba' jano' gu Eroodis gui' nar gȼ'kam
ka' bhai' ji ja o'bhai' jai' dhɨt gui' nam tɨ
jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, 2 ba' tu chia
nam mu'aa' gu Jakoobo gui' nar ja'nni'ñ
gu Juan. 3 Ba' na xi ja ñɨɨi'ñ gu Eroodis
nam joidham jix bhai'm taat gu Israel kam
ja'tkam gu pui' nat jɨ'k jax tu dooda, ba tu
chia ɨp nam dagia' gu Peegro. Ba' jano'r
piasta ka' na pai' dhuuk jum a'jɨda' nam
kua'da' gu paan gui' na cham bɨnka' na kɨ'n
jappukar. 4 Ba' na mɨt pai' dhuuk ba daa
gu Peegro, mi' pɨx ka xi chu chia gu Eroodis
nam kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada'
gu ja'tkam, mi' nam pai' gammɨjɨ maakob
mi chu nuuka'nda' gu sandaarui'x, na sap
ba' mi' dhɨr gatuuk bhai' ji iattulhdha' gɨt ja
bui gu ja'tkam na ka xi buusnia' gu piasta
bhaan Paaskua ta'm. 5 Ba' mi' na mɨt pai'
kuu gu Peegro, giilhim jix bhai' nuuka'n
am gu sandaarui'x, gu' ji na gu' gui' nam tɨ
jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam joidham tu
daañxi'ñchu' am buiñor gu Dios.

Gu Dios na ba buusaidha' gu Peegro mi' dhɨr na pai' ka kuupka'

6 Ba' moo jano' gu tukaa' na ba' moo gu
Eroodis buimgidhak mu ba aichdha' gɨt gu
Peegro ja bui gu ja'tkam, nat kia'pɨx ba ji
koi ja bɨɨm gook gu sandaarui'x buuplhixim
noonbiran kɨ'n gu bapaiñum tɨtropiñ, na ja
noonob am ja'k jup buupulh gu gook san-
daarui'x nam bɨxxik dɨr boobok, nam jai'
gook mu ja'p jup ka guguuk gu sandaarui'x
dɨɨrap dɨr nam mi' tu nuuka'n, 7 jotmoda' pɨx
mi' bam maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios, pɨx
nammɨ tu maaxir mi' na jɨ'x jir ba'k chɨr. Ba'
mui' ji ai mi' na pai' bo' gu Peegro, ba' mi'
xi dhaagɨk jano'mgaran ja'p xi joiñdhak xi
ñiñiichdhak jup titda:

—Xi bamii'.

Ba' nat bhai' ji bam gu Peegro, nai' pɨx
gan ji ii' gu bapaiñum tɨtropiñ gui' na kɨ'n ka
buuplhich. 8 Mi' dhɨr ba' moo gio mui'p ji ñio
gu nobii'ñ gu Dios, jup tɨtda:

—Xi chɨm tɨ'ii'ñ dhim jajannulh, gio dhim
sussak jap bɨɨx jup ba aada'.

Ba' gu Peegro pui'p tu buim na jax tɨtda gu
nobii'ñ gu Dios. Mi' dhɨr ba' moo gio mui'p
ji ñio, jup tɨtda:

—Bɨɨx dhi daam dɨr kam jum tɨi'dhara'p xi
chɨ'ji bhai' xiñ oidha'.

9 Ba' pui' xi chɨ'ɨɨk gamai' ji jii gu nobii'ñ
gu Dios, gu Peegro ba' mui'p xi oi. Ba' cham
pɨk bhai' juraa'n bia'tu' no' moor sɨlhkam
gu pui' na jax tɨ nɨɨdhim ka' ba' gu' cham,
jɨ'x ja'p jum aa' ji na pɨx bap tɨ nɨɨdhim.
10 Gu' ji na gu' na ja'p xi chɨ nɨɨdhim, maa'n
kap mui' ba bubua mɨt mi' nam pai' guguuk
gu sandaarui'x nam mi' tu nuuka'n, gio
ja'xpɨx gama ja'k jup ba bubua mɨt nam
pai' jai'p guguuk nam pui' mi'p tu nuuka'n.
Mi' dhɨr nammɨ gama ja'k jup ba ai mɨt na
pai' baiñum bar kɨ'ñgob, mi' na pai' pu ba
tum busaak mu ja'p dɨɨrap dɨr na daa'ñxim
mui' bar kikcham. Ba' nam jax jiim, dɨɨlh
pɨx joidham nai' jim kupio' gu kɨ'ñgob, ba'
gui' dai na mɨt mui' ba bubua. Ba' nammɨ
gama ja'k pai' nam ka jiim na daa'ñxim mur
kikcham, mi' jotmoda' cham pai' kam maax
gu nobii'ñ gu Dios, dai dɨɨlh pɨx mui' ba
jim gu Peegro. 11 Ba' ba maat gu Peegro
nar sɨlhkam gu pui' na jax tɨ nɨɨdhim, ba'p
kai'chim dɨɨlh pɨx:

—Xib jañ dho gi ba' ba tɨ jɨɨgi'ñ ji nar
sɨlhkam nat bak bha joot gu nobii'ñ gu Dios
na ba' pu'ñɨ mi' dhɨr jiñ buusaidha' nañ pai'
ka kuupka', na ba' cham jax jiñ dhooda' gu
Eroodis gu pui' na jax kam aagɨt, gio gu jai'
Israel kam ja'tkam.

12 Ba' nat pai' dhuuk pu'ñɨ ba maat gu
Peegro, pu jii mu ja'k buiñor gu Mariiya
dɨ'ɨɨ'n gu Juan, gui' nam Maarkos kɨ'n jup
jix mat ka'. Ba' jano' ampɨk mui' mi'p ka
jumpax am gu ja'tkam nam mi' tu daan jix
dhaam ja'k. 13 Ba' na jax jim mui' ba tu
son gu Peegro bha kɨ'ñgob mi' na pai' dhɨr
jax mui' ji chum bapkɨ mu ja'k ɨrban dɨr.

Ba' maa'n gu ubii tɨyaa Roodi tɨɨgim mui' ji jii nat ba tɨ tɨɨgim nar jaroi' dha' gui' na mu tu son. 14 Ba' nat ba kai na dhi'r di' gu Peegro, giilhim jix bhai'm ɨlh, pu cham ji kupio'kdhak xi mɨɨ nat ja aa'ñdham gui' nam mi'p tu'ii', jup ja tɨtda na sap dhi'r di' gu Peegro na mɨjɨ dɨr bha tu son ki'ñgob. 15 Ba' gui'p tɨtda am pɨx:

—¡Iat ap dho jia!

Gu' ji na gu' gui' xi kɨɨk na pui' kai'ch na dhi'r di', ba'p tɨtda am ɨp gio:

—¡Cham tu' ji nar di'! Chi chu' ii'mdaga'n pɨx ji ba'.

16 Gu' ji na gu' gu Peegro pɨx ji kɨɨsaim na mu tu son mɨjɨ dɨr ki'ñgob. Ba' gui' bɨɨx mu jimɨɨk xi kupio' mɨt gu ki'ñgob, dhi'r di' gu Peegro na mɨt ba tɨɨ. Ba' giilhim jix chooto'n jamɨt, 17 gu' ji nat gu' gu Peegro ja'p xi ja duiñ nobii'ñ kɨ'n nam sap cham ñiokda'. Mi' dhɨr ba' dai na xi ja aagi'ñ nat jax dhuuk buusai guch Gɨ'kora' mu dɨr na pai' ka kuupich. Gio ba' moo ja'pnip ja tɨtda ɨp:

—Aagi'ñdha' pim gu Santiago gu dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, gio ba' bɨɨx gu jai' gui' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Ba' daipu' nat pu'ñi xi chɨ'ɨɨk, mi' dhɨr pu jii maakam ja'k.

18 Ba' nat ba xia', nai' tɨɨ tɨ nɨɨ'ñ am gu sandaarui'x, nam gu' cham maat nat pa ja'k bhɨɨ gu Peegro nam mi' ka kuupkat. 19 Ba' gu Eroodis nai' tɨɨ xi chu joot nam gaa'mpu' gu Peegro, gu' ji na mɨt gu' cham pai' ji chɨɨ. Ba' bhai' ji ja o'bhai' gu sandaarui'x gui' nam mi' tu nuuka'ndat, tu chia dho gu' nam ja kooda'. Mɨkkat ba'p ma jii gu Eroodis bhai' dhɨr Judea, mu ja'k pu bhɨɨ Sesareeya nat ba kiicham.

Na ba mukia' gu Eroodis

20 Ba' moop jix ja bhaamkɨ'ñdha' gu Eroodis gu Tiiro kam ja'tkam gio ba' gu Sidoon kam, ba' gui' maa'n ñɨ'ook xip duuk mui' ma jii mɨt buiñor gu Blaasto gui' na iam pɨx ja'xbui'p jir gɸ'kam ka' na jax gu Eroodis, na mɨt pu tɨɨdam na sap ja a'mkam nokia', na mi' dhɨr pu tɨɨda' gu Eroodis na cham ka bhaam ka' ja bui, na gu' nam jix aa' gu Tiiro kam gio gu Sidoon kam nam mi ja'p tu saba'nda' gu koi' na pai' jax jir gɸ'kam gu Eroodis na Judea dɨbɨɨr bhaan bipio'. 21 Ba' ba tu ja daax gu Eroodis nam pai' dhuuk mi'm jumpada' buiñor dhi' jɨ' dhi ja'tkam. Ba' nat bam ai nat pai' dhuuk tu ja daax, giilhim mui' mi' bam jumaap jamɨt buiñor. Ba' joidham jix abhaar xi chɨm tɨɨ'dhak bhai' ji dhaibu nam pai' dadaarrɨda' gui' nam pu'ñir gɸ'gɸrkam ka', mi' dhɨr ba' bhai' ji chu ja a'gi. 22 Ba' gu ja'tkam pɨx jiiñak suulh jamɨt, jup kai'ch am:

—¡Dhi' na ya' tu a'ga, cham tu' ji nar maa'nkam, gu' dhi'r dios ji!

23 Ba' pui' xi chu duu gu nobii'ñ guch Gɨ'kora' na mi' jotmoda' pɨx cham bhai' ji chu tatdachia gu Eroodis, nat gu' cham tax-chaabgi gu Dios gu pui' nam jax tɨtda gu ja'tkam. Mɨkkat pu muu dho ba', botpoda' mɨt pɨx bhai' ji jugio.

24 Gu' ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios pɨx mɨk ja'p ji kai'ñchaidha', mui' kap pɨx ja'x pui' ba tum a'gada'.

25 Ba' gu Bernabee gio gu Saulo gio ja'k jup ba suulh jamɨt ɨp bhammɨ dɨr Jerusaleen na mɨt pai' dhuuk bhammɨ xi ja aichulhdhak gu tuumiñ gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bɨɨx jamɨt jup xi baidhak gu Juan gui' nam Maarkos kɨ'n jup jix mat ka'.

13

Gu Bernabee gio gu Saulo nam ba tu a'gapu' gu ñio'ki'ñ gu Dios

1 Ba' gui' nam jɨ'k mummɨx jai'ch ka' Antiokiiya nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jai' dhɨt bhaankam tu a'gada' am gu Dios, jai' ba' nam ja'p pɨx tu mam-tuxi'ñdha'. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Bernabee, gio gu Simoon gui' nam Jix Ɨika' kɨ'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Luusio ɨp gui' na mummɨ ja'k kioka' Sireene, gio ba' moo gu Manain ɨp gui' na mɨt maap gɨ'gɨr gu Eroodis kat gui' na mummɨr gɸ'kam kat Galilea, gio ba' moo gu Saulo ɨp. 2 Ba' maa'nnim nam jim saabut maap jumpaxich ka tu daan buiñor guch Gɨ'kora', pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam sap dɨɨlh pɨx bhai' ba ji ja aaga' gu Bernabee gio gu Saulo nam pui' ja'k tu'm kɨ'n ja darsa' nam mi' dhɨr ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios, nat gu' sap dhi' ja a'm ba tɨ tɨɨ. 3 Ba' gatuuk na mɨt pai' dhuuk xi chɨɨmuk nam tu daañɨmɨk gio nam jum saabuimɨk, pui' ja'k tu'm kɨ'n ba ja darai mɨt gu Bernabee gio gu Saulo, nam sap mi' dhɨr ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt bhai' xi ja daagɨk ma tu daanɨ ja a'mkam buiñor gu Dios. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt nai' ba ja joot nam tu a'gapu'.

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba jimia' bhammɨ dɨr ja'k na pai' pui' tɨ tɨɨ' Chipre

4 Ba' pui' nat jax ja chia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu Bernabee gio gu Saulo, pu jii mɨt mu ja'k ju'ñdharan gu gɸ' suudai' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Siluusia. Mi' dhɨr ba' bhammɨ dɨr ja'k jup bhɨɨ mɨt na pai' alhi'ch jir dɨbɨɨr na pui' tɨ tɨɨ' Chipre, dai na mɨt jax bha tɨɨtɨs bhaan gu gɸ' kanuub na mi ja'p sɸ' suudai' jugii'ñ. 5 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba ai momkoran, bhai' nam pai' gu'ngukda' gu gɸ'gɸr kaknub na pui' tɨ tɨɨ' Salamiina, bhai' pu ji chu a'ga mɨt gu ñio'ki'ñ gu Dios bha ja'p nam pai' jax chu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' bɨɨx jup ja oi'ñchu' gu Juan

na jai' ja palhbuidhidha' tu' na pɨx kɨ'n. 6 Gatuuk ba' bhai' dhɨr gammɨjɨ dɨr ja'k jup bhɨi mɨt na pai' gio jumaip bar ju'ñdharan gu gɸ' suudai' na pai' pui' tɨ tɨɨ' Paapos. Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ dɨr ba ai, mi' ba tɨɨ mɨt maa'n gu Israel kam maa'nkam nax jiboiñara' ka' gio na giilhim jix iatbi' ka' na pui' kai'chdha' na sap bhaankam tu a'gada' gu Dios. 7 Ba' dhi' dhi maa'nkam nax jiboiñara' ka' mi' daaka' buiñor gui' na mi'r gɸ'kam ka' na pui' tɨɨ' Serkio Paulo, nam gu' gook dɨt maap jix bhai'm daa'nka'. Ba' dhi' dhi gɸ'kam jix chɨ bhɨɨ'ñ ka' gio nax chu matda' ka', ba' na pui' ba tɸ kɸɸ na mɨt mi' pai' ba ai gu Bernabee gio gu Saulo, mui' ba tu ja joochxi, na gu'x ja kaim nam tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 8 Ba' na mɨt pai' dhuuk mu jimɨɨk bhai' ji chu a'gi gu gɸ'kam, mi' dhɨr ja'p mui'p ñiokim gu jiboiñarkam gui' nam Eliimas kɨ'n jix mat ka' gu griago ñi'ook kɨ'n, na gu' tɨi cham aa' na mu ja'k ba ji ja kaaya' gu gɸ'kam. 9 Ba' gu Saulo gui' nam Paablo kɨ'n jup jix mat ka', na gu' gɸ' bhaan tajaañixchu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mui' xi chɨigɨk 10 jup tɨtda gu jiboiñarkam:

—¡Ja'p moox buam tomaat ap jiñ jaduuñ, gio nap jix iatbi', gam nap cham kɨigalhi'ñ gu'x kɨɨ'p jum duukam! ¡Jɨr maraa'n ap dho gu ja'ook! Tɨɨ' nap gu' cham aa' nam kaaya' gu ja'tkam na jax ja'k jir silhkam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. 11 Ba' xib tu' na jax chui'ka', ka xim tulhiiñchuda' guch Gɨ'kora', cham ñɨa ka' ap jɨ'k tanoolh, jix chu tukgam ka' pɨx ba' sia ku tɨix chu maax kɨ'n gu tanoolh.

Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tɨɨ'n, bhai' pɨx cham ji ñɨa gu Eliimas, mi ja'p ba' nai' tɨi ba tu umuagi'ñ na jaroi' iam nobchɨi ba baidhika', na gu' pu cham jɨ'x ka ñɨa. 12 Ba' nat pui' jɨ' tɨ tɨɨ gui' na mi'r gɸ'kam ka', giilhim jix choo'n, ba' ba tɨ jɨɨ'ñ nar silhkam gu pui' na jax tu a'gi'ñ gu Paablo gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee bhammɨ dɨr ja'k Antiokiiya gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dɨbɨɨr

13 Ba' mummɨ dɨr Paapos gio gamai'p ji jii mɨt gu Paablo gio gui' na ja bɨim jim, dai na mɨt jax bha tɨɨtɨs bhaan gu gɸ' kanuub na mi ja'p sɸ' suudai' jugii'ñ. Ba' silh bhammɨ dɨr ja'k pu bhɨi mɨt na pai' pui' tɨ tɨɨ' Perje, gui' na bhaan bipio' gu Panpiilia dɨbɨɨr. Dai gu Juan ba' mi' dhɨr pu ja'k gɨi bhammɨ ja'k Jerusaleen. 14 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba ai Perje, bhai' dhɨr baasɨ'n ja'k jup bhɨi mɨt na pai' pui' tɨ tɨɨ' Antiokiiya, gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dɨbɨɨr. Ba' nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii mɨt mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jiimdat mi ja'p ji dharaibu mɨt. 15 Ba' moo ja'xpɨx ba ja bai'ñ am gui' nam bhai'r ja gɸ'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam na mɨt pai' dhuuk xi chɨɨmuk nam ja jiñkuixdhimɨk gu u'uan gu ja'tkam mi' na pai' tu ua'ñɨx gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ba' mi' na mɨt pai'p tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, ba' ba ja chian am nam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, jup ja tɨtda am:

—Ea no' pim jax jix chu a'gam jich jaaduñ na pim kɨ'n ja guguuxdha' dhi ja'tkam, xib jir am na pim ya' pui' xi chɨ'ya'.

16 Ba' gu Paablo nat jax jup kɨkbo, ja'p xi ja duiñ nobii'ñ kɨ'n gu ja'tkam nam sap ba' xi kaaya' ɨp na jax tu ja a'gidha', jup ja tɨtda:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 17 Dho gu' gu ja Dios tuk gu Israel kam ja'tkam ja a'm tɨ tɨɨgɨk ji guch bopxi kat, ba' ja a'm dɨr ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam jano' nam pai' dhuuk mu ja'k oi'ñkaˈ Ejipto ja bui gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam, gatuuk ba' mi' dhɨr ba ja boosolh sia kum tɨi cham aa' gu mi' kam. 18 Ba' gatuuk nam pai' dhuuk bhammɨ dɨr xi dharaat gampɨx jix chu gak kɨr gu gook oo'm oidha' juugɨt, tɨi tu nakoo'nda' gu Dios nam cham mi' pui' jiimda' na jax jix aa'. 19 Gatuuk ba' dai nat ba ja koi gu Dios gu jai' ja'tkam jɨ'k xijum gok kap gɸ'gɸr kikcham nam bha ja'p oi'ñkaˈ Kanaan na sap ba' bha ja'p ja oi'ñchudaˈ guch bopxi kat. 20 Ba' jano' dɨr nat pai' dhuuk ja a'm tɨ tɨɨ gu Dios guch bopxi kat, jup duu maakob jix cha'tmam oo'm daman jix chamaam mambhɨɨx (430) oidha' na mɨt ba' pɨk bhammɨ ja'k ba ai Kanaan.

'Jano' ba' maa'n gɸ'kam kɨ'n ja bui ba dai gu Dios, gatuuk ba' jumai gɸ'kam kɨ'n jup dai nat pai' dhuuk ba muu, gio mi' dhɨr jumai ɨp nat pai' dhuuk jup muu, gammɨjɨ pui' jano' juugɨt nat pai' dhuuk gɸ'kam kɨ'n jup daasak gui' na bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios na pui' tɨɨ' Samuel. 21 Mi' dhɨr ba' jix io'm gɸ'kam kɨ'n maa'n ja buip bax aa' am na daasa' gu Dios na sap ba' ja silhka'nda', gio no't ba muu, mi' dhɨr gu maraa'n jup bar ja gɸ'kam tuk ka', gio mi' dhɨr no't jup ba muu, gu maraa'n ɨp jup bar ja gɸ'kam tuk ka', gammɨjɨ pui'. Ba' gu Dios gu Sa'uul gook oo'm oidha' ja bui gɸ'kam kɨ'n daasak, gui' nar maraa'n kat gu Sis na maadɨt jir bopxi'ñ kat gu Benjamiin. 22 Gu' ji na gu' mi' dhɨr cham ka aa' gu Dios nar ja gɸ'kam tuk ka' gu Sa'uul guch bopxi kat, na gu' cham mi' pui' ka jim na jax jix aa'. Jumai ba' ja bui gɸ'kam kɨ'n jup dai na pui' tɨɨ' Dabii, na gu' sap mi' pui' jim na jax jix aa', na ja'pni kai'ch gu Dios: "Gu Dabii gui' nar maraa'n gu Isai, mi' pui' jim nañ jax jix aa', gio nax aa' na mi' pui' tu duñɨa' nañ jax ɨlhii'ñ, pui' kuñ ba'x kɨigalhi'ñ." 23 Ba' maadɨt gui' nam jir

bopxi'ñ kat gu Dabii jir di' gu Jesuus, gui' nat bha joot gu Dios ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam nat jax pu ba tu dai bɨɨpɨ' dɨr.
24 Ba' gu Juan pu ba ja aagi'ñ gu Israel kam ja'tkam na ba' moo ya' ba aaya' gu Jesuus, na pui' ja tɨtdada' na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam bam bopkona', na gu' sap bar mia'n na bhai' ba jim guch Xoi'kam. 25 Ba' mɨkkat na pai' dhuuk bar mia'n nam mu'aa' gu Juan, ba ja aagi'ñ gu ja'tkam na sap cham tu'r di' guch Xoi'kam, jup ja tɨtda: "Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam na pim aapi'm jax ɨlhii'ñ, gu' matgɨm gui' gatuuk bha jim ji na ni jɨ'x kuñ cham ɨam jir jupaabkamu'n nañ ɨam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' gɨt, na gu' giilhim jix io'm jir gɸ'kam."
26 'Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga gu pui' nach jax ja'k cham kach chulhiiña' gatuuk nach pai' dhuuk ko'ya', gu' dhi' aapi'm ji na pu jam bui ba jim jiñ jaaduñ na pim jir bopxi'ñ gu Abraam, gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios. 27 Gu' ji na gu' gui' nam bhammɨ oi'ñkaˈ Jerusaleen, pu cham maatɨt am nar tu'p tu'm da' gu Jesuus, ni gu ja gɸ'gɸrkam tuk kum cham mat ka', gio nam cham maatɨt kɸɸkɸ' gu u'uan na jax ba' kai'ñkam jup jum kai'chdha' mi ja'p na mɨt pai' jax tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios nam tɨi tu jiñkui'ñdha' bhai' na pai' tum daanda' gammɨjɨ na pai' dhuuk jum a'jɨda' na cham tum juanda' na dhi' bhaan tu a'gat jup kai'chdha'. Dhi' dho ba' pɨx pui' ja'k tu kuugalh jamɨt na jax bam kai'ch gu u'uan na mɨt tu chia nam mu'aa' gu Jesuus. 28 Sia ku gu' tɨi cham tu' kuiñcha bia'kat nam jax dhui mu'aa' gɨt, chia mɨt pɨx ji gu' gu Pilaato na ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. 29 Ba' gatuuk nat pai' dhuuk bɨɨx ba tum kuugalh gu pui' na jax chu ua'ñɨx bhaan gu u'uan, giop ba tɨbaañ jamɨt bhai' dhɨr bhaan gu kuruus, mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba yaas. 30 Ku ba' gu' gatuuk giop dua'ñ ji gu Dios. 31 Ba' mui' tanoolh gio ja buip xi oilhimɨk gui' nam jɨ'k pu maap oipoda', pui' na jax nam mu jimmɨda' bhai' dhɨr Galilea bhammɨ ja'k Jerusaleen. Ba' xib jir di' am gui' nam nai' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam bhaankam guch Xoi'kam.
32 'Pui' kuch ba' aach ya ja'p jup ba tu jam a'gidhim dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook. Na gu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios guch bopxi kat na pu tu duñia' ja bui, 33 aach jich bui pui' ja'k ba tu kuugalh nach jir ja bopxi. Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' nat pui' ba tu duu nat giop dua'ñ gu Jesuus, pui' na jax ba tu ua'ñɨx bhaan gu u'uan mi' na pai'r Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch: "Aañ joidham jix bhai'ñ chaat nap jir jiñ mar." 34 Pui' pu ba kai'ch gu Dios na pu'ñi giop dua'ñdha' na ba' cham jum ja'bsuna' gu tukga'n, pui' ku ba' jumai kap ja'pnip tu ua'ñɨx bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch: "Tu kuugalhdha' iñ gu pui' na ñich jax ja'k ba tu daax gu Dabii nañ pu tu duñia'." 35 Pui' ku ba' ja'pnip tu ua'ñɨx ɨp jumai kap, nap jum kai'ch: "Nap gu' pui' tu duñia' na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n gum tujuandam tuk, na gu' mi' pui' tu duñiim nap jɨ'k jax jix aa'." 36 Ba' gu Dabii cham tu' dɨɨlh jum aagat jup kai'ch, na gu' ja'ppɨx jir ja gɸ'kam tuk kat gu ja'tkam na jax pɨx ja'k chiañidha' gu Dios. Na gu' nat pai' dhuuk ba muu, cham tu' gio duadɨk jup ka bam mi' na mɨt pai' yaas ja sanoop nam pai' yassap gu gɨ'korga'n, gu' mi' ji nat pum ja'bsu gu tukga'n. 37 Gu' gui' nat jaroi' Dios giop dua'ñ, cham tu' ji nat jum ja'bsu gu tukga'n, nat gu' giop bamii' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. 38-39 Ba' gu xib dai na jam a'm bam aa' pɨx ba'ñ jaaduñ na pim jix mat ka' na gu Jesuus buiñor jix bhai' na pim tɨ jɨɨ'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara', pui' na jax gui' nam cham mi' pui' jim gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka' no' cham jɨ'x ka bhai' na uañchuda' gu ua'tulhdhar ga'n. 40 Moo pim mi' pui' xi jimɨiñ jaaduñ nañ jax jam tɨtda na pim cham mi' pui'p ba ji bubuakia' na jax jum kai'ch gu u'uan mi' na mɨt pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

41 Ba jɨboi'ñgia' pim totdonɨi aapi'm na
pim cham tɨ jɨɨgi'ñ gu pui' na jax tɨi
kai'chdha' gu Dios,
nañ gu' aañ bɨɨx aixim ka tu duñia' aapi'm
jam bui,
dai ji na pim gu' cham tɨ jɨɨgi'ñdha' sia ku
jaroi' tɨi ba jam aagi'ñ.

42 Ba' na mɨt pai' dhuuk ba tɨɨmu nam xi chu a'gimɨk, na mɨt mi' dhɨr ba bubua na pai' tum daanda' gu Paablo ja bɨɨm gui' nam maap jim, mu ja'p pui' ba ja tɨtda am gu ja'tkam nam sap gio pui' ja'k jup tu ja a'gidha' na pai' dhuuk gio mui'p jim bhɨɨya' na cham tum juanda'. 43 Ba' na mɨt pai' dhuuk xi chɨɨmuk nam tu daañimɨk, na mɨt mi' dhɨr ba jii gu Paablo gio gu Bernabee, jai'p ma ja oi mɨt gu Israel kam ja'tkam gio jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jimda' na jax gu Israel kam. Ba' gui' xi ja guguux jamɨt nam sap cham jim o'jolhdhat gammɨjɨ bɨɨx ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap pu kai'ñkam jix ja joi'mdak ja a'm ba tɨ tɨɨ gu Dios.
44 Ba' gu jumai simaan nat pai' dhuuk giop bam ai na cham tum juanda', giilhim mui' mi' mam jumaap jamɨt gu ja'tkam gu mi' kam gɸ' kiicham nam jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu a'ga gu Paablo.
45 Gu' ji na gu' gu jai' Israel kam ja'tkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, giilhim

bhai' ji bhaak jamɨt na mɨt ba ja tɨɨ gu ja'tkam nam nammɨ xi ju' nam mi' tɸ kɸɸ. Ba' bhai' ji ñiokbo mɨt buiñor gu Paablo, bɨɨx aixim jam tɨi xi chɨtda. 46 Gu' ji na gu' gu Paablo gio gu Bernabee cham ji chotdonɨt mui'p xi chu a'ga am, jup ja tɨtda am:

—Gu' aach aapi'm ji ba' pɨk bha jam aa'ñdham dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim jir Israel kam ja'tkam, gu' ji na pim bak gu' cham kaim, cham maachim japim na jax ja'k gammɨjɨ jam a'm ba tɨ ñɨi'ñdha' gu Dios. Ba' gu xib tu' na jax chui'ka', ya' dɨr ja'p ja'k gu jai' ja'tkam jach pɨx ba tu ja a'gi'ñpu' nam cham jir Israel kam ja'tkam, 47 na gu' pui' ja'k jix aa' gu Dios na pui' ja'k tu ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch:

Aañ pui' ja'k tu'm kɨ'n bam dai nap ja'p ji buusnia' na jax gui' na kɨ'n jix chu maax ka' ja bui bɨɨx gu ja'tkam nam jai' ñiiñio'k kɨ'n tu a'ga,

na ba' ya' dɨr ja'p ja'k jix bhaai'n ka' nap tu ja a'gi'ñmɨra' bɨɨx kap na jɨ'x jir oi'ñga'n nam ba' maatɨi mi' pui' ba jimia' nañ jax ja'k cham ka ja tulhiiñchuda'.

48 Ba' na mɨt pu'ñi kai gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, joidham jix bhai'm ɨlh jamɨt, ba' pui' ji chɨi mɨt na sap jir jix kɨɨ' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora'. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam bɨɨx nam jɨ'k pu ba aagix bɨɨpɨ' dɨr nam pu'ñi ba tɨ jɨɨ'ñdha' nam jax ja'k gammɨjɨ buiñor bap tui'ka' gu Dios. 49 Gatuuk ba' mu ja'p nai'p ji chu ja a'gi mɨt gu ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam mu ja'p oi'ñka' na jɨ'x bhaan bipio' gui' gu dɨbɨɨr. 50 Gu' ji na gu' gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gui' na mɨt bɨɨpɨ' dɨr pu ba ja ñiok, bhai' ji ja ɨatgi mɨt jɨ'kchi gu u'uub nam jir jix chutumñigam ka' gio nam tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha', gio ba' jai' gu chichio'ñ gui' nam bhai' gɸ' kiicham jir jix a'aixkam ka', nam pui' ja tɨtda nam sap mai' ja jootsa' gu Paablo gio gu Bernabee. 51 Ba' gui' bhai' dhɨr jup ba jii mɨt, dai na mɨt mi ja'p xixiixkak gu dɨbɨɨr nat jɨ'x mi' bam tɨɨ ja tooton am na ba' bhaan jix maatɨi' ka' na mɨt jai' cham ja kɨɨgalh gu bhai' kam. Bhai' dhɨr ba' mu ja'k pu bhɨi mɨt Ikoonio. 52 Ku gu' gui' na mɨt jɨ'k tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam joidham jix bhai'm taat am ji, gio na gɸ' ja a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

14

Na ba jimia' Ikoonio ja'k gu Paablo gio gu Bernabee

1 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhammɨ ja'k jup ba ai Ikoonio gu Paablo gio gu Bernabee, ma jii mɨt mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi mɨt ɨp gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' nam tu daan. Ba' giilhim joidham jix bhai' xi bua am nam xi ja kɸɸ, ba' mui' ja'tkam pɨx ja'x ji chɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam pui' na jax gu Israel kam gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 2 Ba' jai' dhɨt nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam, bhai' giilhim ji ja a'ga mɨt ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam sap ba' pui' jim aaga' nam cham jir kɨkɨɨ' ja'tkam gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 3 Ba' pui' kai'ñkam bhai' pup oipo am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamɨt bhai' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam cham ji totdonɨt, nam gu' buiñor jix biiñak ka' guch Gɨ'kora', gio na gu' ja palhbui'ñdha' nam jup tu buada' gux kɨɨ'p jum duukam nam tu' cham pai' nɨi'ñdha' gu ja'tkam na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nar sɨlhkam ka' gu pui' nam jax kai'chdha' nam pai' dhuuk tu a'gada' na jax ja'k jix chu joi'gɨ'n gu Dios. 4 Ba' cham tu' maa'n ñi'ook kap duuk am gu ja'tkam gu bhai' kam gɸ' kiicham, nam gu' jai' mu ja'k ba ja kaichu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jai' ba' mu ja'k jup ja kaichu' am gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' ja bui dhi gook. 5 Ba' dhi' dhi Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam maap ba tu a'ga mɨt ja bɨɨm gu gɸ'gɸrkam nam sap pu ja dooda' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam jax ɨlhii'ñ, gio nam ja ma'yasai ja kooda'. 6-7 Gu' ji na mɨt gu' pui' ba tɨ kai gu Paablo gio gu Bernabee nam ba ja o'bhagi'ñ, ba' bhai' dhɨr mai' ma boop jamɨt, Listra ja'k jamɨt pu bhɨi, gatuuk ba' bhai' dhɨr Derbe ja'k jup bhɨi mɨt. Ba' tu ja a'gidhidha' am gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook sia mu ja'p na pai' jɨ'dɨlh jir kikcham. Ba' dhi gok kap kikcham na mɨt ai bhaan bipio' gu Likoonia dɨbɨɨr.

Gu Paablo nam ba ma'yasa' joodai kɨ'n gu Listra oi'ñkam

8 Ba' bhai' Listra maa'n jup jai'ch ka' gu maa'nkam na cham tu oirɨda', na gu'x ma'mkulhi' ka' pu ɨlhi'ch dhɨm dɨr nat pai' dhuuk dɨr maaxir. Ba' dhi' dhi maa'nkam mi ja'p daakat kɸɸ gu Paablo na tu a'ga. 9 Ba' na xi ñɨi'ñ gu Paablo nax io'm soi'm ɨlhii'ñ gu maa'nkam, ba maat na tɨix dhuadhim nax aa' na ba tu oirɨda'. 10 Ba'p tɨtda gu Paablo gɸ' kɨ'n:

—¡Jiñ jaduuñ, xi kikbo!

Ba'x kɨɨ' nammɨ ja'p pu tuu'n gu maa'nkam nat jax pu tɨɨ'n, jano' dɨr ba' bhai' pu ji chu oilhich. 11 Ba' pɨx jiiñak suulh jamɨt gu ja'tkam bhai' kam Listra na mɨt pu'ñi ji chɨigik gu Paablo nat dua'ñ gu maa'nkam, jup kai'ch am gu Likoonia ñi'ook kɨ'n:

—Xib ba' ya' ba ai mɨt gu didios jich bui ja'tkam jup jim duuk.

12 Ba' gu Bernabee pui' xi chɨiti' am na sap jir di' gu ja dios tuk gui' nam pui' tɨiti'nda'

Seus, gu Paablo sap ba'p jir di' gu jumai ja dios tuk gui' nam pui'p tɨɨtɨ'nda' Eermes, na gu' dhi' pɨk nax io'm mui' xi chu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. 13 Ba' gui' na bhai'r gɸ'kam ka' bhai' na pai' tu daanda' ja bɨɨm gu ja'tkam buiñor gu ja dios tuk gui' nam pu'ñi tɨɨtɨ'nda' Seus, bhai' na pai' dhɨr jax mui' ji chum bapkɨ mu ja'k ɨrban dɨr bhai' gu gɸ' kiicham, xi mɨɨ nat ja saadam gu tutuur, na sap ba' ja makgɨrxidha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, gam yooxi' xi chu ua'. Mi' dho gu' bax chu ja makgɨrxidham, gio na ja bui bax chu daañim ja bɨɨm gu ja'tkam. 14 Gu' ji na gu' na mɨt pai' dhuuk ba maat gu Bernabee gio gu Paablo, giilhim jix buam jum ɨlh jamɨt, ba' xi ja saassak jamɨt gu daam dɨr kam ja kuktun mui' ji jii mɨt mɨjɨ ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam, xi jiiñkidhat am jup kai'chim am:

15 —Cha'pim pui' tu buada'ch jaaduñ. Nach gu' aach jir ja'ppɨx ja'tkam ja'p na jax aapi'm. Gu' aach pu kai'ñkam ji ba' bha jii na chich bha jam aa'ñdham na pim cham pui' ja'k ka tu buada', na pim mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios nar maaxik dua kam gui' nat jaroi'p duu gux dhaam, gio dhi dɨbɨɨr, gio gu suudai' na gɸ' nai' suu'n na jɨ'x jir oi'ñga'n, gio na jɨ'k tu'x chu jai'ch bɨɨx jɨ'ma'n bhaan. 16 Na gu' sia gu bɨjɨk na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios ja bui gu ja'tkam nam bɨɨx aixim pɨx tu jimda' nam jax ɨlhii'ñdha' dɨɨlh. 17 Pu gammɨjɨ jix bhai' tu buada' na jax jir am, pui' na jax aapi'm na bha jam joochxi'ñ gu duuk na ba' kɨ'n jix bhai' tu kaipbhar na pim ba' gammɨjɨ bia'ka' na pim tu' xi kua'dat jix bhai'm taat ka'.

18 Gu' ji na gu' ni jɨ'x kum pui' ɨlhii'ñ nat jax tɨi xi chu ja a'gi gu Paablo, nam gu'x xijaim ɨlhii'ñ, jix ja makgɨrxidham am pɨx ji gu' gu tutuur, gio nam jix chu daañim ja bui.

19 Ba' moo bhai'p ba ai mɨt jɨ'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaaktu' ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' nam bhammɨ oi'ñka' Antiokiiya gio gui' nam bhai' ja'k jup oi'ñka' Ikoonio, ba' bhai' ji ja iatgi mɨt nam bhai' kax ja daañim. Ba' gui' giilhim bhai'p ji bhaak jamɨt, maap jamɨt xim daagɨk bhai' ji ma'yasa gu Paablo joodai kɨ'n. Ba' nam pai' dhuuk ɨlhii'ñ nat ba muu, tɨimɨrak jamɨt mu ja'p xi buapuk na pai'r ju'ñdharan bhai' gu gɸ' kiicham. 20 Ba' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mui' jim jumaap jamɨt mi' na pai' kaat gu Paablo. Mi ja'p gu'kat jam ba' mi' ba nɨi'ñ bɨɨx xikoolh dhɨr, ba' bhai' ji bam gu Paablo. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba baidhak ɨp gio mu ja'k ɨrban dɨr gu gɸ' kiicham na sap ba' ja bui xi chɨbiapui. Buimgidhak ba' dai nat ba jii Derbe ja'k bɨɨma'n gu Bernabee.

21 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhai' ba ai Derbe, bhai' ji chu ja a'gi mɨt gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' mui' ja'tkam pɨx ja'x jup ji chɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' dai na mɨt bhai' dhɨr ja'k ba suulh baasɨ'n ja'k Listra, bhai' nam pai' dhɨr ja'k jiim. Bhai' dhɨr ba' gammɨjɨ ja'k jup bhɨi mɨt Ikoonio gio ba' bhai' dhɨr Antiokiiya ja'k ɨp. 22 Ba' bhai' jɨ' ja'p na mɨt jax bhɨi, giop xi ja guguuxdhidhat am gui' na mɨt jɨ'k bɨɨpɨ' dɨr tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja tɨtdaim nam sap gammɨjɨ bɨɨx ja jujur kɨ'n pu tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nam jup ja tɨtdaim ɨp na sap jum aa' nam jum tulhiiña' bɨɨx aixim nam ba' pu'ñi ja'k dui gammɨjɨ buiñor ba'p tui'ka' gu Dios. 23 Gio ba' nam jɨ'ma'n xi ja darsaidhat gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' ja guguuxi'ñdha' gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gatuuk nam pai' dhuuk xi chɨimuidhat nam xi chu ja daañxidhat gio nam jum saabuimɨi, pui' xi ja tɨtdaidhat am na gammɨjɨ ja a'm tɨ niidhidha' guch Gɨ'kora' gui' na mɨt jaroi' buiñor ba tɨ jɨi'ñ.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee Antiokiiya ja'k gui' na bhaan bipio' gu Siiria dɨbɨɨr

24 Ba' bhai' dhɨr pu jii mɨt na pai' bhaan bipio' gu Pisiidia dɨbɨɨr, gui' na Panpiilia dɨbɨɨr bhaan jup bipio' mɨt ba'p ba ai, bhai' na pai' pui' tɨ tɨi' Perje. 25 Ba' bhai'p ma tu ja a'gi mɨt gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' dai na mɨt giop ba jii Ataalia ja'k, bhai' na pai'r ju'ñdharan gu gɸ' suudai'. 26 Ba' bhammɨ dɨr na mɨt jax bha tɨitis bhaan gu gɸ' kanuub, bhai' pu jii mɨt mi ja'k Antiokiiya mi' nat pai' dhɨr mu ja joot gu Dios nam bhaankamu'n tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. 27 Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ ba ai Antiokiiya, ba ja bai mɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mɨt jup tu duu gux kɨɨ'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 28 Mi' ba' pup oipo am gu Paablo gio gu Bernabee ja bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamɨt mi' juruuñ.

15

Nam Jerusaleen maap jim jumpadai ba tu a'gada' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

1 Ba' jano' jɨ'kchi mummɨp ba ai mɨt Antiokiiya gu Judea oi'ñkam, ba' mi' bhai' ji ja iatgi mɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja tɨtda na sap cham jɨ'xkat uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara' no'm cham matgilhdhix nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'. 2 Ba' gu Paablo gio gu Bernabee jɨ'x juugɨt ja bui tɨi ma ñiokbo mɨt, gu' ji nam gu' cham

maa'n ñi'ook jup bua. Pui' ku ba' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham Antiokiiya kam ma ja darai mɨt pu chu'm kɨ'n gu Paablo gio gu Bernabee gio ba' jai' dhɨt gui' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap mu jimia' bhammɨ Jerusaleen nam ja tɨkkapu' gu dhi' pui' jɨ' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

3 Ba' gui' mi' dhɨr jup ma jii mɨt Antiokiiya bhammɨ ja'k Jerusaleen nam jax ja tɨtda gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gamai' kikcham nam jax bhɨɨjim gui' na bhaan bipio' gu Piniisia dɨbɨɨr gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Samaaria dɨbɨɨr, xi ja aa'ñdhidhat am gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jir Israel kam na mɨt sap pui'p ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor gu Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam, gio nam sap cham tu' mi' pui' ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr. Ba' bɨɨx joidham jix bhai'm ɨlh jamɨt na mɨt jɨ'k kap pu'ñɨ ja aa'ñ gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir Israel kam.

4 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhammɨ ba ai Jerusaleen gu Paablo gio gu Bernabee, pɨx jix bhai' ja tɨɨ'n jamɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gui' nam ja guguuxi'ñdha' dhi' jɨ' nam tɨ jɨɨgi'ñdha'. Ba' pui'p ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mɨt tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 5 Ba' jai' dhɨt nam bhai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na mɨt jax guguu jup kai'ch am:

—Dho dai dho ba' na ja a'm bam aa' na pim ja matgilhdha' gui' nam pui' mu pai' ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam cham jir Israel kam ja'tkam, gio ba' na pim ja chiñɨa' nam mi' pui' jimia' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'.

6 Ba' maap jim jumpadak ma tu a'ga mɨt gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, 7 gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Ba' gu Peegro nat jax kɨkbo jup ja tɨtda:

—Ea na pim aañ alhiop ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tɨɨda'. Dho gu' na pim jax bax maat jia nat jɨ'kchi tanoolh bap duu nat dɨr jiñ a'm tɨ tɨɨ gu Dios aapi'm jam bui nañ ba' nai' tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ nam ba' kɨɨɨji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'. 8 Gu' ba' na gu' gu Dios jix bhai'x maat jia gu ja jujur am bhaan, ba' ja tajaañxi gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p nat jax jich tajaañxi aach. Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' na pui'p jix ja kɨɨgalhi'ñ sia kum cham jir Israel kam ja'tkam. 9 Cham tu' jai' kam ja ɨlhii'ñ gu Dios sia kum cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pɨx jup ja ɨlhii'ñ ji matgɨm na jax aach. Dhi' bhaan jix maatɨ' nat pui'p uañchuda gu ja ua'tulhdhara' na mɨt pai' dhuuk tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach. 10 Ba' gu xib, ¿jax ku pim ba' tu' pɨx ɨlhdhat gu Dios pui' kai'ch na pim ja chiñɨa' guch jaaduñ nam pu duñɨa' na jax ja'k giilhim jix xijai, na cham jɨ'xkat jaroi' pu duñɨa' sia aach, ni guch bopxi kat dho moo kum cham mi' pui' jiimdat? 11 Gu' matgɨm na chich ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pɨx ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', nat gu' ba tu namki gu Gɨ'kam Jesuus sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

12 Ba' mi' pɨx pup tu'ii' am, pu cham jaroi' ñiok, dai nam tɨ kɨɨɨ pɨx nat pai' dhuuk bhai'p ji chu a'ga gu Bernabee gio gu Paablo, nam ja aagi'ñ nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mɨt jup tu duu gux kɨɨ'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' nɨɨ'ñ, na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam sɨlhkam jup kai'chdha' nam pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha'. 13 Ba' na mɨt pai' dhuuk tɨɨmu nam xi chu a'gimɨk, mi' dhɨr ja'p mui'p ji ñio gu Santiago, jup kai'ch:

—Ea na pim aañ jup xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tɨɨda'. 14 Dho gu' ya' bach aagi'ñ dho dhich jaduuñ Simoon nat jax ja'k pui' ja a'm tɨ tɨɨ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gui' nat bɨɨpɨ' ja a'm tɨ tɨɨ nam ba' mi' dhɨr bar ja'tkam tugi'ñ ka'. 15 Ba' dhi' ya' pui' ba tum kuugalh dho gu pui' na mɨt jax ja'k tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, na ja'pni mui' ji kɨksa:

16 Mi' dhɨr ba' dai nañ giop ba kɨɨsa' gu
bhi'ñbakɨ'ñ gu Dabii gui' na xib ɨalhix,
bɨɨx gu tuumki ga'n jañ maap jumpadai mi'
pui' duñɨa' na jax tui'kat bɨɨpɨ' dɨr,
17 nam ba' soi'm ɨlhdha' aañ jiñ bui gu Israel
kam ja'tkam ja bɨɨm gu jai' ja'tkam
nam bɨɨx aixim jai' ñiiñio'k kɨ'n tu ñiok
nam jɨ'k pu ba aagix nam tɨ jɨɨ'ñdha'
aañ jiñ bui.
18 Ba' dhi' guch Gɨ'kora' nat pu'ñɨ ja'k tɨi bɨjɨk.

19 'Ba' gu xib aañ pui' ɨlhii'ñ jiñ jaaduñ na gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam jɨ'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios gio nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr, na pim cham ja chianda' nam mi' pui' duñɨa' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. 20 Dai pɨx ji nach mui' xi chu ja ua'ñxidha' na pui'm kai'chidha' nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgɨrxix ka' gup duiñxim didios, sia gu ɨ'ɨɨr nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja tɨtdada' gu u'uub. 21 Nam gu' pu bɨjɨk dɨr ba'x jai'ch nai' ja'p gui' nam pu'ñɨ ja'k tu a'gada' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix, gui' nam gammɨjɨ jiñkui'ñdha' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel

kam ja'tkam jano' na pai' dhuuk cham tum juanda'.

Gu Israel kam nam ba tu ja ua'ñxidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

22 Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam ja bɨim gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' bɨix dhi' jɨ' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha', maa'n ñi'ook bap duu mɨt nam sap jai' dhɨt mu ja jootsa' ja bɨim gu Paablo gio gu Bernabee mummɨ Antiokiiya gui' nam pui'p tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bhai' ji aa mɨt gu Juudas gui' nam Barsabaas kɨ'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Siilas ɨp, nam gu' dhi' pɨk jix io'm tu' ka'm ja nɨi'ñdha'. 23 Ba' mui' ba ja joot jamɨt xi ja maakak gu u'uan, na ja'pnim kai'chim:

"Aachi' nach jir jam jaaduñ gio nach jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, ja bɨim gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aach ya' dɨr mui' xi chu jam guguuxi'ñ jich jaaduñ, aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim mummɨ oi'dha' Antiokiiya, gio gui' na bhaan bipio' gu Siiria dɨbɨir, gio ba' aapi'm ɨp na pim bhammɨ dɨr ja'k jup oi'dha' na pai' bhaan bipio' gu Siliisia dɨbɨir. 24 Ba' aach ya' pui' ba tɛ́ kɛ́ɛ́ch jaaduñ, na mɨt jai' dhɨt ya' dɨr mummɨ ji ɛ́ɛ́k bhai' ji jam ɨatgi, sia ku chich tɨi cham mu ja joot. Ba' aapi'm cham bhaai' na pim jax kam duñɨa'. 25-26 Ba' aach xi chu a'gak maa'n ñi'ook xip duuk pui' ja'k tɨi nach jai' dhɨt pui' ja'k tu'm kɨ'n ja darsa' nam mu jimia' mummɨ aapi'm jam bui ja bɨim jai' guch jaaduñ, pui' na jax gu Bernabee gio gu Paablo, gui' nam jaroi'm tulhiiñ nam bhaankamu'n tu a'ga gu Gɛ́'kam jich Xoi'kam, nam tɨix ja koodam ka' gu ja'tkam nam cham ja kaim ka'. 27 Ba' dhi' nach jaroi' ja bɨim mui' xi jam joochxidha', jir Juudas gio ba' gu Siilas ɨp, nam ba' dɨɨlh jix bhai' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am gu dhi' pui' jɨ'. 28 Na gu'x aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio aach dɨɨlh nach mui' xich ga'nga, nar am nach cham jam chianda' na pim mi' pui' jimia' gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam. Ba' dai na tu' pɨk jum aa' na pim pu duñɨa', 29 na pim cham ka ja kua'da' gu sasoi' gui' nam ja bui makgɨrxix ka' gu didios jup duiñxim, sia gu ɨ'ɨir na pim cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' na pim cham jai'x bhai' ka ja tɨtdada' gu u'uub. Ba' bɨix dhi' pui' no' pimɨt mi' pui' jii, jir pui' ka' dho na jax jir am. Ja'pni daipu'."

30 Ba' gui' dai na mɨt jax ja tabuimgi gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pu jii mɨt mu ja'k Antiokiiya, mu ja'k na mɨt pai' ba ja joot. Ba' dai na mɨt jax ɛ́ɛ́k maap xi ja jumpadak ba ja maa mɨt gu u'uan gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 31 Ba' gui' dai na mɨt xi jiñkui, ba' joidham jix bhai'm ɨlh jamɨt, na gu' joidham jum kai'ch nam jax ja guguuxi'ñ. 32 Ba' gu Juudas gio gu Siilas jix io'm jup xi ja guguux jamɨt, na gu' pui' ja'k ja a'm tajaañixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios. 33 Ba' gatuuk jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n mi' dhɨr ba ja joot jamɨt gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap giop ba jimia' bhammɨ ja'k Jerusaleen na mɨt pai' dhɨr mu ja joot, dai na mɨt pui' ja'k xi ja tabuimgidhak na sap gammɨji ja a'm tɨ nɨidhidha' guch Xoi'kam. 34 Dai ba' gu Siilas mummɨ pup bii, 35 gio ba' gu Paablo ɨp gio gu Bernabee, mi ja'p jam ba' pu oipot tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios ja bɨim jai' mui' dhɨt gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

Gu Paablo na giop ba tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' kɨ'n bar gookim ka'

36 Ba' gatuuk jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n giop ba baidhim gu Paablo gu Bernabee, jup tɨtda:

—Maik jach giop ja paxiartu'npu' guch jaaduñ mu ja'p bɨix kap na chich pai' jax bhɨi bɨipɨ' dɨr na chich pai' dhuuk tu ja a'gi'ñpuk gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Gɛ́'kam jich Xoi'kam, nach ja tɨi'mpu' nam jax jum ɨlhii'ñ.

37 Ba' gu Bernabee bɨix tɨip jix baidhikam gu Juan gui' nam Maarkos kɨ'n jup jix mat ka'. 38 Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, nat gu' bɨipɨ' dɨr gu Maarkos cham ja oi bhammɨ dɨr Panpiilia, baasɨ'n ja'k na mɨt tɨi ba tu a'gam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai nat bhai' dhɨr ja'k ba gɨi. 39 Pui' dho gu' cham maa'n ñi'ook jup duu mɨt, dai nam jup kai'ch nam jɨ'dɨlh bhɨiya'. Ba' gu Bernabee dai gu Maarkos xi baidhak ba jii bhammɨ dɨr ja'k Chipre na pai' alhi'ch jir dɨbɨir, dai na mɨt jax bha tɨitɨs bhaan gu gɛ́' kanuub. 40 Gu Paablo ba' dai gu Siilas xi baidhak jup ba jii. Ba' gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam ja a'mkam xi chu daanɨ mɨt na mɨt jax mi' dhɨr gamai' ji jii na sap ba' ja a'm tɨ nɨidhidha' guch Gɨ'kora' mu ja'p nam pai' jax bhɨiya'. 41 Ba' mummɨ ja'p ji bhɨi mɨt na pai' bhaan bipio' gu Siiria dɨbɨir, gatuuk ba' mi' dhɨr bhammɨ dɨr ja'k jup bhɨi mɨt na pai' bhaan jup bipio' gu Siliisia dɨbɨir, ja guguuxdhim am gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mu ja'p nam pai' jax tu daanda'.

16

Gu Paablo na ba baidhika' gu Timoteo

1 Ba' bhammɨ dɨr ja'p ji bhɨi gu Paablo na pai'r Derbe gio ba' bhammɨ ja'k Listra, ba' bhai' ba tɨi maadɨt gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na pui' tɨi' Timoteo, nar maraa'n maa'n gu ubii Israel kam na pui'p tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu

taata'n ba' dair griago. 2 Ba' biix pix joidham jix kiigalhi'ñdha' am gu Timoteo gui' nam ji'k ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Listra gio ba' gu Ikoonio kam. 3 Ba' ba baidhim gu Paablo gu Timoteo nam sap maap tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, dai nat biipi' dir xi matgilhdhak na mit ba' moo gamai' ji jii na sap ba'x maati' ka' na pui'p jir Israel kam, nam ba' sap jix kiigalhdha' gu Israel kam ja'tkam gammiji nam jax bhiiya' ja bui, nam gu' biix pix jup jix mat ka' gu Timoteo na griagor taata'n. 4 Ba' gammiji gu gɇ'gɇr kikcham nam jax aa-jim ja bui gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, biix jup xi ja aa'ñdhidhat am gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhammi Jerusaleen ja biim gu jai' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 5 Ba' biix ja jujur ki'n jix biiñak ka' am buiñor guch Xoi'kam gio nam pix ji mui'dhidha', nam gu' jai' pix jup ji chi jii'ñdhidha' nabap tanoolh.

Gu Masedoonia kam maa'nkam na buiñor bam maaxdha' gu Paablo

6 Ba' pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam cham tu' mu ja'k tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibiir, mu ja'k ba' pu bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Priijia dibiir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Galaasia dibiir. 7 Mi' dhir ba' nammi ju'ñdharan ba ai mit mi' na pai' dhir bhaan ba bipio' gu Miisia dibiir. Ba'p jum aa' am nam mi' dhir mu ja'k jup bhiiya' git na pai' bhaan bipio' gu Bitiinia dibiir, gu' ji nat gu' gio pui' ja'k jup ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ga'n guch Xoi'kam nam sap cham tu' mi' ja'k bhiiya'. 8 Silh ba' pu bhii mit gammiji na pai' jax bhaan bipio' gu Miisia dibiir, gammiji dir ja'k jamit ba' ba ai na pai'r ju'ñdharan gu gɇ' suudai', na pui' ti tii' Troas. Mi' ba' gan ji chibia mit. 9 Ba' tukaa' na ka koos gu Paablo, ba tiitki maa'n gu Masedoonia kam maa'nkam nat mi ja'p ji kikbok soi' ba titda, ja'p sap kai'ch: "Mu jimia' ap iam bhammi dir Masedoonia nap jich palhbuidha'." 10 Ba' nat jax pui' ji' ti tii gu Paablo, moo jano' jix kii' bach dhuu chich nach bar jiimdak bhammi dir ja'k Masedoonia, nach gu'x maat na dhi'r di' gu Dios na much bai'ñ nach bhammi dir ja'p nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Gu Paablo gio gu Siilas nam Piliipos ji oipot ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios

11 Ba' mummi dir Troas dai na chich jax bha tiitis bhaan gu gɇ' kanuub, pu jii chich silh bhammi dir ja'k na pai' ilhi'ch jir dibiir na pui' ti tii' Samotraasia. Bhai' dhir ba' kabuimuk gio gamai'p ji jii chich baasi'n dir ja'k na pai' pui' ti tii' Niapulis. 12 Ba' bhai' dhir Niapulis baasi'n ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Piliipos, ba' bhai' dhi gɇ' kiicham jix io'm mui' bha oi'ñka' am gu Rooma kam ja'tkam, cham tu' pui' na jai' kap. Ba' dhi' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir, bhai' ba' pup oipo ich ji'kchi tanoolh. 13 Ba' moo maa'nnim nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii chich mu ja'p ju'ñdharan bhai' gu gɇ' kiicham, mu ja'p biix ak jach pix tu tui'dhi' nach pai' ilhii'ñ nam jum jumpa'nda' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda'. Ba' mi ja'p ba ja ti chich maa'n kap nam tu daan gu u'uub, ba' aach mu ja'k ji ai. Mi ja'p jachich ba' ji dharaibuk bhai' ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. 14 Ba' maadit gui' ji' gu u'uub Liidia tii', nar mu ja'k kam ka' Tiatiira, ba' tu ga'rada' gu jajannulh gux ñakaabma' gux kikii'. Ba' na gu' gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, ba' pui' ja'k xi jurtuda nax bhai' xi kɇɇkɇ' gu Paablo na jax kai'ch na tu a'ga. 15 Ba' ja'xpix dai nat ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nat bam bakua ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka'. Mi' dhir ba' dai na soi' bach chitda nach sap xi chibiappui mu ja'k na pai' kio, jup kai'ch:

—No' pim ilhii'ñ jiñ jaaduñ nañ silhkam ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, xi chibiappui pim muñ ki'aam.

Ba' aach jup ma oi, na gu' soi' kai'ch nach baidhim.

16 Ba' maa'nnim na chich giop ba tu daañim mu ja'k na pai' tum daanda', ba tii chich nach mui' ka jiim na mi ja'p daa maa'n gu ubii tiyaa na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'. Ba' biix aixim tu' na pix jix mat ka' no' jaroi' tu' tikka namkidhat, pui' kum ba' mi' daaska' gu ja'tkam, nam gu' mui' tuumiñ bhaan mi mai'chikda'. 17 Ba' gui' ji' gu ubii tiyaa gatuuk dir mui' jich oi jup kai'chim gɇ' ki'n:

—Dhi'ñi dhi ja'tkam jir tujuandam tugi'ñ am gu Dios gux dhaam kam. Pui' kum ba' ya ja'p tu jam a'gidhim na pim jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

18 Ba' maa'n na pui'ch chitda nach pai' dhuuk mui' ba jiimda' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' maa'nnim nax oodat pix ba kɇɇ gu Paablo, nat jax ja'k gii jup titda gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu ubii tiyaa:

—Aañ pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam nap buusnia' bhai' dhir bhaan dhi ubiiñ jaduuñ.

Ba' mi' jotmoda' buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu ubii tiyaa, jix kii' dho gu'p jum duu. 19 Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gui' nam jaroi' mi' ka daaska' gu ubii tiyaa, na gu' cham ka bhaai' nam jax dhui bhaan ka mai'chia' gu tuumiñ. Na gu' nam tii xi ñii'ñ, ni ji'x ku cham ka mamti gu tu'

nam tɨi xi chɨkka gu ja'tkam namkidhat. Ba' ba daa mɨt gu Paablo gio gu Siilas, mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba ja u'uuk mu ja'k ɨrban gu gɸ' kiicham ja bui gu gɸ'gɸrkam. 20 Ba' mu ji ja aichdhak bhai' ji ja ɨattulh jamɨt ja bui gu gɸ'gɸrkam, jup kai'ch am:

—Aach ya' ja bai'ñchu' dhi Israel kam ja'tkam nam mu ja'p oipot ja kokdhichu'n guch ja'tkam tuk, 21 gam nam pui' kai'ch nach sap maakam ba tu jimda' na jax ja'k ni jɨ'x ku iam jir am nach pui' ja'k tu jimda', nach gu' aach jir Rooma kam.

22 Ba' gu ja'tkam na mɨt pui' jɨ' ji ja kɸɸk, giilhim bhai' ji bhaak jamɨt, gio gu gɸ'gɸrkam ba pui' ɨp. Ba tu chia mɨt dho gu' nam xi ja kookoxdhai gu ja jannulh ja gɨɨ'bia' o'xia kɨ'n. 23 Mi' dhɨr ba' dai na mɨt ba tu chia nam ja kuupa', ba' xi chianɨk jamɨt gui' na mi' tu nuuka'nda' na sap jix bhai' ja nuuka'nda' nam ba' cham bubuakia'. 24 Ba' gui' nat pui'p ji ja kɸɸk, jix io'm tuukab ja'k xi ja kuu gio nat jix bhai' u'uux cha'm xi baapai gu ja tooton.

25 Gu' ji na gu' moo jano' gu ɨraab tukaa' nam ka tu daan gu Paablo gio gu Siilas, gio ba' nam ka tu laala'n gu alabaa'n buiñor gu Dios, gam gu jai' nam tɸ kɸɸ gui' nam mi'p kuup, 26 jotmoda'x io'm bhai' ji chum gi'nduki sia mi ja'p dɨɨrap mɨjɨ ɨrban dɨr mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' nai' pɨx jim kukpio' gu kiki'ñgob, gio ba' gu bapaiñum tɨtropiñ am jup xi ɨ'kɨ gui' nam kɨ'n ka buuplhich bɨɨx gui' nam mi' kuup. 27 Ba' nat pai' dhuuk ba ñiñia gui' na mi' tu nuuka'nda', ba tɨɨ na bɨɨx kukpio'kix gu kiki'ñgob mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' bhai' ji baabu gu tɸb kuxiiru'n na sap mi' xim mu'ai dɨɨlh, na gu' ja'p jum aa' na mɨt pu nakoo gui' nam mi' kuup na mi' ja nuuka'n. 28 Gu' ji nat gu' jotmoda' mu jiñkui gu Paablo, jup tɨtda:

—Cha'p jum mumua'da'ñ jaduuñ. Ya'p tu'ii' ich bɨɨx.

29 Ba' pui' cham kam mua gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam, dai nat ba tu chia pɨx nam tɨ bɨ'ñdha'. Mi' dhɨr ba'x choo'nnichgɨt gio na ji gi'bokidhat mɨrdat mi' ba baa nam pai'p tu'ii' gu Paablo gio gu Siilas, mi ja'p ba' ja tooton am bɨɨpɨ' dɨr ja'k o'lhia'n kɨ'n ji kikbo. 30 Gatuuk ba' xi ja boosgak ba ja tɨkka na sap jax ja'k jix bhaai' na uañchudhix ka' gu ua'tulhdhar ga'n, jup ja tɨtda:

—¿Tu'ñ jax dhuñia'ñ jaaduñ na ba' ba uañchudhix ka' guñ ua'tulhdhara'?

31 Ba' gui'p tɨtda am:

—Dho nap tɨ jɨɨ'ñdha' dho buiñor guch Xoi'kam ja bɨɨm gum ki'aam kam na ba' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

32 Ba' pui' xi chɨɨdak bhai' ji chu a'gi mɨt gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora', bɨɨx sia gui' nam jɨ'k mi'p tu'ii' kia'mi'ñ. 33 Mi' dhɨr ba' dai nat ba ja bakuañ bha ja'p nam pai' jax jix ko'ktulhdhix nam ja gɨbiimɨk. Mi' dhɨr ba' dai nat ba ja umua' nam bakuana' mu ja'p na pai' suu'n gu suudai' ja bɨɨm gui' nam jɨ'k jir jum maap oi'dhagɨm. 34 Mi' dhɨr ba' giop ba ja baidhak mu ja'k kia'mi'ñ, ba tu ja onbai' ba', joidham pɨx jix bhai'm taat ji gu' ja bɨɨm gui' nam jir kia'mi'ñ kam, na gu' sap joidham jir am na mɨt ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor gu Dios.

35 Ba' kabuimuk nat ba xia', mui' ba ja joot jamɨt gu gɸ'gɸrkam gu ja o'rosiiris tuk nam sap pu tɨɨ'npu' gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam na sap ja do'ñcho' gu Paablo gio gu Siilas. 36 Ba' pui'p ba tɨtda gu Paablo gui' na mi' tu nuuka'nda', jup kai'ch:

—Ba jimia' pim jiñ jaaduñ, na mɨt gu' sap bha tu joot gu gɸ'gɸrkam nañ jam do'ñcho'.

37 Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, dai nap ja tɨtda gu o'rosiiris gui' na mɨt mu ja joot:

—Dho gu' ja'pji na gu' moo cham jup jir am na mɨt ja'p pɨx tu chia nam jich gɨɨ'bia' gio nam jich kuupa', nach gu' aach pui'p jir ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam. Pu cham xich chɨkkak jamɨt no' moor pui' nam jax jich chɨtda gui' na mɨt yach aich, ka' ba' gu' cham. ¿Gu xib ba' ɨlhii'ñ am aa nam moox ɨxchuixim jup bach dho'ñcho'? Gu' ja'pji dɨɨlh ji jia nam ya'ni bha jimɨich dho'ñcho'.

38 Ba' gu o'rosiiris ba ja aa'ñdham jamɨt gu gɸ'gɸrkam. Ba' na mɨt pui' ba tɨ kai nam jir ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam, giilhim jix chooto'n jamɨt. 39 Ba' xi boop jamɨt na mɨt pu ja tɨɨdam nam sap ka tu ja uañi'ñka' gu pui' na mɨt jɨ'k jax ja dooda gu Paablo gio gu Siilas. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt soi' xi ja tɨɨdak ba ja joot nam sap ba jimia' mi' dhɨr gɸ' kiicham. 40 Ba' gu Paablo gio gu Siilas na mɨt jax jup bubua mi' dhɨr nam pai' kuupich, pu jii mɨt mu ja'k na pai' kioka' gu Liidia. Ba' mi' giop ba ja tɨi mɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' xi ja guguuxdhak ba jii mɨt ɨp gio.

17

Gu ja'tkam nam ba bhaaku' gu Tesaloonika oi'ñkam

1 Ba' bhammɨ dɨr mu ja'k pu bhɨi mɨt gu Paablo gio gu Siilas na pai' jai' kap jup jir gɸ'gɸr kikcham ka', na pui' tɨ tɨi' maa'n kap Anpiipolis, gu jumai kap ba' Apoloonia ɨp. Ba' bhai' jɨ' ja'p nam xi oipimɨk bhai' dhɨr mu ja'k jup bhɨi mɨt na pai' pui' tɨ tɨi' Tesaloonika, ba' bhai' maa'n kap jup tu daanda' am gu Israel kam ja'tkam. 2 Ba' gu Paablo na gu' ko'raarda' na ba ji jimia' mu ja'p pai' nam jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jɨ'k baikim na pai' dhuuk pu'ñim a'jɨda' na cham tum juanda' mui' ba ji jimia' mu

ja'p nam pai' pu'ñi tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Tesaloonika, ba' gammɨjɨ ja aagi'ñdha' bhaan gu u'uan mi' na mɨt pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, 3 na pui' ja tɨtdada' na sap pui'm kai'ch na kam kuugalhdha' nam pai' dhuuk mu'aa' guch Xoi'kam gui' na Dios pu'ñi bha jootsa'. Mi' dhɨr sap ba' duadɨi giop bamgia' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, jup ja tɨtdada':

—Ba' gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam gui' nañ jaroi' jam aagi'ñ, gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa'.

4 Ba' jai' dhɨt tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, mi' dhɨr ba' dai nam ba kaichu' gu Paablo gio gu Siilas. Gio ba' jai' gui' nam griago ñi'ook kɨ'n tu a'gada', gui' nam jɨ'k pu gammɨjɨ tu daanda' buiñor gu Dios, pui' mui'p tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam, gio ba' jai' gu u'uub ɨp gui' nam jir jix a'aixkam ka' pui' mui'p tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam. 5 Ba' jai' gui' na mɨt cham tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji bhaak jamɨt, ba' ba ja umua' mɨt jɨ'kchi gu ja'tkam gui' nam bha ja'p oipot jix buam tomaat ka' na jɨ'x jir gɸ' kiicham, ba' pui' ja tɨtda am nam sap ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' jai' bhai'p ji bhaaku' ja bui gu Paablo gio gu Siilas. Ba' pui'm duu dho, giilhim bhai' ji bhaak jamɨt. Ba' bɨɨx maap xim daagɨk mui' tɨi jii mɨt mu na pai' kioka' gu Jason na mɨt tɨi o'bhai' gu Paablo gio gu Siilas, nam gu' mi' tɨbiapka' buiñor dhi' jɨ' dhi maa'nkam, nam sap ba' mi' dhɨr ja boosgai mu ja baidhika' gɨt ja bui gu ja'tkam. 6 Gu' ji na mɨt gu' cham mi'p ja tɨi nam tɨi pup xi ja gaagaimɨk, ba' gu Jason pɨx bhai' ji o'bhai' mɨt. Tɨɨmɨrak jamɨt dho gu' gamai' pɨx tu dooda ja bɨɨm gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam gu' maap mi' ka daraa. Mu ba' ba ja aich jamɨt jiiñkidhat nam pai' darka' gu gɸ'gɸrkam jup kai'chim am:

—Ya' ja'k jup ba ai mɨt gu ja'tkam gui' nam bɨɨx kap nai' oipidhat ja ñiokbotu'n gu ja'tkam, 7 ba' dhi Jason mu xi ja aich kia'mi'ñ. Cham tu' ka'm nɨi'ñ am dho bɨɨx dhi' dhi ja'tkam gu pui' nat jax ja'k tu dai gu gɸ'kam Rooma kam na pui' ja'k tu aagix ka', nam gu' pui' kai'ch na sap jumaip jix jai'ch gu gɸ'kam na pui' tɨi' Jesuus.

8 Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamɨt gu ja'tkam na mɨt pui' jɨ' ja kai, gio gu gɸ'gɸrkam ba pui' ɨp. 9 Gu' ji na gu' gu Jason gio gui' na mɨt maap mi ja aich, jotmoda' xi ja namki mɨt gu gɸ'gɸrkam. Ba' pui' cham jax ka ja dooda mɨt, dai na mɨt ba ja joot nam ba jimia'.

Gu Paablo gio gu Siilas nam ba jimia' Bereeya ja'k

10 Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, bhai' dhɨr ba ja joot jamɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba jimia' mu ja'k Bereeya gu Paablo gio gu Siilas, ba' gui' bhai' dhɨr jup ma jii mɨt mu ja'k nam pai' tu ja aagi'ñ. Ba' na mɨt jax ɸɸk, pu jii mɨt mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. 11 Ba' mu ji ɸɸk bhai' ji chu ja a'gi mɨt gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' cham jax ji chɨ'ɨɨk jup tɨ jɨɨ'ñ jamɨt, nam gu' dɨɨlh kat pur jix bhabhai'kam ka' dhi' jɨ' dhi Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'ñka' Bereeya, cham tu' pui' na jax gui' nam bhammɨ ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika. Ba' gammɨjɨ nabap tanoolh tu jiñkui'ñdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jix maachim ka' no' moor sɨlhkam gu pui' na jax tu ja a'gi'ñdha' gu Paablo gio gu Siilas. 12 Ba' mui' dho tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, gio jai' gui' nam griago ñi'ook kɨ'n tu a'gada' pui' mui'p tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gio ba' gu u'uub ɨp gui' nam jir jix a'aixkam ka'. 13 Gu' ji na mɨt gu' pui' ba tɨ kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammɨ ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika na gu Paablo mu ja'k Bereeya ji oirɨt jup ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' mu jimɨɨk mu ja'k bhai'p ji ja iatgi mɨt gu ja'tkam gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' gui' na mɨt pui'p ji ja kɸɸk giilhim bhai' ji bhaak jamɨt. 14 Gu' ji na gu' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam jotmoda' xi joot jamɨt gu Paablo na sap bhai' dhɨr ba jimia' mu ja'k taatsab na pai'r ju'ñdharan gu gɸ' suudai'. Dai ba' gu Siilas gio Timoteo bhammɨ pup oipo am Bereeya. 15 Ba' jai' dhɨt jup ma oi mɨt gu Paablo gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mummɨ juugɨt na pai'r gɸ' kiicham ka' Ateenas tɨ tɨɨgim. Mi' dhɨr ba' giop ba ja joot nam ba jimia' bhammɨ ja'k Bereeya pui' xi ja tɨɨdak nam sap pu tɨɨda' gu Siilas gio gu Timoteo nam mui' xi jiimda' mummɨ na pai' oirɨ gu Paablo.

Gu Paablo na Ateenas oirɨda'

16 Ba' na mu ja'p ka oirɨ gu Paablo na pai' jax jir gɸ' kiicham, bhammɨ dɨr na pai' pui' tɨ tɨi' Ateenas, na bhai' ja nɨira gu Siilas gio gu Timoteo, bhai'x buam ji chu tatdat nat ba ja tɨi gu didios jup duiñxim nam mi ja'p pɨx ja'x tuut bɨɨx kap na jɨ'x jir gɸ' kiicham. 17 Ba' gammɨjɨ ba ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' tu daanda', gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ɨp, gui' nam jɨ'k gammɨjɨ pu tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam mu ja'p jum jumpa'nda' ɨrban gu gɸ' kiicham. 18 Ba' jai' dhɨt bhai' ji ñiokbo mɨt buiñor gu Paablo gui' nam pui' ɨlhii'ñdha' nam bɨɨx aixim xi chu buada' nam ba' dhi' kɨ'n jix bhai'm taat ka', gio ba' gui' nam pui' ja'k jup ɨlhii'ñdha' na

dhi' kɨ'n jix bhai' tu ja jimda' no'm cham jax jum aa' sia ku bɨɨx aixim jix buam tu ja jim. Ba'p kai'ch am:

—¿Tu' ba' aagat jup kai'ch dhi maa'nkam jix xopkigɨm?

Jai' ba'p kai'ch am ɨp:

—Panaas ku ja a'mkam tu a'ga dhi maa'nkam gu jai' didios nam cham jir ya' kam, nam sap ba' gui' ja bui tɨ jɨɨ'ñdha' gɨt gu ja'tkam.

Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am, na gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na tu ja a'gi'ñ gu Paablo na bhaan tu a'ga gu Jesuus gio nat jax ja'k jum duu nat duadɨk giop bam mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr.

19 Ba' pui' xi kai'chimɨk ba baidhim am gu Paablo mu ja'p na pai'r Areopago, mu ja'p nam pai' gammɨjɨ mi'm jumpa'ndat tu a'gada' gu tu' na jax jum buada' nai' ja'p. Mu ba' ji aichdhak jup tɨtda am:

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduuñ nar tu'p tu'm da' dhi' nap jax ja'k kia'pɨx ya ja'p tu a'gim. 20 Na gu' dhi' pui' nap jɨ'k jax tuch a'gi'ñ, aach cham pai' pui' tɸ kɸɸkɸt, pui' kuch ba' tɨix maachim na jax jir jum duukam.

21 Ba' dhi' dhi ja'tkam nam bhammɨ dɨr oi'ñka' Ateenas, gio gu jai' gui' nam mɨk dɨr bhai'p oi'ñka', gammɨjɨ ja ko'raarda' nam jix kaim ka' gu jaroi' no' pu'ñi jax tu a'ga, gio ba' moo na ja ko'raarda' ɨp nam mi' dhɨr pui'p ba tu a'gada' no'm pu'ñi cham pai' jaroi' pui' kɸɸkɸt.

22 Ba' gu Paablo dai nat jax jup kɨkbo mi' ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' Areopago bhai' ji chu ja a'gi, jup ja tɨtda:

—Dho gu' ea na pim ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ na pim ya' oi'dha' Ateenas. Dho gu' aañ pui' jam nɨɨ'ñ dho na pim giilhim tu' ka'm ja nɨidhat ja daan gu jam didios tuk. 23 Ba' maa'n kap na ñich tɨ tɨɨ mu ja'p na pim pai' jax chu daan ja bui gu jam didios tuk, bha tu ua'ñix bhaan gui' na pim mi' tu ja makgɨrxi'ñ, na ja'pnim kai'ch, "Gu Dios na cham jaroi' maat." Ba' dhi' dhi Dios na pim pui' cham maat na pim daan, aañi' dho jam aagi'ñdha' nar jaroi' dha'.

24 'Dho dhi' dhor di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio na jɨ'k tu' ya ja'p jix chu jai'ch bhaan, gui' nax dhaam jir gɸ'kam gio ya ja'p dhi oi'ñga'n, ba' cham tu' ya ja'p pai' kio bhaan gu chichiop gui' na ja'tkam jup jir ja duiñ. 25 Ni na cham tu' a'miram jum aa' na mu pai' palhbui'ñdha' gu jaroi' gu tu' no' jax jix dhuñiim, na gu' dhi' pɨx jir di' nach maak gu ii'mda' bɨix jɨ'ma'n, pui' na jax gu jɨbɨilh nach kɨ'n iibhɨ, gio bɨix aixim na tu'ch a'm jum aa'.

26 'Gio dai maa'n ɨp gu maa'nkam nat bhaan dɨr ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam nam sap ba' bɨix kap nai' oi'ñka' na jɨ'x jir oi'ñga'n, gio ba' nat ja daax nam jɨ'x pɨx juugɨt duduaka' gio nam pai' jax oi'ñka', 27 nam ba' ba gaaga' gu Dios na pa ja'k jup tu'ii', katti iam tu tattamidhat am pɨx tɨgia' am na pai'p tu'ii', sia ku gu' gu Dios tɨi cham tu' mɨk jup tu'ii' aach jich bui bɨix jɨ'ma'n. 28 Na gu' gu Dios buiñor jia nach ba' dudua, pui' ku ba'x bhaai' nach joiñ, gio nach ba' ya ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na mɨt jax ja'k tu ua'nak ɨp gui' nam tu u'uanda' gu ya' kam aapi'm jam bui, na ja'pnim kai'ch: "Aach jir maamra'n gu Dios." 29 Ba' no'ch jir maamra'n gu Dios, cha'ch puich aa'nda' na panaas gu Dios jir pu chu'm na jax gu ja'ppɨx didios jup duiñxim gux u'uam bapaiñum tot-bikdam, piam gui' na pu chu'm na gux chua baiñum totbikdam, piam gu ja'ppɨx jodaip duiñxim jax ña tu'm jup jix dhuñiim ka' dɨilh gu maa'nkam. 30 Dho gu' bɨjɨk gu Dios cham tu'p jum buixdhat dho ja bui gu ja'tkam, sia kum bɨix aixim pɨx tu jimda' nam jax ɨlhii'ñdha' dɨilh, gu' xib pui' kai'ch ji nam sap bɨix kap mi' pui' ba jimia' gu ja'tkam na jax jix aa'. 31 Nat gu' ba tu dai jia gu Dios na pai' dhuuk ba ja aagi'ñdha' bɨix gu ja'tkam nam jax ja'k tu jimdat bɨix jɨ'ma'n. Ba' dhi' bhaankam pui' tu duñia' gui' nat jaroi' pu bɨjɨk dɨr bhaan tɨ tɨi, ba' jano' nat pai' dhuuk dua'ñdhak gio mi' dhɨr jup bamii' koi'ñga'n tɨr, bɨix ja mattuda gu ja'tkam.

32 Ba' na mɨt pu'ñi kai na bhaan tu a'ga gu koi'ñga'n nam giop duduar, bhai' bɨix aixim ji ai'chux jamɨt. Jai' ba' siamrip kai'ch am:

—Moo chi jumai tanoolh jach ba' giop jum kaaya' gu dhi' pui' nap jax tu a'ga.

33 Ba' gu Paablo mi' dhɨr pu jii ja bui gu ja'tkam. 34 Ba' jai' dhɨt siamri pɨx chu'p jum duu mɨt na mɨt ba oi gu Paablo. Maadɨt jir di' gui' nam mi'r gɸ'gɸrkam ka' Areopago na pui' tɨi' Doniisio, gio ba' maa'n ja'ppɨx ubii mui'p xi jimchu' Damaaris tɨigim, gio ba' jai' jɨ'kchi pup gu ja'tkam. Ba' dhi' bɨix tɨ jɨi'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam.

18

Gu Paablo na ba jimia' Koriinto ja'k

1 Ba' gatuuk na bhammɨ dɨr xi oilhimɨk gu Paablo na pai'r gɸ' kiicham Ateenas tɨ tɨigim, bhai' dhɨr gammɨjɨ ja'k jup bhɨi na pai' jumaip jir gɸ' kiicham ka' na pui' tɨ tɨi' Koriinto. 2 Ba' na mi ja'p ka oirɨ gu Paablo, mi ja'p ba tɨi maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tɨi' Akiila. Ba' dhi' dhi maa'nkam mu ja'k maaxir na pai' bhaan bipio' gu Ponto dɨbɨir, ba' kia'pɨx pa' mu ja'p ai mɨt na pai'r Koriinto bɨima'n gu bɨnga'n Prisiila. Bhammɨ dɨr ja'k jam jiim na pai'r Rooma, gui' na bhaan bipio' gu Italia dɨbɨir, na gu' gui' na bhai'r gɸ'kam ka' na pui' tɨi' Klaudio, bhai' dhɨr mai' ja aadi bɨix nam jɨ'k bha ja'p ka oi'ñkat gu Israel kam ja'tkam,

pui' ku mɨt ba' mu ja'k ma oi'ñcham. Ba' gu Paablo ma ja paxiaram mu ja'p nam pai' oi'ñka'. 3 Ba' na gu' pu chu'm ka'm bhaan jup tu juanda' gu Paablo nam jax chu'm ka'm bhaan tu juanda' gui', nam jup tu buada' gu gɸ'gɸr jajannulh nam ja ga'rada' nam ja ba'kichdha' gu ja'tkam, ba' mi' pu bhai' ji chu jua gu Paablo ja bɨɨm. 4 Ba' na pai' dhuuk jum aajidha' na cham tum juanda', ba jimia' gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' gammɨjɨ ba ji chu ja a'gidha' na tɨix aa'nda' nam ba tɨ jɨɨ'ñdha' gɨt buiñor guch Xoi'kam, gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ɨp.

5 Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ ba ai gu Siilas gio gu Timoteo bhammɨ dɨr ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dɨbɨɨr, cham tu' ka tu jua gu Paablo, dai nat pɨx bhaan ji bam na gammɨjɨ tu ja a'gi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, na pui' ja tɨtdada' na gu Jesuus jir dɨ' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bhai' ba jootsa'. 6 Gu' ji na gu' gui' ni jɨ'x kum tɨ jɨɨgi'ñdha', dai na mɨt bhai' pɨx ji bhaak, gio na jax aa' kum pu tɨtda na jax cham jir am. Ba' gu Paablo xixiixkak gu jajannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maatɨ' ka' na mɨt cham kɨɨgalh gu pui' na jax tɨi pup tu ja a'gidhimɨk, jup ja tɨtda ba':

—Dho gu' aapi'm dho ba' dɨɨlh bar jam kuiñcha ka' na jam tulhiiñchuda' gu Dios, aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka', nañ gu' aañ ba jam aagi'ñ. Ba' xib dɨr ja'p ja'k dai gu jai' ja'tkam jañ pɨx ba tu ja a'gi'ñmɨra' nam cham jir Israel kam, na pim gu' aapi'm cham kaim.

7 Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tɨɨdak gu Paablo, mi' dhɨr pu jii na pai' tum daanda', mu ja'k ba' pɨx ji ai buiñor maa'n gu maa'nkam na pui' tɨɨ' Tiisio Juusto, gui' na gammɨjɨ tu daanda' buiñor gu Dios gio na mi' dhɨr ja'p amuub kioka' bɨɨpgan mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. 8 Ba' maadɨt gui' nam bhai'r gɸ'gɸrkam ka' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam Krispo tɨɨgim, ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam ja bɨɨm gui' nam jɨ'k jir jum maap oi'dhagɨm ka', gio ba' jai' gui' nam jir mi' kam Koriinto. Pui' mui'p tɨ jɨɨ'ñ jamɨt buiñor guch Xoi'kam moo jano' na mɨt jax kai gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gio na mɨt pum bopko ɨp. 9 Ba' maa'nnim tukaa' ba kai gu Paablo nat bhai' ba ñio guch Xoi'kam jix dhaam dɨr, jup tɨtda:

—Cha'p toodon ka' Paablo. Aap moo xi chu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, xi oidhidha' ap moo, 10 nañ gu' aañ jum a'm tɨ nɨidhim jia. Ba' cham jɨ'xkat jaroi' jax jum dooda', sia ku tɨi xim mu'aam, ja'p dho ji nañ gu' aañ mui' ya' ka ja bia' gu ja'tkam ya' dhi gɸ' kiicham nam ka tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui.

11 Ba' mi' pup oirɨ ɨp gu Paablo na pai'r Koriinto, maa'n oi'dha' dho moo daman taak mi' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' ba' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

12 Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk jup bar gɸ'kam ka' gu Galion bɨix kap na jɨ'x bhaan bipio' gu Akaaya dɨbɨɨr, maap xim daagɨk jamɨt gu Israel kam ja'tkam ba daa gu Paablo, pu bhɨɨk jamɨt dho gu' mu na pai' daaka' gu gɸ'kam. 13 Ba' mu ji aichdhak bhai' ji ɨattulh jamɨt, jup kai'ch am:

—Aach ya' bai'ñchu' dhi maa'nkam na ya ja'p oirɨt pui' ja tɨtda gu ja'tkam nam sap buiñor tu daanda' gu Dios na jax ja'k cham jir am nach pui' ja'k tu daanda' aach, na gu' maakam tu aagix aach jich bui.

14 Ba' kia'pɨx mui' bax chu a'gam kat gu Paablo, gu' ji nat gu' mui'p ba ñio gu Galion, jup ja tɨtda gu Israel kam ja'tkam:

—Aa gu' dhi' matgɨm na pim tu' a'gañ jaaduñ, gu' dhi' gu tu' ji no't jax dhuu no' giilhim jir jix buam jum duukam piam no't jaroi' mua nañ ba' dho gi cham jax ji chɨ'ji jam kaaya' gɨt ji na pim jax kai'chdha' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam. 15 Gu' ji na gu' gu tu' ñi'ook kɨ'n pɨx nam jax tu a'ga gu ja'tkam, gio na jax ja'k pui' tu aagix aapi'm jam bui na pim tu jimda', gu' dhi' aañ cham maat ji, dɨɨlh japim mu pui' xi dhui na pim jax ɨlhii'ñdha'.

16 Ba' pui' xi ja tɨɨdak mi' dhɨr gammɨjɨ xi joot. 17 Ba' gui' palhɨɨp gama ja'k na mɨt ji bhɨi, bhai' ji o'bhai mɨt gu Soostenes gui' na mi'r gɸ'kam ka' nam pai' tu daanda', daagɨk jamɨt gɨbiimɨk. Ba' gu Galion cham tu'p jum buixi'ñ sia ku mi ja'p jax chum bua.

Gu Paablo na gio ja'k jup ba gɨxia' Antiokiiya ja'k, mi' dhɨr ba' giop ba jimia' na tu a'gara' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' kɨ'n bar baikim ka'

18 Ba' mui' tanoolh mi' kapup xi juruuñ gu Paablo na pai'r Koriinto. Gatuuk ba' mi' dhɨr ba jii ja bɨɨm gu Prisiila gio gu Akiila, dai na mɨt jax ja tabuimgi gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pu jii mɨt ba' mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dɨbɨɨr, dai na mɨt jax bha tɨɨtɨs bhaan gu gɸ' kanuub. Ba' bɨɨpɨ' dɨr nat chakui bha tɨs gu Paablo bhaan gu gɸ' kanuub, soosnapan xi jiikak gu kuupa'n na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nat ba tu kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu dai bɨɨpɨ' dɨr na pu tu duñia'. 19 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba ai Eepeso, bhai' pɨx juugɨt oi mɨt gu Paablo gu Prisiila gio gu Akiila. Ba' ma jii gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mu ji ɸɸk bhai' ji chu ja a'gi bɨix nam jɨ'k mi'm jumpa'nda'. 20 Ba' gui' tɨi soi' ba tɨtda am na sap jɨ'k tanoolh pup mi' ka xi juruuñdhai ja bui, gu' ji na gu' cham jup aa'. 21 Dai nat ba jii jup xi ja tɨɨdak:

—Gioñ ya ja'p jup ba jam paxiaraidha' jia no' moox aa'nda' gɨt gu Dios.

Ba' daipu' xi ja tɨidak bhai' dhɨr pu jii Eepeso, dai nat jax bha tɨs bhaan gu gɛ́' kanuub. 22 Ba' nat pai' dhuuk mummɨ ba ai Sesareeya, mi' dhɨr jup ma jii bhammɨ ja'k Jerusaleen nat ba ja paxiaram gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na bhammɨ xi oilhimɨk, bhai' dhɨr mu ja'k jup bhɨi na pai'r Antiokiiya. 23 Ba' mummɨ dɨr Antiokiiya jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n mi' dhɨr giop ma jii gu Paablo bhammɨ dɨr ja'p na pai' bhaan bipio' gu Galaasia dɨbɨir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Priijia dɨbɨir na ja guguuxdhim gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na pui' ja tɨtdaim nam sap gammɨjɨ tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

Gu Apoolos na Eepeso ji oirɨt ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook

24 Ba' jano' bhammɨ dɨr ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tɨɨ' Apoolos na mu ja'k kiokat Alijandriiya. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada', gio nax bhai'x mat ka' mi' na mɨt pai' tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios. 25 Na mɨt gu'x bhai' tu mamtuxdhak na jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guch Gɨ'kora', pui' ku ba' joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada' na jax jir tu'm kam gu Jesuus, sia ku gu' daipu' kax mat ka' na jax jir jum duukam ka' na tu bopkonaimɨk gu Juan. 26 Ba' bhai' ji chu a'ga gu Apoolos gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' na mɨt pai' dhuuk ba kai gu Prisiila gio gu Akiila, mu ja'p jamɨt dilhkob xi baidhak jix bhai' xi aagɨ'ñ na jax pɨk ja'k jir silhkam gu pui' na jax tu a'ga bhaankam gu Dios. 27 Ba' na pai' dhuuk bhai' dhɨr bar jimdam gu Apoolos bhammɨ dɨr ja'k na pai' pui' tɨ tɨɨ' Akaaya, jix io'm xi guguux jamɨt gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' maa'n u'uan jamɨt mui'p xi maa na sap ja makia' gu bhammɨ dɨr kam gui' nam pui'p tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu u'uan pui'm kai'chim nam sap pɨx jix bhai' tɨida' gu Apoolos na pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba aaya' ja bui. Ba' nat pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba ai na pai'r Akaaya, jix io'm bhai' jim guguux jamɨt gui' nat jɨ'k pu bɨipɨ' dɨr ja a'm ba tɨ tɨɨ gu Dios nam tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, 28 na gu' gu Apoolos bhai' pui' xi ja tɨtda gu Israel kam ja'tkam ja kaixdhat bɨix gu ja'tkam na sap cham tu'r pui' nam jax ja'k ɨlhii'ñ. Ba' cham bhaai' nam jax tɨida', na gu' maaxik jir pui' na jax ja tɨtda. Ba' bhaan tu ja a'gi'ñdha' mi' na mɨt pai' tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios na pui' ja tɨtdada' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa' gatuuk.

19

Gu Paablo na Eepeso ja'k ba aaya'

1 Ba' na bhammɨ dɨr ja'k ka oirɨ gu Apoolos na pai' pui' tɨ tɨɨ' Koriinto, gu Paablo bɨix jukgam ji bhɨik bhammɨ dɨr ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso. Ba' bhai' ba ja tɨɨ jɨ'kchi gui' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, 2 ba' ja'pni bhai' ba ja tɨkka:

—¿Aapɨ'm jam a'm jum tajaa aa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pimɨt pai' dhuuk tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Aach pu cham maat jia nar tu'p tu'm da' gu tu'x Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach gu' cham pai' jaroi' pu chu'm kɛ́ɛ́kɛ́t na pu'ñi ja'k tuch a'gi'ñ.

3 Ba' gu Paablo xi ja tɨkka na mɨt sap jax ja'k jum bopko, jup ja tɨtda:

—¿Gu' jax ja'k japimɨt gim bopkoñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho pui' na jax ja'k tu bopkonaimɨk gu Juan.

4 Ba'p ja tɨtda gu Paablo:

—Dho gu' gu Juan ja bopkonaimɨk dho gui' nam jɨ'k jix aa'nda' nam mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa' gu Dios, ku gu' pui' xi ja tɨtdat ji nam sap tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gui' na jaroi' gatuuk bha jimda', na dhi' aagɨt jup kai'chdha' gu Jesuus.

5 Ba' gui' na mɨt pui' jɨ' ji kɛ́ɛ́k gu Paablo na pu'ñi tu ja a'gi'ñ, giop mam bopko mɨt buiñor gu Gɛ́'kam Jesuus. 6 Ba' nat pai' dhuuk bhai' xi ja daa gu Paablo, pu ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' jai' ñiiñio'k kɨ'n bhai' ji chu a'ga mɨt. Mi' dhɨr ba' dai nam ba tu a'ga bhaankamu'n gu Dios, na gu' pui' ja'k ja jujurtu'n. 7 Ba' dhi' bɨix nat jɨ'k ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', aix am mambhɨix daman gook gu chichio'ñ.

8 Mi' ba' pu oirɨda' gu Paablo, baik masaa'n dho moo mi' juruuñ. Ba' gammɨjɨ ba ji jimia' mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam na pai' dhuuk jum a'jɨda' na cham tum juanda', ba' gammɨjɨ ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam cham ji choo'nnɨt na pui' ja tɨtdada' nam sap ba tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na sap ba' pu'ñi ja'k gammɨjɨ ja a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios. 9 Gu' ji na gu' jai' ni jɨ'x kum cham tɨ jɨigi'ñdha' gu dhi' pui', dai na mɨt bhai' pɨx giilhim ji ai'chux guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na jax gu xibkam gu boi, na jax aa' kum pu kai'ch na jax cham jir am ja kaixdhat gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' gu Paablo mi' dhɨr ba jii ja bui xi ja baidhak dai gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

Ba' maa'n kap xim taiñbuidhak gu ba'aak mi' na pai' tu ja mamtuxi'ñdha' gu ja'tkam maa'n gu maa'nkam na pui' tɨɨ' Tiraano, mi' ba' pu tu ja mamtuxi'ñdha' gammɨji, dai na ji'x juugɨt pɨx gu tanoolh. 10 Gook oidha' juugɨt ba' tu ja mamtuxdhak, ba' bɨɨx jup kai mɨt gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora' gui' nam bha ja'p oi'ñka' na ji'x juugɨt bhaan bipio' gu Aasia dɨbɨɨr, pui' na jax gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. 11 Ba' joidham jix kɨɨ'p jum duukam jix bhai' xi chu buada' gu Paablo, na gu' palhbui'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan tɨ niidhidha'. 12 Sia ji gu' gu papñios ga'n gu Paablo gam jajannulhi'ñ nam ja u'tɨki'ñdhat ja a'm xi ja da'ñxi'ñ gux kako'kkam, pu duduar am. Ba' jai' na ja a'm jup tui'ñgɨt gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', pu bɨɨx ja a'm dɨr bubua mɨt.

13 Ba' jai' ji'kchi gu Israel kam ja'tkam bha ja'p jup oipoda' am nam pui' mai'p ja jootosda' gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ñgɨda' gu ja'tkam. Ba' tɨi ilhdhat am nam bhaankam gu Jesuus mai' xi ja jootsa' gɨt gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' maa'n gu maa'nkam. Ba' bhai' ji ja ñiok jamɨt, jup ja tɨtda am:

—¡Aach ya' pu jam tɨtda bhaankamu'n gu Jesuus, gui' na jaroi' Paablo bhaankam tu a'ga, na pim mu ja'k bubuakia' bhai' dhɨr bhaan dhi maa'nkam!

14 Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja tɨtdadat mai' ja jootosda' am gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda' gu xi-jum gook maamra'n maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tɨɨ' Esseeba, gui' nar ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam mu ja'p na pai' tum daanda'. 15 Gu' ji na gu' maa'nnim nam mi' pui' ka tɨtdatu' gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kɨɨ' ii'mda', jotmoda' mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Jix maat iñ dho gu Jesuus, gio gu Paablo pui'ñ jup jix maat nar jaroi' dha'. ¿Gu' aapi'm jir jaroo da' ku pim ba' bha ja'k puñ chɨtda?

16 Ba' daipu' xi chɨ'ɨɨk, pu mui' jimɨɨ gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kɨɨ' ii'mda'. Mi ja'p dho gu' nai' ji ja gɨbiimɨ na ji'x jix oo', pu bɨɨx dho gu' tu ja saasxi-chulh gu ja jajannulh. Pui'x dha'npak jamɨt pɨx ba jiboi'ññor giox kako'ktulhdhix kam. 17 Ba' na mɨt pui' ba tɨ kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi oi'ñka' Eepeso, giilhim jix chooto'n jamɨt, gio gui' nam cham jir Israel kam ba pui' ɨp. Ba' mui' kap pɨx ja'x pui' tum a'gada' bhaankam gu Gɸ'kam Jesuus.

18 Ba' jai' mui' gu ja'tkam gui' na mɨt ji'k tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam mi aajidhat ja kaichdhat gu ja'tkam pui' ba tɨtdada' am gu Paablo nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' nam jix buam tu buimɨk bɨɨpɨ' dɨr. 19 Ba' jai' mui' gui' na mɨt bam mamtuxdhak gu jiboiñ mi ja aichdhak ba ja mɨi'ñ jamɨt gu ja u'uan ja nɨi'ñchudat gu mui' ja'tkam, gui' na mɨt bhaan mi' ba tum mamtuxdhak gu jiboiñ. Ba' nam xi chu ja'kɨlhi'ñ nat ji'k ka'm mi' ba tɨ mɨi gu u'uan, jup jum duu gook oo'm daman mambhɨix miil gu bapaiñum tuumiñ jix chooto totbikdam. 20 Ba' dhi' pu'ñi mui' kap pɨx ja'x pui' tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora', gio ba' na bɨɨx aixim jix kɨɨ'p jum duukam jup tum buada' na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nar gɸ'kam.

21 Ba' gatuuk pui' ba kai'ch gu Paablo na sap giop paxiarmɨra' bhammɨ dɨr ja'p na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dɨbɨɨr, bhai' dhɨr sap ba' mu ja'k jup bhɨɨya' na pai' bhaan jup bipio' gu Akaaya dɨbɨɨr. Mi' dhɨr sap ba' bhammɨ ja'k jup bhɨɨya' Jerusaleen, gio ba' moop kai'ch ɨp na sap bhammɨ na xi ɸɸji Jerusaleen bhai' dhɨr Rooma ja'k jup bhɨɨya'. 22 Ba' jai' bɨɨpɨ' gook mui' ba pup xi ja joot gui' nam oi'ñchu'nda' nam palhbuid-hidha' tu' na pɨx kɨ'n, nam sap bɨɨpɨ' bhammɨ dɨr ja'p ba' oipoda' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dɨbɨɨr. Ba' dhi' nat jaroi' mu ja joot, maa'n jir Timoteo, maa'n ba'r Erasto ɨp. Dɨɨlh ba' bhammɨ dɨr pup oirɨ gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dɨbɨɨr, ji'kchi tanoolh bhai' xi juruuñ nat ba' moo ba jii.

Nam ba bhaaku' gu Eepeso oi'ñkam

23 Ba' jano' bhai'p ji bhaak jamɨt gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Eepeso na mɨt bhaan ji chu a'gak guch Xoi'kam, 24 nat gu' maakam ja iatgi maa'n gu maa'nkam na pui' tɨɨ' Demetrio. Na gu' dhi' dhi maa'nkam jup tu buada' gu ɨ'lhich didios jix a'bhar totbikdam pu chuutu'm na jax gu gɸ' ubii dios tugi'ñ na pui' tɨɨ' Artemiisa, gio nam pu'ñi chichiop kɨr jup tuuttuda' gu ɨ'lhich didios. Ba' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' nam jup tu buada', jix dha'ram ja namki'ñdha'. 25 Ba' maa'nnim bɨɨx dhi' ji' nam ji'k palh-bui'ñdha', gio gu jai' nam pu chu'm ka'm jup tu juanda', ba ja bai nam mi'p tui'ka' buiñor. Ba' na mɨt pai' dhuuk bɨɨx mi' ba ai, jup ja tɨtda:

—Aapi'm jiñ jaaduñ, na pim jax bax maat bo jia na joidham jir am dhi' nach tu' bhaan tu juan. 26 Gu' ji na gu' buam pɨx ba tum bua na pim jax ba tɨ nɨi'ñ, gio na buam pɨx ba tum kai'ch na pim jax ba tɸ kɸɸ, na pui' kai'ch gui' na saak jir Paablo nam sap cham tu'r didios gui' nam pu'ñi ja'tkam jup ja bua gu didios. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgi pu'ñi ji ja tɨtdaimɨk, gio gu' bɨɨx kap ɨp na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dɨbɨɨr, cham tu' dai ya' na pai'r Eepeso. 27 Ba' dhi' pui' aañ jiñ bui cham jir am, nam gu' cham ka ja nɨnɨi'ñdha' gu ja'tkam dhi' nach tu' bhaan tu juan, gio gu chiop mi' na pai' kɨɨk guch ñaan

Artemiisa, pui' dho cham jup ka ninii'ñdha' am, nam gu' cham gɸ'kam ka ilhii'ñdha'. Ba' cham ya' ka tu daanda' am gui' nam ya' buiñor tu daan biix kap dir na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibiir, gio ba' nai' ja'p biix kap dir na ji'x jir oi'ñga'n.

28 Ba' na mit pu'ñi kai gui' na mi' pui' ja titda, giilhim bhaakuk pix jiiñak gii mit, jup kai'ch am:

—¡Gu' dhi'r gɸ'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

29 Ba' mi' cham bhai' nam jax kam duñia' gu ja'tkam nam ji'k mi oi'ñka' na ji'x jir gɸ' kiicham, nam gu' cham ka maat na jax pik ja'k jir silhkam. Ba' ba daa mit gu Gaayo gio gu Aristaarko, gui' nam maap jiim gu Paablo, nam jir bhammi dir ja'k kam na bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir. Ja tiibiopak jamit gamai' pix tu' ja dooda na mit ba ja baidhak mu ja'k na pai' mi' pu tum a'gada'. 30 Ba' gu Paablo mui' tiir jimdam nax chu ja a'gi'ñmiram gu ja'tkam gui' nam jix bhaak, gu' ji nam gu' cham aa' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 31 Gio ba' jai' nam ampik mi'p ka oipo gu bhabhai' kai'chdham tugi'ñ gu Paablo mui'p ba tu joot jamit nam sap pu tiida' na cham mu ja'k jimda'. Ba' dhi' bhammi dir ja'k jiim am ja bui gui' nam biix kap jir gɸ'gɸrkam ka' na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibiir. 32 Ba' gu ja'tkam pix jiiñak biit am mi' ji jumpaxich na pai' tum a'gada'. Jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip, nam gu' jai' mui' cham maat na mit jax kai'ñkam mi' jim jumpadak giilhim ba kai'ch gui' nam mi'x bhaak. 33 Ba' jai' dhit gui' nam jix maat na jax jir jum duukam, ba aagi'ñ am gu Alijaanru. Ba' gu Israel kam ja'tkam mui' ji ñu'yasa mit mu ja'k nam pai'x bhaak gu ja'tkam, mi ja'p jamit ba' xi kii biipi' dir ja'k na sap ja a'mkam nokia' nam cham ja juanda'. Ba' gu Alijaanru nobii'ñ ki'n ja'p xi ja duiñ gui' nam mi' giilhim jix bhaak nam sap alhio ka xi kaaya' na jax tu ja a'gidha'. 34 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat na pui'p jir Israel kam maa'nkam, gio pix jiiñak jup gii mit. Miikim pa' moo nam mi' pu jiiñak, jup kai'ch am:

—¡Gu' dhi'r gɸ'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

35 Ba' gu gɸ'kam gui' na tu u'uanda' gu mi' dhi gɸ' kiicham siamri dakoo ma ja soo'mchulh nam cham ñiokda' gui' nam mi' giilhim jix bhaak, jup ja titda ba':

—Jiñ jaaduñ na pim jir ya' kam dhi Eepeso, jax dhui nam moo biix jix maat gu ja'tkam nach aach ya' umua'ñdhix nach ji'k jir ya' kam dhi gɸ' kiicham nach nuuka'nda' dhi chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, na dhi'r di' gu jodaip duiñxim nat jix dhaam dir ya gii. 36 Ba' cham ji'xkat jaroi' jax dhooda', na gu'x bhai' nuukdhix. Ba' aañ pu jam titda na pim cham ñiokda', cha'pim ja'p pix pu tu buada' na pim jax ilhii'ñdha'. 37 Na gu' dhi ja'tkam na pimit ya' ja aich, cham pai' buam tu bua am jia mi' nach pai' tu chiopi', ni kum cham pai' giilhim jup a'ga guch dios tuk na jax cham jir am. 38 No' gu' dhi Demetrio tu'x a'gam gu jaroi' buiñor gio dhi jai' nam maap tu juan, dho mi'ñi dho daraa am gu gɸ'gɸrkam gui' nam jaroi' ti silhka'n, nam ja bui pui' xi chi'ya' gu tu' nam pui' ki'n jix bhaak, na ba'x maati' ka' na jaroi' silhkam tu a'gada'. 39 Piam no'm gu' maakam jup jix chu a'gam, dhox bhai' pix jam dhop xi chu a'gai jia pai' na silhkam tu'm a'gada', cham tu' pai' na ja'p pix tum a'ga. 40 Na gu' dhi' pui' na pim jax ja'k tu bua gu xib, dhi' cham jir am ji, na gu' cham bhaai'n ka' nach jax ja tiida' gux io'm gɸ'gɸrkam no' mit jax dhuuk maatik bhai' jich chikka gu dhi' pui' na pim jax kai'ñkam pui' tu bua. Dho gu' pui' dhoch chiida' am na aach jir jich kuiñcha ka' na chich diilh jix buam ji chu doodak gu tu' na cham jir am.

41 Ba' daipu' xi ja tiidak ba ja joot nam ba jimia' mi' dhir.

20

Gu Paablo na ba jimia' Masedoonia ja'k, mi' dhir ba' Greesia ja'k jup bhiya'

1 Ba' nat pai' dhuuk ampix ji chu juu nam ti pup mi' xix bhaakut gu ja'tkam, ba ja bai gu Paablo gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Xi ja guguuxdhak ba', xi ja ñio'kdhak ba jii bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir. 2 Ba' biix kap ai na ji'k kap bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir, ja guguuxdhidha' soi' ja titdaidhat gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhii na pai'r Greesia. 3 Baik masaa'n ba' mu ja'k jup juruuñ, mi' dhir ba'p bar jimdam kat bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibiir. Alhi'ch pix ba aagit na moo bhai' ba tisdia' git bhaan gu gɸ' kanuub, gu' ji nat gu' pui'p ba ti kai nam o'bhagi'ñ gu Israel kam ja'tkam gu bhammi dir kam. Ba' pui' ja'k giisik gio pui' gamai' bhii biix dibiir ta'm, gio bhai'p buusnichu' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir. 4 Ba' jai'p ma oi mit gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, moo gu Soopatir gu Bereeya kam maraa'n gu Piiro, gio ba' gu Aristaarko ip, gio ba' moo gu Seguundo ip gu Tesaloonika kam, gio ba' gu Gaayo ip gu Derbe kam, gio ba' moo gu Timoteo ip. Gio ba' moo gu Tiikiko ip, gio ba' moo gu Troopimo ip, ba' dhi gook jir bhammi dir ja'k kam am na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibiir. 5 Ba' biix dhi' ji' dhich jaaduñ biipi' gamai' xi jii mit, bhammi dir

jam ba' bach ñiira na pai'r Troas. 6 Ba' aach gatuuk nat pai' dhuuk xi buus gu piasta jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gakdhi'ñchix kam na cham binka' gui' na ki'n jappukar, mi' dhir gamai'p ji jii chich na pai'r Piliipos bhaan gu gɸ' kanuub. Bhammi dir jachich ba' ba ai jix chamaam tanoolh ki'n nam pai' oipo gu jai' na mit biipi' mu jii. Bhai' chich ba' juruuñ xijum gook tanoolh.

Gu Paablo na ba ja paxiarmira' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Troas oi'ñkam

7 Ba' nat kia'pix mui' ba jim bhii gu simaan, maap bach jumaap jachich nach ba tu jugia' gu paan ta'tak xich jaixdhai, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na gu' buimgidhak bar jimdam ka', mui' pu xi chu ja a'gi'ñchu' iraab tukaa' juugit. 8 Ba' mi' ba'k chir nach pai'p tu'ii', jir tɸ'kob, gio na mui' mimiichdhix gui' na ki'n jix chu maax. 9 Ba' moo maa'n bha ja'p jup daa gu biapma' na pai' dhir mu ja'p jix chu maax mi' dhir ba'k chir, Eutiko tiigim. Ba' bhai' pui' ma koi na jax ka daa, na gu' pix cham jum tiimuim na tu a'ga gu Paablo. Ba' ja'xpix bhai' dhir ma ji gii, mijimmi ji dhuu bipta'n. Ba' na mit tiitmigik tii xi bamii', attiiro muukix, pu cham ji'x joiñ. 10 Ba' gu Paablo timnik daam dir xi bo'iik mi' xi koom gu biapma', jup ja titda ba' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam:

—Cha'pim totdon ka'. Dua ji matgim dhi biapma'.

11 Mi' dhir ba' gio mui'p ji chis gu Paablo bhammi ja'k daam dir, gio aach biix. Mi' dhir ba' dai nat ta'tak bach jaix gu paan, ma tu juu chich dho gu'. Gatuuk ba' gio bhai'p ji chu a'ga biix chukaa', nai' pu ji xia'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii. 12 Gio gu biapma' jix kii' mi' dhir jup ba baidhak jamit. Ba' giilhim joidham jix bhai'm taat am na mit pui' ji' tii nat cham muu gu biapma', sia kut tɸ'kob dir ji gii.

Gu Paablo na ba jimia' mi' dhir Troas mu ja'k na pai' pui' ti tii' Mileeto

13 Ba' aach biipi' gamai' xi jii bhaan gu gɸ' kanuub, miji dir ja'p biix gakoolh jachich bhii biix suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' jumaip jir gɸ' kiicham ka' ju'ñdharan gu gɸ' suudai' na pui' ti tii' Aaso. Dai gu Paablo ba' cham jich oi, na gu' pui'x aa' na silh bhiiya' biix dibiir ta'm. 14 Ba' na chich pai' dhuuk maap bach ñaanam mi' na pai'r Aaso, mi' dhir maap ba jii chich, dai na chich jax bha tiitis bhaan gu gɸ' kanuub, gamai' pu bhii chich biix suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' ilhi'ch jir dibiir na pui' ti tii' Mitileene. 15 Mi' dhir ba' gio gamai'p ji jii chich gu biix suudai' dhaam bhaan gu gɸ' kanuub. Na bar buimgidhak nammi chich ba bubua amuub mi' dhir ja'p na pai' pui' ti tii' Kiiyo. Gu jumai buimgidhak ba' nammip ba ai chich na pai' jumai ilhi'ch jup jir dibiir na pui' ti tii' Saamos. Mi' dhir ba' na chich gio gamai'p ji jii, bhammi dir ja'k jup ba ai chich na pai' pui' ti tii' Mileeto. 16 Ba' dhi' pu'ñi ja'k jich dhuu chich, na gu' cham aa' na mik bha ja'p oilhidha' gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibiir. Pui' ba' cham xi paxiarmirak mu Eepeso ja bui gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' jootom jix aimtu' bhammi Jerusaleen, na gu' bhammi ja'k jix buusaidham gu piasta bhaan Pentekostees ta'm.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam

17 Ba' nach pui bhammi dir ka oipo Mileeto, ba tu ja joochxi gu Paablo gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam. 18 Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na ñich jax ja'k tu jii aapi'm jam bui, sia gu pu jano' dir na ñich pai' dhuuk ya ja'p ai na pai' bhaan bipio' dhi Aasia dibiir, 19 nañ gammiji tu jam a'gi'ñdha' bo bhaankam gu Dios soi'ñ ilhdhat biix jiñ jur ki'n, gam nañ xi suakit na mit gu' giilhim bhai' ji bhaak jiñ bui gu Israel kam ja'tkam, nam tii ilhdhat nam puñ dhooda' git nam jax tii ilhdhat. 20 Ku gu' cham tu' ji na ñich moo dhi' ki'n cham jup ka tu jam a'gidham, gu' ja'pji nañ mui' xi chu jam a'gi'ñchu' ji mi ja'p maaxik ja kaixdhat gu ja'tkam, gio mu ja'p jam kiikia'am ba pui' ip, gu pui' na pim jax ja'k jum guguuxdhai mi' pui' jiimda' na ba'x bhai' tu jam jimda' gammiji. 21 Pui' na jax gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam jañ pui' ja titdada' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nar Gɸ'kam na Jesuus tii'. 22 Ba' gu xib, Jerusaleen ja'k bhiichu' iñ, na gu' pui' ja'k jiñ jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dai ji nañ gu' cham maat na tu'ñ dhuñia' bhammi, 23 na gu' nañ ji'k kap oilhidha' gu gɸ'gɸr kikcham, pui' ja'k jiñ jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na sap kam aajim nam pai' dhuuk jiñ dhaagii kañ kuupa' gio nam biix aixim jiñ chulhiiñchuda'. 24 Ku gu' dhi' cham jax bua ji sia mit puñ dhooda, gu' aañ nañ jix aa' ji nañ jix bhai'ñ chaatit mi' pui' duiñchu'nda' nañ ji'x juugit duaka' gu pui' nat jax ja'k kai'ñkam jiñ a'm ti tii guch Xoi'kam, nañ pu'ñi nai' tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na jax joidham jix chu joi'gi'n.

25 'Ba' pu xib dir bax maat iñ na cham
jaroi' maadit kañ chigia' aapi'm na ñich ji'k
ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook
na bhaan tu a'ga na jax ja'k jir gɇ'kam gu
Dios. 26 Ba' aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha
ka' sia kut jaroi' cham mi' pui' jii na jax
jix aa' gu Dios, 27 na ñich gu' aañ biix pui'
ba tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' na pim
tui'ñgit mi' pui' jiimda', ni ji'x kuñ cham
iam xix ixchu. 28 Ba' xib dir ja'p ja'k jam
a'm jum aa' na pim mi' pui' xi jiimdat nañ
jax ba tu jam a'gi'ñ na pim jix bhai' xi ja
guguuxdhat gui' nam pui'p ti jiigi'ñ buiñor
guch Xoi'kam, nat gu' pu kai'ñkam jam a'm
bam tajaa jia gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda'. Ba' ja'p ji buusanda' pim na jax
gu bipia'dam, na pim gu' ja guguuxi'ñdha'
gui' na pim maap tu daan buiñor gu Dios
nam ba' cham maakam pix ba jujurtika',
nat gu' ba ja saba'lh gu i'ra'n ki'n guch
Xoi'kam nat jum jaax. 29 Ba' aañ pu ba
jam aagi'ñ nam gatuuk ka jai'chdhilhia' gui'
nam ja'p ji bubuakia' na jax gu sisii' gux
bhaa'mnagim nam jix ja ji'dilhkadam ka'
gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.
30 Sia dho aapi'm na pim ji'k ti jiigi'ñ buiñor
guch Xoi'kam jam bui dhir jai'chdhilhia' am
gui' nam bhai' ji ja iatgidha' gu jai' nam
pui'p ti jiigi'ñdha', nam jax dhuix aa'nda' pix
nam ji'k jup xi ja kaichgida'. 31 Moo pim
siamri xi chi'ñchukat na ñich jax ja'k jam
aa'ñdhak biix ji'ma'n jano' na ñich pai' dhuuk
baik oidha' jam bui juruuñdhak nañ tu jam
a'gidhimik nabap tanoolh gio nabap tukaa',
siañ jax xi suakit.

32 'Ba' gu Dios pix jam a'm ti nii'ñdha'ñ
jaaduñ na pim moo mi' pui' xi jiimdat na jax
jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook
na bhaan tu a'ga na jax ja'k joidham jix chu
joi'gi'n. Na gu' gui'x ai'chu'n jia na pu tu
duñia' na mui' xi jam kaapakada' gu jam
i'ii'mda' bhaan na pim ba' gammiji mi' pui'
jiimda' na jax jix aa', na ba' pui'p jam makia'
gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' nat ji'k ja
a'm ba ti tii. 33 Ba' ja'pniñ ja'k jup xi jam
tiidam jiñ jaaduñ na ñich cham jaroi' taanik
gu tu' nañ a'm jum aa', nich chu' tuumiñ ni
gu jajannulh nañ ja ti'ya'. 34 Gu' ja'pji na
ñich diilh jiñ ñoonob ki'n tu juanak tu saba'lh
gu tu' nañ a'm jum aagaidha', na pim jax
bax maat, sia gui' nam ji'k jiñ biim jiimda'
ba pui' ip. 35 Gio aapi'm jañ biix pui'p tu
jam a'gi'ñdha' na pim pu'ñi tu juanda' gio
na pim siamri xi ja maakidhat gui' nam
cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da', pui'
pim xim aagit nat pin jax ti'iik gu Gɇ'kam
jich Xoi'kam na saak jix io'm jix abhaaruix
no'ñ pu'ñi tu' nañ pix ja maakim gu ja'tkam,
cham pui' na jax no'm ja'kbui' kat tuñ maak.

36 Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu
Paablo, mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok ma tu
daani ja biim gui' nam ji'k mi' pu'ñi tu ja
a'gi'ñ. 37 Mi' dhir ba' biix mui' ji ai mit gu
Paablo xi suañidhat gio na mit xi koomkik,
38 na mit gu'x buam jim ilh na pui' ja titda
nam cham pai' ka tigia'. Mi' dhir ba' na
chich pai' dhuuk ba jii, jai' biix dappaam
jup mach oi mit mummi juugit nam pai'
gu'ngukda' gu gɇ'gɇr kaknub.

21

Gu Paablo na ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen

1 Ba' na chich jax bha tiitis bhaan gu gɇ'
kanuub na mi ja'p sɇ' suudai' jugii'ñ, pu silh
bhii chich bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii'
Kos. Kabuimuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup
bhii chich na pai' pui' ti tii' Roodas, mi' dhir
ba' mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii'
Paatara. 2 Ba' mi' Paatara ba tii chich na
maa'n kia'pix mi' dhir bar jimdam gu gɇ'
kanuub na mi ja'p sɇ' suudai' jugii'ñ na silh
jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu
Piniisia dibiir, ba' aach bhaan bhai' pu xi
chiitis. 3 Ba' nammi pai' nach ba jiim gu
suudai' iraab, ba tii chich na mu ja'p pix
alhi'ch jir dibiir na pai' pui' ti tii' Chipre. Ba'
aach ja'p gai dhir xi bhiik, maa'n nach jiim-
chu' bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio'
gu Siiria dibiir. Ba' silh mu ja'k bhiichu' ich
na pai' pui' ti tii' Tiiro, nam gu' mu ja'k ti
tiipxidha' gu tu' nam bha tu bhiiñor bhaan
gu gɇ' kanuub. 4 Ba' na chich pai' dhuuk
mi' ba ai, ba ja tii chich gui' nam pui'p ti
jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mi' chich
ba' ja bui xi juruuñdhak xijum gook tanoolh.
Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'
ja'k ba ja jujurtuda nam pu tiida' gu Paablo
na cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen.
5 Ba' gatuuk na chich pai' dhuuk mi' dhir
giop ba jii gu xijum gook jurni'ñ ki'n, jai' ji'x
juugit jup mach oi mit guch jaaduñ biix sia
dappaam gu ja bipna' gio gu ja maamar mi'
juugit na pai'r ju'ñdharan gu gɇ' suudai', mi'
na pai' juugit jir gɇ' kiicham ka'. Mi' dhir ba'
dai na chich mi ja'p jich o'lhia ki'n xi gu'kik
ma tu daani. 6 Mi' dhir ba' pu jii chich, dai
na chich jax xi ja ñio'kdhak guch jaaduñ na
chich jax bha tiitis bhaan gu gɇ' kanuub na
mi ja'p sɇ' suudai' jugii'ñ. Gui' ba' mi' dhir
ja'k jup ba suulh jamit mu ja'k ja kiikia'am.

7 Ba' mi' ji' dir na pai' pui' ti tii' Tiiro mu
ja'k jup bhii chich silh na pai' pui' ti tii'
Tolimaida. Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba
ai, mi'p ba ja tii chich ip jai' gui' nam pui'p
ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' mi'p
xi juruuñdhak jachich ja bui maa'n tanoolh.
8 Kabuimuk ba' mi' dhir giop ba jii chich,
mu ja'k jachich jup bhii na pai' pui' ti tii'
Sesareeya. Ba' na chich pai' dhuuk mummi
ba ai, ma jii chich mu ja'k na pai' kioka' gu
Piliip gui' na tu a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios,
na maadit jir di' gu xijum gook gui' nam

ja palhbui'ñdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' mi' buiñor xi chɨbiapuk jachich. 9 Ba' dhi' jɨ' na pui' tɨɨ' Piliip, tu maamar ka' maakob gu u'uub dɨ'dɨlhdhɨm, ba' dhi' pui'p tu a'gada' am bhaankamu'n gu Dios. 10 Ba' jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n maa'n mummɨp ba ji buus gui' na bhaankam jup tu a'gada' gu Dios na pui' tɨɨ' Agaabo, na bhammɨ dɨr ja'k jim na pai' bhaan bipio' gu Judea dɨbɨɨr. 11 Ba' na jax jim, bhai' ji dhaa gu bhiisparu'n gu Paablo, ba' kɨ'n xi buuprak gu dɨɨlh noonbi'ñ gio gu tootna'n jup kai'ch ba':

—Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k jiñ jurtuda nam sap gu Israel kam ja'tkam pu'ñi buuplhia' bhammɨ Jerusaleen gui' na jaroi'r bhiisparu'n dhi'ñi. Mi' dhɨr jam sap ba' ja chiñia' nam kuupa' gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam ka'.

12 Ba' aach na chich pu'ñi kai, bhai' tɨi soi' ji chɨɨ'n gu Paablo na gɨt cham mu ja'k jimda' bhammɨ Jerusaleen, gio gu jai'ch jaaduñ gu mi' kam Sesareeya pui' tɨi soi'p tɨtda am. 13 Gu' ji na gu' cham jich jɨɨgi'ñ gu Paablo, dai nat jup xich chɨɨdak pɨx:

—¿Jax ku pim ba' moo ja'p dhi' kɨ'n jup ba suan? Aañ ba' jai' pui'x buam jup ba tu tatda', gu' aañ matgɨm cham jax jiñ aa' ji sia ku mɨt jiñ buupra bhammɨ Jerusaleen. Ku gu' cham tu' ji dai no' mɨt jiñ buupra nañ ba' cham jax jiñ aa', gu' ja'pji sia ji no' mɨt jiñ mua nañ cham jax jiñ aa', pɨx ji no' mɨt dhɨ' kɨ'n jiñ bhaamkidhak jiñ mua nañ mi' pui' duiñchu' na jax jix aa' gui' nar Gɸ'kam na Jesuus tɨɨ'.

14 Ba' nat gu' cham jich kai nach jax tɨi pup tɨtdaimɨk, aach ba'p kai'ch:

—Dho bak gu' pui' tu tui'ka' ku gi na jax jix aa' guch Gɨ'kora'.

15 Ba' gatuuk dai na chich jax jix kɨɨ'ch dhuu, pu jii chich bhammɨ ja'k Jerusaleen. 16 Ba' jai' dhɨt jup mach oi mɨt guch jaaduñ gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' nammɨ nat ba jur, mach baidhak jamɨt nach tɨbiappu' mu ja'p na pai' kioka' maa'n guch jaduuñ na pui' tɨɨ' Nasoon. Ba' dhi' bɨjɨk dɨr ba tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jir mu ja'k kam ka' na pai' alhi'ch jir dɨbɨɨr na pui' tɨ tɨɨ' Chipre.

Gu Paablo na ba paxiarmɨra' gu Santiago

17 Ba' na chich pai' dhuuk bhammɨ ba ai Jerusaleen, joidham jix bhai'm ɨlh jamɨt guch jaaduñ gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 18 Ba' buimgidhak na chich ba paxiaram mu ja'p na pai' kioka' gu Santiago, jai'p mach oi gu Paablo. Ba' ampɨk bɨɨx mi'p daraa am gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 19 Ba' gu Paablo xi ja ñio'kdhak ba ja aagi'ñ nat jax ja'k palhbui gu Dios nat jix kɨɨ'p jum duukam jup tu duu ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 20 Ba' na mɨt pui' jɨ' kai, joidham jix bhai'm ɨlhdhak ma tu daanɨ mɨt buiñor gu Dios. Mi' dhɨr ba' moop tɨtda am gu Paablo:

—Dho gu'ch jaduuñ, nap jax bax maat jia na mɨt mui' ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir ya' kam dhi Israel, ba' nam gu' pui' ɨlhii'ñ na pui ja a'm jum aa' nam mi' pui' jiimda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. 21 Gu' ji nam gu' ya' pui' ja tɨtda na sap gui' nam jir ya' kam nam mu ja'p oi'dha' jai' kap na pai' jax cham jir Israel, nap sap aap pui' ja tɨtdaidha' mu ja'p ji oilhidhat na cham kam aa' nam mi' pui' jiimda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', nam sap cham ka ja matgilhchudidha' gu ja maamar na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam jir Israel kam ka'. 22 ¿Jax jap ba' xi ɨlhii'ñ gu dhi' pui'ch jaduuñ? Ja'p dho ji nam gu' pui' ba tɨ kaaya' gu ja'tkam na pich ya' ba ai. 23 No' pich gi ja'pni ja'k tu duu nam kapbhai' ya' jai'ch maakob guch jaaduñ na mɨt ba tu dai buiñor gu Dios nam tu makgɨrxidha'. 24 Dhi'p xi ja baidhai mu jimia' mu gɸ' chiop nap ba' ja bɨɨm mi' pui' xi chu kuugalhdha' na mɨt jax ja'k ba tu dai buiñor gu Dios. Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na pim pu'ñi ba tu kuugalhdha', aap ja a'mkam xi chu namkidha' na ba' mi' dhɨr ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nam jiika' gu ja kuup nam ba'm tɨgia' gu ja'tkam nap tu' ka'm nɨi'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix, nam ba' bax mat ka' na cham tu'r pui' nam jax kai'ch aap jum bui. 25 Ba' gui' nam jɨ'k cham jir ya' kam dhi Israel na mɨt pui'p tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' ja'k mui' ba tu ja ua'ñxi chich nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgɨrxix ka' gup duiñxim didios, sia gu ɨ'ɨɨr nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja tɨtdada' gu u'uub.

Gu Paablo nam ba dagia' gu ja'tkam na mi' ka oirɨda' gɸ' chiop

26 Ba' gu Paablo pui' tɨip tu buim nam jax tɨtda gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mui' ma jii xi ja baidhak gu maakob jich jaaduñ, buimgidhak ba' dai na mɨt pɨx pui' ja'k bhaan ji baapam nam ba tu kuugalhdhim gu pui' na mɨt jax ja'k tu dai buiñor gu Dios nam pu tu duñia'. Mi' dhɨr ba' dai nat mu ba baa gu Paablo gɸ' chiop nat ba tu aagam nam pai' dhuuk tu makgɨrxidha' gu Dios bɨɨx jɨ'ma'n.

27 Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk bam aajidhat nam pai' dhuuk ba tu kuugalhdha' gɨt gu pui' na mɨt jax ja'k tu dai buiñor gu Dios, ba tɨɨ mɨt gu Paablo na mi' oirɨ na pai'r gɸ' chiop jɨ'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammɨ dɨr ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dɨbɨɨr. Bhai' ji ja ɨatgi mɨt gu ja'tkam nam sap ba' bhai' ji bhaaku' buiñor gu Paablo, 28 jup ja tɨtda am gɸ' kɨ'n:

—Gor jich palhbui'ñ jich jaaduñ Israel kam kuch daagɨi tulhiiñchuda' dhi maa'nkam na nai' jimdat ja iatgidhidha' guch ja'tkam tuk, na pui' ja tɨtdaidha' na sap pur cham tu' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio sap ya' dhi gɸ' chiop sia pur cham tu'. Daman nat ya' ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir ya' kam dhi Israel, sia ku gu'x io'm tɨix chu xidhuu.

29 Ba' dhi' gu Troopimo aagɨt jup kai'ch am, gui' nar bhammɨ dɨr ja'k kam Eepeso, nam gu' bɨipɨ' dɨr ka nɨi'ñ nam bha ja'p maap ka jim gu Paablo na pai' jax jir gɸ' kiicham, ba' ja'p jum aa' am nat mu baidhak gɸ' chiop.

30 Ba' na mɨt pui' ji ja kɸɸk gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamɨt, pɨx giilhim ba kai'ch am bɨix kap bhai' na jɨ'x juugɨt jir gɸ' kiicham. Ba' jai' dhɨt mu boopok bhai' pu ji dhaa mɨt gu Paablo, tɨimɨrak jamɨt gamai' pu bhiich mu ja'k na pai'r dɨirap dɨr bhai' gu gɸ' chiop, ba' xi buusaidhak jotmoda' bhai' pu tu kukpa mɨt gu kiki'ñgob nam gu' giilhim jix bhaaktu'. 31 Ba' ja'p pɨk ba ji mu'aak jamɨt, gu' ji nat gu' moo ampɨk pui'p ba tɨ kai gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam nam giilhim jix bhaak gu ja'tkam bɨix kap na jɨ'x juugɨt jir gɸ' kiicham. 32 Ba' nat jax maap ja jumaap gu sandaarui'x chugi'ñ mu dai'bus. Ba' na mɨt ba tɨi gu ja'tkam na mui' ba mɨlhchu' gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x gio gu jai' sandaarui'x chugi'ñ, mi' pui' pup tu'ii' am nam mi' ka gɨbchu' gu Paablo, cham ka juan am. 33 Ba' gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x mui' xi ɸɸk mia'n xi dhaagɨk gu Paablo xi ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam buuplhia' gook bapaiñum tɨtropiñ kɨ'n. Mi' dhɨr ba' ba ja tɨkka gu ja'tkam nar jaroi' dha' gio nat tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam kum ba' mi' bax mu'aam. 34 Gu' ji na gu' cham maatɨt ja kɸɸ, nam gu' giilhim gɸ' kɨ'n bha jiiñak gio nam bɨix aixim kai'ch, jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ɨp. Ba' pui' ma tu chia nam bhɨika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x. 35 Ba' na mɨt mu ba aich na pai' dhɨr mu tɨm tɨssa'n mi' na pai' dhɨr jax mui' ji chum bapkɨ mɨjɨ' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, tɸ'kob daagɨk ma bhɨik jamɨt gu Paablo nam ba' cham daagɨi mu'aa' gu ja'tkam gui' nam mi'x bhaak buiñor, 36 nam gu' gatuuk dɨr giilhim mu boopo' jiiñkidhat, jup xi kai'chidhat am:

—¡Mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam!

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' buiñor

37 Ba' na mɨt kia'pɨx ba ji kuu gu Paablo mi' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, ba tɨkka gu ja gɸ'kam tuk gui' jɨ' gu sandaarui'x, jup tɨtda:

—¿Cham jir am aa no' ñich alhio ka xi chum a'giñ jaduuñ?

Ba' gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x jup kai'ch:

—¿Ja'p aa griago ñɨ'ook kɨ'n tu ñiok ap jiñ jaaduñ? 38 ¿Dho bak gu' cham tu' aap jir di' ji jia gu Ejipto kam maa'nkam gui' nat maa'nnim mummɨ ma tɨ jɨgialhchuda gampɨx jix chu gak kɨr ja bɨim maakob miil gu sandaarui'x nat ja kokda gu Rooma kam?

39 Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Cham, aañ jir jumai ji matgɨm jiñ jaduuñ. Jir ya' kam iñ dhi Israel, mu ja'k jañich maaxir na pai'r gɸ' kiicham na pai' pui' tɨ tɨi' Tarso gui' na bhaan bipio' gu Siliisia dɨbɨir. Ba' aañ ja'p tɨi xim tɨidam jiñ jaduuñ nap gɨt alhioñ dho'ñcho' nañ ka xi chu ja a'gidha' dhi ja'tkam nam ya'x bhaak.

40 Ba' gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x cham jax ji chɨ'ɨik jup xi chia na tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' bhai' xi kɨkbok gu Paablo na pai' dhɨr mu tɨm tɨssa'n, ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nobii'ñ kɨ'n nam sap cham ñiokda', ba' gui' pɨx cham jup ñio mɨt. Mi' dhɨr ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi ebreo ñɨ'ook kɨ'n, jup ja tɨtda:

22

1 —Ea na pim alhio ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tɨida'.

2 Ba'x io'm pɨx cham ñio mɨt gu ja'tkam na mɨt kai na ebreo ñɨ'ook kɨ'n tu ja a'gi'ñ. Ba' ja'pni mui' ji kɨi:

3 —Dho gu' aañ pui'p jir ya' kam dho dhi Israel jiñ jaaduñ, mu ja'k jañich maaxir na pai' pui' tɨ tɨi' Tarso, ya' ja'k jañich ba' gɨ'ɨir dhi Jerusaleen. Ba' buiñor tuñ mamtuxdhak jañich gu Gamalial, ba' tu maat jañich gu pui' na mɨt jax ja'k tu ua'nak gux io'm bɨjɨk dɨr kam guch bopxi kat. Pui' kuñ ba' aañ gammɨjɨ buiñor tu daanda' gu Dios ja'p na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim gammɨjɨ tu daanda'. 4 Ba' bɨipɨ' dɨr giilhim jix ja bhaamki'ñdha' iñ gui' nam jɨ'k pu'ñi tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gui' na ja'p ji buusan nar xibkam gu boi, ja da'ngɨt jañ ja kukpada' gu chichio'ñ gam u'uub. 5 Jix maat dho gu dhi' pui' gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, sia gux a'aixkam jum aa'ndam jich jaaduñ, na mɨt gu' dhi' muñ joot mu Damaasko jiñ maakak maa'n gu u'uan nañ ja tɨi'ñchuda' guch jaaduñ gui' nam mummɨ oi'ñka' gu ya' dɨr ja'p kam Israel, na sap ba' dhi' kɨ'n jix bhaai'n ka' nañ ja da'ngɨi bha ja ui'ka' gɨt guch jaaduñ gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor gu Jesuus Nasareet kam, nach ba' ya' Jerusaleen ja aichdhai ja tulhiiñchuda' gɨt.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Gu' ji na gu' gammiji gu biix boi nañ mui' ka jim jix dhaam duuk, nañ kia'pix ba aajidhat mu Damaasko, ba tii ñich nat jiñ a'm biix xikoolh bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix o'jo' ki'n. 7 Ba' aañ mi' pu ia nañ jax ka jimdat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup tum kai'ch: "Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?" 8 Ba' aañ xi chikka nar jaroi' dha', ja'p jañ chitda: "¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gɸ'kam?" Ba' gui'p kai'ch na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ: "Aa dho aañi' dhor di' gu Jesuus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñchu'." 9 Ba' giilhim jix chotdon am gui' nañ ja biim jim, nam gu' biix jup nii'ñ na bha tum tanoor bhammi dir jix dhaam, dai nam cham kɸɸ gu jaroi' na bha ñiok bhammi dir. Dai aañ diilh nañ ba' kɸɸ. 10 Ba' aañ giop xi chikka gui' na bhammi dir bha ñiok, ja'p jañ chitda: "¿Tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gɸ'kam?" Ba' gui'p kai'ch: "Dho nap bamgii giop ba jimda' dho mu ja'k nap pai' ja'k jim Damaasko. Mummim ba'm aagi'ñdha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam." 11 Ba' nañ gu' cham ka ñia nat pui'ñ dhooda gui' na bhammi dir bha tanoordat, pui' mit jiñ ñobchik mañ baidhak mu ja'k Damaasko gui' nañ ja biim jim.

12 'Ba' maa'n mi'p kioka' guch jaduuñ Ananiiyas tiigim nax io'm tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios na mi' pui' jimda' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio nam biix pix joidham jix kiigalhi'ñdha' gui' nam ji'k ya' dir ja'p Israel mummi ja'k oi'ñka' Damaasko. 13 Ba' dhi' ji' dhich jaduuñ Ananiiyas tiigim mui' ma jii mu na mit pai'ñ chibiaptuda, jup jiñ chitda ba' mu ji ɸɸk: "Aapi'ñ jaduuñ Saulo, bhañ joot guch Gi'kora' nap sap giop bax ñia ka' xib dir ja'p ja'k." Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiata ñich nat jax puñ chii'n. Jix bhai' giop bax chu maax nañ nai' xi chi nii'ñ. 14 Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chuñ a'gi, jup jiñ chitda: "Jum a'm ba ti tii jiñ jaduuñ gu ja Dios tuk guch bopxi kat nap sap ba'x io'm jix bhai' ba machia' na jax pik ja'k jix aa', gio nap ba' tigia' maaxik gui' na jaroi'x io'm jir jix bhai'kam, gio nap ba' pu'ñi kɸɸkɸ' na bha tum a'gi'ñdha', 15 nap sap gu' aap ba'r di' ka' jia nap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam na pich ji'k jax ba ti tii gio na pich jax ja'k ba ti kai. 16 Ba' gu xib jum aa' nap xim dikoo'ñdha' nap bam bakuanmira' mu ja'p pai' na jax suu'nka' gu suudai' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam na ba' uañchuda' gum ua'tulhdhara'."

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk tu ja a'gi'ñmirak gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam

17 'Ba' na ñich pai' dhuuk gio ya'p ba ai dhi Jerusaleen, mui' ma jii ñich mu gɸ' chiop na ñich ba tu daañim. Ba' nañ mi' ka tu daan, 18 ba tii ñich gu Gɸ'kam jich Gi'kora' nat mi ja'p bam maax, jup jiñ chitda ba': "Ba jimia' ap ya' dir dhi Jerusaleen, xib moo, nam gu' cham ji'xkat jum jiigi'ñdha' sia kup tii ja aagi'ñ nañ jir tu'p tu'm da' aañ." 19 Ba' aañ bhai' tii soi' ji chii'n ja'p jañ chitda: "Ja'pji nam gu'x maat nañ aañ biipi' dir mu ja'p nai' ja da'ngit ka ja tulhiiñchu'nda' gui' nam ji'k ti jiigi'ñdha' aap jum bui, na jax aa' kuñ pui' ja gibdat ja ko'ktulhi'ñdha'. 20 Gio jano' na mit pai' dhuuk ma'yasimik mua gu Teeban, gui' nam a'mkam ka tu a'gat gu pui' nap jax ja'k jix aa', nam gu' biix jup jix maat nañ aañ jai' mi ja'p jup xi kiik nañ ja nuukxi'ñ gu daam dir kam ja ti'dhara' gui' na mit mi ja'p xi ja darsak na mit mi' ba ji mua. Jai' ja'xbui' pui'p xiñ chaat iñ na sap pik ba'r am nam mu'aa'." 21 Ba' maa'n na jax jiñ chitda gu Gɸ'kam jich Gi'kora', jup kai'ch: "Ja'pji nap ba jimia', nañ gu' aañ jix aa' nap mik ja'k bhiiya' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam."

Gu Paablo nam tii bax gii'bim ka' gu sandaarui'x

22 Ba' ja'xbui' juugit pix kai mit gu Paablo nat tu ja a'gi, mi' dhir gu' gio pix jiiñak jup suulh jamit ji, jup kai'ch am:

—¡Mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam, na gu' cham jir am gu pui' na jax kai'ch!

23 Ba' pix miji dir ji kiksa am nam pui' kai'ch, gio nam mi ja'p nai' xi ja xiixkaim gu ja jajannulh, nam gu' giilhim jix bhaak, gio gu dibiir nam jax da'ngi nai' tɸ'kob xi buppa am. 24 Ba' gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x xi chu chia nam giop baidhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, gio sap nam xi gii'bia' na sap ba' tu aaga' nam jax kai'ñkam jix bhaamki'ñ gu ja'tkam. 25 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba buupra gu Paablo nam ba' moo ba gii'bia' git, ba tikka gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Aagix aa na pim ja gibda' gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam, pui' na jax aañ nañ maadit jir di', gio no' pu'ñi chakui maati' no' ñich tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam ka' ba' gu' cham?

26 Ba' nat pu'ñi kai gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, xi mii nat aa'ñdham gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Jax jap ba' ilhii'ñ gu maa'nkam na pich jich chia nach gii'bia'? Maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam.

27 Ba' nat jax pui' tɨ kai gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, mu dai'bus nat tɨkkam gu Paablo, jup tɨtda:

—¿Jir sɨlhkam aa nap aap maadɨt jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam?

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuñ.

28 Ba' gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x jup tɨtda:

—Aañ mui' tuumiñ tu namki nañ ba' maadɨt bar di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam.

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Ja'pji aañ ɨlhi'chdham dɨr pur pu chu'm ji.

29 Ba' pui' cham ka gɨɨ' mɨt gu Paablo, na mɨt gu' dai bax chooto'n na mɨt ba maat na maadɨt jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam, sia ji gu' gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x giilhim jix choo'n nat gan tu chia nam buuplhia' bapaiñum tɨtropiñ kɨ'n.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nam tɨɨ bax iattulhdham ka'

30 Ba' buimgidhak ba tu chia gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x nam sap alhio ka xi dho'ñcho' gu Paablo na buupulh bapaiñum tɨtropiñ kɨ'n. Mi' dhɨr ba' dai nat ba tu ja joochxi gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio ba' jai' gui' nam ja'ppɨx jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka', nax maachim nam jax kai'ñkam buiñor jix bhaak gu Paablo. Ba' na mɨt pai' dhuuk bɨɨx mi' bam jumaap mi' na pai' tum a'gada', ba tu chia nam mu baidhika' gu Paablo, mi ja'p ba' xi ja kɨɨx ja saagi'ñ gui' nam mi' bax iattulhdham.

23

1 Ba' gu Paablo bha ja'p nai' xi ja tɨɨgɨk gu gɸ'gɸrkam nam mui' mi' ba jumpax nam mi' bax iattulhdham, jup ja tɨtda:

—Aañ gammɨji mi' pui' jim jiñ jaaduñ na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios.

2 Ba' gu Ananiiyas gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, xi ja chia nam bha gɨɨ'bia' chiñɨ'ran gu Paablo gui' nam jɨ'k mi ja'p amuub jup tu'ii'. 3 Gu' ji na gu'p tɨtda gu Paablo:

—Aap dho pui' ja'p jup ji buusnia' nam gɨɨ'bia' gu Dios, na gu'm tulhiiñchuda'. Tɨɨ' nap gu' cham mi' pui' jim na jax jix aa' nap moo mi ja'p daakat bhai'p ba tu chian nam bhañ gɨɨ'bia' dhi ja'tkam jiñ chiñ am, sia ku gu' tɨɨ cham tu' pui' ja'k tu aagix, gio nap sap pɨk ba' ya' ba xi chuñ a'gidham na jax ja'k jir am nañ mi' pui' jimda' na jax ja'k tu aagix.

4 Ba' gu jai' gui' nam mi'p tu'ii' ɨp jup tɨtda am gu Paablo:

—¿Jax ba' kup ba' pui' pɨk jup tɨtda dhi' nat Dios gɸ'kam kɨ'n dai na ba' pu'ñɨx io'm jir ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam?

5 Ba' gu Paablo gio mui'p ji ñio, jup ja tɨtda:

—Dho gu' aañ cham maatɨt jiñ jaaduñ no' moop jir di' gux io'm ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Na gu' gu u'uan ta'm pui'm kai'ch jia gui' na mɨt bhaan mi chu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios na sap pu'ñɨ cham jir am nañ giilhim tɨtdada' gu jax chu'm gɸ'kam na ja sɨlhka'nda' gu ja'tkam.

6 Mi' dhɨr ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi nat ba ja tɨɨ nam jai' dhɨt mi'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda' gio ba' jai' gui' nam saduseos jup jum tɨɨtɨ'nda', jup ja tɨtda gɸ' kɨ'n:

—Aañ dho pui' maadɨt jup jir di'ñ jaaduñ gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'. Ja bui maaxir jañich, ba' pui'p tɨ jɨɨgi'ñ iñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ñga'n. Pui' ku pim ba' dhi' kɨ'n xiñ bhaamkidhat ya' ba xiñ iattulhdham.

7 Ba' nat jax pu'ñɨ ja tɨɨ'n gu Paablo, ma tu a'ga mɨt gu pariseos jum tɨɨtgɨdam ja bɨɨm gu saduseos. Mi' dho gu' cham maa'n ñɨ'ook kap duuk am nam tɨi pup xi chu a'gimɨk. 8 Nam gu' jai' maakam jup kai'ch, pui' na jax gu saduseos nam gu' pui' kai'chdha' nam sap cham tu' duduardat giop ka bapmi' gu koi'ñga'n, gio sap nam cham tu' jai'ch gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios, ni jax chu'm ii'mda' dho sap moo ku mu pai' ka oirɨda'. Gu' ba' gu pariseos pui'p kai'chdha' am ɨp nam sap gu' giop duduardat jup bapmi' ji gu koi'ñga'n, gio sap gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios nam jix jai'ch, sia gu jax ña pɨx chu'm ii'mda' sap na mu pai' oirɨda'. 9 Gɸ' kɨ'n dho gu' pɨx jiiñak bɨɨt am bɨɨx nam jɨ'k mi'p tu'ii' nam pu'ñɨ kai'ch, jai' nam pui' kai'ch na cham tu'r pui' na jax kai'ch gu Paablo, jai' ba' nam pui' kai'ch na sɨlhkam jir pui' ji na jax kai'ch. Gio jai' mi' dhɨr ja'p na mɨt jax jup guguu gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'kɨ'ñ gu Dios nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu pariseos, jai' bhai' bhaankam jup ji ñio mɨt gu Paablo, jup kai'ch am:

—Dho gu' maaxik cham tu' jax bua ji dhich jaduuñ gu tu' nar jix buam jum duukam. ¿Jax jach gi bia' nach jup tɨɨda' no' gu' pui' ja'k aagi'ñ maadɨt gu nobii'ñ gu Dios na ba' pui' ja'k tu jim, piam gu jax chu'm ii'mda'? Dho gu' cham jir am dho nach jax dhui moop ba ji soo'mchulhdha'.

10 Gu' ji na gu' jai' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ gu dhi' pui' ja'k, giilhim cham tɨ jɨjɨkgɨr am nam bhax bhaak. Ba' pui' too'nnɨk giop ka xi chu chia gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x nam giop ka xi kuupa' gu Paablo mu ja'p

nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x nam sap ba' cham daagii giibiimii ta'tak jup dooda'.

11 Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, buiñor bam maax guch Xoi'kam mi' na pai' kuup gu Paablo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda' Paablo, nam gu' cham jii'xkat jax jum dooda' sia kum jax tii ilhii'ñ gui' nam xim bhaamki'ñ gu ya' kam dhi Jerusaleen. Na gu' kam aa' nap jiñ a'mkam bhammi dir ja'k ka tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam na pai'r Rooma ja'p na pich jax ja'k ba tu ja a'gi ya' dhi Jerusaleen.

Gu Israel kam ja'tkam nam maap jim jumpadai ba tu a'ga' nam jax ja'k dui mu'aa' gii gu Paablo

12 Ba' moo jano' buimgidhak nat jumai gamai'p ji chu maaxir, jai' dhit maap jim jumpadak ba tu a'ga mit gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam sap mu'aa' gu Paablo. Gio na mit pui' tii nam sap cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooda, diilh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. 13 Ba' dhi' na mit jii'k pu'ñi ja'k maa'n ñi'ook jup duu, aix am gook oo'm damdir jii'kchi pup. 14 Gatuuk ba' na mit pu'ñi xi chu a'gak, dai na mit ba ja aa'ñdham gu ja gɇ'gɇrkam tuk gui' nam bhai' gɇ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gɇ'gɇrkam tuk ka' gu Israel ja'tkam, jup ja titdaim am mu ji ɇɇk:

—Aach pui' ba tii nach cham tu' jugia' gio nach cham tu' i'ya', nach pai' dhuuk xi mu'ai gu Paablo nach ba' ba tu jugia'. Piam ku chich gu' moo cham jax dhooda, diilh dho ba' cham bhai' tuch jimia'. 15 Ba' gu xib ja'pni ja'k jix bhaai' na pim aapi'm mu jimia' ja biim gu jai' ja'ppix jich gɇ'gɇrkam tuk na pim pu tii'npu' gu ja gɇ'kam tuk gu sandaarui'x na kabuimuk bha jam bai'ñxidhika' gu Paablo, ja'p japim xi iatgidhai na pim jix bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. Aach ba' dai nach gama ja'k pai' boi cha'm ba ti niirda' biipi' dir nach ba' mi' pu mu'aa' na bhai' ka bai'ñchu'nda'.

16 Gu' ji na gu' moop ja kɇɇ maa'n gu biapma' nar tataalhi'ñ gu Paablo, ba' jotmoda' xi mii nat aa'ñdham mu na pai' kuup ja bui gu sandaarui'x. 17 Ba' gu Paablo nat pui' jii' kai, maadit ba tu joochxi gu sandaarui'x, ba' pui' ba titda nat pai' dhuuk mi' ba ai na sap mu baidhika' gu biapma' buiñor gu ja gɇ'kam tuk na sap ba'x xi'lhim tu a'gidha'. 18 Ba' gu sandaarui'x cham jax ji chi'iik mui'p ma baidhak gu biapma' mu ja'k na pai' daaka' gu ja gɇ'kam tuk, jup titda ba' mu ji ɇɇk:

—Aañ ya' bai'ñchu' dhi biapma' nat bhañ joot gu Paablo gui' na mu kuup, na sap jix xi'lhim xi chum a'gidham.

19 Ba' gu ja gɇ'kam tuk gu sandaarui'x xi ñobchik mu ja'p xi baidhak gu biapma' na pai' cham jaroi' xi ja kɇɇkɇ' nam jax kai'chdha', ba tikka ba', jup titda:

—¿Jax jap xiñ chiidam jiñ jaduuñ?

20 Ba' gu biapma' mui' ji ñio, jup titda:

—Dho gu' na ñich bham aa'ñdham dho na mit maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam sap pik ba' bha jimii pum tiida' nap kabuimuk mu ja bai'ñxidhika' gu Paablo nam sap pik ba'x bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. 21 Ku gu' aap cham mi ja jiigi'ñdha' ji no'm moo ya' pai' jiimdat pui' bam titdaim, nam gu' pui' kai'ch jai' dhit gu ja ja'tkam tuk nam sap gook oo'm aixkam damdir jii'kchi pup mi' pai' ti niirda' boi cha'm jix ixchuixim, nam sap ba' mi' pu mu'aa' gu Paablo nap mui' ka bai'ñchu'nda', na mit gu' sap biipi' dir pui' ja'k ba tii nam cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooda, diilh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. Ba' gu xib dai aap pix nam ka xim kaim nap jax chii'ya'.

22 Ba' gu ja gɇ'kam tuk gu sandaarui'x pix cham jax jup tii. Mi' dhir ba' dai nat xi soo'mchulhdhak ba joot gu biapma' na sap diilh pix pui'x chu mat ka' gu pui' nat jii'k jax ba tu a'gi.

Gu sandaarui'x nam Sesareeya ja'k ba do'ñchopu' gu Paablo

23 Gatuuk ba' dai nat gook ba ja bai gu sandaarui'x chugi'ñ, jup ja titda ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai nam sap xi ja chiñia' gu jai' sandaarui'x chugi'ñ nam jix kii' bam duñia' nam ba' ja'xpix gamai' ji jimia' na ji chukgia' nam do'ñchopu' gu Paablo mu ja'k na pai'r Sesareeya, jii'k gook jix cha'tmam oo'm sap nam jiimda' gui' nam aagix nam pui' ja tooton kii'n oipoda', gio ba' jai' baik oo'm daman mambhiix aixkam ip sap gui' nam kakbai cha'm jup aagix nam oipoda', gio ba' gook jix cha'tmam oo'm ip sap gui' nam jup aagix nam dai laansas ja ua'dat jup oipoda'. 24 Gio nat xi ja chia ip nam ja ulhña' gu kakbai na ba' maa'n bhaan jup jimda' gu Paablo, gio nap ja titda nam sap jix bhai' bai'ñchu' gii mu aichulhdha' gux kai' Peeles. 25 Damdir maa'n u'uan mui'p xi ja maa na ja'pnim kai'chim na mi chu ua'ñixchu':

26 “Aañi' nañ pui' tii' Klaudio Liisias ya' dir jañ mui' xi chum guguuxi'ñ bhaan dhi u'uan nap jax jum ilhii'ñ aapi'ñ jaduuñ Peeles nap jir jix kai'. 27 Mi' dhir jañ ba' moo ja'pni ja'k jup xim tiidam na mit gu Israel kam ja'tkam ya' daa dhi maa'nkam gio ba'

na mɨt ja'p pɨk ba ji mu'aak, gu' ji na ñich gu' aañ mu dai'ññɨk ma palhbui ja bɨɨm guñ sandaarui'x chuk, na ñich gu' pui' ba tɨ kai na dhi' maadɨt jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam. 28 Gatuuk jañich ba' tɨi ma baidhak mu nam pai' tu a'gada' jim jumpadat gu Israel kam ja'tkam gu tu' no'm bax a'gam, nañ gu' tɨix maachim nam tu' ba' kɨ'n jix bhaamki'ñ. 29 Ba' bhaan bhai' ji chu a'ga mɨt gu pui' na jax ja'k tu aagix nam tu jimda', gu' ja'p gu tu'x buam jum duukam gu' cham pai' aa' am ji na jax ja'k moor am nam ba' mu'aa', nich chu' palhɨɨp jup jum duukam dho moo na jax ja'k moor am ka' gɨt na ba' mi' pai' pu'ñi ba kuupka' gɨt. 30 Gu' ji na ñich gu' ya' pui' ba tɨ kai na mɨt sap maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam mu'aa'. Ba' mu ja'k jañ mui' xi chu jootsa' nam mum bai'ñxidhika', gio ba' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ bɨix pui'p ba ja tɨi'n jañich nam mummɨ jimɨi aap jum bui mi' pu tɨ'ya' nam jax ba' kai'ñkam pui'x bhaamki'ñ. Ja'pni daipu'."

31 Ba' gu sandaarui'x pui'p tu buim am na jax ja tɨtda gu ja gɸ'kam tuk, ma baidhak jamɨt gu Paablo nat pai' dhuuk gamai' ji chuk mu ja'k na pai' Antiipatris tɨ tɨi'. 32 Kabuimuk ba' jai' mi' dhɨr ja'k ba suulh jamɨt gu sandaarui'x gui' nam pui' jiim ja tooton kɨ'n, dai gui' nam kakbai cha'm jiim jamɨt ba' pu oi gu Paablo mu ja'k Sesareeya. 33 Ba' na mɨt pai' dhuuk mummɨ ba ai, mi' xi maa mɨt gu u'uan gux kai', gio gu Paablo mɨt bɨix mi ja'p jup xi kɨix. 34 Ba' gux kai' xi jiñkuidhak gu u'uan bhai' ba tɨkka gu Paablo na sap jir pai' kam. Ba' nat ba maat nar mu ja'k kam na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dɨbɨir, 35 jup tɨtda:

—Dho bak gu'r am ji nañ jum kaaya' nap jax ja'k xi buada' nap tu a'ga'da' no' mɨt ya' ba ai gui' nam pui' xim bhaamki'ñ.

Ba' daipu' xi chɨ'ɨɨk ba tu chia nam kuupa' gu Paablo pu mi' pui' na pai' jax kio dɨɨlh, na pai' kiokat ɨp bɨɨpɨ' dɨr gu Eroodis kat.

24

Gu Paablo nam cham jax dhooda' gu Israel kam ja'tkam nam tɨi ba ji iattulhdha' buiñor gux kai' Peeles

1 Ba' gu Ananiiyas gui' nax io'm jir ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jix chamaam jurni'ñ kɨ'n mummɨ ba ji buus na pai'r gɸ' kiicham ka' Sesareeya tɨ tɨigim ji ja baidhat jɨ'kchi gui' nam ja'ppɨx jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, damdɨr maa'n jup xi bai'ñchu' gui' nax matda' ka' na tu a'ga buiñor gu jax chu'm gɸ'kam, Tertulo tɨigim. Ba' dhi' jɨ' dhi ja'tkam mu ba ai mɨt buiñor gui' na mi'r jix kai' Peeles tɨigim nam mi' bax iattulhdham gu Paablo. 2 Ba' xi chu joot gux kai' nam bai'ñpu' gu Paablo mu ja'p na pai' kuupka' nam sap ba' mi' ba tu a'ga' maap gui' na mɨt jaroi' mi' ba ai nam jix bhaamki'ñ. Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gu Tertulo, jup tɨtda gux kai' Peeles:

—Taxchaab ba'ch jaduuñ, moo pɨk ja'p joidham jix jɨjɨkgɨm jup tu'ii' ich ji. Taxchaab ɨp gum matda' na joidham bɨix aixim jix bhai' ji chu buusnichu' aach jich bui nach jir jum ja'tkam tuk. 3 Ba' bɨix dhi' pui' aach gammɨjɨ bhaan gɸ'kam kɨ'n jix bhai'ch chaat nap ba' moox mat ka' aapi'ch jaduuñ Peeles. 4 Ba' na cham jix io'm ba ji mɨikidha' nach ya' tum a'gi'ñ, ka xich kaaya' ap nach ja'pni ja'k jum tɨida': 5 Dho gu' dhi maa'nkam aach pui' nɨi'ñ ji na giilhim nai' jimdat ja kokdhichdhaim gu Israel kam ja'tkam, na ja iatgidhim na jax ja'k cham jir am. Dhi' dhor di' gui' nar ja gɸ'kam tuk gui' nam nasareenos jum tɨiti'. 6 Gio bhammɨ chiop na pai' tɨi giilhim jix chu xidhuu, nat cham tu' ka'm tɨ tɨi nat agree'n mu ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam. Ba' aach pu kai'ñkam tɨi daa nach ba' pu tɨidai tulhiiñchuda' gɨt na cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix aach jich bui. 7 Gu' ji nat gu' mu dai'ññɨk jup jich baabui gu Klaudio Liisias gui' nar ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x. Pui' chich dho ba' cham jax dhooda, 8 na gu' pui'ch chɨtda nach sap ya' ja'k aap jum bui tu a'ga' gu dhi' pui' nach jax ba kai'ch. Jix maat dho no' pich bhai' xi chɨkka dɨilh nap ba' ba tɨ jɨigi'ñdha' nach sɨlhkam jup kai'ch gu dhi' pui' nach jax ba tum a'gi'ñ.

9 Ba' gui' nam mi ja'p jup daraa gu Israel kam ja'tkam bɨix pui'p xi kai'ch am na jax kai'ch gu Tertulo na mi' iattulhi'ñ gu Paablo. 10 Ba' gux kai' ja'p xi duiñ gu Paablo na sap mui' xi chu a'ga'. Ba' gui' mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ jix bhai'ñ chaatɨt ya' pui' xi chɨ'ya' dho nañ jax ja'k jup xiñ maat, nañ gu'x maat nap aap mui' oidha' ya' bar jix kai' na jɨ'x juugɨt bhaan bipio' dhi dɨbɨir. 11 Dho gu' aañ nat kia'pɨx mambhɨix daman gook tanoolh ba juruuñ na ñich bhammɨ ai Jerusaleen na ñich mu tu daañim buiñor gu Dios, kagɨt nap tɨkkada'ñ jaduuñ nar pui' nañ jax kai'ch. 12 Ku gu' cham pai' jaroi' buiñor ñiokbo ñich ji, ni mɨjɨ ɨrban dɨr gu gɸ' chiop kuñ cham pai' ja kokdhichu'n gu ja'tkam, ni mu ja'p pai' nam jax jum jumpadat tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo bhai' dhi gɸ' kiicham. 13 Ku gu' dhi' pui' nam jax kai'ch dhi ja'tkam ni jɨ'x ji iam kur pui', cham bia' am dho nam jax tɨ'ya'. 14 Na gu' aañ dai jia nañ mi' pui' jim nat jax ja'k tu dai xib gu Dios gui' nam pui'p daanɨt gux io'm bɨjɨk dɨr kam jich bopxi kat, na gu' dai nax aa' nach jix bhai'

mi' pui' jiimda' na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ. Dhi' ba'r di' gu xibkam boi nam ja'p ɨlhii'ñ dhi' nam xiñ bhaamki'ñ nach dɨɨlh pix pu tu bua nach jax ɨlhii'ñ nach jɨ'k maap jich dhaa'. Gu' matgɨm aañ jix maat ji na jax ja'k tu aagix na mɨt tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, ba' mi' pui' tu daa'ñchu' iñ dho. 15 Ba' pu'ñip jix biiñak iñ aañ buiñor gu Dios na jax dhi' am nam pui' ja'k jix biiñak nam gatuuk dud-uadɨi giop baapmigia' bɨix gu koi'ñga'n, pui' na jax gui' nam cham u'ua'tulhdhix ka' gio gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka'. 16 Pui' kuñ ba' aañ jiñ dhɨkoo'ñdhatu' nañ mi' pui' jim na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios gio gu ja'tkam ja bui.

17 'Ba' mɨkkat jɨ'kchi oidha' kɨ'n nañ maakam ja'k xi oilhimɨk na pai' jax cham jir Israel, bhai' ma jii ñich ya' ja'k nañ jir pai' kam na ñich bha ja do'ñchidham gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam tu' kɨ'n tu saba'da', gio na ñich bha tu makgirxidham gu Dios bhammɨ gɸ' chiop. 18 Ba' bhai' pui' ka tu kuugalhdhim iñ na jax ja'k tu aagix buiñor gu Dios, bam aajidhat nañ pai' dhuuk pui' tu kuugalhdha' gɨt, gu' ji na mɨt gu' jano' pɨk bhai'ñ chɨigɨk gɸ' chiop bhai' puñ dhaa gu Israel kam ja'tkam gui' nam jir bhammɨ dir ja'k kam na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibɨir, ku gu' tɨi cham pai' ja kokdhichu'n iñ ji gu ja'tkam. 19 Dho gu' gui' ji jia nam ya'ni bha jimɨi pu tɨ'ya' nam jax kai'ñkam ba' pui' xiñ bhaamki'ñ. 20 Piam kum gu' dhi' nam ya'p tu'ii', dho ya' pui' xi chɨ'ya' am no' mɨt mooñ chɨi nañ jix buam tu bua gu tu' nar jix buam jum duukam jano' nañ pai' dhuuk bhammɨ kap tu'ii' ja bui nam pai' tu a'gada'. 21 Ja'p jañich pɨx xi chɨi gɸ' kɨ'n jano' nañ pai' dhuuk bhammɨp tu'ii' ja bui: "Pu kai'ñkam ya'ñ iattulhi'ñ japim nañ tɨ jɨigi'ñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ñga'n."

22 Ba' gux kai' Peeles mi' pui' cham ka ja kaim gui' nam mi' tɨi ka iattulhi'ñ gu Paablo, na gu' pui' pu tɸ kɸɸkɸ' na bhaan tum a'ga guch Xoi'kam gui' na pui' ji buusan nar xibkam boi. Ba'p ja tɨtda:

—Moo chi jano' ba' na pai' dhuuk ya' aaya' gux io'm ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x na Liisias tɨi' nañ ba' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga.

23 Ba' daipu' xi chɨ'ɨik gux kai' Peeles, ba chia gu sandaarui'x chugi'ñ na giop ka xi kuupmɨra' gu Paablo amuub mi' dhɨr ja'p, ku gu' sap cham tu' ji na moop buupulh ka' na ba'x bhaai'n ka' na jɨ'x mi ja'p jup xi oirɨda', gio nam cham ja juanda' gui' nam jɨ'k mi aajidhat jix chɨigik ka'.

24 Mi' dhɨr ba' gatuuk nat pu'ñi ja'k xi chianɨk gu sandaarui'x chugi'ñ, jɨ'kchi jurni'ñ kɨ'n gio mi'p ba ai gux kai' Peeles na pai' tum a'gada', bɨix jup xi bai'ñchu' gu bɨnga'n Drusiila tɨigim na pui'p jir Israel kam ka'. Mi' dhɨr ba' moo xi chu joot gux kai' Peeles nam bai'ñpu' gu Paablo. Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' ba aich, bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhai' nam mi' pui' jiimdat jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam. 25 Gatuuk ba' ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi, na sap tu' cham jir am nam pu tu buada', nam gammɨji tu' ka'm tɨ nɨi'ñdha' na ba' cham ja tulhiiñchuda' gu Dios na pai' dhuuk tum ku-ugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' giilhim pux choo'nnɨt kai gux kai' Peeles, mi' pui' dho gu' cham ka kaim, dai nat ba soo'mchulh pɨx gu Paablo na ka tu a'ga, jup tɨtda:

—Bax bhai' pɨx tu a'ga ap jiñ jaduuñ. Ba jimia' ap, gatuuk jañ ba' giop bam bai'ñdha' nañ pai' dhuuk cham tu' jax buada'.

26 Gu' na ja'p tɨi ilhdhat ip ji gux kai' Peeles na gɨt tu' tuumiñ ba aagi'ñdha' gu Paablo na ba' ba do'ñcho' gɨt, pui' ku ba' mi'mia'n tɨi bai'ñdha' nam gook dɨt tu a'gada'. 27 Gook oidha' dho gu' moop duu na maa'n na bai'ñdha' na jɨ'x juugɨt jir jix kai' kat. Mi' dhɨr nat gu' bam pataasa, jumai ba' bhaankam mi' bar jix kai', Porsio Pesto tɨigim. Ba' gu Peeles, na gu'x aa' nam jix kɨigalhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, pui' cham xi dho'ñchok gu Paablo. Dɨilh chi sap panaas jix maat na jax dhuñia' gui' na gatuuk mi' bar jix kai'.

25

Gu Paablo nam gio cham jax jup dooda' gu Israel kam ja'tkam nam tɨi iattulhi'ñdha' buiñor gux kai' Pesto

1 Ba' mi' ba ai gu Pesto na pai'r Sesareeya nam ba' mi'x kai' kɨ'n ba daasa'. Ba' gatuuk baik jurni'ñ kɨ'n mi' dhɨr ma jii bhammɨ ja'k Jerusaleen. 2 Ba' nat pai' dhuuk bhammɨ ba ai, bhai' ji iattulh jamɨt gu Paablo gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ja bɨim gui' nam ja'ppɨx jir ja gɸ'gɸrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, 3 nam pui' tɨtda na sap tu chiñia' nam mu baidhika' bhammɨ Jerusaleen. Gu' ja'pji nam tɨi ilhdhat ji nam sap bhammɨ pai' boi cha'm mu'aa' gɨt nam mui' ka bai'ñchu'nda'. 4 Gu' ji na gu' cham jup aa' gux kai' Pesto, dai nap ja tɨtda pɨx na mi' pɨx kuupka' Sesareeya, na gu' sap cham xiim gio mu ja'k jup bhɨya'. 5 Jup ja tɨtda:

—Mummɨ ji nam muñ oidha' gu jam gɸ'gɸrkam tuk nañ pai' dhuuk ya' dir gamai' ji jimia' mu ja'k Sesareeya. Ba' no' gu' moo sɨlhkam pui'x buam tu dooda gu Paablo, dho gu' mi' dho ba' pui' xi kai'chdha' pim nat jax pui' tu dooda.

6 Ba' bhammɨ ka pup xi juruuñ gux kai' Pesto na pai'r Jerusaleen jɨ'k xijum baik tanoolh, gatuuk ba' dai nat ba jii mu ja'k Sesareeya. Ba' nat mu ji ɸɸk buimgidhak bhammɨ ba daibu atooxkor ta'm na pai'

daaka' gu gɸ'kam, na pai' dhɨr jix bhaai' na daakat nai' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. Mi' dhɨr ba' moo ba tu joot nam bai'ñpu' gu Paablo. 7 Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Paablo, mui' xi ai mɨt jix io'm mia'n gu Israel kam ja'tkam gui' na mɨt Jerusaleen dir mu ai. Mi' ba' bɨɨx aixim bhai' ji iattulh jamɨt, panaas kum moox ñɨi'ñdham xi kai'ch gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam. Gu' pɨx ja'p kai'ch am ji, nim maa'n ku iam jir pui', pu cham dho jax dhooda mɨt. 8 Ba' gu Paablo na jax jup xim maat mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Aañ nañ jax pɨx jup ba kai'ch dho nañ cham pai' dhuuk tu'x buam jum duukam jax bua, ni nañ pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' kam aa' nach mi' pui' jiimda' na jax chu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo gu gɸ' chiop kuñ cham pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' bhai', ni buiñor gu gɸ'kam Rooma kam kuñ cham pai' dhuuk buam pɨx tu bua.

9 Ba' gux kai' Pesto nax aagɨt nam jix kɨɨgalhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, xi chɨkka gu Paablo, jup tɨtda:

—¿Ka'ch ji sap mu jimia' aa bhammɨ Jerusaleen nach ba' bhammɨ tu a'ga' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga?

10 Gu' ji na gu' gu Paablo jup tɨtda pɨx:

—Dho gu' ya'p tu'ii' iñ ji na pai' juugɨt jir gɸ'kam gu Rooma kam na pai' pɨk jix io'm jum aa' na pim pu'ñɨ tuñ a'gidha'. Gio na gu' nap jax bax maat nañ aañ cham tu'x buam jum duukam jax ja buixi'ñ gu Israel kam ja'tkam. 11 Gu' no'ñ gu' moo sɨlhkam pui'x buam tu dooda' gɨt gu tu' nar jix buam jum duukam, cham jañ dho jax kai'chɨt sia ku mɨt bañ mua, na gu' pui' ja'k pɨx bar am ka' gɨt. Gu' ji nañ gu' cham tu' pui' tu bua nam jax jiñ iattulhi'ñ, cham bhai' dho ba' moo na jaroi' mui'p bañ bai'ñchu'nda' ja bui. Gu' aañ bhammɨ dɨr ja'k ji nañ jix aa' nañ bhɨɨya' buiñor gu gɸ'kam Rooma kam nach ba' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'ñ iattulhi'ñ.

12 Ba' gux kai' Pesto nat pu'ñɨ kai, xi ja tɨkkarak gui' nam aagɨ'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu tu' no' jax jix dhuñɨim. Mi' dhɨr ba' moo gio mi'p ji ɸɸk jup tɨtda gu Paablo:

—Dho bak gu' bhammɨ dɨr ja'k bhɨɨya' ap ku giñ jaduuñ buiñor gu gɸ'kam Rooma kam, nap gu' dɨɨlh pui' ba kai'ch.

Gu gɸ'kam Agriipa tɨɨgim na bax kaim ka' gu Paablo na jax ja'k tu a'gada'

13 Ba' gui' nar gɸ'kam ka' Agriipa tɨɨgim bɨɨma'n gu bɨnga'n Berniis tɨɨgim mummɨ ba ai mɨt Sesareeya nam paxiartudim gux kai' Pesto. 14 Ba' na mɨt gu' mui' tanoolh mi' juruuñ, ba' gux kai' Pesto ba aagɨ'ñ gu gɸ'kam na jax ja'k tu tu'ii' buiñor gu Paablo, jup tɨtda:

—Maa'n ya' kuup gu maa'nkam nat ya' pu cham xi do'ñchok gu Peeles gui' na bɨɨpɨ' dɨr ya'r jix kai' kat. 15 Ba' maa'nnim na ñich ma jii bhammɨ Jerusaleen, bhai' pui' bañ chɨtda am gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppɨx jir ja gɸ'gɸrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nañ sap tu chiñia' nam mu'aa' gu Paablo. 16 Gu' ji nañ gu' aañ jup ja tɨtda nach cham tu' pui' ja'k tu jim aach nach jɨ'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam nach moop ba ji mu'aa' gu jaroi' no' mɨt pu'ñɨ chakui tu a'ga gu jaroi' bɨɨma'n nam xim bhabhaakui'ñdha' na ba'x maatɨ' ka' na jax ja'k jix chu buusnia'. 17 Ba' moo jano' na mɨt pai' dhuuk ya' ai, pu buimgidhak ba tu chia chich nam bha baidha' gu Paablo mi' na pai' tum a'gada' nam ba' mi' tu a'ga' maap. 18 Ku gu' na mɨt pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga, cham tu' pui' ja'k ji chɨi mɨt ji nañ aañ jax ja'k ɨlhii'ñ nam tɨ'ya' gɨt, nim maa'n dho moo ku mɨt bhaan tu a'ga gu tu' nar jix buam jum duukam. 19 Dai nam jax ja'k tu jim dɨɨlh jamɨt pɨx bhaan bhai' ji chu a'ga na sap cham mi' pui' jim gu Paablo, gio sap na pui' kai'ch nat giop dua gu jaroi' na pui' tɨɨ' Jesuus na mɨt tɨi mua. 20 Gu' ba' aañ nañ gu' cham maat na jax ja'k jir am gu dhi' pui' nam jax kai'ch, aañ xi chɨkka gu Paablo no' moox bhai' nach mu jimia' bhammɨ Jerusaleen nañ ba' bhammɨ ja kaaya' gu dhi' pui' nam jax kai'ch. 21 Gu' ji na gu'p kai'ch na sap bhammɨ dɨr ja'k buiñor gu gɸ'kam Rooma kam jix aa' nam maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ. Ba' aañ ya' pɨx ka xi chu chia nam kuupka' nañ ba' mi' dhɨr gatuuk mui' ba tu jootsa' nam mu baidhika' pai' na duuk jir am ka'.

22 Ba' nat pai' dhuuk tɨimu na pui' xi chu a'gimɨk gux kai' Pesto, mui' ji ñio gu Agriipa, jup tɨtda:

—Aañ dho pui'p jix kaim gu jaduuñ nap jaroi' aa' na jax ba' ja'k moo xi bua na tu a'gada'.

Ba' gu Pesto gio mui'p ji ñio, jup tɨtda:

—Jir am dho jia nach kabuimuk kaipu'. Kagɨt na jax xi buada' nap kaaya'.

23 Ba' na bar buimgidhak, mui' ma jii gu Agriipa bɨɨma'n gu bɨnga'n Berniis na mɨt ba kaim gu Paablo na jax ja'k xi buada' na tu a'ga' mi' na pai' jax ba tum a'gada'. Dai na mɨt jai' xi chɨm tɨi'dhak gu jajannulh gui' nam jax chu'm gɸ'gɸrkam ja tɨ'ka' na sap ba'x maatɨ' ka' nam jir gɸ'gɸrkam. Mi' dhɨr ba' dai na mɨt mui' ba baap mi' na pai' tum a'gada' ja bɨɨm gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu sandaarui'x gio gui' nam jɨ'k jir a'aixkam mi' dhi gɸ' kiicham. Mi' dhɨr ba' xi chu joot gux kai' Pesto nam bai'ñpu' gu Paablo. 24 Ba' na mɨt pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—Dho ya' dho bap tu'ii' dhich jaduuñ nap saak jix kaim aapi'ñ jaduuñ Agriipa gio aapi'm na pim jɨ'k ya'p tu'ii'. Ba' dhi' gu Israel kam ja'tkam maa'n nam ya' iattulhi'ñ aañ jiñ bui, sia bhammɨ Jerusaleen na ñich mu jimɨɨk maa'nnim pu'ñip jiñ chɨtda am, gio na pix cham jɨ'x ɨɨkix nam bhañ chian nañ sap tu chiñia' nam mu'aa'. 25 Gu' ji na gu' aañ nañ pui' xiñ aa', panaas cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam na jax ja'k moox bhaigɨt nañ tu chiñia' nam mu'aa'. Gu' ji nat gu' dɨɨlh pui' ja'k jup tɨi na sap buiñor ja'k gu gɸ'kam Rooma kam maap tu a'ga' am gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ, ba' mui' tɨip jix chu jootsam ka' iñ nam mu baidhika'. 26 Gu' ji na gu' cham bhai' nañ jax ja'k mui' xi chu ua'ñxidha' gu gɸ'kam Rooma kam, nañ gu' cham maat nat tu' jax dhuu dhich jaduuñ Paablo. Ba' aañ pu kai'ñkam bha jam bai'ñxi xib aapi'm na pim jɨ'k ya'p tu'ii' gio aap gɸ'kam jiñ jaduuñ Agriipa, na pim ba' kaaya' na jax ja'k tu a'ga' na ba' gu' aañ jup jix bhaai'n ka' nañ jax ja'k mu tu ua'ñxidha' gu gɸ'kam Rooma kam. 27 Ja'p dho ji na gu' cham jir am aañ jiñ bui nañ moo ja'p pix mui'p ba tu jootsa' gu jaroi' nam mu baidhika' no' ñich cham bɨix mu tu joot gu u'uan na pui'm kai'chidha' nat tu' jax dhuu.

26

Gu Agriipa gui' nar gɸ'kam ka' na ba kaaya' gu Paablo na pui' kai'chdha' na tɨi cham tu' jax buada' gu tu' nar jix buam jum duukam

1 Ba' gu Agriipa xi chia gu Paablo na mui' xi chu a'ga', jup tɨtda: —Eap xi chu a'gañ jaduuñ nap jax ja'k ɨlhii'ñ.

Ba' gu Paablo nobii'ñ kɨ'n ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nam sap cham ñiokda', ba' mui' ji chu a'ga, jup kai'ch:

2 —Moox bhai'ñ chaat iñ na ñich ya' ba ji chu a'ga aap jum bui gɸ'kam jiñ jaduuñ Agriipa, nañ gu'x maat nañ aap jum buiñ palhbuidha' gu dhi' pui' nam jax ja'k jiñ iattulhi'ñ gu Israel kam ja'tkam. 3 Nap gu' aap jix bhai'x maat jiañ jaduuñ gu dhi' pui' nach jɨ'k jax ja'k tu jim aach nach jir Israel kam ja'tkam gio nach jax ja'k tu a'gada' gu tu' no'ch bax a'gak. Ba' gu xib aañ pum tɨtda nap jix bhai' ka xiñ kaaya' gɨt no'p moo pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt nañ jax jum tɨɨda'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr na chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam

4 'Bɨɨx jam dhox maat gu Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k tu jimdat jano' nañ pai' dhuuk ja bui kiokat bhammɨ Jerusaleen, sia gu pu ɨlhi'chdham dɨr. 5 Pui'p jix maat am dho nañ gammɨjɨ pui' ja'k tu jimda' na jax gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ', gui' nam tu' ka'm nɨɨi'ñ bɨɨx na jɨ'k jax ja'k tu aagix. Jum aagi'ñdha' am dho no'm moo pui'p ɨlhii'ñdha' gɨt nam bha jimɨi ya' pum tɨɨda'. 6 Ba' gu xib dhi' kɨ'n pɨx ya'ñ chulhiiñchu'n am nañ mi' pui' tu daa'ñchu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios gu bɨjɨk dɨr kam jich bopxi kat na gatuuk pu tu duñia'. 7 Ba' aach nach jɨ'k jir bopxi'ñ gu mambhɨɨx gook maamra'n gu Jakob, tɨ nɨir ich na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' gu dhi' pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak, pui' kuch ba' aach gammɨjɨ tu daanda' buiñor gu Dios nabap tanoolh gio nabap tukaa'. Ba' gu xib dhi' jɨ' kɨ'n pɨx ya'ñ iattulhi'ñ am gu Israel kam ja'tkam, nap ba' moox mat ka'ñ jaduuñ, 8 nam gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ jia na gu Dios jir gɸ'kam, nax ai'chu'n na pu tu duñia' nam gio duduadɨip baapmigia' gu koi'ñga'n.

Gu Paablo na pui' ba tɨ'ya' na giilhim ja tulhiiñchudimɨk gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

9 'Aañ dho bɨɨpɨ' dɨr nañ chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor gu Jesuus Nasareet kam, pui'ñ aa'nda' iñ nañ bɨɨx aixim tu dooda' na jax ja'k dui cham jaroi' bhaan ka tɨtɨɨ'ñchuka' gɨt buiñor. 10 Pui' ñich dho gu' tu dooda' maa'nnim bhammɨ Jerusaleen kɨ'n gu u'uan na mɨt jiñ maa gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Mui' ñich dho gu' ja da'ngɨk ja kuu nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor gu Jesuus, gio ba' nam pai' dhuuk ba ji ja kooda', aañ jai' bɨɨx pui'p xiñ aa'nda' nar am gu pui' nam jax ja buada'. 11 Gio ba' nañ gammɨjɨ ja gɨbdat ja chianda' nam pu tɨ'ya' nam cham tu' ka tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor gu Jesuus. Bɨɨx kap jañich dho gu' pui' ja dooda nam jɨ'k kap jum jumpadat tu daanda', sia gui' nam mu ja'p oi'dha'ka' jai' kap na pai' jax cham jir Israel.

Gu Paablo na gio pui'p ba tɨ'ya' nat jax dhuuk tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 22:6-16)

12 'Ba' dhi' pɨx kɨ'n jañ mui'p ka jim mu ja'k Damaasko ji ua'dat gu u'uan gui' na mɨt jiñ maakak muñ joot gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. 13 Gu' ji na gu'x dhaam duuk nañ gamai' ka jim gu bɨix boi ja bɨim gui' nam jiñ oi'ñchu', ba tɨi ñich nat bɨix xikoolh jich a'm bhai' ba tum ton bhammɨ dɨr jix dhaam giilhim jix io'm jix o'jo' kɨ'n, cham tu' pui' na jax jix o'jo' gu tanoolh. 14 Ba' aach mi' pu ia'rɨ bɨix nach jɨ'k mui' ka jiimdat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammɨ dɨr na pai' bha tum tanoor, jup jiñ chɨtda gu ebreo ñi'ook kɨ'n: "Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'? Jum ko'ktulhi'ñ ap dho aap dɨilh, na gu' ja'p ji buusan nap joi' cha'm tɨ kɨiyas." 15 Ba' aañ xi chɨkka, ja'p jañ chɨtda: "¿Jir jaroop

gi dha' aapi' Gɸ'kam?" Ba' gui' na bhammɨ dɨr bha ñiok jup jiñ chɨtda: "Dho aañi' dhor di' gu Jesuus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñ. 16 Ba' gu xib bamgɨip xi kɨkbo', na ñich gu' pu kai'ñkam jum a'm ba tɨ tɨɨ nap tu a'ga' gu dhi' pui' na pich jax bañ chɨɨ gu xib, sia nañ jax jum aagi'ñdha' gatuuk. 17 Gio nañ aañ pɨx pui' tu duñia' nam cham jax jum dooda' gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jɨr Israel kam nañ jaroi' ja buim jootsa'. 18 Ba' dhi' ja'p kai'ñkam jañ mum jootsa' nap ja aagi'ñdha' nam ba' ba machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' nam ba' cham jix chu tukgam kɨr ka oipoda', nam ba' cham ka kaichgɨda' gu ja'ook. Gu' ja'pji nam mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba' ba tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui. Dhi' pu'ñi ja'k duuk ba' ba uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', gio na ba' ja a'm bi'ya' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' na jɨ'k ja a'm ba tɨ nɨidhim gu Dios."

Gu Paablo na pui' ba tɨ'ya' nat pui' tu duu nat jax ja'k tɨ tɨɨ gio nat jax ja'k kai guch Xoi'kam

19 'Ba' aañ pui' tu duu dho na ñich jax ja'k tɨ tɨɨx dhaam gio na ñich jax ja'k kai gui' nat bha tuñ a'gi, 20 na ñich bhai' pu ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gui' nam mummɨ oi'dha'ka' Damaasko. Mi' dhɨr ba' bhammɨ ja'k Jerusaleen jañich bhai'p ji chu ja a'gi, mi' dhɨr ba' bɨɨx kap na jɨ'x jɨr Judea. Sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ pui' ja tɨtdaim nam cham kam ua'tulhi'ñdha', dai nam mi' pui' ba jimia' pɨx na jax jix aa' gu Dios, gio ba' nañ pui' ja tɨtdaidha' nam jir jix bhabhai'kam ka' na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam tu' sɨlhkam cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax bɨɨpɨ' dɨr. 21 Ba' dhi' jɨ' kɨ'n pɨx jiñ dhaa mɨt gu Israel kam ja'tkam na mɨt bhammɨ jiñ chɨɨgɨk gɸ' chiop, gio ba' na mɨt tɨɨ ɨlhdhak nam mooñ mu'aa' gɨt, gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus. 22 Ku gu' aañ maa'n ji nañ jax mi' pui' tu daa'ñchu' nañ tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam gam a'aalh sia gɸ'gɸr, na gu' gu Dios jiñ palhbui'ñchu'. Gammɨjɨñ pui' tu ja a'gi'ñdha' na mɨt jax ja'k tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk gu Dios gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k ji chu busnia' gatuuk, 23 na saak pu'ñi gatuuk ya' aaya' guch Xoi'kam nam ba' mu'aa', ku gu' sap gatuuk na xi muukɨi, dhi' pɨk jir bɨɨpɨ' kam ka' ji na giop bamgia' duadɨi mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. Mi' dhɨr ba' ja'p ji buusnia' na ja bɨ'ñxidha' gu Israel kam ja'tkam na ba ja aagi'ñdha' na jax ja'k duuji uañchuda' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

Gu Paablo na tɨi bax aa'nda' na gɨt gu Agriipa cham jax ji chɨ'ji ba tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

24 Ba' nat pai' dhuuk ba tɨimu gu Paablo na pu'ñi xi chu a'gimɨk na jax ja'k jup xim maat, gɸ' kɨ'n jiiñkɨt mui' ji ñio gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—¡Iat ap dho Paablo! Gu' na pich giilhim xi' pɨk ba tum mamtux cham aagix kam. Gu' ba' ampɨx pui' bax ñaanbi' ap, pui' kup ba' jax ñap pɨx ba kai'ch.

25 Ba' gu Paablo jup tɨtda:

—Ja'pji cham tu' ji nañ jix ñaanbigɨt jup kai'ch jiñ jaduuñ Pesto, gu' ja'pji sɨlhkam ji nañ ya' tu a'ga na jax ja'k jir pui'. 26 Mi'ñi dho daa dhiñ jaduuñ Agriipa na pui'p jix chu maat gu dhi' pui' nañ jax ba kai'ch. Pui' kuñ ba' aañ kaixdhat ya' pui' xi kai'ch, nam gu' bɨix pɨx pui'x chu maat gu ja'tkam, nat gu' cham tu'x ɨxchuixim pui' tum duu. 27 ¿Jia nap gu' tɨ jɨɨgi'ñ jiñ jaduuñ gu pui' na mɨt jax ja'k tu ua'nak gui' nam bɨjɨk bhaankam tu a'gimɨk gu Dios? Aañ jix maat nap tɨ jɨɨgi'ñ.

28 Ba'p tɨtda gu Agriipa:

—Alhi'ch pɨx dho ba aagɨt nañ tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nañ xim kɸɸ.

29 Ba' gu Paablo jup tɨtda ɨp gio:

—Dho gu' no' moox aa'nda' gɨt gu Dios na gɨt cham tu' dai aap nap tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sia bɨix gɨt ji nam jɨ'k ya'ñ kɸɸ gu xib nañ ya' tu a'ga nam pu'ñip ji buusnia' gɨt na jax aañ, sia kum gu' cham pu'ñi buupulh dhi bapaiñum tɨtropiñ kɨ'n.

30 Ba' nat pai' dhuuk tɨimu na pu'ñi xi chu a'gimɨk gu Paablo, mi' dhɨr nat jax kɨkbo gu Agriipa gio gu bɨnga'n Berniis gio gux kai' Pesto gio ba' bɨix nam jɨ'k mi'p tu'ɨi', 31 mu ja'p dilhkob jamɨt xi jimɨɨk ma tu a'ga, jup kai'ch am:

—Cham bhaigɨt ji na ya' pai' kuupka' gɨt dhi maa'nkam, ni na cham jir am nam mu'aa', na gu' cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

32 Ba' gu Agriipa mui' ji ñio ɨp, jup kai'ch:

—Jir am kat ji nap do'ñcho' no' gɨt chakui pu kai'chdha' nam bhammɨ dɨr ja'k baidhika' buiñor gu gɸ'kam Rooma kam nam pui' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ.

27

Gu Paablo nam ba bhɨika' gu sandaarui'x bhammɨ dɨr ja'k Rooma

1 Ba' na mɨt pai' dhuuk ba bhɨik gu Paablo bhammɨ dɨr ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dɨbɨɨr ja bɨim gui' nam maap mi kupich, maa'n chia mɨt gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x na pui' tɨɨ' Julio ja bɨim gui' nam maap jir sandaarui'x. Ba' dhi' dhi sandaarui'x pui' ja'k jix ja mat ka' am nam sap jir sandaarui'x chugi'ñ gu gɸ'kam Rooma kam. 2 Ba' maa'n ampɨk mi' dhɨr suudai' jugii'ñ jup bar jimdam gu gɸ' kanuub na sɨlh jim bhammɨ dɨr ja'k na pai' bhaan bipio' gu Aasia dɨbɨɨr, ba' dhi' pui'r bhammɨ dɨr ja'k

kam ka' na pai' pui' ti tɨi' Adramiitio. Ba' aach dhi' ka'm bhaan bhai' xi chɨɨtis, gio ba' maa'n bhai'p xi chɨs ɨp guch jaduuñ na pui' tɨi' Aristaarko na sap jir bhammɨ dir ja'k kam na pai' pui' ti tɨi' Tesaloonika, gui' na bhaan bipio' gu Masedoonia dibɨir. 3 Ba' buimgidhak bhammɨ dir ba ai chich na pai' gɸ'r kiicham ka' ju'ñdharan gu gɸ' suudai' na pai' pui' ti tɨi' Sidoon. Ba' ma paxiaram gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gui' nam ti jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu Julio gui' nar ja gɸ'kam tuk ka' gu sandaarui'x cham jax tɨi, gio na mɨt jix bhai' dhuu sia cham pai' jax tɨi. 4 Ba' bhammɨ dir Sidoon na chich gio gamai'p ji jii gu bɨix suudai' dhaam bhaan gu gɸ' kanuub, mɨjɨ dir ja'p jachich bhɨi bɨix gakoolh mi' na jɨ'x alhi'ch jir dibɨir na pui' ti tɨi' Chipre, na gu' mɨjɨ dir ja'p cham pɨk jix io'm ti gɨb gu jɨbɨilh, na gu' mi' dhɨr ja'k pɨk bhai'p jɨbɨir nach pai' ja'k jiim, ba' cham bhai' nach sɨlh mu bhɨiya', na gu' bha ja'k nu'yas gu gɸ' kanuub nach bhaan jim. 5 Nammɨ dir jachich ba' ja'p ba noo amuub na pai'r dibɨir ta'm gui' na Siliisia dibɨir bhaan bipio'. Mi' dhɨr ba'x io'm gama ja'k gio ja'p jup ba bhɨi chich na pai' gu Panpiilia dibɨir bhaan jup bipio'. Bhammɨ dir jachich ba' ba ai na pai' Miira ti tɨi', gui' na bhaan bipio' gu Liisia dibɨir.

6 Ba' bhammɨ dir ampɨk maa'n bhai' dhɨr jup bar jimdam gu Alijandriiya kam gu gɸ' kanuub na sɨlh jim bhammɨ dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibɨir. Ba' ba tɨi gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, ba' dhi' ka'm bhaan bhai' xich chɨissa'ñ na chich giop ba jii bhammɨ dir ja'k na chich pai' ba jii. 7 Ba' cham pɨk xi' jimmɨ gu gɸ' kanuub na chich gamai' tɨi ji jii gu bɨix suudai' dhaam, na gu' pui bha jɨbɨir mu dir ja'k nach pai' ja'k jiim, ba' siamri dikoo soi' tui'dhi' kɨ'n ba bubua chich na pai' pui' ti tɨi' Niido. Ba' mi' dhɨr ja'p ja'k ba bhɨich jamɨt gu gɸ' kanuub na pai' ja'k cham pɨk jix io'm jɨbɨir na ba' xi' pa' ba jimda'. Ba' nammɨ ja'k jup ba bubua chich amuub na pai' ɨlhi'ch jir dibɨir na pui' ti tɨi' Salmoon, mɨjɨ dir ja'p jachich bhɨi bɨix gakoolh mi' na jɨ'x jumai ɨlhi'ch jup jir dibɨir na pui' ti tɨi' Kreeta. 8 Ba' gamai' bɨix ju'ñdharan ji bhɨik jachich nammɨ dir jup ba ai na pai' pui' ti tɨi' Buenos Puertos. Ba' bhai' dhɨr mia'n bipio' baasɨ'n ja'k na pai'r gɸ' kiicham na pui' ti tɨi' Laseeya.

9 Ba' nat gu' mui' tanoolh bap duu nach tɨi jiim, ba' cham kar am no' chich gio gamai' tɨip ji jii gu bɨix suudai' dhaam, na gu' ba miamlhim jano' na pai' dhuuk jix jɨɨpdharda' gio na duukda' jɨbɨilh kɨ'n. Ba' gu Paablo pui' ba ja titda nam ka xim nɨɨrada' na ka xi buusnia' na jɨ'x juugɨt jix jɨɨpi'ñ ka', 10 jup ja titda:

—Ja'p tu tu'ii'ñ jaaduñ na cham kar am no' chich gio gamai' tɨip ji jii, na gu' mu pai' ja'k dir gɨɨsɨi am xi bakia' dhi gɸ' kanuub, pu bɨix dho gu' mai' ti gɨxia' gu tu' nach bha tu ua', gio aach nach bhai'kui ko'ya'.

11 Gu' ji na gu' cham jɨɨgi'ñ gu ja gɸ'kam tuk gu sandaarui'x, dai gui' mu ja'k ji kai gu ja gɸ'kam tuk gui' nam jix bhai' buidha' gu gɸ' kanuub nam sɨlh bhɨichdhidha' no' gama ja'k pɨx jim. 12 Ba' bɨix pɨx pui' ji chɨi mɨt na sap cham jir am nach mi' ti nɨɨrada' na pai' pui' ti tɨi' Buenos Puertos na jɨ'x juugɨt jix jɨɨpi'ñ ka'. Ba' mi' dhɨr ba jii chich mu ja'k na pai' pui' ti tɨi' Peniis, gui' na dhi' pɨx bhaan jup bipio' gu Kreeta dibɨir, nach sap ba' mu ja'k ka xi chɨ nɨɨrada' na jɨ'x juugɨt jix jɨɨpi'ñ ka', gio na gu' mi'r am na mi' kikbo' gu gɸ' kanuub.

Na giilhim jix io'm bhai' ji jɨlhbia' na suudai' dhaam ka jimda' gu gɸ' kanuub

13 Ba' gamai' ji jii chich gu bɨix suudai' dhaam bhaan gu gɸ' kanuub, na gu' palhɨɨp pɨx bhai' ka jɨbɨir mu dir ja'k jurnip dir. Ba' mɨjɨ dir ja'p bɨix gakoolh bhɨichu' ich mi' na jɨ'x jir Kreeta. 14 Gu' ji nat gu' ja'xpɨx ja'p dir ja'k xia'lhbui bhai' ji jɨb giilhim jix io'm, ba' am ja'x bua gu gɸ' kanuub nach bhaan mui' ka jiim, 15 ba' ja'p ja'k gamai' ji nu'ya. Ba' cham bhai' nach jax dhui ja'k ka bua' mu ja'k na pai' dhɨr bha jɨbɨir, bhai' pɨx jach ba' pu daraichu'. 16 Ba' nammɨ pai' ba bubua chich amuub mi' dhɨr ja'p bɨipgan na pai' ɨlhi'ch jir dibɨir na pui' ti tɨi' Kauda. Ba' mi' xi chɨ saa'ñdhak jachich gu ɨlhi'ch kanuub gui' nach gatuuk dir tɨimɨr, na gu' mi' cham pɨk jix io'm jɨbɨir, ba' dikoo pɨx bhammɨ ji chɨsaa'ñ jachich. 17 Gatuuk titropiñ kɨ'n xi buuprak jachich gu gɸ' kanuub, gio na chich xi chɨbaañdhak gu komaarak jannulh gui' na kɨ'n jim gu gɸ' kanuub, nach gu' giilhim bax chotdontu' nax io'm gɨ'nxim bhaan gu o'ya gui' na pui' tɨi' Sirte. 18 Ba' buimgidhak nach nai' tɨi xi chɨ nɨidhim, pui' na jax ba tum bua, ba' aach gio jai' nammɨp xi chu iabu suudai' chɨr gu tu' nach bha tu bhiiñor. 19 Ba' nat jumai gamai'p ji xia', jai' chich nammɨp xi chu iabu bɨix dhɨt gui' na kɨ'n jimmɨda' gu gɸ' kanuub. 20 Ba' mui' tanoolh pu cham ton, ni gu chiichia' kut jum maax bha ja'p jix dhaam, ba' aach pu cham ka ɨlhii'ñ no'ch moop ka bubuakia' gɨt mi' dhɨr suudai' chɨr, na gu' giilhim jix io'm pui bha jɨbɨir.

21 Gio nat mui' tanoolh bap duu na chich chakui tu juu, ba' gu Paablo mi ja'p jich saagi'ñ xi kikbok jup jich chitda:

—Aañ moo tɨi pu ba jam aagi'ñ jiñ jaaduñ nach gɨt mummɨ pɨx ka darka' Kreeta, gu' ji na pimɨt gu' cham jiñ kai. Tɨi' ba' nach jax ya' bach chulhiiñaim. 22 Ba' xib tu' na jax chui'ka', cha'pim jax jum aa'ntu'nda', na gu' cham tu' jaroi' maadɨt bhai'mui mukia', sia kut gu' dhi kanuub mu pai' am xi jaiki. 23 Pui'ñ chɨtda maadɨt gui' nam jir noonbi'ñ

gu Dios nat tukaa'ñ buim maax, nat gu' bha joot, 24 jup kai'ch: "Cha'p too'nnichu'nda' Paablo, na gu'm a'mkam aa' nap buiñor aaya' gu gɸ'kam Rooma kam. Ba' gu Dios pui' tu duñia' na cham jaroi' maadit bhai'mui mukia' na pim jɨ'k ya' jiim bhaan dhi gɸ' kanuub, nap gu' aap ya jim." 25 Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntu'nda', nañ gu' aañ buiñor jix biiñak gu Dios, na gu' pui' ji chu buusnia' na jax jiñ chitda gu nobii'ñ. 26 Ku ba' gu' na ka nui'ñ̃ñika' ji gu jɨbiilh dhi gɸ' kanuub nach bhaan jiim pai' na ja'k jax chu'm dibiir.

27 Ba' maa'nnim tukaa' nat gook simaan bap duu, ba maat jachich nach mummip tu'ii' na pai' pui' ti tii' Adriatiko, nat bak mu ja'k bhiich gu jɨbiilh nu'yasidhat, na gu' ja'p ja'k jup bhiichdha' jia gio ja'p ja'k ip. Ba' moo jano' gu iraab tukaa' ba maat jamit gui' nam ua' gu kanuub nach bak mia'n ba aajim bhaan gu dibiir. 28 Ba' xi jupaaba'n am na jɨ'x kax chuuk gu suudai', ba' maa'n oo'm obrasaa'n jix chuuk. Mi' dhir ba' palhiip gama ja'k na chich ji bhii, giop xi jupaabai mit na jɨ'x pix moo bax chuuk, ba' mambhiix daman jix chamaam obrasaa'n pix bax chuuk. 29 Ba' na gu' pix am ba tu sissapim gu kanuub bhaan gu joodai, ba' mui' xi dhado'nkosa mit maakob gui' na ki'n cham ka jimda' gu kanuub, dai na mi' pix ba sɸ'ka' suudai' dhaam. Mi' dhir ba' dai nam mi' pix ka tu daan buiñor gu Dios na ba' pui' tu duñia' na jotmoda' ba xia'lhia'. 30 Ba' gui' nam ua' gu kanuub tii ilhdhat am nam diilh mi' dhir ba jimia' git jix ixchuixim, na mi' pup sɸ'ka' sap git gu ja kanuub. Ba' tii mui' ji chibaañ jamit gu ilhi'ch kanuub, panaas sap kum ja'p xi chu buada' git nam jai' mi' dhir ja'k mui'p xi dhado'nkosa' git gui' na ki'n mi' pix sɸ'ka' gu gɸ' kanuub. 31 Gu' ji nat gu' ba ja tii gu Paablo, ba' ba ja aagi'ñ gu sandaarui'x gio gu ja gɸ'kam tuk, jup ja titda:

—Ba jii mit gui' nam ua' dhi kanuub. Dhi' moo mi' pai' bhai'kui ko'ya' pim no'm cham biix ya' ka jiim.

32 Ba' gu sandaarui'x xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n ka gigia'rxix kat gu ilhi'ch kanuub, mui' dho'ñ̃cho mit ba' suudai' chir.

33 Mi' dhir ba' na bar katukgab, soi' ba ja titda gu Paablo gu ja'tkam nam sap xi jugai gu tu' na jai'ch ka', jup ja titda:

—Gook simaan ba jip duu na pimit chakui ba ji chu juuñ jaaduñ, na pim jix chotdontu' nach panaas mi' pai' bhai'kui am xi ko'ya'. 34 Ba' aañ pu jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntugit xi chu jugai gu tu' nach ua', na gu' dhi'x io'm jum aa' jia no' pim dho jix aa' na pim duduatgida'. Na gu' tii cham tu' jaroi' maadit mi' pai' bhai'mui mukia' jia, nich chu' kuupa'n dho moo ku jaroi' maadit mai' bua'.

35 Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, bhai' ji dhaa gu paan. Mi' dhir ba' dai nat xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mi' pui' ja saagi'ñ gu ja'tkam nai' xi ja maa ta'tak gio ba' nat bhai' ji chu juu diilh. 36 Ba' aach bhai'p jich guguux na chich ma ji chu juu. 37 Ba' biix nach jɨ'k jiim bhaan gu gɸ' kanuub, aix ich gook jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm damdir mambhiix xijum maa'n (276) pup. 38 Ba' gatuuk na chich xi chu jugaak nach jɨ'x jix chu naa, nammip xi iabu chich gu tiriik suudai' chir na ba'x jabkam sai'chgida' gu gɸ' kanuub.

Gu kanuub na o'ya bhaan ji chu siispai ba jaikia'

39 Ba' nat ba xia', cham maatit ti nii'ñ am gui' nam ua' gu gɸ' kanuub na jax ti tii' mu ja'p na pai' pix jix chu maax nar dibiir ta'm, ba' ba tii mit mu ja'p na pai' dhir joidham jix komaalhim mu suu'n gu suudai' mi' na pai' dhir bar dibiir. 40 Ba' xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n mi' pix ka sɸ'kat gu gɸ' kanuub, mi' ba' pup baapax suudai' chir. Gio ba' gu u'uux gui' nam ki'n ka tu bhiijidhat na ba' jimda' gu gɸ' kanuub mummi xi iabu mit suudai' chir. Mi' dhir ba' dai na mit biipi' dir ja'k xi sa'iich maa'n gu komaarak jannulh, ba' gu kanuub gamai' ji jii mu ja'k suudai' jugii'ñ. 41 Gu' ji na gu' palhiip gama ja'k nat ji bhii, mi' ba tu siis biipi' dir ja'k bhaan gu o'ya na mi'x oidha'. Mi' dho gu' pu cham bhaai' na ka jimia', nat gu' giilhim jix bhai' mi' ba tu siis. Dai nat bhai' pix ji jaiki gatuuk dir ja'k, na gu' giilhim na bha nu'yas gu suudai' na bha silh gu'nguk. 42 Ba' gu sandaarui'x mi' bax ja koodam kat am gui' nam ja bai'ñ̃chu' na mit ba ja kuupam, sap nam ba' cham ja o'ñ̃xidha' nam ji bubuakii mi' dhir nam mui' ji chu suulhgia' mu ja'k na pai'r dibiir ta'm. 43 Gu' ji na gu' gu ja gɸ'kam tuk dhi' ji' dhi sandaarui'x jotmoda' ja soo'mchulh, na gu' cham aa' nam jai' biix jup ba ji mu'aa' gu Paablo. Dai nat xi ja chia pix gui' nam ji'k jix maatit tu suulhi' nam biipi' mui' xi chu suulhgia' mu ja'k na pai'r dibiir ta'm. 44 Gio ba' gu jai' nam ji'k cham maatit tu suulhi', xi ja chia ip nam sap taa'mlas bhaan mui' xi chu suulhgia', piam sap gu ta'tak ga'n gu gɸ' kanuub gui' nat mi' ba jaiki. Ba' dhi' pu'ñ̃ich buidhat siamri biix dappaam ma tiitis jachich mi' na pai'r dibiir ta'm.

28

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' na pai' ilhi'ch jir dibiir na pui' ti tii' Malta

1 Ba' na chich pai' dhuuk biix ba bubua mi' dhir suudai' chir, ba maat jachich nach mi'p tu'ii' na pai' pui' ti tii' Malta. 2 Ba' gu mi' oi'ñ̃kam pix jix bhai'ch chitda am gio na mit mi ja'p ba tu nai gɸ', na gu' giilhim jix jiipi'ñ

na bha duuk, ba' bach bai'ñ am nach mui' xi juukgipu'. 3 Ba' gu Paablo jai' xi u'uuk gu ku'aa' mi'p xi chua tai dhaam. Ba' maa'n miji dir jimii gu ko' na ba miidhim gu tai, ba' nobi'ran jum bhiibgak pu kii. 4 Ba' gu mi' oi'ñkam na mit tii nat nobi'ran ba kii gu Paablo gu ko', jup jum ti titda am diilh:

—Jir tu mua'kam dho bak dhi maa'nkam nat ba' ba kii gu ko', na gu' giilhim jix ua'tulhdhix, sia kut gu' tii cham mu pai' bhai'muk muu suudai' chir. Gu' ji na gu' gu Dios cham aa' na duaka'.

5 Ba' gu Paablo mi' tai dhaam xi dhaagik xixiix gu nobii'ñ na ba' jigixia' gu ko', ba' pu cham tu' jax jum duu. 6 Ba' biix dhit pix am nii'ñ am na pai' dhuuk bhai' ji baigikia' piam na pai' dhuuk am xi mukia', gu' ji nat gu' chakui pai' jax ba jim duu nam tii xi nii'ñ, tii gu' ba miikim. Ba' gatuuk pui' ji chii mit na sap jir dios ji gu Paablo, nat ba' cham maimtuda gu ko' nat tii kii.

7 Ba' mi' ju'ñdharan nach pai' xi juukgimik, mi' dhir amuub bipio' gu dippir ga'n gui' na mi'r gǫ'kam ka' na pui' tii' Publio, gui' nat jich chibiaptuda baik tanoolh gio nax bhai' tuch maakda'. 8 Ba' gu taata'n gu Publio jano' pik jup ǫǫka' gu toiñdhi' binkam gu book ko'k, ba' gu Paablo mui' ma tiigim. Ba' dai na jax jim xi chu daanik buiñor gu Dios bhai' xi dhaa gux ko'kkam, jix kii' dho gu'p jum duu mi' jotmoda'. 9 Ba' na mit pui' ba ti kai gu jai'x kako'kkam nam mu ja'p oi'ñka', jum dikoo'ñ jamit na mit mu jii buiñor gu Paablo. Ba' gui' pix ja'x jup ji ja dudua'ñ, jix kikii' dho gu'p jum duu mit biix. 10 Mi' dhir ba' dai na mit ma tuch onbai' biix aixim gu tu', gio na chich pai' dhuuk ba jii bhaan gu jumai gǫ' kanuub biix jamit jup xi chuch maa na ji'k tu'ch a'm jum aagaidha' gammiji nach jax jiimda'.

Gu Paablo na bhammi dir ba aaya' Rooma

11 Ba' gu baik masaa'n na chich bhammi dir xi juruuñdhak na pai' ilhi'ch jir dibiir, ba jii chich bhaan gu jumai gǫ' kanuub gui' nat pui' bhai'p juruuñ na ji'x juugit jix jiipi'ñ kat. Ba' dhi gǫ' kanuub jir bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Alijandriiya, ba' bhaan bha tuuttu' am biipi' dir ja'k gook gu ja didios tuk gu bhammi dir kam, na pui' tii' maa'n Kaastor, gio ba' gu jumai Poolus ip. 12 Ba' bhammi dir ba ai chich jumai momkoran na pai' pui' ti tii' Sirakuusa, ba' bhai'p juruuñ jachich baik tanoolh. 13 Mi' dhir ba' giop ba jii chich bhammi dir ja'k na pai' jumaip jir momkoran na pui' ti tii' Reegio. Ba' buimgidhak ampik bhai'p ji jib mu dir ja'k jurnip, ba' aach mui' pu xi jii bhammi dir ja'k nach pai' ja'k jiim, maa'n tanoolh jachich ba'p duu na chich ba' bhammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Putioli. 14 Ba' bhai' ba ja tii chich ip jai' guch jaaduñ gui' nam pui'p ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bach baidhim am mu ja'p nam pai' oi'ñka', ba' aach mui'p ma jii, maa'n simaan jachich dho gu' ja buip juruuñ. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri dikoo ba aajim ich bhammi dir Rooma. 15 Ba' gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Rooma guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, pu bax maat am nach mui' ba jiim, ba' bhai' ma jii mit na mit bhach ñamkim bhai' na pai' pui' ti tii' Pooro de Aapio, gio ba' bhai' na pai' pui'p ti tii' Baik Tabernas. Ba' nat ba ja tii gu Paablo, bhai'x bhai' jim ilh, ba' ma tu taxchaabgi buiñor gu Dios. 16 Ba' na chich pai' dhuuk bhammi dir ba ai Rooma, mui' xi ja aich gu ja gǫ'kam tuk gu sandaarui'x buiñor gu jumai ja gǫ'kam tuk gu sandaarui'x gu bhai' kam, gui' na ja bai'ñchu' nat mui' ba ja kuupam. Ba' gui' xi chu chia nam ja kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam. Dai ba' gu Paablo dilhkob ja'k tu chia mit nam kuupa', gio sap na maa'n pix mi' nuuka'nda' gu sandaarui'x.

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' Rooma

17 Ba' baik jurni'ñ ki'n nai' ba tu ja joochxi gu Paablo gu ja gǫ'gǫ'rkam tuk gu Israel kam ja'tkam gui' nam bha ja'p oi'ñka' Rooma. Ba' na mit pai' dhuuk biix bhai' bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Aañ mañ dhaa mit bhammi Jerusaleen gu Israel kam ja'tkam sia kuñ tii cham tu' jax ja buixi'ñ, ni kuñ cham pai' iam cham tu' ka'm jup nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat, ba' ja chia mit gui' nam ya' dir bhammir gǫ'gǫ'rkam nam jiñ chulhiiñchuda'. 18 Ba' tii ba xiñ dho'ñchom kat am, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha bia' kum gu'p bañ mu'aa' git. 19 Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim ba xiñ mu'aam, ba' aañ pui' mañ dikoo'ñ na ñich pu tii'n gui' na bhammi dir jir gǫ'kam Judea na tu chiñia' nam bhañ bhiika' ya ja'k Rooma buiñor gui' na ya'r gǫ'kam na ba' ya'ñ chikka' no'ñ moo kuiñcha bia'ka' ba' gu' cham, sia kuñ gu' aañ cham ja iattulhdham guñ jaaduñ Israel kam. 20 Ba' aañ ja'p kai'ñkam mu tu jam joochxiñ jaaduñ nañ xi jam tiigim gio nañ bhaan xi chu jam a'gidham gui' nach jaroi' saak niirada' na bha jimda' git ya' aach jich bui nach ji'k jir Israel kam ja'tkam, gui' nañ jaroi' buiñor ti jiigi'ñ nañ ba' ya' buupulh xib ki'n dhi bapaiñum titropiñ.

21 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' aach ya' cham pai' jax tǫ́ kǫ́ǫ́ ji, na gu' cham pai' jaroi' pui' ja'k bha tuch ua'ñxi'ñ gu bhammi dir kam Judea, gio jai' tii bhammi dir jup jiim am guch jaaduñ, sia cham pai' jax kai'ch am no'p moo mu pai' pix oirit jix buam tu bua. 22 Ba' aach tii xim

kaim dho gu pui' nap jax jix chu a'gam jich
jaduuñ, na gu' aach nach jix maat, bɨɨx kap
pɨx pui' kai'ch am gu ja'tkam na sap cham
tu'r sɨlhkam gu dhi' pui' nap jax kai'ch.
23 Ba' ba tu dai mɨt nam pai' dhuuk bhai'p
tui'ka'. Ba' nat pai' dhuuk jum ai, mui' bhai'
bam jumaap jamɨt, ba' bhai' ji chu ja a'gi
gu Paablo kabuimuk dɨr pu nai' ji jur. Ba'
mi' bhaan tu ja a'gidhimɨk mi' nat pai' tu
ua'nak gu Moisees gio ba' mi' na mɨt pai'p tu
ua'nak gui' nam pui' bɨjɨk bhaankamu'n jup
tu a'gimɨk gu Dios nam sap ba'x maatɨt kɛ́ɛ́ji
ba tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gu Jesuus. 24 Ba' jɨ'ma'n
siamri tɨ jɨɨ'ñ jamɨt gu pui' nat jax ja'k tu ja
a'gi gu Paablo, jai' ba' pu cham, 25 dai na mɨt
xi ñiokboidhat ba jii. Ba'p ja tɨtda gu Paablo:
—Pui' ba ji bubua pimɨt jiñ jaaduñ nat
jax tu ua'nak maadɨt gui' nam jir jich bopxi
kat, gui' nam bhaankam tu a'gat gu Dios
nat pui' ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix
Uañ Ii'mda', gui' na pui' tɨɨgich Isaiiyas, na
ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak:
26 Xi ja aa'ñdhamɨr dhi Israel kam ja'tkam
nañ jax ja'k jix aa' nam mi' pui' jimia'.
Dai ji na gu' no'p tɨi pui' ba tu ja a'gi'ñ,
pu cham maatɨt kaaya' am,
piam no'm tɨim nɨi'ñ nap jix kɨɨ'p jum
duukam jup tu bua,
pu cham maatɨt tɨgia' am na jax jir jum
duukam ka'.
27 Nam gu' pu cham maatɨt tɛ́ kɛ́ɛ́ dhi' dhi
ja'tkam,
panaas ba' ku ja'p ji buusan nam pu cham
ñiñña gio nam pu cham tɛ́ kɛ́ɛ́.
Pui' kum ba' cham xim ga'ngada' na jax
jir jum duukam ka' gux kɨɨ'p jum
duukam no'm tɨi nɨi'ñ,
gio nam cham bɨɨx ja jujur kɨ'n xi chɛ́ kɛ́ɛ́kɛ́'
gu' nam ba' jax dhui pɨx cham mi' pui'
jimia' dho nañ jax jix aa'.
Ku gu' aañ cham tu'p jiñ buixi'ñdha' ji ja bui.
28 Ba' xib dɨr ja'p ja'k bax mat ka' pim
jiñ jaaduñ nañ cham tu' aapi'm ka tu jam
a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai gu jai'
ja'tkam jañ pɨx ba tu ja a'gidha' gui' nam
cham jir Israel kam ka', nam gu' gui'x kaim
jia.
29 Ba' nat pai' dhuuk tɨɨmu na tu a'gimɨk
gu Paablo, ba jii mɨt gu Israel kam ja'tkam
xi ñiokboidhat.
30 Ba' gook oidha' bhai' juruuñ gu Paablo
bhai' nat pai'm taiñbui maa'n gu ba'aak tu
namkidhat. Ba' mui' bhai' aajidha' am gu
ja'tkam, ba' gui' pɨx jix bhai' ja tɨtdada'.
31 Ba' cham jaroi' soo'mchulhi'ñka' na tu ja
a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu
a'gada' guch Xoi'kam gui' nar Gɛ́'kam.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM ROOMA OI'DHA'

Na ba ja ñioˈkdhaˈ gu Paablo guch Xoiˈkam jiigiˈñdham Rooma kam

1 Aañ jir Paablo, jam ñioˈkiˈñ iñ bhaan dhiˈñi u'uan aañ nañ jir tujuandam tugiˈñ guch Xoi'kam, nat gu' pu chu'm kiˈn jiñ a'm ti tii nañ pu'ñi chu'm kiˈn jir nobiiˈñ kaˈ. Ba' nañ nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ gu Dios nat bhaan jiñ a'm ti tii, dhi' ba' bhaan jir tujuandam tugiˈñ iñ gio nañ jir nobii'ñ.

2 Ba' gui' na bhaan tu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ gu Dios, gu Dios diilh ja aa'ñ gui' na bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik na puˈñi gatuuk ya' aaya', dhi' ba' mi' dhir pui' ja'k tu ua'na mit. 3 Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ gu Dios bhaan tu a'ga gu Maraa'n, dhi' nach jaroi' iim aach nar jich Xoi'kam gio nar jich Gɸ'kam tuk, na tuuku' bhaan jir boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik jir gɸ'kam kat. Nat gu' guch Xoi'kam maaxik maa'nkam jup jim duuk ya' maaxir dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu ii'mdaga'n nar jix uañ. 4 Ba' nat pai' dhuuk muukik giop dua guch Xoi'kam, dhi' bhaan matgir na silhkam jir Maraa'n gu Dios na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', na ni jaroi' gu ja'ppix maa'nkam cham jiˈxdhat pu tu duñia', gam nat cham tu' bhaan jum ua'tulh sia pik nar jax ka' git. 5 Ba' dhi'r di' guch Xoi'kam nat xiñ joi'mdak jiñ chiigik jiñ dhai nañ jir nobii'ñ ka' nañ ba' mi' pu tu duñia' na jax jix aa', nam ba' biix kap na jiˈx oi'ñga'n jai'chdhilhia' gui' nam buiñor ti jiiˈñdhai mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'. 6-7 Pui' na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim bhai' oidha' Rooma, ba ti jiiˈñ japimit buiñor guch Xoi'kam, nat gu' diilh gu Dios xi jam joi'mdak pui' ja'k tu duu na pim ba' bar ja'tkam tugiˈñ ka' guch Xoi'kam. Ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam jam a'm ti nidhidha' am na pim ba' joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Gu Paablo na puiˈ ba ja tiida' gu Rooma kam na ja a'mkam tu daañchuˈ buiñor gu Dios

8 Biipiˈñ ja'p xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ taxchaabgiˈñ gu Dios na pim jix io'm buiñor ba ti jiigiˈñ guch Xoi'kam, biix kap nai' pui' tum kai'ch na pim jix io'm buiñor ti jiigiˈñ. 9 Nañ gu' aañ gammijˈi jam a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam palhbuidha' na pim jix io'm buiñor ti jiiˈñdha'. Jix maat dho gu' gu Dios nañ gammijˈi jam a'mkam tu daanda', nañ gu' gammijˈi jam tiˈñchoka'. Gu Dios gui' nañ jaroi'r tujuandam tugiˈñ jañ aagit jup kai'ch, nañ jaroi' bhaankam nai' tu ja a'gidhim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ na bhaan tu a'ga gu Maraa'n. 10 Ba' pui' ja'k jañ jup tu daanda' buiñor gu Dios na git gui' diilh aaga' nañ mu jam tiiˈmira', na gu' no't gui' diilh pui' ba tii nañ mu jam tiiˈmira', gui' diilh pui' tu duñia' na jax ja'k jix bhaai'n ka' nañ mu jam tiiˈmira'. 11 Tii mur jimdam iñ gu' nañ xi jam tiigim gio nañ xi jam gu'nguxdham biix jiˈma'n jam iˈiiˈmdaˈir bhaan na pim ba'x io'm mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. 12 Piam nach maap jich gu'nguxdha', jax ña pix. Pui' na jax aapi'm jiñ guguuxdha' na pim tu' bax maat na pim jiˈx buiñor ba ti jiigiˈñ guch Xoi'kam, gio aañ nañ tu'p jix maat nañ jiˈx buiñor jup ba ti jiigiˈñ.

13 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ mui'kim tii ba ji tu dai nañ mu jam tiiˈmira', gu' ji na gu' tu' na pix bhaan cham jax kax bhaai'n ka' panaas. Nañ gu' tiix aa' na pim ja'xbui'p ba ti jiigiˈñdha' buiñor guch Xoi'kam na jax aañ, ja'p na jax jai' kap nam ja'xbui'x io'm jup ba ti jiigiˈñ na jax aañ. Dhi' ba' ja'p ji buusnim na jax no'ñ tu oraim. 14 Jum aa' gu' nañ biix kap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nam jiˈk jix jai'ch, cham jax bua sia kum jai' dhit jir jix chu mamatdagim piam ku gu' cham, piam sia kum jai' dhit tu' ka'm ja niiˈñ gu jai' ja'tkam, piam sia gui' nam gampai' tu'm, sia jaroi' na pix jiñ a'm jum aa' nañ tu a'gidha' sia pik nar jax ka' git. 15 Pui' kuñ ba'x aa' nañ mu jimia' Rooma nañ mu tu jam a'giˈñmira' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, tii aa'nda' git iñ nañ bhammi ba aaya'.

Gu Paablo na bhaan ba tu aˈgaˈ gux bhaiˈm kaiˈchdham ñiˈook na bhaan tu aˈga guch Xoiˈkam

16 Aañ cham tu' xiˈir bhaan gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' dhi'x bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammijˈi git mi' pup jum tulhiiñdha', ba' jumai boi bhaan kiisa' na pai'x bhai' ba tu jimda' gammijˈi, ku gu' no't ti jiiˈñdhak mi' pui' ba jii ji na jiˈk jax jum kai'ch. Gu Israel kam ja'tkam pik git jam biix ti jiiˈñdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch, na gu' dhi' pik tii ja bui jim gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gu' pix ji na gu' sia pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' sia nam kɸɸji mi' pui' jimia'. 17 Gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, dhi' bhaan jich aagiˈñ gu Dios nax u'uañ kiˈn jich chuttu', dai pix no' chich soi'ch ilhdhak ba ti jiiˈñ buiñor guch

Xoi'kam, pui' na mɨt jax tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nap jum kai'ch: “Gu jaroi' na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios gio no' bɨɨx juraa'n kɨ'n buiñor tɨ jɨɨgi'ñ, dhi' gammɨjɨx bhai' ba tu jimda'.”

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ gu ja'tkam

18 Aañ jix maat na gu Dios jix dhaam dɨr jix bhaamut ja nɨi'ñ gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jiim na jax jix aa', na gu' dai nam bɨɨx aixim tu bua nam dɨɨlh jax ɨlhii'ñ, pui' ku ba' bɨxchu' bhaan pɨx ba ja tulhiiñchu'n. Na gu' pui' nam jax cham tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nam dhi' tu soobhi'ñ nam cham machia' gu jai' ja'tkam na jax pɨk ja'k jir mi' pui' nam tuí'ñgɨda'. 19 Jix bhai'x maat am tɨi dhi' dhi ja'tkam nam jax ja'k dui machia' na jax jir tu'm kam gu Dios, gu' pɨx ji no'm jix maachik ka' gɨt. Nat gu' gu Dios dɨɨlh jup tu duu gui' nam tu' bhaan machia' gɨt. 20 Na gu' no'ñ jix bhai' bhaan xiñ ga'nga gui' nat jɨ'k tu'p tu duu gu Dios, pu dhi' bhaan jix maatɨ' na jax jir tu'm dɨɨlh gu Dios, sia ku gu' cham maax gu maaxik bhaan. Pui' na jax dhi oi'ñga'n nach xi ñɨi'ñ na jax jir tu'm nat jup duu, dhi' bhaan jix bhai'x maatɨ' na jax jir gɸ'kam na ba' bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Pu dhi' bhaan jix bhai'x maatɨ' sia na cham jɨ'xkat jum tɨɨmo' na bɨxchu'x bhaai'n ka' na pu tu duñia' sia tu' na pɨx. Cham tu' dho ba' bhaai' nam tu' bhaan jax tɨ'ya' dhi' dhi ja'tkam, 21 nam gu' tɨix maat gu Dios na jax jir gɸ'kam, gu' pɨx ji nam gu' dɨɨlh cham xim gu'nguxi'ñ nam ɨam gɸ'kamtuda' na jax ja'k jum aa' nach gɸ'kamtu'nda' nar Dios. Ni kum cham ɨam jup xi taxchaabgi'ñ sia tu' bhaan, dai nam bɨɨx aixim bhaan tɨtɨɨ'ñcho na tu' pu cham tu' mim nɨnɨi'ñ. Jix chu tukgam tɨr ja'k tɨtɨɨ'ñcho am dai, cham tu'x chu maax kɨr ja'k. 22 Pui' xi kai'chɨt am nam jix io'm jix chu mamatda', gu' ja'pji nam pu cham tu' maat gux matgɨm. 23 Tɨɨ' na mɨt ja'p xi dhuuk gu Dios gui' na cham tu mumkɨ, ba' dai gui' na dɨɨlh gu ja'tkam jup jir ja duiñ bhai' ji ja daanɨ mɨt. Iam nam gu sɨlhkam Dios ba' pɨk daanɨt gɸ'kamtu'n nam kapbhai' bax maat na jax jir gɸ'kam. Gu' dai gui'm pɨx ba ja daan nam jup jir tu duiñxim, na pu chu'm ka' ɨp na dɨɨlh gu maa'nkam, gam u'ji'p tu duiñxim, gam gu tu' nam maakob tu tooton, gam kooko'p tu duiñxim.

24 Ba' dhi' bhaan gu Dios xi ja do'ñcho pɨx nam ba' dɨɨlh mu pu tu duñia' nam jax ɨlhii'ñ gu tu' nar jix buam jum duukam, pui' ku mɨt ba' bɨɨx aixim jix buam tum duu'nkam bhai'p jip tu duu na tu' cham jir kɨɨ'. 25 Dɨɨlh bhai' ji gaa mɨt nam jax ja'k duix ɨa'tbi' ka', iam chi na mɨt ja'kbui' kat gaa nam jax ja'k sɨlhkam tu a'gada' na jax jix aa' gu Dios. Gio nam bɨɨx aixim ja bui ba tu daan na tu' Dios pɨx jup jir duñɨi'ñ, ɨam chi nam gui' ba' pɨk buiñor tu daan na jaroi'p jir tu duñɨi'ñ bɨɨx dhi' nam ja bui tu daan. Na gu' dai gu sɨlhkam Dios jix dhaam kam jix bhaai' nach dhaanda' gammɨjɨ sia pɨk nar jax ka' gɨt. Iam gɨt jach bɨɨx pui' duiñchu'nda' gammɨjɨ.

26 Dhi' jɨ' ji bhaan ba' gu Dios xi ja do'ñcho dhi' dhi ja'tkam nam ba' pu tu duñia' nam dɨɨlh jax ɨlhii'ñ, pui' ku mɨt ba' bhai' jip tu duu gui' na tu' cham jir kɨɨ'. Jai' dhɨt gu ja bɨpna' dhi' dhi ja'tkam, jai' u'uub jamɨt gu ja chichio'ñ chuk, jix xi'ɨraam jum duu mɨt. 27 Gio jai' dhɨt gu chichio'ñ pui'p jum duu mɨt, jai' mɨt ja oi gu chichio'ñ, cham tu' mɨt kap jum buix gu ja bɨpna' u'uub, nam gu' daix buam tu'm bhaan ba tɨtɨɨ'ñcho. Xim ja joojoi mɨt dai chichio'ñ gio dai u'uub, cham tu'r am tɨi pui' na mɨt jax jum duu, jir jix xi'ɨraam dhi' pui'. Ku gu'm tulhiiñ am ji pui' ji chu't ja tutku' bhaan, nat gu' pu chu'm ja daam ba jii na mɨt jax jix aagɨk pui'm duu.

28 Ku gu' dɨɨlh ji gu Dios nat xi ja do'ñcho pɨx nam pui' ja'k jum duñia', gio nam pu tu duñia' nam jax jix aa' dɨɨlh, na mɨt gu' cham aa nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', na mɨt gu' dai bhaan ba tɨtɨɨ'ñcho gu tu' na cham jir kɨɨ'. Ba' cham jax bua siam chi ba' pum buimɨk jax ñam ɨlhii'ñ dɨɨlh, sia ku tɨi cham jir am. 29 Gio gu' bɨɨx aixim jix buam tu jim am na jax cham jir kɨɨ', cham tu' dai pui' pɨx. Jix jɨɨgak ka' am gu jaroi' sia tu' na pɨx bhaan. Gio nam jir tu koo'n kam. Gio nam ja'p pɨx ja ñioki'ñdha' gu jai' sia kum cham tu' jax bua. Gam nam jix ia'tbi'. Joidham ɨlhdhat pu buada' am gu tu' na cham jir kɨɨ', gam nam nai' ja a'gidhat ja axiidha' gu ja'tkam. 30 Gam nam pui' ja a'gada' gu jai' ja'tkam nam jix buam tu jim, dɨɨlh ba' pu cham jum nɨi'ñdha' am. Gio nam jix bhaamki'ñ gu Dios. Gio nam cham tu' ka'm ja nɨi'ñdha' gu jai' ja'tkam, gɸ'gɸrkam jum taat ka' am pɨx, jix aa'nda' am nam joidham jix bhai' ja aa'nda' gu jai' gu tu' nam jax buada'. Gio nam dɨɨlh pɨx jix aichu'nda' nam jax ja'k duñia' gu tu' nar jix buam jum duukam. Gio gu ja gɨgɨ'kora' pu cham tu' ka'm ja nɨi'ñ am. 31 Gio pu cham maatɨt tɸ kɸɸ am sia jaroi' tɨi tu ja a'gi'ñ. Gio cham jɨ'xkat pu duñia' am jax no' mɨt tɨi xi chɨi. Gio nam cham tu'x joi'mdat nɨi'ñdha' gu jaroi'. Gio nam cham jɨ'xkat tu uañdha' gu jaroi' no't tu' bhaan mam ua'tulh ja bui, nam gu' pu cham maatɨt taat na jax tu tatda' no'ñ jix chu joi'gɨ'n. 32 Jix maat am tɨi nat gu Dios pui' ja'k tu dai, na gu jaroi' no'x buam tu bua nam jax jix buam tu jim dɨɨlh, dhi' mu ja'k bhɨɨya' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', gu' pɨx ji nam gu' ja'p xi dhuukat pu tu duñiim sia kum tɨix maat. Joidham pɨx nɨi'ñdha' am gu jaroi' no' pui'p xi chu bua nam jax tu buada' dɨɨlh.

2

Gu Paablo na pui' ba tɨ'ya' na gu Dios ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam na jɨ'x pɨx ja a'm bipio'da'

1 Ba' aapi'm Israel kam ja'tkam, cham
jir am na pim jix u'uañ jum ɨlhdhat
pui' ja tɨtdada' gu jai' ja'tkam nam jir
jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' cham jam
joi'mda' gu Dios jano' na pim pai' dhuuk
buiñor tɨi ba aaya', sia ku pim gu' aapi'm
pui' ɨlhii'ñ panaas na xi jam joi'mda' na pim
jir Israel kam ja'tkam. Jax dhui na pim gu'
pu chu'm kɨ'n jup jix u'ua'tulhdhix na jax
gui' am. 2 Jix maat ich dho na gu Dios ja
tulhiiñchuda' bɨɨx gui' nam pu'ñi ja'k tu jim.
3 ¿Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa ba' na katti
iam pu'ñi ja'k cham jam tulhiiñchuda' gu
Dios na pim pui' ja tɨtdada' gu jai' nam jir jix
u'ua'tulhdhix kam? Chaam tu' ji matgɨm.
Dhi' kɨ'n ji ba'x io'm jam tulhiiñchuda', na
pim gu' ja'xbui' pɨx jup jix u'ua'tulhdhix na
jax gui' am. 4 Gu' ji na gu' gu Dios joidham
jix chu joi'gɨ'n, tu nakoo' pɨx kia' na pim tu'
jax bua, na gu' tɨ nɨɨra no' pim iam mi' pui' ba
jimia' na jax jix aa', sia ku pim gu' aapi'm pu
cham maat na jax jum aa' gu Dios jam bui.
5-6 Gu' ji na gu' aapi'm cham tu' iam pui'
bam aa' na pim mi' pui' ba jimia', ja'kbui'
kat japim jix io'm jum ua'tulhdhim. Ba'
gu Dios jix io'm bhaamuim ɨp jam bui, bɨɨx
jam bi'chulhdhim jano' na pai' dhuuk jum
aaya' na bɨɨx ja tulhiiñchuda' gui' nam pu'ñi
cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', jano' na
dɨɨlh gu Dios maaxik ja bui xim maaxdhai ja
aagi'ñdha' na tu' ja a'm bipio'da' bɨɨx jɨ'ma'n
gu ja'tkam jax ñam ja'k tu jimia' ya' dhi
oi'ñga'n. 7 Gui' nam jɨ'k pu gaaga' ya' dhi
oi'ñga'n nam jax dhui aaya' buiñor gu Dios,
gio na jax ja'k dui pɨx jix bhai' ja aa'nda',
gio nam jax ja'k dui cham jimia' nam pai'
gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', nam mi'
pui' jimia' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios,
dhi' jɨ' am, gu Dios ja baidha' nam buiñor
bap tui'ka' gammɨjɨ. 8 Gu' ba' gui' nam
gammɨjɨ pɨx jum ua'tulhdha', nam cham
jɨ'x aaga' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'
gu Dios, nam dai gux buam jum duukam
jix joojoidha', dhi' jɨ' am gu Dios cham ja
joi'mdai mu ja'k xi chu chiñia' nam ja ɨabo'
nam pai'x io'm gammɨjɨ pup jum tulhiiñdha',
na gu'x io'm bhaamu' ja bui. 9 Bɨɨx jum
tulhiiña' am gui' nam jɨ'k jum ua'tulhdha',
tɨix buam jum aa'nda' am ba'. Aapi'm pɨk
jam bui jim dhi tulhiiñara' na pim jir Israel
kam ja'tkam, ku gu' sia ji na pui' ja buip jim
gui' nam cham jir Israel kam. 10 Piam ku
gu' ja'pni ɨp, joidham jix bhai' ja duñia' gu
Dios gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa',
pɨx jix bhai' ja aa'nda', ba' gui' pɨx jix bhai'p
jum taat ka' am. Gui' pɨk jix bhai' ja duñia'
nam jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia pui'x
bhai'p ja duñia' ji gui' nam cham jir Israel
kam ka'.

11 Na gu' gu Dios maa'n na jax pɨx ja bia'
gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam
cham jir Israel kam. 12 Na gu' sia kum jai'
dhɨt cham bia' gu u'uan gui' na bhaan tu
daaxix na jax ja'k tu aagix nat tu ua'nak
gu Moisees, sia mu ja'k bhɨɨya' am nam pai'
gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', nam gu'
pui' pɨx jup jum ua'tulhdha', sia kum gu' tɨi
pu cham maat na jax ja'k tu aagix. Gu' ba'
gui' nam tɨi bia'ka' gu u'uan na mi tu daa
na jax tu aagix, gu' pɨx ji no' mɨt gu' ja'p
xi dhuuk jum ua'tulh, dhi' bhaan bhai' ji ja
dagia' gu Dios na mɨt jax kai'ñkam cham mi'
pui' jii, nam gu' tɨix mat ka'. 13 Cham tu'r
bi'xim ka' am gu' gui' nam ja'p pɨx kaaya'
na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees,
gu' gui' ji nam pu duñia' na jax jum kai'ch
nam ba' cham jum tulhiiña'. 14 Na gu' gui'
nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia kum
gu' pu cham maat na jax tu aagix nat tu
ua'nak gu Moisees, gu' ji no'm gu' dɨɨlh jup
bia' na jax ja'k jup tu aagix ja bui, bhaan
tu daa'ñchu'nda' am na jax tu aagix ka' sia
pɨk nar jax ka' gɨt. 15 Ba' dhi' bhaan jix
maatɨ' ka' na ja jujur am pɨx tu ua'ñix na jax
tu aagix nam tui'ñgɨda'. Ba' nam tu'x mat
ka' na cham jir kɨɨ' gio na tu'r jix kɨɨ', dhi'
bhaan mui' xim ga'ngada' am nam tu' pu
duñia' gio nam tu' cham pu duñia', dai ba'
nax bhai' ba tu ja jimia' no' mɨt gu'x kɨɨ'p jum
duukam jup tu duu. Piam ku gu' cham, dho
dai na cham bhai' tu ja jimia' 16 jano' na pai'
dhuuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios bɨɨx
ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam tu' jax xi buimɨi
ya' dhi oi'ñga'n, pui' na jax jum kai'ch dhix
bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam
nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, sia kum
gu' cham jum matda'ɨr pɨx pu buim xib nam
jax ɨlhii'ñ.

Gu Paablo na pui' ba tɨ'ya' nam gu Israel kam ja'tkam cham mi' pui' jiim na jax chu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak

17 Ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pim jir
Israel kam ja'tkam, ba' na pim pui' ji kai'chɨt
dhi' bhaan tu daa'ñchu' pim na jax tu aagix
nat tu ua'nak gu Moisees. Ba'x bhai'm taatɨt
am gɸ'gɸrkam jum taat japim na pim xi iim
gu Dios jix dhaam kam. 18 Jix bhai'x maat
japim ɨp na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgɨt
mi' pui' jiimda', na gu' na jax tu aagix nat
tu ua'nak gu Moisees, jix bhai' jam aagi'ñ na
tu' pɨk jum aa' na pim mi' pu duñia'. 19 Ba'x
bhai'x maat japim panaas na pim sɨlh ja
bai'ñchu' bhaan gu boi gui' nam cham jɨ'x
ñiñña, gam nax bhai' mɨimtu' panaas gu
jam taai' na pim kɨ'n ja bɨ'ñxi'ñchu' gui' nam
jix chu tukgam tɨr jiimchu'. 20 Nañ ja'pni
kai'ñkam jup kai'ch na pim panaas jix bhai'x
maat na pim pui' xim aa' na pim jax ja'k jix

bhai' ja aagi'ñ gui' nam pu cham jɨ'x maat nam jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio na pim panaas jix bhai'x maat na pim jax ja'k ja palhbui'ñchu' gui' nam kia'pix maachim nam jax ja'k mi' pui' jiimda', na pim gu' aapi'm jix bhai' bax maat na jax jir mi' pui', na pimɨt gu' bhaan dɨr maat gu u'uan gui' na mi' tu daa na jax ja'k tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak. 21 Gu' ba' na pim kapbhai' tu ja mamtuxi'ñ gu jai' nam jax ja'k tui'ñgɨda', ¿cham bhaai' aa na pim dɨɨlh pu'ñip xi chum mamtuxdhat na pim jax ja'k mi' pui' jiimda'? Na gu' no' pim jax ja tɨtda gu jai' na cham jir kɨɨ' nam gan tɨ ɨɨxi'ñdha', ¿gu' jax ku pim ba' aapi'm bɨɨpi' kat tɨ ɨɨxi'ñ? 22 Piam no' pim jax ja tɨtda na cham jir am nam jai' ja bɨɨm boppoda' gu u'uub, daipux bhaai' gu ja bɨpna', ¿gu' jax ku pim ba' aapi'm nai' pix ja bɨɨm boppo gu jai' u'uub, iam na daipu' gu jam bɨpna'? Gio no' pim baabui' sɨlhkam cham ja kɨɨgalhi'ñ gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n, ¿gu' jax ku pim ba' gan jix xɨ'lhim mu baapkɨt ja chichiop am mi' dhɨr ja ɨɨxi'ñ gu ja tumñi' ganai' bɨɨx aixim nax dha'ram tu namɨɨk? 23 Tɨi bhaan gɸ'gɸrkam jum taat japim dho pui' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' pix ji na pim gu' cham tu' bhai' bi'ɨim buiñor gu Dios, na pim gu' cham tu' mi' pui' jiim na jax tu aagix. 24 Pu'jani bak ba'r jum duukam na ba'p jum kai'ch mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “Jix buam pix a'ga am gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Jir jam kuiñcha aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam.”

25 Jir sɨlhkam dho na tu'x bhaai' nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan gu Israel kam ja'tkam nam ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam jir Israel kam, ku gu' no'm mi' pui'p duiñchu'nda' gɨt ji na jɨ'k jax tu aagix. Gu' pix ji nam gu' cham tu' mi' pui' jiim, pu cham tu' bhaai' ba' siam tɨim matgilhi'ñ. 26 Na gu' gui' nam mi' pui' jiimda' na jɨ'k jax tu aagix, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nam jir Israel kam ja'tkam ka', ba' pui' ji buusanda' nam matgilhdhix ka' ja tutku' bhaan, sia kum gu' pu cham pai' matgilhdhix. 27 Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jiimda' na jɨ'k jax tu aagix, sia kum gu' cham tu' matgilhdhix ja tutku' bhaan, dhi'x bhaai' nam pu ja tɨɨda' gui' nam jir Israel kam ja'tkam na jax kum ba' cham mi' pui'p jiim, nam gu' ja'kbui' kat tɨim matgilhi'ñ. 28 Na gu' gui' nam pui'm tɨɨti'nda' nam jir Israel kam, cham tu' dai daam dɨr pix nam pui'm tɨɨti'nda'. Gio gui' nam jum matgilhi'ñdha', cham tu' dai daam dɨr pix ɨp nam jum matgilhi'ñdha' na ba' pui' bam kai'chdha' nam ba matgilhdhix. 29 Gu' matgɨm gui' nam tu' sɨlhkam pui'm tɨɨti'nda' nam jir Israel kam ja'tkam, sia ɨrban dɨr ji nam jir pu chu'm ka', cham tu' dai daam dɨr pix. Gio gui' nam tu' sɨlhkam ba matgilhdhix ka', sia ɨrban dɨr ɨp ja jujur am bhaan nam matgilhdhix ka'. Dhi' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' ja'k ja duñia', cham tu' na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ba' gu jaroi' na pu'ñi ja'k jir tu'm ka', dhi'x kɨɨ' ka'm nɨɨl'ñdha' gu Dios, sia kum gu' gu ja'tkam cham tu' pui' ɨlhii'ñ.

3

1 ¿Gu' tu' mɨt ba' mi chɨɨ gui' nam pui'm tɨɨti' nam jir Israel kam ja'tkam gio nam jum matgilhi'ñ? 2 Matgɨm mui' ji nat ja a'm ba tu bii bɨɨx aixim tu'm. Gu gɸ'p jum duukam ja a'm bii, dhi'r di' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga nam jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa'. 3 ¿Ba' aapi'm jax ɨlhii'ñ na tu tu'ɨi' nam ba' cham mi' pui' jiim jai' dhɨt na jɨ'k jax tu aagix? ¿Panaas aa gu Dios pui' cham mi' pui'p ka tu duiñchu' nat jax tɨi? 4 Chaam tu' ji matgɨm. Jax dhui na gu' gu Dios maa'n na jax mi' pui' duiñchu'nda' jax na tɨ'ya' sia nar jax ka' gɨt, cham tu' na maakam jup ba kai'chdha' gatuuk. Dai ji gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' maakam jup ba ɨlhii'ñdha' jax nam xi chɨ'ji. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na tu ua'ñix nat pai' tu ua'nak maadɨt gu bɨjɨk dɨr kam na buiñor tu daan gu Dios:

Bɨɨx pix jam pui'm bia'ka' nap dai aap jix
bhai' ji buusnichu',
nap gu' gammɨjɨ pui' tu duñiidha' nap jax
kai'chdha'.
Ba' cham jɨ'xdha' jaroi' jax jum tɨɨda' nap tu'
bhaan cham am buatu',
nap gu' bɨɨx pui' tu duiñchu'.

5 ¿Gu' ba' palhbui'ñ ich aa panaas gu Dios nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui' dɨɨlh jix bhai' ji bi'iidha'? Gu' ba' nach chulhiiñchu'n nach jich ua'tulhi'ñ, ¿dhi' aach ba' bhaan pui' kai'chdha' na cham tu' mi' pui'p jim, nach gu' tɨix bhai' bua nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha'? Tuuku' bhaan tu a'ga iñ, cham tu' gu ii'mda' bhaan. 6 Chaam tu' ji matgɨm. Na gu' no' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' gɨt dɨɨlh gu Dios nat jax tɨi, ¿jax dhui gɨt jup ja sɨlhka'nda' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham mi' pui' jiimchu'?

7 No' baabui'r sɨlhkam ka' gɨt nañ aañ pix palhbui'ñ gu Dios kɨ'n nañ jax jix ɨatbi' na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha', ¿gu' jax ji chi ku ba'x ua'tulhdhix kam kɨ'n jiñ chɨɨgii bañ chulhiiñchuda'? 8 Gio gu' no'r pui' ka' gɨt, ¿cham aa nach bɨɨx maap jich dhaagii bɨɨx aixim jix buam tu buimɨi gɨt na ba'x bhai' tuch jimda', nach gu'x bhai' ba duñia' na ba' dai gu Dios jix bhai' ji bi'iidha'? Pu'ñi ja'k sap jiñ a'ga am jai' dhɨt nañ aañ pu'ñi ja'k ja mamtuxi'ñ gu ja'tkam, gu' sap nam jax dhui pix cham jiñ kɨɨgalhi'ñdha' gu ja'tkam.

Ku gu' dhi' dhi ja'tkam nam pui'ñ a'ga, ja tulhiiñchuda' ji gu Dios.

Gu Paablo na pui' ba tɨ'ya' nam bɨɨx pɨx jix u'ua'tulhdhix nam jɨ'k jix jai'ch gu ja'tkam

9 ¿Gu' jax japim ba' ɨlhdhat jiñ kɸɸ dhi' pui' nañ jax chu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ? ¿Aachi' aa panaas nach jir Israel kam ja'tkam jix io'm jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam, gu' ba' panaas cham pɨk gui' nam cham jir Israel kam? Matgɨm chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui na gu' nach jax bax maat nach bɨɨx maa'n nach jax pɨx jich ua'tulhi'ñ, sia nach jir Israel kam ja'tkam gio gui' na cham, jich dhaam jup tu'ii' gu ua'tulhdhara' sia pɨk nar jax ka' gɨt. 10 Gio gu'p jum kai'ch mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Cham jaroi' jai'ch na iam jix bhai'm
duukam jup tu duñia',
nim maa'n kux jai'ch.
11 Ni ku cham jai'ch gu jaroi' nax maatɨt tɸ
kɸɸ,
ba' pu cham jaroi' jai'ch na iam xi gaaga' gu
Dios.
12 Bɨɨx pɨx jamɨt bhaan bhɨi gu boi na pai'
cham tɨ kɨɨ',
bɨɨx aixim jix buam pɨx ba tu jim am ba'.
Pu cham jaroi'x jai'ch iam nax kɨɨ'p jum
duukam xip tu duñia',
nim maa'n dho moo kux jai'ch.
13 Gu ja chiichiñ ja'p ji buusan na jax no'
yasbhio'kix gu mukdha'x dhɨbaalh,
dhi' pu'ñi ja'k ji buusan nam giilhim jix
ia'tbi'.
Daman ja'p jup ji buusan nax maimda' gu ja
chiichiñ,
ja'p na jax gu kooko' nam ja chiichiñ am
ua'ka' gux maimda' na cham jiñ jim-
chuda' no't maa'n jiñ kii,
14 na gu' giilhim daix buam tu'm pɨx nam ba
tu a'ga.
Ja'pnip ji buusan panaas na giilhim jix
xibu' ja chiñ am dɨr buanda' nam pai'
dhuuk giilhim kai'chdha'.
15 Gio nam pɨx jix dhu'npi'ñ boopoya' nam
mua'pu' gu jaroi' no' mɨt ba o'bhai'.
16 Bɨɨx aixim jix buam kum pu tu buidha'
pai' nam ja'k jiimda',
ja tulhiiñchudidha' am gu jai' ja'tkam mu ja'p
pai'.
17 Nam gu' pu cham ka maat no'p jix jai'ch
gux kɨɨ' boi nam ba' gɨt bhaan bhɨɨji
cham tu' kam tulhiiñdha',
18 pu cham pai' dhuuk jax xim aa'nda' am
iam nam xix ɨɨbhi'ñdha' gɨt gu Dios,
sia ku gu' tɨim aa' nam gɨt jix ɨɨbhidhat tu'
ka'm nɨi'ñdha'.
19 Jix maat ich dho na gui' na jɨ'k jax
tu aagix, pui' kai'ñkam tu ua'ñix nam
bhaan machia' bɨɨx gu ja'tkam na tu'r
ua'tulhdhara', nam ba' cham jax tɨ'ya' na
mɨt pu cham jɨ'xkat maat jano' na pai'
dhuuk dɨɨlh gu Dios bhai' ba ja tɨkkada'.
20 Na gu' jano' gu Dios cham jɨ'xkat jax tɨɨda'
gu jaroi' na cham ua'tulhdhix ka', sia kut tɨi
bɨɨx pu tu duu na jɨ'k jax tu aagix ka'. Na gu'
dhi' na jɨ'k jax tu aagix, mi' pɨx bhaan jich
aagi'ñ nach jix u'ua'tulhdhix.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nach tu' sɨlhkam soi'ch ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam na ba'ch uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios

21-22 Gu' ja'pjani na tu tu'ii', kani nach
ja'p ka xi dhui dhi' na jɨ'k jax tu aagix
nach bhaan ka tu a'ga. Gu' Dios jix bhai'ch
aagi'ñ na jax ja'k duich uañchuda' guch
ua'tulhdhara', dhi' pɨx bhaan jich aagi'ñ na
jax tu aagix na tu ua'ñix, gam na mɨt jax
ja'k tu jii bɨjɨk gui' nam bhaankam ya ja'p tu
a'gimɨk, gu' ja'pji dai no'ch jix bhai' xi chu
jiñkai'ñ bɨɨx jich jujur kɨ'n. Guch Xoi'kam pɨx
bhaan ji buppa nach sap tu' sɨlhkam soi'ch
ɨlhdhai buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k
jich uañdha' guch ua'tulhdhara'. Jaroi' na
pɨx sia uañdha' gu ua'tulhdharga'n, dai pɨx
no't pu'ñi bɨɨx juraa'n kɨ'n ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor
guch Xoi'kam. 23 Na mɨt gu' bɨɨx jum ua'tulh
gu ja'tkam, ba' dɨlhkob ja'k ji bii mɨt na pai'
cham ja a'm ka tɨ nɨidhim gu Dios. 24 Gu' ji
na gu' joidham jix chu joi'gɨ'n gu Dios, ba'
pui' ja'k duu na gu jaroi' na soi'm ɨlhdhai
buiñor ba tɨ jɨɨ'ñdha' guch Xoi'kam, dhi' ba
uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n, ba' mi'
dhɨr dai nax joi'mdat bhaan ba tɨ nɨidhidha'.
Gio pui' pɨx na tu uañdha', cham tu' gu tu' na
jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam. 25 Na gu'
jano' nat jaax gu ɨ'ra'n guch Xoi'kam na mɨt
mua, gu Dios pɨx dɨɨlh pui' ja'k tɨi na gu ɨ'ra'n
kɨ'n bhaan tu ja uañi'ñka' gu ja'tkam sia nar
jaroi' ka' gɨt, dai no't pɨx soi'm ɨlhdhak ba tɨ
jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba'x maatɨ' na gu
Dios daix bhai' ji buusnichu', cham tu' pui'
na gu ja'tkam. Cham tu'p jum buixi'ñdha'
gu' bɨjɨk ja bui gu ja'tkam sia kum jum
ua'tulhi'ñdha', 26 dai na tɨ nɨirada' na pai'
dhuuk tu namkidhix ka' na ba' maa'n jim-
dam ba uañchudhix ka'. Ba' mi' dhɨr nat
pai' dhuuk tu namki guch Xoi'kam bɨɨx gu
ua'tulhdhara', bɨɨx ba tu ja uañdhim gu Dios
gui' nam jɨ'k soi'm ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨ'ñdhim
guch Xoi'kam.

27 Pu cham tu' dho ba'x jai'ch nach bhaan
tu' ka'm xich ɨlhii'ñdha' buiñor gu Dios, nach
gu' cham tu' mi' pui' duiñchu' na jɨ'k jax jum
kai'ch pui' na jax tu aagix, pui' pɨx nach
bhaan tɨ jɨɨgi'ñ. 28 Ba' bɨɨx na chich jɨ'k tu'
bhaan ba tu a'ga, bhaan ji chɨɨmo chich na
gu Dios pui' pɨx uañdha' gu ua'tulhdharga'n
gu jaroi', dai pɨx no't soi'm ɨlhdhak buiñor ba
tɨ jɨɨ'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na mi' pui' tu
duñia' na jɨ'k jax tu aagix.

29 Gio gu' gu Dios cham tu' dai gu Israel
kam ja'tkam jir ja Dios tuk, gu' matgɨm bɨɨx

ji gu ja'tkam nam jɨ'k jix jai'ch na pui'p jir ja Dios tuk. 30 Na gu' dai maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' nam mui'x jai'ch. Daipu'x jai'ch gu Dios gui' na uañchuda' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi' no't soi'm ɨlhdhak buiñor ba tɨ jɨɨ'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua sia ku matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham. 31 ¿Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam aa panaas na pu cham tu' bhaai' pui' na jɨ'k jax tu aagix? Chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui nach pui' pix jup tu duiñchu' na jɨ'k jax tu aagix aach nach jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam.

4

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Abraam

1 Ea nach bhaan jup xi chu a'ga' guch boxii Abraam nat jax ja'k tu jii bɨjɨk na ya' oilhimɨk, bhaan jach xi chu a'ga' nat jax chu't bɨɨx aixim bhaan tu bii. 2 No' gɨt gu Abraam jix kɨɨ' maa'nkam tɨgia' gu Dios nax bhai'm duukam bap tu duñia' gu tu' na dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha', dhi' kɨ'n gɨt bhaan gɸ'kam bam taat ka' ja bui gu ja'tkam, sia ku gu' cham tu' buiñor gu Dios. 3 Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadɨt gu bɨjɨk dɨr kam: “Gu Abraam bɨɨx juraa'n kɨ'n soi'm ɨlhdhak buiñor tɨ jɨɨ'ñ gu Dios, pui' kut ba' gu Dios pui' ja'k tɨɨ nar jix kɨɨ' maa'nkam.” 4 Na gu' aach nach jix maat na gu jaroi' no't tu' bhaan tu jua, cham tu' nam pui' pɨx makia' gu tuumiñ nam pai' dhuuk namkidha', gu' ja'pji dhi'r mai'chɨk ga'n ka' na ba tu juana'. 5 Matgɨm gu' no't jaroi' soi'm ɨlhdhak buiñor ba tɨ jɨɨ'ñ gu Dios, ba uañdha' gu ua'tulhdharga'n pui' pɨx, cham tu' nam aa'nda' na tu' jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam na ba' gɨt dhi' pɨx jir mai'chɨk ga'n ka'. Ba' mi' dhɨr dɨɨlh gu Dios pui' ja'k ba tɨgia' nar jix kɨɨ' maa'nkam ka'. 6 Gu Dabii gui' na bɨjɨk jix io'm jir gɸ'kam kat, dhi' bhaan jup tu a'ga nax bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no't pu'ñi dɨɨlh gu Dios uañdhak gu ua'tulhdharga'n pui' ba tɨɨ na bar jix kɨɨ' maa'nkam, sia kut gu' cham tu' tu'x bhai'm duukam jup tu duu na ba' gɨt dhi' bar mai'chɨk ga'n ka'. 7 Ja'pni moom kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak dɨɨlh gu Dabii:

Joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gu
ja'tkam gui' na Dios ja uañdha' gu ja
ua'tulhdhara',
ba' cham tu' bhaan kap jum buixdha' gui'
nam tu' bhaan jum ua'tulhdha' bɨɨpɨ'
dɨr.
8 Joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi'
no' gu' Dios cham tu' bhaan kap jum
buixi'ñ gu ua'tulhdharga'n.

9 Ba' dhi' pui' nat tu ua'na gu Dabii, ¿dai aa chi gui' ja aagɨt jup kai'ch nam jum matgilhi'ñ nam jir Israel kam, ka' bɨɨx aa chi gui' nam cham jum matgilhi'ñ? Nach gu'p kai'ch nat saak gu Dios pui' tɨɨ gu Abraam nar jix kɨɨ' maa'nkam, dai pɨx nat soi'm ɨlhdhak buiñor tɨ jɨɨ'ñ. 10 ¿Gu' paa chi ba' duuk pɨk pui' ja'k tɨɨ gu Dios gu Abraam nar jix kɨɨ' maa'nkam? ¿Gatuuk aa nat xim matgilhdhak nar Israel kam, ka' bɨɨpɨ' dɨr aa nat chakuim matgilhdhak? Bɨɨpɨ' dɨr ji matgɨm nat chakuim matgilhdhak nar Israel kam. 11 Mi' dhɨr ba'p bam matgilh nat ba' bhaan jup matgir ja bui gu ja'tkam nat gu Dios pui' ja'k ba tɨɨ nar jix kɨɨ' maa'nkam, dai pɨx nat buiñor soi'm ɨlhdhak tɨ jɨɨ'ñ. Ba' gu jaroi' na pu'ñi soi'm ɨlhdhai buiñor jup tɨ jɨɨ'ñdha' gu Dios sia ku gu' chakui matgilhdhix nar Israel kam, gu Dios pɨx dɨɨlh pui' ja'k ba tigia' nar jix kɨɨ' maa'nkam ka', na gu' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gu Abraam, ja'p ji buusanda' nar taata'n ka'. 12 Sia pui'p ji buusanda' nar ja taat ka' gu Abraam gui' nam ba matgilhdhix ka' nam jir Israel kam, dai pɨx no' mɨt tu' sɨlhkam soi'm ɨlhdhak buiñor pu ba tɨ jɨɨ'ñ gu Dios bɨɨpɨ' dɨr nam chakuim matgilhdha', no'm gu' sia xib pu buiñor tɨ jɨɨ'ñdhatu'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui' tu duñia' gu Dios jax na tɨɨda' gu jaroi' no' soi'm ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨgi'ñ

13 Na gu' jano' nat gu Dios iimchux gu Abraam na makia' gu dɨbɨɨr sia gu bopxi'ñ, cham tu' nat mi' pu tu duu gu Abraam na jɨ'k jax tu aagix kut ba' iimchux. Jax dhui na gu' chakui pai' jax tu aagix ka' jano'. Gu' ja'pji na bɨɨx juraa'n kɨ'n soi'm ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha', pui' kut ba' pui'p tɨɨ nar jix kɨɨ' maa'nkam, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix. 14 Ba' no' gu' jax dhuukat dai gui' ja a'm ji chu bi'ya' gɨt nam mi' pui' jimia' na jɨ'k jax tu aagix dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, jir tu' kub ka' gɨt sia ku jaroi' tɨɨ soi'm ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨgi'ñ gu Dios, gio dhi' bhaan bax maatɨ' ka' gɨt na cham pɨk jir gɸ'p jum duukam dhi' nat tu' iimchux gu Dios gu Abraam. 15 Na gu' pai' no'x jai'ch na jax tu aagix nam tu jimda' gu ja'tkam, no't maadɨt cham am bua mi' pai' maa'n kap, dhi' bhaan jum ua'tulhdhai ba tulhiiñchuda' am. Gu' ji no' gu' pu cham pai' jax jup tu aagix, dho pu cham pai' jai'ch ka' ɨp gu ua'tulhdhara'.

16 Pui' ku ba' mi' dhɨr gu Abraam gu bopxi'ñ jɨ'k nam soi'm ɨlhdhat buiñor jup ba tɨ jɨɨgi'ñ gu Dios, ja maa gui' nat tu' iimchux jano' dɨɨlh gu Abraam, nat gu'x ja joi'mdak ja tɨɨ nam ja'p pɨx buiñor tɨ jɨɨgi'ñ. Ba' cham tu' dai na mi' pu tu duñia' gu jaroi' na jɨ'k jax tu aagix ka' na ba' mai'chia' gui' na Dios tu maak, gu' ja'pji no' soi'm ɨlhdhat buiñor jup tɨ jɨɨgi'ñ gu Dios ja'p na jax jano' gu Abraam. Ba' bɨɨx nach jɨ'k pu'ñi soi'ch ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨgi'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nar jich chaat gu Abraam. 17 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “Aañ

pui' ja'k jum duñia' nap mui' ja'tkam jir ja taat ka'." Ba' dhi' gu Dios nat pui' tiidak gu Abraam nat jaroi' buiñor soi'm ilhdhak ti jii'ñ, dhi'r di' gu Dios gui' na sia koi'ñga'n ja dudua'ñdha' no' xi ilhii'ñ, gio nax bhaai' nap duñia' gu tu' na pu cham pai' dhuuk jai'ch ka'.

18 Ba' gu Abraam silh pix ti jiigi'ñdha' nar silhkam pui' na jax chitda gu Dios na mui' ja'tkam jir ja taat ka', sia ku gu' pu cham mat ka' na jax dhui pui' tum duñia'. Ba' mui' tu bopxicha gu Abraam pui' na ji'k jax titda gu Dios. 19 Nat gu' gu Abraam cham ji'x jum o'jolh na soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jiigi'ñdha' buiñor gu Dios, sia ku gu' jano' ba aichdhidha' gux chamaam oo'm oidha'. Jix mat ka' gu' tii gu Abraam na cham xiim ba mukia' biima'n gu binga'n Saara, nam gu'x io'm bar jagi'gir ka', cham bhaai' panaas nam jax dhui ka ja tigia' gu a'aalh. 20 Gu' ji na gu' gu Abraam xi kiikgida' na silhkam ti jiigi'ñdha' buiñor gu Dios na jax titda, cham pai' pix am jum o'jolh iam, gu' ja'pji na ja'kbui' kat jix io'm xim otdatgida' nax io'm xi chi jiigi'ñdha' pui' na jax titda, 21 dai na pui' kai'chdha' na dai diilh gu Dios jix bhaai' na pui' tu duñia' na jax kai'ch. 22 Pui' kut ba' gu Dios pui' tii gu Abraam nar jix kii' maa'nkam.

23 Ba' pui' ja'k tum ua'na nat gu Dios jix kii' maa'nkam tii gu Abraam, na cham pai' buiñor ka ua'tulhdhix, daipu' pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. Ku gu' cham tu' ji na dai buiñor gu Abraam pui' tu ua'ñix, 24 gu' ja'pji sia aach na jai'p jich iadhi'ñ dhi' nat jax chum ua'na. Na gu' pui' nach jax soi'ch ilhdhat buiñor ti jiigi'ñ gu Dios jai' dhit, gui' pui'p bach ilhii'ñ nach jir jix kikii' ja'tkam, cham tu' buiñor ka u'ua'tulhdhix ich gu Dios gui' nat dua'ñdhak buusai' koi'ñga'n tir dir guch Xoi'kam nar jich gɸ'kam tuk xib. 25 Nat gu' gui' pix jich Xoi'kam diilh jum do'ñcho nam mu'aa' na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' nat pai' dhuuk gio duadik jup buus mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan matgir na ba tu namkix guch ua'tulhdhara', ba' cham tuch dhaam kap tu'ii'.

5

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios gui' nam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jiigi'ñ

1 Ba' aach jai' dhit cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nach gu' tu' silhkam ti jiigi'ñ soi'ch ilhdhat nat guch Xoi'kam biix ba tuch ñamkichulh guch ua'tulhdhara'. 2 Ba' guch Xoi'kam nat jix bhai' dhuu kuch ba'x bhai'ch chaatit jix bhai' ba tu jim buiñor gu Dios, na gu' gu Dios xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim xib, na chich gu' tu' silhkam buiñor ti jii'ñ soi'ch ilhdhak. Sia xib maa'n nach jax buiñor ti jii'ñdhatu', dai ji ba' nach jix bhai'ch chaatit ti niira nach buiñor aaya' gu Dios na pai' joidham jix chu abhaar, na pai' dhir biix kap jir gɸ'kam. 3 Ku gu' cham tu' ji nach dai dhi' bhaan jix bhai'ch chaat, gu' ja'pji sia biix aixim bhaan nach jich chulhiiñ nach bhaan jix bhai'p jich chaat. Na gu' no'ch jich chulhiiñ, dhi' ba' bhaan jix io'm jich guguuxdhaidha' ich nach soi'ch ilhdhat cham jich o'jolhi'ñdha' nach ti niirda' nach buiñor aaya' gu Dios. 4 Ba' no'ch gu' pu'ñi bax maat nach jax ja'k dui cham jich o'jolhdhat ti niirada' nach aaya' buiñor gu Dios, dhi' bhaan jix maati' ka' nach cham tu'ch o'jolhdha' sia kut tu' bhaan ma tuch ma'iich jix buam jum duukam. Ba' no't gu' pui' ji chu buus nach silhkam xi gu'ki' sia kut tuch ma'iich tu' bhaan, dho mi' dhir dai nach jix io'm jix bhai'ch chaatit ba ti niirada' nach buiñor aaya' gu Dios. 5 Ba'ch jujur am bhaan jix chaat ich nach silhkam buiñor aaya' pui' nach jax ja'k ti niira, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui'ch jurtu'n nat gɸ'ch a'm tajaa diilh gu Dios.

6 Pu cham bhaai'n ka' git gu' nach jax dhuich palhbuidha' diilh pui' nach jax gi-ilhim jix u'ua'tulhdhix, gu' ji nat gu' guch Xoi'kam ya' ma ai nat pai' dhuuk gu Dios diilh tu dai, ba' siamrich a'mkam ma muu nach jix ua'tulhdhix, giilhim jix buam tu jim ich gu'. 7 Aach nach jix maat ya' aach jich bui, jix xijai na jaroi' pu ti'ya' na bhaankam mukia' gu jumai no'm bax mu'aam no't tu' bhaan cham am bua, ni ku cham iam xim gu'nguxi'ñdha' sia kut gu' tii mi' pui' jii jax na tu aagix ka'. Siamri chi tii am jum gu'nguxi'ñdha' palhiip no'x io'm jir jix bhai'kam gu jaroi', gu' chi ba' pik no' gi-ilhim jix buam tomaat. 8 Gu' matgim gu Dios ja'pji nat xich joi'mdak jich chii sia kuch giilhim kax u'ua'tulhdhix. Tii' nat mooch a'mkam muu guch Xoi'kam sia pu chu'm jix u'ua'tulhdhix kam. 9 Gu' ba' xib cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' ich buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ja'k tu duu. Ba' sia jano' cham tu' kach chulhiiña' ich na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiiña' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. 10 Ba' nat gu' diilh gu Dios pui' tu duu, nat gu'ch a'mkam muu gu Maraa'n nach aach buiñor jix bhai' bi'ya', sia kuch jir ki'darga'n kat nach jix u'ua'tulhdhix, dhi' bhaan jix maati' na pu cham pai' dhuuk jup kach chulhiiñchuda' sia pik nar jax ka' git, dai nach gammijі pu buiñor bap tui'ka' ba'. 11 Ku gu' cham tu' ji nach ja'p pix gammijі buiñor jup tui'ka' gu Dios, gu' ja'pji nach buiñor jix bhai'ch chaat ka' bhaankam gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, na chich gu' bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ji bii buiñor gu Dios.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Adaan gio guch Xoi'kam

12 Ja'pni moom duu jano' nat gu Adaan bɨɨpɨ' ya' ai dhi oi'ñga'n bhaan nat ba' gatuuk guch Xoi'kam ya'p ba ai. Gu Adaan nat bɨɨpɨ' ya' do'ñcho gu Dios, dai dhi' bhaan ya jai'chdhɨr gu ua'tulhdhara' nat ba' bhaan ji jii gu muuki', bɨɨx ba' gu ja'tkam bhai' ga'm pu ja daam jimiidha' ɨp, nam gu' pui'p bam ua'tulhi'ñdha' nat jax jum ua'tulh gu Adaan. 13 Pu bax jai'ch ka' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'ñga'n nat chakui jai'chdhɨrɨk na jax ja'k tu aagix ka' gui' nat Moisees tu ua'na, ba' cham tu' mat ka' am gu ja'tkam nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'. 14 Gu' pɨx ji nam gu' sia ko'iidha' gui' nam pu'ñɨm ua'tulhi'ñdha' nat jax jum ua'tulhdhak gu Adaan, pu jano' dɨr jam ba' ga'm bhai' pu ko'iidha' nat dɨr jup muu gu Adaan, sia kut gu' mi' dhɨr jup ba tu ua'na ba' gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka'. Ba' nat jax ja'k tu jii gu Adaan, jum aa'nda' na jumai ya'p aaya' na maakam jup tu jimia'.

15 Ku gu' cham tu' ji nar ja'xbui' ɨp dhi' nat tu' bhaan xich joi'gɨlh gu Dios na jax gu ua'tulhdarga'n gu Adaan, na gu' nat jum ua'tulh jano' gu Adaan, mui' ja daam jii gu muuki', sia kut tɨi dai dhi'm ua'tulh. Matgɨm gu' gui' nat tu' bhaan xich joi'gɨlh gu Dios, jix io'm ji nar gɸ'p jum duukam, nat gu'x bhai' ba tu ja jii gu ja'tkam pui' mui' ɨp, daipu' dɨɨlh guch Xoi'kam nat bhaan jix bhai' tu ja jii. 16 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' na cham tu'r ja'xbui' ɨp nat jɨ'x jum ua'tulh gu Adaan gio nat jɨ'x jup xich joi'gɨlh gu Dios. Na gu' gu Adaan mu ja'k ja bhɨich gu ja'tkam nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', gu' ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, pui' ja'k jup tu duu na gu Dios pui' tɨ'ya' na bɨɨx ba uañchudhɨx ka' guch ua'tulhdhara' sia ku chich mui'kim bach ua'tulh. 17 Na gu' gu Adaan nat jum ua'tulh, bɨɨx ja daam jii gu ja'tkam gu muuki', sia kut gu' tɨi dɨɨlh gu Adaan jum ua'tulh. Ba' pu'ñɨ dai guch Xoi'kam ɨp nam bhaan bɨɨx jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios pui' pɨx, cham jum aa' nam tu' jax dhuñɨa'. Mi' dhɨr ba'p bax bhaai'n ka' nam bɨxchu'x bhai'm duukam bap tu buada'.

18 Ba' pui' nat jax jum ua'tulh gu Adaan nat ba' jai'chdhɨr nam pai'm tulhiiña' gu ja'tkam nam pui'p jum ua'tulhdha' nat jax jum ua'tulh gui', guch Xoi'kam jix bhai'p ja duu nat muu bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. Ba' bɨɨx cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhɨx ka' am, dai nax bhai' ba tu ja jimda'. 19 Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix bhai'x maatɨt kaaya': Gu Adaan cham tu' ka'm tɨi gu Dios nat jax tɨi tɨi'n na jax ja'k jix aa'. Pui' kut ba' bɨɨx ja daam jup jii gu ua'tulhdharga'n, na mɨt gu' mi' pui'p tu daa nat jax tu jii gui'. Ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, mi' pui' tu duu na jax jix aa' gu Dios, ba' bɨɨx pui'p ja duu nam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios.

20 Gu' ba' nat pai' dhuuk tu ua'na gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka', jix io'm gɸ' bhai' jim gɨ'ɨɨlh gu ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' nat jix io'm gɸ' bam gɨ'ɨɨlh gu ua'tulhdhara', ba matgir nat gu Dios jix io'm jup jum gɨ'ɨɨlh nat jix ja joi'gɨlh gu ja'tkam. 21 Ba' aañ joidham jix bhai' ba tuñ jim xib, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ chɨɨ bhaankam gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, pui' nat jax jich dhaam jup jii gu muuki' nar kuiñcha'n gu Adaan nat jum ua'tulh.

6

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na ja'p ji buusan nach ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'

1 ¿Jax japim ba' ɨlhdhat kɸɸñ jaaduñ nat gu Dios jix io'm xich joi'gɨlh nat pai' dhuuk jix io'm jum gɨ'ɨɨlh gu ua'tulhdhara'? ¿Panaas aa ba' kur am nach maa'n nach jax jich ua'tulhdhidha' na ba' gu Dios jix io'm jup gɨ'lhdhidha' na xich joi'gɨ'nda'? 2 Chaam tu' ji nar am nach kach ua'tulhdhidha', na gu' ja'p ji buusan nach aach ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara'. ¿Jax gi dhuip kar am nach pui buiñor jup tui'ñgɨda'? 3 ¿Ka' pim ji chakui maat aa na chich maa'n maa'nkam pɨx jup jich dhuu bɨɨma'n guch Xoi'kam na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' kɨ'n, gio na chich maap jup koi jano' na mɨt pai' dhuuk mua? 4 Jano' na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' kɨ'n, dhi' ja'p jir jum duukam na mɨt maap guch Xoi'kam much chua tɨ dɨ'n kɨr jano' na mɨt pai' dhuuk mua. Ba' na chich maap koi guch Xoi'kam, pu kai'ñkam maap koi chich nach ba' jai' pui'p duduadɨi giop baapmigia' nat jax jum duu gui'. Mi' dhɨr ba' pu'ñi bar jix kikɨi' ja'tkam ka' ich, jix bhai' ba tuch jimda' ɨp ba', na gu' guch Gɨ'kora' na bɨxchu'x bhaai' na joidham tu'm jup tu duñia', dua'ñ guch Xoi'kam.

5 Ba' no' chich gu' pu'ñi jai' bɨɨma'n jup koi guch Xoi'kam, dho pui' bɨɨma'n duduadɨk jup baapam jachich nat pai' dhuuk duadɨk bam gui'. 6 Ba' bax maat ich nat guch ua'tulhdhara' bɨɨx bhai' pup bii bɨɨma'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt na mɨt bhaan sissapa jano' na mɨt mua, ba' xib cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. 7 Na gu' gu jaroi' no' ba muukix tukgaram bhaan, cham tu' daam ka jimda' gu ua'tulhdhara'. 8 Ba' tɨ jɨɨgi'ñ ich na chich bɨɨma'n koi guch Xoi'kam jano' na mɨt mua, gio pui'p tɨ jɨɨgi'ñ ich na chich bɨɨma'n jup duduadɨk baapam jano' nat pai' dhuuk duadɨk bam mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. 9 Jix maat ich ɨp sia na guch Xoi'kam cham tu' giop ka mukia', nat gu' muukɨk duadɨk ba bam, na gu' gu muuki' cham bhaai' na jax dhui giop ka mu'aa'. 10 Nat gu' guch Xoi'kam pu daipu' maa'nnim

pɨx muu jich a'mkam nach jix u'ua'tulhdhix kat, pu cham jɨ'xkat pai' dhuuk ka mukia' ɨp gio, pu gammɨjɨ ba duaka' buiñor gu Dios jano' dɨr nat duadɨk giop bam. 11 Ba' pu'ñi ɨp aapi'm, tɨ jɨɨgi'ñdha' pim na pim ba ko'ɨix buiñor gu ua'tulhdhara', ba' dai gu Dios buiñor japim pɨx ba dudua, na pim gu' maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam.

12 Ja'p japim xi dhui ya' dɨr ja'p ja'k gu ua'tulhdhara' na ba' cham pui jam daam jup tui'ñgɨda' jam tutku' bhaan. Cha'pim tu'p jum buixi'ñdha' sia ku tɨi jam chian na pim jix buam jum duukam jup tu duñia', sia chi jax chu tatda' jam tutku' bhaan. 13 Cha'pim mi dadoo'ñchi'ñdha' gu jam tutku' gu ua'tulhdhara' na cham bɨɨx aixim bhaan pu tu buada' na jax ɨlhii'ñ, gu' ja'pji gu Dios na pim mui' xi dho'ñchidha' na ba' bhaan pu tu duñia' na jax jir jix bhai'm duukam. Na pimɨt gu' aapi'm ba koi buiñor gu ua'tulhdhara', ba' giop dudua pimɨt na pim ba' mi' dhɨr pui' ba tu duñia' na jax ja'k jix aa' dai gu Dios. 14 Mi' dhɨr dho gi ba' gu' cham tu' jam daam kap tui'ñgɨda' ji gu ua'tulhdhara', na gu' xi jam joi'mdat jam a'm ba tɨ nɨidhidha' gu Dios pui' pɨx, cham tu' na pim mi' pu tu duñiim na jax tu aagix.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na cham tu' ja daam kap tu'ii' gu ua'tulhdhara' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham Rooma kam

15 ¿Ka' gu' jax gi ja'k ɨlhdhat kǥǥ pim dhi' pui' na gu Dios pui' pɨx xich joi'mdat jich a'm ba tɨ nɨidhim, cham tu' na chich pu tu duu na jax tu aagix? ¿Ka' gu' pui' ɨlhdhat kǥǥ pim aa na cham jax bua siach chi ba'ch ua'tulhdhimɨk, kapbhai' na pui' pɨx xich joi'mdat jich a'm tɨ nɨidhim gu Dios? Chaam tu' ji nar pui'. 16 ¿Jax gix maat japim no't jaroi' tujuandam tugi'ñ kɨ'n mi' pai' ba ai buiñor gu jax chu'm gǥ'kam pui' pɨx cham ji namkidhat? ¿Cham aam aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax tɨɨdaidha' gu gǥ'kam tugi'ñ, na gu' pu kai'ñkam mi aaya'? Pu'ñi ɨp dho no' jaroi' buiñor jup tui'dhi' gu ua'tulhdhara', jum aa'nda' na mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa'nda', ku gu' dhi' mu ja'k bhɨichdha' ji na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' ba' no't jaroi buiñor jup ai gu Dios, pu kai'ñkam buiñor jup aaya' na mi' pui' jimia' na jax jup jix aa'. 17 Ba' aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim aapi'm dai gu Dios pɨx bar tujuandam tugi'ñ, joidham bɨɨx jam jujur kɨ'n japim mi' pui' jiim na jax jix aa', na pimɨt gu' pui' ja'k maat na mɨt jax jam aa'ñ, sia ku pim gu' bɨɨpɨ' dɨr giilhim kam tulhiiñdha' na pim jir tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara'. 18 Mi' dhɨr na pimɨt bubuakɨk na pim xir tujuandam tugi'ñ kat gu ua'tulhdhara', mi' ja'k japimɨt jup baap na pim pai' mi' pui' ba jiim ba' na jax jix aa' gu Dios. 19 Aañ tu ua'rgidhat bhaan tu a'ga na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n na pim ba'x maatɨt jiñ kaaya' nañ bhaan tu a'ga gu ii'mda' bhaan. Ba' pu'ñi na pimɨt jax dhuu na pimɨt do'ñchi gu jam tutku' gux buam jum duukam na pimɨt ba' bɨɨx aixim bhaan giilhim jum ua'tulh, pu'ñi pim jup do'ñchidha' gux bhai'm duukam na pim ba' mi' pui' ba jiimda' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, na pim jix u'uañ bap tui'ñgɨda' buiñor gui'.

20 Na pim pai' dhuuk kar tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara', chakui pim mi'p tui'ñgɨda' na pai' xib jix kɨɨ' ka'm ba jam nɨi'ñ gu Dios. 21 Pu cham tu' pimɨt mi chɨɨ na pim jax ja'k tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr na pim jum ua'tulhi'ñdha', dai na pim bhaan pɨx tɨi bax xɨ'ɨr ba' xib, na pim gu' mu ja'k sɨlh ba jiimɨt na pim pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha'. 22 Ba' xib na cham ka tu jam juantu'n gu ua'tulhdhara', dai na pim mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Dhi' dho gi gu' mi tɨgia' pim ji na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam, na pim gu'x u'uañ kɨ'n bap tui'ñgɨda' buiñor gu Dios, ba' gatuuk dai na pim buiñor ba aaya' na pim ba' pu gammɨjɨ buiñor bap tui'ka'. 23 Gu ua'tulhdhara' dai dhi' kɨ'n tu namki'ñ na mu ja'k bhɨichdha' gu jaroi' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Matgɨm gu' gu Dios baidhika' ji na buiñor bap tui'ka' gammɨjɨ na pai' joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' na bɨɨma'n maa'n maa'nkam bap jum duñia' guch Xoi'kam gui' na xib jir jich Gǥ'kam tuk.

7

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir jum duukam pui' na jax chu aagix

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix maat japim na jax kai'ñkam jix jai'ch ka' jax na tu aagix ka'. Ba' dhi' na jax tu aagix ka', daipu' na jɨ'x pɨx duaka' gu maa'nkam bhaan jup tui'ñgɨda', cham tu' na pui bhaan jup tui'ñgɨda' sia ku ba muukix. 2 Pui' na jax maa'n gu ubii no' tɨ bɨɨna' na gu'm aa'nda' na bɨɨma'n jup tui'ñgɨda' gu chio'ñ na jɨ'x duaka', na gu' pui' ja'k tu aagix. Ba' no't gu' jax dhuukat ma muu gu chio'ñ, gu ubii cham tu' kɨ'n ji bi'ya' buiñor gu chio'ñ gui' na ba mukia', mi' pɨx juugɨt aaya' gu' na jɨ'x tu aagix ka' nam maap jup tui'ñgɨda'. 3 Ba' no' gu' gu chio'ñ ka dua nat gu ubii jumai ba oi gu chio'ñ, dhi' pui' ja'k bam kai'chdha' na jax gui' nam jir ganai' pɨx ka'. Jɨɨ' ji no't gu' pu'ñi tu' bhaan ma muu gu chio'ñ, dho gi gu' cham jax bua ji siat ba' jumai ba oi.

4 Ba' pu'ñim duu pimɨt aapi'm jiñ jaaduñ, koi pimɨt bɨɨma'n guch Xoi'kam na ba' aapi'm mi' dhɨr cham jam daam kap tui'ñgɨda' pui' na jax tu aagix, na gu' ja'p ji buusandat na dhi'r jam bɨɨna' kat. Gu' ji na gu' mi' dhɨr na pimɨt giop dudua, jumai

ba oi pimɨt, na pim gu' guch Xoi'kam pɨx ja'k ba kaichu' gui' nat duadɨk giop bam koi'ñga'n tɨr dɨr. Ba' dhi' gu Dios pɨx nat pui' ja'k tu duu nach ba' pu'ñi ya' dɨr ja'p ja'k bar jix kɨkɨɨ' ja'tkam ka' buiñor, ba' dai nach mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa'. 5 Na gu' pui' na jax tu aagix ka', panaas kut dhi' ba'ch ñiñññich nach jix buam jum duukam jup tu duñɨa' na chich chakui bɨɨma'n ko'ɨɨk guch Xoi'kam. Dhi' ba' mu ja'k jich bhɨichdhatu'ndat panaas nach pai' gammɨji gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. 6 Gu' ji na chich gu' xib ba koi buiñor dhi' na jax tu aagix, ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. Dɨlhkob ja'k pɨx bap tu'ii' ich xib nach pai' dhɨr cham tu' bhaan jax jich aagɨt mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Dai nach pui' tu duñiim na jɨ'k jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, cham tu' na jax chu aagix na tu ua'ñɨx u'uan ta'm.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na chich jax ja'k duuk maat nach a'm jup tu'ii' gu ua'tulhdhara'

7 ¿Ja'p japim ɨlhdhat jiñ kɸɸ aañ jaaduñ na panaas ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ nar ua'tulhdhara' dhi' pui' na jɨ'k jax tu aagix? Chaam tu' ji matgɨm. Na gu' no' cham pai' jax tu aagix ka' gɨt, aañ xib pu cham mat ka' gɨt na tu' pui'm tɨɨtɨ' ua'tulhdhara'. Pui' na jax nañ pu cham mat ka' gɨt xib no'p jir ua'tulhdhara' nañ bɨɨx aixim ja'p pɨx bhax chu aa'nda' gu tu' no' gɨt chakui pui' ja'k tu aagix ka'. Gu' ji na gu' ja'pni tu ua'ñɨx: “Jir ua'tulhdhara' no'p gan ja'p pɨx bɨɨx aixim bhax chu aa' nap gɨt xi chu bia'ka' gu tu'.” 8 Gu' ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jim iatak na jɨ'k jax tu aagix bhai'ch dhaam ji jii, panaas ba' kut dɨɨlh gu ua'tulhdhara' pui' ja'k tu dai na jax ja'k tu aagix ka' na ba' dhi' bhaan jix bhai'ch bhɨɨya'. Na chich gu' dhi' ba' bhaan bhai' ji ñiñññia nach jax ja'k jich ua'tulhdha', mu ja'k jach ba' ba jiimɨt nach pai' gammɨji gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. Na gu' no' pu cham pai' jax tu aagix ka' gɨt, pu cham pai'x jai'ch ka' gɨt gu ua'tulhdhara'. 9 Nañ pai' dhuuk chakui mat ka' aañ na jax tu aagix ka', joidham jix bhai' tu jimda' iñ panaas, pu cham pai' bhaan jax jiñ aa'nda' iñ gu tu' ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' na ñich pai' dhuuk bhai' ji maat na jɨ'k jax tu aagix, panaas kut mi' dhɨr kia'pɨx bhai' ji jai'chdhɨr gu ua'tulhdhara', 10 ba' dai na mu ja'k bañ bhɨichdhatu' nañ pai' gammɨji mi' pup jiñ chulhiiñdha'. Na gu' dhi' na jɨ'k jax tu aagix, tɨi pu kai'ñkam tum ua'na nach mi' pui' jimia' na ba' mi' dhɨr jix bhai' ba tuch jimda', gu' ji na gu' ja'kbui' kat mu ja'k pɨx bach bhɨichdhatu' nach pai' gammɨji mi' pup jich chulhiiñdha'. 11 Gu' bak ji nat jax dhui pɨx bhaan jix bhai'ch bhɨi ji gu ua'tulhdhara' pui' na jɨ'k jax tu aagix, pui' kut ba' panaas dhi' mi' dhɨr mu ja'k jup jich bhɨich nach pai' gammɨji gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'.

12 Ku gu' tɨir jix uañ ji dhi' bɨix na jɨ'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. Bɨix jɨ'ma'n na jɨ'k jax tu aagix jir mi' pui' na jax jum kai'ch, jir jix kɨɨ'p jum duukam. 13 ¿Gu' ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa panaas jiñ jaaduñ na gux kɨɨ'p jum duukam ba' mu ja'k tɨ bhɨbhɨichu'n na pai'r tu tulhiiñara'? Chaam tu' ji matgɨm. Gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' na dhi' bhaan tɨ bhɨbhɨɨ na jɨ'k jax tu aagix, panaas ba' ku dhi' na jax ja'k tu aagix pui' ja'k tu bua, sia ku tɨir jix kɨɨ'p jum duukam. Gu' ji nat gu' dhi' bhaan jup matgir ba' nar jix buam jum duukam gui' na pui'm tɨɨtɨ' ua'tulhdhara', dɨɨlh maaxik jum kɨi.

14 Jix maat ich ɨp na pui' na jɨ'k jax tu aagix jir tɸ'kob kam, cham tu'r ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' aach nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p ji buusan nach ga'lhix buiñor gu ua'tulhdhara' na ba' mi' dhɨr jup tuch juantu'n nach jup tu buada' na tu'r jix buam jum duukam. 15 Aañ cham maatɨt na jax kai'ñkam pui' ja'k tuch jimda', na gu tu' no'ñ tɨi jax jix dhuñiim nañ jax jix aa'nda', cham jɨ'xdha'ñ mi' pu duñɨa', gui'ñ pɨx pui' ba duiñchu'nda' nañ tu' tɨi cham aa'nda' nañ pu duñɨa'. 16 Gu' ji na gu' nañ jix bhai' xiñ ga'nga nañ pu'ñi cham tu' mi' pu buada' gu tu' nañ tɨix aa'nda', dai gu tu' nañ cham aa'nda' nañ pui' ba tu duñɨa', dhi' bhaan jix maatɨ' nar jɨx bhai'm duukam pui' na jɨ'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. 17 Ba' cham tu' aañ nañ pui' tu buada' gu tu' nar jix buam jum duukam, gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui'ñ dhuiñchu'nda'. 18 Ba' bax maat iñ na guñ chuuku' ya' kam dhi oi'ñga'n cham tu'x kɨɨ'p jum duukam bhaan jup tui'dhi', gu ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'. Na gu' gu tu' no'ñ tɨix aa' nañ pu duñɨa', cham jañ jɨ'xdha' pu duñɨa'. 19 No'ñ tɨi pux chu duñiim na tu'r jix bhai'm duukam, dai gux buam jum duukam jañ pɨx pu tu duñɨa' nañ tu' tɨi cham pu duñiim ka'. 20 Gu' ba' no'ñ gu' aañ tɨi cham pu duñiim gu tu' nar jix buam jum duukam, dhi' bhaan jix maatɨ' na cham tu' aañ nañ jix buam jum duukam jup tu buada', gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui' ja'k jiñ dhuiñchu'nda'.

21 Jix bhai'x mat ka' iñ tɨi na cham jir am ka' gu tu' nañ pui' ba tu duñɨa', gu' pɨx ji na gu' panaas dai dhi'x bhaai'n ka' nañ pu tu duñɨa' na tu'r jix buam jum duukam ka', sia kuñ gu' aañ tɨi cham aa'. 22 Jiñ jur am bhaan aañ tɨ jɨɨgi'ñ nar am pui' na jɨ'k jax tu aagix, 23 gu' ji na gu' ja'p dɨr ja'k jiñ a'm jup baapak jumai na pui'ñ jurtu'n nañ cham mi' pui' jimmɨda'. Dhi' ba'r di' gu ua'tulhdhara' nañ

a'm jup tu'ii', panaas ku ja'p jiñ dhuuk na mu pai'ñ kuup nañ ba' cham mi' pui' jimia' na jax jir am.

24 Ja'p moox buam iam. ¿Jaroo ba' chiñ palhbuidha' nañ mu ja'k ba jim nañ pai' gammɨjɨ mi' pup jiñ chulhiiñdha'? ¿Jaroo ja'k jootsa' gu ua'tulhdhara' nañ dhaam jup tu'ii'? Na gu' aañ cham bhaai' nañ dɨɨlh ja'k jootsa'. 25 Dai dho gu Dios jix bhaai' na pu duñia', dhi' nañ jaroi' taxchaabgi'ñ aañ bhaankam gu G¢'kam jich Xoi'kam. Ba' sia kuñ tɨi tɨ jɨɨgi'ñ nar pui' na jɨ'k jax tu aagix buiñor gu Dios, guñ chuuku' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' iñ na jax jiñ jurtu'n gu ua'tulhdhara'.

8

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo nam guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham mi' pui' jiim na jax ja jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

1 Na gu' gui' nam jɨ'k buiñor bap tui'ñgɨda' guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka jiimda' am nam pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha', nam gu' cham tu' mi' pui' ka jiimda' na jax jix aa'nda' gu ja tutku', gu' ja'pji daipu' na jax pɨx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 2 Na gu' no'ch pu'ñi buiñor jup tui'ñgɨt guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', cham tu'ch dhaam kap tui'ñgɨda' gu ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jiimda' ich nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. 3 Gu Dios pui' ja'k ba tu duu gu' nat tu' cham jɨ'xdha' pu duu gui' na jax tu aagix nat Moisees tu ua'nak, cham bhaai'n ka' gu' na jax dhuich pataasa' guch chutku' bhaan nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n. Ba' gu Dios bhai' ma joot gu dɨɨlh Maraa'n pu chu'm jup xi dhuuk na jax chu'm gu ya' kam maa'nkam dhi oi'ñga'n ta'm nat ba' ya' muu jich a'mkam nach jix ua'tulhdhix, pu'ñi dhuuk ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii' xib guch ua'tulhdhara'. 4 Gio pu kai'ñkam pui' ja'k duu ɨp na ba' pui' ja'k dui bax bhaai'n ka' nach mi' pui' ba jimia' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, nach gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa'nda' dhich chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, gu' ja'pji na jax ja'k jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

5 Na gu' gui' nam pui mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jix aa'nda' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan jix buam jum aa'nda'. Gu' ba' gui' nam mi' pui' jiimda' na jax jup ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na cham maax, dai gu tu' na cham maax jam bhaan jix buam jup jum aa'nda'. 6 Gio gu' gu jaroi' nax buam jum aa'ntugɨt gaagidha' na jax jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' joidham jix bhai' tu jimia', na gu' buiñor ja'k aaya' gu Dios na pai' joidham jix bhai' tu tatda'. Gu' cham ji gui' na dai bhaan jix buam jum aa'nda' gu ya' kam dhi oi'ñga'n na tu'x maax, na jax jurtu'nka' gu tukga'n, dai gu' na mu ja'k bhɨɨya' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 7 Gio gu' gui' nam pu'ñi dai bhaan jix buam jum aa'nda' na jax ja jurtu'nka' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nam jix bhaamki'ñdha' gu Dios, na gu' cham bhaai'n ka' nam jax dhui mi' pui' jimia' na jax tu aagix buiñor, gio gu' cham jɨ'xkat mi' pui' jimia' am sia pɨk jax ka' gɨt. 8 Ba' cham jɨ'xkat ja kɨɨgalhdha' gu Dios gui' nam pu'ñi daix buam jum aa'ntugɨt gaagidha' na jax ja jurtu'nka' gu dɨɨlh ja tutku', na gu' dai gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch ka' nam jix kɨɨgalhi'ñdha'.

9 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' pim na jax jam jurtu'n gu jam tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji dai na jax pɨx jam jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, gui' dho ji no' sɨlhkam jam a'm jup tui'dhi'. Na gu' gu jaroi' no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, cham tu' bhaan jup tui'ñgɨda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. 10 Gu' ji no' gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, dho gi gu' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' ji na bhaan tajaañix ka' gu sɨlhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Gio dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nat gu Dios mi' dhɨr ba baabu na pai' bhaan kap tui'ñgɨt gui' na dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha' na pu tu duñiidha' na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum bua. Sia dhi' bhaan jup jix maatɨ' ka' nat gu Dios buiñor jix bhai' ba bii, ba' cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha', na gu' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n. 11 Gu' ba' no' gu' sɨlhkam jam a'm tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, nat jich Xoi'kam gio dua'ñdhak jup bamii' mu dɨr koi'ñga'n tɨr, dhi' jɨ' Dios nat bamii' guch Xoi'kam, jai' tutku' jam makia' na pim ba' cham tu' pui' ka tu jimda' na jax bɨɨpɨ' dɨr, sia ku gu' pui' na jax bar ya' kam dhi oi'ñga'n. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pɨx jai' jam pataaxdha' dhi' na jam a'm ba tajaañix.

12 Ba' pu'ñi pɨx aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'm jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, cham tu' na jax jich jurtu'nka' guch chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. 13 Na gu' no' pim aapi'm mi' pui' jiim na jax jam jurtu'nka' gu jam tutku', mu ja'k bhɨɨya' pim na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' cham ji no' pim gu' mi' pui' jiim na jax pɨx jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, na gu' dai na pim buiñor jimia' gu Dios na pai' joidham jix bhai' ba tu

jam jimda'. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' na pim mu'aa' gux ua'tulhdhix kam jam tuuku' na pim bhaan kap tui'ñgɨda' bɨɨpɨ' dɨr.

14 Ba' gui' nam pu'ñɨ mi' pui' jiimda' na jax pɨx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, dhi' pui'm tɨɨtɨ'nda' am nam jir maamra'n gu Dios. 15 Ba' cha'pim jix chotdonɨt mi' pui' jiimda' na jax jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Na gu' dhi' cham tu'r di' gux buam jum duukam na ja'p pɨx tu jam juantu'n na ba' mi' dhɨr cham bhai' ka tu jam jimia', gu' matgɨm dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ba jam duu ji na pim jir maamra'n ka' gu Dios. Dhi' pɨx jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'nka' nach ba' gu Dios pui' iimda' nar jich Gɨ'kora'. 16 Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' maap jum dagia' am gu dɨɨlh jich ii'mda', ba' maa'n ñɨ'ook xip dui am mi' dhɨr pui' ba tɨ'ya' nach aach jir maamra'n gu Dios. 17 Gu' ba' no'ch mi' dhɨr pu'ñɨ bar maamra'n gu Dios, dho dai nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' Dios dɨɨlh jich iimchux. Ba' dhi' na tu'ch a'm bi'ya', maap jich a'm ji bi'ya' gook dɨt guch Xoi'kam, ku gu' no' chich ja'xbui' pui'p jich chulhii ji nat jax jum tulhii guch Xoi'kam, ba' mi' dhɨr dai nach buiñor ba aaya' na pai' joidham jix chu abhaar.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na cham jax bua sia kuch jich chulhiiñ xib

18 Aañ ja'pni ɨlhii'ñ, na cham tu' ja'xbui'p jir gɸ' dhi tulhiiñara' na jax gui' nach tu' tɨgia' gatuuk na joidham jix abhaar. Aañ jiñ bui jir cham tu' dhi tulhiiñara'. 19 Na gu' nat jɨ'k tu'p tu duu gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan, tɨi tɨ nɨɨra am na gɨt bam aaya' gui' gu tanoolh na pai' dhuuk gu Dios dɨɨlh ba tu aa'nda' nam jir jaroi' dha' gu maamra'n. 20 Cham tu' pui' ja'k tu'm tu bii gu' nat jax pɨk kai'ñkam tɨip tu duu gu Dios gui' na tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. Ku gu' cham tu' ji nat dɨɨlh pui' ja'k tu bii, gu' ja'pji gu Dios nat dɨɨlh pui' ja'k jix aa, ba' kapup jix bhaai' na jax dhui gio pui' ja'k jup tu bi'ya' nat jax pɨk kai'ñkam jup tu duu gu Dios. 21 Na gu' gu Dios pɨx dɨɨlh pui' ja'k tu duñia' na jax ja'k gio pu chu'm jup tu bi'ya' nat jax pɨk kai'ñkam jup tu duu, na gio tu'p bax chu bhaai'n ka', cham tu' na gatuuk cham pai' tu matgilhia'. Na gu' xib bhaan jup tu'ii' gu tulhiiñara' dhi' nat jɨ'k tu'p tu duu gu Dios. Ba' gu Dios pɨx dɨɨlh giox joi'mdaip ja tɨɨgɨix bhai' ja duñia', pui' ɨp na jax jix joi'mdat ja palhbui'ñ gui' na maamra'n ba ja ɨlhii'ñ. 22 Jix maat ich na giilhim tulhiiñara' tɨr jup tu tui'dhi' dhi' bɨɨx nat jɨ'k tu'p tu duu gu Dios ya' dhi oi'ñga'n, tɨix ko'kom tum bua ja'p na jax maa'n gu ubii no' bax chɨɨgim gu alhii nax ko'kom jum buada'. 23 Ba' pu'ñɨp suan ich aach jich ii'mda' ɨr bhaan, nach gu' pui'p jich chulhiiñ na jax gui' nat tu'p tu duu gu Dios, sia ku gu'ch a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bɨɨpɨ' bach onbai' gu Dios na ba' dhi' bhaan jich onbai'ñdha' ɨp gu gɸ'p jum duukam gatuuk. Gio no' ba pataaxix guch chutku', mi' dhɨr dai nach tu' sɨlhkam bar maamra'n ka' gu Dios, nach gu' cham tu'x buam jum duukam kap tu buada'. 24 Ba' dhi' pu'ñɨ nach tɨ nɨɨra nach jich dhuñia', dhi' bhaan cham mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. Aapi'm jix maat na gu tu' no'ch nɨɨra, cham tu' ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nach bia'ka' gu tu', piam kuch mi' pai' nɨɨdhat jup kai'chdha', gu' ja'pji cham tu' ji nach nɨɨ'ñdha', pui' kuch ba' tɨ nɨɨrda' pɨx. 25 Ba' dhi' nach tu' nɨɨra xib, cham tu' bia' ich ni kuch nɨɨ'ñ. Sɨlh pɨx nach tɨ nɨɨra na pai' dhuuk pui' tum duñia', ba' gammɨjɨ jich a'm jum aa' nach tɨ nɨɨrda' cham ɨɨkix kam.

26 Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jich palhbui'ñdha' ɨp gu tu' no'ch cham am buatu' piam kuch cham maat. Na gu' no'ch cham maatɨt tu daan buiñor gu Dios na jax ja'k jum aa' nach buiñor tu daanda', gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mi' dhɨr pui' soi' tɨtdada' gu Dios jich a'mkam, dai na cham tu' ñɨ'ook kɨ'n ja'p nach jax kai'chdha' aach. 27 Na gu' gu Dios dɨɨlh jix maatɨt kɸɸkɸ' na jax kai'ñkam jup tɨtdada', na gu' gu Dios siax mat ka' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam ja jujur am bhaan. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' pɨx tɨtdada' gu Dios no'x aa' na pui' tu duñia' nam jax tɨtdada' gui' nam buiñor jup tui'ñgɨda'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na cham jɨ'xkat jax jich dhooda' gu tu' aach nach buiñor tɨ jɨɨgɨ'ñ guch Xoi'kam

28 Jix maat ich na gu Dios pɨx jup tu duiñchu'nda' na ba' joidham jix bhai' tu ja jimda' gui' nam buiñor tu daanda', gui' nat jɨ'k ja a'm tɨ tɨɨ nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. 29 Pu bɨjɨk dɨr bax maat gu Dios nam jɨ'k buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' gu ja'tkam, ba' pu jano' dɨr pui' pu tɨɨ ɨp nam pui'p jir tu'm ka' na jax gu Maraa'n. Ja'p ji buusnia' nam jir jajaa'nni'ñ ka', dai na gu Maraa'n jir bɨɨpɨ' kam ka'. 30 Ba' pui' nat jax tɨi bɨjɨk gu Dios nam jir pu chu'm ka' ɨp na jax gu Maraa'n, xib dai nat pui' ba ja duu nat jax tɨi. Ba' nat pui' xi ja dunaak, pui' ja'k tu duu ɨp nam jax ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor. Ba' na mɨt jix bhai' ba bii buiñor, dai nat pui' ba tɨi ɨp nam buiñor aaya' na pai' dhɨr jix io'm jir gɸ'kam nax chu abhaar.

31 Dho jaiñ, ¿jax ba'r jum duukam jiñ jaaduñ dhi' pui'? Dho nach palhbui'ñ dho gu Dios xich joi'mdat bɨɨx aixim bhaan, jich a'm tɨ nɨidhim. Ba' cham jɨ'xkat jax jich

dhooda' sia chi jaroi' tɨi xich bhaamki'ñ.
32 Nat gu' gu Dios cham tu' xich dhai' gu
Maraa'n, gu' ja'pji nat cham jax ji chɨ'ɨɨk tu
maa nat ba' ya'ch a'mkam muu na ba' mi'
dhɨr jix bhai' ba tuch jimda' pu'ñi. Gu' ba'
nat cham jich dhai' gu Maraa'n, dhi' bhaan
jix maatɨ' ɨp na bɨxchu'ch a'm jup tu tu'ii'
bɨɨma'n gu Maraa'n. 33 Gio cham jɨ'xdha'
jaroi' pui' ka ja tɨɨda' nam jix u'ua'tulhdhix
gui' nat Dios dɨɨlh ja a'm ba tɨ tɨɨ, nat gu'
dɨɨlh gu Dios pui' ba tɨi nam cham tu' bhaan
kax u'ua'tulhdhix. 34 Ni ku cham jɨ'xkat
jaroi' jax tɨ'ya' nam mu ja'k jiim nam pai'
gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Jax dhui
nat gu' mi' dhɨr bach boosolh guch Xoi'kam
nat muu jich a'mkam, gioch a'mkam duadɨk
bam ɨp. Xib sonpan daa gu Dios kɨɨ'n dɨr ja'k,
ba' bhai' dhɨr soi' tɨtdatu' xib jich a'mkam.
35 ¿Tu' pim ɨlhii'ñ jiñ jaaduñ na mi' dhɨr kach
boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba tɨ
nɨidhim guch Xoi'kam? ¿Gu tulhiiñara' aa?
¿Ka' gux xijaim jum aa'ndam aa? ¿Ka' no'm
jich gɨb aa gui' nam xich bhaamki'ñdha'?
¿Ka' gu bhiogi' aa? ¿Ka' no'ch cham ka bia'
aa nach tu'ch chɨi'dha'? ¿Ka' no'ch muuki'
chɨr bap tui'dhi' aa? ¿Ka' dɨɨlh aa gu muuki'?
36 Na gu' pui' tu ua'ñix mi' na mɨt pai' tu
ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, jup jum kai'ch:

Bɨɨx pɨx ba xich koodak am gu ja'tkam nach
jum bui tɨ jɨɨgi'ñ aapi' Dios,
ja'p tu'ii' ich panaas na jax gu kakasnir no'm
amuub ba ja tuttu nam pai'm koo'n.

37 Matgɨm chaam tu' ji na tu'ch dhaam jup
tu'ii'. Ja'kbui'ch ja daam jup tu'ii' ji dhi'
bɨɨx na jɨ'k jir jix buam tum duu'nkam, nat
gu'ch palhbui guch Xoi'kam xich joi'mdak
nach ba' pu'ñi ja daam jimia'. 38 Ba' cham
jɨ'xkat tu' mi' dhɨr kach boosga' na pai' xich
joi'mdat jich a'm ba tɨ nɨidhim gu Dios, sia
chi moo tu' muuki' ka' gɨt, piam gu tu' na du-
aka', nix chu' gu noonbi'ñ gu Dios, nix chu'
gu tu' nam tu dudua i'ii'mda' bhaan nam tɨi
bɨɨx aixim jix bhaai' nam pu tu duñia' nam
dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha', nix chu' gu tu' na xib jix
maax, nix chu' gu tu' na gatuuk tu maaxil-
hia', 39 nix chu' gu tu' na tɸ'kob ja'k jix chu
jai'ch, nix chu' gu tu' na tuukab ja'k jup jix
chu jai'ch, nix chu' dho moo gu tu' na Dios
jup jir duñiɨ'ñ ku cham bhaai' na jax dhui
mi' dhɨr jich boosga', na pai' xich joi'mdat
jich a'm ba tɨ nɨidhim gu Dios bhaankam
guch Xoi'kam nar jich Gɸ'kam tuk, na gu'
guch Xoi'kam pɨx bhaan jix maatɨ' na xich
joi'mdat jich a'm tɨ nɨi'ñ gu Dios.

9

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat gu Dios ja a'm tɨ tɨɨ gu Israel kam ja'tkam

1 Ba' aañ ja'pni xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ,
sɨlhkam pui' tu tatda' nañ jax jam tɨɨda',
cham tu' nañ jam iatgidha', nañ gu' aañ
sɨlhkam tu a'ga nañ tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch
Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda'ñ mattu'n nañ jax ja'k sɨlhkam tu
a'gada'. 2 Ja'pniñ xi jam tɨɨdam: Aañ
gammɨjɨ tɨix buam jiñ aa'nda'ñ jur am
bhaan, panaas kuñ gammɨjɨ pɨx dhi' bhaan
jix ka'ook ka'. 3 Pui'ñ aa'nda' iñ gu' nañ
ja a'mkam jiñ chulhiiña' guñ jaaduñ nach
maap jir jich oi'dhagɨm, no' gɨt pu'ñi ja'k
iam cham mu ja'k ka jiimda' am nam pai'
gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', siat chi
moo pu cham tu' kɨ'n jiñ palhbui guch
Xoi'kam. 4 Jir pu chu'm am ɨp gu' na jax aañ,
maa'n nach jax pɨx jir Israel kam ja'tkam
gui' nat Dios pui' ja duu nam jir maamra'n
ka'. Dhi Israel kam ja'tkam, joidham jix
abhaar kɨ'n ja buim mamxidhimɨk gu Dios,
ja aa'ñdhak ba' na jax ja'k tu tui'ka' ja bui
gio na jax ja'k tu aagix ka', gui' nat ba'
Moisees ba tu ua'na, gio ba' nam jax ja'k tu't
tu daanda' buiñor, gio ba' nat bɨxchu' tu ja
iimchuxdhak na gatuuk tu ja makia'. 5 Dhi
Israel kam ja'tkam jir bopxi'ñ am gu bɨjɨk
dɨr kam jich bopxi nam pui'p jir Israel kam
ja'tkam kat. Ba' dhi Israel kam ja'tkam ja
bui dhɨr jai'chdhɨr guch Xoi'kam, pui'p jir
Israel kam ba' tuuku' bhaan. Dhi'r di' pɨx
gu Dios gui' nat jup tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x
chu jai'ch, pui' ku ba' dai gui'x bhai' nach
gammɨjɨ buiñor tu daanda', iam gɨt jach moo
pui' pu duiñchu'nda' gammɨjɨ.

6 Ku gu' cham tu' ji nach jax jich aa'nda'
na gu Dios ba' cham pui' tu duiñchu' nat jax
ja tɨɨdak guch bopxi kat, gu' ja'pji nam gu'
cham tu' sɨlhkam bɨɨx jir Israel kam ja'tkam,
sia kum jai' dhɨt pui' tɨim ɨlhii'ñ. 7 Na gu'
cham tu' sɨlhkam bɨɨx jir bopxi'ñ am gu
Abraam gui' nat jɨ'k tɨi tu bopxicha, na gu'p
tɨtda gu Dios gu Abraam: “Bhaan dɨr gum
mar Isaak jap mui' tu bopxicha'.” 8 Ba' dhi'
ja'pnir jum duukam, na gu Dios tu' sɨlhkam
bopxi'ñ ja ɨlhii'ñdha' gui' nam pui'p tu jimda'
nat jax tu jii dɨɨlh gu Abraam, cham tu' gu
jaroi' na ja'p pɨx pui'm ɨlhii'ñdha'. Ja'p ji
buusanda' gu' nam mi' dhɨr maaxilhia' na
pai' gu Isaak nat jax tɨɨdak dɨɨlh gu Dios gu
Abraam. 9 Gio ja'pnip tɨi'n jano' gu Dios
gu Abraam: “Gamai' ja'kia'nniñ moo gio ya
ja'p jup ba oirɨ, ampɨk maa'n ba tɨgia' gu
alhii gum bɨɨna' Saara.”

10 Gio mi' dhɨr gatuuk pui'p jum duu ɨp na
mɨt gook maaxir gu maamra'n gu Rebeeka,
daipu' dɨɨlh jir ja taat ka' gu' tɨi guch boxii
Isaak. 11-13 Ba' pu bɨɨpɨ' dɨr ba aagi'ñ gu
Dios gu Rebeeka nam jax jir tu'm ka' gu
maamra'n gatuuk, nat gu' pu pui' ja'k ba tu
duu dɨɨlh gu Dios, sia ku mɨt chakui maaxir
gu maamra'n, ni ku mɨt chakui tu'x buam
jum duukam jup tu dunaak, piam ku gu' gu
tu'x bhai'm duukam. Jup tɨtda gu Rebeeka:
“Gum mar gui' na bɨɨpɨ' maaxilhia', bɨtaa'n ji
bi'ya', ba' gui' na gatuuk maaxilhia', tɸ'kob

ji bi'ya'." Ba' ja'p ja'k iam na iam pix pui'p tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: "Aañ dai gu Jakob jix joi'mdak tii, gu Esauu ba' cham." Ba' dhi' bhaan pup jix maati' na gu Dios pui' duñia' gu jaroi' na diilh jax ilhii'ñdha', siatti tu'x buam jum duukam jup tu duu piam ku gu' cham.

14 ¿Gu' dhi' bhaan jach ba' pui' kai'chdha' aa na gu Dios cham tu' mi' pui' tu duiñchu' nat jax ti'iik bijik? Chaam tu' ji matgim. 15 Jax dhui nat gu' gu Dios pui' pu tiidak ip gu Moisees bijik, jup xi chiidak: "Jix joi'mdat tigia' iñ gu jaroi' nañ ilhii'ñdha'. Jix bhai' duñia' iñ ip gu jaroi' nañ diilh ilhdha'." 16 Dho jaiñ, gu jaroi' bak na diilh ilhii'ñdha' gu Dios nax joi'mdai tiigiix bhai' duñia', gu' pur cham tu' ka' ji gu jaroi' sia ku tii biix aixim jix bhai' tu bua, na jax ja'k tii xi ilhii'ñdha' na git jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, na ba' git mi' dhir bax joi'mda'. 17 Na gu'p jum kai'ch ip maa'n kap na tu ua'ñix na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap titda gu Dios gui' nax io'm jir gɇ'kam ka' Ejipto: "Aañ pu kai'ñkam jix io'm gɇ'kam ki'n jum dai ya' Ejipto, nap ba' aap jiñ a'mkam bhaan matgilhia' ja bui biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nañ jax jir gɇ'kam, na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia' nañ diilh jax ilhii'ñdha'." 18 Ba' dhi' bhaan jix maati' na gu Dios jix joi'mdai tigia' gu jaroi' na diilh ilhii'ñdha', gio ba'x bhaai' ip na pui' duñia' gu jaroi' na ilhii'ñdha' na kabkada' gu juraa'n.

19 Gu' ba' no' gu' maadit aapi'm jax kai'ch jiñ jaaduñ: "¿Gu' jax ji ba' ku ba' gu Dios bhach kusbi'ñ nach pui'x u'ua'tulhdhix, na gu' pui' cham bhaai' nach tu' bhaan jax chiida', daipu' na diilh jax ilhii'ñ pix na pu tu duñia'?" 20 ¿Gu' aap ba'p jir tu'p tu'm da' kup ba'p tikkada' gu Dios na jax kai'ñkam pui' tu bua, nap gu' cham jir jupaabkamu'n? Jir jup duñii'ñ ap pix gu'. Paa pim gi duuk kɇɇ gu bhi'ñ ja'aa na jax titda gui' nat jup duu: "¿Jax ku pich ba' pu chu'm jup jiñ dhuu?" 21 Gu' matgim daipu' ji gui' na jaja'p tu buada' nax mat ka' na jax chu'm jup ja duñia'. Diilh bhiirai gu bhi'ñ da'munai pu chu'm jup ja duñia' na jax chu'm ilhdha', siat chip ja duu gu i'lhich jaja' gui' na gampai' tu'm ka', piam ku gu' gui' nax kikii' pa' ka', piam ku gu' gui' nax io'm jix kikii' ka'.

22 Ba' gu Dios pu'ñi ip, pu pui' ja'k duu bijik nam jum tulhiiña' gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', tu dai ba' na pai' dhuuk pik jum aaya' nam jum tulhiiña' na ba' dhi' bhaan matgilhia' na jax jir gɇ'kam. 23 Ba' pui'p tu dai ip na pai' dhuuk jup jich aagi'ñdha' na xich joi'mdat jich a'm ti ni'ñ aach nach ji'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa', nat puch a'm ti tii ip bijik dir nach buiñor aaya'. 24 Ba' gui' nach ji'k pu'ñi buiñor aaya' gu Dios, gu Dios diilh ji'k pix mi' dhir jich boosolh ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ji'k ja bui dhir ip gui' nam cham jir Israel kam. 25 Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Oseas bhaankamu'n gu Dios:

Gui' nam cham jir jiñ ja'tkam tuk,
aañ pui' ja duñia' nam bar jiñ ja'tkam tuk ka'.
Gio gui' nañ cham ja da'dat,
bax ja da'da' iñ.

26 Ba' palhiip iam ja'p ja'k dhi' ka'm pix dhi u'uan jup jum kai'ch ip:

Aapi'm na pim cham jir jiñ ja'tkam tuk,
maamra'n gu Dios duakam japim bar jum tiitgidam ka'.

27 Ba' gu Isaiiyas na bhaan tu a'ga ip gu Israel kam ja'tkam, jup kai'ch: "Sia kum ja'p pix tu'ii' gu Israel kam ja'tkam na jax gu o'ya na mu ja'p katka' gɇ' suudai' jugii'ñ, ji'k pix jam jimia' buiñor gu Dios, cham tu' biix, 28 jano' na pai' dhuuk cham xiim pui' tu duñia' gu Dios na ji'x oi'ñga'n nat jax ti'iik bijik." 29 Na gu' ja'p ja'k iam ja'pnip kai'ch ip gu Isaiiyas:

No' git gu Dios gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' cham jich bopxichu'nda' git,
xib jach git ja'p ba tui'ñgida' na jax gu Sodooma kam kat ja'tkam gio gu Gomorra kam.

30 ¿Jax ba' kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' pui'? Dho na gu' gu Dios pu'ñix kikii' ja'tkam ba ja tigia' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka', dai pix no' mit tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñ soi'm ilhdhak, sia kum gu' tii cham tu' ga'nga nam jax ja'k duix bhai' ji bi'ya' git buiñor gui'. 31 Ba' gu Israel kam ja'tkam nam tii mi' pui' jiim na ji'k jax tu aagix, nam ja'p jum aa' nam git pu'ñi ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ja'kbui' kat gampai' ji bii mit. Cham tu'x kikii' ja'tkam ja tii gu Dios. 32 ¿Jax ba'r jum duukam chi? Dho nam gu' cham tu' soi'm ilhdhat buiñor ti jiigi'ñdha' gu Dios, daipu' gu tu' nam jax buada' nam bhaan gɇ'gɇ'rkam jum taat ka'. Ja'p ji buus ba' na mit dhi' bhaan jutbuk ia'ri, ja'p na tu' jodai no' ñich bhaan jutbuk ia. 33 Pui'm kai'ch ji gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga dhi' na pui' ji buusan na gu jodai, jup jum kai'ch:

Maa'n jañ mi' ja daaxdha' gu jodai gu Sion oi'ñkam nam ba' dhi' bhaan jutbui ia'lhia'.
Ba' gu jaroi' na bhaan bam machia' dhi jodai,
cham tu' bhaan jum xi'irbo' gatuuk.

10

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu Israel kam ja'tkam gio gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tiix aa' nam git gu Israel kam ja'tkam cham

mu ja'k bhɨiya' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', tɨi ja a'mkam pui' ja'k tu daañchu'nda' iñ buiñor gu Dios. 2 Jix maat iñ aañ nam gu Israel kam ja'tkam tɨix aa' nam gɨt mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios, dai ji nam gu' cham maat na jax pɨk ja'k jum aa' nam mi' pui' jiimda'. 3 Cham tɨ jɨigi'ñ am gu' na gu Dios pɨx dɨilh nax kɨi' maa'nkam tɨgia' gu jaroi', cham tu' na dɨilh jix kɨi' maa'nkam jum ɨlhii'ñdha' nam jax tu jim dɨilh. Dhi' bhaan ba' cham tu' mi' pui' jiim am buiñor gu Dios na jax pɨk ja'k jum aa' nam mi' pui' jiimda'. 4 Na gu' pui' na jɨ'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, mi' bhaan ji juu buiñor guch Xoi'kam. Pui' ku ba' gu jaroi' no' buiñor ba tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba ɨlhdha' nar jix kɨi' maa'nkam ka'.

5 Jano' nat gu Moisees tu ua'nak na jɨ'k jax tu aagix, ja'pni ja'k jup xi chu ua'na: "Gu jaroi' na mi' pui' jimia' dhi' na jɨ'k jax ba tu aagix, dhi' buiñor jimia' gu Dios." 6-8 Ba' ja'p ja'k iam nat dhi' pɨx Moisees jup tu ua'nak, tu aa' ɨp nam sɨlh pɨx buiñor tɨ jɨi'ñdha' gu Dios nam ba' buiñor jimia', na gu' pu'ñi ja'k cham pɨk xijai. Na gu' cham jum aa' kia' nam jax jum aa'nda': Jix xijai na jaroi' mu tɨsdia'x dhaam na ba' tɨgia' gu Dios, piam ku gu' mɨjɨmmɨ pai' nam jum jumpa'n gu ja i'ɨi'mda' gu koi'ñga'n na ba' mu ja'k tɨgia' no' ampɨk mu ja'k oirɨ. Matgɨm gu' ja'pji sap ja a'm nap tu'ii' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja chiichiñ am gio ja jujur am. Ba' xib dhi' pu'ñi ɨp, gu jaroi' no't ja'p pɨx soi'm ɨlhdhak buiñor ba tɨ jɨi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba tɨgia' na dhi'r jix kɨi' maa'nkam ka'. Cham jum aa' nax xijaim ɨlhii'ñdha', no' gu' jax jum aa': "Jix xijai nañ mu tɨsdia'x dhaam nañ ba' tɨgia' guch Xoi'kam, piam ku gu' mu ja'k nam pai'm jumpa'n gu ja i'ɨi'mda' gu koi'ñga'n no' ampɨk mu ja'k oirɨ." Gu' ja'pji na gu' na jax bam kai'ch nach a'm jup tu'ii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nach jax chu'm bhaan tu a'ga aach. Pui' ja tɨtdaim ich gu' gu ja'tkam nax bhaai' nam soi'm ɨlhdhai buiñor ba tɨ jɨi'ñdha' guch Xoi'kam, pui' pɨx, cham tu' nam aa' nam tu' pɨk jax dhuñia'. 9 Na' gu' daipu' no' jaroi' dɨilh chiñii'ñ kɨ'n pui' ba kai'ch na guch Xoi'kam jir Gɸ'kam, gio na bɨix juraa'n kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ nat gu Dios pɨx dua'ñdhak giop bamii' mu dɨr koi'ñga'n tɨr, cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhii'ñdha'. 10 Na gu' no'ch bɨix jich jur kɨ'n buiñor ba tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam, gio no'ch dɨilh jich chiñ kɨ'n pui' ba kai'ch nar Gɸ'kam, gu Dios jix kɨkɨi' ja'tkam bach chɨgia', ba' cham tu' mu ja'k ka jiimda' ich nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'.

11 Jup jum kai'ch gu' maa'n kap mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: "Gu Dios pɨx dɨilh pui' tu duñia' nam cham tu' bhaan jum xi'ɨ'rbo' gui' nam tu' sɨlhkam soi'm ɨlhdhai buiñor tɨ jɨi'ñdha'." 12 Ba' dhi' bɨix pɨx ja aagɨt jup kai'ch gu ja'tkam sia nar jaroi', cham jax bua no'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Bɨix pɨx jir ja Dios tuk gu' gu Dios nam jɨ'k jix jai'ch gu ja'tkam, ba' gɸ' makia' gu tu' gu jaroi' no' soi'm ɨlhdhat taan. 13 Na gu' ja'pnip jum kai'ch maakam ja'k na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: "Gui' nam jɨ'k soi'm ɨlhdhat buiñor ba tu daanda' gu Dios, gui' dɨilh mi' dhɨr ba ja boosga' nam pai' mu ja'k jiim nam gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'." 14 ¿Gu' pɨx ji na gu' jax jam dui soi'm ɨlhdhaip tu dañia' buiñor gu Dios no'm gu' cham buiñor tɨ jɨigi'ñ? ¿Gio jax jam dui buiñor jup tɨ jɨi'ñdha' no'm cham pai' pu chu'm tɸ kɸɸ na tum a'ga? ¿Gio jax jam dui pu chu'm jup tɨ kaaya' no' pu cham jaroi' pu chu'm tu ja a'gi'ñ? 15 ¿Gio jax dhuip jai'chdhɨlhia' gu jaroi' na pu chu'm tu ja a'gidha' no' gu' gu Dios cham jaroi' pu chu'm kɨ'n nai' jootos? Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: "ɨJa'p moo joidham jix bhai' tu tatda' no'm pai' dhɨr jiim gui' nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios!"

16 Gu' ji na gu' cham tu' nam moo bɨix kɸɸji mi' pui'p jimia' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak gu Isaiiyas bɨjɨk, jup jum kai'ch: "Aapi' Dios, cham jaroi' iam tɨ jɨi'ñdhak mi' pui' ba ji jii sia ku mɨt tɨi ba kai gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook." 17 Na gu'm aa' na bɨipɨ' kaaya' gu jaroi' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na ba' mi' dhɨr bhai' ji tɨ jɨi'ñdha' bɨix juraa'n kɨ'n.

18 Ba' aañ dɨilh jup jiñ aa'nda': ¿Kux chakui aa chi pai' dhuuk kai mɨt gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bɨix nam jɨ'k jir Israel kam ja'tkam? Ba kai mɨt ji matgɨm, na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Bɨix kap nai' pui' tum a'ga gux bhai'm
kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios,
na mɨt gu' bɨix kap ai na jɨ'x oi'ñga'n gui' nam
pu'ñi nai' tu a'ga.

19 Gu' ba' ja'p jañ jup jiñ aa': ¿Ka' gu' pu cham maatɨt kɸɸ am aa na tu' bhaan tum a'ga? Ja'pji na gu' gu Moisees jup kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak bhaankamu'n gu Dios:

Aañ pui' ja duñia' gu Israel kam ja'tkam nam
ja jɨi'mui bhai' ji bhaaku' ja bui gui'
nam cham jir Israel kam ja'tkam,
pui'ñ ja duñia' nam ja bhaamkidha' gui'
nam pu cham tu' maatɨt tɸ kɸɸ.

20 Ba' ja'p ja'k gu Isaiiyas jix bhai' pui'p xi kai'ch bhaankamu'n gu Dios, jup kai'ch:

Jiñ chɨi mɨt gu ja'tkam gui' nam tɨi cham jiñ
ga'nga,

ja buiñ maax jañich gu ja'tkam gui' nam
cham jɨ'x iam pai' dhuuk tiñ chɨkka.
21 Ba' gu Isaiiyas pɨx na bhaankam tu a'ga gu
Dios jup kai'ch ɨp na bhaan tu a'ga gu Israel
kam ja'tkam: "Aañ bɨx chanoolh mui' tɨi pu
ja daagi'ñ guñ ñob dhi ja'tkam, gu' ji nam
gu'r jix kaapak, pu cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ
am."

11

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui ja a'm tɨ nɨidhim gu Dios gu Israel kam ja'tkam

1 Ba' ja'p jañ jup kai'ch aañ: ¿Pu cham tu'
aa chi ba' kap jum buixi'ñ gu Dios ja bui
gu Israel kam ja'tkam? Matgɨm ja a'm ji
na tɨ nɨidhim pui. ¿Jax japim giñ ñɨi'ñ aañ?
Aañ pui'p jir Israel kam maa'nkam gu', jir
jiñ boxii gu Abraam, gio mi' dhɨr jai'chdhɨr
jañich ja bui gu kukuulsi'ñ gu Benjamiin.
2 Jax dhui nat gu' gu Dios pu bɨjɨk dɨr ja
a'm tɨ tɨi gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñir
ja'tkam tugi'ñ ka', ba' xib pui pui' ja ɨlhii'ñ
nam jir ja'tkam tugi'ñ. Gi na pim gu'x maat
na jax jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu
ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, na bhaan tu a'ga gu
Eliiyas na tɨi aagi'ñ gu Dios nam buam pɨx
ba tu jim gu Israel kam ja'tkam, jup tɨtda:
3 "Aapi' Dios, gu Israel kam ja'tkam jamɨt
bɨix ba ja koi gui' nam jum a'mkam tɨi tu
a'ga, ja xichui' mɨt gui' nam bhaan ka tum
makgɨrxi'ñdhat. Dai aañ pɨx ba bi'chu' nañ
pui kapup duatu', ku gu' sap sia bɨix kañ
mu'aa' am ji kia'." 4 Gu' ji na gu' gu Dios jup
tɨtda: "Matgɨm jai' pup ji nam jix jai'ch gui'
nam jir jiñ ja'tkam tuk. Baik oo'm daman
mambhɨix jix cha'tmam oo'm (700) pup jañ
ja bia', na mɨt chakui maa'nnim ja o'lhia kɨ'n
gu'kɨk tu daanɨ buiñor gu ja'ppɨx dios Baal
jum tɨitgɨdam." 5 Ba' dhi' pu'ñi ɨp xib, jɨ'k
pɨx bi'ɨix am gu Israel kam ja'tkam nam mɨ'
pu tu duñia' na jax jix aa' gu Dios, nat gu'
dɨilh gu Dios jix joi'mdat pui' ja'k ja a'm tɨ
tɨi. 6 Gu' ba' no' gu' pui'm kai'ch nat gu Dios
jix joi'mdak ja a'm tɨ tɨi, dhi' bhaan jix maatɨ'
na cham tu' gu tu' na mɨt jix bhai'm duukam
jup tu duu na ba' pu'ñi ja'k jir ja mai'chɨk,
gu' ja'pji pui' pɨx nat jix ja joi'mdak ja a'm tɨ
tɨi. Na gu' no'm gɨt jix bhai'm duukam jup
tu duñia' gu tu', cham tu' pui'm kai'chdha'
gɨt nat pui' pɨx jix ja joi'mdak ja a'm tɨ tɨi gu
Dios.

7 ¿Mɨ' dhɨr gi, jax ja'k jach jup xi
kai'chdha'? Aa dho na mɨt jai' dhɨt gu Israel
kam ja'tkam cham jɨ'xkat tɨi gui' nam tu'
pɨk tɨi gaagidhat, dai gui' tɨi mɨt nat jɨ'k dɨilh
gu Dios ja a'm tɨ tɨi. Gu jai' ba' dai nat xi
ja kaapakadak gu ja jujur nam ba' cham
jɨ'xkat maatɨt kaaya' ni kum jix maatɨt tɨgia'
gui' nam tu' tɨi ga'nga. 8 Na gu'p jum kai'ch
maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr
kam na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam:
"Gu Dios pui' ja duu nam ja'p tu jimda'
nam panaas pu cham ja jur bia'ka'. Cham
maatɨt tɨ nɨi'ñdha' am, ni kum jix maatɨt tɛ̨
kɛ̨ɛ̨kɛ̨'." 9 Gio gu Dabii ja'pnip kai'ch ɨp ja'p
ja'k bhaankamu'n gu Dios:

Gammɨjɨm joidham jix bhai'm taatɨt mui'
dhɨt maap tu kua'da' nam ba' dhi'
bhaan jum tukgi'ñka'.

Dhi' pɨx bhaan ja mai'chia' gux buam jum
duukam na ba' mi' dhɨr dai nam bam
tulhiiña'.

10 Gio nai' pɨx cham ji ñiñña ka' am nam
ba' cham tɨ nɨi'ñdha' na tu' jax jum
buada',

gio nam nai' pɨx ji dhu'nmarka',

pu cham jɨ'xkat pai' dhuuk kam sɨissa' am.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jiimda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha'

11 Ba' ja'p jañ jup kai'ch: ¿Pu gammɨjɨ
mai' ba suulh jamɨt aa chi ba' gu Israel kam
ja'tkam na mɨt pui' bɨix aixim bhaan bam
tukgi? Chaam tu' ji matgɨm, gu' ja'pji nam
ba' jax dhui dhi' bhaan cham mu ja'k bhɨiya'
gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam
pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba'
bhai' pup ñiñña'm ɨp gu Israel kam ja'tkam
na gui'x bhai' ba tu ja jimda', panaas kum
dhi' bhaan pɨx bhai' ji ja jɨi'mo'. 12 Ba' no' gu'
pu kai'ñkam pɨx jix bhai' tu ja jii gu ja'tkam
bɨix na jɨ'x oi'ñga'n gui' nam cham jir Israel
kam ja'tkam, na mɨt cham am bua pɨx gui'
nam jir Israel kam ja'tkam, dho bak gu'x
bhai' ji na tu ja jimia' bɨix gu ja'tkam ya'
kam dhi oi'ñga'n no' mɨt bɨix gu Israel kam
ja'tkam mi' pui'p jii na jax jix aa' gu Dios.

13 Ba' ja'p jañ xi jam tɨidam aapi'm na pim
cham jir Israel kam ja'tkam: Gu Dios, ja
buiñ joot nañ jimia' gui' nam pu'ñi cham
jir Israel kam ja'tkam nañ tu ja a'gidha',
ba' joidham jix bhai'ñ chaat iñ dhi' nat jax
chu'm kɨ'n jiñ dhai gu Dios. 14 Nañ gu' aañ
jix aa' nam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji
jam jɨi'moi mi' pui'p ba jimia' na jax jix
aa' gu Dios. Cham aa' iñ gu' tɨi nam mu
ja'k bhɨiya' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum
tulhiiñdha'. 15 Na gu' nañ jax ba kai'ch, no'
mɨt gu Israel kam ja'tkam jix bhai' duu nam
ba' bɨix gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel
kam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ¿jax ba'
tu tui'ka' pim ɨlhii'ñ no' mɨt bɨix jix bhai'p
bii buiñor gu Dios gui' nam jir Israel kam?
Ja'pni dho tum duñia' panaas na jax no' mɨt
ko'ɨik gio bhai'p ji baapam bɨix gu ja'tkam.
16 Na gu' dhi' ja'pni na jax gu bɨipɨ' kam
paan no' mɨt jix xidhuu kam jup duu, gu
tui' nam pai' dhɨr jup duñia', pui' bɨix jup jix
xidhuu ka'. Gio gu jax chu'm tua no' tɨi dai
gu takaa'n jup jix xidhuu, sia gu mamraga'n
pui'p jix xidhuu ka'.

17 Ja'pni ji buusan am ɨp gu Israel kam
ja'tkam na jax gu oliibo. Dai ji nat gu' dhi oli-
ibo jai'm ɨ'kɨ gu mamraga'n, jai' ba'm ua'rak
bham tuttui' gui' nar gampɨx kam, na cham
tu'r ɨ'xchix kam. Dhi' ba' ja'p ji buusan nar
aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam,
ba' maap bam daa' pim gu oliibo gui' na mi'
pu kɨɨk, ja'p ji buusan na maa'n na jax pɨx
jir di' gu dɨɨlh mamraga'n. 18 Ku pim ji gu'
cham tu' jax jum aa'nda' ji na pim aapi'm
jix io'm jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam ku mɨt ba' bhai'
jam tuttu bhaan gu oliibo, gu' ba' gui' na
pɨk jir mamraga'n jamɨt ja ɨ'kɨ nam cham jir
kɨkɨɨ', na pim gu' dhi' bhaan gɸ'gɸrkam bam
taat ka'. Gu' ba' no' pim gu' pui'm aa', dai
na pim xi chɨ'ñchoka' na pim cham tu' dɨɨlh
dudua, gu' ja'pji gu takaa'n gu oliibo na mu
jam maak ii'mda' na pim ba' kɨ'n dudua, na
gu' gui' mi' pu tu tak.

19 Piam ku pim gu' jax kai'ch: “Jax dhui
na mɨt gu' dɨɨlh ja ɨ'kɨk aach bhach chuttu.
¿Tu' gi bhaan jup jir jich kuiñcha?” 20 Tɨi
dhor pui', dai ji na gu' gui' ja ɨ'kɨ mɨt nam
cham soi'm ɨlhdhat tu' sɨlhkam buiñor tɨ
jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. Ba' aapi'm pu kai'ñkam
pɨx bhai'p jam tuttu mɨt na pim buiñor soi'm
ɨlhdhat tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. Cham jir am
ba' na pim gɸ'gɸrkam jum taat ka', gu' ja'pji
na pim jix chotdonɨt soi' pɨx jum ɨlhii'ñdha'
bhai' pui' ji chu't. 21 Cham bhai' ka tu jam
jimia' gu' no' pim dai gɸ'gɸrkam jum taat,
nat gu' cham ja joi'gɨlh gui' na pu dɨɨlh jir
mamraga'n kat dhi oliibo. ¿ɪlhii'ñ japim aa
ba' nap xi jam joi'mda' aapi'm na pim cham
sɨlhkam jir mamraga'n? Chaam tu' ji na jam
joi'mda'. 22 Jir jix chu joi'gɨ'n dho gu Dios, gu'
ji na gu' pui'p jix bhanaa'. Tɨi' nat bhaam ja
bui gui' na mɨt bɨɨx aixim bhaan jum tukgi
gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia
kum tɨir Israel kam ja'tkam. Aapi'm ba' xi
jam joi'mdak jam tɨɨgɨk jix bhai'p jam duu,
sia ku pim tɨi cham jir Israel kam. Jum aa'
ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' nat jax pɨk
kai'ñkam xi jam joi'mdak jam a'm tɨ tɨi, na gu'
no' pim cham mi' pui' tu duñiim, giop jam
ɨ'kia' bhai' dhɨr bhaan gu oliibo. 23 Gu' ba'
no' mɨt gu' gu Israel kam ja'tkam mi' pui' jii
na jax jix aa' gu Dios, gio dho bhai'p ja tuttu'
bhaan gu oliibo nam jir pai' kam, na gu'
gu Dios bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia', pu
cham tu' tu' jɨbo'xchu'n. 24 Tɨi' na aapi'm na
pim tɨi cham jir Israel kam ja'tkam, gu Dios
xi ɨ'kdharak gu mamraga'n gu gampɨx kam
oliibo bhai' ja'k tuttui gui' nar ɨ'xchixim gu
oliibo. ¿ɪlhii'ñ japim aa ba' nap jix xijaichu'n
gu Dios na gio bhai'p tuttuidha' gui' na dɨɨlh
pur mamraga'n gu oliibo gui' nar ɨ'xchixim?
Chaam tu' ji na xijaichu'n, na gu' pu dɨɨlh jir
mamraga'n, gio dɨɨlh gu Dios bhai' dhɨr ɨ'kɨ.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k
dui cham mu ja'k ka jiimda' gu Israel kam
ja'tkam nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tul-
hiiñdha'

25 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam
aagi'ñdha' na jax ja'k tu't pui' ja'k tu duiñchu'
gu Dios na pim ba' cham tu' bhaan jix ma-
matdagɨm jum ɨlhii'ñdha'. Dho jai' dhɨt gu
Israel kam ja'tkam ja kaapakai gu Dios gu
ja jujur nam ba' cham jɨ'x maatɨt tɸ kɸɸkɸ',
kut ji gu' alhio pɨx pui' ja duu ji nam jɨ'x pɨx
bɨɨx ka xi chɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam
gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 26 Ba'
no' mɨt pu'ñi bɨɨx ba tɨ jɨɨ'ñ, bɨɨx nam jɨ'k jir
Israel kam ja'tkam mi' dhɨr ba ja boosga'
gu Dios bhaan gu boi nam pai' bhaan mu
ja'k jiim nam pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum
tulhiiñdha'. Na gu' maa'n kap jup jum kai'ch
na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Gui' na tu booso'nda' mi' dhɨr bhaan gu boi
nam pai' mu ja'k jiimda' gu ja'tkam
nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tul-
hiiñdha',
mi' dhɨr maaxilhia' Sion.
Dhi' ba'r dɨ' ka' gui' na ja uañchuda' bɨɨx gu ja
ua'tulhdhara' gu bopxi'ñ gu Jakob.

27 Gio ja'p iam jup kai'ch ɨp gu Dios:

Nañ pai' dhuuk bɨɨx xi ja uañdhai gu ja
ua'tulhdhara',
dai nañ mui' xi ja bɨnta'.

28 Gu Israel kam ja'tkam xib jix
bhaamki'ñ am gux bhai'm kai'chdham
ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ba' ampɨx jix bhai'
na pim aapi'm kaaya', ku gu'x ja joi'gɨ'n ji
gu Dios, nat gu' pu bɨjɨk dɨr ja a'm tɨ tɨi gu ja
bopxi kat. 29 Na gu' gu tu' na makia' gu Dios
gu jaroi', cham tu' giop baabuidha' gatuuk,
gu' ja'pji na gammɨjɨ pup jir dɨɨlhga'n ka'.
Gio gu jaroi' na pu'ñi bhaan tɨ tɨgia', pu
gammɨjɨ ɨp na bhaan pup tɨ niidhidha'.
30 Bɨjɨk na pimɨt aapi'm cham am bua buiñor
gu Dios, pu cham tu' jam a'm ka tɨ niidhim.
Ba' na mɨt gu Israel kam ja'tkam cham am
jup ka bua buiñor gu Dios, aapi'm xi jam
joi'mdak jam a'm jup tɨ tɨi. 31 Pu chu'm kɨ'n
jamɨt cham am jup bua xib gu Israel kam
ja'tkam na pimɨt aapi'm jax chu'm kɨ'n cham
am bua bɨjɨk, ku gu' dɨɨlh ji gu Dios nat pui'
ja'k tu duu na ba' jax dhui xi jam joi'mdai
jam a'm tɨ tɨgia' aapi'm. Mi' dhɨr ba' giox
ja joi'mdai ja a'm jup tɨ tɨgia' gu Israel kam
ja'tkam pui' nat jax ba duu xib. 32 Ba' dhi'
ja'pni pɨk jir jum duukam, nat gu Dios pɨx
pui' tu duu nam bɨɨx gu ja'tkam cham mi'
pui' jimia' na jax jix aa' na ba' mi' dhɨr bɨɨx
jix ja joi'mdai ja a'm ba tɨ niidhidha'.

33 ɪJa'p moo joidham bɨxchu'x aichu'n gu
Dios na jax ja'k tu duñia' gu tu'! Jix io'm
jix chu matda'. Cham jaroi' mat ka' na jax
ja'k ji chu buusnia' pui' na jax ɨlhii'ñdha', ni
ku cham jaroi' mat ka' na jax kai'ñkam pui'
tu duñiidha', sia kum tɨix mat ka' gu ja'tkam
gu tu' na jax buada'. 34 Jup jum kai'ch gu'
maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr

kam: “¿Jaroo gip guguuxdha' gu Dios? Na gu' pu cham jaroi' maat na jax jum aa'nda'.” 35 Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: “¿Jaroo tu' ba maa gu Dios na ba' bhammɨ dɨr bha ja'k ja'k jup buidha' gu tu' kɨ'n?” 36 Jax dhui na gu' bɨɨx bhammɨ dɨr bha tu jim buiñor gu Dios na jɨ'k tu'x chu jai'ch, gui'p tu duu na ba'x chu jai'ch. Jir tɨ dɨɨlhga'n bɨɨx gu Dios, cham tu' na jai'p jir tu aachga'n. Pui' ku ba'm aa' nach gammɨjɨ buiñor tu daanda'. Mooch gɨt pui' duiñchu'nda' gammɨjɨ.

12

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nach jax ja'k jix kɨkɨɨ' i'ii'mda' ba ua'ka'

1 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam tɨtda na pim gammɨjɨ mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios, kapbhai' nat xi jam joi'mdak jam a'm ba tɨ tɨɨ. Gammɨjɨ pim jix u'uañ jup tui'ñgɨda' gui' buiñor, cha'pim tu' bhaan kam ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' pim pu'ñi duiñchu', dhi' bhaan gɸ'kamtu'nda' pim gu Dios, gio nax bhai' tu jam jimda' aapi'm dɨɨlh. Gio na gu' pu'ñi ja'k ja'p ji buusanda' na pim makgɨrxi'ñdha' gu Dios gu jam i'ii'mda'. 2 Cha'pim pui' ja'k ka tu duduaka' nam jax ja'k tu dudua gu jai' ja'tkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ni ku pim cham pui' ja'k kam aa'nda', gu' ja'pji na pim ba gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammɨjɨ buiñor gu Dios, na tu'r jix kɨɨ' buiñor gui' gio na jax jir mi' pui'.

3 Aañ nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm kɨ'n jiñ dhai gu Dios, pu jam tɨtda iñ jiñ jaaduñ na pim cham tu'x io'm tu' ka'm xim ɨlhii'ñdha', daipu' ji na pim jax pɨx jum ɨlhii'ñ xib, nat jɨ'x pɨx bhaan jam a'm tɨ tɨɨ gu Dios na pimɨt soi'm ɨlhdhak buiñor tɨ jɨɨ'ñ. 4 Na gu' pui' na jax dhich chutku', sia ku mui' tuttuidhix nach kɨ'n tu'x bua, gu' pɨx ji nach gu' cham tu' bɨɨx kɨ'n pu duñɨa' gu tu'. Jax dhui na gu' bɨɨx jɨ'ma'n aagix nach tu' kɨ'n jax buada'. 5 Pu'ñi ɨp ba' aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, maa'n nach jax pɨx buiñor maap jich dhaa' sia kuch jir mui', nach gu' bɨɨx buiñor tɨ jɨɨgi'ñ.

6 Bɨɨx aixim tu'm jich maa gu' gu Dios nach jix joojoidhat pu tu duñɨa' bɨɨx jɨ'ma'n, nat jax chu'm ɨlh dɨɨlh. Ba' no't gu' jai' dhɨt jich a'm bii nach nai' tu a'ga' bhaankamu'n gu Dios, dhoch nai' xi chu a'ga' na jax pɨx jich jurtu'nka' dɨɨlh gu Dios, gio nach jɨ'x pɨx tɨ jɨɨgi'ñdha' nar mi' pui'. 7 Piam kut gu' jai' dhɨt jich a'm bii nach ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pɨx kɨ'n, dho ja'pji nach pui'p ba duiñchu'nda', dai ji na gu' na jax pɨx jir mi' pui' ɨp. Piam kut gu' jaroi' maadɨt bhaan bii na tu mamtuxi'ñdha' pɨx gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dho pui' ba duiñchu'nda' ɨp. 8 Piam kut gu' jaroi' maadɨt bhaan bii na ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jax ja'k cham jum o'jolhi'ñdha', dho pui' ba duiñchu'nda' ɨp sia. Piam kut gu' jumai bhaan jup bii na tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x, dho pui'p ba duiñchu'nda' dho. Piam kut gu' jaroi' bhaan jup bii ɨp na jax ja'k ja silhka'nda' gu jai', jir am ɨp na pui' duñɨa', dai na ja'xchudhix kam na jax pɨx jir mi' pui'. Ba' gu jaroi' no't bhaan bii nax ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pɨx bhaan, joidham dhox bhai'm taatɨt pui'p ba duiñchu'nda'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tui'ñgɨda' gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam

9 Aapi'm na pim ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu' silhkam japim xim ja joi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n, cham tu' na palhɨɨp pɨx. Cha'pim ka kɨɨgalhi'ñdha' gux buam jum duukam, gu' ja'pji dai gui' na tu'r jix kɨɨ' na pim gaa'ñchu'nda'. 10 Pui' pim ja'k xim ja joi'gɨ'nda' na jax no' pim mia'n jir jum jajaa'nnim ka' gɨt. Tu' ka'm japim xim nɨnɨɨdhat, cham tu' na pim ampɨx jum jajaaxmagi'ñdha'.

11 Gio na pim tu juanda' cham oodat buiñor gu Dios, cham tu' na pim ampɨx pui'x chu o'jo'nda'.

12 Gio ba' na pim jix bhai'm taatɨt nɨɨrada' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gio na pim nakoo'nda' gu tulhiiñara' no't tu' bhaan jam daam ma jii. Gio ba' na pim gammɨjɨ tu daanda' buiñor gu Dios.

13 Gio na pim jix bhai' ja buada' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x, pui' pim jum ɨlhii'ñdha' na pim panaas aapi'm pɨx jir gui' ka'. Gio gui' nam jam paxiaraidha', jix bhai' pim ja tɨtdat, cham tu' na pim jix ja bhaamki'ñdha'.

14 Gio gui' nam xi jam bhaamkidhat xi jam koodak ka', cha'pim pui' kai'chdha' na gɨt iam tu' na pɨx ja duñɨa'x buam jum duukam, ja'kbui' kat ji na pim tu ja daañxi'ñdha' na gɨt jix bhai' tu ja jimda'.

15 Ba' no'm jai' dhɨt jix bhai'm taat, jai' pim jix bhai'p xim taat ka' ja bɨɨm. Gu' ba' no'm jai' dhɨt suan, pui' pim jup xi suanda' ja bɨɨm.

16 Joidham japim jix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka', cham tu' na pim xim bhabhaakui'ñdha'. Ni ku pim cham gɸ'gɸrkam jum taat ka', soi' pɨx ji na pim jum ɨlhii'ñdha' nam jax soi'm ɨlhii'ñdha' gu jai'. Cha'pim jix chu mamatdagɨm jup jum ɨlhii'ñdha' sia, na gu' cham jir am na pim tu' pɨx ja ɨlhii'ñdha' gu jai'.

17 No't jaroi'x buam jam duiñ gu tu', cha'pim ja'k buppi'ñdha', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat jix bhai' ja buada' bɨɨx pɨx gu ja'tkam. 18 Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammɨjɨ ja bui gu ja'tkam

nam ba' cham xi jam bhaamki'ñdha', ni aapi'm mu ja'k. 19 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ pu jam tɨtda na pim cham tu' pui'p buada' gu jaroi' no't tu'x buam jam duiñ. Gu Dios dɨɨlh jix maat na jax ja'k ja duñɨa' gui' nam jix buam tu buada', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, na ja'pni kai'ch gu Dios: “Dai aañ jix bhaai' nañ ja'k buidha' gu jaroi' na buam jam dooda'. Pu chu'm kɨ'n jañ ja'k jup buidha' na jax chu'm kɨ'n jix buam jam dooda'.” 20 Gio ja'p ja'k ɨam nap tu ua'ñɨx jup jum kai'ch ɨp: “No' mi' pai'm taagiob ba uamaim gu jaroi' na xim bhaamki'ñdha', xi chu makia' ap. Piam no' mi' pai' ba tonmoim, xi choi'dha' ap gu suudai'. Na gu' pu'ñi ja'k jum xi'ɨrboi cham kam bhaamki'ñdha'.” 21 Ja'kbui' pim mai'chɨkda' gux buam jum duukam kɨ'n gux bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na ja'kbui' kat jam mai'chɨkda'.

13

1 Gio gu gɸ'gɸrkam nam jix chu jai'ch, tu' ka'm japim xi ja nɨidhat, cham tu' na pim gampai' ja ɨlhii'ñdha', na gu' dhi' gu Dios pɨx na ja daraas. Cham tu' jai'ch ka'm gɨt gu' gu gɸ'gɸrkam ya' dhi oi'ñga'n no' gɨt gu Dios cham pu kai'chdha'. 2 Gu jaroi' ba' no' cham tu' ka'm ja nɨi'ñ gu gɸ'gɸrkam, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na cham tu' mi' pui' tu da'ngɨ na jax ɨlhii'ñ gu Dios. Ba' gu jaroi' na cham pui' ɨlhii'ñdha' na jax ɨlhii'ñdha' gu Dios, dai na ba tulhiiñchuda'. 3 Na gu' gu Dios cham tu' pu kai'ñkam ja daraas gu gɸ'gɸrkam nam ba'x ja ɨɨbhi'ñdha' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', gu' gui' ji nam jix buam tu buada'. Pui' na jax aapi'm no' pim jix aa' na pim cham tu' bhaan ja ɨɨbhi'ñdha' gu gɸ'gɸrkam, dho dai na pim cham tu'x buam tu buada', dai ba' nam pɨx jix bhai' jam aa'nda' dɨɨlh gu gɸ'gɸrkam na pim jix bhai' tu jim. 4 Pu kai'ñkam ja daraas gu' gu Dios gu gɸ'gɸrkam nam ba' joidham jix bhai' tu oi'ñkam gui' nam jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam. Ba' no' pim gu' aapi'm jix buam pɨx tu jim, dho pu'ñi dai na pim jix chotdon ka' na pim jix ja ɨɨbhi'ñdha' gu gɸ'gɸrkam. Na gu' cham tu' ja'p pɨx ua'ka' gu gɸ'kam gu oxia, gu' ja'pji na dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na ja tulhiiñchuda' gui' nam jix buam tomaat ka'. Pu'ñi ja'k bhaankam tu juan am gu Dios gu gɸ'gɸrkam ya' kam dhi oi'ñga'n. 5 Pui' ku ba'm aa' na pim tu' ka'm ja nɨi'ñdha' gu gɸ'gɸrkam, ku gu' cham tu' ji na dai na pim jix ja ɨɨbhidhat nam cham jam tulhiiñchuda', gu' ja'pji na gu' dhi' pui' ja'k jum aa' buiñor gu Dios. 6 Gu' ba' nam gu' gu gɸ'gɸrkam bhaankam tu juan gu Dios, jum aa' ɨp na pim tu maakda' gu tuumiñ na jɨ'k aagix na ja a'm bi'ɨidha'.

7 Gammɨjɨ jam a'm jum aa' na pim tu maakda' gu tuumiñ na pai' dhuuk jum aajidha'. Tu namkidhidhat japim sia tu' na pɨx bhaan no' pim tu ua'tu'n. Gio tu' na aagix ka' na pim tu namki'ñdha', tu namkidhidhat japim. Gio tu' ka'm japim ja nɨidhat gui' nam aagix ka' na pim tu' ka'm ja nɨi'ñdha', jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. 8 Gio dɨɨlh japim cham tu'm u'ua'tu'nda', xim nanamkidhat japim. Gu jaroi' no' pim jix joi'mdat nɨi'ñ, jix bhai' pim xi dhuñɨa' na pim ba' dhi' bhaan cham tu' ka ua'tu'nda'. Na gu' gu jaroi' no'ch jix joi'mdat nɨi'ñ, ja'p ji buusanda' nach ua'tu'nda'. Gu' ba' no'ch jix ja joi'mdat pu'ñɨx bhai' ja bua gu ja'tkam, dhi' bhaan pui' bam kai'ch na chich bɨɨx pui' ba duu gu jai' na jax ja'k jup tu aagix. 9 Ja'pni tu aagix gu' buiñor gu Dios nach tu duiñchu'nda': “Cha'p jai' ja bɨɨm bop-poda' gu u'uub, daipu' gum bɨɨna' nap jax chu'm bɨɨma'n tu kioka'. Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Cha'p jix joi'ñdha' gu tu' no'r jumai ga'n.” Ba' dhi' pui' na jax tu aagix, gam bɨɨx gu jai', dhi' pɨx bhaan jim tɨtmo na ja'pnim kai'ch: “Jix ja joi'mdat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' gɨt. Pui'p ja'k jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' nap jax dɨɨlh xim joi'mdat jix bhai'm buada'.” 10 Na gu' gu jaroi' no'x chu joi'gɨ'n, jir jix bhai'kam ka' pɨx ja bui gu jai', cham tu' nax ja bhaamki'ñdha'. Pui' ku ba' dhi' bhaan jim tɨtmo bɨɨx na jɨ'k jax jup tu aagix gu jai'.

11 Jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja buada' gu ja'tkam, nat gu' xib jix io'm ba miamrɨ na pai' dhuuk bach baidhika' guch Xoi'kam nach buiñor bap tui'ka', cham tu' pui' na jax jano' na chich jax kia'pɨx buiñor tɨ jɨɨ'ñ na mɨt pai' dhuuk tuch a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Jum aa' ba' na pim jix bhai' xi ñiñññiai xib mi' pui' xi chu duñɨa' na jax jix aa' gu Dios. 12 Ja'p ji buusan gu' nach tukaa' buujim xib, gu' pɨx ji nach gu' ba xia'ñdhim, cham xiim bhai' ba tu maaxilhia'. Pui' ku ba'ch a'm jum aa' nach cham tu' bhaan kap jich buixi'ñdha' gu tu' nar jix chukgam ga'n, gu' ja'pji dai gui' na tu'r jix chu maax ga'n nach bap tu duñiidha'. Ja'p ji buusnia' nach gux chu maax kɨ'n ba tɨch chɨi'dha', ja'p na jax gu sandaarui'x nam bapaiñum kuktun ba tɨm tɨi'dha' no'm bax chu kokdak. 13 Gammɨjɨch jix chu maax kɨr jiimda' ja'p na jax no' joidham jix bhai' tanoor, nach cham tu' mu pai' jimmɨda' pai' nam mui' dhɨt maap tu kua'da'x bhai'm taatɨt gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ, piam sia tu' na pɨx nam sap pɨk ba' bhaan jix bhai'm taat ka'. Ni kuch cham jix maik ka', ni kuch cham nai' pɨx ja bɨɨm bop-poda' gu jai' u'uub nam jir ganai' pɨx ka', ni kuch cham nai' tu kokdada', ni kuch cham bɨxchu' bhaan jix chɨ jɨɨgak ka'. 14 Gu ja'pji nach gammɨjɨ mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Cha'ch jich dho'ñchoka' na jax jich jurtu'nka' gux buam jum duukam,

na gu' dhi' dai nach bach ua'tulhdha' no'ch mi jɨɨgi'ñ.

14

Na bɨɨx aixim ba tu a'ga' gu Paablo na jax ja'k jir am nam tu jimda' gu daich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

1 No' jaroi' maadɨt ba jam paxiaraim na cham pɨk bhai' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, ba' no' gu' cham maat na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios, cha'pim bɨɨx aixim ba ji chɨɨda', jix joi'gɨ'nda' pim pɨx. 2 Pui' na jax nam gu' jai' dhɨt guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham pui'm aa' na bɨɨx pɨx jix bhaai' nam tu kua'da' gu koi' na tu'x jai'ch ka', gu' ba' gui' nam cham pɨk bhai' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, pui' ɨlhii'ñ am na dai gum ɨ'xchadam kɨ'n jix bhaai' nam tu kua'da'. 3 Gu' ba' no' pim gu' aapi'm pui' ɨlhii'ñ nax bhaai' na pim tu kua'da' bɨɨx, dho pim cham jax ja tɨtdada' gui' nam jix xidhuutu'n ka' jai' gu koi', ni gui' mu dɨr bha ja'k kum cham jax jam tɨtdada', na gu' gu Dios maa'n na jax pɨx ɨlhii'ñ sia ku jaroi' bɨɨx aixim tu'm tu kua' piam ku jɨ'k pɨx. 4 Gio gu' pui' na jax no' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu gɸ'kam, ¿jax kup ba'p sɨlhka'nda' aap, na gu' cham tu' aap tum juañxɨ'ñdha'? Gu' gui' ji gɸ'kam tugi'ñ na dɨɨlh sɨlhkada' no' pui'p ɨlhii'ñ, cham tu' aap. Gio dɨɨlh jup jix maat ka' gui' no'x bhai' bi'ya' buiñor gu gɸ'kam tugi'ñ piam ku gu' cham. Ku gu' gu Dios dɨɨlh jix maat ji nam jax ja'k jix bhai' bi'ya' gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha'.

5 Gio jai' ja'pnip ɨlhii'ñ am guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na sap jɨ'ma'n pɨx jir jix kɨkɨɨ' tanoolh ka', cham tu' bɨɨx, ba' jai' pui' ɨlhii'ñ am na sap gammɨjɨ pɨx jir jix kɨkɨɨ' tanoolh ka'. Ba' buiñor gu Dios, cham jax bua sia jax ɨlhii'ñ maa'n gio gu jumai. 6 Na gu' gu jaroi' na pui' ɨlhii'ñdha' na jax chu'm tanoolh pɨx jir jix kɨɨ' ka', pu kai'ñkam pɨx gui' gu tanoolh pui' ɨlhii'ñdha' nar jix kɨɨ' ka' na ba' dhi' bhaan buiñor tu daanda' gu Dios soi'm ɨlhdhat. Gu' ba' gu jaroi' na bɨɨx tu kua'da' na jɨ'k tu'x chu jai'ch ka', nax bhai'm taat ka' buiñor gu Dios ku ba' tu kua'da', dai na xi taxchaabgidhat. Gu' ba' gu jaroi' na jɨ'k pɨx tu kua'da', na pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor gu Dios ku ba' jɨ'k pɨx jup tu kua'da' gu koi', pui'p xi taxchaabgidhat ɨp gu Dios.

7 Ba' aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' ja'p pɨx dɨɨlh ka dudua ich, ni kuch cham ja'p pɨx dɨɨlh ko'ya'. 8 Gu' ja'pji nach bhaankam dudua guch Xoi'kam tutku' bhaan, gio nach pai' dhuuk ko'ya', buiñor jup jimia' ich. Ba' cham jax bua sia kuch dudua piam kuch ko'iix, maa'n nach jax jir jich Xoi'kamga'n ka'. 9 Nat gu' pu kai'ñkam muukɨk giop dua guch Xoi'kam na ba' mi' dhɨr pu'ñɨ bar ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam duduaka' gio gui' nam ko'ya'.

10 Ba' cham jir am na pim pui' kai'chdha' na cham mi' pui' jim gu jumai na pui' tɨip tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bɨɨx maa'n nach jax buiñor aaya' gu' guch Xoi'kam na pai'p tu'ii', bɨɨx jɨ'ma'n jup jich aagi'ñdha' no'ch jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam piam ku gu' cham. 11 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Jup kai'ch gu Dios:

Tu' sɨlhkam kɨ'n jañ pu kai'ch aañ nañ jir Dios na bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k jix jai'ch,

soi'm ɨlhdhai ja o'lhia kɨ'n gu'kɨiñ dhañia' am jano' nañ pai' dhuuk aañ dɨɨlh pu tɨ'ya'.

12 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' nach bɨɨx jɨ'ma'n buiñor aaya' gu Dios na ba' gui' dɨɨlh pu tɨ'ya' no'ch jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam piam ku gu' cham.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nach cham tu' bhaan jax ja tɨtdada' gui' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

13 Ba' cham jir am nach gan nai'ch a'a'gada' nach cham jir kɨkɨɨ' ja'tkam nañ jax ba kai'ch, gu' ja'pji nach ja'kbui' kat jix bhai' xi ja tɨtdada' gui' nam pu'ñi chakui bɨɨx ja jujur kɨ'n jix bhai' tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' cham gio ja'k jup suulhgia', jaiñ no' gu' jax dhuuk pu cham ka tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu jaroi' no'ch gan a'ga. 14 Pui' na jax aañ nañ gu' dɨɨlh jup jix chaat jiñ jur am bhaan na cham tu' tu'x xidhuu ya' dhi oi'ñga'n gui' nar koi', nañ gu' pui' ja'k tɨ jɨɨgi'ñ. Gu' ji no' gu' jaroi' pu'ñi tu'x xidhuutu'n, dho cham tu' kuada' ɨp gu tu' nax xidhuutu'n ka', na gu' pui' ja'k tɨ jɨɨgi'ñdha'. 15 Gu' ba' no' pim gu' aapi'm nɨi'ñchudat kua' gu tu' na tu' cham kua'da' gu jumai, dhi' cham joi'gɨ'nda' pim ku pim ba'p buada'. Pui' ku ba' cham jir am na pim nɨi'ñchudat kua'da' gu tu' na jax chu'm jix xidhuutu'n ka' gu jumai, na ba' cham tu' pɨx tɨ ɨlhdhai mi' cham ka tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai ba' na mu ja'k ba bhɨɨya' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 16 Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam ba' xi jam nɨi'ñdha' ɨp gu jai' ja'tkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñ na pim jix bhai' tu jim. 17 Na gu' na ba' ja a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios gu ja'tkam, nam mi' pui' jiimda' na jax jix aa', nam jix bhai'm taatɨt tu oi'ñka' bɨɨx jɨ'ma'n na jax pɨx ja jurtudhidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' jɨ' bhaan na ja a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios, cham tu' gu tu' koi' no'ñ bɨɨx tu kua' piam ku gu' cham. 18 Ba' no'ch pu'ñi gammɨjɨx bhai'ch chaatɨt tu oi'dha', jix bhai'm taat ka' ɨp gu Dios jich bui, gio gu ja'tkam tu ka'm jich nɨi'ñdha' am.

19 Jum aa' nach bhaan tu juanda' nach gammɨjɨ gaagidha' nach jax ja'k jix bhai'ch chaatɨt tu oi'ñka', nach ba'x io'm jix o'jo'p jich dhuñiidha' nach buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam. 20 Ba' cha'pim bhaan tu a'gada' gu tu' koi' no'r jix xidhuu piam ku gu' cham. Jax dhui nat gu' gu Dios bɨɨx tum kua'dam jup tu duu na jɨ'k jix chu jai'ch. Gui' dho gi gu'x xidhuu ji no't gan koi' kɨ'n gai gɨi gu jaroi' na pui' tɨip ka tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 21 Ba' no' gu' pui', dho cham jir am na gan tu kua'da' gu jaroi' gu bakaax no' gu'x xi dhuutu'n gu jumai na pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba' cham dhi' bhaan gai gɨxia', ni chu' biiñ ku cham io'da'. 22 Ku gu' aapi'm dɨɨlh jix maat ji na pim jax ja'k jix bhai' ji bi'iidha' buiñor gu Dios, na pim gu'x chaat ka' jam jur am bhaan. Joidham jix bhai' tu tatda' gu' no'ñ jix chaat jiñ jur am bhaan nañ jix bhai' bi'iim buiñor gu Dios, no'ñ mi' pui' tu duñiim na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam. 23 Gu' ji no' gu' jaroi'x chaat jura'ram bhaan na gu jax chu'm koi'r jix xidhuu, ba' no't gu' xi juu sia kux chaat, bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, na gu' cham tu' pui' ja'k tɨ jɨɨgi'ñdha' nar jum kua'dam ka'. Na gu' no' pui' tɨ jɨɨgi'ñ na cham tu'r ua'tulhdhara' gu tu' na kua'da', dho cham tu'r ua'tulhdhara' ka', gu' ji no' gu' pui' tɨ jɨɨgi'ñ nax xidhuu gu jax chu'm koi', dhox xi dhuu ka' ɨp buiñor gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha' buiñor no't xi juu.

15

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nach jix bhai' bi'iidha' ja bui gu jai'

1 Jai' dhɨt nach jɨ'k bɨɨx jich jujur kɨ'n buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' bax maat na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios, ja palhbuidha' ich gui' nam chakui bɨɨx ja jujur kɨ'n jix bhai' tɨ jɨɨgi'ñ, nam chakui bhai' maat na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiimda', cham tu' nach dɨɨlh gɸ'gɸrkam jich chaat ka' nach xix maat. 2 Bɨɨx jɨ'ma'n nach jɨ'k pu'ñi bɨɨx jich jujur kɨ'n jix bhai' ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach pu'ñi ja palhbui'ñdha' nam jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios gui' nam chakui bɨɨx ja jujur kɨ'n jix bhai' tɨ jɨɨgi'ñdha', nam ba'x bhai' machia' na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiimda'. 3 Nat gu' sia guch Xoi'kam cham tu' gɸ'kam jum ɨlh jano' na ya' xi oilhimɨk, sia ku bɨɨx jix maat na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios, nat gu' pui' ja'k tu jii na jax jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, jup jum kai'ch: "Aañ jam pɨx jup jiñ chɨtdat jup kai'ch gu ja'tkam, sia kum gu' aap pɨx xim bhaamkidhat jax ñam pɨx jum tɨtda panaas." 4 Na gu' bɨɨx na mɨt jɨ'k jax tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, pu kai'ñkam tu ua'nak jamɨt nach ba' pu'ñi aach bhaan machia' nach jax ja'k jix io'm jich guguuxdha' nach buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' pui' na jax jix chu xijai ya' dhi oi'ñga'n. 5 Ba' gu Dios pɨx na dhi' bhaan jich guguuxi'ñ nach jix io'm buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' maa'n na jax gu Dios pɨx gɨt moo pui' jam duuka' na pim bɨɨx maa'n ñi'ook jup duuka' cham tu' bhaan jax ji kai'chɨt, pui' nat jax ja'k tu jii dɨɨlh guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk. 6 Na gu' pu'ñi ja'k bɨɨx maa'n na pim jax pɨx jix bhai' maap buiñor tu daanda' gu Dios gio buiñor guch Xoi'kam, na gu' cham jir am no' jumai maakam jup ɨlhii'ñ, gio gu jumai maakam ɨp.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bɨɨx ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

7 Jum aa' ba' na pim xim kɨkɨɨgalhdhat bɨɨx jɨ'ma'n sia na pim jax jir tu'm ka' gɨt. Tɨɨ' nat gu' guch Xoi'kam xi jam kɨɨgalh sia ku pim jax jix u'ua'tulhdhix kat. Na gu' no' pim bɨɨx xim kɨkɨɨgalhi'ñ, bɨɨx maa'n na pim jɨ'x buiñor tu daanda' ɨp sia gu Dios, na pim gu' cham tu' maakam ɨlhii'ñdha' bɨɨx jɨ'ma'n, gu' ja'pji maa'n ji na jax pɨx. 8 Guch Xoi'kam bha jii ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gui' nam jir Israel kam ja'tkam, pu kai'ñkam bha jii nat bhai' pu duñiim nat jax ja tɨidak gu Dios bɨjɨk guch bopxi kat na pu'ñich palhbuidha' gatuuk aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' bhaan matgir na gu Dios pui' duñia' jax no't ba tɨi. 9 Pu kai'ñkam bhai'p jii guch Xoi'kam nam ba' pu'ñi bhaan machia' ɨp gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam na joidham jix chu joi'gɨ'n gu Dios. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Pui' kuñ ba' aañ jum gɸ'kamtu'n ja bui dhɨr
dhi' nam cham jir Israel kam ja'tkam,
nap gu' aap jiñ palhbui'ñchu' sia tu' na pɨx
kɨ'n.
Jum laala'ñxidha' iñ jix bhai'ñ chaatɨt.

10 Gio ja'p ja'k iam ja'pnip jum kai'ch ɨp:

Jix bhai' pim xim taat ka' aapi'm na pim
cham jir Israel kam ja'tkam ja bɨim
gui' nam jir Israel kam,
na Dios jir ja'tkam tugi'ñ.

11 Ba' ja'p ja'k iam ja'pnip jum kai'ch ɨp:

Xi dhañia' pim gu Dios bɨɨx na pim jɨ'k
jir ja'tkam na pim jix jai'ch ya' dhi
oi'ñga'n,
dai gui' pim xi gɸ'kamtuda'.

12 Gio ja'p ja'k iam nat pai' gu Isaiiyas jup tu ua'nak na bɨjɨk bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu a'gimɨk, jup jum kai'ch ɨp:

Maadɨt jai'chdhɨlhia' gu boxii'ñ gu Isayii na
ba'm gɸ'kamtai ja sɨlhkada' bɨɨx gu
ja'tkam.

Ba' joidham jix kiigalhdha'm ip gui' mu dir
bha ja'k,
dai dhi'm pix buiñor xim palhbuidhak ka'.
13 Ba' gu Dios pix dhi' nach jaroi' buiñor
jich palhbui'ñ, jam tajaañdha' gui' na pim
ki'n jix bhai'm taatit tu oi'ñka', na pim cham
tu' xim bhabhaakui'ñdha' aapi'm na pim ji'k
tu' silhkam ba ti jiigi'ñ gui' buiñor. Gio gux
Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na jam
tajaañdha' gi̱t na ba' pui' jam jurtuda' na dai
gui'x bhaai' nach buiñor jich palhbui'ñka'
gammiji.
14 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix
bhai'x maat na pim aapi'm jir jix bhab-
hai'kam ja bui gu jai', biix aixim jix chu
mamatda' pim na pim jax ja'k tu duñia' gu
tu', giox maatit jup tum a'a'gi'ñ japim na
pim jax ja'k tui'ñgida' biix ji'ma'n. 15 Gu'
ji nañ gu' aañ ya' tu daasaim bhaan dhi
u'uan dhi' nañ bhaan mu tu jam ua'ñxi'ñ na
pim ba' bhaan ti'ñchokat mi' pui' duñiidha'
na jax jix aa' gu Dios, na pim cham mik
buppada'. Gio nat gu' gu Dios pix pui' ja'k
jiñ dhai xiñ joi'mdak 16 nañ pu'ñi chu'm ki'n
jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba'x
bhai'p ba tu ja jimia' ip pu'ñi gui' nam cham
jir Israel kam ja'tkam, nañ gu' aañ ba' ja'p
ji buusan nañ maadit jir di' gui' nam jai' ja
a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam
mu ja'p chichiop. Na gu' gui' nam cham jir
Israel kam ja'tkam nañ pai' dhuuk pu'ñi tu
ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ
guch Xoi'kam, no' mit ti jii'ñ, dai nañ buiñor
ja'k ba ja aichdha' gu Dios joidham jix u'uañ
ki'n. Ba' diilh gu Dios joidham ja tigia', na gu'
ja a'm ba tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix
Uañ Ii'mda'.
17 Ba' aañ nañ ti jiigi'ñ buiñor guch
Xoi'kam, joidham jix bhai' tu tatda' nat
jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ jir
tujuandam tugi'ñ ka'. 18 Ba' dai pui' pix
chu'm tu a'gada' iñ nat tu' jax joidham jix
bhai'm duukam bap tu duu guch Xoi'kam
bhaankam aañ, nañ gu' aañ nai' tu ja
a'gidhim gui' nam cham jir Israel kam
ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'
gu Dios. Diilh jiñ ñi'ook ki'n jañich pui' tu ja
a'gi, gio pui' tu duu ñich ip ja nii'ñchudat gu
ja'tkam. 19 Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mdaga'n gu Dios nañ a'm tajaañix kuñ ba'
biix aixim jix bhai'm duukam jup tu buim,
nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñ
gu ja'tkam. Na gu' bixchu'x bhaai' na pu
tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'
na cham ji'xdha' jaroi' pu tu duñia' gu ya'
kam dhi oi'ñga'n. Gio ba' nañ nai' pu'ñi tu ja
a'gidhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ
guch Xoi'kam, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k
dui cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji
mi' pup jum tulhiiñdha'. Mui' kap jañich nai'
ba tu ja a'gi, Jerusaleen dir jañich bhai' ji
bhiich, mu ja'p jañich sia ba tu ja a'gi na pai'
jax Iliiriko bhaan bipio' gu dibiir. 20 Gio gu'
dai pai' nañ jix mat ka' nat chakui jaroi' tu
ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch
Xoi'kam nañ ba' tu ja a'gi'ñ aañ, nam pai'
chakuix jai'ch ka' guch Xoi'kam jiigi'ñdham.
Na gu' cham jir am no'ñ aañ mijimmip
ba baakchu' no't jumai mi' ba tu jua, tu
gaagidha' iñ ba' nat pai' chakui jaroi' mi'
tu jua. 21 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na
mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' gu ja'tkam tigia' am sia kum cham pai'
dhuuk pui' tɸ kɸɸ na ja bui aaya'.

Jix maatit tigia' am nar jaroi' dha' sia ku
cham pai' dhuuk jaroi' pui' tu ja
a'gi'ñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na mur jimdam Rooma

22 Pu'jani kai'ñkam jañich ba' chakui mu
jam tiigim, sia kuñ aañ ti aa'nda' gi̱t nañ
ba jam tigia'. 23-24 Mui' oidha' bap duu gu'
nañ dir ti mui' ba xi jam tiimiram, ku gu'
na ñich kapbhai' ba tiimo ya ja'p na ñich tu
ja a'gidhimik gu ja'tkam, ti bhai'x buusnim
iñ jam bui nañ bhai' xi jam tiigidhat nañ
Espaaña ja'k bhiiya', kat japim chi bhai'
dhir iam jup jiñ palhbuidha' nañ tu' ki'n
aaya'. 25 Aañ xib Jerusaleen ja'k kar jim-
dam nañ ka ja ui'dhika' nam tu' ki'n jum
palhbuidha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham gui'
nam cham tu' bia' ni ji'x. 26 Na mit gu' ji'k
maap jim daagik guch Xoi'kam jiigi'ñdham
Masedoonia kam gio gu Akaaya kam, ja taa
gu tuumiñ gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham nam
ba' mu ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jiigi'ñdham
Jerusaleen kam gui' nam cham tu' bia' ni
ji'x. 27 Ba' dhi' na mit maap jumpadak gu
tuumiñ mui' ba ja joochxi'ñ guch Xoi'kam
jiigi'ñdham Jerusaleen kam nam cham tu'
bia' ni ji'x, diilh ja jujur ki'n jamit pui' dhuu,
cham tu' nat jaroi' ja chia. Ba' dhi'x bhai'
bua am, na gu' gu Jerusaleen kam nam
jir Israel kam ja'tkam gio aañ, jix bhai'
dhuu chich na chich ja ua'p gux kii'p jum
duukam ii'mda' bhaan sia kum gu' cham
jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' nam
ja palhbuidha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham gui'
nam jir Israel kam ja'tkam sia tu' bhaan
nax maax ya' dhi oi'ñga'n. 28 Ba' daipu'
dhi' nañ xi ja do'ñchi'ñmirai guch Xoi'kam
jiigi'ñdham, mu dir nañ ja'k gixia', pu Es-
paaña ja'k jañ ba bhiiya'. Bhai'ñ ba' buus-
nia' jam bui nañ xi jam tiigidhat, nañ jax ba
kai'ch. 29 Ba' nañ pai' dhuuk bhai' aaya' jam
bui, aañ jix chaat jiñ jur am bhaan na guch
Xoi'kam pix jiñ palhbuidha' gɸ'kam ki'n gu
tu' nañ a'm jum aa'nda'.
30 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan,
bhaankam guch Xoi'kam jich Gɸ'kam tuk
gio bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ
Ii'mda' na pui' ja'k jich jujurtu'n nach xich
jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n, aañ soi' jam titda

na pim jiñ a'mkam xi chu daanda' bɨɨx dhɨt. Bɨɨx aixim bhaan jiñ chulhiiñaim iñ gu'. 31 Pui' pim ja'k xi chu daanda' buiñor gu Dios nam cham jax jiñ dhooda' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam mu kam Judea, gio ba' gui' nañ ja ua'tulhi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham Jerusaleen kam nam gɨt moo cham tu' bhaan jax ji chɨ'ji xi gaamui. 32 Gu' ba' no't gu'x bhai' tuñ jii, bhammɨñ ja'p jup ba ji buusnia' jam bui, no' moop jix aa'nda' gɨt gu Dios. Joidham chix bhai'ñ ɨlhdha' iñ nañ ba jam tɨgia', gio na bam jɨɨpdha' guñ jur nañ ka xi jam tɨɨgim ka'. 33 Ba' gu Dios pɨx jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba' joidham jix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka' bɨɨx jɨ'ma'n. Ja'pni pɨx gɨt ba' moo tu tui'ka'.

16

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam mi' dhɨr bhaankam xi ja ñio'kdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

1 Bhaan jañ xi chu jam a'gidha' maa'n gu ubiiñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na Peebe tɨɨ'. Dhi' tu ja a'gi'ñ jɨ'kchi guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pai' Senkrea tɨ tɨɨ'. 2 Joidham japim jix bhai' tɨɨdai aichdha' na bhammɨ aaya' jam bui, na gu' dhi' tu' sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim tu' na bhaan a'miram jum aa'nda', nat gu' dɨɨlh pui' mui' ba ja palhbui gu ja'tkam bɨɨx aixim bhaan gu tu' na ja a'm jum aa'nda', pui' na jax aañ nat gu' sia pui'p jiñ palhbui xiñ joi'mdak na cham bhai' tuñ jimdat.

3 Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, nach gu' dhi' maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. 4 Dhi' mɨt bɨɨpɨ' dir guguu na mɨt jiñ palhbui nam ba xiñ mu'aam, dɨɨlh jamɨt ba' tɨɨp ja koi. Ba' aañ gɸ'kam kɨ'n ja taxchaabgi'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dai aañ ja taxchaabgi'ñ, gu' ja'pji sia guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam nai' ja'p maap jum jumpadat tu daan nam jɨ'k cham jir Israel kam ja'tkam. 5 Bɨɨx japim siañ a'mkam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham gui' nam bhai' ja ki'aam jum jumpa'n gu Priiska gio gu Akiila. Bɨɨx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' guñ bhai' kai'chdhami', gui' nañ joidham jix kɨɨgalhi'ñ na Epeneeto tɨɨ'. Jir bhai' kam na pai' Akaaya dɨbɨɨr bhaan bipio', dhi' bɨɨpɨ' tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Akaaya dɨbɨɨr. 6 Sia gu Mariiya pim jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' gɸ' ba tu jua jam a'mkam na ba'x bhai' tu jam jimda'. 7 Bɨɨx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Androoniko gio gu Juunias, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ. Dhi'ch maap kuupich na mɨt jich kuu gui' nam cham buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, gio pui'p jir noonbi'ñ am guch Xoi'kam ja'p na jax aañ, pu bɨɨpɨ' dir ba tɨ jɨɨgi'ñ am buiñor guch Xoi'kam na ñich ba' aañ jup ba tɨ jɨɨ'ñ.

8 Sia gu Ampliato pim bɨɨx jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi'r jiñ bhai' kai'chami' bhaankam guch Xoi'kam. 9 Gio gu Urbaano pim bɨɨx jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi'ch maap jir tujuandam tugi'ñ ɨp guch Xoi'kam. Sia pim bɨɨx jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Estaakis. 10 Gu Apeeles japim siañ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' tu' sɨlhkam bɨɨx juraa'n kɨ'n buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, jix maatɨ' na jax ja'k tu jim. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Aristoobulo, gam sia bɨɨx gui' nam jɨ'k maap jir jum oi'dhagɨm. 11 Gio gu Erodioon japim bɨɨx jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' siar Israel kam maa'nkam ja'p na jax aañ. Sia gu Narsiiso pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gam gui' nam jɨ'k maap jir jum oi'dhagɨm nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. 12 Bɨɨx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Tripeena gio tu Tripoosa. Dhi' pui' bhaankam jup tu juan am guch Xoi'kam. Bɨɨx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Peersida, nach gu' dhi' pui' joidham jup jix kɨɨgalhi'ñ na buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, gio gu' dhi' gɸ' ba tu jua bhaankam. 13 Bɨɨx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ruupo. Dhi' joidham jix bhai' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu dɨ'ɨɨ'n japim bɨɨx jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' ja'p ji buusan aañ jiñ bui na pui'p jir jiñ ñaan. 14 Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' ɨp gu Asiinkrito, gio gu Plegonte, gio gu Ermes, gio gu Patroobas, gio gu Ermas, gio bɨɨx gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja bɨɨm jum jumpadat tu daan. 15 Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Piloologo, gio gu Juulia, gio gu Neereo, bɨɨx gu ja'nni'ñ ubii. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Oliimpas, sia bɨɨx guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam jɨ'k dhi' maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam.

16 Ba' aapi'm dɨɨlh bɨɨx jɨ'ma'n jup xim ñiñio'kdhat. Pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim tu' sɨlhkam xim ja joi'gɨ'n. Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan bɨɨx kap dir nam jɨ'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam.

17 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim mi ja kɸkɸɸda' gui' nam maakam tu aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' pimɨt mi' ba ji ja kai, nai' pɨx jim jɨ'dɨlhkada' pim, cham tu' pim maa'n ñi'ook kap duuka', pu chu'm pɨx tu ua'pu no' pim mi ja kɸkɸɸ. Piam jai' dhɨt cham ka tɨ jɨɨgi'ñdha' am buiñor guch Xoi'kam jax ña pɨx. Gu' ja'pji na pim dhi' bhaan tu daa'ñchu'nda' na mɨt jax chu'm ñi'ook tu jam a'gi. 18 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham tu' bhaankam tu a'ga am gu' guch Xoi'kam, gu' ja'pji dɨɨlh pɨx nam jax

ɨlhii'ñ nam jax dhui dhi' bhaan ja mai'chia' ɨp sap pɨk ba' gu ja'tkam nam ba' pui'p xi ja kaichgɨda'. Joidham jix bhai' xi buidha' am nam jax ja'k ja ɨatgidhidha' gui' nam cham mat ka' na jax ja'k jir sɨlhkam. 19 Ku gu' aapi'm mi' pui' jiim ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Jix bhai'ñ chaat iñ aañ na pim mi' pui' jiim. Ba' gammɨjɨ pim mi' pui' pu jiimda', jix kɨɨ'p jum duukam japim jup xip tu duñiidha', cham tu' gux buam jum duukam. Na gu' no' pim gammɨjɨx kɨɨ'p jum duukam jup tu duñiim, dhi' bhaan jix maatɨ ka' na pim jir jix chu mamatda'. 20 Gio gu' pu'ñi ja'k dui ba' mai'chia' ɨp gu Dios gu ja'ook na ba' cham tu' jax ka jam buada' aapi'm. Bɨtaa'n ji bi'ya' jam bui gu ja'ook, ja'p ji buusanda' na pim daam dɨr mi kɨisapka'. Ba' guch Xoi'kam jich Gɸ'kam tuk pɨx gammɨjɨ jam a'm tɨ nɨidhidha'.

21 Ya' dɨr mui'p jam ñio'ki'ñ gu Timoteo nach maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu Luusio, gio gu Jasoon, gio ba' gu Sosiipater, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ.

22 Ba' aañ nañ Tersio tɨɨ' nañ bhaankam gu Paablo tu u'uan dhi' na mu tu jam ua'ñxi'ñ, aañ pui' mui'p jam ñio'ki'ñ bhaan dhi'ñi u'uan, mu jam ñio'ki'ñ iñ bhaankam guch Xoi'kam.

23 Gio gu Gaayo pui' ya' dɨr mui'p jam ñio'ki'ñ. Dhi' buiñor tɨbiap iñ ya kia'mi'ñ, nam gu' dhi' buiñor maap jum jumpadat tu daan gui' nam pu'ñi buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. Bɨɨx mui'p jam ñio'ki'ñ gu Erasto. Dhi' buiñor tu namki'ñ am bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k ya' oidha' dhi gɸ' kiicham na jɨ'k aagix nam tu namki'ñdha'. Bɨɨx mu jam ñio'ki'ñ guch jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na Kuarto tɨɨ'.

24 Moo gɨt gu Gɸ'kam jich Xoi'kam gammɨjɨ jam a'm tɨ nɨidhidha' bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm. Moo gɨt pui' tu tui'ka'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na dai gu Dios jix bhaai' nach gammɨjɨ gɸ'kamtu'nda'

25 Dai gu Dios jix bhaai' nach gɸ'kamtu'nda', na gu' dai gui'x bhaai' na gammɨjɨ sɨlh jam bhɨichdhatgɨda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nax bhaai' na mi' dhɨr baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Dhi'r di' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, gio dhix bhai'm kai'chdham ñɨ'ook bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Ba' dhi' mi' pui' tum duñiim na chich jax ja'k maat na ɨlhii'ñ gu Dios, pu bɨjɨk dɨr pui' ja'k pum aa na tu duñia' gatuuk, pu bɨɨpɨ' dɨr nat chakuip dunaak dhi oi'ñga'n. 26 Ba' nat jax ja'k jix aa gu Dios na ji chu buusnia' gatuuk, tu dai mɨt u'uan ta'm gu bɨjɨk dɨr kam nam bhaankam ya ja'p tu a'gimɨk. Mi' dhɨr jachich ba' maat ɨp aach, nat gu' dɨɨlh ja chia gu Dios nam pu'ñi tu ua'na' nam ba' mi' dhɨr pu'ñi machia' bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nam ba' mi' pui'p tu dagia'.

27 Ba' dai gu Dios jach gammɨjɨ gɸ'kamtu'nda' na cham tu mumkɨ, na gu' daipu' maa'n jix jai'ch, gio daipu' gui'x chu matda' na jax ja'k tu duñia' gux kɨɨ'p jum duukam. Pui' kuch ba' dai gui' gammɨjɨ daanda' bhaankam guch Xoi'kam. Iam gɨt moo pui' tu tui'ka'.

GU BĦPŦ' KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TŦ JĦGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM KORIINTO OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

1 Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, dɨɨlh gu Dios puɨ' ja'k jix aagak pu chu'm kɨ'n jiñ dhai. Mu tu jam ua'ñxidha' iñ bɨɨma'n guñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na Soostenes tɨɨ'. 2 Aapi'm jañ mu tu jam ua'ñxidha' na pim mi' maap jum jumpadat daan gu Dios gȼ' kiicham na Koriinto tɨ tɨɨ', na pim pui'p jir jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Na pim gu' pui'x u'uañ kɨ'n jup ba guguuk buiñor gu Dios, nat gu' gui' pɨx jam a'm tɨ tɨɨgɨk mi' jam tuttu na pai' gu ja'tkam tugi'ñ na pim ba' pui' jai' maap jum jumpadat buiñor jup ba tu daan ja'p na jax aach, gam sia bɨɨx gui' nam jɨ'k nai' mui' kap pui' maap jum jumpadat jup tu daan buiñor gu Gȼ'kam jich Xoi'kam. 3 Moo gɨt ba' gu Dios jich Gɨ'kora' gio gu Gȼ'kam jich Xoi'kam pɨx jam a'm tɨ nɨɨdhidha' am na pim ba' gammɨjɨx bhai'm taatɨt tu oi'ñka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na taxchaabgi'ñ gu Dios

4 Aañ gammɨjɨ taxchaabgi'ñ gu Dios nat bhaankam guch Xoi'kam jam a'm ba tɨ tɨɨ, 5 gio nat bhaankam jam maa gu matda' na pimɨt ba'x maatɨt kai gu ñio'ki'ñ, gam na ba'x bhaai'n ka' na pim jax ja'k bhaankam jup tu a'ga mi' dhɨr gammɨjɨ ja'k jai' ja bui gu ja'tkam. 6 Jix bhai' jam bɨɨnat gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pimɨt gu'x bhai'x maatɨt kai. 7 Ba' cham tu' tu' ka bi'ɨix na jam aagi'ñdha' gu Dios na pim tu' jax dhuñia', na pim gu' bɨɨx bax maat, dai ba' na pim mi' pui' jiimda', na pim gu' pu'ñi ja'k nɨɨrda' gu Gȼ'kam jich Xoi'kam na jootom gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan. 8 Gu Dios pɨx dɨɨlh jam palhbui'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' na pim ya' kap tui'dhi' dhi oi'ñga'n bhaan na ba' cham jaroi' jax jam tɨɨda' na pimɨt cham am bua. 9 Pui' tu duñia' gu' gu Dios jax no't ba tɨi sia pɨk nar jax ka' gɨt. Gui' pɨx jam a'm tɨ tɨɨgɨk mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam nar Maraa'n. Dhich Xoi'kam ba' bɨɨx dhɨt jir jich Gȼ'kam tuk nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam maa'n ñɨ'ook jup duuka' gammɨjɨ

10 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam gu Gȼ'kam jich Xoi'kam soi' jam tɨtda iñ na pim gammɨjɨ maa'n ñi'ook xip duukat, cham tu' na pim dai ñiokboda'. Jix bhai' pim kai'chɨt tu oi'ñka', cha'pim maakam kai'chdha' jai' gio jai' maakam. 11 Aañ dhi' pui' jam tɨtda, nam gu' bañ aagi'ñ gui' nam maap jir jum oi'dhagɨm gu Kloee na pim sap cham tu' maa'n ñɨ'ook jup duuk bɨɨx, xim bhabhaakuidhat japim sap jɨ'dɨlh jup tu'ii'. 12 Ja'p sap kai'chdha' pim jai' dhɨt: “Aach gu Paablo ja'k kaichu'.” Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ɨp: “Dho aach gu Apoolos ja'k jup kaichu'.” Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ɨp: “Aach ba' gu Peegro ja'k jup kaichu'.” Jai' sap ba'p kai'chdha' pim: “Aach sɨlh ji guch Xoi'kam nach kaichu'.” 13 ¿Jax ba' ku pim ba' pui' ja'k tu jim? ¿Ka' pim ji ɨlhii'ñ aa na guch Xoi'kam mui'p jum bua? Gio gu' aañ nañ jir Paablo, cham tu' jam a'mkam jiñ xissapa mɨt bhaan gu u'uux na gai bɨɨt, ni ku pimɨt cham jiñ a'mkam jum bopko suudai' kɨ'n jano' na pimɨt pai' dhuuk tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam. 14 Gio gu' aañ gook pɨx ja bopko suudai' kɨ'n, daipu' gu Krispo gio gu Gaayo. Taxchaabgi'ñ iñ gu Dios na ñich dai dhi' gook ja bopko 15 na pim cham pu'ñi ba kai'chdha' jai' dhɨt na pim jir jiñ ja'tkam tuk. 16 Gio dho bak pɨn gu Esteepanas ja bɨɨm gui' nam jɨ'k maap jir jum oi'dhagɨm jañich ja bopko. Cham pai' jai' pup ka ja bopko ñich mi' dhɨr. 17 Gio gu' cham tu' pu kai'ñkam nai'ñ joot guch Xoi'kam nañ ja bopkonaidha' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ nai' ja aa'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' mu ja'k nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Ni kuñ cham giilhim jix aixkam jup xi kai'chim nañ ja aa'ñdhim nam jax kai'chdha' gux a'aixkam, ja'ppɨx maa'nkam nai' jimdat tu a'gim iñ nam ba'x bhai'x maatɨt kaaya' gu ja'tkam nat jax kai'ñkam jich a'mkam muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nam tu' pɨx ɨlhii'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor

18 Gui' nam jɨ'k cham mu ja'k jiim nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' ja'p na jax aach, jix maat ich na dhi' Dios jup jir tu dunii'ñ, pui' kut ba' muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. Ba' gui' nam jɨ'k mu ja'k jiim, gampai' pɨx ɨlhii'ñ am. 19 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dir kam, na pai' gu Dios pɨx dɨɨlh tu a'ga, jup jum kai'ch:

Gui' nam gȼ'gȼrkam jum taatɨt pui'm ɨlhii'ñ
nam jix io'm bɨɨx aixim jix chu maat,
pui' ja duñia' iñ nam cham maatɨt kȼȼkȼ' jax
ña tum a'gada',
siam chi moox bhai' ja jujur kɨ'n tɨi xi chȼ
kȼȼ.
Ni kum cham ka tɨ bhɨbhɨɨdha' ka',
sia kum tɨi kax chɨ bhɨbhɨi'l'ñ kat.

20 Pui'm duu dho. Tɨɨ' gui' nam tɨix chu maatɨm xi kai'chdha', cham maat am na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam. Sia gui' nam jix maatɨm ka xi kai'chdha' nam jich aa'ñdha' gu tu' nax maax ya' dhi oi'ñga'n, pu cham bhaai' nam jax pɨk ja'k jix bhai'ch aa'ñdha' kia'. Gu Dios dɨɨlh pui' ja'k tu duu na ja'kbui' kat gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n ja'ppɨx ji bubuakia' am na jax gui' nam cham ja jur bia'. 21 Nat gu' gu Dios tɨi pui' tu duu nam jax ja'k machia' gɨt gu ja'tkam na gu Dios bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia', gu' ji nam gu' pu cham maatɨt tɨ nɨɨ'ñ. Pui' kut ba' gu Dios jix ja joi'mdak pui' tu duu na dai pɨx no'm tu' sɨlhkam bɨɨx ja jujur kɨ'n ba tɨ jɨɨgi'ñ na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham tu' mu ja'k ka bhɨɨya' am nam pai' gammɨ mi' pup jum tulhiiñdha', sia kum gu' jai' tu' pɨx ɨlhii'ñ.

22 Gu Israel kam ja'tkam dai nam jix aa' na jaroi' tu' jax xi ja duiñdha' nam cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨɨ'ñ nam sap ba' bhaan jum gu'nguxdhai tu' sɨlhkam ba tɨ jɨɨ'ñdha' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, tɨi gaa'ñchu' am nam jax ja'k bɨɨx aixim jix chu mat ka'. 23 Ba' aach nach tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai dhi' bhaan jup tu a'gichu' ich na mɨt jax kai'ñkam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. Ba' gu Israel kam ja'tkam jix bhaamum ɨlhii'ñ am, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pɨx jich bia' am nach cham jich jur bia' kuch ba' pu chu'm tu a'ga. 24 Ba' gui' nat jɨ'k Dios ja a'm tɨ tɨɨgɨk pui' ja duu nam tu' sɨlhkam buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñdha', bax maat am na bhaankam guch Xoi'kam tuch a'gi'ñ gu Dios. Bɨɨx sia bhaankam guch Xoi'kam tu ja a'gi'ñ gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. 25 Ba' sia ku panaas pur cham tu' pui' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' pɨk jix io'm jum aa' nach tu' ka'm ɨlhii'ñdha', na gu' maaxik jir sɨlhkam pui' na jax kai'ch gu Dios, cham tu' pui' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam. Gio sia ku panaas gampai' pɨx jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi'x io'm bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia' na jaroi' cham jɨ'xdha' pu duñia' gu tu'. 26 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jam a'm tɨ nɨidhim gu Dios aapi'm na pim gampai' tu'm. Nam gu' jɨ'ma'n pɨx jix jai'ch jam bui gui' nam bɨɨx aixim tu'm jix chu maat na tu'x jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Gio jɨ'k pɨx jup jix jai'ch am jam bui gui' nam tu' ka'm ja ɨlhii'ñ gu ja'tkam. 27 Ba' gu Dios ja a'm tɨ tɨɨ gui' nam gampai'm ɨlhii'ñ na ba' bhaan ja xi'ɨrbo' gui' nam gɸ'gɸrkam jum taatɨt pui'm ɨlhii'ñ nam bɨɨx aixim jix chu maat na tu'x maax dhi oi'ñga'n bhaan. Sia bɨɨx ja a'm tɨ tɨɨ gui' nam panaas cham tu' bhaigɨm tu'ii' ja bui gu ja'tkam na ba' dhi' bhaan pui'p ja xi'ɨrbo' gui' nam panaas bɨxchu' kɨ'n tu'x bhaai'. 28 Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix maatɨt jiñ kaaya': Gu Dios dhi' pɨk ja a'm tɨ nɨidhim xib nam jax chu'm gampai' tu'm gu ja'tkam, nam cham tu' kɨ'n ja bia' gui' nam jix chu mamatdagɨm jum ɨlhii'ñ. Gui' ba' pu cham tu' kɨ'n ji bii mɨt nam pui'm aagɨt na dhi' ba' pɨk ja a'm jimiim gux bhai'm duukam. 29 Pu kai'ñkam pɨx pui' ja'k duu gu Dios nam ba' bhaan jix mat ka' gu ja'tkam na cham jir am na jaroi' gɸ'kam jum taatɨt pui' kai'chdha' na bɨɨx jix chu maat na jɨ'k tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. 30 Ba' aapi'm taxchaabgi'ñdha' gu Dios nat xi jam joi'mdak jam a'm tɨ tɨɨgɨk ya ja'k ba jam aich na pai' guch Xoi'kam, dhi' na jaroi' bhaankam tuch mattu'n bɨɨx aixim gu Dios, gam na dhi' bhaankam jix bhai' tuch jimda', gam nach bhaankam jix bhai'ch chaat ka'. Nat gu' dhich Xoi'kam bhaankam jich boosolh gu Dios mi' dhɨr na pai' cham bhai' tuch jimdat. 31 Ba' no' jaroi'x aa' na gɸ'kam jum taat ka', jum aa' na pui' ja'k duñia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nap jum kai'ch: “Jir am na jaroi' bhaan gɸ'kam jum taat ka' na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios.”

2

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na mɨt jax kai'ñkam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na ñich bhammɨ ja'p ɸɸk tu jam a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na cham jaroi' dɨɨlh pɨx jix maatɨt kaaya' na jax jir jum duukam, cham tu' ñich gɨilhim jix aixkam kɨ'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam ya' kam dhi oi'ñga'n. 2 Ni ku ñich cham jumai ja'ppɨx maa'nkam bhaan tu jam a'gi, gu' ja'pji guch Xoi'kam na ñich bhaan tu jam a'gi, na gu' dhi' pɨk jum aa' na pim kaaya' na mɨt jax kai'ñkam sissapak mua bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. 3 Gampai' tui'ñgɨt jañich ba kɨkbo nañ ba xi chu jam a'gidham, ji gi'bokidhat iñ, nañ gu'x aa' nañ jix bhai' jam aa'ñdha' na pim jax ja'k jix maatɨt jiñ kaaya'. 4 Cham jañich pai'x aixkam kɨ'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam nam sap pɨk ba' joidham jix bhai' xi buidha' nam tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam nam sap ba' joidham ja kɸɸji bax ja kɨɨgalhdha'. Gu' matgɨm aañ jiñ kɨɨgalh japimɨt, nat gu'ñ palhbui gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ñich jax ja'k jam tɨɨ'n, gio dɨɨlh gu Dios nañ a'm tɨ nɨidhim na bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia'. 5 Ba' dhi' pui' ja'k duu gu Dios na pim ba' pu sɨlh bɨɨx jam jujur kɨ'n buiñor tɨ jɨɨ'ñdha'

guch Xoi'kam, cham tu' gu jax chu'm ja'ppɨx maa'nkam jix aixkam nat bɨɨx aixim jam tɨtdaimɨk.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jum ua'rgi'ñ gu Dios

6 Jix a'aixkam kɨ'n tu a'ga ich dho ja bui dai gui' nam jɨ'k bhaan bax kaapak nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu'x bhai'x maatɨt ba kɸɸ na jax jir jum duukam gu ñio'ki'ñ gu Dios. Gio gu' cham tu' pui' ja'k bua ich nam jax ja'k tu jim ya' dhi oi'ñga'n gux a'aixkam nam gɸ'gɸrkam kɨ'n daraa, dhi' nam alhio pɨx ya'r gɸ'gɸrkam, na gu' bam aajim nam pai' dhuuk gampai' ji bi'ya'. 7 Jax dhui nach aach maakam tu't jir jix a'aixkam bhaankam gu Dios, dɨɨlh pɨx gu Dios pui' ja'k duu pu bɨjɨk nat chakuip dunaak dhi oi'ñga'n na pu'ñi dhi' bhaan jich a'm tɨ tɨgia'. 8 Pu cham maatɨt kai mɨt dhi' gu gɸ'gɸrkam jix a'aixkam na jax pɨk jir jum duukam sia kum tɨi ja aagi'ñdha'. Na gu' no'm jix maatɨt kaaya' gɨt, cham tu chianda'm gɨt nam sissapda' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt, jix dhaam dɨr tɨi bha jii gu' guch Xoi'kam. 9 Gu' ji na gu' mi' pɨx pui' ba jim na jax dhui pui' tum duñia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, nap jum kai'ch:

Gui' nam jɨ'k tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' gu Dios,
ja bi'chulhi'ñ nam tu' cham pai' dhuuk nɨi'ñ
ni kum cham pai' dhuuk pu chu'm
kɸɸ na tum a'ga.

10 Ba' aach nach jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n jich aagi'ñ dhi' nat tu'ch bi' pu bɨjɨk. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no'ñ a'm bap tui'dhi', bɨɨx tuñ aagi'ñdha', sia ku panaas jix xijai gu tu' nañ jix maatɨt kaaya'.

11 Na gu' dhi' ja'pni pɨx na jax aach nach pu cham mat ka' gu jumai na tu'x mat ka', na gu' dɨɨlh bhaan jup tui'ñgɨda' gu ii'mdaga'n, cham tu' jai'p jich iadhi'ñka'. Ba' pu'ñi ɨp buiñor gu Dios, dai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n jix maat na jax ja'k ɨlhii'ñ dɨɨlh. 12 Gu' ji na gu' aach cham tu'ch a'm kap tui'dhi' gu ii'mda' ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji gux dhaam kam nach a'm bap tui'dhi', na Dios jir ii'mdaga'n, nach ba' pu'ñi dhuuk jix mat ka' nar tu' da' gui' na Dios bha tuch joochxi'ñ xich joi'mdat. 13 Ba' aach dhi' pɨx pu chu'm bhaan tu a'ga na tu'p jir duñɨɨ'ñ gu Dios, cham jach tu'r jix a'aixkam nam jax ja'k tu jim gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam giilhim bɨɨx aixim kai'chdha', gu' ja'pji daipu' na jax pɨx jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' dai gux dhaam kam jach tu ja a'gi'ñdha' gui' nam jɨ'k bar jix u'uañ, nam gu' gu jai' cham maatɨt jich kaaya'.

14 Pui' ku ba' gu jaroi' no' cham bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', cham kɨɨgalhdha' gui' na tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', pui' pɨx ja'k jum aa'nda' nar iatda'. Pu cham jɨ'xkat maatɨt kaaya' ba', na gu'm aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na palhbuidha'. 15 Gu' ba' gu jaroi' no' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bɨɨx jix bhai'x maatɨt kɸɸkɸ' gu tu' nam aagi'ñdha'. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pɨx na palhbui'ñdha', xim ga'ngada' no' moor pui' gu tu', piam ku gu' cham, cham tu' na pui'p ɨlhii'ñdha' nam jax ɨlhii'ñdha' gu jai'. 16 Na gu'p jum kai'ch mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: "Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam nax maat na jax jum aa'nda' gu Dios, ni ku cham jaroi' jai'ch na ja'kbui' kat ya' dɨr mu ja'k aagi'ñdha' na jax ja'k mi' pui' jimda'." Gu' ji na gu' aach jix maat na jax jum aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' pɨx dɨɨlh jich mattu'n nach ba' aach mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gui'.

3

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jir tujuandam tugi'ñ pɨx gu Dios gui' nam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

1 Cham tu jam a'gi ñich aapi'm jiñ jaaduñ na jax ja'k tu tu'ii' ii'mda' bhaan, na pim gu' chakui bhai' kaapak na pim buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na pim kar a'aalh. 2 Daipu' gui' na tu'x maax jañich bhaan tu jam a'gi na pim ba'x maatɨt jiñ kaaya', ja'p na jax gu alhii ɨlhi'ch na gu' dai gu bii'm na io'da' na xi'chu'nda' gu dɨ'ɨɨ'n, cham tu' maakda' gu tu' nax kaapak ka', na gu' cham io'gi'ñdha'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan, 3 na pim gu' chakui mi' pui' jiim na jax ja'k jum aa' na pim tui'ñgɨda'. Pui ka xim bhabhaakui'ñ japim gu', jix chɨ jɨjɨɨgak japim bɨɨx aixim tu'm kɨ'n. Pui pui' ja'k tu jim japim nam jax chu jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n. 4 Na gu' maadɨt no' jax kai'ch: "Aañ gu Paablo kaichu'", gio gu jumai no' jax kai'ch: "Dho aañ gu Apoolos ja'k jup kaichu'", pu dhi' bhaan jix maatɨ' na pim pui' ja'k tu jim nam jax tu jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n.

5 Jax dhui nach jir tujuandam tugi'ñ pɨx gu Dios gook dɨt gu Apoolos, gui' pɨx much joot nach tu jam a'gidha' na pim ba' buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' guch Xoi'kam. Pui' ñich pɨx tu duu nat jax xiñ chɨɨ'n gu Dios nañ tu duñia', gio gu Apoolos pui' ɨp. 6 Aapi'm ja'p ji buan gu' na jax gu gaa, ja'p ji buus na ñich tɨ ɨi na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, gu Apoolos ba' ja'p jup ji buus nat tu baa nat jam aa'ñ na pim

jax ja'k tui'ñgɨda'. Gu' ji na gu' gu Dios pɨx nap tu duiñchu' na pim jax ja'k jix io'm tɨ jɨɨ'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam, ja'p jup ji buusan ba' na gu Dios pɨx gɨ'lhdhim dhi gaa. 7 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' nam pur cham tu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gio gui' nam tu aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgɨda' gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñdha', na gu' gu Dios pɨk na pui' ja duñɨa' gu ja'tkam nam ba'x bhai' ba tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 8 Na gu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gio gui' nam mi' dhɨr tu aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgɨda' gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñdha', maa'n na jax pɨx ja ɨlhii'ñ gu Dios, gio dɨɨlh pɨx jup jix maat na jɨ'x tu ja makia' gu tu' nar ja mai'chɨk ka'. 9 Jir tujuandam tugi'ñ ich pɨx ba' gu Dios gook dɨt gu Apoolos nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' ja'p jup ji buan na jax gu gaa, ba' gu Dios dɨɨlh jix bhai' jam bua.

Gio ja'p jup ji buan japim na jax gu bhi'ñbak no' kia'pɨx jum kɨɨsaim, gu' ji na gu' gu Dios bhaan tɨ nɨɨ'ñ dhi' dhi bhi'ñbak. 10 Gu Dios dɨɨlh xiñ joi'mdak jiñ a'm tɨ tɨɨ nañ aañ mi baapsa' gui' na bhaan bam kɨɨsaim gu bhi'ñbak, jir jai' am ɨp ba' gui' nam tɨsaa'ñdhim nam bhi'ñbakchaim. Matda' kɨ'n jañich mi tɨɨ gui' na bhaan bam kɨɨsaim gu bhi'ñbak, gio gui' nam tɨsaa'ñdhim nam bhi'ñbakchaim pui' matda' kɨ'n ɨp. 11 Ba' cham jɨ'xdha' jaroi' maakam tu'm kap duñɨa' dhi' na ñich jax chu'm mi' ba tɨɨ, pu gammɨjɨ pup jir pu chu'm ka', na gu' dhi' na bhaan ba kɨɨk gu bhi'ñbak, dhi'r di' guch Xoi'kam. 12 Ba' no't pu chu'm mu pai'p bam tɨɨ sia pai' na pɨx ja'k, jax ña pɨx chu'm gu bhi'ñbak jix bhaai' na bhaan mim kɨɨsa'. Siat chi sai' ba'aak bhaan mim kɨɨ, piam juk sobkoñxim, piam kut joodaix a'bhar jum sobkonak bham bhi'ñbaki, piam gu bapaiñum gui' na joidham jix a'bhar jix chooto totbik nax dha'ram namɨɨk, piam gui' nax u'uam totbik nax io'm jix dha'ra'. 13 Na gu' gu Dios ba' dɨɨlh tai kɨ'n machia' no'r jix kɨɨ' gu jax chu'm na mi kɨɨsa' gu jaroi' jano' na pai' dhuuk jum tɨɨmo' dhi oi'ñga'n, jano' bɨɨx machia' gu Dios no'r jix kɨɨ' gu tu' nach jax dhuñɨa'. 14 No't jaroi' maadɨt jup duu gu tu', ba' cham mɨmɨɨ jano' na pai' dhuuk xi mɨmɨɨ'ñdha' gu Dios, makia' gu tu' jɨ'x na bhaan bipio'da'. 15 Gu' ba' no't gu' maa'n nat jax mɨɨ, cham tu' bhaan bi'ya', daipu' dhi'r mai'chɨk ga'n ka' na cham jum tulhiiña', na gu' cham tulhiiñchuda' gu Dios. Ba' ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't mɨjɨ dɨr buusnɨk jimɨiñño no't ba mɨɨ gu ba'ki'ñ.

16 ¿Aapi'm aa chakui maat na pim ja'p ji buan na jax gu chiop? Jir chiop ga'n japim dho aapi'm gu Dios, gio jam a'm tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n. 17 Bhaan tɨ nɨidhim ba' gu Dios dhi' dhi chiop. Ba' no't jaroi' iar, dɨɨlh gu Dios pu dooda' na jax ɨlhii'ñ.

18 Cham jir am na pim bɨɨx aixim kai'chdha', na pim gu' bhaan gai suulhgia'. No' jaroi' pui'm aa' na bɨɨx jix chu maat na jax ja'k tu tu'ii' ya' dhi oi'ñga'n, jum aa' na gampai'm ɨlhdha' ja'p na jax gui' nam pu cham tu' maat ni jɨ'x, na ba' mi' dhɨr tu' sɨlhkam jix chu matdagɨm ba buusnia'. 19 Na gu' gu ja'tkam gui' nam bɨɨx aixim jix chu mamatdagɨm jum ɨlhii'ñ ya' dhi oi'ñga'n, buiñor gu Dios ja'p ji buusan am nam cham ja jur bia', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “Gui' nam jix chu mamatdagɨm jum ɨlhii'ñ ya' dhi oi'ñga'n, gu Dios dhi' bhaan jix bhai' ja bhɨɨya' jano' na pai' dhuuk bhai' ba ja tɨkkada' nam jax ja'k tu jimia' ya' dhi oi'ñga'n.” 20 Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: “Jix bhai'x maat gu Dios nam pui' pɨx ja'k tu jim nam cham ja jur bia' gui' nam tɨix chu mamatdagɨm xim ɨlhii'ñ.” 21 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' na pur ja'ppɨx ka' sia ku jaroi' tɨi bhaan gǿ'kam jum taat gu tu' nax mat ka', na gu'r ya' kam ka' pɨx dhi oi'ñga'n gui' na tu' tɨix mat ka'. Gu' ji na gu' aapi'm na pim jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bɨɨx jam a'm jup tu tu'ii' na jɨ'k tu'x chu jai'ch. 22 Pui' na jax aañ jam buip tu'ii', sia gu Apoolos, sia gu Peegro. Sia dhi oi'ñga'n jir jam aapi'm ga'n, gio gu ii'mda', gio na pai' dhuuk jum aajim na pim ko'ya', gio xib dhi tanoolh nach ya ka dudua, gio gatuuk pai' nach ja'k ba oipoda'. 23 Ba' aapi'm jup jir jich Xoi'kam ga'n, gio mi' dhɨr guch Xoi'kam, Dios buiñor jup tu'ii' ɨp.

4

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu ja jimda' gui' nam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

1 Aach dai dhi' kɨ'n pɨx daraa nach ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam pu cham maatɨt na jax ja'k ɨlhii'ñ na tu duñɨa' gu Dios ja bui. Ba' pui' pim pɨx ja'k jich ɨlhii'ñdha' nach ja'ppɨx jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. 2 Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' kɨ'n ba daa, jum aa' na pui' ja'k tu jimda' na tu' kɨ'n daaka' na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na sɨlhkam jup kai'ch. 3 Ba' no' pim aapi'm jax jum aa', piam sia gu gǿ'gǿrkam no'm pui'm aa' nañ dɨɨlh cham mi' pui' jim nañ jax tu a'ga, dhi' cham jax bua, na gu' sia aañ dɨɨlh cham jir am nañ pu tɨ'ya' nañ mi' pui' jim piam ku gu' cham, gu' ja'pji dɨɨlh gui' nat pu chu'm kɨ'n jiñ dhai. 4 Tɨi cham pai'x buam tu bua iñ panaas na ñich dɨr tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nañ moox bhai' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, gu' ja'pji dɨɨlh gu Dios na pu tɨ'ya' no' ñich mi' pui' jii piam

ku gu' cham. 5 Ba' cham jir am na pim pui' tɨtdada' gu jaroi' na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham, nat gu' chakui ja'k gɨi guch Xoi'kam na dɨɨlh ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na mɨt jax chu jii bɨɨx jɨ'ma'n, na ba' mi' dhɨr gu Dios jup ba tu ja makia' na tu'r ja mai'chɨk ka'.

6 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tu jam a'gi'ñ na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu jam jimia' gatuuk. Bɨɨx jañ jup xiñ aa' aañ dɨɨlh nañ jax ja'k tu jim, gio gu Apoolos jañ bɨɨx jup xi aa', na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Cha'pim bɨɨx aixim maakam ɨlhdhat kɸɸkɸ' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'pji na jax pɨx jum kai'ch na pim bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' bhaan pɨx gɸ'kam jum taat ka' gu jaroi' no' bɨɨx aixim maakam ɨlhii'ñ. 7 Cham jaroi' maadɨt jir dɨɨlh ga'n gu' gu tu', gu Dios pɨx tu jam maak bɨɨx na pim jɨ'k tu' tu bia'. Cham jir am ba' na pim dhi' kɨ'n gɸ'gɸrkam jum taat ka', na pim gu' cham dɨɨlh jup tu bua.

8 Gɸ'gɸrkam jum taatɨt pui' bam ɨlhii'ñ japim na pim jir jix chutumñigam, tu' pɨx bach ɨlhii'ñ japim ba', pu cham tu' bhai' ich panaas jam bui. Joidham chi no' pim sɨlhkam gɸ'gɸrkam kɨ'n darka' gɨt nach jai' jam bɨɨm jup bar gɸ'gɸrkam ka'. 9 Bɨɨx aixim tu'm kɨ'n pɨx bach chulhiiñ ich gu' aach nach jɨ'k jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, panaas kut ju'ñdharam ja'k xich chuttuk gu Dios na pai' cham pɨk jich a'm tɨ nɨidhidha'. Pu kai'ñkam pɨx jir noonbi'ñ ich panaas guch Xoi'kam nach jich chulhiiñaimɨi ko'ya'. Gio gu ja'tkam panaas joidham jich ñɨidhat jich as am nach jich chulhiiñ, sia panaas dɨɨlh gu noonbi'ñ gu Dios. 10 Sia bhaan jich as am panaas gu ja'tkam pui' nach jax ja'k tu jim. Pui' pɨx ja'k tu jim ich gu' tɨi na jax pɨx jix aa' guch Xoi'kam, gu' gui' pui'ch bia' am nach cham jich jur bia' ni jɨ'x. Aapi'm ba' pui' xi jam bia'kat am na pim jix bhai' jam jur bia', aañ taxchaabgi'ñ guch Xoi'kam na gui' pɨx pui' tu duiñchu'. Gio aapi'm na pim pui'm ɨlhii'ñ na pim panaas jix io'm jix kaapak na pim buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, aach ba' panaas cham. Gio nam cham tu' ka'm jich ñɨi'ñ aach gu ja'tkam, aapi'm joidham tu' ka'm jam nɨi'ñ am. 11 Xib puich chulhiiñ ich kɨ'n gu bhiogi', cham bhaai' nach pai' dhɨr u'ji gu tuumiñ kɨ'n tu saba'da', gam nach jix chanook ka'. Gio nach cham tu jajannulh, alhi'ch pɨx nach pui'x dha'npak oipoda' gɨt. Gam gu ja'tkam nam bɨɨx aixim buam jich chɨtdaidha' nai' ja'p. Gio na pu cham pai' bhaai' nach joidham xi chu oi'ñka' gɨt. 12 Gio dɨɨlh jach gaagidha' nach pai' tu juanai mai'chia' gu tu' nach a'm jum aa'nda', jix momgon ka' ɨch nabap jurnɨk. Gio nach tu ja daañxɨ'ñdha' nax bhai' tu ja jimda' gu ja'tkam gui' nam giilhim jich chɨtdada' gio gui' nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam xich koodak. Aach cham tu' bhaan jax jich aa' sia pɨk nar jax ka' gɨt. 13 Nam pai' dhuuk pu'ñi giilhim jich chɨtdada' gu ja'tkam, aach jix bhai' pɨx ja tɨtdada'. Ja'ppɨx jich ɨlhii'ñ am ya' dhi oi'ñga'n na jax tu' tanaara', piam ja'p na jax gu koi' gui' na cham tu' ka bhaai'.

14 Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' ja'k mu tu jam ua'ñi'ñ nañ jax dhui bhaan pɨx jam xi ɨrappu, gu' ja'pji nañ dhi' bhaan pɨx jam aagi'ñ na pim ba'x maatɨt jiñ kaaya', nañ gu' xi jam joi'gɨ'n na pim jir jiñ maamar tuutu'm. 15 Na gu' sia kum jix jai'ch ka' gɨt jɨ'k mambhɨɨx miil gui' nam tu jam a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, gu jam tataat tuutu'm cham tu' ja'kbui'x jai'ch ka'm gɨt. Daipu' aañ jix jai'ch nañ jir jam taat tu'm, na ñich gu' aañ tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pim ba' xib buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. 16 Ba' aañ xib soi' jam tɨtda na pim mi' pui' jimia' nañ jax ja'k tu jim aañ.

17 Pu kai'ñkam jañich mɨjɨp xi jam joochxi gu Timoteo na tu jam a'gidha' nañ jax ja'k tu jimdat tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio nañ jax ja'k tu a'ga jai' kap gam nai' ja'p chichiop. Mi' pui' jim gu' dhi Timoteo na jax jix aa' guch Xoi'kam, giox joi'gɨ'n iñ ɨp aañ, na gu'r jiñ mar tu'm, pui' ku ñich ba' dhi' mɨjɨ xi jam joochxi. 18 Gio sap aapi'm jai' dhɨt gɸ'gɸrkam ba xim ɨlhii'ñ ja bui gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja'p jim aagɨt nañ cham mui' ka jim. 19 Matgɨm mui' ka jim iñ ji no' moox aa'nda' gɨt guch Xoi'kam, mi'ñ ba' ja tɨgia' dhi' nam gɸ'gɸrkam jum taat no'm moo tu'x bhaigɨt jup kai'ch ka' ba' nam ja'p pɨx bɨɨx aixim kai'chdha' nam jax dhui gɸ'gɸrkam jum taat ja bui gu jai'. 20 Na gu' gu jaroi' no' tu' sɨlhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, pui' ja'k tu a'gada' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na tu' sɨlhkam bhaan tɨ nɨidhim gu Dios, cham tu' na ja'p pɨx tu a'gada' na jax pɨx ɨlhii'ñdha'. 21 ¿Ku gu' jax ji ja'k ɨlhii'ñ japim aapi'm na pim jɨ'k gɸ'gɸrkam jum taat? ¿Jix aa' pim aa nañ bhaamda' kɨ'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk mu jimda', ka' gu' nañ xi jam joi'mdat tu jam a'gidha'?

5

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo na cham jir am na jaroi' bhɨbhɨɨda' gu dɨ'ɨɨ'n tu'm

1 Jup tum kai'ch na sap bhai' jam bui maadɨt guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham xi bhɨɨk gu dɨ'ɨɨ'n tu'm bɨɨma'n ba tu kio. Jir jix buam dhi' pui' na tu bua gu jaroi', ni kum cham pui' ja'k tu jim gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 2 Pɨx cham jax jum aa' pim panaas buiñor gu jaroi' na pui' ja'k tu jim, iam chi na pimɨt jix buam tɨɨgɨk baabu bhai' dhɨr jam bui na gɨt ba' cham jam bɨɨm ka

oirɨda'. 3 Aañ ya' dɨr pu kai'ch na cham tu' kar kɨɨ' maa'nkam gu jaroi' nat bhɨi gu dɨ'ɨɨ'n tu'm. Sia kuñ gu' cham bhammɨp tu'ii' jam bui gu maaxik, gu ii'mda' bhaan bhammɨp tu'ii' iñ. 4 Pui' pim xim aa'nda' nañ jam bɨɨm jup tu'ii' na pim pai' dhuuk maap jum jumpa'nda'. Gio gu' gu Dios jam tajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim kɨ'n pu duñɨa' gu tu' na pu'ñɨm aagidha', dhi' kɨ'n japim bhaankam guch Xoi'kam 5 mu joochxidha' gu ja'ook gu jaroi' na bhai' pai' pui'x buam tu bua na ba' mu pu dooda' gu tukga'n na dɨɨlh jax ɨlhii'ñ, katti pu'ñi ja'k iam soi'm ɨlhdha', siat ba' dai ii'mdaga'n jii buiñor guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim.

6 Cha'pim joidham nɨɨdhat jix bhai'm taat ka' gu jaroi' no' pu'ñɨx buam tu bua. Cham jax ka ɨlhii'ñ japim gu' chi, no't gu' bɨɨx jup ba jam ia'ñ na jax bar jum kai'chdham na saak palhɨɨp pɨx jum aa' gui' na kɨ'n gɸ' jabka' gu ariin no't jaroi' ba jip duu gu paan. 7 Baabu' pim bhai' dhɨr jam bui dhi' na kɨ'n jappukar gu paan, na gu' cham bhai' jam ia'dhi'ñ, ja'p ji buusan gui' nar bɨjɨk kam. Ja'ppɨx japim jir tu'm ka' na jax gu paan pui' gakdhi'ñchix kam nam jax chu'm kua' gu Israel kam ja'tkam bhaan Paaskua ta'm. Guch Xoi'kam pui'p ji buusan gu' nar di' gu kasnir bakaax na pui' bhaan Paaskua ta'm jup jum kua', nat gu' dhi' tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' na mɨt sissapa bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. 8 Na gu'x bhai' tu tatda' no'ch cham bɨɨna' gui' na kɨ'n jappukar gu ariin, nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat ka' cham tu' kɨ'n bhaan ji u'ua'tulhdhix kat. Jir ja'ppɨx paan gakdhi'ñchix kam ka' ich nach mi' pui' jiimda' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios.

9 Gui' na ñich bɨɨpɨ' dɨr mu tu jam ua'ñ, jup jam tɨtda iñ na pim cham ja kɨɨgalhi'ñdha' gui' nam jai' ja bɨɨm boppoda' gu u'uub nam cham jir ja bɨpna' ka', jir jix xidhuu gu' dhi' buiñor gu Dios. 10 Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pim cham pai' ka ja nɨɨ'ñdha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam. Jum aa'nda' gɨt gu' na pim ya' dɨr bubuakia' dhi oi'ñga'n na pim ba' cham pai' ka ja nɨɨ'ñdha', pui' na jax sia gui' nam ja'p pɨx jix chu aa'nda' nam gɨt bɨxchu' xi chu bia'ka', piam gui' nam bɨxchu' tɨ ɨɨxi'ñdha', piam gui' nam bɨɨx aixim tu'm tu didios tuk. 11 Ja'pji nañ ja'p pɨx kai'ñkam jup jam tɨtda na pim cham tu' pui' ja'k jup tu jimda', ni ku pim am maap daraat tu kua'da' sia ku pui' kai'ch na pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' pim gu' nɨɨ'ñ na mui' ja bɨɨm boppo gu u'uub, piam ku pim jix maat na ja'p pɨx bɨxchu'x chu joi'ñ na gɨt xi chu bia'ka', piam ku gu' bɨɨx aixim tu'm tu didios tuk, piam ku gu' bɨxchu' bhaan jix iatbi', piam ku gu' dai nax maim ka', piam ku gu' bɨɨx aixim tɨ ɨɨxi'ñ. Dhi' jɨ' pu chu'm gu ja'tkam jañ ja aagɨt jup kai'ch no'm jix jai'ch jam bui na pim cham jɨ'x ja bɨpnatda', ni ku pim am ja bɨɨm tu kua'da'. 12-13 Na gu' aañ dai gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nañ ja sɨlhka'n, cham tu'ñ a'm bipio' nañ ja sɨlhka'nda' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ, dhi' dɨɨlh gu Dios jix maat na jax ja'k ja sɨlhkada'. Aapi'm ba' pu'ñɨ ɨp, mai' jootsa' pim gu jaroi' na pui' bhai' oirɨt jum ua'tulhi'ñ jam taagiob, cham tu' na pim bhai' pɨx pu nɨɨ'ñdha'.

6

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' ja bui gu gɸ'gɸrkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam

1 No' maadɨt aapi'm na pim jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam tu' bhaan cham bhai' ua' gu jumai na pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha', cham jir am nam buiñor jimmɨda' gu jax chu'm gɸ'kam na cham tɨ jɨɨgi'ñdha' na ba' tu ja a'gidha', gu' ja'pji daich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam maap xi chu a'gai. 2 Jix maat japim gu' na aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, jano' na pai' dhuuk jum tɨɨmo' dhi oi'ñga'n, ja'kbui' kat tu ja a'gidha' ich bɨɨx gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¿Jax jach ba' duukat ja'kbui' kat jup ja kaichu' nam jax jich chɨtdada' mu dɨr bha ja'k? 3 Jix maat japim ɨp nach sia gu noonbi'ñ gu Dios ja sɨlhka'nda' jano'. ¿Ya' gi ba' gu palhɨɨp jup jum duukam no'ch cham jich gu'nguxi'ñ nach pu duñɨa'? 4 Cham jir am ba' na pim ja ga'ngada' gu gɸ'gɸrkam gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam no' pim pu'ñi cham bhai' kam u'ua' daich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, nam gu' aach jich bui pu cham tu' bhaai' gui' nam pu'ñi cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 5 Siamri pim dhi' bhaan xim ga'ngat xix xi'ɨrda' nañ jax jam tɨtda, nam gu' tɨix jai'ch jam bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam jix mamatda' nam jax ja'k tu jam a'gidha' no' pim pu'ñi cham bhai' kam u'ua'. ¿Ka'm ji gu' cham jai'ch aa? 6 Jir jix buam dho no'm cham bhai'm u'ua' daich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, gio pui'p jir jix buam no'm mu ja'p ba sulhikgim ja bui gu gɸ'gɸrkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

7 No' pim gi xi ñakoo' sia ku jaroi'x buam jam bua na pim cham dhi' bhaan jum kokdada' daich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, xi ñakoo'nda' pim sia ku jaroi' tu jam ɨɨxi'ñ. 8 Aapi'm gu' pui'p dooda' jaroi' no't jax jam dooda, cham jɨ'x nakgam jum ɨlhdha' pim. Jir jix buam gu' na pim daich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham pui'm bua. 9-10 Iam gu'r cham pu tu't jiñ jaaduñ, cham jɨ'xkat aaya'm gu' buiñor gu Dios na pai' dhɨr bɨɨx kap jir gɸ'kam gui' nam pu'ñi bɨɨx aixim jix buam tu buada'. Pui' na jax gui' nam ganai' pɨx ja

bɨɨm boppoda' mui' gu u'uub, gio gui' nam bɨɨx aixim tu'm tu didios tuk. Gio gui' nam jai' ja bɨɨm boppoda' gu u'uub sia kum tɨi tɨ bɨpna'. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppoda' nam pui' ji dhui dɨɨlh na maadɨt jir ubii ka'. Gio gui' nam bɨɨx aixim tɨ ɨɨxi'ñdha'. Gio gui' nam ja'p pɨx jix chu aa'nda' nam gɨt bɨɨx aixim xi chu bia'ka'. Gio gui' nam daix maik ka'. Gio gui' nam bɨɨx aixim bhaan iatda'. Gio gui' nam bɨɨx aixim bhaan ja iatgidhat gu ja'tkam dhi' kɨ'n ja mamai'chɨkda'. 11 Jai' dhɨt pu'ñi ja'k tu jimdat japim na pim chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nat gu' dɨɨlh guch Xoi'kam jam uañdhak gu jam ua'tulhdhara' pui' jam duu na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', gook dɨt jamɨt pui' jam duu gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na cham tu' pu kai'ñkam guch chutku' nach kɨ'n bɨɨx aixim jix buam tu buada'

12 Cham jax bua dho tɨi sia kuch bɨɨx aixim pu tu bua nach jax ɨlhii'ñ dɨɨlh nar joidham panaas, nach gu'x maat nat guch Xoi'kam bɨɨx jich a'mkam ba tu namki. Gu' pɨx ji na gu' jɨ'x pɨx jir am nach pu tu buada', cham tu' bɨɨx nach jax ɨlhdhidha'. Jir am nach pu tu buada' nach tu' ɨlhii'ñ dɨɨlh nar joidham, dai pɨx nach bɨɨpɨ' xich ga'ngada' gu tu' nach jax ba ji duñia' no' cham jix chu tukgam tɨr jich iabu'. 13 Gio saak ja'pnip jir jum kai'chdham: “Pu kai'ñkam pɨx tu boopok ich na mim gaamuidha' gu koi'.” Piam ja'pni: “Pu kai'ñkam pɨx jix jai'ch gu koi' nach boopok am jum gaamu'.” Maaxik jir pui' dho, dai pɨx ji na gu' cham pai'ch matgilhdha' gu Dios pai' na duuk ɨlhdha', sia gu koi', na gu'r ya' kam pɨx dhi oi'ñga'n. Dhich chutku' ba' pu'ñi ɨp, pu kai'ñkam pɨx jup duñiix nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam na ba'ch a'm jup tɨ nɨidhidha', cham tu' nach jix buam jum duukam jup tu buada'. 14 Gio na ba' no'ch pu'ñi mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, gu Dios jich dhudua'ñdhai mi' dhɨr jich baapmi'ñdha' pai' nach yassapka' jano' na pai' dhuuk dɨɨlh pu tɨ'ya', ja'p nat jax dua'ñdhak bamii' guch Xoi'kam. Na gu' gu Dios bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia', na gu'r G¢'kam.

15 ¿Jix maat japim aa na aach nach jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ ja'p ji buusan na jai'p jir bakxiga'n guch Xoi'kam dhich chutku'? ¿Jir am aa panaas nach guch Xoi'kam gu tukga'n mu ja'k bɨpnalhi'ñdha' bhaan gu ubii nar ganai' pɨx ka'? Jir jix buam ji matgɨm. 16 Jix maat ich gu' no't jaroi' bɨɨma'n ba boi gu pu chu'm, maa'n maa'nkam bap jum duñia' bɨɨma'n. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “No' mɨt maap ba tu oi'ñcha gu chio'ñ gio gu ubii, ja'p ji buusnia' nam maa'n maa'nkam jup jum duñia'.” 17 Gu' ba' guch Xoi'kam no'ch buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ, pui' maa'n maa'nkam pɨx jup bap duuka' ich bɨɨma'n ii'mda' bhaan, nach gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu'nda' na jax gui'.

18 Ba' cha'pim nai' pɨx ja bɨɨm boppoda' gu u'uub, na gu' cham bhai' jam ia'ñdha' jam tutku' bhaan. Cham bhai' tu bua gu' dhi' pu chu'm gu ua'tulhdhara', na gu' sɨlh jich chutku' am ja'k na tu ia'dhi'ñ, cham tu' pui' na jax gu jai' ua'tulhdhara' nap jix jai'ch. 19 ¿Cham maat japim aa sia na gu jam tutku' ja'p ji buusan na jax gu chiop na pai' dhɨr jum daan gu Dios? Jam a'm kio ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nat dɨɨlh gu Dios jam tajaañ na ba' pui' jam jurtudidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiimda', cham tu' na pim dɨɨlh jix mat ka' gu tu' na pim jax duñiidha'. Dhi' bhaan jix maatɨ' na cham tu'r aapi'm dɨɨlh ga'n dhi jam tutku'. 20 Jano' nat pai' dhuuk xi jam joi'mdak jam tɨɨgɨk jam palhbui gu Dios na pim mu ja'k ba jiimɨt na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' gɨt, jam saba'dak jup jam duu, giilhim jix dha'ram nam japimɨt. Ba' kapbhai' nat jix bhai' ba duu gu Dios, jix bhai' pim xi ja bhɨichdhatgɨda' dhi jam tutku' na jax ja'k jix aa', gam na pim ba' dɨɨlh jix bhai'm taatɨt tu oi'ñka'.

7

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' gui' nam tɨ bɨpna'

1 Gui' na pimɨt bha tuñ ua'ñ, jiñ chɨkka pim no'r am na pim cham tɨ bɨpna' ka'. 2 Gu' pɨx ji na gu'x xijai na jaroi' nakga' na dɨɨlh oirɨda', nai' pɨx jix ja joidhat ba ja nɨi'ñdha' gu u'uub. Piam no'r ubii, nai' pɨx jix ja joidhat ba ja nɨi'ñdha' gu chichio'ñ, mi' pɨx pum ua'tulhdha' ja'xpɨx. Jir am ba' na maa'n xi gaagai gu jaroi' na bɨɨma'n tu kioka' na ba' cham pu'ñi nai'm ua'tulhi'ñdha' no' gu' cham nakoo' na dɨɨlh oirɨda'. 3 Ba' gu jax chu'm chio'ñ piam gu jax chu'm ubii no' ba tɨ bɨɨna', jum aa' nam gammɨjɨ maap boppoda' daim bɨpnagɨm. 4 Na gu' gu ubii gu tukga'n, cham tu' dɨɨlh jir tukga'n ka', gio gu chio'ñ gu tukga'n, cham tu' dɨɨlh jup jir tukga'n ka'. Bɨɨx gook maa'n tuuku'p duuka'm gu' daim bɨpnagɨm. 5 Jix bhai' kai'chɨt jam ba' maap boppoda' pai' nam duuk ɨlhii'ñdha', cham tu' na maadɨt cham aa'nda'. Gio gu'r am ɨp nam gook dɨt xi chu a'gai no'm jix aa' nam jɨ'k tanoolh cham maap boppoda', no'm gu'x aa' nam soi'm ɨlhdhat dai gu Dios buiñor ka xi chu dañia'. Ba' na pai'm aaya' nam pai' dhuuk juugɨt tu daasa', mi' dhɨr maa'n nam jax jix bhai' kai'chɨt maap boppoda'. Na gu' no'm mɨk cham maap boppo, cham maatɨ' ka' no'm moo nakga' nam tɨ bɨɨm jix bo'iik ka', ka'

ba' gu' dhi' bhaan ja mai'chɨi gu ja'ook bam ua'tulhdha' am.

6 Ba' dhi' nañ jɨ'k jax jam tɨtda, nañ jam aagi'ñ pɨx na jax ja'k jir joidham, cham tu' nañ jam chianɨt jup kai'ch na pim pui' duñia'. 7 Ba' ja'p jañ jup ɨlhii'ñ na pim gɨt bɨix dɨ'dɨlhdhɨm oipoda', ja'p na pim jax jiñ chɨtda na pim jiñ chɨkka. Pui' pim gɨt jup jir dɨ'dɨlhdhɨm ka' ja'p na jax aañ, na pim cham tu' ka ga'ngada' gu jaroi' na pim bɨima'n tu kiicha', ni ku pim pui'm aagɨt ka oipoda'. Gu' ji nat gu' gu Dios bɨix jɨ'ma'n jich a'm tɨ tɨi nach jax ja'k duduaka' ya' dhi oi'ñga'n, jai' dhɨt maakam tu't jam ya duduaka', gio jai' maakam ɨp.

8 Pui' na jax gu chichio'ñ gio gu u'uub nam pur dɨ'dɨlhdhɨm, aañ chɨix aa' nam gɨt pui' dɨ'dɨlhdhɨm ba bi'ya', sia gui' nam ba ko'iix gu ja bɨpna'. 9 Gu' ji no'm gu' cham nakoo' nam dɨɨlh oipoda', jix io'm jir am nam xi ja gaagai gui' nam ja bɨim tu oi'ñka', na gu' cham jir am no'm dai bhaan tɨ tɨ'ñcho nam tɨ bɨim jix bo'iik.

10 Gu' ba' gu u'uub gui' nam ba tɨ bɨpna', pu gammɨjɨm ja bɨim ba tu oi'ñka' gu chichio'ñ gui' nam ba ja oi'ñ, cham tu'm kam jɨ'dɨlhka'nda'. Pui' ja'k jix aa' gu Dios, cham tu' aañ dɨɨlh nañ pui'x aagɨt jup kai'ch. 11 Gu' ba' no't gu' maadɨt dhi ubii jax dhuuk tu' bhaan mai' ma bua gu chio'ñ gui' na ka oi'ñdha', jir am na pui' dɨɨlh ba oirɨda', cham tu' jumai ka ga'ngada'. Gu' ba' no' gu'x aa' na chio'ñ bɨima'n tu kioka', gio gui' gaagaix bhai'p tɨɨda' na jax chu'm bɨima'n tu kiokat, cham tu' na jumai ga'ngada'. Sia gu chichio'ñ pui' ja'k jum aa' nam duñia' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gu u'uub.

12 Ba' jai' gu chichio'ñ nam tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'm gu ja bɨpna' cham tɨ jɨigi'ñ, no' gu' cham pai' jax kai'chɨt jix aa' na bɨima'n tu kioka', jir am na gammɨjɨ pu bɨima'n tu kioka', cham tu' na mai' xi buaji. Dhi' aañ dɨɨlh pɨx nañ pui' ja'k ɨlhii'ñ nar joidham, cham tu' na pui' ja'k tu aagix buiñor gu Dios. 13 Gu' ba' no' gu' gu ubii tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' gu bɨnga'n chio'ñ cham tɨ jɨigi'ñ, gu' ji no' gu' pui' cham jax jup ji kai'chɨt jix aa' na bɨima'n tu kioka', jir am nam pui' gammɨjɨ maap jup tu oi'ñka', cham tu'm mai'm ɨ'iabuda'. 14 Na gu' sia ku cham tɨ jɨigi'ñ gu chio'ñ, bɨix gook ja a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios, na gu' bɨix gook jix u'uañ ja nɨi'ñdha' sia ku dai gu ubii tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gu' ba' no' gu' gu chio'ñ tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu ubii ba' cham, pui' maa'n na jax bɨix gook ja a'm jup tɨ nɨi'ñdha' gu Dios, na gu' gu chio'ñ tɨ jɨigi'ñdha'. Gio mi' dhɨr gu ja maamar maa'n na jax ja a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios, cham tu' na cham kɨkɨi' a'aalh jup ba ja bia'ka'. 15 Ba' no' gu' gu chio'ñ piam gu ubii na cham tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pɨx ji kɨksa na pui' kai'ch na cham ka aa' na bɨima'n tu kioka' gui' na tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jir am nam jum jɨ'dɨlhkada' nam ba' cham dhi' bhaan jum kokdada'. Na gu' aach nach tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam cham jir am no'ch tu' bhaan jix buam jich aa', gu' ja'pji nach gammɨjɨx bhai'ch chaat ka'. 16 Na gu' gu ubii na tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh pui'p tɨ jɨi'ñdha' gu bɨnga'n chio'ñ, ka' ba' gu' cham. Piam gu chio'ñ na tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh tɨ jɨi'ñdha' gu bɨnga'n ubii, ka ba' gu' pu cham jɨ'xkat.

17 Ku gu' aañ ja'pjani nañ jam guguuxi'ñ bɨix na pim jɨ'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, na cham jax bua sia jax ña pim ja'k tu oi'ñka', pɨx ji no' pim mi' pui' jiim nat jax ja'k jix aagak jam a'm tɨ tɨi gu Dios na pim tu jimda' jano' dɨr na pimɨt pai' dhuuk tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 18 No' pimɨt jai' dhɨt tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam na pimɨt pu bam matgilh na pim jir Israel kam ja'tkam, cham jax bua sia kum bɨix jix maat na pim matgilhdhix. Piam ku pimɨt gu' cham matgilhdhix kam tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pim dho cham jum matgilhi'ñdha'. 19 Na gu' cham jax bua sia ku jaroi' matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham, gu' ja'pji no' tɨ jɨi'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jim na jax jix aa'. 20 Maa'n na pim jax tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm tɨ tɨi gu Dios na pim tu jimda' jano' dɨr na pimɨt pai' dhuuk buiñor tɨ jɨi'ñ guch Xoi'kam. 21 Ba' jaroi' maadɨt no't tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'r tujuandam pui' cham namkidhat am, sia pui' cham jax jup jim aagɨt mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu Dios. Piam kut gu' jotmoda' jax xix bhaaigɨ na buusnia' mi' dhɨr na pai'r tujuandam, jir am na buusnɨi maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. 22 Na gu' guch Xoi'kam pɨx na pui' tu duñia' na ba' buusnia' mi' dhɨr na pai'r tujuandam ka', dai ba' gui' pɨx bar tujuandam tugi'ñ ka'. Gu' ba' gui' na pu pui' tɨ jɨi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na cham pai'r tujuandam ka' pui' cham namkidhat am, dhi' ja'p ji buusnia' na panaas bar tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam pui' cham namkidhat. 23 Jum aa' gu' nach dai guch Xoi'kam pɨx bar tujuandam tugi'ñ ka' no'ch buiñor ba tɨ jɨigi'ñ, cham tu' jumai. Jich xaba'dak jup jich dhuu gu' gu Dios nat jich a'mkam muu guch Xoi'kam nach mu ja'k ba jiimɨt nach pai' gammɨjɨ mi' pup jich chulhiiñdha', giilhim jix dha'ram nam jachich nat ba' bach bubuax mi' dhɨr. 24 Pui' kuñ ba'p jam tɨtda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim maa'n na pim jax ja'k tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm tɨ tɨi gu Dios na pim tu jimda' jano' dɨr na pimɨt pai' dhuuk tɨ jɨi'ñ

buiñor guch Xoi'kam.
25 Gu' ba' gu u'uub gio gu chichio'ñ nam
pur di'dilhdhim, cham pai' jax jiñ jurtu'n
gu Dios nañ jax ja'k xi ja titdada', dai diilh
pix jañ ja'pni ilhii'ñ no'm iam diilh pui'p
ilhii'ñdha' git nam ba' mi' pui' xi jimii, nam
gu'x maat nañ aañ jix io'm bax kabaak nañ
buiñor ti jiigi'ñ guch Xoi'kam, katti ba' iam
jiñ jiigi'ñdha' am. 26 Nam git pui' di'dilhdhim
ba oipoda', cham tu'm ka ja ga'ngada' nam
jaroi' ja biim tu kiicha', na gu'x chu xijai ya'
dhi oi'ñga'n bhaan no'ñ ba ti biina'. 27 Gu' ba'
no' gu' gu jax chu'm chio'ñ piam jax chu'm
ubii ba ti biina', cham jir am na mai' bup-
pada' gu binga'n, pu biima'n tu kioka' nam
ji'x juugit duduaka'. Piam ku gu' cham ti
biina', jix io'm jir am na pui' diilh ba oirida'.
28 Tii cham tu'r ua'tulhdhara' dho sia kut jax
chu'm chio'ñ gaagak gu ubii biima'n ba tu
kiicha, piam gu jax chu'm ubii no't oidhak
biima'n ba tu kiicha gu chio'ñ, dai pix ji na
gu' nam pai' dhuuk tii maap ba tu oi'ñka',
biix aixim bax chu xijai ka', bhaan pix bam
tulhiiñdha' am. Dhi' bhaan jañ ba' tii cham
aa' na pim ti bipna' ka'.
29 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'p
jañ kai'ñkam jup jam titda nach ya' dir ja'p
ja'k cham tu' bhaan kach chulhiiñdha' git,
nach gu' dhi' bhaan pix jich chukgi'ñ ka' ba'
panaas nach tii mi' pui' xi jiimda' na jax jix
aa' guch Xoi'kam, gui' na cham ka miikidha'
na gio bhai'p jim. Ba' aañ pu ja titda gui'
nam ji'k ti bipna', ja'p jam tu jimda' nam
panaas pu cham tu' ti bipna' ka' git. 30 Gio
jai' no'm tu' bhaan jix buam jum aa', ja'p
jam jup tu jimda' nam panaas jix bhai'm
taat. Gu' ba' gui' nam jix bhai'm taat ka', ja'p
jam jup tu jimda' nam panaas jix buam jum
aa'. Gio jai' dhit no'm bixchu' tu saba'dat tu
bia', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham
tu' bia'. 31 Gio jai' dhit no'x bhai' tu jam jim
ya' dhi oi'ñga'n bhaan na pim dudua, ja'p
japim tu jimda' na panaas pu cham bhai' tu
jam jim, na gu' dhi oi'ñga'n nach ya' nii'ñ
xib, gatuuk cham pai' matgilhia'.
32 Tii cham aa' iñ gu' na pim bixchu' bhaan
jix buam jum aa'nda' kuñ ba'p jam titda.
Na gu' gu jaroi' no'r diilhdhim, dai gu Dios
buiñor jix buam jum aa'ntugit gaagidha'
na jax ja'k mi' pui' jimda' na ba'x bhai'
ji buusnichgida' buiñor. 33-34 Jax dhui na
gu' gui' nam ti bipna' ka' dai bhaan ju-
jurtika' am gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu
jai'ch nam gaagidha' nam jax ja'k jix bhai' ji
bubuakidha' ip ja bui gu ja bipna', ba' cham
ji'xkat jix bhai' mi' pui' jimia' am na jax jix
aa' gu Dios. Chichio'ñ jañ ja aagit jup kai'ch
gio gu u'uub.
35 Cha'pim jax jum aa'nda' nañ ja'p
kai'ñkam jup jam titda na cham jax jix bhaai'
na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu
jaroi' no' ba ti biina', ja'pji nañ bhaan jam
aagi'ñ na gu Dios pik jix io'm jum aa' nach
biipi' buiñor jix bhai' ji bubuakidha', cham
tu' biipi' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu
jai'ch.
36 Ba' no' jaroi' ilhii'ñ nax bhai' ji chu
buusnia' na biima'n tu kiicha' gu jax chu'm
ubii na bax mat ka', jir am nam maap xi
chu oi'ñchai, dai no' mit ba aich na ji'k oidha'
bia' kam tum kikiichar, na gu' dhi' cham
tu'r ua'tulhdhara'. 37 Gio gu jaroi' no' ilhii'ñ
na nakga' na diilh oirida', na cham tu' jax
jum aa'nda' na jaroi' pui' chian piam na mi'
pai' pui' tu aagix, ja'pji diilh no'x chaat nar
diilhdhim ka', jix io'm jix bhai' tu jimia' ya'
dhi oi'ñga'n na ka duaka', na gu'x io'm jir
joidham gu diilh no'ñ oiri. 38 Jir am ba' gu
jaroi' no't biima'n tu kiicha' gu ubii gu jax
chu'm na bax mat ka', gu' pix ji na gu'x io'm
jir am gu jaroi' no'r diilhdhim.
39 Gu ubii no' ti biina', ja'p ji buusanda'
nam maap buupulh ka' daim bipnagim nam
ji'x duduaka'. Ba' no't gu chio'ñ ma muu,
ja'p ji buusnia' nam bam do'ñcho'. Mi'
dhir ba'x bhaai' na gu ubii jumai oidhai gu
chio'ñ biima'n ba tu kiicha', dai na pui'p ti
jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 40 Piam ku
gu' diilh pu ba bi'ya' na ba'x io'm jix bhai' tu
jimda'. Ja'pniñ ja'k pix ilhii'ñ aañ, nañ gu'
ti jiigi'ñ na pu'ñi ja'k jup ilhii'ñ gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mda' nañ a'm jup tui'dhi'.

8

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k buada' gu koi' gui' nam ja'ppix didios jup duiñxim ja titki'ñ gu ja'tkam

1 Ba' xib jañ bhaan jup xi chu jam a'gidha'
na pim jiñ chikka na pim jax ja'k buada' gu
koi' gui' nam didios jup duiñxim ja titki'ñ
gu ja'tkam. Biix ji'ma'n jix maat ich dhi' na
jax jir jum duukam, gu' pix ji na gu' nach
tiix chu mamatda', bhaan pix gɛ'gɛrkam jich
chaat ka' ich. Ba' no' gu'ch a'm jup tu'ii' gux
chu joi'gi'n, dhi' bhaan kabkaidha' ich nach
jix io'm buiñor ti jiigi'ñdha' guch Xoi'kam.
2 Na gu' gu jaroi' no' pui'm aa' na panaas
jix bhai'x maat gu tu', cham tu' silhkam jix
bhai'x mat ka'. 3 Gu jaroi' ba' na daanda'
gu Dios, jix bhai'x mat ka' ip gu Dios na
dhi' buiñor tu daan, jix joi'mdat ba' bhaan
ti niidhidha'.
4 Jix maat ich nam gu didios jup duiñxim
pur cham tu', nam gu' pu cham dudua ni
palhiip, pur cham tu' ip ba' sia gu koi' gui'
nam ja titki'ñ. Maa'n pix jix jai'ch gu' gu
Dios duakam aach nach jix maat. 5 Jai' gu
ja'tkam didios ja bia'ka' am sia tu' na pix na
bha ja'p jix maax jix dhaam piam tu' na ya
ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, gɛ'gɛrkam
ja ilhii'ñ am. 6 Gu' ji na gu' aach nach ji'k ti
jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax maat ich na
maa'n pix jix jai'ch gu Dios duakam nat jup

tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch, dhi'r jich Gɨ'kora' aach. Pu kai'ñkam pɨx ya' dudua ich dhi oi'ñga'n bhaan nach dai gui' pɨx buiñor jup tui'ñgɨda'. Gio maa'n pɨx jup jix jai'ch guch Xoi'kam nar jich Gɇ'kam tuk, dhi' nat bhaankam jup tu duu bɨɨx gu Dios na jɨ'k tu'x chu jai'ch, pui' na jax aach nach ya' dudua.

7 Jai' dhɨt gui' nam xib ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja bui tu daanɨt am gu didios jup duiñxim jano' nam cham tɨ jɨɨgi'ñdhat, ba' chakui bhai' maat am sia gu xib na jax pɨk ja'k jir sɨlhkam. Ja'p jum aa' am nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, jix buam ɨlhii'ñdha'm ba' nam pai' dhuuk tɨi kua'da' gu bakaax nam ja tɨtki'ñ gu ja'tkam, dai pui' ja'k jum aagɨt kua'da'm gu', ua'tulhdhara' ɨlhii'ñ am. 8 Jax dhui na gu' cham tu' dhi' kɨ'n jich a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios gu jax chu'm koi' nach kua'da'. Nach gu' cham tu' dhi' kɨ'n jir jix u'uañ ka' no'ch tu kua' gu tɨkiix kam koi', ni kuch cham dhi' kɨ'n jich ua'tulhdhidha' no'ch cham tu kua'. 9 Ku gu' aapi'm na pim jɨ'k jix bhai' bax kaapak na pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' na pim cham ja taagiob tu kua'da' gui' nam chakui bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, sia ku pim gu' aapi'm jix maat na cham xidhuu gu jax chu'm koi'. 10 Na gu' no't jaroi' maadɨt aapi'm na pim jix bhai' bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, mu jimɨɨk pai' nam tuut gu didios jup duiñxim mi' ba ji chu juu gu koi' na mi' tɨkiix, no' gu' mi' dhɨr ja'p mum nɨi'ñ gui' na cham kabaak buiñor guch Xoi'kam, jai' dho mummɨp ba tu jugia'. 11 Ba' sia kup aap jix maat na cham jax bua sia kup tu kua', gu jumai pui'm aa'nda' nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, mi' dhɨr ba' pu cham ka tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, sia kut gu' tɨi dɨɨlh guch Xoi'kam jix joi'mdak bhaan tɨ tɨɨ gam nat pui' tɨi bhaankam jup muu. Aap ba' bar jum kuiñcha ka' na mai' ba gɨxia'. 12 Gio gu' aach nach bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, no'ch pu'ñi tu kua' piam tu' no'ch jax bua ja nɨi'ñchudat gui' nam cham bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, jix buam jum aagɨt jich ñɨi'ñdha' guch Xoi'kam, nach gu' ua'tulhdhara' tɨr ja iabutu'nda' gu ja'tkam tugi'ñ. 13 Jum aa' ba' nañ cham tu' ja taagiob kua'da' gu jax chu'm koi' gui' nam chakui bhai' kaapak ka' buiñor guch Xoi'kam, no'ñ gu'x maat nam dhi' kɨ'n jum ua'tulhdha'.

9

Na ba ja aagɨ'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r nobii'ñ guch Xoi'kam

1 Aañ jix maat jiñ jur am bhaan na pim bɨɨx tɨ jɨɨgi'ñ nañ aañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, jix bhaai' ba' nañ pu tu duñia' jax ñañ ja'k ɨlhii'ñdha' nar joidham, maaxik dɨɨlh jiñ buupui kɨ'n tɨɨ ñich gu' guch Xoi'kam. Ba' aapi'm bhaan jix maatɨ' nañ gui' bhaankam tu juan, na pim gu' buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ na ñich tu jam a'gi. Jir jiñ mai'chɨk japim ɨp ba' aapi'm. 2 Gu' ba' no'm gu' jai' kap guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham pui' ɨlhii'ñ nañ cham jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua, na pim gu' aapi'm ba xiñ maat. Dhi' bhaan jix maatɨ' gu' na pim jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam nañ maaxik jir nobii'ñ.

3 Ba' aañ ja'pni ja tɨtda gui' nam jɨ'k jix buam ɨlhii'ñ nañ jax ja'k tu jim: 4 Jix bhaai' nañ mi' dhɨr tu kua'da' gio nañ mi' dhɨr tu io'da' gu tu' na ñich pai' ba tu jua. 5 Siax bhaai' nañ mi' dhɨr maadɨt xi baidhai gu ubii gui' na buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam na ba'r jiñ bɨɨna'tu'nda'. ¿Tɨɨ' na ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam, gam sia gu dɨɨlh sɨspidhi'ñ guch Xoi'kam? 6 ¿Ka' aach aa ba' dai gook dɨt dhi Bernabee cham jir am nam tu' kɨ'n jich palhbui'ñdha' gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam? 7 Jix maat japim gu' na cham jɨ'xkat jax chu'm sandaarui'x dɨɨlh tu namki'ñ gu tu' na kɨ'n duaka'. Gio gu jaroi' na tɨ ɨsda' gu uubas, mi' dhɨr ga'rat kɨ'n tu kua'da'. Gio gu jaroi' no' ja bia' gu kakaasnir, mi' dhɨr ja suussat io'da' gu bii'm, piam na ga'rat kɨ'n tu kua'da'. 8 Cha'pim jax jum aa'nda' nañ dɨɨlh pɨx pui' ɨlhdhat jup kai'ch, gu' ja'pji sia na pui' ja'k tu aagix na tu ua'ñix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees. 9 Ja'pnim kai'ch: “Cha'p bulhdhatu'nda' gu chiñii'ñ gu tuur nap pai' dhuuk tu kaipi'nda' gu tiriik na ba' jai'p ko'iidha'.” Ba' cham tu' ja'p kai'ñkam pui' ja'k tu aagix na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na gu Dios jix io'm jix ja joi'gɨ'n gu tutuur, 10 gu' ja'pji aach nach jir ja'tkam. Na gu' na jɨ'k jax tu aagix, aachi' nach jir ja'tkam nach mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ba'x bhai' tuch jimda'. Gio gu' gu jaroi' na tɨ ɨxia' gu tiriik, pu kai'ñkam tɨ ɨxia' na ba' mi' dhɨr mai'chia' ɨp gu tu' na bhaan bipio'da', gio gu jaroi' na tu kaipga' pui' ɨp. 11 Ba' pu'ñi ɨp aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buus na chich tɨ ɨi na chich tu jam a'gi. Gu' ba' na pim gu' aapi'm ba tɨ jɨɨgi'ñ, dai na pim bach siispatgɨda' nach tu' kɨ'n duduatgɨda', na gu' dhi' ba' bar jich mai'chɨk ka'. 12 Jir am ɨp dho no' pim ja siispatu' gu jai' na mɨt tɨi cham tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai ji na gu' aach pɨk jix io'm jum aa' na pim gammɨjɨch siispatgɨda' na chich pɨk tu jam a'gi, nach ba' dhi' kɨ'n duduatgɨda'.

Cham jach pai' dhuuk dhi' bhaan tu jam a'gidhat sia kuch gu' tɨix maat, tu nakoo'nda'ch pɨx nam ba' cham maakam ɨlhdhai gu ja'tkam bhai' ji bhaaku'ch bui nach nai' ka tu a'gim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. 13 Gio gu'x maat japim ɨp na gui' nam jɨ'k chiop tu juan, mi' dhɨr jum palhbui'ñka' am chiop

nam ba' xia'ñdhidha'. Pui' na jax gui' nam mi' tu juanda' nam pai' ja koodat gu sasoi' makgɨrxi'ñ gu Dios, mi' dhɨr gu bakaax nam kua'da' nam ba' siamri kɨ'n duduatgɨda'. 14 Pu'ñi ɨp ba' gui' nam nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, Dios pɨx dɨɨlh mi' ja tuttu' gu' nam ba' dhi' bhaan tu juanat mi' dhɨr mai'chidha' gu tu' nam kɨ'n duduatgɨda'. 15 Gu' ji na gu' nañ jax ba kai'ch nach cham pai' dhuuk jax jam tɨtda gu pui' ja'k, ni sia xib kuñ cham pu kai'ñkam mui'p ba tu jam ua'ñi'ñ nañ jix aagɨt na pim tu' bhai' xiñ joochxidha'. Jax dhui nañ gu' aañ dhi' kɨ'n jix bhai'ñ chaat nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, pu dhi' kɨ'n jix bhai'ñ chaatɨt mukia' iñ sia kut gu' cham jɨ'xkat jaroi' tu' kɨ'n jiñ xiis ya' dhi oi'ñga'n.

16 Gio cham tu'ñ dhi' bhaan gɸ'kam jiñ chaat nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nañ gu'x maat nat gu Dios pɨx jiñ a'm tɨ tɨɨgɨk jiñ chia nañ dhi' bhaan tu juana'. Ja'p chi cham bhai' tuñ jimia' no' ñich cham pu duu. 17 Gio gu' cham pai' jax jiñ chɨɨ'n gu Dios nañ tu' namki' nɨɨrada' mi' pai' maa'n kap xi chu a'gai, ni kut cham pai'ñ chɨkka no'ñ jix aa' nañ nai' tu a'gara' ka' ba' cham. Ja'pji nat jiñ joot nañ nai' tu a'ga'. 18 Pui' ba' pɨx nañ jax ba kai'ch nañ dai dhi' kɨ'n jix bhai'ñ chaat ka' nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham ji nɨɨrat gu tu' nam gɨt jiñ makia' gu ja'tkam mu dɨr bha ja'k. Gio nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch ɨp nañ cham tu' bhaan jup jiñ buixdhat gu tu' nañ a'm bipio'da' gɨt nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam.

19 Ja'p pɨx ji buusan ba' nañ jir tu ja juandam tuk gu ja'tkam pui' pɨx cham jiñ ñamkidhat, sia kuñ gu' tɨi cham pai' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu maaxik. Gio gu' gu ja'tkam pɨx dɨɨlh nañ ja mai'chim gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhim buiñor guch Xoi'kam nañ tu ja a'gi'ñ, cham tu' na moo cham tu'ñ a'm jup bi'iim. Tɨiñ jiñ dhakoo'ñdhatu' ba' nañ tu ja a'gi'ñchu', nañ gu'x aa' nam gɨt mui' tɨ jɨɨ'ñdha'. 20 Ba' ja'pni chu't jañ ja mai'chim: Nañ pai' dhuuk ja buip tui'ka' gu Israel kam ja'tkam, pui'ñ ja'k xi chu jimda' nam jax tu jim nam ba' cham jax jiñ chɨtdada', mi' dhɨr jañ ba' bhai' ji ja mai'chia' nañ bhai' ji chu ja a'gidha' nam tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' ka'm jañ xi chɨ nɨɨ'ñdha' na jɨ'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, sia kuñ gu' aañ dɨɨlh cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'. 21 Gu' ba' no'ñ ja buip tu'ii' gui' nam cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nam jax tu jimda' dɨɨlh, ja'p jañ xi dhuukat na jɨ'k jax tu aagix nam ba'ñ kɨɨgalhdha', sia kuñ gu' aañ dɨɨlh pɨx jix maat nañ mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, nañ gu' mi' pui' jim nat jax tu jii guch Xoi'kam na ya' xi oilhimɨk dhi oi'ñga'n bhaan. Mi' dhɨr ba' dai nañ bhai' ji chu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ nañ ba' ba ja mai'chia' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdha'. 22 Ba' no'ñ ja buip tu'ii' ɨp gui' nam chakui bhai' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nañ panaas chakui bhai'p tɨ jɨɨgi'ñ, aañ gu' nañ jax dhui dhi' bhaan ja palh-buidha' nam jax ja'k jix bhai' kaapaka' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' pu'ñi sia pai' nañ jup tui'ñgɨda', nañ jax ja'k ja nɨɨ'ñdha' gu ja'tkam nam tu jimda' gu mi' kam, pui'ñ ja'k jup ba tu jimda' nañ ba' bhaan ja mai'chia', kat jam chi iam pu'ñi ja'k jai' dhɨt tɨ jɨɨ'ñdhai jimia' buiñor guch Xoi'kam. 23 Bɨɨx aixim jañ gaa'ñchu' nañ jax ja'k ja kaichdha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gu ja'tkam, jix joojoid-hat jañ tu ja a'gi'ñ, na gu' maaxik jir pui' na jax jum kai'ch. Jix aa' iñ gu' tɨi nam gɨt bɨɨx gu ja'tkam mi' pui' tu dagia' na jax jum kai'ch, nam cham tu' bɨɨx aixim tu jimda'.

24 Gio ja'pni ɨp na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, nam pai' dhuuk mu ja'p pai' tɨtbiada' gu ja'tkam nam bapo'da', cham tu' bɨɨx tu mai'chia' am jɨ'k nam maap boopoya', maadɨt pɨx gu jax chu'm na tu mai'chia' jaroi' nax io'm jix mɨlhdha' ka'. Aach ba' pu'ñi tɨtbiadam kɨ'n jup ji buan nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam nach ya' ka dudua dhi oi'ñga'n bhaan. Jum aa' ba' nach jix bhai' mi' pui' xi jiimda' nach ba' mai'chia' gu tu' nar jich mai'chɨk ka' gatuuk. 25 Na gu' gui' nam bax chɨtbik ka', bɨɨpɨ'x bhai' bam duñia' am nam jax ja'k tɨtbia' nam ba' cham buam pɨx jum buada' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka'. Gio nam pai' dhuuk pɨk ba tɨtbiada', dai dhi' bhaan nam tɨtɨɨ'ñchoka' nam jax ja'k jum buidha' nam ba'x bhai' pu duñiidha', nam gu' cham am bua' no'm bɨɨx aixim jum aa'ntu'. Ba' dhi' ya' pɨx dhi oi'ñga'n kam nam jix mai'chik ka' gu tu' nam ba'm dɨkoo'ñdhatgɨda' nam jix bhai' mi' pui' xi duiñchu'nda', gatuuk maa'n na jax dɨbaa' gu'. Aach matgɨm ja'pji gui' nach jix mai'chik na cham jɨ'xkat dɨbaa', na gu'r jix dhaam kam. 26 Gui' pɨx nañ jix mai'chim aañ nañ ba'ñ dhakoo'ñdhatu' nañ tɨi gaa'ñchu' nañ jax ja'k jix bhai' ji buusnia' buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ mɨlhchu'. Jix maat iñ nañ cham tu' tu' kub pɨx tɨiñ dhakoo'ñdhatu' nañ mɨlhchu', gu' ja'pjix maat iñ nañ tu mai'chia' gatuuk. 27 Mi'ñ pui' tɨi xi jim na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgɨda' nam ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu ja'tkam, xiñ chulhɨiñaidhat iñ na jax aa'. Na gu' no'ñ aañ dɨɨlh maakam tu duiñchu', cham tu' pui' nañ jax ja aagi'ñ gu ja'tkam, aañ pɨx dɨɨlh cham tu' kɨ'n ji bi'ya' gatuuk buiñor gu Dios.

10

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jir am na jaroi' buiñor tu daanda' gu jax chu'm dios jup duiñxim

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti'ñchokat
japim jano' na mit guch bopxi kat mi' bubua
gɸ' suudai' ɨraab, nam pai' Bɨ' Suudai' ti tɨiti'
bɨix pix gu ja'tkam, gio nat ja ii bo gu Dios
tibaa' ki'n. 2 Dhi' ja'p ji buus na mit ki'n jum
bopko gu tibaa' gio gu suudai' mi' na mit pai'
bubua nam ba' mi' dhir dai gu Moisees pix
ba kaichgida'. 3 Gio bɨix maap tu juu mit gu
koi' gux dhaam kam nat Dios tu ja maa. 4 Gio
gu suudai' gux dhaam kam bɨix maap ii mit
ɨp, maa'n a'ai' cha'm dir bubua nam giilhim
bax chanook. Ba' gu a'ai' gui' nat bhaan dir
bubua gu suudai', jir di' pix guch Xoi'kam na
pu ja oi'ñ jano'. 5 Gu' ji na mit gu' mui' cham
mi' pui' jii guch bopxi kat nat jax tɨi ja tɨi'n gu
Dios nam tui'ñgida', koi mit ba', pui' mi ja'p
pup bɨit gu ja tutku' gampix jix chu gak kir.
6 Ba' dhi' pui' nat jax chum duu jano',
dhi'ch bhaan mui' xich ga'ngada' no'r am
pui' nat jax tu ja dooda guch bopxi kat. Ba'
no't gu'x buam tu ja dooda, dho cham jach
pu chu't na mit jax ja'k tu jii gui', cham jir am
nach bhaan jujurtika' gu tu' na cham jir kɨi'.
7 Cham jir am nach ja bui tu daanda' gu did-
ios jup duiñxim, na mit gu' dhi' pu chu'm ki'n
koi jai' dhit guch bopxi kat jano'. Ja'pnim
kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu
jano' kam: “Xi dharaibuk jamit ma tu juu
gu ja'tkam gio na mit bhai' ji maik, mi' dhir
jamit jix io'm bɨix aixim bhai' ji chu duu na
tu' cham jir kɨi'.” 8 Sia cham jir am nach
ganai' pix ja bɨim boppoda' mui' gu u'uub,
ja'p na mit jax tu duu jai' dhit guch bopxi kat
jano', koi mit maa'n oo'm daman baik miil
gu maa'n tanoolh cha'm. 9 Sia cham jir am
nach tu' bhaan mamai'chikda' gu Dios ja'p
na mit jax tu duu ɨp jai' dhit jano' guch bopxi
kat, koi mit ba' na mit ja kɨikii gu kooko'.
10 Sia cham jir am no'ch cham ti jɨigi'ñ nach
mi' pui' jimia' jax ña tiich chitdada' gu Dios,
ja'p na mit jax jup tu jii jai' dhit guch bopxi
kat jano', ja koi ba' gu nobii'ñ gu Dios gui' na
pu chu'm ki'n daa na ja koo'nda' gu ja'tkam.
11 Ba' pu kai'ñkam jup tu ua'na mit ɨp
jai' dhit guch bopxi kat jano' kam nach ba'
pu'ñi bhaan jix mat ka' na tu' cham jir kɨi'
aach nach yammi bar kukga'n ka' pix ba'.
Nach gu' dhi' bhaan ba' bax maat na mit tu'
bhaan cham am buak dhi' ki'n koi jai' dhit
guch bopxi kat nach ba' aach cham pui'p
tu jimda'. 12 Ba' aapi'm na pim ba ti jɨigi'ñ
buiñor guch Xoi'kam, no' pim jix maat na
pim mi' pui' jiim na jax jix aa', maa'n dho
na pim jax mi' pui' jiimda', xi chi niidhat
japim na pim cham tu' bhaan gai suulh-
gia'. 13 Gio gu' aapi'm na pim ba ti jɨigi'ñ
buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xkat ja'xbui'
bhaan tu jam mai'chia' na pim ji'x cham
nakoo'nda', aagix pix na pim ji'x jix ñakoo'
jam tutku' bhaan. Jam palhbui'ñchu' gu'
gu Dios na pim jaroi' soi'm ɨlhdhat buiñor
ti jɨigi'ñ, gui' jam gu'nguxdha' jam tutku'
bhaan na pim ba' nakga' gu tu' na bhaan
tu jam mai'chia'. Maa'n ba' na pim jax
buiñor ti jɨigi'ñdha' guch Xoi'kam na xi chu
jam mai'chɨi.
14 Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiñ
jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham
tu' ka ja daanda' gu ja'ppix didios jup
duiñxim. 15 Jix maat iñ na pim aapi'm
jix maatit jiñ kɸɸñ jaaduñ nañ ji'k jax jam
titda, na pim gu' aapi'm jir jix chu ma-
matdagim. 16 Nach pai' dhuuk maap jich
jumpadai xi taxchaabgidhai gu Dios tu i'ya'
gu bɨiñ ɨ'lhich bapaas ta'm nach bhaan
ti'ñcho' guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk
jup tu ii ja bɨim gu noonbi'ñ, bɨix maa'n
nach jax chu'm i'ya', na gu' dhi' bhaan jum
ua'rgidha' gu ɨ'ra'n guch Xoi'kam. Gio nach
pai' dhuuk ta'tak jich jaixdhai tu jugia' gu
paan gakdhi'ñchix kam, pui' maa'n nach
jax pix bɨix jup jugia', na gu' dhi' bhaan
jup jum ua'rgi'ñ gu tukga'n guch Xoi'kam.
Bɨix ba' maa'n nach jax chu'm jugia' gio
nach tu i'ya' nach pai' dhuuk pu'ñi soi'ch
ɨlhdhat maap jich jumpada' nach bhaan
ti'ñcho' guch Xoi'kam. 17 Ba' maa'n pix gu
paan jach a'lhich jaisat kua' bɨix dhit sia
kuch jax jir mui', nach gu' bɨix maap dai
guch Xoi'kam buiñor ti jɨigi'ñ. Na gu' pu'ñi
ba'r jum duukam kat kua'da' ich gu paan
na bhaan jum ua'rgi'ñ na dhi'r bakxiga'n
guch Xoi'kam nach jaroi' buiñor ti jɨigi'ñ bɨix
dhit, dhi' ba' bhaan jix maati' nach bɨix dhit
maa'n tuuku'p duuk bɨima'n.
18 Gio ja'pni ɨp, na pim jax jix maat nam
tu buada' gu Israel kam ja'tkam, nam xi
makgirxidhai gu Dios gu bakaax, dɨilh jam
ba jugia' gatuuk. Dhi' ba' bhaan jix maati'
ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu Dios, nam
gu' maap tu kua'da' gu bakaax. 19 Ba' dhi'
cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam gu
didios jup duiñxim tu'x bhaai', ni kuñ cham
tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na gu bakaax
nam ja titki'ñdha' dhi didios jum tɨitgidam
jix io'm jir jix kɨi' ka', cham tu' pui' na
gu ja'ppix bakaax. 20 Gu' ja'kbui' kat ji
nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na gui' nam
cham ti jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu jajo'k
nam tu ja titki'ñdha' nam pai' dhuuk tu ja
titki'ñdha', cham tu' gu ja didios tuk, gu' ji
nam gu' gui' cham mat ka'. Pui' kuñ ba'
aañ cham aa' na pim kua'da' gu tu' nam ja
titki'ñdha', na pim gu jajo'k pix ja bɨim tu
kua'da'. 21 Cham jir am gu' na pim bhaan
tu io'da' gu bapaas ga'n guch Xoi'kam gio
bhaan gu ja bapaas gu jajo'k. Ni ku cham
jir am na pim maap jum jumpadat kua' gu
paan na pim bhaan titɨi'ñcho guch Xoi'kam
gio no' pim jimmi mu ja'p nam pai'p jum
jumpadat ja daan gu jajo'k gui' nam cham

tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 22 ¿Ka' pim ji gu'x aa' aa na bhaamu'ch bui gu Dios? Jix maat ich gu' nach pur cham tu' buiñor, jich chulhiiñchuda' ba' pai' na duuk ɨlhii'ñdha' no'ch tu' bhaan cham am buatu'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na cham tu' bɨɨx jir joidham gu tu' nach jax buada'

23 No' pim jai' dhɨt jax kai'ch: "Xib bɨɨx aixim jix bhaai' nach pu tu duñia' nach jax ɨlhii'ñ nar joidham, nach gu' buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam." Jir pui' dho tɨi, dai pɨx ji na gu' cham tu' bɨɨx jir am nach pu tu buada' nach ji'k tu' ɨlhii'ñdha' nar joidham panaas, nam gu' cham tu' bɨɨx pui'p ɨlhii'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham gui' nam chakuix io'm jix kaapak nam tɨ jɨɨgi'ñ. Cham tu' bɨɨx kɨ'n ja palhbui'ñka' ba' gu tu' nach jax buada' nam jax ja'k jix io'm kɨ'n kaapakaidha'. 24 Jum aa' gu' nach ja palhbui'ñchu'nda' gui' nam pu'ñi kax mamoik nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' nach kuupɨt pu tu buidha' jax ñach ɨlhdhidha' aach nach bax kaapak nach tɨ jɨɨgi'ñ.

25 Jix bhaai' dho na pim saba'dai jugia' gu bakaax mu ja'p na tum ga'ra, dai na pim cham tɨ tɨkkat ni na pim pui' jim aagɨt no' tɨkiix kaat ka' ba' cham. 26 Jix maat ich gu' na Dios pɨx jup jir duñii'ñ gu bakaax, bɨɨx jir tu gui' ga'n gui' na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan.

27 Gio no't jaroi' jam baidhak na pim tu koi'po' kia'mi'ñ sia ku gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aapi'm cham jax ji chɨ'ji xi chu jugai jax chu'm koi' nam jam bhiidha', cha'pim jax jum aagɨt no'r am na pim jugia' ka' ba' cham. 28 Jɨɨ' ji no't gu' jax dhuukat jax jam tɨɨ'n na tɨkdhix kat ja bui gu didios na ba' cham jir am na pim jugia', na pim ba' cham dhi' bhaan gammɨjɨ pup jix buam jum aa'nda'. 29 Gui'ñ jup ja tɨtdat jup kai'ch nam kax mamoik nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' aapi'm na pim bax kaapak. Na gu' sia ku pim jai' dhɨt cham jax ɨlhii'ñ gu bakaax gui' nam didios jup duiñxim ja tɨtki'ñ, cham mat ka' pim no' jai'p jam bɨɨm jiim am gui' nam chakui bhai' kaapak ka' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pui' ba' pɨx jix bhai' na pim pu cham kua'da' no'm ba jam aagi'ñ na tɨkiix kat gu tu' nam jam bhiidha' no'm ba tu jam onbagi'ñ.

Cham jir am dho tɨi sia aañ jiñ bui na moo cham jup bhaai' nañ jugia' gu tu' na xiñ ñɨi'ñ pɨx gu jumai nax buam ɨlhdha'. 30 Na gu' no'ñ aañ taxchaabgidhat gu Dios kua' gu tu', ¿jax ku ba'x buam jum aagɨt jup jiñ ñɨi'ñdha' gu jumai? 31 Jum aa' dho ba' na pim bɨɨpɨ' xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gui' nam chakui bhai' kaapak ka' nam tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bɨɨpɨ' pim xim ga'ngada' gu tu' na pim ba ji jugia', piam gu tu' na pim ba ji i'ya', gam bɨɨx aixim tu' na pim jax buada', na pim gu' pu'ñi ja'k ba' bɨɨx maap jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu Dios gui' nar Gɇ'kam. 32 Piam pui' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam no'm jam nɨi'ñ gu tu' no' pimɨt jax ba ji dhuu, no' pim jix maat nam buam ɨlhdha', cha'pim pu buada'. Sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam, gam sia ja bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nañ jax ba kai'ch. Bɨɨx sia jaroi' na pɨx no' pim jix maat nam jix buam ɨlhdha' gu tu' na pim jax bax dhuñiik ka', cha'pim pu buada'. 33 Na gu' aañ gu tu' nañ jax buada', bɨɨpɨ'ñ jix bhai' xiñ ga'ngada' no' moox bhai' ji buusnia' ja bui gu jai' piam ku gu' cham, nañ gu'x aa' nam pui' buiñor jup jimia' guch Xoi'kam, sia kuñ gu' aañ tɨix maat na pur cham tu' sia tu' na pɨx.

11

1 Pui' pim ja'k tu duiñchu'nda' na pim jax jiñ ñɨi'ñ aañ nañ tu duiñchu', nañ gu' aañ ya' dɨr ja'p ja'k pui' pɨx jup tu duiñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nam jax ja'k tu jimda' gu u'uub

2 Ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji na pim gammɨjiñ chɨ'ñchot mi' pui' jiim nañ jax jam aagi'ñ. 3 Ba' ja'p jañ jup xi jam aa'ñdham na pim gɨt ba' mi' pui'p xi jimɨi: Pui' nach jax tu' ka'm nɨi'ñ aach guch Xoi'kam nach jir chichio'ñ, pu'ñip jum aa' nam tu' ka'm ja nɨi'ñdha' gu u'uub gu ja bɨpna'. Guch Xoi'kam pui' tu' ka'm jup nɨi'ñ gu' gu Dios. 4 Pui' ku ba' gu chio'ñ no' tu' kɨ'n iiñat gu ma'oo'n tu daan piam no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na jax ja'k jix aa', dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' na cham tu' ka'm nɨi'ñdha' guch Xoi'kam. 5 Gu' ba' gu ubii no' cham jup iiñat gu ma'oo'n tu daan buiñor gu Dios piam no' pui' bhaankam jup tu a'ga, dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' ɨp na cham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu chio'ñ gui' nar bɨnga'n ka'. Ja'p pɨx ji buusanda' gu' nax dhaapkam jiikix ka' gu ma'oo'n no' cham iiñ. 6 Ba' no' gu' gu jax chu'm ubii cham joi'ñ na iiñka' gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, jix dhaapkam dho xim jiikai no' cham xi'ɨr gu pui' ja'k. Piam no' gu'x xi'ɨr, xim iiñat do. 7 Gu chio'ñ cham jir am na iiñka' gu ma'oo'n, nat gu' gu Dios pu chu'm jup duu na jax chu'm dɨɨlh na ba' tu' ka'm nɨidhat buiñor tu daanda'. Ba' gu ubii no'm iiñ, dhi' bhaan jup jix maatɨ' ka' na tu' ka'm nɨi'ñ gu chio'ñ gui' nar bɨnga'n ka'. 8 Nat gu' gu Dios cham tu' gu bakxiga'n gu ubii alhi'ch ɨɨkdhak jup duu gu chio'ñ, gu' ja'pji gu chio'ñ

nat alhi'ch ɨɨkdhak jup duu gu ubii. 9 Gio cham tu' gu ubii nat bɨɨpɨ' jai'chdhɨr nat ba'p ba jai'chdhɨr gu chio'ñ, gu' ja'pji gu chio'ñ nat bɨɨpɨ' jai'chdhɨr nat ba'p ba jai'chdhɨr gu ubii na ba' bar bɨnga'n ka'. 10 Pu'ñi pɨx kai'ñkam ba'm aa' na gu ubii xi iiñat gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda', gio na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na tu' ka'm ja nɨɨ'ñ gu noonbi'ñ gu Dios. 11 Gu' ji na gu' xib nach ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, maa'n nach jax pɨx jich ɨlhii'ñdha' bɨɨx. Nach gu'x maat na cham ji'xdhat jai'chdhɨlhia' gu ubii no' cham jai'ch gu chio'ñ, ni gu chio'ñ ku cham ji'xdha' jai'chdhɨlhia' no' cham jai'ch gu ubii. 12 Na gu' sia kut gu Dios jup duu gu bɨɨpɨ' kam ubii bhaan dɨr gui' nat pui' bɨɨpɨ'p duu ɨp gu chio'ñ, xib bɨɨx gu chichio'ñ nam ji'k jix jai'ch bhaan dɨr maaxir jamɨt gu u'uub. Maa'n ba' nam jir ji'x pɨx gu ubii gio gu chio'ñ, gam sia bɨɨx na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam ja'k, na gu' Dios pɨx jup jir tu duñii'ñ bɨɨx.

13 Dɨɨlh japim ba' xim ga'ngada' no'r am na gu ubii tu daanda' buiñor gu Dios pui' cham jim iiñat piam ku gu' cham. 14 Na gu' maaxik ya' nach jax ja'k tu jim xib, jix xi'ɨraam tui'ka' gu chio'ñ no't xi chɨ'tbilh gu kuupa'n, 15 gu' gu ubii cham, sia kur tɛ́'tɛ́b gu kuupa'n, nat gu' maaxik pu pui' ja'k ya do'ñcho gu Dios na ba' kɨ'n iiñka' gu ma'oo'n. 16 Gu' ba' no' gu' jaroi' maadɨt cham maat na jax pɨk ja'k xi dhuñia' dhi' nañ jax kai'ch, no' gu' dai nat bhaan pɨx ba ji ñiokbo, aañ ya' dɨr pu tɨtda nach daipu' pu'ñi ja'k jix maat nar joidham, cham jach jax chu'm jumaix maat. Sia jai' kap gui' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, daipu' pu'ñi ja'k jix maat am nar joidham.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo jano' nat pai' dhuuk tu juu guch Xoi'kam jurnɨk kam bhaan Paaskua ta'm

17 Dai ja'p tu'm kɨ'n jañ cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui, panaas na pim pai' dhuuk tɨi maap jum jumpa'nda', cham bhai' jam ia'dhi'ñ, cham tu' na pim dhi' kɨ'n kaapakaim na pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 18 Bɨɨpɨ'ñ ja'pni mui' ji kɨɨsa' nañ tu jam a'gidha': Jup jiñ chɨtda am na sap na pim pai' dhuuk tɨi maap bam jumpada', cham tu' maap maa'n ñi'ook jup duuka' pim, ji'k sap maap ja'p ja'k jumpax ka' pim gio jai' ja'p ja'k ɨp, jix bhaak ka' pim sap pui' ji chu't. Pɨx am tɨ jɨɨgi'ñ iñ ba' aañ na pim sɨlhkam pui'm bua. 19 Gio gu' maaxik jup jum aagɨt na pim pu'ñim ji'dɨlhkada' na pim ba' bhaan matgilhia' na pim jir jaroi' dha' gui' na pim tu' sɨlhkam kaichu' guch Xoi'kam. 20 Ja'p tɛ́ kɛ́ɛ́ iñ gu' na pim dhi' kɨ'n cham maa'n ñi'ook kap duuk na pim jai' dhɨt cham pui' ka duiñchu' na jax ja'k jum aa' na pim tu kua'da' gu jurnɨk kam, na pim bhaan tɨtɨɨ'ñchoda' guch Xoi'kam jano' nat tu juu jurnɨk kam bhaan Paaskua ta'm. 21 Jai' sap bɨɨpɨ' ba tu koi'chgɨda' pim sia kut chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix ka' na pim bɨɨx maap tu jugia', gam sap jai' bax maik ka' pim. Bhai' sap xi ja nɨɨdhat japim gu jai' nam jix bhiogɨt mi ja'p jup darka' nam tɨi tɨ nɨɨrda' nam aaya' na pai' dhuuk pɨk tu daaxix ka'. 22 ¿Kux cham tu oi'dha' pim aa na pim mu pu xi chu jugai no' pim pui'x bhio' gio na pim mu pu xi io'ji gu tu' na pim jix ñaa ku pim ba' mummɨp bam xi'ɨrappuidha' na pai'm aa'nda' na pim soi'm ɨlhdhat tu jugia' gio na pim tu i'ya'? Ja'p japim moo cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñ. Ja'p jum aa' pim nañ jix bhai'ñ chaat jam bui pui' na pim jax jum bua.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax ja'k tu juu guch Xoi'kam jurnɨk kam bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

23 Pui' ñich ja'k jam aa'ñ gu' nañ jax ja'k jix maat nat tu juu guch Xoi'kam jurnɨk kam bhaan Paaskua ta'm, palhɨɨp iam bɨɨpɨ' dɨr nat ba' moo ba iattulh maadɨt gu nobii'ñ. Ja'pni ja'k tu duu: Bɨɨpɨ' xi dhaagɨk gu paan 24 xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios nat ba' ta'tak jaisak mui' xi ja maa gu noonbi'ñ jup xi ja tɨɨdak: “Dhi'ñir jiñ chuuku' na ba tu maakix nam mu'aa' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Pui' pim tu buada' na pim ba' bhaan jiñ chɨ'ñchoka'.” 25 Ba' na mɨt xi jugaak gu paan, guch Xoi'kam jup xi dhaagɨk maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biiñ gui' na uubas kɨ'n jup duñiix jup ja tɨtda gu noonbi'ñ: “Dhi'ñi biiñ jir jiñ ɨ'ɨɨr na kɨ'n bhaan jix maatɨ' ka' na xib dɨr maakam ba tu aagix ka' jam bui. Pui' pim jup tu buada' na pim ba' bhaan jiñ chɨ'ñchoka'.” 26 Pui' ku ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim pai' dhuuk tu kua'da' soi'm ɨlhdhat gu paan jurnɨk kam gio na pim tu io'da' gu biiñ alhi'ch ja'aa ta'm, ja aa'ñdhat jup jum buada' pim gu ja'tkam nat jax kai'ñkam muu guch Xoi'kam. Gammɨjɨ pim pui' pu tu buada' jano' juugɨt na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tu't tu kua'da' nam pai' dhuuk bhaan tɨ'ñchoka' guch Xoi'kam

27 Gu jaroi' ba' na pu'ñi cham mi' pui' duiñchugɨt tu kua'da' gu paan gio na tu io'da' gu biiñ nat jax ja'k duu dɨɨlh guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk tu juu jurnɨk kam bhaan Paaskua ta'm, dhi'm ua'tulhdhidha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' nañ jax ba kai'ch na dhi' pɨx bhaan jum ua'rgi'ñdha' gu tukga'n gio gu ɨ'ra'n. 28 Ja'pni ja'k jum aa' na pim tu't tu kua'da' gio na pim tu io'da': Bɨɨpɨ' pim xi chɨ'ñchoi na pim jax kai'ñkam jugia' gu paan gio na pim jax kai'ñkam ɨ'ya'

gu biiñ, na pim pai'x bhai' xi chɨ'ñcho' na jax jir jum duukam ka' na pim ba' ba jugia' gio na pim i'ya'. 29 Na gu' tulhiiñchuda' gu Dios gu jaroi' no' ja'p pɨx kua' gu paan gio gu biiñ no' ja'p pɨx io' cham jum matda' ɨr. Jum aa' na bɨɨpɨ'x mat ka' na gu paan bhaan jum ua'rgidha' gu tukga'n guch Xoi'kam gio gu biiñ na bhaan jup jum ua'rgidha' gu ɨ'ra'n. 30 Dhi' pu kai'ñkam mui'x kako'k japim jam tutku' bhaan na pim pu'ñi cham mi' pui' duiñchugɨt tu kua'da' gio na pim tu io'da' jurnɨk kam na pim tɨi bhaan tɨ'ñchoka' gɨt guch Xoi'kam, jai' ba ko'iix am. 31 Na gu' no'ch jix bhai'x maat nach jax kai'ñkam jugia' gu paan gio gu biiñ nach kai'ñkam i'ya', cham tu'ch chulhiiñchu'nda' gu Dios. 32 Pu kai'ñkam jich chulhiiñchu'nda' gu' gu Dios na bhaan tɨich aagi'ñdha' nach tu' bhaan cham am bua'tgɨda', kat jach chi ba' maatɨi mi' dhɨr cham pui' ka tui'ñgɨda'. Tɨix aa' gu' gu Dios na gɨt nim maa'n ku mu ja'k bhɨiya' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jim tulhiiñdha', mi' nam pai' ja'k bhɨiya' gui' nam cham tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

33 Ba' aañ xib ja'pni jam tɨtda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan: Xim nɨnɨɨrat japim na pim pai' dhuuk pu'ñi maap ba ji chu jugia' jurnɨk kam na pim bhaan tɨ'ñcho' guch Xoi'kam, na pim pai' bɨix mi' xi aaya' pai' na pim jum jumpada' na pim ba' maap bhai' ji chu jugia' gu paan gio gu biiñ na pim tu i'ya'. 34 Pu xi chu jugai pim jam ki'aam jai' dhɨt no' pim jix bhio' na pim ba' cham jix bhiogɨt mu jiimda' pai' na pim tu jugia', na gu'x bhai'm aa' gio soi'm ɨlhdhat na pim tu jugia' na ba' gu Dios cham ka jam tulhiiñchu'nka'. Ba' gu jai' na pim jiñ chɨkka na jax ja'k jix bhai' na pim tu duñia', jano'ñ jam aagi'ñdha' nañ pai' dhuuk dɨilh mu jim.

12

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na bɨix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix mat ka' na bɨix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu tu' na pim jix aa'nda' nar jam a'mkam ka' na pim ba' dhi' bhaan tu juana' bhaankam gu Dios.

2 Jano' na pim chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, bɨix aixim bhaan jum ua'tulhi'ñdha' pim, ja daanda' pim gu didios jup duiñxim nam pu cham tɛ́ kɛ́ɛ́ ni jɨ'x ni nam pu cham tu ñiok. 3 Gu' ba' xib na pim ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam a'm bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dhi' ba' pui' jam jurtu'nka' na pim cham bhaamut ka aa'nda' guch Xoi'kam, pui' pɨx ja'k ba jam jurtu'n nar jam gɛ́'kam tuk, na gu' bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

4 Jɨ'k nam mi' pai' tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bɨix aixim tu'm jir ja a'mkam ka' gu tu' nam jax dhuñia', gu' ji na gu' maa'n pɨx gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na bɨix aixim tu'm tu maak. 5 Gio gu tu' nam bɨix aixim bhaan ba tu juanda' bɨix jɨ'ma'n, jir maada'n pɨx guch Xoi'kam nam jaroi' bhaankam tu juanda'. 6 Gio gu Dios bɨix aixim tu'm bhaan jup jich aagi'ñdha' na bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia', tɨi maa'n pɨx jix jai'ch gu Dios gui' na pu'ñi bɨxchu' bhaan jum ua'rgi'ñ, na gu' maaxik bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia'. 7 Bɨix jɨ'ma'n jich makia' ba' gu Dios gu tu' na bhaan jix maatɨ ka' nach a'm tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' dhi' kɨ'n maap jich gu'nguxdhidha'. 8 Jai' dhɨt gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja maak gu matda' nam ba' bɨix aixim jix chu maatɨt ja aagi'ñdha' gu jai', jai' ba' jup ja maak gu matda' nam ba'x io'm tuukab ja'k xim ga'ngat jup ja aagi'ñdha' gu jai'. 9 Jai' ba'p ja maak nam jax ja'k jix io'm tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai'p ja maak ɨp nam jax ja'k ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam. 10 Gio jai'p ja maak na jax ja'k bɨxchu'x bhaai'n ka' nam pu tu buada' nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nɨi'ñdha' gu ja'tkam, gio jai' ja maak ɨp nam jix oo' ñiokda' nam pai' dhuuk bhaankam tu a'gada' gu Dios. Gio jai' ja maak ɨp nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' sɨlhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios ja a'm jup tui'dhi', gio jai' ɨp gui' na ja maak nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' cham ja a'm jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Jai' ba' na ja maak nax bhaai'n ka' nam jumai ñi'ook kɨ'n daanda', jai' am ɨp ba' gui' na ja maak nam jix maatɨt kɛ́ɛ́kɛ́' pu'ñi gu jai' ñiiñio'k. 11 Ba' daipu' maa'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na tu maak bɨix dhi', gio dɨilh ɨp gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na makia' jaroi' na ɨlhii'ñdha' gui' na jax chu'm bar a'mkamu'n ka' ba' na pu tu duñia'.

Na pui' ba ja tɨida' gu Paablo nam maa'n tuuku'p duuk nam jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam

12 Bɨix nach jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusan nach jir maa'n maa'nkam pɨx. Na gu' maaxik gu tuuku' nach jax bax maat, sia ku mui' tu tuttuidhix gui' na kɨ'n tu juan, bɨix maa'n tuuku'p tu'ii'. Pu'ñi ba'p tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ. 13 Na gu' jai' dhɨt gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam jir Israel kam ja'tkam am, jai' ba' cham. Gio jai' dhɨt jir tujuandam am pui' cham ji ja namkidhat, jai' ba' cham ɨp. Gu' ji na chich

gu' maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bɨix jɨ'ma'n. Maa'n pix gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich chajaañ gu Dios, ja'p ji buus nat kɨ'n jich bopko.

14 Ba' pui' nañ jax ba kai'ch, guch chutku' mui' tu tuttuidhix nach kɨ'n tu juan, cham tu'r maada'n pix. 15 Bɨix jɨ'ma'n aagix ɨp nam tu' jax buada'. No'm gu' tu ñiokda' gɨt dhich chooton, ba' jax kai'ch maadɨt: “Aañ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', nañ gu' cham tu'r nobii'ñ.” Ba' dhi' cham tu' na moop jir pui' ka' sia ku pui' kai'ch, na gu' dhi' pix tuuku' bhaan tu daagich jup kai'chdha' na jax chu'm bhaan tu daa'nka' gu nob na aa'nda'. 16 Piam kum gu' guch ñaanak tu ñiokda' gɨt, ba' jax kai'ch maadɨt: “Aañ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', nañ gu' cham tu'r bui'ñ.” Sia cham tu' na moo pui'p ba tu tui'ñgɨda', na gu' dhi' pix tuuku' bhaan jup darka' gu buupui na jax chu'm ka'm bhaan tu daa'nka' dɨilh. 17 Gio gu' no' daich bui ka' gɨt bɨix na jɨ'x jir jich chuuku', cham tɵ́ kɵ́ɵ́kɵ́'ch gɨt. Gio no' gu' daich ñaak ka' gɨt ɨp, cham tɨ ɨ'bhɨda'ch gɨt. 18 Gu' ji na gu' gu Dios dɨilh jix maat na tu' tum aa', bhai' pu tuch chuttui ba' nat pai' ɨlh dɨilh. 19 Gio gu' cham tu' jai'ch ka' gɨt guch chutku' no' gɨt daich buupui jai'chdhɨlhia' piam daich ñaak. 20 Gu' ji nat gu' pui' ja'k jup jich dhuu gu Dios nach jax ja'k bar tu'm ba'. Sia ba' ku bɨix aixim tu'm tuch chuttuidhix nach kɨ'n tu juanda', bɨix maap maa'n tuuku'p duuk ich.

21 Gio gu' no' moop tu ñiokda' gɨt guñ bui, cham jir am na jax chɨtdada' guñ ñob na cham tu' kɨ'n palhbui'ñ, ni guñ mo' ku pui' tɨtdada' guñ chooton no' moo pui'p tu ñiokda' gɨt, bɨix maa'n nam jax pix jum papalhbui'ñ gu'. 22 Na gu' sia kut jɨ'k gampai' tuutu'm jich a'm tu tuttu gu Dios, dhi' pɨk jix io'm jich palhbui'ñ. 23 Giox bhai' bua't tɨ'ii'ñka' ich gu tu' nach cham tu' bhaigɨm nɨi'ñdha', gam gu tu' nach jix xi'ɨrgi'ñdha'. 24 Cham tu' ja'xbui' pui'x bhai' ja bua't tu ja tɨ'ii'ñ ich gui' nach cham ja xi'ɨrgi'ñ, nat gu' gu Dios dɨilh pu pui' ja'k duu nach pu'ñi tu' ka'm ja nɨidhat jix bhai' ja buada' gui' nach tɨi gampai' ja nɨi'ñdha'. 25 Bɨix jɨ'ma'n jum aa' ba' nam jum papalhbui'ñdha' na jɨ'k jich a'm tu tuut jich chuuku' am na ba' bɨix guch chuuku'x bhai' tu jimda'. 26 No' jax chu'm jix ka'ook gui' na jɨ'k ya tuch chuttuidhix jich chuuku' am, bɨix maa'n nam jax pix jix kako'k ka', nam gu' bɨix maa'n tuuku' bhaan tu daa'nka'. Gu' ba' no' ñich jix bhai' xi dhuu gu jax chu'm nax ka'ook ka', bɨix jam bhai'p ji duduadhia', maap jam jix bhai' bam taat ka'.

27 Pu'ñi ɨp ba' aach nach jɨ'k tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bɨix maap maa'n maa'nkam pix jup tu'ii' ich bɨima'n guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na guch Xoi'kam jir tuuku', aach ba' bhai' pix bhaan tuttuidhix na kɨ'n tu juan. 28 Jix aa' gu' gu Dios na ja bui guch Xoi'kam jɨigi'ñdham jix jai'ch ka' am gui' nam nai' jiimɨt tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ, jai' ba' gui' nam mi' dhɨr bhaankam jup ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨigi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', jai' ba' gui' nam jix bhai' ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gui' na tu ua'ñix na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, jai' ba' nam jix bhai'm duukam jup tu buada' na ni jaroi' ku cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨi'ñdha', jai' ba' nam tu duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, jai' ba' nam ja palhbui'ñdha' gu jai' ja'tkam sia tu' na pix kɨ'n, jai' ba' gui' nam jix gɨ'm kɨ'n ja silhka'nda' gui' nam pui'p tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai' gui' nam jai' ñiiñio'k kɨ'n jix maatɨt tu daanda'. 29 Gio gu' cham tu' maa'n pix bɨix jir jam a'mkam gu tu', pui' na jax maadɨt no'r a'mkamu'n na nai' jimdat tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' bɨix na pim jir jɨ'kia'n maa'n na jax pu chu'm jir jam a'mkam ka'. Ni ku cham bɨix jir jam a'mkam ka' no' maadɨt jir a'mkamu'n na ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k mi' pui' jiimda' nam tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gio cham tu' bɨix jir jam a'mkam ka' no' maadɨt jir a'mkamu'n na pu tu duñia' na tu' jaroi' cham pai' dhuuk pu chu'm nɨi'ñdha'. 30 Sia cham tu' bɨix jir jam a'mkam ka' no' maadɨt jir a'mkamu'n na ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam, ni sia ku cham bɨix jir jam a'mkam ka' no' maadɨt jir a'mkamu'n na jumai ñi'ook kɨ'n jix maatɨt tu daanda', gio ni ku bɨix jir jam a'mkam ka' no' maadɨt jir a'mkamu'n nax maatɨt kɵ́ɵ́ pu'ñi gu jai' ñiiñio'k. 31 Dɨilh japim xim ga'ngada' bɨix jɨ'ma'n na jax chu'm jix io'm jir jam a'mkam na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Kani nañ bhaan jup xi chu jam a'gidha' gui' na tu'x io'm jum aa' na pim pu duñia' na ba'x bhai' tu jam jimda'.

13

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'x chu joi'gɨ'n

1 No'ñ cham tu joi'gɨ'n, pu cham tu' mi tɨgia' iñ siañ chi mui' ñiiñio'k kɨ'n jix maatɨt tu daan, siañ chi moo tɨi ja ñi'ook kɨ'n gu noonbi'ñ gu Dios jix maatɨt kɨ'n tu daan. Ja'p pix kai'chdha' iñ na jax gu baiñum piam tu' jooxia' kɨlhdha' no' jaroi' kɨ'n tɨ gɨb. 2 Piam sia ku tɨir jiñ a'mkam nañ bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨigi'ñdham na jax ja'k jix aa', piam kuñ bɨix jix chu maat na jɨ'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n gio na jax ja'k tu tu'ii', piam sia kux bhaai' nañ ja joiñchuda' gu oi'dha' nañ jix bhai' tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' pix ji no'ñ gu' cham tu joi'gɨ'n, pur cham

tu' ka' iñ. 3 Piam sia ku ñich tɨi tu ja maa bɨɨx gu tu' nañ bia' gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x, sia ñich chi moo bhaankam tɨi xi muu gu jaroi' nañ pui' jiñ aagɨt nam gatuuk pɨx jix bhai'ñ aa'nda' gu ja'tkam, gu' pɨx ji no' ñich gu' cham tu joi'mdak muu, pur cham tu' ka' iñ sia pɨk nar jax ka' gɨt.

4 Gux chu joi'gɨ'n, dhi' pui'm tɨiti' no'ñ jix maat nañ jax ja'k nakga' no'x buam tuñ jim, gio nañ jix bhai' ja buada' gu jai'. Gio nañ cham tu' bhaan tɨ jɨɨgam ka', gio nañ cham tu' nai' pɨx am ja nɨnɨi'ñchu'nda' gu jai' gu tu' nañ xi bia'ka'. Gio nañ cham tu' ka'm gɸ'kam jiñ chaat ka', 5 gio nañ cham giilhim tu ñiokda', gio nañ cham dɨɨlh xiñ joi'gɨ'nda'. Gio nañ cham bhaamdar ka', ni kuñ cham jiñ jur am bia'ka' gu bhaamdara'. 6 Gio nañ cham tu' bhai'ñ chaat ka' no'ñ jix maat na cham jir am gu tu' no't mi' pai' jax tum duu, no' am gɨɨxim gu tu' na ba'x bhai'ñ chaat ka'. 7 Cham tu' bhaan jañ jax jir jiñ aa'ndam ka' no'ñ tu' sɨlhkam jix chu joi'gɨ'n, siañ jax jiñ chulhiiñ. Jir jix chu nakoo'nda' iñ, gam nañ tɨ jɨɨgi'ñdha' tu' na jax jum kai'chdha'.

8 Gammɨjɨ pux jai'ch ka' dhi' nax chu joi'gɨ'n jum tɨɨtɨ', cham pai' dhuuk jugia', na gu' pu cham tu ju'ngɨ. Dai gu jaroi' na bhaankam ka tu a'gada' gu Dios na ba' jax chu'm tanoolh cham pai' ka tu a'gada', daipu' na xi ja aa'ñdhimɨi na jax ja'k jix aa'nda' gu Dios. Ni ku cham pai' jaroi'p ka tu daanda' gu jumai ñi'ook kɨ'n, ni ku cham kam aa'nda' sia ku jaroi' bɨɨx aixim jix chu maat ya' dhi oi'ñga'n. 9 Na gu' gu jaroi' na bɨɨx aixim jix chu mat ka' na jɨ'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, gio gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', dhi' ja'p ji buusan nam tɨɨtki' bhaan oipoda'. 10 Ba' jano' na pai' dhuuk pɨk bar maaxik ka', cham pai' ka oipoda' am dhi gook, ja'p ji buusnia' gu' nach kooksɨt bhai' ji ñiññia'.

11 Aañ jano' nañ jir alhii kat, pui'ñ ja'k tu jimdat na jax ja'k tu jimda' maa'n gu alhii, nañ jax ja'k jiñ aa'nda', gio nañ jax ja'k tu a'gada', gio gu tu' nañ jax ja'k jix maatɨt kɸɸkɸ'. Ba' xib nañ bar gɸ' maa'nkam, cham tu' pui' kia'. 12 Pu'ñi ba'p ji buusan xib aach nach jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nach gu' chakui bhai' maat na jax pɨk jir tu'm kam gu Dios. Ja'p pɨx jich ñiɨi'ñ ich panaas xib na jax no'ch jich ñɨnɨi'ñ bhaan gu baiñum totbikdam nach jix koomgim jix maax ka'. Pu'ñi ja'k pɨx jup ji buusan sia no'ñ bɨɨx aixim tɨix chu maat ya' dhi oi'ñga'n, ku gu'm aaya' ji gu tanoolh nach pai' dhuuk jix bhai' machia' gu Dios na jax pɨk jir tu'm kam, ja'p na jax gui' bhammɨ dɨr bha ja'k na gammɨjɨ pux bhai' xiñ maat aañ nañ jax jir tu'm, maaxik mia'n dɨr ba tɨgia' ich gu'. 13 Ba' baik pɨx jum aa' nach bhaan tu daa'ñchu'nda' gammɨjɨ: Nach tu' sɨlhkam tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jiimda' na jax jix aa', gio nach tu' sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñdha' na pui' tu duñia' gu Dios nat jax tɨi, gio ba' nach tu' sɨlhkam jix chu joi'gɨ'nda'. Ba' dhi baik nañ ja aa', dhi' pɨk jix io'm jum aa' nach tu' sɨlhkam jix chu joi'gɨ'nda'.

14

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu jai' ñiiñio'k

1 Gammɨjɨ pim jix chu joi'gɨ'nda'ñ jaaduñ, gio ba' na pim gammɨjɨ bhaan tɨtɨɨ'ñchoka' na gu Dios jam makia' gu tu' nar jam a'mkam ka' bɨɨx jɨ'ma'n na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Dhi' pɨk japim jix aa'nda' na gɨt jir jam a'mkam ka' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. 2 Gu jaroi' no' pim cham maatɨt kɸɸ na jumai ñi'ook kɨ'n tu daan, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na dai gu Dios buiñor tu a'ga, cham tu' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n. Dɨɨlh gu ii'mdaga'n gu' na buiñor tu daanda' gu Dios, pu cham jaroi' maatɨt kɸɸkɸ' ba'. 3 Na gu' gu jaroi' no' bhaankam gu Dios tu a'ga na jax ja'k jix aa', jix maatɨt kɸɸkɸ' pim, ba' dhi' kɨ'n jum gu'nguxdhat mi' pui' xi jiimda' pim, dhi' kɨ'n jix bhai' tu tatda' ka' ba'. 4 Gu' ba' no' jaroi' tu daan gu jumai ñi'ook kɨ'n na pu cham jaroi' maatɨt kɸɸ, dɨɨlh pɨx tum daañxi'ñdha' na ba'x bhai' kabkaidha' na tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu jai' ba' pu cham ja palhbui'ñdha'. Dai no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' na ba' jai'p ja palhbui'ñdha', nam gu'x maatɨt kɸɸkɸ' na jax kai'chdha'.

5 Aañ tɨix aa' na pim gɨt bɨɨx jai' ñiiñio'k kɨ'n tu daanda' buiñor gu Dios, gu' ji nañ gu'x io'm jix aa' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. Jix io'm jir am gu' dhi' pui' ja'k, cham tu' pui' na jax nañ jumai ñi'ook kɨ'n tu daanda' buiñor gu Dios. Jir am ɨp dho no' gu'x jai'ch gu jaroi' nax maatɨt kɸɸ, dhi' ba' mi' dhɨr jup ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na jax kai'ñkam jup kai'ch nam ba' kɨ'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios. 6 Pui' na jax aañ no' ñich jax chu'm tanoolh mu jimɨɨk jam bui tu daanɨ buiñor gu Dios jumai ñi'ook kɨ'n na pim jax chu'm pu cham maatɨt kɸɸ, pu cham jaroi' bhaan baapkia', na gu' pu cham jaroi' maatɨt kaaya'. Jir tu' kub ka' pɨx ba' nañ mui' ba jimia' gio sia ku pimɨt tɨi bañ kai. Gu' cham no' ñich gu' tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' gu Dios kɨ'n gu ñi'ook nach jax chu'm jix maatɨt kɸɸ, bɨɨx jix maatɨt jiñ kaaya' pim gu'.

7 Gio gu' dhi' ja'pni ɨp, no' maa'n nam jax pɨx tu kuuda' gɨt gui' na kɨ'n tum sab, pui' na jax gu kichaar piam gu labeer, cham

bhai'm kai'chdha' gɨt gu saasab. 8 Gio ja'pni ɨp, no' cham bhai' tu kuu gu kuichdhakar gui' na kɨ'n tum kuichu'n no'r jɨgialhi', cham maatɨt kaaya' am gu sandaarui'x sia kut tɨi ba tum kuich nam jix bhai' bam duñia' nam tu kokda', ja'p jum aa'nda' am na ja'p pɨx tum kuichu'nda'. 9 Pu'ñi ba'p jam kɸɸkɸ' am gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam no' pim jai' ñiiñio'k kɨ'n tu daan, pu cham maatɨt jam kɸɸkɸ' am, jir tu' kub ka' pɨx ba' na pim ja kaichdhat tu daanda'. 10 Mui' ñiiñio'k dhop jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, dai nam gu' dai gui'x maatɨt kɸɸkɸ' jax chu'm nam pu chu'm tu a'gada' gu ja'tkam, nam gu'x bhai' tu a'gada', gio nam jix bhai' norrada' na jax ja'k jum aa'. 11 Pui' na jax aach ya' gu dɨɨlh jich ñi'ook, no' jaroi' maakam dɨr ja'k jimdat tɨi xi chuch a'gi'ñ, no' gu' cham mi' pui' norra na jax ja'k jum aa', dhi' bhaan jach pu machia' na cham tu'r ya' kam ka'. Gio aach ya' dɨr mu ja'k ba pui' ɨp no'ch tɨi xi chu ja a'gi'ñ kɨ'n gu ja ñi'ook mu pai' maakam ja'k no'ch cham mi' pui' norra na ja'k jum aa', dhi' bhaan pu machia' am nach cham tu'r mi' kam ka'. 12 Pui' kuñ ba'p jam tɨtda na pim gui' pɨk jix aa'nda' nar jam a'mkam ka', na jax chu'm jam palhbuidha' na pim kɨ'n bɨɨx jix io'm kaapakaidha' na pim tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

13 Ba' no' gu' jaroi'r a'mkamu'n na tu daanda' gu jumai ñi'ook kɨ'n, xi chañia' ɨp gu Dios na pui'p jir a'mkamu'n ka' nax maatɨt kɸɸkɸ' dhi jumai ñi'ook na ba'p ja aagi'ñdha' bɨɨx nam jɨ'k mi' pai' maap jup tui'ka' na jax jir jum duukam. 14 Na gu' no'ñ tu daan buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook kɨ'n, jir sɨlhkam nañ dai guñ ii'mda' bhaan tu daanda' cham jiñ matda' ɨr. 15 ¿Jax japim ba' ja'k ɨlhii'ñ nach duñia' jai' dhɨt no' pu chu'm jir jich a'mkam? Aa dho nach bɨɨx gook kɨ'n tu daanda', jich ii'mda' bhaan gioch matda' ɨr. Sia no'ch kantaarxi'ñ gu Dios, jich ii'mda' bhaan nach kantaarxi'ñdha' gioch matda' ɨr ɨp. 16 Na gu' no'ñ daiñ ii'mda' bhaan tu daan, ba' no' gu' xiñ kɸɸ ɨp jumai na chakui bhai' maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham maatɨt jiñ kaaya' nañ tɨi taxchaabgi'ñdha' gu Dios, pu cham mat ka' ba' nañ jax ja'k tu dañia'. 17 Cham tu' ba' tu' kɨ'n palhbuidha' iñ gu jumai na tɨiñ bɨɨm tu dañia', sia ku ñich gu' aañ joidham tɨix bhai' xi dhuu na ñich taxchaabgi gu Dios. 18 Jir jiñ a'mkam dho ɨp aañ nañ tu dañia' buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook kɨ'n, cham tu' na cham. Jix io'm jix bhai'x maatɨt tu daan iñ, cham tu' pui' na jai' dhɨt aapi'm. Aañ dhi' bhaan taxchaabgi'ñ gu Dios. 19 Gu' ji na gu' nañ pai' dhuuk ja bui bap tui'ka' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, aañ cham tu' jumai ñi'ook kɨ'n tu daanda', nañ gu'x maat nam cham maatɨt jiñ kaaya', cham tu' kɨ'n ja palhbuidha' gu' sia kum tɨiñ kɸɸ. Pui' kuñ ba' jɨ'k jix chamaam pɨx ñokia' na xim kaima ka', na gu'r tu' kub ka' sia ñich mambhɨɨx miil ñio na ñich tu daanɨ buiñor gu Dios no'm gu' pu cham maatɨt jiñ kɸɸ.

20 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dɨɨlh japim jix bhai' xim ga'ngada' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' dhi' nañ tu' bhaan tu a'ga. Ja'p na gɸ'gɸr ja'tkam japim bhaan xim ga'ngada', cham tu' ja'p na tu' a'aalh nam gampai' pɨx tɨ ɨlhii'ñdha'. Jɨɨ' ji gu tu' nar ua'tulhdhara' na pim gampai' pɨx ɨlhdhat cham pu buada', ja'p na gu a'aalh nam gu' cham tu' ua'tulhdhara' bhaan tɨtɨɨ'ñchoka'. 21 Gio gu' ja'pnip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “Jup kai'ch gu Dios: Jai' ñiiñio'k kɨ'n jañ tu ja a'gidha' dhi Israel kam ja'tkam, jiñ a'mkam tu ja a'gidha' am gu mɨk dɨr kam nam jai' ñiiñio'k kɨ'n tu a'ga, gu' ji nam gu' sia pu'ñi ja'k cham mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'.” 22 Dho jaiñ, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' tum a'ga gu jai' ñiiñio'k kɨ'n ja bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sap dai ja bui gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha'. Jɨɨ' ji no'ñ bhaankam tu a'ga gu Dios na jax ja'k jix aa' na ba' ja bui tum a'ga gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai dhi' ja bui tum a'ga gu pu chu'm, cham tu' ja bui gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ. 23 Kanɨ no' pimɨt ba ji tu daanɨ buiñor gu Dios maap jim jumpadak, no' gu' maadɨt mi'p tu'ii' ɨp gu jaroi' na cham pɨk tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam piam ku gu' pu cham tɨ jɨɨgi'ñ, dai na ja'p pɨx mi' jam kɸɸ. Ba' no' pimɨt gu' aapi'm bɨɨx jɨ'ma'n jai' ñiiñio'k kɨ'n bhai' ji tu daanɨ, pui' dhom aaga' gui' na pim bax ñanaanbi'. 24 Gu' cham no't gu' jaroi' maadɨt bhai' ji chu a'ga kɨ'n gu ñi'ook nam jax chu'm jix maatɨt kɸɸkɸ' bɨɨx na ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' xim ga'ngada' ba' gui' na ja'p pɨx jam kɸɸkɸ'. 25 Katti ba' iam dhi' bhaan ba machia' na jax jir tu'm ii'mdagaram bhaan, ba' dai na soi'm ɨlhdhai ba dañia' gu Dios o'lhia'n kɨ'n kikboi, ba tɨ jɨɨgi'ñdha' ba' mi' dhɨr na sɨlhkam jam a'm tɨ nɨi'ñ gu Dios.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam pui' ja'k tu daanda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia'

26 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, palhɨɨp pɨx jañ ba tu jam a'gi'ñdha' dhi' nañ jax chu'm bhaan tu jam a'gi'ñ. Na pim pai' dhuuk pu'ñi maap jum jumpadai ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, jai'm tu kantaaru' bhaan dɨr gu Saalmus ta'm na tu ua'ñix, jai' ba nam tu ja mamtuxdha' gu jai' nam jax ja'k tui'ñgɨda', piam nam ja aagi'ñdha' jax ña ja jurtu'nka' gu Dios. Jai' ba' nam pu'ñi jai' ñiiñio'k kɨ'n tu dañia' buiñor gu Dios, jai' ba' nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax kai'ñkam jup kai'chdha' dhi' nam ba tu dañia' jai'

ñiiñioˈk kiˈn. Jax ña pim jaˈk kiˈn jix ioˈm kaa-pakaidhaˈ na pim ti jiigiˈñdhaˈ buiñor guch Xoiˈkam na pim puiˈ xi chu duñiidhaˈ. 27 Baˈ jaiˈ noˈm puˈñi bax chu aˈgak jaiˈ ñiiñioˈk kiˈn, jiˈk gook piam baik nam tu aˈgaˈ, cham tuˈ muiˈ. Gio jiˈmaˈn pix nam muiˈ ji chu aˈgaˈ, cham tuˈ maap maaˈn jimdam. Gio nam jix jaiˈch kaˈ guiˈ nam jix maatit ja kɛ̨ɛ̨kɛ̨ˈ nam baˈ miˈ dhir jup ja aagiˈñdhaˈ gu jaiˈ. 28 Noˈ cham jaroiˈ jaiˈch, puiˈ dho cham jaroiˈ tu aˈgadaˈ ja bui guch Xoiˈkam jiigiˈñdham. Jiiˈ ji na dilhkob jaˈk xi jimii silh tu aˈgidhaˈ diilh gu Dios. 29 Gio guiˈ nam jix chu aˈgak kaˈ na jax jaˈk jix aaˈ gu Dios, puiˈ gook piam baik jam pix jup tu aˈgaˈ, cham tuˈ muiˈ, gio puiˈ jiˈmaˈn pix ip, cham tuˈ maap maaˈn jimdam. Baˈ gu jaiˈ nam miˈp tuiˈka, dai nam xim gaˈngadaˈ noˈ moor puiˈ na jax kaiˈch piam ku guˈ cham. 30 Guˈ baˈ noˈt guˈ jotmodaˈ maadit jax jurtuda gu Dios guiˈ nam miˈp tuiˈkaˈ na ka tu aˈgadaˈ gu jumai, dhiˈ biipiˈ xi chiñiaˈ pim na xi jam aagiˈñdhaˈ jax ña jurtuˈn kaˈ gu Dios, gu jumai baˈ ka xim niiraˈ. 31 Puiˈ jaˈk japim duiñchuˈndaˈ na jax jaˈk jix bhaiˈ ji chu buusnichgida' nam paiˈ dhuuk puˈñi bax chu aˈgak kaˈ jaiˈ na jax jaˈk jix aaˈ gu Dios, nañ guˈ aañ jix aaˈ na pim jix bhaiˈ tu maachidhaˈ gio na pim dhiˈ kiˈn jum guˈnguxdhat jum dikooˈñdhatgida' na pim miˈ puiˈ xi jiimdaˈ. 32 Gu jaroiˈ na bhaankam gu Dios ja aagiˈñdhaˈ guch Xoiˈkam jiigiˈñdham na jax jaˈk jix aa', jum aaˈ na miˈ puiˈ tu aˈgadaˈ na jax jaˈk jum aaˈ nam tu aˈgadaˈ guiˈ na pu chuˈm kiˈn ja daraas gu Dios, cham tuˈ na biix aixim kaichdhaˈ. 33 Na guˈ gu Dios cham aaˈ nam biix aixim jum aaˈndaˈ gu jaˈtkam nam cham maatit ji kɛ̨ɛ̨kɛ̨t gu tuˈ, guˈ jaˈpji na jax jaˈk jix bhaiˈ ji chu buusnichgida' ja bui.

Baˈ puiˈ nach jax jaˈk jup ba duiñchuˈ biix nach jiˈk ti jiigiˈñ buiñor guch Xoiˈkam, 34 nam gu uˈuub pix cham ñiokdaˈ na paiˈ dhuuk tum aˈgadaˈ gu ñioˈkiˈñ gu Dios miˈ paiˈ na pim maap jumpax kaˈ daich Xoiˈkam jiigiˈñdham, guˈ jaˈpji nam tuˈ kaˈm ja niiˈñdhaˈ gu ja bipnaˈ nam miˈp tuiˈka, puiˈ na jax tu aagix gu ñioˈkiˈñ gu Dios. 35 Noˈm jix bhaiˈx maachik gu tuˈ, mummi paiˈ kiaˈmiˈñ ɛ̨ɛ̨ji diilh tikkaˈ gu binga'n na jax jir jum duukam gu tuˈ, cham tuˈ na miˈ bhaiˈ ba ti tikkadaˈ na ka tum aˈgadaˈ gu ñioˈkiˈñ gu Dios.

36 Jix maat japim guˈ nat cham tuˈ jam bui dhir jaiˈchdhir gu ñioˈkiˈñ gu Dios, jaˈkbuiˈ kat jam bui ai guˈ. Ni ku pim cham jax jum aaˈndaˈ nat dai aapiˈm jam bui ai, muiˈ kap ji nat puiˈp ba ja ai. 37 Noˈ jaroiˈ puiˈm aaˈ na dhiˈr aˈmkamuˈn na ja aagiˈñdhaˈ gu jaiˈch Xoiˈkam jiigiˈñdham na jax jaˈk jix aaˈ gu Dios, piam ku jaroiˈ puiˈm aaˈ na miˈ puiˈ jim na jax jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Iiˈmda', dhiˈ bhaan matgilhiaˈ na silhkam jir puiˈ noˈ ti jiigiˈñ na Dios pix puiˈ jaˈk jix aaˈ dhiˈ nañ jiˈk jax mu tu jam uaˈñiˈñ. 38 Baˈ noˈ guˈ cham ti jiigiˈñ, dhiˈ bhaan jix maatiˈ ka' na cham tuˈr puiˈ kaˈ, baˈ guch Xoiˈkam cham tuˈp kam buixdhaˈ ip buiñor.

39 Baˈ aañ pu jam titda aapiˈm jiñ jaaduñ jich Xoiˈkam bhaan, na pim dhiˈ pik bhaan titiiˈñchokaˈ na git jir jam aˈmkam kaˈ, na pim ja aagiˈñdhaˈ guch Xoiˈkam jiigiˈñdham na jax jaˈk jix aaˈ gu Dios. Gio cham tuˈñ jaˈp kaiˈñkam jup kaiˈch ip na pim cham ja doˈñchokaˈ jaiˈ dhit noˈm jix chu daañik jaiˈ ñiiñioˈk kiˈn. Jir am ji noˈm jix chu daañik, 40 dai pix ji na pim miˈ puiˈ tu duiñchuˈndaˈ na jax jaˈk jix bhaiˈ ji chu buusnichgida' jam bui biix.

15

Na ba ja aagiˈñdhaˈ gu Paablo nat guch Xoiˈkam duadik giop buus miˈ dhir koiˈñgaˈn tir

1 Jiñ jaaduñ jich Xoiˈkam bhaan, xib jañ baˈ giop xi jam tiˈñchoixdhaˈ na jax jum kaiˈch gux bhaiˈm kaiˈchdham ñioˈkiˈñ guch Xoiˈkam dhiˈ na ñich jax chuˈm tu jam aˈgi, dhiˈ na pim bhaan ti jiiˈñdhat miˈ puiˈ jiim sia gu xib. 2 Dhiˈ pix jix bhaiˈm kaiˈchdham ñioˈkiˈñ guch Xoiˈkam cham mu jaˈk jam bhiichdhaˈ na pim paiˈ gammiji miˈ pup jum tulhiiñdhaˈ noˈ pim gammiji miˈ puiˈ xi jiim na jiˈk jax jum kaiˈch na pimit kai janoˈ na ñich tu jam aˈgi. Na guˈ noˈ pim cham miˈ puiˈ jiim, jir jaˈp pix sia ku pim tii ti jiigiˈñ.

3 Janoˈ na ñich jax kiaˈpix bhammi tu jam aˈgi aapiˈm jiñ jaaduñ, dhiˈ pix jañich jup jam aaˈñ na ñich aañ jax chuˈm jup tu maat. Jaˈpniñ jam titda nat guch Xoiˈkam jich aˈmkam muu kiˈn guch uaˈtulhdharaˈ. Baˈ jaˈpni tu uaˈñix maaˈn kap na mit paiˈ tu uaˈnak gu bijik dir kam 4 nat baik tanoolh miˈ juruuñ na mit paiˈ tii gu tukgaˈn, miˈ dhir baˈ gio duaˈñdhak jup buusai' gu Dios. Gio jaˈp iam jaˈpnip tu uaˈñix 5 nat miˈ dhir maaˈn kap bam maax buiñor gu Peegro, mikkat biix ja bui bam maax gu noonbiˈñ. 6 Jix ioˈm mikkat ja bui bam maax jix chamaam sianto guiˈ nam buiñor ti jiigiˈñ. Muiˈ pui dudua am xib guiˈ na mit maaxik tii, sia ku mit guˈ jaiˈ dhit ba koi. 7 Mikkat buiñor bam maax ip gu Santiago, mikkat gio biix ja bui bam maax ip gu noonbiˈñ.

8 Mikkat dai aañ pix jiñ bui bam maax, cham tuˈ jumai buiñor kam maax, jaˈp ji buusan nañ bar jigiix gaˈn pix. 9 Puiˈ kuñ baˈ cham tuˈ kaˈm jiñ ilhiiˈñ ja bui guiˈ nam biipiˈ dir pu bar noonbiˈñ guch Xoiˈkam, ni ku iam xiñ ñamiik nañ puiˈñ chiitiˈnda' nañ puiˈp jir nobiiˈñ guch Xoiˈkam, nañ guˈx ja bhaamkidhat guiˈ nam kaichgida', jir jaˈtkam tugiˈñ kaˈ guˈ tii gu Dios. 10 Guˈ ji nat guˈ xiñ joiˈmdak jiñ chiigik diilh gu Dios pu chuˈm kiˈn jiñ dhai nañ jir nobiiˈñ kaˈ

guch Xoi'kam, pui' nañ jax bar nobii'ñ ba' pui xib. Ba' cham tu'r tu' kub buiñor gu Dios nat xiñ joi'mdak pu chu'm kɨ'n jiñ dhai, na ñich gu' gɸ' bhaankam ba tu jua, cham tu' pui' na jax gu jai' nam jup jir noonbi'ñ guch Xoi'kam. Sia ku gu' cham tu' moo aañ dɨilh nax bhaai' nañ tu juan, gu' ja'pji gu Dios pɨx na xiñ joi'mdat jiñ palhbui'ñchu'. 11 Ku gu' cham jax bua ji sia ku ñich aañ tu jam a'gi piam sia kum gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam tu jam a'gidha' gɨt, na gu' maa'n nam jax pɨx pu chu'm jup tu jam a'gidha' gɨt na pim jax chu'm bhaan tɨ jɨi'ñdhat mi' pui' ba jiim xib.

Na ba ja aagɨ'ñdha' gu Paablo nam duduadɨi giop baapmigia' gui' nam ba ko'iix ka'

12 Ba' aach pu chu'm nai' tu a'gim nat guch Xoi'kam duadɨk giop buus mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, gu' ji na gu' jai' dhɨt aapi'm sap pui' kai'ch nam gu koi'ñga'n cham jɨ'xdha' duduadɨi giop ka baapmigia'. ¿Jax japim ba' duukat pui' kai'ch? 13 No'r sɨlhkam ka' gɨt nam gu koi'ñga'n cham jɨ'xdha' duduadɨi giop ka baapmigia', dho bak pui mi' pai' kaat gu tukga'n guch Xoi'kam na mɨt pai' tɨi. 14 Gio no'r sɨlhkam ka' gɨt nat guch Xoi'kam cham tu' duadɨk giop buus mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, dho bak pur cham tu' ɨp nach nai' pu chu'm tu a'gim, ni ku pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm pui' ja'k tɨi ba tɨ jɨigi'ñ. 15 Gio bhaankam iatda'ch pɨx gɨt gu Dios nach pui' kai'ch nat gui' dua'ñdhak buusai' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr guch Xoi'kam sia kuch gu' tɨix maat na cham tu'r sɨlhkam, no' gu' pui' cham jɨ'xdha' giop duduadɨi ka baapmigia' am gu koi'ñga'n. 16 No' pim aapi'm pui' ja'k tɨ jɨigi'ñ nam gu koi'ñga'n cham jɨ'xdha' duduadɨi giop ka baapmigia' nañ jax ba kai'ch, dhi' bhaan jix maatɨ' na pim sia pui' ja'k tɨ jɨigi'ñ nat guch Xoi'kam cham tu' duadɨk giop bam. 17 Gio pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm tɨi tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no't gu' pui' cham duadɨk giop buus guch Xoi'kam mu dɨr koi'ñga'n tɨr, maa'n na jax jam a'm jup tu'ii' ba' gu ua'tulhdhara'. 18 Gio gui' na mɨt ba koi tɨi xi chɨ jɨi'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, pu mai' ba suulh jamɨt ɨp bak. 19 Ja'p moox buam aach nach jɨ'k tɨi ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' gu' dai ya'ch chutku' bhaan nach ka dudua nax bhai' tuch jimda', mi' dhɨr nach pai' ko'ya', pu cham maat ich no'x bhai' tuch jimia' ka' ba' cham.

20 Gu' ji na gu' maaxik jir sɨlhkam nat guch Xoi'kam duduadɨk giop buus mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. Ja'p ji buus na jax gu bhaidha' na maa'n bɨipɨ' bhaaya' na ba' gu jai'p ba bhaaya', nach gu' aach mi' pui'p bhɨichu' nat pai' bhɨi guch Xoi'kam. 21 Pui' nat jax chum duu bɨjɨk nat maa'n pɨx bhaan dɨr gu maa'nkam jai'chdhɨr gu muuki', xib pu'ñi ɨp, maa'n pɨx jup jai'chdhɨr gu maa'nkam nat pui' ja'k jup tu duu nam duduadɨi baapmigia' gu koi'ñga'n. 22 Piam ja'pni ɨp, jax ña pim ja'k jix maatɨt kaaya': Gu Adaan pui' ja'k jich boi'ñxi nach jir tu ko'dam ka', ba' guch Xoi'kam pui' ja'k jup jich boi'ñxi nach duduadɨi giop baapmigia' nach ka ko'iix ka'. 23 Gu' ji na gu' dhi' aagix na pai' dhuuk pui' tum duñia', pui' na jax guch Xoi'kam nat bɨipɨ' duadɨk ba buus mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, aach ba' nach jɨ'k tɨ jɨigi'ñ buiñor gatuuk duduadɨip baapmigia' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. 24 Jano' ba' bam aaya' nam tɨimo' dhi oi'ñga'n, ba' guch Xoi'kam gampai' ja iabu' gui' nam kar gɸ'gɸrkam ka' ya' dhi oi'ñga'n, gampai' pɨx ji bi'ya' am, sia gui' na kax bhaai'n ka' nam bɨix aixim pu tu duñia' na jax chu'm cham jɨ'xdha' jaroi' ja'p pɨx pu tu duñia'. Ba' dai gu Dios, Gɨ'korga'n guch Xoi'kam pɨx bax jai'ch ka' nar gɸ'kam ka', na gu' guch Xoi'kam pɨx pui' ba tu duñia'. 25 Gɸ'kam kɨ'n ya aaya' gu' guch Xoi'kam dhi oi'ñga'n bhaan, ba' bɨix pui' ja duñia' nam cham tu' kɨ'n ji bi'ya' gu gɸ'gɸrkam gui' nam cham kɨigalhdha'. 26 Jix io'm gatuuk am jup xi chɨbaañdha' gu muuki' na ya' kar gɸ'kam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, pu cham tu' kɨ'n ji bi'ya' ɨp, pu cham ba' pai' ka jai'ch ka' gu muuki'. 27 Gu Dios pɨx dɨilh pui' ja'k tɨi na bɨix bɨtaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na jɨ'k tu'x chu jai'ch. Ba' na pui' kai'ch gu Dios na bɨix bɨtaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na jɨ'k tu'x chu jai'ch, cham tu' na bɨix jum aagɨt jup kai'ch gu Dios na bɨtaa'n bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jax dhui na gu' gui' pɨx ba' pui' tu duiñchu' na bɨtaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam bɨix na jɨ'k tu'x chu jai'ch. 28 Ba' na pai' dhuuk bɨix bɨtaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam, guch Xoi'kam dɨilh pui'p jum duñia' na bɨtaa'n jup tui'ka' gu Dios, na gu'r Gɨ'korga'n. Na gu' gu Gɨ'korga'n pui' ba tu duñia' na bɨix bɨtaa'n bap tu tui'ka' na jɨ'k tu'x chu jai'ch, bɨix ba' bhaan jup tu tui'ka' gu Dios na jɨ'k tu'x chu jai'ch.

29 Jai' dhɨt sap ja a'mkam jup jum bopkon japim gui' na mɨt ba koi cham jim bopkonak suudai' kɨ'n sia ku mɨt tɨi ba tɨ jɨi'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ja'p jim aagɨt nam pu'ñi dhui jimia' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji no'm gu' pui' cham jɨ'xkat duduadɨi giop baapmigia' gu koi'ñga'n, ¿jax ku pim ba' ja a'mkam jup jum bopkon? 30 Gio aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ¿jax kuch ba'p jich dhɨkoo'ñdhatu' nach nai' tu a'gim sia pui'ch chulhiiñat gammɨjɨ? 31 Jix maat japim dhoñ jaaduñ nam gammɨjɨ pɨx xiñ mu'aak ka' gu ja'tkam nabap tanoolh, ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji na pim aapi'm ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 32 Gio bhammɨ dɨr Eepeso ñich jup tu daa ja bui gu ja'tkam jix bhaa'mnagɨm nam ja'p tu jim na gu gampɨx

kam nam jix chu bhaa'mna'. Pur ja'p pɨx bak ba' sia kuñ jax jiñ bua, nam gu' pui' cham jɨ'xdha' giop duduadɨi baapmigia' gu koi'ñga'n, dai ba' pui' pɨx bax bhaai' nam jax kai'chdha' gu ja'tkam nach pui' xi chu buimɨi nach jax ɨlhii'ñ na kapbhai' kam kɨi' dhi a'oo. Na gu' no't bam kajaa, cham tu' ka bhaai'n ka' gu tu' nach jax dhuñia'.

33 Chaam tu' ji nar pui'ñ jaaduñ, cha'pim nai' pɨx ja jɨigi'ñdha' gu jai' jax nam kai'chdha'. Na gu' maaxik jir pui' na saak jax kai'ch maa'nnim gu jaroi', na cham jir kɨi' no'ch ja bɨim jiim gui' nam maakam ɨlhii'ñdha' gu tu', no'ñ gu' aañ tɨi pui' ja'k ɨlhii'ñ na jax jir mi' pui', cham tu' ba' pui' ji chu buusnia' nañ jax tɨi ɨlhii'ñdha'. 34 Cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'ñ jaaduñ. Jix bhai' pim xim ga'ngidhat mi' pui' xi jiimda' na jax jir am, pui' pim ja'k mi' pui' xi jiimda' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim jix bhai' jam jur bia'. Ja'p tu jim japim gu' jai' dhɨt na pim panaas pu cham maat gu Dios, pui' kuñ ba' pui' jam tɨtda na pim ba' ɨam jix xi'ɨrai mi' pui' ba jimia'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k duduadɨi giop baapmigia' gu koi'ñga'n

35 No' maadɨt jaroi' tɨ tɨkka nam jax ba' ja'k ba jim duñia' gu koi'ñga'n nam pai' dhuuk duduadɨi ba ji baapmigia', no' gu' jax kai'ch na jax ba'r tu'm ka', no' maaxik gio tuuku' bɨnkam jup bamgia' ka' ba' cham, 36 jix ñaanbim kai'chdha' gu jaroi' no' pui' kai'ch, maaxik jix maatɨ' gu' sia tu' na pɨx. Pui' na jax gu jaroi' no't ba ɨi gu jax chu'm kaichuk, bɨipɨ' dɨbaa' gu kaichuk na ba' mi' dhɨr takchai bhai' ba buusnia'. 37 Gio bar jaagam ka' na bhai' ba buusnia', cham tu' kar kaichuk ka'. Na gu' gu kaichuk nax jai'ch, jai'r ka'kbulhik, jai'r gai chɐ'tɐb ja'p na jax gu tiriik. 38 Na gu' gu Dios pɨx pɨx chu'm jup duñia' jax ña tu'm jix aa'nda' na buusnia', sia moo nar jax chu'm kaichuk ka' gɨt, dai na pu chu'm tu jaa'nka' na jax chu'm aagix na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na dhi'r di' gu jax chu'm na mim ɨxia'. 39 Gio pui' na jax gu tu' nam jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, na gu' cham tu' maa'n nam jax chu'm bɨix. Aach nach jir ja'tkam, cham tu' pu chu'm ich nam jax chu'm gu sasoi' gio gu gampɨx kam nam jix chu jai'ch. Sia gu boptop jir maakam tu'm am gio gu u'ji'. 40 Ba'x dhaam ja'k pu chu'm jup jix chu jai'ch am nam jax chu'm jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, dai nam pu chu'm kɨ'n a'bhartudhix na jax chu'm jix aa' gu Dios nam jix jai'ch ka' gux dhaam kam, ja'p nam jax chu'm kɨ'n jup a'bhartudhix gui' nam ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. 41 Gio bɨix jɨ'ma'n jir maakam tu'm am, pui' na jax gu tanoolh na gu' cham tu' pu chu'm jup tu tonni'ñ na jax chu'm tu tonni'ñ gu masaa'n, gio gu chi-ichia' maakam tu'm jup mimɨimda' am, sia ji gu' dɨilh dai chiichia' bɨix aixim tu'm xi mimɨimda' am jai'. 42 Pu'ñi ba'm duñia' am gu koi'ñga'n jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadɨip baapmigia'. Dɨbaa' dho dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa'. Gu' ji na gu' nach pai' dhuuk duduadɨi giop baapmigia', cham tu' ka tɨ dɨ'nbarda' ich, nach gu' cham tu' kar tu ko'dam ka'. 43 Gio gu' na pai' dhuuk dɨbaa' guch chutku', jix buam tu'm jup jum duñia', gu' ji nam gu'x a'bhar jup jim dui ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam giop duduadhia', ba' cham jɨ'xkat ka ko'ya' am. 44 Jir bakaax ka' dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa', gu' ji nach gu' dai ii'mda' pɨx ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nach gio duduadɨip baapmigia'. Jix jai'ch am gu' gu tutku' ii'mda' bhaan, ja'p na jax ya' bakaax bhaan nam jix jai'ch.

45 Jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjik dɨr kam nat sap bhai' ji dhua gu bɨipɨ' kam maa'nkam nat ba jai'chdhɨr na ba' mi' dhɨr ya' bar kiokam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, ba' dhi' gu jano' kam Adaan na aagɨt jup kai'ch. Ba' gu jumai Adaan nat xib ya'p ai, nar dhi' pɨx guch Xoi'kam, ii'mda'p jum duu nach ba' aach pu chu'm jup jich dhuñia' ɨp. 46 Ba' dhi' ja'pnir jum duukam: Bɨipɨ'ch ya' xi oipimɨi bakaax bhaan nach ba' gatuuk ii'mda' bap jich dhuñia'. 47 Na gu' gu bɨipɨ' kam maa'nkam dɨbɨir pɨx jup duñiix, gu' gu jumai nat ya'p ai gatuuk, jir jix dhaam kam. 48 Gio bɨix na jɨ'k tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan jir tu pu chu'm na jax chu'm gu maa'nkam gui' nat bɨipɨ' jai'chdhɨr ya' dhi oi'ñga'n. Gio gui' na jɨ'k tu'p jix chu jai'ch jix dhaam ja'k, jir tu pu chu'm ɨp na jax chu'm gui' nax dhaam dɨr jim. 49 Ba' pui' nach jax jir tu'm xib na jax gu maa'nkam gui' nat bɨipɨ' jai'chdhɨr, gatuuk jach pu chu'm jup jich dhuñia' ɨp na jax chu'm gui' nat jix dhaam dɨr ya' ai.

50 Ja'pniñ kai'ñkam jup jam tɨtdañ jaaduñ nach cham tu' pu chu'm jimia' buiñor gu Dios na pai' dhɨr jir gɐ'kam nach jax chu'm ya' oipo xib, cham tu' bɨnkam dhich bakxi' ni dhich a'oo. 51 Kani nañ xi jam aa'ñdha' na jax ja'k tu duñia' gu Dios gatuuk, gui' pɨx pui'ñ jurtu'n nañ ba' aañ ya' dɨr jup jam aagi'ñdha', cham jaroi' jumaix maat gu dhi' pui': Na aach nach jɨ'k tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' bɨix ko'iix ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadɨip baapmigia' gu koi'ñga'n, kuch ji gu' bɨix maa'n jimdam maakam tu'm jup jich dhuñia' ji, 52 ja'p na jax nach maa'nnim kupiogia'. Jano' na maa'nnim pɨx ba tum kuichdha'x dhaam dɨr, duduadɨi bhai' ji baapmigia' am bɨix gui' nam ko'iix ka', ba'

dai gui' nach jɨ'k duduaka' nach tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jotmoda' maakam tu'm jup jich dhuñia' ich. 53 Gu Dios pɨx dɨɨlh jai'p ja duñia' dhich chutku' nam xib kar tu ko'dam, gio nam kar tɨ dɨ'nbadam, pu chu'm jup ja duñia' nam jax chu'm cham jɨ'xkat ka ko'ya', nam pu gammɨjɨ pu ba duduaka'. 54 Ba' jano' nach pai' dhuuk pui' bach dhuñia', bam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk tu aagɨt jup kai'ch maadɨt gu bɨjɨk dɨr kam maa'n kap nat pai' ja'pni tu ua'nak: “Ampɨx ma'iich jamɨt gu muuki', pu cham pai' ka matgir ba'. 55 ¿Paa pich ba' ja'k jax jum duu xib Muuki' nap kar gɸ'kam kat? ¿Jum ɨɨkchulh jamɨt aa gui' nap kɨ'n ka tu koo'ndat?” 56 Gu ua'tulhdhara' pɨx kɨ'n tu koo'n gu muuki', ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jup tu da'ngɨ na jɨ'k jax tu aagix nam tui'ñgɨt mi' pui' jiimda' gu ja'tkam. 57 Gu' ji na gu' gu Dios jir jix bhai'kam jich bui, aañ taxchaabgi'ñ, nat gu' gui' pɨx pui' tu duu nach bhaankam guch Xoi'kam tu' pɨx bia' gu muuki'.

58 Ba' mi' pim pui' xi jiimda' aapi'm jiñ jaaduñ na jax jix aa' guch Xoi'kam. Jix io'm japim bhaankam xi chu juanda', cham tu'r ja'ppɨx ka' gu' buiñor gu Dios gu tu' na pim jax buada'.

16

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

1 Ba' ja'p jañ jup xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim jumpada' gu tuumiñ na pim ja makia' gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Jerusaleen oi'dha'. Pui' pim ja'k duñia' nañ jax ja aagi'ñ gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam jɨ'kchi kap jum jumpadat jup tu daan na jɨ'x Galaasia bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. 2 Nabap tumiiñku ta'm japim jɨ'k bi'aidha' gu jam mai'chɨk na pim ba' ampɨk mui' ba jumpada' na pim ba' cham kia'pɨx bha ja'p bam tataanda' jano' nañ pai' dhuuk bhammɨ aaya' nañ mu jam tɨɨ'mɨra'. 3 Aañ ba' dɨɨlh bhai' dhɨr tu ja ua'ñdhai ja makia' gu jaroi' na pim ja aa'nda' nam mu jimia' Jerusaleen nam ja do'ñchi'ñpu'. 4 Piam ku pim gu' jax kai'ch nañ aañ mu jimia', aañ dho mui'p jimia', dai nañ gu' pui' pɨx jup jix aa' nam jɨ'k jiñ oidha' bhai' dhɨr nach ba' maap. Dɨɨlh japim xi ja aa'nda' gu jaroi' nam jiñ oidha'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na pai' jax bhɨɨya' na pai' dhuuk mui' ji jimia'

5 Nañ pai' dhuuk mui' ji jimia' nañ mu jam tɨɨ'mɨra', bhai' dhɨr ja'p jañ bhɨɨya' na pai' Masedoonia bhaan bipio' gu dɨbɨɨr nañ ba' bhai' dhɨr ja'k ba aaya'. 6 Cham maat iñ no'ñ bhai' dhɨr jam bui buusaidha' gux jɨɨp na ba miamlhim, ka'ñ ji ba' gu' jotmoda' pɨx bhai' xi ɸɸji jam bui maakam ja'k jup bhɨɨya'. Ba' aañ pui'p jam tɨtda na pim pui'p jiñ palh-buidha' gu tu' nañ kɨ'n bhai' dhɨr jimia' pai' na ja'k jum aa'nda'. 7 Tɨi dho cham aa' iñ nañ xib bhai' pɨx jup ba buusnichgɨda', gu' ji na gu' dɨɨlh jix maat gu Dios, iam gɨt pui' tɨ'ya' nañ jɨ'k bhai' xi jam juruuñxidhai. 8 Dai ya' Eepesoñ ya' ka xi juruuñdha', ya' buusaidha' iñ bhaan Pentekostees ta'm. 9 Ya'ñ ka xi chu a'ga ya' oirɨt gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na kapbhai' kar joidham. Jix chaat iñ jiñ jur am bhaan nam mui' ka tɨ jɨɨ'ñdha', sia kum gu' jai' dhɨt xiñ bhaamki'ñ.

10 No't bhai' ba ji buus jam bui gu Timoteo, jix bhai' pim duñia' na ba' cham tu' bhaan jax jum aa'nda', pui' bhaankam jup tu juan gu' guch Xoi'kam ja'p na jax aañ. 11 Bɨɨx pɨx japim jix bhai' duñia' aapi'm na pim bhai' oi'dha' na pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim ɨp gu tu' na kɨ'n bhañ chɨɨ'mɨra' ja bɨɨm gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, aañ gu' ya' dɨr nɨɨra.

12 Tɨiñ soi' tɨtda gu Apoolos na pui'p jir jich jaduuñ guch Xoi'kam bhaan na jɨ'k ja baidhai guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham mui'p jam tɨɨ'mɨra', gu' ji na gu' sap cham jax jix bhaai', ku gu' sap mu jimia' ji pai' na duuk jix bhaai'n ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

13 Mi' pim pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gammɨjɨ pim tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat. Cha'pim jum o'jolhi'ñdha', ni ku pim cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na pu cham tu' mi nɨnɨi'ñ. 14 Gio na pim pai' dhuuk jix bhai' ja buada' gu jai', tu' sɨlhkam kɨ'n japim jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada'.

15 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm jix maat nat gu Esteepanas ja bɨɨm gui' nam maap jir jum oi'dhagɨm bɨɨpɨ' tɨ jɨɨ'ñ jamɨt na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu cham jai'x jai'ch ka' am jano' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na jɨ'x Akaaya bhaan bipio' gu dɨbɨɨr. Xib ba' dai nam bɨxchu' pɨx kɨ'n ja palhbui'ñ gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 16 Pu'ñi pim jup xi chu duñia' aapi'm na jax gui' am, gam na pim jax ja nɨi'ñ sia gu jai' nam pu'ñi bhaankam tu juan gu Dios. 17 Jix bhai'ñ ɨlh jañich na mɨt ya' xiñ ɸɸk gu Esteepanas gio gu Portunaatu gio gu Akaiku, na mɨt gu' jam a'mkam jiñ gu'ngux. 18 Bɨɨx aixim bhaan jiñ gu'ngux jamɨt, ja'p na pim jax ja'k jiñ gu'nguxdha' gɨt no' pim dɨɨlh bha jimia'. Jix io'm japim jix bhai' ja buada' gui' nam pu'ñi tu gu'nguxi'ñdha'.

19 Ya' dɨr mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam jɨ'kchi kap maap jum jumpadat tu daan ya' na jɨ'x Aasia dɨbɨɨr bhaan bipio'. Sia mu jam ñio'ki'ñ gu Akiila gio gu Priiska, gam gui' nam jɨ'k ja bɨɨm maap tu daan ja ki'aam. 20 Bɨɨx jam ya' dɨr

mu jam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. Gammɨjɨ pim xim ñiñio'kdhat ɨp aapi'm dɨɨlh, pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim xim ja joi'gɨ'n.

21 Ba' dɨɨlh jiñ ñob kɨ'n jañ palhɨɨp ya'p xi chu jam ua'ñxidha' aañ Paablo nañ bhaan jam tabuimgidha'.

22 No' jaroi' maadɨt cham soi'm ɨlhdhat daan guch Xoi'kam, aañ pu kai'ch na cham bhai' tu jimia' dhi' dhi jaduuñ, gamɨmmɨ tulhiiñchuda' gu Dios. Ba' aañ ya' dɨr pum tɨtda aapi' Gɸ'kam jich Xoi'kam nap jootom gio bhai'p xi jimda' gɨt.

23 Ba' guch Xoi'kam pɨx gammɨjɨ jam a'm tɨ nɨidhidha' bɨɨx jɨ'ma'n. 24 Aañ pu gammɨjɨ xi jam joi'gɨ'nda' bhaankam guch Xoi'kam, sia pɨk nar pai' dhuuk ka' gɨt.

Ja'pni daipu'.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT GIOP TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM KORIINTO OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

1 Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jiñ dhai, jam ñio'ki'ñ iñ biima'n gu Timoteo nar jiñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan. Aapi'm jach jam ñio'ki'ñ na pim bhai' dhir oi'dha' Koriinto na pim pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gam sia gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham nam nai' ja'p jup tu'ii' biix na ji'x Akaaya bhaan bipio' gu dibiir. 2 Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gɸ'kam jich Xoi'kam xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' am na ba'x bhai' tu jam jimda'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam biix taxchaabgi'ñdha' gu Dios

3 Gammijich taxchaabgi'ñdha' gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, na gu' gammiji xich joi'mdat jich gu'nguxi'ñ. 4 Jich gu'nguxi'ñdha' no'ch tu' bhaan jich chulhiiñ nach ba' ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam pui'p jum tulhiiñdha'. Ja'xbui'ch jup ja gu'nguxi'ñdha' na ji'x jich gu'nguxi'ñdha' aach gu Dios. 5 Ja'xbui'x io'm jich chulhiiñ ich gu' nat ji'x jum tulhii guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, gio ja'xbui'p jich gu'nguxi'ñ ip gu Dios nat ji'x gu'nguxdhimik guch Xoi'kam jano'. 6 Gu' ba' aach nach jich chulhiiñ, pu kai'ñkam jich chulhiiñ ich na ba'x bhai' tu jam jimia' aapi'm, na pim gu' cham mu ja'k ka bhiiya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Jam gu'nguxdhatu' gu Dios ja'p na jax jich gu'nguxdhatu' aach na pim ba' cham jum o'jolhdhat mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' sia ku pim jup jum tulhiiñ. 7 Jix bhai'x maat ich ba' na pim mi' pui' pu jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, nach gu'x maat na jam gu'nguxdhatu'nda'.

8 Aañ jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na chich jax jich chulhii maa'nnim ya ja'p dhi Aasia dibiir bhaan, nañ gu'x aa' na pim jix mat ka'. Jix io'm tuch ma'iich, cham ka bhaai' nach jax jich dhuñia'. Ni ji'x kuch cham ka ilhii'ñ no'ch duduakam jup ka bubuakia' ya' dir, 9 jup jich aa' ich gu' nam jich gibiimiich kooda'. Ba' dhi' bhaan maat jachich na cham tu'r silhkam ka' jax ñach ilhii'ñdha' diilh, gu' ja'pji dai gu Dios nach ti'ñchoka' na gui'ch palhbui'ñdha' sia tu' na pix ki'n, sia koi'ñga'n ja duduadhi'ñ gu'. 10 Gui' pix Dios gu' nat jich palhbui, jix maat ich ba' na gammiji pui' puch palhbui'ñchu'nda', 11 gam no' pim it mui' dhit tu daanich a'mkam nax bhai' tuch jimda'. No' pimit mui' dhit tu daanich a'mkam nax bhai' tuch jimda', mui'p jai'chdhilhia' am gu ja'tkam nam taxchaabgidha' gu Dios, nam gu'x bhai'm taat ka' na bixchu' ki'n jich palhbui'ñchu'nda' nach tu a'gim gu ñio'ki'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax kai'ñkam cham mu jii Koriinto

12 Aach cham tu'x buam jum duukam jup tu duñiim jiñ jaaduñ nach xich ga'nga, jix bhai'ch chaat ich ba'. Mi' pui' jiim ich gu' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jiimda' nach ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax aapi'm nach gu' cham tu' tu' bhaan jax jam titda ku pim gu' bhaan jix buam jup bam aa'. Gio nach gu' cham tu' pui' ja'k jujurtik na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji na jax ja'k jix aa' gu Dios na jaroi' xich joi'mdat jich ñiidhim. 13 Gui' na chich mu tu jam ua'ñxi, dai pui' pix ja'k jum aa' na pim duñia' na jax pix jum kai'ch na pimit jiñkai, cham tu' na biix aixim jir jum duukam. Tiiñ tu jam daañxi'ñ na pim git iam mi' pui'x maatit kaaya' na jax pix kai'ñkam jup jum kai'ch. 14 Gio gu'ch ñii'ñ japim aach nach jax ja'k mi' pui' jiim, ji'x bax maat japim ba' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gu' ba' no' pimit gu' mi' pui' jii na jax aach, jix bhai'm ilhdha' pim jich bui jano' na guch Xoi'kam gio bhai'p jimda', na pim gu' ba machia' nar silhkam ka'. Aach ba' pui'x bhai'p jich ilhdha' jam bui.

15 Ba' nañ pui' jiñ aagit biix dhi' nañ jax jam titda, pui bañ aagik jañich nañ mu jam guguuxdhara', gookim jañ sap git bhai' ji aaya'. 16 Nañ gu' sap biipi' bhai' xi jam ɸɸji git nañ Masedoonia ja'k bhiiya', gioñ sap ba' bhai'p bhiiya' git nañ ja'k gixia'. Ja'p jañ sap ba' jam tiida' git na pim bhai' dhir jiñ palhbuidha' gu tu' nañ ki'n aaya' Judea ja'k. 17 Jix maat gu Dios nañ ti pui' bañ aagit, gu' ji na pim gu' chi aapi'm pui'm aa' nañ jir gook ñiokdam. Jax dhui nañ gu' aañ dai pui' ja'k tu ñiok na jɸɸ', cham ji'xkat jax kai'ch iñ na cham. 18 Siax maat gu Dios nach cham tu'r gook ñiokdam, jax dhui nach gu' gammiji pui' pu jam titdada' na maaxik jir silhkam ka' jax nach kai'chdha'. 19 Jano' na chich bhaan tu jam a'gi guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios, jano' nach maap jiim gu Silbaano gio gu Timoteo, cham tu' chich gio pui'p jam tii'n mikkat na cham jir silhkam pui' na chich jax chu jam a'gi, pu pui' ja'k bii na chich jax ja'k tu jam a'gi, na gu' maaxik pui' ja'k jir silhkam. Na gu' gu Dios pix diilh na pui' ja'k tu ñiok, ti jii'ñdhidhat pui' kai'chdha' na pui' tu tui'ka', nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duu na mi' pui' tu tui'ñgida' na jax jir silhkam. 20 Nat gu' gu Dios dhi' pix

jich Xoi'kam bhaan pui' tu duu nat tu' ja aa'ñdhak guch bopxi kat bɨjɨk, pui' kuch ba'p kai'chdha' nach pai' dhuuk tɨɨmoidha' nach tu daanda' buiñor gu Dios: “Ee ku pui' tu tui'ka' bhaankam guch Xoi'kam.” 21 Bɨɨx ba' maap jup tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam, aapi'm gio aach. Gu Dios pɨx dɨɨlh pui' kai'ch nach pui' ja'k tu'ii', nat gu'ch a'm tɨ tɨɨ nach aach jir ja'tkam tugi'ñ ka'. 22 Ba' na bhaan jix maatɨ' ka' nach aach jir ja'tkam tugi'ñ, jich chajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, gam nach ba' dhi' bhaan machia' na gatuuk gɛ́'p jum duukam tuch makia'.

23 Ba' na ñich jax kai'ñkam chakui mu jam tɨɨgim na ñich jax bañ aagɨk, nañ tɨɨ mi' pɨx ka xi jam nɨɨi'ñ dho no' pimɨt moo mi' pui' ba ji jii nañ jax jam tɨtda bɨɨpɨ' dɨr. Dios dhox maat nañ pui' kai'ñkam cham mu jimmɨ, gui'ñ baabuidha' guñ ii'mda' no'ñ jam iatgi'ñ. 24 Cham jir am gu' nach moop jam chian na pim mi' pui' jimia', gu' ja'pji dɨɨlh na pim mi' pui' xi dhuñɨa' cham jax ji kai'chɨt, na pim gu' tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Aach dai nach mu jam palhbui'ñ pɨx na pim jax ja'k jix io'm jix bhai'm taatɨt buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam.

2

1 Pu kai'ñkam jañich cham mu jam tɨɨgim na pim ba' cham jix io'm jix buam jum ɨlhdha' na pim bañ chɨgia'. 2 Na gu' no' pimɨt dai bhai'x buam jim ɨlh no' ñich tɨɨ bhammɨ dɨr ba ai, cham jaroi' jai'ch ka' nañ gu'nguxdha' aañ, na pim gu' daix buam jum aa'nda' aapi'm. 3 Ja'p pɨx jañ ba' mu tu jam ua'ñi'ñ ɨp gio xib ja'p na jax bɨɨpɨ' dɨr, nañ gu' cham mu jimiim nañ cham jai'x buam jup bañ aa'nda' ji jam nɨɨdhat, cham tu'ñ gu'nguxdha' pim gu' gu pui' ja'k. Na gu' bɨɨpɨ' dɨr na ñich mu tu jam ua'ñ, jam aagi'ñ iñ nañ jɨ'x jix bhai'ñ chaat jam bui nañ ja'p jiñ aagɨt na pim aapi'm ja'xbui'x bhai'p jum ɨlhdha' gɨt. 4 Gu' pɨx ji nat gu' cham tu' pui' ji chu buus na pimɨt pai' dhuuk tɨɨ ba jiñkai guñ u'uan, dai na pimɨt bhai'x buam jim ɨlh sap. Aañ ba' bhai'x buam jup jiñ ɨlh, bhai' ji susua ñich dho gu', na ñich gu' tɨɨ cham tu' pu kai'ñkam mu tu jam ua'ñ na pim bhaan jix buam jum ɨlhdha', gu' ja'pji na pim dhi' pɨx bhaan machia' gɨt nañ joidham xi jam joi'gɨ'n.

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nam tu uañɨ'ñka' gu jaroi' nat pui' buam a'ga

5 Ba' gu jaroi' na pui' bhai' dhɨr oirɨt jix buam jiñ a'ga, cha'pim jax jum aa'nda' na dai aañ jiñ a'ga, gu' ja'pji sia aapi'm na jam ia'dhi'ñ sia gu palhɨɨp. Aañ pui' kai'ch na sia gu palhɨɨp jam ia'dhi'ñ, na gu' cham tu' ja'xbui' jam ia'dhi'ñ na jɨ'x aañ. 6 Ku gu'x bhai' ba tu tatdat ji na pimɨt tu' kɨ'n tulhiiñchuda mui' maap jim jumpadak. 7 Dai ba' na pim ba tu uañdha' pɨx nat bach a'ga, cha'pim ka juanda'. Jix bhai' pim pɨx ba tɨtdada' na cham jix buam jum aa'nda'. 8 Pui' pim ja'k jix bhai' buada' na jax ja'k bhaan jix mat ka' na pim jix joi'gɨ'n, soi'ñ jam tɨtda na pim pui' ja'k duñɨa'. 9 Bɨɨpɨ' dɨr jañich bo pu pui' ja'k mu tu jam ua'ñ na pim tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua, xib jañ ba' machia' no' pim mi' pui' jimia' pui' na ñich jax jam tɨɨ'n piam ku gu' cham. 10 Ba' aañ jup tu uañdha' ya' dɨr dhi' na pim jaroi' tu uañdha', gui' dho ji no'm aa' ɨp nañ bɨɨx jai'p tu uañdha' aañ piam ku gu' cham. Aañ gu' pui' pɨx duiñchu' na pim ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na pim jax jiñ ñɨɨdhat, na gu' pu'ñi ja'k jich a'm tɨ nɨɨdhidha' guch Xoi'kam. 11 Gio cham tu' bhaan jich mai'chia' gu ja'ook, nach gu'x maat na dhi' bhaan tu da'ngɨ gam bɨɨx aixim gu tu' nar jix buam jum duukam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nax buam jum aa jano' nat Trooas ai

12 Jano' na ñich Trooas ai, sɨlh jañich bhai' ai na pai' gɛ́'r kiicham nañ ba' bhai' tu a'ga' gɨt gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Ba' joidham tɨɨ cham tu' jax jum kai'ch nañ nai' xi chɛ́ kɛ́ɛ́, tɨɨr am kat nañ mui' ji chu ja a'gidha' gɨt gu ja'tkam. 13 Gu' ji na gu' cham tu' pui' tu tatda'ñ jur am bhaan, na ñich gu' cham tu' bha tɨɨ gu Tiito nar jiñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan. Cham jañich ba' tu ja a'gi, ba jii ñich Masedoonia ja'k xi ja tabuimgidhak gu bha oi'ñkam.

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo na taxchaabgi'ñ gu Dios

14 Ku gu' aañ taxchaabgi'ñ ji gu Dios na gammɨjich palhbui'ñchu' bhaankam guch Xoi'kam nach ba' ja'kbui' kat ja mai'chim gux buam tum duu'nkam, nach gu' bhaankam nai' tu a'gim gu ñio'ki'ñ, bɨɨx kap ba' ja aajim gu ja'tkam nam pai' jax oi'dha'. Ja'p ji buusan gu' dhi ñio'ki'ñ gu Dios na jax gux xuu'ngi nap jum bua na joidham uub, bɨɨx kap ba' ɨ'bhim am gu ja'tkam. 15 Aach ba'r dɨ' pɨx nam jich ɨ'bhɨ gu ja'tkam, ja'p ji buusan nach a'm juulhix gui' na joidham uub, gui' nat jax chu'm jich Xoi'kam kɨ'n tu kubhioñ gu Dios. Bɨɨx ɨ'bhia' am ba' gu ja'tkam sia pɨk nar jax ka' gɨt, sia gui' nam mu ja'k bhɨiya' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', gio gui' nam jɨ'k buiñor ja'k jup bhɨiya' guch Xoi'kam. 16 Gui' nam mu ja'k bhɨiya' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', pui' ja'k ɨ'bhia' am nar maimda' kam, ba' gui' nam jɨ'k buiñor jimia' guch Xoi'kam, pui' ja'k ɨ'bhia' am na dhi' ja'kbui' kat ja dudua'ñdha'. Ba' cham pɨk jaroi' xim gu'nguxi'ñ na pu'ñi nai' tu a'ga' ja'p na jax aach. 17 Gio gu' aach cham tu' pu kai'ñkam tu a'gim gu ñio'ki'ñ gu Dios nach

jax dhui ja tañiim gu ja'tkam gu tuumiñ, ja'p nam jax ja'k tu jim jai' dhɨt. Jax dhui nat gu' pu kai'ñkam nai'ch joot gu Dios nach bhaankam nai' tu a'ga' gu ñio'ki'ñ na jax jir sɨlhkam. Gio nach gu' maa'n tuuku' bap duiñchu' bɨɨma'n guch Xoi'kam, jich a'm jum aa' ba' nach bhaankam tu a'ga'.

3

Na ba ja aagɨ'ñdha' gu Paablo na xib maakam ba tu aagɨx

1 Ba' dhi' nach jɨ'k jax jam tɨtda, cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ nach dhi' bhaan pɨx jam aagi'ñ nach aach jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam. Jax dhui na gu' cham tu'm aa' nach jam aagi'ñdha' nach jax jir tu'm kam, ni ku cham jum aa' nach ua'kat gu jax chu'm u'uan jam tɨɨ'ñchoda' na mi' pui'm kai'chdha', ni aapi'm kuch cham jɨ'xdhat jam tañia' na pim tu ua'naich makia' nach ba'p ja nɨnɨɨ'ñchudidha' jai' kap nach sɨlhkam jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam, ja'p nam jax bua jai' dhɨt. 2 Jax dhui na gu' ja'p ji buusan na aapi'm dɨɨlh pɨx jir jich u'uan, pu chu'm ya'p tu ua'ñix gu' aach jich jujur am na jax chu'm jam jujur am tu ua'ñix aapi'm, bɨɨx dhɨt jich a'm tu jiñkuɨ'ñ am ba' gu ja'tkam. 3 Jix bhai' xim kaima pui' na jɨ'k jax tu ua'ñix jam jujur am, gio aach jich jujur am pui' ɨp. Ja'p ji buus nat guch Xoi'kam pɨx bhammɨ dɨr jam a'm pu chu'm ya'p tu ua'nach jujur am nach ba' kɨ'n nai' ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam nach sɨlhkam jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam. Gio gu' guch Xoi'kam cham tu' gu jax chu'm na ja'p pɨx tu mamxi'ñ nat kɨ'n ya' tu ua'nach jujur am, gu' ja'pji gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n kɨ'n gu Dios. Ni kut cham bhaan tu ua'na gu jax chu'm ja'ppɨx u'uan nax jai'ch, gu' ja'pjich a'm aach sia kuch jir ja'tkam, jich jujur am sɨlh nat tu ua'na.

4 Jix maat gu Dios na sɨlhkam jir pui' nañ jax jam tɨtda, nach gu' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. 5 Gio gu' cham tu' dɨɨlh pɨx nax bhaai' nach pu tu buim na pim jax jich ñɨɨ'ñ, gu' ja'pji gu Dios pɨx nap tu buim. 6 Nat gu' gui' pɨx pu chu'm jup jich dhuu nax maat na jax ja'k tu'm jum aa' gui' nam pu'ñɨ bhaankam nai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na xib maakam tu't jum aa' nam mi' pui' jɨimdat buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha', nam cham tu' mi' pai' bhaan ka tu daa'ñchu'nda' gu jax chu'm u'uan na jax ja'k tu aagix, gu' ja'pji dai na jax pɨx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Na gu' jaroi' maadɨt no't cham am bua pui' na jax tu ua'ñix ka' nam jax ja'k tu't mi' pui' jiimda' gu ja'tkam, dhi' mu ja'k bhɨichdha' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Gu' ba' no'm gu' bhaan pɨx tu daa'ñchugɨt mi' pui' ba jiim na jax pɨx ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, cham tu' mu ja'k bhɨɨya' am, bhai' ja'k ja bhɨichdha' gu' na pai' gammɨjɨx bhai' pu ba tu ja jimda'.

7 Kani na gu' jano' nat tu ua'na gu Dios bhaan gu ja'ppɨx joodaix ko'kmalhik na jax ja'k tu aagix ka' nam tui'ñgɨda' bɨɨx gu Israel kam, sia ku gu' mu ja'k tɨ bhɨbhɨichu'n nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', joidham jix a'bhar kɨ'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam. Na gu' nat pai' dhuuk mu ba ja aichulh gu Moisees, joidham jix abhaar mɨimtu' gu buibsa'n, ba' cham bhaai' nam jax dhui bha tɨgia' sɨlh buibsaram gu Israel kam ja'tkam. Gu' ba' nax abhaar mɨimtu' gu buibsa'n gu Moisees, dhi' nam bhaan jix mat ka' nar gɸ'p jum duukam gui' na tu' ja ua'tulhi'ñ, gu' ji nat gu' jɨ'k pɨx jur nat nai' ji tuu gu buibsa'n. 8 Gu' ba' no't gu' dhi' gɸ'kam kɨ'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam na mu ja'k bhɨichdha' gu jaroi' no't cham am bua na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', dho bak jix io'm ji nar gɸ'p jum duukam dhi' nax Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ch aagi'ñ na maakam tu't bam aa' xib nach mi' pui' jiimdat buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' gu Dios, na gu' ja'p ji buusan na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan tu ua'ñix. 9 Piam ja'pni ɨp, jax ña pim ja'k jix maatɨt kaaya': No't gu' dhi' gɸ'kam kɨ'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam na mu ja'k jich bhɨichdha' nach pai' gammɨjɨ mi' pup jich chulhiiñdha' no' chich cham am bua tu' bhaan mi' pai', jix io'm jir gɸ'p jum duukam bak na bach aagi'ñ gu Dios na jax ja'k jix bhai' ba tuch jimda' ya' dɨr ja'p ja'k. 10 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' na cham tu'r gɸ'p jum duukam gui' nat jax chu'm ja bui ai jano' gu Israel kam ja'tkam, gu' matgɨm jix io'm ji nar gɸ'p jum duukam dhi' nat xib jich bui ai nañ jax ba kai'ch. 11 Gam nat gatuuk nai' ji jaa nat tɨix abhaar tonnichgɨt ja bui ai, ¿gu' dhi' gi ba' nat xib jich bui ba ai na pu gammɨjɨx abhaar mɨimda'? Jix io'm dho bak jir gɸ'p jum duukam.

12 Dhi' pu kai'ñkam jach ba' aach cham tu' bhaan ji chotdonɨt tu a'ga dhi' nat gɸ'p jum duukam jich bui ba ai. 13 Cham jach tu' pui' ja'k jich dhuuk na jax jum duuka' jano' gu Moisees na iiñka' gu buibsa'n maa'n jix xuu'ngi' jannulh kɨ'n, nam ba' cham nɨɨ'ñdha' gu Israel kam ja'tkam na jax ja'k jagia' na joidham jix abhaar ka mɨimda'. 14 Gu' ji nam gu' pu cham maatɨt nɨɨ'ñdha' gu Israel kam ja'tkam na jax jir tum duukam ka' dhi' nam jɨ'k jax tɨ nɨɨ'ñdha', sia xib jam pui cham maatɨt nɨɨ'ñ. Na gu' ja'p ji buusan na pui ja soobhi'ñ gu jannulh gui' na jax chu'm kɨ'n jum iiñka' jano' gu Moisees, nam gu' cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja'k ja bhɨidha' dhi jannulh na ja iiñ. 15 Cham maatɨt kɸɸ am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch sia kum tɨi tu jiñkaiɨ'ñ gui' nat jɨ'k Moisees tu ua'nak, na gu' ja'p ji buusan

na gui' pix jannulh ja soobhi'ñ gu ja moom nam ba' cham maatit kaaya'. 16 Jii' ji no' mit buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam na ba' ja'k ba ja bhiidha', jix maatit bhai' ji kaaya'm ba'. 17 Dhi' pix jir Dios gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' no' jaroi' bhaan bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba palhbuidha' sia tu' na pix ki'n. 18 Pui' na jax aach na gu' cham tu' tu' kach iiñ guch buibas, pui' pix ba' maaxik gɇ' tanoor ich, na gu'ch a'm jum maaxi'ñ gu Dios na jax jir tu'm kam. Gammijich jix io'm pui'ch dhuñiim na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu'ch Xoi'kam pix nap tu duiñchu', na gu'r dhi' pix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

4

1 Ba' aach cham tu' bhaan jich o'jolhdhat xi chu a'gichu' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nat gu' gui' pix xich joi'mdak dhi' bhaan jich chuttu nach bhaankam tu juana'. 2 Cham tu'ch pui' ja'k tu jim na jax gu jaroi' na am jix xi'iraam jum ilhii'ñdha' no'ch am mamti na tu' bhaan jich iatgi'ñ, nach gu' aach maaxik silhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' nach aach ya' dir maakam duñiim na jax cham jir silhkam. Kani na pim jix bhai' xim ga'ngada' na maaxik jir silhkam pui' nach ji'k jax tu a'ga bhaankam gu Dios. 3 Jix bhai'x maatit kɇɇ pim gu' aapi'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax gui' nam cham ti jiigi'ñ na ja'p pix ji buusan na iiñ gu ja buibas. 4 Na gu' pui' ja duuk gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' cham maatit kaaya' ni kum jix maatit tigia', sia ku tiix abhaar miim na bhaan jum maaxi'ñ gu Gɇ'kam jich Xoi'kam na jax jir tu'm kam, gio guch Xoi'kam na pui' bhaan jup jum maaxi'ñ gu Dios duakam na jax jup jir tu'm kam. 5 Cham tu'ch ja aa'ñdhim gu' gu ja'tkam nach jax jir tu'm kam diilh, gu' ja'pji nach pui' ja titdaim na guch Xoi'kam biix jir jich Gɇ'kam tuk. Gio gu' pui' pix jich ilhii'ñ ich jam bui nach jir tu jam juandam tuk, nach gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. 6 Nat gu' gu Dios gui' nat tu chia bijik na mi' dhir jai'chdhilhia' gux chu maax na pai'x chu tukgam, mimiich guch jujur nach ba' pu'ñi ja bi'ñxidha' gu ja'tkam, nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch nach ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na ji'x jir gɇ'kam gu Dios, gio na dhi' pix bhaan jum maaxi'ñ guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam gu Dios.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k nakgat buiñor ti jiigi'ñdha' guch Xoi'kam

7 Jano' nat pai' dhuuk jich maa gu Dios gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, ja'p ji buus nat bhi'ñ jaja' ta'm gaam gux bii bapaiñum gui' nax dha'ram namiik ya' dhi oi'ñga'n. Nach gu' aach ja'p pix ji buan na jax gu bhi'ñ jaja', pui' ku ba'x bhai'x maati' na Dios pix jir ñio'ki'ñ dhi' nach tu a'ga, gio gu'ch a'm ti niidhidhat jich palhbui'ñchu' nach biix aixim pu tu buim na jaroi' cham ji'xdha' pu tu duñia', sia kuch gu' aach jir ja'ppix jaja'x jaikgam. 8 Cham tu'ch ba' bhaan jich o'jolhdhat nai' xi chu a'gichu' sia pui' jich chulhiiñat biix aixim, nach gu'x maat nach cham tu' gammijii puch chulhiiñdha'. Pui' na jax xib sia kuch jix buam jich aa' na cham bhai' tuch jim, cham tu'ch xi' kam jix aa' nax bhai' ba tuch jimda'. 9 Piam jai' dhit nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam jax pik xich dhooda' git, aach cham jax jich aa', nach gu' bia' gui' na jaroi'ch palhbui'ñchu'. Gio gu' chakuich koi mit sia kum tii xich koodak. 10 Ba' sia pai' na pix ja'k nach jup tui'ñgida', jich chulhiiñaidha' ich ja'p nat jax jum tulhii guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik, gu' ji na gu' ja'xbui'p jich palhbuidha' gu Dios nat ji'x jup palhbui guch Xoi'kam jano'. 11 Na gu' aach nach buiñor tu juan guch Xoi'kam, jich chulhiiñdha' ich sia pik nar jax ka' git, nam ba' xich ñii'ñdha' gu ja'tkam nach jax ja'k nakgat maa'n nach jax mi' pui' jiim, na gu'ch gu'nguxi'ñ gu Dios. 12 Ba' pu'ñi pix kai'ñkam jich chulhiiñ ich aach xib, jich a'm jup tui'dhi' gu muuki', aapi'm ba' dai nax bhai' tu jam jim.

13 Maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam jup jum kai'ch: "Aañ jum a'mkam tu a'ga, nañ gu' tu' silhkam jum bui ti jiigi'ñ." Aach ba' pu'ñi ip xib, tu' silhkam jach buiñor ti jiigi'ñ gu Dios nach ba' bhaankam tu a'ga. 14 Jix maat ich gu' na jax chu'm tanoolh jich dhudua'ñdhaich baapmi'ñdha' nach ba' mi' dhir buiñor bap tui'ka' gammiji, ja'p nat jax dua'ñdhak giop buusai' guch Xoi'kam na ka muukix kat. Biix maap jich dhudua'ñdhaich baapmi'ñdha' sia aapi'm. 15 Gu' ba' dhi' nach jich chulhiiñ, dhi' na jax dhuix bhai' tu jam jimda' aapi'm. Na gu' no' mui'x ja joi'mdat ja a'm ti niidhim gu Dios, dhi' biix dhit taxchaabgidhat jix bhai'm taat ka' am, gɇ'kamtu'nda' am.

16 Cham tu'ch dho ba' bhaan jich o'jolhi'ñ, na gu' sia ku ja gi'girtaim dhich chutku', jich ii'mda' bhaan jich xixiibkamtaim ich gammiji nabap tanoolh. 17 Gio gu' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nach jich chulhiiñ pur cham tu', jootom ya' dir ba bubuakia' ich gu'. Ba' dai nach ba tu mai'chia' gɇ'gɇr jup tum duu'nkam na pu cham ja'kbui' namiik iam nach ji'x jich chulhiiña' ya' dhi oi'ñga'n. 18 Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ nach dai bhaan titii'ñchoka' gui' nach tu' cham nii'ñ xib, cham tu'ch bhaan jup jich buixi'ñdha' gu tu' nax maax. Na gu' gui' na tu'x maax ya' dhi oi'ñga'n, gatuuk cham pai' ka maati' ka', gu' matgim gui' nach tu' cham

nɨi'ñ xib, gammɨjɨ ji na pux jai'ch ka', pu cham tu ju'ngɨ, na gu'r jix dhaam kam.

5

1 Dhich chutku' pui'p ji buusan na jax gu ba'bhak gui' nam jup ja bua gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n na cham tu' mui' juruuxi'ñ. No't jax chu'm tanoolh ma kiklhii'ñchak nai' jim kajaa, cham jach jax jich aa'nda', nach gu'x maat nach jai' ba tu ba'bhak jix dhaam buiñor gu Dios na cham jɨ'xkat kiklhi'ñcha', dai nach bhai' pix ji baapkia' nach pai' dhuuk mu jiimda'. Cham tu'r jup ja duiñ gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n. 2 Tɨi aa'nda'ch gɨt nach bhai' ba oi'ñka' bhaan dhich ba'bhak jix dhaam kam, gu' ji nach gu' ya' ka dudua bhaan dhi jai'ch ba'bhak nar ya' kam dhi oi'ñga'n. Pui' pix jach ba'ch ii'mda' ka xi buppa nach tɨix aa' nach gɨt gui' bhaan ba oi'ñka'. 3 Gio ja'pnip ji buusan dhich chutku' na jax guch tɨi'dhara'. No't jax chu'm tanoolh am xi kiklhi'ñchak nai' ji dhɨbaa dhich tɨi'dhara', cham tu'ch pui'x dha'npak pup oipoda', jai' tɨch chɨi'dha' gu' gu Dios kɨ'n gu tɨi'dhara'x dhaam kam. 4 Ba' ka xi tu nakoo' ich sia kux buam tu tatda' nach ya' kap tu'ii' bhaan dhich ba'bhak na jax chu'm tanoolh kiklhi'ñcha', na gu' kam aajim nach pai' dhuuk jai' xixiibkam ba'bhak bhaan aaya'. Gio cham aa' ich nach pui'x dha'npak pup oipoda' na pai' dhuuk kiklhi'ñchai nai' ji ii'ñxia' dhich tɨi'dhara' nach ya' ka ja tɨ' xib, gu' ja'pji nach jix aa' nach jai' tɨ tɨ'ya' na cham jɨ'xkat ka kiklhi'ñcha', jumai ii'mda' bap jich dhuñia' ich gu'. 5 Gu Dios pix dɨilh gu' nat pui' ja'k tu duu nach pu'ñi jai'p jich dhuñia', maaxik ba' pui' ji chu buusnia', nat gu' pu kai'ñkam jich tajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka'.

6 Tɨ jɨɨgi'ñ ich na pui' ji chu buusnia' sia pɨk nar jax ka' gɨt. Gio gu' xib nach ya' kap tu'ii' dhi tutku' bhaan, mɨk jup tu'ii' ich, cham tu' amuub na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. 7 Pu cham nɨi'ñ ich maaxik, sɨlh pix jach buiñor tɨ jɨɨgi'ñ jich jujur am bhaan 8 cham tu' bhaan jax jich aagɨt, dai nach tɨi bax aa' pix na gɨt ja'bsunɨi dhich chutku' jai' bap jum duñia' nach ba' buiñor ba jimia' guch Xoi'kam. 9 Pui' kuch ba' gammɨjɨ pui' tɨi tu duiñchu' nach jax ja'k jix bhai' ji bubuakia' buiñor guch Xoi'kam nach ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan, gammɨjɨch sia mi' pui' pu tu duiñchu'nda' na jax jix aa' sia kuch buiñor bap tu'ii'. 10 Na gu' bɨix buiñor gu'kia' ich nach jɨ'k ja'tkam ka' na pai' daaka' nar gɛ́'kam ka', gui' ba' dɨilh pu tɨ'ya' na tu'r jich mai'chɨk ka' bɨix jɨ'ma'n tu' nach jax dhuñia' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, piam ku gu' nach jich chulhiiña' pix jir jich mai'chɨk.

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nam dai gu Dios daanda'

11 Ba' kapbhai' nach aach bax maat na dai gu Dios jum aa' nach tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jiimda' na jax jix aa', aach ya' dɨr ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'ñ gu ja'tkam nam pui' tu' ka'm jup tɨɨgɨi mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa'. Jix maat gu Dios nach pu kai'ñkam pɨx ya ja'p oipot pu chu'm tu a'ga, aapi'm gɨt jup xim ga'ngada'ñ jaaduñ na maaxik jir sɨlhkam. 12 Cham tu' pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ nach dhi' bhaan gɛ́'gɛ́rkam jich chaatɨt pɨx am jam aagi'ñ nach jax jir tu'm kam, gu' ja'pji nach mi' pɨx jam aagi'ñ na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada' nam jaroi' sɨlhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, nam cham jam ɨatgi'ñdha' gui' nam pui' xi kai'chdha' nam bhaankam tu a'ga gu Dios, sia kum gu' cham tu' sɨlhkam bhaankam tu a'ga. 13 Ba' no' pim gu' jai' dhɨt jix ñanaanbim pɨx jich kɛ́ɛ́ pui' nach jax kai'ch, cham dho jax bua, na gu' gu Dios cham tu' pui' ɨlhii'ñ. Piam ku pim gu'x maatɨt jich kɛ́ɛ́, jix bhai' ji chu buusnia' dho ɨp jam bui. 14 Jano' dɨr xich joi'mdat jich a'm tɨ nɨidhim guch Xoi'kam na chich dhɨr maat nat gui' pɨx jich a'mkam muu bɨix, ja'p ji buus ba' na chich pu bɨix maa'n jimdam koi. 15 Ba' pu kai'ñkam pɨx bɨix jich a'mkam muu gio nat bɨix jich a'mkam giop dua, nach ba' aach mi' dhɨr pui' pɨx ja'k ba tu duiñchu'nda' na jax jix aa'nda', cham tu' nach dɨilh jax ɨlhii'ñdha'. 16 Gio gu' cham tu'ch pui'p ka ɨlhii'ñ nam jax ɨlhii'ñ gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, bɨix aixim ɨlhdhat kɛ́ɛ́ am gu' nam bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach pui' bɨix aixim jup ɨlhdhat nach chakui tɨ jɨɨ'ñdhat. 17 Pui' ku ba' gu jaroi' no't ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, bar maakam tu'm ka' ii'mdagaram bhaan, cham tu' pui' kia' na jax bɨɨpɨ' dɨr. Ja'p ji buusnia' na jumai maa'nkam xibkam jup jum duñia'.

18 Ba' dhi' gu Dios pɨx dɨilh nat pui' tɨi na pui' ja'k tum duñia'. Na gu' guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu, pui' ja'k tu duu nach jix bhai' ba bi'ya' buiñor gu Dios. Dhi' pu chu'm ba' aach jup jich chia gu Dios nach nai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam. 19 Piam ja'pni ja'k, jax na pim ja'k jix maatɨt kaaya': Gu Dios pɨx dɨilh pui' ja'k tu duu na guch Xoi'kam bhaankam pui' ja'k tu duñia' nam jix bhai' bi'ya' bɨix gu ja'tkam buiñor dɨilh gu Dios, cham jax bua sia kum jax jix u'ua'tulhdhix. Dhi' ɟi' pu chu'm jich chia aach gu Dios nach nai' tu a'ga'. 20 Bhaankam pɨx nai' tu a'gim ich ba' aach guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na gu Dios pɨx dɨilh soi' ja tɨtda gu ja'tkam nam tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' aach xib bhaankam guch Xoi'kam soi' jam tɨtda aapi'm jiñ jaaduñ na pim mi' pui' xi jiimda' na pim ba'x bhai' ji bubuakia' buiñor gu Dios. 21 Guch Xoi'kam

dho tɨi cham tu' tu' bhaan jum ua'tulhdhak na ya' xi oilhimɨk dhi oi'ñga'n, gu' ji nat gu' gu Dios jich a'mkam tu bhiiñolh, ba' pui' ji buus nat giilhim gɐ́'m ua'tulh. Jix bhai' ji bii chich ba' aach buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam jix bhai' ba duu.

6

1 Ba' aach nach jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, soi'ch jam tɨtda na pim mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' nat kapbhai' xi jam joi'mdak jam a'm ba tɨ tɨi, bɨix aixim bhaan bax maat japim gu' na sɨlhkam xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨi'ñ. 2 Jup jum kai'ch gu' gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadɨt gu bɨjɨk dɨr kam:

Aañ jum kai jano' nat pai' dhuuk jum ai gu
tanoolh nañ jum kaaya',
gio jano' ñich jix bhai'm duu ɨp nat pai'
dhuuk jup jum ai nañ jum palh-
buidha'.

Ba' dhi' xib tu aagɨt jup kai'ch, jam kɐ́ɐ́k gu Dios ja'p ja'k ba jam tuttu na pim mu ja'k ba jiimɨt na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na bɨix aixim tu'm bhaan nai'm tulhiiñaim na bhaankam tu a'gim guch Xoi'kam

3 Gio gu' aach cham tu' maakam tu buim na jax cham jir mi' pui', maa'n nach jax pɨx jam boi'ñxi'ñchu' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, nach gu'x maat na pim cham kach jɨɨgi'ñdha' no'ch aach dɨɨlh cham mi' pui' duiñchu' nach jax kai'chdha'. 4 Bɨix na jɨ'k jax tuch jim, dhi' bhaan jix maati' nach sɨlhkam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, pui' na jax nach bɨix aixim tu'm kɨ'n nai'ch chulhiiñaim, gu' ji nach gu' aach tu nakgatu'. Ya' bɨix aixim tu'm jich a'm tum aa'nda' tɨi, gio bɨix aixim jix chu xijai ka' panaas. 5 Gio nam nai'ch gɨbiidha', gam nam nai'ch kukpaidha'. Gio nax oodam tu tatda' ka' nam giilhim kai'chdha' gu ja'tkam nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha' nach jax tɨi ja tɨtdada'. Gam nach gammɨjɨ tu juanda' nach ba' mai'chɨi gu tu' kɨ'n jumaip ba xia'ñdha', pai'jich ua'maidha', gam nach cham koksoda'. 6 Sia bɨix aixim bhaan jup jix maatɨ' nach jax jich aa'ch jujur am, pui' na jax nach mi' pui' tu a'ga na jax jir sɨlhkam, gio nach tu nakoo'nda' sia kuch jich chulhiiñ, gio nach jix ja joi'mdat jix bhai' ja buidha' gu ja'tkam tu' sɨlhkam kɨ'n, gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach a'm jup tui'dhi'. 7 Gio nach tu' sɨlhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir pui', gam na bɨix aixim jix bhaai' nach pu tu duñia', ba' dhi' bhaan jix maatɨ' nach a'm tɨ nɨidhidhat jich palhbui'ñchu' gu Dios. Dhi'ch kɨ'n bɨix aixim jich palhbui'ñ nach mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio dhi'ch kɨ'n jup tu kokda. 8 Pai'jɨch ja buip tui'ka' gu ja'tkam gui' nam jix bhai' kai'chdha'ch bui, pai'jɨ ba' ja bui gui' nam xich bhaamki'ñdha'. Gio pai'jɨ tu' pɨx jich ɨlhii'ñdha' am jai', jai' ba' nam tu' ka'm jup jich ɨlhii'ñdha' pai'jɨ. Gio pai'jɨm pui'ch chɨɨda' gu ja'tkam nach ja iatgi'ñ no'ch tɨi tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, sia kuch gu' aach tɨi mi' pui' tu ja a'gi'ñ na jax jir sɨlhkam. 9 Gio jai' kap gui' nam tɨix bhai' xich mat ka', mi' pɨx ja'p gai tɨ nɨidhidha' am nam chi sap panaas pu cham jich mat ka'. Gio nam tɨi pup jich koodaidha' nai' ja'p, ji nach gu' xi dhuduatu'. Cham jax jich aa' ich ba', nam gu' cham jich kooda' sia kum bɨxchu' kɨ'n jich chulhiiñchu'n. 10 Gio gu' aach pu gammɨjɨx bhai'ch chaat ka', sia kuch gu' panaas pui' tu'ii' nach jix buam jich aa'. Gio mui' pui' ba ja duu chich nam jir jix chutumñigam ka' ii'mda' bhaan, sia kuch gu' aach cham tu'r jix chutumñigam ya' maaxik. Gio gu' bɨix jup jir tu aach ga'n nach jɨ'k tu' tɨ nɨi'ñ, sia kuch gu' cham tu' bia' panaas na pim jax jich ñɨi'ñ.

11 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Koriinto oi'dha', bɨix jir sɨlhkam dhi' nach jɨ'k jax jam tɨtda, giox bhai' jam aagi'ñ ich na pim jax ja'k jix bhai'x maatɨt jich kaaya', gio bɨix jach jam aagi'ñ nach jɨ'k jax jix chu maat, nach gu' xi jam joi'gɨ'n. 12 Pu cham pai' palhɨip am cham jam kɨigalhi'ñ ich iam, aapi'm ji na pim jɨ'x am cham jich kɨigalhi'ñ. 13 Ba' aañ soi' jam tɨtda na pim xiñ joi'gɨ'nda' ja'p nañ jax xi jam joi'gɨ'n aapi'm. Soi'ñ jam tɨtda, nañ gu' ja'p jam ɨlhii'ñ na pim jir jiñ maamar.

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nam cham ja bɨɨm jum tɨtmoda' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

14 Cha'pim ja bɨɨm jum tɨtmoda' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Jix maat japim gu' nar jumai gux kɨɨ'p jum duukam, gio gux buam jum duukam jir jumai ɨp. Gio pui' na jax na pai' dhuuk jix chu maax ka', na gu' cham tu' pu chu'm jup tum maaxi'ñdha' na pai' dhuuk jix chukgam ka'. 15 Jix maat japim sia na guch Xoi'kam cham kɨigalhi'ñ gu ja'ook. Gio gu jaroi' na buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, na gu' cham tu' pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu jaroi' na cham tɨ jɨɨgi'ñdha'. 16 Gio gu chiop gui' na sɨlhkam Dios duakam bhaan tɨ nɨi'ñdha', na gu' cham tu'p jir pu chu'm ka' nam jax chu'm kɨr ja tuttuka' gu ja'tkam gu didios jup duiñxim. Ja'p ji buusan gu' nach aach jir chiop ga'n gu Dios duakam nach tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jup kai'ch gu' dɨilh gu Dios mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Aañ ja bɨɨm oirɨda' dhi Israel kam ja'tkam,
nañ gu' ja bɨɨm kioka'.
Jir jiñ ja'tkam tuk ka' am,
aañ ba'r ja Dios tuk ka'.

17 Gio ja'p iam nap tu ua'ñix ja'pnip kai'ch ip
diilh gu Dios:
Cha'pim mi ja biim oipoda' gui' nam jix
buam tu jim,
bubuakia' pim mi' dhir.
Cha'pim gan da'ngida' gui' na cham jir kii'
aañ jiñ bui.
No' pimit pui' duu dhi' nañ jax jam titda nañ
ba' ba xi jam kiigalhi'ñdha' ip gio.
18 Gammijiñ ba' pui' ba jam ilhii'ñdha' na
pim aapi'm silhkam jir jiñ maamar
na pim ji'k jir u'uub gio na pim ji'k jir
chichio'ñ,
nañ gu' aañ ba'r jam Gi'kora' ka'.
Aañi' pui' kai'ch nañ bixchu' pu tu bua na tu'
jaroi' cham ji'xdha' pu duñia',
nañ gu'x io'm jir gi'kam.

7

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm
nañ xi jam joi'gi'n, dhi'r di' nat xib ya' pui'
ba tu duuch bui gu Dios nat jax ja tiidak
bijik guch bopxi kat, pui' ji chu buus nat jax
tii. Xib ba' aach pix bam aa' nach mi' pui'
jimia' na jax jix aa' nach ba' cham tu' bhaan
jix u'ua'tulhdhix ka'ch ii'mda' bhaan gioch
chutku' bhaan. Jix iibhidhat jach mi' pui' ba
jiimda' gu Dios na jax jix aa', gammijich pix
jix u'uañ bap tui'ñgida' gui' buiñor.

*Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nax bhai'm
taat ja bui nam mi' pui' jiim na jax jix aa' gu
Dios*

2 Cha'pim kach bhaamki'ñdha'ñ jaaduñ,
nach gu' cham tu' jax jam buixi'ñ, ni kuch
jaroi' mu pai' ba gibiim, ni ku chich jaroi' tu'
ba iix. 3 Cha'pim jix buam jum aa'nda' pui'
nañ jax jam titda, nañ gu' xi jam joi'mdat mi'
pix jam aagi'ñ. Tu' silhkam xi jam joi'gi'n
iñ gu' nañ jax pu ba jam titda biipi' dir,
pu gammijiñ xi jam joi'gi'nda' nach ji'x ya
duduaka' dhi oi'ñga'n bhaan, sia chich chi
pu gan ji koi. 4 Joidham jix bhai' tu tatda'
gu' na pim aapi'm pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch
Xoi'kam, cham tu' tu' bhaan jax jiñ aa' iñ
jam bui. Gio sia kuñ gu' aañ xiñ chulhiiñat
biix aixim, cham tu' bhaan jiñ o'jolhi'ñ iñ, jix
bhai'ñ chaatit jañ pix mi' pui' xi jim na jax
jix aa' gu Dios.

5 Jano' dir na chich jax bhai' dhir ja'p ai na
Masedoonia bhaan bipio' gu dibiir, jano' dir
jam nai' pup xich bhaamki'ñchu' gu ja'tkam,
cham pai' dhuuk maa'nnim joidham cham
jich juan am. Biix aixim jach ba' tiich pal-
hbui'ñchu'nda'x chotdontugit. 6 Gu' ji na
chich gu' xib bach gu'ngux nat ya' ba ji buus
gu Tiito, gu Dios pix jich gu'ngux gu' na jaroi'
tu gu'nguxi'ñ no' jaroi' bam o'jolhi'ñ. 7 Gio
gu' cham tu' dai nat ya ai pix gu Tiito na
chich ki'n jich gu'ngux, gu' ja'pji sia na bach
aagi'ñ na joidham jix bhai'm taat jam bui,
na pim gu' sap mi' pui' tu duiñchu' na jax
jix aa' gu Dios. Jich aagi'ñ ip na pim sap
tii xich chiigik, gam sap na pim jiñ a'mkam
jix buam jum aa' na jax tuñ jim, dhi' bhaan
jañich jix io'm jix bhai'ñ ilh aañ.

8 Na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ biipi'
dir jiñ jaaduñ, cham tu'ñ bhaan jix buam
kañ aa' xib, moo jano' ji na ñich jix buam
jiñ ilh, na pimit gu' sap jix buam jum ilh
aapi'm. Ji'k tanoolh japim sap jix buam jum
aa'nda' pix. 9 Xib jañ jix bhai'ñ chaat na ñich
jax ja'k mu tu jam ua'ñ, ku gu' cham tu' ji
nañ dhi' bhaan jix bhai'ñ chaat na pimit jix
buam jum ilh, gu' ja'pji na pimit jix buam
jum ilhdhak gio mi' pui'p ba jii na jax jix
aa' gu Dios. Dios pix jup jir duñii'ñ bak
gu' nach pui' ja'k mu tu jam ua'ñdha', cham
tu' ba'r jich kuiñcha aach. 10 Pu'ñi ja'k tu
aagi'ñ gu' gu Dios no' jaroi' cham mi' pui'
jim na jax jix aa', tu' jax xi dhuiñdha' na
bhaan jix io'm jix buam jum ilhdha' na ba'
katti juraa'n bhiiji mi' pui' ba jimia' na jax
jix aa'nda'. Mi' pix jix bhai' buada' gu' na
ba' cham mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji mi'
pup jum tulhiiñdha'. Jix io'm jir jix buam
gu' gu jaroi' no't mu ja'k pu bhii, dhi' mu
ja'k ti bhibhiichu'n no'ñ bhaan jurtikat jix
buam jiñ aa' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu
jai'ch. 11 Am gii ba' dhi' nat jax ja'k jam aa'ñ
gu Dios, na pimit gu'x buam jum ilhdhak gio
mi' pui'p ba jii na jax jix aa'. Sia ba maat
japimit gu' na maaxik cham tu'ñ a'm jup tu
tu'ii' pui' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ,
sia ku pimit gu' ji'x ma bhaak jiñ bui. Giop
ma tooto'n japimit gu' na pim jix bhai' xim
ga'nga na jax jum kai'ch, giop ba xiñ chiigik
japim ba'. Maaxik ba maat japimit gu' nat
am gii pui' na ñich jax mu tu jam ua'ñ. 12 Na
ñich pai' dhuuk mu tu jam ua'ñ, cham pai'
jax jiñ aa' iñ no'p bar jiñ kuiñcha ka' gatuuk,
nañ gu' pu cham maat no' pim dhi' ki'n
jix buam jup jum ilhdha'. Pui' ñich pix jiñ
aagik mu tu jam ua'ñ Dios buiñor na git iam
dhi' bhaan matgilhia' no' pim tu' silhkam
jix buam jum aagit jich chi'ñcho piam ku gu'
cham. 13 Jix bhai'ñ chaat iñ ba' aañ xib na
pim gio mi' pui'p ba jiim na jax jix aa' gu
Dios.

Ba' na chich tu' pik bhaan jix io'm jix
bhai'ch ilh, gu Tiito nat jix io'm jix bhai'm
taattugit ya' ba ai, biix aixim bhaan gu'ngux
japimit gu' sap ip gio. 14 Gio gu' aañ pui' pu
ba tii'n biipi' dir gu Tiito nañ jix bhai'ñ chaat
ip aañ jam bui, maa'n ba' nañ jax jix bhai'ñ
chaat jam bui sia gu xib. Tu' silhkam jañ
jix bhai'ñ chaat jam bui, cham tu' nañ pui'
pix kai'ch, gio dhi' nach ji'k jax jam titda, jir
silhkam ip. 15 Jix io'm dhi' bhaan jix bhai'm
taat gu Tiito na pimit sap cham jax ji chi'iik
mi' pui' jii nat jax jam tii'n, tu' ka'm tiigik
japimit sap mi' pui' jii. 16 Pui' kuñ ba' cham
tu' tu' bhaan jax kañ aa' aapi'm jam bui, na
pim gu'r jix kikii' ja'tkam.

8

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib jañ ba'p xi jam aagi'ñdha' nat jax ja'k matgir nax ja joi'mdat ja a'm ti nii'ñ gu Dios gui' nam pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam biix nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daan na ji'x Masedoonia dibiir bhaan bipio'. 2 Jix bhai'm taat am dhi' dhich jaaduñ sia kut biix aixim tu'm bhaan tu ja ma'iich. Gam sia kum cham tu' bia', mui' tu maakda' am gu tuumiñ buiñor gu Dios, ja'p na tu'x chutumñigam panaas. 3 Diilh jiñ buupui ki'n jañ ja nii'ñ aañ nam mui' tu maak gu tuumiñ buiñor gu Dios, jix io'm mui' xi chu makia' am sia kum gu' cham tu' bia' nañ jax ba kai'ch. Diilh ip ja jujur ki'n nam tu maakda', cham tu' na jaroi' ja chianda'. 4 Maa'nnim jamit pu'ñi mui' maap xi jumpadak gu tuumiñ soi'ch chii'n nach aach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham nam cham tu' bia' ni ji'x. 5 Gio gu' tu' silhkam soi'm ilhdhak tu maa mit. Biipi' mit soi'm ilhdhak tu maa buiñor gu Dios, mi' dhir ba' aach jich bui soi'p bam ilhii'ñ am nam pui'ch chitda nach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu Dios pix gu' na pui' ja'k tu buim. 6 Ba' aach xib ya' dir pui' soi'p tii'n gu Tiito na mu jimii jumpada' gu tuumiñ na pim pai' maap jum jumpadat tu daan, kat japim chi ba' iam jix ja joi'mdai gu jai' tu makia' ji'k na pim pui' pup jum duuk. Nat gu' dhi Tiito pu ba tu jumpai biipi' dir gu tuumiñ bhai' jam bui, dhi' ba' gio mui'p jimia' xib. 7 Jix bhai' ti jiigi'ñ japim gu' aapi'm buiñor guch Xoi'kam, giox bhaai' na pim jax chi'ya', gio bixchu'x chu maat japim na jax ja'k tu tu'ii'. Pu'ñi chu'm pix jum aa' am guch Xoi'kam jiigi'ñdham gui' nam ja palhbui'ñdha' gu jai'. Gio gu' bax maat japim nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', nach gu' jam aagi'ñ. Dai dhi' pix ba' bam aa' na pim machia' na pim ja palhbui'ñdha' tuumiñ ki'n gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham.

8 Cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch dhi' nañ jax jam titda no' pim gu' aapi'm cham aa', ja'pji nañ mi' pix jam mamti no' pim ja'xbui' pui'p jix chu joi'gi'n nam jax jix chu joi'gi'n jai' kap guch Xoi'kam jiigi'ñdham. 9 Gio gu'x maat japim gu Gɇ'kam jich Xoi'kam nat gampai' xim duuk ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan. Nat xich joi'mdak jich chii kut ba' pui'm duu nach ba' aach jix chutumñigam ki'n ji bi'ya' ii'mda' bhaan, cham tu' na jax pik jir jum duukam.

10 Aañ jix maat na pimit aapi'm maaki'n biipi' tu maa gu tuumiñ ji'k maap xi jumpadak, joidham japimit cham da'dat tu maa. 11 Aañ ba' xib pui'p ilhii'ñ na pim maa'n na pim jax cham da'dat tu maakda' na pimit jax ba duu maaki'n, sia jax ña pim pui' pup jum duuka' pim xi chu makia'. 12 Gio gu' gu Dios jix kii' kam tigia' gu tuumiñ no' pimit cham da'dat tu maa, gio dai gui' nam bia'ka' nax aa'nda' nam tu makia', cham tu' gui' nam cham bia'ka'.

13 Gio gu' no' pim pu'ñi tu' ki'n ja palhbui'ñ gu jai', cham tu' nam moo ki'n jup bam tutumñigamta', aapi'm ba' gampai' pix ji bi'ya', 14 gu' ja'pji nañ ja'pni kai'ñkam pui' ja'k bua nam gui' pui'p tu bia'ka' na pim aapi'm tu' tu bia' xib. Gio gu' jax chu'm tanoolh pui'p ba duñia' am no'm pui'p ba bia' gu tu', sia kum gu' xib cham tu' bia'. Kani no' pim aapi'm buimok gu maaxdhi' cham ka bia' gu tu' na pim xib bia', gui' dhop ba jam onbai'ñdha' am no'm gu'p ba bia', maa'n ba' na pim jax pix jum papalhbui'ñdha'. 15 Ja'pnim kai'ch gu' maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gui' na mit mui' tu jumaap, ampix ja ai biix, cham tu' pai' palhiip tu' bii. Gio gui' na mit gook alh tu jumaap, pui' ampix jup ja ai ip, cham pai' jax tii mit nat cham ja ai."

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nar jix kii' maa'nkam gu Tiito gam sia gui' nam maap tu juan

16 Aañ taxchaabgi'ñ gu Dios nat pui' ja'k jup jurtuda gu Tiito nat jax chu'm jiñ jurtuda aañ, xi jam joi'mdat jam ti'ñcho ip gu' sia ja'p na jax aañ. 17 Jix aa' ba' nañ a'mkam pu duñia' nañ jax ka tu duñia' git aañ, diilh pui' kai'ch na dhi' mu jam tii'mira', na gu' sap xi jam tiigim.

18 Jumai biima'n mui'p jimda' gu Tiito na pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jir jix bhai'kam dhi' dhich jaduuñ, biix pix pui' kai'ch am gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham nam jai' kap jup tu'ii'. Jix bhai' sap mi' pui' tu duiñchu' na jax ja'k jum aa' na ba'x bhai' ji buusnichgida' dhix bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach tu a'ga. 19 Gio diilh guch Xoi'kam jiigi'ñdham jamit bhaan ti tiigik pui' tii na dhi' jai'p jich oi'ñdha' nai' ja'p, na ba' jai'ch palhbuidhidha' nach tu jumpada' gu tuumiñ nach tu' bhaan ba tu a'ga. Gio gu' dhi' nach bhaan pix gɇ'kamtu'n guch Xoi'kam nach ba' pui' ja'k duiñchu' nach ja palhbuidha' gu jai', gam nach jix aa' nax bhai' tu ja jimda' ip diilh. 20 Gio gu'x maat ich nam biix aixim bhai' ji chi'ya' gu ja'tkam no' chich cham mi' pu duu nach jax kai'ñkam jumpada', 21 pui' kuch ba' mi' pui' tu duñiim na ba'x bhai' ji chu buusnichgida'. Gio gu' cham tu' dai buiñor gu Dios nach jix bhai' ji bubuakidha', gu' ja'pji sia ja bui gu ja'tkam nam xich ñii'ñdha'.

22 Jumai pup biima'n xi jimda' gu Tiito, pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gook ba' bap jum duñia' am gu jumai ki'n na pui' biima'n mui'p jimda'. Dhi' sia pui'p

jir jix kɨɨ' maa'nkam ya' nach xi ñɨɨi'ñ na jax ja'k tu jim, gam na pui'x bhai'p jum taat jam bui na pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 23 Gu Tiito aañ jiñ buir jix kɨɨ' maa'nkam, jam a'mkam maap tu juan ich na ba'x bhai' tu jam jimda'. Ba' dhi jai' gook nam bɨɨma'n mu jiimda' gu Tiito, gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham jamɨt dhi' kɨ'n ja darai, mi' pɨx ba' pui'p tu duiñchu' am na jax jix aa' guch Xoi'kam. 24 Aapi'm ba' iam mi' dhɨr cham tu' bhaan jax ji chɨ'jix bhai'p ja aichdha' nam pai' dhuuk bhammɨ dɨr ba aaya'. Pui' pim ja'k jix bhai' ja duñɨa' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim tu' sɨlhkam jix ja joi'gɨ'n, nam ba'x bhai'm ɨlhdha' jai' kap dɨr guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam pui' ba tɨ kaaya', gio na ba' dhi' bhaan matgilhia' na sɨlhkam jir pui' nach jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat jam bui na pim mi' pui' tu duñɨim na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios.

9

1 Aañ ya' pɨx juugɨt pu chu'm tu jam ua'ñdha' dhi' nañ bhaan tu a'ga na pim tu makia' gu tuumiñ nach ba'p ja makia' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. Cham tu'm aa' gu' nañ gɸ' mui'p tu jam ua'ñɨ'ñdha' gu pui' ja'k, 2 ba xi jam maat iñ gu' na pim jir jix bhabhai'kam. Jix bhai'ñ chaatɨt jañ ja aagi'ñ guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham gui' nam Masedoonia oi'dha' na pim aapi'm Akaaya kam cham tu' bhaan jax ji chɨ'ji tu makia' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum aagidha', na pimɨt gu' maakɨ'n cham jax ji chɨ'ɨɨk tu maa. Ba' na ñich pu'ñi ja tɨɨ'n, mui' mɨt jum gu'nguxdhak tu maa jɨ'k nam pui' pup jum duuk. 3 Mɨjiñ ba' xi jam joochxidha' dhiñ jaaduñ nañ ja aa', na ba' gɨt iam pui' ji chu buusnia' nañ jax ja tɨtda jai' kap guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pim aapi'm bɨxchu' kɨ'n pɨx jir jix bhabhai'kam. 4 Jir jix xi'ɨraam gu' no' mɨt jax dhuuk jɨ'k maap jim daagɨk guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham muñ baidhak nam jix maachik no' moor pui' nañ jax jam aa'. Jaiñ no' pim gu' cham pui' ɨlhii'ñ na chich bhammɨ dɨr ji bubua, bhai' bach xi'ɨrbo chich dho gu' jam bɨɨm. 5 Pu'ñi kai'ñkam jañ ba' bɨɨpɨ' mui' ba ja jootos dhiñ jaaduñ nam ba' bhammɨ dɨr ɸɸji jai' jam palhbuidha' na pim jumpada' gui' na pim jɨ'k pui' tu makia' ɨp gio na pimɨt jax tɨi maakɨ'n. Dhi'm ba' bhaan bach jɨɨgi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nar sɨlhkam pui' nach jax kai'ch, na pim gu' joidham jix chu joi'mdat ba tu makia' cham da'dat.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na ja'xbui'p tu oraa' gu jaroi' jɨ'x na tɨ ɨxia'

6 Jup kai'chdha' am gu ja'tkam na saak gu jaroi' no' gɸ' tɨ ɨs, gɸ'p tu orda', ba' gu jaroi' na palhɨɨp tɨ ɨsda', palhɨɨp tu orda' ɨp. 7 Ba' aapi'm pu'ñi na pim tu makia' gu tuumiñ, ja'kbui' pim tu makia' na pim jɨ'k ɨlhii'ñ nar am na pim ba'x bhai'm taatɨt tu makia', ni ku cham jaroi' jam chianda' ɨp. Jix joi'gɨ'nda' gu' gu Dios gu jaroi' nax bhai'm taatɨt tu maakda'. 8 Gio gu' gu Dios pɨx bɨɨx tu jam maak tu' nam aa', jai' pup xi jam bipio' na pim ba' pu'ñi mi' dhɨr ja makia' gu jai' nam cham tu' bia', piam gu tu' na kɨ'n jax jum duñɨa' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 9 Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadɨt gu bɨjɨk dɨr kam:

Xi ja makia' ap gu tu' nap bia' gui' nam cham
tu' bia' ni jɨ'x,
gammɨjɨ ba'x bhai' ba tum jimda' sia nar pai'
dhuuk ka' gɨt no' pich pui' duu.

10 Ba' gu Dios pɨx bɨɨx aixim tu'm jam makia' gu kaichuk na pim ba' tɨ ɨsdat tu kua'da', jir gui' ga'n gu' gu kaichuk dhi' na bɨɨx aixim tu'm jix jai'ch. Gio gu Dios pɨx dɨɨlh jup tu duiñchu'nda' nax kɨɨ' gɨgɨ'rdat gɸ'gɸr iibhai'ñcharda' gu jam gaa, gam na pim gɸ' tu orda'. Dhi' pɨx ba'r jam mai'chɨk ka' na pim ba tu makia' gu tuumiñ. 11 Gammɨjɨ bɨɨx aixim tu jam maakidha' gu Dios tu' nam aa'nda', mui' nammɨ ji chu jam kɨɨxdhidha' na pim ba' aapi'm mi' dhɨr jup ja maakda' gui' nam pu'ñi cham tu' bia'. Gio gu' gui' na pim xib jumpadai bhach joochxidha', pu kai'ñkam ja makia' ich gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam ba' mi' dhɨr jam a'mkam taxchaabgidha' gu Dios na tu jam maak. 12 Nach gu' cham tu' dai pu kai'ñkam pɨx ja maak gu tuumiñ guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam ba' ba bia'ka' nam kɨ'n saba'da' gu tu', gu' ja'pji dhi' kɨ'n jup jum gu'nguxi'ñ am nam jam a'mkam taxchaabgi'ñ gu Dios. 13 Pu kai'ñkam jix bhai'm ɨlhdhai taxchaabgidha'm ɨp gu Dios, na pim mi' pui' jiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioʹkiʹñ guch Xoi'kam dhi' na pim pui' bhaan jup tu a'ga ɨp aapi'm, dhi' bhaan machia' am gu' na pim mui' ba ja joochxidha' gu tuumiñ. Sia dhi' bhaan taxchaabgidha'm ɨp gu Dios no' pimɨt mui' maap jumpadak mui' xi ja joochxi. 14 Gio gu' xi jam joi'mdat jam a'mkam tu daan am, nam gu'x bhai'm taat na pim jir jix bhabhai'kam, nam gu'x maat nat gu Dios pɨx dɨɨlh pui' ja'k jam jurtuda na pim jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu jai'. 15 Aach pui'x bhai'ch chaatɨt jup taxchaabgi'ñ gu Dios nat pu chu'm kɨ'n jich dharai nach tu' bhaan ba tu juan xib, cham bhaai' nach jax pɨk ja'k xi taxchaabgi'ñdha' gɨt.

10

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat cham tu' jumai tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñioʹkiʹñ guch Xoi'kam

1 Aañi' Paablo soi' jam tɨtdat tu jam a'gi'ñ, nañ gu' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam gui' nax chu joi'gɨ'n, sia ku pim gu' pui' kai'ch

nañ mɨk dɨr jix bhaamut tu jam a'gi'ñdha', no'ñ jam buip tu'ii' sap ba' xi jam ɨɨbhi'ñdha' iñ panaas. 2 Ba' aañ xib dɨr soi' jam tɨtda na pim cham tu'ñ chianda' nañ pai' dhuuk bhammɨ dɨr aaya', nañ ja ñiokdha' gui' nam saak bhai' dhɨr pui'ch a'ga nach aach pui' ja'k tu jim, nam jax ja'k tu jim gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ. Cham tu' ja ɨɨbhi'ñ iñ gu' no' ba xim aagim. 3 Jir ja'tkam ich dho pɨx ya' kam dhi oi'ñgaⁿ aach nach jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nach gu' cham tu' pui' ja'k tu kokda nam jax chu kokda gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ. 4 Gui' nam jax chu'm kɨ'n tu kokda gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ, aach cham tu' pu chu'm kɨ'n tu kokda, gu' ja'pji gui' kɨ'n nat Dios jich chajaañ, na cham maax, dhi' kɨ'n jix bhaai' nach cham pai' matgilhdha' gux buam jum duukam sia kur gɸ'p jum duukam panaas. Pu'ñich jup ja dooda' gui' nam pui' bhai' pai' oipot buam jich a'ga na jax cham jir pui', ii'mda' bhaan jach cham pai' ja matgilhdha'. 5 Sia jax ña pɨx chu'm gux buam jum duukam no' tu sosbhi'ñ nam cham machia' gu ja'tkam gu sɨlhkam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' kɨ'n jach cham pai' matgilhdha'. Na gu' dhi' pɨx nach a'm tajaañix na ba' pui' tu duiñchu' nam gu ja'tkam jix maatɨt kɸɸjidhat gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' jimiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. 6 Jix bhaai' ɨp ba' nach tul-hiiñchuda' gu jaroi' no' cham mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam no' gu' tii tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, aapi'm jam bui dhɨr jach bhai' ji kɨɨsa' no' pim cham mi' pui' jiim.

7 Aañ jix maat na pim aapi'm cham tu' tuukab xim ga'nga na jax ja'k jir tu'm kam ka' gui' na sɨlhkam mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Kani no' pim aapi'm tu' sɨlhkam buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jix mat ka' pim nach aach tu' sɨlhkam buiñor jup tui'dhi' ɨp. 8 Ba' sia kuñ jɨ'x am bhab-hai'bchu'n nañ jax ja'k tu jam a'gi'ñdha' pai'jɨ, aañ cham tu' dhi' bhaan jup bax xi'ɨr, nat gu' gu Dios pɨx jich chajaañ gui' nach kɨ'n jam sɨlhka'nda' no' pim cham mi' pui' ka jiim na jax jix aa', cham tu' nach kɨ'n cham pai' jam matgilhdha' ja'p nach jax dhooda' gux buam jum duukam. 9 Cham tu' pim jax jum aa'nda' nañ dhi' bhaan pɨx jam ɨ'nkiat mɨk dɨr mui' ji chu jam ua'ñdhat. 10 Jai' dhɨt saak jup kai'chdha' pim nañ mɨk dɨr jix bhaamut mu tu jam ua'ñi'ñdha', nañ jam buip tui'ka' sap ba' cham tu' bhaan jax jam tɨtdada' iñ, daman jañ sap cham pɨk bhai' maatɨt tu a'ga. 11 Ba' aañ xib dhi u'uan bhaan pu ja tɨtda gui' nam pui' kai'chdha' nach jix bhaamut tu ja a'gidha' nach pai' dhuuk bhammɨ dɨr aaya' jam bui no'm cham mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'xbui'x bhaakut jach jup tu ja a'gidha' nach jɨ'x jix bhaakut pui' mu tu jam ua'ñi'ñ.

12 Gui' nam nai' jiimɨt pui' kai'chidha' nam jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam, aach cham tu' pui' ja'k bhaan jup tu daa'ñchu', ni kuch jix aa' nam jich bɨpna'nda' pu chu'm gu ja'tkam. Ja'p ji buusanda' gu' nañ jir jix ñaanbigɨm no'ñ bɨɨx aixim bhaan gɸ'kam jiñ chaat. 13 Aañ daipu' dhi' bhaan gɸ'kam jiñ chaatɨt jix bhai'ñ chaat nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, gio daipu'ñ dhi' bhaan gɸ'kam jup jiñ chaat na ñich jɨ'k kap ba tu jua, ja'p na jax na chich bhai' ɸɸk jam bui tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, tɨ jɨɨ'ñ japimɨt ɨp cham jax ji chɨ'ɨɨk. 14 Aach bɨɨpɨ' bhammɨ dɨr ɸɸk tu jam a'gi gu' Koriinto gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' bhaan jañ ba' pui' kai'ch nach sia aapi'm jam buix bhai'ch chaatɨt gɸ'gɸrkam jich chaat. 15 Cham tu'ch bhaan gɸ'gɸrkam jich chaat ja bui gu jai' na chich cham aach tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai aapi'm jam bui pɨx. Jix io'm jach jam bui tu juana' no' pim aapi'm xim gɨ'lhdhim na pim buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. 16 Gio gu' ka tu ja a'gidha' ich jai' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gammɨjɨ ja'k iam na pim pai' oi'dha' aapi'm, nach ba' dai dhi' ja buix bhai'ch chaatɨt gɸ'gɸrkam jich chaat ka', cham tu' ja bui gui' na mɨt jai' ba tu ja a'gi.

17 Gu jaroi' ba' no' gɸ'kam xim ɨlhdham, dhi' bhaan gɸ'kam jum taat ka' no' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. 18 Na gu' gu jaroi' nam tu' ka'm ɨlhii'ñdha' gu ja'tkam, no' pui' kai'ch gu Dios nam ba' tu' ka'm ɨlhii'ñdha'. No' gu' cham pui' kai'ch gu Dios, dho cham tu' ka'm ɨlhii'ñdha'm ɨp gu ja'tkam, pur ja'ppɨx maa'nkam ka' sia ku jax kai'ch mi ja'p oirɨt.

11

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam ja'p ji buan na jax maa'n gu tɨyaa

1 Ea na pim ka xiñ kɸɸñ jaaduñ nañ jai' pup ka xi chu jam a'gidha' dhi u'uan bhaan, sia ku pim gu'x ñaanbim pɨx jiñ kɸɸ. 2 Aañ jix buam jiñ aagɨt jam tɨ'ñchoka' gammɨjɨ, jix maat iñ na gu Dios pɨx jup tu duiñchu' nañ ba' pui'ñ aa', ja'p ji buan japim gu' bɨɨx na jax maa'n gu tɨyaa no' buiñor ba xim tɨɨmom maa'n gu biapma'. Ba' gu biapma'r di' guch Xoi'kam na ñich aañ jam iimchuda na pim buiñor jum tɨɨmo'. Jix aa' iñ na pim tu' sɨlhkam jir tɨtɨɨya ka' jano' na pim pai' dhuuk bɨɨma'n jum tɨɨmo'. 3 Pui' kuñ ba'x buam jiñ aa'nda', nañ gu' cham maat no' pim moo gammɨjɨm nuukdat oipoda', ka' ba' gu' pui' ma tu jam dooda' nat jax chu dooda bɨjɨk gu Eeba nat bɨɨx aixim iatgidhak ma'ɨich gu ko'. Na pim gu' cham tu' kar pu chu'm ka' na jax chu'm jix aa' guch Xoi'kam na pim buiñor jum tɨɨmo' no't pui' tu jam

dooda. 4 Ja'pniñ kai'ñkam pui' jam titda na pim ja'p xi bubuakia' no' jaroi' maakam tu jam a'gidhim na jax cham pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam, no' cham tu'r pu chu'm na chich jax chu'm tu jam a'gi aach. Aapi'm gu' sap kɸɸkɸ' jaroi' na jimda' sia ku cham mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam. Cham tu' dhi' pix bhaan jup tui'ñgida' gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jax chu'm jich a'm jup tui'dhi' aach, jumai pix jam a'm jam tajaañdha' na jax chu'm cham kii'. 5 Gio gu' aañ cham tu'ñ dho'ñcho' nam tu' pix jiñ ilhdha' gui' na mit gatuuk bha ja'p ai nam saak pui' kai'chim nam jix io'm jir jix kikii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax aañ. 6 Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' sia kuñ cham pui'x bhai' xi bua nañ tu a'ga na jax gui' am, na gu' nañ ji'k tu'x chu maat aañ, cham tu' ja'xbui' pui' tu maat am gui'. Jix maat japim dho aapi'm jano' nach bhammi dir oipimik nach biix aixim tu buada' nam tu' cham pu bua gui' xib.

7 Gio gu' cham tu' kiˈn jiñ uaˈtulh jañich jam bui. Pui' pix jañich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam, cham pai' jam taa ñich tu' tuumiñ. Gampai' ñich jiñ dhuuk tu jam a'gi na pim ba' aapi'm tɸ'kob iam ji bi'ya'. ¿Kaˈñ chi gu' dhi' kiˈn aa mañ uaˈtulh jam buiñ jaaduñ? 8 Jai' kap dir jiñ palhbui mit gu' guch Xoi'kam jiigi'ñdham tuumiñ kiˈn na ñich ba' kiˈn bhai' dhir ja'p ɸɸk jam bui ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam. 9 Cham tu' tu' jam taa ñich na pim kiˈn jiñ palhbuidha' na ñich jiˈk tanoolh bhai' juruuñ jam bui, na mit guˈñ palhbui guch Xoi'kam jiigi'ñdham Masedoonia kam na mit bha ɸɸk na ñich ba' kiˈn bhai' buusai'. Jix maat iñ gu' nax xijai jam bui no' ñich biix aixim bhai'p ba ji chu jam taa, sia xib jañ cham tu' tu' jam taan. 10 Jix bhai' tu tatda' gu' aañ jiñ bui nañ cham tu' tu' jam taan, sia ku jaroi' pui' kai'ch na cham jir am bha ja'p ji oirit na jiˈx jir Akaaya. Ja'xbui'ñ jiñ jur kiˈn jix maat nar am nañ jiˈx ti jiigi'ñ nar silhkam na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam. 11 Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' jam titda nañ cham ka jam joi'giˈn, xi jam joi'giˈn iñ ji matgim, jix maat do gu Dios.

12 Aañ gammiji mi' pui' pu jimda' nañ jax ba jim nam ba' cham tu' bhaan jiñ mai'chia' gu jai' nam tii dhi' bhaan gɸ'gɸrkam xim ilhdhak nat jax chu'm kiˈn jich dharai aach gu Dios. 13 Cham tu' silhkam jir noonbi'ñ am gu' guch Xoi'kam sia kum pui' kai'ch, pui' pix ja'k jam tii xi chu jim nam jax dhui bhaan ja iatgi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham. 14 Gio gu'x maat ich gu ja'ook na bixchu'x aichu'n na jax ja'k bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam, sia pui' xim dui na panaas jir nobii'ñ ka' gu Dios. 15 Mi' pui'p tu daaˈñchu' am ba' gui' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook ya' dhi oiˈñgaˈn, pui'm ja'k xi chu jimda' nam panaas jir jix kikii' ja'tkam, gu' ji na gu' na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiiña', mu ja'k pu bhiiya' am, na gu' pu'ñi pix ja'k jir ja mai'chik kaˈ.

Na ba ja aagiˈñdhaˈ gu Paablo nat gɸˈ bam tulhii na bhaankam tu juan guch Xoiˈkam

16 Jix gii'm jañ ya' tu jam a'giˈñ jiñ jaaduñ, sia ku pim gu' aapi'm pui' pix ja'k jiñ kɸɸ na jax gux ñaanbigim nañ jax ba jam titda, piam ku pim gu' pui'm aa' nañ silhkam jix ñaanbi'. Sia pim ka xiñ kɸɸ nañ jam aagiˈñdha' nañ jax jir tu'm kam aañ diilh, sia ku gu' dhi' bhaan jix maatiˈ nañ am gɸ'kam jiñ chaat. 17 Cham tu' pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios nañ gɸ'kam jiñ chaatit am ja aagiˈñdha' gu jai' nañ aañ jix io'm jir jix kii' maa'nkam, jix ñaanbigim pix jiñ ilhii'ñdha' gu' no'ñ pui' kai'ch. 18 Gu' ji na gu' kapbhai' nam mui'x jai'ch gui' nam gɸ'gɸrkam jum taatit pui' kai'ch nam jix bhai' tu jim, aañ jai' pui'p xi chi'ya' gɸ'kam jiñ chaatit sia gu palhiip nañ jax ja'k jix bhai'p tu jim. 19 Jix bhai' jam jur bia' pim dho tii aapi'm jiñ jaaduñ, gu' pix ji na pim gu' joidham ja kɸɸ gui' nam puˈñix ñanaanbim kai'chdhaˈ. 20 Cham jax ilhii'ñ japim panaas sia chi jaroi' tu jam juantu'n, piam sia kum jam bui dhir jum tutumñigamtaim biix aixim xi jam iatgidhat, gam chi siam gampai' xi jam ilhdhat, jiˈx jam xi jam kakpiasat na jax aa'. 21 Aach gu' gampai' tui'ñgit bhammi dir jam bui ai jano', jix xiˈiraam tu tatda' xib nañ mui' xiñ gaˈnga.

Ba' kapbhai' nam jai' gɸ'gɸrkam jim ilhdhat pui' kai'ch nam jax jir tu'm kam, aañ dho pui'p xi chi'ya' xib, sia ku gu' buiñor gu Dios ja'p ji buusan nañ jix ñaanbi'. 22 Ja'pniñ kai'ch nañ aañ ja'xbui'p jir pu chu'm nam jax chu'm gui', ebreo ñi'ook kiˈn jañ tu a'ga ja'p nam jax chu'm kiˈn tu a'ga gui', gior Israel kam maaˈnkam iñ ip ja'p na jax gui' nam jir Israel kam, jir jiñ boxii ip gu Abraam ja'p na jax gui' na pui'p jir ja boxii. 23 Gior tujuandam tugi'ñ iñ guch Xoi'kam ja'p na jax gui' nam sap pik ba' jai'p jir tujuandam tugi'ñ. Jix io'm jir jix kii' tujuandam tugi'ñ iñ aañ guch Xoi'kam, pui' xi chii ñich sia kuñ buiñor gu Dios jix ñaanbim kai'ch. Gɸ' ba tu jua ñich gu' bhaankam guch Xoi'kam, gui' cham pai' pui' tu juan am. Gio mui'kim jamit ba jiñ gii' jo' kiˈn, gui' cham pai' ja gib am, pai'ji tiip jiñ mumua'da' am. 24 Jix chamaamim jamit jix io'm ba jiñ gii' jo' kiˈn gu Israel kam ja'tkam, aichdha' am maa'n oo'm daman mambhiix damdir jix jum maakob nam miñ chitkidha' gu jo' gu maa'nnim nam jiñ gii'bia'. 25 Baikim jamit jup ba jiñ gii' uux jix kabaak kiˈn, gio maa'nnim joodai kiˈn jamit jup jiñ ma'yasa.

Gio baik suudai' chir jup ba baap gu kaknub gui' nañ bhaan ka jimda'. Maa'nnim jañ suudai' dhaam pu sɸ' ji bhabhai'mukdat, irban gu gɸ' suudai' nañ pu sɸ' maa'n tukaa' gio maa'n tanoolh. 26 Gio nai' ja'p nañ jax jimda', tiip jiñ bhibhi'ntikidha' gu suudai' na gɸ' jimda' nai' a'kki'n. Pai'ji gux i'xkum jam tiip jiñ mumua'da' nam mia'n mañ bhiiya'. Gam diilh gu Israel kam ja'tkam nam xiñ mu'aak ka' sia kuñ tiip jir pu chu'm, gam jai' kap dir nam cham jir Israel kam ja'tkam. Pai' nañ ja'k jimda'ñ muuki' chir jup tui'ñgida', sia kuñ gɸ' kiicham oiri, piam mu ja'p gampix, piam kuñ suudai' dhaam ka jim kanuub ta'm, gam sia ja bui gui' nam sap pik ba' tii ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 27 Gio nañ jix io'm tu juanda', bhaan pix jiñ chulhiiñdha' iñ, pai'jiñ cham koksoda' gu', gam pai'ji nañ uamaidha', pui'x bhiogit juruuxi'ñdha' iñ. Gam nañ tonmoidha' pai'ji, gam nañ gibkaidha' nañ cham kikii' tu jajannulh.

28 Biix aixim jañ bhaan nai'ñ chulhiiñaidha', gam nañ jix ja joi'mdat ja ti'ñchoka' nabap tanoolh biix guch Xoi'kam jiigi'ñdham nam ji'k nai' maap jum jumpadat tu daan. 29 No'ñ ja bui kap tu'ii' mu pai' no't jano' pik tu' bhaan ma tu ai maadit, aañ ja'xbui'x ko'kkam jup xiñ dhuñia' na ba' bhaan jix maati' ka' nañ jix joi'mdat nii'ñ. Piam no' mit jaroi' tu' bhaan gai bua nam ua'tulhdha', jix buam jiñ ilhdhaiñ gampai' pup tui'ka'. 30 Aañ dhi' pix bhaan gɸ'kam jiñ chaat nañ gampai' pix jiñ ilhii'ñ, cham tu' jumai tu' bhaan pup gɸ'kam jiñ chaat iñ. 31 Jix maat do gu Gi'korga'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam nañ silhkam jup kai'ch, dhi' na gammijim aa' nach gɸ'kamtu'nda' sia nar pai' dhuuk ka' git. 32 Jano' nañ Damaasko xip tu't, gux kai' gui' nat jix io'm gɸ'kam Areetas mi dai, tu chia nam mi gɸ' ki'ñgob gu'kuya' gu sandaarui'x nam tu nuukda' nañ pai' dhuuk mu buusnia' nam ba'ñ dhaagiiñ kuupa'. 33 Gu' ji na mit gu' jai' dhit jix bhai' duu nam jix chu joi'gi'n, maa'n kap dir jamit jiñ buusai' na pai' dhir mu ja'p tum joojoi'ñ na ilhi'ch ti di', ampix jiñ aixim. Baalh cha'm jamit xiñ dhaasak xi gia'rgidhak tirbiñ ki'n muñ tibaañ mijimmi diirap. Pu'ñi tu't jañich ba' ja nakoo gui' nam ka xiñ kuupak kat.

12

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax chi tii ii'mda' bhaan

1 Ba' pui' nañ jax ba jam titda, pur cham tu' sia kuñ tii gɸ'kam jiñ chaatit biix aixim tu a'ga, gu' ji na gu' dhi' nañ tu' bhaan tu jam a'gidha' xib, jum aa' nañ jam aagi'ñdha' sia kuñ panaas dhi' bhaan pix gɸ'kam jiñ chaat. Jam aagi'ñdha' iñ nat jax tiñ chii'ñchuda gu Dios maa'nnim jiñ ii'mda' bhaan. 2-3 Aañ maa'n jix maat gu jaduuñ na pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' tii ñich ii'mda' bhaan na mit baidhak bhijimmi baik jix dhaam bhaan. Mambhiix daman maakob oidha' bap duu jano' na mit baidhak, dai nañ cham maatit niil'ñ no' biix tukga'n binkam jim, ka' ba' dai ii'mdaga'n pix, gu Dios diilh jix maat. 4 Maa'n kap aich jamit na pai' joidham tu tu'ii', bhai' ba' ti kai na tum a'ga ki'n gu ñi'ook nax xi dhuu ya' dhi oi'ñga'n na jaroi' ki'n tu a'ga'. 5 Ba' aañ pu jam titda na dai dhi' dhi jaduuñ jir am na gɸ'kam jum taatit pix am tuch a'gi'ñdha' gui' na tu'r jumai oi'ñga'n kam na cham tu ju'ngi. Aañ gu' no' ñich tii bhai'p ji chu a'ga gu tu' nañ jix maat ya' dhi oi'ñga'n, dhi' pix bhaan tu a'gada' iñ nañ tu' bhaan jiñ chulhiiñ. 6 Gio gu' aañ jiñ bui tii cham tu' nañ gɸ'kam jiñ chaat ka' no'ñ tu a'ga nañ tu'x maat, nañ gu' silhkam maaxik jix maatit jup kai'chdha'. Gu' ji nañ gu' aañ ja'xchudhix kam pix tu a'gada' nam ba' cham jax jum aa'nda' gu ja'tkam nañ ja'p pix gɸ'kam jiñ chaat.

7 Pui' na jax nat tiñ chii'ñchuda ii'mda' bhaan gu Dios, nañ gu' cham tu' biix tu aa' na ñich jax ti tii, diilh pix jañ pui'x chu maat. Tu nakoo' iñ sia kuñ jax tii bhaan gɸ'kam xiñ ilhdham gui' nañ tu'x maat, bhai' pix ji chuñ ai ba'ñ chuuku' bhaan, ja'p tu tatda' na panaas joi' ki'n jiñ xissi gu ja'ook biix kap na ji'x jir jiñ chuuku'. 8 Aañ ba' tii baikim pui' ba tii'n gu Dios nañ cham ka aa' nañ dhi' ki'n jiñ chulhiiñdha'. 9 Gu' ji na gu' gu Dios jup jiñ chitda na dhi' bhaan xiñ joi'mdat jiñ a'm ti niidhim, gio sap dhi' bhaan mamti am gu ja'tkam na biix aixim jix bhaai' na pu tu duñia' sia ku cham jax jix bhaai' panaas gu tu'. Pui' kuñ ba' aañ jix aa' na cham bhai' tuñ jimda' na ba' dhi' bhaan matgilhdha' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' guch Xoi'kam sia ku jax jix chu xijai panaas. 10 Gam ba' nañ gammiji pux bhai'ñ chaat ka' sia ku cham bhai' tuñ jim, siam chi giilhim jiñ chitda gu ja'tkam, gam sia kuñ cham tu' bia', gam sia kum jai' xiñ bhaamkidhat xiñ mu'aak, gam sia ku jax jix xijai nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gio gu' aañ jiñ bui no' tu' bhaan jix buam tu tatda', dhi' ki'n jañ jix io'm bhaan xiñ gu'nguxdhai mi' pui' ba xi jimda'.

11 Ja'p pix kai'ch iñ dho gu' na tu'x ñaanbigim nañ jax chu jam a'gi'ñ, nañ gu' panaas dhi' pix bhaan gɸ'kam jiñ chaat, gu' ji na gu'm aa' nañ dhi' bhaan tu jam a'gidha' na pim ba' aapi'm tu' ka'm jiñ ilhdha', cham tu' nañ aañ diilh gɸ'kam jiñ chaatit jam aagi'ñ nañ jax ja'k tu jim. Ja'p ji buus ba' na pimit jiñ chia nañ pu chu'm tu jam a'gidha' na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada'. Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' gui' nam bhai' pai' oipot pui' kai'ch nam jix io'm jir jix kikii'

tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, aañ ba' gampai' pix bañ ilhii'ñ am. 12 Dhi' bhaan jix maati' nañ aañ jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam nañ xi ñakoo'ntugit mi' pui' xi jim na jax jix aa' sia pui' jiñ chulhiiñat. Sia dhi' bhaan jix maati' na ñich biix aixim jix bhai'm duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm niidhat. 13 Gio gu' aapi'm cham tu' bitaa'n bipio' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham nam nai' maap jum jumpadat jup tu daan, cham tu' pim dhi' ki'n bitaa'n bipio' na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa' jano' nañ bhai'p tu't jam bui. Xi chuñ uañdha' pim no' pimit pui' ja'k ilh, cha'pim dhi' ki'n jix buam jup bam aa'nda'.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo na gio mui'p ja tii'mira'

14 Ba' aañ gio pix am jix bhai'p bañ bua nañ gio mui'p ba xi jam tii'miram, bar baikim ka' ba' dhi' nañ gio bhammi dir jup ba aaya' jam bui. Ba' maa'n nañ jax pix cham tu' jam tañiidha' na pim tu' ki'n jiñ xiispa', nañ gu' aañ cham tu' mu gaagidha' gu tu' na pim bia', gu' ja'pji aapi'm nañ mu jam gaagidha'. Na gu' na pim jax bax maat ya' dhi oi'ñga'n no' jaroi' tu maamar, jum aa' na gu ja taat gaagidha' gu tuumiñ na ki'n tu ja taañxi'ñdha' gu maamra'n, cham tu' nam ja'kbui' kat tu taañxi'ñdha' gu ja taat. Aañ ba' pu'ñi ip, aapi'm ja'p ji buan gu' na pim jir jiñ maamar. 15 Ba' aañ dhi' ki'n jix bhai' jam duñia' nañ ji'k ki'n pui' pup jiñ dhuuk diilh, sia ñich chi pui' ji bii. Sia aañ diilh jañ jam a'mkam xiñ chulhiiña' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Jix io'm xi jam joi'gi'n iñ gu', cham maat iñ na jax ku pim ba' aapi'm cham ja'xbui' pui'p jiñ joi'gi'n mu dir bha ja'k.

16 Jix maat japim ip jiñ jaaduñ na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa', gu' ji nam gu' jai' sap pui' kai'ch na ñich ixchuixim gɇ'p jum duukam ma tu ma'iich jano' nañ bhai' dhir oilhimik jam bui, dai ji sap na pim gu' aapi'm pu cham maat na ñich jax duu. 17 ¿Ka' pim ji gu' aapi'm ja'p jum aa' aa na mit gui' pui' jam dooda na ñich miji ja joot nam mu jam tii'mpo'? 18 Jax dhui na gu'r jix bhai'kam gu Tiito nat mu jimiik jam bui jumai biima'n ip na pui'p jir jix bhai'kam, nam gu' ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mi' pix pui'p tu daa'ñchu' gu' gu Tiito na jax aañ, maa'n ii'mda' pix jup duuk ich, cham ilhii'ñ iñ ba' nat jix ixchuixim jup ma'iich gu tu' bhammi dir jam bui.

19 Gio gu' chi aapi'm ja'p jum aa'ñ jaaduñ nach pu kai'ñkam pix biix aixim soi' jam titdat mai'chim gu tu' na ba' ki'n jix bhai' tuch jimda' aach. Chaam tu' ji matgim, jax dhui na gu' gu Dios jix maat nach jax kai'ñkam pui' ja'k tu jam a'gi'ñ. Biix dhi' nach ji'k jax jam titda, dhi' na pim ki'n jum gu'nguxdha' na pim mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. 20 Nañ gu'x aa' na pim mi' pui' jiimda' nañ pai' dhuuk gio mui'p jam tii'mira'. Jix buam tu tatdachia' gu' no' ñich ba jam tii na pim cham mi' pui' jiim, cham tu'ñ ba' ka tu jam a'gidha' na pim jax ja'k bhaan jix bhai'm taat ka'. Jix buam gu' no' pim daim kokda, piam ku pim xim jijiigak bixchu' pix bhaan, piam ku pim gu' biix aixim bhaan gɇ'gɇrkam jum taat, piam ku pim gu' diilh pix xim jajoi'gi'n, no' pim gu' pu cham jajoi'gi'n gu jai'. Piam ku pim jum i'iattulhi'ñ, piam ku pim jum a'a'ga, gammiji biix aixim ku pim pui'm bua na jax cham kii' ka'm niii'ñ gu Dios. 21 Siañ dhi' bhaan jix buam jiñ aa' nañ pai' dhuuk bhammi dir ba ji buusnia' no' ñich ja tii na maa'n nam jax kiisaim nam jum ua'tulhi'ñ gui' nam pum ua'tulhi'ñ jano' na ñich bhammi dir xi ɇɇk. Jiñ xusuakchuda' dho gu' gu Dios nañ jix xi'irai ja a'mkam dhi' dhi ja'tkam nam tii ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mui' ja biim boppo am gu' gu u'uub gam biix aixim gu tu' nam diilh joidham ilhii'ñ nam pu tu buim nam jax tu jimdat nam chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, ni ji'x ba' kum cham soi'm ilhdhat ja'k sulhii' ip gio.

13

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu duiñchu'nda' gio na ja tabuimgidha'

1 Ba' nañ jax ba kai'ch, dhi' bar baikim ka' nañ gio bhammi dir jup ba jam tigia'. Jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nach sap cham tu' ja'p pix bha kusbi'ñdha' gu jaroi' no'ch cham bhai' maat no't silhkam cham am bua gu tu', jii' ji no'm gook jix jai'ch piam ji'k baik gui' nam jix bhai'x maat ka' nat maaxik cham am bua, piam no' mit tii ja bu-upui ki'n nat tu' bhaan cham am bua nach ba' bhai' ba kusbidha'. 2 Ba' aañ ya' dir gio pui'p ja titda gui' nam pum ua'tulhi'ñ jano' na ñich gatuuk gio bhammi dir jup xi ɇɇk, nañ cham tu' ka ja joi'mda' no' maa'n nam jax jum ua'tulhi'ñ nañ gio mui'p jimda', pui' ñich pu xi ja tiidak diilh jano', 3 nam gu' chix maachik kat pui'm bua nañ jax ja'k bhaankam guch Xoi'kam ja silhkada'. Na gu' guch Xoi'kam na pai' dhuuk jam silhka'nda', cham tu' na soi' jam titdada' na pim mi' pui' jimia', gu' ja'pjix oo' ñi'ook ki'n na tu jam a'gi'ñdha' na pim ba' bhaan xim ga'ngada', 4 sia kut gu' gampai'm duu jano' na mit pai' dhuuk sissapak mua bhaan gu u'uux na gai biit. Na gu' mi' dhir nat pai' dhuuk gio duadik jup bam, tajaañ gu Dios gui' na ki'n biix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duñia'. Aach ba' pu'ñi gampai'p tu'ii' xib, nach gu' buiñor ti jiigi'ñ guch Xoi'kam, gu' ji na gu' pui'ch a'm jup tajaañix gui'

na kɨ'n bɨxchu'x bhaai' nach pu tu duñɨa'. Mi' pim dho ba'ch machia' no' pim cham mi' pui' jiim nach pai' dhuuk bhammɨ dɨr ji bubuakia'.

5 Xim ga'ngada' pim dɨɨlh no' pim sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, tu' pim jax xi dhuñɨa' na pim bhaan machia'. Jix bhai' pim xim ga'ngada' no' jam a'm tɨ nɨidhim guch Xoi'kam pui' na pim jax ja'k tu jim piam ku gu' cham. 6 Bɨɨx japim xim ga'ngada' no'r am piam ku gu' cham pui' nach jax ja'k jup tu jim aach. Aach dɨɨlh jix maat gu' na chich chakui tu' bhaan gai suulh, mi' pui' pu jiim ich na jax jix aa' guch Xoi'kam. 7 Gu' ba' no' pim gu' aapi'm tu'ch ñɨɨ'ñxɨ'ñ nach bhaan gai suulhgichu', aach jam a'mkam tu daan na pim aapi'm cham tu' bhaan gai suulhgia'. Cham tu'ch jam a'mkam tu daanda' nach aach xi'r jix kɨkɨɨ' ja'tkam, gu' ja'pji ja'p pɨx nach jam a'mkam tu daanda' na pim ba'x bhai' mi' pui' jiimda'. 8 Aach dai pui' pɨx tu duiñchu' gu' na jax pɨx jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, cham tu' nach maakam tu duiñchu' na jax cham jir mi' pui'. 9 Pui' kuch ba'x bhai' pɨx jich chaat ka' sia ku cham bhai' tuch jim, nach gu'x maat na pim dhi' kɨ'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jiimda' aapi'm. Gammɨjɨch pu jam a'mkam tu daanda' na ba' gu Dios jam palhbuidha' na pim jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam ka', na pim cham tu' u'ua'tulhdhix ka'. 10 Bɨɨpɨ' dɨr jañ mui' pu ba tu jam ua'ñɨ'ñ bhaan dhɨ'ñɨ u'uan na pim jax ja'k tui'ñgɨda' nañ ba' cham xi'x oo' kɨ'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk bhammɨ dɨr aaya'. Jiñ chajaañ gu' gu Dios gui' nañ kɨ'n bɨɨx aixim pu tu duñɨa' nañ jax ɨlhii'ñdha', dai nat cham tu' pu kai'ñkam jiñ chajaañ nañ cham pai' jam matgilhdha' ya' dɨr dhi oi'ñga'n, gu' ja'pji nañ ba' dhɨ' kɨ'n jix io'm ja kabkadidha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham.

11 Ja'p jañ ba'p xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ ba' moo ja'xbui' pɨx tu jam ua'ñdha': Aañ jix aa' na pim gammɨjɨx bhai'm taatɨt tu oi'ñka'. Xi gaagidhat japim na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda' na pim ya' kap tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan. Xim gu'nguxdhat japim ɨp bɨɨx jɨ'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. Gio na pim jix bhai' kai'chɨt, cha'pim daim kokdada' na ba' gu Dios xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨi'ñdha', na gu' gu Dios cham tu' pui' bhanaa'. 12 Xim ñiñio'kdhat japim ɨp na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim xim ja joi'gɨ'n. 13 Ya' dɨr mu jam ñio'ki'ñ am bɨɨx guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham.

14 Ba' gu Dios gui' nax chu joi'gɨ'n bɨɨma'n gu G¢'kam jich Xoi'kam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pɨx jam a'm jup tui'ñgɨda' am gammɨjɨ. Ja'pni daipu'.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM GALAASIA OI'DHA'

Na ba ja ñioˈkdhaˈ gu Paablo

1 Aañ jir Paablo, jir nobiiˈñ iñ guch Xoiˈkam. Diilh guch Xoiˈkam biima'n gu Gi'korga'n Dios pu chu'm ki'n jiñ dhai mit, cham tu' na mit gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n pu chu'm ki'n jiñ dhai. Gu Gi'korga'n guch Xoi'kam, dhi' pix jañ aagit jup kai'ch gui' nat jano' mi' dhir dua'ñdhak bamii' koi'ñga'n tir. 2 Ba' aañi' gio ja biim bix guch Xoi'kam jigi'ñdham nam ji'k jiñ biim jup tu'ii', mu tu jam ua'ñi'ñ ich bix aapi'm na pim ji'k kap maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam na ji'x Galaasia bhaan bipio' gu dibiir. 3 Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gɸ'kam jich Xoi'kam pix git xi jam joi'mdat gammiji jam tajaañdhidha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'. 4 Guch Xoi'kam diilh jum do'ñcho na mit mua na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara', gam na ba' cham tu'ch dhaam kap tui'ka' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n jix jai'ch, nat gu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' tu duñia' na jax jix aa' gu Dios. 5 Ba' dai gui'ch pix gɸ'kamtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git. ¡Iam git jach moo biix pui' duiñchu'nda'!

Na puiˈ ba tiˈyaˈ gu Paablo na maaˈn pix jix jaiˈch guiˈ na silhkam bhaan tum aˈga gu ñioˈkiˈñ guch Xoiˈkam

6 Gu Dios jam a'm ti tii aapi'm na pim ba'r ja'tkam tugi'ñ ka', bhaan guch Xoi'kam matgir nat tu' silhkam xi jam joi'mdak jam a'm ti tii. Gu' pix ji nañ gu' cham maat na pim jax kai'ñkam jotmoda' maakam jup ba tu jim na jax ja'k cham aa' gu Dios. Cham japim mi' pui' ka jiim, jumai bhaan gu ñi'ook japim pix bhaan ba tu daa'ñchu', cham tu' kia' gui' na jax chu'm pik jir silhkam. 7 Gu' ji na gu' maa'n pix jix jai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, cham tu' gook, gu' pix ji nam gu' mi' dhir jai' maakam duñiim na jax ja'k cham jir silhkam. Mi' ba' maakam ja'k jup ba jam bhiichdhatu' am aapi'm, na pim gu' mi' cham ka maat na jax pik tu'm jir silhkam. 8 Ku gu' no' jaroi' maakam jam aagi'ñ gu ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam, no' cham tu' pui' ja'k na chich aach jax ja'k tu jam a'gi, aañ pu kai'ch na git iam tulhiiñchuda' dhi' gu Dios. Cham jax bua sia chi moo maadit gui' nach maap tu a'ga no'm maakam jam aagi'ñ na jax cham jir silhkam, piam sia kut maadit gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir ya' ji ɸɸk. 9 Gioñ moo pui'p xi chi'ya': No' jaroi' maadit maakam jam aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' ja'k na chich jax ja'k tu jam a'gi, pu kai'ch iñ na git iam tulhiiñchuda' gu Dios sia pik nar jax ka' git.

10 Aañ cham tu' ja niira gu' gu ja'tkam nam pu ti'ya' nañ jir jix kii' maa'nkam, piam no'ñ mi' pui' tu a'ga, gu' ja'pji gu Dios nañ aañ niira na pu ti'ya'. Na gu' no'ñ aañ jix aa'nda' git nañ jix bhai' bi'ya' ja bui gu ja'tkam, cham tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka'ñ git guch Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax dhuuk miˈ ji buus nar nobiiˈñ kaˈ guch Xoiˈkam

11 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix bhai'x mat ka' nat cham tu' jaroi' ja'p pix pui' ja'k jim aagak gu jax chu'm maa'nkam ya' kam dhi oi'ñga'n pu chu'm nai' ji chu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ guch Xoi'kam, dhi' nañ aañ jax chu'm bhaan tu a'ga. 12 Cha'pim jax jum aa'nda' nat jaroi' jax chu'm maa'nkam pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nañ nai' pu chu'm tu a'ga', gu' ja'pji diilh guch Xoi'kam nat pui' ja'k jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot.

13 Jix maat japim dho nañ aañ jax jir tu'm kat nañ chakui buiñor ti jii'ñdhat guch Xoi'kam, nañ mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix bhaamut jañ ja gaagidha' gui' nam ti jiigi'ñ, jix ja koodaktu'nda' iñ. 14 Aañ pik jix io'm biipi' pup xiñ chaattu'nda' nañ mi' pui' xi chu duñiidha' nach ji'k jax tu jimda' biix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam jano' nañ cham ti jiigi'ñdha'. Cham jaroi' gui' nach ji'k maa'n nach jax jich chaat ka' kum iam jiñ jupaab jimmida' nam sap pik ba' tii mi' pui'p xi chu duiñchu'nda'. Aañ jix io'm jix iibhi'ñdha' gu' na jax tu aagix ka', pui' kuñ ba' mi' pui' xi chu duñiidha' nam jax tu jimdat guch bopxi kat. 15 Gu' ji nat gu' gu Dios pu biijik dir xiñ joi'mdak jiñ a'm pu ti tii nañ pu'ñir tujuandam tugi'ñ ka', pu biipi' dir jiñ a'm ba ti tii na ñich chakui maaxir. Ba' yammi nat pai' dhuuk jup ilh diilh gu Dios, 16 bañ mattuda gu Maraa'n nañ ba' bhaankam nai' ji chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ tu ja a'gidha'. Gu' ba' aañ jano' cham pai' mu pai' gaagam gu jaroi' nañ tikka' nañ jax ja'k ba ji chu duñia' ja bui gu ja'tkam, piam nañ jax ja'k ba ji chu ja a'gidha'. 17 Ni ku ñich cham ja tiigim ip gui' nam pu biipi' dir bar noonbi'ñ guch Xoi'kam

nam Jerusaleen jup tui'ka' nañ xi ja tikkada' gɨt. Jax dhui na ñich gu' moo jano' mu ja'k pu bhɨi maa'n kap na pai' Araabia bhaan bipio' gu dibɨir, gio mi' dhɨr Damaasko ja'k jañich pu bhɨi ɨp.

18 Baik oidha' kɨ'n jañich ba' mui' ka jii Jerusaleen, jano' ñich kia'pɨx ba maat gu Peegro. Dhi' buiñor juruuñ jañich mambhɨix daman jix chamaam tanoolh. 19 Ba' mi' dhɨr daipu' gu Santiago ñich pɨx ba tɨi, gui' nar ja'nni'ñ gu G¢'kam jich Xoi'kam. Pu daipu' dhi' pɨx ba', cham jañich jumai pup ka tɨi gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam. 20 Jir sɨlhkam dhi' pui' nañ jɨ'k jax jam tɨtda, cham tu' nañ pui' pɨx kai'ch. Jix maat sia gu Dios nañ sɨlhkam jup kai'ch.

21 Ba' gatuuk jañich mu ja'k pu bhɨi ɨp na pai' Siiria gio Siliisia bhaan bipio' gu dɨppir, jɨ'kchi kap jañich ai mi ja'p. 22 Ba' jano' pu cham jiñ mat ka' am guch Xoi'kam jɨigi'ñdham bɨix kap nam jɨ'k kap maap jum jumpadat tu daanda' na jɨ'x jir Judea, pu cham jiñ ñɨi'ñdha' am maaxik. 23 Dai sap ja'pni pɨx ja k¢¢k¢' am jai' nam kai'chdha': "Xib sap mu pai' oirɨt ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' na ka xich bhaamkidhat ka xich koodak ka'. Pu chu'm sap jup ba tu a'ga na jax chu'm cham aa'nda' na gɨt cham pai' pu chu'm ka tum a'gada'." 24 Jix bhai'm taat am sap ba' buiñor gu Dios nañ jax ja'k bar tu'm xib.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na mɨt joidham jix kɨigalh gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam

1 Ba' mambhɨix daman maakob oidha' xip duu na ñich gio mui'p jii Jerusaleen bɨima'n gu Bernabee, bɨix gu Tiito ñich xi baidhak. 2 Gu Dios pɨx pui' ja'k jiñ jurtuda gu' nañ mu jimia' na ñich ba' aañ mui'p jii. Ba' bhammɨ nach bap tu'ii' Jerusaleen, maa'n kap jachich bach jumaap dɨlhkob ja bɨim gui' nam jɨ'k jix io'm jir jix chu mamatda' ja bui bɨix guch Xoi'kam jɨigi'ñdham. Ba' aañ xi ja aagi'ñ nañ jax ja'k tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhɨiya' gu ja'tkam nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', xi ja aagi'ñ iñ nañ pu'ñi chu'm ja bui tu a'ga gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na ñich ja aa'ñ, ja'p kai'ñkam ja aa'ñ jañich nam gui' mu dɨr bha ja'k jiñ aagi'ñdha' no'r am pui' nañ jax ja'k tu a'ga piam ku gu' cham, nañ gu'x maachim no' cham jir tu' kub nañ jax ja'k tu ja a'gi'ñ. 3 Ba' cham pai' jax kai'ch am. Sia gu Tiito nañ bai'ñchu', cham pai' jax tɨtda am sia ku cham jir Israel kam maa'nkam. Cham pai' jax tɨtda am no'p jum aa' nam matgilhdha' na ba' bhaan bax maatɨ' ka' na jai'p bar Israel kam maa'nkam. 4 Jix maat iñ gu' nam jai' dhɨt bhai'p oipoda' gui' nam sap pui'p tɨ jɨigi'ñdha' tɨi buiñor guch Xoi'kam, gu' nam jax dhui bhai'ch mai'chidha' nach sap gio mi' pui'p tu dagia' nam jɨ'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Tɨi chian am gu' gu Tiito nam matgilhdha' na ba' jai'p bar Israel kam maa'nkam ka'. Jax dhui na gu' aach dhi' pui' ja'k cham kam aa' nach pui' ka tu buada', cham tu'ch dhaam kap tu'ii' gu' pui' nam jax ja'k tu jim, nat gu' aach guch Xoi'kam mi' dhɨr bach boosolh. Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' nam cham tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨigi'ñdha' guch Xoi'kam, nam pui' pɨx xi iatat jix xɨ'lhim bha ja'p jich iatgi'ñ. 5 Gu' ji nach gu' aach xi gu'ki'nda' sia kum jax jich chɨtda, ni jɨ'x dho moo ku chich am pui' tɨi nach mi' pui' jimia', nach gu' aach jix aa' na pim mi' pui'p tu dagia' bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nar sɨlhkam pui' na jax jum kai'ch.

6 Ba' gui' nam jir jix chu mamatda' ja bui bɨix guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, cham pai' jax jiñ chɨi'n jamɨt nañ jax ba kai'ch no'ñ tu' cham mi' pu duiñchu' nañ jax tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Cham pai' jax jiñ chɨtdam ɨp no' tu' pup jum aa' nañ mi' xi bɨnda' dhi' nañ jax ja'k tu a'ga. Gu' ji nañ gu' cham maat no'm sɨlhkam jir jix chu mamatdagɨm ka' ba' cham. Gio gu' cham jax bua sia kuñ cham maat no'm jir jix chu mamatdagɨm, na gu' gu Dios cham tu' dhi' kɨ'n xich joi'mda'. 7 Gu' ji nam gu' ja'kbui' kat jup jiñ chɨtda nat sap aañ jiñ a'm tɨ tɨi gu Dios nañ tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gu' ba' gu Peegro bhaan jup tɨ tɨi sap na tu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam. 8 Ba' gu Dios, dhi' nat Peegro bhaan tɨ tɨi na nai' tu ja a'gidha' gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dhi' pɨx gu Dios nat aañ jiñ a'm jup tɨ tɨi nañ pui' nai'p tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

9 Ba' gu Santiago gio gu Peegro gio ba' gu Juan, dhi' nax io'm jix bhaai' nam jax ja'k tɨ'ya' ja bui bɨix guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, dhi' bɨix pui'p tɨi mɨt nat aañ jiñ a'm tɨ tɨi gu Dios nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Gu' ba' na bhaan jix maatɨ' ka' nach maap pu chu'm ka'm tu juana', bhai' xiñ dhaa'ñ jamɨt gu ja noonob, panaas ku chich jich ñiñio'ki, sia bɨix gu Bernabee bhai'p xi dhaa'ñ jamɨt, nat gu' dhi' ba' bhaan bii nañ bɨim nai' tu a'ga'. Ba' gui' dɨilh sap ja bui tu a'ga am dai gu Israel kam ja'tkam. 10 Ba' ja'pni soi'p xich chɨi'n jamɨt nach sap siamrix joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gui' nam cham tu' bia' ni jɨ'x, na pu cham bhaai' nam pai' dhɨr u'ji gu tu'

kɨ'n tu saba'da'. Ba' aañ dhi' pui' tɨi duiñchu', cham mɨk buppa iñ.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat ñɨok gu Peegro bhammɨ Antiokiiya

11 Ba' maa'nnim nat mu jii gu Peegro Antiokiiya, ñɨok jañɨch maaxik bhai' ji nɨidhat buibsaram, na gu' buam pɨx tu jim na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 12 Bɨipɨ' dɨr ja bɨim ka xi chu kua'da' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' mɨkkat na mɨt bhammɨp ba ji bubua jɨ'kchi gui' nam bhaankam bhammɨ ja'p oipim gu Santiago, cham tu' ja bɨim ka tu kua', nat gu' bax ja ɨibhi. Mi' pui' tu daa'ñchu' am gu' nam jax tu jim gu Israel kam ja'tkam nam cham tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa'nda' sap gu' nam matgilhdhix ka' sia kum gu'p tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' dhɨr ba' bax bhaai'n ka' ɨp nam ja bɨim tu kua'da' gui' nam jir Israel kam ja'tkam. 13 Ba' gui' nam jir Antiokiiya kam nam pui' tɨip tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jai' mi' pui' tɨip ba tu daagɨk jamɨt nam jax ji ñɨidhat gu Peegro na jax ja'k tu jim, nam gu' pui'p jir Israel kam ja'tkam, sia jai' gu Bernabee pui' ja'k jup xi chu jii. 14 Ba' pui' na mɨt jax ja'k tu jii, dhi' cham tu' pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach pu'ñi ja'k tu jimda'. Pui' ku ñich ba' pu tɨi'n gu Peegro nam bɨix dhɨt xi chɸ kɸɸ guch Xoi'kam jɨigi'ñdham gui' nam jɨ'k jir Antiokiiya kam. Ja'pniñ moo tɨtda: “Aap nap jir Israel kam maa'nkam, pui' ja'k jap tu jimdat nap panaas pu cham tu'r Israel kam maa'nkam. Gu' ba' xib, ¿jax kup ba'p ba ja chian gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jimia' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam? Na gu' cham jir am gu pui'.”

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na dai pɨx no' jaroi' tu' sɨlhkam buiñor ba tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhɨya' na pai' gammɨji mi' pup jum tulhiiñdha'

15 Aach dho pui tɨich chɨitɨ' nach jir Israel kam ja'tkam, nach mi' pui' jiim panaas na jɨ'k jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' cham tu' pui'r jich chɨitgɨdam ich nach jir jix u'ua'tulhdhix kam, ja'p na jax gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. 16 Gu' pɨx ji nach gu'x bhai'x maat na gu Dios cham jɨ'xkat ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gui' nam mi' pui' tɨi xi chu duñiim na jɨ'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' gui' ji na ja uañi'ñ nam tu' sɨlhkam soi'm ɨlhdhai buiñor ba tɨ jɨi'ñdha' guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach tu' sɨlhkam soi'ch ɨlhdhak buiñor tɨ jɨi'ñ nach jix aagɨt nach uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios, cham tu'ch mi' pui' ka tu daa'ñchu' na jɨ'k jax tu aagix, na gu' dhi' cham jɨ'xkat jich palhbuidha'.

17 Gu' ba' aach nach gaagim nach jax ja'k jix bhai' bi'ya' buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, gu' ji nam gu' jai' pui' ɨlhii'ñ nach aach ji ba'r di' gux u'ua'tulhdhix kam, ¿ja'p kai'ñkam jup kai'chdha'm aa ba' na guch Xoi'kam ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'? Chaam tu' ji matgɨm. 18 Na gu' dhi' ja'pni na jax gu tu' no' ñich xi iarak nañ pui' ɨlhii'ñ na cham tu' bhai', gu' ji no' ñich gu' gatuuk gio mi'p kɨi, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na cham jir am pui' nañ jax tu bua. 19 Aañ nañ gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na jɨ'k jax tu aagix gu bɨjɨk dɨr kam, ja'p ji buusan nañ muukix buiñor dhi'. Kuñ ji gu' dua ji buiñor gu Dios, nañ gu' dai pui' pɨx ja'k ba tu duñiim na jax jix aa', cham tu' kia' na jax ja'k tu aagix. 20 Bɨima'n muu ñich gu' guch Xoi'kam jano' na mɨt pai' dhuuk mua. Ba' na ñich pai' dhuuk bɨima'n duadɨk giop bam, cham jañ kar pu chu'm nañ jax jir tu'm kat bɨipɨ' dɨr, bar jumai iñ. Guch Xoi'kam pɨx jiñ a'm pup kio ba' mi' dhɨr, dai ba' nañ soi'ñ ɨlhdhat pɨx buiñor ba tɨ jɨigi'ñ, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ a'mkam muu. Dhi'r di' gu' gu Maraa'n gu Dios. 21 Ba' aañ tɨ jɨigi'ñ dhi' pui' nat jax ja'k tu duu gu Dios xich joi'mdak, na gu' cham kam aa' nach mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix. Na gu' no' pui' ja'k xich joi'mdat jich a'm tɨ nɨidhidha' gɨt gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na jɨ'k jax tu aagix, jir tu' kub ka' gɨt pɨx ba' guch Xoi'kam nat ba muu bhaan gu u'uux na gai bɨit.

3

Na pui' ba ja tɨida' gu Paablo no'm mi' pui' jimia' na jax chu aagix gu bɨjɨk dɨr kam piam ku gu' nam sɨlh pɨx ba tɨ jɨigi'ñdha' soi'm ɨlhdhat buiñor guch Xoi'kam

1 ¡Ja'p moo cham am buatu' pim aapi'm na pim Galaasia oi'dha' na pim tɨi buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam! ¿Jaroo bɨix aixim jam tɨtdaimɨk maakam jam iatgi na jax cham jir sɨlhkam? Maaxik jam aa'ñ jachich gu' nat jax ja'k jum duu guch Xoi'kam nat muu bhaan gu u'uux na gai bɨit. ¡Ja'p cham jam jur bia' pim panaas! 2 Jano' nat jam a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, ¿na pim mi' pui' jiim aa na jɨ'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak kut ba' jam a'm jum tajaa, ka' na pimɨt tɨ jɨi'ñ aa nar sɨlhkam pui' na pimɨt jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam? ¿Jia na gu' na pimɨt tɨ jɨi'ñ na maaxik jir sɨlhkam pui' na jax jum kai'ch? Jiñ aagi'ñdha' pim. 3 ¡Ja'p cham jɨ'x jam jur bia' pim panaas ku pim ba' pui'm bua! Tɨi' na pim gu' bɨipɨ' dɨr ka xix aa'nda' na jam a'm jup tui'ñgɨt jam palhbui'ñchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim jax ja'k mi' pui' jiimda', gu' ji na pimɨt gu' xib ja'p xi dhuuk, dɨilh japim pɨx mi' pui' ba tu duiñchu' na pim jax pɨx ɨlhii'ñ. Ya' pɨx jup jir ja duiñ gu' gu ja'tkam dhi' na pim jax chu'm bhaan ba tu daa'ñchu'.

4 Bɨix aixim japimɨt tɨi xi chu maat panaas
na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' gɨt na jax
jix aa' gu Dios, gu' pɨx ji na pimɨt gu' bak
pu cham tu' maat. Cham ɨlhii'ñ iñ na pimɨt
moo cham tu'p maat. 5 Jano' na jam a'm
jam tajaañɨ'ñdha' gu Dios gux Dhuudu' kam
jix Uañ Ii'mda', gio na bɨix aixim jix bhai'm
duukam jup tu buada' jam bui na pim tu'
cham pai' dhuuk pui' tɨ nɨi'ñdha', dhi' cham
tu' pu kai'ñkam pui' tu buada' na pim mi'
pui' jiimda' na jax tu aagix, gu' ja'pji na pim
sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñdha' na maaxik jir pui' na jax
jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñɨo'ki'ñ
guch Xoi'kam.

6 Pui'm duu gu' bɨjɨk gu Abraam, nat tu'
sɨlhkam tɨ jɨɨ'ñ pɨx buiñor gu Dios, pui' kut
ba' gu Dios bhammɨ dɨr bha ja'k pui'p tɨɨ
nar jix kɨɨ' maa'nkam. 7 Gu' ba' gui' nam
tu' sɨlhkam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam, jum
aa' nam pu'ñɨ tu' sɨlhkam tɨ jɨɨgi'ñdha' soi'm
ɨlhdhat buiñor gu Dios. 8 Gio gu' pui'p tu
ua'ñɨx maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu
bɨjɨk dɨr kam gu ñɨo'ki'ñ gu Dios na saak
sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam
jix kɨkɨɨ' ja'tkam ja tɨgia' gu Dios, dai pɨx
no'm tu' sɨlhkam soi'm ɨlhdhat buiñor ba tɨ
jɨɨgi'ñ. Pui' ku ba'p tɨtda gu Dios gu Abraam:
"Jix bhai' tu ja jimia' bɨix gu ja'tkam aap
jum a'mkam." 9 Ba' bhaankam gu Abraam,
gu Dios bɨix jix kɨkɨɨ' ja'tkam ja tɨgia' gui'
nam jɨ'k soi'm ɨlhdhai tu' sɨlhkam buiñor
ba tɨ jɨɨ'ñdha', ja'p nat jax soi'm ɨlhdhak tu'
sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨ'ñ dɨɨlh gu Abraam.

10 Gu' ba' gui' nam jɨ'k mi' pui' jiimda' na
jɨ'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak
nam pui' jim aagɨt na gɨt dhi' kɨ'n jix bhai'
tu ja jimia', dhi' cham tu' bhai' tu ja jimia'.
Na gu' ja'pnim kai'ch: "Ba' gu jaroi' na cham
bɨix pui' tu duñɨa' na jɨ'k jax tu aagix dhi'
na ba tu ua'ñɨx, gu Dios pui' tɨ'ya' na dhi'm
tulhiiña' sia pɨk nar jax ka' gɨt. Siat chi moo
maa'n kap pɨx cham am bua, na gu' ja'p
ji buusnia' na pu bɨix maa'n jimdam cham
am bua' na jɨ'k jax tu aagix ka'." 11 Gu'
ba' na gu' cham jɨ'xdha' jaroi'x bhai' bi'ya'
buiñor gu Dios dhi' kɨ'n na jax tu aagix
na tu ua'ñɨx, pui' kut ba' ja'pnip tu ua'nak
maadɨt gu bɨjɨk dɨr kam: "Gu jaroi' na soi'm
ɨlhdhat tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' gu
Dios, dɨɨlh gu Dios pui' ba ɨlhdha' nar jix
kɨɨ' maa'nkam." 12 Gu' ba' no'ch jix bhai'
bi'ɨidha' gɨt buiñor gu Dios nach mi' pui' tu
duñɨidha' na jɨ'k jax tu aagix na tu ua'ñɨx,
dai pui' pɨx ja'k jach jup tu duñɨidha' gɨt, ba'
cham tu'm aa'nda' gɨt nach sɨlh pɨx soi'ch
ɨlhdhat buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' gu Dios. Na gu'
ja'p iam ja'pnip jum kai'ch nat tu ua'nak gu
Moisees na jax ja'k tu aagix ka': "Gu jaroi'
na bɨix mi' pui' tu duñɨidha' na jɨ'k jax tu
aagix dhi' na ba tu ua'ñɨx, dhi' kɨ'n jix bhai'
tu jimia' buiñor gu Dios."

13 Gu' ba' guch Xoi'kam mi' dɨr jich
boosolh nach pai' cham jɨ'xdha' mi' pui'
jimia', mi' dɨr jich boosolh nat pai' gu Dios
pui' ba tɨ'ɨik nach jich chulhiiña' gɨt, nach
gu' cham tu' bɨix mi' pui' tu duñɨidha' na jɨ'k
jax tu aagix ka'. Guch Xoi'kam ba' ja'p ji
buus nat dɨɨlh mi' ja'k ji bii, jich a'mkam ba'
cham bhai' tu jii. Na gu' ja'pnip tu ua'ñɨx ja'p
iam mi' na pai' tu daa na jax ja'k tu aagix:
"Gu jaroi' na bhaan mukia' gu u'uux na gai
bɨit, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nat gɸ'kam kɨ'n
jix buam tu duu." 14 Ba' dhi' pui' ja'k tum
duu na ba' bhaankam guch Xoi'kam jai' ja
a'm jup bi'ya' gui' nam cham jir Israel kam
ja'tkam dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios
gu Abraam, dai pɨx no'm soi'm ɨlhdhat tu'
sɨlhkam buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ. Gio na ba' pu'ñɨ
bɨix jich a'm jich chajaañdha' gu Dios gux
Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n aach nach
jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, pui'
nat jax tɨ'ɨik bɨjɨk.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo na jɨ'k jax chu aagix gio gui' nat tu' tu iimchuxdhak gu Dios gu Abraam

15 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' kam
dhi oi'ñga'n jañ bhaan xi chu jam a'gidha' na
pim ba'x maatɨt jiñ kaaya' nañ jax kai'ñkam
jup kai'ch. Pui' na pim jax bax maat, no'
mɨt gook maap xi chu a'gak gu ja'tkam
nam jax ja'k duñɨa gu tu', jum aa'nda' nam
u'uan ta'm tu ua'na', bɨtaa'n jam ba' mi'p
xi dharsa' nam jax tɨɨ' na ba' dhi' bhaan
jix maatɨ' ka' na pui' tu tui'ka'. Ba' cham
jɨ'xdha' jaroi' gio maakam jup ka duñɨa' pui'
na jax ja'k ba tu ua'ñɨx ka', pui' ja'k pup
tui'ka'. 16 Ba' pu'ñɨ ɨp gu Dios na mɨt gook dɨt
maa'n ñɨ'ook jup duu gu Abraam bɨjɨk. Gu
Dios pui' ja'k tɨɨ'n gu Abraam nax bhai' tu
jimia' dɨɨlh gio gu bopxi'ñ nam jai'chdhɨlhia'
gatuuk. Ba' dhi' nam jir bopxi'ñ ka' gatuuk,
cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na dɨɨlh
pɨx jix bhai' tu ja jimia', gu' ja'pji na maadɨt
mi' dhɨr jup jai'chdhɨlhia' nam ba' dhi'
bhaankam jix bhai' tu jimia', dhi' ba'ch
Xoi'kam nat xib ya' ba jai'chdhɨr. 17 Kani
nañ jix bhai' xi jam aagi'ñdha' na jax pɨk ja'k
tu tu'ii' dhi'. Pui' nat jax ja'k tɨɨ'n gu Dios
gu Abraam, tu' sɨlhkam kɨ'n pui' tɨɨ'n na pui'
tu duñɨa', ba' cham tu' na gio maakam jup
ba kai'chdha', sia kut bap duu gu maakob
sianto daman maa'n oo'm mambhɨix oi'dha'
nat ba' mi' dhɨr jup ba jai'chdhɨr na jax ja'k
tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees. 18 Na
gu' no' gu Dios gɨt jix bhai' ja duñɨidha' dai
gui' nam mi' pui' tu duñɨidha' na jɨ'k jax tu
aagix, dhi' cham tu' pui' ja'k ka duiñchu'nda'
gɨt nat jax ja'k tɨɨdak gu Abraam. Na gu' jano'
nat pai' dhuuk pui' tɨɨ'n gu Dios, cham pai'
jax tɨtda na tu' jax xi dhuñɨa' na ba' pui' tu
duñɨa' nat jax tɨɨ'n.

19 ¿Gu' tu' ji chi ba'x bhaai' pui' na jɨ'k jax tu aagix? Aa dho bɨɨpɨ' dɨr nat pui' xi chɨɨdak gu Dios gu Abraam nax bhai' tu ja jimia' ɨp gu bopxi'ñ, gu Dios pɨx dɨɨlh gatuuk jich maa dhi' pui' na jɨ'k jax tu aagix nach ba' dhi' bhaan pɨx jix mat ka' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', ba' jano' juugɨt pɨx tu'x bhaai'n ka' na pai' dhuuk pu'ñi jai'chdhɨlhia' maadɨt gu boxii'ñ gu Abraam, dhi' na bhaankam jix bhai' tu ja jimia' gu jai' bopxi'ñ. Ba' dhi' pui' na jɨ'k jax tu aagix, gu noonbi'ñ gu Dios jamɨt maa gu Moisees nat bha ja joot dɨɨlh gu Dios, mi' dhɨr ba' gu Moisees dɨɨlh jup jich aagi'ñ nach ba' mi' pui' jiimda' gɨt. 20 Gu' ji na gu' jano' nat pai' dhuuk maa'n ñi'ook jup duu gu Dios bɨɨma'n gu Abraam, cham tu' jumai pɨx pu tɨɨ'n gu Dios na ba' mi' dhɨr pui'p tɨɨda' gu Abraam, gu' ja'pji dɨɨlh maaxik nat pu tɨɨ'n. Ba' xib cham tu' kam aa' nach mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix, nat gu' dɨɨlh guch Xoi'kam ya' ¢¢k jich boi'ñxi nach jax ja'k mi' pui' jimia' na ba'x bhai' tuch jimia', na gu' ja'xbui'p jir g¢'kam na gu Dios.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' kɨ'n jich palhbui pui' na jax chu aagix

21 ¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa ba' panaas na pui' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', dhi' bhaan jix maatɨ' na cham tu' pui' ka tu duñia' gu Dios nat jax tɨɨdak gu Abraam, na gu' pui' xib cham tu' ka bhai' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'? Chaam tu' ji matgɨm. Na gu' no' pui' ja'k jix bhai' tuch jimda' gɨt nach mi' pui' jiimda' pɨx na jɨ'k jax tu aagix, jum aa'nda' gɨt nach dai dhi' bhaan jup tu daa'ñchu'nda' nach ba'x bhai' bi'iidha' buiñor gu Dios. 22 Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam na gu ua'tulhdhara' bɨɨx ja daam jup tu'ii' gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam jɨ'k pu'ñi tu' sɨlhkam buiñor ba tɨ jɨɨ'ñdha' guch Xoi'kam, mi' dhɨr ba ja bubuaxdha' gu Dios, na gu' dhi' pu'ñɨr jum duukam nat jax tɨɨdak gu Abraam.

23 Bɨɨpɨ' dɨr nach chakui tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, ja'p ji buusandat na mu pai'ch kuupka' ja'p na gux ɨ'xkum dhi' na jax ja'k tu aagix ka'. Ya' juugɨt jich kuu nat pai' dhuuk jum ai nach soi'ch ɨlhdhai tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' guch Xoi'kam. 24 Ba' dhi' pui' na jɨ'k jax tu aagix ka', ja'p jup ji buus na panaas bhai' puch bai'ñchu', yammɨ ba' xich dho'ñcho na pai' guch Xoi'kam. Ja'p na jax maadɨt gu tujuandam na ja aa'ñdhidha' gu a'aalh nam jax ja'k tui'ñgɨda', nam pai' bar g¢'g¢r ja'tkam ka' nam ba' mi' dhɨr dɨɨlh bax mat ka'. 25 Gu' ji na gu' xib nat bam ai na dai guch Xoi'kam pɨx bax bhaai' nach buiñor soi'ch ɨlhdhat tu' sɨlhkam ba tɨ jɨɨgi'ñdha', cham tu' kam aa' na pui kar jich boi'tu'nda' dhi' pui' na jɨ'k jax tu aagix, cham kam aa' na kach aa'ñdhidha' nach jax ja'k tui'ñgɨda'.

26 Pui' na jax aapi'm xib, bar maamra'n japim gu Dios, na pimɨt gu' soi'm ɨlhdhak tu' sɨlhkam buiñor ba tɨ jɨɨ'ñ guch Xoi'kam, 27 na pimɨt gu'm bopko suudai' kɨ'n. Dhi' ba' bhaan matgɨr ɨp na pimɨt maa'n tuuku'p duu maap guch Xoi'kam, xib ba' pui' ja'k jup ba tu jim japim na jax gui'. 28 Ba' ya' dɨr ja'p ja'k, cham tu' jax ka bua sia chi maadɨt jir Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham, piam sia kur tujuandam pui' pɨx cham namkidhat am piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam, piam ku gu'r chio'ñ piam kur ubii, pɨx ji no' pim bɨɨx soi'm ɨlhdhat tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. Bɨɨx maap jup tui'ñgɨda' pim bɨɨma'n guch Xoi'kam sia pɨk nar jax ka' gɨt, panaas ku pim jir maa'n maa'nkam pɨx ka' bɨɨma'n. 29 Gu' ba' no' pim gu' pu'ñi bɨɨma'n jup tui'dhi' guch Xoi'kam, dho aapi'm ba'r di' na pim tu' sɨlhkam jir bopxi'ñ gu Abraam. Jai'p tu jam makia' ba' gu Dios gui' nat tu' ɨimchuxdhak gu Abraam jano'.

4

1 Ja'pniñ ja'k jup xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maatɨt jiñ kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. No' gu jax chu'm jix chumñigam maa'n tu mar, gu' ji no' gu' kar alhii gu maraa'n, chakui bhaan jup tu tui'ka' gu bɨxchuga'n gu taata'n, dai na tu ɨimchudhix ka' pɨx. Gio no' pu'ñi kar alhii, pui' pɨx jup jir tu'm ka' na jax maadɨt gu tujuandam, sia ku gu' gatuuk bɨɨx bhaan ji chu bi'ya' na jɨ'k tu' tu bia'ka' gu taata'n. 2 Gio jai' gu ja'tkam nam jix bhai' buada', bha bhɨidhidha' am gu tu' na aa'nda'. Na pai' dhuuk dɨɨlh gu taata'n xi ñɨɨ'ñdha' na bar am ka' na ba' ba tu makia' gu bɨxchuga'n. 3 Pu'ñi ɨp ba' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ xib buiñor guch Xoi'kam. Bɨjɨk nach chakui buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat, mi' ja'k jich bhɨichdhatu'nda' na jax ja'k ɨlhii'ñdha' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia', aach ba' mi' pui'p tu duñiidha' ja'p na tu' a'aalh. 4 Gu' ji na gu' yammɨ nat pai' dhuuk jum ai nat pai' pɨx juugɨt tu dai dɨɨlh gu Dios, bhai' ba joot gu Maraa'n nat ba' ya' maaxir bhaan dɨr maa'n gu ubii, dhi' na mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jɨ'k jax tu aagix ja bui bɨɨx gu Israel kam ja'tkam. Ba' dɨɨlh mi' pui'p tu duu na jɨ'k jax tu aagix dhi Maraa'n gu Dios, 5 mi' dhɨr ba' dai nat bach boosolh nach cham mi' pui' ka tu daa'ñchu' nam aa'ndat nach mi' pui' tu duiñchu'nda' bɨɨx na jɨ'k jax tu aagix ka'ch bui aach nach jɨ'k jir Israel kam ja'tkam. Ba' xib nat bach boosolh, maamra'n bach ɨlhii'ñ gu Dios.

6 Ba' mi' dhɨr dɨɨlh gu Dios jup jich cha-jaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ch

jujur am nach ba' dhi' bhaan machia' nach silhkam bar maamra'n, pui' nat jax jup ta-jaañ dɨilh gu Maraa'n. Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'nka' nach pui' kai'chdha' na gu Dios jir jich Gɨ'kora'. 7 Ba' aapi'm cham tu' pui' ka ji buan na jax gu ja'ppix tujuandam, gu' ja'pji bar maamra'n japim aapi'm gu Dios. Gu' ba' na pim gu' aapi'm bar maamra'n, cham kam aa' na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' bɨix na jɨ'k jax tu aagix, na gu' tu jam makia' ɨp jai' gu bixchuga'n na pim pai' dhuuk buiñor aaya'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nax buam jum aa' ja a'mkam guch Xoi'kam jɨigi'ñdham Galaasia kam

8 Bɨipɨ' dir na pim chakui maatɨt dhi' na jax chu'm silhkam jir Dios, jir tu ja juandam tuk ka' pim gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n. 9 Gu' ba' xib na pim tɨi bax maat gui' na jax chu'm silhkam jir di' gu Dios, sia ku gu' ja'kbui' kat jix bhai' xi jam maat na pim jax jir tu'm, ¿jax ku pimɨt ba' gio mi'p ja jɨi'ñ gux buam jum duu'nkam nam jam daam jimia', nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia' ya' dhi oi'ñga'n? Pu cham tu' bhaai' am gu' tɨi buiñor gu Dios. 10 Pui pim bɨix aixim tu'm bhaan tu piastat gu', jix ɨibbhidhat japim tu piastatda' jax chu'm masaa'n nam aajidha', piam jax chu'm tanoolh, piam jax chu'm oidha'. 11 Jix buam tu tatda' ba' nat moo pui' pik cham jam a'm jup baap gu ñio'ki'ñ gu Dios na ñich tɨi tu jam a'gi.

12 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam tɨtda na pim soi'm ɨlhdha' ja'p na jax aañ na ñich soi'ñ ɨlh jam bui jano' nañ jam bui oilhimɨk. Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimɨt tu' bhaan mañ ko'ktulh, ja'pji nañ soi' pix jam tɨtda na pim mi' pui' jimia' na ñich aañ jax tu jii jano'. 13 Na gu' na pim jax bax maat jano' na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham jum tulhiiña', jix ka'ooktugɨt jañich tu jam a'gi. 14 Ba' sia ku jax jix xijai ka' aañ jiñ bui nañ jix ka'ooktu'nda', aapi'm maa'n na pim jax joidham xiñ kɨigalhi'ñdha', cham pai'x buam jiñ ñɨi'ñdha' pim, ni ku pim cham jiñ oo'nda'. Joidham jix bhai'ñ aichdhidha' pim nai' ja'p jam ki'aam ja'p na panaas maa'n gu nobii'ñ gu Dios piam ja'p na dɨilh guch Xoi'kam. 15 Joidham japim jix bhai'm taat ka' jano', cham bhaai'n ka' na pim jax pik xim buada' na pim joidham jix bhai'm taat ka'. Sia gu jam buupui pim xiñ chaiñbuidhak ka'. ¿Gu' xib japimɨt ba' jax jum duu na pim jix bhai' kam taatɨt jiñ bui? 16 Panaas ku pimɨt dhi' ki'n bañ bhaamki na ñich xi jam aa'ñ na tu'r silhkam.

17 Gu ja'tkam dhi' nam bɨix aixim maakam jam ɨatgi'ñ, joidham xi jam da'dat jix bhai' jam tɨtda am, gu' nam jax dhui jumai boi bhaan jam bhɨichdhatu' na mu ja'k bhɨix na pai'r tu tulhiiñara'. Jix aa' am na pim cham tu'ñ bui kap tui'ñgɨda', nam gu'x aa' na pim dai gui' pix mu ja'k ba ja kaichgɨda'. 18 Jir am ɨp dho nañ jix ja da'da' gu ja'tkam no'm gu'r jiñ ja'tkam tuk tu' bhaan, dai pix ji no'ñ mi' ja'k ja bhɨichdhatu' na pai' ja'k jix bhai' tu ja jimia', cham tu' mu ja'k na pai' cham bhai' tu ja jimia'. Gu' ba' no' pim gu' aapi'm silhkam xiñ kɨigalhdhat jiñ buip tui'dhi', gammɨjɨ pim pu xiñ kɨigalhi'ñdha' sia kuñ cham jam buip tu'ii', cham tu' na dai no'ñ jam buip tu'ii' na pim ba' xiñ kɨigalhi'ñdha'. 19 Aañ ya' dir mu ja'k ja'p jam ɨlhii'ñ gu' na pim panaas jir jiñ maamar, gammɨjiñ ba' pux buam jiñ aa'nda' no' pim cham mi' pui' jimmɨ nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, jix ko'kom jix buam tu tatda' gu' xib ja'p na jax maa'n gu ubii no't kia'pix ba maaxir gu maraa'n. 20 Tɨi dhox aa' iñ nañ gɨt xib jam bui bap tui'ka' nañ ba' maakam tu't jup tu jam a'gidha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatɨt jiñ kaaya', na pimɨt gu' chi cham bhai' maatɨt jiñ kai na ñich jax tɨi tu jam a'gi.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Agaar gio gu Saara

21 Ea nañ aapi'm jup xi chu jam a'gidha' na pim mi' pui' tu daa'ñchu' na jɨ'k jax jum kai'ch na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ja'p tu'm japim xiñ aagi'ñdha': ¿Aapi'm aa cham jɨ'xkat jiñkai'ñ gu u'uan gui' na mɨt bɨjɨk dir kam tu ua'na? ¿Pu cham maat japim aa na jax jum kai'ch maa'n kap na pai' bhaan tu a'ga gu Abraam? 22 Ja'pnim kai'ch na sap gook tu maamar kat gu Abraam, maa'n bhaan gu tujuandam tugi'ñ, gio ba' jumai bhaan ɨp gu dɨilh bɨnga'n. 23 Gu maraa'n gui' nat tɨi gu tujuandam tugi'ñ, ja'ppix maa'nkam maaxir. Gu' ba' gui' nat tɨi gu dɨilh bɨnga'n, dhi' pu kai'ñkam maaxir nat jax tɨidak bɨipɨ' dir gu Dios dɨilh gu Abraam na saak pu'ñi maa'n makia' gu alhii. 24 Dhi'ch bhaan jix bhai' xich ga'ngada' na jax ja'k ji chu busaak. Gu Agaar gio gu Saara ja'p ji buan am nam jir di' nat jax ja'k tɨi gu Dios na tu tui'ka' ja bui bɨix gu ja'tkam. Ba' gu Agaar ja'p ji buusan na dhi'r di' na jax ja'k tu aagix bɨix nat jɨ'k tu ua'nak gu Moisees, nat jax aa'ñdhak gu Dios bhaan gu oidha' na Sinaii tɨi'. Ba' gui' nam jɨ'k pu'ñi pui mi' pui' jiim na jɨ'x jax tu aagix, ja'p ji buusan nam jir maamra'n gu Agaar, ba' pui'p jir tujuandam am. 25 Sia gui' nam jɨ'k Jerusaleen oi'dha' xib, na Judea bhaan bipio' gu dɨbɨir, nam gu' dhi' sia pui mi' pui'p tu daa'ñchu' nat jɨ'k jax tɨidak gu Dios gu Moisees na tu aagix ka' jano' nat ñio'ki bhaan gu oidha' na Sinaii tɨi', na Araabia bhaan jup bipio' gui' gu dɨbɨir. 26 Ba' gu Saara

ja'p ji buusan na dhi'r di' gu gɸ' kiicham jix dhaam kam na pui'p tɨi' Jerusaleen. Ba' aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam, dhi'r maamra'n ich. Cham tu'ch ba' tujuandam kɨ'n oipo, gu' ja'pji ja'p pɨx nach oipo jix bhai'ch chaatɨt. 27 Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Jix bhai'p jum taat ka' aapi' ubii na cham jir jum ai gu a'aalh.
Xi jiiñakda' ap jix bhai'm taatɨt nap cham tu taat na jax jix chu ko'k no'p ja nɨnɨi'ñ.
Jix io'm mui' ja tigia' gu' gu a'aalh gu ubii gui' nar dɨlhdhɨm ka',
cham tu' pui' na jax aap sia kup tɨi tɨ bɨɨna'.

28 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach nach jɨ'k buiñor ba tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam, jir bopxi'ñ ich gu Abraam, nat gu' gu Dios dɨɨlh pui' tɨidak gu Abraam na saak mui' tu bopxicha' bhaan dɨr gu Isaak. Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jir boxii'ñ gu Isaak, aach jai'p jir jich boxii. 29 Gu' ba' gu Ismael nat ja'ppɨx maa'nkam maaxir, bhai' ji bhaamki gu sɨpdhi'ñ Isaak nat pɨk bhaan tɨ tɨi gu Dios. Pu'ñi bap tuch bua aach xib, gui' nam mi' pui' tu daa'ñchu' na jɨ'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, xich bhaamki'ñ am aach nach jir di' gu bopxi'ñ gu Isaak. 30 Gu' ji na gu' ja'pnip jum kai'ch ja'p iam mi' na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam nap tɨtda gu Dios gu Abraam: “Mai' jootsa' ap mi' dhɨr jum ki'aam dhim tujuandam tuk, bɨɨma'n jap mai' jootsa' gu maraa'n. Na gu' dhi tujuandam gu maraa'n, cham jir am na jai' bhaan jup tu bi'ya' gui' na tu' bhaan bipio' gu maraa'n gum bɨɨna'.” 31 Ba' aañ pu jam tɨtda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na cham jir am nach aach pui mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix gui' nat gu Moisees tu ua'nak, nach gu' aach cham tu' gu tujuandam jir maamra'n, gu' ja'pji gui' ji na pɨk jir bɨnga'n gu Abraam.

5

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam jich palhbui

1 Guch Xoi'kam pɨx dɨɨlh mi' dhɨr bach bubuax nach pai' pui' ka tu daa'ñchugɨt na jax tu aagix na tu ua'ñɨx gu bɨjɨk dɨr kam. Pui' ku ba'm aa' na pim aapi'm mi' pui' xi jiimda' bhaan dhi boi nat pai' ja'k bach chuttu. Cha'pim gio mu ja'k jup ka bhɨbhɨɨda', na pim gu' ja'p jum duñia' ɨp gio na jax gu tutuur nam yuu' ta'm buuplhichgɨda'. Pui' pim dho tu't bɨɨpɨ' dɨr.

2 Kani na pim jix bhai' xiñ kaaya' nañ jax jam tɨɨda'. Aañ Paablo ya' jam aagi'ñ na cham tu' dhi' kɨ'n jam uañdha' gu Dios gu jam ua'tulhdhara' sia ku pim tɨi ja matgilhi'ñ gu jam maamar nam jir Israel kam. Na gu' no'r pui' ka' gɨt, jir tu' kub pɨx ka' gɨt ba' nat jich a'mkam ba muu guch Xoi'kam. 3 Na gu' gu jaroi' no' tu' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, pui' na jax nam jum matgilhi'ñdha' nam jir Israel kam, ja'p ji buusanda' na bɨix bhaan tu daa'ñchu'nda' na jɨ'k jax tu aagix ka' nat jɨ'k jax tu ua'nak gu Moisees, sia ku tɨi panaas dai maa'n bhaan tu daa'ñchu'. Jum aa'nda' ba' na bɨix mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jɨ'k jax tu aagix. 4 Aapi'm jañ jup jam tɨtdat jup kai'ch na pim jɨ'k jix joojoi'ñ na pim pui mi' pui' jiim na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, na pim gu' ja'p jum aa' na pim pui' ja'k cham ka u'ua'tulhdhix ka'. Gu' ji na gu' cham tu'r pui', ja'p xi dhuuk japimɨt gu' guch Xoi'kam, pu cham jam a'm tɨ nɨidhim ba' gu Dios. 5 Gu' ji na gu' aach maa'n nach jax tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'n. Pui' ja'k tɨ jɨigi'ñ ich nach cham tu' ka u'ua'tulhdhix nach kax u'ua'tulhdhix kat. 6 Na gu' aach nach bax maat nach buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jich a'm tɨ nɨidhim sia kuch cham kach matgilhi'ñ. Na gu' guch Xoi'kam cham tu' dhi' bhaan jich a'm tɨ nɨidhidha' no'ch matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji no'ch tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨi'ñdhat xich jajoi'gɨ'n.

7 Aapi'm tɨi moo mi' pui' ka jiimɨt. ¿Jax ku pimɨt ba' moo mi'p ja jɨi'ñ gui' na mɨt jam iatgi? 8 Na gu' cham tu' dɨɨlh gu Dios nat pui' jam jurtuda na pim gio ja'k jup suulhgia'. Jax dhui nat gu' gu Dios ba' tɨi mi' dhɨr jam boosolh na pim pai' bap tu'ii' ɨp gio xib. 9 Maadɨt ji gu' gu jaroi' na bhai' oirɨt maakam jam aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bɨix na jɨ'k jax jum kai'ch. Dhi' ja'pni ji buusan na jax gui' na kɨ'n jappukar gu paan na palhɨip pɨx jum aa' nam mi gii'ñxidha' gu tui', gɸ'p jum duñia' na bhai' ji jabka'. 10 Iam gɨt mu gamɨmmɨm tulhiiña' gu jaroi' nat jam iatgi, sia chi moor jaroi' pɨk ka' gɨt. Aapi'm gɨt ba' moo cham mi ja jɨi'ñdhat xi gu'kgɨda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

11 No'ñ gɨt aañ pu pui' ja'k ja mamtuxdhidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam nam moo jano'm matgilhdhidha' nam jax tɨ jɨi'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nam jai'p bar Israel kam, sia ku gu' gu maaxik ja tutku' bhaan cham tu'r Israel kam am, cham tu'ñ bhaamki'ñdha'm gɨt gui' nam jir Israel kam ja'tkam nam cham tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham tu' jax ɨlhii'ñ no'ñ ja'p pɨx tu a'ga nat jax jum duu nat muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨit. 12 Iam gɨt pu bɨix maa'n jimdam ja ɨ'kia' am mi' nam pai' matgilhdhix gui' nam bha ja'p oipot jam iatgi'ñ na ba' cham ka bhaai'n ka' nam tu a'gada' bhaankam gu Dios, nam gu' buam pɨx jam aagi'ñ.

13 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan, dɨɨlh pɨx gu Dios jam a'm tɨ tɨɨgɨk
mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jimia' nat
jax ja'k tu dai na tu tui'ka' ya' dir ja'p ja'k,
na cham tu' pui' ja'k kia' nat jax tu ua'nak
gu Moisees na tu aagix ka'. Cham tu' pu
kai'ñkam jam a'm tɨ tɨɨ na pim pu tu duñia'
na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñ. Xim jajoi'mdat japim
jup jum papalhbui'ñdha' bɨɨx jɨ'ma'n, 14 na
gu' bɨɨx gu jai' na jɨ'k jax tu aagix, dhi'ñi
bhaan jim tɨtmo na ja'pnim kai'ch: "Jix
joi'mdaip jix bhai' duñia' gu jaroi' no' tu'
bhaan jum tulhiiñ, sia moo nar jaroi' ka' gɨt,
panaas ku moo aap pɨx jir di' ka' gu jaroi'
nam tulhiiñdha'." 15 Ba' aañ pu jam tɨtda na
pim jix bhai' kai'chɨt, cha'pim jum ko'kdat,
na gu' cham bhai' tu jam jimia' no' pim daim
ko'kda.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na sia jaroi' bɨxchu' bhax chu aa'nda' no' pɨx dua tuuku' bhaan

16 Ba' jam guguuxi'ñ iñ na pim dai pui'
pɨx ja'k tu duiñchu'nda' na jax pɨx jam jur-
tudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.
Cha'pim gaagidha' na pim pu tu duñia' na
pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñ, na gu' jam mai'chia'
gux buam jum duukam. 17 Cham tu'm
kɨkɨɨgalhi'ñ am gu' gux buam jum duukam
gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi'
bhaan ba' cham jir am na pim pu tu buada'
na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñ, sia pim chi moo
tu' tɨi jax jix dhuñiik. 18 Na gu' no' gux
Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm jup
tui'ñgɨt pui' jam jurtudim na pim jax ja'k
tu duiñchu'nda', cham tu'm aa' na pim mi'
pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix gui' nat
Moisees tu ua'nak.

19 Jix bhai'x maatɨ' am gu ja'tkam gui' nam
jix buam tu jim, na ja daam jup tui'dhi' gux
buam jum duukam. Pui' na jax gui' nam
mui' ja bɨɨm boppo gu u'uub, gio gu u'uub
nam mui' ja bɨɨm boppo gu chichio'ñ, gam
bɨɨx aixim kum pu tu bua na jax cham jir
kɨɨ'. 20 Gio nam tu' ka'm nɨidhat daanda' sia
tu' na pɨx nam pui' ji ɨlhdhat nar dios, sia ku
gu' cham tu' maaxik jir di' gu sɨlhkam Dios.
Gio nam jix jiipoiñar ka'. Gio nam jix chu
bhaamki'ñdha', gio nam jix chɨ jɨjɨɨgak ka',
gio nam palhɨɨp pɨx nɨirda' nam bhaaku'.
Gio nam jix aichu'n ka' nam jax ja'k ja kokd-
hichdha' gu ja'tkam. 21 Gio nam jai' pui'p jix
chu aa'nda' nam gɨt pu chu'm jup xi bia'ka'
gu tu' nam jax chu'm nɨi'ñxi'ñ ka' gu jaroi'.
Gio nam jix maik ka', gio nam gammɨjɨ pɨx
gɸ'gɸr tu kua'da' cham aagix kam, gammɨjɨ
bɨɨx aixim na tu' cham jir kɨɨ' kum pu tu
buidha'. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham
jɨ'xkat aaya' am buiñor gu Dios na pai' dhɨr
jix io'm jir gɸ'kam, aañ moo jam aagi'ñ, na
gu' cham ja kɨɨgalhi'ñ gui' nam pui' ja'k tu
jim.

22-23 Ba' no' jaroi' bhaan tajaañɨxchu'
gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jix chu
joi'gɨ'nda' pɨx sia tu' na pɨx bhaan ja bui
gu ja'tkam, na gammɨjɨx bhai'm taatɨt ja
palhbui'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' gɨt. Gio
na cham bhaamdar ka', nax chu nakoo'nda'
pɨx sia tu' na pɨx kɨ'n. Gam na dɨɨlh jum
palhbui'ñka' na jax ja'k cham tu' bhaan
mai'chia' gux buam jum duukam. Na
gammɨjɨ soi'm ɨlhdhat tu' sɨlhkam tɨ jɨɨ'ñdhat
buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jimda' na
jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. No' jaroi' gammɨjɨ
pu'ñi mi' pui' tu duiñchu', cham jum aa'
na jaroi' aagi'ñdha' na jax ja'k tu aagix, na
gu' pu'ñi pɨx ja'k jum aa' nam tui'ñgɨda'
gɨt bɨɨx gu ja'tkam. 24 Na gu' aach nach
jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, bɨɨx
bɨnkam sissapa mɨt guch Xoi'kam bhaan gu
u'uux na gai bɨɨt na jɨ'x jich a'm jup tu't guch
u'ua'tulhdhara', gam sia bɨɨx nach jɨ'k tu'x
buam jum duukam kap tu duñia' gɨt. 25 Ba'
no'ch gu' xib mi' pui' tu daa'ñchugɨt mi' pui'
tu duñiim na jax jich jurtudim gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mda', dho gammɨjɨch mi' pui'
tu daa'ñchugɨt mi' pui' jiimda' na jax jich
jurtudidha'. 26 Gio nach cham tu' gɸ'gɸrkam
jich chaat ka', soi'ch pɨx jich ɨlhii'ñdha'. Ni
kuch cham ja kokdhichu'nda' gu ja'tkam, ni
kuch cham xich jɨjɨɨgak ka' aach dɨɨlh nach
jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

6

Gu Paablo na pui' ba ja tɨɨda' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam xim papalhbuidhat bɨɨx jɨ'ma'n nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiimda'

1 Ja'p jañ jup xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ jich
Xoi'kam bhaan, no't jaroi' tu' bhaan mam
ua'tulh, xi palhbuidha' pim aapi'm na pim
mi' pui' jiim, xi aagi'ñdha' pim jix bhai' pɨx
na jax ja'k jix bhai' mi' pui' jimda'. Gio
aapi'm dɨɨlh mi' pui'p xi jiimɨt, xi gaagidha'
pim na jax ja'k cham jam mai'chia' gux
buam jum duukam. 2 Xim papalhbuidhat
japim bɨɨx jɨ'ma'n na pim jax ja'k mi' pui'
jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'p
ji buusan gu' nach bɨɨx jɨ'ma'n jix bɨɨpɨt tu
kuuksiop, pui' ku ba'm aa' nach jich papal-
hbui'ñchu'nda' nach ba' bɨɨx mi' pui' jiimda'.

3 Gu jaroi' no' tu' ka'm jum ɨlhii'ñ sia ku
tɨir cham tu', dɨɨlh tu daam jimiidha'. 4 Jum
aa' ba' na pim bɨɨx jɨ'ma'n xim ga'ngada'
na pim jax ja'k mi' pui' jiim. Ba' no' pim
gu'x bhai' mi' pui' jiim, cha'pim jax jum
aa'nda'. Cha'pim pui' ja'k jup tu jimda' nam
jax tu jimda' gu jai', gu' ja'pji aapi'm dɨɨlh
na pim xim ga'ngidhat na jax ja'k jir am
nañ jax ba kai'ch. 5 Dɨɨlh pɨx japim jix mat
ka' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha'
buiñor gu Dios, na gu' ja'p ji buusan nach
bɨɨx jɨ'ma'n tu kuuksiop guch bɨxchu', ba'

dɨɨlh jach soi'ch buidhat aaya' nach pai' ja'k jiim.

6 Gio gu jaroi' na tum mamtuxi'ñdha' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, jum aa' na tu' kɨ'n palhbui'ñdha' gu jaroi' na tu mamtuxi'ñdha', na gu'm aa'nda' na tu' kɨ'n duaka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

7 No' pim bɨɨx aixim jix buam xi chu bua't gio na pim sap pɨk ba' mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' na pim jax dhui jaaxmagi'ñdha' pɨx gu Dios. Cham tu'm jaaxmagi'ñ gu' gu Dios, na gu' cham jaroi'r jupaabkamu'n. Ba' pui' na pim jax chu'm tɨ ɨxia' xib ii'mda' bhaan, pu chu'm tu oraa' pim ɨp gatuuk. 8 Na gu' gu jaroi' nax joojoidhat daix buam jum duukam jup tu buada', ja'p ji buusan na pu chu'm tɨ ɨsda'. Ba' na mu ba aaya' na pai' bam tulhiiña', ja'p ji buusnia' na pu chu'm ba tu oraa'. Ba' gu jaroi' nax joojoidhat mi' pui'p tu duñiidha' na jax pɨx jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' pui'p ji buusan na pu chu'm jup tɨ ɨsda'. Ba' na pai' dhuuk ba aaya' buiñor gu Dios na gammɨjɨ buiñor bap tui'ka', ja'p jup ji buusnia' na pu chu'm jup tu oraa'. 9 Gammɨjɨch jix kɨɨ'p jum duukam xip tu duñiidha' cham jich o'jolhdhat. Na gu' no' chich cham jich o'jolh, jix kɨɨ'p jum duukam tu oraa' ich na pai' dhuuk jum aaya'. 10 Jum aa' nach bɨɨx jix bhai' ja buada' gu ja'tkam gui' nam jum tulhiiñdha', gui' pɨk jach jix io'm jix bhai' ja buada' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach, nam gu' dhi' ja'p ji buan nam jix io'm mia'n jir jich jaaduñ.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam jax kai'ñkam maakam ja iatgi'ñ jai' bhai' ji oipot, mi' dhɨr ba' dai na ba ja tabuimgidha'

11 Aañ dhi'ñi dɨɨlh jir jiñ u'uan nar gɛ́'gɛ́r. ¿Jia nañ gɛ́'gɛ́r tu u'uan na pim xi ñɨɨ'ñ? 12 Gu ja'tkam nam jam chian na pim jum matgilhdha' na pim ba' jai'p bar Israel kam ja'tkam ka', dhi' pu kai'ñkam pɨx pui' ja'k bua am nam ba' jax dhuix bhai' bi'iidha' ja bui gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham aa' nam jai' bhai'p ji ja o'bhai'ñdha' no'm bhaankam jup ba tu a'gim guch Xoi'kam na mɨt jax kai'ñkam mua bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. 13 Gio gu' pui' pɨx cham tu' bɨɨx mi' pui'p tu duiñchu' am na jɨ'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak gui' nam jɨ'k tɨim matgilhi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maatɨ' nam jax dhui pɨx bhaan gɛ́'gɛ́rkam jum taat ka' no' pimɨt jum matgilh, nam gu' mi' dhɨr pui' ba kai'chdha' ba' na mɨt gui' pɨx pui' jam chia. 14 Aañ cham tu' pui' ja'k tu jim na jax gui' am, aañ daipu' pɨx bhaan jix bhai'ñ chaat nañ jiñ chulhiiñ bhaankam guch Xoi'kam gui' na mɨt sissapa bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. Na gu' nañ jix maat aañ, pu kai'ñkam pɨx muu guch Xoi'kam nañ ba' mi' dhɨr jumai maa'nkam jup jiñ dhuñia' ii'mda' bhaan, cham tu' pu chu'm kia' nañ jax jir tu'm kat. Ba' xib cham tu' ka jai'ch iñ nañ jax jir tu'm kat bɨɨpɨ' dɨr, ni buiñor gux buam jum duukam kuñ kax jai'ch. 15 Aañ jix maat na pu cham tu' bhaai' sia ku jaroi' tɨi matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji nañ cham tu'x buam ka tu buada', dhi' pɨk ji nam aa', na jumai ii'mda'ñ a'm bap tui'ñgɨda'. 16 Ba' na pim jɨ'k mi' pui' jiim dhi' nañ jax jam aagi'ñ na pim jɨ'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gammɨjɨ pim gɨt moox bhai'm taatɨt tu oi'ñka' gio na pim xim ja joi'mdat bɨɨx jɨ'ma'n.

17 Cha'pim mi' ka ja jɨɨgi'ñdha' gui' nam bhai' oipot maakam jam iatgi'ñ na jax cham jir pui', nañ gu' aañ ba'x io'm jiñ chulhiiña' no' pim gan mi ja jɨɨgi'ñ. Dɨɨlh kat gɛ́'gɛ́r bax bapaiñmi' guñ chuuku', sia ku gu' dhi' bhaan jup jix maatɨ' nañ tu' sɨlhkam jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam.

18 Ja'pni pɨx jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan ku ba' dɨɨlh pɨx gu Gɛ́'kam jich Xoi'kam jam a'm tɨ nɨɨdhidha' gammɨjɨ bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm. Ja'pni tu tui'ka'.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TƗ JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM EEPESO OI'DHA'

Na ba ja ñioˈkdha' gu Paablo

1 Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm kɨ'n jiñ dhai. Aañ mu tu jam ua'ñxi'ñ bhaan dhi'ñi u'uan aapi'm na pim mi' oi'dha' Eepeso na pim buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm Dios bar ja'tkam tugi'ñ. 2 Ba' gu Dios jich Gɨ'kora' gio gu Gɸ'kam jich Xoi'kam pɨx xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨidhidha' am na pim ba' gammɨjɨx bhai'm taatɨt tu oi'ñka'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nach dai gu Dios taxchaabgi'ñdha'

3 Taxchaabgi'ñdha' ich gu Dios gui' nar Gɨ'korga'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, nat gu' guch Xoi'kam bach ua'p jix dhaam dɨr gui' na tu' kɨ'n jix bhai' ba tuch jimda'ch i'ii'mda' ɨr bhaan, nach gu' buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ. 4 Gu Dios pu bɨjɨk dɨr jich a'm tɨ tɨɨ nach jir ja'tkam tugi'ñ ka' bhaankam guch Xoi'kam, pux io'm bɨjɨk dɨr nat ba' moo bap duu dhi oi'ñga'n. Jich a'm pu tɨ tɨɨ nach pu'ñi gatuuk cham tu' buiñor kax u'ua'tulhdhix ka'. Joidham xich joi'gɨlh gu' gu Dios gɸ'kam kɨ'n, 5 pui' kut ba' bha joot guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam maamra'n jich ɨlhdha', pu bɨjɨk dɨr pui' ja'k pum aa gu Dios na tu duñia'. 6 Pu kai'ñkam pui' ja'k duu gu Dios nach ba' aach pu'ñi dhi' bhaan taxchaabgidhat ba gɸ'kamtu'nda' gammɨjɨ nat gɸ'kam kɨ'n xich joi'mdak jich a'm ba tɨ tɨɨ, gam nat jix bhai' ba duu nat bhai' bach joochxi gu Maraa'n na ba' ya'ch palhbuidha'. 7 Gɸ'kam kɨ'n xich joi'mdak pui' tu duu gu Dios na dai pɨx gu ɨ'ra'n gu Maraa'n nat jaax, dhi' kɨ'n pu bach uañ guch ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammɨjɨ mi' pup jich chulhiiñdha' gɨt. 8 Dhi' bhaan jix maat ich ɨp nat gu Dios xich joi'mdak jich a'm tɨ tɨɨ nat jich chajaañ gu matda' nach ba' kɨ'n jix maatɨt kaaya' gu ñioˈki'ñ na jax jir jum duukam. 9 Jix maatɨt ba kai chich ba' xib nat jax ja'k jum aa bɨjɨk na tu duñia' pu'ñi gatuuk, bak na pu'ñi bha jimda' guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam ya' pu tu duñia' na jax jix aa'. 10 Ba' jano' na pai' dhuuk bɨɨx pui' tum duñia' nat jax ja'k tu dai dɨɨlh gu Dios na tu duñia', bɨɨx maap tu jumpadai na jɨ'k tu'x chu jai'ch jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n pu ja tɨɨda' nar ja gɸ'kam tuk guch Xoi'kam.

11 Ba' gu Dios bhaankam guch Xoi'kam xich joi'mdak jich a'm pu tɨ tɨɨx io'm bɨjɨk nach pu'ñi gatuuk jir ja'tkam tugi'ñ ka'. Gu' ba' nach pai' bar ja'tkam tugi'ñ ka', dai na ba tuch makia' nat tu' pu tu dai bɨjɨk na tuch makia'. Pu tu duñia' gu' gu Dios jax ña ɨlhdhai pu tɨ'ya'. 12 Gu Dios pɨx dɨɨlh pui'x aa na aach nach jir Israel kam ja'tkam bɨɨpɨ' soi'ch ɨlhdhai buiñor tɨ jɨɨ'ñdha' guch Xoi'kam nach ba' mi' dhɨr dai gui' ba gɸ'kamtu'nda', nach gu' pu'ñi bax mat ka' na dai gui' bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia' na jax ɨlhii'ñdha'. 13 Mi' dhɨr ba' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jup ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam soi'm ɨlhdhak, na pimɨt gu'p tɨ jɨɨ'ñ pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioˈki'ñ. Tɨ jɨɨ'ñ japimɨt na dhi'r sɨlhkam pui' na jax jum kai'ch, guch Xoi'kam pɨx ba'p tu duu na pim ba' xib jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. Ba' gu Dios jup jam tajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat dɨɨlh pui' pu tɨɨ bɨjɨk nach chajaañdha' aach nach jɨ'k bar ja'tkam tugi'ñ ka'. 14 Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bach chajaañ gu Dios, dhi' bhaan jix maatɨ' na ka tuch makia' ɨp gui' na tu' ka bi'iix na tuch makia', dai pɨx no't bɨɨx mi' bach chuttu na pai'x aa' gui' dɨɨlh aach nach jɨ'k jir ja'tkam tugi'ñ ka'. Dhi' bhaan jach ba' gammɨjɨ gɸ'kamtu'nda' dai gu Dios, na gu' dai gui'r Gɸ'kam.

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo na tu daan buiñor gu Dios ja a'mkam

15 Pui' tɨ kai ñich na pim sap aapi'm tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, jix ja joi'gɨ'n japim sap ba' bɨɨx gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. 16 Ba' dhi' bhaan gammɨjɨ ba jam tɨ'ñcho' iñ nañ pai' dhuuk ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, xi taxchaabgi'ñdha' iñ ba' na gui' jam palhbui'ñchu' na pim buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. 17 Gio pui' soi'p tɨtdatu' iñ gu Dios, dhi' nar Gɨ'korga'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, na jam tajaañdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba' dhi'x bhai' jam aa'ñdha' na jax pɨk ja'k jir tu'm kam dɨɨlh gu Dios, na gu'r matda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 18 Pui' ja'k soi'p tɨtda iñ gu Dios na gui' pɨx jam mattuda' na pim ba' machia' nach tu' nɨɨra na gatuuk jup tuch makia' dɨɨlh gu Dios, gio na pim ba' machia' na cham tu' ja'p pɨx pui'm kai'ch na guch Xoi'kam mi' dhɨr baabu' gu jaroi' bhaan dɨr gu boi na mu ja'k bhɨix na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', dhi' mi' dhɨr ja boosgaim gu' gu Dios gui' nam jɨ'k jir ja'tkam tugi'ñ ka'. 19 Pui' ja'k soi'p tɨtdatu' iñ gu Dios na jam mattuda' ɨp na pim jix bhai' machia' nax io'm bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia' dɨɨlh, na gu' dhi' ba' bɨxchu' pɨx kɨ'n jich palhbui'ñ aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam.

Bɨxchu' pɨx jix bhaai' gu' na pu tu duñɨa' gu Dios cham aagix kam. Dhi' pɨx kɨ'n pui' tu duu 20 jano' nat dua'ñdhak giop buusai' guch Xoi'kam mu dɨr koi'ñga'n tɨr nat ba' mi' dhɨr kɨɨ'n dɨr xi chia na daibu' bhammɨx dhaam na pai' daa dɨɨlh gu Dios, bhai' na pai' dhɨr jir Gɸ'kam. 21 Gio dhi' kɨ'n pɨx na jax chu'm kɨ'n bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñɨa' dɨɨlh gu Dios, dhi' pɨx tajaañ guch Xoi'kam na ba' ja daam bap tui'ka' gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, nam pui' tɨi bɨxchu'x bhaai' ɨp nam pu tu duñɨa' nam jax ɨlhii'ñdha', sia bɨɨx na jɨ'k tu' ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan giox dhaam. 22 Bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch, bɨtaa'n ji chu bii mɨt buiñor guch Xoi'kam, ba' cham tu'r jupaabkamu'n am. Gu Dios pɨx dɨɨlh jup dai guch Xoi'kam nar Gɸ'kam ka' bɨɨx jich bui nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha', ja'p ji buusan na dhi' ba'r jich mo'. 23 Aach ba' ya' dɨr mu ja'k ja'p jup ji buusan nach jir tukga'n, nach gu' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ. Bɨɨx nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ, gui' bhaan jix o'jo' ich. Sia bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch, bhaan jup tu tu'ii' guch Xoi'kam sia pɨk nar jax ka' gɨt.

2

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat gu Dios xich joi'mdak jich palhbui

1 Bɨɨpɨ' dɨr na pim chakui buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat guch Xoi'kam, ja'p tui'kat japim panaas na pim ko'iix kat buiñor gu Dios, na pim gu'x buam tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. 2 Mi' pui' tu daa'ñchugɨt japim nam jax jix buam tu jimda' gu ja'tkam nam ya' dhi oi'ñga'n dai bhaan tɨtɨɨ'ñcho, jix jɨɨgi'ñdhat japim na jax jam jurtu'nka' gui' na ii'mda' bhaan jix jai'ch na bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñɨa', dhi' na jai' i'ii'mda' pui' ja daam jup tu'ii' nam pui' cham jup jir kɨkɨɨ'. Dhi' ba' mɨk ja'k ja bhɨichdhatgɨda' gu ja'tkam na dɨɨlh jax ɨlhii'ñ gui' nam jɨ'k cham mi' pui' ji-imda' na jax jix aa' gu Dios. 3 Aach sia pui' ja'k jup tu jimdat nach pui' chakui buiñor jup tɨ jɨɨ'ñdhat guch Xoi'kam, mi' pui' tu duñiidha' ich jax no' tu tatda'ch chutku' bhaan, piam jax nach jich aa'nda', xich jɨjɨɨgi'ñdha' ich panaas aach dɨɨlh nach jix buam jum duukam jup jix chu duñiik ka' na tu'r ua'tulhdhara'. Gu' ba' dhi' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', cham tu'ch joi'mdaich chulhiiñchuda' gɨt gu Dios no'ch pui mi' pui' tu daa'ñchu'nda' gɨt, ja'xbui' pui'p jich chulhiiñchuda' gɨt na jax ja tulhiiñchuda' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'. 4 Gu' ji na gu' joidham jir jix chu joi'gɨ'n gu Dios, gɸ'kam kɨ'n xich joi'mdak jich chɨɨ ba' aach. 5 Tɨɨ' nat jich dhudua'ñdhak jich baapmi' jano' nat pai' dhuuk dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr, sia kuch gu' ko'iix kat kɨ'n guch u'ua'tulhdhara' nach jix buam tu buada'. Ba' xib cham tu' mu ja'k ka jiim ich nach pai' gammɨjɨ mi' pup jich chulhiiñdha' gɨt, sia ku gu' mi' ja'k jum aagɨt tɨi nach bhɨiya' gɨt na chich gɸ' bach ua'tulhdhak. 6 Jano' nat pai' dhuuk gu Dios dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dɨr koi'ñga'n tɨr, ja'p ji buus nat aach jano' maap jich dhudua'ñdhak bɨima'n jich baapmi' nach ka ko'iix kat. Mi' dhɨr ba' maa'n kap jich bi' dɨɨlh gu Dios jix dhaam nach pai' aaya' gatuuk, nach mia'n bap tui'ka' buiñor. 7 Ba' pu kai'ñkam pui' ja'k duu na ba' dhi' bhaan jup jix maatɨ' ka' nax io'm xich joi'mdaix bhai'ch dhuñɨa' ɨp gatuuk, na gammɨjɨx io'm pu ba xich joi'gɨ'nda', cham tu' dai xib. Ja'xbui'p xich joi'gɨ'nda' nat jɨ'x pu ba xich joi'gɨlh xib bhaankam guch Xoi'kam. 8 Ba' na pimɨt tɨ jɨɨ'ñ aapi'm nat gu Dios tu' sɨlhkam ba xich joi'gɨlh, dhi' bhaan cham tu' mu ja'k ka jiim japim bhaan gu boi na mu ja'k bhɨix na pim pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha'. Cham tu' pimɨt tu' bhaan tu juanak ma'iich dhi', gu' ja'pji pui' pɨx nat xi jam joi'mdak ja'p ja'k jam tuttu gu Dios. 9 Ba' cha'pim tu' ka'm jup bam ɨlhii'ñdha' na pim cham tu' mu ja'k ka jiim na pim pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha', na pimɨt gu' cham tu' tu' bhaan tu juanak pu chu'm ma'iich. 10 Gio gu' aach jup jir dunii'ñ pɨx gu Dios, gui' pɨx pui'ch dhuu bhaankam guch Xoi'kam nach aach dai gux kɨɨ'p jum duukam bap tu duñiidha' ya' dɨr ja'p ja'k, cham tu' kia' gux buam jum duukam nar ua'tulhdhara'. Pu bɨjɨk pui' ja'k pu tɨi gu' gu Dios na tu duñɨa'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam pɨx pui' tu duu nach ba' bɨɨx maa'n ñɨ'ook bap duuka' nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha'

11 Aapi'm na pim jɨ'k cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam jir Israel kam ja'tkam jup jam tɨɨtɨ' am: Gu ja'tkam cham jum matgilhdhadam. Ba' dɨɨlh gu Israel kam ja'tkam jup jum tɨɨtɨ' am: Aach ja'tkam jich matgilhdhadam. Ba' dhi' nam pui' jam tɨɨtɨ', ja'p kai'ñkam jup kai'chdha' am na pim aapi'm cham tu'r kɨkɨɨ' ja'tkam, pu cham jam a'm tɨ nɨidhim gu Dios. Dɨɨlh sap ba' ja a'm tɨ nɨidhim panaas nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan. 12 Gu' pɨx ji na gu' maaxik aapi'm cham tu' buiñor jup tɨ jɨɨ'ñdhat guch Xoi'kam, dɨlhkob jup tui'kat japim, cham tu' ja bɨɨm gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' cham tu' jam a'm jup bipio'dat gui' nat tu' ja iimchux pu bɨjɨk gu Dios gu Israel kam ja'tkam, nam jaroi'r ja'tkam tugi'ñ. Cham tu' pim pui' ja'k tu jimdat nat jax ja'k maa'n ñɨ'ook jup duu gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam, ja'p pɨx japim duduakat ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Pu cham buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha' pim gu Dios, pu cham mat ka' pim sia na pim pa ja'k jiimda'. 13 Ba' sia ku pim mɨk

jup tui'kat buiñor gu Dios, xib na pim maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam na pim buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ, mia'n ba ai pimɨt, pu kai'ñkam jich a'mkam muu gu' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. 14 Guch Xoi'kam pɨx pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ñdha'. Nat muu pɨx bhaan gu u'uux na gai bɨɨt, dhi' kɨ'n pui' ba tu duu nach mi' dhɨr maa'n ñɨ'ook bap duuka' jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dɨr bha ja'k jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Panaas kut iar gu tu' na pui'ch dhuukat, ba' xib ja'p ji buusan nach maap bar jich oi'dhagɨm. 15 Guch Xoi'kam pɨx nat muu bhaan gu u'uux na gai bɨɨt nach ba' cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax tu daaxix na tu aagix, nach pu'ñɨ tu' pɨx ja ɨlhii'ñdha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ja'p ji buus nat daam dɨr mim jaax gu ɨ'ra'n na ba' cham ka maax ka' pui' na jax ja'k tu aagix kat. Ba' xib ja'p ji buusan na pu cham pai' ka maatɨ' gu pui' ja'k aach jich bui, maap pɨx bar jich oi'dhagɨm ich xib, nach gu' maap buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. Dɨɨlh guch Xoi'kam pɨx pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ñdha'. 16 Daipu' nat muu pɨx guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt, mi' jotmoda' cham kach bhabhaakui'ñ ich. Cham ka jam bhaamki'ñ ich aach ya' dɨr mu ja'k jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dɨr bha ja'k pui' cham jup kach bhaamki'ñ aach nach jir Israel kam ja'tkam. Maap jach pɨx jix bhai' ba kai'ch, nat gu' maa'n maa'nkam pɨx jup jich dhuu.

17 Guch Xoi'kam bhach bhɨidhak gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook na bhaan tu a'ga nach jax ja'k cham kach bhabhaakui'ñdha', nach jax ja'k maa'n ñɨ'ook bap duuka', pui' na jax aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam na pim mɨk jup tu't buiñor gu Dios, gio aach nach jir Israel kam ja'tkam nach pu mia'n jup tu'ii' buiñor gui'. 18 Gio nat muu pɨx guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt nach ba' maa'n ii'mda' pɨx bap duuk. Aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jach jam bui maa'n ii'mda' bap duuk, gio aapi'm mu dɨr bha ja'k pui' maa'n ii'mda' pɨx bap duuk jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' maa'n ii'mda'p duiñchugɨt jach amuub bap tu'ii' buiñor gu Dios jich Gɨ'kora'. Ba' pu'ñɨ nach jax maa'n ii'mda' bap duiñchu', maap bɨix jach buiñor aaya' gu Dios. 19 Ba' xib cham tu' pim kar jai' ja'tkam buiñor gu Dios, cham tu' pui' kam tɨɨtɨ' pim na pim cham jir Israel kam ja'tkam, na pim gu' xib pui'p bar Israel kam ja'tkam, maap bar jum oi'dhagɨm japim gui' nam jir Israel kam ja'tkam. Gio jai'p bar ja'tkam tugi'ñ japim gu Dios, pui'p tu jam makia' ba' na jax tu ja makia' gui' nam pur Israel kam ja'tkam. 20 Aapi'm na pim jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buan japim na jax gu joodai na daam dɨr mui' ba bhi'ñbakchix ka' bhaan gu jai' joodai na bɨtaa'n jup darka'. Gu joodai na bɨtaa'n darka', dhi' pui' ji buan am na jax gui' nam jɨ'k jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, piam gui' nam bhaankam tu a'ga gu Dios. Ba' dɨɨlh guch Xoi'kam ja'p ji buusan na dhi'r di' gu jodai na bɨix bhaan jum siisap dhi' dhi bhi'ñbak. 21 Ba' na pim saalh kaapakaim na pim buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na dɨɨlh guch Xoi'kam saalh tɨɨmuim dhi' dhi bhi'ñbak, dai pɨx no' pim bɨix maa'n ñɨ'ook jup duiñchugɨt buiñor xip tui'dhi'. 22 Na gu' no' pim aapi'm bɨix buiñor xip tui'dhi' guch Xoi'kam, bɨix jir bhi'ñbaki'ñ ka' pim, mi' ba'r mi' ka' na pai'p tui'ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaamkamu'n gu Dios.

3

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' bhaan tɨ tɨɨ gu Dios na bhaankam tu juana'

1 Aañ Paablo, pu kai'ñkam ya' kuup iñ nañ jir tujuandam tugi'ñ pɨx guch Xoi'kam, ku gu' mi' pui' tu duñiim iñ ji na jax ja'k jix bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam. 2 Bax maat japim dho nat gu Dios pɨx pu chu'm kɨ'n jiñ dhai nañ pu'ñɨ jam aagi'ñdha' nat tu' bhaan xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu, pui' nat jax pu tɨi bɨjɨk na tu duñia'. 3 Gu Dios dɨɨlh jiñ mattuda gu' nañ ba'x maatɨt ba kɸɸ nat jax ja'k tu dai pu bɨjɨk na cham jaroi' maatɨt kɸɸkɸt. Dhi' ba'r di' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ jɨ'k daam bɨipi' dɨr. 4 Ba' no' pimɨt gu'x bhai' jiñkaidhak jix maatɨt kai dhi' na ñich jax mu tu jam ua'ñ, bax maat japim nañ jax ja'k jix maatɨt kɸɸ pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios nat jax pum aa bɨjɨk na cham jaroi' maatɨt. Guch Xoi'kam gu' na bhaan tu a'gat jup kai'ch, pui' ba tu duu xib nat jax ja'k tu dai bɨjɨk. 5 Dhi' nat tu' jax ba duu xib gu Dios, nat bɨjɨk pui' ja'k pum aa na tu duñia', dhi' pu cham tu' ja mattudak guch bopxi kat gui' nam bɨjɨk ya' tu duduakat. Ba' xib bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ba ja mattuda gu Dios gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam nam bhaankam tu a'gat jix u'uañ kɨ'n ya' oipo. 6 Nat jax ja'k jum aagak tu dai gu Dios bɨjɨk na tu duñia' pu'ñɨ gatuuk, jir dhi'ñɨ: Na sap pu'ñɨ bhaankam guch Xoi'kam bax bhaai'n ka' bɨix gui' nam jɨ'k cham jir Israel kam ja'tkam ka' nam pui'p ba bubuakia' mi' dhɨr bhaan gu boi nam bhaan mu ja'k jiim nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Gio na bax bhaai'n ka' ɨp na jai'p tu ja makia' gu Dios na tu' ja bi'ii'ñ gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dai pɨx ba' nam aa' nam tɨ jɨɨ'ñdha' na maaxik jir sɨlhkam pui' na jax

jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

7 Jix bhai'ñ dhuu aañ gu Dios, tɨɨ' nat jiñ dhai nañ aañ ba'r di' ka' nañ pui' nai' ja aagi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na gu' bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Tɨi cham tu'r am kat na dhi' kɨ'n jiñ dha'ñsada', 8 nañ gu' tɨir cham tu', gampai' tu'm iñ ja bui gui' nam pui' Dios jup jir ja'tkam tugi'ñ. Gu' ji nat gu' gui' xiñ joi'mdak jiñ dhai nañ aañ jir di' ka' nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ ja aa'ñdha' na bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ba tuch jim. Bɨix aixim bhaan jix bhai' ba tuch jim na jaroi' pu cham jɨ'xdha' tɨimo' sia ku tɨi ba tu ja'kɨlhi'ñ. 9 Bɨix pu chu'm kɨ'n jup jiñ dhai gu Dios nañ ja mattuda' na jax ja'k pui' tu duñiim nat jax ja'k ɨlhdhak tu daasak bɨjɨk. Dɨilh gu Dios nat pui' ja'k ɨlhdhak tu dai bɨjɨk, dhi' nat jaroi'p tu duu bɨix na jɨ'k tu'x chu maax ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam ja'k. Mui' oidha' bap duu nat pui' ja'k ɨlhdhak pu tu dai na tu duñia' pu'ñi gatuuk. 10 Ba' xib gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, pui' na jax gu noonbi'ñ gu Dios gio gu jai' bɨix aixim nam jix chu jai'ch, na bɨxchu'x bhaai' nam pu tu duñia', nam xi ja nɨi'ñdha' gui' nam jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, dhi' bhaan ba machia' am na gu Dios bɨxchu' bhaan joidham jix chu matda'. 11 Pu'ñi ja'k pum aa gu Dios na tu duñia' jano' bɨjɨk nat jax pui'm aagɨk pui' ja'k tu dai, ba' xib maaxik ya' pui' ba tu duu bhaankam gu Gɸ'kam jich Xoi'kam. 12 Ba' taxchaabgi'ñ ich guch Xoi'kam nat jix bhai'ch dhuu, dhi' nach jaroi' buiñor tɨ jɨɨgi'ñ, na gu' xib bax bhaai' nach mia'n aaya' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonɨt. 13 Ba' cha'pim jum o'jolhdhat buiñor xi chɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam. Soi'ñ jam tɨtda na pim cham tu' dhi' bhaan jum o'jolhi'ñdha' nañ giilhim jiñ chulhiiñ aañ, na gu' dhi' nañ jax jiñ chulhiiñ, jam a'mkam aapi'm jañ pui'ñ chulhiiñ. Gu' ja'pji na pim jix bhai'm taatɨt mi' pui' xi jiimda' nañ kapbhai' jam a'mkam jiñ chulhiiñ.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jɨ'x kɨ'n xich joi'gɨlh guch Xoi'kam

14 Ba' bɨix dhi' pu kai'ñkam jañ jiñ o'lhia kɨ'n kɨikat gammɨjɨ buiñor tu daan gu Dios, dhi' nar Gɨ'korga'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, 15 dhi' nat jaroi'p tu duu bɨix na jɨ'k jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam. 16 Gio ja'p jañ soi'p tɨtda gu Dios, na bɨxchu' bhaan jir jix chumñigam bhammɨx dhaam na pai' dhɨr jix io'm jir Gɸ'kam, na gɨt bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pui' jam duñia' na pim jix io'm buiñor xi chɨ jɨɨgi'ñdha' guch Xoi'kam, na dhi' pɨx pui' jam guguuxdha'. 17 Bɨix jañ pui' soi'p tɨtdatu' gu Dios na dɨilh guch Xoi'kam pɨx jam jujur am ba kioka', dai na pim aapi'm pui' ja'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha'. Gammɨjɨ pim ba' joidham jix kɨigalhdhat gu Dios mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa', gio na pim jix ja joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gu jai' ja'tkam 18 na pim ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' nat jɨ'x gɸ'kam kɨ'n xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu guch Xoi'kam bɨix nach jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ. 19 Pui' ja'k soi'p tɨtdatu' iñ ba' gu Dios na gui' pɨx jam mattuda' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch no'ñ maa'n jix kɨigalhi'ñ gio no'ñ maa'n jix joi'gɨ'n. Jix io'm jir gɸ'p jum duukam gu' dhi' na pui'm kai'ch, cham tu' nach jɨ'x ɨlhii'ñ aach dhɨilh. Ba' no' gu' dhi' jam a'm bap tui'dhi', mi' dhɨr dai na pim jix bhai' ba machia' na jax jir tu'm kam gu Dios.

20 Gu Dios jich makia' gu tu' nach aach taanda'. Jix io'm gɸ'ch makia' gu tu', cham tu' nach aach jɨ'x ɨlhii'ñdha' na panaas jich makia'. Piam no'ch jax chɨtda na tu' bhaan jich palhbuidha', jix io'm gɸ'ch palhbuidha', cham tu' ja'xbui' nach aach jɨ'x ɨlhii'ñdha', na gu' gu Dios jix io'm gɸ'x bhaai' na pu duñia' gu tu'. 21 Ba' bɨix nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' nach gammɨjɨ buiñor tu daanda' gu Dios sia pɨk nar jax ka' gɨt. Pu'ñi gɨt moo tu tui'ka'.

4

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nam maa'n ii'mda' pɨx jup duiñchu'nda' bɨix nam jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam

1 Ba' aañi' nañ ya' kuup, pu kai'ñkam pɨx nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Aañ soi'ñ jam tɨtda na pim mi' pui' tui'ñgɨda' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' nat jam a'm ba tɨ tɨi gu Dios, jam a'm ba tɨ nɨidhim gu' aapi'm. 2 Soi' pim pɨx bam ɨlhii'ñdha', bar jix bhabhai'kam ka' pim, cha'pim ka bhaa'mna' ka', xim jajoi'mdat japim pɨx bam papalhbui'ñdha' sia tu' na pɨx bhaan. 3 Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k tɨi gɨt cham bhakkurda' ja bui gu jai' nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' gammɨjɨ maa'n ii'mda'p duiñchu'nda', pui' na jax ja'k jam jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 4 Maa'n tuuku' pim pɨx jup duiñchu'nda' gio maa'n ii'mda', pui' nat jax bɨix maap jam boosolh gu Dios mi' dhɨr bhaan gu boi na pim bhaan mu ja'k jiimɨt na pim pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha'. 5 Maa'n pɨx jix jai'ch gu' guch Gɸ'kam tuk, ba' dai dhi'ch buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha', gio dai dhi'ch buiñor jich bopkonda'. 6 Maa'n pɨx jix jai'ch gu Dios, dhi' bɨix dhɨt jir jich Gɨ'kora', na gu' bɨix dhɨt jir jich Gɸ'kam tuk. Tu' no't jax ba ji dhuuch bui, bɨix jich bui pui' tu duñia', na gu' bɨix pɨx jich a'm tɨ nɨi'ñ.

7 Ku gu' guch Xoi'kam bɨix jɨ'ma'n jich
dharai ji nach tu' jax dhuñia' bhaankam, ba'
dhi' bhaan jix joojoidhaich mi' pu duñia'. Pu
chu'm kɨ'n jich dharai guch Xoi'kam nat jax
chu'm ilh dɨilh, 8 pui'm kai'ch gu' maa'n kap
na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam, jup
jum kai'ch:
Nat pai' dhuuk giop tɨs jix dhaam,
mui' xi ja buuprak xi ja u'uuk gui' nat ja bui
tu kokda,
jai' ba' ya' xi ja chianɨk nam jɨ'k tu' jax
dhuñia' bɨix jɨ'ma'n.
9 ¿Gu' tu' ba' ku ba' pui'm kai'ch chi
nat pui' giop tɨs jix dhaam? Dho na
ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch dho nat guch
Xoi'kam bhammɨ dɨr bha tɨm ya' dhi oi'ñga'n
bhaan. 10 Ba' dhi' nat bhammɨ dɨr bha tɨm,
maa'n na jax jir dhi' pɨx nat gio mui'p tɨs. Jix
io'm daam dɨr ji bii na jɨ'k kap jix jai'ch gux
dhaam. Dhi' ba'r di' na ja daam jup tu'ii' bɨix
na jɨ'k tu'x chu jai'ch. 11 Ba' dhi' pɨx jup jir
di' nat jai' dhɨt ja darai nam pu'ñi mia'n jir
noonbi'ñ ka', nam ba' mi' dhɨr bhaankam
nai' pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'. Gio jai'
dhɨt jup ja darai nam bhaankam tu a'gada'
na jax ja jurtu'nka'. Gio jai' dhɨt jup ja darai
nam nai tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham
ñio'ki'ñ na dɨilh bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.
Gio jai' dhɨt jup ja darai gui' nam maap
ja jumpadat daich Xoi'kam jɨigi'ñdham ja
jiñkaixdhat ja aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ na jax jir
jum duukam, gio ba' nam maap tu daanda'.
Gio jai' ja darai ɨp gui' nam ja mamtuxi'ñdha'
gu daich Xoi'kam jɨigi'ñdham nam jax ja'k
mi' pui' jiimda'. 12 Ba' dhi' nat bɨix aixim
tu'm kɨ'n ja darai, pu kai'ñkam dhi' kɨ'n
ja darai nam ba'x joojoidhat mi' dhɨr pui'
duñia' na jax jix aa'. Aach pu chu'm kɨ'n
jich dharai bɨix jɨ'ma'n nach jɨ'k buiñor tɨ
jɨigi'ñ, nach ba' ya' dɨr pui'p tu ja a'gidha'
gu jai' ja'tkam nam ba' mui'dha' gui' nam
buiñor tɨ jɨigi'ñdha', gio nach ba' mi' dhɨr ja
aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgɨda'. Na gu'
nañ jax ba kai'ch nach aach ja'p ji buan
nach jir tukga'n guch Xoi'kam, 13 nach ba'
mi' dhɨr bɨix maa'n nach jax jix io'm buiñor
tɨ jɨigi'ñdha', gio nach bɨix maap mi' pui'
jiimda' na jax jix aa', bɨix jix bhai' bax mat
ka' ich gu' na jax ja'k jir tu'm kam gu Dios.
Ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiimda' ich nat jɨ'x
mi' pui' jii guch Xoi'kam, chakui jupaaban
bhɨi chich gu' na jɨ'x jum aa'. 14 Ba' cha'ch
pui' ja'k ka tu jimda' na jax gu a'aalh. Na gu'
gu alhii jax ñam aa'nda' na tu duñia', ja'xpɨx
maakam jup bam aa'nda', cham tu' pui' ka
tu duñia' na jax tɨi xim aaga' bɨipɨ' dɨr. Gio ba'
na cham tu'x bhai' xim ga'ngada' gu jaroi'
no' ba iatgi'ñ, ja'p pɨx tɨ jɨi'ñdhai mi' pui' ba
duñia' jax ña iatgidha'. Jix jai'ch am gu' gu
ja'tkam nam bɨix aixim tu'm kɨ'n tu iatgi'ñ,
gu' ja'pji nach pui' ja'k ba tu jimda' na jax
no'ch jir gɇ'gɇr ja'tkam. 15 Maa'n ii'mda'p
duiñchugɨt jach mi' pui' tu a'gada' na jax
jir sɨlhkam, xich jajoi'mdat ich bɨix jɨ'ma'n.
Mi'ch pui' ba tu duiñchu'nda' nat jɨ'k jax tu
duu guch Xoi'kam nach ba' ja'xbui' mi' pui'p
ba jiimda', na gu' dhi'r jich Gɇ'kam tuk bɨix
nach jɨ'k buiñor tɨ jɨigi'ñ. 16 Guch Xoi'kam
pɨx dɨilh mi' kɨisa' gu jaroi' ja bui gui' nam
buiñor tɨ jɨigi'ñdha' no't mi' pui' ba jii na jax
jix aa'. Gio gui' pɨx jich Xoi'kam pui'p ja
duñia' bɨix gui' nam buiñor tɨ jɨigi'ñdha' nam
bɨix maap jix bhai' kai'chɨt mi' pui' tu duñia'
na jax jix aa', nam ba'x io'm mui'dha' gio
nam jix io'm bax chu joi'gɨ'nda'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nach jumai ii'mda' ba ua' nach jɨ'k buiñor tɨ jɨi'ñ guch Xoi'kam

17 Ba' ja'p jañ jam tɨtda bhaankam guch
Xoi'kam jich Gɇ'kami' na pim cham tu' pui'
ja'k ka tu jimda' nam jax chu jim gu jai'
ja'tkam nam cham buiñor tɨ jɨigi'ñ guch
Xoi'kam, nam gu' dhi' pui' ja'k tu jim nam
jax pɨx ilhii'ñ dɨilh, pu cham tu' bhai' pui'
nam jax ja'k tu jim. 18 Cham tu mamatda'
am gu' dhi' dhi ja'tkam, gio nam cham
maatɨt tɇ́ kɇ́ɇ́ sia ku jaroi' tɨi tu ja a'gi'ñ na
jax ja'k jir joidham, pu cham maat am ba'
na joidham jir jix kɨi' pui' na jax jix aa' gu
Dios. 19 Jir jix kaapak am dhi' dhi ja'tkam
kum ba' cham maatɨt tɇ́ kɇ́ɇ́, bɨix aixim pɨx
ba tu buim am na tu' cham jir kɨi', na tu'
cham bhaigɨt nam pu buada' nam pu tu
buim. Ni jɨ'x kum iam xim ga'nga' no'r am
gu pui' ka' ba' cham. 20 Ba' aapi'm cham tu'
pui' ja'k tu jim, na mɨt gu' cham tu' pui' ja'k
jam aa'ñ gui' na mɨt tu jam a'gi bhaankam
guch Xoi'kam. 21 Dai guch Xoi'kam bhaan
tu jam a'gi mɨt, gio jam aagi'ñ am ɨp na jax
ja'k jix aa' na pim mi' pui' jiimda'. Dai pui'
ja'k jir jix kɨi' gu' gio nar sɨlhkam nat jax
ja'k jich aa'ñ guch Xoi'kam. 22 Ba' cha'pim
gio ja'k jup ka sulhii'nda' mu ja'k na pim
pai'x buam tu jimdat bɨipɨ' dɨr, na pai' gux
buam jum duukam pui' jam duiñchu'nda'
na pim jix buam tu buada' na tu' cham jir
kɨi'. 23 Cha'pim pui' ja'k kam aa'nda', dai pui'
ja'k japim pɨx bam aa'nda' na jax ja'k jir jix
kɨi'. 24 Bar jai' ja'tkam ka' pim, cham tu' pu
chu'm kia' na jax gu bɨipɨ' dɨr kam. Jix u'uañ
kɨ'n japim xi gu'kgɨda' pui' na jax jir tu'm gu
Dios, na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nat gui'
jam pataasak jai'p jam duu. Mi' pui' pim ba
jiimda' na jax ja'k sɨlhkam jir mi' pui'.

25 Cha'pim ba' nai' kam ɨ'iatgi'ñdha',
sɨlhkam japim tum a'a'gi'ñdha' bɨix jɨ'ma'n,
nach gu' bɨix maa'n tuuku' pɨx jup duuk
nach buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam.

26 Ba' no' pimɨt gu' jax dhuukat tu' bhaan
ma bhaak, cha'pim jum ua'tulhi'ñdha', xi
ñakoo'nda' pim, gio gu' cham tu' na pim
bɨx chanoolh jix bhaak ka'. 27 Cha'pim
jix jɨigi'ñdha' gu ja'ook no' pui' jam jurtu'n

na pim jum ua'tulhdha' no' pimɨt pu'ñi tu' bhaan ma bhaak. Dhi' bhaan ba jam mai'chia' gu' no' pimɨt bam ua'tulh.

28 Gu jaroi' no' bɨɨpɨ' dɨr kax ɨxbi' kat, ya' dɨr ja'p ja'k cham tu' ka tɨ ɨɨxi'ñdha'. Ba tu juanda' pɨx na ba' dɨɨlh noonbi'ñ kɨ'n mai'chɨt gu tuumiñ jai' ja maakda' gui' nam cham bhaai' nam jax dhui tu juana'.

29 Giox bhai' pim tu ñɨokda', cham tu' na pim giilhim kai'chdha'. Pui' pim ja'k tu ñɨokda' na jax ja'k ja palhbui'ñchu'nda' nam mi' pui' jiimda' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, gio nam cham dhi' bhaan jix buam jum aa'nda'. Dhi'x io'm jum aa' na pim jix bhai' tu ñɨokda', 30 na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'x buam jup jum aa'nda' no' pim jix buam tu ñɨok. Jum aa' ba' na pim cham jix buam tu ñɨokda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu' na jam a'm tajaañɨx, ja'p ji buusan nat dhi' kɨ'n jam matgilh gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maatɨt jam tɨgia' ɨp gio gatuuk na pim aapi'm cham tu' mu ja'k bhɨɨya' na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

31 Cha'pim bɨɨx aixim bhaan jix buam jum aa'nda', ni ku pim cham bhaak ka'. Cha'pim giilhim ja tɨtdat ja jiñkai'ñdha' gu ja'tkam. Ja'p japim xi dhui bɨɨx gux buam jum duukam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. 32 Bar jix bhabhai'kam ka' pim pɨx, jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja bua't gu jai'. Xi chum u'uañdhat japim no' pimɨt tu' cham am bua, pui' nat jax xi jam joi'mdak tu jam uañ gu Dios bhaankam guch Xoi'kam.

5

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nam jax ja'k mi' pui' jiimda' gui' nam jir maamra'n gu Dios

1 Jir maamra'n japim aapi'm gu Dios, ba' joidham xi jam da'. Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k tɨi gɨt pui'p xi chu jimda' na jax gui', mi' pui' pim xi jiimda' na jax jix aa'. 2 Jix ja joi'gɨ'nda' pim gu jai' sia tu' na pɨx kɨ'n, ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'mdak jich a'mkam muu. Na gu' guch Xoi'kam nat muu, ja'p ji buus buiñor gu Dios nat jaroi' kubhioñxi gui' na kɨ'n joidham uub. Dhi' bhaan ba' xich joi'mdak jich chɨɨ.

3 Gu' ba' kapbhai' na pim aapi'm jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios, cha'pim bhaan ka tɨtɨɨ'ñchoka' na pim gɨt jai' ja bɨɨm xi boppoda' gu u'uub nam cham jir jam bɨpna', gam jai' bɨɨx aixim gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', pui' na jax ña pim cham tu' ja'p pɨx bɨɨx aixim bhax chu aa'nda' na pim gɨt xi chu bia'ka'. 4 Gio na pim cham tu' giilhim ka tu ñɨokda'. Cha'pim jix ñanaanbim kai'chdha'. No' pim giilhim bax chɨ'iik, xi chu dañɨa' pim buiñor gu Dios, xi gɸ'kamtuda' pim, cham tu' na pim giilhim tɨ'ya'. 5 Giox maat japim ɨp na ja'pnip tu tu'ii': Na gu jaroi' no' ganai' pɨx ja bɨɨm boppo gu u'uub sia ku tɨi tɨ bɨɨna', piam no' bɨɨx aixim tu bua gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', piam no' cham am jum ju'ngi'ñ sia ku tɨi bar jix chumñigam, no' gu' ja'p pɨx bhax chu aa' na gɨt bɨɨx aixim xi chu bia'ka', dhi' cham tu' buiñor aaya' guch Xoi'kam na pai' dhɨr jir Gɸ'kam bɨɨma'n gu Dios jich Gɨ'kora'. Na gu' no' jaroi' bɨɨx aixim ja'p pɨx jix aa' na gɨt xi chu bia'ka', jir jix buam jum duukam buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na buiñor tu daanda' gu jax chu'm didios jum tɨɨtgɨdam ja'ppɨx jup duiñxim. 6 Xim gaagidha' pim nam jax ja'k cham jam iatgidha' gui' nam nai' oipot maakam tu iatgi'ñ, na pu cham tu' mim nɨnɨɨ'ñ buiñor gu Dios. Jix io'm ja tulhiiñchuda' gu' gu Dios gui' nam nai' pui' tu iatgidhidha', nam gu' dhi' cham tu' mi' pui' jiimda' na jax jix aa'nda'. 7 Jam aagi'ñ iñ ba' na pim cham tu' mi ja jɨɨgi'ñdha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, ni ku pim am ja bɨpnatda'.

8 Gu jaroi' no' cham maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ja'p ji buusanda' nax chu tukgam kɨr oirɨda', pui' na jax aapi'm na pim jix chu tukgam kɨr oipot bɨɨpɨ' dɨr na pim chakui maatɨt na jax jir tu'm kam gu Dios. Ba' xib na pim bax maat, jix chu maax kɨr ja'k ba oipo pim, jum aa' ba' na pim mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na pim bax maat na jax jir tu'm kam. 9 Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pɨx gu' dɨɨlh gu Dios jich mattudidha' nach jax ja'k mi' pui' jiimda', nach jax ja'k jix chu joi'gɨ'nda', gio nach jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gio na jax jir sɨlhkam. Gu' ba' no'ch gu' dhi' bɨɨx mi' pui' tu duiñchu', dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nach jix chu maax kɨr jiimchu'. 10 Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k tɨi gɨt mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios. 11 Cha'pim jai' ja palhbui'ñdha' gu tu' nam jax buada' gui' nam cham maat ni jɨ'x na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' nam jɨ'k tu' jax buada', pu cham tu' mi nɨnɨɨ'ñ am. Ja'kbui' kat ji na pim ja aagi'ñdha' na cham jir am pui' nam jax ja'k tu bua. 12 Jix xi'ɨraam gu' sia no'ch am jai' pu chu'm jup tu a'ga aach nach jɨ'k jix chu maax kɨr bap tu'ii', nam gu'x chu tukgam kɨr jup tu't pui' tu bua gui'. 13 Ba' no'm gu' iam mi' ja'k xi baapkia' gɨt na pai'x chu maax, jix bhai' bhai' ji machia' am gɨt na maaxik cham tu'r pui' nam jax tu bua, giox bhai' ba machia' am na jax ja'k jir sɨlhkam. 14 Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam:

Gor xi ñiññia,
cha'pim ka kookos ka'.
Xi baapmigia' pim mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr na
ba' jam bɨ'ñxidha' guch Xoi'kam.

15 Ba' xi gaagidha' pim ɨp na pim jax ja'k tu jimda' aapi'm dɨɨlh. Pui' pim ja'k tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na

pim jix bhai' jam jur bia', na pim gu'r jix chu mamatda'. Cha'pim ja'p pɨx tu jimda' na jax gui' nam cham ja jur bia' ni jɨ'x. 16 Gammɨjɨ pim tu' jax xi buada' na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam, cha'pim gam ɨrdat darka', na gu' cham tu' gammɨjɨr jix kɨɨ' tanoolh ka'. 17 Cha'pim pui'm ɨlhii'ñdha' na pim panaas pu cham jɨ'xdha' machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' dhi' pui' ji buusanda' na pim pu cham jum jur bia'ka' no' pim pui'm aa', gu' ja'pji na pim xi gaaga' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiimda'. 18 Gio na pim cham tu' maikkorda', na pim gu' bɨɨx aixim jix buam tu buada' no' pim cham jam jur ka bia', gu' ja'pji ja'kbui' kat na pim xi baidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na gɸ' jam a'm jum tajaana' na ba' dhi' jam jurtudidha' na pim jax ja'k tu duñiidha' gu tu'. 19 Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios, kɨ'n japim xim guguuxdhat xi chu jiñkaidhat bhaan Saalmos ta'm, gio mi' dhɨr japim xi boosgat na pim laala'nda', piam sia jax ña pim ja'k jix mat ka' na pim laala'nda', dai nax dhaam kam bhaan tu a'gada'. Dhi' pu'ñi ja'k japim bhaan gɸ'kamtu'nda' gu Dios bɨɨx jam jujur kɨ'n. 20 Gammɨjɨ pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gɨ'kora' na bɨxchu' pɨx kɨ'n jix bhai'ch bua, bhaankam japim taxchaabgi'ñdha' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' daim bɨpnagɨm gio ja bui gu ja maamar

21 Tu' ka'm japim xim nɨnɨidhat bɨɨx jɨ'ma'n, cham tu' na pim gɸ'gɸrkam jum taat ka', na gu' pu'ñi ja'k bhaan jup jix maatɨ' ka' ba' na pim tu' ka'm nɨɨ'ñ guch Xoi'kam.

22 Gu u'uub gui' nam tɨ bɨpna', jum aa' nam tu' ka'm ja nɨɨ'ñdha' gu ja bɨpna', pui' nam jax tu' ka'm nɨɨ'ñ guch Xoi'kam. 23 Na gu' gu chio'ñ pɨk bhaan jup tu tu'ii', cham tu' gu ubii. Ja'p na jax guch Xoi'kam na gui' pɨk bhaan jup tu tu'ii' bɨɨx nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ. Gio gu' dhi' pɨx jich Xoi'kam gammɨjɨch palhbui'ñchu'nda' sia tu' na pɨx bhaan, na gu' nañ jax ba kai'ch nach jir tukga'n pɨx. 24 Jum aa' ba' na gu ubii tu' ka'm nɨɨ'ñdha' gu bɨnga'n sia pɨk nar jax ka' gɨt, ja'p na jax aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam nach gu' tu' ka'm nɨɨ'ñ.

25 Gio gu chichio'ñ gui' nam tɨ bɨpna', pui' tu' ka'm jam jup ja nɨɨdhat jix ja joi'gɨ'nda', ja'xbui' pui'p jix ja joi'gɨ'nda' am nat jɨ'x xich joi'gɨlh guch Xoi'kam aach bɨɨx nach jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ xib. Gɸ'kam kɨ'n xich joi'mdak jich a'mkam muu gu'. 26 Ba' nat xich joi'mdak jich a'mkam muu, dhi' pu chu'm nai' pup tum a'ga, dhi' nat ba' aach jax chu'm kɨ'n uana guch ua'tulhdhara' bɨnkam na chich jich bopko suudai' kɨ'n. Gui' dɨɨlh pui' ja'k tu duu nach ba' bar ja'tkam tugi'ñ ka', 27 dɨɨlh jich kɨɨ'mpi nach ba' joidham jix kɨkɨɨ' buiñor jup tui'ka' na xich nɨɨ'ñdha', na ni jɨ'x ku iam palhɨɨp jich a'm jup tui'ka' gux buam jum duukam. Ja'p pɨx jach tui'ka' na jax gu ipuur gui' nax io'm jix chua ka', na pu cham pai' pɨx am jix ikoora' ka', ni ku cham pai' pɨx am jix xo'solhik ka', ni palhɨɨp ku pɨx am jax tui'ka'. 28 Gu chio'ñ ja'pni ja'k jup jix joi'gɨ'nda' gu bɨnga'n na jax gu dɨɨlh tukga'n. Na gu' gu jax chu'm chio'ñ no'x joi'gɨ'n gu bɨnga'n, ja'p ji buusanda' na dɨɨlh xim joi'gɨ'nda'. 29 Na gu' cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gampai' pɨx ɨlhii'ñdha' gu tukga'n, gu' ja'pji gammɨjɨ nam jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' gu ja tutku', tu ja maakda' am gio bɨɨx aixim nam jix bhai' ja buada'. Ba' pu'ñi xich joi'mdat gammɨjɨx bhai'ch bua guch Xoi'kam aach nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ. 30 Na gu' pui' nañ jax ba kai'ch, bɨɨx jɨ'ma'n nach jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ, ja'p ji buusan nach jir tukga'n. 31 Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “Gu chio'ñ no't maa'n ba bhɨi gu ubii, mi' dhɨr ba jimia' ja bui gu gɨ'korga'n, na gu' dɨlhkob ja'k ba tu kɨicha' bɨɨma'n gu bɨnga'n. Ja'p ji buusnia' ba' nam maa'n maa'nkam pɨx jup jum duñia' gook dɨt.” 32 Ba'r gɸ'p jum duukam dhi' pui' na jax ja'k tu tu'ii' nam tu' chakui maat mui' gu ja'tkam. Guch Xoi'kam gio gui' nam jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ jañ ja aagɨt jup kai'ch. 33 Bɨɨx dho ba' na pim jɨ'k jir chichio'ñ na pim tɨ bɨpna', jum aa' na pim jix ja joi'gɨ'nda' gu jam bɨpna'. Gio bɨɨx na pim jɨ'k jir u'uub na pim jup tɨ bɨpna', jum aa' ɨp na pim tu' ka'm ja nɨɨ'ñdha' gu jam bɨpna' chichio'ñ.

6

1 Ba' aapi'm na pim tɨ gɨgɨ'kora', tu' ka'm japim jup xi ja nɨɨdhat, na pim gu' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, pui' ja'k jam a'm jum aa' ba' na pim duiñchu'nda'. 2 Dhi' bɨɨpɨ'm aa' nach pui' duñia' na ba'x bhai' tuch jimda' nat jax tu daasak gu Dios na tu aagix ka', nat ba' mi' dhɨr jup tu ua'na gu Moisees, ja'pnim kai'ch: “Tu' ka'm jap nɨɨdhat mi' pui' jimda' na jax jum tɨɨdaidha' gum taat gio gum naan 3 na ba'x bhai' tum jimda' gio nap ba' mɨk duaka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.”

4 Ba' aapi'm na pim tu maamar, cha'pim tu' bhaan ja bhakkutu'nda' gu jam maamar, cha'pim buam pɨx ja tɨtdada'. Ja'kbui' kat japim xi ja mamtuxdha' nam jax ja'k jir jix kɨkɨɨ' ja'tkam ka', xi ja aagi'ñdha' pim na jax ja'k jix aa' guch Xoi'kam.

5 Gio aapi'm na pim pui' pɨx jir tujuandam nam cham jam namki'ñ, tu' ka'm japim ja nɨidhat mi' pui' xi chu duñiidha' jax ñam jam tɨɨdaidha' gui' nam jir jam gɸ'gɸrkam tuk ya' dhi oi'ñga'n bhaan, jix ja ɨɨbhidhat japim mi' pui' tu duñiidha' gu tu' nam jam chiñiidha'.

Gio cham tu' na pim jix oodat parban pu buada' gu tu', gu' ja'pjix bhai', panaas ku pim guch Xoi'kam pɨx tujuañxi'ñdha'.

6 Gammɨjɨ pim jix bhai' tu ja juañxi'ñdha' sia no'm cham jam nɨi'ñ, cham tu' na dai no'm jam nɨi'ñ na pim ba'x bhai' mi' pu duñɨa' gu tu', na pim gu' aapi'm jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñɨidha' na jax jix aa' gu Dios. 7 Cha'pim o'jodat mi ja'p pui' xi chu duñɨidhat nañ jax ba kai'ch. Pui' pim pɨx xim aagat na pim gu Dios pɨx tu juañxi'ñ, cham tu' gu jam gɸ'gɸrkam tuk ya' kam dhi oi'ñga'n. 8 Bax maat japim gu' na gu Dios tu ja makia' bɨix gu ja'tkam gui' nam jɨ'k buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam na tu'r ja mai'chɨk ka', ja'xbui' tu ja makia' nam jɨ'x tu'x bhai'm duukam jup tu duñɨa' ya' dhi oi'ñga'n, cham jax bua sia kum jai' dhɨt pu'ñir tujuandam kat pui' cham ja namkidhat piam ku gu' cham, na gu' gu Dios maa'n na jax pɨx ja ɨlhii'ñ.

9 Ba' aapi'm na pim jir gɸ'gɸrkam, cha'pim buam pɨx ja buada' gu jam tujuandam tuk nam pui' pɨx tu jam juañxi'ñ cham ji ja namkidhat, jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. Tɨ'ñchokat japim na jumaip jix jai'ch gui' nax io'm jir gɸ'kam, jir jam gɸ'kam tuk aapi'm gio gu jam tujuandam tuk, na pim gu' buiñor jup tui'dhi'. Gu Dios jañ dho aagɨt jup kai'ch nax dhaam jup tu'ii', gui' na maa'n na jax pɨx ja ɨlhii'ñ bɨix gu ja'tkam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir tuutu'm gui' nam kɨ'n tu kokdada' buiñor gux buam jum duukam gui' nam buiñor tɨ jɨigi'ñdha' guch Xoi'kam

10 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi chañɨa' pim guch Xoi'kam na jam makia' gui' na kɨ'n bɨix aixim jix bhaai'n ka' na pim pu duñɨa' gu tu'. 11 Gio dhi' kɨ'n japim jum palhbui'ñka' nat tu' ba tu jam maa gu Dios, dhi' kɨ'n cham jax jam dooda' gu ja'ook sia kut tɨi ba ji jam oi. 12 Nach gu' aach cham tu' tu kokda' ja bui gu ja'tkam gu ya' kam nam jix maax, gu' gui' ji nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch nam cham maax, nam jix dhaam ja'p oipo, nam jir jix buam jum duu'nkam. Pui' bɨxchu'x bhaai' ɨp nam pu tu duñɨa' nam jax ɨlhii'ñdha', gu' pɨx ji na gu' dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na gu' dai ya' pɨx nam gɸ'gɸrkam jum ɨlhii'ñ. 13 Pui' ku ba'm aa' na pim xi ja da'ngia' bɨix dhi' nat Dios ba tu jam maa na pim kɨ'n jum palhbuidha' na pai' dhuuk tɨi ji jam mai'chia' gux buam jum duukam. Maa'n ba' na pim jax mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' cham jɨ'xdha' jax jam dooda' sia pɨk jax ka' gɨt no' pim aapi'm xi gu'ki'. 14 Ba' gammɨjɨ pim mi' pui' xi jiimɨt na jax jix aa' gu Dios, dai dhi' pim bhaan tu daa'ñchu'nda' na jax jir sɨlhkam, na jax jir mi' pui'. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na pim jum tɨ'ii'ñka' gu baiñum kutuun na pim kɨ'n jum taa'bi'ñka' na cham jam jur am jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. 15 Gammɨjɨ pim jix kɨi'm duuka' na pim ba' cham xijaichdha' na pim nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k jix bhai'ch chaatɨt tu oi'ñka'. Ba' dhi' ja'p ji buusanda' na pim aa'nka' gu sussak gui' nam jax chu'm sandaarui'x ja a'da. 16 Ba' na pim tu' sɨlhkam soi'm ɨlhdhat tɨ jɨigi'ñdha' gu Dios, dhi' ja'p ji buusanda' na pim daa'nka' gu baiñum komaarak na pim kɨ'n sosbhidha' gu u'uu'n gu ja'ook na pai' dhuuk mui' ji jam mumuuya' xi mɨmɨichdhai na pai' dhɨr jix mu'muk. 17 Gu' ba' na pim cham tu' mu ja'k ka jiim na pim pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha', dhi' ja'p ji buusan na pim jam moom am ja baapas gu bapaiñum bopnam na pim kɨ'n taa'bi'ñ, na ba' cham bhai' ja'k jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. Ba' na pim jix mat ka' na jɨ'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na jax no' pim daa' maa'n gu tɸb kuxiir na pim kɨ'n jup jum palhbui'ñka', gui' nat jam maa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 18 Gammɨjɨ pim jup tɨ'ñchokat na pim tu daanda' buiñor gu Dios, pui' pim ja'k tu daanda' na jax ja'k jam jurtudidha' gux Dhuudua' kam jix Uañ Ii'mda', sia gu tu' na pim taanda'. Gio soi' pim jum ɨlhdhat, gio na pim cham tu'm o'jolhi'ñdha', ja'pji na pim xi bua'tgɨda' na pim mi' pui' xi jiimda'. Ja a'mkam japim tu daanda' ɨp sia bɨix gui' nam jɨ'k jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. 19 Sia aañ japim jiñ a'mkam xi chu daanda', pui' pim xi chɨtdada' gu Dios na gui' pɨx jiñ guguuxdhatgɨda' nañ nai' tu a'ga dhi' bhaan nat jax ɨlhdhak bɨjɨk xib ya' pui' ba tu duu, na dɨilh pɨx pui'x chu maatɨt. 20 Gu Dios pɨx gu' dɨilh nai'ñ joot nañ pu'ñi nai' tu a'ga' dhi' pui' nat jax ɨlh pu bɨjɨk nat xib ba' ya' pui' ba tu duu, dhi' nañ ba' kɨ'n ya' kuup xib. Pui' pim soi' xi chɨtdada' gu Dios nañ aañ cham tu' bhaan too'nnɨt nai' xi chu a'gidha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

21 Ba' gu Tiikiko nach joidham jix kɨigalhi'ñ nar jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan, gam na joidham jir jix kɨi' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, dhi' mu jimia' jam bui na ba' jam aagi'ñdha' nañ jax jiñ ɨlhii'ñ aañ gio nañ jɨ'k tu' jax bua. 22 Mui'ñ xi jam joochxidha' na jam aagi'ñdha' nach jax jich ɨlhii'ñ na pim ba' bhaan jum guguuxdha'.

23 Ba' gu Dios jich Gɨ'kora' gio gu Gɸ'kam jich Xoi'kam pɨx jam tajaañdha' am gui' na pim kɨ'n joidham jix bhai'm taatɨt tu oi'ñka', 24 gio ba' nam gammɨjɨ gɨt pɨx ba' moo xi jam joi'mdat jam a'm tɨ nɨidhidha' bɨix na

pim jɨˈk buiñor jup tuiˈdhiˈ gu Gɸˈkam jich Xoiˈkam.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TɨJHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM PILIIPOS OI'DHA'

Na ja ñio'kdha' gu Paablo

1 Aañ Paablo biima'n gu Timoteo nach
gook dit jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam,
mu tu jam ua'ñi'ñ ich aapi'm na pim mi'
oi'dha' Piliipos na gɸ' daa'ñxim jir kiicham,
na pim gu'r ja'tkam tugi'ñ gu Dios na pim
buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam Jesuus.
Biix jañ jam aagit jup kai'ch na pim ji'k maap
jum jumpadat daan gu Dios, sia gui' nam
biipi' dir gu'kat tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ, gam
gui' nam ja'ppix jir tujuandam mi' jam bui.
2 Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam
Jesuus nar gɸ'kam pix jam a'm ti niidhidha'
am gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu
oi'ñka' biix ji'ma'n aapi'm.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan

3 Aañ gammiji taxchaabgi'ñdha' gu Dios
nañ ba jam ti'ñcho', 4 gio nañ pai' dhuuk
tu daanda', jix bhai'ñ chaatit jañ jai' jam
a'mkam jup xi chu dañia' biix aapi'm.
5 Nañ gu'x maat nach maap tu a'gichu'
gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan
tu a'ga guch Xoi'kam, jano' dir jach maap
puch dhaa'ñchu' na pimit dir ti jii'ñ, sia
pui xib. 6 Tu' silhkam ki'n ti jiigi'ñ iñ
aañ na gu Dios pix diilh gammiji jam
palhbui'ñchu'nda' na pim ba'x bhai'm
duukam jup tu duiñxidhidha' dai gui', nat
gu' pu chu'm ki'n jam a'm ba ti tii, pui'
pu jam palhbui'ñchu'nda' jano' juugit na
pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam
Jesuus ya' dhi oi'ñga'n bhaan. 7 Cham tu'r
ja'p ja'k dhi' pui' naañ ji'k jax jiñ aa' jam bui
biix aapi'm, naañ gu' joidham xi jam joi'gi'n,
ja'xbui' pui' jam a'm jup ti niidhim gu' gu
Dios na jax aañ sia kuñ ya' kuup. Jiñ a'm
ti niidhidha' sia ja bui gu gɸ'gɸrkam no' mit
jiñ aich, naañ gu' mi' bhaankam nokia' gux
bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga
guch Xoi'kam, jix bhai'ñ xi ja aagi'ñdha' na
jax pik jir jum duukam. 8 Jix maat gu Dios
nañ tii xi jam tiigim biix ji'ma'n aapi'm, naañ
gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam.
9 Jam a'mkam tu daan iñ ip na pim ba'x bhai'
machia' na pim jax ja'k joidham jix chu
joi'gi'nda', cham tu' ja'xbui' na pim ji'x jix
chu joi'gi'n xib, gio na pim jix chi bhibhii'ñ
ka' na pim ba'x mat ka' gu tu' na pim jax
jix dhuñiik ka', 10 na pim dai gux kii'p jum
duukam jup tu duñiidha' na ba'x u'uañ ka'
gu jam i'ii'mda' na pim ya' ka xip tu'ii' dhi
oi'ñga'n bhaan, ba' cham tu'x buam jum
duukam jam tii'ñxidha' guch Xoi'kam na
gio bhai'p jimda'. 11 Na gu' dhi' xib ja'p ji
buusan na pim oraim biix aixim tu'm gux
bhai'm duukam na pim jup tu bua, jano'
pim ba' ba tii'ñchuda' guch Xoi'kam na gio
bhai'p jim. Gui' pix jam palhbuidha' na ba'
pui' ji chu buusnia', ba' bhaan gɸ'kamtuda'
pim gu Dios nax io'm jir gɸ'kam.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo na pu kai'ñkam pix dua tuuku' bhaan na dai guch Xoi'kam tu juanxi'ñdha'

12 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ
jam aagi'ñ na pim cham jax jum aa'nda',
nat gu'x bhai'm duu na mit jiñ kuu, nat
gu' ya' ba' bhai'p ji chum a'ga gux bhai'm
kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam
jax ja'k dui cham jimia' gu ja'tkam nam pai'
gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. 13 Biix nam
ji'k ya'r tujuandam ja bui gu gɸ'gɸrkam gam
jai' gu ja'ppix ja'tkam, biix jix maat am naañ
pu kai'ñkam ya' kuup naañ buiñor ti jiigi'ñ
guch Xoi'kam. 14 Ba' mui' guch Xoi'kam
jiigi'ñdham nam jiñ ñiidhat naañ aañ kuup,
bhaan jum gu'nguxdhak nai' ji chu a'ga
mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch
Xoi'kam cham tu' bhaan ji chotdonit, jix
io'm jamit pix buiñor xim biiñkadak guch
Xoi'kam nar gɸ'kam.

15 Ji nam gu' ji'ma'n jup tu a'ga bhaankam
guch Xoi'kam nam jix chi jii'mut, gam jai'
nam ja'p jum aa' nam jix io'm jix bhai' xi
bua. Ba' jai' jix bhai'p tu a'ga am na jax jir
mi' pui', 16-17 nam gu' silhkam jix ja joi'mdat
gu ja'tkam tu a'ga ja'p na jax aañ, nam
gu'x maat nat dhi' ki'n jiñ dhai gu Dios nañ
bhaan tu a'ga'da' gux bhai'm kai'chdham
ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach aagi'ñ nach jax
ja'k cham jich chulhiiña' gatuuk. Gui' nam
tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam diilh
jax jup ilhii'ñ, dhi' na sap ba'x bhai' tu ja
jimda' dai gu maaxik bhaan, sia ku gu' ja
i'ii'mda' bhaan xiñ jiigak kat tu a'ga am.
Jix io'm jiñ chulhiiñchu'n am ba' dhi' pui'
nam jax ja'k tu jim, daman pup naañ jiñ
chulhiiñ nañ ya' kuup. 18 Ba' cham jax bua
sia jax ñam kai'ñkam tu a'gada', ku gu' aañ
jix bhai'ñ chaat ji nam tu a'ga bhaankam
guch Xoi'kam, nam gu' kɸɸjim gu ja'tkam
gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Jix io'm jañ jix bhai' kañ ilhdha' gatuuk,
19 nañ gu'x bhai'x maat pui' na ji'k jax tuñ
dhuiñchu', dhi' na jax dhui pix jix bhai'
tuñ jimia', na gu'ñ guguuxdhatu' gux Dhu-
udu'kam jix Uañ Ii'mdaga'n guch Xoi'kam,
gio aapi'm na pim jiñ a'mkam tu daan.
20 Gio gu' biix jiñ jur ki'n jup ti jiigi'ñ iñ nañ
mi' pui' tu kuugalhdha' na jax jix aa' gu Dios,
na gu'ñ palhbui'ñchu', ba' dai nañ jix io'm xi
chu ja a'gidha' gu ja'tkam sia nam jir jaroi'
cham tu' bhaan jax jiñ aagit. Ba' dhi' bhaan

jiñ a'm matgilhidha' gammɨjɨ nax io'm jir gɸ'kam guch Xoi'kam, na pim jax pu bax maat bɨɨpɨ' dir nañ a'm pu matgilhim. Ba' sia no' ñich ba muu, piam kuñ pui dua, puñ a'm jix maatɨ' ka'. 21 Nañ gu' aañ dai guch Xoi'kam tu juañxɨ'ñdha' nañ jɨ'x duaka' dhi tuuku' bhaan. Ba' no' ñich ba muu, dai nañ ba tu mai'chia' na tu'ñ a'm bipio' na tuñ makia' guch Gɨ'kora'. 22 Gio gu' no'ñ jax dhuukat duatgɨt dhi tuuku' bhaan maa'n nañ jax tu juantu' bhaankam guch Xoi'kam, maa'n na jax jix bhai' tuñ jimda'. Ba'x xijai nañ machia'. 23 Cham maat iñ no'ñ mukia' piam kuñ gu' duaka'. Na gu' no' ñich ba muu, dai nañ ba jimia' nañ buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jix io'm jix bhai' ji chu buusnia' gu pui' ja'k aañ jiñ bui. 24 Gu' ji nañ gu' pui'p xiñ aa' nax io'm jix bhai' ji chu buusnia' aapi'm jam bui nañ duatgɨt jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pɨx bhaan. 25 Ku gu'x bhai'x maat iñ ji aañ nañ pui ka xi dhuatu' dhi tuuku' bhaan, ba' mu ja'k jiñ chɨ'ñcho iñ jam bui nañ jam guguuxdhara' na pim xi gu'ki'nda' na pim mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio na pim ba'x io'm jix bhai'm taatɨt jix biiñak ka' buiñor. 26 Ba' aapi'm joidham jix bhai'm ɨlhdha' nañ gio mup ba aaya' jam bui, nañ gu' mi oirɨt ba jam guguuxi'ñdha' bhaankam guch Xoi'kam.

27 Ba' ja'p jañ jup xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ, xim ga'ngada' pim no' pim mi' pui' jiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' ñich moo mui' ma jii piam ku gu' cham, pui'x chu maachim ka' iñ sia nar jax ka' gɨt no' pim mi' pui' jiim, gio no' pim dɨɨlh xim gu'nguxdhat na pim jax ja'k jix io'm jum biiñkadim buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nach aagi'ñ nach jax dhuñia' nach ba' cham jich chulhiiña' gatuuk. 28 Gam na pim cham tu' ji ja ɨɨbhidhat gui' nam xi jam bhaamki'ñ, na gu' dhi' bhaan jix bhai'x maatɨ' ba' na pim aapi'm cham mu ja'k ka jiim na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' gɨt, gio gui' nam xi jam bhaamki'ñ jix bhai'x maatɨ' ɨp nam mu ja'k jiim nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', nat gu' gu Dios pui' ja'k duu na tu tui'ka'. 29 Na gu' no' pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' dai jam a'm jum aa' na pim ja'p pɨx tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor, gu' ja'pji sia na jam a'm jum aa' na pim bhaankam jum tulhiiñdha'. 30 Maa'n na jax pɨx chu'm jich a'm jum aa' nach nakga' aañ gio aapi'm, sia ku gu' jax jix xijai. Na pim jax bax maat na ñich jiñ chulhiiñaimɨk nakoo maa'nnim, sia xib japim jix maat nañ jax jiñ chulhiiñ, gu' pɨx ji nañ gu' nakoo'.

2

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nat soi'm duu dɨɨlh guch Xoi'kam sia ku jax jix io'm jir gɸ'kam

1 Aapi'm jiñ jaaduñ, no' pim bax maat na guch Xoi'kam pɨx jam guguuxi'ñ bɨɨx aixim bhaan, gio no' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm tajaañɨx, gio no' pim jix maat na jax ja'k jum bua no' pim nɨi'ñ na maadɨt mi' pai'm tulhiiñ, 2 jam a'm jum aa' ɨp na pim jix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka'. Bɨɨx na pim xim ja joi'gɨ'nda' maa'n na jɨ'x. Gio jax ña pim jum aa'nda', bɨɨx maap na pim pui' ja'k jum aa'nda', cham tu' na maadɨt maakam jum aa'nda', sia gu tu' na pim jax jix dhuñiik ka'. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' no' pim bɨɨx pu'ñi tu duiñchu'. 3 Cha'pim gɸ'gɸrkam jum taatɨt bɨɨx aixim tu buada' na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñ, na gu' dhi' dai na pim jax dhui bhaan pɨx jix bhaak ka', gu' ja'pji na pim soi'm ɨlhdhat tu' jax buada' nar jix bhai'm duukam. Pui' pim ja bia'ka' gu jai' nam jix io'm mui' namɨɨk, cham tu' pui' na aapi'm. 4 Na gu' cham jir am no' jaroi' gan gaagim na ja'p jim aagɨt na dɨɨlh joidham jix bhai' tu jimda', gu' ja'pji bɨɨx maa'n jimdam na pim maap gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda'.

5 Pui' pim ja'k jup jum aagɨt tu jimda' na jax guch Xoi'kam na ya' xi oilhimɨk. 6 Ja'pni ja'k bo nat tu jii: Sia ku gu' ja'xbui'p jir gɸ'kam na gu Dios, cham jɨ'xdha' ja'xbui' gɸ'kam jum ɨlh. 7 Ja'p xi dhuuk na dɨɨlh jax jir tu'm nat ba' mi' dhɨr tujuandam kɨ'n ji bii nat maa'nkam jup jim duuk maaxir ya' aach jich bui. 8 Ba' soi' pɨx jum ɨlhii'ñdha' na jɨ'x ya' oilhimɨk tuuku' bhaan, mi' dhɨr ba' dɨɨlh maaxik xim kɨi na mɨt mua, na gu' tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gɨ'kora'. Pui' ja'k tɨɨ mɨt na giilhim jix buam tu jim, bhaankam jix xɨ'ɨ'rak mua mɨt bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. 9 Pu'ñi dhuuk ba' gu Dios dɨɨlh jix io'm gɸ'kam kɨ'n dai nat pai' dhuuk giop tɨs jix dhaam, cham jax chu'm jumai ja'xbui' joidham kaidha' na jax gui'. 10 Ba' na pai' dhuuk tum kuugal-hdha' ya' dhi oi'ñga'n, ja o'lhia kɨ'n gu'kuya' am buiñor gu Jesuus bɨɨx gui' nam jɨ'k jix dhaam jup tu'ii', sia gui' nam ya'p tui'ka' dhi oi'ñga'n bhaan, sia gui' nam ka ko'iix ka'. 11 Bɨɨx bhai' ji machia' am na dai gu Jesuus jich Xoi'kam jix io'm jir gɸ'kam, pu'ñi dhuuk ba' gɸ'kamtuda' am gu Dios jich Gɨ'kora'.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam ja'p ji buan nam tɨ bɨgii'ñ ya' dhi oi'ñga'n

12 Ja'p jañ ba' xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Tɨ'ñcho iñ na pim tu' ka'm jiñ ñɨɨdhat mi' pui' duñiidha' jax ñañ jam tɨtdada' jano' nañ mup tu't jam bui. Aañ ba' xib jup jix aa' na pim jix io'm tu' ka'm jiñ chɨɨgii mi' pui'p xi dhuñia' nañ jax jam tɨtda,

nañ gu' mɨk jup tu'ii'. Dɨɨlh japim mi' pui' xi jiimɨt na pim jax ja'k cham mu ja'k bhɨɨya' na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', tu' ka'm japim xi chɨ nɨidhat sia tu' na pɨx bhaan na ba'x bhai' tu jam jimda'. 13 Na gu' gu Dios dɨɨlh pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai gux kɨɨ'p jum duukam bhaan tɨtɨɨ'ñchot pui' tu duiñchu'nda', na gu' gui'x aa' na pim jix bhai' ji bubuakia' buiñor.

14 Bɨɨx na pim jɨ'k jix bhai'm duukam jup tu buada', cha'pim bhaan ñiokboda', ni ku pim pɨx am bhaan tu a'gada' 15 na ba' cham tu'x buam jum duukam jam a'm jup tui'ka' nam xi jam nɨɨ'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tɨ nɨɨ'ñ. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatɨt jam nɨi'ñdha' na pim jir maamra'n gu Dios. Na gu' aapi'm ja'p ji buan na pim mɨmɨim ya' dhi oi'ñga'n ja bui gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p na jax gu chiichia' nam mɨmɨimda' tukaa' ja'k bha ja'p jix dhaam. 16 Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nar jix bhai'm duukam gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook dhi' na sia jaroi'x kɨɨ' ii'mda' tɨgia' no't bhaan tɨ jɨɨ'ñdhak mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch. Aañ ba' cham pai' jax jiñ aa'nda' jano' na guch Xoi'kam gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan no' pimɨt pu'ñɨ mi' pui' jii nañ jax jam tɨtda, na gu' cham tu'r ja'p pɨx ka' ba' nañ jɨ'x nai' oilhia' nañ bhaankam tu juana' guch Xoi'kam. 17 Ba' cham jax bua sia mɨt mañ mua, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ aañ ba' bɨɨx mui' xi chɨ tɨkia' na jɨ'x ka jam bi'iix na pim tɨ tɨkiim, na gu' pu'ñɨ ja'k ji buusan na pim jum tulhiiñat mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios tu' sɨlhkam tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat dhi' bhaan, tɨɨ pui'p jix aa' iñ na pim gɨt aapi'm ja'xbui' pui'x bhai'p jum taat ka' na jax aañ. 18 Gi no' pimɨt moo aapi'm jix bhai'p xim ɨlh pui' na jax aañ, pui' pim ja'k xim ɨlhdha' na panaas aañ pɨx jir aapi'm ka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na mu ja joochxidha' gu Timoteo gio gu Epafrodito guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam Piliipos oidha'

19 Aañ mu jam joochxidha' gu Timoteo na mu jam tɨɨ'mɨra' na ba'ñ ua'pdha' na pim jax jum ɨlhii'ñ nañ ba' bhaan jix bhai'ñ ɨlhdha', ku gu' no'x aa'nda' gɨt ji guch Xoi'kam nar gɨ'kam. Aañ gui' pɨx buiñor jix biiñak. 20 Na gu' cham jaroi'x jai'ch na jax gu Timoteo na pui'x buam jup jum aa' jam a'mkam ja'p na jax aañ. Cham jaroi' jax xim aa' iam no'x bhai' tu jam jim ka' ba' cham. 21 Na gu' jai' dhɨt nam pui' tɨip tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dɨɨlh pɨx nam jax ɨlhii'ñ nam mi' pui' jiim, cham tu' na jax ɨlhii'ñ guch Xoi'kam. 22 Dai gu Timoteo nax bhai' mi' pui' jim. Jix maat japim sia aapi'm na jax ja'k tu jim jano' na puñ oi'ñchu' na chich bhammɨ dɨr tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook, bɨɨx aixim tu'm kɨ'n jiñ palhbuidhim ja'p na jax maa'n gu alhii no' joidham jix jɨɨgi'ñ gu taata'n. 23 Dhi'ñ ba' mɨjɨ xi jam joochxidha' nañ jax pɨx xi machia' na jax ja'k tuñ jimia' nañ ya' kuup, 24 sia kuñ gu' aañ dɨɨlh buiñor jix biiñak kat tɨ nɨira na dɨɨlh pɨx pu tɨ'ya' guch Xoi'kam nañ jootom dɨɨlh mu jimɨi jam tɨgia' na pim jax jum ɨlhii'ñ.

25 Gu' ba' xib nañ mui' xiñ ga'nga, bɨɨx jup jum aa' nañ mu jam joochxidha' gu Epafrodito na pui'p jir jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan, sia ku pimɨt gu' aapi'm bhammɨ dɨr bhañ joochxi nach ba' pu'ñɨ ya' maap ba tu juan bhaan gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook dhi' nach kɨ'n jich chulhiiñat xi ñakoo'. 26 Tɨi xi jam tɨɨgim sap bɨɨx aapi'm na pim jax jum ɨlhii'ñ, gio sap nax buam jum aa' na pimɨt pui' tɨ kai nat tu ai. 27 Maaxik jup tu ai dho, tɨip muu, gu' ji nat gu' siamri dɨɨlh gu Dios jix joi'mdak ma tɨɨ, sia aañ xiñ joi'mdak jiñ chɨɨ nañ ba' cham jumai pup bhaan jix buam jiñ aa'nda', daipu' nañ tu' pɨx pu bhaan jix buam bañ aa'. 28 Mɨjɨñ ba' moo xi jam joochxidha' na pim ba' cham jax kam aa'nda' na pimɨt giop ba tɨɨ, dai na pim joidham jix bhai' bam taat ka', jootom moo bhammɨ dɨr ba ji busnia'. 29 Joidham japim jix bhai'm ɨlhdhai aichdha' na bhammɨ ba aaya', ja'p japim ɨlhdha' na jax gu mia'n jam jaduuñ, na gu' pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm japim tu' ka'm ja nɨidhat jix ja joi'gɨ'nda' gui' nam pu'ñɨ ja'k tu jimda' na jax dhi'. 30 Tɨɨ' na gu' dhi' tɨip mumkim, pu kai'ñkam pɨx na jai'p jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Cham jaroi' maadɨt aapi'm iam bha jimɨɨk jax kai'ch gu' na pim tu' bhaan xiñ palhbuidha' nañ a'm tum aagim ya' nañ pai'p tu'ii', dai dhi' na ya' ja'k gɨɨxchu'nda'.

3

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' nax io'm jum aa' nach mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nach jax ja'k tu jimda' aach dɨɨlh

1 Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim jum taat ka' buiñor guch Xoi'kam. Maa'n nañ jax jam tɨtda xib, na gu' aañ jiñ bui cham jax bua siañ pɨx mɨjɨ dɨr bhai' ji kɨksa, pui' na ñich jax tu jam ua'ñxi bɨɨpɨ' dɨr, na gu' aapi'm bhaan maachim na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na ba'x bhai' tu jam jimda'. 2 Cha'pim mi ja kɸkɸɸdat gu ja'tkam nam buam pɨx tu jim, nam gu' ja jikiakkichulhi'ñdhat ja ɨ'kɨ a'lhich gu ja tutku' gu ja'tkam nam sap ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam jir Israel kam. 3 Jax dhui na gu' gui' nam sɨlhkam matgilhdhix ka' nam jir Israel kam ja'tkam, jum aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax aach nach tu daan buiñor

gu Dios, pui' na jax pɨx jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jix bhai'ch chaat ich ba' nach buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' bhaan tu daa'ñchu' ich aach, cham tu' gu tu' na daam dɨr jich chutku' bhaan jix maax ka'. 4 Maaxik dho aañ pui' ja'k jup jir tu'm kat bɨjɨk nañ chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. Cham jaroi' pui' ja'k jup tu jii jano' na jax aañ. 5 Na gu' na ñich jax maaxir, jix jum baik tanoolh kɨ'n jiñ matgilh jamɨt na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nañ jir Israel kam maa'nkam, nam gu'r Israel kam guñ gɨ'kora', gio mi' dhɨr ja'k jim iñ na pai' gu bopxi'ñ gu Benjamiin, ba' aañ jai'p jir jiñ boxii. Gu' ba' nañ jax ja'k jix maatɨt kɸɸkɸ' na jɨ'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, mu ja'k jañich maa'n ñi'ook jup duu ja bui gui' nam pariseos jum tɨɨtɨ'nda'. 6 Ba'x io'm jix joojoidhat mi' pui' jimda' iñ nam jax ja'k tu jimda', cham jaroi' jai'ch ka' na tu' bhaan jax jiñ chɨɨda', nam gu' bɨɨx pɨx jix mat ka' nañ mi' pui' jimda'. Ba' dhi' bhaan gɸ'kam jiñ chaatɨt bhai' ji ja tulhiiñchuda ñich gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 7 Jix io'm gu' nañ tu' ka'm ɨlhii'ñdha' pui' nañ jɨ'k jax tu jimda'. Ba' xib nañ buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, ja'p xi dhuuk jañich, na gu' pu cham tu' bhai' na ñich ba maat. 8 Ja'p pɨx gu' nañ mi' pui' jimda' bak sia kuñ cham tu' mi chɨɨgim jiñ ii'mda' bhaan, gu' guch Xoi'kam ji nar gɸ'kam nax io'm jum aa' nañ machia' nar tu'p tu'm da'. Dhi' bhaan jañ ba' gampai' pɨx ba ɨlhii'ñ nañ jɨ'k jax tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr, dai guch Xoi'kam jañ pɨx bax dhaan gio nañ buiñor bax biiñak, na gu'ñ a'm tɨ nɨidhim, 9 ba' gammɨjiñ buiñor jup tui'ñgɨda'. Na gu' cham jɨ'xdha'x bhai' bi'ya' iñ gɨt buiñor gu Dios no'ñ gɨt maa'n nañ jax mi' pui' jimda' na jax pɨx tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' ja'pji na ñich buiñor tu' sɨlhkam tɨ jɨɨ'ñ na ñich ba'x bhai' ji bii. 10 Ba' xib dai nañ jix io'm jix maachim na jax pɨk ja'k tu jim guch Xoi'kam. Jix aa' iñ nañ ja'xbui' pui' bɨxchu'p jix chu aichu'nda' na jax gui' nat dɨɨlh duadɨk giop buus mu dɨr koi'ñga'n tɨr na mɨt tɨi yaas. Ja'xbui' pui'p jix aa' iñ nañ jiñ chulhiiña' nat jax jum tulhii gui', gio pu chu'm kɨ'n jup jix aa' iñ nam jiñ bhaamkidhaiñ mu'aa' na mɨt jax chu'm kɨ'n bhaamkidhak mua, 11 nañ gu' pui'p jix aa' nañ duadɨi giop bamgia' mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr nat jax jum duu gui'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nach xi gu'kɨ'nda' nach mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios nach ba' buiñor aaya'

12 Ku gu' cham tu' ji nañ pui' kai'ñkam jup kai'ch nañ bar pu chu'm nañ jax chu'm bhaan tu a'ga, ni kuñ cham pui' ja'k kai'ch nañ jix uañ kɨ'n ba kɨɨk. Jax dhui na ñich gu' chakui ai na pai' juugɨt tu daaxix nañ aaya', ba'ñ a'm jum aa' nañ pui mi' ka pup xi jimda' cham jiñ o'jolhdhat nañ ba' pu chu'm ba mai'chia', nat gu' pu chu'm kɨ'n jiñ a'm tɨ tɨi guch Xoi'kam nañ a'm jum aa' nañ aaya' sia nar jax ka' gɨt. 13 Cha'pim pui' ja'k jum aa'nda' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ moo pui' bar tu'm. Chakui ji matgam. Ku gu' cham tu' bhaan ka tɨtɨi'ñcho iñ ji nañ jax jir tu'm kat bɨɨpɨ' dɨr, ja'p xi dhuuk jañich bɨɨx. Ba' dai nañ bɨɨx jiñ jur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam. 14 Bhaan jurchichu iñ nañ tu mai'chia' buiñor gu Dios na tuñ makia' na tu'ñ a'm bipio', na gu'ch bai'ñ na tuch makia' bɨɨx nach jɨ'k jich chulhiiñat mi' pui' jiim nach tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam Jesuus.

15 Bɨɨx nach jɨ'k bhaan ba xich maat nach tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bɨɨx dhɨt jach mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jum aa'. Ba' no' maadɨt cham maatɨt maakam jum aa' na jax cham jir mi' pui', gu Dios dɨɨlh pui' ja'k jurtuda' na jax jir mi' pui'. 16 Ba' pu'ñi ja'k bɨɨx maap mi' pui' ba duiñchu'nda' ich nach jɨ'k tu' bax maat nach a'm jum aa' nach mi' pui' duñiidha' gammɨji.

17 Mi' pim pui' tu daa'ñchugɨt mi' pui' jiimda' na pim jax jiñ ñii'ñ aañ nañ mi' pui' jim, piam gui' pim xi ja nɨidhat nam jɨ'k mi' pui' ba jiim na chich jax ja'k jam aa'ñdhak jano' nach bhammɨp tu't jam bui. Aañ pu jam tɨtda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. 18 Nam gu' mui'x jai'ch gu ja'tkam nam tɨi pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai ji nam gu' pui' ja'k tu jim na jax ja'k bhaan jix maatɨ' nam cham jɨ'x nɨidham gu u'uux na gai bɨɨt nat bhaan muu guch Xoi'kam. Mui' kim jañich bhaan ba tu jam a'gi dhi' bhaan jiñ jaaduñ, ba' gioñ pui'p xi jam tɨtdax buam jiñ aagɨt. 19 Ja'p ɨlhii'ñdha' am gu ja boopok na jax gu Dios nam ba' dai gu tu' gaa'ñchu'nda' nam gaamdha'. Gio gu tu' nam gɨt bhaan jix xi'ɨrda', ja'kbui' kat dhi' bhaan gɸ'gɸrkam jum taat ka' am, gio nam dai bhaan jujurtɨka' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. Ku gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam mu ja'k bhɨɨya' am ji gatuuk nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 20 Aach ba' dai nach ba iimchudhix nach buiñor aaya' gu Dios. Ba' jix dhaam dɨr pɨx jup nɨira' ich na bha jimda' gu gɸ'kam jich Xoi'kam nax bhaai' na jaroi' na pɨx baabu' mi' dhɨr bhaan gu boi na mu ja'k bhɨix na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 21 Ba' ya'ch pataaxdhai guch chutku' na cham kɨɨ', pui' ja'k duñia' na jax dɨɨlh gu tukga'n na joidham tanoor, na gu' bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia', sia tu' na pɨx cham xijai kam ɨlhii'ñ, na gu'x io'm jir gɸ'kam.

4

Gu Paablo na pui' ba ja tɨida' nam gammɨjɨx bhai'm taat ka'

1 Ba' ja'p jañ xi jam tɨidam ɨp jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan aapi'm nañ jix io'm xi jam joi'mdat xi jam da', gam nañ tɨi xi jam tɨigim. Na gu' aapi'm jir jiñ mai'chɨk, jix bhai'ñ chaat iñ ba' jam bui. Mi' pim pui' xi jiimda' na pim jax mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam nar gɸ'kam.

2 Gu Eboodia gio gu Siintike, aañ soi' ja tɨtda nam iam maa'n ñɨi'ook xip duñɨa', nam gu' tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 3 Ba' aap Siisigo nap jir jiñ jaduuñ guch Xoi'kam bhaan, iam jap mi' dhɨr xi ja palhbuidha' nam jax ja'k maap maa'n ñɨi'ook jup duñɨa', aañ pum tɨtda, nap gu' dai aap mi' pui' duiñchu' gɨt tu juan ja'p na jax aañ. Jum guguuxdhak jiñ palhbui mɨt gu' dhi gook u'uub jano' na ñich bhammɨ dɨr tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñɨi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bhɨiya' gu ja'tkam nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Sia bɨix gu Klemeente gio jai' jɨ'kchi pup na mɨt jup jiñ palhbui, ba' aañ jix maat nam dhi' bɨix ba ua'ñix jix dhaam bhaan gu u'uan nam pai' ja daasaim gui' nam jɨ'k gammɨjɨ buiñor bap tui'ka' gu Dios.

4 Ba'x bhai' pim jum taat ka' gammɨjɨ buiñor guch Xoi'kam. Gioñ moo pui'p xi chɨ'ya': Jix bhai' pim jum taat ka'. 5 Cha'pim ja bhaamkidhat gu ja'tkam, jir jix bhabhai'kam ka' pim pɨx ja bui. Na gu' guch Xoi'kam bar mia'n na gio ya'p aaya', ba' cham jir am no'm jax jam a'ga gu ja'tkam na pim cham jir jix bhabhai'kam.

6 Cha'pim bɨxchu'x buam jum aagɨt bhaan tɨtɨi'ñchoka', gu' ja'pji na pim xi aagi'ñdha' pɨx gu Dios buiñor ji chu daanɨt na tu' jam a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhai pim ba' na pim pai' dhuuk pu'ñi xi aa'ñdhai. 7 Ba' dɨilh jam tajaañdha' gui' na pim kɨ'n jix bhai'm taatɨt tu oi'ñka' gammɨjɨ, na gu' dɨilh jix bhai'x maat na jax ja'k jich guguuxdhatu'nda', sia kuch gu' aach dɨilh cham maat. Ba' gui' pɨx pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai bhaan tɨtɨi'ñchoka' na tu'r jix bhai'm duukam, ba' bhaan jix bhai'm taat ka' pim, na pim gu' maap maa'n ñɨi'ook jup duuk guch Xoi'kam Jesuus.

Gu Paablo na pui' ba ja tɨida' nam dai bhaan tɨtɨi'ñchoka' gu tu' nar jix bhai'm duukam

8 Ja'pniñ ba' moop xi jam tɨidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Dai gu tu' nar jix kɨi'p jum duukam japim bhaan tɨtɨi'ñchot mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k pɨx jix bhai' jam aa'nda' gu ja'tkam na pim jir jix kɨkɨi' ja'tkam. Bɨix aixim japim tu' ka'm xi chɨ nɨidhat.

9 Pui' pim ja'k mi' pui' xi jimia' na ñich jax jam aa'ñ gio na pimɨt jax ja'k jiñ chɨi na ñich mi' pui' jii jano' nañ bhammɨ dir jup tu't jam bui, pui' nañ jax ja'k tu a'gada' na pim jiñ kɸɸkɸ', gio na ñich jɨ'k tu' jax dhuu. Na gu' no' pim bɨix pui' tu duiñchu', jam a'm jam tajaañdhidha' gu Dios gui' na pim kɨ'n gammɨjɨx bhai'm taatɨt tu oi'ñka'.

Gu Paablo na ba ja taxchaabgidha' na mɨt muɨ' ba joochxi gu tuumiñ

10 Aañ jix bhai'ñ chaat buiñor guch Xoi'kam na pimɨt giop mañ chɨi'ñcho. Ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pim moo pu cham jɨ'x jiñ chɨi'ñchokat, ja'pji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimɨt siamrix bhai' ma duu na pimɨt mañ palhbui kɨ'n gui' na pim tu' ɨlhii'ñ nañ a'm jum aa'. 11 Dhi' sia cham pui' kai'ñkam jup kai'ch iñ na moox io'm jiñ a'm bam aagɨt dhi' na pimɨt tu' kɨ'n bañ palhbui. Jax dhui nañ aañ cham jax kar jiñ aa'ndam sia kuñ palhɨip pɨx bia' gu tu', nañ gu' bhaan ba xiñ maat. 12 Siax maat iñ nañ jax ja'k tu jimda' no'ñ pu cham tu' bia' ni jɨ'x, gio no'ñ gɸ' bia' gu tu', pui'p jix maat iñ nañ jax ja'k jup tu jimda'. Sia tu' na pɨx nañ dhaam jimiidha' bhaan ba xiñ maat iñ. Pui' na jax no'ñ uamaim, bhaan ba xiñ maat iñ nañ jax ja'k nakga'. Gio no'ñ bia' nañ tu' jugia', jix maat iñ ɨp nañ jax ja'k jup tu jimda'. 13 Bɨix aixim cham tu' bhaan jax jir jiñ aa'ndam iñ kia', na gu' guch Xoi'kam pɨx nañ a'm tɨ nɨidhidhat jiñ palhbui'ñchu' nañ ba' bɨix aixim bhaan jix chu nakoo'nda'. 14 Ku pim ti gu' siamrix bhai' duu ji na pimɨt bhai' bañ joochxi na pim pui' jim aagɨt na bɨxchu'ñ a'm tum aa' nañ ya'ñ chulhiiñ.

15 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm na pim bhai' oi'dha' Piliipos na pim jɨ'k maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, dai aapi'm jix bhai' duu na pimɨt bhañ joochxi gu tuumiñ na pimɨt maap xi jumpadak jɨ'k na cham jam a'm kam aa', na pim gu'x bhai'm taat na ñich jam ua'p gux kɨi'p jum duukam jam i'ii'mda' ɨr bhaan na ba'x bhai' ba tu jam jim. Jano' bhai' bañ aichulh jamɨt na ñich kia'pɨx bhai' dhɨr ba ji jii Masedoonia na ñich maakam ja'k ba ji chu a'gam gux bhai'm kai'chdham ñɨi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiiña' gu ja'tkam. 16 Gio gama ja'k Tesaloonika nañ bap tu'ii', gio pimɨt bhai'p xiñ joochxi jɨ'kchi kim pup gu tuumiñ na jɨ'k cham jam a'm kam aa' maap ji jumpadak, nañ ba' kɨ'n tu saba'da' tu' nañ a'm jum aa'. 17 Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' bhaan jurtɨkat jix aa' na pim pɨx bhai' jiñ joochxi'ñdha' gu tuumiñ, gu' ja'pji nañ tu' pɨk jix aa' aañ, ja'pji na pim aapi'm jix io'm gɸ'p jum duukam tu mai'chia' buiñor gu Dios gatuuk. 18 Aañ xib cham tu'ñ a'm jum aa' gu', kapup bia' iñ aixim na jɨ'k jiñ a'm

tum aa', jai' pup xiñ bipio'. Pui dhi' pɨx jir di' na pimɨt bhañ joochxi buiñor gu Epafrodito. Ba' dhi' ja'p ji buus na pimɨt tu kubhio kɨ'n gui' na joidham uub, gio na pimɨt tɨ tɨi buiñor gu Dios nat ba'x kɨi'p jum duukam kɨ'n tɨi.
19 Gui' pɨx ba' gammɨjɨ xi jam joi'mdat tu jam maakidha' na jɨ'k tu' jam a'm jum aagidha', na pim gu' buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam. Na gu' guch Gɨ'kora' bɨxchu' bhaan jix io'm jir tu bia' kam, 20 ba' dai gui' pɨx jix bhai' nach gɸ'kamtu'nda' gammɨjɨ. Pu'ñi ba' moo tu tui'ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

21 Mi' dhɨr japim bɨix jiñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gui' nam jɨ'k tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ya' dɨr mui'p jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam ya'ñ bɨim jup tu'ii'. 22 Sia bɨix mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jɨigi'ñdham gui' nam jɨ'k ya ja'p maap jum jumpadat daan guch Gɨ'kora', gui' pɨk nam jir tujuandam tugi'ñ gux io'm gɸ'kam Rooma kam.
23 Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Xoi'kam nar gɸ'kam pɨx gammɨjɨ jam a'm tɨ nɨidhidha' bɨix jɨ'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TɨJHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM KOLOOSAS OI'DHA'

Na ba ja ñioˈkdhaˈ gu Paablo

1 Aañ jir Paablo, jir nobiiˈñ iñ guch Xoiˈkam, nat guˈ gu Dios puiˈ jaˈk jix aagak pu chuˈm kiˈn jiñ dhai. Baˈ tu jam uaˈñxiˈñ ich gook dɨt guñ jaduuñ jich Xoiˈkam bhaan na Timoteo tɨiˈ. 2 Tu jam uaˈñxidhaˈ ich aapiˈm na pim puiˈp jír jich jaaduñ jich Xoiˈkam bhaan na pim bhammɨ dɨr oiˈdhaˈ Koloosas, Dios buiñor jup tuiˈdhiˈ pim. Baˈ guiˈ pɨx jich Gɨˈkoraˈ Dios gɨt jam aˈm tɨ nɨidhidhaˈ na pim baˈx bhaiˈm taatɨt tu oiˈñkaˈ.

Na puiˈ ba tɨˈyaˈ gu Paablo na gammɨjɨ ja aˈmkam tu daan buiñor gu Dios

3 Aañ gammɨjɨ jam aˈmkam tu daan buiñor gu Dios guiˈ nar Gɨˈkorgaˈn gu Gɐ́ˈkam jich Xoiˈkam, taxchaabgiˈñdhaˈ iñ gammɨjɨ, 4 nach guˈ puiˈ tɐ́ kɐ́ɐ́ na pim sap tuˈ sɨlhkam bɨɨx jam jujur kɨˈn buiñor tɨ jɨɨgiˈñ guch Xoiˈkam, xim jajoiˈgɨˈn japim sap bɨɨx jɨˈmaˈn na pim Dios buiñor jup tuiˈdhiˈ. 5 Baˈ xib dai na pim tɨ nɨira na pim maaˈn kap aayaˈx dhaam nat paiˈ gu Dios ba tu jam biˈ na pim aayaˈ. Baˈ dhiˈ na pim ba tɨ nɨira na pim maaˈn kap aayaˈ buiñor gu Dios, gux bhaiˈm kaiˈchdham ñioˈkiˈñ guch Xoiˈkam nat puiˈ jam duu, na pimɨt guˈ cham jax ji chɨˈɨɨk kɐ́ɐ́k miˈ puiˈ ba jii na jax jum kaiˈch, na pimɨt guˈ maat nar sɨlhkam, cham tuˈ nar iatdaˈ. 6 Dhix bhaiˈm kaiˈchdham ñioˈkiˈñ guch Xoiˈkam na mɨt tu jam aˈgi, jum gɨˈlhdhim bɨɨx kap na jɨˈx oiˈñgaˈn, pɨx jaˈx ji tɨ jɨɨˈñdhim am muiˈ gu jaˈtkam, jaˈp na jax aapiˈm bhaiˈ dhɨr na pimɨt ba muiˈdha, sia ku mɨt guˈ tɨi jɨˈk pɨx kɐ́ɐ́k tɨ jɨɨˈñ na jax jix chu joiˈgɨˈn gu Dios, maat japimɨt na tuˈ sɨlhkam jix chu joiˈgɨˈn, cham tuˈ na puiˈ pɨx jum kaiˈch. 7 Guch jaduuñ Epaapras puiˈ tu jam aˈgi na pu chuˈm kaˈm jup tu juan jaˈp na jax aach, na pim aapiˈm jaroiˈ puiˈ bia' nar jix kɨɨˈ tujuandam tugiˈñ guch Xoiˈkam. Gio aach puiˈp jix kɨɨgalhiˈñ dhiˈ dhich jaduuñ jich Xoiˈkam bhaan, 8 nat guˈ dhiˈ baˈ yach aichulh gu ñiˈook na pim jax tu jim bhammɨ dɨr, puˈñi sap xim ja joiˈgɨˈn japim bɨɨx jɨˈmaˈn na jax jam jurtuˈn gux Dhuudu' kam jix Uañ Iiˈmdaˈ.

9 Baˈ aach moo janoˈ na chich jax puiˈ tɨ kai, jam aˈmkam jachich pu tu daanɨ buiñor gu Dios, janoˈ dɨr jach cham jɨˈx mɨk ka buppa nach jam aˈmkam tu daan. Puiˈ soiˈ tɨtdatuˈnda' ich gu Dios na jam makia' gu matdaˈ na pim baˈx bhaiˈ machiaˈ na jax pɨk jaˈk jix aaˈ na pim miˈ puiˈ jimiaˈ, sia gu iiˈmdaˈ bhaan na pim tu machiaˈ na jax jaˈk tu tuˈiiˈ. 10 Na guˈ miˈ dhɨr baˈ noˈ pim puˈñɨx bhaiˈ bax maat, miˈ puiˈ ba duiñchuˈnda' pim na jax jaˈk jum aaˈ noˈñ puˈñi buiñor bap tuiˈdhiˈ guch Xoiˈkam, dai gux kɨɨˈp jum duukam japim bap tu duñiidhaˈ guˈ na jax pɨx jix aaˈ guiˈ. Saalh japim puˈñɨx kɨɨˈp jum duukam bhaiˈ jip tu duñiaˈ, mɨkkat jix ioˈm, na pim guˈx bhaiˈ ba machiaˈ na jax jaˈk jix aaˈ gu Dios na pim miˈ puiˈ jiimdaˈ. 11 Gio puiˈ soiˈp tɨtdatuˈnda' ich gu Dios na guiˈ pɨx puiˈ jam duñiaˈ na pim bɨɨx aapiˈm jix chu nakooˈnda', na pim cham tuˈ jax jir jum aaˈndam kaˈ, na guˈ gu Dios joidham bɨxchuˈx bhaaiˈ na pu tu duñiaˈ. 12 Dai baˈ na pim taxchaabgiˈñdhaˈ gu Dios jich Gɨˈkoraˈ joidham jix bhaiˈm taatɨt nat ba tu jam biˈ na pim paiˈ buiñor aayaˈ, na paiˈ joidham jix chu maax, nat guˈ gu Dios dɨɨlh puiˈ pu ja tɨɨdak guch bopxi kat na puˈñi maaˈn kap ja aichdhaˈ nam buiñor aayaˈ guiˈ nam jir jaˈtkam tugiˈñ kaˈ. 13 Gu Dios miˈ dhɨr jich boosolh na paiˈch dhaam kap tuˈt gux chukgam, miˈ jaˈk baˈch chuttu na paiˈr gɐ́ˈkam gu dɨɨlh Maraaˈn, guiˈ nax ioˈm jix dhaˈ. 14 Dhiˈ dhi Maraaˈn bhaankam xich joiˈgɨlh ɨp aach nat baˈch boosolh miˈ dhɨr nach paiˈ mu jaˈk ba jiimɨt nach paiˈ gammɨjɨ gɨt miˈ pup jich chulhiiñdhaˈ, dhiˈ bhaankam jich uañ bɨɨx guch uaˈtulhdharaˈ.

Na puiˈ ba tɨˈyaˈ gu Paablo na chich jix bhaiˈ ba bii buiñor gu Dios bhaankam guch Xoiˈkam nat jich aˈmkam muu

15 Guch Xoiˈkam jir diˈ pɨx gu Dios nat maaˈnkam jup jim duuk yaˈ xi oilhimɨk jich bui. Na guˈ gu Dios tɨi cham maax, jir iiˈmdaˈ pɨx. Pu bɨɨpɨˈ dɨr bap tuiˈdhiˈ dhi Maraaˈn nar jich Xoiˈkam nat baˈ miˈ dhɨr bap tu duu bɨɨx nach jɨˈk tuˈ tɨ nɨiˈñ. 16 Gu Maraaˈn pɨx bhaankam jup tu duu gu Dios bɨɨx na jɨˈk tuˈx chu jaiˈch jix dhaam jaˈk gio dhi oiˈñgaˈn bhaan, puiˈ na jax guiˈ na tuˈ cham maax. Jup ja duu guiˈ nam iˈiiˈmdaˈ bhaan tu dudua na bɨɨx aixim jix bhaaiˈ nam pu tu duñiaˈ nam jax ɨlhiiˈñdhaˈ. Dhiˈ bɨɨx jup tu duu gu Dios bhaankam guch Xoiˈkam, pu kaiˈñkam pɨx jup tu duu na baˈ guch Xoiˈkam pɨx bhaan tu biˈyaˈ. 17 Guˈ baˈ na guˈ guch Xoiˈkam jix ioˈm bɨjɨk dɨr pu bax jaiˈch nat baˈp ba tu jaiˈchdhɨr bɨɨx aixim, guiˈ pɨx bhaan jup tu tuˈiiˈ na baˈ puiˈ tu tuiˈdhiˈ na jax jir joidham dhiˈ na jɨˈk tuˈx chu jaiˈch. 18 Gio guˈ guch Xoiˈkam puiˈp ji buusan nar jich moˈ aach nach jɨˈk buiñor tɨ jɨɨgiˈñ. Gio bɨɨpɨˈ duadɨk jup bam koiˈñgaˈn tɨr dɨr jaˈp na jax nax ioˈm bɨjɨk dɨr pu bax jaiˈch nat baˈp ba tu jaiˈchdhɨr bɨɨx aixim, pu kaiˈñkam bɨɨpɨˈ duadɨk bam na baˈ puˈñi bɨɨx bhaan ji chu biˈyaˈ na jɨˈx tuˈx chu jaiˈch. 19 Na guˈ

guch Xoi'kam pu bɨjɨk dɨr dhi' pɨx jir di' gux Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, 20 bhaankam ba' guch Xoi'kam pui' tu duu nax bhai' tu bi'ya' buiñor na cham mi' pui' ka tu tui'ñgɨt na jax jix aa' bɨɨx nat jɨ'k tu'p tu duu na jɨ'k tu'x chu jai'ch, pui' na jax na jɨ'k tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio na jɨ'k tu'p jix chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. Jix bhai' tu bii bɨɨx buiñor gu Dios nat jaax pɨx gu ɨ'ra'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bɨɨt.

21 Aapi'm cham tu' jam kɨɨgalhdhat bɨɨpi' dɨr gu Dios, na pim gu' cham tu'r Israel kam ja'tkam ka' jam jujur am bhaan, daix buam jum duukam japim jup tu buada' na tu' cham jir kɨɨ'. 22 Gu' ji na gu' xib gu Dios pɨx dɨɨlh pui' jam duu na pim jix bhai' bi'ya' buiñor na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba tɨ nɨɨdhim, pui' jam duu bhaankam guch Xoi'kam nat jum tulhii tuuku' bhaan na ya' xi oilhimɨk. Pu kai'ñkam pui' duu gu Dios nax aa' na pim buiñor aaya' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix kam, dappaam jix u'uañ pɨx na pim buiñor aaya'. 23 Ba' no' pim gu' aapi'm jix aa' na pim buiñor aaya', dai na pim mi' pui' xi jiimda' tu' sɨlhkam tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pimɨt jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na mɨt tu jam a'gi na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham mu ja'k bhɨɨya' na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Dhi' jɨ' ji pu chu'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bɨɨx kap nai' tum a'ga na jɨ'x jir oi'ñga'n. Ba' aañɨ' Paablo dhi' pu chu'm kɨ'n jup ja palhbui'ñ gu jai' nam nai' tu a'ga, aañ pui'p tu a'gichu'.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat dhi' bhaan tɨ tɨɨ gu Dios nax bhai' tu ja aagi'ñdha' gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam

24 Ba' aañ xib jam a'mkam pɨx jiñ chulhiiñ. Jix bhai'ñ chaat iñ nañ jam a'mkam jiñ chulhiiñ, jam a'mkam ba tɨɨmuim iñ ɨp sia na jɨ'x tɨi ka bi'iix nam jum tulhiiña' bɨɨx gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Dɨɨlh guñ chuuku' kɨ'n jañ ja a'mkam ba tɨɨmuim, katti ba' iam jix bhai' tu ja jimia' dɨɨlh, pui' nat jax jup jum tulhii guch Xoi'kam jich a'mkam aach nach jɨ'k buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ. 25 Gu Dios pu chu'm kɨ'n jiñ a'm tɨ tɨɨ nañ jix bhai' ja duñia' gui' nam jɨ'k pu'ñi buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam na ba'x bhai' tu ja jimia', nañ jix bhai' ja aa'ñdhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax pɨk jir jum duukam. 26 Gui'ñ aagɨt jup kai'ch nañ jix bhai' jam aagi'ñdha' nat dɨɨlh gu Dios jax ja'k tu dai na tu duñia' pu'ñi gatuuk. Jix io'm mui' oidha'p duu nat dɨr pui' ja'k tu daasak, pu cham jaroi' maatɨt kȼȼkȼ' na jax jir jum duukam ka'. Xib ba'x bhai' ka matgir na jax jir jum duukam, nat gu' dɨɨlh gu Dios pɨx jich aa'ñ nach jɨ'k jir ja'tkam tugi'ñ. 27 Gu Dios dɨɨlh jix aa na pu'ñich aagi'ñdha' aach nach jɨ'k jir ja'tkam tugi'ñ nat jax ja'k tu daasak bɨjɨk na pu cham jaroi' maatɨt kȼȼkȼ', nach ba' mi' dhɨr bhaan machia' nax aa' gu Dios na joidham jix bhai' tu ja jimia' bɨɨx gu ja'tkam, pui' na jax sia gui' nam pu'ñi cham jir Israel kam. Ba' dhi' nat jax ja'k tu daasak gu Dios na pu cham jaroi' maatɨt kȼȼkȼ', guch Xoi'kam tɨi pu aagɨt jup kai'ch na pu'ñi gatuuk ya' aaya', dhi' na jam a'm tɨ nɨɨdhim xib, gam dhi' na pim jaroi' buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat jix aik na pai' joidham jix chu abhaar.

28 Ba' aach bɨɨx jich jujur kɨ'n jix bhai' xich ga'ngidhat tu a'gim na jax ja'k tu tu'ii' buiñor guch Xoi'kam, nach ba'x bhai' bi'ya' buiñor jano' nach pai' dhuuk buiñor aaya'. 29 Dhi' bhaan jañ gammɨjɨ tu juantu' aañ, cham jañ pai'ñ o'jolhi'ñ, na gu'ñ a'm tɨ nɨɨdhim guch Xoi'kam na ba' bɨxchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

2

1 Tɨ'ñchoka' pim jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ jix io'm jiñ dhɨkoo'ñdhatu' jam a'mkam aapi'm na pim jɨ'k Laodiisea oi'dha', bɨɨx sia gui' nam cham jiñ maat, nam pu cham pai' dhuuk jiñ ñii'ñ maaxik. 2 Jiñ dhɨkoo'ñdhatu' iñ ja a'mkam nam ba'm guguuxdhai ja jujur am bhaan gammɨjɨ xim jajoi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n. Jiñ dhɨkoo'ñdhatu' iñ ɨp nam ba'x bhai' machia' nat jax ja'k tɨi gu Dios bɨjɨk na tu' jax dhuñia'. Gu Dios jir dhi' pɨx guch Xoi'kam. 3 Ba' guch Xoi'kam pɨx bhaan jix jai'ch gu matda', dhi' buiñor bhaan jup tu tu'ii' sia pɨk nar jax ka' gɨt. 4 Aañ jam aagi'ñ na pim ba' cham jaroi' jɨɨgi'ñdha' sia chi moo tɨi joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Na gu' dhi' na mi' pɨx jam iatgi'ñdha', jix mamatdagɨm xi kai'chdha' am gu' gui' nam iatda'. 5 Gammɨjɨ jam tɨ'ñcho iñ gu' aañ sia kuñ gu' cham jam buip tu'ii' gu maaxik, ba' aañ jix bhai'ñ chaat nañ jix maat na pim aapi'm mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pim gu' sap tu' sɨlhkam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nax kɨɨ' ii'mda' ba ua'ka' gu jaroi' no't buiñor ba tɨ jɨɨ'ñ guch Xoi'kam

6 Ba' gammɨjɨ pim mi' pui' xi jiimɨt na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pimɨt gu' pu kai'ñkam buiñor tɨ jɨɨ'ñ. Jir jam gȼ'kam tuk ba' xib. 7 Mi' pim pui' tu daa'ñchu'nda' nam jax ja'k jam aagi'ñ nax aa' guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu duñiidha' na pim ba' pu dhi' bhaan jix io'm kaapaka'. Gammɨjɨ pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios.

8 Cha'pim mi ja kȼkȼȼda' gui' nam jix mamatdagɨm xi kai'chdha', nam gu' jam iatgi'ñdha' pɨx. Jir pui' ka' dho panaas nam jax kai'chdha', gu' pɨx ji na gu' cham

tu'r sɨlhkam ka'. Na gu' dɨɨlh pɨx nam jax ɨlhii'ñdha' nam pu kai'chdha' na jax ja jurtu'nka' gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñgaⁱn, cham tu' nam mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

9 Guch Xoi'kam maa'n na jax pɨx jir di' gu Dios. 10 Ba' guch Xoi'kam jir gǿ'kam ja bui gux buam jum duu'nkam nam jix chu jai'ch ii'mda' bhaan, cham tu'r jupaabkamu'n am. Jix bhai' tu jam jim ba' aapi'm na pim jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ. 11 Gu Israel kam ja'tkam jum matgilhi'ñ am na ba' dhi' bhaan bax maatɨ' ka' nam dhi'r di' gu ja'tkam tugi'ñ gu Dios. Ba' aapi'm sia ku pimɨt cham pui' ja'k duu, na pimɨt buiñor tɨ jɨɨ'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ja'k ba jam duu na pim pui'p bar ja'tkam tugi'ñ ka' ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam. Mɨk ba' jam bui'ñchulh na pim ba' cham ua'tulhdhara' bhaan ka tɨtɨɨ'ñchoka', ba' dhi' pu'ñi ja'k ja'p ji buus na pimɨt jum matgilh ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. 12 Na pimɨt pai' dhuuk jum bopko suudai' kɨ'n, dhi' ja'p jir jum duukam na pimɨt bɨɨma'n jum yaas guch Xoi'kam jano' na mɨt pai' dhuuk yaas na mɨt xi mu'aak. Ba' nat pai' dhuuk duadɨk giop buus mi' dhɨr koi'ñgaⁱn tɨr, aapi'm pui' bɨɨma'n duduadɨk jup baapam, na pimɨt gu' tɨ jɨɨ'ñ na dai gu Dios bɨxchu'x bhaai' na pu tu duñɨa'. 13 Na gu' bɨɨpɨ' dɨr ja'p ji buusandat na pim ko'ɨix kat, na pim dai ua'tulhdhara' bhaan jum tukgi'ñka', cham tu'r ja'tkam tugi'ñ ka' pim gu Dios. Ba' xib ba bubua pimɨt bɨɨma'n guch Xoi'kam, gu Dios pɨx dɨɨlh bɨɨma'n jam dudua'ñ, ba uañchudhix xib gu jam ua'tulhdhara'. 14 Bɨɨx na jɨ'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, cham tu'ch palhbuidhat nach jɨ'k jax tɨi chu buada', dai na mu ja'k jich bhɨichdhatu'ndat nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha', gu' pɨx ji nat gu' guch Xoi'kam tu soo'm nat muu bhaan gu u'uux na gai bɨɨt. 15 Ba' bhaankam guch Xoi'kam, gu Dios ja xi'ɨrbo bɨɨx gui' na bɨxchu'x bhaai' nam pu tu duñɨa', nam ɨ'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch. Cham tu' kɨ'n ji bii mɨt nam xi ja nɨi'ñ gu jai' nam jup jix chu jai'ch, nat gu' xi ja u'uuk ja saagi'ñ ja tuttuk bɨɨx pu tɨi nam cham tu' ka bhaai', guch Xoi'kam pɨx nat muu bhaan gu u'uux na gai bɨɨt.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nach dai gaagidha' nach jax ja'k tu mai'chia' gux dhaam kam

16 Cham jir am no' jaroi' cham jam kɨɨgalhi'ñ na pim kua' gu tu', piam gu tu' na pim io', piam no' pim cham tu piastat gu jax chu'm tanoolh na pai' dhuuk jum aa'nda', pui' na jax na kia'pɨx bhai' dhɨr ja'p ba gɨxia' gu masaa'n, piam na pai' dhuuk cham tum juanda'. 17 Jax dhui na gu' dhi' ja'p pɨx ji buusan nar ɨkgiga'n guch Xoi'kam, dhi' bhaan pɨx jum ua'rgi'ñ nam jax ja'k tu jimda' gu ja'tkam. Gu' ba' guch Xoi'kam pɨk bhaan jup tu tu'ii' dhi' bɨɨx. 18 Ba' cha'pim jaroi' jɨɨgi'ñdha' sia ku jaroi' jax kai'ch na pim jum ua'tulhi'ñ, sia chi moo soi'm ɨlhdhat tɨi tu daan panaas ja bui gu noonbi'ñ gu Dios. Pui' xi kai'chdha' am moo nam jix dhuduu'nkam ja nɨi'ñ jix dhaam kam, gu' ji nam gu' ɨatda' nam jax dhui pɨx bhaan gǿ'gǿrkam jum taat ka', dai gux buam jum duukam nam bhaan tɨtɨɨ'ñchoka' gu' na tu' cham jir kɨɨ'. 19 Cham tu' buiñor jup tui'ka' am gu' guch Xoi'kam dhi' pu chu'm gu ja'tkam, guch Xoi'kam pɨx gu' nar gǿ'kam ja bui dhi' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha', dhi' ba' ja guguuxdha' nam jix io'm mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa'. Guch Xoi'kam pɨx sia ja maak na tu' ja a'm jum aa'nda' gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñdha', sia guch Xoi'kam pɨx dɨɨlh mi' ja tuttu' gui' nam buiñor tɨ jɨɨgi'ñ na pai' jax jix aa' gu Dios nam tuutka'.

20 Ba' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam xib, na pim gu' ba tɨ jɨɨgi'ñ nat jich a'mkam muu, cham tu' pim ja bui kap tui'dhi' gui' nam ii'mda' bhaan ya'r gǿ'gǿrkam dhi oi'ñgaⁱn bhaan. Gu ba' no' pim gu' cham ja bui kap tui'dhi' dhi', ¿jax ku pim ba' pui pui' ja'k tu jim ja'p na jax no' pim panaas ja buip tui'dhi'? Pui pim ja jɨɨgi'ñ gui' nam jup jam tɨtdada': 21 “Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan da'ngɨ. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan kua'. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan dɨ'nka.” 22 Dhi' ya' pɨx gu' nam dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha' gui' nam pui' kai'chdha', na gu' dhi' saalh pui' ja'k tɨi pup xi chu jimdat am gu ja'tkam mɨkkat maakam jup ba tu duiñchu'nda', cham tu' nam gammɨjɨ pui' pu tu jimda'. 23 Tɨi dhor am ɨp pui' nam jax kai'chdha', nam gu' tu ja aagi'ñdha' nam jax ja'k soi'm ɨlhii'ñdha' gu ja'tkam gio nam jax ja'k jix bhai' tu jimda'. Ja aagi'ñdha' am nam tulhiiñchuda' gu ja tutku' na ba'x bhai' tu ja jimia', gu' pɨx ji na gu' dhi' pui' ja'k cham jɨ'xkat jich palhbuidha' nach jax ja'k dui nakga' nach bɨɨx aixim jix buam jix chu duñiik ka'ch chutku' bhaan.

3

1 Gu' ba' na pimɨt gu' aapi'm ko'ɨik giop ba dudua bɨɨma'n guch Xoi'kam, jum aa' na pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k daix dhaam ja'k tu mai'chia', na gu' guch Xoi'kam jix dhaam daa, kɨɨ'n dɨr ja'k daa na pai' gu Dios. 2 Dai gux dhaam kam japim bhaan tɨtɨɨ'ñchoka', cham tu' gu tu' na ya' dhi oi'ñgaⁱn jix jai'ch. 3 Na pimɨt gu' aapi'm ja'p ji bubua na pimɨt koi buiñor gux buam jum duukam, ba' xib ja'p ji buusan na pim buiñor ba ulhñix gu Dios bɨɨma'n guch Xoi'kam. 4 Guch Xoi'kam pɨx jir jam

ii'mda' aapi'm, na gu' na pai' dhuuk maaxik jam buim maaxdha', aapi'm pui' buiñor jup jum maaxdha', ba' dai na pim buiñor ja'k ji aaya', gammɨjɨ pim ba' pu buiñor bap tui'ka' na pai' dhir jix io'm jir gɸ'kam.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nach jax jir tu'm kat bɨɨpɨ' dir gio xib nach buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam

5 Ba' kapbhai' nat ja'p ji buus na pim ba ko'iix buiñor gux buam jum duukam, cha'pim ka kɨɨsaidha' na pim jix buam jum duukam jup tu buada'. Cha'pim nai' pɨx ja bɨɨm ka boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bɨpna'. Cha'pim pui' ja'k jix buam tu jimda'. Xi ñakoo'nda' pim sia ku jax jix buam tu tatda' na pim jix buam jix chu duñiik. Cha'pim jix aa'nda' sia na pim gɨt ja'p pɨx mui' xi bia'ka' gu tuumiñ, na gu' dhi' pui' pɨx jup ji buusan na jax no'ch ja bui tu daan gui' nam didios jir jum tɨɨtgɨdam jup duiñxim. 6 Na gu' dhi' pu chu'm kɨ'n ba' ja tulhiiñchuda' gu Dios gu ja'tkam gui' nam cham jɨ'x kɨɨgalhdha'. Na gu' gui' nam cham kɨɨgalhi'ñdha' gu Dios, dai pu'ñi ja'k nam tu buada', cham tu' ka'm nɨi'ñdha' am. 7 Aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jimdat gu' bɨɨpɨ' dir na pim chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. 8 Ba' xib cha'pim kam bhabhaakui'ñdha'. Cha'pim ka ga'ngada' na pim jax ja'k jix buam ja dooda' gu jai' ja'tkam, cha'pim gi-ilhim ka ja tɨtdada'. Cha'pim jix buam jum duukam kap tu buada' na ba' cham giop bhaamu' gu Dios jam bui. Cha'pim tu' kap jum buixi'ñdha' bɨɨx dhi' pui'. 9 Cha'pim kam i'iatgi'ñdha' tu' na pɨx bhaan. Ba do'ñcho pimɨt gu' aapi'm na pim jax ka tu jimdat bɨɨpɨ' dir, cham tu' pim pui' ja'k ka tu jim. Kam ua'tulhi'ñdha' pim gu' bɨɨpɨ' dir, 10 xib maakam japim ba tu jim, mi' pui' ba jiim japim na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios. Saalh japim pɨx mi' pui' ji jimiim na jax ja'k tu jim gu Dios nat jaroi'p tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch, na pim gu' saalh pɨx jix bhai' maachim na jax ja'k tu jim gu Dios. 11 Cham tu' ba'm aa' kia' sia ku jaroi'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia ku matgilhdhix nar Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia kur mi' pai' kam gu jaroi' nam pai' oi'dha' gux chutumñigam, piam ku gu' maakam ja'k kam nam pai' oi'dha' gui' nam cham tu tumñi'. Piam ku gu'r tujuandam pui' cham namkidhat, piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam. Jax dhui na gu' bɨɨx pɨx ja a'm ba tɨ nɨidhidha' guch Xoi'kam, dai no'm soi'm ɨlhdhat buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ. Ba' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja palhbuidha' bɨɨx gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' gɨt.

12 Jix io'm xi jam joi'gɨ'n aapi'm gu Dios, ba' mi' jam tuttu ja bui gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ na pim ba' aapi'm pui'p bar ja'tkam tugi'ñ ka'. Dai ba' na pim mi' pui' ba jiimda' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jiimda' na pim bar ja'tkam tugi'ñ. Xix jajoi'mdat japim gu jai', jir jix bhabhai'kam ka' pim. Soi' pim jum ɨlhii'ñdha', cha'pim nai' tu kokdada'. 13 Xi ñakoo'nda' pim no't jaroi' maadɨt tu' cham am bua jam bui, cham tu' na pim tukgɨi pui'p dooda'. Tu uañi'ñka' pim pɨx, ja'p na jax guch Xoi'kam nat tu jam uañ na pim buiñor jix u'ua'tulhdhix kat. 14 Dhi' pɨk jix io'm jum aa' na pim jix io'm xim jajoi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n, na gu' no' pim xim jajoi'gɨ'n, bɨɨx maa'n ñi'ook jup duiñchu'nda' pim. 15 Pu kai'ñkam jam a'm tɨ tɨɨ gu' gu Dios na pim maa'n tuuku' pɨx buiñor bap tui'ñgɨda' bhaan gu tukga'n guch Xoi'kam. Jix bhai' pim jum taatɨt tu oi'ñka', na gu' dhi' guch Xoi'kam pui' ja'k jix aa', pui' ja'k jam jujurtu'nka' na pim jix bhai'm taat ka'. Jix bhai'm taat ka' pim ɨp ba' buiñor guch Xoi'kam nax bhai' jam bua.

16 Cha'pim mɨk buppada' na pimɨt tu' ba maat nat jam aa'ñ guch Xoi'kam, na gu' dhi' joidham jir jix kɨɨ'p jum duukam. Gio na pim pai' dhuuk tum a'aagi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, piam na pim pai' dhuuk jum sɨsɨlhka'nda' sia tu' na pɨx bhaan, bɨɨpɨ' pim xim ga'ngimɨi na pim jax ja'k tɨ'ya' na pim ba'x bhai' ja aagi'ñdha'. Xi laala'ñxidhat japim gu Dios, bhaan japim dir xi boosgat Saalmos ta'm, piam sia jax ña pɨx chu'm, dai nax dhaam kam bhaan tu a'gada'. Dhi' pim ba' bhaan taxchaabgi'ñdha' gu Dios gio na pim bhaan gɸ'kamtu'nda' bɨɨx na jɨ'x jam jujur kɨ'n. 17 Gio bɨɨx na pim jɨ'k jax kai'chdha', piam na pim jɨ'k tu' jax buada', pui' pim ja'k buada' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim aapi'm sɨlhkam kaichu' guch Xoi'kam nar Gɸ'kam. Xi taxchaabgidhat japim ɨp ba' gu Dios jich Gɨ'kora' nat jix bhai' ba duu jam a'mkam guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' nam buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam

18 Aapi'm u'uub na pim tɨ bɨpna', tu' ka'm japim xi ja nɨidhat gu jam bɨpna'. Jum aa' na pim pu'ñi ja'k duiñchu'nda' na pim buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. 19 Gio aapi'm chichio'ñ na pim jup tɨ bɨpna', xix jajoi'mdat japim ɨp gu jam bɨpna', cha'pim giilhim ja tɨtdat. 20 Ba' aapi'm na pim tɨ gɨgɨ'kora', tu' ka'm japim xi ja nɨidhat gu jam tataat gio gu jam nanaan, sia na pim jir a'aalh, piam ku pim jir biipibop, piam ku pim jir gɸ'gɸ'r ja'tkam, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. 21 Ba' aapi'm na pim jir ja gɨ'kora', cha'pim ja bhakkutu'nda' gu jam maamar nam ba' cham tu' bhaan jum o'jolhi'ñdha'. 22 Gio aapi'm na pim pui' pɨx jir tujuandam cham ji jam namkidhat, pui' pim tu' ka'm jup ja nɨidhat gui' na pim tu ja juañxi'ñ. Gammɨjɨ

pim mi' pui' ja duiñxidhidha' gu tu', cham tu' dai nam pai' dhuuk xi jam niɨ'ñdha' no' pim mi' pui' tu duñiim. 23 Biɨx na pim jɨ'k tu' jax buada', cha'pim jum o'jolhdhat pu buada', gu' ja'pji biɨx jam jujur kɨ'n, panaas ku pim guch Xoi'kam pɨx pu buixi'ñdha' gu tu', cham tu' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n. 24 Bax maat japim gu' na gu Dios jam makia' gui' nat tu' bɨjɨk pu ja iimchux na ja makia' gui' nam pu'ñir ja'tkam tugi'ñ ka'. Bhaankam tu juan japim gu' guch Xoi'kam dhi' na pɨk jir jaroi' ga'n biɨx na jɨ'k jix chu jai'ch. 25 Na gu' gui' nam jix buam tu duñia' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu chu'm tu mai'chia' am, ja'xbui' ka'm jum tulhiiña' am nam jɨ'k tu'x buam tu duñia', na gu' gu Dios cham tu' jai' ja'p pɨx jix ja kɨigalhdhai ja aichdha' buiñor, gu' ja'pji gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

4

1 Ba' aapi'm na pim jɨ'k ja bia' gu tujuandam pui' cham ji ja namkidhat, jix bhai' pim ja bua't, jix bhai' pim ja tɨtdat, cham tu' na pim buam pɨx ja buada'. Tɨ'ñchot japim na jumaip jix jai'ch gu ja gɸ'kam tuk nax dhaam jup tu'ii', jam tɨkka' ba' na pimɨt jax ja'k tu jii ja bui. Jich Xoi'kam dhor di' gu ja gɸ'kam tuk.

2 Gammɨjɨ pim tu daanda' buiñor gu Dios, taxchaabgi'ñdha' pim sia tu' na pɨx bhaan, cha'pim dai gam ɨrdat darka'. 3 Jich a'mkam japim sia tu daanda', pui' pim xi chɨtdada' gu Dios na cham tu' tu'x buam jum duukam tu sosbhi'ñdha' nach nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nat jax pɨk kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n. Dhi' kɨ'n ya' kuup iñ aañ nañ tu a'ga pɨx dhi' pu chu'm. 4 Pui' pim xi chɨtdada' gu Dios na gui' pɨx jiñ palhbui'ñchu'nda' nañ ba'x bhai' ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir mi' pui'.

5 Diɨlh japim xim ga'ngada' ɨp na pim jax ja'k tu jimda' ja bui gui' nam cham buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam. Gammɨjɨ pim tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na pim jax chu'm tanoolh gam ɨrdat darka'. 6 Dai gux kɨi'p jum duukam ɨp na pim tu ja a'gi'ñdha' gammɨjɨ na tu' joidham jum kai'ch. Gio biɨpi' dɨr japim pu bam ga'ngada' na pim jax ja'k tɨida' maa'n gu tu' na ba jam tɨkkada', cham tu' na pim ja'p pɨx mui' ba nokia' cham bhai' ji kɸɸji na tu' pɨk jix maachim ka'.

Gu Paablo na ba ja tabuimgidha'

7 Gu Tiikiko nar jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan, joidham jir jix kɨi' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, gammɨjɨ puñ palhbui'ñchu' nañ jɨ'k tu' jax bua. Dhi'ñ a'mkam mummɨ tu jam a'gidha'. 8 Mu jam joochxidha' iñ na ba'x bhai' jam aagi'ñdha' nach jax jich ɨlhii'ñ aach ya', gio na jam guguuxdha' na pim cham tu' bhaan jum o'jolhdhat mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. 9 Biɨx mui'p jimda' biɨma'n gu Oneesimo na pui'p jir jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan. Jix kɨigalhi'ñ ich dhi' dhich jaduuñ, na gu' mi' pui' xi jim na jax jix aa' guch Xoi'kam ja'p na jax aapi'm. Bax maat japim nar jaroi' dha', na gu'r mi' kam jam bui. Dhi'm ba' jam aagi'ñdha' na jɨ'k tu' jax jum bua ya ja'p.

10 Mu jam ñio'ki'ñ dhi u'uan ta'm bhaan guñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan Aristaarko, nach maap ya' kuup. Gio gu Maarkos pui' mui'p jam ñio'ki'ñ, nam iampɨx mia'n jir jum jajaa'nim gu Bernabee. Bax maat japim na pim joidham jix bhai' tɨidai aichdha' dhi Maarkos no't jax dhuuk mummɨ ja'p ba ji buus jam bui. 11 Biɨx gu Jesuus mui'p jam ñio'ki'ñ, nam Juusto kɨ'n jup jix maat ka' jai' dhɨt gu ja'tkam. Dai dhi baik gammɨjɨñ biɨm jup tui'ñgɨda' am nam jiñ palhbuidhidha' biɨx aixim nañ tu a'ga na jax ja'k duix joi'mdat ja a'm ba tɨ niɨdhidha' gu Dios gu ja'tkam. Daipu' dhi'ñ palhbui'ñchu'nda' am sia kum gu' tɨi jai'p jix jai'ch gui' nam pui' buiñor jup tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi'ñ ja a'm jiñ guguuxi'ñ. 12 Sia gu Epaapras mu jam ñio'ki'ñ, dhi' na pui'p jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' pui'p jix maat japim, na gu'r mu kam jam bui. Gammɨjɨ soi'm ɨlhdhat tu daanda' jam a'mkam aapi'm na ba' gu Dios jam a'm tɨ niɨdhidha' na pim mi' pui' jiimda' na jax jix aa', na pim cham tu' bhaan jum o'jolhdhat sia nar jax ka' gɨt. 13 Niɨ'ñ iñ aañ na tu' sɨlhkam jix buam jum aa' jam a'mkam guch jaduuñ Epaapras, sia ja a'mkam jix buam jum aa' guch jaaduñ gui' nam Iaraapolis oi'dha' gio gui' nam Laodiisia oi'dha'. 14 Sia gu Deemas ya' dɨr mu jam ñio'ki'ñ, gio gu Luukas, dhi' nax maatɨt tu ja julhii'ñ gux kako'kkam. Joidham jix kɨigalhi'ñ ich aach dhi Luukas.

15 Aapi'm ba'ñ a'mkam jup xi ja ñio'kdha' biɨx gui' nam jɨ'k buiñor tɨ jɨigi'ñ guch Xoi'kam nam Laodiisia maap jum jumpadat tu daan. Biɨx japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ninpas, gam biɨx gui' nam jɨ'k buiñor jum jumpadat maap tu daan buiñor gu Dios. 16 Ba' na pim pai' dhuuk tɨimo' na pim jiñkuidha' dhi'ñi u'uan nañ mu tu jam ua'ni'ñ, ja do'ñchi'ñpu' pim gui' nam Laodiisia maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios nam ba'p jiñkuidha'. Aapi'm ba'p xi jiñkuidha' gu u'uan gui' nam bhai'p jam joochxidha', gui' na ñich mui'p tu ja ua'ñ biɨpi' dɨr. 17 Ja'p japim tɨida' gu Arkiipo nax bhai' mi' pui' xi dhuñiidha' nat jax kai'ñkam bhaan tɨ tɨi gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, jix bhai' na xi chu juañxidhidha'.

18 Ba' aañ Paablo, dɨɨlh jiñ ñob kɨ'n jañ
ya' xi chu ua'na', ja'p jañ ya' xi chu jam
ua'ñdha'. Xiñ chɨ'ñchokat japim nañ ya'
kuup. Bɨɨx jiñ jur kɨ'n jañ aañ pui'ñ aa' na gɨt
gu Dios pɨx jam tajaañdha' gui' na pim kɨ'n
jix io'm xim jajoi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n.

GU BHPH' KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TH JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM TESALOONIKA OI'DHA'

Gu Paablo na ba ja ñioˈkdhaˈ

1 Aañ Paablo biima'n gu Silbaano gio gu
Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'ñ ich aapi'm jiñ
jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Tesa-
loonika dibiir bhaan jup tu'ii' na pai' mui'
pa' daa'ñxim jir kikcham, bhai' na pim
pai'm jumpadat daan gu Dios jich Gi'kora'
gio guch Xoi'kam nar Gɸ'kam, na pim gu'
buiñor bap tui'dhi'. Ba' gui'm pix jam a'm
ti niidhidha' biix ji'ma'n aapi'm na pim ba'x
bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'ndaˈ gu Paablo nam gammijiˈ tu daandaˈ ja a'mkam

2 Aach gammiji jam ti'ñchot tax-
chaabgi'ñdha' gu Dios na pim xi gu'ki' na
pim buiñor ti jiigi'ñ guch Xoi'kam, tu jam
daañxi'ñ ich na ba' cham tu' jam a'm jum
aa'nda' jam i'ii'mda' bhaan gio jam tutku'
bhaan. 3 Pui'ch jich aagit taxchaabgi'ñdha'
gu Dios jich Gi'kora' na pimit ji'x xim
biiñkadak buiñor guch Xoi'kam pu duu na
jax jix aa', gio na pimit ji'x jix kiigalhdhak
tu juañxi sia pui' jim tulhiiñaimik, na pim
gu'x io'm buiñor jix biiñak. Cham jax jum
aa' pim ba' na pim pui' jim aagit na gui' pix
jam palhbui'ñchu'. 4 Aapi'm jiñ jaaduñ jich
Xoi'kam bhaan, gu Dios xi jam joi'mdat jam
a'm ti nii'ñ. Jix maat ich nat gui' pix jam a'm
ti tiigik pui' jam duu na pim dai gui' pix ba
daanda'. 5 Na gu' na chich pai' dhuuk tu jam
a'gi gux bhai'm kai'chdham ñioˈki'ñ guch
Xoi'kam nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu
jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji
git mi' pup jum tulhiiñdhaˈ, cham tu' dai
aach diilh pix nach jax kai'ch, gu' ja'pji gux
Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach a'm jup
tui'dhi' nat jich guguux na chich ba'x gi'm
jix oo' ki'n pu jam tii'n na maaxik jir silhkam
pui' na jax jum kai'ch. Gaa chich nach jax
ja'k tu jimia' jam bui na pim ba'ch chiigii
pui' ja'k jup ba tu jimda' jai' ja bui. Jix bhai'x
maat japim dho na chich pui'ch dhuu.

6 Ba' na pimit jax ja'k jich chiigik nach
tui'dhi', pui' ja'k jup ji chu jii pimit, na gu'
pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. Cham jax
ji chi'iik joidham jix bhai'm taatit kai pimit
gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan
tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu'
kam jix Uañ Ii'mda' na pui' jam jurtu'n,
sia ku pimit gu' mi' dhir giilhim bam tul-
hii. 7 Ba' aapi'm jir ja booi'chu' biix guch
Xoi'kam jiigi'ñdham gui' nam Masedoonia
dibiir bhaan oi'dha' gio gui' nam Akaaya
dibiir bhaan jup oi'dha', nam gu' mi' pui'p
ba tu daa'ñchu' nam jax ji chɸ kɸɸkɸt na pim
tu jim. 8 Ba' cham tu' dai Masedoonia gio
Akaaya nam pui' tɸ kɸɸ na pim jax ja'k tu
jim, gu' ja'pji sia jai' kap mui' kap nam pai'
jax cham ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax
maat am na pim buiñor jix biiñak gu Dios.
Ba' aach cham tu'ch a'm kam aa' nach jax
kai'chdha', 9 ja'kbui' kat diilh pui' tu a'ga am
na chich aach pu chu'm tu jam a'gi bha ja'p
ji jam paxiarak. Sia pui' tu a'ga am na pimit
joidham jix bhai'ch aich cham jax ji chi'iik.
Biix pui'p xi kai'ch am na pimit cham tu' kap
jum buix ja bui gu didios nar jup ja duiñ
gu ja'tkam, dai gu silhkam Dios duakam
japimit bhaan ba jujurti, dai gui' pim pix bar
tujuandam tugi'ñ. 10 Gio nam pui'p xi kai'ch
na pim jax ja'k tu't niira na gio bhai'p jimda'
guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, nat Dios pix
diilh dua'ñdhak mi' dhir buusai' koi'ñga'n
tir. Gu Jesuus jir di' nach palhbui'ñ nach
ba' cham jich chulhiiñaˈ na cham xiim jum
aaya' nam jix io'm jum tulhiiñaˈ gui' nam
cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

2

Na ba tu aa'ndaˈ gu Paablo nat jax ja'k tu jii ja bui

1 Aapi'm jix maat jiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan na chich cham tu' tu' kub pix tu
a'ga gux bhai'm kai'chdham ñioˈki'ñ gu Dios
jano' nach bha ja'p tu jam a'gidhim, 2 sia
kuch gu' biipi' dir jup xich chulhiiñaimik
bhammi Piliipos na pim jax jup bax maat.
Giilhim jamit biix aixim jich chitdaimik jich
gibiimik, gu' ji nat gu' gu Dios jich palh-
bui nach ba' aapi'm jup jam aagi'ñdha' gux
bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga
na jax ja'k jix bhai' na pim duñiaˈ, na pim ba'
cham mu ja'k ka jiimda' na pim pai' gammiji
git mi' pup jum tulhiiñdhaˈ. Cham jax jich
aagik jachich tu jam a'gi sia kum mui' dhit
tiich o'bhagi'ñ nam cham jich kiigalhdhat.
3 Nach gu' aach maaxik jix maat nach mi'
pui' tu a'gim na jax jir silhkam, cham tu'r
gama ja'k. Ni kuch cham iam maakam ja
iatgidhat gu ja'tkam tu' mi' tiigim na ba'
aach diilh jich a'm ji chu bi'iidhaˈ. 4 Jax dhui
na gu' gu Dios pux maatit jich ñii'ñ nach jax
jir tuutu'm. Jix kikii' ja'tkam jich chiigik pu
chu'm ki'n jich dharai nach nai' tu a'ga' gu
ñioˈki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k duñiaˈ
gu ja'tkam, nam ba' cham mu ja'k ka bhiiya'
nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdhaˈ.
Dai ba' pu'ñi pix jach tu a'gim, cham tu' ju-
mai tu' pup kui'mgi'ñ ich, ni ku chich cham
aa ip nam pix jix bhai'm taatit joidham jich
aa'nda' gu ja'tkam, nach gu' aach jix aa' na
dai gu Dios jix bhai'm taat ka' aach jich bui,
gui' nax bhai'x maat nach jax jich aa' jich

jujur am bhaan. 5 Gio cham pai' dhuuk mu pai' giilhim bɨɨx aixim xi bua ich nach tu jam a'gi'ñ na pim jax ja'k joidham jich kɸɸji pɨx jix bhai'ch aa'nda' gɨt, jix maat japim dho. Ni ku chich cham pai' dhuuk mu pai' bɨxchu' bhaan tu a'gimɨk ma'iich gu tuumiñ. Jix bhai'x maat sia gu Dios na chich cham tu' pui' tu jii. 6 Pu cham jich ko'raaro gu' na jaroi' gɸ'gɸrkam jich bia'kat pɨx jix bhai'ch aa'nda', ni jaroi' dho moo, ni aapi'm. 7 Jix bhaigɨt ɨp dho nach pui' ja'k tu jimia' na jax gu gɸ'gɸrkam, nach gu' bhaankam tu a'ga guch Xoi'kam nach jir noonbi'ñ. Gu' ji na chich gu' ja'p pɨx tu jii jam bui na jax gu a'aalh, gio ja'p na jax maa'n gu ubii nax ja da'dat jix bhai' ja buada' gu maamra'n. 8 Pu'ñich jup jam ɨlhii'ñ aach na pim panaas jir jich maamar. Joidham xi jam da'dat xi jam joi'gɨ'n ich, cham tu' na chich dai gu ñioˈki'ñ gu Dios pɨx xi chu jam a'gidhak, gu' ja'pji sia guch i'ii'mda' na jam a'm jup tu'ii'. ¡Joidham tu' sɨlhkam kɨ'n xi jam da' ich gu'! 9 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, sia tɨ'ñcho pim dho chi nach jix io'm tu juanaimɨk nach ba' mai'chɨkda' gu tu' nach a'm jum aa'nda'. Tu juanda' ich nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam bui na pim tu' kɨ'n jich xi-ispa' nach bha ja'p tu jam a'gi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñioˈki'ñ gu Dios.

10 Aapi'm dhox bhai'x maat gam sia gu Dios na chich mi' pui' tu jii na pimɨt jax ja'k joidham jix kɨkɨɨ' ja'tkam jich chɨɨ. Jix bhai' nɨidhix kam jachich pu tu duu jam bui aapi'm na pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 11 Gam na chich jam gu'nguxdhimɨk na pim jax bax maat ɨp, jam aa'ñdhimɨk ich bɨɨx jɨ'ma'n na pim jax ja'k tui'ñgɨda', ja'p na jax maa'n gu maa'nkam no' tu ja aagi'ñ gu maamra'n. 12 Jup xi jam tɨɨdak jachich na pim pui' ja'k duñia' na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' na pim Dios bar ja'tkam tugi'ñ, na gu' aapi'm bar dhi' na pim ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dhɨr jix io'm jir gɸ'kam na joidham jix chu abhaar.

13 Pui'ch jup taxchaabgi'ñ gammɨjɨ gu Dios na pimɨt cham jax ji chɨ'ɨɨk kɸɸk mi' pui' jii na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioˈki'ñ na chich tu jam a'gi. Tɨ jɨɨ'ñ japimɨt na maaxik Dios jir ñioˈki'ñ, cham tu' gu ja'tkam. Na gu' maaxik Dios bhaan tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nach bhaan tu a'ga. Aapi'm jam a'm jix maatɨ' na tu'p jir tu'm da' na pim jɨ'k dhi' bhaan tɨ jɨɨgi'ñ. 14 Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na mɨt gu bhai' kam ja'tkam jam tulhiiñchuda sia ku pim tɨi bhai' maap oi'dha' bhaan gu dɨbɨɨr, pu'ñip tu ja dooda guch jaaduñ Judea kam nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam tɨi mi ja'p maap jum jumpadat jup tu daanda'. Gu mi' kam ja'tkam nam jup ja bua, jir Judea kam am ɨp pui', gu' ji nam gu' gui' cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 15 Dhi Judea kam ja'tkam jir dhi' am na mɨt mua gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, pui'x maat am gu' na mɨt mui' ba ja koi gui' nam bhaankam tɨi tu a'gada' gu Dios. Sia aach mi' dhɨr mai' bach aadi mɨt. Ni jɨ'x ba' kum xim ga'ngada' no'x bhai'm taat gu Dios ja bui ka' ba' cham. Giox bhaak ka' am tu' na pɨx kɨ'n, 16 na gu' no'ch tɨi xix chu ja a'gidham gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' cham jup jum tulhiiña', gui' cham aa'nda' am nach gan tu ja a'gi'ñdha'. Pu'ñi dhuuk jamɨt ba' bam ua'tulh ja'p gɸ'kam kɨ'n, ba suuda' ja i'ii'mda' bhaan. Ba' dai na cham xiim jix io'm ja tulhiiñchuda' cham ja joi'mdat gu Dios.

Gu Paablo na tɨi giop jix ja tɨɨ'mɨram ka'

17 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammɨjɨ jam tɨ'ñcho bɨɨx jich jujur kɨ'n, sia kuch gu' mɨk cham pai' ka jam nɨi'ñ maaxik. Tɨich jich ga'ngada' nach jax dhui mu jam tɨɨ'mpo' gɨt ɨp gio. 18 Maa'nnim jachich tɨi mui' ma ji jam tɨɨgim, aañi' Paablo tɨi mui'kim ji tu dai nach mu jam tɨɨ'mpo' gɨt, gu' ji na gu' gu ja'ook mi' gaim tɨtka. 19 Na gu' aapi'm ba'r di' nach ji jam nɨidhat jich gu'nguxi'ñ nach jix bhai'ch chaat. Jix bhai' tu tatda' ka' nach xi jam tɨ'ñchoka', na gu' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, aapi'm pɨx jir di' ka' na pim bɨɨpɨ'ch chuttu'. 20 Pui' kuñ ba'p kai'ch nach aapi'm ji jam nɨidhat jix bhai'ch chaat, cham tu' bhaan jax jich aa' ich ba'.

3

1 Ba' nañ gu' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tu'ii', pui' ma tɨi ñich nañ aañ mi' pɨx ka oirɨda' Ateenas, 2 gu Timoteo ñich ba' mɨjɨ xi joot nañ a'mkam mu jam tɨɨ'mɨra' na pui'p jir jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan, gio na pui' bhaankam jup tu juan gu Dios, na tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Jup xi chɨɨdak jañich na bhammɨ jam guguuxdha' na pim ba' mi' pui' tu daa'ñchugɨt tɨ jɨɨgi'ñdha' dhi' na pimɨt tu' ba maat nar joidham. 3 Gio na pim ba' bɨɨx cham jum o'jolhdhat xi gukgɨda' sia pui' bɨɨx aixim bhaan jim tulhiiñaidhat, na gu' dhi'm aa' nach pu'ñi bɨɨx aixim jich chulhiiña' na pim jax bax maat. 4 Pu jam aagi'ñ ich jano' nach bhammɨ xip tu't jam bui na pu'ñi bɨxchu' bhaan bhai' jim tulhiiña' pim ɨp aapi'm na pimɨt ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' pui'p ji chu buus. Tɨ'ñcho pim dho chi nach pui' jam tɨtda. 5 Pu'jani nañ jiñ aagɨt ba' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tui'dhi'. Pui' ku ñich ba' mɨjɨ tu joot nam jam tɨkka' no' pim pui mi' pui' tu daa'ñchu' na pimɨt tu' maatɨk tɨ jɨɨ'ñ jano' na chich bhammɨ tu jam a'gi.

Nañ gu'x choo'nnɨt jam tɨ'ñchoka' tɨi no't jax dhuuk tu' bhaan ji jam mai'chɨk gu ja'ook mu ja'k jam ɨabu ɨp gio ua'tulhdhara' tɨr, nañ gu' cham aa' nar tu' kub ka' guch magooñi' na chich bhammɨ ja'p ba bhɨi.

6 Ba' xib bhammɨ dɨr ja'k ba gɨi gu Timoteo Tesaloonika na pim pai' oi'dha', joidham jix chu guguuxdham kai'chim. Mi' pui' tu daa'ñchugɨt jix biiñak japim sap na pimɨt tu' tu maat, jix chu joi'gɨ'n japim sap sia tu' na pɨx bhaan kɨ'n. Sia aach japim sap tɨich chɨ'ñchoka', xich chɨigik ka' pim sap tɨi maaxik ja'p na jax aach ya' dɨr mu ja'k nach pui' tɨi joidham jup xi jam tɨigik. 7 Ba' dhi' bhaan aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gɸ'kam kɨ'n jachich jix bhai'ch ɨlh nam pui' bach chɨtda na pim mi' pui' jiimɨt jix biiñak buiñor guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach bɨix aixim bhaan jich chulhiiñ. 8 Panaas ku chich mi' pai' dhɨr kia'pɨx bhai' ji dhudua ko'iix kat nam pui' bach chɨtda na pim mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam. 9 Cham bhaai' dho nach jax pɨk ja'k moox bhai'ch chaatɨt xi taxchaabgi'ñdha' gɨt gu Dios na pim mi' pui' tui'dhi' na jax jix aa', 10 dai nach soi' tɨtdatu' nabap tanoolh gio nabap tukaa' na iam pu tɨ'ya' nach mu jimia' nach ba' maaxik jam tɨgia' ɨp gio, gio nach ba'x io'm jix bhai' xi jam aagi'ñdha' na jax ja'k tu tu'ii' dhi' nach jax ja'k tu jim na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagɨt jix bhai' bhaan tɨ jɨigi'ñdha'.

11 Jix aa' ich tɨi na gɨt gu Dios jich Gɨ'kora' gio gu Jesuus jich Gɸ'kam tuk jich palh-buidha' nach jax dhui mu jimia' nach jam tɨi'mpo'. 12 Gio ba' na gui' pɨx Dios jam maakidha' matda' na pim jax ja'k jix io'm maachidha' na pim xim jajoi'gɨ'nda' bɨix jɨ'ma'n, ja'p na jax aach nach xi jam joi'mdat tɨi jam tɨ'ñcho. 13 Gio gu Dios pɨx gɨt ɨp ba' moo pui' ja'k duiñchu'nda' gu jam jujur na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa', na pim jix u'uañ jup tui'ñgɨda', na ni jax chu'm ua'tulhdhara' ku jam tɨi'ñxidha' gu Dios jich Gɨ'kora' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim gu Jesuus jich Gɸ'kam tuk ja bɨim bɨix gui' nam jɨ'k buiñor jum biiñkada'. Moo gɨt pui' tu tui'ka'.

4

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda'

1 Ba' xib aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, soi'ñ jam tɨtda bhaankam gu Jesuus jich Gɸ'kam tuk na pim gammɨjɨ mi' pui' jiimda' na chich jax jam aa'ñdhak na pim duiñchu'nda' na ba'x bhai'm taat ka' gu Dios jam bui, pui' na pim jax ja'k ba duiñchu' xib.

2 Jix bhai'x maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim duñia', na chich gu' xi jam aa'ñdhak bhaankam guch Xoi'kam gui' nax io'm jir gɸ'kam. 3 Dai pui' pɨx ja'k jix aa' gu' gu Dios na pim jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor gammɨjɨ. Cha'pim nai' pɨx ja bɨim boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bɨpna', 4 daipu' ji gui' nam jir jam bɨpna' ka' na pim jix ja da'dat. Tu' ka'm japim ja nɨi'ñdha', cham tu' na pim jax ña pim pɨx ja alhiosda' na jax cham jir am. 5 Ni ku pim cham bɨix aixim jix buam jum aagɨt ja nɨi'ñdha' ja'p nam jax ja'k tu jim gui' nam cham maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. 6 Ni ku pim cham jix joidhat nɨi'ñdha' gu jax chu'm jich Xoi'kam jɨigi'ñdham gu bɨnga'n, ni jaroi' jax chu'm jumai. No' jax dhuukat jaroi' pui' ja'k tu jim, Dios dhox io'm tulhiiñchuda' cham joi'mdai, nach gu' tɨi pu ba jam aagi'ñdha'. 7 Nat gu' gu Dios pu kai'ñkam jich a'm tɨ tɨi nach ba' mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa', nach jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor, cham tu' nach bɨix aixim tu buada' na tu' cham jir kɨi'. 8 Pu'jani nax abhaaruix. Gu jaroi' na tu' pɨx ɨlhii'ñdha' dhi' nañ jɨ'k jax kai'ch na jax jim aagɨt na maa'nkam jup jir dunii'ñ, cham tu' gu jax chu'm maa'nkam na cham kɨigalhi'ñdha', gu' ja'pji gu Dios nat jam a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

9 Ba' na pim jax ja'k xim jajoi'mdat jix bhai'm buada' dɨɨlh daich Xoi'kam jɨigi'ñdham, cham jum aa' nañ pui' ja'k tu jam ua'ñɨi'ñdha' bhaan dhi u'uan, nat gu' dɨɨlh gu Dios ba jam aa'ñ na pim jax ja'k xim jajoi'gɨ'nda' bɨix jɨ'ma'n. 10 Pui' ja'k tu jim japim sap gu' ja bui guch Xoi'kam jɨigi'ñdham bɨix gui' nam jɨ'k Masedoonia dɨbɨir bhaan oi'dha', ku gu' aach jam aagi'ñ ji soi'ch ɨlhdhat na pim jix io'm xim gɨ'lhdhidha' na pim xim jajoi'gɨ'nda'. 11 Ba' dai dhi' bhaan japim jup jum tukgi'ñka' gu tu'x bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na pim bɨix aixim jum aa'nda' gu tu' na cham jum aa'. Dɨɨlh jam boorda' kɨ'n japim tu bia'ka' gu tu', na chich jax pui' pu xi jam tɨidak moo ba pui', 12 nam ba' pu'ñi ja'k pɨx jix bhai' jam aa'nda' gui' nam cham tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio na ba' cham tu' jam a'm jum aa'nda' aapi'm dɨɨlh.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k gio bhai'p jim guch Xoi'kam

13 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi jam aagi'ñdha'ch ɨp nam jax jum duñiim jai' dhɨt nam ko'iim ja tutku' bhaan guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, nach gu'x aa' na pim jix mat ka' na pim ba' cham bhaan jix buam jum aa'nda' ja'p na jax gui' nam pu cham maat ni jɨ'x nam jax jum duñia' nam pai' dhuuk ko'ya'. 14 Pui' nach jax tɨ jɨigi'ñ xib nat muukɨk giop dua guch Xoi'kam, pu'ñip tɨ jɨigi'ñ ich na gu Dios pɨx dɨɨlh ja dudua'ñdhai ja baapmi'ñdha' nam jimia' buiñor guch Xoi'kam jɨ'k nam buiñor tɨ jɨi'ñdhai ko'ya'.

15 Ja'pni ja'k tu tu'ii' na pim ba'x mat ka', guch Xoi'kam jich Gɸ'kam tuk pɨx ya'ch

aagi'ñ dhi'. Aach nach jɨ'k duduaka' tutku' bhaan jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham tu'ch bɨɨpɨ' kat baasɨ'n namkia'. 16 Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh, bhammɨ dɨr pui' ba tɨm tɨ'ya'x gɨ'm kɨ'n gio gɸ' kɨ'n. Sia gu ja gɸ'kam tuk bɨɨx gu noonbi'ñ gu Dios gɸ' kɨ'n pui'p ba tɨ'ya', gio gu Dios gu kuichdhakaru'n bam kuichdha'. Ba' guch Xoi'kam nar Gɸ'kam bhammɨ dɨr bhai' ji jimia' jix dhaam, ba' gui' nam jɨ'k buiñor tɨ jɨɨ'ñdhai ko'iix ka', bɨɨpɨ' duduadɨi bhai' ji baapmigia' am. 17 Ba' gui' nach jɨ'k duduaka' nach pui'p tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor, maap jach bhai' ba bhɨɨya' nach ba namkipu' bhammɨ tɨbaa'ñ cha'm gui' na bhaan bha jimda', gammɨjɨch ba' buiñor pu bap tui'ka' guch Xoi'kam. 18 Pu'ñi pim xi kai'chɨt bɨɨx jɨ'ma'n cham jax jum aagɨt mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

5

1 Ba' na jax ja'k ba tum buidha', piam na tu' tanoolh ba' pɨk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham jum aa'ñ jaaduñ nañ pu chu'm ya'p jam aagi'ñdha', 2 na pim gu' bax maat na guch Xoi'kam gio bhai'p jim na cham jaroi' pum aa'nda'. Ya' pɨx ba aaya' ja'p na jax maa'n gux ɨxkum na mu pai' aaya' ba'k chɨr jax ña pɨx chu'm tukaa'. 3 Nam pai' dhuuk gu ja'tkam jup kai'chdha': “Ja'p moo joidham cham tu' jax jum bua xib, joidham jix bhai' tuch jim”, ba' jotmoda' cham jum ɨlhdham pɨx ja daam ba jimia' gux buam jum duukam, ja'p tu ja dooda' na jax maa'n gu ubii na bax chɨɨgim ka' gu alhii nax io'm joi'mdam jum buada'. Pu cham bhaai'n ka' nam jax dhuim palhbuidha'. 4 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ cham tu'x chukgam tɨr kap tu'ii', ba' cham tu' totdoñia' pim na pai' dhuuk ya' pɨx ba kɨɨka' guch Xoi'kam ja'p na maa'n gux ɨxkum. 5 Jix chu maax kɨr bap tui'dhi' pim, tanoor joidham na pim pai' jax oipo, pu cham jɨ'x jich a'm jup tu'ii' gux chukgam. 6 Pui' ku ba' aach cham jich a'm jum aa' nach mu pai' kookos ka' ja'p nam jax tu'ii' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji nach tɨ nɨi'ñdha', joidham jach jix bhai'ch jur bia' kam jup tui'ka'. 7 Na gu' gui' nam kookos ka', tukaa' buujidha' am kum ba' kookos ka', gio gui' nam jix maik ka', pui' tukaa' buujidha' am ɨp kum ba'x maik ka'. 8 Gu' matgɨm aach nach jɨ'k jix chu maax kɨr bap tui'dhi', jum aa' ji nach gammɨjɨ pɨx jich chɨtɨɨ'ñcho kam jix bhai'ch jujur bia' kam oipoda', gio nach jix bhai' bhaan jix biiñak kat tu' sɨlhkam bhaan tɨ jɨɨgi'ñdha' pui' nach jax ja'k tu jim. Xich jajoi'mdat ich tu' sɨlhkam kɨ'n, gam nach tu' sɨlhkam kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdha' nach cham tu' mu ja'k ka jiim nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. Dhi'ch ba' bhaan jich palhbui'ñchu'nda' sia tu' na pɨx kɨ'n. 9 Na gu' gu Dios cham tu' mi' ja'k ka tɨch ñɨi'ñchu'n nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha', gu' ja'pji bhaankam guch Xoi'kam nar Gɸ'kam mi' dhɨr jich boosgak maakam ja'k jich chuttu nach pai' ja'k cham kach chulhiiña'. 10 Nat gu' guch Xoi'kam jich a'mkam muu, ba' cham jax bua sia kuch jai' dhɨt dudua tutku' bhaan piam ku mɨt jai' dhɨt ba koi, pui' pɨx maap buiñor jup oi'ñcha' ich gu' gatuuk. 11 Pui' ku pim ba' cham jax jum aagɨt dhi' bhaan xim gu'nguxdhat mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, pui' na pim jax ja'k pu ba tui'dhi' xib.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tui'ñgɨda'

12 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jam aagi'ñ ich ɨp soi'ch ɨlhdhat na pim siamri tu' ka'm xi ja nɨidhat gui' nam mi' tu juan jam bui bhaankam guch Xoi'kam, sia gui' nam tu jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgɨda' na pim mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam. 13 Jum aa' na pim jix ja joi'mdat ja nɨidhat jix bhai' ja buada', na gu'r jix bhai'm duukam pui' nam jɨ'k tu' jax bua. Joidham japim jix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka' ɨp bɨɨx jɨ'ma'n.

14 Ja'p jach jup xi jam tɨidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gui' nam cham tu juanak ka', xi ja aagi'ñdha' pim na ja a'm jum aa' nam tu juanda'. Xi ja guguuxdhat japim ɨp gui' nam jix buam jum aa'nda' tu' na pɨx kɨ'n. Gio gui' nam cham maat nam jax pɨk ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, xi ja aagi'ñdha' pim. Jir jix bhabhai'kam ka' pim sia jaroi' na pɨx buiñor.

15 Cha'pim ja'k buppi'ñdha' gu jaroi' no't jax jam alhio, siat chi moo jax jix buam jam alhio. Ja'kbui' kat ji na pim jix bhai' buada' sia jaroi' na pɨx, sia ku cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

16 Gammɨjɨ pim jix bhai'm taatɨt tu oi'ñka', cham tu' na pim jix buam jum aa'nda' tu' na pɨx kɨ'n. 17 Tu daanda' pim gammɨjɨ. 18 Taxchaabgi'ñdha' pim gu Dios sia bɨɨx aixim bhaan jax ña tu jam jimda', na gu' pu'ñi ja'k jix aa' gu Dios na pim taxchaabgi'ñdha' aapi'm na pim ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

19 Cha'pim tussada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jam a'm mɨim. 20 No' maadɨt tu a'ga gu tu' nar jix bhai'm duukam, no' aapi'm jix maat na Dios pui' ja'k jurtu'n, tu' ka'm japim xi chɨɨgɨi mi' pui' xi jimɨi na jax kai'chdha'. 21 Bɨɨx aixim jax ña tum a'gada' piam gu tu' na jax jum buada', xim ga'ngada' pim dhi' bhaan no' moor jix kɨɨ'p jum duukam piam ku gu' cham. Dai gu tu' nar jix kɨɨ'p jum duukam japim bi'aidha' jam jujur am, 22 gux buam jum duukam japim ba' ja'p xi dhuñiidhat, na gu' bɨɨx aixim tu'm jix jai'ch.

23 Ba' gu Dios na buiñor jix bhai' tu tatda' pɨx jup tu duñia' na pim jax dhuix io'm jix u'uañ bap tui'ñgɨda' gui' buiñor, gio na jam a'm tɨ nɨidhidha' na ba' cham jax chu'm jix buam jum duukam jam daam jimia', sia jam i'ii'mda' bhaan, sia na pim jax ja'k jum aa'nda', sia jam tutku' bhaan, na ba' cham tu'x buam jum duukam jam tɨɨ'ñxidha' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam jano' na gio bhai'p jim.
24 Sɨlhkam jup kai'chdha' gu' guch Xoi'kam jax no't ba tɨi, gui' nat jam a'm tɨ tɨɨ na pim buiñor jup tui'ñgɨda', cham tu' na pui' pɨx xi chɨ'ɨik.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

25 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'mkam japim tu daanda' gammɨjɨ.
26 Bɨɨx japim xim a'aa'ñdha' nach xi jam joi'mdat mu jam ñio'ki'ñ bhaan dhi u'uan.
27 Ba' bhaankam jañ pui'p jam tɨtda gu Gɸ'kam jich Xoi'kam na pim bɨɨx xim ji-jiñkuixdha' dhi u'uan na pim jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ.
28 Ba' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam pɨx jam a'm tɨ nɨidhidha' gammɨjɨ bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT GIOP TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM TESALOONIKA OI'DHA'

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

1 Aañ Paablo biima'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'ñ ich aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bhai' oi'dha' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na Tesaloonika bhaan bipio' gu dibiir, bhai' na pim pai' maap jum jumpadat daan gu Gɸ'kam jich Xoi'kam gio gu Dios jich Gi'kora', na pim gu' gui' ja bui bap tui'dhi'. 2 Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gɸ'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am biix ji'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na gu Dios ja tulhiiñchuda' gux u'ua'tulhdhix kam jano' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

3 Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammiji maa'n nach jax taxchaabgi'ñchu' gu Dios na pim ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu'ch a'm jum aa' nach dhi' bhaan jam siispatgida'. Jix bhai' ba maachim japim gu' na jax jir jum duukam dhi' pui' nach jax ja'k tu jim, ba'x io'm jix bhai' bhaan ti jii'ñdhidhat jum biiñkadim japim, gio na pim jix io'm jum gi'lhdhim na pim xim jajoi'gi'n. 4 Ba' aach jix bhai'ch ilhdhat ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ñ gu jai'ch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jai' kap maap jum jumpadat tu daan. Ja aagi'ñ ich na pim jix bhai' bhaan ti jii'ñdhat jix biiñak nach ji'k jax tu jim, xi gu'ki' pim sia kum giilhim jam titdat jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam. 5 Ba' dhi' bhaan jix maati' na aagix na jax ja'k jum aa' nam tu jimia' gui' nam jix jimiik ka' buiñor gu Dios. Jix bhai' bax maati' na pim aapi'm ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dhir biix kap jir gɸ'kam, na pim gu' pui' ja'k tui'ñgit mai'chim na pim jum tulhiiñ.

6 Ba' gui' nam jam tulhiiñchu'n, ja bi'chulhi'ñ gu Dios na pui'p ja tulhiiñchuda', na gu' pui' ja'k ja a'm bipio'. 7 Aapi'm ba' dai na jam jijikgitdai ba jam jiipdhatda' na pim jum tulhiiñ, sia pui' na jax aach. Dhi' jano' pui' ja'k tum duñia' na gu Gɸ'kam jich Xoi'kam gio bhai'p jimda' ja biim gu noonbi'ñ gu Dios nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', gɸ' tonnichgida' ja'p na gu tai no' pai' gɸ' miim na bhai' ba jimda' jix dhaam dir. 8 Pu kai'ñkam pix bha jimia' na ya' ja tulhiiñchuda' gui' nam cham tu'p jum buixdha' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiiña' git, nam dai tu' pix ilhdha' gu Dios. 9 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham pai' bhai' pai' mia'n aaya' am na pai' dhir jix io'm jir gɸ'kam gu Dios, mik ja'k pu ja iabu' pai' nam ja'k gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. 10 Jano' pui' tum duñia' na guch Xoi'kam gio bhai'p jimda', na bam aaya' nam pai' dhuuk jix bhai'm ilhdhai gɸ'kamtuda' biix gui' nam ji'k ti jii'ñdha' buiñor. Aapi'm jir dhi' ka' na pim gɸ'kamtuda', na pimit gu' ti jii'ñ na chich jax jam tii'n, jix bhai' ba tu jam jim ba' xib.

11 Tu daan ich buiñor gu Dios na cham tu'r tu' kub ka' nat jam a'm ti tii. Jam palh-bui'ñchu'nda' pix na ba'r jix bhai'm duukam ka' biix na pim ji'k jax jum aagidha', gam na ba' pui' ji chu buusnichgida' jax ña pim jim aagai pu duñia' gu tu' tu' silhkam ti jii'ñdhat na pui' ji chu buusnia'. 12 Ba' sia jaroi' na pix pu kai'chdha' nar gɸ'kam guch Xoi'kam nam ji jam niidhat na pim jix bhai'm duukam jup tu buada'. Ba' diilh gu Dios biima'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam tu' ka'm jam ilhii'ñdha' am ji'x nam xi jam joi'mdat jam nii'ñ.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaan jañ jup xi chu jam a'gidha' na jax ja'k ba tum buidha' jano' nach pai' dhuuk baasi'n ba namkia' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Aach soi' jam titda 2 na pim siamrix bhai' xim ga'ngada' bhaan jax ña tum kai'chdha', cham tu' na pim jotmoda' pix ba ti jiigi'ñdha', sia moo ku jaroi' jax kai'ch nax Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhaan jup tui'dhi'. Cha'pim totdon ka', ni ku pim jix ja iibhi'ñdha'. Piam kut jaroi' ba jam ua'p gu jax chu'm u'uan jax ji kai'chidhat na aach jir jich u'uan, no' gu'p jum kai'ch gu u'uan nat biix pui' ba tum duu na jax tu daaxix na tum duñia', ba' dai nach ba niira pix na cham xiim ya' aaya' guch Xoi'kam, 3 cha'pim ja jiigi'ñdha' dhi' nam pu'ñi kai'chdha'. Na gu' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na bha jimda' guch Xoi'kam, ba jai'chdhilhia' am gu ja'tkam nam cham tu' buiñor ka ti jiigi'ñdha' gui' na silhkam jir Dios, ja'p xi dhuuji am na jax ja'k jix aa'nda' tii nam tui'ñgida' git. Maadit jai'chdhilhia' gu maa'nkam na pui' ja'k ja mamtuxdha'. Dhi' dhi maa'nkam dai gux buam jum duukam na bhaan jurtika', mu ja'k ti nii'ñchudhix na pai' gammiji pup jum tulhiiñdha'. 4 Diilh jum aagidha' nar Dios ka' dhi' dhi maa'nkam jix buam tomaatim, pu ja titdaidha' gu ja'tkam nam dai gui' pix ba daanda', na gu' sap cham

tu' jumaip jix jai'ch ka' na bhaan jup tu tui'ka' bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch. Mi' pai' jax chu'm chiop ɸɸji bɨɨpɨ' dɨr daakat bhai' ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, sia ku gu' tɨix chu xidhuu na sɨlhkam Dios jup duiñxidhix ka' gu chiop.

5 Pui pim dho chi tɨ'ñcho nañ pui' jam tɨtda jano' nañ bhammɨ jam buip tu't. 6 Jix maat japim na maadɨt tu' kɨ'n tu soobhi'ñ na ba' cham bɨɨpɨ' dɨr jai'chdhɨlhia' dhi' dhi maa'nkam na chakuim aaya' na pai' dhuuk pɨk tu daaxix. 7 Ba tu daaxix ii'mda' bhaan na tu'x buam jum duukam jup tum duñia' jano', dai dhi' pɨx ba aa' na tu soobhi'ñ na gai dhɨr xim kɨɨsa', 8 na ba' mi' dhɨr ba jai'chdhɨlhia' gu maa'nkam na Dios jum ɨlhii'ñdha'. Ba' guch Xoi'kam na pai' dhuuk gɸ' tonnichgɨt ya' aaya', pu biimsa' maa'n jimdam, bhai' pɨx xi buxchana'. 9 Bhaan tɨ nɨidhidha' gu ja'ook dhi maa'nkam na pui'm ɨlhii'ñdha' nar Dios. Bɨɨx aixim jix bhai'm duukam xip tu buidha' na tu' jaroi' cham pai' dhuuk pu chu'm tɨ nɨi'ñdha', dai na cham tu'r sɨlhkam ka'. 10 Bɨɨx aixim jix buam jum duukam bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam pui' mu ja'k jup tɨ nɨi'ñchudhix nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', gui' nam cham soi'm ɨlhdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'chdha' dhi' na sɨlhkam bhaan tum a'ga nam ba' cham mu ja'k bhɨɨya' gɨt. 11 Cham tu'p jum buixdha' gu Dios ja bui dhi ja'tkam sia ku mɨt bhaan ba suulh na tu' cham jir sɨlhkam, xi ja nɨi'ñdha' pɨx nam dhi' bhaan tɨ jɨɨ'ñdha' 12 na ba' maa'n nam jax mu ja'k pu tɨ nɨi'ñchudhix ka' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', sia gui' nam jɨ'k xib cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jir sɨlhkam, nam dai gux buam jum duukam bhaan jix bhai'm taat.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo nat Dios ja a'm tɨ tɨɨ

13 Dhi' bhaan ba' aach jich a'm jum aa' nach gammɨjɨ taxchaabgi'ñdha' gu Dios nat jam a'm tɨ tɨɨ aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, nat gu' pu kai'ñkam pɨx jam a'm tɨ tɨɨ na pim ba' aapi'm bɨɨpɨ' ba boosgix ka' mi' dhɨr bhaan gu boi na mu ja'k bhɨix nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' gui' nam pui dhi' bhaan jiim, nat gu'x u'uañ bap jam duu gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', na pimɨt gu' mi' pui' jii bhaan gui' na tu'r sɨlhkam. 14 Jam bai gu Dios kɨ'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham gammɨjɨ kam tulhiiñdha', dhi' nach aach tu' bhaan tu a'ga. Jix dhaam ja'k ba tɨ nɨi'ñchudhix japim na pim buiñor aaya', na pai' dhɨr jix io'm jir gɸ'kam guch Xoi'kam.

15 Ba' cha'pim jax jum aa'nda' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dai na pim mi' pui' xi jiimda' xi chɨ'ñchot nach jax jam tɨtda jano' nach jam buip tu't, gio dhi' nach jax mu tu jam ua'ñi'ñ. 16 Ba' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam bɨɨma'n gu Dios jich Gɨ'kora' nat xich joi'mdak jich bai nach buiñor bap tui'ñgɨda', gam nat bach aa'ñ nach gammɨjɨ cham tu' bhaan jax jich aagɨt dai gui' buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak ka', 17 gui' pɨx pui' jam jujurtudidha' am na pim jum guguuxdhidhat mi' pui' jiimda' na jax jir sɨlhkam, na pim dai gux bhai'm duukam jup tu buada' gio na pim jax kai'chdha'.

3

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nam mu dɨr bha ja'k ja a'mkam tu daanda'

1 Palhɨɨp pɨx jañ ba tu jam a'gidha' bhaan dhi u'uan aapi'm jiñ jaaduñ na ba' moo bar daipu' ka'. Jich a'mkam japim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jotmoda' bɨɨx kap aaya', gio nam ba' cham jax ji chɨ'ji joidham kɸɸji mi' pui' ba jimia' gui' nam kaaya', ja'p na jax aapi'm na pimɨt cham jax ji chɨ'ɨɨk kɸɸk mi' pui' jii. 2 Pui' pim xi kai'chdha' sia buiñor gu Dios nam cham jich juanda' gu ja'tkam nam jix buam tomaat nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ, nam gu' cham tu' bɨɨx pui'p ɨlhii'ñdha' nach jax kai'chdha' aach. 3 Ku gu' na gu'r gɸ'kam guch Xoi'kam, pui' tu duñia' jax no't ba tɨi. Jam palhbui'ñchu'nda' sia aapi'm na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa', gio na ba' cham tu'x buam jum duukam jam daam jimia'. 4 Guch Xoi'kam pɨx nar Gɸ'kam buiñor jix bhai'ch chaat ich na jam palhbui'ñchu' na pim mi' pui' jiim na chich jax jam aa'ñdhak, gui' pɨx jam palhbui'ñchu'nda' na pim gammɨjɨ mi' pui' jiimda'. 5 Sia guch Xoi'kam pɨx jam palhbuidha' na pim ba' ja'xbui'p jix chu joi'gɨ'nda' na jax gu Dios, gio na pim ba' ja'xbui'p jix ñakoo'nda' gu tulhiiñara' nat jax jix ñakoo dɨɨlh guch Xoi'kam.

Na pui' ba tɨ'ya' gu Paablo na ja a'm jum aa' nam tu juanda'

6 Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix gɨ'm jañ ja'pnip xi jam tɨɨdam bhaankam gu Gɸ'kam jich Xoi'kam. Cha'pim mi bɨpnatda' gu jax chu'm jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham no' cham tu juanam, piam no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nach jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgɨda'. 7 Jix maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jiimda', na pimɨt gu'ch chɨɨ aach na chich jax ja'k mi' pui' jii nach jam buip tu't na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Tu juanda' ich gammɨjɨ, cham tu' nach mi' pai' pɨx pu darka'. 8 Ni kuch pui' pɨx jam taanɨt tu kua'da' gu tu', gu' ja'pji nach jam saba'nda'. Jax dhui nach gu' gammɨjɨ tu juanda' nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam

bui na pim tu' kɨ'n jich xiispa'. 9 Sia ku gu' maaxik jum aagɨt ɨp na pim jich xiispa' sia tu' na pim bhaan jum gu'nguxi'ñdha' gɨt, gu' ji nach gu' cham pai' jax jam tɨtda. Dɨɨlh jach tu juanat duduaka', pu kai'ñkam jach pɨx dɨɨlh tu juanda' na pim ba' aapi'm jich ñɨidhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda'. 10 Jano' nach bhammɨp tu't jam bui, ja'pni chich xi jam tɨɨdak na tu tui'ka': Jaroi' nax cho oodat cham aa'nda' na tu juanda', pui' mu oirɨda' cham tu kua'dat. 11 Ba' aach pui' tɛ́ kɛ́ɛ́ na pim aapi'm jai' dhɨt pu cham tu juan, dai na pim gam darka' sap. 12 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, aach ya' dɨr pu ja tɨtda bhaankam gu Gɛ́'kam jich Xoi'kam nam tu juanda' cham tu' bhaan jax jim aagɨt nam ba' mai'chidha' tu' nam aa'nda' nam jɨ'x duduaka'.

13 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim jum o'jolhdhat jix kɨɨ'p jum duukam xip tu duñiidhat gammɨjɨ. 14 No' jaroi' maadɨt cham pu bua nach jɨ'k jax kai'ch dhi u'uan ta'm bhaan, jix xi'ɨraam japim xi ñɨidhat cham mi bɨpnatda' na ba' bhaan maachidhat jix xi'ɨraidha' ɨp dɨɨlh. 15 Ku gu' cham tu' ji na pim moop jix bhaamki'ñdha', iimda' pim ji nar jam jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na ba' cham xi' pɨk jix buam jum aa'nda'.

Na pui' ba ja tɨɨda' gu Paablo nax bhai' tu ja jimda', mi' dhɨr dai na xi ja tabuimgidhai

16 Ba' gu Dios jich Gɨ'kora' na buiñor jix bhai' tu tatda' pɨx jam a'm tɨ nɨidhidha' gammɨjɨ na pim ba'x bhai'm taatɨt tu oi'ñka', sia bɨɨx aixim bhaan nax bhai' tu jam jimda'. Gui' pɨx jam bɨɨm jup tui'ñgɨda' gammɨjɨ.

17 Aañ Paablo, dɨɨlh jiñ ñob kɨ'n jañich ya' tu ua'na dai dhi'ñi nañ bhaan jam tabuimgi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maatɨ' ka' nañ aañ mu jam joochxi'ñ dhi u'uan. Pui' ja'k bua iñ gu' bɨɨx na jɨ'k aañ jir jiñ u'uan, dɨɨlh jañ mi'p xi chu ua'na' na pai'm tɨɨmo'. 18 Ba' gu Gɛ́'kam jich Xoi'kam pɨx jam a'm tɨ nɨidhidha' gammɨjɨ bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm.

GU BĦPŦ' KAM UA'NĄ'N GU PAABLO NAT TU UA'ÑXI GU TIMOTEO

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Timoteo

1 Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios jiñ a'm ti tiigik pu chu'm ki'n jiñ dhai, dhi' nat jaroi'ch uañ guch ua'tulhdhara' gook dit guch Xoi'kam, dhi' nach jaroi' buiñor jix biiñak xib. 2 Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ñi u'uan aapi' Timoteo nañ ja'p jum ilhii'ñ nap jir jiñ mar, na pich gu'ñ a'm dir maat na jax ja'k jix bhaai' nap buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam, ba' pui mi' pui' tu daa'ñchu' ap na jax aañ. Ba' guch Gi'kora' Dios gio gu Gȼ'kam Jesuus jich Xoi'kam xim joi'mdat jum a'm ti niidhidhat jum tajaañdhidha' am jum jur am gui' nap ki'n jix io'm jum biiñkadidha' ja bui, gio gui' nap ki'n jum guguuxdhat cham jax jum aagit jix bhai'm taatit oirida'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Timoteo na jax ja'k tu duñia' mu Eepeso

3 Aap mi' pix ka oirida' Eepeso na ñich jax soi' xim tiidak na ñich ba jii Masedoonia ja'k. Aap bhai' ka ja soo'mchulhi'ñka' jai' dhit guch Xoi'kam jiigi'ñdham nam cham maakam ja iatgidha' gu jai'. 4 Ja'p jap ja titdada' nam cham tu'p jum buixi'ñdha' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam jich bopxi, na gu' dhi' bhaamdara' pix ba ua'. Bhaan ji ñiokboi pix cha'tak jimia' am gu' no' mit bhaan ba ji chu a'ga, cham tu' na iam ja palhbuidha' nam jax ja'k bhaan xim guguuxdhaix io'm mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa' gu Dios.

5 Jax dhui na cham tu' kam aa' nach bhaan titii'ñchoka' gu tu' bijik dir kam, ja'pji dai nach xich jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n. Dhi' pu chu'm tu ua'pu no'ñ jix kii'p jum duukam bhaan jurtikat pui' ba duñiim, nañ cham tu' gux buam jum duukam bhaan ka jurtika', gio nañ silhkam ti jiigi'ñdhat buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. 6 Jai' dhit gui' nach maap tii kach dhaa'ñchugit pu'ñi biix aixim jim aagik bhaan pix ba ñiokbo am, pu cham tu' mi chiigim am siam tii bhaan ñiokbo maakam ji chi ilhdhat, bhaan pix mai' ba suulh jamit. 7 Jix maatim xi kai'chdha' am tii nam pai' dhuuk ba ji chu a'ga na jax chu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu' pu cham maatit kȼȼkȼt jup kai'chdha'. Pui' tii xi ja titdada' am gu ja'tkam na maaxik jir silhkam pui' nam jax ilhii'ñ, gu' ji na gu'r gama ja'k ka'.

8 Jix maat ich dho nam aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' mi' pui' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, cham tu' nach jax ilhii'ñdha' diilh. 9 Kani nach jix bhai' xich ga'ngada' na cham tu'm aa' na jaroi' ja aagi'ñdha' na jax ja'k tu aagix gui' nam cham tu'x buam tu bua, gu' gui' ji nam aa' nam ja aagi'ñdha' nam jix buam tu bua, gui' nam cham mi' pui' jimiik ka', nam cham ti jiigi'ñdha', nam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ, gio nam pu cham tu' ka'm niii'ñ gu Dios, gio na ni jax chu'm jai'x xidhuu'n kam na nai'x chu jai'ch kum cham tu' ka'm ti niii'ñ. Gio gui' nam ja tataat ja koo'n piam gu ja nanaan, biix gui' nam ji'k jir tu koo'n kam. 10 Gio gui' nam mui' ja biim boppo gu u'uub, piam gu u'uub gui' nam mui' ja biim boppo gu chichio'ñ. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppo nam pui' ji dhui na maadit jir ubii ka', piam gui' nam dai u'uub maap boppoda' nam pui' ji dhui ip na maadit jir chio'ñ ka'. Gio gui' nam ti iixdhat gu jai' ja'tkam maakam ja'k ja ga'ra' nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. Gio gui' nam jix ia'tbi' nam pui' xi kai'chdha' nar silhkam, sia kum gu'x maat na cham jir silhkam. Sia gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam mi' dhir maakam duñiidha' na jax cham jir silhkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga. 11 Dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga, dhi'r di' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Diilh guch Xoi'kam jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham jimia' mu ja'k nach pai' gammiji pup jich chulhiiñdha', dhi' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, nat gu Dios jix dhaam kam jiñ chia nañ nai' tu a'ga'.

Gu Paablo na ba taxchaabgidha' gu Dios

12 Taxchaabgi'ñ iñ aañ gu Gȼ'kam jich Xoi'kam, nat gu'x kii' maa'nkam jiñ chiigik tujuandam tugi'ñ ki'n jiñ dhai, gio ba' nat jiñ guguux nañ pu tu duñia' na ji'k jax jix aa', 13 sia kuñ gu' biipi' dir giilhim jix bhaamut ka a'gada', ganai' biix aixim jañ ai'chuxdhat a'gada' na jax cham jir am kat nañ pu kai'chdha'. Gam nañ ja da'ngit ja kukpada' gui' nam buiñor ti jiigi'ñdha', giilhim jañ xi ja titdat. Gu' ji nat gu' siamri xiñ joi'mdak jiñ chii gu Dios sia pu chu'm giilhim jix ua'tulhdhix kam, nañ gu' chakui ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pu cham mat ka' iñ no'ñ jix buam jum duukam bhaan jup tui'ka'. 14 Gu' ji nat gu' gu Dios gȼ'kam ki'n xiñ joi'mdak jiñ a'm ti tii, jiñ chajaañ gui' nañ ki'n buiñor bax biiñak ka', gio gui' nañ ki'n bax jajoi'gi'nda' gu jai'. Sia aap pu chu'm jum a'm tajaa, nach gu' buiñor ba ti jiigi'ñ guch Xoi'kam, maap maa'n ñi'ook jup duuk ich ba'.

15 Jum aa' nam biix gu ja'tkam ti jiigi'ñdha' na silhkam maaxik ja'pni tu tu'ii': Guch Xoi'kam pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam ba' cham

ka jimia' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Aañ pɨk jir di' kat nañ giilhim jix io'm jix ua'tulhdhix kat. 16 Pu'ñi dhuuk ba' gu Dios xiñ joi'mdak jiñ chɨɨ na ba' dhi' bhaan matgilhia' nat guch Xoi'kam pu kai'ñkam jum tulhii. Aañ ba' ja'p ji buusan nañ jir ja booi'chu' gu ja'tkam, na mɨt gu'ñ chɨɨgɨk jup ba tɨ jɨɨ'ñ jai' dhɨt gui' nat jɨ'k Dios ja a'm tɨ tɨɨ nam tɨ jɨɨ'ñdha', nam ba' mi' dhɨr buiñor bap tui'ka' gammɨjɨ. 17 Jum aa' ba' nach dai dhi' buiñor tu daandat gɸ'kamtu'nda' gammɨjɨ cham aagix kam, na gu'x io'm jir gɸ'kam, cham tu mumkɨ, gio na cham maax. Gio daipu' dhi'x jai'ch gu Dios. Maaxik jir pui' moo.

18 Ba' aap Timoteo nañ ja'p jum ɨlhii'ñ nap jir jiñ mar, xim guguuxdha' ap nap jix io'm xim biiñkada' buiñor guch Xoi'kam. Xi kɨɨkgɨda' ap nap mi' pui' xi jimda' na jax jix aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nap bhaan tu kokdatu'. Pui'p ja'k duiñchu'nda' na pich jax ja'k ja kai na mɨt tum daañxi buiñor gu Dios guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. 19 Jai' dhɨt nam tɨi buiñor kax biiñak kat guch Xoi'kam, xib cham tu' kap jum buixi'ñ am buiñor, na gu' dai na mɨt maakam jim aagɨk mu ja'k bhaan ba tu daa'ñchu' na tu' cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios. 20 Gu Imeneo gio gu Alijaanru pui' ja'k tu ja duiñchu'. Aañ xi ja nɨɨ'ñ pɨx na pu ja dooda' gu ja'ook nam ba' mi' xi machia' na cham bhai' nam giilhim ai'chuxdhat a'gada' gu Dios.

2

Gu Paablo na pui' ba tɨ'ya' nach ja a'mkam tu daanda' bɨɨx gu ja'tkam

1 Bɨɨx jañ pu jam tɨtda na pim jɨ'k buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam na pim siamri soi'm ɨlhdhat ja a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios bɨɨx gu ja'tkam, sia gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, na ba' cham tu' bɨɨx aixim ja a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhat japim ɨp ba' na bha tuch joochxi'ñ gu tu' nach pu'ñi taanda'. 2 Bɨɨx japim tu ja daañxi'ñdha' nam jix bhai'm taatɨt tu oi'ñka' gui' nam gɸ'gɸrkam kɨ'n daraa ya' dhi oi'ñga'n nam ba' cham tɨ jɨgialhchu'nka', gio ba' nam cham jich juanda' aach nach buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, nach ba' cham tu' bhaan jax jich aagɨt mi' pui' jiimda' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios. 3 Pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios gui' nat jich boosolh nach mu ja'k ba bhɨichgɨt nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha', nach pu'ñi bɨɨx pɨx ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam. 4 Na gu' gu Dios jich Gɨ'kora'x aa' nam bɨɨx gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ñio'kɨ'ñ na sɨlhkam tu a'ga na ba'x bhai' tu ja jimia'. 5 Na gu' maa'n pɨx jix jai'ch gu Dios, cham tu' mui'. Gio maa'n pɨx jup jix jai'ch guch Xoi'kam na pui' ja duñia' bɨɨx gu ja'tkam nam maa'n ñi'ook bap duuka' buiñor gu Dios, ba' mi' dhɨr gammɨjɨ buiñor bap tui'ñgɨda' am. 6 Nat gu' guch Xoi'kam dɨɨlh maaxik jum kɨi na mɨt mua, pu'ñi ja'k jich a'mkam tu namki guch ua'tulhdhara' gui' nach jɨ'k pu'ñi mi' pui' jiim na jax jix aa', ba' cham tu' mu ja'k ka bhɨɨya' ich nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. Yammɨ pu dhuuk pui' tu duu gu Dios nat pai' dhuuk tu dai dɨɨlh na pui' duñia'. 7 Dhi' pu chu'm jañ ba' aañ bhaan tu a'ga, nañ gu'r nobii'ñ guch Xoi'kam. Gui'ñ chia nañ pui' ja'k nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam, pui' ja tɨtdaim iñ nam dai gui' buiñor pɨx ja'k bax biiñak ka'. Jir sɨlhkam nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' nañ pui' pɨx kai'ch.

8 Ba' aañ pu kai'ch nam gu chichio'ñ tu daanda' buiñor gu Dios pai' na pɨx dhɨr maap jim jumpadai, xi baapmi'ñdhat am gu ja noonob, gio nam cham jix buam jum duukam bhaan jujurtɨkat, ni kum cham bhaak ka' jai' ja bui, ni kum cham tu' bhaan ñiokboix ka'. 9 Ba' gu u'uub aañ jix aa' ɨp nam ja'xchudhix kam pɨx jix bhai'm duuka', na ba' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' nam soi'm ɨlhii'ñdha'. Nam pai' dhuuk jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pɨx nam jix bhai' buada' gu ja kuup, cham tu' na xi' bhai'bchixim. Gio cham jir am nam tu xialhich ka' gux dha'ram namkɨm, ni gu jajannulh kum tu aa'nka' gux dha'ram namkɨm. 10 Gu' ja'pji nam bɨɨx aixim jix bhai'm duukam xip tu duñiidha' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, ba' dhi' pui' bam kai'ch nam jix bhai'm duuk. Pui'm ja'k xi chu duñia' gu u'uub na jax ja'k bhaan jix maatɨ' ka' nam dai gu Dios pɨx buiñor soi'm ɨlhii'ñ ja ɨ'ii'mda' bhaan. 11 Gio ba' nam tu' ka'm ja nɨɨ'ñdha' gu chichio'ñ jax ñam kai'chdha', tɸ kɸɸkɸ'm pɨx, 12 cham tu' nam ja'kbui' kat tu ja aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgɨda'. Na gu' no'm ja'kbui' kat tu ja aagi'ñ, dhi' bhaan gampai' pɨx ba ja ɨlhii'ñdha' am, gu' ja'pji nam cham ñiokda' no'm tu a'ga gu chichio'ñ. 13 Nat gu' gu Dios bɨɨpɨ'p duu gu Adaan, cham tu' gu Eeba. 14 Ni kut cham gu Adaan tu'm da'p duu na mɨt ba'm ua'tulh, gu' gui' ji Eeba nat iatgidhak ma'iich gu ja'ook. 15 Ku gu' cham tu' mu ja'k bhɨɨya'm ji gu u'uub nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' no'm mi' pui' xi jiim na jax ja'k jum aa' nam mi' pui' jiimda' nam jir u'uub, gio ba' no'm mi' pui' xi jiimɨt buiñor jix biiñak guch Xoi'kam, nam jix u'uañ jup tui'ñgɨda', gio nam jix chu joi'gɨ'nda'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam tu jimda' gui' nam bɨɨpɨ' dɨr gu'kat ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

1 Jir silhkam dho na ja'pni tu tu'ii': No' jaroi' puim aa' na biipi' dir kiikat ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham, dhi' joidham jir jix kii'p jum duukam gu jaroi' no' puim aa'. 2 Dai nam aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham jix bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti biina' ka', daipu' gu jax chu'm na biima'n jum tiimo' gu ubii. Gio bixchu' bhaan na tu' ka'm ti niidhat mi' pu tu duñiidha', gio nax gi'm tu a'gada'. Gam nax bhai' ja titdat ja tibiaptudidha' gu ja'tkam no'm paxiaraim kia'mi'ñ. Gam nax joojoi'ñdha' na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios. 3 Gio ba' na cham maimmukda', ni ku cham ja kokdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nar jix bhai'kam ka' pix ja bui, jix ja joi'mdat pix ja nii'ñdha'. Gam na cham tu' bhaan jup jum buixi'ñdha' gu tu' tuumiñ. 4 Gio ba' nax bhai' titdat gu binga'n na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio gu maamra'n na tu ja a'gi'ñdha' nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiimda', nam tu' ka'm ti nii'ñdha' gio nam jix chɨ kɨɨkɨ'. 5 Na gu' no'ñ aañ diilh cham maatit ja silhka'n guñ ki'aam kam, cham jir am nañ mu pai'p ba ja silhka'nda' guch Xoi'kam jiigi'ñdham. 6 Gio na cham jir am na jaroi' jotmoda' pu chu'm ki'n ba daaka' na jax kia'pix ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Na gu' cham maati' ka' no' gammiji maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ka' ba' gu' moo jano' gɨ'kam jim taatii pum ua'tulhdha' ja'p nat jax chu'm ki'n jum ua'tulh gu ja'ook. 7 Gam nam aa' ip na tu' ka'm ja nii'ñdha' gu ja'ppix ja'tkam nam cham ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' mu dir bha ja'k jix kii' ka'm jup nii'ñdha', pu'ñi ja'k ba' cham tu' bhaan mai'chia' gu ja'ook.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam jup tu jimda' gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham

8 Gio gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham, jum aa' ip sia nam jir jix kikii' ja'tkam ka', nam jir jix bhabhai'kam ka' biix pix ja bui. Gam nam silhkam tu a'gada' jax ñam kai'chdha'. Ni kum cham jix maik ka'. Ni kum cham ja'p pix mui'x mai'chik ka' gu tuumiñ nam diilh ki'n xim tu tumñigamtak ka'. 9 Gio nam mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax jir silhkam nach aach jax chu'm bhaan ti jiigi'ñ, nach gu'x maat nar silhkam, dai gux kii'p jum duukam nam bhaan jujurtika'. 10 Biipi'm aa' nam tu' jax xi dhuñia' no'm moo mi' pu bua gu tu' nam aa'nda' nam jax dhuñia' nam ba' mi' dhir tujuandam ki'n ba darka' ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham. 11 Sia gu u'uub no'm jix aa' nam tujuandam ki'n baapkia' ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham, jum aa' nam tu' ka'm ti nii'ñdha' ip sia. Silhkam nam tu a'gada' jax ñam kai'chdha', cham tu' nam iatda'. Jix gi'm nam tu a'gada', gam nam mi' pui' xi chu dhuñiidhat tu' nam aa'nda' nam pu duñia'. 12 Jum aa' ip na maa'n pix ti biina' ka' gu jaroi' nar tujuandam ka' ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham, pu daipu' gu ubii gu jax chu'm na biima'n jum tiimo'. Gio nax bhai' ja mamtuxi'ñdha' gu maamra'n, nam cham buam tu'm tu maachidha', sia gu binga'n jix bhai' titdat. 13 Na gu' gu jaroi' na pu chu'm bhaan ba tu juanda', no'x bhai' mi' pu tu duñiim na tu'm aa'nda' na pu duñia', jix kii' maa'nkam tiigiix io'm tɨ'kob ba daasa' am guch Xoi'kam jiigi'ñdham, pix jix bhai' ba aa'nda' am ba' na silhkam buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' na pui' ja'k jir silhkam nam jax ja'k tu daan guch Xoi'kam jiigi'ñdham

14 Jootom jañ mui' bam tii'mira', dai nañ biipi' mu tum ua'ñxi'ñ 15 na ba' no' ñich cham ob mu ai, aap bax mat ka' na jax ja'k jum aa' na tui'ñgida' gu jaroi' ja bui guch Xoi'kam jiigi'ñdham. Na gu' dhi' ja a'm ti niidhat ja nuuka'n gu Dios maaxik duakam, nam ba' mi' pui' tu a'gada' gu ñio'ki'ñ na jax jir silhkam. 16 Aach diilh jix bhai'x maat nar gɨ'p jum duukam dhi' nach tu' bhaan jix biiñak kat pui' ja'k tu jim, na gu' ja'pni tu tu'ii':

Guch Xoi'kam ya ai dhi oi'ñga'n bhaan
maa'nkam jup jim duuk.
Biix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik,
na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na
bhaan tajaañixchu'.
Gu noonbi'ñ gu Dios joidham jix kii'
maa'nkam tii mit,
sia nai' pu chu'm ba tum a'ga ja bui gui' nam
cham jir Israel kam,
jai' dhit ba ti jiigi'ñ am buiñor.
Ba' ya' dir giop jii jix dhaam ja'k na pai' dhir
jir gɨ'kam xib biix kap.

4

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam gatuuk jai' dhit cham mi' pui' ka jiimda' na jax jix aa' gu Dios

1 Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'p kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na ba ji chum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, mui' cham mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' am na jax jix aa' gu Dios. Mu ja'k pix ba ja kaichgida' am gui' nam maakam tu mamtuxi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, diilh pix jam pui' ba tu buidha' nam jax ilhii'ñdha'. Pu cham jir silhkam ka', na gu' gu cham kikii' i'ii'mda' ja a'm bap tui'ñgida' dhi' dhi ja'tkam, dhi'm ba' pui' ja jurtu'nka' nam cham silhkam ka tu a'gada'. 2 Pu cham mi' pui' jiimda' am diilh nam jax ja'k ja aagi'ñdha' gu jai', dai gux buam jum

duukam nam bhaan jujurtika' diilh, ja'p ji buusanda' nam pui' ja'k bapaiñmichdhix ka'. 3 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam jup kai'chdha' am na cham jir am na gan ti biina' ka' gu jaroi' no' ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Sia jii'ma'n gu koi' ua'tulhdhara' ilhii'ñdha' am, aagix ka' pix na jax chu'm jix bhaai' nam kua'da'. Jax dhui nat gu' gu Dios jup tu duu biix na jii'k jir tum kua'dam nam ba' pu'ñi tu kua'da' gui' nam ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai nam xi taxchaabgidhat gu Dios. 4 Nat gu' gu Dios tum kua'dam jup tu duu gu koi' biix na jii'k jix chu jai'ch, cham tu' nach gu' aach ba' ya' dir pui'p ba duñia' na cham jir tum kua'dam ka', dai ji nach tu kua'da' xi taxchaabgidhat gu Dios. 5 Na gu'x uañ jup jum duñia' gu koi' nañ xi taxchaabgidhai gu Dios tu jugia', nat gu' diilh gu Dios pui' pu tii nax bhaai' nach tu kua'da'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jir tu'm ka' gu jaroi' na tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

6 Ba' no'p gu' aap pu'ñi dai gux kii'p jum duukam ja aagi'ñ guch Xoi'kam jiigi'ñdham, gio no'p mi' pui' tu daa'ñchugit jum biiñkadat bhaan jum guguuxi'ñ na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Xoi'kam na silhkam tu a'ga, gio ba' no'p maa'n nap jax mi' pui' jim gammiji, jir jix kii' tujuandam tugi'ñ ka' ap guch Xoi'kam. 7 Cha'p mi ja kɐkɐɐdat gui' nam bixchu' iatda' ganai' sapooki'ñ tu a'gada'. Cham tu' mim niniii'ñ gu pu chu'm, gio gu' dai gui' nam cham ja jur bia' nam ba' pu chu'm tu a'gada'. Aap cham tu'p jim buixdhat xim guguuxdhatgida' nap jix io'm xi gaa'ñchu'nda' nap jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. 8 Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax ya' maaxik jich chutku' bhaan nam aa'nda' nach ja'p xi oipoda' nach jich xiisisda' na ba'x bhai' tu tatda' ka', sia ku gu' cham pik jum aa' dhich chutku' nach jix bhai' ja buada'. Gu' matgim guch i'ii'mda'x io'm ji nam aa' nach jix bhai' ja duñia' na ba'x bhai' tuch jimda' ya' nach ka dudua dhich chuuku' bhaan gio gatuuk jich i'ii'mda' bhaan. 9 Jir silhkam dhi' nañ jii'k jax tu a'ga. Jum aa' nam biix dhit ti jiigi'ñdha' na maaxik jir silhkam. 10 Jich dhakoo'ñdhatu'ndat tu a'gichu' ich aach gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, sia kum cham jich kiigalhi'ñ gu ja'tkam nach buiñor jix biiñak gu Dios duakam, gui' nat mi' dhir jich boosolh nach jii'k ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nach mu ja'k ba bhiichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha', gui' na sia pui'p jix bhaai' na ja boosga' mi' dhir gui' nam jix aa'nda' nam ba' cham jum tulhiiña'.

11 Pu'ñip xi ja aa'ñdhai xi ja chiñia' nam mi' pui' jimia' guch Xoi'kam jiigi'ñdham. 12 Cha'p jum do'ñchoka' nam tu' pix jum ilhii'ñdha' nap jir biapma', ja'kbui' kat ji nap aap jir ja booi'chu'nda' nam jax ja'k mi' pui' jiimda' biix guch Xoi'kam jiigi'ñdham. Cha'p jii'x ja'p ti kiissapda' nap jax ba jim, jix bhai'p tu ñiokda', gio nap jix chu joi'gi'nda', gammiji nax chu uañ kir jup tui'ñgida' gum ii'mda' nap mui' xim ga'ngada'. 13 Ba' ampik nañ aañ mu aaya', aap ka ja jiñkaixi'ñdha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham gu ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix, xi ja guguuxi'ñdha' ap nam mi' pui' jimia' na jii'k jax jum kai'ch. 14 Pui'p xi chu duñia' nap jax ja'k jix chaat jum jur am bhaan, nat gu' gu Dios dhi' bhaan jum a'm ba ti tii. Nap gu'p kai'ch nap bhaankam jix chu juanam gu Dios, pui' ku mit ba' pui' ja'k tum daañxi bhai' xim daagik gui' nam bijik dir ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

15 Mi'p pui' xi jimia' nañ jii'k jax jum titda nam ba' xim nii'ñdha' gu jai' nap jix io'm jum biiñkadim buiñor guch Xoi'kam. 16 Xim nuukdat ap nap cham ua'tulhdhara' tir gixia'. Xim ga'ngada'p ip no'p moo mi' pui' ja aagi'ñ gu jai' na jax jir silhkam. Gammijip mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, na gu' no'p mi' pui' duiñchu', cham mu ja'k bhiiya' ap nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', sia gui' nap jii'k pui' ja mamtuxdha'.

5

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nach tu jimda' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham

1 Cha'p bhaamda' kii'n tu ja a'gi'ñdha' gu chichio'ñ jagii'gir nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha'. Tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ñdha', nam gu' gu pu'ñim taatii'm ja'p ji buanda' na jax gum taat. Gio gum bipna' biipibop jap pui'p ja ilhii'ñdha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ñdha'. 2 Gio gu u'uub jagii'gir jap pui' tu' ka'm jup xi ja niidhat, nam gu' gu pu'ñim taatii'm pui'p ji buanda' na jax gum naan. Gio gu titiiya pui'p jup ja ilhii'ñdha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat jup tu ja a'gi'ñdha'.

3 Jix bhai'p xi ja bua't gu u'uub dii'dilhdhim nam ba ko'iix gu ja bipna', na gu' cham jaroi' ka jai'ch nax bhai' ja duñia'. Xi ja maakat ap gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. 4 Gu jax chu'm diilhdhim ubii no't muu gu binga'n, gu' ji no'm gu' dudua gu maamra'n piam gu a'buila'n, dhi' ji nap ja aagi'ñdha' nam aa' nam biipi'x bhai' ja duñia' gui' nam maap jir jum oi'dhagim ka', nam ba' mi' dhir gu jai'x bhai'p ba ja duñia'. Jum aa' gu' nam pui'x ja joi'mdaix bhai'p ja duñia' ja'p na jax gui' na mit jix ja joi'mdak jix bhai' ja buimik ja gii'gilh, pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios, na gu'r jix bhai'm duukam. 5 Gio gu' gu ubii gui' na silhkam pui'm tiiti'nda' nar

dɨilhdhɨm, soi'm ɨlhdhat tu daanda' buiñor gu Dios gammɨjɨ nabap tanoolh gio nabap tukaa'. 6 Gu' ji no' gu' nai' bɨix aixim tu bua na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios sia ku tɨir dɨilhdhɨm, dhi' dho gi gu' pu muukix ka' ji ii'mdagaram bhaan. 7 Pui'p ja'k xi ja chiñɨa' nam duiñchu'nda' gammɨjɨ bɨix guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, na gu' cham tu' jaroi' tu' bhaan jax ja tɨtdada' no'm gammɨjɨ mi' pui' jiim. 8 Na gu' gu jaroi' na cham ja joi'gɨ'nda' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', ni gu jajaa'nni'ñ na pɨk tɨix io'm jum aa'nda', dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na cham tu' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. Jix io'm cham jir kɨi' maa'nkam ka' ba', cham tu' pui' na gui' nam cham tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

9 Ja daasa' ap gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub gui' na sɨlhkam jum aa'nda' nap jix bhai' ja duñɨa'. Dai gui' na mɨt jɨ'ma'n pɨx ja bɨim tu kiichak gu chichio'ñ, gio dai gui' nam baik oo'm oidha' bia'ka' gammɨjɨ ja'k. 10 Gio ba' nam bɨix pɨx jix mat ka' no't jix bhai' ja mamtuxdhimɨk ja gɨ'gɨlh gu maamra'n. Gam no'r jix bhai'kam kat ja tɨbiapputu'n kia'mi'ñ gui' nam paxiaraidha'. Gio no' soi'm duukat ja palhbui'ñ guch Xoi'kam jɨigi'ñdham bɨix aixim tu' na ja a'm jum aa'nda'. Gio gui' nam bɨix aixim tu'm bhaan jum tulhiiñ no'x bhai' ja bua, no' dai gux kɨi'p jum duukam bhaan ji bamgim nap tu bua.

11 Cha'p ja da'nsada' gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub nam gook alh oidha' bia'ka', na gu' cham am ka gɨxia' no'm jax dhuuk gio maakam jup ba ɨlhii'ñ gatuuk. Ja'p xi dhui am ba' guch Xoi'kam nam bax ja oidhak ka' ɨp gio jai' gu ja'tkam, 12 bam ua'tulhdha'm ba', nam gu' cham mi' pui' jimia' nam jax tɨi xi chɨ'ya' nam jax jum daasa'. 13 Piam nam nai' pɨx jiimɨt ba tu a'gidha' kikcham na tu' cham bhai'm kai'ch, piam nam iataidha', piam nam bax chu o'jo'nda'. 14 Ba' ja'pni ja'k jix bhai', nam gu xixibkam dɨ'dɨlhdhɨm u'uub jai' xi ja oidhai gu chichio'ñ, xi chu oi'ñchaim jix bhai' xi ja dui gu ja maamar no' mɨt jɨ'k ja tɨi. Ba' pu'ñɨ ja'k cham tu' tu' bhaan jax jich chɨtdada' am gui' nam xich bhaamki'ñ aach nach tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 15 Jai' dhɨt gu dɨ'dɨlhdhɨm u'uub cham tu' mi' pui' ka jiim am na jax jix aa' gu Dios, mu ja'k pɨx bhaan bax chutkagix am na jax ja jurtu'n gu ja'ook.

16 No' maadɨt guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, cham jax bua no'r chio'ñ piam kur ubii, no' tu jaaduñ jɨ'k gu u'uub dɨ'dɨlhdhɨm na mɨt koi gu ja bɨpna', jum aa' na dɨilh jix bhai' ja duñɨa' na ba' cham xi'x xijai ka' ja bui bɨix guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam jup ja palhbui'ñdha' gu jai' na pu cham jaroi' jai'ch ka' nax bhai' ja duñɨa'.

17 Guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam jix io'm bax maat nam jax ja'k tu ja aagi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jɨigi'ñdham, dhi'x io'm jum aa' ɨp na pim jix bhai' ja buada'. Gook ja'kbui' kim japim ja maakda' gu tu' nam aa'nda', gui' pɨk nam jix io'm tu a'gat tu mamtuxi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 18 Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dir kam: “Jum aa' na kua'da' gu tuur gu tu' nar magooñga'n ka'.” Gio ja'p iam ja'pnip tu ua'ñix, iam pɨx pui'p jum kai'ch: “Jum aa' nam maakda' gu tu' na bhaan jup bipio'da' gu tujuandam.”

19 Ba' no' jaroi' maadɨt jax jum tɨtda na maadɨt gui' nam tu a'ga gu ñio'ki'ñ gu Dios cham mi' pui' duiñchu' na jax ja'k jum aa' na tui'ñgɨda', aap cham jɨigi'ñdha'. Jɨi' ji no'm jix jai'ch jɨ'k gook piam jɨ'k baik nam maaxik nɨi'ñ. 20 Ba' no'm jai' dhɨt pu'ñɨ kɨisaim nam jum ua'tulhi'ñ, ja ñiokdha' ap nam pai' dhuuk bɨix maap jup tui'ka' guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam ba' jai'p tɨ́ kɨ́ɨ́kɨ́t jix chotdonɨt cham pui'p jum ua'tulhi'ñdha'. 21 Ja kaichdhat jañ ya' pum tɨtda gu Dios gio guch Xoi'kam, gio gui' nat pu pui' ja'k ja a'm tɨ tɨi bɨjɨk gu Dios nam jir noonbi'ñ ka', nap gammɨjɨ pu'ñɨ duiñchu'nda'. Maa'n nap jax pɨx jup ɨlhii'ñdha' sia nar jaroi', na gu' cham jir am no'p jai' cham ja juan sia kum jum ua'tulhi'ñ. 22 Gu jaroi' nap bax dhaasam ka' na bɨipɨ' dir kɨikat ja aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, bɨipɨ'p xi nɨi'ñdha' no'x joojoi'ñ na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no't jax dhuukat cham mi' pui' ka jii, aap jum a'm ji chɨ gɨxia'. Dai gux kɨi'p jum duukam jap bhaan jum tukgi'ñka' nap xip tu duñɨidha'.

23 A'lhich jap mui'p xi io'dat gu uubas gu barga'n gux o'jo' pa' na ba' jotmoda' duadhidha' gum book na saak jix ko'k, cham tu' dai suudai'.

24 Jai' dhɨt gu ja'tkam jix bhai'x maatɨ' pu ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, sia kut chakuim ai na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios. Ba' jai' na cham maatɨ' ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, jano'x bhai' matgilhia' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'. 25 Ba' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', jɨ'k pɨx ɨp nax bhai'x maatɨ' pu ya', gu' ba' gui' na jɨ'k cham maatɨ', gatuuk jix bhai' matgilhia'.

6

1 Jai' dhɨt guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam tu ja juantu'n pui' cham ji ja namkidhat, jum aa' nam tu' ka'm ja nɨidhat mi' pui' xi dhuñɨidha' tu' nam ja chianda' gu ja gɨ́'gɨ́rkam tuk nam ba' bɨix pɨx jix bhai' aa'nda' gu Dios gio gu ñio'ki'ñ dhi' nach aach bhaan tu a'ga. 2 Ba' no'm gu' pui'p tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu ja gɨ́'gɨ́rkam tuk, jum aa' nam jix io'm tu' ka'm ja nɨidhat mi' pui' xi dhuñɨidha' jax ñam ja tɨidaidha'. Giox bhai' nam mi' pui' xi dhuñɨidha', cham tu' parban, na gu' ja'p ji buusanda' nam

mia'n jir jum jajaa'nnim ka' nam maap ti
jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gio gu' guch
Xoi'kam jɨɨgi'ñdham pik nax io'm jum aa'
nach jix bhai' ja buada'. Xi ja aagi'ñdha' ap
bɨɨx nam pui' ja'k duiñchu'nda'.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' na gɨt xi chu bia'ka'

3 No' jaroi' maadɨt jix io'm maakam xi
bua na tu ja a'gi'ñ guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham
na jax ja'k cham pui'm kai'ch gu silhkam
ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' nach tu' bhaan
ti jɨɨgi'ñ aach, 4 dhi' na jax dhui bhaan pix
gɸ'kam jum taat ka' ku ba'p kai'chdha',
cham tu' nax mat ka'. Na gu' gu jaroi' na
gammɨji bɨɨx aixim kai'chdha' na jax ilhii'ñ
dɨɨlh, dhi' ja'p ji buusan na pu chu'm ki'n jix
ka'ook ka', mi' dhir ba'p ja ia'ñdhidha' gu jai'.
Mi' dhir jum gigi'lhi'ñ ip gu jɨɨ'moda', gio gu
bhaamdara', gam nam nai' pix ba tu a'gada',
gio nam cham ka ti kɨɨgalhi'ñdha'. 5 Bar
ko'kdhicham ka' pix ba', gammiji bɨɨx aixim
pix bam buidha' am dai ja'p tuutu'm nam
cham ji maatɨt na jax pik ja'k jir silhkam.
Nam gu' bax ia'ñdhix ka' gu tu' na cham
jir kɨɨ' ka', bhaan pix jum tutumñigamtaidha'
am nam jax ja'k tu jimda'. Cha'p mi ja
kɸkɸɸda' pu chu'm gu ja'tkam. 6 Jir pui' dho
ip nax io'm jum tumñigamta' gu jaroi' ii'mda'
bhaan no' dhi' ki'n jix bhai'm taat na ji'x pix
maakidha' gu tu' gu Dios nam aa'nda', na
gu' buiñor ti jɨɨgi'ñdha'. 7 Nach gu' aach pu
cham tu' ua' na chich pai' dhuuk maaxir ya'
dhi oi'ñga'n bhaan, ni kuch pu cham tu' xi
bhɨi nach pai' dhuuk giop ko'ya'. 8 No'ch
bia' nach tu' kua' gio nach tu'ch chi tɨi'ñ,
dhi' ki'n jach jix bhai'ch chaat ka', cham tu'
nach bhaan jix buam jich aa'nda' gu tu' na
pu cham jum aa'nda'. 9 Na gu' gui' nam jix
aa'nda' nam jir jix chutumñigam ka', dhi'
bhaan bɨɨx aixim tu'm ki'n bhai' ji chu ja
mai'chɨi mu ja'k bhaan pix bax chutkagix
ka' am, bɨɨx aixim pix bam aa'nda'm ba'.
Dhi' pui' ja'k tu bua nam ba' cham ji'xkat mi'
pui' jimia' gu ja'tkam na jax jix aa' gu Dios,
dhi' ba' ki'n jup ba ja tulhiiñchuda' gatuuk.
10 Na gu' gu jaroi' no't bhaan ba ji jurti gu
tuumiñ, dhi' mi' dhir bhai' jim gi'lhdha' bɨɨx
aixim gu tu'x buam jum duukam. Jai' dhɨt
nam tɨi mi' pui' ka tu daa'ñchugɨt na jax jix
aa' gu Dios, cham tu' mi' pui' ka jiim am,
nam gu' dai bhaan pix bax chutkagix nam
jum ga'nga nam jax dhui bɨɨx aixim tu'm xi
chu bia'ka' gɨt, dai nam bam tulhiiñ pix ba'
ja i'ii'mda' bhaan.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam aa' nach mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios

11 Ba' aap nap bhaankam tu juan gu Dios,
cha'p pu chu'm bhaan jum tukgidhat mi'
pui' xi jimda' na jax jix aa'. Soi'p jum ilhdhat
jix ja joi'gi'nda' gu jai' gammɨji. Mi'p pui'
tu daa'ñchugɨt xi kɨɨkgida' nap tu' bhaan jix
biiñak kat ti jɨɨgi'ñ bɨɨx jum jur ki'n. 12 Ja'p ji
buusanda' nap tu kokdatu'nda' nap mi' pui'
tu daa'ñchu'ndat xi kɨɨki'nda'. Xim do'ñcho'
ap nam a'm ti niidhidha' gu Dios gammiji,
na gu' dhi'r jix bhai'm duukam. Gio gu' pu
kai'ñkam jum a'm ti tɨi nap ba' mi' pui' tu
duñia' na jax jix aa', pui' na pich jax tii jano'
nam mui' tɸ kɸɸ guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham
nap saak buiñor jix biiñak guch Xoi'kam bɨɨx
jum jur ki'n. 13 Ba' gu Dios na ja maak
ii'mda' bɨɨx nam ji'k tu' nai' tu dudua, gio
guch Xoi'kam nat aa'ñ gu Poonsio Pilaato
nar tu'p tu'm da', aañ dhi' ja kaichdhat jum
chian 14 nap mi' pui' xi dhuñia' nañ jax
jum titda. Cha'p pataasat nañ ba' cham
tu' bhaan jax jum titdada'. Gammɨjɨp ba'
moo pui' pu duiñchu'nda' jano' juugɨt na
pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam nax
io'm jir gɸ'kam. 15 Na gu' gu Dios pui' tu
duñia' na pai' dhuuk dɨɨlh pu ti'ya', na gu'
dai gui'r Dios nax io'm jir gɸ'kam. Jir ja
gɸ'kam tuk gui' nam jix io'm jir gɸ'gɸrkam
ya' dhi oi'ñga'n, sia gui' nam a'lhich ki'n
jir gɸ'gɸrkam. 16 Dai gui'x jai'ch na cham
tu mumki. Maa'n kap kio na pai' joid-
ham jix chu abhaar gio nax chum tua kat
tum tanoor. Pu cham jaroi' nii'ñ maaxik,
ni ku cham ji'xdha' jaroi' tigia', na gu' pu
cham jaroi' mia'n a'ji bhai' na pai'p tu'ii'.
Pui' kuch ba' dai gui' gɸ'kamtu'nda', na gu'
bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Ee ku pui'
tu tui'ka'.

17 Gui' nam jir jix chutumñigam ya' dhi
oi'ñga'n bhaan, ja'p jap ja tɨida' nam cham
tu' ja tumñi' bhaan jujurtika', ni kum cham
dhi' bhaan gɸ'gɸrkam jum taat ka', na gu' pu
cham tu' bhaai' sia ku jaroi' tɨi giilhim jir
jix chumñigam ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ja'p
jap ja tɨida' na dai gu Dios jix bhaai' nam
buiñor jix biiñak kat jix bhai'm taat ka', na
gu' gui' pix na tuch maak bɨɨx aixim tu' nach
a'm jum aa'nda' nach ba' aach ya' dir ki'n
jup jich guguuxi'ñdha' dhich chutku' bhaan.
18 Xi ja aagi'ñdha' ap nam jix joojoidhat
jix chu onbai'ñdhar ka' gu tu' nam bia' na
ba' pu'ñi ja'k silhkam pui' bam kai'chdha'
nam jir jix chutumñigam, nam gu'x bhai'm
duukam jup tu buada'. 19 Jix bhai' tu ja
jimda' ba', na gu' ja a'm ba ti niidhidha' gu
Dios. Gatuuk dai na ba ja baidhika' nam
buiñor bap tui'ka' gammɨji, nam gu' xib dir
buiñor pu bam tutumñigamtaidha'.

Gu Paablo na ba guguuxdha' gu Timoteo na cham ja kɸkɸɸda' gui' nam maakam ja mamtuxi'ñdha' gu ja'tkam

20 Ba' aap Timoteo, dɨɨlh jap mi' pui' xi
dhuiñchu'nda' na pich tu' ba maat nar joid-
ham. Cha'p ja kɸkɸɸdat gui' nam bɨɨx aixim
tu'm tu a'ga na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum
bua, na gu' pu cham tu' mim niniɨi'ñ. Dɨɨlh

pix nam jax ilhii'ñdha' nam pu kai'chdha', cham tu' na pui' ja'k jix aa' gu Dios. 21 Na gu' jai' dhit nach tii maap kach dhaa'ñchugit, na mit pai' dhuuk pu'ñi biix aixim tu'm ba ji chu a'ga, pu cham mi' pui' ka tu daa mit na jax jix aa' guch Xoi'kam.

Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Gi'kora' git pix gammijii jam a'm ti nii dhidha' biix ji'ma'n aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT GIOP TU UA'ÑXI GU TIMOTEO

Gu Paablo na ba ñio'kdha'

1 Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam
nat Dios bhach joochxi ya' dhi oi'ñga'n, nat
gu' bɨjɨk dɨr pui' ja'k pu tu dai na ba' mi'
dhɨr pu'ñix bhai' ba tuch jimda' gammɨjɨ, na
gu' guch Xoi'kam pɨx bhaan jup tu tu'ii' nat
jix bhai' dhuu. 2 Ba' aañ ya' tum ua'ñxidha'
aapi' Timoteo nañ joidham xim da', ja'p ji
buusan nap jir jiñ mar. Guch Gɨ'kora' Dios
gio gu Gɸ'kam jich Xoi'kam pɨx gɨt ba' moo
xim joi'mdat jum a'm tɨ niidhidha' am na
ba' cham jix buam jum duukam jum daam
jimiidha'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na cham xi'ɨrdat ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam

3 Aañ gammɨjɨm tɨ'ñchot taxchaabgi'ñdha'
gu Dios nañ tu daanda' buiñor nabap
tanoolh gio nabap tukaa', nañ gu' aañ dai
gui'r tujuandam tugi'ñ nañ pu duñiim na
tu'r jix kɨɨ'p jum duukam, ja'p na jax guñ
bopxi kat na mɨt pui'p tu juañxidhak gu Dios.
4 Ja'p jañ chi moo joidham jix bhai'ñ ɨlhdha'
no' ñich jax dhuuk giop jum tɨɨ maaxik, tɨi
xim tɨɨgim iñ gu'. Pui tɨ'ñcho iñ na pich
susua, cham mɨk buppa iñ. 5 Tɨ'ñcho iñ sia
nap jix bhai' buiñor jix biiñak guch Xoi'kam.
Bɨɨpɨ' buiñor jum biiñkai gum abuil Loida gio
gum naan Euniise, pui' kuñ ba' aañ jix maat
nap ja'xbui'p jix biiñak na jax gui' am.

6 Ba' aañ jum aagi'ñ nap jix io'm xim
guguuxdhai pui' xi dhuñia' nat tu' bhaan
jum a'm tɨ tɨɨ gu Dios jano' na ñich bhai'
xim daagɨk tum daañxi. 7 Nat gu' gu Dios
cham tu'ch a'm tajaa gu jax chu'm ii'mda'
na bhaan jich ɸɸka' gu too'nni', gu' gui' ji na
tu guguuxi'ñ, gio na tu maak joi'mdara', gio
nañ mattu'nka' no'ñ moox bhai'm duukam
jup tu bua. 8 Jum jur jap xi dhaasai nai' xi ja
mattuda' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch
Xoi'kam, cha'p xi'ɨrdat. Ni kup cham jiñ
a'mkam xi'ɨrda' nañ pu chu'm kɨ'n ya' kuup,
gu' matgɨm ja'pji jɨ'x nam guguuxi'ñ gu Dios
jap cham jax ji kai'chɨt pui'p xim tulhiiña'
kɨ'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch
Xoi'kam. 9 Nat gu' gu Dios mi' dhɨr bach
boosolh nach pai' mu ja'k ba jiimɨt nach pai'
gammɨjɨ mi' pup jich chulhiiñdha' gɨt, xib
ba' dai nach aach dɨɨlh mi' pui' ba jiimda'
na jax jix aa'. Xi dho'ñchidha' ich guch
ii'mda' na ba' gui' dɨɨlh pui' ja'k duiñchu'nda'
na jax jix aa'. Gio gu' aach cham tu' tu'x
bhai'm duukam jup duu gu tu' nat ba'x
bhai'ch dhuu gu Dios, gu' ja'pji dɨɨlh pɨx nat
jix bhai'ch dhuu, na gu' pux maat na pui'
ja'k jix bhai' ji chu buusnia'. Xich joi'gɨlh
bhaankam guch Xoi'kam pu bɨɨpɨ' dɨr nat
chakuip duuk dhi oi'ñga'n. 10 Xib jix bhai'
kach mattuda na tu' sɨlhkam xich joi'gɨ'n,
bhaan maat jachich nat bhach joochxi guch
Xoi'kam nat ba'ch boosolh nach mu ja'k ba
jiimɨt nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chul-
hiiñdha'. Ma'iich guch Xoi'kam gu muuki'
na ya' tu daam kɨɨkat dhi oi'ñga'n bhaan. Ba'
ja'p ji buus nat jix chu maax jup tum duu
nach ba'x bhai' tɨ niidhat mi' pui' jiimda' na
jax jix aa' gu Dios, gammɨjɨch ba' buiñor bap
tui'ñgɨda'.

11 Aañ dhi' pu chu'm kɨ'n jir nobii'ñ
gu Dios nañ ja aa'ñdhim gu ja'tkam gux
bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam,
pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nañ nai'
jimdat ja mamtuxdhidha'. 12 Dhi' pu chu'm
kɨ'n ba' ya' bañ chulhiiñ iñ. Ku gu' cham tu'
ji nañ moo dhi' kɨ'n jup bax xi'ɨr, nañ gu' aañ
jix maat nañ jaroi' buiñor jix biiñak. Cham
jax jiñ aa' iñ ba', nañ gu'x maat na gui'ñ
palhbui'ñchu' nañ ba' bɨɨx tu kuugalhdhim
na jɨ'k tanoolh tu daaxix nañ ya' pui' tu
duñia' nat jɨ'k tuñ chia, na gu'r gɸ'kam.

13 Aap ba' mi' pui'p xi dhuiñchugɨt na
ñich jax ja'k tum aa'ñ. Gammɨjɨp jix biiñak
ka' buiñor guch Xoi'kam gam nap jix ja
joi'mdat gu jai', gook dɨt maa'n ñi'ook jup
duuk ich gu' buiñor guch Xoi'kam. 14 Dai
dhi'p bhaan tu daa'ñchu'ndat mi' pui' jimda'
nap tu'x chaat nar jix kɨɨ'p jum duukam, na
gu' gu Dios pɨx na dhi'x aa'nda' nap bhaan
tu daa'ñchu'nda', na gu' gux Dhuudu' kam
jix Uañ Ii'mdaga'n nam palhbui'ñchu'nda'
nach a'm tajaañix.

15 Ba' pui' nap jax jup bax maat na mɨt ja'p
xiñ dhuuk guch jaaduñ nam pui' tɨip tɨ jɨɨgi'ñ
buiñor guch Xoi'kam gui' nam Aasia dɨbɨɨr
bhaan oi'dha', jai' dhɨt jir di' am gu Pijeelo
gio gu Ermoojenes. 16 Gu Onesiiporo dho
gi gu' mui'kim ya' ba ji ai ji nañ guguuxi'ñ
nañ cham tu' bhaan jax jiñ aa'nda'. Cham
pai' jax kai'ch no'p jix xi'ɨr jiñ a'mkam nañ
ya' kuup. Guch Xoi'kam pɨx gɨt ba' moo ja
a'm tɨ niidhidha' bɨɨx nam jɨ'k maap jir jum
oi'dhagɨm. 17 Jum dɨkoo'ñ nat jiñ gaa nat jax
ya' ai Rooma, pu cham jɨ'x jum jɨɨp. Nat pai'ñ
chɨɨ nat ba'x bhai'm ɨlh. 18 Gu Dios gɨt pɨx ba'
moox joi'mdat tɨgia' jano' na pai' dhuuk tu
kuugalhdha'. Jix maat ap dho nat bɨxchu'
bhaan gɸ'kam kɨ'n jich palhbui nach maap
mu oipimɨk Eepeso.

2

Gu Paablo na pui' ba tɨɨda' nar jix kɨɨ' sandaarui'x chugi'ñ ka' guch Xoi'kam

1 Aapi' nañ pui'm ɨlhii'ñ nap jir jiñ mar,
dɨɨlh jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jimda'
na jax jix aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' xich

joi'mdat jich a'm tɨ nɨidhim. 2 Jai'p pui' xi ja tɨidai gu chichio'ñ nam pui'p tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam mi' dhɨr gammɨjɨ ja'k ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na pich jax ja'k jiñ kai nañ kai'ch jano' nam mui'ñ kɸɸ, ku gu' gui' ji nap pu ja tɨidа' nap jaroi'x ja mat ka' nam sɨlhkam pui' duñia', gio nam jix joojoi'ñdha' nam tu mamtuxdha'.

3 Cha'p tu' bhaan jax jim aagɨt xim do'ñcho' nap jum tulhiiña', na gu' dhi' bhaan jix maatɨ' ka' no'p jir jix kɨi' sandaarui'x chugi'ñ guch Xoi'kam. 4 Na gu' gu jax chu'm sandaarui'x no'r jix kɨi', cham tu' tu' jumai bhaan tɨtɨi'ñchoka', dai na mi' pui' tu duñiidha' na jax ja'k tu aagix ka' ja bui gu sandaarui'x, na gu'x aa'nda' nax bhai' bi'iidha' buiñor gu gɸ'kam tugi'ñ. 5 Piam pui' na jax gui' nam tɨtbia, no't maadɨt cham pui' ja'k tɨtbia na jax ja'k aagix ka' nam tɨtbia', cham jɨ'xkat makia' am gu tu' nam tɨi iimchuxdha' bɨipi' dir nar mai'chɨkga'n ka'. 6 Piam gu jaroi' no't mi' pai' tɨ ɨi na gu'm aa'nda' nax bhai' duñia' na ba' tu' mi'p oraa'. Na gu' no't cham bhai' duu, cham jɨ'xkat tu' mi oraa'. 7 Jix bhai'p bhaan xim ga'ngada' dhi' nañ jɨ'k jax jum tɨtda, guch Xoi'kam ba' dɨilh pui'm jurtuda' na jax pɨk jir jum duukam bɨix.

8 Tɨ'ñchokat ap nat guch Xoi'kam muukɨk gio duadɨk jup buus mi' dhɨr koi'ñga'n tɨr. Jir boxii'ñ kat gu Dabii gui' nax io'm jir gɸ'kam kat bɨjɨk. Dhi'ñ ba' ja aagi'ñ gu ja'tkam na jax jir jum duukam. Ba' gui' nam jɨ'k tɨ jɨi'ñdhim, cham ja tulhiiñchuda' gu Dios gatuuk. 9 Dhi' ba' pu chu'm kɨ'n ya'ñ chulhiiñat tu nakoo' iñ. Jiñ buupur am bapaiñum kɨikɨi'ñxim kɨ'n, ja'p tu'ii' iñ na jax gui' nam giilhim jix buam tomaat. Ku ba' gu' na gu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' buupulh. 10 Pui' kuñ ba' cham jax jiñ aagɨt xi kɨik nañ tu nakoo' nam ba' bhaan jum guguuxdhai pui'p tɨ jɨi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nat jɨ'k Dios ja a'm tɨ tɨi. Ba' cham jɨ'xkat mu ja'k ka bhɨiya' am nam pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jum tulhiiñdha', dai nam jimia' na pai' joidham jix chu abhaar, dai pɨx no' mɨt ba tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 11 Jir sɨlhkam dho maaxik na ja'pni tu tu'ii':

Ja'p ji buus na chich bɨima'n koi guch
Xoi'kam jano' na mɨt pai' dhuuk mua.
Ba' nat pai' dhuuk duadɨk giop buus,
pui'p ji buus na chich pui' bɨima'n duduadɨk
jup bubua.
12 Ba' no' chich jich chulhii,
jir jich mai'chɨk ka' nach buiñor jimia' na
pai' dhɨr bɨix kap jir gɸ'kam.
Ba' no' chich ja'p xi dhuuk,
gui' ja'p jup xich dhunai.
13 Gio no'ch aach jɨ'x cham mi' pui' jiim na
jax gui',
dɨilh maa'n na jax mi' pui' jimda',
na gu' dɨilh cham jɨ'xkat jum o'jolhdha'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' nax bhai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax jir sɨlhkam

14 Jix gɨ'm jap xi ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jɨigi'ñdham na cham jir am nam bhaan tu a'gada' gu tu' na pu cham tu' bhai'. Na gu' dhi' dai nam bhaan pɨx ba ñiokboda', jix buam jum aa'nda' am ba' jai' dhɨt nam tɸ kɸɸkɸ'. 15 Dɨilh jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jimia' na jax jix aa' gu Dios, cha'p xi'ɨrdat. Sɨlhkam jap tu a'gada' na jax jir mi' pui' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. 16 Aap dɨilh cham jup tu a'gat gu tu' na pu cham tu' bhai' nam jax chu'm tu a'ga gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n. Na gu' gui' nam pu chu'm ba ji chu a'ga', saalh pui' pu chu'm ji chu a'gimɨi gammɨjɨ mɨkkat cham kar kɨkɨi' ja'tkam ka' am, maakam pɨx ba kai'chdha' am. 17 Mi' dhɨr ba' pui'p ja mamtuxdhidha' am gu jai', saalh pɨx ji ja ia'ñdhidha' ja'p na jax gu ko'kdai' gui' na cham duadhi' na saalh ja'k tu a'jɨ. Pui' ja'k tu ja duiñchu' gu Imeneo gio gu Pileeto. 18 Maakam sap pɨx ba tu a'ga am na jax cham jir sɨlhkam, ja'p sap kai'chdha' am na cham jɨ'xkat gio mi'p ka baapkia' guch i'ii'mda' bhaan guch chutku' nach ba' gio duduadiip baapmigia'. Mui'm sap pui' ja'k bhaan ba tɨ jɨigi'ñ nam jax ja aagi'ñ. 19 Ku ba' gu' na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mɨt pai' tu ua'nak gu bɨjɨk dɨr kam: “Dɨilh jix maat guch Gɨ'kora' nam jɨ'k sɨlhkam buiñor jup tui'dhi'.” Gio ja'p iam ja'pnip tu ua'ñix: “Gui' nam sɨlhkam daan gu Gɸ'kam Dios, jum aa' nam cham tu'x buam jum duukam bhaan ka tɨtɨi'ñchoka'.” Dhi' bhaan jich aagi'ñ gu Dios nach ba' dɨilh xich ga'ngada' no'ch mi' pui' jiim piam ku gu' cham.

20 Mi' pai' no' gɸ'r kiicham, cham tu' dai mix jai'ch ka' gux u'uam piam jix chooto bapaiñum jix a'bhar totbikdam jup duñiixim ɨ'lhich jup jum duu'nkam, gu' matgɨm ja'pji sia gu u'uux jup duiñxim na mix chu jai'ch ka' gam bhi'ñ. Ba' jɨ'k pɨx nam jix dha'ram ja ɨlhii'ñdha', jax chu'm nax io'm jix a'bhar ka'. 21 Aach ba' pu'ñɨ ɨp buiñor guch Gɨ'kora' no'ch jix aa' nax dha'ram jich ɨlhii'ñdha', gio no'ch jix aa' nach tu'x bhaai'n ka' buiñor, jum aa' nach jix u'uañ oipoda', nach cham tu'x buam tu buada'. Pu'ñi ja'k dho gi gu' tu'x bhaai'n ka'ch ji buiñor guch Gɨ'kora', jich dharsa' ba' tu' na pɨx bhaan nach jix bhai'm duukam jup tu duñia'.

22 Ja'p jap xi buusnichgɨda' no' bɨxchu' bhaan xi chum mai'chim nap jir biapma'. Xi kɨikgɨda' ap nap mi' pui' jimda' na jax jix kɨi' ka'm nɨi'ñ guch Xoi'kam, gammɨjɨp jix biiñak ka' buiñor, xix ja joi'mdat ap gu ja'tkam. Jix bhai'p jum taatɨt oirɨda', ja bɨim ap gui' nam mi' pui' jiimdat bɨix ja jujur kɨ'n pui'p iim guch Gɨ'kora'. 23 Cha'p mi ja bɨpnatdat

gui' nam dai ñiokboda' bixchu' bhaan ji chu a'gat na pu cham tu' mim ninii'ñ, na gu' dhi' dai gu bhaamdara' tu ua'pu nap jax bax maat. 24 Na gu' no'ñ jir tujuandam tugi'ñ guch Gɨ'kora', cham jir am nañ ja kokdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ jir jix bhai'kam ka' biix pix ja bui, gio nañ jix joojoi'ñdha' nañ tu ja a'gi'ñdha'. Cham bhammukda' iñ sia kum jai' dhit jax jiñ chitda. 25 Soi'ñ ilhdhat jañ pix xi ja aagi'ñdha' gui' nam jix bhaamki'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gu Dios ba' diilh jix maat no' pui' ja duñia' nam buiñor ti jii'ñdhai machia' na jax jir silhkam, aach dai gui' pix buiñor jix biiñak ka'. 26 Na gu' ja'p ji buusnia' nam bhai' ji ñiññia' no' mit jix bhai' ba maat na jax jir silhkam, ba machia' am gu' na tii'ngikar tir ja bia'ka' gu ja'ook. Mi' dhir ji boopoya' am ba', na gu' mi' ba' ja bia'kat ja iatgi'ñdha' na ba' pui' ja duiñchu'nda' na diilh jax ilhii'ñdha'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk bam aajidha' na tum kuugalhdha'

1 Biix jañ jup xim aa'ñdham nap ba'x mat ka' na jax ba tum buidha' no' bar mia'n na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Jix xijaim pix ba tum buidha' biix aixim. 2 Gu ja'tkam bax aa'nda' am nam mui' bia'ka' gu tuumiñ nam ba' bhaan tu' pix ja ilhii'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka', gɵ'gɵrkam jum taat ka' am. Sia gu Dios tu' pix ba ilhii'ñdha' am, jax ñam pix ai'chuxdhat ba a'gada'. Ni kum cham tu' ka'm ka ja nii'ñdha' gu ja tataat, tu' pix ba ja ilhii'ñdha' am. Ni kum cham tu' ka'm ka ti nii'ñdha' gux xidhuu'n kam nax chu jai'ch, ja'p jam pix xi dhuukat sia kum tiix maat. 3 Ni kum cham joi'mdat ka aa'nda' gu jaroi', gam nam jix ia'tbi' ka'. Pu cham ka bhaai'n ka' nam jax dhui mik bua' pui' nam jax chu jimda'. Cham ti jiigi'ñdha' am sia ku jaroi' tii tu ja a'gi'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Cham kaim ka' am, dai nam jix bhaak ka' pix. 4 Gio nam cham ji'xkat pu duñia' nam jax tii xi chɨ'ya', sia ku mit ti silhkam pui' xi chii nam pu duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam, dai gu tu' nar jix buam jum duukam dho gi gu' pu duñia'm ji no' mit ba ilh. Gɵ'gɵrkam jum taatit gaagidha' am gu tu' nam ki'n jix bhai'm taat ka' diilh, iam nam gaagidha' git nam jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. 5 Pui' xi kai'chdha' am nam Dios buiñor ti jiigi'ñdha', gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jimda', dhi' bhaan jix maati' ka' nam cham tu' mi' pui' jiimda' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'.

Cha'p mi ja bipnatdat dhi' pu chu'm gu ja'tkam. 6 Nam gu' dhi'x ja oi'ñ gui' nam nai' jiimit ja iatgidhidha' gu u'uub mu ja'p nam jax oi'ñka' nam sap pik ba' tii ñio'ki'ñ gu Dios xi chu a'gidha', gu' ji na gu' diilh nam jax pix ilhii'ñdha', pu cham jir silhkam ka'. Gui'm jup ja jiigi'ñdha', nam gu' cham mat ka' no' moor silhkam. Dai gu tu' nar ua'tulhdhara' ka' gu' nam bhaan jujurtika' ip dhi' dhi u'uub. 7 Biix aixim tu'm tii bax chu mat ka' am, ji nam gu' pu cham mat ka' gui' na pik tu'r silhkam ka'. 8 Ja'p na jax gux jiipoiñar kam Jannes gio gu Jamres na mit tii ma'iich gu Moisees, pu'ñi ip xib dhi ja'tkam nam biix aixim tu'm tu a'ga. Tii cham aa' am na tum a'gada' na tu'r silhkam, nam gu' daix buam jum duukam bhaan titii'ñcho na tu' cham jir kii', pu cham buiñor biiñak am gu Dios. 9 Ku gu' cham miikidha' ji nam ba ja machia' gu ja'tkam nam jax ja'k jir tu'm. Cham ja jur bia' kam pix ba ja bia'ka' am mi' dhir gammiji ja'k, pui' nat jax tu ja dooda gu gook jiipoiñar kam nam tii pup mamai'chimik gu Moisees.

Gu Paablo na daipu' pix ba aagi'ñdha' na jax ja'k tui'ñgida'

10 Aap dho gi gu' mi' pui' tu daa'ñchu' ji nañ jax ja'k tu mamtuxi'ñ aañ, nañ jax ja'k tu jim, nañ tu' jax bua, nañ jaroi' bhaan jix biiñak, gio nañ ji'x jix ñakoo' gu bhaamdara', gio nañ jax jix chu joi'gi'n, gio nañ jax ja'k jiñ guguuxdhat jix ñakoo' nañ nai'ñ chulhiiñaim 11 nam cham jiñ kiigalhi'ñ gu ja'tkam. Jix maat ap dho nat jax tuñ dhooda mu Antiokiiya, gio gama ja'k Ikoonio, gio mi' amuub ja'p ja'k na pai' Listra ti tii'. Giilhim na mit jiñ bhaamkidhak jiñ dhaagik jiñ chulhiiñchuda, ji nat gu' guch Xoi'kam jiñ palhbui. 12 Jir silhkam gu' nam pu'ñix ja bhaamkidhat ja tulhiiñchu'nda' gui' nam ji'k buiñor bap tui'ñgida' guch Xoi'kam. 13 Ba' gui' nam gammiji pux buam jum duukam jup tu buada', gio gui' nam silhkam xi kai'chdha' nam iatda', jix io'm cham bhai' tu ja jimia' gatuuk, sia ku gu' xib palhiip pix cham bhai' tu ja jim. Gammiji pup ja iatgidhidha' am gu ja'tkam, gio diilh nam pui'p iatgidhix ka'.

14 Xi kiikgida' ap aap na pich jax ja'k ba tu maat. Dhi'p pix ja'k bhaan bam o'to'nka', na gu' pui' ja'k bam guguux japich diilh nam jax ja'k silhkam jum aagi'ñ gui' na mit jaroi' tum mamtux. 15 Ilhi'ch dhim dir bax maat ap na jax jum kai'ch gux uañ ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix. Dhi' maa'n na jax mi' pui'm bhiichdhatu'nda' nap ba' cham mu ja'k bhiiya' nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Gio nap jix bhai' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. 16 Na gu' biix na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, gu Dios diilh nat pui' ja'k ja jurtuda nam tu ua'na' nach ba' bhaan tuch mamtuxdhai mi' dhir pui'p ja mamtuxdha' gu jai'. Gio gu'x gi'm na mi' pui'm kai'ch nach ba' aach mi' dhir jix gi'm

jup ja aagi'ñdha' gu jai'. Gio nach aagi'ñ na tu' cham bhaai' nach pu buada', nach ba' aach ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ñdha' gu jai' na tu' cham jir kii' nam pu buada'. Gio ba' nach ja aagi'ñdha' nam jax chu't mi' pui' jiimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, 17 na ba' gu' gu jaroi' na silhkam buiñor jup tui'ka' gu Dios, jix bhai'x mat ka' na jax ja'k duñia' sia tu' na pix nar jix kii'p jum duukam.

4

1 Ba' gu Dios gio guch Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm gɸ'kam ki'n, na ba' gu ja'tkam gui' nam duduaka' gio gui' nam ko'iix ka' ja tutku' bhaan, ya' ja aagi'ñdha' no' mit jix bhai'm duukam jup tu duu piam ku gu' dai gu tu' nar ua'tulhdhara', aañ dhi' ja kai'chdhat ya' pui'm tiida' 2 nap siamri xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Cham jax bua sia kum cham kaik piam kum gu'x kaik, na cham ji'x iikix ka' nap tu a'gada'. Jix bhai'p ja aagi'ñdha' nam jax ja'k jix maatit jum kɸɸkɸ' nam ba'm jiigi'ñdha'. Gu jaroi' no' buam pix tu bua, xi aagi'ñdha' ap jix gi'm na cham pui' ja'k tu jimda'. Xi ja guguuxdhat ap nam ba' cham jum o'jolhi'ñdha'. Cha'p bhaamda' ki'n jup tu ja mamtuxi'ñdha'. 3 Kam aajim nam pai' dhuuk jai'chdhilhia' gu ja'tkam nam cham ji'x ka kaim ka' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga. Diilh pix ba ja ga'ngada' am gui' nam tu ja mamtuxi'ñdha' dai pui' ja'k nam jax jix aa'nda' diilh. Dai dhi' kɸɸkɸ' am jaroi' na ja ko'raarda' na jax chu'm tu a'gada'. 4 Ja'p jam xi dhuuji na tu' pik jir silhkam ka', dai gu tu' nar sapooki'ñ ka' nam jix io'm jix joojoi'ñdha'. 5 Aap gammiji mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, cha'p tu' bhaan jum ua'tulhdhat. Xim guguuxdhaip xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na jax ja'k dui cham ja tulhiiñchuda' gu Dios gu ja'tkam. Jix bhai'p xi chu juana' dhi' bhaan, sia kup jim tulhiiñat, xi ñakgat ap.

6 Na gu' chi moo ba miamlhim nam pai' dhuuk jiñ mu'aa', aañ dhi' pui' pix ilhii'ñ nañ buiñor bañ makgirxidha' gu Dios, ba' dai nax bhai' bam ilhdha'ñ bui. 7 Na ñich gu' mi' pui' jii na jax jix aa' sia pui' jiñ chulhiiñaidhat, ja'p na jax maa'n gu sandaarui'x no't mu pai' tu kokdarak na pai' cham jaroi' ilhii'ñdha' na gio duakam ja'k jup ka gixia'. Panaas kuñ milhchu' git ip ja'p na jax gui' nam pu chu'm ka'm titbia, biipi' ñich ai na pai' juugit daaxix. 8 Xib ba' dai nañ bi'chulhi'ñ guch Xoi'kam maa'n gu kuruun jix abhaar nañ kiixdha' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Na gu' gui'x uañ kat jir gɸ'kam, cham ji'xdha'x buam jum duukam jup tu duñia'. Ba' cham tu' dai aañ jiñ bi'chulhi'ñ gu kuruun, gu' ja'pji sia gui' nam ji'k soi'm ilhdhat niirada' na gio bhai'p jimda'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na ji'k tu' jax dhuñia'

9 Xim ga'ngada' ap nap jax ja'k dui jootom bhañ chii'miira'. 10 Nat gu' gu Deemas ya' xiñ buak ba jii Tesaloonika ja'k, na gu' dai bhaan jurtik gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Gu Kresente maa'n kap jup jii na pai' Galaasia bhaan bipio' gui' gu dibiir. Ba' gu Tiito bhai' dhir ja'k jup bhii maa'n kap na pai' Dalmaasia bhaan bipio' ip gui' gu dibiir. 11 Dai ba' gu Luukas ya'p tu'ii'ñ biim. Xi gaagai ap gu Maarkos bhai' xi baidhai, katti jai'ñ palhbuidha' nañ tu' jax bua. 12 Gu Tiikiko ñich mu ja'k joot na jimia' Eepeso. 13 Nap pai' dhuuk bhai' ba jimda'p ti'ñchokat nap bha ja'p xi bhiijidhat Troas nap bhai' xiñ bhiidhai gux kabook jiñ kutuun bhai' buiñor gu Karpo na ñich ka daasak, biix gux koopok jiñ u'uan. Gu jajoo'ñ u'uan pik jap ti'ñchokat, na gu' dhi' pik jix io'm jum aa'ñ bui.

14 Gu Alijaanru na bapaiñum ta'm tu juan, cham jup kañ kiigalhi'ñ. Guch Gi'kora' diilh makia' gu tu' nar mai'chikga'n ka'. 15 Cha'p tu'p jum buixi'ñdha' sia ku jax kai'ch, na gu' dhi' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' nach bhaan tu a'ga, jix bhaamki'ñ pix ba'.

16 Pu cham jaroi'ñ palhbui jano' na mit jax jiñ iattulh gu ja'tkam ja bui gu gɸ'gɸrkam. Diilh na ñich jiñ palhbui, na mit gu' biix ja'p xiñ dhuuk nach ji'k tii maap jich dhaa'ñchugit. Iam git dhi' bhaan cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios. 17 Guch Gi'kora' dho gi gu'ñ palhbui ji, nat gu' gui'ñ guguux na ñich ba' siamri kuugalh na ñich tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu ja'k bhiiya' nach pai' gammiji pup jich chulhiiñdha' git. Biix kai mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na gu' guch Gi'kora' pix diilh pui' ja'k jix aa' nañ tu duñia', pui' kut ba' gɸ'kam ki'n jiñ palhbui, ja'p tu tatda' nat panaas mabii'ñ ba jiñ jugiokak. 18 Ba' puñ palhbui'ñchu'nda' gammiji na cham jiñ dhaam jimia' gux buam jum duukam, na gu'ñ bi'chulhi'ñ nañ buiñor aaya' na pai' dhir biix kap jir gɸ'kam. Pui' ku ba'm aa' nach dai gui' gɸ'kamtu'nda' gammiji cham aagix kam. Moo git pui' tu tui'ka'.

Gu Paablo na pui' ba tiida' na mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham

19 Mi' dhir jap jiñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, sia gu Onesiiporo nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. 20 Gu Erasto bhai' dhir pup oiri Koriinto. Gu

Troopimo ñich ba' baasɨ'n dɨr xi dho'ñchok
Mileeto, nat gu' ma tu ai. 21 Bɨɨpɨ' dɨr jap
bhai' xim dɨkoo'ñdha' nap bha jimia' na
chakui jɨɨpdha', na gu' bax xijai ka' no't ba
jɨɨpdha. Ya' dɨr mum ñio'kɨ'ñ gu Eubulo, gio
gu Pudente, gio gu Liino, gio gu Klaudia, gio
ba' bɨɨx guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam jɨ'k
ya'p tu'ii'.
22 Ba' pu'ñɨ pɨx tu tuɨ'ka' ku ba' moo
gu Gɐ'kam jich Xoi'kam pɨx jum bɨɨm jup
tui'ñgɨda', gio gu Dios jich Gɨ'kora' pɨx jam
a'm tɨ nɨɨdhidha' bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'ÑXI GU TIITO

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Tiito

1 Aañ Paablo nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ tu juañxidha'. Jiñ joot nañ ja aa'ñdhara' gu ja'tkam nam jax ja'k dai buiñor bax biiñak ka' gui' nat ji'k dɨɨlh ja a'm ba tɨ tɨɨ, ba' bhai' ji machia' am na pui' ja'k jir sɨlhkam nach jax ja'k tu jim. 2 Jum aa' na pu'ñi ja'k tu jimia' gu jaroi' na ba'x bhaai'n ka' na buiñor jimia' gu Dios na ba' gammɨji buiñor bap tui'ka'. Gu Dios dɨɨlh pu pui' tɨi bɨɨpi' dir nat ba' moo bap duu dhi oi'ñga'n na pu'ñi ja baidhika' gu ja'tkam gui' nam ji'k soi'm ɨlhdhai buiñor jum biiñkadai tɨ jɨɨ'ñdha'. Ba' dhi' pui' ji chu buusnia', na gu' gu Dios cham ji'xkat iata'. 3 Yammɨ pu duuk jix bhai' kach aagi'ñ na tu' pɨk aagɨt jup kai'ch bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat gu' dɨɨlh yammɨ pu dhuuk tu dai. Bhaan maat jachich jai' dhɨt nam jich aagi'ñ nam pu chu'm ki'n bhaan tu juan, dhi' nat tu' aañ jiñ a'm ji bii ɨp nañ pu tu duñia'. Nat gu' gu Dios pu chu'm ki'n jiñ dhaasak jiñ chia, dhi' nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhɨichgɨt nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. 4 Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ñi u'uan aap Tiito, nañ ja'p jum ɨlhii'ñ nap jir jiñ mar, nap gu' ja'xbui' pui'p jix biiñak buiñor guch Xoi'kam na jax aañ. Ba' moo gu Dios jich Gɨ'kora' gio guch Xoi'kam Jesuus pɨx gɨt jum a'm tɨ nɨidhidha' am nap ba' gammɨjɨx bhai'm taat ka'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na jax ja'k tu duñia' mi Kreeta

5 Jano' na ñich jax bhammɨ dir xim do'ñchok Kreeta, jup xim tɨɨdak jañich nap aap ba'r di' ka' nap tɨ tɨɨmo' nat ji'k tu' tu bii nach jax ka tu bua't. Gio ba' nam pai' jax jum jumpa'n guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, saak jap ji'ma'n nai' ja darsa' gui' nam tu ja a'gi'ñdha' nam jax ja'k mi' pui' jiimda' gammɨji. Gio nar mi' kam ka' ja bui gui' am gu jaroi' nap daasa', gam na mui' tanoolh ba tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. 6 Gu jaroi' nap daasa', jum aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham ji'x bhaamki'ñdha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pɨx tɨ bɨɨna' ka', pu daipu' gu jax chu'm na bɨɨma'n jum tɨɨmo' gu ubii. Gio gu maamra'n nam bɨɨx tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' nam jax ja a'gada' gu ja'tkam nam jix buam tu jim gio nam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ. 7 Na gu' gu jaroi' na tu ja a'gi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, dhi' gu Dios na bhaankam mi' pui' tu buada'. Pui' ku ba'm aa' na tu' ka'm tɨ nɨidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa', na cham tu' dɨɨlh pɨx xim joi'gɨ'nda', ni ku cham bhammukda', ni ku cham maimmukda', ni ku cham joojoi'ñdha' na ja gɨɨbda' gu jai', ni ku cham jix mai'chim ka' gu tuumiñ na ki'n jix chu saba'dam ka' gu tu' na pu cham tu' mim nɨnɨi'ñ buiñor gu Dios. 8 Gu ja'pji ja'kbui' kat nax bhai' ja buada' bɨɨx pɨx gu ja'tkam, jum aa' na joidham jix bhai' tɨɨdai tɨbiaptuda' gu jaroi' na paxiaraidha'. Dai gux kɨɨ'p jum duukam na bhaan jum tukgi'ñka' nap tu buada', dɨɨlh xim guguuxdhatgɨda' na mi' pui' jimda' xim ga'ngidhat na jax ja'k jix aa' gu Dios. 9 Gam na gammɨji maa'n na jax mi' pui' tu daa'ñchu'nda' nat jax ja'k ba maat gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na sɨlhkam tu a'ga, na ba' gu' mi' dhɨr gammɨji ja'k pu chu'm ja aa'ñdhat bhaan ja guguuxi'ñdha' gu jai', gam na ba'x bhai' ja aagi'ñdha' gui' nam maakam ɨlhdhat k¢¢ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nam ba' mi' pui' jimia'.

10 Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam maakam ɨlhdhat k¢¢ gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p jum aa' am nam pui mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax gu bɨjɨk dɨr kam Israel kam, nam ja matgilhdhat gu a'aalh chichio'ñ nam kia'pɨx maaxilhidha' na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nam jir Israel kam ka'. Gam bɨɨx aixim tu'm nam tu a'ga na ni jaroi' kux maatɨt k¢¢ na jax jir jum duukam, jai' dhɨt gu ja'tkam ja jɨɨgi'ñ am nam jax kai'ch. 11 Ja soo'mchulhdha' ap dhi' pu chu'm gu ja'tkam nam cham pu chu'm tu a'gada'. Bɨɨx mu ja'k ji ja kaajidha'm gu' nam ji'k maap jir jum oi'dhagɨm ka' no't maadɨt ba ɨatgi mi' pai' jax chu'm kiicham. Mi' dhɨr ba' bɨɨx maap aixim ba ja tɨtdada' am na jax ja'k pu cham jir sɨlhkam ka', nam jax dhui bhaan mai'chɨkda' pɨx ba' gu tuumiñ.

12 Maadɨt gu mi' kam kat Kreeta nax chu matdagich, bɨɨx aixim tu'm tu ua'na. Ba' maa'n jix jai'ch gu u'uan nap jum kai'ch: “Gammɨji pɨx ɨatda' am gu ja'tkam ya' oi'ñkam Kreeta, gam nam jix chu o'jo'n. Nam g¢'g¢r tu kua'da' dho gi gu' giilhim ji, daman ja'p tu jim am na jax gu ji'ngiarum nam mu ja'p jix jai'ch gampɨx.” Gu mi' kam pɨx na ja aagɨt jup kai'ch gu ja'tkam. 13 Maaxik jir pui' dho nat jax tu ua'nak, sia xib pui pui' ja'k tu jim am. Jix gɨ'm jix oo' ki'n jap xi ja aagi'ñdha' nam dai dhi' bhaan tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' tu duñiidha' nach jax ja'k tu jim aach, na gu' dai dhi'r jix kɨɨ'p jum duukam. 14 Ni kum cham mi ja jɨɨgi'ñdha' gui' nam bɨjɨk dir kam bhaan tu daa'ñchugɨt tu a'ga, na gu' dɨɨlh pɨx nam jax ɨlhii'ñ nam pui' tu jim. Ja'p xi dhuukat am gui' na pɨk tu'r sɨlhkam, sɨlh pɨx nam ja chianda' gu ja'tkam nam pu duñia' sia ku tɨi cham jir sɨlhkam.

15 Na gu' gu jaroi' na daix kɨɨ'p tum duu'nkam bhaan jurtɨka', bɨɨx jir jix kɨɨ'p tum duu'nkam ka' ɨp na jɨ'k tu' nai'x chu jai'ch. Gu' ji no' gu' pu cham jɨ'x tɨ jɨɨgi'ñ nax jai'ch gu tu' nar jix kɨɨ', dho pu cham jɨ'xdha' jai'chdhɨlhia', na gu' dai pui' pɨx ja'k jum aa'nda'. Pui' na jax gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam daix buam tum duu'nkam bhaan jujurtɨk. 16 Pui' xi kai'chɨt am nam mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, gu' pɨx ji na gu' nam jax ja'k tu jim, pu dhi' bhaan jix bhai'x maatɨ' nam ja'p xi dhuukat na jax pɨk ja'k jum aa' nam tui'ñgɨda'. Jix ja bhaamki'ñdha' am gu ja'tkam, gio nam cham tɨ jɨɨgi'ñ na tu' pɨk jir sɨlhkam, ni kum cham jɨ'x iam xim gu'nguxi'ñ nam xip tu duñɨa' gu tu' nar jix kɨɨ'p jum duukam.

2

Gu Paablo na ba aagɨ'ñdha' gu Tiito na jax ja'k ja aagɨ'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

1 Ba' aap nap pai' dhuuk tu ja a'gɨ'ñdha' nap ja guguuxdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, dai gu tu' nar sɨlhkam jap bhaan tɨtɨɨ'ñchokat tu ja a'gɨ'ñdha'. 2 Gio gu chichio'ñ nap saak ja darsa' nam tu ja a'gɨ'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, jum aa' nam jix gɨ'm tu a'gada' gio sɨlhkam, gam nam tu' ka'm ja nɨɨ'ñdha' gu jai'. Xim ga'ngidhat am dɨɨlh nam jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammɨjɨ bhaan tu daa'ñchugɨt mi' pui' jiimda' dhi' nach tu' bhaan jix bɨɨñak kat tɨ jɨɨgi'ñ. Gam nam jix chu joi'gɨ'nda', gio nam jix ñakoo'nda' gu tulhiiñara' nam ba' nakga' na pai' dhuuk ja daam ji jimia'. 3 Gio gu u'uub nap saak pui'p ja darsa' nam tu ja a'gɨ'ñdha' ɨp gu jai' u'uub, jum aa' sɨa nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios. Cham jir am nam nai' bɨɨx aixim tu'm tu a'gidha' na tu' cham jir sɨlhkam, ni kum cham jix buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham jix maik ka'. Gu' ja'pji nam jix bhai' tu jimda' nam ba' pui'p ji ja nɨɨdhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu jai'. 4 Xi ja aagɨ'ñdha' ap nam xix ja da'dat gammɨjɨ gu ja bɨpna' gio gu ja maamar. 5 Dɨɨlh jam pui'p xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, nax u'uañ jup tui'ñgɨda' gammɨjɨ gu ja ɨ'ɨɨ'mda'. Gio nam jix bhai' tu bua't mu ja'p ja kiikia' am, gio nam jix chu joi'gɨ'nda', gam nam jix ja kɸɸkɸt gu ja bɨpna'. Pu'ñɨ ja'k jum aa' nach tu duiñchu'nda' na ba' cham jaroi' buam a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

6 Ba' aap dɨɨlh jup xi ja guguuxdhatu'nda' gu biipibop nam gammɨjɨ dɨɨlh xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. 7 Na gu' aap ja'p ji buusanda' nap jir ja booi' ka', nam gu'm nɨɨdhat nap jax ja'k tui'ñgɨda' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda'. Ba' nap pai' dhuuk tu ja a'gɨ'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgɨda', jix gɨ'm nap pu ja tɨtdada', cham tu' jaaxmada' bhaan. 8 No'ch bɨɨx pui' tu duiñchu' dhi' nañ jɨ'k jax kai'ch, cham jaroi' buam jich a'gada', nam gu'ch nɨɨ'ñdha' nach jix bhai' tu jimda', jix xi'ɨraam jum aagat jich ñɨɨ'ñdha' am pɨx.

9 Ba' gu tujuandam nam pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, xi ja aagi'ñdha' ap nam cham jax ji kai'chɨt mi' pui'p xi dhuñiidhat gu tu' na ja chianda' gu jaroi' nam tu juañxi'ñdha'. Na gu' cham jir am no'm jix bhaakut pɨx tu' kai'ch tu' na ja chianda', jir jix bhabhai'kam ka'm pɨx buiñor. 10 Gio nam cham tɨ ɨɨxi'ñdha', ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' am gu ja't kam na gu Dios jix bhaai' na pataasa' gu ii'mdaga'n gu jaroi' no't soi'm ɨlhdhak buiñor mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ, ja'p na jax aach nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhɨichgɨt nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'.

11 Nat gu' gu Dios maaxik xich joi'mdak jich chɨɨ, pui' kuch ba' tɨ jɨɨgi'ñ na gu Dios pui'x joi'mdaip tɨɨgɨɨ baabu' gu jaroi' bhaan dɨr gu boi na mu ja'k bhɨix na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', dai pɨx no't soi' bam ɨlh buiñor. 12 Ba' pui' nat jax xich joi'mdak jich chɨɨ, pu'ñip jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa', nach cham tu' kap tu buada' gux buam jum duukam na tu' dhi oi'ñga'n jich aagi'ñ, dai gux kɨɨ'p jum duukam pɨx nach bhaan bach chukgi'ñka'. Dɨɨlh jach xich ga'ngidhat na jax jir joidham, gio ba' nach soi'ch ɨlhdhat dai gui' tɨ'ñchoka'. 13 Pu'ñi ja'k jach tu duiñchugɨt jix bhai'ch chaatɨt nɨɨrada' gu Dios jich Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm gɸ'kam ki'n giox abhaar bhaan. Na gu' dhi'r di' nat jich boosolh mi' dhɨr bhaan gu boi na mu ja'k bhɨix nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha', na gu'x io'm jir gɸ'kam. 14 Guch Xoi'kam dɨɨlh jum do'ñcho na mɨt mua nat ba' pu duuk bɨɨx jich uañchuda guch ua'tulhdhara' nach a'm jup tu't jano' nach chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor, ja'p ji buus nat jich boosgak ja'p ja'k jich chuttu mi' dhɨr na pai'x chu ua'tulhdhix. Ba' aach dɨɨlh xich guguuxdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', dai gui' buiñor pɨx ja'k jach bap tui'ñgɨda'.

15 Ba' aap mi' dhɨr pu'ñip ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, bɨɨx aixim jap bhaan xi ja guguuxi'ñdha' nam jax ja'k mi' pui' jiimda'. Ja ñioki'ñdha' ap no'm jai' cham mi' pu bua, nap gu' ja'p ji buusanda' nap aap jir gɸ'kam ka' ja bui. Cha'p gan ja do'ñchoka' nam tu' pɨx jum ɨlhii'ñdha'.

3

Gu Paablo na ba aagɨ'ñdha' gu Tiito na jax ja'k jum aa' nam tui'ñgɨda' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ

buiñor guch Xoi'kam

1 Gammɨjɨp ja tɨ'ñchoxɨ'ñka' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam tu' ka'm ja nɨidhat gu gɆ'gɆrkam jix kakai' ganai' bɨix aixim nam tu' kɨ'n tu daraa, xix ja kɆɆkɆt am jax ñam kai'chdha'. Bɨɨpɨ'm jup xim ga'ngada' no' moor jix kɨɨ'p jum duukam gu tu' nam ja chianda' gu gɆ'gɆrkam. 2 Cham jir am nam buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham bhaa'mna' ka', jix chu joi'gɨ'nda'm pɨx. Pui'm ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatɨt ja nɨi'ñdha' gu ja'tkam nam soi'm ɨlhii'ñ ja jujur am bhaan.

3 Pui' dhor tu'm kat ich ji bɨɨpɨ' dɨr nach chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, bɨix aixim tu buada' ich na tu' cham jir kɨɨ', nach gu' pu cham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu Dios, ja'p ji buusanda' pɨx nach jir tujuandam tugi'ñ ka' gux buam jum duukam. Mai' suulhgix kat ich tu' sɨlhkam kɨ'n, dai nach xich jɨjɨɨgak ka' tu' na pɨx bhaan nach jax dhuix bhaak ka'. 4 Ba' aach na chich jɨ'k buiñor soi'ch ɨlh, gu Dios xich joi'mdak jich chɨɨgɨk jich boosolh mi' dhɨr bhaan gu boi nach pai' bhaan mu ja'k ka jiimɨt nach pai' gammɨjɨ gɨt mi' pup jich chulhiiñdha'. 5 Ba' cham tu' na chich moo tu' gɆ'kam kɨ'n jix bhai' duiñ gu Dios kut ba' xich joi'mdak jich boosolh mi' dhɨr nach pai' ja'k jich chulhiiña' gɨt, gu ja'pji dɨɨlh pɨx nat xich joi'gɨlh. Uana bɨix guch ua'tulhdhara', ja'p ji buus nat jich bopko suudai' kɨ'n nach jix i'kora' kat, gio na chich panaas kia'pɨx ba maaxir. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich a'm jum tajaa, dhi' pui'ch jurtu'nka' nach jix mat ka' na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam nach ba' mi' pui' jiimda'. 6 Ba' dɨɨlh pɨx gu Dios jich palhbui'ñ bhaankam guch Xoi'kam nat ba'x io'm gɆ'ch a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 7 Ba' mi' dhɨr dai nach ba jimia' nach gammɨjɨ buiñor bap tui'ka' nach jax ba' tu'm tɨi nɨira xib, nat gu' bach uañ guch ua'tulhdhara' nat xich joi'mdak jich chɨɨ.

8 Ba' aañ jix aa' nap gammɨjɨ dai dhi' bhaan tu a'gada' ja bui guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam ba'x kɨɨ'p jum duukam bhaan jum tukgidhidha' nam jup tu duñɨidha'. Na gu' dhi'r jix kɨɨ'p jum duukam, jaroi' na pɨx palhbui'ñchu'nda' na jax ja'k mi' pui' jimda'. 9 Cha'p tu'p jum buixi'ñdha' no'm jai' dhɨt bhaan ñiokbo gu tu' na pu cham tu' mim nɨnɨi'ñ, pui' na jax no'm bhaan tu a'ga gu bɨjɨk dɨr kam sapooki'ñ nam jax tu jimdat guch bopxi kat, na gu' dhi' bhaan pɨx jix bhaak ka' am bhaan ji chu a'gat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Gu' dhi' cham tu' kam aa' xib, pu cham jañ maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu daa'ñchu'.

10 No' jaroi' maadɨt mi' pai' maakam ja aagi'ñ guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, dɨlhkob jap xi baidhai xi chu a'gidha' na cham jir am na jax ja'k tu jim. Ba' no' cham jum jɨɨgi'ñ, ja'p jap tɨɨda' na buusnia' mi' dhɨr ja bui guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, cham tu' na mi' oirɨt maakam ja aagi'ñdha'. 11 Na gu' no' cham jɨ'x jum kɆkɆɆ nap jax tɨi tɨtdada', dhi' bhaan jix mat ka' ap na cham jɨ'xkat mi' pui' ka jimia' na jax jir sɨlhkam, dɨɨlh ba' gu ua'tulhdharga'n tulhiiñchuda'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na jɨ'k tu' jax dhuñia'

12 Aañ mum joochxidha' gu Arteemas piam gu Tiikiko nam a'mkam mi' ka oirɨda' nap aap yammɨ ka jimia' Nikoopolis nap bhañ chɨɨ'mɨra'. Xim gaaga' ap nap jax dhui mi'p tui'ka', nañ gu' aañ mi'x buusaidham gux jɨɨp na ba miamlhim. 13 Aap ba' xi palhbuidha' gu abogaa'n Seenas gu tu' na a'miram jum aa'nda', gio gu Apoolos. Sia tu' nap bhaan pui' pup jum duuka'p kɨ'n xi ja palhbuidha', na gu'x io'm jum aa' na jaroi' ja palhbuidha' na ba' cham tu' ja a'm jum aa'nda' nam nai' ja palhbuidhim guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. 14 Xi ja aagi'ñdha' ap guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pui'p jum aa' nam ja palhbuidha' tu' na pɨx kɨ'n nam ba' pui' maachidha'. Na gu' pu'ñi jaroi' na pɨx bam aa'nda' nam palhbuidha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham.

Gu Paablo na pui' ba tɨɨda' gu Tiito na bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

15 Bɨix ya' dɨr mu tum guguuxi'ñ am guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam jɨ'k ya'ñ bɨɨm jup tu'ii'. Aap ba' mi' dhɨr gammɨjɨ ja'k pui'p xi ja tɨɨda' gui' nach maap jix biiñak guch Xoi'kam nach aach ya' dɨr mu tu ja guguuxi'ñ. Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gɨ'kora' pɨx gɨt jam a'm tɨ nɨidhidha' gammɨjɨ bɨix jɨ'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'ÑXI GU PILIMOON

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Pilimoon

1 Aañ Paablo nañ pu kai'ñkam kuup nañ buiñor ti jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam, tum ua'ñxidha' iñ bɨɨma'n guñ jaduuñ Timoteo aapi' Pilimoon nach joidham xim kɨɨgalhi'ñ, nap gu' pu chu'm ka'm jup tu juan na jax aach. 2 Bɨɨx jañ tu ja ua'ñi'ñ gui' nam mi'm ki'aam maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, pui' na jax gu Aapia gio gu Arkiipo nach maap jich dhakoo'ñdhatu' nach jax ja'k mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. 3 Ba' gu Dios jich Gɨ'kora' bɨɨma'n guch Xoi'kam pɨx jam a'm tɨ nɨɨdhidha' am na pim ba'x bhai'm taatɨt tu oi'ñka' bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Pilimoon na joidham jix chu joi'mdat jix bhai' tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam

4 Aañ gammɨjɨ taxchaabgi'ñ gu Dios nañ jim tɨ'ñchoi jano' pɨk nañ pai' dhuuk tu daanda' buiñor, 5 nañ gu' pui' tɸ́ kɸ́ɸ́ nap sap joidham jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua bɨɨx guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pim jɨ'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gam nap sap tu' sɨlhkam kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor jix biiñak guch Xoi'kam. 6 Ba' aañ tu daan buiñor gu Dios jum a'mkam nax io'm jum makia' gu matda' nap ba'x bhai' machia' bɨɨx nat tu'ch a'm ji bii bhaankam guch Xoi'kam, nap gu' aap pu chu'm jup tu a'ga nach aach jax chu'm bhaan tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak kat mi' pui' jiim. 7 Joidham jix bhai'ñ chaat iñ ba' nap jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, joidham jiñ guguux jañich na ñich pui' tɨ kai. Cham tu' bhaan jax kam aa' am ɨp sap ba' bɨɨx guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pim jɨ'k maap jum jumpa'n, na mɨt gu' ba maat na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam.

Gu Paablo na pui' ba tɨɨda' gu Pilimoon nax bhai' aichdha' gu Oneesimo na mu joochxidha'

8 Ba' sia kuñ moo tɨi ja'p ji buusan nañ jir gɸ́'kam nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ba'x bhaaigɨt nañ jix gɨ'm jix oo' kɨ'n tum chiñia' jax ñañ ɨlhii'ñdha', gu' ji nañ gu' aañ dɨɨlh cham pui' ɨlhii'ñ. 9 Xim joi'mdat soi'ñ ɨlhdhat jañ pɨx pui' xim tɨɨdam, aañ Paablo nañ bax maat na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' nap pu tu duñia', nañ gu' aañ mi' dhɨr ba jim, jagɨ'kat jañ jup jum tɨtda. Ba' pu kai'ñkam ya' kuup iñ nañ tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 10 Aañ bhaankam ñiok gu Oneesimo nat ii'mda' bhaan ja'p ji buus na bar jiñ mar, nat gu' ba tu maat gux kɨɨ'p jum duukam nañ tu a'gi'ñdha' ya' pui' nañ ji kuupich.

11 Bɨɨpɨ' dɨr gu Oneesimo cham tu'x kɨɨ' tujuandam buus jum bui. Xib jix kɨɨ' tujuandam ba buus na ba' bɨɨx gook bar jich chujuandam tuk ka', aap gio aañ. 12 Ba' xib jañ mɨjɨ xim joochxidha' ɨp gio, pui'p ja'k ɨlhdha' na panaas aañ pɨx jir gui' ka' na bhammɨ ba aaya'. 13 Aañ tɨix aa' nam a'mkam ya' daakat jiñ palhbui'ñdha' gɨt bɨɨx aixim na tu'ñ a'm jum aagidha', na gu' aañ dɨɨlh cham bhaai' nañ tu' jax duñia' nañ kuup pu kai'ñkam pɨx nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. 14 Gu' ji na gu' cham jir am pui' nañ jax ɨlhii'ñ aañ, pui' kuñ ba' mum kɸ́kɸ́ɸ́ nap ba' aap dɨɨlh jiñ aagi'ñdha' no'p pui'p ɨlhii'ñ nañ jax kai'ch. Ku gu' cham tu' ji na moo nañ jum chianɨt jup kai'ch, gu' ja'pji aap dɨɨlh no'p pui'p ɨlhii'ñ. 15 Ja'p ji buus nat pu kai'ñkam pɨx mi' dhɨr jum o'ñxidhak mai' mɨɨ jɨ'k tanoolh gu Oneesimo na ba' mi' dhɨr na gio mup aaya', gammɨjɨ jum bɨɨm pu bap tui'ka'. 16 Ba' pui' pɨx ja'k jap jup ba ɨlhdha' na jax gu jai'ch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Jix joi'mdat jap nɨi'ñdha', cham tu'p pui' ja'k ka ɨlhii'ñdha' na jax bɨɨpɨ' dɨr nap tujuandam kɨ'n ka bia'ka' pui' cham ji namkidhat. Jix kɨɨgalhi'ñ iñ gu' aañ. Aap jum a'm jum aa' nap jix io'm jix dha'ram ɨlhii'ñdha', cham tu' pui' na aañ, na gu' bar jix kɨɨ' maa'nkam, gio na pui'p bar jum jaduuñ na ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

17 Ba' nañ jax ba kai'ch, pui'p ja'k ɨlhdhai aichdha'm ki'aam na panaas aañ pɨx jir gui' ka', no'p dho ji pui'ñ ɨlhii'ñ nañ aañ jir jum jaduuñ jich Xoi'kam bhaan. 18 No't tu'x buam jum duiñ, piam ku tu' bhaan jum ua'tu'n, jiñ aagi'ñdha' ap nañ aañ jum namkidha'. 19 Sɨlhkam jañ jum namkidha', cham tu' nañ pui' pɨx kai'ch. Aañi' Paablo nañ ya' tu u'uan dhi u'uan ta'm bhaan ya' pui' kai'ch. Sia ku gu' aap ja'p ji buusan nap jix io'm gɸ́'ñ ua'tu'n, cham tu' ja'xbui' nañ jɨ'x jum chian nap puñ dhuiñdha' xib, ku gu' nañ gu' aañ dhi' bhaan cham tu'p kañ buixi'ñ. 20 Ea nap pu duñia'ñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan. Soi'ñ ɨlhdhat jañ pum tɨtda nap iam puñ dhuiñdha' nañ jax jum tɨtda, nap gu' bax maat na jax ja'k jum aa' nach pu duñiidha' no'ch ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Dhi' bhaan jap xiñ guguuxdha' nañ cham jax jiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, nach gu' pu kai'ñkam bar jich jajaa'nnim jich Xoi'kam bhaan.

21 Jix maat iñ jiñ jur am bhaan nap mi' pui' tu duñia' nañ jax jum tɨtda, pui' kuñ ba' mu tum ua'ñi'ñ. Jix maat iñ nap jix io'm jix bhai' mi' pu duñia', cham tu' pui' nañ jax jum aagi'ñ. 22 Gio ja'p jañ jup xim tɨɨdam nap mi' dhɨr jix kɨɨ' xi chuñ dhuiñdha' mi ja'p pai'm ba'gɨr nañ mi aaya', na ba' gu'

no't jotmoda' ma aa gu Dios nañ mu jam tɨɨ'mɨra', bax maatɨ' ka' nañ pai' aaya', na pim gu' pui' ja'k soi' tɨtda gu Dios.

Gu Paablo na ba tabuimgidha' gu Pilimoon

23 Ya' dɨr mum ñɨo'ki'ñ gu Epaapras nach maap kuup pu kai'ñkam pɨx nach buiñor tɨ jɨɨgi'ñ guch Xoi'kam. 24 Bɨɨx gu Maarkos ya' dɨr mum ñɨo'ki'ñ, gio gu Aristaarko, gio gu Deemas, gio ba' gu Luukas, nam pui'p jiñ palhbui'ñ nach bhaankam tu juan guch Xoi'kam.

25 Ba' guch Xoi'kam nar gɸ'kam pɨx jam a'm tɨ nɨidhidha' gammɨjɨ bɨɨx jɨ'ma'n aapi'm.

GUX BHAI'M KAI'CHDHAM ÑIO'KI'Ñ GU DIOS NA MHT TU JA UA'ÑXI GU ISRAEL KAM JA'TKAM

NAM TH JHGI'ÑDHA' BUIÑOR GUCH XOI'KAM

Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na jax gu Dios

1 Bɨjɨk mui'kim bha ja ñio'kdhak gu Dios
bɨix aixim ja'k gui' nam jɨ'k bhaankamu'n
tu a'gat gu ñio'ki'ñ, jai' tɨitki' cha'm, jai' ba'
maaxik ja bui jim maaxdhai. Gui' ba' mi'
dhɨr bha ja'k jup ja mattu'nka' am guch
bopxi kat nam jax ja'k tui'ñgɨda' bɨix jɨ'ma'n.
2 Ba' aach xib dai guch Xoi'kam jup jich
mattu'n na jax ja'k jix aa' gu Dios nach
tui'ñgɨda' bɨix jɨ'ma'n, pui' ba' nat jax ja'k xi
chu daasak na jax ya' xi oilhimɨk. Dhi' pɨx
jir di' gui' nat jaroi'p duu dhi oi'ñga'n gio
dhix dhaam bhaankamu'n gu Dios. Ba' bɨix
na jɨ'k tu'x chu jai'ch jir tu gui' ga'n xib, nat
gu' bɨix bhaan ji chu bii. 3 Ba' xib jix bhai'
bax maat ich na jax jir tu'm kam gui' na pui'
tɨi' Dios nar jich Gɨ'kora', nach gu' bax maat
na jax jir tu'm kam gu Maraa'n. Na gu' gu
Maraa'n jich Xoi'kam pui' pɨx jup jir tu'm
na jax dɨilh gu Dios, ja'xbui'p jir gɸ'kam, gio
na ja'xbui' bɨxchu'p jix chu aichu'n. Dhi'
ba' xich joi'ndak mach palhbui nach jax ja'k
cham mai' suulhgix ka', tɨi' nat bha jimɨik
jich a'mkam muu kuruus ta'm na ba' pu'ñi
duuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi'
dhɨr ba' pu jii ɨp gio jix dhaam, bhammɨ ji
dhaibu sonpan gu Dios kɨi'n dir ja'k.

Gu Maraa'n gu Dios nax io'm jir gɸ'kam, cham tu' pui' na jax gu noonbi'ñ

4 Guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios,
jix io'm jir gɸ'kam, cham tu' pui' na jax gu
noonbi'ñ, nat gu' dai gui'x io'm gɸ'kam ki'n
dai gu Dios, cham tu' pui' nat jɨ'x gɸ'gɸrkam
kɨ'n ja darai gu noonbi'ñ. 5 Nat gu' gu
Dios cham pai' dhuuk maa'nnim jax tɨidak
maadɨt gui' nam jɨ'k jir noonbi'ñ ja'p na jax
jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix,
na ja'pni mui' ji kiksa:
Aap jir jiñ mar,
gɸ'kam kɨ'n jum a'm ba tɨ nɨidhim iñ.
Aañ jir jum gɨ'kora'.
Ni ku cham pai' dhuuk jax kai'ch na maadɨt
gui' nam jir noonbi'ñ aagɨt jup kai'ch na
jax jup jum kai'ch jumai kap gu ñio'ki'ñ na
ja'pnip jum kai'ch:
Aañ jir Gɨ'korga'n ka',
gui' ba'r jiñ mar ka'.
6 Ba' jano' nat pai' dhuuk ya' ai dhi oi'ñga'n
bhaan gu Maraa'n jich Xoi'kam, jup ja tɨtda
bɨix na jɨ'k noonbi'ñ, pui' na jax jup ba tu
ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch:
Tu daanda' pim buiñor guñ mar bɨix na pim
jɨ'k jir jiñ ñoonob.
7 Ba' jumai kap ja'pnip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ
gu Dios na bhaan tu a'ga gu noonbi'ñ:
Jix bhaai' nañ jɨbɨilh jup ja duñia' dhi' nam
jɨ'k jir jiñ ñoonob no'ñ xi ɨlhii'ñ,
jai' ba' tai.
8 Gio ba' jumai kap ja'pnip jum kai'ch gu
ñio'ki'ñ na gu Maraa'n jich Xoi'kam aagɨt jup
kai'ch:
Aap gammɨjɨ pur Dios sia nar pai' dhuuk,
cham pai' ju'ka' nap jir gɸ'kam.
Jix bhai' tɨ sɨlhka'n ap na jax pɨk ja'k jum
ko'raar aap dɨilh.
9 Jix kɨigalhi'ñ ap gui' na jɨ'k tu'r jix kɨi'p jum
duukam,
gui' ba' na jɨ'k tu'r jix buam jum duukam
cham kɨigalhi'ñ ap.
Pui' kuñ ba'p kai'ch nap aap pui'p jir Dios
ja'p na jax aañ,
na ñich gu' pu chu'm kɨ'n jum a'm tɨ tɨi.
Ba' xib dai nap joidham gɸ'kam ki'n jix bhai'
bam taat,
cham jaroi' pui'.
10 Gio ba' moo jumai kap ja'pnip jum kai'ch
gu ñio'ki'ñ na sia guch Xoi'kam aagɨt jup
kai'ch:
Aapi' Dios jiñ Gɨ'kora',
bɨxchu'x aichu'n ap nap pu tu duñia' gɸ'gɸr
jup tum duu'nkam.
Tɨi' na pich jup duu dhi oi'ñga'n bɨjɨk na
chakui jai'ch kat,
sia dhix dhaam japich bɨix jup duu.
11 Ba' aap gammɨjɨ pux jai'ch ka'ñ Gɨ'kora',
cham tu' pui' na jax dhi oi'ñga'n gio dhix
dhaam na pich jup tu duu,
na gu' alhio pɨx yax chu jai'ch ka'.
Na gu' dhi' cham xiim kɨklhi'ñchai nai' jim
xichui'dha',
ja'p na jax gu tu' jannulh na kɨlhii'ñchai nai'
ji saaskia'.
12 Nap gu' aap bɨix tu kuugalhdha' ya' dhi
oi'ñga'n,
ja'p ji buusnia' na jax no' pich ba nansapa
gu jax chu'm jannulh,
piam pui' na jax gu jaroi' no't jai' ba tɨm tɨi'
gu jajannulhi'ñ xixiibkam,
ba' dai na mai' ba tu iabo' gu kɨklhi'ñga'n.
Aap pu'ñip tu dooda'ñ Gɨ'kora' ya' dhi
oi'ñga'n gio bha'ñi ja'p jix dhaam,
na gu' kai'ñkam alhio pɨx yax chu jai'ch ka'.
Dai aap ji nap ba' gammɨjɨ duakat pux jai'ch
ka',
ni kup cham pai' dhuuk jum pataasa'.
13 Gio jumai kap pui'p tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ
gu Dios nat sap gui' cham pai' dhuuk
maa'nnim jup tɨidak maadɨt gui' nam jir
noonbi'ñ:

Ya'ni kɨɨ'n dɨr jiñ xanoop jap ka xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ.
14 Nam gu' gu noonbi'ñ gu Dios jir ja'ppɨx tujuandam tugi'ñ, ja'pni pɨx jir tuutu'm am na gu jɨbɨɨlh, na tu ja chianda' pɨx. Pui' na jax na bha ja jootosda' ya ja'p ja bui gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam nam ja nuuka'nda' na ba' cham jax ja dooda' gux buam jum duukam.

2

Na jax ku ba'm aa' nach jix bhai'x mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

1 Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na mɨt ba tuch a'gi, jix io'm jich a'm jum aa' nach tu' ka'm nɨɨdhat mi' pui' jiimda' na jax jum kai'ch, cham tu' nach gampai' pɨx ɨlhdhat ja'p xi dhuukat, nach ba' cham gama ja'k pɨx bhiichgɨda' na pai' ja'k jir tu tulhiiñara' no'ch ja'p xi dhuukat. 2 Na gu' kai'ñkam dhi'x io'm jum aa' nach tu' ka'm nɨɨ'ñdha', tɨɨ pɨk aa na mɨt gu' ja tulhiiñchudak gu bɨjɨk dɨr kam jich bopxi kat na mɨt cham tu' ka'm tɨɨgɨk na jax tɨɨ tu daaxix ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na mɨt ja aa'ñdhak gui' nam jir noonbi'ñ pɨx, nam cham tu'x io'm jir gɸ'gɸrkam. 3 Gu' gi ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na xib ya ja'p tum a'gichu', nat dɨɨlh bha jimɨɨk guch Gɨ'kora' maa'nkam jup jum duuk ya' xi chu daasak na jax ja'k tu aagix ka' jich bui, ¿cham aa gu'x io'm jum aa' nach bɨɨx jich jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhai buiñor mi' pui' ba jimia'? Na gu' no'ch aach ja'p xi dhuukat cham tɨ jɨɨgi'ñ nat tuch uañ nach jix u'ua'tulhdhix kat, am tɨ'ñchoka' ich nax io'm jich chulhiiñchuda', na gu' dhi' cham tu'r jaaxmada', ni ku cham tu'r iatda'. Gu' dhi' matgam maaxik kɸɸjimɨk am ji gui' nam maap oipimɨk jano' guch Gɨ'kora', jix maatɨt jam ba' mi' dhɨr bha ja'k pui'p ba tuch a'gi'ñ. 4 Gio gu'x bhai'x maatɨ' na sɨlhkam jir di' gu Dios na ya' oilhimɨk jich bui, na gu' bɨxchu'p tu buimɨk jix bhai'm duukam nach tu' cham jɨ'xkat pui' tɨ nɨɨdhat. Sia xib jix bhaai' nach bhaankamu'n gui' jix bhai'm duukam jup tu duñia' nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, sia ku cham ya' kap tu'ii' jich bui, nat gu' xich chajaañdhak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na ba' pui' ja'k jich jurtudidha' nach jɨ'k tu' jax dhuñia' bhaankamu'n bɨɨx jɨ'ma'n.

Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na gu ja'tkam

5 Bɨjɨk nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, cham tu' gu noonbi'ñ ya' tu daam kɨɨka'm gɨt. 6 Jumai ji, na gu' ja'pnim kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñɨx gu ñio'ki'ñ:

¿Tu'p ba' pɨk moop ɨlhdhat gu maa'nkam ku pich ba' tɨi gɸ'kam kɨ'n daasak ya' dhi oi'ñga'n?

Pur cham tu' gu' tɨi.

7 Tɨɨ' na pich gu' bɨɨx tɨi tu iimchudak na pich jɨ'k tu'p tu duu ya' dhi oi'ñga'n,

sia ku gu'r ja'ppɨx maa'nkam,

pu cham iam pui'p jir tu'm kat gu' na jax gui' nam jir jum noonob.

8 Bɨɨx tɨi tu daam kɨɨkat na jɨ'k tu'x chu jai'ch,

na pich gu' tɨi gɸ'kam kɨ'n daasak.

Dho jaiñ, maaxik dhor pui' na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat tɨi bɨɨx tu iimchudak gu Dios gu bɨɨpɨ' kam maa'nkam nar jich boxii kat gui' na jɨ'k tu'x chu jai'ch. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, nat gu'm ua'tulh. Ba' xib cham ka bhaai' nach tu daam kɨɨka' ya' dhi oi'ñga'n. 9 Pui' kut ba' bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam mukia' na ba' pu'ñi duuji tu namkix ka' nach ba' cham ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' gɸ'kam kɨ'n xich joi'gɨlh gu Dios. Saak ba' nat ya' dɨr bhammɨ ai jix dhaam, pu gɸ'kam kɨ'n dai guch Gɨ'kora', nat gu' pui' tu kuugalh nat jɨ'k jax tɨɨdak bha joot. Sia ku gu' na jax ya' xi oilhimɨk, jir ja'ppɨx maa'nkam kat na jax aach, ni ku cham pai'r gɸ'kam kat ya' dhi oi'ñga'n, xib gu'x io'm ji na gɸ'kam kɨ'n ba daa.

10 Gu Dios bɨɨx jup tu duu na jɨ'k tu'x chu jai'ch bɨɨx kap nat tu' ɨlh dɨɨlh, na jax bar tu gui' ga'n ba' gu xib sia nar tu'. Ba' tɨix aa' na gu ja'tkam nat jup ja duu bɨɨx dappaam bhammɨ aaya' am gɨt jix dhaam na pai'p tu'ii' nam bar maamra'n ka', na gu' tɨix ja joi'gɨ'n, na ba' bɨɨx jai' ja a'm jup tu bɨ'ya' gui' na jɨ'k jir tu gui' ga'n. Ba'm aagat na pu'ñi maadɨt bha jootsa' bhammɨ dɨr jix dhaam, nat jax bhai' ba joot ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ku gu' pui' ja'k duuji gu Dios na pui'p xim tulhiiñdha' gu Maraa'n ya' dhi oi'ñga'n nam jax jum tulhiiñ gu ya' kam ja'tkam, na bhaan matgilhia' no't moo cham jum o'jolhdhak pu maa'n jimdam jum ua'tulh, na sap ba' no't cham jum o'jolhdhak jum ua'tulh, mi' dhɨr jix bhaai'n ka' na ja a'mkam mukia' bɨɨx gu ja'tkam. 11 Ba' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gɨ'kora', pui' bam tɨɨtɨ' am nam jir maamra'n gu Dios, pui' ɨp na jax guch Xoi'kam gui' nat tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' nar Maraa'n gu Dios. Ba' cham pai' jax ɨlhii'ñ guch Xoi'kam sia ku jajaa'nni'ñ ja iim gu ja'tkam nam ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, na gu'x maat nam gui' pui'p bar maamra'n gu Dios na jax dɨɨlh. 12 Pui' tu ua'ñɨx gu' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi u'uan ta'm, jup jum kai'ch:

Ja aagi'ñdha' iñ guñ jaaduñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gɨ'kora',

ja bɨɨm jañ jup jum laala'ñxi'ñdha' gu alabaa'n mu nam pai'm jumpadat tu daanda' aap jum bui.

13 Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch:

Aañ dai guñ Gɨ'kora' pɨx buiñor jix biiñak ka'.
Gio ba' moo ja'pni ɨp:

Ya' ja bɨɨm oirɨ iñ guñ jaaduñ nam pui'p jir maamra'n gu Dios nam bañ kaichu'.

14 Na gu' guch Xoi'kam jir maa'nkam kat jano' na ya' xi oilhimɨk, pu chu'm kat ɨp gu tukga'n na jax gu aach jich chutku', gio tɨ ɨ'ɨɨr kat ɨp na jax aach. Ja'pni na jax ba' gu jaroi' no' gook tu maamar, na gu'r maa'n nam jax chuutu'm ka' bɨɨx gook, pu'ñi ɨp guch Xoi'kam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' nar maakam tu'm kat, na gu' dai pu'ñi ja'k jix bhaigɨt na duuji jich a'mkam mukia' na ba' mi' dhɨr ba mai'chia' gu ja'ook gui' na jaroi' giilhim xich bhaamkidhat mu ja'k xich bhɨichdhak kat na pai' giilhim jir tu tulhiiñara'. 15 Ba' xib joidham jix bhai'ch chaatɨt jix jɨkgɨm bap tu'ii' ich, nat gu'x bhai' ba duu guch Xoi'kam nat xich joi'ndak mach palhbui nach jax dhui cham mu ja'k ka bhɨiya' na pai' giilhim jir tu tulhiiñara'. Xib cham tu' ka totdon ich, nach gu' bax maat nach jix dhaam ja'k ba bhɨichu'. 16 Nat gu' guch Xoi'kam pu kai'ñkam pɨx bha jii ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gu ja'tkam nam jir bopxi'ñ gu Abraam, cham tu' gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios. 17 Ba'm aagɨt na pu chu'm jup jum duñia' na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi' dhɨr bax bhaai'n ka' na ja palhbuidha' nam jax dhui cham mai' ka suulhgix ka'. Pui' kut ba' maa'nkam jup jum duuk ya' ¢¢k jich bui, ba' ya'm makgɨrta jich a'mkam na ba' pu'ñi duuji tuch uañdha' gu Dios bɨɨx guch ua'tulhdhara', nat gu'ch a'mkam ba muu guch Xoi'kam. Dhi'r di' ba' xib gui' nach a'mkam ñiok buiñor gu Dios, na pui' tɨɨ'ntu'nda' gammɨjɨ na tuch uañɨ'ñka' guch ua'tulhdhara' nach gammɨjɨ pɨx jich ua'tulhi'ñ. Pui' ji buusan na jax gu ja g¢'kam tuk gui' nam bhai' g¢' chiop tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, na joidham jix chu joi'gɨ'n. 18 Ba' jano' na ya' xi oilhimɨk jich bui guch Xoi'kam, pui'p jum tulhiiñaimɨk nach jax jich chulhiiñ aach xib. Mui'kim tɨi ji ma'iich gu ja'ook na sap ba'm ua'tulhdha' gɨt, gu' ji nat gu' cham jɨ'xdhat ma'iich. Ba' xib gui' xich joi'ndat jich palhbui'ñka' no't tu' bhaan ba jich chulhiiñchuda gu ja'ook na bhaan xich mai'chim ka', na gu' gui' bax maat na giilhim jix chu xijai ya' dhi oi'ñga'n nach mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios.

3

Guch Xoi'kam nax io'm jir g¢'kam, cham tu' pui' na gu Moisees

1 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bar maamra'n gu Dios, nat g¢'kam kɨ'n xi jam joi'ndak jam a'm tɨ tɨi, jam a'm jum aa' na pim bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam. Gu Dios pu kai'ñkam pɨx bha joot na ya' pui' ba ji buusanda' na jax gu ja g¢'kam tuk gui' nam bhai' g¢' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. 2 Dhi' pu chu'm kɨ'n dai, nat gu' mi' pui' tu kuugalh nat jax tɨidak bha joot na pu'ñi ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham kach chulhiiña' gatuuk. Ja'pni na jax bɨjɨk gu Moisees nat pui' tu' ka'm jup tɨigɨk pui' tu duu na jɨ'k jax tɨtda gu Dios, jano' nat chia na ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam na ja boosga' mi' dhɨr nam pai' giilhim tu ja juantu'nda'. 3 Ku gu' gu Jesuus jich Xoi'kam jix io'm t¢'kob ji bii ji, cham tu' pui' na gu Moisees, nat gu'x io'm jix kɨigalh gu Dios nat jɨ'k tu' jax dhuu, sia ku mɨt gu' bɨɨx gook mi' pui' tu kuugalhdhak nat jax ja chia gu Dios. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no't mi' pai' kɨi gu ba'aak jix abhaar, nam gu'x io'm g¢'kam bia'ka' gu ja'tkam gui' na jaroi' mi' kɨisa', cham tu' pɨk buiñor gui' na mi' tu juanda' na nuuka'nda'. 4 Na gu' gu ba'aak cham jɨ'xdha' dɨilh jup jum duñia', jum aa'nda' ji gu jaroi' na kɨisa'. Guch Xoi'kam dhor di' nat kɨi gui' gu ba'aak bhaankamu'n gu Dios nat jaroi'p tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch. 5 Nat gu' gu Moisees mi' pui' xi chu duu nat jɨ'k tu' chia gu Dios, ja palhbui gu Israel kam ja'tkam nam jax dhui bubuakia' mu dɨr nam pai' giilhim tu ja juantu'nda'. Xi ja aagi'ñ ɨp na jɨ'k tu' jax dhuñia' gatuuk gu Dios ja bui bɨɨx nam jɨ'k jir Israel kam, pui' nat jɨ'k jax tɨidak mu joot. Pui'p tu kuugalh ba' gu Moisees ja'p nax kɨi' tujuandam na nuukdaimɨk gu ba'aak. 6 Ba' gu Jesuus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios, jix io'm g¢'kam kɨ'n dai ya' aach jich bui jano' dɨr nat pui' xi chu kuugalhdhak nat jax tɨidak bha joot. Ja'p ji buus nat gui' bhaan ji bii gu ba'aak nat kɨi bhaankamu'n gu Dios na nuuka'ndat gu Moisees, na gu'ch palhbui'ñchu' bɨɨx aixim bhaan aach nach jɨ'k buiñor bap tui'dhi' gu Dios. Ba' gammɨjɨ pu bach palhbui'ñchu'nda' no'ch aach cham oodat buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' xi dhuiñchu' na jax jix aa' jix bhai'ch chaatɨt.

Nach mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios tu' ka'm nɨidhat

7 Gu jaroi' no' cham tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios, dhi' ba' pui' ba ji buusnia' na jax ba tu ua'ñɨx gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi chu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nap jum kai'ch:

Aapi'm na pim xib k¢¢ gu ñio'ki'ñ gu Dios,

8 xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x
maatit kaaya' na jax kai'ñkam jup jum
kai'ch.
Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum
duu bijik gu jam bopxikat mummu
gampix jix chu gak kir na mit cham
tu' ka'm tiigik jum ua'tulh buiñor gu
Dios,
sia kuñ tii ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa'
guch Gi'kora' nam tui'ñgida'.
9 Cham jiñ jiigi'ñdha' am siañ jax tii ja titda.
Tii ja palhbui'ñchu'nda' iñ ki'n gu tu' na ja
a'm jum aagaidha',
gam nañ jix bhai'm duukam tiip tu buada'
ja nii'ñchudat gook oo'm oidha' juugit,
nam ba' pu'ñi duuji jum biiñkada' git buiñor
guch Gi'kora'.
Gu' ji na mit gu' cham ji'xdha' tu' ka'm tii.
10 Aañ ba'p ja titda,
nañ gu' bax bhaam na ni ji'x ku ja a'm
baapak nañ alh tii ja aagi'ñ nam jax
ja'k tui'ñgida':
“Aapi'm chi cham ji'xdha' mi' pui' jimia' ji
nañ ji'k jax tiix aa' na pim tui'ñgida',
sia kuñ tii jax jam titda.
Tii' nar maa'n na pim jax jum ua'tulhi'ñ jiñ
bui,
cham aa' pim na pim mi' pui' jimia' nañ jax
jix aa'.
11 Ba' xib tu' na jax tui'ka',
cham ji'xdha' aaya' pim bhammi dir na pim
pai'x jijikgim bap tui'ka' git.
Ya' pim pu bam tulhiiñdha' na pim jax bam
tulhiiñ.”
12 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan, jix bhai' pim, cha'pim biix aixim
tu'm bhaan titii'ñchoka' nar jix buam jum
duukam, na pim cham mik bua' na jax
jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Jix io'm
japim pix mui' xix biiñak ka' buiñor. 13 Jix
joi'ndat japim xi guguuxi'ñdha' no' jaroi'
maadit cham pik mi' pui' ka jim na jax jix
aa' gu Dios, kapbhai' na xia'lhidhat kapup
tu maaxilhim, na jax bam kai'ch mi u'uan
ta'm, na pim ba' cham jum ua'tulhdhai
maakam ja'k pix ba bhiichgida' na pai' ja'k
jir tu tulhiiñara'. 14 Na gu' na ba'ch baidhika'
gu Jesuus jich Xoi'kam jix dhaam ja'k, jum
aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu daaxix
gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio nach gammijix biiñak
ka' buiñor nach jax bax biiñak jano' dir na
chich jax ti jii'ñ buiñor.
15 Na gu'p jum kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix
gu ñio'ki'ñ gu Dios:
Xib nam kapbhai' kapup tu jam a'gi'ñ gu
ñio'ki'ñ gu Dios na xia'lhidhat kapup
tu maaxilhim,
xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x
maatit kɐ̨ɐ̨ji mi' pui' ba jimia' na jax
jum kai'ch.
Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum
duu bijik gu jam bopxikat mummu
gampix jix chu gak kir.
16 ¿Jix maat japim aa nañ jaroi' ja aagit jup
kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii na jax
tiix aa' gu Dios, sia kum tii ja aagi'ñdha'?
Aa dho gu Israel kam ja'tkam nat mu dir
bha ja boosolh Ejipto gu Moisees nam mi'
ja tulhiiñchudat. 17 Ba' jai' dhit na mit
xi'x io'm bam ua'tulh, pu maa'n jimdam
ja koi diilh gu Dios, na mit gu' gɐ́' bam
ua'tulh nam cham ji'x jum biiñka'n buiñor,
sia kut gook oo'm oidha' tii ba ja palhbui
mummu gampix jix chu gak kir. Cham ti
jiigi'ñdha' am sia jax tii ja titda. 18 Pui' kut
ba' maa'n jimdam ja koi nam ba' cham aaya'
bhammi nat pai' tii ba tu ja iimchudak nam
pai'x jijikgim bap tui'ka' git, nam cham tu'
bhaan kam tulhiiñdha', dai nam jix bhai'm
taatit bam jiipi'ñka' git, na mit gu' cham
ji'xdha'm biiñkadak mi' pui' jii na jax tii
pup ja titdaimik. 19 Pui' dho ba' pu cham
bhammi dir ai mit Kanaan nat pai' tii ba ja
maakak gu dibiir, na mit gu' cham ji'xdha'
mi' pui' jii na jax jix aa'.

4

1 Xib pu'ñi ip aach jich bui, tuch iimchuda
gu Dios maa'n kap nach aaya' nach pai' joid-
ham jix jijikgim bach jiipdha', nach cham
pai' tu' bhaan kach chulhiiñdha'. Ba' aapi'm
jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xix
biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham jum
o'jolhdhat, na pim gu' cham ji'xdha' aaya'
nat pai' tu jam iimchuda gu Dios no' pimit
dai ba jim o'jolh ja'p nat jax tu ja dooda jano'
guch bopxi kat. 2 Bax maat ich gu' nach jax
ja'k dui bhammi aaya' nach pai' tu iimchud-
hix, nam gu' bach aagi'ñ, ja'p na jax jano'
guch bopxi kat nam gu' tii pup ja aa'ñdhimik
nam jax ja'k duñia' nam ba' bhammi aaya'
git Kanaan. Gu' ji na mit gu' cham pu duu sia
kum tii bax maat. Ja'p xi dhuuk jamit, nam
gu' pu cham pai' biiñak ka' buiñor gu Dios, ni
gu jai' kum cham iam ja jiigi'ñdha' sia kum
tii ja guguuxi'ñ nam biix ja jujur ki'n bam
biiñkada' buiñor. 3-4 Aach dho gi gu' aaya'
ji bhammi nach pai' gammijix jijikgim bap
tui'ka', nach pai' gammiji bach jiipi'ñka', gio
nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiiñdha',
nach gu' aach biix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat
bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. Sia ku gu'p
jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix
gu ñio'ki'ñ gu Dios:
Ba' xib tu' na jax tui'ka',
cham ji'xdha' aaya' pim na pim pai'
gammijix jijikgim bap tui'ka' git,
nañ gu' bax bhaam na pim cham jiñ jiigi'ñ
nañ jax tii jam titda.
Gio jumai kap na pai' ja'pnip jum kai'ch na
bhaan tu a'ga nat pai' dhuuk jum jiip gu Dios
nat xi chiimok nat jup duu dhi oi'ñga'n:

Ba' buimgidhak na bar xijum gook tanoolh,
dai nat bam jɨɨp gu Dios nat xi chɨɨmok nat
jup duu dhi oi'ñga'n.
5 Gio ba' mi' nañ pai' jax ba jam aagi'ñ bɨɨpi'
dɨr na ja'pnim kai'ch:
Ba' xib na tu' jax tui'ka',
cham jɨ'xdha' aaya' pim bhammɨ dɨr na pim
pai'x jɨjɨkgɨm bap tui'ka' gɨt.
6 Dhi' gu bɨjɨk dɨr kam jich bopxi kat ja aagɨt
jup kai'ch na mɨt cham jɨ'xkat mi' pui' jii
tu' ka'm tɨɨgɨk na jax tii pup ja tɨtdaimɨk
guch Gɨ'kora', pui' ku mɨt ba' cham jɨ'xdha'
bhammɨ dɨr ai Kanaan nam pai'x jɨjɨkgɨm
bam jɨɨpdha' gɨt. 7 Ku ba' gu' xib pui kapup
jix bhaai' ji no' jaroi'x jimiim jix dhaam na
pai' gammɨjɨx jɨkgɨm bap tui'ka', ja'pji dai
na mi' pui' xi jimia' na jax tum a'ga gux
bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, pui' nat
jax tu ua'nak gu Dabii jix io'm gatuuk nat
pai' dhuuk pu'ñi ja'k tu ja jii guch bopxi kat,
na ja'pnim kai'ch:
No'm tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios,
xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x
maatɨt kɸɸji na jax kai'ñkam jup jum
kai'ch mi' pui' ba jimia'.
8 Gu' na pai' ja'k tu aa' xib gu Dios nach
aichdha' nach pai'x jɨjɨkgɨm bach jɨɨpdha',
cham tu' mu ja'k ka tu aa' ji Kanaan na mɨt
pai' ai gu Israel kam ja'tkam xi ja koodak
gu mi' oi'ñkam jix io'm gatuuk nam mu xim
tulhiiñaimɨk gampɨx jix chu gak kɨr. Na gu'
no' mi' pɨx tu aagɨt jup kai'chdha' gɨt, xib
cham tu' ja'p ja'k jup ka tuch iimchu'nda'
gɨt. 9 Gu' xib aach pui'ch chɨtda ji na ju-
maip jix jai'ch nach pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm
bach jɨɨpi'ñka' nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor
guch Xoi'kam, nach pai' cham tu' bhaan
kach chulhiiñdha', na pai' joidham jix chu
uañ. 10 Na ba' gu jaroi' no't bhammɨ ba
ai, gammɨjɨx jɨkgɨm bam jɨɨpi'ñka', cham pai'
tu' bhaan ka magoonka', ni ku pai' ka tu
juanda', ja'p na jax gu Dios nat gu' pum jɨɨp
jano' nat xi chɨɨmok nat jup duu dhi oi'ñga'n.
11 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim
cham oodat mui' xi bua'tgɨda' na jax jix aa'
guch Gɨ'kora' na pim ba' bhammɨ aaya' na
pim pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', na
cham pui'p tu jam dooda' na jax guch bopxi
kat Israel kam ja'tkam na mɨt cham jɨ'xdha'
bhammɨ dɨr ai nat pai' tɨi ba tu ja iimchudak
gu Dios nam pai'x jɨjɨkgɨm bam jɨɨpi'ñka' gɨt,
na mɨt gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'.
12 Na gu' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ
gu Dios na tum a'ga xib, tu maak iimda' nañ
kɨ'n gammɨjɨ pu ba duaka'x bhai'ñ chaatɨt,
gio na bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Ja'p
ji buusan nax io'm jix mu'uuk, cham tu'
pui' na jax gu tɸb kuxiir na bɨxxik dɨr jix
mu'muk. Dhix bhai'm kai'chdham ñɨ'ook
jix bhai'ch mattu'nka' na jax jir tu'm ka'
guch ii'mda', gio nach jax jich aa'nda', gio
ba' nach tu' jax jix dhuñiik ka', gio bɨɨx jix
bhai'ch mattu'nka' na cham jir am nach
tu' jax bua't oipoda'. 13 Cham jɨ'xkat tu'
ɨxchoidha' ich gu Dios, sia kuch pui'ch aa' na
chi cham maat nach tu' jax bua. Jax gi dhui
na gu' gui' bɨɨx tɨ nɨidhat jup tu'ii' nat jɨ'k tu'p
tu duu. Kagɨt na gu' ka ja aagi'ñdha' bɨɨx gu
ja'tkam nam tu' jax buimɨk nam duduakat
ja tutku' bhaan no't ba tum kuugalh ya' dhi
oi'ñga'n, na gu' kai'ñkam bɨɨx jix bhai'x mat
ka' nam tu' jax buada'.

Gu Jesuus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juan bhaankam gu Dios

14 Gu Jesuus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu
Dios, pui' ji buusan na jax gu ja gɸ'kam tuk
gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu
ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na
bhammɨ ba daax dhaam sonpan gu Dios,
nach a'mkam ñiok. Jum aa' ba' nach dai gui'
pɨx buiñor jix biiñak ka' gammɨjɨ. 15 Gui'ch
palhbui'ñka' no'ch tu' bhaan cham ka xi
ja buatu', na gu' guch Xoi'kam na pui' ji
buusan na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam
bhai' gɸ' chiop tu juan, jix bhai'x maat na
giilhim jir tulhiiñara' ya' dhi oi'ñga'n, na gu'
dɨilh pui'p jum tulhiiñaimɨk jano' na ya' xi
oilhimɨk. Tɨi mamai'chimɨk gu ja'ook na
sap ba'm ua'tulhdha' gɨt, gu' ji nat gu' cham
jɨ'xkat ma'iich. Ba' cham tu' bhaan jum
ua'tulhdhak guch Xoi'kam, pui' kuñ ba'p
kai'ch nax maat na giilhim bɨxchu' bhaan
tu mamai'chɨk gu ja'ook ya' dhi oi'ñga'n.
16 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim
jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios
jich Gɨ'kora' na bhammɨ daax dhaam, na
jaroi' joidham jix chu joi'gɨ'n, na ba'ch palh-
bui'ñka' no't tu' bhaan tɨi ba jich ma'iich gux
buam jum duukam, na gu' gui' joidham xich
joi'gɨ'n bɨɨx jɨ'ma'n.

5

1 Gu jaroi' nar ja gɸ'kam tuk ka' gui'
nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu
ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios,
pu kai'ñkam mi daaxix ka' na ja a'mkam
ñiokda' gu ja'tkam jix dhaam ja'k buiñor gu
Dios, gam na tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi'
ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' pu'ñi duuji
tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'.
2 Gammɨjɨ soi' tɨi'ntu'nda' gu Dios ja a'mkam
bɨɨx gu ja'tkam na siamri tu ja uañi'ñka' gu ja
ua'tulhdhara', na gu'x ja joi'gɨ'nda', na gu'x
mat ka' nax chu xijai nañ duaka', tu' nañ
pɨx bhaan gai ba gɨxia' gu'. 3 Pui' ku ba'
gui' na pu'ñi mi' tu juanda' chiop, gammɨjɨ
nabap tanoolh tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi'
gu Dios ja a'mkam bɨɨx gu ja'tkam gio dɨilh,
na ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu
ja ua'tulhdhara'.

4 Ku ba' gu' dhi' gu Dios ji no't pu chu'm
kɨ'n bhaan ba tɨ tɨi gu jaroi' na ba' pu'ñi bar

ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda', cham tu' na dɨɨlh pɨx no'x aa' pai' na duuk ɨlhii'ñdha'. Ja'p na jax bɨjɨk gui' na Aroon tɨɨgich, nat gu' Dios pu chu'm kɨ'n bhaan tɨ tɨɨgɨk dai na pu'ñɨr ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam mɨ' tu juanda' ɨrban dɨr gu jannulh ba'aak nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, cham tu' dɨɨlh pɨx. 5 Gu' ba' gu Jesuus jich Xoi'kam pu'ñi ɨp xib, gu Gɸ'kam Dios pu chu'm kɨ'n bhaan tɨ tɨɨ na ba' xib pui' ji buusanda' nar ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juan, cham tu' nat pai' dhuuk ɨlh dɨɨlh nat pu chu'm kɨ'n jum dai. Na gu' ja'pnim kai'ch mɨ' na pai' tu ua'ñɨx gu ñɨoˈkiˈñ gu Dios na dhi' aagɨt jup kai'ch:

Aap jir jiñ mar,
gɸ'kam kɨ'n jum a'm ba tɨ nɨɨdhim iñ.
Aañ jir jum gɨ'kora'.

6 Gio ba' moo jumai kap ja'pnip jum kai'ch:

Ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pui' ba ji buusanda'
ap na jax gui' na Melkisidek tɨɨgich
na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu
daanda' buiñor gu Dios.

7 Jano' na ya' xi oilhimɨk guch Xoi'kam, palhbui gu Gɸ'kam Dios na bɨxchu'x aichu'n na pu duñɨa' na jax dhui nakga' nam bax mu'aak gu ja'tkam, na gu' gɸ'kam kɨ'n soi'm ɨlhdhat suakɨt soi' tɨɨ'ntu'nda' na palhbuidha'. Palhbui ɨp ba' gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam, na gu' mi' pui' tu kuugalhdhim nat jax tɨɨdak bha joot. 8 Ba' sia kut jax giilhim jum tulhiiñaimɨk guch Xoi'kam, bɨɨx mi' pui' tu kuugalhdhak na jɨ'k jax jix aa' guch Gɨ'kora'. Na gu' na bar maa'nkam, ba maat na jax ja'k tu' ka'm jum nɨnɨɨ'ñ gu Dios, sia ku gu' pu bɨjɨk dɨr jix maat, na gu'r Maraa'n. 9 Gu' ba' nat gu' cham jɨ'xdha' pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak buiñor gu Dios, bɨɨx mi' pui' tu kuugalh na jax jix aa', ba' pui' ja'k duu gu Dios nar am na ja a'mkam mukia' gu ja'tkam, na tu ja namkixdha' gu ja ua'tulhdhara', na ba' mi' dhɨr pu'ñi duuji bax bhaai'n ka' nam jimia' jix dhaam nam pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', gui' dho ji nam jɨ'k soi'm ɨlhdhai tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gio nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. 10 Gio pu chu'm kɨ'n jup dai ɨp gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ja'p ji buusanda' na gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda', ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tɨɨgich.

Nach jax ja'k jix io'm machia' gu ñɨoˈkiˈñ gu Dios

11 Mui' ka bi'iix ji gu' gui' nañ jɨ'k tɨi xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na gu'x xijai nañ jam aagi'ñdha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatɨt kaaya', na pim gu' cham bɨɨx maatɨt kaaya' no'ñ mui' pɨx tɨip xi jam aagi'ñ. 12 Tɨi bar am kat ji gu' na pim jix bhai' bax mat ka' gɨt dhi ñɨoˈkiˈñ gu Dios na jax pɨk kai'ñkam jup jum kai'ch, am jai' ba tu mamtuxi'ñdha' pim gɨt, nat gu' dhi' mui' ba jur jano' dɨr na pimɨt pai' dhuuk kɸɸk dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji na gu' cham, pui jam a'm jum aa' ji gu' na jaroi' jam aagi'ñdha' na jax pɨk kai'ñkam jup jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ñɨoˈkiˈñ gu Dios. Ja'pni pɨx ji buan japim kia' na jax gu a'aalh gui' nam jix io'm kar a'lhich ka', nam pu chakui ioˈgiˈñdha' gu tɨmkalh, dai bii'm nam io'da'. 13 Ja'pni dho moo ji buan japim na jax gu a'aalh gui' nam kia'pɨx maaxilhia', nam chakui mat ka' na tu'r jix buam jum duukam gio na tu'r jix kɨɨ'p jum duukam. 14 No'm bar gɸ'gɸr ja'tkam gu'x bhai' bax mat ka' am ji gui' nar jix buam jum duukam gio gui' nar jix kɨɨ'p jum duukam, nam gu' bɨxchu' ba tu machia'. Gio gu' bɨɨx aixim tu'm ba tu kua'da' am gu koi', cham tu' dai bii'm kia' na jax nam jir a'lhich kat.

6

1 Jiñ jaaduñ, ja'pji nach jix io'm mui' xich mamtuxdha' gux bhai'm kai'chdham ñɨoˈkiˈñ gu Dios jax chu'm nach chakui maat, nach ba' mi' dhɨr jix bhai' ba gɨ'lhia' guch iˈiiˈmda' bhaan. Aañ tɨi cham tu' bhaan ka xi chu jam a'gidham ji na mɨt jax tuch a'gi jano' na chich ba' ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax nach saak cham jix buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara', gio nañ jax ja'k jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. 2 Piam pui' na jax nach jax ja'k saak jich bopkonda' suudai' kɨ'n no' chich ba tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, piam nach jax ja'k tu ja daañxɨ'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgiˈñdham. Gio tɨi cham kam aa' nach pui pu chu'm jup tu a'gada' nam cham xiim bɨɨx duduadɨi baapmigia' gu koi'ñga'n, nam ba' mi' dhɨr bhammɨ ba aaya' na pai' daaka' guch Xoi'kam na ja aagi'ñdha' nam tu' jax buimɨk nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' dhi' bɨɨx jix bhai' bax mat ka' gɨt nach bɨjɨk dɨr ba tɨ jɨɨgiˈñ. 3 Gu' xib jai' ji nach bhaan jup ba tu a'gada' gɨt gu ñɨoˈkiˈñ gu Dios nach chakui maat, saalhiom ji chi ba', no' pui'p jix aa'nda' gɨt guch Gɨ'kora'.

4 Ba' gui' nat jɨ'k ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam jix chu maax kɨr bap tu'ii', nat jɨ'k jix ja joi'ndak ja a'm tɨ tɨɨ gu Dios, 5 gio na mɨt joidham kɸɸk gux bhai'm kai'chdham ñɨoˈkiˈñ tɨ jɨɨ'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' bax maat na bɨxchu'x aichu'n, gammɨjɨ mi' pui' jiimda' am na jax jix aa gu Dios. 6 Gu' ji no' mɨt gu'x oodak gio ja'k jup suulh nam giox buam jup ba tu buada', dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham jɨ'xdha' mi' pui' ka jimia' am na jax jix aa' gu Dios, sia jaroi' tɨi giop ba ja guguuxi'ñ, nam gu' cham tu' pui' soi' kam ɨlhii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' pɨx ba ɨlhii'ñdha' am no' pui' tɨi xi chu ja a'gi'ñ gu jaroi', ba'

ja'p ji buusnia' nam giop ba sissapa' kuruus ta'm guch Xoi'kam, nam gu' giilhim biix aixim pix ba ai'chuxi'ñdha' ja kaixdhat gu jai' ja'tkam na jax jano' na mit pai' dhuuk mua. 7 Ja'pni pix ba ji buusan na jax dhi dibiir na mi' pu bhaan baapkidha' gu suudai' na pai' dhuuk bha duukda'. Na gu' no' joidham dai gux kii'p jum duukam mix joi'ñ, joidham jir jix kii' dibiir ka'. 8 Gu' ji no' gu' dai gu tu'x bii u'uux jix jo'ii' mix joi'ñ na cham tu'r jix kii' sai', dhi' dho gi gu' cham tu'x kii' dibiir ka' ji. Ba' gu jaroi' no' pu'ñi pix ja'k ji buusan, am ti'ñchoka' nam mu bua' tai chir.

Nach jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam nach ba' bhammi aaya' jix dhaam

9 Ku ba' gu' aañ ilhii'ñ ji na pim aapi'm cham tu' mu ja'k jup tui'dhi'ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pai' ja'k mai'x chi giixi'. Silh bhiichu' pim ji na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', cham jum aagat nañ pu'ñi chu'm tu jam a'gi'ñdha'. 10 Tii' na pim gu' joidham jir jix bhabhai'kam, jix ja joi'ndat ja palhbui'ñ japim gu jai' nam pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. Dhi' ji ba' bhaan bax maati' na jam a'm ti nii'ñ gu Dios na joidham jix chu joi'gi'n. 11 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim cham mik buppada' na pim jax ba duiñchu' xib jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Dai na pim pix am ti niirda' na pim jimia' na pim pai' tu iimchudhix na pim saak pai'x jijikgim bap tui'ka'. 12 Gammiji pim cham oodat pix bhaan ji baapmigidha' na pim jax ba duiñchu', mi' pim pui'p xi bhiichgida' nam jax tu jim gui' nam tu' silhkam tu' ka'm niidhat gu Dios mi' pui' ba jiim na jax jix aa', nam ji'k jix aik jix dhaam nat pai' tu ja iimchuda guch Gi'kora' gui' nam ji'k pu'ñi tu' ka'm tigia'.

13 Jano' nat tu daax gu Dios gu Abraam na saak mui' bopxichuda', diilh xi chum daaxdhak na pui' tu duñia', na gu' cham tu' jumaip jix jai'ch ka' gux io'm gɸ'kam na jai'p jix mat ka' na pui' tu duñia'. 14 Ja'pni bo na titda: "Aañ mui'm bopxichuda' cham daaxix kam. Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia'." 15 Ba' gu Abraam cham pai' jax kai'ch na pui' ji' titda gu Dios, dai na soi'm ilhdhat pix ti niir na pui' ji chu buusnia' na jax titda. Pui' dho ji chu buus mikkat na jax titda. 16 Ya ja'p gu ja'tkam no'm jix aa' nam silhkam jup kai'chdha' gu tu', jum aa'nda' nam bhaankamu'n pu kai'chdha' gu jax chu'm gɸ'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam ka', ba' pui' tu tui'ka' no't pix pu'ñi jax ba tii. 17 Ba' jano' nat pai' dhuuk pu'ñi tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, bhaankamu'n diilh pu titda na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu kuugalhdha' nat jax ba tii'n, gio na silhkam ja makia' gu bopxi'ñ no' mit ba mui'dha gui' nat tu' ba ja iimchuda. 18 Xib jach dho ba' bax maat jiñ jaaduñ na gu Dios jich Gi'kora' cham ji'xdha' iat, jir pui' ka' jax no't ba tii. Dhi'ch ba' bhaan jix bhai'ch chaat ka' nach ji'k buiñor ba ti jiigi'ñ, na gu' cham tu' pix jap kai'ch nat tuch iimchuda na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', gio nap kai'ch na gammijich nuukdaidha' nach ji'k ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan. 19 Ba' cham jax jich aa' ich kia' gu xib, jir maa'n nach jax biix jich jujur ki'n jix biiñak kat buiñor guch Xoi'kam ti niir nach baidhika' nat pai' ja'k tuch iimchuda nach aichdha' gatuuk, bhammi na pai' joidham jix chu uañ. Dhi'ch ba' bhaan cham ji'xdha' kuu' ka jimia', pui' nach jax bax biiñak ka' buiñor. Dhi' dhi ñi'ook ja'pni ji buusan aach jich bui na jax gui' na ki'n bulhka' gu kanuub na cham maakam ja'k nui'ññika' gu jibiilh. 20 Jix dhaam nach pai' tu iimchudhix, jir bhai' nat pai' ja'k bhii guch Xoi'kam nat ya' dir miji ji dhuu. Aach bhammi pix jup ji bubuakia' nach pai' dhuuk ya' dir mui'p ji jimia'. Guch Xoi'kam xib bhammi daakat jich a'mkam ñiok buiñor guch Gi'kora', na gu' pui' ba ji buusan na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tiigich bijik.

7

Guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tiigich bijik

1 Gui' na Melkisidek tiigich bijik, Saleem ti tiigim jir gɸ'kam kat, gio ba' na tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam jix dhaam buiñor gu Dios. Ba' maa'nnim na gu Abraam kia'pix ja'k ba giixchu' nat tu kokdarak ja bui ji'kchi gu gɸ'gɸrkam, gui' ji' Melkisidek nammi gama ja'k namkik xi chu daañxidhak nax bhai' tu jimia'. 2 Ba' gu Abraam xi chu maa gu Melkisidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu gɸ'gɸrkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. Ba' gu pui' na jax tiigich Melkisidek ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Gu gɸ'kam nax bhai' ja silhka'n gu ja'tkam na jax pix jir am. Gu' ba' mi' na pai'r gɸ'kam ka' na Saleem ti tii'ka', ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch ip: Gu gɸ' kiicham nam pai'x jikgim jup tu'ii' gu ja'tkam. 3 Ku gu' gui' gu jaduuñ pu cham jaroi' maatit ji nat pai' dhir ja'k buus, ni nat pai' ba maaxir, gio na jaroi'r taata'n kat, gio ba' na jaroi'r di'ii'n kat, ni ku cham maati' nam jaroi'r kukuulsi'ñ gio nam jaroi'r bopxi'ñ. Ni ku cham pai' kaidha' no't muu piam ku dua. Panaas ba' ku pui

mu pai' dua sia gu xib na ja palhbui'ñ gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñ, iam pix pui' ja'k jup ba ji buus na jax guch Xoi'kam na bhaankamu'n ya' oilhimik gu Dios na gammijı pu dua.

4 Ku gu' gu Melkisidek cham tu'r ja'ppix maa'nkam kat ji, ni ku cham pai' jaroi' tu' pix ilhdhat. Tii' nat guch boxii kat Abraam tu' ka'm tiigik xi chu maa gui' na jı'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu gɇ'gɇrkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. 5 Mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Moisees nat aa'ñdhak gu Dios, jup jum kai'ch na sap dai gui' nam jı'k jir bopxi'ñ gu Lebii nam mi' tu juan chiop nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, jix bhaai' nam tu ja maakidha' gui' na jı'k Dios bhaan bipio'da' gu tu' nam tu mai'chikda' gu ja'kam, nam gu' pui'p jir bopxi'ñ gu Abraam na jax gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham tu' mi' tu juan chiop. 6 Gu' gu Melkisidek tii cham tu'r boxii'ñ ji gu Lebii. Tii' nat guch boxii kat Abraam xi chu maa gui' na jı'k Dios bhaan bipio' gui' nat tu ja boosgi gu gɇ'gɇrkam. Ni gu Abraam kur ja'ppix maa'nkam kat, nam gu'x bhai' maap jum kɇkɇɇ gu Dios, pui' kut ba' pui' tu daax na gɇ'p jum duukam buiñor jup tu duñia'. Ba' gu Melkisidek xi chu daañxidhak ip gu Abraam nax bhai' tu jimia'. 7 Dhi' ba' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'ppix maa'nkam gu Melkisidek. Na gu' gui' na tu daañxi'ñdha' gu jaroi', jix io'm tɇ'kob jup tui'ka', cham tu' pui' na gui' nam tu daañxi'ñdha'. 8 Gui' nam xib bhai' tu juan gɇ' chiop nam tu ja daañxi'ñ gu ja'tkam gio na ja a'm bi'iim gui' na jı'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, jir tu ko'dam am pix ba'. Gu' mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios pui' ja'k pix iam jum kai'ch ji na sap gui' jı' na Melkisidek tii' gammijı pu dua, na gu' cham pai' kaidha' no't jup muu. 9 Ba' gui' nam xib bhai' tu juan gɇ' chiop na ja a'm bi'iim gui' na jı'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, nam jir bopxi'ñ gu Lebii, ja'p ji buus ji na mit biix tu maa gu Melkisidek gui' na jı'k bhaan bipio' gu Dios gu tu' nam tu mai'chik, nat gu' guch boxii kat Abraam ja a'mkam pu ba tu maa, 10 na gu' dhi'r boxii'ñ gu Lebii gio gu jai'. Pu bhaan bap tui'dhi' am gu Abraam jano' nat gu Melkisidek mui' xi ñam na ja'k ba giixchu' nat tu kokdarak, sia ku mit gu'x io'm gatuuk ba' ka maaxir, na gu' jano' pu pui' ba titda gu Dios na mui' tu bopxicha' cham daaxix kam.

11 Bijik gui' nam bhai' gɇ' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, nam jir bopxi'ñ gui' na Aroon tiigich, na dhi Aroon tiigim Lebiip jir boxii'ñ kat, tu daasak jamit bhaankamu'n gu Dios na jax ja'k tu aagix ka' ja bui biix gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' xi jiimda'. Gu' ji na gu' dhi' pui' na mit jax tu daasak jano' dhi' ji' nam jir bopxi'ñ gu Aroon, cham jı'xdha'ch aichdha'x dhaam sia kuch tii mi' pui' xi jiim na jax jum kai'ch. Ba'm aa' na jumai jai'chdhilhia' gui' na mi' tu juanda' chiop na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na cham tu' kar boxii'ñ ka' gui' na Aroon tiigich, ja'pji gui' ji Melkisidek. 12 Na gu' no't pu'ñim pataasa gui' na jaroi' ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, biix jup jum pataasa' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' maakam ba tu daasa', ba' cham tu' pui' ja'k ka tu aagix ka' na mit jax tu daasak gui' na biipi' dir. 13 Gu Gɇ'kam Jesuus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na jaroi' aagit jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak jir boxii'ñ ka' maadit gui' nam jı'k jir maamra'n gu Israel, na cham tu' maadit bhai' tu juan gɇ' chiop gui' gu bopxi'ñ. 14 Gui' dho na Judaa tiigich jir boxii'ñ gu Gɇ'kam jich Xoi'kam. Biix gui' nam jı'k jir bopxi'ñ gu Judaa, cham tu' maadit mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñdha', na gu' gu Moisees cham pai' jax kai'ch no'x bhaai' nam mu ja'p tu juanda' chiop gui' nam jı'k jir bopxi'ñ ka' gu Judaa.

15 Ba' dhich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñdha', pui' ja'k jir tu'm pix iam na jax gu Melkisidek gui' na tu ja daañxidhat bijik gu ja'tkam, 16 na pu cham jaroi' maat na jax chu'm jir boxii'ñ kat gui' nam jı'k jir maamra'n gu Israel, gio na pu cham jaroi' maat no't muu, ka' ba' pui mu pai' dua. 17 Na gu' ja'pnim kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap xib dir ja'p ja'k gammijı pui' ba ji buusanda' na jax gu Melkisidek gui' na tu ja daañxidhat bijik.

18 Ba' nat jı'k jax chu daasak bijik gu Moisees na tu aagix ka', biix mi' pix ja'p ji bii. 19 Na gu' dhi' na jax ja'k tu daaxix, cham jı'xdha' uana' git guch ua'tulhdhara', na gu' cham tu' bhaai'. Xib gu' na chich jı'k kɇɇk gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jiim, ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', ba' dai nat ba tuch iimchuda gu Dios na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'.

20 Diilh gu Dios pui' ja'k tu dai na gu Maraa'n jich Xoi'kam gammijı pui' ji buusanda' na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñdha'. 21 Gu' gui' nam bijik bhai' tu

juanat gɸ' chiop, cham pai' tu' pui' tɨ'ɨɨk ji gu Dios no'm gammɨjɨ ya' pu ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gam nam tu ja daañxi'ñdha'. Gu' jano' na pai' dhuuk bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, sɨlh pu tu aa' ji na gammɨjɨ pui' ji buusanda' na jax gui' na ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daañxi'ñdha'. Pui'm kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Ja'pni kai'ch guch Gɨ'kora':

"Aap gammɨjɨ pui' ji buusanda' na jax gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha'."

Cham pai' dhuuk ka pataasa' gu Dios gu pui' nat jax ba tɨi.

22 Pui' ku ba' xib gu Jesuus jich Xoi'kam pui'ch chɨtda aach nach ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor na xib ba' bax bhaai' nach aaya' buiñor gu Dios. 23 Gu' gui' nam bɨjɨk ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha', cham tu' pui' ja'k kai'chɨt am jia, gio gu mui' jai'chdhɨrɨk jamɨt, cham tu' na tu' maa'n, nam gu' pɨx ji ko'iidha', nam gu'r tu ko'dam kat pɨx. 24 Gu' gu Jesuus jich Xoi'kam na xib pui'p ji buusan, cham pai' dhuuk ka mukia' ji, gammɨjɨ pu jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. 25 Ba' dhi' ya' dɨr ja'p ja'k pu gammɨjɨ bax bhaai'n ka' na ja baidhika'x dhaam buiñor gu Dios ji'k nam mux jimiik ka', na gu' dhi' ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pu ba jai'ch ka', nach a'mkam ñiokda' buiñor gu Dios.

26 Dhi' jɨ' ji pu'ñi chu'm nach a'm jum aa' na pui'm tɨɨtɨ'nda' nar ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha' na jax jir tu'm guch Xoi'kam, na joidham jir jix uañ, cham pai' tu' bhaan jix ua'tulhdhix, ni ku cham pai'x buam tu bua na tu' cham jir kɨɨ', na xib bhammɨ ba daax dhaam jix io'm Gɸ'kam kɨ'n nat ya' dɨr maaxir ja bui gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. 27 Ku gu' gui' cham tu' pui' ja'k jup tu bua ji nam jax chu bua't gui' nam bɨjɨk jir ja gɸ'gɸrkam tuk kat gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanat nam ja koodat gu sasoi' makgɨrxi'ñdha' gu Dios gammɨjɨ nabap tanoolh, na ba' tu ja uañɨ'ñka' gu dɨɨlh ja ua'tulhdhara' gio ba' gu ja ua'tulhdhara' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam. Gu' dhich Xoi'kam nañ jaroi' bhaan tu a'ga cham ji, maa'nnim pɨx ji nat tu makgɨrxi gu Dios, pu daipu'. Dhi' kɨ'n pu gammɨjɨ ba tu ja uañdhix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, nat gu' dɨɨlh tukga'n makgɨrxi gu Dios, cham tu' gu sasoi'. 28 Na gu' gui' nam bɨjɨk ja palhbuidhimɨk gu ja'tkam nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha' nat ja darsak gu Moisees, cham jɨ'xdha' uañchudak jamɨt ji gu dɨɨlh ja ua'tulhdhara', gammɨjɨ pɨx jum ua'tulhi'ñdha' am ja'p na gu ja'ppɨx ja'tkam. Ba' na gu' tɨix aa' gu Dios na maadɨt gɨt jax chu'm na cham ua'tulhdhix ka' na pu chu'm kɨ'n daaka', ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam nat cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak jano' na ya' xi oilhimɨk, pu chu'm kɨ'n dai guch Gɨ'kora' na sap pu'ñi gammɨjɨ pui' ji buusanda' na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda' na tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios.

8

Nax io'm jir jix kɨɨ' guch Xoi'kam na xib pui'ji buusan na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daañxi'ñdha'

1 Na tu'x io'm jir joidham dhi' nach jɨ'k tu' bhaan tu a'ga xib, dho nach maadɨt ba bia' gui' na ja'p ji buusan nar ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda', na bhaamɨ ba daa jix dhaam sonpan gu Dios kɨɨ'n dɨr ja'k, na gammɨjɨ jich a'mkam ñiok, dhi' jɨ'x io'm jir joidham aach jich bui. 2 Gu Jesuus jich Xoi'kam jañ dho aagɨt jup kai'ch na bhammɨ ba daa nat pai' kɨi gu chiop guch Gɨ'kora' na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya ja'p nam pai' tu chichiopi' gu ja'tkam. 3 Na gu' ya' dhi oi'ñga'n gui' nam bhai' tu juanda' gɸ' chiop, pu kai'ñkam pɨx mi darka' am nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio ba' nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios. Ba' gu Jesuus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' nam bhai' gɸ' chiop tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñdha' nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, jum aagɨt ji na tu' xi makgɨrxidha' gu Dios. 4 No' gɨt pui ya' oirɨda' dhi oi'ñga'n bhaan gu Jesuus jich Xoi'kam, cham tu' pui' bia'ka'm gɨt gu ja'tkam no' gui' ja'p jup ji buusan na jax gui' nam bhai' gɸ' chiop tu ja daañxi'ñ gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñ nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios. Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam bhai' gɸ' chiop tu ja daañxi'ñ gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñ nam tu daanda' buiñor gu Dios, daipu' gui' na jax chu'm pɨx ja aa' mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees nar am nam pu chu'm ka'm tu juanda'. 5 Ba' bɨix nam jɨ'k tu' jax bua gui' nam ya' darka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, iam pɨx pui' ja'k tɨi xi chu bua am nat jax aa'ñdhak bɨjɨk gu Dios gu tujuandam tugi'ñ Moisees, nar pu chu'm na jax tum bua bhammɨx dhaam, pui' na jax tu tu'ii' bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Na gu' jano' nat pai' dhuuk chia gu Dios

gu Moisees na kɨisa' gu jannulh ba'aak mi' na pai' dhɨr mu daanda', nax io'm jix chu xidhuu ka', jup tɨtda: “Pu chu'm jap moop duñia' gu chiop mi' na pim pai' dhɨr bha tu daanda' jiñ bui na ñɨch jax chu'm jum tɨɨ'ñchoda bhammɨ oidha' ta'm nach pai' xi chu a'gimɨk.” 6 Gu' dhi' na jaroi' ba daaxix xib nar ja gɸ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɸ' chiop tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgɨrxi'ñdha' buiñor gu Dios, jix io'm jir jix kɨi' ji, gio gu' pui' ja'k ba duu na ya' dɨr ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka', cham tu' nat jax ja'k tɨi tu ja daaxdhak gu Moisees bɨipɨ' dɨr. Gu xib gu' pui' ja'k duu ji nach jax ja'k jix bhai' maa'n ñɨ'ook bap duuka' gook dɨt gu Dios, gam nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchuda.

7 Na gu' bɨjɨk nat tɨi tu ja daaxdhak gu Moisees gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tui'ñgɨda', ja'p ji buusan na dai daaman pɨx tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', ɨrban dɨr ja'k ba' pu cham, siam chi moo mi' pui' tɨi xi chu kuugalhdhidha' gɨt. Maakam aagɨt na duñia' gu Dios na ba' pu'ñi duuji bɨɨx dappaam tu ja uañdhɨx ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, ba' ja'p ji buusnia' na sia ɨrban dɨr ba tu ja uañdha'. 8 Gio ji nam gu' cham tu'x bhai' mi' pui'p jiimda' gu Israel kam ja'tkam nat jax ja'k tɨi tu ja daaxdhak gu Moisees. Tɨi dho mi' pui' xi chu buada' am jɨ'x na jax ja chianda', gu' ji na gu' pui' nam jax bam ua'tulhi'ñdha'. Ba' pui' ja'k tɨi gu Dios na jax chu'm tanoolh pui' ma tu duñia' na jax ja'k jix bhaai' na tu ja uañdha' pu bɨɨx dappaam gu ja ua'tulhdhara', pui' na jax bam kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Kam aajim moo nañ pai' dhuuk maakam
tu jam daaxdha' na pim tui'ñgɨda'
aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam
gio aapi'm na pim jir bopxi'ñ gu Judaa,
maakam ba tu aagix ka' mi' dhɨr ja'p ja'k.

9 Ku gu' cham tu' pui' ja'k ji kia' nat jax ja'k tu
ja daaxdhak gu Moisees jiñ a'mkam
nam tui'ñgɨda' gu jam bopxi kat bɨjɨk
na mɨt cham jɨ'xkat mi' pui' jii,
sia ku ñɨch tɨi ja palhbui nam bha bubuakia'
mu dɨr Ejipto nam pai' tu ja juantudat.
Pui' kuñ ba' cham ja a'm tɨ nɨidhidhat jɨ'k
tanoolh.

10 Gu' dhi' matgam nañ jax ja'k ɨlhii'ñ xib
nañ tu daasa' jam bui aapi'm Israel
kam ja'tkam na tu aagix ka',
cham tu' pui' ji kia' na jax jano'.
Xib jañ ji jam jujur am ua'na' ji guñ ñi'ook,
ba' gammɨjɨ tɨ'ñchot mi' pui' jiimda' pim nañ
jax jix aa'.
Aañ jam buip tui'ñgɨda' gammɨjɨ,
gio aapi'm mu dɨr bha ja'k jiñ buip
tui'ñgɨda'.

11 Cham kam aa'nda' na pim jum
a'aagi'ñdha' bɨɨx jɨ'ma'n nañ jax jir
tu'm kam piam nañ jax ja'k jix aa' na
pim tui'ñgɨda',
na pim gu' bɨɨx jɨ'ma'n jix bhai' bax mat ka'
guñ ñi'ook.
Jix bhai' bax mat ka' pim ɨp nañ jax jir tu'm
kam,
bɨɨx jam jix mat ka' na jɨ'k ja'tkam,
sia gui' nam jir gɸ'gɸrkam gio gui' na cham.

12 Gio gammɨjɨ pɨx jañ ba tu jam uañi'ñka' gu
jam ua'tulhdhara',
sia pim chi moo jax gɸ'kam kɨ'n jum
ua'tulhi'ñ,
panaas ku pim moo pu cham pai'm
ua'tulhi'ñdha'.

13 Ba' na pui' kai'ch gu Dios na maakam
ba tu daasa', dhi' bhaan jix maatɨ' na cham
tu' ka bhaai' nat jax chu daasak gu Moisees
bɨipɨ' dɨr, ba' cham xiim cham pai' maatɨ' ka'
na jax ja'k tu aagix kat.

9

Na jax tu tu'ii' bhai' gɸ' chiop nam pai' dhɨr tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios gio bhammɨx dhaam na pai' tu chiopi' gu Dios

1 Gu Dios aa'ñdhak bɨjɨk gu Moisees nam jax ja'k bua't mu daanda' gu Israel kam ja'tkam jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio na jax ja'k tu tui'ka' mi' nam pai' dhɨr tu daanda'. 2 Maa'n chia na kɨisa' gu jannulh ba'aak, ɨrban ba' sa'iich gu jannulh na kɨ'n tu kuupka'. Ba' mi' dhɨr nañ jax mu baakidha', jix chu xidhuu kam tɨm tɨɨtɨ'nda'. Maa'n mi kɨik gui' na bhaan mɨmɨimda' gu tai na kɨ'n tɨ bɨ'ñdhɨx ka' mɨjɨ ɨrban dɨr, gio ba' moo maa'n gu mees na bhaan jum tua'ba gux xidhuu kam paan. 3 Gu' ba' mi' na pai' sɸ' gu jannulh mɨjɨ bɨipgan dɨr, jix io'm jix chu xidhuu kam tɨm tɨɨtɨ', na cham pɨk jaroi' mɨjɨ bapkɨ. 4 Maa'n mi'p kɨik gui' na bhaan tum kubhion nar jix uam totbikdam nax dha'ram namɨik, gio ba' gux xidhuu kam kaaja mi'p daa na bɨɨx kap juulhdhɨx gux uam totbikdam. Mɨjɨ ɨrban dɨr ba' gaamɨx maa'n gu alhi'ch ja'aa na pui'p jir jix uam totbikdam na bhaan mi jim gu koi' na manaa jum tɨɨtɨ' na ja'p tu'm na gu jabook kɨb. Gio ba' moo gu oxia'n gu Aroon mi'p jim jix xidhuu kam kaaja ta'm na joidham jix iipun, gio gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'ñɨx gu ñio'ki'ñ gu Dios. 5 Ba' bha daam dɨr gu kuuparga'n bha tuut am jup duiñxim gook gu noonbi'ñ gu Dios, pɨx am iiñ am ja kakarbo kɨ'n gu kuuparga'n gu kaaja. Dhi' ba' bhaan jix maatɨ' na gɸ'kam kɨ'n mi' tɨ nɨi'ñ gu Dios. Ku gu' chi dhi' cham pɨk jum aa' ji nañ bɨɨx jam aagi'ñdha' na jɨ'k tu' mɨjɨ ja'p jix chu jai'ch kat ɨrban dɨr gu jannulh

ba'aak, ku gu' pu'jani ja'k tu duu mɨt jano' gu Israel kam ja'tkam.

6 Ba' gammɨjɨ nabap tanoolh mi baapakda' am gui' nam pu'ñi chu'm kɨ'n darka' nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam buiñor gu Dios, ku gu' dai ji mi' dhɨr nañ jax mui' ji bakia', cham tu' bɨɨx tuukab dɨr na pai' tu kuup, na gu'x io'm jix chu xidhuu. 7 Dai ji dɨɨlh gui' nar ja gɸ'kam tuk gui' nam mi' tu juanda' chiop nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gam nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi', na ba'x bhaai' na mu bapkɨda' bhɨjɨmmɨ dɨr jix io'm tuukab dɨr na pai'x io'm jix chu xidhuu, ku gu' maa'nnim pɨx ji nabap oidha'. Ba' gammɨjɨ na pai' dhuuk mu bakia', ua'da' gu sasoi' ja ɨ'ɨɨr na makgɨrxidha' gu Dios, na ba' kɨ'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' bɨɨx gu Israel kam ja'tkam gio dɨɨlh gu ua'tulhdharga'n, nam pu cham jɨ'x mat ka' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'. 8 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k jich mattu'n na sia ku tɨi ba jai'ch nam pai' dhɨr ja a'mkam nokia' gu ja'tkam buiñor gu Dios gui' nam mi' tu juan, pui' pɨx cham jup bhaai' nam mu baapkia' mɨjɨ dɨr na pai'x io'm jix chu xidhuu. 9 Gu' ba' gu xib ya' pu'ñi ɨp aach jich bui, cham jɨ'xdha' bɨɨx dappaam uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia kuch aach mi' pui' tɨi tu daa'ñchugɨt tu makgɨrxi'ñdha' gu Dios gu sasoi' nam jax tu jimdat gu bɨjɨk dɨr kam, gam siach tɨi tu maak gui' na jɨ'k bhaan bipio' gu tu' nach tu mai'chɨk. 10 Na gu' dhi' ja'p pɨx nach pui' ja'k tu buada', koi' pɨx nach mi'x bhai' buada' gam gu tu' nach i'ya' na pu cham tu' bhaai'n ka' sia kuch tɨi jax chu bua, panaas ba' kuch bhaan pɨx tɨ nɨɨrada' na jɨ'x juugɨt pu'ñi maakam tu daasa' gu Dios na tu aagix ka' ya' dɨr ja'p ja'k, cham pai' nach iam uañchudidha' guch ua'tulhdhara' pu chu bua't.

11 Ku ba' gu' xib nat ya' ba ai guch Xoi'kam, cham tu' pui' ji kia' na jax bɨɨpɨ' dɨr, nat gu' gui' ja'p ba ji buus xib na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda' nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgɨrxi'ñdha' buiñor gu Dios. Ba' dhi' pu gammɨjɨ bar pu chu'm ka', na gu' bhammɨ ba daa jix dhaam, bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach. 12 Guch Xoi'kam maa'nnim pɨx mu baa bhammɨ dɨr tuukab dɨr na pai'x io'm jix chu xidhuu nat mu tu makgɨrxi'ñmɨrak gu Dios gu dɨɨlh ɨ'ra'n, cham tu' kia' gu kakarbax ja ɨ'ɨɨr gam bhe'mser. Pu daipu' maa'nnim pɨx nat tu makgɨrxi, dhi' kɨ'n pu gammɨjɨ ba tuch uañdhix guch ua'tulhdhara', bax bhaai' ba' xib nach bhammɨ aaya' jix dhaam buiñor gu Dios. 13 Na pim jax bax maat jiñ jaaduñ na saak gu ja ɨ'ɨɨr gu tutuur gam karbax no' ñich makgɨrxi gu Dios, dhi' kɨ'n tuñ uañdha' guñ ua'tulhdhara' sia gu palhɨɨp. 14 Gu' gi ba' gu ɨ'ra'n guch Xoi'kam nax io'm jir gɸ'p jum duukam, pu gammɨjɨ ji nat ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara' nat pai' dhuuk makgɨrxi guch Xoi'kam. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na gammɨjɨ bhaan tajaañixchu'ndat guch Xoi'kam guguux nach a'mkam jum makgɨrta' buiñor gu Dios, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix, na ba' pu'ñi duuji dappaam tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' aach dai nach kaichgɨt gammɨjɨ mi' pui' ba jiimda' na jax jix aa' guch Gɨ'kora' na gammɨjɨ pur Dios.

15 Jano' nat pai' dhuuk pu'ñi ya' xi ɸɸk jich a'mkam muu guch Xoi'kam, pui' ja'k xi chu daasak na mi' dhɨr ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchudak bɨjɨk gu Dios. Pui' ja'k duu ɨp na mi' dhɨr ja'p ja'k pu ba tuch uañdhix ka' na chich jɨ'x gɸ' bach ua'tulhdhak, sia kuch gu' pui' tɨi duiñchugɨt nat jax ja'k tu daasak gu Moisees bɨɨpɨ' dɨr. Ba' gu xib dai nach a'm ba tu bi'ya' gu gɸ'gɸr jup tum duu'nkam nat tuch iimchuda gu Dios. 16 Na gu' dhi' ja'pni jia na jax tum buada' ya ja'p maaxik, pui' na jax gu jaroi' no't tu iimchuda gu maraa'n bɨɨx na jɨ'k tu' bia'ka', pui' ja'k tu daasa' u'uan ta'm. Ku gu' chakuir tu gui' ga'n ka' ji no' pui' ka dua gu taata'n, no't ba muu ji na ba' bhaan ba tu bi'ya'. 17 Chakuir tu gui' ga'n ka' gu bɨxchu' no' gu' pui ka dua gui' nat tu iimchuda, nañ jax ba kai'ch, daipu' nar iimdharga'n ka' pɨx. 18 Pui' ku ba' moo jano' nat jax tu ja daax gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tu buada' buiñor, gu Moisees ja koodak gu sasoi' makgɨrxi na ba' pu'ñi duuji jix bhaai'n ka' na tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhɨɨp. Ba' dhi' pui' ji buusan na jax gu jaroi' no't bhaan ba tu bii gu bɨxchu' na tu iimchudhix. 19 Ba' nat pai' dhuuk xi ja aa'ñdhak gu Moisees gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jax ja'k tui'ñgɨda', mi' dhɨr ba' baxbhat gu ja ɨ'ɨɨr gu sasoi' kɨ'n ja jupsusda' bɨɨx na jɨ'k gu Israel kam ja'tkam suudai' palhɨɨp xi bɨpnadat, bɨɨx sia kɨ'n jupsusda' gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios. 20 Jup ja tɨtda ba': “Dhi ɨ'ɨɨr na ñich kɨ'n ba jam jupsussa, ja'p jir jum duukam na gu Dios jix aa' na pim pui' ja'k tu kuugalhdhidha' na jɨ'k jax jix aa' na ba' tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'.” 21 Gio ba' mu ja'k jup tu jupsusda' gu Moisees gam gui' na mɨjɨ tu daraa ɨrban dɨr gu chiop nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' nam tu ja daañxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios. 22 Pui' dho tu duu gu Moisees na jax ja'k tɨtda gu Dios, na sap jum aa' nam ɨ'ɨɨr kɨ'n ja jupsusda' gui' nam kɨ'n tu daanda'

buiñor na ba'x kikii' ka', na gu' sap cham bhaai' na ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam no'm cham biix makgirxi'ñ gu ja i'iir gu sasoi'.

Guch Xoi'kam jix bhaai' na tuch uañdha' guch ua'tulhdhara' nat gu'ch a'mkam bam makgirta

23 Gu chiop nat kiisak bijik gu Moisees, iam pix jir pu chu'm kat na jax chu'm gux dhaam kam chiop, sia gu tu' na mijix chu jai'ch irban dir. Pui' kut ba' gu Moisees ja koodak gu sasoi' baxbhak gu ja i'iir ki'n tu jupiis miji irban dir bhaan gui' na miji tu daraa nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' na sap ba'x uañ kir tu bi'ya'. Dho jaiñ na gu' ya ja'p dhi oi'ñga'n tum makgirtar gu sasoi' bhai' gɸ' chiop na sap ba'x chu uañ ka', gu' bhammi gi ba'x dhaam na pai'x io'm jix chu xidhuu, jix io'm gɸ'p jum duukam ji na aa' na tum makgirta', cham tu' gu sasoi'. 24 Bhai' ji' nañ tu aagit jup kai'ch nat baa guch Xoi'kam nax io'm jix chu xidhuu, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach, na gu' gui' Dios jir chiopga'n, cham tu' gu ja'tkam. Tii iam pix pu chu'm xip duu mit gu ja chichiopi' gu ja'tkam na jax chu'm gux dhaam kam. Bhai' ji' ba' daakat jich a'mkam ñiok xib guch Xoi'kam buiñor gu Dios, na pu tii'ntu'n na tuch uani'ñka' guch ua'tulhdhara'. 25 Maa'nnim pix bhai' tu makgirxi guch Xoi'kam gu Dios, cham tu' na mui'kim nam jax chu buada' ya ja'p dhi oi'ñga'n gu ja gɸ'gɸrkam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda', nam gammiji nabap oidha' mui' ba ji bhiika' gu sasoi' ja i'iir miji na pai'x io'm jix chu xidhuu nam ki'n jupsusda' gux xidhuu kam kaaja, na ba' dhi' ki'n tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. 26 Na gu' no' mui'kim ji chu makgirxidha' git guch Xoi'kam gu Dios, ¿cham aa gu' ji'k na kim ba mukia' git dhi' jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, kux ba' gu' tu' maa'nnim pix? Dai xib na ya' ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nat ba' bhai' xi jimiik ya' aach jich bui xim makgirtak jich a'mkam, pu daipu' maa'nnim pix. Dhi' ki'n pu gammiji ba tu uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. 27 Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' cham tu' ko'dat gio duduardat ya ja'p oipo, ja'pji no't pix ba muu, pu cham pai' ka dodhia', dai jano' na ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nam ba' duduadii giop bhai'p ji baapmigia' na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimii nam duduakat gu ja tutku' bhaan. 28 Pu'ñi ip guch Xoi'kam jano' nat ya' xi ɸɸk, maa'nnim pix jum makgirta jich a'mkam, dhi' ki'n pu ba tu namkix biix maa'n jimdam nam jix u'ua'tulhdhix gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n. Ba' xib na gio bhai'p jimda', cham tu' na gioch a'mkam jup ka mukia' na tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'pji daipu' na bha ja bai'ñmira' pix gui' nam ji'k pu'ñi ti niira na bha ja bai'ñmira' mi' pui' ji jiimit na jax jix aa'.

10

1 Gu Moisees pui' ja'k tu daasak bhaankamu'n gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam nam sap tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios na ba' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' dhi' ji' nat ji'k jax tu daasak, iam pix pui' ja'k ip na ji'k jax jum duñia' guch Xoi'kam no't pu'ñi ya' ba ai, na ba' mi' dhir pu biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Na gu' gu pui' nat ji'k jax tu daasak gu Moisees nam pui' tu makgirxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, cham bhaai' na dhi' ki'n pu biix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii gammiji nabap oidha' pix miji dir ji bapo' nam tu makgirxi'ñ gu sasoi', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka'. 2 Ba' pux mat ka' am gu Israel kam ja'tkam na cham tu' bhaai' na pu biix maa'n jimdam tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii tu koodat gu sasoi' makgirxi'ñ nat jax tu daasak gu Moisees, pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka' nam xim taat ka'. Ba' tii pix miji dir ji bapo'da' am nam tu makgirxi'ñdha' gu sasoi'. 3 Ku gu' dhi' pu ja'p pix ji ba' nam tii xi chu makgirxi'ñdha', panaas ba' nam jax dhui pix bhaan ti'ñchoka' gammiji nabap oidha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' cham pai' iam pu biix dappaam ja uañdhidha' gu Dios, 4 na gu' gu ja i'iir gu tutuur gam kakarbax cham ji'xkat biix dappaam uañchuda' gu ua'tulhdhara'.

5 Pui' ku ba' nat pai' dhuuk ya' ai guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, jup titda gu Dios jich Gi'kora' jix dhaam:

Cham ka aa' ap jiñ Gi'kora' nam jum
makgirxi'ñdha' gu ja'tkam gu sasoi'
ja i'iir,
pui' ku pich ba' maa'n jiñ maa gu tuuku' nax
io'm jir gɸ'p jum duukam nañ jum
makgirxidha' ja a'mkam.
6 Nap gu' cham ji'xdhat biix dappaam tu ja
uañdha' gu ja ua'tulhdhara' siam chi
moo tiim mimii'ñxi'ñ gu sasoi' gam
nam jum makgirxi'ñ.
7 Ba' nañ jax ba kai'ch jiñ Gi'kora',
ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'ñga'n bhaan nañ
pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ
chiidak bhañ joot gam nap jax jix aa',
na ba' pui' ba tum kuugalhdha' na jax tu
ua'ñix gum ñi'ook mi u'uan ta'm.
8 Dho jaiñ na jax kai'ch guch Xoi'kam.
Biipi' dir jup xi chi'iik na gu Dios cham
ji'xdha' biix dappaam tu ja uañdha' gu ja

ua'tulhdhara' gu ja'tkam siam chi moo tɨi makgɨrxi'ñ gu sasoi' gam bɨɨx aixim tu'm nat jax tu daasak gu Moisees nam saak tu buada', na ba' dhi' kɨ'n tu ja uañɨ'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhɨɨp. 9 Mi' dhɨr ba' moo ja'pnip xi chɨi: "Ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'ñga'n bhaan jiñ Gɨ'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich jɨ'k jax jiñ chɨɨdak bhañ joot." Dhi' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na mi' dhɨr ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam, cham tu' kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios nam saak tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi'. 10 Gu' ba' nat pai' dhuuk pu'ñi dɨɨlh jum makgɨrta guch Xoi'kam jich a'mkam, pu bɨɨx dappaam tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Daipu' maa'nnim pɨx nat jum makgɨrta jich a'mkam, pu dhi' kɨ'n gammɨjɨ ba tuch uañɨ'ñka' gu Dios guch ua'tulhdhara'.

11 Cham pui' na jax gui' nam bhai' tu juan gȼ' chiop nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam, nam gammɨjɨ nabap tanoolh ba ji chu makgɨrxidha' gu sasoi' gu Dios na sap ba' pu'ñi duuji tu ja uañɨ'ñka' gɨt gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' pui' pɨx cham jup bhaai' na bɨɨx dappaam ja uañdha' nam jɨ'x jix u'ua'tulhdhix, sia kum gu' tɨi pɨx bhaan ji baapmigim nam tu makgɨrxi'ñ. 12 Guch Xoi'kam gu' kai'ñkam maa'nnim pɨx ji nat xi makgɨrxidhak gu Dios gu dɨɨlh tukga'n, pu daipu'. Mi' dhɨr pu jiix dhaam, bhammɨ ji dhaibu sonpan gu Dios kɨɨ'n dɨr ja'k. 13 Ba' bhammɨ pɨx dhaakat tɨ nɨira na bɨɨx ka xi ja tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam jɨ'k jix bhaamki'ñ. 14 Ba' sia kut maa'nnim pɨx jum makgɨrta jich a'mkam guch Xoi'kam, dhi' kɨ'n pu gammɨjɨ ba tu ja uañɨ'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' dai gui' nam jɨ'k soi'm ɨlhdhai tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor. 15 Pui' ja'k jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na bɨɨx aach jich aagɨt jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñɨx gu ñɨo'ki'ñ gu Dios na ja'pnim kai'ch:

16 Jano' nañ pai' dhuuk maakam tu daasa'
na tu aagix ka' ja bui gu Israel kam
ja'tkam,
ja jujur am jañ ua'na' guñ ñɨ'ook, nam
ba' gammɨjɨ tɨ'ñchokat mi' pui' jiimda'
nañ jax jix aa'.

17 Dappaam jañ tu ja uañdha' gu ja
ua'tulhdhara' sia mɨt jax gȼ' bam
ua'tulh,
gio nañ gammɨjɨ pɨx ba tu ja uañɨ'ñka' no'm
jum ua'tulhi'ñ,
panaas kum moo pu cham pai'm
ua'tulhi'ñdha'.

18 Dho jaiñ nat jax ja'k ji chu buus jiñ jaaduñ, pu bɨɨx ba tuch uañdhix guch ua'tulhdhara' xib. Cham kam aa' nach gammɨjɨ nabap tanoolh tu makgɨrxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios nach jax tu bua't bɨɨpi' dɨr, nat gu' guch Xoi'kam na jax ya' xi oilhimɨk jum makgɨrta jich a'mkam na ba' pu'ñi duuji bɨɨx dappaam tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'.

Nach gammɨjɨ tu daanda' buiñor gu Dios

19 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib dho gi bax bhaai' ji nach dɨɨlh ba tu daanda' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonɨt, cham kam aa' na jaroi' tuch dhaañxi'ñdha' na jax bɨɨpi' dɨr. Ja'p ji buusan ba' xib na bax bhaai' nach dɨɨlh mu baapkia' mɨjɨ ɨrban dɨr gu chiop mi' na pai'x io'm jix chu xidhuu, sia kuch jir ja'ppɨx ja'tkam. Tu' gi nat gu' guch Xoi'kam ba makgɨrxi gu Dios gu dɨɨlh ɨ'ra'n na ba' pu'ñi bax bhaai'n ka' nach ya' dɨr ja'p ja'k sɨlh ba tu daanda' buiñor. 20 Na gu' nat pai' dhuuk muu guch Xoi'kam jich a'mkam, pu ɨrban sar gu jannulh na mi' sȼ' ɨrban gu gȼ' chiop na Jerusaleen kɨɨk, na kɨ'n tu kuup na ba' cham jaroi' mu bakia' bhɨjɨmmɨ dɨr soosna'n na pai'x io'm jix chu xidhuu. Ba' dhi' ja'p ji buus nat jich kupio'k bhai' nach pai' dhɨr mu baapkia', na gu' bach aagi'ñ nach jax ja'k dui sɨlh ba tu daanda' buiñor gu Dios aach dɨɨlh. 21 Gu Jesuus jich Xoi'kam ba' pui' ba ji buusan xib na jax gu ja gȼ'kam tuk gui' nam bhai' gȼ' chiop tu juan, na xib bhammɨ ba daa jix dhaam na pai' tu chiopi' gu Dios, ba' bhai' dhɨr soi' tɨi'ntu' na tuch uañɨ'ñka' guch ua'tulhdhara'. 22 Bax bhaai' ba' xib nach sɨlh buiñor tu daanda' gu Dios soi'ch ɨlhdhat, nach gu' ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nat jaroi' tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Ja'p ji buus nat jich batbich joidham jix kɨɨ' suudai' kɨ'n, nat gu' bɨɨx uañchuda nach jɨ'x jix u'ua'tulhdhix kat. 23 Xib gu' dai ji nach jix biiñak kat buiñor guch Xoi'kam pɨx ba tɨ nɨirda' nach bhammɨ aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios. Cham jach tu' bhaan jax kach aa'nda', na gu' gu Dios cham xiim pui' tu kuugalhdha' nat jɨ'k jax ba tu dai jich bui. 24 Ja'pji dai ji nach ba xich ja joi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n, joidham nach jix bhai' kai'chɨt jich papalhbui'ñdha' tu' na pɨx kɨ'n, gio nach jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n. 25 Jum aa' ɨp nach gammɨjɨ mu jimmɨda' pai' nach jich jumpa'nda' nach tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' nach am ɨrdat oipoda' na jax jai' nam pu cham jimmɨ mu ja'p nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda' buiñor gu Dios. Aach gu' jiimchu'nda' ji mu ja'p nach pai' jax jich jumpa'nda' nach tu daanda', na gu' pu'ñi ja'k jix aa' guch Gɨ'kora' nach gammɨjɨ mu daañchu'nda'. Jix io'm jach mui' ba xi dhaañchu'nda' xib, na gu' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimɨk bɨɨx gu ja'tkam nam duduakat ja tutku' bhaan.

26 Na gu' no'ch aach am ɨrdat daraat jich ua'tulhi'ñ ja'p xi dhuukat guch Xoi'kam sia kuch tɨix maat na jax jum kai'ch gux

bhai'm kai'chdham ñioˈkiˈñ, cham jɨˈxdhaˈ tuch uañdhaˈ gu Dios guch uaˈtulhdharaˈ, nach gu' pu cham soi'ch ɨlhiiˈñdhaˈ buiñor guch Xoi'kam nat tɨich a'mkam muu kuruus ta'm. 27 Baˈ noˈch gu' aach puˈñi pɨx tuˈii', dai nach am tɨˈñchokaˈ jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdhaˈ ya' dhi oi'ñgaˈn na xich aaˈñdhai guch Xoi'kam na chich tu' bhaan jich uaˈtulh mu ja'k xich jootsaˈ na pai' gɸˈ mɨim gu tai na gammɨjɨ cham tuˈtkɨ, mi' na pai' ja tulhiiñchudaˈ gu Dios gui' nam jɨˈk jix bhaamkiˈñ. 28 Mi' nat pai' tu uaˈnak gu Moisees bhaankamuˈn gu Dios, jup jum kai'ch nam sap pu maaˈn jimdam muˈaaˈ gu jaroi' no' cham tu' ka'm nɨiˈñ nat jax tu daasak gu Dios, dai pɨx noˈm jɨˈk baik nɨiˈñ nat pai' cham am bua, tɨˈñchokaˈ nat jaˈxbui' pɨx tɨ tɨi. 29 Dho jaiñ, ¿guˈ gi baˈ jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdhaˈ ya' dhi oi'ñgaˈn, jax japim ɨlhiiˈñ na tu ja dooda' gui' nam jɨˈk tu' pɨx ɨlhiiˈñ guch Xoi'kam Maraaˈn gu Dios nat tɨix ja joi'ndak ja a'mkam muu kuruus ta'm, nat gɸˈ jaax gu ɨˈraˈn nat kɨˈn tu ja namkix gu ja uaˈtulhdharaˈ? Jix ioˈm ji na ja tulhiiñchudaˈ gu Dios, cham tu' na tu' palhɨip, gam nam gu' tu' pɨx ɨlhiiˈñ gux Dhuudu' kam jix Uañ Iiˈmdaˈ na tɨix ja tajaañdham gu Dios nax ja joiˈgɨˈn. 30 Na gu' pui' pu kai'ch gu Dios miˈ na pai' tu uaˈñix gu ñioˈkiˈñ na jax ja duñiaˈ gui' nam cham tu' ka'm tɨgiaˈ, jup jum kai'ch: “Aañ dɨɨlh jix maat ji nañ jax ja dooda' gatuuk gui' nam jɨˈk cham jiñ kɨɨgalhdhai cham tu' ka'm jiñ chɨgiaˈ. Ja makia' iñ na jax ja'k ja a'm bipioˈda' gu pu chu'm gu ja'tkam.” Gio baˈ jumai kap ja'pnip jum kai'ch: “Gu Dios jich Gɨˈkora' dɨɨlh ja aagiˈñdhaˈ gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimɨi bɨix jɨˈmaˈn, noˈm jix bhai'm duukam jup tu buimɨk piam ku gu'x buam jum duukam.” 31 ¡Jaˈp moox ɨɨbhidham ji na tu ja doodaˈ jɨˈk noˈm jaaxmam pɨx ɨlhiiˈñ gu Dios na gammɨjɨ pur gɸˈkam!

32 Baˈ aapiˈm jiñ jaaduñ, jam guguuxiˈñ iñ na pim cham jax jum aaˈndaˈ noˈt tuˈ jax ba ji jam duu, ja'p na jax jano' na pimɨt jax tɨ jɨɨˈñ buiñor guch Xoi'kam, na pimɨt nakoo nat pai' dhuuk bɨix aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, pui' na pim jax bax biiñak buiñor. 33 Jai' dhɨt aapiˈm jamɨt bɨix aixim jam ai'chuxdhak gam na mɨt jam koˈktulh guiˈ nam xi jam bhaamkiˈñ ja nɨiˈñchudat gu mui' jaˈtkam. Baˈ jai' dhɨt cham jax ɨlh japimɨt sia ku mɨt tɨi puiˈ bhaiˈp ji jam tulhiiñchuda nam jax ja tulhiiñchuˈn gu jai' nam jix ioˈm jix biiñak buiñor gu Dios nam baˈ cham jax jum aaˈ sia kum jax ja bua. 34 Gam na pimɨt jix ja joi'ndak ja tɨigɨk ja palhbui gu jai'ch Xoi'kam jɨigiˈñdham na mɨt ja kuu, gio na pim cham pai' jax jum aaˈ sia ku mɨt ba tu jam boosgi gu jam bɨxchu' gu gɸˈgɸrkam na pim tu bia'kat na pim ba tɨ jɨigiˈñ buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' puiˈ pɨx xim aaˈ nax dhaam buiñor gu Dios noˈ pimɨt ba ai, jix ioˈm muiˈ jam aˈm tu biˈya' gu bɨxchuˈ, na pu cham tu' jax jum bua, ni ku cham tɨ kɨklhiˈñchar. 35 Baˈ jam guguuxiˈñ iñ jiñ jaaduñ na pim cham oodat jix ioˈm muiˈ xix biiñak kaˈ buiñor gu Dios, na baˈ jam aˈm biˈya' gu gɸˈgɸr jup tum duuˈnkam. 36 Chaˈpim jax jum aaˈnda' sia ku pim bɨxchu' bhaan jum tulhiiñ ya' dhi oi'ñgaˈn. Xi ñakgat japim mi' puiˈ xi chu kuugalhdhidhaˈ na jɨˈk jax jix aaˈ gu Dios, na pim baˈ puˈñi duuji tu mai'chia' gu gɸˈgɸr jup tum duuˈnkam nat tu jam iimchuda na tu jam makia' bɨix jɨˈmaˈn noˈt ya' ba ai, na gu' dhi' cham xiim bha jim. 37 Puiˈm kai'ch jia gu ñioˈkiˈñ mi' na pai' tu uaˈñix na jaˈpnim kai'ch:

Alh moo cham xiim ya' aaya' gui' na saak
bha jimda',
cham tu' ka mɨikidhaˈ.

38 Baˈ gui' nam jɨˈk bɨix ja jujur kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat
jix biiñak buiñor gu Dios,
joidham jix bhai' tu ja jimiaˈ.
Gu' noˈ mɨt jix oodak gio ja'k jup suulh mu
ja'k na pai'r tu uaˈtulhdharaˈ,
dho gi gu' am tɨˈñchokaˈ am ji na ja tulhiiñchudaˈ gu Dios.

39 Jaiñ na jax jum kai'ch gu ñioˈkiˈñ gu Dios. Ku baˈ gu' nach gu' aach bɨix jich jujur kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat jix biiñak buiñor guch Xoi'kam, cham jɨˈxdhaˈ ja'k suulhgiaˈ ich sia ku jax jix buam tuch jim, nach guˈx maat nach baidhikaˈ gu Dios jix dhaam nach pai' joidham jix jɨjɨkgɨm bap tuiˈkaˈ gammɨjɨ, cham pui' na jax gui' nam gio ja'k jup suulhi' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

11

Nañ jax jaˈk bɨix jiñ jur kɨˈn tɨ jɨigiˈñdhat jix biiñak kaˈ buiñor gu Dios

1 Noˈñ sɨlhkam bɨix jiñ jur kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat jix biiñak buiñor gu Dios, puiˈp tɨ jɨigiˈñdhaˈ iñ na puiˈ tu kuugalhdhaˈ nat jax tu dai na saak tu duñiaˈ gatuuk, sia kuch guˈ cham maat na jax baˈ jaˈk ba ji chu duñiaˈ na pui' ba ji chu kuugalhdhaˈ. 2 Jaˈp na jax bɨjɨk guch bopxi kat nam joidham bɨix ja jujur kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat jix biiñak kat buiñor guiˈ, baˈ joidham jix ja kɨigalh, nam guˈ tu' ka'm nɨidhat miˈ puiˈ jiimɨt na jax jix aaˈ nam tuiˈñgɨdaˈ.

3 Bɨix jup tɨ jɨigiˈñ ich nat gu ñioˈkiˈñ kɨˈn jup duu gu Dios dhi oi'ñgaˈn bɨnkam guiˈ na jɨˈk tu' yax chu jai'ch gam gu jai' oiˈñgaˈn na mɨk jaˈk daraa, na chakui tu'x chu jai'ch kat, dai na puiˈ pɨx xi kai'ch.

4 Jaiñ guiˈ na Abeel tɨigich bɨjɨk, joidham jix kɨigalh gu Dios guiˈ nat tuˈ makgɨrxi gio dɨɨlh, cham tu' puiˈ na gu xioˈgiˈñ Kayiin, na guˈx maat nat bɨix juraaˈn kɨˈn soiˈm ɨlhdhak puiˈ tu duu, na guˈ tuˈ sɨlhkam kɨˈn tu' ka'm nɨidhat jix biiñak kaˈ buiñor. Baˈ cham jax

bua sia kut mui' oidha' ba jur jano' dir nat muu, xib gu' ja'p ji buusan ji na pui ya' oirit pui' na jax bax biiñak buiñor gu Dios, nach ba' aach niidhat pui'p jich biiñkada' buiñor guch Gi'kora'.

5 Gio gui' na Enok tiigich, pu biix tukga'n binkam bhiik gu Dios jix dhaam, mi' pix pu cham pai' ka matgir, na gu' pui' biix juraa'n ki'n jup ti jii'ñdhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, gam na mi' pui' jimda' na jax jix aa', pui' kut ba' joidham jix kiigalhdhak baidhak pu biix tukga'n binkam. 6 Ba'm aa' nach aach pu'ñi biix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios no'ch baabui' silhkam ba kaichu', na gu' gui' cham tu' ja kiigalhi'ñ gui' nam cham ti jii'ñdhat jix biiñak ka' buiñor. Silhkam nach ti jiigi'ñdha' biix jich jujur ki'n nax jai'ch ji gu duakam Dios nax dhaam jup tu'ii', gio na silhkam jich baidhika' gatuuk bhammi na pai'p tu'ii'.

7 Gio ba' pui' na jax gu Noee ip, pui' biix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Jiigi'ñ ip jano' nap titda na tisaa'ñdha' gu suudai' biix kap na ji'x oi'ñga'n, pui' kut ba' jotmoda' cham jax ji chi'iik jup duu gu g¢' kanuub nat ji'x chia gu Dios, na sap ba' bhaan jum o'ñcho' diilh gu Noee ja biim gu jajaa'nni'ñ na pai' dhuuk bhai' ji dhuudu' gio na bhai' ji chisdia' gu suudai'. Pui'm duu dho, dai gu Noee ja biim gu maamra'n gio gu ja bipna' mit bhaan tiitis gui' gu kanuub, na gu' dai gui' nam tu' ka'm niidhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios, gu jai' ja'tkam dho gi gu' pu biix koi mit ji bhai'kok.

8 Gio guch boxii kat Abraam pui' biix juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Tiii' nat tu' ka'm tiigik pui' tu duu jano' nap titda na jimia' mi' dhir kia'mi'ñ mu ja'k na pai' ja makia' saak gu dibiir gu bopxi'ñ nam mui'dha'. Gu Abraam mui' pix pu jimchu' na pai' ja'k aa'ñdhim gu Dios na bhiiya', na gu' dai gui' pix buiñor jix biiñaktu', diilh pu cham maat gu' na pai' ba' silh ba ji aaya', dai ba' na pix ti niiraim na aagi'ñdha' gu Dios na pai'. 9 Mummu ba' ji kiicha na pai' tu aagi'ñ, na gu'p titda na mi' ji' ja makia' gu dibiir gu bopxi'ñ no' mit ba maaxir. Cham tu' bhaan ji choo'nnit ba' mi'p xi kioka' gu Abraam cham ja iibhidhat gu mi' oi'ñkam, dai nat jax mi ja'p tu tuttu gu jajannulh ba'bhak, na gu' dai gu Dios pix buiñor jix biiñak ka' biix juraa'n ki'n. Gio mi' dhir gu maraa'n Isaak nat maaxir pui' ip, gio gu kuulsi'ñ Jakob, pui' jajannulh ba'bhak chir jam pix jup tu oi'ñkat, nam gu' pui' dai gu Dios buiñor jup jix biiñak kat, na gu' pui'p ja titda gu Dios na mui' ja bopxichuda'. 10 Gu Abraam biix juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios pu ti niirada' na jax chu'm tanoolh bhammi aaya' na pai' joidham jix a'bhar tuut gu ba'bhak nat diilh bhai' ja tuttu gu Dios.

11 Gio jano' nat chakui maa'n ba ji chii gu alhii gu Saara, gu Abraam dai gu Dios pix buiñor xix biiñak ka', ti jiigi'ñdha' biix juraa'n ki'n na gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax tu daax biipi' dir, nap titda nam saak maa'n tigia' gu alhii sia kum jax bar jagi'gir, na ba' mi' dhir dhi' bhaan mui' tu bopxicha' gu Abraam. Pui'm duu dho, gu Dios diilh ja palhbui nam jax dhui tigia' gu alhii, na gu'x maat nam tu' silhkam jix biiñak buiñor. 12 Ba' pui' ji chu buus na jax titda gu Dios gu Abraam, jix io'm mui' tu bopxicha cham daaxix kam, cham jum ilhdham ji gu', na mit gu' dakoo pix ji chii gu alhii daim bipnagim nam pux io'm bar jagi'gir, nam cham ka ilhii'ñ, na gu' am tii pup pu am bax muukim gu Abraam nax io'm bar jagi' ka'. Gui' ji' ba' gu alhii na mit tii bhaan mui' tu bopxicha gu Abraam, ja'pni pix jum duu mit na gu chiichia' na bha'ñi ja'p daraa jix dhaam, gio ja'pni ip na jax gu o'ya na mu ja'p kaat suudai' jugii'ñ. Pu cham jaroi' maat nam ji'k aix.

13 Biix ji'ma'n dhi' nañ jaroi' ja aa' nam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor gu Dios, chakui ja a'm tu bi'iik gu g¢'p jum duukam nat Dios ja iimchudak na mit koi. Ku gu' nam gu'x biiñak kat buiñor, ja'p ji buus ji na mit sia gu mik dir mu ti tiigik bhammi jix dhaam na pai' ja makia' gu Dios gu g¢'p jum duukam. Ba' joidham jix bhai'm taat am, pux maat am nam cham tu' gammiji ya' pu oi'ñka' dhi oi'ñga'n bhaan, nam gu'x maat nam cham jir ya' kam. Pui' kum ba'x biiñak kat buiñor gu Dios ti niirda' na jix dhaam ja'k pui' tu kuugalhdha' nat jax tu ja daax. 14 Ba' pui' kum ba'p kai'chdha' pix jano' nam ya' ka oipoda' dhi oi'ñga'n bhaan nam cham tu'r ya' kam, nam gu' pux maat na kam aajim gu tanoolh nam pai' dhuuk aaya' ja'p iam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' dho gi ji ba', nat pai' tu ja iimchuda gu Dios nam saak oi'ñcha'. 15 No'm git cham pai' maakam ja'k jum ti'ñchoka' nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka', ¿cham aa gu' mi' pu cham joiñat daraaka' am git nam pai' jax ba oi'ñkat no'm pui'm aa'nda' git nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n? Piam kum palhiip ja'p xi jimii ji'k tanoolh gio mup ba aaya' git nam jir pai' kam. 16 Gu' ji nam gu'x maat nam cham tu'r ya' kam, ba' ja'p ja'k jix aik am nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' nax dhaam ja'k kat jup jum kai'ch. Ba' gu Dios cham pai'x xi'iraam jum ilhii'ñ sia ku pui'm tiiti' nar ja Dios tuk dhi' ji', nam gu' biix ja jujur ki'n jix biiñak kat buiñor, dai nax ja aichdham jix dhaam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' joidham jix a'bhar ba'pki chir.

17 Gio jano' nap titda gu Dios gu Abraam na sap mua'ji makgirxidha' gu maraa'n Isaak na mi' pix bhaan machia' no' sap moo silhkam jix biiñak buiñor piam ku gu' cham,

gu Abraam cham jax ji chɨˈɨɨk puiˈp tu duu na jax tɨtda gu Dios, na guˈ bɨɨx juraaˈn kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat jix biiñak kaˈ buiño. Puiˈ ku baˈ bɨɨx juraaˈn kɨˈn jix aaˈ na makgɨrxidhaˈ gu Dios gu maraaˈn Isaak, cham jax bua sia ku daipuˈ maaˈn tu mar, 18 sia ku guˈp tɨtda bɨɨpɨˈ dɨr na saak bhaan dhiˈ dhi maraaˈn Isaak muiˈ tu bopxichaˈ cham daaxix kam. 19 Na guˈ pux bhaiˈx maat gu Abraam na gu Dios jix ioˈm jir gɸˈkam, bɨxchuˈx aichuˈn na pu tu duñiaˈ, sia koiˈñgaˈn jix bhaaiˈ na ja duduaˈñdhai giop ja baapmiˈñdhaˈ. Baˈ puiˈ pɨx jum aaˈ na cham jax bua siat muˈaak makgɨrxi gu maraaˈn Isaak, na guˈ guiˈ giop duaˈñdhaˈ. Gu Dios pux bhaiˈx maat ɨp na gu Abraam tuˈ sɨlhkam bɨɨx juraaˈn kɨˈn jix biiñak buiño, baˈp tɨtda na sap cham ka mumuaˈdaˈ gu maraaˈn na bax muˈaam. Ku guˈ puiˈ ji buus ji nat tɨi mua gu Abraam gu maraaˈn Isaak, guˈ ji nat guˈ gu Dios giop duaˈñ.

20 Gio miˈ dhɨr gu Isaak nat paiˈ dhuuk gɨˈɨɨr, bɨɨx juraaˈn kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat jup jix biiñak kat buiño gu Dios, puiˈ ku baˈp ja tɨtda gu gook maamraˈn, Jakob gio Esauu, na sap joidham jix bhaiˈ tu ja jimiaˈ. 21 Gio puiˈ na jax gu Jakob, puiˈ bɨɨx juraaˈn kɨˈn jup jix biiñak kat buiño gu Dios, miˈ puiˈp jimdat na jax jix aaˈ. Puiˈ ku baˈ janoˈ na pux ioˈm bar jagɨˈ, na pu bar miaˈn na mukiaˈ, puiˈ jaˈk xi chu ja daaxdhak gu gook maamraˈn gu Josee na sap jix bhaiˈ tu ja jimiaˈ. Gio sia ku cham ka ooˈ na kɨɨkaˈ nax ioˈm bar jagɨˈ, gu oxiaˈn bhaan xim siispak nat tu daanɨ buiño gu Dios, na guˈ kaiˈñkam tuˈ sɨlhkam jix biiñak kat buiño. 22 Gio gu Josee puiˈ ɨp, bɨɨx juraaˈn kɨˈn jix biiñak kat buiño gu Dios. Puiˈ ku baˈ janoˈ nat pu ba ji muu, na pu palhɨɨp pɨx ba ñiok, jup xi ja tɨɨdak gu jajaaˈnniˈñ na sap jɨˈkchi oidhaˈ kɨˈn gu Dios ja palhbuidhaˈ nam bubuakiaˈ miˈ dhɨr Ejipto. Baˈp xi ja tɨɨdak nam sap xi bhɨɨji gu tukgaˈn noˈ mɨt ba jii miˈ dhɨr, na guˈ bɨɨx juraaˈn kɨˈn tɨ jɨɨgiˈñdhaˈ na puiˈ tu kuugalhdhaˈ gu Dios jax noˈt ba tɨi.

23 Gio jaˈpni ɨp na jax gu gɨˈkorgaˈn gu Moisees nam puiˈ bɨɨx ja jujur kɨˈn jup jix biiñak kat buiño gu Dios. Puiˈ ku mɨt baˈ cham tuˈ bhaan ji chotdonɨk ɨxchu baik masaaˈn gu Moisees nat jax maaxir, sia kum guˈx maat nat puiˈ jaˈk tu dai gu gɸˈkam miˈ kam Ejipto nam pu bɨɨx ja koodaidhaˈ gu aˈaalh Israel kam nam jax maaxilhidhaˈ noˈm jir chichioˈñ. Na guˈ nam xi ñɨiˈñ, joiˈmdam tuˈm gu alhii, gio nam guˈ puiˈ pɨx xim aaˈ na ja palhbuidhaˈ gu Dios, nam guˈ buiño jix biiñak kaˈ. 24 Gio miˈ dhɨr nat gɨˈɨɨr gu Moisees, puiˈp jum biiñkai buiño gu Dios, bɨɨx juraaˈn kɨˈn tɨ jɨɨˈñdhat miˈ puiˈ jimdaˈ na jax jix aaˈ. Puiˈ ku baˈ cham ka aaˈ na puiˈ puiˈm tɨɨtɨˈnda nar gɨˈlhgaˈn gu maraaˈn guiˈ na miˈr gɸˈkam Ejipto. 25 Na guˈ cham aaˈ na puiˈ jaˈk jup tu jimdaˈ nam jax tu jim gu miˈ kam Ejipto nam bɨɨx aixim tu buadaˈ na jax cham jir am, sia guiˈ nar dɨˈɨɨˈn tuˈm, puiˈ ku baˈ cham ka aaˈ na kaichgɨdaˈ. Puiˈm aaˈ baˈ nar am na mu jaˈk ba ja bɨntaˈ gu Israel kam jaˈtkam na miaˈn jir jajaaˈnniˈñ, cham jax bua sia ku mɨt puiˈ bhaiˈp ji chulhiiñchuda nam jax ja tulhiiñchuˈndaˈ gu Israel kam jaˈtkam. 26 Puiˈm duu baˈ, buus gu Moisees miˈ dhɨr ja bui gu Ejipto kam jaˈtkam, na guˈx aaˈ na ja bɨɨm jum tulhiiñaˈ gu Israel kam jaˈtkam, cham tuˈp jum buixdhak sia chi jax kar jix chumñigam kat. Jix aaˈ guˈ na jaˈxbuiˈp xim tulhiiñaˈ na jɨˈx jum tulhiiñaˈ guch Xoiˈkam noˈt puˈñi yaˈ ba ai, na guˈ pux maat na gɸˈp jum duukam makiaˈ gu Dios jix dhaam noˈt ba ai, na guˈ bɨɨx juraaˈn kɨˈn jix biiñak kaˈ buiño. 27 Pu maiˈ mɨɨ baˈ miˈ dhɨr Ejipto cham tuˈ bhaan ji chooˈnnɨk sia ku jax giilhim jix bhaam gu gɸˈkam miˈ kam, na guˈx maat na gɸˈkam kɨˈn bhaan tɨ nɨɨdhim gu Dios sia ku cham paiˈ nɨɨˈñ maaxik.

28 Miˈ dhɨr baˈ dai nat ba tu juu gu paan gakdhiˈñchix kam bhaan Paaskua taˈm ja bɨɨm gu Israel kam jaˈtkam, na bhaan jix maatɨˈ kaˈ nam jix ioˈm jix biiñak kat buiño gu Dios tɨ jɨɨgiˈñ na guiˈ ja palhbuidhaˈ nam bubuakiaˈ miˈ dhɨr Ejipto. Gio baˈ nat ja chia bɨɨx jɨˈmaˈn nam sap ɨˈɨɨr kɨˈn mamxidhaˈ gu kikiˈñgob mu jaˈp nam paiˈ jax chu baˈbhak, na sap baˈ cham miˈ aayaˈ gu nobɨɨˈñ gu Dios na paiˈ dhuuk bɨɨx kap ja kooda gu bɨɨpɨˈ kam ja maamar gu Ejipto kam jaˈtkam. 29 Baˈ buimgidhak na mɨt ba jii miˈ dhɨr Ejipto, ja palhbui gu Dios nam jax dhui miˈ bhɨɨyaˈ ɨrban gux Bɨˈ Suudaiˈ, nam guˈ bɨɨx ja jujur kɨˈn jix biiñaktuˈndaˈ buiño. Joidham jix chu gak kɨr bhɨi mɨt, nat guˈ joidham ɨrban naiˈ jɨ ɨɨ gu suudaiˈ. Guˈ baˈ gu Ejipto kam jaˈtkam nam muiˈ tɨi ja ardim gu Israel kam jaˈtkam, miˈ pu koi mɨt na mɨt paiˈ dhuuk muiˈ tɨip ji bubua, nat guˈ jotmodaˈ am xim kuu ɨp gio gu suudaiˈ na mɨt mu ji bhɨi ɨrban.

30 Gio gatuuk nam mummu jaˈk jup ba tu kokda na paiˈ Jerikoo tɨ tɨɨˈ, dɨɨlh pɨx naiˈ ji iaˈrɨ gu bhibhiiˈñbak, dai na mɨt bɨɨx xikoolh dhɨr pɨx xi jii sakaalh gu Israel kam jaˈtkam xijum gook tanoolh juugɨt, nam guˈ bɨɨx ja jujur kɨˈn jix biiñaktuˈndaˈ buiño gu Dios, puiˈ kut baˈ guiˈ pɨx jup tu duu. 31 Gio puiˈ na jax guiˈ na Raab tɨɨgich bɨjɨk, puiˈp tɨ jɨɨˈñdhat jix biiñak kat buiño gu Dios, sia ku guˈ bɨɨpɨˈ dɨr jir ganaiˈ pɨx kat. Puiˈ kut baˈ cham muu ja bɨɨm gu miˈ oiˈñkam nat paiˈ dhuuk ja koi gu Dios, nat guˈx joiˈgɨlh nat ja palhbuidhak ja tɨbiaptuda gu gook jaˈtkam na mɨt mu ja joot gu Israel kam jaˈtkam nam tɨ tɨɨˈmpuˈ nam jax tuˈt tu oiˈdhaˈ miˈ Jerikoo.

32 ¿Jax jañ pɨk jaˈk moop xi jam tɨɨdaˈ gɨt na pim baˈx maatɨt kaayaˈ? Tɨi muiˈ ka bɨˈɨix am ji guˈ na ñich chakui ja aa nam puiˈp jix

biiñak kat buiñor guch Gɨ'kora', dai ji na gu' chix io'm tɸb jup jum bua no' ñich biix mui' ji jam aa'ñ nam jɨ'k jax tu buimik na bhaan jix maatɨ' nam jix biiñak kat buiñor gu Dios. Dai nam jax tiigich jañ pix mui' xi jam aa'ñdha', pui' na jax gui' na Gedeon tiigich, gio ba' gu Barak, gio ba' gu Sansoon, gio ba' pui' na jax gu Jepte nam pui'p jix biiñak kat buiñor gu Dios. Gio gu Dabii gui' na bijik jir gɸ'kam kat, gio ba' gu Samuel, gam gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. 33 Biix ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak kat am buiñor gu Dios dhi' dhi ja'tkam, pui' kum ba' jai' dhit ja daam kiikat gu jai' ja'tkam, jai' dhit ba' nam jix bhai' ja silhkadimik gu ja'tkam nam pai' dhuuk jir gɸ'gɸrkam kat na jax jix aa' gu Dios. Jai' dhit ba' nat ja a'm tu bii gui' nat tu' tu ja iimchuda gu Dios. Gam jai' dhit nat cham jɨ'xdhat ja jugiokak gu maapi'ñ sia ku mit mijɨ tɨi ja iabo nam pai' kuup, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biiñak ka'. 34 Gio ba' jai' dhit na mit tii tai chir ja iabok, cham jɨ'xdhat ja miidhak sia ku giilhim jix choiñ, nat gu' ja palhbui gu Dios na ja buip tui'ñgit. Gio gam jai' dhit na mit cham jɨ'xdha' mia'n ja bhɨi na mit jiboi'ññor nam tɨi bax ja koodak tɸ'tɸb kukxir kɨ'n. Ku ba' gu' gatuuk na mit gio mui'p ji chu kokda, pu tu ma'iich jamit ji, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biiñak ka'. Cham jɨ'xdha' ba' jax ja dooda mit gui' nam jix ja bhaamki'ñdha'. 35 Jai' dhit dhi' nañ jaroi' ja aa', jix bhai'm duukam jup tu duuk jamit ja bui gu dɨ'dilhdhim u'uub, ja dudua'ñdhak bhaankamu'n gu Dios giop ja baapmi' mit gu ja maamar nam ba ko'iix kat.

Jai' dhit moo xi'x io'm jix biiñak kat am buiñor guch Gɨ'kora', pui' ku mit ba' cham jax ilh na mit giilhim ja tulhiiñchudaimik ja koi nam xi chuut nam gammijɨ pu kaichgɨda' gu Dios sia kum tɨi ja chian nam sap cham ka kaichgɨda', nam gu'x aa' nam ba jimia' nam pai' cham tu' bhaan kam tulhiiña'. 36 Jai' dhit nam ja gɨbiimik giilhim biix aixim xi ja ai'chuxdhimik, gio jai' dhit na mit ja buuprak bapaiñum titropiñ kɨ'n ja kuu nam tɨi xi chu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 37 Jai' dhit jamit joodai kɨ'n ja ma'yasimik ja koi, jai' dhit ba' na mit ɨ'rapan ja ɨ'kɨ sirruuch kɨ'n, gam jai' dhit nam ja sixximik kukxir kɨ'n. Biix dhi' nañ jɨ'k ja aa', jai' dhit cham pai' tu oi'ñkat am, mui' kap oipimik am, kakasnir jajo' tim tɨ'ii'ñka' am gam kakarbax jajoo', nam gu' cham tu'r jix chutumñigam kat, gampai' tuutu'm kat am. Bixchu' bhaan jum tulhiiñaimik am, gam na mit ja ko'ktulhdhimik. 38 Biix pix gu ja'tkam jix ja bhaamki'ñdha' am sia kum tii mi ja'p jix chu oi'ñchak ja biim. Ba jimia' am ba' mu ja'p gampix jix chu gak kir na pai' cham jaroi' oirɨ, gam bha ja'p gɸ'gɸr oi'dha' ta'm. Mu ja'p jam ba tɨbiapka' jɨ'x na pai' chiichio' gio na pai' jax gɸgɸr tɨ diidɨ'. 39 Ku ba' gu' siam jix io'm jix biiñak kat buiñor gu Dios, cham tu' pui' tu kuugalh ji nat jax tu ja daaxdhak, 40 na gu' pui' pum aa' gu Dios na xib ba' pui' ka tu kuugalhdha' nat jax tu ja daaxdhak gui' nach pai' dhuuk aach ya' ba oipoda' pu'ñi, na ba' biix maap maa'n jimdam tuch uañdha' guch ua'tulhdhara', na ba' mɨ' dhir bax bhaai'n ka' na sia aach jich a'm tu bi'ya' gu gɸ'gɸr jup tum duu'nkam nat ja iimchuda gui'.

12

Nach cham jax jich aa'nda' sia kuch pui'p jich chulhiiñ nax jum tulhii guch Xoi'kam

1 Dho jaiñ nam jax pik joidham biix ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak kat buiñor gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat. Aach dho pu'ñi ip jiñ jaaduñ, ja'p jach xi dhui biix nach jɨ'k tu' bhaan jich chukgi'ñ, ba' dai nach biix jich jujur kɨ'n bach biiñkada' buiñor gu Dios. Cham jach bhaan ka titii'ñchoka' gu tu' nar ua'tulhdhara', dai ji nach pix bhaan ji baapmigia' nach mi' pui' ba tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gɨ'kora'. 2 Mi'ch pui' ba jimia' nat jax xi chɨ'iik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, gui'ch pix buiñor jix biiñak ka' gammijɨ. Gui' diilh jich palhbuidha' no't tu' ba jich dhuu, gio nach guguuxi'ñdha' nach ba' cham jax jich aa'nda', gam na tuch uañi'ñka' no' chich tu' bhaan cham am bua, nat gu' gui' pui'p jum tulhiiñak jano' na mit gibiimik sissapa kuruus ta'm. Ku gu' cham pai'x xi'iraam jum ilh ji nam pui' bax dhoodak, ni ku pai'x buam jum aa', na gu' pux bhai'x maat na alhio pix ya' xim tulhiiñai mi' dhir ja'p ja'k gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax xib na gu'x jikgim bhammɨ pix daa sonpan gu Dios kii'n dir ja'k.

3 Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pim pui'p xi chu daa'ñchu'nda' nat jɨ'k jax tu duu guch Xoi'kam nam pai' dhuuk tulhiiñchudimik gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. Cham tu' na pim moo maa'n jimdam totdonii pu ja'k suulhgia' no'm jax ba xi jam doodak gu ja'tkam na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, piam ku gu' na cham bhai' tu jam jim, gu' ja'pji na pim jix bhai' pix jum taat ka' ji. 4 Na gu' dhi' cham pik jir tu' no' pim tu' bhaan jum tulhiiñ, piam no'm pu'ñi jax ba xi jam doodak gu ja'tkam, no' mit gu' chakui jam koi na mit jax dhooda guch Xoi'kam. 5 Ba' aapi'm cham tu' dhi' bhaan kuu' jimmida' no' pimit ba jim tulhii, na gu' pai' jɨ' Dios pix jir jup dunii'ñ ka'. Tɨ'ñchokat japim gu ñio'ki'ñ mi' na pai'p jum kai'ch na saak ja tulhiiñchudat ja silhka'nda' gui' nam jɨ'k moo

tu' silhkam ba kaichu', nam bar maamra'n, na ja'pnim kai'ch:
Moop cham jix buam jum aa'nda' ni nap jix bhaam ka' no'm tulhiiñchudat jum silhka'n gu Dios,
piam kut jum ñiok no'p mi' pai' cham pu duiñchu' na jax jix aa',
na gu' xim joi'ndat pix jup jum buada'.
Cham tu' nap moo dhi' bhaan pu ja'k gixia'.
6 Na gu' gu Dios silhka'nda' gu jax chu'm maraa'n no'x dha',
tulhiiñchuda' ip no' cham mi' pui' jim na jax jix aa'.
7 Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' no' pimit tu' bhaan ba jim tulhii, na gu' xi jam joi'ndat pix jup jam buada' gu Dios na pim jir maamra'n, na pim ba' pu'ñi duujir maa'n na pim jax jix biiñak kat buiñor mi' pui' bhiichgida' na jax jix aa'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' ja gibdat ja silhka'nda' gu ja maamar no'm buam pix tu bua. 8 Na gu' no' cham jam tulhiiñchudat jam silhka'n gu Dios no' pim buam pix tu bua, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' maamra'n jam ilhii'ñ, na gu' na ji'k tu' silhkam maamra'n ja ilhii'ñ, ja silhka'nda' na jax ja'k jix aa'. 9 Ja'p na jax aach bijik nach jir a'aalh kat, nam gu'ch chulhiiñchudat jich xilhkadimik guch gi'kora', tu' ka'm ja niil'ñdhat ja kɛ́ɛ́kɛ́' ich ip ba' no'm jax jich chitda nach cham pu buada' gu tu'. Gu' gi ba' gu Dios nax io'm jir gɛ́'kam nax dhaam jup tu'ii', ¿cham aa gu'x io'm jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa'? Nach ba' gu' pu'ñi duuji bhammi aaya' gatuuk na pai'p tu'ii'. 10 Mi' pix jich xilhka'nda' jia gu Dios na ba'ch chulhiiñchu'nda' no'ch cham mi' pui' jiim na jax jix aa', nach ba' cham pik moo ja'p xi' pik xich ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' mi' pix xich ñii'ñ nach jich ua'tulhi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jich joi'gi'n, na gu' cham bhai' tuch jimia' ba' gatuuk. Pui' ku ba' tiich xilhka'nda' na xich joi'ndat, ja'p na jax aach nach jir a'aalh kat na mit gu'ch giibak jich xilhkadimik guch gi'kora' kat nam jax ja'k ilhii'ñ nach jix kikii' ja'tkam bi'ya', na ba'x bhai' tuch jimia' nach ji'x juugit ya duduaka', nam pu'ñi xich joi'gi'nda'. 11 Maaxik dho gu' cham tu'r jix kii'p jum duukam gu tulhiiñara' no't jiñ a'm ba gii, na gu'x buam tu tatda' nañ jiñ chulhiiñdha'. Ku gu' mi' dhir no' ñich ba buus nañ xiñ chulhiiñaimii, ba machia' iñ ji na tu' cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Ba' mi' dhir dai nañ jix jikgim pix bap tui'ka', gio nañ cham tu'x buam ka tu buada' na tu' cham jir kii', nañ gu' ba too'nnia'.

Na cham bhai' tu jimia' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios

12 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios na ba' ja'p ji buusnia' na pim giop ba o'jo'nta', na gu' xib ja'p ji buusan na pimit ba momgo na pim tii jiimchu', pu'ñi duuji pim ba' giop o'jo'nta'. 13 Mui' pim ba' moo xi gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiimda' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Ja'p ji buusnia' na pim dai mi' bhiichgida' na pai'x chi kii', na ba' gu jai' nam chakuix bhai'x biiñak ji jam tiigii jix io'm soi'm ilhdhai mi' pui'p ba jimia' am na jax jix aa' gu Dios.

14 Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim joidham jix bhai' kai'chit jix jijikgim tu oi'ñka', cha'pim tu' ki'n jum kokdat, gu' dai ji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiimda' na jax jir am. Cha'pim kam ua'tulhi'ñdha', na gu' gu jaroi' no' daim ua'tulhi'ñ, cham ji'xdha' aaya' bhammi buiñor gu Dios. 15 Jam aagi'ñ iñ mooñ jaaduñ na pim siamri biix tu' ka'm xi ñiidhat gu Dios. Na gu' no' pim jai' dhit am irdat oipo, cham tu' bhai' tu jam jimia' gatuuk. Ni ku cham tu'r am na pim jai' dhit tu' bhaan ba ji ja ko'kdhichdha' gu jai', nam gu' mi' dhir ba' biix bhai' jim kooda' na ji'k guch Xoi'kam jiigi'ñdham. Ba' ja'p ji buusnia' gui' na tu ko'kdhichdha' na jax gu jax chu'm i'iix nax maimdagim tɛ́ bhɛ́ɛ́ na ja maikkutu'n gu ja'tkam no' mit xi juu. 16 Gio jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham jai' dhit ja biim boppoda' gu jai' u'uub no' pim cham maap tiimui'x. Ni ku pim cham tu' mik bua' ji tu' pix ba ilhii'ñdha' gu Dios nat tii xi jam joi'ndak tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Pui' dhom duu ji gui' na Esauu tiigich bijik, na pu'ñi moo gampai' pix ti ilhii'ñdha'. Tii' nat ga'ra nar biipi' kam kat, maa'n jooxia' gu bhab gisaar jamit pix xi maa, ja'p ji buus ba' nar gatuuk kam pix ba'. 17 Ba' gatuuk na tii ba chian gu taata'n na tu daañxidha' nax bhai' tu jimia', nap jum aa' na gui' bhaan bipio' nar biipi' kam na jax tu daaxix, cham tu' tu daañxi gu taata'n, nat gu' pu biipi' dir ba maa gu sipdhi'ñ na saak gui' ja'p ji buusnia' nar biipi' kam ka'. Ba' tii ma susua ja'p io'm pa', cham ji'xdha' bhaan ka bii gui' na a'miram bipio'dat nar biipi' kam, nat gu' ga'ra, ja'ppix ba ji buusan gu' nar gatuuk kam.

18 Aapi'm chi gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti tiigik ji na mit jax ti tiigik guch bopxi kat bhammi gɛ́' oidha' ta'm na pai' Sinaii ti tii', jano' nat maaxik bha ɛ́ɛ́k gu Dios. Giilhim iibhidham ji nat tum duu jano', bhai' ji gi'nduki gu oidha', gio nat giilhim jix chukgam jup tum duu, gio gu tai na pix nammi kikka bhai' na ji'x jir oidha' ta'm. 19 Gio nat gɛ́' ki'n bhai' ji chum kuich, pix am joiñchu'n gu dibiir, nat ba' mi' dhir bhai' ba tu ja a'gi gu Dios guch bopxi kat na jax ja'k tu daaxix ka' ja bui. Ba' guch bopxi kat jix chotdonit tiip kai'ch am na ja'xbui' pix tu a'ga' gu Dios, 20 nam gu'x maat na cham ji'xdha'

jaroi' nakga' na ji'k jax kai'ch, nam gu'x ɨɨbhidhat kɸɸ nap kai'ch: “Pu maa'n jimdam japim moo mu'aa' ma'yasimɨi joodai ki'n piam kuxiir kɨ'n gu jaroi' no't gan yammɨ tɨs oidha' ta'm nañ pai'p tu'ii', sia gu jax chu'm soi'.” 21 Giilhim ji nax ɨɨbhidham tum bua jano', cham tu' pui' pɨx. Sia gu Moisees tɨix choodon na bhammɨp tu'ii' oidha' kuu am, jup kai'ch: “Giilhim jañ jix io'm gi'bok nañ jix choodon.”

22 Aapi'm gu' ba jam kupio'kdhix ji bhammɨx dhaam na pai' joidham jix a'bhar gu ba'bhak na pai'p tu'ii' guch Gɨ'kora' na gammɨjɨ pur Dios, na pim ba' jiimɨt aaya' bhammɨ na pim pai' iimchudhix na pim saak oi'ñcha', bhammɨ na pai' ja'p ji buusan nar xibkam gɸ' kiicham na Jerusaleen tɨ tɨɨ', nam mui' bhai'p tu'ii' gu noonbi'ñ gu Dios nam gammɨjɨ gɸ'kamtu'n. Cham tu' kax chɨ ɨɨbhidhara' ka' nach pai' dhuuk bhammɨ aaya' buiñor, cham pui' na jax jano' nat bha ɸɸk Sinaii. 23 Jai' dhɨt jam bhammɨ bap tu'ii' xib buiñor gu Dios na mɨt ji'k tu' sɨlhkam mi' pui' jii na jax jix aa' ja'p na maamra'n, nat ji'k pu ja dai nam pu'ñi bhammɨ aaya' buiñor. Ba' aapi'm pu'ñi xib jiñ jaaduñ, cham xiim japim bhammɨp ji bubuakia', na pim gu' aapi'm mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios gui' na ja aagi'ñdha' gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimɨi nam duduakat ja tutku' bhaan, nat gu' ba tu jam uañ bɨix dappaam gu jam ua'tulhdhara', 24 jano' dɨr pɨx nat guch Xoi'kam ya' ɸɸk maakam tu dai na tu aagix ka', nat guch a'mkam muu, na ba' pu'ñi duuji bɨix tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Nat gu' pu kai'ñkam pɨx jaax gu ɨ'ra'n bhaan gu kuruus na ba' dhi' kɨ'n pu'ñi tuch uañdhix ka', cham tu' na ja'p pɨx na jax bɨjɨk gui' na Abeel tɨigich nat pui' tɨi gɸ'p jaax gu ɨ'ra'n na mɨt pai' dhuuk mua.

25 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiimɨt na jax jam tɨidaidha' gu Dios, cha'pim gampai' pɨx ɨlhii'ñdha'. Na gu' no' pim gampai' pɨx ɨlhii'ñ jax no' tɨi jam tɨtda, jam tulhiiñchuda' ja'p nat jax ja dooda bɨjɨk guch bopxi kat nat pu maa'n jimdam ja tulhiiñchuda gui' na mɨt ji'k cham tu' ka'm tɨi nat jax tɨi ja tɨɨ'n. Aach pu'ñip tuch dhooda' no'ch am ɨrdat oipo no' tɨich a'gi'ñ nach jax ja'k tui'ñgɨda'. 26 Jano' nat maaxik tu ja a'gidhak gu Dios guch bopxi kat bhammɨ Sinaii, jix io'm gi'nduki gu dɨbɨɨr nat ji'x mɨikim tu a'ga. Ba' dhi' cham xiim jum aaya' na pai' dhuuk giop joiñchuda' gu dɨbɨɨr, pui' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ, jup jum kai'ch: “Maa'nnim jañ pɨx ba joiñchuda' dhi oi'ñga'n, bɨix sia dhi' na tu' bha'ñi ja'p jix maax jix dhaam.” 27 Ba' gu dhi' pui' na kai'ch na pui' maa'nnim pɨx ba joiñchuda' dhi oi'ñga'n, ja'p kai'ñkam jup kai'ch na bɨix tu kuugalhdha' nat ji'k tu'p tu duu, na cham tu' bhai', na pu'ñi ampɨx tu gi'ndukda', na ba' mi' dhɨr dai gui' pɨx bax chu jai'ch ka' na cham jax jum bua, ni ku pai' joiñdha'. 28 Jix dhaam ja'k kat jup jum kai'ch dhi' na pai'p tu'ii' gu Dios, bhammɨ ja'k dho gi cham pai' dhuuk joñia' ji gu oi'ñga'n no't bhammɨ bach aich gu Dios. Na gu' gui'x io'm jir jix kɨi' ka', cham tu' pui' na dhi' nach bhaan oi'dha' xib. Pui' kuch ba' gammɨjɨx bhai'ch chaatɨt mui' xi dhaañchu'nda' bhammɨ ja'k na pai'p tu'ii' tu' ka'm nɨidhat. Gammɨjɨ nach mu gɸ'kamtu'nda' cham oodat na jax ja'k jix aa', na ba'ch baidhika'. 29 Na gu' no' chich jax dhuuk cham tu' ka'm tɨi, am tɨ'ñchoka' ich nax io'm jich chulhiiñchuda', na gu' gui' ja'p ji buusan na gu tai gui' nax io'm jix choiñ na tu' na pɨx ja'ngichu'n.

13

Nach jax ja'k tu jimda' na ba' xich kɨigalhi'ñdha' gu Dios

1 Jam guguuxi'ñ iñ ɨp jiñ jaaduñ na pim joidham jix bhai' kai'chɨt xim jajoi'gɨ'nda' na jax ja'k jum aa' no'ch tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim tu' bhaan jum bhabhaakuidha' ni na pim jum kokdada', gu' ja'pji na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ji pɨx. 2 Gio no'm jam paxiaraim gu ja'tkam, joidham japim jix bhai' ja tɨidai ja aichdhai ja tɨbiaptuda' jix bhai'm taatɨt, cham tu'x oodam. Jai' dhɨt gu bɨjɨk dɨr kam nam pu'ñi joidham jir jix bhabhai'kam kat, gu noonbi'ñ gu Dios jamɨt ja tɨbiaptudak nam cham pum aa', na gu' pu'ñi jaroi' nam pɨx tɨbiaptudidha'. Aapi'm pu'ñi ɨp jiñ jaaduñ, cham maatɨ' ka' gu' nar tu'p tu'm da' ka' gui' na mi' jam paxiaraidha'.

3 Jix ja joi'ndat japim soi' pɨx jum ɨlhii'ñdha' ja a'mkam guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jum tulhiiñ mu nam kuup, panaas ku pim moo aapi'm bɨix mup kuupka' ja bɨim. Sia gui' nam ja'p pɨx ja tulhiiñchu'n japim pui' soi'p jum ɨlhii'ñdha' ja a'mkam, panaas kum moo aapi'm bɨix jup jam tulhiiñchu'nda', na pim ba' gu' cham jax ɨlhii'ñdha' no' mɨt pui' bhai'p ji jam dooda ja'xpɨx.

4 Gio ba' jam guguuxi'ñ iñ ɨp na pim cham jir ganai' pɨx ka'. Cha'pim jai'x bhai' ja tɨtdadat ja bɨim boppoda' gu u'uub, dai ji gui' na pim maap tɨimui'x na jax tu daaxix. Na gu' pui' pɨx jam tɨida' gu Dios jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na pim jix u'ua'tulhdhix no' pim pu'ñi jai'x bhai' ja tɨtda gu u'uub. Ba' pui' xi jam tɨidai mu ja'k xi chu chiñia' nam jam iabu' na pim pai' gammɨjɨ mi' pup mɨijidha'.

5 Jam guguuxi'ñ iñ ɨp jiñ jaaduñ na pim cham tu' bhaan jum tutkagi'ñka' gu tuumiñ ni ku pim jix aa'nda' na pim mui' bia'ka'. Dhi' kɨ'n japim jix bhai'm taat ka' ji'k na pim bia'ka'. Dios dɨilh jix maat na pai' dhɨr

tu jam maakidha' gu tu' na jam a'm jum aagaidha' no' pim cham ka bia', na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix: “Aañ gammɨjim a'm tɨ nɨidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' kɨ'n gu tu' nam a'm jum aagaidha'. Cham jɨ'xdha' pai' dhuuk dɨɨlh jum bua' iñ.” 6 Jaiñ na gu' jax pɨk joidham kai'ch gu Dios jich Gɨ'kora', ja'pji dai nach buiñor jix biiñak kat pɨx tɨ'ñchoka' mi' ja'k na pai' ja'pnip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ:

Cham jañ pai' dhuuk tu' bhaan jix choodon ka',
na gu' cham jɨ'xkat jaroi' jax jiñ dhooda',
na gu' gu Dios gammɨjɨ xiñ joi'ndat jiñ a'm tɨ nɨidhidhat jiñ palhbui'ñchu' tu' na pɨx bhaan.

7 Gammɨjɨ pim tɨ'ñchokat mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na mɨt jax tu jii gui' na mɨt ya ja'p tuch a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam joidham bɨɨx ja jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak kat buiñor.

8 Guch Xoi'kam bɨjɨk dɨr pux jai'ch, cham pai' dhuuk jum pataas. Gio ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pux jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. 9 Pui' ku pim ba' dai gui' pɨx buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak ka' gammɨjɨ. Cha'pim tu'p jum buixdhat na jɨ'k jax tu daaxix gu ya' maaxik, pui' na jax gu koi' na jax chu'm jir jum kua'dam gio na jax chu'm cham. Na gu' dhi' cham jɨ'xkat tu' kɨ'n jich palhbuidha' sia kuch tɨi mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu daaxix. Ja'pji dhi' nax io'm jum aa' nach mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' nat jax tu daasak guch Xoi'kam, nach ba' bhammɨ aaya' jix dhaam buiñor gu Dios.

10 Na gu' guch Xoi'kam pui' ji buusan na jax gu xibkam sasoi' mɨmɨɨ'ñkar, cham tu' pui' na jax gu bajɨk kam na jax chu'm jai'ch mi' nam pai' tu juan gui' nam tu ja daañxɨ'ñdha' gu Israel kam ja'tkam. Dai pɨx nam aa' nach buiñor jix biiñak ka', na ba' pui' ji buusanda' nach tu makgɨrxi'ñ gu Dios. 11 Piam pui' na jax gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bhai' gɸ' chiop tu juanda' nam tu ja daañxɨ'ñdha' gu ja'tkam, na baxbhat gu ja ɨ'ɨɨr gu sasoi' mummu kɨ'n tu jupsusda' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', na ba' dhi' kɨ'n tu ja uañɨ'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Gu ja bakxi'm ba' mɨk ja'k ja u'tɨkat ja mɨmɨɨ'ñdha', na pai'r gampɨx na cham jaroi' oirɨ. 12 Ba' jano' nat ya' ɸɸk guch Xoi'kam pu'ñip jum duu, dɨɨrap dɨr gu gɸ' kiicham jamɨt baidhak tulhiiñchudimɨk mua, gu ɨ'ra'n nat jaax kɨ'n ja uañchuda bɨɨx dappaam gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. 13 Aach ba' xib pui' cham jax jup jich aa'nda' sia ku mɨt pui' bhai'p jich chulhiiñchuda' na mɨt jax dhooda guch Xoi'kam, jix bhai'ch pɨx jix chaat ka', dai ji nach jix io'm mui' xix biiñak ka' pɨx buiñor, ja'p jach xi dhui bɨɨx na jɨ'k tuch chukgi'ñ ya' dhi oi'ñga'n, 14 nach ba' aaya'x dhaam nach pai' gammɨjɨ bhai' pu ba oi'ñka'. Na gu' ya' nach pai' oi'dha' xib cham tu' gammɨjɨ ya' pu oi'ñka' ich, pui' kuch ba' tɨi gaa'ñchu' xib dɨr nach jax dhui ja'p iam oi'ñcha' nach pai' gammɨjɨ bhai' pu ba oi'ñka'. 15 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nach gammɨjɨ mu daañchu'nda' guch Gɨ'kora' jix dhaam, gam nach taxchaabgi'ñdha' nat jix bhai' ba duu nat bha joot guch Xoi'kam na pu'ñi ya' tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'p ji buusanda' nach mu tu makgɨrxi'ñdha' gui' na kɨ'n tuch uañɨ'ñka' guch ua'tulhdhara'. 16 Jam guguuxi'ñ iñ ɨp na pim cham mɨk buppat jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios, gam na pim jix ja joi'ndat xi chu ja maakat gu jai' gu tu' no' ja a'm jum aagaidha', na gu' dhi' pu'ñi ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, ja'p ji buusanda' na pim tu makgɨrxi'ñdha'.

17 Gio gui' nam bɨɨpɨ' dɨr gu'kat jam aagɨ'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios japim siamri tu' ka'm jup xi ja nɨidhat, cha'pim gampai' pɨx ja ɨlhii'ñdha'. Na gu' ja'p ji buusan nam gui' gammɨjɨ jam nuuka'n na cham tu' jam duñia', nam gu' gammɨjɨ tu jam daañxi'ñdha' buiñor gu Dios na jam nuuka'nda'. Gu Dios dɨɨlh pu chu'm kɨ'n ja darai nam pu'ñi jam nuuka'nda' gu jam i'ii'mda' bhaan, na ba' no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, joidham jix bhai'm taatɨt pu tɨ'ya' am na pimɨt jix bhai' tu jii bɨɨx jɨ'ma'n. Jix bhai'm duukam japim xip tu buada', nam ba'x bhai'm taatɨt gammɨjɨ bɨɨpɨ' dɨr gu'kat jam aagɨ'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Na gu' no' pim buam pɨx tu bua na tu'r jix buam jum duukam, jix buam jum aa'nda' am, na gu'x xijai ka' nam jix bhai' jam tuttu' na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios.

18 Bhai' pim xi chuch dhaañxɨ'ñdha'ñ jaaduñ, nach ba' gammɨjix bhai' tu a'gada' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Jix aa' ich nach jix bhai' mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gɨ'kora'. 19 Gio jam taan iñ ɨp na pim pui' ja'k tu daanda' buiñor gu Dios nañ palhbuidha' nañ jax dhui jootom gio mui'p jam paxiarmɨra' mu ja'p na pim jax tu oi'dha' nañ mu jam tɨɨ'mɨra'.

Na ba tɨɨmo' na tu a'ga gui' nat mu tu ja ua'ñxi gu Israel kam ja'tkam gio ba' na tu ja daañxidha'

20 Ba' gu Gɸ'kam Dios gui' nat dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dɨr koi'ñga'n tɨr, gui' na xib pui' ji buusan nar jix kɨɨ' bipia'dam, xi jam joi'ndat tu jam uañɨ'ñka' gu jam ua'tulhdhara' kɨ'n gu ɨ'ra'n nat jaax, 21 gam nax kɨkɨɨ' ja'tkam jup jam duñia' bɨɨx jɨ'ma'n, na pim ba' gammɨjix biiñak kat mi' pui' jiimda' na jax jix aa'. Gu Dios ba' dɨɨlh jix maat mi' dhɨr ja'p ja'k na tu' jax dhuñia' jam bui na pim ba tɨ jɨɨgi'ñ

buiñor guch Xoi'kam. Gammɨjɨch ba' moo gɸ'kamtu'nda'. Ja'pni pɨx tui'ka'.
22 Ba' jam guguuxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham oodat xi chu jiñkuidhai dhi' na ñich mui' ba tu jam ua'ñxi, na gu' cham pɨk moo ja'p jup jir gɸ', palhɨɨp ji, nañ jɨ'x pɨx bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k gammɨjɨx biiñak ka' buiñor guch Gɨ'kora'. 23 Gio ba' xi jam aa'ñdham iñ ɨp nat kia'pɨx ba buus na kuupich gu Timoteo nar jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan. Ba' pui' tɨi ɨlhii'ñ iñ no't jootom ya' ai nach maap mu jiim nach mu jam paxiarpu' mu ja'p na pim pai' tu oi'dha'.
24 Mɨjɨ ja ñio'ki'ñ iñ guñ jaaduñ nam bɨɨpɨ' dɨr gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm jix bhai'm ɨlhii'ñ. Aañ ya ja'p siamri jix bhai'ñ ɨlhii'ñ ji sia gu palhɨɨp. Gu ya' kam Itaalia guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham mɨjɨp xi jam ñio'ki'ñ am no' pim sap jix bhai'm ɨlhii'ñ.
25 Ja'pni pɨx ba' moo tui'ka' ku ba' gu Dios jich Gɨ'kora' pɨx gammɨjɨ xi jam joi'ndat jam a'm tɨ nɨidhidha' bɨɨx jɨ'ma'n.

GU UA'NA'N GU SANTIAGO

Gu Santiago na mui' ba ja ñio'kdha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam jax oi'dha'

1 Aañ Santiago nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios jich Gɨ'kora' gio gu Jesuus jich Xoi'kam jañ ya' dir mu jam ñio'ki'ñ jiñ jaaduñ na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na jɨ'x oi'ñga'n, na pim jir ja bopxi gu mambhɨix gook gu maamra'n gu Jakob, na pim tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Na jax ja'k bua't jum mamtɨ gu ñio'ki'ñ gu Dios

2 Aañ ya' dir mu jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim gɸ'kam kɨ'n jix bhai' pɨx jum taat ka' no't tu'x buam jum duukam jam a'm ba ji chu jii na panaas ku cham nakgam tu tatda'. Xi ñakoo'nda' pim, 3 na gu' no' pim pu'ñir maa'n na pim jax jix biiñak buiñor guch Gɨ'kora', sia ku pim bɨxchu' bhaan jum tulhiiñ, pui' ba machia' pim. Mi' dhɨr cham tu' jax ka ɨlhii'ñdha' pim sia tu'x buam jum duukam jam a'm jimiim, panaas ku pim moo pu cham tu'm tulhiiñdha', na pim gu' pui' ja'k ba kaapaka'. 4 Dai ji na pim gu'x bhai' xim ga'ngidhat mi' pui' duiñchu'nda' na jax moox kɨi' ka'm nɨi'ñ guch Gɨ'kora', dhi' pim bhaan ba' pu'ñi mui' xim otdatgɨda' cham tu' bhaan jax jim aagɨt. Dhi' ba' bhaan bax maatɨ' ka' na pim sɨlhkam jix biiñak buiñor gu Dios, mi' dhɨr ba'x io'm bhai' ji machia' pim na jax ja'k jix aa' gui' na pim tui'ñgɨda'.

5 Ba' no' pim gu' jai' dhɨt aapi'm jix bhai'x maachik na jax pɨk ja'k moox aa' gu Dios na pim tui'ñgɨda', soi'm ɨlhdhai pim mui' xi chañɨa' gu Dios. Gui' jam makia' maa'n jimdam gu matda' cham jax ji chɨ'ji, gɸ' cham daaxix kam, na pim ba' mi' dhɨr kɨ'n bhai' ji machia' pu'ñi na jax pɨk ja'k jix aa' na pim tui'ñgɨda'. 6 Dai ji na gu'm aa' na pim bɨix jam jujur kɨ'n jix biiñak kat pu tɨida' na pim ba ɨlhii'ñdha' na pui' ji chu buusnia', bɨix jam jujur kɨ'n na pim tɨ jɨigi'ñdha' na sɨlhkam jam makia' gu Dios na pim pai' dhuuk mu tañɨa'. Na gu' no' pim aapi'm pɨx bap xi chɨtda pu cham ji chɨ jɨi'ñdhat bɨix jam jujur kɨ'n na pui' ji chu buusnia', cham tu' jam makia' gu Dios gu matda'. Na gu' no' pim pu'ñi cham bɨix jam jujur kɨ'n tɨ jɨigi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax ɨlhii'ñdha', ja'p pɨx ba ji bubuakia' pim na jax gu suudai' na gu'ngukidhat mu ja'k jup jimda' pai' na ja'k bhɨida' gu jɨbɨilh, ja'p ja'k gio ja'p ja'k. 7 Ba' gu jaroi' no' pu'ñi ja'k pɨx jir tu'm, cham jɨ'xdha' makia' gu matda' guch Gɨ'kora', sia ku tɨix maachim na jax ja'k jix aa' gu Dios, 8 na gu'x mat ka' na cham tu'x biiñak kat jup tɨtdada', pɨx bap na tɨi xi chaanda'. Ni ku cham tu' gammɨjɨ nabap tanoolh pu chu'm bhaan tɨtɨi'ñchoka', na gu' buimgidhak maakam tu'm bhaan jup ba tɨtɨi'ñchoka', gio buimgidhak maakam ɨp. Mɨkkat mi' pu cham ka tɨ'ñchoka' na pɨn tu' ka taanɨt gu Dios, pu cham tu' kap jum buixdha'.

9 Ba' gu jax chu'm jiñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan no' gampai' pɨx tu'ii' na cham tu' bia', jix bhai' pɨx jum taat ka' buiñor gu Dios, na gu' bhammɨ dɨr bha ja'k jix chumñigam ɨlhii'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan tɨ nɨi'ñdha'. 10 Gu' ba' gu jax chu'm jiñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan no'r jix chumñigam, gu' ji no't gu' nai' ji chu juu gu tu' na bia'kat, jix bhai' pɨx jum taat ka' ɨp sia buiñor gu Dios, na gu' gu Dios pui' na jax bhaan ba tɨ nɨidhidha', pui' na jax bar jix chumñigam ka' buiñor, sia ku gu' ya' gu maaxik bhaan pui' ji bii. Gio na gu' cham tu' gammɨjɨ ya' pur jix chumñigam ka' gu jaroi' no'r jix chumñigam. Ja'p pɨx ji buusan jia na jax gu yooxi' na alhio pɨx mu pai' yoota', ni jɨ'x ku iam moo gammɨjɨ mi' pu yootda'. 11 Na gu' no't jix io'm bhai' xi chon, bhaatai pu nai' ji gakia' bɨix bɨnkam gu toona'n, jix gak mi ja'p pup katka', mi' pu dɨbai cham pai' ka matgilhia'. Pu'ñi ɨp gui' nam jir jix chutumñigam, jotmoda' pɨx cham pai' matgilhia' no't tu' ma duu, gio gu' pu nix chu' ɨp ku bhɨika'.

Na jax ja'k jix bhaai' nañ dhuñɨa' no' cham bhai' tuñ jim

12 Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu jimia' gu jaroi' no' xi ñakgat gammɨjɨ pux biiñak buiñor gu Dios, sia kut giilhim bɨix aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, na gu' gatuuk na pu'ñi xim tulhiiñaimɨi, mi' dhɨr dai na ba baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam ja'k na pai' gammɨjɨ jix jɨkgɨm bap tui'ka', na joidham jix chu abhaar. Ba' pui' ji buusnia' na ba mai'chia' gu kuruun na joidham jix abhaar nax dha'ram namɨik, gui' nat jax chu'm ja iimchuda guch Xoi'kam na saak ja makia' gui' nam jɨ'k pu'ñi mi' pui' jimia' na jax jix aa'. 13 Gu' ba' gu jaroi' no' ampɨx pui'x buam jix chu duñiim na jax ja'k cham kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios, cham tu' jax jum aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jurtu'n ku ba' pui' tu tatda'. Jax dhui na gu Dios cham jɨ'xdha' pui' ja'k jurtu'nda' gu jaroi' nax buam tu duñɨa', na gu' cham tu'x buam jum duukam a'miram dɨr busaak. 14 Ja'pji dɨilh jura'ram dɨr na buusnia' gu jaroi' na pu'ñi bɨix aixim bam aa'nda', na mi' ba ji kaaya' na jax ja'k jurtu'nka' gux buam jum duukam na ba'x buam bax chu duñiim ka' na jax ja'k cham kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 15 Mi' ba' na pu'ñi xim aagaimɨi, dho gu' dai na pui' ba duñɨa' dho na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha'. Mi' dhɨr ba' no't cham soi' kam ɨlh buiñor gu Dios

na tu uañdha', muuki' chir bap tui'ñgida' gu ii'mdagaram bhaan, na gu' gatuuk dai na ba tulhiiñchuda' gu Dios.

16 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim pui' ja'k kam aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jam jurtu'nka' na pim ba' pu'ñi buam pix jix chu duñiim ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gui'. 17 Jax dhui na gu Dios cham tu' a'miram dir busaak gu tu' nar jix buam jum duukam, dai ji gui' na ji'k tu'r jix kii'p jum duukam. Biix gui' na ji'k tu'ch a'm jimiim nar jix kii'p jum duukam, Dios jir jup dunii'ñ, gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jaroi'p duu dhi chiichia' na bha'ñi ja'p daraa jix dhaam gio dhi tanoolh na biix kap tu toonni'ñ. Gu Dios gammiji pur Dios jia, cham pai' dhuuk maakam jup bar tu'm, pu maa'n na jax pix jir tu'm na jax bar tu'm. 18 Ba' xich joi'ndat tii xich baidhikam jix dhaam na pai'p tu'ii' nach pai' gammiji jix jijikgim bap tui'ka', dai sap nach mi' pui' xi jiimda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioʼki'ñ. Joidham jix bhai'ch chiidai jich aichdha'x dhaam dai aach nach ji'k mi' pui' jimia'.

Nañ jax ja'k tui'ñgida' noʼñ silhkam ba ti jiigiʼñ buiñor guch Xoi'kam

19 Ja'pniñ ba' moo tiip xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim siamri xi ñakgat no' jaroi' giilhim jam titda na jax cham jir am. Cha'pim juanda', xi kɸɸkɸ' pim pix sia ku jax kai'ch. 20 Cham tu' na pim moo maa'n jimdam bhaakui giilhim mui'p tiida' ya' dir mu ja'k, na gu' dhi' pu'ñi ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. 21 Gu ja'pji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiimda' ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioʼki'ñ gu Dios, gui' na bhaan jich aagi'ñ na jax ja'k jix bhaai' nach duñia' nach ba' cham jich chulhiiña' gatuuk, na pim gu' bax maat. Ja'p japim xi dhui biix na ji'k tu'r jix buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch na pim ba' cham dhi' bhaan jum uaʼtulhi'ñdha'.

22 Ku gu' dhi'm aa' ji na pim tu' silhkam mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na ji'k moo jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioʼki'ñ gu Dios, cham tu' daipu' na pim jix mat ka' pix. Na gu'r ba pui' pix ip sia pim tiix maat noʼ pim gu' cham pu bua na jax jum kai'ch, diilh japim uaʼtulhdhara' tir jum iabuda', na pim gu' cham am buatgida'. 23 Na gu' gu jaroi' no' tiix maat na jax ja'k jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioʼki'ñ gu Dios, gu' ji no' gu' cham pu bua, dhi' ja'pni pix ba ji buusan na jax gu jaroi' no'm niniil'ñ nax maachim na jax moo tu'm ba ti nii'ñ, piam noʼ cham jix ja'kkulhi'. 24 Ba' dai mi' na ka tiʼñchoka' na kam niniil'ñdha', mi' dhir na ja'p ti tigia', pu cham tu' ka tiʼñchoka' na pin jax chu'm ti nii'ñ. Pu'ñi ip ba' dhi'. 25 Gu' ba' gu jaroi' noʼ kɸɸkɸt gux bhai'm kai'chdham ñioʼki'ñ gu Dios mi' pui' xi dhuiñchu' na ji'k jax jum kai'ch na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k dui cham kach chulhiiña', dhi' dho gi gu' joidham jix jikgim bap tui'ka' ji gio nax bhai' ji chu buusnidha' na ji'k tu' jax buada', na gu' joidham bhaan ti niidhidhat palhbui'ñchu'nda' gu Dios.

26 Ba' gu jaroi' no' mi' pui' tii xi jim na jax moo tu aagix gu ñioʼki'ñ gu Dios na ti jiigiʼñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' buam pix tu ñiok na jax cham jir am na cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, pur cham tu' ka', sia ku gu' tii pui'm aa' na mi' pui' bhiichu' na jax tu aagix, jir ja'p pix ka' ba' na pui'm tiitiʼnda' nar jich Xoi'kam jiigiʼñdham, na gu' giilhim tu ñiokda'. 27 Gu' dhi' matgam noʼñ tu' silhkam mi' pui' ba bhiichu' na jax tu aagix gu ñioʼki'ñ gu Dios nañ ba ti jiigiʼñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' ji nañ kañ uaʼtulhi'ñdha' kin gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax nañ jix buam tu ñiokda' gam nañ giilhim ja titdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ jix ja joi'giʼnda' ji gio nañ ja palhbui'ñdha' gu a'aalh nam alh jir diʼdir koi', gio gu diʼdilhdhim u'uub nañ xi ja maakidhat gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

2

Nañ jax ja'k jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pix

1 Ja'pni ja'k jañ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim ba ti jiigiʼñ buiñor gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, na pim cham tu' ji'k pix jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ilhii'ñdha' pim. 2-3 Pui' na jax mu pai' noʼ pim jum jumpa'n na pim tu daanda' buiñor gu Dios, noʼt gu' maa'n mi' ba ai gu maa'nkam jix chumñigam na bixchu' bapaiñum jix u'uam totbikdam xi chu baapsatu' noonbiram, gio nax kikii' xi chi tii'chu' jix dha'ram namkim, ba' aapi'm pix jix bhai' titdak jax chitda: “Jam jiip jiñ jaduuñ ya'ni ja'k dhix kii' atooxkor ta'm.” Gu' ba' noʼt gu' ja'x dhir mi'p ba ai jumai gu maa'nkam na alh gampai' pix chu'm nax xaasak ti tii'chu' giox i'k suuskam, ba' aapi'm jax chitda pix: “Aap baasi'n jap pix ka kiika' soosna'n, piam kup mi ja'p xi dhaibu' diirap noʼp jix oo'n nap kiik.” 4 Dhi' ji' noʼ pim puʼñi ja'k pix tu bua pui' bam kai'ch na pim ji'k pix jix ja kiigalhdhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' cham. Dhi' cham tu'r am gu pui' ja'k. Biix ji sia nar jaroi' na pim jix bhai' ja buada'.

5 Dho gu' dhi' ji ba' pik jix io'm jix ja joi'ndat ja a'm ti nii'ñ gu Dios gui' nam alh gampai' tu'ii' nam cham tu' bia', nam gu' gammiji pix soi'm ilhii'ñdha' buiñor. ¿Tu'm gi bhaan gɸ'gɸrkam jum ilhii'ñdha'? Dai nam jix io'm jix biiñak ka' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji ba' pik ja baidhika' jix dhaam ja'k

nat pai' ja'k ja iimchuda na saak ja aichdha' gui' nam jɨ'k mi' pui' jimia' na jax jix aa'. 6 Gu' ji na gu' aapi'm dhi' ba' pɨk tu' pɨx ja ɨlhii'ñdha', gampai' pɨx ja ɨlhii'ñ japim na pim ja nɨi'ñ nam alh cham tu' bia', dai gux chutumñigam na pim ba'x ja kɨigalhdhat jix bhai' ja buada'. Gu' dhi' jim ba' pɨk tu xi bua no' mɨt bach o'bhai', jich ui'ka' am dho buiñor gu gɸ'kam nam jich chulhiiñchuda' no' chich palhɨip am cham am bua mi' pai'. 7 Gio nam gu' dhi' ba' pɨk cham kɨigalhi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios na tɨi tum a'ga, tu' pɨx ɨlhii'ñ am gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam gui' nach jaroi' buiñor ba tɨ jɨigi'ñ.

8 Gu' dhi'm aa' ji na pim mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na jax jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch: "Jix ja joi'ndat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pɨx, ja'p nap jax xim joi'ndat jix bhai' buada' aap dɨilh." Dhi' jɨ' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu' na pim ba' bhaan pui' ba ɨlhii'ñdha' na pim mi' pui' bhɨichu' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. 9 Gu' ji no' pim gu' pu'ñi jɨ'k pɨx jix ja kɨigalhi'ñdhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' tu' pɨx ja ɨlhii'ñ japim, cham tu' mi' pui' duiñchu'nda' pim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' dhi' bhaan bam ua'tulhdha' pim, na gu' dai na pim dɨilh jax ɨlhii'ñdha' pɨx na pim pu tu buada', cham tu' na jax jix aa' gu Dios. 10 Gu ba' no' pim bɨix mi' pui' tɨi ka duiñchu' na jɨ'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ, gu' ji no' pimɨt gu' mi' pai' maa'n kap am cham am xi bua, mi' pimɨt dho bam ua'tulh gɸ'kam kɨ'n, ja'p ji buusnia' na pim moo pu bɨix cham am bua' na jɨ'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, sia ku pimɨt gu' maa'n kap pɨx tɨi cham am bua. 11 Pui' na jax mi' pai' maa'n kap nap jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios: "Cha'p bɨima'n boppoda' gu ubii no'p cham dhi' bɨima'n tɨimui'x", gio jumai kap nap jum kai'ch: "Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam." Ba' no' gu' gu jaroi' tɨi cham tu' bɨima'n boppo gu jumai ubii na cham tu' bɨima'n tɨimui'x, gu' ji no't gu' maa'n ma mua gu maa'nkam, dhi' dho kɨ'n gɸ'kam kɨ'n bam ua'tulh, ja'p ji buusnia' na pu bɨix cham am bua' na jɨ'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. 12 Ba' aapi'm pu'ñi ɨp jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios. Cha'pim buam pɨx ka tu ñiokda' na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ guch Gɨ'kora', gu' ja'pji na pim mi' pui' xi bhɨichgɨda' ji, panaas ku moo bar bhaan ka' na pai' dhuuk jam aagi'ñdha' gu Dios no' pimɨt mi' pui' jii na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu ja'k bhɨiya' nach pai' gammɨji mi' pup jich chulhiiñdha', piam ku chich gu' cham mi' pui' jii. 13 Na gu' no' pimɨt aapi'm cham ja palhbuix ja joi'ndak gu ja'tkam kɨ'n gu tu' na ja a'm jum aa'nda', gu Dios pui' cham jup jam joi'nda' aapi'm, gu' ja'pji na jam tulhiiñchuda' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na pui' xi jam tɨidai na pimɨt cham bhai' ja duu jix ja joi'ndak gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam jɨ'k jix bhai' ja buimɨi jix ja joi'ndat gu ja'tkam sia jaroi' na pɨx, dhi' dho gi gu'x bhai' tu ja jimia' ji, jix bhai' ja tɨidai ja aichdha' guch Gɨ'kora' na pai'p tu'ii'.

Gu Santiago nap kai'chdha' nam aa' nañ pui' xi chu duñiidha' nañ jax ja'k jix biiñak ka'

14 Gio ba' no'ch aach jax kai'ch nach bɨix jich jujur kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' ni jɨ'x kuch iam pui' xi bua na jax ja'k bhaan jix maatɨ' nar pui', pu bar iatda' ka' dho, pɨx jap kai'chdha' ich pɨx ba'. Ba' dhi' pu cham jɨ'xdhat jich palhbuidha' jano' na pai' dhuuk jich aagi'ñdha' guch Gɨ'kora' na chich cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', sia kuch gu' aach ya'x baabui'm kai'ch xib nach pui' kai'ch nach bɨix jich jujur kɨ'n tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'ch gu' cham mi' pui' bua gu maaxik bhaan na jax jix aa'. 15 Na gu' dhi' ja'pni ja'k ji buusan jia na jax no' maadɨt gu jax chu'm jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan cham ka bia' gu koi' na tu' jugia' ni gu ja-jannulhi'ñ na tɨ tɨ'ya', no' gu' pui'x dhaapak pɨx ba oirɨ. 16 Ba' no' gu' maadɨt aapi'm mu jimɨik jax chɨtda: "Moo gɨt alh joidham jix bhai' tum jimda'ñ jaduuñ tu' na pɨx bhaan, gɸ' bia'ka' ap gu koi' nap tu kua'da', gio gum jajannulh jap gɨt moop tu bia'ka' nap tɨ tɨ'ka' nap ba' cham gɨbkaidha'." Gu' ji no' gu' ni jɨ'x ku pich iam xi onbai' gui' na tu' a'miram jum aa' nap nɨi'ñ, ¿tu' gi kɨ'n jup palhbuidha' sia kup aap mi' joidham tɨi xi chɨtda? 17 Pu'ñi ja'k pɨx jup ji busaak ba' sia kuñ aañ pui' tɨi xi kai'ch nañ bɨix jiñ jur kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Pur ja'p pɨx ka' ba' nañ pui' kai'chdha' nañ sap pɨk ba' tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'ñ gu' cham pui' xi bua gu maaxik bhaan na jax jix aa' guch Gɨ'kora', pui' ji buusanda' ba' nañ pu cham pai' tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

18 Jaiñ no' jaroi' jax jum tɨtda mu pai' jim namkɨk: "Na ba' aap moo ni jɨ'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu bua na jax ja'k jix kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios, na saak aap ba' pɨk bɨix jum jur kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Aañ iam jix bhai'm duukam jup tu bua ji, sia kuñ cham tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Pui' kai'chdha' ap na saak jum aa' nañ bɨix jiñ jur kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba'ñ baidhika' jix dhaam ja'k, gu' ji na gu' ni jɨ'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu bua na jax jix aa' gu Dios na bhaan jix maatɨ' ka' gɨt nap sɨlhkam bɨix jum jur kɨ'n jix biiñak kat mɨ' pui' jim na jax jix aa'. Aañi' ji na ba'

pui' bam kai'ch nañ panaas tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Tɨɨ' nañ gu'x bhai'm duukam xip tu bua na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ." 19 ¿Ka' na pim bax maat aa nax io'm jir gɸ'kam gu Dios gam na daipu' maa'n jix jai'ch na bɨxchu'x aichu'n ku pim ba' ɨlhii'ñ na pim dai pui' pɨx ja'k bhaan jix biiñak kat bɨɨx jam jujur kɨ'n? Chaam ji gu'ñ jaaduñ, na gu' dhi' cham pɨk xijai jia nañ tɨ jɨɨgi'ñdhat jix mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. Sia dho gu jajo'k jix maat am na jax jir tu'm kam gu Dios, jix maat am ɨp na ja tulhiiñchuda' gatuuk, ba' tɨix chotdon am xib, nam gu'x maat nam jum tulhiiña'. 20 Moo pim siamri jam jujur xi bia'kat xim ga'ngada' na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgɨda', jam moom am japim xi baapsai dhi' nañ jɨ'k jax jam tɨtda. Na gu' kai'ñkam pui' pɨx cham tu' kɨ'n jup jam palhbuidha' sia pim aapi'm tɨi bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no' gu' ni jɨ'x ku pim iam jix bhai'm duukam xip tu bua ja bui gu ja'tkam na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, pur ja'p pɨx ka' ba' na pim pui'm tɨɨtɨ'nda' na pim jir jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. 21 ¿Jax japim gi bax maat nat tu jii bɨjɨk guch boxii kat Abraam? Jaiñ nat tɨi pup makgɨrxi gu Dios gu maraa'n Isaak, sia ku daipu' maa'n tu mar. Ba' joidham jix kɨɨgalh gu Dios, na gu'x maat na dhi' joidham tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jim na jax jix aa'. 22 ¿Jia na gu' gui' tu' sɨlhkam bɨɨx juraa'n kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨɨgi'ñdhat buiñor gu Dios? Tɨɨ' na gu' moo mi' pui' xi chu buidha' na jɨ'k jax tɨɨdaidha', jix bhai'm duukam xip tu buada' gu maaxik bhaan, cham tu' na daipu' bɨɨx juraa'n kɨ'n jix biiñak kat tɨ jɨɨgi'ñdha' pɨx buiñor gu Dios. Dhi' jɨ' ji ba' bhaan ba matgir na tu' sɨlhkam tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jimdat na jax ja'k moox aa'. 23 Pui dho mi' pai' tu ua'ñix u'uan ta'm dhi' nat jax tu duuk gux boxii kat Abraam, mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch: "Gu Dios jix io'm jix kɨɨgalhdhak gu Abraam, nat gu' bɨɨx juraa'n kɨ'n tɨjɨɨ'ñdhat mi' pui' tu dunaak na jɨ'k jax tɨɨdaidha'." Pui' ja'k jam ba' pup jix maat gu ja'tkam na sap gu Abraam gio gu Dios maap jix bhai'm daa' am, nam gu' maap maa'n ñi'ook jup duuk.

24 Dho jaiñ nat jax ja'k tu jii guch boxii kat Abraam. Pu'ñi ɨp ba' aach xib, jum aa' nach jix bhai'm duukam xip tu buada' gu ya' maaxik bhaan na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ guch Gɨ'kora', gio ba' nach pu'ñi bɨɨx jich jujur kɨ'n xi chɨ jɨɨ'ñdhat buiñor, na ba' gu Dios pui' bach ɨlhii'ñdha' nach tu' sɨlhkam mi' pui' ba duiñchu' na jax jix aa', ba'x kɨkɨɨ' ja'tkam bach bia'ka'. 25 Gio ja'pni ɨp nat jax tu jii bɨjɨk gui' na Raab tɨɨgich nar ganai' pɨx kat. Tɨɨ' nat joidham jix kɨɨgalh ɨp pui' gu Dios nat bɨɨx juraa'n kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñdhak buiñor jix bhai' ja duu nat ja palhbuidhak ja tɨbiaptuda gu gook ja'tkam nat mu ja joot gu Josue. Gio buimgidhak nat xia' na mɨt giop ba jii, nat ja'p ja'k gabɨɨlh ja joot nam bhɨɨya', cham tu' mi gɸ' boi cha'm nam sap ba' cham ja tɨgia' gu mi' oi'ñkam. 26 Aach pu'ñi ja'k jich a'm jup jum aa' nach xi chu buada' no'ch baabui' sɨlhkam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no'ch cham pu bua, pur ja'p pɨx ka' siach tɨi pui'ch tɨɨtɨ' nach jir jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. Ja'pni na jax ba' jia gu maa'nkam na gu' muukix ka' no' cham bhaan kap tui'dhi' gu ii'mdaga'n, dai no' bhaan jup tui'dhi' na ba' duaka'.

3

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach gɨilhim pɨx tu ñiokda'

1 Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim bɨɨx pɨx jix aa'nda' na pim bɨɨpɨ' dɨr gu'kat ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' dhi' cham tu'r jaaxmada'. Jum aa' gu' nañ bɨɨpɨ' jix bhai'x mat ka' gio ba' nañ mi' pui' xi jimda' na jax pɨk ja'k moox aa' gu Dios nañ ba' bar pu chu'm ka', nañ ba' gu' cham maakam pɨx ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. Na gu' no'ñ mi' pai' maakam pɨx ja aagi'ñ, no' gu' cham tu' pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ñich dho bhaan gɸ'kam kɨ'n bañ ua'tulh buiñor, ba' dai na bañ chulhiiñchuda'. 2 Na gu' tu' nañ pɨx bhaan bañ ua'tulhdha' sia tu' palhɨɨp jup jum duukam mi ja'p no'ñ cham bhai' maat, sia no' ñich mi' pai' maakam pɨx tɨi na cham pui' tum ñiok, dhi' kɨ'n jañich dho pu bañ ua'tulh buiñor gu Dios. Na gu' dhi' bɨɨpɨ'm aa' nañ jix bhai' tu ñiokda' nañ ba' ɨlhii'ñdha' nañ a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios, nañ cham tu' gɨilhim ka tu ñiokda' na jax cham jir am na cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. Dhi' pɨx no'ñ pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham jɨ'xdhat pui' ka tu duñia' dhiñ chuuku' na dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha' nar jix buam jum duukam, na gu' ja'p ji buusnia' nañ mi' bhɨichdhatgɨda' na pai' jax jir am. 3 Ja'pni na jax ba' jia gu kabai piam gu tu' maachu', nañ gu' bhai' xi baaxdhai chiñi'ram gu piriiñ no' ñich pai' ba jii nañ ba' kɨ'n sɨlh bhɨichdhatgɨda' pai' nañ ja'k jimda', gam nañ kɨ'n kɨksaidha' gammɨjɨ bɨɨx boi no'ñ bax chɨmñim. Na gu' no' cham tu piriiñchu', gammɨjɨ pup jimda' pai' na ja'k ɨlhii'ñdha' dɨɨlh. 4 Gio ja'pni ɨp na jax gu gɸ'gɸr kaknub na mu ja'p bhaan tum oirɨ gɸ' suudai' dhaam. Jaiñ jir ɨ'lhich gu u'uux nam kɨ'n palhɨɨp jax xi chu bhiijidha' gui' nam bha daraichgɨda', sɨlh ja bhɨichdhatgɨda' am pai' nam ja'k ɨlhii'ñdha' sia ku gu' jax jir gɸ'gɸr gu kaknub, gio sia jax jix io'm jix jɨbɨɨr. 5 Pu'ñi pɨx jup ji buusan dhiñ ñɨɨn na yɨjɨ kɨɨk jiñ chiñ am, jir ɨlhi'ch jup jum duukam tɨi na palhɨɨp ja'p joiñdha' nañ ba'

tu a'gada'. Gu' ji na gu' dhi' ba' pɨk jix io'm xi chu xi bua na pai' dhuuk mui' ji ñokia', ja'p na jax gu tai no't palhɨɨp mi ja'p pai' gɨi nax chɨ mɨidha', pu giilhim jɨ'x na gɸ' tɨ mɨɨya' pai' na juugɨt jix chɨ mɨidha' ka'. 6 Dhiñ ñɨɨn na yɨji kɨɨk jiñ chiñ am, pu'ñɨp ji buusan na jax gu tai, na gu' na pai' dhuuk bhai' ji joñia', jix bhaai' na giilhim tɨ'ya' na jax cham pui' tum ñiok na sia gu Dios cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. Aañ ba' bhai'ñ a'm ji jimia' gu ua'tulhdhara' na pai' dhuuk pu'ñi giilhim tɨ'ya' dhiñ ñɨɨn bɨnkam guñ chiñ no'ñ cham soo'mchulhi'ñ, na gu' nañ jax ba kai'ch, na kai'ñkam dhiñ ñɨɨn pui' ji buusan na jax gu tai. Ba' na pai' dhuuk giilhim tɨ'ya', ja'p ji buusnia' na bhai' pu ji mɨɨya' bɨɨx dhiñ chuuku', na gu'ñ a'm ba jimia' gu ua'tulhdhara'. Ku gu' dhi' mummu kat jup jum kai'ch ji na pai' cham tutkɨ gu tai nañ pu ba mɨɨjidhat jup tui'ka' nañ pai' gammɨjɨ mi' pup jiñ chulhiiñdha', dhiñ ñɨɨn na tu'm da'p duñia' no'ñ cham soo'mchulhi'ñ. Ku ba' gu' chi na gu'x xijai nañ ba' soo'mchulhdha' no' jax jix chɨ'iim, 7 cham pui' na jax gu jaroi' no'x ja sasoi'ntam gu jɨ'ngiarum sasoi', pui' na jax gu u'ji', piam gu kooko', piam gu maapi'ñ, piam sia jax chu'm, daipu' na ja da'ngɨi ja mamaansutdai ja mamtuxdha' jax ña ɨlhii'ñdha', pui' ja'k machia' am. 8 Gu' matgam dhiñ ñɨɨn gio dhiñ chiñ chi gu' moox xijai ji nañ aa'ñdha' gio nañ soo'mchulhdha' na jax jup ɨlhii'ñdha', ja'pji na pu tɨ'ya' na jax jup jix chɨ'iim ka', na gu' dhi' cham tu'r jix kɨɨ'p jum duukam bak. Dhi' ja'p ji buusan ji na bhaan dɨr jum gɨgɨ'lhi'ñ dai gu tu' nax io'm jix maimda'. 9 Jaiñ gu' dhiñ ñɨɨn gio dhiñ chiñ jañ kɨ'n pɨx jup gɸ'kamtu'nda' tɨi gu Dios jich Gɨ'kora' nax dhaam jup tu'ii', gu' ji nañ gu' dhi' kɨ'n pɨx giilhim jup ja tɨɨda' gu jai' ja'tkam nañ jix maat nat Dios jup ja duu, na saak jir pu chu'm am ɨp na dɨilh, na jax aa' kuñ pu ja tɨtdaimɨi nañ jax ɨlhii'ñ na cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 10 ¿Jax ba' ja'k jup tu'ii' dhi'ñ jaaduñ nach ba' gu' dhich chiichiñ kɨ'n pɨx jup gɸ'kamtu'nda' gu Dios gio ba' moo nach giilhim jup ja tɨtdada' gu ja'tkam na jax aa'? Panaas gu' moo dhi' cham tu' am gɨ'nsɨ ji gu pui' jiñ jaaduñ. 11 Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' pai' no' dɨɨbon gu suudai', ¿paa pim duuk nɨi'ñ na jɨ'x jix i'oob mi' dhɨr jup ba buan, jɨ'x ba' moox xibu'? ¿Jia na gu' cham? 12 Gio ja'pni ɨp na jax gu iigɨx, na gu' cham jɨ'xdha' turaasno iibhai'ñcha', nix chu' gu uubas ku cham jɨ'xdha' iigɨx iibhai'ñcha', na gu' cham tu'r pu chu'm ka' gu toona'n. Pu'ñi ɨp ba' dhi'ñ jaaduñ, aañ cham pai' dhuuk tɨ nɨi'ñ ji pai' na dɨɨbon gu suudai' na jɨ'x jix xibu' mi' dhɨr jup ba buanda', jɨ'x ba' moox i'oob ɨp.

Nañ jax ja'k tu jimda' no'ñ sɨlhkam jix bhai' bax maat na jax ja'k jix aa' gu Dios

13 No' jaroi' maadɨt jix bhai' bax maat na jax pɨk ja'k moox aa' gu Dios na tui'ñgɨda', jum aa' nar jix bhai'kam ka' gio nax bhai' xi chu jimda' ja bui gu jai', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na sɨlhkam jix bhai' bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba'x io'm pɨx bhai' ji maachidha' no' pui' ja'k duiñchu'. 14 Gu' ji no' gu' dai gɸ'kam jum taatɨt nai'x ja bhaamki'ñ gu jai' na pui' jim aagɨt nax io'm jix chu maat sia tu' na pɨx, gam sia na jax ja'k jix aa' gu Dios, cham tu'r di' ka' gu matda' gui' na Dios tu maak. 15 Na gu' gui' cham tu' pu chu'm tu maak jia gu matda' na ba' gu jaroi' kɨ'n gɸ'kam jim taatɨt nai'x ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam na palhɨɨp bar jix aixkam. Gu' dhi' ya' kam pɨx ji dhi oi'ñgɨa'n na bhaan jup tui'ñgɨda' gu matda' gu jaroi' na pu'ñi ja'k pɨx jir tu'm ka' na jax ja'k jurtu'nka' pɨx gu ja'ook, pui' ku ba' gɸ'kam jim taatɨt nai' pɨx jix chu bhaamki'ñdha'. 16 Pai' no'm mui' jai'ch gu pu chu'm gu ja'tkam, gammɨjɨ pɨx jum daa'ngichgɨda' am tu' na pɨx bhaan nam xim jijɨɨgak kat kɨ'n gu tu' nam bia'ka' bɨɨx jɨ'ma'n. Jum koo'nda' am jai', jai' ba' nam jum kokdadat jum ko'ktolhi'ñdha', gammɨjɨ na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 17 Matgam gu' gui' nam moo tu' sɨlhkam bax maat na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgɨda', nat ba ja tajaañ gu matdaga'n, mi' pui' ji nam xi jiimda' na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. Cham pai' tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' am, ni kum cham pai' dhuuk tu' kɨ'n ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam, dai ji nam jir jix bhabhai'kam kat jix bhai' ja tɨtdada', gio ba' nam jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' tu' na pɨx bhaan. Dhi' jɨ' ji na ba' pui' bam kai'ch nam sɨlhkam jix maatɨt mi' pui' ba bhɨichu' na jax ja'k jix aa' gu Dios no'm pu'ñir jix bhabhai'kam sia jaroi' na pɨx buiñor. 18 Ba' gu jɨ'k nam pu'ñi jix maatɨt gu ñio'ki'ñ gu Dios jix bhai' pɨx ja tɨtda' gu ja'tkam, nam cham pai' dhuuk tu' kɨ'n ja kokda, dhi' ja'p ji buusnia' nam jix kɨɨ'p jum duukam ja a'm tɨ ɨs gu ja'tkam. Pui' na jax nam jax ja'k dui cham tu' bhaan jax ji kai'chɨt tu oi'ñka', ni kum cham pai' dhuuk tu' kɨ'n jum kokdada', dai ji nam jix jɨjɨkgɨm jix bhai'm taatɨt mi' pui' jiimda' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

4

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach bhaan tɨtɨɨ'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n

1 ¿Paa pim dɨr ɨlhii'ñ nam gɨgɨ'lhi'ñ gu bhaamda' na pim ba' ba jim ñiñiokboixdha' tu' na pɨx bhaan gam na pim ba jim kooda'? Dho bhai' dhɨr jam jujur am bhaan na pim bɨɨx aixim jix chu duñiik ka' na tu' cham jum aagaidha', gam na pim bhaan tɨtɨɨ'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n. 2 Tɨix aa'nda' pim

na pim jai'p bia'ka' gu tu' na pim niil'ñxi'ñka' na bia' gu jumai. Jɨ'x japim tii bax chu kokdak ka', piam ku pim bax mu'aam ka' gu jaroi' na pim ba' pu'ñi duuji ba bia'ka' gɨt gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka'. Gu' ji na gu' cham, na gu' ni jɨ'x ku pim soi'm ilhdhat jup xi chaanda' gu Dios na jam makia', dai na pim pu'ñix bhaamut ja tɨ'ñchoka' gu jai', gam na pim jix ja jiigak ka' tu' na pix bhaan. 3 Gio ji na gu' sia ku pim tii taan gu Dios na jam makia' gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka', cham tu'p jam maakda', na gu'x bhai'x maat ka' na pim bhaan pix gǫ́'gǫ́rkam jum taat ka' gio na pim kɨ'n biix aixim jix chu duñiik ka' na jax ja'k cham kii' ka'm niil'ñ, cham tu' na pim kɨ'n jix bhai'm duukam jup tu buada'. 4 Ja'p japim pix ba ji buan jiñ jaaduñ na jax gu jax chu'm ubii no' tii biima'n tiimui'x maa'n gu chio'ñ, no' gu' jumai biima'n boppo. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham tu' ja kiigalhi'ñ gu Dios, na pim gu'x maat na gu jaroi' no' pu'ñi pix ja'k tu jim, no' dai biix aixim tu bua na jax cham jir am, cham tu' bhaan tɨ niidhidha' gu Dios, jir kɨ'darga'n ka' pix, na gu' cham mi' pui' jimda' na jax jix aa'. 5 Na gu'p jum kai'ch gu ñioꞌki'ñ nax io'm xich joi'ndat xich dha' aach, nat gu' tiich a'm ba tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' kaichgɨt mi' pui' xi jiimda' gɨt na jax jix aa', cham tu' nach maakam tu buidha'. 6 Jumai kap jup jum kai'ch ip gu ñioꞌki'ñ na sap jix kiigalhdhat jix joi'gɨ'nda' gu Dios gu jaroi' na gampai' pix jum ilhii'ñdha', gu' ba' gui' na gǫ́'kam jum taat ka', gampai' pix bia'ka', ni ku cham kiigalhi'ñdha'. 7 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios biix jam jujur kɨ'n. Cha'pim mu ja'k kǫ́ǫ́kǫ́' gu ja'ook. Xi ñiokdhai pim bhaankamu'n guch Xoi'kam, ka na gu' pu jimiññolhia', ba' cham tu' maakam ka jam jurtu'nka'. 8 Soi' pim bam ilhdha' buiñor guch Gɨ'kora' na ba' xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba tɨ niidhidha'. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' bam i'koimdha' gio na pim ba uana' gu jam jujur, na gu' ba tu jam uañdha' gu Dios no' pimɨt soi'm ilhdhak pui' ba tii'n na pim cham pui' ka tui'ka', sia ku pim gu' pui' tii kam aagɨt na pim biix gok kap jup tui'ka' gɨt, pui' na jax na pim kaichgida' gu Dios gio ba' na pim pu'ñi biix aixim tu buada' gɨt na jax cham kii' ka'm niil'ñ. 9 Na gu' cham kiigalhi'ñ gu Dios gu pui' ja'k, gu' ji na pim soi' pix bam ilhii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k. Cha'pim jix bhai'm taatɨt ka jiimda', ni na pim gǫ́'gǫ́rkam jum taat ka', ja'pji na pim soi'm ilhdhat ba suanda' ji pui' xim aagɨt na pim gǫ́'kam kɨ'n cham am buatu' gu pui' na pim jax ja'k tu jim. 10 Gio na pim gampai' pix bam ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, cham tu' na pim bhaan ka titii'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi' dhir pu'ñi xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba tɨ niidhidha', gam na ba jam palhbuiꞌñchu'nda' tu' na pix bhaan.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach pu tiida' guch jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax jix aa'

11 Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chɨt jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim gɨt cham tu' bhaan jax ji kai'chɨt tu oi'ñka'. Cha'pim jum a'a'gat, gio na cham jir am na pim jax tiida' gu jax chu'm jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax tu daaxix gu ñioꞌki'ñ gu Dios. Nap gu' cham tu' dhi' pu chu'm kɨ'n daaxix ka'ñ jaduuñ nap mi' dhir ja aagi'ñdha' gu jai' no'm mi' pui' jiim ka' ba' cham, ja'pji nap mi' pui' xi jimda' aap diilh cham tu'p jum buixdhat nam jax ja'k jup tui'ñgida' gu jai'. Na gu' no'p pu'ñi ja'k duiñchu', pui'r jum duukam ka' nap gǫ́'kam jum taat, cham tu' nap mi' pui' jim na jax jum kai'ch gu ñioꞌki'ñ gu Dios. 12 Na gu' dai gu Dios jich Gɨ'kora' jix maat na jaroi' mi' pui' jimchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñioꞌki'ñ gio na jaroi' cham tu' mi' pui' jim. Gui' ba' diilh ja aa'ñdhai na mɨt pai' cham am bua ja tulhiiñchuda' gatuuk gu jɨ'k nam cham mi' pui' jimia'. Gu' ba' gu jɨ'k nam mi' pui' jimia', dai na ba ja baidhikaꞌx dhaam na pai'p tu'ii'. Ja'pni ja'k dhi'ñ jaaduñ, ba' cham bhaai' nach aach moo jax jup ja titdada' guch jaaduñ nam cham mi' pui' jiim, nach gu' cham pu chu'm kɨ'n dalhxix ka'. Ja'pji aach diilh nach mi' pui' xi jiimda' nax io'm jum aa'.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham bhaai' nach dilh gǫ́'gǫ́rkam jich chaatɨt pux chu duñiik ka' nach diilh jax ilhii'ñdha'

13 Jix bhai' pim xiñ kaaya' aapi'm na pim joidham tɨ ilhdhat jup kai'chdha': “Maik jach tu juanpu' mummu ja'p na jax jix bhai' tum namki'ñ. Maa'n oidha'ch mu juruuñdha', joidham jach mui' xi mai'chii gu tuumiñ bhai'p ba jimia', tu' gi. Ja'xñich moo gamai' ji jimia' piam kabuimuk, xi chu bhiiñorai ich gu tu' nach tu ga'raidha' nach baꞌx io'm mui' mai'chia' gu tuumiñ.” 14 Jaiñ gu' ni ku pim jix mat ka' na tu' jax jam duñiidha' gu mi' jotmoda', sia ku pim aapi'm joidham tii tɨ ilhii'ñ na pim tu duñia'. Pu cham mat ka' pim no' pim moo pui'p ka duduaka' buimgidhak ka' ba' gu' cham, gui' dho ji nach gu' cham tu' gammiji joodaip jich dhuukat ya' pai' darka'. Jax dhui nach gu' aach ja'pni pix ji buan na jax gu jikoom na mu ja'p sǫ́'ka' kabuimuk ja'k. Alhio pix mi' pui' tui'ka', na pai' dhuuk bhai' ji chu juuka' pix cham pai' matgilhia'. 15 Gu' dhi' biipi'm aa' ji nach jix biiñak ka' buiñor guch Gɨ'kora' gui' na jaroi'ch chaiñbui'ñ gu ii'mda' nach kɨ'n dudua. Ja'pjani nach kai'chdha' no'ch jax

jup ɨlhii'ñ: “Mooñ ja'pni tu duñia' kabuimuk gio ja'pni, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' gɨt dho ji guch Gɨ'kora' na jaroi'ch palhbui'ñ bɨix aixim bhaan.” 16 Gu' ji na gu' aapi'm dɨɨlh pɨx gɸ'gɸrkam jim taatɨt bɨix aixim jum aa'nda' na pim tu duñia', ni jɨ'x ku pim iam jix biiñak kat buiñor gu Dios. Dhi' pu'ñi chuutu'm gu ja'tkam, cham tu' ja kɨɨgalhi'ñ guch Gɨ'kora', na gu' cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ no'm dɨɨlh gɸ'gɸrkam jum taat. 17 Pu'ñi ja'k jañ dho ba' pɨx jam tɨtdañ jaaduñ, jam guguuxi'ñ iñ na pim siamri mi' pui' xi jiimɨt na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ guch Gɨ'kora'. Na gu' moop jir ua'tulhdhara' ji bo no'ch aach ja'p xi dhuukat na jax ja'k jix aa' gu Dios maakam tu buim, no'ch gu' tɨix maat na jax ja'k jix aa'.

5

Nam jax ja'k tui'ñgɨda' gui' nam jir jix chutumñigam

1 Ba' aapi'm na pim jir jix chutumñigam, soi' pim bam ɨlhdha' buiñor guch Gɨ'kora', na gu' bam aajim na pai' dhuuk cham bhai' tu jam jimia'. 2 Cha'pim mu ja'k bhaan ka jujurtɨka' gu tu' na pim bia' na pim kɨ'n jir jix chutumñigam, na gu' dhi' ja'p ji buusan na bax dhɨbaalh, na pu cham tu' ka bhai'. Gio dhi jam jajannulh jix dha'ram namkɨm na pim tɨ tɨ', pui' cham tu'p ka bhai', na gu' ja'p jup ji buusan na ampɨx bam bhɨɨ nax io'm bax dhɨbaalh. 3 Gux uam totbikdam gio gux chua totbikdam na pim bia' nax io'm jix dha'ram namɨɨk, ja'p ji buusan nax io'm jix kuukum pɨx ba' gam na bax konbi'ñ, na gu' pur cham tu' buiñor guch Gɨ'kora', sia ku gu' panaas jix io'm jix dha'ram namɨɨk na pim pui' xim aa'. Aapi'm chi gu' ja'p jum aa' na pim pui' pɨx jup jimia' jix dhaam ja'k sia ku pim ja'x ji chɨ kɨɨsaim na pim jumpadaim dhix dha'ram namkɨm xib na ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. Ja'kbui' kat ja'p ji buusnia' ji na dhi' ba' mu ja'k xi jam iabu' tai chɨr na pai' cham tutkɨ, na gu' dhi' bhaan jam tulhiiñchuda' gu Dios na pim dai jumpadim gux dha'ram namkɨm, iam gu' mi' pui'p ba ji jii pimɨt na jax jix aa' na pim ba' pu'ñi duuji jimia' gɨt buiñor. 4 Daman gu jam tujuandam tuk japim pui' pu cham ja namkidha' pai'jɨ, sia kum alh tɨix bhai' bua nam jam ɨxii'ñdha' gio nam tu orda'. Tu' pɨx ja ɨlhii'ñdha' pim, ni jɨ'x ku pim jix ja joi'gɨ'nda'. Ku ba' gu' na gu' gu Dios jix bhai' ja kɸɸ nam gɸ'kam kɨ'n tɨi soi'm ɨlhii'ñ buiñor na pim ja tulhiiñchu'n, gui' ba' dɨɨlh jup bax maat na jax dhui ja palhbuidha', 5 sia ku pim gu' aapi'm cham tu'p jum buixdhat gɸ'gɸrkam jum taatɨt bɨix aixim tu bua na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ guch Gɨ'kora', dai gu' na pim bɨix aixim tu bua na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñ. Ja'p ji buusan na pim jum gii'ñchudaim na ba' mi' dhɨr ja'p tu jam dooda' na jax gu sasoi' nam ja gii'ñchudat ja koodat ja kua'da', 6 na pimɨt gu' gɸ' bam ua'tulh na pimɨt bɨix ja tulhiiñchudak ba ja koi gui' nam cham tu' bhaan kuiñcha bia'kat.

Gu Santiago nap kai'chdha' nach sap cham jax jich aagɨt tɨ nɨɨrka' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam

7 Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jim aagɨt tɨ nɨɨrka'ñ jaduuñ jano' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam, Dios japim pɨx buiñor jix biiñak ka' cham jim o'jolhdhat. Ja'pni na jax ba' gu jaroi' no't tɨ ii, na gu' soi' pɨx jum ɨlhii'ñdha' na ba' bha duukda' na kɨ'n tu kaibhaidha', mi' dhɨr ba' tɨ nɨɨrda' na pai' kabka' na ba' pɨk ba tu oraa', cham tu' gu mi' jotmoda' nax aa'nda' na gɨt ba tu oraa'. 8 Aapi'm pu'ñi ɨp jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' na cham ob pai' aajim guch Xoi'kam na pim tɨi xi chɨ nɨɨra, Dios japim pɨx buiñor jix biiñak ka' cham jax jim aagɨt nañ jax ba jam tɨtda. Pu ka na gu' jootom ya' pɨx ba kɨɨka' cham jum ɨlhdham, dai ji nach cham oodat pɨx am tɨ nɨɨrda'. 9 Aapi'm jix bhai' xi chu jimda' dai. Cha'pim bɨix aixim jum i'iattulhdhat jum ñiñiokboixi'ñdha', ni ku pim cham jum bhabhaakui'ñdha', na ba' gu' cham pui' jam tɨɨdai jam tulhiiñchuda' guch Xoi'kam no't ya' ba ai. Na gu' no' pim aapi'm pu'ñi ja'k pɨx tu jim, pui' ji jam tɨɨda' na pim dhi' bhaan kuiñcha bia', pui' jam tɨɨda' na pimɨt dhi' bhaan cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', ba' dai na ba jam tulhiiñchuda'. Alh moo cham jɨ'x ka mɨɨkidha' ji gu' na ya' pɨx ba aaya' guch Xoi'kam, am bha mia'n bam kɨisap ji gu' na bhai' bar jimdam. 10 Aapi'm gu' mi' pui' xi jiimdat ji na jax jix aa' jix biiñak ka' buiñor, cha'pim jax jim aagɨt sia ku jax giilhim cham bhai' tu jam jim xib bɨix aixim bhaan. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax tu ja jii gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora' nam pu'ñi giilhim jum tulhiiñaimɨk bɨix aixim bhaan nam tɨi tu a'gada' gu ñio'ki'ñ. 11 Aapi'm ba' pu'ñi ɨp, na gu' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammɨjɨ jich a'm tɨ nɨidhidhat jich palhbui'ñchu' guch Gɨ'kora' nach ba' gammɨjɨx bhai'ch chaatɨt jix jɨjɨkgɨm jup tui'ka' guch i'ii'mda' bhaan, sia kuch pu'ñi bɨix aixim bhaan jich chulhiiñ. ¿Jax japim gi bax maat nat tu jii bɨjɨk gui' na Job tɨigich? Jaiñ nat giilhim jum tulhii bɨix aixim bhaan, ku gu' mi' nat xi ñakoo sia ku jax giilhim jix buam tu tatda', joidham jix bhai' tu jii ji, gɸ'p jum duukam jup tu duu gu Dios buiñor, jix joi'ndat palhbui, na gu' bhaan tɨ nɨidhidhat jup tui'ka'. Aach ba' pu'ñi ɨp jiñ jaaduñ no'ch xi ñakoo' siach pu'ñi giilhim jich chulhiiñ tu' na pɨx bhaan, gui' dhoch palh-

buidha', na gu' gui' joidham jir jix bhai'kam, dai pɨx ji no'ch jix biiñak buiñor.

12 Gio ja'pniñ ba' moo tɨip kai'chɨt jiñ jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na pim tui'ñgɨda' gɨt, na pim cham pai' dhuuk jax kai'chdha' dho na dhix dhaam bhaan jix maatɨ' ka' nar pui' ka' jax na pim kai'chdha', piam dhi oi'ñga'n, piam sia gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na pim pui' jim aagɨt na dhi' ba' jam palhbuidha' piam ku jam tulhiiñchuda' no' jax dhuukat cham jir pui' jax na pim kai'chdha'. Ja'pji daipu' na pim pu tɨ'ya' pɨx na cham no' pim jix maat na cham jir pui'. Piam no' pim jix maat nar pui', dho daipu' na pim pu tɨ'ya' pɨx na ɉɇ'. Daipu' dhi' nax aa' guch Gɨ'kora' nach sɨlhkam tuch a'a'gi'ñdha' na ba' cham dhi' bhaan jich chulhiiñchuda' gatuuk no't ba tum kuugalh.

13 Gu' ba' no' moo maadɨt aapi'm cham bhai' tu jim na tu' na pɨx bhaan jum tulhiiñ, jum aa' na soi'm ɨlhdhai pu tɨida' gu Dios na palhbuidha' na ba' mi' dhɨr cham kam tulhiiñdha'. Piam ku gu'x bhai' tu jim, ba'x jɨkgɨm jup tu'ii' nax bhai' tu tatda', dho gu' dai dho na laala'ñxi'ñdha' gu alabaa'n buiñor gu Dios na taxchaabgi'ñdha'. 14 Piam ku gu' jaroi' maadɨt ɇɇ gu jax chu'm kokdai' na kɨ'n jix ka'ook, dai na ja umua'ñdha' dho guch Xoi'kam jɨigi'ñdham gui' nam jɨ'k bɨjɨk dɨr ba tɨ jɨigi'ñ nam tu daañxidha' buiñor gu Dios na dua'ñdha' xi juulhdhai am palhɨip gu asait. 15 Dua'ñdha' dho guch Gɨ'kora' no' mɨt bɨix ja jujur kɨ'n soi'm ɨlhdhak buiñor tu daañxi, tu ua'ñdha' ɨp no't tu' bhaan jum ua'tulh buiñor. 16 Pu'ñi ja'k jum aa' na pim duiñchu'nda'ñ jaaduñ. Xi chu a'gat japim xi chum uañdhat maa'n ñi'ook xip bua't no' pimɨt tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na ba' gu'p jam kɇɇkɇ' gu Dios na pim pai' dhuuk pu'ñi soi' ba titdada' na pim tum daañxi'ñdha' bɨix jɨ'ma'n na jam dudua'ñdha' no't ba ji jam ai gu jax chu'm ko'kdai', sia gu jam i'ii'mda' bhaan. Na gu' gu jaroi' no' moo mi' pui' xi dhuiñchu' na jax ja'k moox aa' guch Gɨ'kora', bɨxchu'x bhai'm duukam jix bhaai' na pu tu duñia' bhaankamu'n, na gu' kɇɇkɇ' na pai' dhuuk mui' ba taanda'. 17 Ja'pni na jax gu Eliiyas gui' na bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora'. Jaiñ na tɨi pui' pɨx jup jir tu'm kat na jax aach, cham tu' mu paɨ'r tu'p tu'm da' kat. Tɨi' na kɇɇkɇ' gu Dios na pai' dhuuk taanda' gu tu', na gu'x mat ka' na mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Jaiñ jano' nat soi'm ɨlhdhat pu tɨi'n gu Dios na cham tu duukchuda' baik oidha' daman taak mi' na jɨ'x jir Israel. Pui' dho ji chu buus, kai gu Dios nat jɨ'k jax tɨi'n. 18 Gio mi' dhɨr nat xi buus gu ja'kbui' baik oidha' daman taak, gio soi'm ɨlhdhak pui'p xi chɨi'n gu Dios nax bhaai' na ba tu duukchuda'. Pui' giop ji chu buus, giop ba duu'n mi' na jɨ'x jir Israel na mɨt ba' giop ba tɨ ɨ'sa gu ja'tkam. Pu'ñi ɨp ba' aach no'ch moox biiñak buiñor guch Gɨ'kora'.

19 Gu' ba' no' moo jax dhuukat jaroi' maadɨt cham tu' kap jim buix buiñor gu Dios, no' gu' maakam pɨx ba tui'dhi' na jax cham pui' ja'k aa', ba' no't gu' jaroi' maadɨt jix joi'ndak tɨigɨk guguux na gio mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, 20 dhi' gɇ'kam kɨ'n jix bhai' ba duñia', na gu' guguuxdhaimɨi na jax ja'k dui giop bax biiñak ka' buiñor guch Gɨ'kora', ba' bɨix pu tu uañdha' ɨp gio gu Dios na jɨ'k ua'tulhdharga'n. Mi' dhɨr ba' cham tu' mu ja'k ka bhɨichgɨda' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' gɨt.

GU BĦPĦ' KAM UA'NA'N GU PEEGRO

Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Peegro guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

1 Aañ Peegro nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ya' dɨr mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na pai' jai' dɨppɨr bhaan bipio', pui' na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Ponto dɨbɨɨr bhaan bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oi'dha' na pai' Galaasia dɨbɨɨr bhaan jup bipio', gio ba' moo aapi'm ɨp na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Kapadoosia dɨbɨɨr bhaan bipio', gio ba' aapi'm na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Aasia dɨbɨɨr bhaan jup bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oidha' na pai' Bitiinia dɨbɨɨr bhaan bipio'. 2 Nat gu' bɨjɨk dɨr pu chu'm kɨ'n jam a'm tɨ tɨɨ gu Dios na pim pu'ñi tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam, gio ba' nat bɨɨx jɨ'ma'n jam tajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na pim ba' kaichgɨt mi' pui' xi bhɨichgɨda' na jax ja'k jam jurtudidha', gam na jam mattu'nka' nat guch Xoi'kam tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' jano' nat pai' dhuuk jaax gu ɨ'ra'n bhai' bhaan gu kuruus na mɨt sissapa, na pim ba' mi' dhɨr cham tu' ka ua'tulhdhix ka'. Ja'pni, moo gɨt ba' gu Dios pɨx jam a'm tɨ nɨidhidha' na pim ba' gammɨjɨ cham tu' bhaan jax jim aagɨt jix jɨjɨkgɨm jup tui'ka'ñ jaaduñ.

Nach jax ja'k dui mai'chia' gux kɨɨ'p jum duukam na cham jax jum bua

3 Ja'p moor gȼ'kam ji gu Dios jich Gɨ'kora' gui' nat bha joot gu Jesuus jich Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, tu daanda' ich buiñor jiñ jaaduñ na gu'r jix bhai'kam. Tɨɨ' nat jix bhai' duu nat xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach jix u'ua'tulhdhix kat, nat tuch ñamkix guch Xoi'kam jano' nat muukɨk duadɨk giop bam mu dɨr koi'ñga'n tɨr na mɨt pai' tɨɨ yaas. Ba' xib ja'p ji buus na chich giop ba maaxir nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, xib ba' gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatɨt pɨx am tɨ nɨirda' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tuch iimchuda gu Dios, 4 nap kai'ch na saak jich makia' gatuuk gu gȼ'gȼr jup tum duu'nkam no' chich bhammɨ ba ai na pai'p tu'ii', gui' na cham jɨ'xdha' jax jum duñia' ni gu cham pai' dhuuk kɨlhii'ñchai nai' ji dhɨbaa'. Ka gɨt na gu' pui' ji chu buusnia' nañ jax jam tɨtda, 5 na pim gu' bɨɨx jam jujur kɨ'n bax biiñak buiñor gu Dios, gȼ'kam kɨ'n jam a'm ba tɨ nɨidhim ba' gu xib. Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na ba jam baidhika'x dhaam na pim pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', cham tu' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

6 Ba' aapi'm dhi' kɨ'n jix bhai' pɨx bam taat ka'ñ jaaduñ na pim ba tu iimchudhix, cha'pim kuu' jimmɨda' sia ku jɨ'x cham bhai' tu jam jim tu' bhaan. Mui' pim xix biiñak ka' buiñor guch Gɨ'kora' na gu' gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. 7 Na gu' dhi' cham pɨk jir tu' sia ku pim jum tulhiiñ tu' na pɨx bhaan, na gu' bhaan pɨx jix maatɨ' ka' no' pim moo tu' sɨlhkam bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak buiñor guch Gɨ'kora'. Ja'pni na jax ba' jia gux uam totbikdam nax dha'ram namɨɨk, nam gu' xi mɨmɨi'ñdha' tai chɨr nam mi' pɨx mamtɨda' no' moor di' gux kɨɨ', piam ku gu' gui' na cham pɨk tu' bhai'. Aapi'm ba' pu'ñi ɨp jiñ jaaduñ, mi' pɨx bhaan jix maatɨ' ka' no' pim moo sɨlhkam jix biiñak buiñor guch Gɨ'kora' no' pim pu'ñi tu' bhaan jum tulhiiñ. Ba' no' pim pur maa'n na pim jax jix biiñak, ja'p ji buusnia' buiñor gu Dios na pim aapi'm jir di' gui' nax dha'ram namɨɨk. Jix io'm tu' ka'm jam ɨlhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na jax gux uam totbikdam, na gu' dhi' pui' pɨx jup jum xichui'dha' saalhiom. Ba' jano' na pai' dhuuk ya' ba aaya' guch Xoi'kam, joidham pɨx jix bhai' jam tɨɨdai jam baidhika' buiñor, na gu'x mat ka' na pim aapi'm gammɨjɨx biiñak kat buiñor sia ku pimɨt jum tulhii.

8 Na pim gu' aapi'm buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat tu' ka'm nɨidhat guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa', sia ku pimɨt cham tu' maaxik tɨɨgɨk na ya' xi oilhimɨk. Jix maat iñ na pim bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak buiñor, sia ku pim jix maat na cham tu' ya' kap tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan, gam na pim gȼ'kam kɨ'n jix bhai'm taatɨt buiñor jix jɨjɨkgɨm jup tu'ii' na pu cham bhaai' na pim jax xim buada' ni na pim jax xi chɨtdada', 9 na pim pui' xim aa' nat gȼ'kam kɨ'n jix bhai' ba duu nat tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' mi' dhɨr cham tu' kam tulhiiña', dai na ba jam baidhika'x dhaam nat pai' tu jam iimchuda. Pui' ku pim chi ba' cham jax jum aagɨt mui' xix biiñak buiñor bɨɨx jam jujur kɨ'n sia ku pim jum tulhiiñ tu' bhaan.

10 Na gu' gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, pui' tu a'gimɨk am gio na mɨt pui' tu ua'nak na sap pu'ñi jax chu'm tanoolh jix joi'ndat jam tɨɨgɨi gu Dios tu jam uañdha' gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' cham jum tulhiiña' gatuuk. 11 Dɨɨlh guch Xoi'kam pui' ja'k ja jurtu'nka' gui' jɨ' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu ñio'ki'ñ jano', na jɨ'k jax tu duñia' no't pu'ñi ya' ba ai dhi oi'ñga'n bhaan, gam na jax ja'k jum tulhiiña' ja a'mkam na ba' mi' dhɨr jix io'm gȼ'kam kɨ'n ba daasa' guch Gɨ'kora'. Tɨi ba' xim ga'ngada' am ja jujur am bhaan nam jix maachik ka' na jaroi' ba' pui'r jich Xoi'kam ka', na pai' dhɨr buusnɨi ba' pui'

ba ja palhbuidha' gu ja'tkam, gam na pai' dhuuk ba' pui' tum duñia' gu pui' na jax ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 12 Ba' dɨɨlh gu Dios ba ja mattuda gui' jɨ' nam bhaankamu'n tu a'gada' na cham tu' jano' pui' tu kuugalhdha' na pui' tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mi' kapup oipoda' gui'. Ja'pji sap jix io'm gatuuk ji na ba' pui' ba tu kuugalhdha', xib bak ba' nach pai' dhuuk pu'ñi ya' ba oipoda' aach. Jaiñ, pui' dho ba tum kuugalh ba' xib na mɨt jɨ'k jax tu ua'nak gui' jɨ' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora'. Ya' dho ɸɸk guch Xoi'kam pui' xi chu duuk nat tu' kɨ'n bha jii. Xib ba' dhix bhai'm kai'chdham ñɨ'ook nai'p ba tum a'gichu' na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, nat jɨ'k ja a'm tajaa gu Dios gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gui' na ja a'm tajaañɨxchu'ndat gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk, na ba' ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada', piam nam kɨ'n machia' gu tu' no'm jix maachik sia moo jax jix xijai, nam sia gu noonbi'ñ gu Dios cham jɨ'xdha' machia' siam tɨix maachik.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach sap jix chu uañ kɨr bap tui'ka' na jax gu Dios

13 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim siamri mi' pui' xi jiimɨt na jax jix aa' guch Gɨ'kora' pɨx am tɨ nɨɨrda' jano' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam na ba' mi' dhɨr ba jam makia' gu gɸ'gɸr jup tum duu'nkam nat jam iimchuda gu Dios na jam makia'. 14 Cha'pim mu ja'k bhaan ka tɨtɨɨ'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n na pim jax tu buimɨk jano' na pim chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm xib bar maamra'n gu Dios. 15 Gu' ja'pji dai ji na pim pɨx bhaan ji baapmigia' na pim mi' pui' xi jiimda' na jax ja'k moox aa' guch Gɨ'kora' na pim ba' pu'ñi duujix chu uañ kɨr bap tui'ka' ja'p na jax gui' nat jaroi' xi jam joi'ndak jam a'm tɨ tɨɨ na joidham jix uañ. 16 Na pim gu' bax maat na jax jum kai'ch gu ñɨo'ki'ñ mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñɨx nap jum kai'ch bo: “Joidham japim jix chu uañ kɨr jup tui'ka' ja'p na jax aañ nañ joidham jix uañ.”

17 Gu' ba' gu xib jum aa' na pim siamri soi'm ɨlhdhat mi' pui' xi jiimda' na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, gui' na pim pui' ba iim xib nar jam Gɨ'kora', na pim ya' kapup dudua dhi oi'ñga'n dhi jam tutku' bhaan, na ba' jam baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' gui' cham jɨ'xdha' jaroi' joi'nda' no'x maat nat cham mi' pui' jii na jax jix aa' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' bɨix gu ja'tkam nam tu' jax buimɨi nam duduakat. Bɨix ji na mi' pui' xi ja tɨɨda' nam sɨlhkam kuiñcha bia' na mɨt cham mi' pui' jii nat jax tu daasak, cham tu' na gu' jɨ'k ba'p jix ja joi'gɨ'nda' sia ku mɨt cham tu' ka'm tɨɨ. 18 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ cham pu chu't, tu' ka'm japim xi ñɨɨdhat gu Dios, nat gu'x bhai' ba duu nat tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach buam pɨx tu jimdat nam jax tu jimdat guch bopxi kat gam jich kukuulsi kat, nat bha joot guch Xoi'kam na ya' tuch ñamkixdha' kɨ'n gui' nax io'm jix dha'ram namɨɨk, cham tu' kɨ'n gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n na sap pɨk ba' pui' tɨix dha'ram jup namɨɨk, pui' na jax gux uam totbikdam gio gux chua totbikdam na nai' pɨx jim xichui'dha' mɨkkat. 19 Gu' ja'pji gu ɨ'ra'n guch Xoi'kam nat jaax bhaan gu kuruus nax io'm jix dha'ram namɨɨk nat kɨ'n tuch ñamkix nach jix u'ua'tulhdhix kat, na mɨt mua sissapak kuruus ta'm na ba' mi' dhɨr pu'ñi duuji tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ja'p jum duu na jax maa'n gux kɨɨ'x dhuakam gu kasnir nam ba makgɨrta' bhaan gu sasoi' mɨmɨɨ'ñkar. 20 Gu Dios bɨjɨk dɨr na chakui ya'r oi'ñga'n ka' pu pu chu'm kɨ'n dai jia guch Xoi'kam na sap ba' pu'ñi bha jimɨi ya'ch a'mkam jum tulhiiña' na tuch ñamkixdha' nach jix u'ua'tulhdhix, nach ba' mi' dhɨr cham mai' ka suulhgia'. Dho jaiñ, pui' tum duu dho, ya' dho xi ɸɸk pui' xi chu kuugalhdhak. Ja'p moo joidham iam, tɨɨ' na gu' jano' pɨk nach pai' dhuuk ya' ba oipo aach, jix bhai' tuch jii dho gu', nat gu' ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara'. 21 Jix bhai' duu dho guch Xoi'kam nat tuch ñamkix, nach gu' mi' dhɨr ba' pu'ñi duuji dai gu Dios pɨx buiñor bax biiñak ka', gui' nat jaroi' dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dɨr koi'ñga'n tɨr na mɨt pai' tɨi yaas gu ja'tkam xi mu'aak nat ba' mi' dhɨr jix io'm gɸ'kam kɨ'n ba dai bhammɨx dhaam. Ba' xib dai gui' pim pɨx buiñor jix biiñak kat tɨ nɨɨrda' na pui' tu kuugalhdha' nat jax tuch dhaaxdhak.

22 Na pim gu' aapi'm jix chu uañ kɨr ba'p tu'ii' ba' xib, na pim gu' kɸɸkɸt gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba bhɨichu' na jax jix aa' tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, nat gu' ba tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara', gio na pimɨt ba maat na pim jax ja'k dui jix bhai' kai'chɨt xim ja-joi'gɨ'ndat tu oi'ñka' bɨix jɨ'ma'n gammɨjɨ. Ba' dhi' pu'ñi ja'k japim duiñchu'nda' gammɨjɨ nabap tanoolh, cha'pim tu' bhaan jum kokdada', gu' ja'pji na pim joidham jix bhai' kai'chɨt jix bhai' xim tɨ tɨtdat xim ja joi'gɨ'nda' ji bɨix jɨ'ma'n bɨix jam jujur kɨ'n gio na pim jɨ'x jup jum taat. 23 Na gu' aapi'm na pim mi' pui' ba jiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ja'p ji buus na pimɨt giop ba maaxir gu jam i'ii'mda' bhaan, cham tu' gu ya' maaxik na jax na pimɨt pai' dhuuk maaxir dhi tuuku' bhaan. Gu ja'pji na pim mi' pui' ba jiim ji na jax jix aa' guch Gɨ'kora' na jax bam kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat

gu' ba pataasa gu jam i'ii'mda', cham tu' pui' ja'k ka tu jim japim na pim jax chu jimdat. Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim kaichgɨt mi' pui' ba jiim, cham pai' dhuuk jum pataasa' ni ku cham pai' dhuuk jugia', gammɨjɨ ya' pui' pu tu daaxix ka' na jax ba tu ua'ñix. 24 Pui' na jax ba tu ua'ñix maa'n kap gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Bɨɨx na jɨ'k gu ja'tkam ja'pni pɨx ji buan am
na jax gu sai' na mu ja'p tuut.
Ba' nam pai' dhuuk bar gɸ'gɸ'rkam ka',
ja'p pɨx jup ji buanda' am na jax gu
yooxga'n.
Ba' na pai' dhuuk bhaatai nai' ji gakia' gu
sai',
bɨɨx gu yooxga'n pɨx cham pai' matgilhia',
na gu' ba gakia' gu toona'n.
25 Pu'ñi ɨp gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n,
alhio pɨx nam ya' oipoda',
gu' matgam gu ñio'ki'ñ gu Dios cham pai'
dhuuk jugia' ji,
gammɨjɨ ya' pui' pu tu daaxix ka' nat jax ba
tu dai na tu aagix ka',
ni ku cham pai' dhuuk jum pataasa'.
Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñɨ'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam na xib mui' kap tum a'gichu', jir di' pɨx gu ñio'ki'ñ gu Dios na gammɨjɨ pui' pup tu aagix ka'.

2

1 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiimɨt na jax jix aa' guch Gɨ'kora', cham tu' na pim pui' pɨx xim tɨɨtgat na pim jir jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham pu cham tu' ka'm nɨi'ñdha' na jax jix aa', sia ku pim gu' pui' tɨi xi chu bua nam jax ja'k bhaan pui' jam ɨlhii'ñdha' gu ja'tkam na pim jir jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. Gu' ja'pji na pim sɨlhkam tu' ka'm nɨi'ñdha' ji. Cha'pim bɨɨx aixim jix buam jum duukam kap tu buada', ni ku pim cham jum i'iatgi'ñdhat, sɨlhkam japim tu a'gada'. Ni ku pim cham tu' ka jɨɨgak ka' maa'n no' tu' bia', gam na pim cham nai' ka tu a'gada'. 2 Gu' ja'pji dai ji na pim joidham bax maachik ka' na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgɨda', na pim kɨ'n joidham jix kokba'n ka' gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax gu a'aalh gui' nam kia'pɨx maaxilhia' nam gu' joidham gammɨjɨ pɨx kax xi'iik ka'. Pu'ñi ɨp aapi'm jiñ jaaduñ, mui' pim xi gaa'ñchu'nda' na jax pɨk ja'k jix aa' guch Gɨ'kora' na pim ba' cham mu ja'k ka bhɨichgɨda' na pim pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' gɨt, 3 no' pim dho ji moo baabui' pui' bax chu maat na joidham jir jix bhai'kam gu Dios piam ku gu' cham.

Guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jix kɨɨ'

4 Mui' pim xix biiñak ka'x io'm buiñor guch Xoi'kam jiñ jaaduñ, na gu' gui'x io'm jir gɸ'p jum duukam buiñor gu Dios, pui' kut ba' gɸ'kam kɨ'n bhaan tɨ tɨɨgɨk bha joot ya' dhi oi'ñga'n. Gui' ja'p ji buusan jia na jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jir jix kɨɨ' na mɨt tu' pɨx ɨlhdhak ja'p xi dhuuk gu ja'tkam cham kɨɨgalhdhak. 5 Ba' aapi'm no' pim moo bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu Dios pu chu'm jup jam duñia' na jax gu joodai gux kɨkɨɨ' joidham, mi' dhɨr ba' kɨ'n kɨɨsa' gux abhaar gu chiopga'n. Piam na pu chu'm jup jam duñia' na jax gui' nam mi'r gɸ'gɸ'rkam ka' jax chu'm chiop, nam mi' oipot tu makgɨrxi'ñdha' gu Dios gam nam tu kubhioñxi'ñdha' na gammɨjɨ gui' na joidham jix kɨɨgalhdhidha'. Aapi'm pu'ñip ji bubuakia'ñ jaaduñ no' pim moo pɨx bhaan ji baapmigim na pim mi' pui' jiimɨt jix biiñak buiñor guch Xoi'kam nar gɸ'p jum duukam buiñor gu Dios, 6 pui' na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Maa'n jañ mu jootsa' gui' nañ a'mkam ja
palhbuidha' gu Sion oi'ñkam nar gɸ'p
jum duukam aañ jiñ bui.
Gui' ja'p ji buusan na jax maa'n gu gɸ' jodai
nax io'm jum aa' nam mi' daasa' gu
bhibhii'ñbakchadam nam pai' bhaan
jum o'to'nka' gu jai' joodai.

Ba' gu jaroi' no't soi'm ɨlhdhak tɨ jɨɨ'ñ buiñor, gɸ'kam kɨ'n jix bhai' ba tu jimia' gio nañ ba palhbui'ñchu'nda' gammɨjɨ.

7 Aapi'm dho pui'p bax maat nar gɸ'p jum duukam gui' jɨ' na ja'p ji buusan na jax gu jodai gux kɨɨ' joidham, na pim gu' ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor bɨɨx jam jujur kɨ'n. Gu' ba' gui' nam jɨ'k cham kɨɨgalhdhat cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, dhi' bhaan pɨx pui' ba tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bɨjɨk nap jum kai'ch:

Gu jodai na mɨt mai' tɨi xi buak gu bhib-
hii'ñbakchadam,
xib mi' daa na pai'x io'm jum aa' nam bhaan
jum o'to'n gu jai' joodai.

8 Gio jumai kap ja'pnip jum kai'ch ɨp:

Dhi' jɨ' dhi jodai bhaan jutbui ia'lhia' am gu
ja'tkam.
Maaxik dho pui' ba ji buusan nam ba ia'lhix
jutbuk bhaan dhi jodai gui' nam jɨ'k cham
tu' ka'm nɨi'ñ guch Gɨ'kora', na gu' dai na ba
ja tulhiiñchuda' gatuuk nam cham tɨ jɨɨ'ñdha'
buiñor guch Xoi'kam na tɨi tum a'ga gu
ñio'ki'ñ. Dhi' ba' pu'ñi ja'k ja bi'chulhi'ñ.

9 Aapi'm nat gu' xi jam joi'ndak jam a'm tɨ
tɨi gu Dios na pim ba' pu'ñi tu' ka'm nɨidhat
mi' pui' jiimda' na jax jix aa' na ba' jam a'm
tɨ nɨidhidha', gio na pim ba' pui' bar tuutu'm
ka' na jax gui' nam mu ja'p tu juanda' chiop
bhaankamu'n gu Dios, gam na pim sap ba'
joidham jix chu uañ kɨr bap tui'ka' gammɨjɨ
na jax gui', na pim gu' mi' pui' jiimda' na jax
jix aa'. Pu chu'm kɨ'n jam a'm tɨ tɨi ɨp gu Dios

jiñ jaduuñ na pim joidham tu' ka'm niidhat nai' xi jimia' biix kap na pim tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pim ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam nat gui' xi jam joi'ndak jam boosolh mu dir jix chu tukgam tir na pim pai'p tu't, na pim ba' mi' dhir pu'ñi joidham jix chu maax kir bap tui'ka'. 10 Na gu' jano' na pimit chakui ti jiigi'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, cham tu' jam a'm ti niidhat gu Dios, ni ku cham pai' xi jam joi'gi'ndat. Gu' matgam xib na pim ba kaichu', gǿ'kam ki'n ji na jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'gi'n, na pim gu' buiñor bap tui'dhi' mi' pui' jiimit na jax jix aa'.

Nach jax ja'k bhaankamu'n tu juanda' gu Dios

11 Ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim gammijix bhai' pix jum taat ka', na pim gu' cham xiim ba jimia' maakam ja'k na pai' joidham jix chu abhaar. Na gu' xib ja'p ji buusan na pim ya' pix ja'p bhiichu' dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax pai' no'ñ cham jir mi' kam. Pui' ji buusan na pim cham tu'r ya' kam dhi oi'ñga'n, ba'm aa' na pim siamrix bhai' xi chu jimdat na jax jix kii' ka'm nii'ñ guch Gi'kora' na pim ba' jimia' jix dhaam. Cha'pim pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jim gu ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios. Xi ñakoo'nda' pim sia ku pim tii pui'p jix chu duñiik. 12 Jix bhai' pim xi chu jimda' na jax jix aa' gu Dios mi' ja bui gui' nam cham ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' gu Dios biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat, ba machia' am na pimit aapi'm silhkam tu' ka'm tiigik guch Xoi'kam, nam gu' xi jam nii'ñdha' na pix jix bhai' jam tiidai jam aichdha' na pai'p tu'ii'. Ba' dai nam ba gǿ'kamtuda' gu Dios, sia kum gu' xib ka xi jam bhaamki'ñ nam jam nii'ñ na pim maakam pix tu jim na jax cham ja ko'raar.

13 Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim tu' ka'm xi ja niidhat gu gǿ'gǿrkam ya' kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax gux io'm gǿ'kam Rooma kam. Pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu' gu Dios na pim tu' ka'm ja nii'ñdha' gu gǿ'gǿrkam. 14 Sia gui' pim tu' ka'm ja niidhat nat jix kakai' ki'n mu ja'p ja darai jam bui na gǿ'gǿr jir kikcham na ba' bhaankamu'n ja silhka'nda' gu ja'tkam, gio nam ja tulhiiñchu'nda' gu jii'k nam buam pix tu buada' na jax cham jir am. Dai ba' gui' nam tu' ka'm ti niidhat jix bhai' tu jimda'x kikii' ja'tkam ja bia'ka' am. 15 Na gu' guch Gi'kora' pui' ja'k jix aa' na pim tu' ka'm ti niidhat jix bhai' xi chu jimda' na jax ja'k jir am, nam ba' cham tu' bhaan jax jam a'gada' gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. ¿Jax jam gi bia' nam ba ji chi'ya' jam biibhi' dhir no' pim gu'x bhai' xi chu jim?

16 Ku pim ji gu' cham pik moo ja'p xi' pik jup ka xim ua'tulhi'ñdha' ji jiñ jaaduñ na pim pui' jim aagit na gammiji tu jam uañi'ñka' guch Xoi'kam nat ba tu jam namkix bhaan gu kuruus, gu' ja'pji na pim jix bhai' ba tu jimda' ji ya' dir ja'p ja'k, dai na pim jix bhai'm taatit bhaankamu'n ba tu juana' gu Dios. 17 Soi'm ilhdhat japim tu' ka'm xi ñiidhat gu Dios, sia gux io'm gǿ'kam Rooma kam nañ jax ba jam titda biipi', sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gam sia gui' nam bar jich Xoi'kam jiigi'ñdham japim jix ja joi'ndat ja palhbuidhat ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach ja'xbui' pui'p xich chulhiiñdha' nat jax jum tulhii guch Xoi'kam

18 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim nai' ja'p jir tujuandam, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim tu' ka'm xi ja niidhat gui' na pim ja bui tu juan. Mi' pim pui' xi dhuñiidhat jax ña jam tiidaidha', sia ku cham pik jir kii' maa'nkam gu jaroi' na pim buiñor tu juanda' no' cham jir jix bhai'kam. Cham tu' na gu' moo dai no'r jix bhai'kam na pim ba'x bhai' tu juañxi'ñdha', ja'pji sia ji no'r jax chu'm. 19 Cham jax bua sia kum jam tulhiiñchu'n, na gu'r joidham aach jich bui nach ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm pu'ñich chulhiiñchu'n ja'p pix sia kuch cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, dai nach jix bhai'ch chaatit mui' xix biiñak ka' pix buiñor gu Dios. Gui' diilh jich guguuxi'ñdha' na ba' cham pik moo jax xi chu tatda' ka', na gu'ch a'm ti niidhat jup tui'ka', gio na gu'x mat ka' nam ja'p pix jich chulhiiñchu'nda'. 20 Gu' ji no' chich gu' diilh tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ¿jax jach dhuix bhai'ch chaatit tu nakoo'nda' no' mit pu'ñi bach chulhiiñchuda, no' chich gu' diilh cham am ji buak ja bui? Pui' pix chu'm jich a'm bam aa'nda' gu', nach gu' bach ua'tulhdha'. Gu' ji no'ch gu' tii moo cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, no' mit bhai' jich chulhiiñchuda, dhi' ji' ji nax abhaaruix buiñor gu Dios, jix bhai'm taat ka' ip no'ch aach cham jax jich aagit xi ñakoo' no'm pu'ñi bach chulhiiñchu'n. 21 Pu'ñi ja'k aa' nach tui'ñgida'ñ jaaduñ, mi'ch pui'p xi chu daa'ñchu'nda' nat jax jum duu guch Xoi'kam jano' nat jum tulhii jich a'mkam, nat gu' xich joi'ndak ba tuch uañ guch ua'tulhdhara'. Dai ba' nach pu'ñi mi' pix pui'p ji bhiiya' nat jax tu jii gui', 22 nat cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak, ni nat cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak, silhkam tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. 23 Jaiñ na gu' jano' na mit mi ja'p daasak

giilhim tɨtdaimɨk na jax aa', gam nam giilhim ai'chuxdhimɨk, cham pai' jax kai'ch, ni kut iam mu dɨr bha ja'k giilhim bhai'p ja tɨɨ'n na jax aa', mi' pɨx ji na pu tu'ii'. Gio na mɨt pai' dhuuk bhai' ji chulhiiñchuda, na mɨt bhai' ji gɨbiimɨ, cham pai' jax xim bua na gɨt xim palhbuidha', ni ku pai' xim o'to'n, daipu' na soi' xim ɨlhii'ñ buiñor gu Dios bhammɨ ja'k jix dhaam na pai'p tu'ii', na jaroi'x bhai'x maat no' kuiñcha bia' ka' ba' cham. 24 Guch Xoi'kam dho ba' tɨ bhɨɨk bɨɨx guch ua'tulhdhara' jano' na mɨt pai' dhuuk pu'ñi xi chulhiiñchudaimɨk gu ja'tkam ba sissapa kuruus ta'm, nach sap ba' mi' dhɨr cham tu' ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' bɨɨx bhammɨ ja'k ji bii tukgaran guch Xoi'kam guch ua'tulhdhara'. Xib ba' dai nach pɨx bhaan ji baapmigia' nach mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' nach tui'ñgɨda'. Guch Xoi'kam pui' kai'ñkam pɨx jum tulhii jia jich a'mkam nach ba' aach ba duduadhia' nach jix kako'k kat kɨ'n guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhɨr jich a'm ba tɨ nɨidhidha'. 25 Nach gu' aach ja'pni pɨx tu't na jax gu kakaasnir no' cham jaroi' jai'ch na ja bipia'da', nam gammɨjɨ pɨx cha'tak jiimda', jai' ja'p ja'k gio jai' ja'p ja'k. Gu' matgɨm xib bax maat ich ji na jaroi'r jix kɨɨ' bipia'dam, guch Xoi'kam dho nach jaroi' buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat bax biiñak. Gui' ji na ba'ch a'm tɨ nɨidhidhat jich nuukdaim nach ba' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', nach gu' cham tu' mai' ka suulhgix.

3

Nam jax ja'k tu't tu oi'ñka' gui' nam jir jum bɨpnagɨm

1 Gio aapi'm u'uub jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim tɨ bɨpna', jam guguuxi'ñ iñ ɨp na pim siamri tu' ka'm xi ja nɨidhat gu jam bɨpna' na pim maap tu oi'dha', na ba' gu' no'm jax dhuukat jai' dhɨt cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, saalhiom bhai' ji chɨ jɨɨ'ñdha' am, dai nam xi jam nɨi'ñdha' pɨx no' pim aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam ja bui. Cham pɨk jum aa'nda' ba' na pim gammɨjɨ tu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, 2 daipu' nam xi jam nɨi'ñdha' pɨx na pim aapi'm joidham jix bhai' tu jim na jax ja'k jix abhaaruix, gam no' pim joidham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ. Mi' dhɨr ba' pui' jim aaga' am na bak gu'r joidham ji no'ñ ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 3 Gio ba' na pim pai' dhuuk jum iamtu'nda', cha'pim pɨk moo ja'p jix a'bhar tɨm tɨtɨi'ñdha' gu jajannulh na jax chu'm jix dha'ram namɨɨk, am buixim japim pɨx jix bhai'm buada'. Sia na pim jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pɨx, cham tu'x io'm jix bhai', ni ku pim cham pɨk tu baapasda' gui' nax io'm jix dha'ram namɨɨk nar jix uam totbikdam. 4 Gu' ja'pji gu jam i'ii'mda' bhaan ji na bɨɨpi'm aa' na pim jix bhai'm duuka'. Ja'p ji buusnia' na pim gammɨjɨx a'bhar tɨm tɨ'ii'ñka' gux dha'ram namkɨm na pu cham jax jum bua, na pim gu' gammɨjɨ soi' pɨx jum ɨlhdhat mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guch Gɨ'kora'. Ba' mi' dhɨr dai na jam a'm ba tajaañixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jam guguuxi'ñdha' na pim ba' gammɨjɨ cham tu' bhaan jax jim aagɨt jix jɨjɨkgɨm jup tui'ka'. Dhi' jɨ' ji nax io'm jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 5 Gui' nam bɨjɨk ya' oipimɨk gu u'uub nam pu'ñi buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat guch Gɨ'kora', pu'ñi ja'k tu jimdat am ji nañ jax ba jam tɨtda, nam gu'x io'm mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios. Cham pai' tu'x io'm jix bhai'm duuka' am, am buixim pɨx, gio nam joidham tu' ka'm ja nɨi'ñdha' gu ja bɨpna', cham tu' nam pu tu duñiidha' nam dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha'. 6 Pui' na jax gui' na Saara tɨɨgich, jaiñ na joidham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu bɨnga'n Abraam nam maap tu oi'ñka', gɸ'kam tugi'ñ xi iimɨt, na gu' gampai' pɨx jum ɨlhii'ñdha' buiñor, cham pai' tu' na dɨɨlh gɸ'kam jum taat ka'. Aapi'm ba' pu'ñi ɨp u'uub jiñ jaaduñ, tu' ka'm japim xi ja nɨidhat jix bhai' xi chu jimda' ja bui gu jam bɨpna'. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax chu jii bɨjɨk gu Saara na ba' ja'p ji buusnia' na pim jir maamra'n, na pim gu' pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii. Ba' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu' nañ jax jam tɨtda, cham pai' dhuuk tu' bhaan jix chotdon ka' pim ja bui gu jam bɨpna', na pim gu' tu' ka'm ja nɨi'ñdha'. ¿Tu'm gi bhaan bhaaku' jam bui?

7 Gu' ba' aapi'm na pim jir chichio'ñ, jam guguuxi'ñ iñ ɨp na pim siamrix bhai'p xi ja tɨtdat gui' nam jir u'uub nam jir jam bɨpna'. Cha'pim ja bhaamki'ñdha', xi ja palhbuidhat japim tu' nam jax buada' mi ja'p. Na gu' gu ubii cham tu' ja'xbui' pui'x oo' na jax gui' nar chio'ñ, pui' ku ba'm aa' na pim jix ja joi'ndat ja palhbui'ñdha' na ba' gu' pui'x bhai' tu tatda' ka'. Gio na gu' gu Dios ja'xbui' pui'p jix ja joi'gɨ'n gui' nam jir u'uub na jax aapi'm, pui'p ja baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda aapi'm na jam aichdha', nam gu' pui'p ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na ba' no' pim pu'ñix bhai' kai'chɨt maa'n ñi'ook jup duuk na pim jir jum bɨpnagɨm, jam kɸɸkɸ' gu Dios tu' na pim mui' ba taanda' soi'm ɨlhdhat.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ja tulhiiñchu'nda' siam cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam

8 Ba' bɨɨx na pim jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam guguuxi'ñ iñ na pim joidham jix bhai' kai'chɨt tu oi'ñka'. Joidham japim maa'n ñɨ'ook xip duukat bɨɨx dhɨt xim ja joi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n, panaas ku pim moo jir maa'n na pim jax pɨx ɨlhii'ñdha' bɨɨx jɨ'ma'n, cham tu' jai' maakam. Gam na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu

jai', gio na pim gampai' pix jum ilhii'ñdha'.
9 Tu uañi'ñka' pim gu jaroi' no't tu' jax ma
jam duiñ, cham tu' na pim ya' dir mu ja'k
pui'p dooda'. Sia no't jaroi' giilhim jam tii'n
na jax cham jir am, tu uañi'ñka' pim sia,
cham tu' na pim moo pui' giilhim mui'p
tiida' ya' dir mu ja'k na jax cham jir am. Xi
chu daañxi'ñdha' pim pix buiñor gu Dios nax
bhai' tu jimda' sia ku buam pix jam bua, na
ba' jam a'm ti niidhidha' ip aapi'm gu Dios,
na pim gu'r jix bhabhai'kam ka'.
10 Pui'
na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu
daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:
Gu jaroi' no'x aa' na gammijix jikgim bap
tui'ka' gio na joidham jix bhai' ba tu
tatda' ka',
jum aa' nax bhai' ba tu ñiokda' na jax jir am,
cham tu' na giilhim pix kai'chdha' na jax
cham pui' tum ñiok,
gio na cham tu' iatda' ka tu a'gada',
ja'pji silhkam na tu a'gada' na jax jir pui'.
11 Gio ba' na cham tu' biix aixim jix buam ka
tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ
gu Dios,
gu' ja'pji dai ji na pix bhaan ji bamgidha'
nax bhai'm duukam bap tu buada' na
jax jix aa',
na ba' pu'ñi duuji gammiji cham tu' bhaan
jax jim aagit jix jikgim bap tui'ka',
gammiji na pu'ñi ja'k duiñchu'nda',
cham tu' pai' pix.
12 Na gu' gu jaroi' no' moo pu'ñi tu' ka'm
niidhat mi' pui' xi jim na jax jix aa'
guch Gi'kora',
gɸ'kam ki'n bhaan ti niidhidhat ba nuuk-
daidha' na ba' cham tu' duñia',
gio na maa'n jimdam kaaya' na pai' dhuuk
soi'm ilhdhat mu taanda' gu tu',
makia' ip.
No' gu' pu cham mi' pui' jim na jax jix aa',
no' gu' dai na buam pix tu bua na jax cham
kii' ka'm nii'ñ,
pu cham tu' dho bhaan ti niidhidha',
dai na ba bi'chulhi'ñka' na tulhiiñchuda'
gatuuk.
13 Ba' aapi'm cham pu chu't jiñ jaaduñ,
mi' pim pui' xi jiimit na jax jix aa' gu Dios.
¿Jaroo gi jax jup jam dooda' ya' dhi oi'ñga'n
no' pim aapi'm tu' ka'm niidhat mi' pui'
xi bhiichu' na jax jix abhaaruix? Na gu'
jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda'
guch Gi'kora'.
14 Piam no' mit gu' moo
sia bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'tkam sia
ku pim jix bhai' tu jim na jax jir am, jix
bhai' pim pix jum taat ka'. Cha'pim jax
jum aa'nda', ni ku pim cham pai' totdon
ka' siam jax ba xi jam doodak nam xi jam
bhaamkidhat.
15 Mui' pim pix xix biiñak ka'
soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam, tu' ka'm
japim xi niidhat, na gu'x io'm jir gɸ'kam
gam na jam a'm ti niidhim. Gu' ba' no' jax
dhuukat jaroi' maadit bhai' ba jam tikka' na
pim jax kai'ñkam ba' pui' ti ji'ñdhat buiñor
guch Xoi'kam maakam ba tu jim, na tu' ba'
mim nini'ñ nañ pui' ja'k tu jimda', aapi'm
silhkam xi ja aagi'ñdha' cham jax ji chi'ji na
jax kai'ñkam. Xi ja aagi'ñdha' pim na pim jix
jimiik jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda
guch Xoi'kam na jam aichdha', pui' ku pim
ba' ti ji'ñdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa'.
16 Ku gu'x bhai' pix ji na pim xi ja aagi'ñdha'
soi'm ilhdhat gio tu' ka'm ja niidhat, cham
tu' na pim gɸ'gɸrkam jim taatit, ni ku pim
jix bhaakut. Pu ka git nam gu'x xi'i'ra'
gui' nam xi jam bhaamkidhat biix aixim
jam ai'chuxi'ñ, nam xi jam nii'ñdha' na pim
aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam gio na
pim tu' ka'm niidhat jix bhai' tu jim na pim
ji'k ba ti ji'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam.
17 Ba'
cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ sia ku mit
gu' moo bhai'p ji jam tulhiiñchuda sia ku pim
cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum
duukam, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git
gu Dios na pim jum tulhiiña'. Jix bhai' pim
pix jum taat ka' buiñor. Ba' no' pimit gu' dilh
cham am bua mi' pai', pui' dho pix chu'm
jam a'm ba jimmida' nam jam tulhiiñchuda'.
18 Gu' matgim cham jax bua ji siam jam
tulhiiñchu'n no' pim gu' ti cham tu' jax
bua. Pui' kam dho no'ch ba ti ji'gi'ñ buiñor
guch Xoi'kam. Jaiñ sia dilh guch Xoi'kam
pu'ñi pik jum tulhii jano' nat pai' dhuuk
tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' pu daipu'
maa'nnim pix, na ba' mi' dhir pu gammiji
ba tuch uañdhix ka'. Gui' ti cham tu'
pai'x buam tomaatit dho, ni nax ua'tulhdhix
kat, cham tu' kuiñcha bia'kat nam pui'
dooda' git. Gu' ja'pji na gu' aachi' nach jix
u'ua'tulhdhix, nat xich joi'ndat ba' pui'm
duu jich a'mkam, na sap ba' mi' dhir bax
bhaai'n ka' nach bhammi aaya'x dhaam
na pai'p tu'ii' gu Dios. Ba' sia ku mit tii
mua, gu ii'mdaga'n gu' pui' ji na jax ba dua,
19 mummu ja'k pu oiri gu ii'mdaga'n na ji'x
ka muukix gu tukga'n nam pai' kuupich
jum tulhiiñ gu ja i'ii'mda' gu ja'tkam nam
ba ko'iix. Mu ja'p xi chu ja a'gidhimik gux
bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.
20 Jir
di' pix am gu ja i'ii'mda' gui' na mit jano'
cham ji'xkat ti jii'ñ buiñor gu Dios na tii pup
tu ja a'gidhimik gu Noee jano' nap duñiidha'
gu gɸ' kanuub. Tii pup xi ja niiraimik ip gu
Dios nam git soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia'
na jax jix aa' ampik na tiimo' gu Noee nap
duñiim gu gɸ' kanuub, na ba' bax bhaai'n ka'
nam bhaan jum o'ñcho' git na pai' dhuuk jix
io'm duudui bhai' ji chisdia' gu suudai'. Gu'
ji na gu' cham, tu' pix ilh jamit. Xijum baik
jamit ba' pix bha tiitis bhaan gui' gu kanuub
nat pai' dhuuk bhai' ji chis gu suudai' na
mit ji'k ti jii'ñdhak mi' pui' jii na jax jix aa'
gu Dios, gu jai' pu biix koi mit.
21 Ba' gu
xib nach ya' dir mui' xich ga'nga, ja'p ji
buus nat jum bakua gu Noee gui' gu suudai'

kɨ'n nat tɨs jano', na gu' soi'm ɨlhii'ñ buiñor gu Dios, pui' kut ba' cham muu bhai'muk. Aach ba' pu'ñip ba ji bubua xib, nach gu' cham tu' mai' ka suulhgix, na chich gu'ch bopkonak suudai' kɨ'n pui' ba tɨɨ'n guch Xoi'kam nach gammɨjɨ ba kaichgɨda'. Nañ jiñ bakuana' suudai' kɨ'n, cham tu'r pui' na jax nañ batbia' no'ñ bax ikoora', gu' ja'pji na bhaan jix maatɨ' ka' ji nañ mi' dhɨr ja'p ja'k soi' bañ ɨlhii'ñdha' buiñor gu Dios, gam nañ mi' pui' ba jimda' na jax ja'k jix aa' nañ tui'ñgɨda', gio ba' nañ pui' xi chɨɨda' guch Xoi'kam na gammɨjɨ ba tuñ uañi'ñka' guñ ua'tulhdhara', nat gu' xiñ joi'ndak jix bhai' ba duu nat jiñ a'mkam muukɨk giop bam mu dɨr koi'ñga'n tɨr, 22 gui' na jaroi' ya' xi oilhimɨk giop tɨs bhɨjimmɨni ja'k jix dhaam, na xib bhammɨ sonpan ba daa gu Dios kɨɨ'n dɨr ja'k. Ba' bɨɨx pɨx tu' ka'm nɨɨ'ñ am gui' nam bhammɨr noonbi'ñ gu Dios, sia gui' nam bhammɨ gɐ'gɐ́rkam kɨ'n dalhxix.

4

Nañ bhaankamu'n tu juanda' gu Dios jax ña ja'k jiñ a'm tɨ tɨgia'

1 Ba pui' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, nat guch Xoi'kam jix io'm jum tulhii bo jano' na ya' xi oilhimɨk tuuku' bhaan, jaiñ na cham pai' jax jum aa'. Aapi'm pu'ñɨ ɨp jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' sia pimɨt bhai' jim tulhii tu' na pɨx bhaan, jix bhai' pim pɨx jum taat ka'. Na gu' no' pim pu'ñim tulhiiñ, gammɨjɨ soi' pɨx jum ɨlhii'ñdha' pim, cham pai' tu' bhaan ka xim ua'tulhdha'ka' pim, 2 dai ji na pim gammɨjɨ pɨx bhaan ji baapmigidha' na pim mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jax pɨx ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgɨda'. Cham tu'x buam jum duukam kap jix chu duñiik ka' pim nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha', na pim gu' kai'ñkam soi' pɨx bam ɨlhii'ñdha' buiñor no' pim xim tulhiiñ. 3 Sia ku pimɨt gu' gɐ́'m ua'tulhdhak buiñor gu Dios na pim chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim bɨɨx aixim tu bua't na pim dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha' nar ya' kam pɨx dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax na pim jix maik ka' gɐ́'gɐ́r xi chu kua'dat mi ja'p pai' maap jim jumpadat, gam na pim bɨxchu' bhaan jum tutkagi'ñka' na pim jup tu duñia' nar jix buam jum duukam, gio na pim tu daanda' ja bui gu didios jum tɨɨtgɨdam nam jir jup duñiixim pɨx, na tu' ni jɨ'x ku cham kɨɨgalhi'ñ gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii'. 4 Ba' gu xib na pim cham pui' ja'k ka tu jim na pim jax tu jimdat, xi jam bhaamkidhat bɨɨx aixim jam ai'chuxi'ñ am gui' nam cham tu' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios nam cham tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim cham ka ja bɨpnat nam jix buam tu bua na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, na pim gu' aapi'm maakam ba tu jim. 5 Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ siam xi jam bhaamki'ñ na pim cham ka ja bɨpnat, na gu' dhi' kam aajim na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios na mɨt cham tu' bhai' tu jii gu pui' nam jax ja'k tu jim xib, jano' nam pai' dhuuk bɨɨx maap jum jumpada' gu ja'tkam, sia gui' nam ba ko'iix gio gui' nam ka duduaka', na ja aagi'ñdha' gu Dios na mɨt jax tu jii bɨɨx jɨ'ma'n, no' mɨt tu' ka'm tɨɨgɨk piam ku gu' cham. 6 Na gu' gu ja i'ii'mda' gu ja'tkam gui' nam pu bɨɨpɨ' dɨr ba ko'iix nat chakui muukɨk guch Xoi'kam, mu jimɨɨk bɨɨx pui' ba tu ja a'gi dɨɨlh nat jax kai'ñkam jum tulhii ja a'mkam, na sap ba' jɨ'k nam tɨ jɨɨ'ñdhai soi'm ɨlhdha' buiñor dai jano', jimia' am jix dhaam buiñor gu Dios nam pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm ba'p tui'ka', sia ku mɨt gu' cham tu' ka'm tɨɨgɨk gu Dios nam ka duduakat gu ja tutku' bhaan.

7 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiimɨt na jax jix aa' gu Dios, gammɨjɨ pim soi'm ɨlhdhat tu daanda' buiñor, na gu' dhi' ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. 8 Gampai' pim pɨx jum ɨlhii'ñdha' bɨɨx jɨ'ma'n, joidham japim xim jajoi'gɨ'ndat bɨɨx jɨ'ma'n jix bhai' kai'chɨt. Xi chum uañdhat japim no' pimɨt tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na gu' pu'ñi ja'k jum bua no'ñ tu' sɨlhkam jix chu joi'gɨ'n, nañ tu uañi'ñka' gu jaroi' siat jax jiñ dhooda. 9 Gio na pim joidham pɨx jix bhai' tɨɨdai aichdha' gu jaroi' cham jax ji chɨ'ji no' jam paxi-araim mu ja'p na pim jax oi'dha'. Xi ja tɨbiaptudidhat japim jix ja joi'ndat, gio na pim xi chu ja onbai'ñdhat no' pim pup bia' gu koi'. 10 Na gu' aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ba tɨ nɨɨdhim gu Dios, pui' ku pim ba' aapi'm pui'p jix ja joi'ndat xi chu ja maakidhat gu jai' gu tu' na jam maakidha' xi jam joi'ndat guch Gɨ'kora'. Pui' pim xi chu duñiidha' jax ña pim ja'k jix joojoi'ñdha' na pim bhaankamu'n tu juana' gu Dios, nat gu' bɨɨx jɨ'ma'n ba jam maa na pim jax tu duñia' bhaankamu'n. 11 Pui' na jax no' gu jaroi' maadɨt jix joojoi'ñ na bhaankamu'n tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, dho dhi'r di' ka', dai ji na ba oidhidha' na ba tu a'gichgɨda'. Na gu' gu Dios dɨɨlh aa'ñdhidha' na jax ja'k tɨ'iidha', na gu' bhaan tɨ nɨɨdhidha'. Piam ku gu' jaroi' maadɨt jix joojoi'ñ pɨx na bhaankamu'n ja palh-bui'ñdha' gu ja'tkam gu tu' na ja a'm jum aagaidha', pui'p jir am dho, na gu' dɨɨlh gu Dios guguuxdhatgɨda' na ba' cham oodat pɨx bhaan ji bamgidha' nax bhai' ja buada'. Dhi' pim ba' pu'ñi ja'k tu bua't bhaan gɐ́'kamtu'nda' gu Dios na pim jix bhai'm taat ka' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Gammɨjɨ pim ba' moo tu daañchu'nda' buiñor, na gu' gui' gammɨjɨr gɐ́'kam. Ja'pni ba' pɨx tui'ka'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach cham jax jich aa'nda' sia kuch jich chulhiiñ aach nach ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam

12 Gio ba' pui' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim alh moo xi chu nakoo'nda' sia ku pimit jax jix io'm bhai' jim tulhii na pim ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim jix buam ilhii'ñdha', 13 nat gu' diilh guch Xoi'kam pu'ñi pik jup jum tulhiiñak. Pui' ku pim ba' aapi'm gɸ'kam ki'n jix bhai' pix jum taat ka' na pim pui'p jum tulhiiñ nat jax jum tulhii gui' jich a'mkam jano' na ya' xi oilhimik gu tuuku' bhaan, na ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' jix io'm gɸ'kam ki'n, joidham jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tiida' na pimit pui'p tu jii na jax gui'. 14 Sia no' jaroi' giilhim jam ai'chuxi'ñ piam ku giilhim jam titda na jax aa' na pim maakam ba tu jim na pim ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gɸ'kam ki'n japim jix bhai' pix jum taat ka' sia, na gu' aapi'm gɸ'kam ki'n jam a'm ti niidhim gu Dios pui' ji chu't, na gu' jam a'm ba tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n. 15 Cham tu'r jix xi'iraam jia no'm jam tulhiiñchu'n na pim ba ti jiigi'ñ pix buiñor guch Xoi'kam. Jii' ji no' pimit tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, pui' na jax no' pimit maa'n mua gu maa'nkam, piam ku pimit tu' ti iix, piam ku pimit tu' jax ja duiñ gu jai'. Dhi' ji na ba'r jix xi'iraam no'm pu'ñi chu'm ki'n mu pai' bañ chulhiiñchu'n. 16 Gu' cham ji no' gu' na pim ti jiigi'ñ pix buiñor guch Xoi'kam nam ba jam tulhiiñchu'n, cham dho jax bua. Xi gɸ'kamtu'nda' pim pix gu Dios jix bhai'm taatit nam pui' jam bua, cha'pim xi'irda'.

17 Na gu' xib ya' aach jich bui nach ji'k ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bar bhaan na pai' dhuuk matgilhia' nach ji'k moo jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Pui' ku ba'm aa' nach jich chulhiiña' xib nach ya' ka dudua dhi tutku' bhaan, na ba' bhaan jix maati' ka' no'ch silhkam buiñor ti jiigi'ñ, piam kuch gu' pix jap kai'ch. Dho jaiñ nach gu' aach pui'p xich chulhiiña' palhiip sia kuch ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nach ba' pik ba jimia' nach pai' ja'k cham kach chulhiiña'. ¿Gui' gi ba' nam pu cham kiigalhdhat pu cham ti jiigi'ñ buiñor sia kum tii tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ, jax japim ilhii'ñ na ji chu buusnia' ja bui? Dho dai na xi ja aagi'ñdha' dho na mit pu cham mi' pui' jii na jax jix aa', mi' dhir dai na ba ja tulhiiñchuda'. 18 Jaiñ no' gu' aach nach tii ti jii'ñdhat mi' pui' jiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, jich chulhiiñaimik ich na chich ba' pik ba jiix dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios. ¿Gui' gi ba' nam pu ni ji'x kum Dios ti'ñchokat biix aixim tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ, nam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ, jax japim ilhii'ñ na ja dooda' gu Dios jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n? Dho dai dho na ba ja tulhiiñchuda' pix, cham tu' na pui' pix ja nii'ñdha'. 19 Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim aapi'm cham tu' jax jum aa'nda' sia ku pimit bhai' jim tulhii biix aixim bhaan, no' gu' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git dho ji gu Dios, na gu' alhio pix na pim jum tulhiiña'. Aapi'm gu' mi' pui' xi jiimit na jax jix aa' jix bhai'm duukam xip tu buada' ji jiñ jaaduñ, Dios japim pix ti'ñchoka' gammiji nat jaroi'p jam duu biix ji'ma'n. Gui' diilh jam palhbui'ñchu'nda', na gu' gammiji jam a'm ti niidhidha', cham ji'xdha' pai' diilh jam iabu'.

5

Nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam biipi' dir gu'kat tu ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham

1 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim jix io'm bijik dir ba ti jiigi'ñ na pim bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, palhiip jañ jup xi chu jam a'gidham na pim jax ja'k tui'ñgida' nañ kapbhai' bax maat pa' na jax ja'k jix bhai'. Nañ gu' aañ pui' pix am jup bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax aapi'm, nañ gu' pui' bijik dir jup ba ti jiigi'ñ, gio na ñich gu'x bhai' tiigik jiñ buupui ki'n guch Xoi'kam nat jax jum duu jano' nat jum tulhiiñak jich a'mkam bhaan gu kuruus. Ba' pui'x bhai'p jiñ ilhdha' iñ jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'x io'm gɸ'kam ki'n na pim jax jix bhai'm ilhdha' aapi'm, na gu' maap bach baidhika'. 2 Ja'p jañ ba'p xi jam tiidam jiñ jaaduñ na pim bhaan bax kaapak gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pim joidham jix bhai'm taatit mui' xim guguuxdhatgida' na pim ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ja'p ji buusnia' na pim ja bipia'da', nam gu' ja'p ji buan nam jir jam kakaasnira'. Ku gu' cham tu' ji na pim bhaan pix jix mai'chik ka' gu tuumiñ ku pim ba'm dakoo'ñdhatgida' na pim ja aagi'ñdha', sia ku pim jix oo'n no' pim gu' cham joojoi'ñ gu pui' ja'k. Gu' ja'pji na pim joidham jix bhai'm taatit ji, diilh pix na pim joidham jix aa'nda' na pim pu'ñi ja'k bhaankamu'n tu juanda' guch Gi'kora'. 3 Ni na pim gɸ'gɸrkam jum taatit jix bhaakut mu ja chianda' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na pim pui' jim aagit na pim jix io'm bax maat gu ñio'ki'ñ. Ja'pjix bhai' pix ji na pim ja aa'ñdhat xi ja guguuxi'ñdha', gio aapi'm diilh na pim jix bhai' mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios nam ba' jam niidhat mi' pui'p bhiichgida'. 4 Na ba' jano' na pai' dhuuk jich baidhika' guch Xoi'kam gui' na jaroi'r jam gɸ'kam tuk na pim tu bipi'ñxi'ñ gu kakaasnir ga'n, joidham jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tiidai ba jam tuttuidha' biix ji'ma'n

gu kuruun nax io'm jix dha'ram namiik, na pu cham jax jum bua, dhi' ba' ki'n jix io'm gɸ'kam ki'n jix bhai' bam ilhdha' pim.

5 Gu' ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim kar biipibop, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim siamri tu' ka'm xi ja niidhat gui' nam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' gui'x io'm bax maat, nam gu' bijik dir ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim jix bhai' xi kai'chit biix ji'ma'n, cha'pim jai' dhit gɸ'gɸrkam jum taatit tu' pix ja ilhii'ñdha' gu jai'. Ja'pji gampai' pix na pim jum ilhii'ñdha' biix ji'ma'n, na gu' ja'pnim kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix:

Cham tu' ja kiigalhi'ñ gu Dios gui' nam gɸ'gɸrkam jum taatit giilhim xim ilhii'ñdha',
ni ku ja a'm ti nii'ñdha',
dai gui' nam ji'k gampai' pix jum ilhii'ñdha' na ba' joidham jix ja joi'ndat ja a'm ti niidhidhat ja palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan.

6 Ba' aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim gɸ'gɸrkam jum taat ka', soi' pim pix jum ilhii'ñdha' buiñor guch Gi'kora' na ba' jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan, na ba' cham xi' gampai' xi chu tatda' ka'. 7 Sia xib no' pim tu' bhaan jix buam jum aa' na cham bhai' ji buusnim, soi'm ilhdhai pim pui' xi chiida' gu Dios na jam palhbuidha'. Na gu' gui' joidham xi jam joi'gi'n biix ji'ma'n, pu moo jano' jam palhbuidha' no' tu' ba jam duiñchu', dai ji na pim mui' xix biiñak ka' pix buiñor.

8 Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim am irdat darka'. Tu daanda' pim buiñor gu Dios, cha'pim kooksit darka', na ba' cham jax jam dooda' gu ja'ook. Na gu' giilhim xi jam bhaamki'ñ na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, giilhim nai' mimra na tu ga'nga no' jaroi' pai' am irdat daa, na ba' mi' pu xi mai'chii maakam ja'k bhiichdha' na pai' ja'k mai'x chi giixi'. Na gu' gui' ja'p ji buusan na jax gu mabii'ñ no' giilhim bax bhio' na gɸ' ki'n jiirkit nai' ti nii'ñdha'. 9 Aapi'm xi ñakgat maa'n na pim jax mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' guch Gi'kora' no't tii bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'ook tu' na pix bhaan. Mui' pim pix xix biiñak ka' buiñor gu Dios, nam gu' sia pu'ñim tulhiiñ guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam nai' ja'p oi'dha' na ji'x oi'ñga'n na bixchu' bhaan ja tulhiiñchu'n gu ja'ook. 10 Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ, na gu' nañ jax ba jam titda na sia ku pim palhiip jum tulhiiñ ya' dhi oi'ñga'n, gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. Na gu' gu Dios gui' na joidham jir jix bhai'kam jam baidhika' jix dhaam ja'k na pim pai' gammiji joidham jix jikgim bap tui'ka'. Gio na gu' no' pim moo mui' xix biiñak pix buiñor gu Dios, gammiji jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda', gam na jam guguuxi'ñdha' na pim ji'x ya' kapup oipo na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' no' pim jum tulhiiñ, na pim gu' aapi'm ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. 11 Dai gui'ch ba' pix moo gɸ'kamtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk, na gu'r gɸ'kam. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

Gu Peegro na ba ja tabuimgidha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham

12 Miji ñich ba' xi joot guñ jaduuñ Silbaano nañ jaroi'x maat na joidham biix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', na mu jam do'ñchi'ñmira' dhi u'uan na ñich bhaan mi' tu dai na pim jax ja'k mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios, gio nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix jijikgim jup tui'ka', gam na pim ba' bhaan jix mat ka' na gu Dios joidham xi jam joi'gi'n biix ji'ma'n. Biix jañich mi'p xi chu dai na pim jax ja'k gammijix bhai' kai'chit tu oi'ñka', gio na pim xim ja joi'gi'nda'.

13 Ba' guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam ya' oi'dha' Babiloonia, nat pui'x ja joi'ndak ja a'm jup ti tii gu Dios na jax aapi'm, mu jam ñio'ki'ñ am no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. Biix gu Maarkos mui'p xi jam ñio'ki'ñ na pim jax jum ilhii'ñ, dhi' nañ jaroi'ñ mar ilhii'ñ guch Xoi'kam bhaan. 14 Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gammiji pix jix jijikgim jup tui'ka' pim biix ji'ma'n na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. Xim ñiñio'kdhat japim ba' xim kookmikik na pim pai' dhuuk bam titgia', jix bhai' pim jum taatit na pim ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PEEGRO

Gu Peegro na mui' ba ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

1 Aañ Simoon Peegro nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Jesuus jich Xoi'kam, mu jam ñio'ki'ñ iñ jiñ jaaduñ bhaan dhi'ñi u'uan no' pim mɨjɨ ja'p pai'x bhai'm ɨlhii'ñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim aapi'm pui'p tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak buiñor gu Dios jich Xoi'kam na jax aach, gui' nat jaroi' joidham xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhɨr ja'p ja'k cham mai' ka suulhgix ka'. 2 Moo gɨt ba' gammɨjɨ jam a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios na ba'x bhai' tu jam jimda' tu' na pɨx bhaan, gio na pim ba' gammɨjɨx jɨjɨkgim jup tui'ka' cham tu' bhaan ji chotdonɨt, na pim gu'x maatɨt mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gɨ'kora' gio gu Jesuus jich Xoi'kam na pim jaroi' buiñor ba tɨ jɨɨgi'ñ.

Nañ mi' pui' xi jimda' na jax jiñ chɨɨdaidha' gu Dios

3 Na gu' gu Dios nax io'm jir gɸ'kam xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhɨr jix bhai'ch chaatɨt ba tu daanda' buiñor cham tu' bhaan jax jich aagɨt, gio ba' nach joidham jix bhai' ba tu jimda' na jax jix aa', nach gu' bax maat nat gɸ'kam kɨ'n jix bhai'm duukam jup tu duu aach jich bui nach ba' cham mai' ka suulhgia'. 4 Mi' dhɨr ba' xich aagi'ñ ɨp na jax ja'k jich palhbui'ñchu'nda' bɨɨx jɨ'ma'n nach jɨ'k tu' ka'm ba nɨi'ñ, nach ba' mi' dhɨr pu'ñi duuji pui' ja'k jup xi chu jimda' na jax gu Dios, ba' cham tu' bhaan kach chutkagi'ñka' ich gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni nach jix buam kax chu duñiik ka' na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. 5 Ba' gu xib kapbhai' nat xi jam joi'ndak ba jam palhbui gu Dios, jam a'm jum aa' na pim tu' ka'm nɨidhat gammɨjɨ tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak ka' buiñor gui', jix bhai' na pim xi chu jimda' na jax ja'k jix kɨɨgalhi'ñ na pim ba' mi' dhɨr bhai'x maatɨt ji kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios. 6 Mi' dhɨr ba' no' pimɨt jix maatɨt ba kai gu ñio'ki'ñ, bhai'p ji machia' pim na jax pɨk ja'k jix aa' na pim tui'ñgɨda', ba' dai na pim jix maatɨt mi' pui' ba jiimda' dɨɨlh jam jujur kɨ'n, cham kam aa'nda' na jaroi' jam aagi'ñdha'. Gu' ba' no' pim pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham pɨk jax kam aa'nda' pim sia cham ob pui' ji chu buusnim jax ña pim ɨlhii'ñdha', gio na pim bax ñakoo'nda' no't tu' ba ji jam duu, dai na pim jix bhai'm taatɨt xi gɸ'kamtu'nda' pɨx gu Dios. 7 Mi' dhɨr ba' bhai' ji machia' pim ɨp na pim jax ja'k tu' ka'm ja nɨidhat jix ja joi'gɨ'nda' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, nat gu' jam a'm bam tajaa gux chu joi'gɨ'n na pim ba' kɨ'n gammɨjɨ bax chu joi'gɨ'nda'.

8 Dhi' jɨ' bɨɨx no' pim pu'ñi ja'k ba duiñchu' nañ jax tu jam a'gi'ñ, dho gi ba' gu'x bhai' ba machia' pim ji na pim jax ja'k tui'ñgɨt mi' pui' jiimda' na jax ja'k jix aa' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, cham tu' na pim ja'p xi dhuukat am ɨrdat darka' sia ku pim tɨix maat. 9 Na gu' gu jaroi' no' cham pu'ñi ja'k duiñchu' nañ jax jam tɨtda, dhi' ja'p pɨx ba ji buusnia' na jax gu jaroi' no' cham ñia, piam no' cham mɨk ñia. Ba' dhi' bhaan bax maatɨ' ka' na ja'p xi dhuukat sia ku tiix maat nat jix bhai' duu gu Dios nat tu uañ gu ua'tulhdharga'n na gɸ'x ua'tulhdhix kat, gio na cham aa' na tu' ka'm nɨi'ñdha'. 10 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xim dɨkoo'ñdhatgɨda' na pim mi' pui' xi jimɨi nañ jɨ'k jax jam tɨtda na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na gɸ'kam kɨ'n xi jam joi'ndat jam a'm ba tɨ nɨidhim gu Dios. Ba' mi' dhɨr cham tu' ja'k jix xuulhgik kam ɨlhii'ñdha' pim na pim jax tu jimdat bɨɨpɨ' dɨr na pim chakui tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. 11 Pu'ñi ja'k no' pimɨt duu nañ jax kai'ch, joidham cham tu' bhaan jax ji chɨ'ji jam aichdha' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam bhammɨx dhaam na pai' dhɨr nai'r gɸ'kam, gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' na ba' mi' dhɨr pu'ñi bax bhaai'n ka' nach baidhika'.

12 Aañ gammɨjɨ pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha'ñ jaaduñ nañ jax ba jam tɨtda na pim ba' bhaan tɨ'ñchoka' na pɨn jax ja'k jix aa' guch Gɨ'kora', sia ku pim gu' bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor bax biiñak, gam na pim jix maatɨt mi' pui' ba jiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na mɨt ba tu jam a'gi. 13 Nañ jɨ'x ya' kapup duañ jaaduñ, pu'ñi ja'k jañ tu jam a'gi'ñdha' gammɨjɨ na pim ba' tɨ'ñchokat mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios, sia kuñ gu' alhio pɨx ya' bap tu'ii' dhi oi'ñga'n. 14 Na gu' pui' kam tu tatda' nañ jootom ba mukia' panaas, dɨɨlh gu gɸ'kam jich Xoi'kam pui' ja'k jiñ jurtu'n na jootom bañ baidhika'. 15 Pui' kuñ ba' tɨiñ dhɨkoo'ñdhatu' nañ tu jam a'gi'ñ dhi' pui' nañ jax ba jam tɨtda na pim ba'x bhai' machia', na ba' sia ku ñich aañ am xi muu, aapi'm tɨ'ñchokat pui' na pim jax mi' pui' jiimda' na jax jix aa' guch Gɨ'kora'.

Nañ jax ja'k jix bhai'x mat ka' nax io'm jir gɸ'kam guch Xoi'kam

16 Na gu' dhi' na chich jɨ'k jax ba tu jam a'giñ jaaduñ bhaankamu'n gu Dios nach jup kai'ch nar gɸ'kam kat bɨxchu'x aichu'n gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, gam nach jup kai'ch na gio bhai'p jimda' gatuuk, cham tu'r iatda' pɨx dhi', ni ku chich dɨɨlh pui' ja'k xi duuk nai' ja'p pu chu'm ba tu a'gim, ni ku cham tu'r sapooki'ñ. Ja'pjir sɨlhkam ji dhi', maaxik jachich tɨich buupui kɨ'n gu

Gɸ'kam jich Xoi'kam nax bhai'm duukam jup tu buimɨk na ya' xi oilhimɨk kuch ba' pui' ba tu jam a'gi'ñ. 17 Jix bhai' kai chich ɨp guch Gɨ'kora' maa'nnim nat bhammɨ dɨr ba ñio jix dhaam na gɸ'kamtu'n guch Xoi'kam nach maap jiim, jup kai'ch: “Dhi'r jiñ mar nañ jix io'm jix dha', gɸ'kam kɨ'n jañich bhaan tɨ tɨigɨk mu joot. Jix bhai'ñ chaat iñ ɨp ba' buiñor.” 18 Jix bhai' tɨ'ñcho ich na pu'ñi bha kai'ch guch Gɨ'kora' bhɨjɨmmɨ dɨr jix dhaam jano', nach gu' pu maap jiim gu Gɸ'kam jich Xoi'kam bhammɨ maa'n kap oidha' ta'm nat pai' dhuuk bhai' ba tum ñio. Dhi' jɨ' jich ba' bhaan pui' kai'ch nar gɸ'kam ji guch Xoi'kam.

19 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim kɸɸkɸt mi' pui' xi jiimda' nach jax tu jam a'gi'ñ dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na cham tu'r ja'p pɨx na mɨt jax tu ua'nak gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios nam dhi' pɨx aagɨt jup kai'ch guch Xoi'kam na pu'ñi bha jimda'. Dhix bhai'm kai'chdham ñɨ'ook ba' pui' ji buusan na joidham gɸ' tanoor, na tu tonni'ñka' pai' no'x chukgam. Gammɨjɨ ya' pu gɸ' tanoorda' dhi ñio'ki'ñ gu Dios nammɨ juugɨt na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam. Jano' guch Xoi'kam ja'p ji buusnia' na jax gu gɸ' chi'ɨɨ' gui' na katukgab bha tɨssa'n na ba' mi' dhɨr dɨɨlh ba jam bɨ'ñxi'ñka' bɨɨx jɨ'ma'n jam jujur am bhaan. 20 Gio ja'pniñ ba' moop xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ, na pim cham tu' maakam ɨlhdhat kɸɸkɸ' dhi ñio'ki'ñ gu Dios no'm tu jam a'gi'ñ, sia ku cham tu' pui' ja'k kai'ñkam jup jum kai'ch. Na gu' no'ch aach dɨɨlh pɨx tɨix maachik nach jir ja'tkam, maakam pɨx ɨlhdhat kɸɸkɸ' ich no'ch gu' cham taan gu Dios nach mattuda'. 21 Na gu' gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, cham tu' dɨɨlh na mɨt jax ɨlh nam pui' tu a'gimɨk, gu' ja'pji na jax ja'k jix aa' ji gu Dios, na gu' bɨɨx jɨ'ma'n ja a'm tajaañɨxchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Iɨ'mdaga'n na ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada' gu ñio'ki'ñ, nam gu' tu' ka'm nɨɨdhat mi' pui' jiimda' na jax jix aa'.

2

Nam jax jir tu'm kam gui' nam nai' tu iatgidhida'

(Juudas 4-13)

1 Ba' mui' gui' nam tɨip tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam bhai' ji jai'chdhɨlhia' am nam bɨɨx aixim bhai' ji chu jam a'gidha' nam sap pɨk ba' tɨɨ Dios ñio'ki'ñ xi chu a'gada', gu' ji na gu' maakam pɨx na jax cham jir pui'. Pu chu'm jai'chdhɨlhia' am na mɨt jax chu'm jai'chdhɨrɨk bɨjɨk ya' ja bui gu Israel kam ja'tkam. Bɨɨx aixim jam tu a'gidha' na jax ja'k cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, nam jax dhui pɨx bhaan bam tulhiiña' gatuuk. Sia gu Gɸ'kam jich Xoi'kam jam bɨɨx aixim jix bhaamut a'gada' nat jaroi' tɨix ja joi'ndak ja palhbuidhak ja boosolh mu dɨr jix chu tukgam kɨr. Ku gu' dhi' dai ji ba' nam pɨx am tɨ'ñchoka' na pu maa'n jimdam ja tulhiiñchuda' gu Dios mu nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 2 Mui' gu ja'tkam joidham ɨlhdha' am nam jax ja'k tu a'gidha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nam gu' pui' tu ja a'gidhidha' na cham tu'r ua'tulhdhara' ka' siam chi bɨɨx aixim tu bua na jax cham jir am. Ba' bhai' ji bhaamkidha' am gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na tɨi sɨlhkam tum a'ga, nam gu' maakam ba ja aagi'ñdha' gui' nam nai' jiimɨt maakam tu iatgidhidha' pui' xi kai'chɨt nam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' gui' nam chakui tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bɨɨx aixim bhai'p ji ai'chuxdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, iatda' pɨx ba ɨlhii'ñdha' am. 3 Ku gu' dhi' nam bhaan pɨx xi jam boosgidhak ka' ji gu jam tumñi' nam ba' pu'ñi mu ja'p jiimɨt maakam jam iatgidhidha', cham tu' nam sɨlhkam ñio'ki'ñ gu Dios tu a'gidha' joidham jix joojoidhat. Ku ba' gu' dhi' kam aaya' ji gu tanoolh nam pai' dhuuk jum tulhiiña' ja'p io'm pa', nat gu' gu Dios pu bɨjɨk dɨr tu dai na pu'ñi ja tulhiiñchuda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam.

4 Ja'pni nat jax ja dooda' jano' gu noonbi'ñ na mɨt jum ua'tulh buiñor. Tɨɨ' nat moo jano' tu chia nam ja da'ngɨi ja buuprai mu ja'k xi ja iabu' na pai'r tu tulhiiñara', na giilhim jir jix chukgam kɨr, cham tu' nat pai'p tu ja uañ na mɨt jum ua'tulh buiñor. Xib dho gu' dai nam pɨx am tɨ nɨɨr jano' nam pai' dhuuk bhammɨ aaya'x dhaam na pai' ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam na mɨt tu' bhaan jum ua'tulh nam ba' bam tulhiiñ. 5 Gio ja'pni ɨp na jax gui' nam bɨjɨk ya' oipimɨk gu ja'tkam nat cham jɨ'xdhat tu ja uañ gu Dios nam pu'ñi giilhim bɨɨx aixim jix buam tu buada' na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ, gu' ja'pji nat pu maa'n jimdam ja koi ji suudai' kɨ'n jano' nat jix io'm tu duukchuda nat ba' mi' dhɨr bhai' ji chɨs gu suudai' na mɨt ba' kɨ'n ba koi bhai'kuk. Daipu' gu Noee jix joi'ndak palhbui na cham mukia' bhai'mui ja bɨɨm gux xijum gook gu jajaa'nni'ñ. Na gu' gu Noee mi' pui' jimda' na jax jix aa', gam na bhaankamu'n tɨi pup tu ja a'gidhimɨk gu ja'tkam, gu' ji na mɨt gu' cham jɨ'xdha' tu' ka'm tɨɨ gu Dios. 6 Gio pui' na jax gui' nam bɨjɨk mu oi'ñkat Sodooma gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra tɨ tɨigich nam pu'ñi cham tu' ka'm nɨɨdhat gu Dios, bɨɨx aixim tu buada' am na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ. Jaiñ nat pui' cham jup ja joi'gɨlh gu Dios, pu maa'n jimdam ji nat ja koi tai kɨ'n, mataip ja dooda bɨɨx dappaam. Dhi'm sap ba' bhaan jix mat ka' gu jai' ja'tkam nam jai'chdhɨlhia' gatuuk na

pu'ñip tu ja dooda' no'm jax dhuukat cham tu' ka'm niil'ñ pu'ñi, no'm gu' biix aixim tu bua na jax cham kii' ka'm niil'ñ. 7 Jano' maa'n pix gu maa'nkam Lot tiigim mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios bhai' ja bui gu Sodooma oi'ñkam, sia ku gu' tiix buam ja niil'ñdha' nam jax ja'k tu jimda'. Pui' kut ba'x joi'mdak palhbui gu Dios na ba' cham bhai' miiya' binkam gu jai' nat pai' dhuuk ja miil'ñ. 8 Na gu' mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'nda' gu Dios sia diilh, xi ñakgat sia ku tiix buam ja niil'ñ nam biix aixim tu buada', gio nam biix aixim kai'chdha' gu mi' oi'ñkam gammiji nabap tanoolh. 9 Ba' pu'ñi ip aach no'ch moo tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu Dios, gui' dhoch palh-buidha' no't ba jich ma'iich gux buam jum duukam. Gu' ba' gui' nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñ xib, dai na ba ja bi'chulhi'ñ na ja tulhiiñchuda' xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam buiñor aaya' guch Xoi'kam.

10 Biix ja tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam tu' pix ilhii'ñ gu ñio'ki'ñ na tii tum a'ga, nam dai bixchu' bhaan titii'ñcho nar jix buam jum duukam, nam gu' ja'p moo cham tu' ka'm ti niil'ñ gu ja'tkam, gɇ'gɇrkam jum taatit biix aixim tu buada' am, gam nam biix aixim jix buam xi ja ai'chuxdhat ja a'ga gu noonbi'ñ gu ja'ook. 11 Gu noonbi'ñ gu Dios cham tu' moo pui' pik gɇ'gɇrkam jup jum taat am, sia kum gu'r gɇ'gɇrkam pa', cham pai' dhuuk tu' pix ja ilhdhat biix aixim ja ai'chuxi'ñ am gu noonbi'ñ gu ja'ook, ni nam pai' xi ja iattulhi'ñ buiñor guch Gii'kora'.

12 Gu' matgam dhi' dhi ja'tkam ni ji'x ji kum iam ja jur bia', ni ji'x nam xim ga'nga na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. Ja'p pix nam dudua ja'p na jax gu sasoi' nam pu cham ja jur bia', ja'p pix nam mikkat ja koodai ba ja bioma'. Dhi' pu'ñi ja'k pix ji buan am, gammiji pup kai'chidha' am nam jax aajidha' nam sia diilh pu cham maatit kɇɇkɇ'. Ku ba' gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam am ti'ñchoka' am ji na ja'p tu ja jimia' na jax gu sasoi' nam ja koodat ja kua'da' gu ja'tkam. 13 Na mit gu' dhi' giilhim gɇ' bam ua'tulh nam biix aixim bhaan ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam. Pui'm dho ka xi chu bua xib nam diilh jax ilhii'ñ nam bhaan jix bhai'm taatit gɇ'gɇrkam jum taat ka'. Ja'p chi moox buam gio nax xi'iraam no' pim aapi'm jai' mijimmip xi oipo pai' nam tu piastatda' dhi' dhi ja'tkam, nam gu' biix aixim jum buada' mi' pui' ji chu bua't.

14 Nam gu' kai'ñkam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ jia. Sia tu' ubii no' mi ja'p pai' oiri dho gu'x joidhat niil'ñdha' am ji, maakam jum aagit niil'ñdha' am. Dhi'm ba' ji ja niidhat pui' ja'k jup ti bhiijidha' gu jai' nam cham jir pu chu'm, gio gu' bixchu'x aa'nda' am nam tu bia'ka' jix dha'ram namkim. Dhi' ba' kii'n pui' bam kai'ch nam cham tu'r jix kikii' ja'tkam. 15 Ba' dhi' pu mai' ba suulhgix kat jup tu'ii' am, nam gu' cham tu' mi' pui' jiim na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida', dai diilh pix nam jax ilhii'ñ. Pui' pix ja'k jup tu jim am gu' nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tiigich, maraa'n gu Beor, na tii ti jiigi'ñdha' buiñor gu Dios, gu' ji na gu' pu'ñi mui'x mai'chim ka' gu tuumiñ nam namki'ñdha' gu ja'tkam, sia ku gu'r jix buam jum duukam gu tu' nam chianda' na jax dhuñia' na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. 16 Gu' ji nat gu' maa'nnim cham pui' ka ji chu buus na jax tii ka ti ilhii'ñchu'ndat. Mummu pai' boi cha'm na ka jim, mi' ma juraap gu bhuru'xi'ñ na bhaan jim. Jot-moda' bhaamda' kii'n bhai' ba ñio, ba' mi' dhir too'nnik pu ja'k gii gu Balaam, nat gu' dhi' bhaan ba maat na cham jir am gu pui' na jax jum aa'ntugit mui' ka jim.

17 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax no' tii mu ja'p pai' gɇ'gɇr kakolhbixdhix gu suudai', gu' ji no' gu' pu cham mi suu'n, jir ja'p pix ka' ba' na mi kakolhbixdhix ka'. Piam ja'pni ip na jax gu tibaa' no' bha ja'p pai' ka daraa, gu' ji no't gu' jotmoda' mui' ji jib, pu cham pai' matgilhia', na gu' pai' na ja'k jax ja dooda'. Pu'ñi pix ja'k jup ji bubuakia' am dhi', nam gu' dhi' ba bi'chulhdhix nam mu ja'k bhiiya' na pai' giilhim jix chu tukgam, na pu cham tu maax ni ji'x. 18 Nam gu' giilhim gɇ'gɇrkam jum taatit biix aixim kai'chdha' dai, cham pai' dhuuk gampai' pix jum ilhdhat tu a'ga' am. Gam nam ja iatgidhat ja chianda' nam jix buam jum duukam jup tu duñia' gui' nam kia'pix bax mat ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. 19 Pui' xi ja titdat am nam dai pu'ñi ja'k jix jijikgim jup tui'ka' no'm pui' xi chu bua nam jax ja'k tu jimda' diilh, gio sap nam cham tu'm tulhiiña' sia kum pu'ñi ja'k tu jim. Gu' ji nam gu' pu diilh mai' suulhgix kat jup tui'ka' nam giilhim biix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Bax bhai' ba ja dagia' gux buam jum duukam, nam gu' mi' pui' xi chu buidha' na jax ja chianda'. Iam gu' nam tu' ka'm niil'ñdha' git gu Dios. 20 Ba' gui' nam pu'ñi tii ba ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam bax mat ka' nat ja a'mkam muu kuruus ta'm nam ba' cham kam tulhiiña', gu' ji no' mit gu' gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' nam giox buam jup ba tu buada' na jax cham kii' ka'm niil'ñ gu Dios, jix io'm jix buam tu'm pix ba bi'ya' am, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir nam chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm jix buam pix ba tu buada' am na jax cham kii' ka'm niil'ñ gu Dios. 21 Jir am kat nam pu cham mamtida' git na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam nam ba' cham pu'ñix io'm bam ua'tulhdha' no' mit alhio pix xi

chɨ jɨɨ'ñdhak buiñor guch Xoi'kam gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' ja'p xi dhuuk na jax ja'k tiix aa' guch Xoi'kam nam tui'ñgɨda' gɨt. 22 Dhi' pu chu'm gu ja'tkam pui' pix ja'k ba tu jimda' am na jax gu gagoox no't mi ja'p pai' ma bio, ja'xpɨx giop xi jugai gu bioxi'ñ. Piam pui' na jax gu tooxkolh no' mɨt tiix bhai' batbich jix kɨɨ' suudai' kɨ'n, nam pai' dhuuk xi dho'ñcho', giop xi dhai'ññɨa' nam bakchira' mu na pai'x chu jaraam, pui' na jax jix ikoora' mi ja'p ba oirɨda'. Pu'ñi pɨx ja'k tu jimda' am gui' nam ja'k suulhgɨi giop bam ua'tulhdha', sia kut tɨi ba tu ja uañdhak guch Xoi'kam.

3

Na jax tum duñɨa' jano' na pai' dhuuk gio ya'p aaya' guch Xoi'kam

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ ya' dɨr gio mui'p tu jam ua'ñxi'ñ, dhi' kɨ'n ba' moo bar gookim. Bɨɨx gook ka'm dhi' u'uan jir maa'n na ñich jax pɨx mi' tu jam ua'ñxi nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k jir maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'n na jax jix aa' gu Dios na pim ba' cham maakam ba jim aaga' na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. 2 Tɨ'ñchokat japim mi' pui' xi jiimda' na mɨt jax tu ua'nak gui' nam bɨjɨk ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, gio nat jax ja'k jup xi chɨ'ɨɨk gu Gɸ'kam jich Xoi'kam gui' nat jaroi'ch a'mkam muu na ya' xi oilhimɨk, gam na mɨt jax tu jam a'gi gu noonbi'ñ nam bɨɨma'n oipimɨk.

3 Ja'pniñ ba' moop xi jam tɨɨdam jiñ jaaduñ na pim ba' moo tɨ'ñchokat, na jano' na pai' dhuuk ba miamlhidha' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, bɨɨx aixim pɨx ba tu buada' am gu ja'tkam nam dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha' na pu cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, gam nam bɨɨx aixim bhai' ji jam tɨɨda' nam bhaan pɨx jam asda' aapi'm na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. 4 Jup jam tɨtdada' am: "¿Jax jum duu na saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam na pim jup kai'chdha', nat ba' moo cham pai' ba ji ai? Ja'p moo na pur iatda' ji bak. Bɨjɨk dɨr pu chu'm ba tum a'ga, yammɨ pui' ba koi mɨt guch gɨ'kora' kat pu chu'm jup xi chɸ kɸɸjimɨk. Gio gu' ni ku cham pai' iam maakam jup ba tum duñiim no' moo tum pataasaim, pui' na jax pɨx ba tu tu'ɨi' na jax pu ba tu tu'ɨi' nat dɨr jup jum duu dhi oi'ñga'n. Ja'p moo na pur iatda' ji dhi'."

5 Pu'ñi ja'k jam tɨtdada' am jai' dhɨt gu ja'tkam, nam gu' cham mat ka' nax io'm bɨjɨk dɨr nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n gio dhix dhaam, chakui pai'x maax kat gu dɨbɨɨr na jax xib. Na gu' suudai' pɨx ya suu'n kat bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n moo jano' nat jax jup duu gu Dios, cham pai' maa'n kap jix chu gak kat. Gu' ji nat gu' dɨɨlh gu Dios pɨx jup tu duu nat ba' jɨ'ma'n kap pɨx jim tua gu suudai', pui' kut ba'x chu gak kɨr jup tum duu jai' kap. 6 Gio xib pa' nat tum surnɨk ya' dhi oi'ñga'n nat gɸ' tɨs gu suudai', gu Dios pɨx jup tu duu ɨp, na gu' bɨxchu'x aichu'n. 7 Gu' ba' gu xib na ya' ba miamlhim ɨp na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, gu Dios na jaroi' bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia', pui' ja'k ba tu dai na tai kɨ'n mɨidhai tɨɨmo' dhi oi'ñga'n. Gio ba' na tai chɨr ja tulhiiñchuda' gui' nam jɨ'k buam pɨx tu buada' na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ, daipu' na xi ja aa'ñdhai na mɨt tu' bhaan jum ua'tulh jano' nam pai' dhuuk bhammɨm jumpada' gu ja'tkam buiñor.

8 Tɨ'ñchokat japim na gu Dios cham tu' xijaichu'n na pu tu duñia', ni na mɨk kam tɨ ɨlhii'ñ siat chi mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. Maa'n tanoolh dho pɨx tɨ ɨlhii'ñ gu ja'kbui' oidha', sia ku gu' aach jich bui mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. 9 Cham tu' ji na moo nar saalhiom gu Dios na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na pui' saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, sia kum pui' kai'ch jai' dhɨt gu ja'tkam na pur iatda'. Gu' ja'pji na tɨi ja nɨir pɨx ji nam gɨt bɨɨx gu ja'tkam kɸɸji gu ñio'kɨ'ñ mi' pui' ka xi jimia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiiña'. Na gu' bɨɨx na jɨ'k ja'tkam tɨix ja joi'gɨ'n gu Dios, pui' ku ba' cham ob bha jimiim ya' dhi oi'ñga'n, na mɨt gu' chakui bɨɨx kai gu ñio'kɨ'ñ.

10 Ku ba' gu' na pai' dhuuk jum aaya' na bha jimda' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, ya' pɨx ji na ba kɨɨka' cham jum ɨlhdham, cham jaroi' mat ka' na jax chu'm tanoolh. Ja'pni na jax ba' gu jax chu'm jix ɨxkum no' pai' bax chɨ ɨɨxdham ba'k chɨr na gu' pu cham aagi'ñdha' gu mi kiokam, mi' pɨx ba bakia'x xɨ'lhim. Pu'ñi ja'k jup ji buusnia' guch Xoi'kam na pai' dhuuk bha jimda', dai na jotmoda' pɨx giilhim ba tɨm tɨ'ya'. Ba' pu cham pai' matgilhia' dhix dhaam, gio gu chiichia' bhai' nai' ji mɨɨya' gam gui' na jɨ'k tu' bha ja'p tu daraa. Gio dhi oi'ñga'n bɨɨx pu mɨɨya' maa'n jimdam bɨnkam gu tu' na ya'x chu jai'ch, na gu' jano' bar bhaan ka' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios gu ja'tkam nam tu' jax buimɨi nam duduakat ja tutku' bhaan.

11 Dho jaiñ, bax maat japim dhoñ jaaduñ na jax jix ɨɨbhidham tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam. Ba' mi' pim pui' xi jiimɨt na jax jix aa' gu Dios, cha'pim jix buam ka tu buada', na pim gu' bax maat ba' xib na jax chu ja dooda' gui' nam jɨ'k cham tu' ka'm tɨgia' gu Dios. 12 Gu' dai ji na pim mi' pui' jiimɨt na jax jix aa' pɨx tɨ nɨirda' jano' na pai' dhuuk bha jimda'. Gammɨjɨ pim pu chu'm bhaan tɨtɨɨ'ñchokat pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' na ba' jotmoda' bha jimda'. Ba' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bha jimda'

guch Xoi'kam, pu maa'n jimdam bhai' pu mɨɨya' dhix dhaam na bha'ñi ja'p bɨnkam gui' na jɨ'k bha ja'p tu' daraa. Pu cham pai' tu matgilhia', na gu' pu bɨɨx tɨ mɨɨya', na gu' giilhim nammɨ ka'n kɨkkidha' gu tai. 13 Ku ba' gu' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam jimia' ich ji na pai' gu xibkam oi'ñga'n gio na pai' gu xibkam jix dhaam, nat pai' tuch iimchuda gu Dios nach aichdha' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Bhammɨ ja'k dho gi cham tu' ka jai'ch ka' ji gu ua'tulhdhara', cham pai'x buam ka tum buada' na jax cham jir am.

14 Pui' kuñ ba'p jam tɨtdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham jax jim aagit mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios cham jim o'jolhdhat, na ba' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam, pu jam baidhika' maa'n jimdam, na pim gu' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix ka'. 15 Pu'jani pɨx kai'ñkam ba' cham ob pai' aajim guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na gu'x aa' nach bɨɨpɨ'x bhai' mi' pui' ka xi jimia' na jax jix aa' na ba' bhai' ba jimda', ba' mi' dhɨr dai na bach baidhika'x dhaam nach pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'. Gu Paablo gui' na pui'p jir jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan, dhi' pɨx bhaan jup tu a'ga mi' u'uan ta'm nat pai' tu jam ua'ñxi nañ tu' bhaan tu jam a'gi'ñ aañ xib, daipu' na jɨ'k jax jurtudim gu Dios na mu tu jam ua'ñxi'ñ. 16 Bɨɨx moo nat jɨ'kim ba tu jam ua'ñxi, dhi' pɨx pu chu'm bhaan tu a'ga naña jax chu jam a'gi'ñ aañ, na pui' bhaan jup jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgɨda', sia ku jɨ'ma'n kap jix io'm jix xijaim tu a'ga na cham pɨk moo jaroi' maatɨt xi kaaya' na jax jir jum duukam. Ku gu'x maatɨt kaaya' am ji gui' nam bɨɨx ja jujur kɨ'n jix biiñak buiñor gu Dios. Gu' ba' jai' dhɨt nam cham pɨk buiñor jix biiñak kat gu Dios tu jiñkui'ñdha' dhi ua'na'n gu Paablo, maakam pɨx ɨlhdhat kɆɆkɆ' am, cham tu' pui' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch. Ba' no' mɨt gu' cham bɨɨx ja jujur kɨ'n xim gaa na jax pɨk kai'ñkam jup jum kai'ch, pu cham jɨ'xdha' maatɨt kaaya' am, maakam pɨx ɨlhdhat kɆɆkɆ' am. Sia gu jai' ñio'kɨ'ñ gu Dios na cham jir ua'na'n gu Paablo bhai' maakam ji dhuñia' am nam jax pɨx ja'k ɨlhdhat kɆɆkɆ' dɨɨlh, cham tu' na jax pɨk kai'ñkam jup jum kai'ch, nam gu' cham bɨɨx ja jujur kɨ'n jix biiñak kat buiñor gu Dios tu jiñkuidha'. Ku ba' gu' dhi'x io'm ja tulhiiñchuda' ji gu Dios no' mɨt jax dhuuk maakam duu.

17 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, tɨ nɨidhat japim nam cham jam iatgidhai mu ja'k jam aichdha' ja bui dhi' pu chu'm gu ja'tkam, naña gu' ba jam aagi'ñ nam kai'ñkam mui' cham maatɨt kɆɆkɆ' na jax pɨk kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'kɨ'ñ gu Dios. Sia kum gu' tɨi tu jiñkui'ñ, maakam pɨx ɨlhdhat kɆɆkɆ' am, nam gu' cham bɨɨx ja jujur kɨ'n xim ga'ngada' na jax pɨk kai'ñkam jup jum kai'ch. 18 Aapi'm gu' dai ji na pim jix io'm mui' xi gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jax jir tu'm kam gu GɆ'kam jich Xoi'kam gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' bhammɨ kuruus ta'm, gio ba' na pim jix bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'gɨ'nda'. Gammɨjɨch ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' gɨt. Ja'pni pɨx tui'ka'.

GU BĦPŦ' KAM UA'NA'N GU JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan nap kai'chdha' na guch Xoi'kam jir di' pix gui' na tu maak gu ii'mda'

1 Mijɨ ja'p tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ na pim pai' jax tu daraa nañ bhaan tu jam a'gi'ñ na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Aach jai' dhɨt jix bhai' maatik na jax jir tu'm kam, na chich gu' maaxik tiigik jich buupui kɨ'n, ñio'kdhak jachich, kɸɸjimik ich ɨp na jax tu a'gimik. Dhi' pix jir di' gui' na bijik dir bhaan ba tum a'ga, jir di' pix ɨp gui' na tu maak gu ii'mda'. 2 Ba' dhi' jɨ' na jaroi' tu maak gu ii'mda', maaxik ya' xi oilhimik maa'nkam jup jum duuk. Aach jix bhai' tiigik jai' dhɨt, jix maatɨt jach ba' ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo mui' xim guguuxdha' na pim jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor na ba' jam makia' gu ii'mda' na pim kɨ'n gammijɨ pu ba duduaka' bhammɨ ja'k jix dhaam. Na gu' dhi' nañ jaroi' bhaan tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ, cham tu'r ya' pai' kam dhi oi'ñga'n, matgim gu' dhi' bhammɨ dir ji nat bha jii jix dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios, nat pai' ja'k giop bhii na jax ya' xi oilhimik. 3 Ba' aach xib bhaankamu'n gui' jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim biix jam jujur kɨ'n ba tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor. Na gu' dhi' cham tu'r iatda' nach jax tu jam a'gi'ñ, gu' aach maaxik tiigik ji jich buupui kɨ'n nañ jax ba jam tɨtda, jix bhai' kɸɸjimik ich na jax tu a'gimik. Ba' jam guguuxi'ñ ich na pim biix jam jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' nach ba' maap maa'n ñi'ook bap duuka' jam biim, ja'p na jax aach nach maap maa'n ñi'ook bap duuk gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam, nach gu' biix jich jujur kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ buiñor. 4 Biix dhi' pu'ñi ja'k jañ mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, nañ gu' gɸ'kam kɨ'n jix bhai' bañ chaat buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' aapi'm pu'ñi dhuuji pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios joidham gɸ' tanoor

5 Jano' nach maap oipimik guch Xoi'kam, pui' tuch a'gidhimik na gu Dios joidham gɸ' tanoor bhammɨ na pai'p tu'ii', cham pai' dhuuk jix chukgam kir jup tu'ii'. Ba' aach ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ na jax jir tu'm kam gu Dios nat jich aa'ñdhak guch Xoi'kam. 6 Ba' no'ch aach jax kai'ch nach silhkam tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa', gu' ji no'ch gu'x chu tukgam tir jup tu'ii' pui' xi kai'chɨt, ba iatda' ich pix, cham tu' pai' silhkam tɨ jɨigi'ñdha' ich buiñor. 7 Gu' no'ch silhkam biix jich jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa', dho gi gu' pui' bam kai'ch ji nach tu' silhkam jix chu maax kir jup tu'ii', na gu' tiich bi'ñxi'ñka' gu Dios no'ch tu' ka'm niɨ'ñ. Gio gu' joidham jix bhai' kai'chɨt maa'n ñi'ook bap duuka' ich nach jɨ'k ba tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Dios, ba' gammijɨ ba tuch uañi'ñka' no'ch jich ua'tulhi'ñ kɨ'n gu ɨ'ra'n gu Maraa'n jich Xoi'kam nat jaax bhammɨ kuruus ta'm.

8 Ba' cham jir am no'ch aach jax kai'ch nach cham ka u'ua'tulhdhix, na gu' cham jɨ'xdha' jaroi'x uañ kɨ'n pu ba kiika' ya' dir ja'p ja'k, na gu' ya'x chu ua'tulhdhix. Pui' kuñ ba'p kai'ch na cham jir am no' jaroi' pui'm aa' na cham ka ua'tulhdhix, na gu' cham tu'r mi' pui' ka' na jax jir silhkam, diilh pix na pui' ilhii'ñdha'. 9 Jɸɸ' ji no'ch maaxik jax kai'ch nach gammijɨ pix jich ua'tulhi'ñ na ba'r pui' ka' na jax jir silhkam. Tuch uañi'ñka' ɨp gu Dios no'ch soi'ch ilhdhat jax chɨtda na tuch uañdha' no' chich tu' bhaan mach ua'tulh. 10 Sia cham jir am no'ch jax kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'ñ, na gu' pui' pix ba ji buusnia' ba' gu Dios nar jix iatkum, na pui' kai'ch nach biix pix jix u'ua'tulhdhix nach jɨ'k ja'tkam, maaxik jup jir pui' gu' nach biix pix jix u'ua'tulhdhix. Ba' no'ch pui' kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'ñ, dhi' bhaan bax maatɨ' ka' nach cham tu' biix jich jujur kɨ'n tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Dios.

2

Guch Xoi'kam jich a'mkam ñiok buiñor gu Dios

1 Ba' aañ dhi' pu'ñi ja'k pix mi' tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios, na pim ba' moo cham kam ua'tulhi'ñdha'. Piam kut gu' moo jax dhuuk jaroi' maadɨt mam ua'tulh cham jum ilhdham, maadɨt bia' ich ji gu' matgim gui' na jaroi'x bhaai' nach a'mkam nokia' buiñor gu Dios jich Gɨ'kora', na ba' tuch uañi'ñka' nach jich ua'tulhi'ñ. Gui' dho Jesuus jich Xoi'kam jañ aagɨt jup kai'ch na jaroi'x uañ kɨ'n kiik, 2 nat jaroi' jich a'mkam jum makgirta bo jano' bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi dhuuji tu namkix ka' biix nach jɨ'x jix ua'tulhdhix. Ku gu' cham tu' ji na dai nach jɨ'k jir ya' kam dhi Israel nat tuch ñamkix, ja'pji dappaam ji na jɨ'x oi'ñga'n kam gu ja'tkam.

3 Ba' no'ch mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' bhaan bax maatɨ' ka' nach tu' silhkam biix jich jujur kɨ'n tɨ jɨɨ'ñdhat tu' ka'm ba niɨ'ñ, ba' pui' bam kai'chdha' nach jix bhai' bax maat na jax jir tu'm kam. 4 Gu' ji no'ch gu' pu cham tu' mi' pui' jiim na jax jix aa', sia kuch gu' pui' tii xi kai'ch nach

bɨix jich jujur kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ buiñor, pɨx jap kai'chdha' ich, cham tu'r pui' ka'. 5 Gu' matgɨm gu jaroi' no't moo tu' sɨlhkam ba maat na jax jir tu'm kam gu Dios, joidham ji na tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Dhi' ba' bhaan bax maatɨ' ka' na bɨix juraa'n kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ buiñor, ba' maap bam kɸkɸɸ am gu Dios. 6 Ba' no' jaroi' jax kai'ch nam maap maa'n ñɨ'ook bap duuk gu Dios, jum aa' na pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nar sɨlhkam.

Na jax ja'k tu aagix ka' ya' dɨr ja'p ja'k

7 Ba' dhi' nañ jɨ'k tu' mu tu jam ua'ñxɨ'ñ jiñ jaaduñ, jir dɨ' pɨx gu ñio'kɨ'ñ gu Dios na pim bɨjɨk dɨr pu ba kɸɸ na pu chu'm tum a'ga, nat pu bɨjɨk dɨr pui' ja'k tu dai gu Dios. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' na dhi' ba' bar xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñxɨ'ñ. 8 Ku ba' gu' dhi' nañ jɨ'k tu' mu tu jam ua'ñxɨ'ñ jiñ jaaduñ, ja'p ji buus ji nar xibkam ñio'kɨ'ñ gu Dios, sia ku gu' bɨjɨk dɨr pu chu'm bhaan ba tum a'ga, nat gu' kia'pɨx pui' tum kuugalh na jax ya' xi oilhimɨk guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' ba' xib gui' na joidham gɸ' tanoor ya' dhi oi'ñga'n.

9 Ba' no' gu' maadɨt jax kai'ch nax chu maax kɨr bap tu'ii' na pui' jim aagɨt na ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu'x chu maax kɨr jup tui'ka', puix chukgam kɨr kap tui'ka'. 10 Jɨi' ji no' gu' joidham jix joi'ndat pɨx jix bhai' tɨtda gu jumai na pui'p tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dhi' jɨ' ji na ba' pui' bam kai'ch na joidham jix chu maax kɨr bap tui'dhi', ba' cham jɨ'xdha' tu' bhaan jutbui ɨlhia'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham jɨ'xdha' mai'chia' gux buam jum duukam. 11 Gu' ji no' gu' daix bhaamki'ñ gu jumaich Xoi'kam jɨigi'ñdhɨm, dhi' dho gi gu' puix chu tukgam kɨr jup tui'ka' ji, ba' pu cham mat ka' na pai' ja'k bhɨichgɨda', pui' pɨx ba ji buusnia' na jax maa'n gu cham ñiakam.

12 Ja'pniñ ba' moo ya'p tu jam ua'ñxɨ'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim jix bhai' pɨx jum taat ka', nat gu' ba tu jam uañ gu Dios bɨix gu jam ua'tulhdhara' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tuch ñamkix. 13 Ba' aapi'm na pim jɨ'k bar gɸ'gɸr ja'tkam, mu tu jam ua'ñxɨ'ñ iñ ɨp nañ jix bhai'ñ chaat na pimɨt pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bɨjɨk dɨr pux jai'ch, na gammɨjɨ pur gɸ'kam. Gio aapi'm na pim jɨ'k jir tu bɨipibop, pui'ñ mui'p tu jam ua'ñxɨ'ñ nañ jix bhai'ñ chaat na pim cham ka kaichu' gux buam jum duukam, na pim gu' ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

14 Pu'ñi ja'k jañ dho ba' pɨx tu jam ua'ñxɨ'ñ jiñ jaaduñ nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix bhai' pɨx bam taat ka', na pim gu' bax maat ba' xib na jax jir tu'm kam gu Dios jich Gɨ'kora'. Gio aapi'm na pim jɨ'k jir gɸ'gɸr ja'tkam, pu'ñi ja'k pɨx jañ mui'p tu jam ua'ñxɨ'ñ na pim ba' moox bhai' pɨx jup bam taat ka' na pimɨt pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bɨjɨk dɨr pux jai'ch. Bɨix sia aapi'm na pim jir tu bɨipibop jañ pu'ñi pɨx ja'k mui'p tu jam ua'ñxɨ'ñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim bhaan bax o'jo' ba' xib buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' ba tɨ jɨigi'ñ buiñor, ba' cham jɨ'xdha' jax ka jam dooda' gu ja'ook.

15 Jam guguuxi'ñ iñ ɨp jiñ jaaduñ na pim siamri mɨk ba bua' gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. Cha'pim bhaan kam tutkagi'ñka', ni ku pim pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax tu jim gui' nam chakui tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na gu' gu jaroi' no' dai mu ja'k bhaan tɨtɨi'ñcho gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na cham tu' bɨix juraa'n kɨ'n tɨ jɨi'ñdhat tu' ka'm nɨi'ñdha' gu Dios. 16 Na gu' cham tu' gu Dios na pui' ja'k jurtu'nka' no'x buam bax chu duñiim na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ, ya' dɨr pɨx ji bhaan dhi oi'ñga'n na pu chu'm busaak. Bɨix nam jɨ'k tu' jax bua gu ja'tkam nar jix buam jum duukam, jir ya' kam pɨx dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax nam gɸ'gɸrkam bam taat ka' no'm bar jix chutumñigam, piam nam bɨxchu' bhax chu joi'ñdha' jix dha'ram namkɨm, gam nam jai' bhax ja joi'ñdha' gu u'uub. 17 Ku gu' dhi' alhio pɨx ji nam ya' pui' xi chu buimɨi dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, iam gu' gammɨjɨ kɨ'n ya' pux bhai'm taat ka' am gɨt. Na gu' na pai' dhuuk jum tɨimo' dhi oi'ñga'n, bɨix pu cham pai' matgilhia' gu tu' na ya'x chu jai'ch. Gu' matgɨm gu jaroi' no't ba tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammɨjɨ ji na pux jɨkgɨm bap tui'ka', na gu' pu baidhika' bhammɨ ja'k jix dhaam na buiñor bap tui'ka'.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam jix bhaamut a'gada' guch Xoi'kam

18 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' moo ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ na pui' tum kai'ch bo na saak maa'n jai'chdhɨlhia' gui' nax bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk pu'ñi bar mia'n ka' na tum kuugalhdha'. Dho gu' xib mui' ji nam pu chu'm ba oipo gu ja'tkam nam jix bhaamut a'ga guch Xoi'kam. Dhi'ñ ba' bhaan pui' ba kai'ch na bar mia'n ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. 19 Dhi' dhi ja'tkam nam xib nai' jiimɨt jix bhaamut a'gim guch Xoi'kam, ya' maap jich jumpadat ich nach chu daandat buiñor guch Xoi'kam, nam gu' panaas ka tɨ jɨigi'ñdha' buiñor. Gu' ji na mɨt gu' mɨkkat ya' dɨr ji jii jich bui, mummu ja'p jam pɨx jix bhaamut ba a'gim guch Xoi'kam. Dhi'

ba' bhaan ba matgir nam bak gu' pu cham kɨigalhi'ñ ji sia pu bɨjɨk dir, nam gu' chi pu cham tɨ jɨigi'ñdha' buiñor bɨɨx ja jujur kɨ'n. Na gu' no'm pux kɨigalhi'ñdha' gɨt pu bɨjɨk dir, puich bɨɨm jup tui'ñgɨda'm gɨt sia gu xib.

20 Aapi'm na pim gu' bɨɨx jam jujur kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' bɨɨx jɨ'ma'n jam a'm ba tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n. Dhi' bax bhai' jam mattu'n na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, gio na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgɨda'. 21 Pui' kuñ ba' mɨjɨ tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim jix bhai'x maatɨt tu' ka'm ba nɨi'ñ guch Xoi'kam, gam na pim bɨɨx jam jujur kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ buiñor. Ba' gui' nam jɨ'k pu'ñix bhai' bax mat ka' na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, cham tu'x bhaamut aa'nda' am.

22 Gui' nam jɨ'k pui' kai'chdha' na gu Jesuus cham tu'r di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot jix dhaam dir na ba' ya'ch a'mkam mukia', dhi'r di' ka' am gui' nam jix bhaamki'ñdha' guch Xoi'kam. Ba' pui' bam kai'chdha' nam tu' sɨlhkam jir jix ɨatkum ka', nam gu' nai' jiimɨt tu ɨatgidhidha' nam jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, ja'p jum aa'nda' am na gu' ja a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios nam chi sap pɨk ba' panaas tɨi tɨ jɨigi'ñ gui' buiñor. Jax gɨ dhui ɨp nam gu' maap jup tui'dhi' gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ba' gu jaroi' no' tu' pɨx ɨlhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesuus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios, na gu' pui' ji buusanda' na bɨɨx jix bhaamki'ñdha' no' tu' pɨx ɨlhii'ñ gu Maraa'n jich Xoi'kam. 23 Na gu' kai'ñkam nañ jax ba kai'ch, na gu jaroi' no' tu' pɨx ɨlhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesuus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios, sia ku gu' kai'ñkam tɨi tɨ jɨigi'ñ dai gu Dios buiñor. Jɨi' ji gu jaroi' no' tɨ jɨigi'ñ bɨɨx juraa'n kɨ'n buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' bhaan tɨ nɨidhidha' gu Dios jich Gɨ'kora', nam gu' kai'ñkam maap jum kɸkɸɸ gu Dios gio guch Xoi'kam.

24 Ba' aañ jam guguuxi'ñ na pim cham tu' mɨk buppada' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na pimɨt jano' dir pu maat na pimɨt pai' dhuuk tɨ jɨi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jam jujur am japim xi baapsai na pim ba' gammɨji tɨ'ñchokat mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pim jax ba jiim, na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na jam a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios jich Gɨ'kora' gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. 25 Na ba' no'ch pu'ñi mi' pui' xi dhuiñchu' na jɨ'k jax jix aa' guch Xoi'kam, dai na bach baidhika' bhammɨ ja'k jix dhaam nat pai' tuch iimchuda na saak jich aichdha'. Dɨilh pui' xich chɨidak gu' guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk.

26 Pui' kuñ ba' tɨiñ dhakoo'ñdhatu' nañ mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ nañ bhaan pɨx jam aagi'ñ nam jax jir tuutu'm gui' nam pu'ñi nai' jiimɨt jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, gam nam maakam tu ɨatgidhidha', na pim ba' moo cham ja kɸkɸɸda' aapi'm jiñ jaaduñ no'm pu chu'm mi ja'p pai' ba gu'nguk, jir maa'n na pim jax tɨ nɨidhidha' na pim pai' jax ba jiim. 27 Na gu' aapi'm jam a'm ba tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dai dhi' ji na pim pɨx kaichgɨda' na jax ja'k jam jurtudidha'. Cham kam aa' na jaroi' pai' dhɨr jimdat jam aagi'ñdha' na pim jax ja'k tui'ñgɨda'. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na jam a'm ba tajaañix bɨɨx jɨ'ma'n, jir di' na pui' ja'k jam jurtudidha' na pim jax ja'k tui'ñgɨda', gam na jam mattudidha' na jax pɨk ja'k jix aa' gu Dios. Gu' ba' no' pim mi' pui' xi bhɨichu', dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na pim sɨlhkam bɨɨx jam jujur kɨ'n tɨ jɨi'ñdhat tu' ka'm nɨi'ñ guch Xoi'kam.

28 Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim mui' xix bɨiñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham tu'p jum buixdhat sia ku mi ja'p jax tum a'ga. Na gu' no' chich jax dhuuk cham mi' pui' jii na jax jix aa', jix xi'ɨ'rai nai' gampai' jich dhuñia' ich jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. Gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatɨt baasɨ'n ba namkia' no' chich mi' pui' jii, 29 nach gu' tu' sɨlhkam bar maamra'n ka'. Na gu' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ nap kai'ch bo gu Dios na gu jaroi' no't tu' ka'm tɨigɨk mi' pui' jii na jax jix aa', dhi' ba' pui' bam kai'chdha' na sɨlhkam jir maraa'n ka', ja'p na jax guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk nat gu' tu' ka'm tɨigɨk gu Dios.

3

Gu Juan nap kai'chdha' nach aach bar maamra'n gu Dios nach jɨ'k ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam

1 Dho jaiñ na jax pɨk jir jix bhai'kam gu Dios, bɨɨx pui'ch bia' nach sap bar maamra'n, na gu' joidham xich joi'gɨ'n. Maaxik dho sɨlhkam bar maamra'n ich, nach gu' ba tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. Gu' ba' gui' nam jɨ'k cham tɨ jɨigi'ñ buiñor, pu cham maat am nach jir tu'p tu'm da', nach jax kai'ñkam ba' pui' bach chɨiti' nach bar maamra'n gu Dios, nam gu' cham tɨ jɨi'ñdhat buiñor xim ga'nga bɨɨx ja jujur kɨ'n nam ɨam ba machia' gɨt na jax jir tu'm kam gu Dios nach jaroi' buiñor bap tu'ii'. 2 Aach dho gi nach gu' bax maat nach tu' sɨlhkam bar maamra'n gu Dios nañ jax ba jam tɨtdañ jaaduñ, sia kuch gu' chakui pɨk moo maat gu xib nach jax moo tu'm jup jich dhuñia' jano' nach pai' dhuuk buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam no't bach baidhak ya' dir dhi oi'ñga'n. Daipu' nach jix maat nach saak pui' tuutu'm jup jich dhuñia' na jax jir tu'm gui', nach gu' maap bap tui'ka'. 3 Gu' ba' gu jaroi' no'x aa' na bhammɨ aaya' na pai'p tui'ka' guch Xoi'kam, jum aa' nax bhai' xi

chu jimda', na cham tu'x buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham jɨ'xdha' jaroi' bhammɨ aaya' no'x ua'tulhdhix, na gu' gui'x uañ kɨ'n kɨɨk na pai'p tu'ii'.

4 Na gu' gu jaroi' no' bɨɨx aixim tu bua na jax cham jir am, jum ua'tulhi'ñdha' buiñor gu Dios, na gu' gui' cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu pui' ja'k. 5 Pu kai'ñkam dho bha jii guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n na ba' tɨ bhɨika' gu ua'tulhdhara' ya' dɨr dhi oi'ñga'n. Nat gu' gui' cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak, pui' kut ba'ch a'mkam jum makgɨrtak tɨ bhɨik. 6 Ba' no'ch tu' sɨlhkam pui' ja'k ba tɨ jɨɨgi'ñ bɨɨx jich jur kɨ'n buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach cham tu' bhaan kach ua'tulhi'ñdha'. Gu' no'ñ gu' puiñ ua'tulhi'ñ pui' xi kai'chɨt nañ ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, cham tu' tɨ jɨɨgi'ñdha' iñ, pɨx jap kai'chdha' iñ. 7 Ja'pniñ ba' moop jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim siamri xi chɨ nɨɨdhat na cham jaroi' pai' dhɨr jimdat maakam jup ba jam iatgidha' na jax cham jir pui' na jax jix aa' gu Dios. Aapi'm cham tu' ji kɸkɸɸdat jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jiimda' na jax jix aa' gu Dios na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na pim dai gui' tu' ka'm nɨɨ'ñ. 8 Gu' no' pim gu' dai bɨɨx aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara', dhi' bhaan jup bax maatɨ' ka' na pim dai mu ja'k kaichgɨt gu ja'ook mi' pui' tu kuugalhdhim na jɨ'k jax jam tɨɨdaim. Na gu' gu ja'ook gammɨjɨ dhi' bhaan tu juan, bɨjɨk dɨr pum ua'tulhi'ñ nat dɨr jup duu gu Dios. Pu kai'ñkam ba' pɨx bha joot gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' ya'ch palhbuidha' na pu'ñɨ tuch uañdha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhɨr cham jɨ'xdha' jax kach dhooda' gu ja'ook na jax tɨi ka ɨlhdhat.

9 Na gu' gu jaroi' no' sɨlhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' kam ua'tulhi'ñdha'. Jix bhai' pɨx ba tu jimda', na gu' bhaan jup tui'ñgɨda' gu Dios. 10 Pux bhai'x maatɨ' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' gui' nam sɨlhkam jir maamra'n ka' gu Dios gio gui' nam jup jir maamra'n gu ja'ook. Pui' na jax gui' nam bɨɨx aixim tu buada' na jax cham jir am, na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, gio nam jix ja bhaamki'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, dhi' cham tu' Dios jir maamra'n ka' am, gui' ji ja'ook.

Gu Juan nap kai'chdha' nach xich ja-joi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n

11 Ja'pni ja'k jup xi chɨ'ɨɨk guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimɨk, sap nach xich ja-joi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n na pim jax ba tɸ kɸɸñ jaaduñ jano' dɨr na pimɨt jax tɨ jɨɨ'ñ buiñor. 12 Cham tu'ch mi' pui'p ka tu daa'ñchu'n nat jax tu jii bɨjɨk gu Kayiin nat cham tu' kɨɨ' maa'nkam buus. Tɨɨ' nat bhaamkidhak mua gu sɨpdhi'ñ Abeel nat jax ja'k jurtuda gu ja'ook na bhaan jup tui'ñgɨt. ¿Jax japim ɨlhii'ñ nat kai'ñkam jup dooda'? Dho nax jɨɨgam dho, na gu'x maat na gu sɨpdhi'ñ tu' ka'm nɨɨdhat mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ba' joidham jix kɨɨgalhi'ñdha'. Dɨɨlh gu' gu Kayiin pu cham tu' mi' pui' jimda' na jax ja'k jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, ba' pu cham kɨɨgalhi'ñdha', na gu' buam pɨx tu buada'.

13 Jam guguuxi'ñ iñ ɨp jiñ jaaduñ na pim cham tu' bhaan jax jum aa'nda' sia kum xi jam bhaamki'ñ gu ja'tkam na pim bar jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham. 14 Na gu' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhɨichu' ich nach pai' gammɨjɨ mi' pup jich chulhiiñdha' gɨt. Xib gu' dai ji nach sɨlh ba bhɨichu' nach pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', ja'p ji buus nach ko'iix kat gio duduadɨk jup ba baapam. Pui' kuch ba' xib joidham bax ja joi'gɨ'n guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, na gu' pu'ñɨ ja'k jia no'ch sɨlhkam ba dua guch ii'mda' bhaan, gu' no'ch pui ka ko'iix guch i'ii'mda' bhaan, dai ji nach jix chu bhaamki'ñdha'. 15 Ba' gu jaroi' no'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusnia' na ba mu'aa', na gu' gu jaroi' na pu'ñix chu bhaamki'ñdha', ja'p ji buusanda' nar tu mua'kam ka', ba' cham jɨ'xdha' ja baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam nam pai' gammɨjɨx jɨkgɨm bap tui'ka'. 16 Aach dho gi gu' nach jɨ'k bɨɨx jich jujur kɨ'n ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam jix bhai' bax maat ji nach jax ja'k tu buada' no'ch sɨlhkam jix chu joi'gɨ'n, nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu duu guch Xoi'kam jano' nat joidham xich joi'ndak jich a'mkam muu nach ba' pu'ñɨ duuji cham kach chulhiiña'. Aach ba' pu'ñɨ ɨp jiñ jaaduñ, pui'ch jup xix chu joi'gɨ'nda' nat jax xich joi'gɨlh guch Xoi'kam, cham jax bua sia mɨt chi mach koi ja a'mkam gu jai', nach gu'x ja joi'gɨ'nda'. 17 Dhi' jɨ' pu'ñɨ ja'k no'ch xi dhuiñchu' na ba' pui' bam kai'ch nach bax maat na jax kai'ñkam pui'm kai'ch nach jix chu joi'gɨ'nda'. Gu' ji no' gu' pui' na jax gu jaroi' no' tɨir jix chumñigam, ba' no' gu' tɨi nɨɨ'ñ na tu' a'miram jum aa' gu jax chu'm jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham, ji no't gu' pu cham pai' iam jix joi'ndak xi maa, dhi' pu cham tu'x mat ka' na jax kai'ñkam pui'm kai'chdha' nañ jix chu joi'gɨ'n, na gu' bak pu cham mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. 18 Ba' aapi'm cham pu chu't jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'pji nach xi ja palhbuidhat guch jaaduñ kɨ'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' na ba' bhaan jix maatɨ' ka' nach sɨlhkam bax chu joi'gɨ'n, cham tu' nach pui' pɨx kai'chdha'.

Nach jax ja'k tui'ñgɨda' na ba'ch a'm tɨ nɨɨdhidha' gu Dios

19 Dhi' pɨx no'ch pu'ñɨ ja'k xi dhuiñchu' bhaan bax maatɨ' ka' nach tu' sɨlhkam bax maat na jax ja'k jum aa' nach tui'ñgɨda'

no'ch pui' ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' pui' ba ɨlhii'ñdha' ich nach a'm tɨ nɨidhidha' gu Dios. 20 Nach gu' cham jɨ'xkat tu' ɨxchuidha' gu Dios, sia kuch gu' jax jich aa' na chi cham maat no'ch mi' pai' maa'n kap cham mi' pui' jiim na jax jix aa'. Jax gi dhui na gu' gui' bɨɨx jix chu maat sia nar tu', pux bhai'x mat ka' no'ch jich ua'tulhi'ñ. Tɨi pɨk aa nach gu' aach sia dɨɨlh jix mat ka' no'ch mi' pai' cham pu duiñchu' na jax jix aa', gu' gi ba' gui' nar gɸ'kam. 21 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xim ga'ngada' pim jam jujur am bhaan no' pim moo mi' pui'p duiñchu' na jax pɨk ja'k moox aa' gu Dios, piam ku gu' cham. Ba' no' pim gu' moo panaas mi' pui' bhɨichu' na jax jix aa' na pim mui' xim ga'nga, dho gu' dai dho ba' na pim joidham pɨx jix bhai'm taat ka' buiñor, na pim gu' bhaan bax mat ka' na jam a'm tɨ nɨidhim gui'. 22 Ba' gui' xi jam joi'ndat tu jam maakidha' bɨɨx na pim jɨ'k tu' mu taanda' bhammɨ ja'k na pai'p tu'ii', na gu'x mat ka' na pim tu' ka'm nɨidhat mi' pui' bhɨichgɨda' na jax chu daaxix gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gam na jax pɨk ja'k jix aa'. 23 Gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na tu daaxix, jir di' pɨx gui' na bhaan tu a'ga gu Maraa'n jich Xoi'kam na pui'm kai'ch nach sap tɨ jɨɨ'ñdha' buiñor na ba' pu'ñi duuji uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi' dhɨr sap ba' dai nach ba xich jajoi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'gɨlh, dɨɨlh sia pui'p xich chɨɨdak na ya' xi oilhimɨk. 24 Dhi' jɨ' ba' no'ch bɨɨx mi' pui' xi dhuiñchu' pui' bam kai'chdha' nach mi' pui' tu kuugalhdhim na jɨ'k jax chu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' gui'ch a'm ba tɨ nɨidhidha', gio aach ya' dɨr mu ja'k buiñor jup tui'ñgɨda' ɨp, nach gu' maap bach kɸkɸɸkɸ'. Ba' pux bhai'x mat ka' ich no'ch a'm tɨ nɨidhim gu Dios, na gu'ch mattu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n nat jich a'm tajaa.

4

Nach jax ja'k duujix mat ka' nam jax chu'm sɨlhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, moo pim siamri xi chɨ nɨidhat na cham jaroi' pai' dhɨr jimdat maakam jam iatgidha' pui' xi kai'chidhat na Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Bɨɨpɨ' pim xi mamtɨda' no' moo sɨlhkam Dios jir tujuandam tugi'ñ piam ku gu' cham, nam gu' xib mui' nai' oipichu' gui' nam maakam tu iatgi'ñ pui' xi kai'chidhat nam sap pɨk ba' Dios bhaankamu'n tu a'gim. Ba' aapi'm cham tu' maa'n jimdam ja kɸɸji mu ja'k jup ji ja kaaya', ka xi mamtɨda' pim. 2 Jix maatɨ' ka' am jia gui' nam sɨlhkam Dios jir tujuandam tugi'ñ gio gui' na cham. Gui' nam sɨlhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, pui' ja'k kai'chidha' am nat guch Xoi'kam maa'nkam jup jum duuk ya' ai dhi oi'ñga'n bhaan. 3 Ba' no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim, dhi' cham tu'r di' ka' gui' na sɨlhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, gui' ji ja'ook na bhaankamu'n tu a'gidha', gui' pɨx na pui' ja'k kai'chidha', na gu'x bhaamki'ñ guch Xoi'kam. Nam gu' saak pu chu'm jai'chdhɨlhia' gu ja'tkam nam pu'ñix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pim jax ba tɸ kɸɸ. Dho gu' dhi' pu xib ji nam pu chu'm ba oipichu', cham tu' na pai' dhuuk.

4 Ku gu' aapi'm jiñ jaaduñ, cham jɨ'xdha' jam iatgidha'm ji dhi' pu chu'm gu ja'tkam sia kum tɨi ɨlhii'ñdha' gɨt, na gu' aapi'm jam a'm tɨ nɨidhidhat jam nuukdaim gu Dios, na pim gu' bɨɨx jam jujur kɨ'n ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor. Gio na gu'x io'm jir gɸ'kam gui' na jam buip tui'dhi' aapi'm, cham tu' pui' na jax gui' na ja buip tui'dhi' gui' nam pu'ñix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam. 5 Na gu' dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan tu a'gidha' na jax ja'k ja jurtu'nka' gux buam jum duukam, cham tu' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' joidham ja kɸɸkɸ' am gui' nam cham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu Dios, na gu' bɨɨx ja ko'raarda' nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha', na gu'r ya' kam ka' pɨx dhi oi'ñga'n bhaan. 6 Ku gu' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' kach bɨpnat ji siam jax tɨich iatgi'ñ gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nach gu' aach jix bhai' bax maat na jax pɨk ja'k jir sɨlhkam, dai ji gui' nam cham tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios nam ba' joidham ja kɸɸkɸ'. Aach ba' no'ch tɨip xi chu ja a'gi'ñ gui' nar sɨlhkam ñio'ki'ñ gu Dios, pu cham kaim ka' am, na gu' cham ja ko'raarda', dai ba' gui' nam tu' ka'm nɨi'ñ gu Dios nam ba' joidham jup jix kaik ka'. Pu'ñi ja'k japim ba' duujix mat ka' jiñ jaaduñ nam jax chu'm sɨlhkam Dios bhaankamu'n tu a'gidha' gio ba' na jax chu'm cham.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios jir jix chu joi'gɨ'n

7 Jam guguuxi'ñ iñ ɨp jiñ jaaduñ na pim siamri xim jajoi'gɨ'nda' bɨɨx jɨ'ma'n na ba' bhaan jix maatɨ' ka' na Dios jam a'm tɨ nɨidhim, na gu' gui' joidham jix chu joi'gɨ'n. Ba' gu jaroi' no' pu'ñi joidham jix ja joi'gɨ'n gu jai', dhi' bhaan jix maatɨ' ka' na bax maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na Dios bar Maraa'n. 8 Gu' no' ampɨx jix ja bhaamki'ñ gu jai', dho gi gu' bhaan jup bax maatɨ' ka' ji na pu chakui maat na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' bak pu cham tɨ jɨɨgi'ñdha' buiñor. Na gu' no' tɨ jɨɨgi'ñdha' gɨt, pui'p jix chu joi'gɨ'nda' gɨt jia na jax gu Dios na joidham jix chu joi'gɨ'n. 9 Na gu'x bhai'x maatɨ' jia na joidham jix chu joi'gɨ'n gu Dios. Tɨi' nat moo bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' aach jich bui, nat xich

joi'gilh na sap ba' no' chich ti jii'ñ buiñor, jich baidhika'x dhaam nach pai' joidham jix jijikgim bap tui'ka'. 10 Diilh pix nat xich joi'gilh gu Dios, sia kuch chakui mi' pui' jiimda' na jax jix aa', dai pix nax mat ka' nach mu ja'k bhiichu'n nach pai' gammija mi' pup jich chulhiiñdha'. Pui' kut ba' bhai' ma joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam jum makgirta' na ba' pu'ñi duuji tu namkix ka' nach ji'x jix u'ua'tulhdhix.

11 Dho jaiñ na jax pik jir jix bhai'kam gu Dios, gɇ'kam ki'n xich joi'gilh nach mai' ba suulhgix kat. Aach ba' mi' pui'p xi chu daa'ñchu'nda'ñ jaaduñ na jax gui', joidham jach xich jajoi'gi'nda' biix ji'ma'n. 12 Na ba' no'ch pu'ñi xich jajoi'gi'n biix ji'ma'n, gammijich a'm ba kioka' guch Gi'kora', gam nax io'm ba xich joi'gi'nda'. Sia kuch gu' cham nii'ñ gu maaxik bhaan na jax chu'm, ku gu' ya'p tui'ka' ji jich bui no'ch pu'ñi ja'k xi dhuiñchu'. 13 Jix bhai'x maati' nach a'm ti niidhim gu Dios, gio aach ya' dir mu ja'k nach buiñor jup tui'dhi', na gu' pui' ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich a'm tajaa biix ji'ma'n. 14 Bax maat ich ip nat guch Gi'kora' bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya'ch palhbuidha' biix nach ji'k ja'tkam nach ba' cham kach chulhiiña' gatuuk. Dhi' biix pu'ñi ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 15 Gu jaroi' no' ti jiigi'ñ nat gu Dios bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam, dhi' bhaan ti niidhidha', na gu' biix juraa'n ki'n ba ti jiigi'ñdha' nar silhkam, gio gui' ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ñgida' ip.

16 Ba' aach nach ji'k ba ti jiigi'ñ biix jich jujur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jix bhai' bax maat ich na gu Dios joidham xich joi'gi'n, na gu'r di' pix gux chu joi'gi'n. Ba' gu jaroi' no' pui'p jix chu joi'gi'n na gui', dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam bax maat gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na bhaan ba ti niidhim. 17 Ba' no'ch aach pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios, cham pai' totdon ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' pui' xich aa'nda' nach pui' ja'k jup tu jimdat nat jax tu jii diilh jano' na ya' xi oilhimik. 18 Na gu' no'ñ moo joidham xix chu joi'gi'n na jax gu Dios, cham tu' bhaan toodon ka' iñ, dai nañ joidham jix bhai' pix jiñ chaat ka', pu pai' na ja'k jax jum duñia' gu too'nni'. Gu' dai ji no'ñ cham pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios nañ ba' tiix choodon ka', nañ gu'x mat ka' nañ bañ chulhiiña' pix ba', nañ gu' dhi' bhaan cham am buatu'nda'.

19 Aach tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim ji ba' xib na jax jix aa' gu Dios, nat gu' gui' biipi' dir xich joi'gilh ampik nach ba' aach tu' ka'm jup ba nii'ñdha', cham tu' nat gatuuk xich joi'gilh nach aach pu tu' ka'm ba nii'ñ. 20 Ba' no' gu' jaroi' maadit jax kai'ch: "Aañ dho gi tu' ka'm niidhat mi' pui' jim ji na jax jix aa' gu Dios", gu' ji no' gu'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pix jap kai'chdha', cham tu' silhkam tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios. Na gu' no' pu'ñi cham tu' ka'm niidhat jix joi'gi'n gu jumaich Xoi'kam jiigi'ñdham na ya' nii'ñ maaxik, ¿jax dhui tu' ka'm jup tigia' gu Dios na cham maax? 21 Gu' dhi'm aa' ji na pui'p xix jajoi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jiigi'ñdham no' baabui' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, pui' nat jax ja'k xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik nap kai'ch bo: "Gu jaroi' no' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, jum aa' na tu' ka'm niidhat jix joi'gi'nda' ip gu jumai na pui'p ti jiigi'ñ aañ jiñ bui."

5

Na cham ji'xkat jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam no'ñ biix jiñ jur ki'n ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam

1 Gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ti jiigi'ñ na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot, dhi' ji' pui' bam kai'chdha' na Dios jir Maraa'n. Ba' no' pui' bam tiiti' na Dios bar Maraa'n, jum aa' nax ja joi'ndat jix bhai' ja titdada' gu jai' nam pui'p jir maamra'n gu Dios. 2 Ba' aach no'ch tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gi'kora', jich a'm jum aa' nach jix ja joi'ndat tu' ka'm ja nii'ñdha' gu jai' nam pui'p ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu'r maamra'n guch Gi'kora'. 3 Nañ mi' pui' xi jimda' na ji'k moo jax jix aa' gu Dios na ba' pui' bam kai'ch nañ tu' ka'm nii'ñ. Cham xijai ip nañ mi' pui' tu kuugalhdhidha' nat jax tu dai, ni ku pai'x magooñi'. 4 Gio na gu' no'ñ silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' bhaan ka titii'ñchoka' iñ jia gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni kuñ tu' bhaan ka xiñ ua'tulhdham ka', nañ gu' biix jiñ jur ki'n ba ti jiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' cham ji'xdha' jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam. 5 No'ñ ti jiigi'ñ dho siamri biix jiñ jur ki'n na gu Jesuus jich Xoi'kam Dios jir Maraa'n nat bha joot na ba' cham jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam, na gu' bañ palhbui'ñchu'nda' gu Dios nañ ba' cham ka xiñ ua'tulhdham ka'.

Nach jax ja'k duix mat ka' nat silhkam Dios bha joot guch Xoi'kam

6 Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam dhi oi'ñga'n bhaan, suudai' ki'n jum bakuanak, gio mikkat na mit pai' dhuuk mua na mit sissapa kuruus ta'm, gɇ' jaax gu i'ra'n. Dhi'ch ba' bhaan jix mat ka' na silhkam ya' oilhimik. Biix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'x chu maat nat pu'ñim duu guch Xoi'kam, ba'm aa' nach

jɨigi'ñdha' na pai' dhuuk pu'ñi ja'k jich jurtu'nka'. 7-8 Ba' pui' ji buusan nam baik pui'x chu maat nat sɨlhkam ya' ɛ́ɛ́k guch Xoi'kam, pui' na jax gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', gio ba' gu suudai', gio ba' gu ɨ'ra'n ɨp. Ba' dhi' dhi bɨix baik xi chuut am nam pui' kai'ch nat sɨlhkam ya' ɛ́ɛ́k ji guch Xoi'kam, ba'm aa' nach tɨ jɨigi'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ. 9 Na gu' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no' ya'ni ja'p pai' kɨikat jax tuñ a'gi'ñ, nañ gu' joidham pɨx jix dhappaam jɨigi'ñdha' no' jax kai'ch. Gu' dhi' gi ba' na Dios jir ñio'ki'ñ, pu moo jano' ji nach joidham kɛ́ɛ́ji ba tɨ jɨi'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ, nam gu' pui'ch chɨtdaidha' na guch Xoi'kam Dios jir Maraa'n nat bha joot bhammɨ dɨr jix dhaam. Dhi ñio'ki'ñ gu Dios gɛ́'p jum duukam bhaan tu a'ga, cham tu' tu' palhɨip jup jum duukam. 10 Ba' gu jaroi' no' bɨix juraa'n kɨ'n tɨ jɨigi'ñ na guch Xoi'kam sɨlhkam Dios jir Maraa'n nat bha joot, cham tu' ɨatda' ɨlhii'ñdha' no' jaroi' pui' ba tu a'gi'ñ. Gu' no' gu' cham tɨ jɨigi'ñ na Dios jir Maraa'n guch Xoi'kam, ɨatda' dho pɨx ɨlhii'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga na guch Xoi'kam jir Maraa'n nat bha joot bhammɨ dɨr jix dhaam, pui' ba' pɨx ba ji buusnia' nax ɨatbi' gu Dios. 11 Gu' gu Dios pui' tɨi ba tɨi ji na sap jich baidhika'x dhaam nach pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', ku gu' sap no'ch tɨ jɨi'ñdha' ji buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. No'ch gu' sap cham tɨ jɨi'ñdha', cham tu' dhoch baidhika'. 12 Na gu' dai gu jaroi' no' tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Maraa'n gu Dios na ba' jimia'x dhaam na pai'p tu'ii'. No' gu' pu'ñi cham tɨ jɨigi'ñ buiñor, dho gi gu' cham tu' jimia' ji, ya' pup bi'ya' na pai'r tu tulhiiñara'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Juan guch Xoi'kam jɨigi'ñdham

13 Ba' aapi'm jix bhai' pɨx jum taat ka'ñ jaaduñ, na pim gu' aapi'm jimia'x dhaam na pim pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', na pim gu' aapi'm bɨix jam jujur kɨ'n ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios.

14 Na gu' aach nach jɨ'k ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai gu Dios jach pɨx buiñor bax biiñak, nach gu'x maat nach kɛ́ɛ́kɛ́' nach pai' dhuuk soi'ch ɨlhdhat mu taanda' gu tu' nach a'm jum aa'nda', no'x maat na sɨlhkam jich a'm jum aa'. 15 Ba' dai nach pɨx tɨ nɨirda' na gui'ch makia' maa'n jimdam gu tu' nach mu tañia' nach a'm jum aa', no'ch dho ji baabui' tɨ jɨigi'ñ na gui'ch kɛ́ɛ́kɛ́' nach jɨ'k tu' mu taanda' soi'ch ɨlhdhat.

16 Gioñ ba' moo ja'pnip xi jam tɨidam jiñ jaaduñ, no' pim maadɨt nɨi'ñ gu jax chu'm jich jaduuñ jich Xoi'kam bhaan na cham pɨk mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gɨ'kora', no' gu' pui tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu daañxɨ'ñdha' pim buiñor gu Dios na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n na ba' cham ka tulhiiñchuda' gatuuk. No' gu' pu cham ka tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dho gi gu' cham jɨ'xdha' tu uañdha' ji gu Dios, sia ku pim aapi'm tɨi tu daañxɨ'ñ buiñor na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n, na gu' pu cham pai' soi'm ɨlhii'ñdha', ba' dai na ba tulhiiñchuda' gatuuk. 17 Na gu' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, tu' nach pɨx bhaan bach ua'tulhdha' ji bo, ku ba' gu' no'ñ moo tɨ jɨi'ñdhat buiñor guch Xoi'kam soi'ñ ɨlhii'ñ, tuñ uañdha' ji gu Dios guñ ua'tulhdhara', ba' cham tu' kañ chulhiiñchuda' gatuuk.

18 Gu' ba' gu jaroi' no' Gɨ'korga'n ba iim gu Dios, cham ka joojoi'ñdha' nam ua'tulhi'ñdha', na gu' palhbui'ñchu'nda' guch Xoi'kam na ba' cham mai'chia' gux buam jum duukam.

19 Aach nach jɨ'k moo ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, Dios buiñor jup tui'dhi' ich, na gu'ch a'm tɨ nɨidhim. Gu' ba' gui' nam jɨ'k tu' pɨx ɨlhii'ñ guch Xoi'kam nam cham tɨ jɨigi'ñ buiñor, dhi' dai bɨix ja daam kɨik gu ja'ook.

20 Aach nach gu' bax maat gu sɨlhkam Dios na jaroi'x io'm jir gɛ́'kam, nat gu' bach mattuda gu Maraa'n jich Xoi'kam nat bhammɨ dɨr bha joot jix dhaam na pu'ñi ya'ch aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guch Gɨ'kora'. Pui' kuch ba' aach xib dai guch Xoi'kam buiñor tɨ jɨi'ñdhat mi' pui' bhɨichu' na jax jix aa', nach gu' bax maat nar di' gu sɨlhkam Dios nax io'm jir gɛ́'kam, gio nax bhaai' nach baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nach pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'. 21 Dai gu Dios japim ba' tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jiimda' na jax jix aa' jiñ jaaduñ. Cha'pim mu ja'k ja daanda' gup duñiixim didios. Ja'pniñ ba' pɨx jam guguuxi'ñ.

GU TɨꞌɨRAB KAM UAꞌNAꞌN GU JUAN
NAR NOBIIꞌÑ GUCH XOIꞌKAM

Gu Juan na ja guguuxiꞌñdhaꞌ guch Xoiꞌkam jɨɨgiꞌñdham nam jax jaꞌk miꞌ puiꞌ xi jiimdaꞌ na jax jir sɨlhkam gam nam jax jaꞌk xim jajoiꞌgɨꞌnda'

1 Mɨjɨ jaꞌp tu jam uaꞌñxiꞌñ iñ jiñ jaaduñ na pim jɨꞌk joidham maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios jich Gɨꞌkoraꞌ miꞌ puiꞌ jiimɨt na jax jix aaꞌ tuꞌ kaꞌm nɨidhat, nañ guꞌ aañ joidham jix bhaiꞌñ chaatɨt aapiꞌm jam bui xi jam joiꞌgɨꞌn bɨɨx jɨꞌmaꞌn. Bɨɨx siañ bɨɨm jix bhaiꞌm taatɨt xi jam joiꞌgɨꞌn am gu yaꞌ kam jiñ jaaduñ nam puiꞌp kaichgɨt guch Xoiꞌkam miꞌ puiꞌ ba jiim na jax jix aaꞌ guch Gɨꞌkoraꞌ. 2 Baꞌ aach yaꞌ dɨr jaꞌp jaꞌk cham jɨꞌxdhaꞌ mɨk ka buaꞌ dhiꞌ nach tuꞌ bax maat xib, nach guꞌ bɨɨx jich jujur kɨꞌn ba tɨ jɨɨgiꞌñ na dhiꞌr sɨlhkam, cham tuꞌ nar iatdaꞌ. Puiꞌ kuch baꞌ xib joidham jix bhaiꞌ bach chaat aapiꞌm jam bui na pim puiꞌ bɨɨx jam jujur kɨꞌn jup ba tɨ jɨɨgiꞌñ buiñor guch Xoiꞌkam. Jam guguuxiꞌñ iñ baꞌ na pim cham tuꞌ mɨk ka buppadaꞌ dhiꞌ na pimɨt tuꞌ ba maat. 3 Jaꞌpni ku baꞌ gu Dios jich Gɨꞌkoraꞌ bɨɨmaꞌn gu Maraaꞌn jich Xoiꞌkam xi jam joiꞌndat jam aꞌm tɨ nɨidhidhaꞌ am gammɨjɨ na baꞌx bhaiꞌ tu jam jimdaꞌ, gam na pim baꞌ joidham jix jɨjɨkgim jup tuiꞌkaꞌ cham tuꞌ bhaan jax jim aagɨt, gio na pim baꞌ miꞌ puiꞌ jiimɨt na jax jix aaꞌ xim jajoiꞌgɨꞌndaꞌ bɨɨx jɨꞌmaꞌn.

4 Joidham gɸꞌkam kɨꞌn jañich jix bhaiꞌñ ɨlh aapiꞌm jam bui na ñich puiꞌ ba tɨ kai na pim joidham bɨɨx jam jujur kɨꞌn tɨ jɨɨꞌñdhat buiñor guch Xoiꞌkam miꞌ puiꞌ ba jiim na jax jix aaꞌ gu Dios jich Gɨꞌkoraꞌ. 5 Baꞌ aañ puiꞌ tɨi jam guguuxiꞌñ jiñ jaaduñ na pim siamri cham jum kokdat, joidham japim xim jajoiꞌgɨꞌndaꞌ pɨx bɨɨx jɨꞌmaꞌn, na guꞌ puiꞌ jaꞌk aagix jia gu ñioꞌkiꞌñ gu Dios na pim jax ba tɸ kɸɸ janoꞌ dɨr na pimɨt paiꞌ dhuuk tɨ jɨɨꞌñ buiñor guch Xoiꞌkam. Cham tuꞌ na dhiꞌr xibkam nañ aañ muiꞌ ba tu jam uaꞌñxiꞌñ, pu dhiꞌ pɨx ji na jax bhaan ba tum aꞌga bɨjɨk dɨr. 6 Na guꞌ noꞌñ moox aaꞌ nañ tuꞌ sɨlhkam tuꞌ kaꞌm nɨiꞌñdhaꞌ gu Dios jich Gɨꞌkoraꞌ, jum aaꞌ nañ bɨɨx miꞌ puiꞌ tu kuugalhdhidhaꞌ na jɨꞌk moo jax jix aaꞌ, cham tuꞌ nañ maaꞌn kap cham miꞌ puiꞌ duiñchuꞌndaꞌ. Baꞌ aach na chich paiꞌ dhuuk dɨr tɨ jɨɨꞌñ buiñor guch Xoiꞌkam, puiꞌ puch chɨtda nach sap jix ja joiꞌgɨꞌndaꞌ gu jaiꞌ, sia jaroiꞌ na pɨx.

Nam jax jir tuꞌm kam guiꞌ nam jix bhaamkiꞌñdhaꞌ guch Xoiꞌkam

7 Moo pim xi chɨ nɨidhat jiñ jaaduñ, nam guꞌ xib jix ioꞌm muiꞌ naiꞌ oipichuꞌ gu jaꞌtkam na jɨꞌx oiꞌñgaꞌn nam puiꞌ tu iatgidhim nat sap guch Xoiꞌkam cham tuꞌ sɨlhkam maaꞌnkam jup jum duuk yaꞌ ɸɸk, nam guꞌ dhiꞌ cham tuꞌr jix kɨkɨiꞌ jaꞌtkam. Dhiꞌ jim baꞌ bar diꞌ guiꞌ nam tuꞌ sɨlhkam jix bhaamkiꞌñ guch Xoiꞌkam, pu cham tɨ jɨɨgiꞌñ am guꞌ nat yaꞌ ɸɸk, guꞌ chi baꞌ pɨk nam jup ba tɨ jɨɨꞌñdhaꞌ buiñor. 8 Baꞌ aapiꞌm jiñ jaaduñ cham pu chuꞌt, ni ku pim cham ja kɸkɸɸdaꞌ gu dhiꞌ pu chuꞌm gu jaꞌtkam noꞌm jax jam iatgiꞌñ. Jir maaꞌn na pim jax tu daaꞌñchuꞌn na pim paiꞌ jax ba bhɨichuꞌ na baꞌ jam aꞌm tu biꞌya' gu gɸꞌgɸr jup tum duuꞌnkam na saak tu jam makiaꞌ gu Dios. Noꞌ pimɨt guꞌ mu jaꞌk ji ja kai, dho gi guꞌ cham tuꞌ jam makiaꞌ ji.

9 Baꞌ gu jaroiꞌ noꞌ jaiꞌ pup miꞌ xi baapsaim na dɨɨlh jax ɨlhiiꞌñdhaꞌ na paiꞌ dhuuk tɨi sap pɨk baꞌ tu aꞌgadaꞌ gu Dios ñioꞌkiꞌñ, cham tuꞌ bhaan tɨ nɨidhidhaꞌ gu Dios. Jɨɨꞌ ji noꞌ daaxix kam pɨx tu aꞌga, daipuꞌ nat jax pɨx xi chu daasak guch Xoiꞌkam janoꞌ na ya' xi oilhimɨk na baꞌ bhaan tɨ nɨidhidhaꞌ gu Dios gio gu Maraaꞌn Jesuus. 10 Baꞌ noꞌ jaroiꞌ maadɨt mu jaꞌp paiꞌ jimdat jam kiꞌaam jax ba tu jam aꞌgidhim, noꞌ guꞌ cham tuꞌ puiꞌ jaꞌk kaiꞌchim nat jax tu daasak guch Xoiꞌkam, sia ku guꞌ puiꞌ kaiꞌchim na Dios ñioꞌkiꞌñ tu aꞌgim, chaꞌpim ja kɸkɸɸda', ni ku pim cham tuꞌ pɨx jix bhaiꞌ ja tɨidai ja aichdhaꞌ. 11 Na guꞌ noꞌ pimɨt aapiꞌm pɨx jix bhaiꞌ ja tɨidak ja aich, dhiꞌ bhaan puiꞌ bam kaiꞌchdhaꞌ na pim jaiꞌp ba ja bɨntatuꞌ guiꞌ nam jix bhaamut aꞌgadaꞌ guch Xoiꞌkam.

Na ba tɨimoꞌ na tu aꞌga gu Juan

12 Bɨɨx aixim ji guꞌ nañ tɨi xi chu jam aꞌgidham jiñ jaaduñ dhi uꞌuan taꞌm, guꞌ ji nañ guꞌ chi moo jaꞌxbuiꞌ pɨx mu tu jam uaꞌñxidhaꞌ gu xib. Dɨɨlh jañ mu jim bhammɨ dɨr jam bui nañ baꞌ maaxik mi jaꞌp daibui jam aagiꞌñdhaꞌ nañ jɨꞌk jax ka xi chu jam aꞌgidham, nach baꞌ miꞌ dhɨr jaꞌp jaꞌk bɨɨx dhɨt joidham jix bhaiꞌ bach chaat kaꞌ.

13 Jaꞌpniñ baꞌ pɨx mu tu jam uaꞌñxiꞌñ jiñ jaaduñ. Baꞌ mɨjɨ jaꞌp jam ñioꞌkiꞌñ am gu yaꞌ kam jich Xoiꞌkam jɨɨgiꞌñdham noꞌ pim jix bhaiꞌm ɨlhiiꞌñ, nam guꞌx bhaiꞌm taat nax ja joiꞌndat puiꞌ ja aꞌm jup ba tɨ nɨidhim gu Dios na jax aapiꞌm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU JUAN
NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan na guguuxi'ñdha' gu Gaayo

1 Mu tum ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaduuñ Gaayo, nañ gu' gɸ'kam ki'n xim joi'gi'n, nach gu' gook dit maa'n ñi'ook jup duukat jix bhai' maap jich dhaa'.

2 Aañ gammɨjɨm a'mkam tu daañchu'nda'ñ jaduuñ buiñor guch Gɨ'kora' nañ pui' tɨi'ntu'nda' nam a'm tɨ nɨidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' na ba'x bhai' tum jimda' gu maaxik bhaan, nax bhai' ji buusnidha' gu tu' nap jax buada', ja'p na jax jix bhai' tum jim gum ii'mda' bhaan. 3 Joidham gɸ'kam ki'n jix bhai'ñ ɨlh jañich nam pui' ba tuñ a'gi'ñ ji'kchi guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam bhɨjɨ dir jiim, nap sap joidham jir maa'n nap jax mi' pui' jim na jax pɨk ja'k moox aa' guch Gɨ'kora' 4 ja bɨim gu jai'ñ jaaduñ nam ji'k tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gammɨjɨ pɨx joidham jix jɨkgɨm jup tu'ii' iñ nañ pui' xiñ aagɨt na pim jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jiim na pim pai' jax ba bhɨichu'.

5 Aap dho gi tu' sɨlhkam jix biiñak kat buiñor guch Gɨ'kora' jir jix bhai'kam ji jiñ jaduuñ. Tɨi' nap gu' joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua gu jai'ch jaaduñ nam mɨk dir ja'k tu jimda' nam mi' aajidha' jum ki'aam, nam mi ja'p tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. 6 Dhi'm ba' ya ja'p pui' ba tu a'gim nap jax jir tu'm kam jiñ jaduuñ, nap sap pu'ñi joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' na mɨt ji'kim bhai' ba ai jum ki'aam. Bɨix jam pui' bax chu maat gu ya' kam jich Xoi'kam jɨigi'ñdham. Ba' aañ jum guguuxi'ñ jiñ jaduuñ nap siamri pu'ñix bhai' xi ja bua't guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'm bhai' aajim jum ki'aam, xi ja palhbuidhat ap ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', na gu' pu'ñi ja'k jix kɨi' ka'm nɨi'ñ gu Dios. 7 Nam gu' dhi' tu juanaidhat jup tui'ñgɨda' jia buiñor guch Xoi'kam nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham tu' nam ja'p pɨx mu ja'p jiimda', na gu' sap cham jir am nam ja taanda' gui' nam cham tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. 8 Aach ba'ch a'm jum aa' nach ji'k ba tɨ jɨigi'ñ nach pu'ñi xi ja palhbuidhat guch jaaduñ no'm jich aajim ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' nam ba' ki'n jum guguuxdhatgɨda' nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' pui' bam kai'chdha' nach aach bɨix jup jir tujuandam tugi'ñ guch Gɨ'kora' no'ch ja palhbui'ñ.

Na jax jir tu'm kam gu Diotrepes gio gu Demetrio

9 Maa'nnim jañich mɨjɨ tɨi tu ja ua'ñxi guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nañ ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgɨda'. Gu' ji nañ gu' ja'p tɸ kɸɸ nax bhaam gu Diotrepes nat mu bam aich gu u'uan, panaas ku gɸ'kam jum taat. Tɨix aa' nam dɨilh kaichgɨda' gɨt guch Xoi'kam jɨigi'ñdham, pui' ku ba' cham aa' nañ aañ ya' dir jax jup ka ja tɨtdada' guñ jaaduñ, na gu' tɨix aa' na ja daam kɨika' gɨt. 10 Kuñ ji gu' aañ siamri xi aagi'ñdha' ji nañ pai' dhuuk mu jimda' na cham bhai' na pui' ja'k tu jimda', na gu' dhi' cham tu'r am buiñor gu Dios. Gio gu' bɨix aixim jich a'ga bɨix nach ji'k tɨ jɨigi'ñ ya ja'p buiñor guch Xoi'kam, sia ku cham jir pui', na pui' pɨx jich buixi'ñ na xich bhaamkidhat. Gio ja'p jup tɸ kɸɸ iñ na sap cham ji'xdha' ja tɨbiaptuda' guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam mɨk dir mi' tɨi aajidha' kia'mi'ñ nam bhaankamu'n tu a'gidha' guch Xoi'kam. Piam no'm jai' dhɨt gu mi' kam jich Xoi'kam jɨigi'ñdham tɨix ja tɨbiaptudak, ja soo'mchulhi'ñka'. Ba' no't jaroi' maadɨt xi ja tɨbiaptuda, pu mai' ardimia' sap mi' dhɨr nam pai' tu daanda'. Ja'pni ja'k dho pɨx kaidha'.

11 Ba' aap jiñ jaduuñ cham pu chu't. Jix bhai'p xi chu jimda' na jax ja'k jix kɨi' ka'm nɨi'ñ guch Gɨ'kora' cham tu'p jum buixdhat sia kum jai' jax jup tu jim. Na gu' cham tu' bhaan tɨ nɨidhidha' jia saak gu Dios gu jaroi' no'x buam pɨx tu jim na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ, jɸɸ' ji gu jaroi' na joidham jix bhai' xi chu jimda' na ba' joidham bhaan tɨ nɨidhidha'.

12 Gio guñ jaduuñ Demetrio pui' joidham jup kaidha', bɨix pɨx jix bhai' aa' am, jup kai'ch am na sap joidham jir jix bhai'kam. Tɨ jɨigi'ñ iñ dho nar sɨlhkam na jax kaidha', nañ gu'x maat na gui' tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gɨ'kora', nap jax bax maat jiñ jaduuñ.

Na ba tɨimo' gu Juan na tu a'ga

13 Ja'xbui'ñ pɨx mu tum ua'ñxi'ñ jiñ jaduuñ. Bɨix aixim ji gu' nañ mui' tɨi xi chum ua'ñxidham kat, ji na gu' chi moo ja'xbui' pɨx gu xib. 14 Dɨilh jañ mu jim nañ mum paxiarmɨra'ñ jaduuñ mu nap pai' kio, muñ ba' moo bam aagi'ñdha' dho gi ji ba' nañ ji'k jax ka xi chum a'gidham.

15 Ja'pniñ dho ba' pɨx mu tum ua'ñxi'ñ jiñ jaduuñ. Moo gɨt ba' joidham gammɨjɨ pɨx jix jɨkgɨm jup tui'ka' ap. Ba' ya' dir mum ñio'ki'ñ am gum jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'p jix bhai'm ɨlhii'ñ, gio aañ ya' dir mɨjɨp ja ñio'ki'ñ gu mu ja'p kam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jax jum ɨlhii'ñ, nap ba' mi' dhɨr jiñ a'mkam ja ñio'kdha'.

GU UA'NA'N GU JUUDAS
NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Juudas guch Xoi'kam jɨgi'ñdham

1 Aañ Juudas nañ jir ja'nni'ñ gu Santiago gio nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p na pim jax tu oi'dha' na jɨ'k xi jam joi'ndat jam a'm ba tɨ nɨidhim gu Dios jich Gɨ'kora' na pim ba tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' pim siamri mɨjɨ ja'p pai'x bhai'm ɨlhii'ñ. 2 Moo gɨt ba' gɸ'kam kɨ'n jam a'm tɨ nɨidhidhat xi jam joi'gɨ'nda' gu Dios na pim ba' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm pɨx jup tui'ka' bɨix jɨ'ma'n, gam na pim xim jajoi'gɨ'nda'.

Nam jax jir tu'm kam gui' nam tu iatgi'ñdha'

(2 Peegro 2:1-17)

3 Bɨjɨk dɨr jañ mɨjɨ tɨi xi chu jam ua'ñxidham ka'ñ jaaduñ, nañ tɨi bhaan xi chu jam a'gidham ka' nat jɨ'k tu' jax dhuu guch Xoi'kam jano' nat tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' nach ba' cham kach chulhiiña' gatuuk. Ku ba' gu' xib jumai bhaan xi chu jam a'gidham iñ ji, cham tu' dhi'. Xib gu' dai ji nañ pui' tɨi xi jam tɨidam dhi u'uan ta'm jiñ jaaduñ na pim mui' xim guguuxdhatgɨda' na pim jix biiñak kat bɨix jam jujur kɨ'n mi' pui' xi jiimda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gɨ'kora', nat jich chianɨk nach saak mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jɨ'k xich joi'ndat jich a'm ba tɨ nɨidhim. 4 Tɨix buam jiñ aa' iñ gu' na mɨt bhɨjɨ ba ji kai'ñcha jam bui gui' nam tu iatgi'ñ, nam pui' kai'ch na sap cham tum aa' nach tu' ka'm nɨi'ñdha' guch Xoi'kam, na gu' sap pur cham tu'. Gam nam pui' kai'chɨt oipo na sap cham jɨ'xdha'ch chulhiiñchuda' gu Dios sia kuch jix buam tu bua na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ, na gu' sap gui'r jix bhai'kam, cham jɨ'xdha' na moop ba jich chulhiiñchuda'. Ku ba' gu' dhi' am tɨ'ñchoka' am ji nax io'm ja tulhiiñchuda' guch Gɨ'kora', na mɨt gu' giilhim gɸ' bam ua'tulh buiñor. Pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ mi' nat pai' tum ua'nak bɨjɨk na jax ja dooda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam. Cham jir am gu' gu pui' nam jax kai'chɨt oipo bhaan xim iatat nam sap pɨk ba' tɨ jɨigi'ñ nat gu Dios jix ja joi'ndak ja palhbui, gu' na jax dhui pɨx bhaan cham maati' ka' ji nam cham kɨigalhdhat jix bhaamut aa' guch Xoi'kam, gam nam bɨix aixim tu bua na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ.

5 Na gu' dhi' ja'pni jia nat jax tu ja dooda bo bɨjɨk guch bopxi kat. Pu kani gɨt nañ moo palhɨip bhaan xi chu jam a'gidha'. Jano' nam bhammɨ dɨr tu ja juantu'nda' Ejipto gu Israel kam ja'tkam, gu Dios ja palhbui na mɨt ba' bha bubua yammɨ dɨr ja'k Kanaan. Yammɨ dɨr nat ja aichdhak ba' moo dai nat jup ba ja koi gui' na mɨt jɨ'k cham tu' ka'm tɨi na jax tɨix aagat. Dhi' pu'ñip tu ja dooda'. 6 Gio ja'pni ɨp na jax gu noonbi'ñ gu Dios jano' na mɨt gɸ'kam kɨ'n jum ua'tulh buiñor, na mɨt dai dɨilh gɸ'gɸrkam ba jim ɨlh, gio na mɨt pui' ba ji chu duu nam dɨilh jax ɨlhii'ñ. Jaiñ nat cham tu' tu ja uañ gu Dios, pu moo jano' ji nat tu chia nam ja buuprai bapaiñum tɨtropiñ kɨ'n mɨjɨ ja'p ka xi ja kuupa' mi' maa'n kap na pai'x io'm jix chu tukgam, jano' juugɨt na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na xi ja aa'ñdhai na mɨt tu' bhaan cham am bua na ba' moo mu ja'k xi ja iabu' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. 7 Gio ja'pni ɨp na pim jax bax maat nat tu ja dooda bɨjɨk gui' nam mu oi'ñkat Sodooma, gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra tɨ tɨi', gio mi' dhɨr ja'p bɨix xikoolh na jax a'lhich jir kikcham kat, nat tai kɨ'n ja koi bo gu Dios nam cham tu' ka'm nɨi'ñdha'. Pu'ñi bɨix aixim tu buada' am na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñdha', gam nam giilhim mui' ja bɨim boppoda' gu u'uub, gam sia dɨilh dai chichio'ñ. Gammɨjɨ nam jax aajidha' nam pu tu buichgɨda', ja'pni kai'ñkam ba' ja mɨi'ñ gu Dios, na mɨt gu' giilhim gɸ' bam ua'tulh buiñor. Sia xib jam dho pui mɨijim mu na pai' gɸ' mɨim gu tai na cham jɨ'xdha' tukia', ba' dhi' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' am. Dhi'ch ba' bhaan tɨ'ñchoka' xib na pu'ñip tuch jimia' aach no'ch jax dhuuk cham tu' ka'm tɨgia' gu Dios.

8 Ba' dhi' dhi ja'tkam nañ jaroi' ja aa' na mɨt bha ja'p maakam ba ji jam iatgi, pu'ñi ja'k jup tu ja dooda', na mɨt gu' pui' gɸ'p bam ua'tulh bɨxchu' bhaan, gam nam pui' kai'chɨt oipo na cham tu'r jich Gɸ'kam tuk guch Xoi'kam. Gio gu' cham tu' ka'm nɨi'ñ am pui' xi kai'chɨt, daman tu' pɨx ja ɨlhii'ñ am gui' nam ya ja'p jir gɸ'gɸrkam. Sia gu noonbi'ñ gu Dios gampai' pɨx ja bia' am, dai nam giilhim xi ja ai'chuxdhat, nam gu' ja'p moo tu' nam pɨx bhaan gɸ'gɸrkam jum taat ka'. 9 Cham pui' na gu Migial gui' nar nobii'ñ gu Dios, na cham pai' moo ja'p pu'ñi pɨk gɸ'kam jum taat sia kur ja gɸ'kam tuk bɨix na jɨ'k noonbi'ñ gu Dios. Jaiñ na cham pai' jax xi chɨtda gu ja'ook dɨilh gɸ'kam jum taatɨt na jax ɨlhii'ñ jano' nat joot gu Dios na baabuidhai yaaspa' gu tukga'n gu Moisees nat ba muu. Jup tɨtda pɨx soi'm ɨlhdhat: “Dho gu' gu Dios jich Gɨ'kora' ji nam aagi'ñdha' na jax jup ɨlhii'ñ. Aañ nañ gu'r tujuandam tugi'ñ pɨx, cham bia' iñ nañ jax jum tɨida'.” 10 Gu' dhi' dhi ja'tkam ja'pji nam moo pu cham ja jur bia', ja'p pɨx ji nam moo gɸ'gɸrkam jim taatɨt bɨix aixim kai'chdha' nam sia dɨilh pu cham

maatɨt kɸɸ nam jax kai'ñkam jup kai'chdha'. Silh pɨx nam gammɨjɨ pup kai'chidha' nam jax ɨlhii'ñdha', ja'p pɨx ji buan am na jax gu sasoi' na ni jɨ'x kum ja jur bia'. Dhi' ba' pui' pɨx ba ji buusan nam dɨɨlh gaa'ñchu' nam jax dhui mu ja'k suulhgia' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

11 Tɨix buam jiñ aa' iñ ja a'mkam, na gu' dhi' cham bhai' tu ja jimia', nam gu' buam pɨx tu bua na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ guch Gɨ'kora'. Pui' ja'k jup xi chu jim am gu' nat jax tu jii bɨjɨk gu Kayiin nat mua gu sɨpdhi'ñ. Gam nam bɨix aixim jix buam jum duukam bhaan mui'x mai'chik gu tuumiñ, ja'p nat jax tu jii ɨp bɨjɨk gui' na Balaam jup tɨigich, na pu'ñi dai tuumiñ mui'x mai'chim kat. Ba' dhi' saalhiom dai na ja'pni pɨx ba tu ja dooda' nat jax jum duu bɨjɨk gui' na Koree tɨigich, nat bhaa gu dɨbɨir nat gɸ'kam kɨ'n bam ua'tulh buiñor gu Dios. 12 Ja'p chi alh moox xi'ɨraam no'm jai' mɨjɨmmɨp xi dharaa pai' na pim tu piastatda' daich Xoi'kam jɨigi'ñdham na pim jix bhai'm taat ka' buiñor gu Dios. Nam gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ka'm tɨ nɨi'ñ, ni nam jix maatɨt tu xi'ɨ'ra, gɸ'gɸr bha chu koi'mɨi am nam ji'x ɨlhii'ñdha', nam jax dhui pɨx ba' mi' ba jam ia'ñdha' nam jax jir tuutu'm no' pim gan ja bɨim tu kua'. Nam gu' mu dɨr bha ja'k pu cham xi jam joi'gɨ'nda', dai dɨɨlh pɨx nam xim joi'gɨ'n. Dhi' ja'pni pɨx ji buan am jia na jax no' tɨi pɨx jix chuk sai'chu' gu tɨbaa', gu' ji no' gu' cham bha duuk, dai na pɨx ji jim gammɨjɨ pai' na ja'k ua'ka' gu jɨbɨilh. Piam ja'pni ɨp na jax gu jax chu'm ɨ'ɨix no' cham i'bhai'ñchar sia kut tɨi bam ai na pai' dhuuk iibhai'ñchai ba bhaaya' gɨt. Ja'p ji buusan nam pu ba ko'ɨix dhi' dhi ja'tkam, nam gu' cham xiim bam tulhiiña'. 13 Gio ba' ja'pni ja'k pɨx jup ji buan am dhi' na jax gu gɸ' suudai' na giilhim bha sɨlh gu'ngukda' no'x jɨbɨir. Gu ja ua'tulhdhara' ba' ja'pni ɨp na jax gu tokso' na mi' dhɨr ja'p katka' bɨix suudai' jugii'ñ, jix ikoora' giox chanaara' na jax aa' gu pu chu'm, nam gu' dhi' dhi ja'tkam giilhim bɨxchu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'pni pɨx jup ba ji buan am na jax gu chiichia' no'm gammɨjɨ pɨx pup jiim, na gu' dhi' ba ja bi'chulhdhix nam mummu ja iabu' maa'n kap na pai' giilhim jix io'm jix chukgam, nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

14 Moo pu pui' ba kai'ch ji gu' gui' na Enok tɨigich na bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, na mɨk dɨr pa'r kuulsi'ñ gu Adaan, na sap jax tu ja jimia' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nap kai'ch: “Alh moo jootom bhai' ka jim gu Dios jich Gɨ'kora' ja bɨim mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ 15 na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' bɨix na ji'k ja'tkam nam tu jax buimɨi nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Ba' mi' dhɨr dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k bɨix aixim jix buam tu buimɨi na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ, gam gui' nam bɨix aixim ai'chuxdhat jix bhaamut a'gimɨi gu Dios.” 16 Ba' pu'ñi ja'k tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam nañ jaroi' bhaan tu a'ga, nam gu' giilhim buam pɨx tomaat na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. Jix bhai'x mat kam xim ɨlhii'ñdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, gɸ'gɸrkam jum taatɨt gampai' pɨx ja ɨlhdhat jix bhaamut ja aa'nda' am ba' gui' nam sɨlhkam tu a'gada' gu Dios ñio'ki'ñ pui' xi ja ai'chuxdhat nam cham tu' maat, nam sap ba' dai gui' pɨx mu ja'k ja kaichgɨda' gu ja'tkam. Jix bhai'm taat ka' am ba' no' mɨt mu ja'k ji ja kai, nam gu' mi' pɨx ja iatgi'ñdha'.

Gu Juudas na ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jɨigi'ñdham nam jax ja'k tui'ñgɨt gammɨjɨx biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam

17 Tɨ'ñchokat japim jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jax tu jam a'gidhimɨk gu noonbi'ñ gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, 18 nam jup jam tɨtda bo na saak pu'ñi na pai' dhuuk ba miamlhia' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, mui' bhai' ji jai'chdhɨlhia' am gu ja'tkam nam pu'ñi bɨix aixim tu buada' nam dɨɨlh jax ɨlhii'ñdha', gio gam nam bɨix aixim xi ja ai'chuxdhat tu' pɨx ja ɨlhii'ñdha' gui' nam bhaankamu'n tɨi tu a'gada' guch Gɨ'kora'. 19 Dho gu' dhi' jim ba' bar di' nam bha ja'p ba oipo jam bui nam ba xi jam kokdhichdhak na pim joidham maap maa'n ñi'ook jup duukat kax biiñak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ba'm jɨ'dɨlhkadai mu ja'k ji ja bɨnta' na pim jai' pui' ja'k jup ba tu jimda' nam jax tu jim dɨɨlh. Pui' kai'ñkam pɨx jam ba' maakam ba xi jam iatgidhak, na gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ja a'm tajaañɨx jia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pui' ja'k ja jurtudim nam ba' xi jam iatgidhak, dɨɨlh pɨx ji nam gɸ'gɸrkam jim taatɨt.

20 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim ja kɸkɸɸda' no' mɨt jax ba ji jam iatgi dhi' dhi ja'tkam. Dios japim pɨx buiñor jix biiñak ka' mi' pui' jiimɨt na pim pai' jax ba bhɨichu'. Gammɨjɨ pim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam aagi'ñdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim jax ja'k tui'ñgɨda'. 21 Joidham japim tu' ka'm nɨidhat mi' pui' xi jiimda' pɨx na jax pɨk ja'k jix aa', dai ji na pim pɨx tɨ nɨirda' jano' na pai' dhuuk bha jim gu Gɸ'kam jich Xoi'kam, gui' na jaroi'x io'm xich joi'gɨ'n, na ya' dɨr jich baidhika' bhammɨ ja'k jix dhaam nach pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'.

22 Jix ja joi'ndat japim jix bhai'p xi ja aagi'ñdha' gui' nam chakui bɨix ja jujur kɨ'n tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ba' maatɨi jum biiñkada' buiñor. 23 Gio jai' dhɨt nam chakui pai' kɸɸ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jix ja joi'ndat japim xi ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba'

cham mu ja'k ka bhɨichgɨda' na pai' giilhim gɸ' mɨim gu tai, nam pai' gammɨjɨ mi' pup mɨɨjidha'. Ku pim ji gu'x bhai' ji nam cham ja'kbui' kat mu ja'k jam bhɨichdha' nam jax ja'k tu jim dɨilh nam giilhim bɨix aixim bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'p ji buusnia' na cham bhaai' na pim gan da'ngɨda' gu ja ja-jannulh no' mi ja'p pai' daraa na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' giilhim gɸ' mi bhi'sap.

Gu Juudas na gɸ'kamtu'nda' gu Dios

24 Ku ba' gu' gu Dios jich Xoi'kam dɨilh jam palhbuidha' ji na pim jax dhui cham gai suulhgia' tu' na pɨx bhaan, gui' nat jaroi' bha jimɨik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Gui' tu jam uañi'ñka' gammɨjɨ no' pim soi'm ɨlhii'ñ buiñor, na pim ba' cham u'ua'tulhdhix ka' jano' na pai' dhuuk ya' aaya', ba' dai na pim joidham jix bhai'm taattugɨt ba oidha' bhammɨ ja'k jix dhaam. 25 Dai gu Dios jach ba' pɨx buiñor tu daanda' gammɨjɨ nat jaroi' xich joi'ndak jich boosolh mu dɨr na pai'r tu tulhiiñara', na gu' gui'x io'm jir gɸ'kam, bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Joidham jix chu joi'gɨ'n ɨp, tɨi' nat bhach joochxi gu Gɸ'kam jich Xoi'kam na ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham mai' ka suulhgia'. Gammɨjɨch ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' gɨt. Ja'pni ba' pɨx tui'ka'.

NAT JAX TI TH GU JUAN

Gu Juan nat jax ti tii nat mattuda guch Xoi'kam na jax tum duñia' gatuuk

1 Biix na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm, ya'ch aagi'ñ gu Jesuus jich Xoi'kam nach ji'k ba kaichu' na jax tum duñia' gatuuk, pui' na jax ja'k jup mattu'n gu Dios. Ba' guch Xoi'kam mu joot maadit gu nobii'ñ gu Dios mummu buiñor gu tujuandam tugi'ñ Juan na sap ba' mattuda' na ji'k jax tum duñia' gatuuk. 2 Ba' gu Juan pui'p tu ua'na biix nat ji'k jax ti tii nat pai' dhuuk mattuda guch Xoi'kam bhaankamu'n gu Dios na tu' jax dhuñia'. Cham pai' maa'n kap tu ua'na na diilh jax ilhii'ñ, daipu' nat jax pix ti tii gio nat jax ti kai.

3 Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k tu jiñkaidhai mi' pui' ba jimia' na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, bar mia'n gu' na pai' dhuuk pui' tum kuugalhdha' na ji'k jax ya' tu daaxix.

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jiigi'ñdham mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda'

4 Aañ nañ Juan tii' mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p xijum gok kap na pim pai' jax jum jumpadat tu daan buiñor guch Gi'kora' na Aasia dibiir bhaan bipio', nañ mu jam ñio'ki'ñ no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. Gammiji git ba' xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam na gio bhai'p jim gatuuk, gio ba' gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda' nam bhammip tu'ii' sonpan na pai' daa, 5 gio ba' gu Jesuus jich Xoi'kam ip gui' nat duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, na xib jix io'm gɇ'kam ki'n ba daa ja bui biix gu gɇ'gɇrkam ya' dhi oi'ñga'n. Guch Xoi'kam gɇ'kam ki'n xich joi'gi'n jia, pui' kut ba' bha jimiik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax kuruus ta'm, na ba' pu'ñi duuji tuch uañdha' gu Dios. 6 Ba' mi' dhir pui' ja'k duu na gatuuk gɇ'gɇrkam ki'n jich dharsa' nach ja silhka'nda' gu jai', gio ba' nach bhai' ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios jich Gi'kora'. Jaiñ na jax pik joidham. Gɇ'kamtu'nda' pim guch Xoi'kam, na gu'x io'm jir gɇ'kam sia nar pai' dhuuk.

7 Ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, tibaa'ñ cha'm bhaan bhijimmini dhir bhai' ji chimñia'. Biix tigia' am gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n kam, sia gui' na mit tulhiiñchudak sissapa kuruus ta'm jano' na ya' xi oilhimik. Ba'x buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' am tii gui' na mit ji'k cham ti jii'ñ buiñor nam ba tigia' na bhai' ba jimda', nam gu' pui' xim aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Kani git na pui' tum duñia'.

8 Gui' nax io'm jir gɇ'kam, na bijik dir pur Dios, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji bar pu chu'm ka', gam na saak gio bhai'p jimda', ja'pni kai'ch: "Aañi' nañ bijik dir pux jai'ch, jup tu duu ñich biix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai ba' aañ gammiji pu jai'ch ka'."

Na ba tigia' gu Juan na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

9 Aañ pui'p jir jam jaduuñ guch Xoi'kam bhaan, nañ gu' aañ pui'p ti jiigi'ñ buiñor, pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñxi'ñ, pui' bhammip aaya' iñ buiñor gu Dios na pim pai' ja'k bhiichu' aapi'm. Gio ja'xbui' pui'p jiñ chulhiiñ iñ bixchu' bhaan na jax aapi'm, gu' ji na gu' guch Xoi'kam jiñ palhbuidhat jiñ guguuxi'ñ nañ jax dhui nakga'. Xib jañ yammi dir ja'k jup tu'ii' suudai' iraab na pai' alhi'ch jir dibiir na Patmos ti tii', na mit jiñ dhaagik yammi dir ja'k jiñ aich gu Rooma kam nam cham aa' nañ bha ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. 10 Ba' maa'nnim maa'n tumiiñku ta'm nañ ka tu daan buiñor gu Dios, gɇ'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' miji dir ja'p pai' bhai' ji chum ñio jiñ biibhi' dhir jix io'm gɇ' ki'n, ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar, 11 jup tum kai'ch:

—Tu ua'na' ap u'uan ta'm biix nap ji'k jax ti tigia' nañ tim tii'ñchoda', mu ja joochxidha'p ba' gui' nam jiñ bui ti jiigi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpada' nam tu daan jiñ bui na Aasia dibiir bhaan bipio', pui' na jax mu na pai' Eepeso ti tii', gio ba' jumai mu ja'k jap jup tu jootsa' na pai' Esmirna ti tii', gio ba' moo jumai mu ja'k ip na pai' Peergamo jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k ip na pai' Tiatira ti tii', gio pui' na jax mu ja'k na pai' Sardiis jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k Piladelpia ip, gio ba' mu ja'k Laodiisia.

12 Ba' na ñich pai' dhuuk mui' ji chi tii nañ jix maachim na jaroi' ba' miji pai' dhir bha tuñ a'gi'ñ, mi ja'p tuut xijum gook gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam. 13 Mi' irban ba' kiik maa'n gu maa'nkam, pui' kam tu'ii' na gu Jesuus jich Xoi'kam. Tɇb jum ti'ii'ñ gu jannulh, diirap xi ju', gio ba' maa'n gu bhispara' bha ja'p jup xi bur bhaasturam na pui'p jir jix uam totbikdam. 14 Gu kuupa'n joidham jix chuam maaxi'ñ ja'p na gu jabook kib, piam ja'p na jax gux chua bapoo, gio gu buupui'ñ gɇ'gɇr mimiim ja'p na tai. 15 Gio gu tootna'n jix io'm jix mimiim ja'p na jax tui'ka' gu baiñum no' tai chir baaxich, na giilhim bax miim

ka' nax io'm bax choiñ ka'. Ba' na xi chu a'ga, giilhim gɸ'x kaidha', am tɨroon, ja'p na jax kai'chdha' gu suudai' pai' no' gɸ' mɨr na pu'ñi am tɨroonda' na sasbakda'. 16 Ba' ja'pni kɨɨ'n dɨr ja daa' xijum gook gu chi-ichia', gio ba' na chiñi'ram dɨr busaak maa'n gu tɸb kuxiir na bɨxxik dɨr jix mu'muk. Gio gu buibsa'n giilhim jix o'jo' tanoor, ja'p na jax gu tanoolh no'x dhaam ba daa.

17 Ba' aañ na ñich pu'ñi tɨɨ, mukxi kam jañich panaas mi ja'p pu gɨi tootnaram na ñich tu kaam, na ñich gu' giilhim jix choo'n. Ba' gui' bhai' xiñ dhaagɨk kɨ'n gu kɨɨ'n dɨr kam nobii'ñ jup jiñ chɨtda:

—Aap moo cham toodon ka'ñ jaduuñ. Aañi' pɨx jir di' nañ bɨjɨk dɨr pu jai'ch na ñich jup tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai aañ ba' gammɨjɨ pu jai'ch ka'. 18 Aañ pɨx jir di' na ñich duadɨk giop bam mu dɨr koi'ñga'n tɨr. Ba' ya' dɨr ja'p ja'k jañ gammɨjɨ pu ba duaka', cham jañ pai' dhuuk ka mukia'. Aañ ba tu daam kɨɨk ba' xib mu nam pai'm tulhiiñ gu koi'ñga'n, ja'p ji buusan nañ aañ ba ua' ba' xib gui' na kɨ'n jum kukpio'k gu kɨ'ñgob na pai' dhɨr mu tum bapkɨ, cham tu' kia' gu ja'ook. 19 Ba' aañ pui' ɨlhii'ñ nap tu ua'na' bɨɨx nap jɨ'k jax tɨ nɨi'ñ xib gio nap jɨ'k jax ka tɨ tɨgia'. 20 Ba' xim aagi'ñdha' iñ na jax jir jum duukam dhix xijum gook chiichia' nañ ja daa' gio dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nap ya' nɨi'ñ. Dho dhix xijum gook chiichia', jir di' am guñ chujuandam tuk gui' nam mu ja'p bɨɨpɨ' dɨr gu'kat ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook gui' nam bañ kaichu'. Gu' ba' dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir, dhi' pɨx pui' ja'k jum maaxi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam jiñ dhaanda' gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui.

2

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham mu nam pai'm jumpadat tu daan buiñor na Eepeso tɨ tɨɨ'

1 'Mu tu ua'ñxidha' ap guñ chujuandam tuk na mu tu juan Eepeso jiñ a'mkam ja bui gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ jiñ bui. Ja'pnip ja'k mi chu daasa': "Gui' na ja daa' gux xijum gook chiichia', na mi' ɨrban kɨɨk na pai' xikoolh tuut gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam, nap sap ba' mi' dhɨr ja aagi'ñdha' gui' nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: 2 Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua aapi'm na pim jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ, gio na pim jɨ'k tu' jax bua't oipo. Jix maat iñ ɨp na pim pui' na pim jax bax biiñak aañ jiñ bui, sia ku pim bɨxchu' bhaan jum tulhiiñ, gam nam bɨɨx aixim jam tɨtdada' gui' nam jix buam tomaat. Siax bhai'x maat iñ na pim cham ja kɸkɸɸ gui' nam maakam tu iatgi'ñ mi ja'p oipot pui' xim tɨɨtgɨt nam aañ jir jiñ chujuandam tuk, na pim gu' bax maat nam bhaan pɨx tu iatgi'ñ. 3 Jix maat iñ ɨp nar maa'n na pim jax tɨ jɨɨgi'ñ jiñ bui sia kum giilhim jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam na pim bañ kaichu'. 4 Maa'n kap dai cham pui' ka duiñchu' pim nañ jax jix aa', cham tu' bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak kat tu' ka'm kañ ñɨi'ñ japim, ja'p na jax moo jano' na pimɨt jax tɨ jɨɨ'ñ jiñ bui na pim joidham bɨɨx jam jujur kɨ'n jix biiñak kat. Xib ampɨx pui'x oodam tɨ jɨɨgi'ñ japim jiñ bui. 5 Ba' aañ pui' ɨlhii'ñ xib na pim gio soi'p jum ɨlhdhai mi' pui' ba jimia' na pim jax ja'k tui'ñgɨt bɨɨpɨ' dɨr, na pim joidham tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jiimɨt na jax jix aa' gu Dios. Piam ku pim gu' cham pu tu duñia' nañ jax jam tɨtda, ja'k bhɨɨya' iñ gui' na tu jam bɨ'ñxi'ñ na pim ba'x chu maax kɨr jup tu'ii', ba' pui'x chukgam kɨr ji bi'ya' pim, nañ gu' xi' pɨk cham ka xi ñakgaim na pim jax tu jim. 6 Siamri dho maa'n kap mi' pui' duiñchu' pim nañ jax ɨlhii'ñ aañ, na pim cham ja kaichgɨt pui' ja'k jup tu bua nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tɨɨtɨ', pui' cham jup ja kɨɨgalhi'ñ japim na jax aañ. 7 Ba' gu jɨ'k nam kɸɸji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daan jiñ bui gui' nam bañ kaichu', ja baidhika' iñ bhammɨ ja'k na pai' joidham jix chu abhaar, na bɨxchu' bha tɨ ɨ'xchix. Ja chiñia' iñ ba' nam jugia' gu bhaidha' na bhai'p kɨɨk nam kɨ'n gammɨjɨ pu ba duduaka'x jɨjɨkgɨm, sia gui' nam nakgair maa'n nam jax jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kut jax bɨɨx aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji chu jii, nam gu' bhammɨ ja'k gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pai' Esmirna tɨ tɨɨ'

8 'Mu ja'k jap jup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Esmirna tɨ tɨɨ' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tɨɨda': "Gui' na bɨjɨk dɨr pux jai'ch, gio na gammɨjɨ pu bax jai'ch ka' ya' dɨr ja'p ja'k, nat maa'nnim duadɨk giop bam mu dɨr koi'ñga'n tɨr na mɨt tɨi mua, nap sap ba' mi' dhɨr ja aagi'ñdha' gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: 9 Jix bhai'x maat iñ na pim giilhim bɨxchu' bhaan jum tulhiiñ mi ja'p na pim jax tu oi'dha', gam na pim gampai' pɨx tu'ii' na pim cham jir tu bia' kam. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' kam aajim na pai' dhuuk jam a'm tu bi'ya' gu gɸ'gɸ'r jup tum duu'nkam bhammɨ ja'k jix dhaam, sia ku pim gu' xib cham tu' bia'. Jix maat iñ ɨp nam xi jam bhaamkidhat giilhim jam a'ga gui' nam pui'm aa' na gɸ'kam kɨ'n ja a'm tɨ nɨi'ñ gu Dios, nam gu'r Judea kam, nam gu' paa gi mi' pui'p jiim na jax jix aa' gu Dios

pui' xi kai'chɨt. Na jax ja'k jix aa' gu ja'ook dho gi gu' ɉɇ' ji, pui' xi chu buim am dho na jax ja tɨɨdaim. 10 Ba' aapi'm cham tu' bhaan jax jim aagɨt gammɨjɨ mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. Cha'pim jax jum aa'nda' sia kut bɨɨx aixim jix buam bhai' ji chu jam jii. Xi ñakoo'nda' pim sia no' mɨt bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'tkam bhaankamu'n gu ja'ook, na gu' jax chu'm tanoolh pui' ja'k ja jurtuda' nam jam tulhiiñchudai jam kuupa', ku gu' dhi' na bhaan pɨx matgilhia' ji no' pim moox biiñak jiñ bui piam ku gu' cham. Gio gu' cham tu' mui' tanoolh jum tulhiiña' pim, mambhɨɨx tanoolh pɨx. Ba' no' pimɨt nakoo sia ku pim pu'ñi giilhim jum tulhiiñ, jam makia' iñ gu gɇ'gɇr jup tum duu'nkam nar jam namki' ka'. 11 Na gu' gu jɨ'k nam kɇɇji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam bañ kaichu', cham tu'm tulhiiña' am gatuuk mu nam pai'm tulhiiña' gui' nam cham tu' ka'm tɨgia' gu Dios.”

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham na pai' Peergamo tɨ tɨɨ'

12 ’Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu tu juan jiñ a'mkam na pai' Peergamo tɨ tɨɨ' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'pnip mi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'pni kai'ch gui' na chiñi'ram dɨr busaak gu tɇb kuxiir na bɨxxik dɨr jix mu'muk: 13 Jix maat iñ na pui' na pim jax bax biiñak bɨɨx jam jujur kɨ'n jiñ bui sia ku mi' tu daam kɨɨk gu ja'ook na pim pai' oi'dha', ni ku pim cham tu' bhaan jax jum aa' sia kut mua gu ja'ook guñ chujuandam tuk Antiipas na mi' pui' jimdat nañ jax jix aa', na cham aa' na mi ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook, na gu' mi' kia'mi'ñ tɨ ɨlhii'ñ na jɨ'x Peergamo tɨ tɨɨ'. 14 Dai maa'n kap moo cham jiñ ko'raar na pim jax ja'k duiñchu', na pim gu' jai' dhɨt pui' ja'k tu bua nat jax tu jii bɨjɨk gui' na Balaam tɨɨgich, nax ɨxchuixim aagi'ñ gu Balak na jax ja'k duñia' nam ba'm ua'tulhdha' gu Israel kam ja'tkam na cham ja kɨɨgalhi'ñdha'. Pui' ku mɨt ba' saalh pui' mu ja'k ji ja bɨɨnat gu mi' kam ja'tkam na pai' kio gu Balak, jai'p ba tu daanda' am ja bui gu ja didios tuk jup duñiixim, gam nam tu kua'da' gu koi' nam ja tɨtki'ñdha' gu ja didios tuk, gio ba' nam jix bhai' ja tɨtdat ja bɨɨm boppoda' gu mi' kam u'uub. Ku ba' gu' gu Balaam ji nat tu'm da'p duu. 15 Gio jai' dhɨt dhi' nam jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ nam pui' ja'k pɨx iam jup tu daa'ñchu' nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tɨɨti'. Dhi'jani bhaan jañ ba' pui' kai'ch na pim cham tu' bɨɨx pui' tu kuugalhdhim nañ jax jix aa'. 16 Ba' aañ pui' ɨlhii'ñ na pim siamri soi'm ɨlhdhai mi' pui' xi jimɨi nañ jax jix aa', ja'p japim xi dhui na pim jax ja'k tu jim xib. Piam ku gu' cham, mu jimɨiñ jam tulhiiñchuda' jam bɨndai dhi' nam Nikolaitas jum tɨɨti'. Ja'p ji buusnia' nañ jam kooda' kɨ'n dhi tɇb jiñ kuxiir nañ chiñ am dɨr busaak. 17 Ja'pni ku pim ba' siamri mi' pui' xi jimɨi nañ jax jam tɨtda, na gu' no' pimɨt moo mi' pui' xi jii nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagɨt sia ku pimɨt bɨxchu' bhaan bhai' jim tulhii, aañ bhammɨ ja'k jam aichdhaix dhaam jam makia' gux kɨɨ' koi' na manaa jum tɨɨti' na pim kɨ'n gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'. Gio ba' moo gu a'lhich ko'kmarak joodai sopkoñxim ɨp na joidham jix chooto na bhaan mi ua'ñixchu'nda' na pim jax ja'k ba tɨɨ'ka' mi' dhɨr ja'p ja'k. Cham jaroi' mat ka', dai aapi'm dɨɨlh. Gu ba' no' jaroi' maadɨt jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, bɨɨx juraa'n kɨ'n xi kɇɇkɇ' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ.”

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' gu Tiatira kam jich Xoi'kam jɨɨgi'ñdham

18 ’Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ja ua'ñxidha' gu Tiatira oi'ñkam nam jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ, buiñor guñ chujuandam tuk na mi' tu juan ja bui, na ba' mi' dhɨr ja aagi'ñdha'. Ja'pnip ja'k mu tu ua'ñxidha': “Ja'pni kai'ch gui' na gɇ'gɇr mɨmɨim gu buupui'ñ, gio ba' gu tootna'n nax mɨmɨim ja'p na jax gu baiñum toiñdhichdhix kam: 19 Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mi' na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ɨp na pim joidham bɨɨx jam jujur kɨ'n tu' ka'm nɨidhat jix biiñak aañ jiñ bui, gam na pim joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua't ja palhbui'ñ gu jai' kɨ'n gu tu' na ja a'm jum aa'. Gio xib joidham bax chu joi'gɨ'n japim, cham tu' pui' na bɨɨpɨ' dɨr. 20 Gu' ji na gu' cham jiñ ko'raar na pim jai' dhɨt pui' ja'k jup tu daa'ñchu' na jax tu jimdat bɨjɨk gu ubii na Jesabeel tɨɨgich, pui' kai'chdha' pim na pim Dios bhaankamu'n tu a'gada' ja'p na jax kai'chdha' gui'. Paa gip jir sɨlhkam, pu cham tu' ka'm nɨi'ñ japim gu Dios pui' xi kai'chɨt. Tɨɨ' na pim jai'x bhai' ja tɨtdat ja bɨɨm boppo gu u'uub, gam na pim tu kua' gu koi' na tɨkdhix kat gu didios jup duñiixim, pui' ɨp na jax ja'k tu buada' bɨjɨk gu Jesabeel. Dhi'jani bhaan jañ ba' cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui. 21 Bɨɨx gui' nam pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha' na jax tu jimdat gu Jesabeel, tɨix ja joi'ndat ja nɨɨrka' iñ nam soi'm ɨlhdhai mi' pui' ba jimia' gɨt na jax jix aa' gu Dios, bɨɨx sia aapi'm na pim jɨ'k pui' ja'k ba tu jim. Gu' ji na pim gu' cham tu' soi' xim ɨlhdhak buiñor gu Dios, pui' na pim jax bam ua'tulhi'ñ, na pim jai'x bhai' ja tɨtdat ja bɨɨm boppo gu u'uub, gam na pim tu daan ja bui gu didios jup duñiixim. 22 Ba' gu xib na tu' jax tui'ka', jam tulhiiñchuda' iñ ko'kdai'

kɨ'n, cham jax bua sia pimɨt jai' dhɨt ma koi no' pimɨt cham nakoo. Ba' no' pim gu' sia cham soi'm ɨ'lhi'ñ buiñor gu Dios, dho gi ba' gu'x io'm ba jam tulhiiñchuda'ñ ji, no' gu'r maa'n na pim jax pui' ja'k tu jim nat jax chu jii gu ubii na Jesabeel tɨigich, 23 nam ba' dhi' bhaan jix chotdon ka' bɨix nam jɨ'k jiñ bui tɨ jɨigi'ñ nam mui' kap jum jumpadat tu daan, na gu' pu'ñɨ ja'k jup tu ja jimia' no'm jai' pui' ja'k jup tu jim. Gio nam ba'x mat ka' nañ aañ bɨix jix mat ka' nam jɨ'k jax jum aa'nda' gu ja'tkam, gam nam jax tu buada', gio nam tu' jax jix dhuñiik ka'. Ba' bhaan jup ba machia' am ɨp nañ aañ tu maak na jax ja'k ja a'm bipio'da' gui' nam pu'ñi tu' pɨx ɨlhdhat cham tu' ka'm nɨi'ñdha' gu Dios. 24 Gu' ba' aapi'm na pim jɨ'k cham pui' ja'k tu jim na jax tu jimdat gu Jesabeel, cham jañ jam tulhiiñchuda', na pim gu' cham tu' pui' ja'k jup tu bua na jax tu bua't gui', na gu' dhi' ba' bhaan bax maatɨ' ka' gɨt na pim pui'p kaichu' gu ja'ook na jax gui'. 25 Dai nañ jam guguuxi'ñ na pim cham mɨk buppat gammɨji tɨ jɨigi'ñdha' aañ jiñ bui jano' juugɨt nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. 26 Gio no' pimɨt mi' pui' jii nañ jɨ'k jax jix aa', gam no' pim pu gammɨjɨx biiñak jiñ bui sia kut tu'x buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, gɸ'gɸrkam kɨ'n jam darsa' iñ ja bui bɨix gu ja'tkam na pim ja sɨlhka'nda', 27 ja'p na jax aañ nat gɸ'kam kɨ'n jiñ dhai guñ Gɨ'kora' bɨix kap na jɨ'x oi'ñga'n. Aapi'm pu'ñi ɨp gatuuk, jɨ'ma'n japim ja daada' ka' gu bapaiñum o'xia, aapi'm ba' ja aagi'ñdha' bɨix gu ja'tkam na mɨt tu' bhaan cham am bua nam duduakat ja tutku' bhaan, ba' ja'p ji buusnia' na pim ja jaisa' kɨ'n gu jam o'xia ja'p na bhi'ñ jaja'. 28 Gio ba' pu'ñi ja'k tu'm kɨ'n jam darsa' iñ na jax gu gɸ' chi'ɨi' na katukgab bha tɨssa'n. 29 Gu ba' gu jaroi' no' tu' sɨlhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na bɨix juraa'n kɨ'n xi kɸɸkɸ' na jax tu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'n gui' nam bañ kaichu'."

3

Gu Juan na mu ja'p jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jɨigi'ñdham na pai' Sardiis tɨ tɨi'

1 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Sardiis tɨ tɨi' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tɨida': "Ja'pni kai'ch gui' na ja daa' xijum gook gu chiichia' gio gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda', nap sap ba' mi' dhɨr ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Cham tu' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa', pui' xi kai'chɨt japim na pim tɨ jɨigi'ñ buiñor gu Dios, gu' paa gi tu' ka'm jup nɨi'ñ japim pui' xi kai'chɨt. Ba' dhi' ka daasaim na pai' dhuuk jam tulhiiñchuda'. 2 Ku ba' gu' no' pimɨt moo soi'm ɨlh pu xib na kapbhai' xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, cham tu' jam tulhiiñchuda' ji. Jix io'm japim mi' pui' xi jimia' na jax ja'k jix aa', cham tu' palhɨip pɨx na pim jax tui'dhi' xib. Alhi'ch pɨx ba aa' gu' na ba jam tulhiiñchuda' gu Dios no' pimɨt chakui soi'm ɨlh, ba' dhi' ja'p ji buusnia' na jam kooda', na gu' cham tu' kɨi' ka'm nɨi'ñ gu pui' na pim jax ja'k tu jim. 3 Siamri pim moo mi' pui' xi jimɨi na jɨ'k jax jix aa' gu Dios, ja'p na pim jax ja'k tui'ñgɨt moo jano' na pimɨt jax tɨ jɨi'ñ aañ jiñ bui na pim joidham bɨix jam jujur kɨ'n tu' ka'm jiñ ñɨidhat. Soi' pim bam ɨlhdha' ɨp gio, cha'pim kooksɨt darka'. Na gu' no' pim aapi'm cham tu'p jum buixdhat am ɨrdat oipo, cham tu' jam baidhika' iñ bhammɨ ja'k nat pai' tu jam iimchuda gu Dios na saak jam aichdha', nañ gu' aañ jotmoda' pɨx mi' pɨx ba kɨika' cham jum ɨlhdham nañ pai' dhuuk mu jimda'. Pu cham jaroi' mat ka' na pai' dhuuk, ja'p na jax ba' gu jax chu'm jix ɨxkum pai' no't ba tu o'bhai' jax chu'm ba'k chɨr na tɨ ɨixdha', na gu' cham tu' na mu pai'p ja aagi'ñdha' gu mi oi'ñkam, mi' pɨx ba bakia'. Pu'ñi ɨp ba' aañ nañ pai' dhuuk mu jim. 4 Dai ba' gui' nam jɨ'k jiñ ñɨir jañ xi ja baidhai, pui' na jax gui' nam jɨ'k mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios mi' dhi' Sardiis, nam cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ba' gammɨjɨñ bɨim oipoda' am bhammɨx dhaam joidham jix chooto ji chɨm tɨi'dhat. 5 Bɨix gui' nam jɨ'k mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', pu'ñi chu'm jañ tu ja tɨi'dha' joidham jix chooto, gio ba' nañ mi' xi ja daasa' u'uan ta'm nam jax chɨi' nañ pai' ja daasaim gui' nam jɨ'k tu' ka'm jiñ ñɨidhat mi' pui' ba jiim nañ jax jix aa' nañ ba' gatuuk pu sɨlh ja baidhika' bhammɨ ja'k jix dhaam nam pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'. Aañi' pu tɨida' jano' gu Dios ja kaixdhat bɨix gu noonbi'ñ na ñich aañ bɨix tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gui' nam jɨ'k tu' ka'm jiñ chɨgia' xib. 6 Ba' no' jaroi' tu' sɨlhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimɨi bɨix juraa'n kɨ'n xi kɸɸkɸ' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam tɨ jɨigi'ñ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' gu Piladelpia kam jich Xoi'kam jɨigi'ñdham

7 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Piladelpia tɨ tɨi' ja bui gui' nam ba tɨ jɨigi'ñ aañ jiñ bui. Ja'pnip mu tu ua'ñxidha': "Gui' nar Maraa'n gu Dios, na joidham jix uañ kɨ'n kɨik gio nax io'm jir gɸ'kam, cham tu' pui' na jɨ'x jir gɸ'kam kat gu Dabii, gam na cham jɨ'xdha' jaroi' soo'mchulhdha' no' tu' jax jix dhuñiim, pui' tu kuugalhdha'. Ja'pni kai'ch nap sap ba' mi'

dhɨr ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': 8 Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua ɨp aapi'm. Jix bhai' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagɨt, sia ku pim jum tulhiiñ bɨxchu' bhaan. Ba' aañ pui' ɨlhii'ñ nañ jix io'm gɸ'kam kɨ'n jam a'm ba tɨ nɨidhidha' ya' dɨr ja'p ja'k, cham jɨ'xdha' jaroi'ñ soo'mchulhdha' nañ jɨ'x gɸ'kam kɨ'n xi jam joi'gɨ'n, dai ji no' pim jix biiñak pɨx aañ jiñ bui. 9 Aañ pui' ja'k tu duñɨa' nam xi jam ɨɨbhidhai tu' ka'm jam tɨgia' bɨɨx gui' nam kaichu' gu ja'ook, gui' nam pui'm aa' na gɸ'kam kɨ'n ja a'm tɨ nɨidhim gu Dios nam jir Israel kam, nam ba' machia' nañ aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm tɨ nɨidhim, nam gu' gui' cham tu' mi' pui' jiim nañ jax jix aa', dai na jax ja'k ja tɨɨdaim pɨx gu ja'ook. 10 Aapi'm ji na pim ba' bɨɨx jam jujur kɨ'n tu' ka'm jiñ ñɨidhat jix biiñak jiñ bui, tɨɨ' na pim gammɨjɨ mi' pui' jiim nañ jax jix aa'. Ba' aañ xi jam joi'ndat jam a'm tɨ nɨidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' na pai' dhuuk bhai' ja daam ji jimia' gu tulhiiñara' bɨɨx gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n, na bhaan pɨx matgilhia' nam jɨ'k moo tu' sɨlhkam jix biiñak ka' aañ jiñ bui, gio na jɨ'k cham. Aapi'm jañ ba' dai jam palhbuidha', na pim gu' gammɨjɨx biiñak jiñ bui. 11 Ba'm aa' na pim pu'ñɨ gammɨjɨ tɨ jɨɨ'ñdhat jix biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' jam a'm tu bi'ya' gu gɸ'gɸr jup tum duu'nkam jano' nañ pai' dhuuk jam baidhika' bhammɨ ja'k jix dhaam. Na gu' no' pim am ɨr, jumai bhaan bi'ya'. Bar mia'n gu' nañ pai' dhuuk mu jim nañ mu ja bai'ñmɨra' jɨ'k nam jiñ ñɨira. 12 Ba' gui' nam pu'ñɨ mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gɸ'gɸrkam kɨ'n ja darsa' iñ bhammɨx dhaam, ja'p ji buusnia' nam gui' bhai' siisap ka' gu chiop ga'n gu Dios. Gammɨjɨ bhai' pu bap tui'ka' am, cham tu' jɨ'x juugɨt. Ja a'm ua'na' iñ na jax chɨɨ' gu Dios gio na jax tɨ tɨɨ' bhai' na pai' dhɨr nai'r gɸ'kam, nax io'm gɸ'r kiicham, na xibkam Jerusaleen jup tɨ tɨɨ', gio ba' nañ jax jup ba tɨɨ'ka' ɨp aañ mi' dhɨr ja'p ja'k. 13 Ba' no' jaroi' tu' sɨlhkam jix maachim gu ñio'kɨ'ñ gu Dios, jum aa' na bɨɨx juraa'n kɨ'n xi kɸɸkɸ' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ba tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jɨɨgi'ñdham nam mu ja'k jup oi'dha' na pai' Laodiisia tɨ tɨɨ'

14 'Xib jap ba' mu ja'k jup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mummu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Laodiisia tɨ tɨɨ' ja bui gui' nam jiñ bui tɨ jɨɨgi'ñ. Ja'pnip mi' tu daasa' bhaan gu u'uan nap mu joochxidha': "Gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n bɨɨma'n gu Dios gio na jɨ'k tu'x chu jai'ch, na joidham jix uañ kɨ'n kɨɨk, gam na pui' tu kuugalhdha' jax no't ba tɨi, ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhɨr ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': 15 Jix bhai'x maat iñ na pim jɨ'k tu' jax bua't tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ɨp na pim cham tu' bɨɨx jam jujur kɨ'n tu' ka'm jiñ ñɨidhat jix biiñak aañ jiñ bui. Cham tu'x bhai' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa', palhɨɨp pɨx. Ja'p pɨx ji buan japim na jax gu suudai' no'x juuk pɨx, na cham tu'x io'm jix choiñ ka' piam na cham io'm jix jɨɨpi'ñ ka'. Ba' aañ jiñ bui cham tu'r am gu pui' na pim jax tui'dhi', ja'pji no' pim jix aa' na pim jiñ kaichgɨda', bɨɨx jam jujur kɨ'n ɨp na pim tu' ka'm jiñ ñɨidhat mi' pui' jiimda' nañ jax jix aa', cham tu' palhɨɨp pɨx. Piam no' pim jup jix oo'n na pim tu' ka'm jiñ ñɨi'ñdha', cha'pim pui' kai'chdha' na pim jiñ kaichu'. 16 Gu' ba' gu xib na tu' jax tui'ka', cham tu'ñ jam a'm tɨ nɨidhidha', na pim gu' cham tu' bɨɨx jam jujur kɨ'n tu' ka'm jiñ ñɨidhat mi' pui' jiim nañ jax jix aa', sia ku pim gu' pui' kai'ch na pim jiñ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nañ jam biñbo' ya' dɨr jiñ chiñ am, na pim gu' pui' pɨx ji buan na jax gu suudai' no'x juuk na pu cham i'oob no'ñ tɨi xi io'. 17 Pui' kai'chdha' pim gu' na pim jir jix chutumñigam, na pim saak bɨɨx tu bia' na tu' jam a'm jum aa' jam i'ii'mda' bhaan gio gu maaxik bhaan, gam na saak gammɨjɨx bhai' tu jam jim, gio na bɨɨx jix bhai' ji chu buusnidha' gu tu' na pim jax buada'. Gu' aañ jiñ bui, paa gip jir jix chutumñigam japim. Cham tu' bɨɨx tu bia' pim na tu' jam a'm jum aa'. Ja'pni pɨx ji buan japim na jax gui' nam alh gampai' tu'ii', nam cham jir tu bia' kam. Ja'p ji buusan ɨp na pim pui'x dha'npakat oipo, gio na pim cham ñiññia, sia ku pim gu' aapi'm pui' kai'ch na pim jir jix chutumñigam, pui' ku pim ba' cham Dios ka tɨ'ñcho. 18 Paa gip jir pui' na pim jax jum aa'. Cham tu' bia' pim gui' nax io'm jix dha'ram namɨɨk. No' pim jix aa' na pim bia'ka' dhi' nax io'm jix dha'ram namɨɨk, jum aa' na pim aañ jiñ chañɨa', na ba' dhi' kɨ'n pui' bam kai'chdha' na pim jir jix chutumñigam. Daipu' aañ bia' jia dhi' jɨ' nax io'm jix dha'ram namɨɨk. Ba' no' pimɨt jiñ chaa, cham tu'x dha'npakat ka oipoda' pim gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p ji buusnia' gu' na pim ba tɨm tɨi'dha' joidham jix chooto gu jajannulh, gio na pim ba tum juulhia' gui' na dudua'ñdha' gu jam buupui na pim cham ñiñña'. 19 Ja'p jañ dho kai'ñkam jup jam tɨtda, na pim soi'm ɨlhdhai mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'. Piam ku gu' cham, jam tulhiiñchuda' iñ na pim jɨ'x pɨx juugɨt soi'm ɨlhdha' aañ jiñ bui, nañ gu' tɨi xi jam joi'gɨ'n. Pu'ñɨ ja'k jañ ja bua't ja sɨlhka'n jia gui' nañ jɨ'k jix ja da'. 20 Tɨix aa' iñ nañ bɨɨx jam a'm jup tui'ñgɨda' gɨt, ja'p ji buusan nañ mi' dhɨr ki'ñgob kɨɨkat mu tu son na pim pai' jax chu oi'dha'. Ba' no't jaroi' maadɨt jiñ kupio'kdhak jiñ chia

nañ mu bakia' ɨrban dɨr, mui'ñ dhop ji bakia' cham jax ji chɨ'ji, ba' mi' dhɨr dai nach maap daraibui ba tu jugia'. Pu'ñi ja'k jum aa' na duñia' gu jaroi' no'x aa' nañ bhaan jup tui'ñgɨda'. 21 Gu' ba' gu jɨ'k nam jiñ buix biiñak kat mi' pui' tu kuugalhdhim nañ jɨ'k jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagɨt sia tu' ba ji ja duu, aañ gɸ'gɸrkam kɨ'n ja darsa' ya' nañ pai' Gɸ'kam kɨ'n ba daa sonpan gu Dios, nam jai'ñ a'mkam ja sɨlhka'nda' gu ja'tkam. 22 Gu' ba' no' jaroi'x bhai'x maachim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimɨi bɨɨx juraa'n kɨ'n xi kɸɸkɸ' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam jɨ'k ba tɨ jɨɨgi'ñ aañ jiñ bui."

4

Na ba tum daanda' buiñor gu Dios bhammɨx dhaam

1 Ba' mi' dhɨr bɨɨx dhi' pui', bhammɨ ja'k jup ba tum maax jix dhaam. Maa'n kap gɸ' kiidha' na pai' bɨɨx xikoolh dhɨr kuup na pai' tuut gu ba'bhak, kupio'kix ji gu', cham tu' kuup. Ba'p jiñ chɨtda ɨp gio gui' na mi' tuñ a'gi'ñ, nax io'm gɸ' tu ñiok ja'xbui' na jɨ'x tu kuu gu kuichdhakar:

—Bhai' xi jiim yammɨni ja'k nañ pai'p tu'ii', nañ tɨm tɨ'ñchoda' na jax chum duñia' jano' nañ pai' dhuuk tu kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

2 Ba' nat gu' gɸ'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bhammɨ ñich ba ai jix dhaam. Ba' bhai' kɨɨk maa'n gu atooxkor nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jix io'm jir gɸ'gɸrkam. Jaroi' maadɨt ba' bhai' dhaa bhaan dhi' dhi atooxkor. 3 Joidham jix a'bhar totbik gu tɨi'dhar ga'n gio dɨɨlh, ja'p na jax chu'm totbikda' gu joodai gui' nax io'm jix dha'ram namɨɨk ya' dhi oi'ñga'n. Gio maa'n gui' na ja'p tu'm na ki'oor bhai'p kɨɨk daam dɨr na pai' daa, pui' bɨɨx aixim tu'm kɨ'n jup mɨmɨim joidham jix a'bhar. 4 Gio ba' moo bɨɨx xikoolh dhɨr jup tuut ɨp jai' maa'n oo'm daman maakob gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan jup dadarrɨ gui' nam cham pɨk jir gɸ'gɸrkam ka'. Bɨɨx jɨ'ma'n dhi a'toxkar bhaan daraa am maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bar jagɨ'gɨr pa', nam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios. Jix chooto tɨ tɨ' am bɨɨx jɨ'ma'n, gio nam ja tuttu gu kukrun jix u'uam totbikdam. 5 Ba' giilhim gɸ' tɨm tɨroon mi' na pai' daa gux io'm Gɸ'kam, ja'p na jax kai'chdha' gu duuk no' tɨrooñ, gio ba' na gɸ' kɨ'n tum a'ga. Amuub ja'pni bɨɨpɨ' dɨr ba'p mɨmɨim gui' na ja'p tuutu'm na kañdhiir xijum gok kap, dhi' pɨx pui' ja'k jum maaxi'ñ gux dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios. 6 Gio ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n joidham jix kɨɨ'x uañ, cham pai' ikoora'.

Gio ba' moo bɨɨx xikoolh dhɨr mi' na pai' daa gux io'm Gɸ'kam gio gu jai' nam jir tujuandam tugi'ñ, mi'p guguuk am maakob gu sasoi' kam tuutu'm nam jir dudua kam gio nam pui' ja jur jup bia' na jax gu ja'tkam, bɨɨx kap tu buupui am na jɨ'x jir ja tutku'. 7 Maa'n ja'p tu'm na gu mabii'ñ, jumai ba' ja'p tu'm na gu tuur, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ɨp na gu maa'nkam, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ɨp na gu bha'aa' na jax tui'ñgɨda' no' dai'chu'. 8 Bɨɨx jɨ'ma'n dhi sasoi' xijum maa'n tu kakarbo am, sia bɨɨx kap tu buupui am na jɨ'x jir ja kakarbo, daam dɨr gio bɨtaa'n dɨr. Ba' gammɨjɨ cham jum jɨɨpi'ñkaˈ am nam laala'nda' nam gɸ'kamtu'nda' gu Dios, jup kai'chdha' am:

Ja'p moox uañ kɨ'n kɨɨk ji dhi Dios jich
Gɨ'kora' na ya' daa.
Joidham bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia',
na gu'x io'm jir gɸ'kam.
Dhi'x io'm bɨjɨk dɨr pux jai'ch na chakui
jai'ch kat gu oi'ñga'n,
gio xib ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pux jai'ch ka'.
Dhi' ba' dɨɨlh giop kuugalhdha' gu oi'ñga'n.

9-10 Ba' gammɨjɨ gu maakob sasoi', nam pai' dhuuk gɸ'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' gui' na bhai' daa gɸ' atooxkor ta'm na gammɨjɨ pu dua sia nar pai' dhuuk, gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bɨɨx xɨkoolh dhɨr daraa, jotmoda' ja o'lhia kɨ'n gu'kɨt tu daanda'm ɨp buiñor, nam pui'p gɸ'kamtu'nda', xi ja kookosat am gu ja kukrun mu xi ja daraasdat ja'pni bɨɨpɨ' dɨr na pai' daa gu Gɸ'kam. Jup kai'chdha' am:

11 Dai aap jix bhai' nam tu' ka'm jum nɨidhat
jum gɸ'kamtu'nda' gammɨjɨ Dios jich
Gɨ'kora',
nap gu'x io'm jir gɸ'kam,
gio nap bɨxchu'x aichu'n nap pu tu duñia'.
Tɨɨ' na pich jup tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x chu
jai'ch,
sia gui' nam jir tu dudua kam,
aap ja taiñbui'ñ gu ii'mda' nam kɨ'n dudua
xib.

5

Gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir na ba sɨlhña' gu u'uan bhiibgixim

1 Ba' gux io'm Gɸ'kam na bhai' daa atooxkor ta'm, ja'pni kɨɨ'n dɨr daa' maa'n gu u'uan bhiibgixim na bɨxxik dɨr mi tu ua'ñɨx, xijum gok kap ba' bhiibhi'sap kɨ'n gui' nax kabkam tu bhibhi'sap, na sap ba' cham jaroi' sɨlhñai tigia' na jax jum kai'ch. 2 Ba' maadɨt gu nobii'ñ gu Dios bha ja'p kɨɨkat jup kai'ch gɸ' kɨ'n na jɨ'x tu jiiñak:

—¿Jaroo chix bhai' na bhi'spio'kai sɨlhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim?

3 Pu cham jaroi' jai'ch gu' nax bhai' na
bhi'spio'kai silhñai tigia' gu u'uan na jax mi
tu ua'ñix gui' nam jɨ'k bhammɨ ja'p jup tu'ii'
jix dhaam nam jir noonbi'ñ gu Dios, gio gui'
na mu ja'p jix chu jai'ch na jɨ'x oi'ñga'n, piam
sia chi moor pa ja'k kam ka' gɨt. 4 Ba' aañ
jix buam jiñ aagɨt ma susua nat moo pui'
pɨk cham jup jai'chdhɨr gu jaroi' nax bhai'
na bhi'spio'kai silhñai tigia' gui' gu u'uan.
5 Gu' ji na gu' maadɨt gu maa'n oo'm daman
maakob nam mi' daraa bɨɨx xikoolh dhɨr na
pai' daa gux io'm Gɸ'kam, jup jiñ chɨtda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'ñ
jaduuñ, ba jɨkgɨ ap. Matgam ya' pai'
jai'ch ji maadɨt nax bhai' na bhi'spio'kai
silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan
bhiibgixim, nat gu' gui' ba ma'iich gux
buam jum duukam. Gui'ñ dho aagɨt
jup kai'ch nar boxii'ñ gu Judaa, na xib
jix io'm gɸ'kam kɨ'n ba daa, sia bɨɨx jai'
bhaankamu'n gu Dabii, na gu' pui'p jir
boxii'ñ.

6 Ba' gui' nat ja'p ji buus na gux kɨɨ' kasnir
mi'p kɨɨk ja'pni bɨɨpɨ' dɨr na pai' daa gux io'm
Gɸ'kam, mi' ɨrban nam pai' bɨɨx xikoolh dhɨr
daraa gu ja'tkam nam jir jagɨ'gɨr pa' gio gu
maakob sasoi' nam bɨɨx aixim tu'm, xijum
maakob tu a'aa', gio gu buupui'ñ ja'kbui'
ɨp. Dhi' pɨx kat jup jum kai'ch gux xijum
gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n
gu Dios nat mui' kap ja joot bɨɨx kap na
jɨ'x oi'ñga'n. Gui' jɨ' na pui' ji buusan na
gux kɨɨ' kasnir, bɨɨx kap jix bapaiñmɨ' gu
tukga'n nam pai' jax gɨbiimɨk jano' nat jum
makgɨrta, 7 ba' mu jimɨɨk bhai' ji dhaa gu
u'uan bhiibgixim na ja'pni kɨɨ'n dɨr daa' gux
io'm Gɸ'kam na bhai' daa atooxkor ta'm.
8 Gu' ba' gu maakob sasoi' nam bɨɨx xikoolh
dhɨr guguuk, gio gu maa'n oo'm daman
maakob gu ja'tkam nam bɨɨx xikoolh dhɨr
jup daraa, mi' ja o'lhia kɨ'n ji guguu mɨt
ja'pni bɨɨpɨ' dɨr na pai' kɨɨk gui' jɨ' na ja'p ji bu-
usan na gux kɨɨ' kasnir, bɨɨx jɨ'ma'n ja daada'
am gu sasaasbikar gio gu a'lhich jaja' jix
u'uam totbikdam, susdagɨm mi jim gui' na
joidham uub na jax chu'm jum kubhioñxi'ñ
gu Dios. Dhi' pɨx pui' ja'k jum maaxi'ñ gui'
nam jɨ'k ba tu daan buiñor gu Dios nam ba
tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ji
buusanda' nam tu kubhioñxi'ñdha' nam pai'
dhuuk tu daanda' buiñor. 9 Ba' bɨɨx dhɨt bhai'
ji laalagɨ mɨt maa'n gu xibkam alabaa'n na
ja'pnim kai'ch:

Dai aap jix bhai' nap bhi'spio'kai silhñai
tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhi-
ibgixim nap mi' daa',
na pich gu' pu kai'ñkam jum tulhiiñaimɨk
jum makgɨrta jano' nat gɸ' jaax gum
ɨ'ɨɨr bhaan gu kuruus ja a'mkam bɨɨx
dappaam gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n,
nam bɨɨx aixim tu'm tu ñiok gam bɨɨx aixim
tuutu'm,
na pich gu' bɨɨx ja saba'lh kɨ'n gum ɨ'ɨɨr
na pich kɨ'n tu ja namkix gu ja
ua'tulhdhara' na ba' mi' dhɨr bax
bhai' ka' nam yammɨ aaya' na pai'p
tu'ii' gu Dios.
10 Ba' xib pui' ja'k ba duu pich nam jai' dhɨt
ba tu daam kɨɨka' na jɨ'x oi'ñga'n,
gam jai' nam nai' ba tu a'gidha' gux bhai'm
kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios,
nam pui' ja tɨtdaidha' gu ja'tkam nam ba tɨ
jɨɨ'ñdha' soi'm ilhdhai aap jum bui.
11 Ba' mi' dhɨr mui' cham daaxix kam
mi' bam maax jamɨt gu noonbi'ñ gu Dios
bɨɨx xikoolh dhɨr mi' na pai' daa gux io'm
Gɸ'kam, gio nam pai' daraa gu maa'n
oo'm daman maakob gu ja'tkam gio ba' gu
maakob sasoi'. 12 Jup kai'ch am gɸ' kɨ'n:
Gɸ'kamtu'nda' ich dhi' na pui' ji buusan na
gux kɨɨ' kasnir,
nat gu'm makgɨrta kuruus ta'm.
Na gu' xib jix io'm gɸ'kam kɨ'n ba daa,
bɨɨx bhaan ba tu bii gu tu' nax chu jai'ch,
pui' na jax gu gɸ'gɸr jup tum duu'nkam gio
gu a'lhich jup tum duu'nkam.
Xib dhi' bax bhai' na pu tu duñia' jax ña
ilhii'ñdha' ja bui bɨɨx gu ja'tkam.
Ja'pni kuch ba' moo gammɨjɨ tu' ka'm
niidhat gɸ'kamtu'nda'.
13 Ba' mi' dhɨr bɨɨx gui' nat jɨ'k tu'p tu
duu gu Dios na bhammɨ ja'p jix chu jai'ch
jix dhaam, gio ba' mu ja'p na jɨ'x oi'ñga'n
bhaan, gam mu ja'p suudai' chɨr, jup kai'ch
am ɨp:
Gammɨjɨch moo tu' ka'm niidhat tu daanda'
buiñor gux io'm Gɸ'kam na bhai' daa
atooxkor ta'm gio dhi' nat ja'p ji buus
na gux kɨɨ' kasnir nat jum makgɨrtak,
nam gu' gammɨjɨ pur gɸ'gɸrkam sia nar pai'
dhuuk ka' gɨt.
14 Ba' gu maakob sasoi' nam bɨɨx xikoolh
dhɨr guguuk mi' na pai' daa gux io'm
Gɸ'kam jup kai'ch am ɨp:

—Pui' dho.

Gu' ba' gu maa'n oo'm daman maakob
gui' nam bɨɨx xikoolh dhɨr daraa, na mɨt jax
ja o'lhia kɨ'n guguu bhai' ji chu daanɨ mɨt
buiñor.

6

*Na ba bhiibhi'spio'ka' guch Xoi'kam gu
u'uan bhiibgixim*

1 Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ'
kasnir, maa'n kap xi bhi'spio' gui' jɨ' u'uan
bhiibgixim na daa'. Ba' maadɨt gu maakob
sasoi' jup jiñ chɨtda gɸ' kɨ'n, pɨx am nammɨ
ja'p tu baapkichu'n:

—Pu kani muni ja'k xi chɨ tɨɨ'.

2 Ba' na ñich mui' xi chɨ tɨɨ, maadɨt mu kɨɨk
gu maa'nkam jix chua kabai cha'm gaat ji
dhaagɨt. Ba' maa'n xi kɨɨx jamɨt gu kuruun
na bhaan jix maatɨ' nat ba tu ma'iich nat tu
kokdarak ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ, gio

ba' na bhaan jix maatɨ' ka' ɨp na mi' dhɨr ja'p ja'k gammɨjɨ tu daam ba kɨɨka'.

3 Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' jɨ' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, jup jiñ chɨtda ɨp jumai maadɨt gu maakob sasoi':

—Mi'ñɨ ja'k jup xi chɨ tɨɨ'.

4 Ba' na ñich mui' xi chɨ tɨɨ, maadɨt mu ja'k jup kɨɨk gu maa'nkam jix bɨ' kabai cha'm. Ba' maa'n xi maa mɨt gu tɸb kuxiir na bɨxxik dɨr jix mu'muk, gio ba' na mɨt xi chia na ja kokdhichdha' gu ja'tkam bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n na pui' ja'k tu duñɨa' nam dɨɨlh pɨx bhai' jim kokda', nam cham maa'n ñɨ'ook kap duuka'.

5 Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moo baik kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio maadɨt gu maakob sasoi', jup jiñ chɨtda ɨp:

—Muni ja'k jap jup xi chɨ tɨgia'.

Ba' na ñich mu ja'k jup xi chɨ tɨɨ, jumai mu ja'k jup kɨɨk gu maa'nkam jix chuk kabai cha'm ji ua'dat maa'n gui' na bhaan jix maatɨ' ka' na jɨ'x jix bɨt ka' gu tu'. 6 Ba' mi' ɨrban nam pai' bɨɨx xikoolh dhɨr guguuk gu sasoi', bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Ya' dɨr ja'p ja'k gook kiilo pɨx ba aix ka' gu juun na jɨ'k mai'chia' gu maa'n tanoolh no't tu jua gu jaroi', piam baik kiilo gu tiriik. Pu'ñɨ ku pim ba' siamri cham xi buada' gu asait gio gu uubas baraa', na pim gu' pu'ñɨ cham tu' gammɨjɨ gɸ' bia'ka'.

7 Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, na ba' moo maakob kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio gu maakob sasoi', jup jiñ chɨtda:

—Mi'ñɨ ja'k jap jup xi chɨ tɨgia'.

8 Ba' aañ mu ja'k jup xi chɨ tɨɨ na pai' ja'k tuñ aagi'ñ. Mu kɨɨk ɨp jumai gu maa'nkam jix uam kabai cha'm, Muuki' sap tɨɨ' gui' gu maa'nkam. Ba' dhi' jumaip oi'ñchu' gu maa'nkam na Tulhiiñara' tɨɨ', na dhi' pɨx kat jup jum kai'ch mi' nam pai'm tulhiiña' gatuuk gu ja'tkam. Ba' bɨɨx gook jup ja tɨtda am nam sap ja kooda' gu ja'tkam nam jɨ'k daaxix mui' kap na jɨ'x oi'ñga'n, nam pui' ja'k tu duñɨa' nam dɨɨlh pɨx bhaakui bhai' ji chɨ jɨgialhchuda' nam jax dhui pɨx ko'ya', gam jai' nam ua'mai, nam ja a'm jimiichdha' gu bhiogi', gio jai' ko'kdai' kɨ'n, gam jai' nam ja jugioka' gu gampɨx kam sasoi' nam jix bhaa'mna'.

9 Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moox chamaam kap ba bhiibhi'spio'kix ka', mi sonpan gu sasoi' mɨmɨɨ'ñkar na mi ja'p kɨɨk, ba tɨɨ ñich nam mi'm maaxi'ñ gu ja i'ii'mda' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios na mɨt ja bhaamkidhak ja koi gu ja'tkam nam cham aa' nam tu a'gada'. 10 Ba'p kai'ch am mi' ji gu'kat gɸ' kɨ'n:

—Aapi' Gɸ'kam Dios jich Gɨ'kora', nap joidham bɨxchu'x aichu'n gio nap joidham jix uañ kɨ'n kɨɨk, gam nap pui' tu kuugalhdha' jax no' pich ba tɨi, ¿paa duuk jum aaya' nap saak ja aagi'ñdha' bɨɨx gu ja'tkam nam tu' jax buimɨk gu ja tutku' bhaan kup ba ja tulhiiñchuda' gui' na mɨt jich bhaamkidhak jich koi nach mu ja'p jum a'mkam ka tu a'gat gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook?

11 Ba' bɨɨx jɨ'ma'n dhi' nam mi' guguuk sonpan gu sasoi' mɨmɨɨ'ñkar, xi ja tɨɨ' mɨt gu jajannulh joidham jix chooto, gio ba' nam jup ja tɨtda nam sap ka xim nɨɨra' alhi'ch pɨx ba', nam bɨɨx bhammɨ ka xi aaya' gui' na mɨt chakui ja koi, nam pui ka tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n nam jɨ'k daaxix nam pu'ñɨ ja kooda', na ba' mi' dhɨr pui' ba tu kuugalhdha' gu Dios nam jax kai'ch.

12 Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim, giilhim gɸ' bhai' ji chɨm tɨr, gio gu tanoolh bhai' pɨx ji chukuur, jix chuk bhai' pup daa, ja'p na gu jax chu'm jannulh no'x chukuum jix chuk, gio gu masaa'n jix bɨ'p jum duu ja'p na ɨ'ɨɨr. 13 Gio gu chiichia' nat mui' ji ii' mu ja'k oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax gu iibhai'ñga'n gu iigɨx na giilhim mui' mu pɨx tɨtronia' dɨɨrap no't jix io'm bhai' xi jɨb. 14 Gio gux dhaam pɨx cham pai' matgir, ja'pni pɨx jum duu na jax gu u'uan no't jotmoda' xim bhiib. Gio ba' nat giilhim jix io'm bhai' ji gi'ndokɨ gu oi'ñga'n, pɨx cham pai' matgir gu oi'dha' na mui' kap ka daraat na jɨ'x oi'ñga'n, gio gu a'lhich dɨppɨr na mu ja'p dɨr kax maaxich suudai' ɨraab. 15 Ba' gui' nam nai' ja'p daraa nam jir gɸ'gɸrkam na jɨ'x oi'ñga'n, ma ji-boi'ññor jamɨt bha ja'p oi'dha' ta'm na jax chiichio', jai' bha ja'p na jax tɨ dɨɨdɨ' na mɨt bam o'ñchom, ja bɨɨm gu jaja'tkam tuk gam gu ja tujuandam tuk, pui' na jax gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, bɨɨx sia gui' nam jir jix chutumñigam, sia gui' nam jix io'm jix o'jo', gam sia gui' nam jir ja'ppɨx ja'tkam. 16 Ba'p ja tɨtda am gu oi'dha' bhɨjɨ ja'p ji baapxich chiichiob gam bha ja'p na jax tɨ dɨɨdɨ':

—Iam gor bhai' xi ia'lh jich a'm, xich ɨxchu' pim, na cham jich chɨgia' gui' nax io'm gɸ'kam kɨ'n daa bhammɨx dhaam, gio gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, na gu' giilhim jix bhaam jich bui. 17 Bam ai gu' na pai' dhuuk jich chulhiiñchuda' aach na chich cham mi' pui' jii na jax jix aa', gam gu jai'. ¿Jaroo gip jix ñakoo' nax io'm jum tulhiiña'?

7

Na ba ja matgilhdha' gu Dios xijum gook oo'm daman maakob miil gu Israel kam

ja'tkam nam mi' pui' jiim na jax jix aa'

1 Gio ba' moo mi' dhɨr ja'pni ñich jup tɨ tɨɨ,
maakob sap gu noonbi'ñ gu Dios maakob
kap guguuk am na jɨ'x oi'ñga'n, na mɨt pui'
ja'k ja tɨɨdak mu ja joot nam jix io'm tɨ
jɨlhbichdha' bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n na ba'
tum xichui'dha' bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch
bɨɨx kap, sia mu ja'p suudai' chɨr. 2 Ba' jumai
ja'pni jurnip dɨr ja'k mui'p ba jim gu nobii'ñ
gu Dios ji ua'dat gui' na kɨ'n ja matgilhchu'n
gu Dios gui' nam jɨ'k kaichgɨda'. Ba' mui'
xi ja jiñkai gu jai' noonbi'ñ nam mu ja'p
guguuk maakob kap na jɨ'x oi'ñga'n, na mɨt
ja chia nam tu xichui'dha' jɨbɨɨlh kɨ'n bɨɨx
kap na jɨ'x oi'ñga'n, jup ja tɨtda:

3 —Chakui pim jix io'm tɨ jɨlhbichu'nda',
nam gu' bɨɨx pu ko'ya' gui' nam jɨ'k tu dudua
na jɨ'x oi'ñga'n, sia bɨɨx pum xichui'dha' gu
tutua gam sai' gio gu suudai', nach gu' ka
ja matgilhdha' gui' nam jɨ'k tu' ka'm nɨɨdhat
mi' pui' tu kuugalhdhim na jax jix aa' guch
Gɨ'kora'. Dai nach ka xi ja matgilhdha' na
pim ba' moo mui' ba tɨ jɨlhbichdha'.

4 Ba' gu nobii'ñ gu Dios xi ja matgilh ja
kokobtai' am gui' nam jɨ'k tu' ka'm nɨɨ'ñ
gu Dios nam jir Israel kam ja'tkam, xijum
gook oo'm daman maakob miil (144,000)
ja matgilh. 5 Mambhɨɨx daman gook miil
ja matgilh gui' nam jir bopxi'ñ gu Judaa,
gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Rubeen ja'kbui'
ɨp mambhɨɨx daman gook miil, gio gui'
nam jir bopxi'ñ gu Gaad mambhɨɨx daman
gook miil ɨp, 6 gio ba' gui' nam jup jir
bopxi'ñ gu Aseer ja'kbui' mɨt jup ja matgilh
mambhɨɨx daman gook miil, gio ba' gui'
nam jir bopxi'ñ gu Neptalii ja'kbui' mɨt jup
ja matgilh mambhɨɨx daman gook miil, gio
gu bopxi'ñ gu Manasees mambhɨɨx daman
gook miil ɨp, 7 gio gui' nam jir bopxi'ñ gu
Simeon mambhɨɨx daman gook miil ɨp, gio
ba' moo gui' nam Lebiip jir bopxi'ñ ja'kbui'
mambhɨɨx daman gook miil jamɨt jup ja
matgilh, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Isakaar
ja'kbui' mambhɨɨx daman gook miil jamɨt
jup ja matgilh, 8 gio ba' moo gui' nam jɨ'k jir
bopxi'ñ gu Sabuloon ja'kbui' ɨp mambhɨɨx
daman gook miil ɨp, gio ba' gui' nam jir
bopxi'ñ gu Josee mambhɨɨx daman gook
miil ɨp, gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ
gu Benjamiin ja'kbui' mɨt jup ja matgilh
mambhɨɨx daman gook miil.

Gu Juan na ba ja tɨgia' mui' gu ja'tkam jix chooto tɨ tɨ' kam

9 Ba' mi' dhɨr mui' mi' bam maax jamɨt
gu ja'tkam cham daaxix kam, ja'pni bɨɨpɨ'
dɨr na pai' daa gux io'm Gɸ'kam gio gui' na
ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, pu cham
jaroi' maat nam jɨ'k aix, pui' pɨx tu'ii' am.
Bɨɨx kap dɨr mi' guguuk am gu ja'tkam na
jɨ'x oi'ñga'n kam, nam bɨɨx aixim tu'm tu
ñiok gam bɨɨx aixim tuutu'm. Jix io'm mui'
dho ba' ji gu ja'tkam nam mi guguuk, nam
pu cham jɨ'xdha' jaroi' ja tɨɨmo' siat tɨi ma
ja ja'kɨlh. Bɨɨx jix chooto tɨ tɨ' am, gio nam
jɨ'ma'n ja daada' gu ko'kmarak jaaja'. 10 Ba'p
kai'ch am gɸ' kɨ'n:

ɻJa'p moo gɸ'kam kɨ'n jix bhai' duu ji dhi Dios
jich Gɨ'kora' na bhai' dhaa atooxkor
ta'm nat jich uañ guch ua'tulhdhara',
nat gu' mu joot dhi' na ja'p ji buusan na gux
kɨɨ' kasnir na ba' pu'ñich a'mkam jum
makgɨrta' na ba' kɨ'n tu namkix ka'
guch ua'tulhdhara'!

Gammɨjɨch jix bhai'ch chaatɨt tu daanda'
buiñor,
na gu'r jix bhai'kam.

11 Ba' gu mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ
gu Dios nam bɨɨx xikoolh dhɨr guguuk mi' na
pai' daa, gio mi' nam pai' bɨɨx xikoolh dhɨr
daraa gu maa'n oo'm daman maakob gui'
nam jir jagɨ'gɨr pa', gio gu maakob sasoi',
ja o'lhia kɨ'n gu'kɨk bhai' ji chu daanɨ mɨt
buiñor gu Dios na mi' daa ɨrban. 12 Jup
kai'ch am:

Maaxik dhor pui' nam jax kai'ch dhich
jaaduñ,
gammɨjɨch dho tu' ka'm nɨidhat
gɸ'kamtu'nda' dhi Dios jich Gɨ'kora'
na ya' gɸ'kam kɨ'n daa,
na gu' maaxik jix io'm jir Gɸ'kam,
bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñɨa'.

Gammɨjɨch gɸ'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha'
sia nar pai' dhuuk ka' gɨt.

Ja'pni tu tui'ka'.

13 Ba' maadɨt gui' nam mi' bɨɨx xikoolh
dhɨr daraa nam jir jagɨ'gɨr pa' jup jiñ chɨtda:

—¿Jaroom da' dhi ja'tkam jix chooto tɨ tɨ'
kam nam ya' guguuk? ¿Paam dɨr ja'k jiim?

14 Ba' aañ jup tɨtda:

—Cham ji nañ maat. No' pich mi' dhɨr ɨam
jiñ aa'ñ jiñ jaduuñ nap jix maat.

Ba' gui' xiñ aagi'ñ ɨp, jup jiñ chɨtda:

—Jir di' am dho gui' nam giilhim jum tul-
hiiñaimɨk mu ja'p oi'ñga'n bhaan nam dud-
uakat gu ja tutku' bhaan, gio nam gammɨjɨ
pux biiñak kat buiñor gu Dios siam jum
tulhiiñ. Ba' xib yammɨ ja'k bap tu'ii' am
jix bhai'm taatɨt, nat gu' bɨɨx dappaam tu
ja uañ gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam,
dhi' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, kɨ'n
gu ɨ'ra'n nat jaax bhaan gu kuruus, na mɨt
gu' soi'm ɨlhdhak tɨ jɨɨ'ñ buiñor. 15 Ya' jɨ'
bar di' nam pai' gammɨjɨ bɨɨma'n bap tui'ka'
gu Dios joidham jix jɨjɨkgɨm, ja'p ji buusnia'
nam gammɨjɨ ya' pu ba tu juanda' na pai'
tu chiopi' gu Dios. Dhi' ba' dɨɨlh ja buip
tu't ja nuuka'nda'. 16 Ya' dɨr ja'p ja'k cham
pai' dhuuk kax bhio'n ka' am, ni nam cham
pai' dhuuk ka tanook ka', ni gu tanoolh
ku cham pai' dhuuk ja a'm ka tonnia', ba'
cham pai'x chatoiñ kɨr kam tulhiiña' am.
17 Ba' xib ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ ya' pu ba
oi'ñka' am jix bhai'm taatɨt, cham tu' bhaan

jum tulhiiñat ka suanda' am nam jax jum tulhiiñaimɨk mu ja'p oi'ñga'n bhaan, na gu' ya' gammɨjɨx bhai' tu tatda' buiñor dhich Gɨ'kora', gio na gu' gammɨjɨ ja bɨim oirɨda' dhi' na ja'p ji buusan na gux kɨi' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja bipia'da' ja'p na kakasnir, gio na gammɨjɨ ja i'chu'nda' gux kɨi' suudai' nam kɨ'n gammɨjɨx bhai'm taat ka'.

8

Na jumai kap jup ba bhi'spioka' gu u'uan bhiibgixim guch Xoi'kam

1 Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kɨi' kasnir na ba' kɨ'n bɨix ba bhiibhi'spio'kix ka' na jɨ'k kap bhiibhi'sap kat, pix cham tum ñio bɨix kap na jɨ'x jir jix dhaam, mɨikim pa' moo na cham tum ñiok. 2 Ba' gux xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam ja'pni bɨipɨ' dir guguuk mi' na pai' daa, xi ja maa mɨt jɨ'ma'n gu kukuichdhakar. 3 Ja'xpix ba' moo jumai mi'p ba ai na pui'p jir nobii'ñ gu Dios alhi'ch kubhioñkar ji kusbiot nar jix uam totbikdam, ba' mi' ji kikbo sonpan gu gɸ' kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mɨmɨi'ñkar. Ba' gɸ' xi maa mɨt gui' na joidham uub na sap ba' kubhioñxidha' gu Dios bhaan gu kubhioñkar na mi' kɨik ja'pni bɨipɨ' dir na pai' daa, maap xi bindai gui' na mɨt tu kubhioñxi gui' nam tɨ jɨigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pui' ji buusan nam tu kubhioñxidhimɨk nam tu dañiimɨk buiñor tu' ka'm nɨidhat. 4 Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji chu kubhiona, sɨlh mu ja'k bhɨi gu kuu'mxiga'n na pai' daa gu Dios, maap jum bindak gui' nam tu kubhioñxi'ñ guch Xoi'kam jɨigi'ñdham. 5 Mi' dhir ba' nat jax daa ip gio gu alhi'ch kubhioñkar, mi' xi suuduidhak gu tuupalh bhai' dhir bhaan gu gɸ' kubhioñkar mɨjɨmmɨ xi bua oi'ñga'n bhaan. Ba' bhai' pu ji gi'ndokɨ gu oi'ñga'n, gio na gɸ' tɨm tɨroon ja'p na jax kai'chidha' gu duuk tɨrnɨdam.

Gu noonbi'ñ gu Dios nam ba tu kuichdha'

6 Gu' ba' gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam jɨ'ma'n ja daada' gu kukuichdhakar, jix kɨi' bam duu mɨt nam ba tu kuichdha'.

7 Ba' nat pai' dhuuk maadɨt xi chu kuich, jix dhaam dir mui' pu ji ii' gu chia mu ja'p oi'ñga'n bhaan, gio ba' gu tai ip binkam gu ɨ'ɨir. Ba' pu mɨi alhi'ch gu dibiir binkam gu tutua gam sai' na mi ja'p ka tu tuutɨt na jɨ'x pix aagix na tɨ mɨiya'.

8 Mi' dhir ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios, maa'n jix dhaam dir mui' xi jibua mɨt gɸ' gui' na ja'p tu'm na oidha', dai na bɨix mɨimtu', sɨlh mummu gɨi ɨrban gu gɸ' suudai'. Ba'x bɨ'p jum duu taak dir gu suudai' ja'p na ɨ'ɨir na jɨ'x pix aagix na bɨ'lhia'. 9 Ba' koi mɨt gu boptop gam gu jai' nam mi' ka tu oipot mi' nat jɨ'x bigiir gu suudai' na jɨ'k aagix nam ko'ya'. Gio gu ja'tkam nam mi ja'p ka oipot kaknub ta'm pui'p koi mɨt nam jɨ'k pix jup aagix, bɨix pu baap gu ja kaknub.

10 Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' kɨ'n bar baik ka', jix dhaam dir mui' ji jigɨi maa'n gui' na ja'p tu'm na chi'ɨi', ba' mu ja'p gɨi jɨ'kchi kap gɸ'gɸr jir a'kkɨ'n na pai' mir gu suudai' gio mu ja'p na jax jir biipiatam, na jɨ'k kap aagix na gixia'. 11 Jix Xibu' sap tɨi' gui' gu chi'ɨi', ba' bɨix nat jɨ'k kap a'kkɨ'n gɨi, jix xibu'p jum duu gu suudai'. Ba' mui' koi mɨt gu ja'tkam na mɨt jɨ'k ii gui' gu suudai' na jɨ'k pix aagix nam ko'ya', nat ja maimtuda gu suudai' na gu' giilhim jix xibu'.

12 Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' kɨ'n bar maakob ka', tɨi pup ɨrban juugɨt nai' ji chuu gu tanoolh, gio gu masaa'n, gio ba' gu chiichia'. Cham tu'x bhai' ka tu tonni'ñ gu tanoolh, gio gu masaa'n palhɨip pix ba tum masbagi'ñ gio gu chiichia', ba'x chukgam jup tum duu jai' kap na jɨ'k kap aagix na tum tukgamta', tataab ja'k gio tukaa' ja'k.

13 Ba' maa'n gu bha'aa' bhammɨ ja'p ji dhɸdɸ'dat jix dhaam jup kai'ch gɸ' kɨ'n:

—Ja'p moo joi'ndam jum duñia' am gu ja'tkam bɨix na jɨ'x oi'ñga'n nam pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi baik noonbi'ñ gu Dios nam ka bi'iix nam tu kuichdha'.

9

1 Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' kɨ'n bar jix chamaam ka', maa'n jix dhaam dir mui' ji jigɨi gu chi'ɨi' mummu oi'ñga'n bhaan, ba' xi maa mɨt gui' na kɨ'n jum kukpio'k mu na pai' gɸ' tɨ dɨ' na cham pai' ju'. 2 Ba' xi kupio' mi' dhir na pai' kiidha', giilhim gɸ' mɨjɨ dir ji buus gu kuubhɨx ɨɨbhidham jix chuk jix kubha'biñ, ja'p na jax chu'm kuubhɨsda' gu tɨi'nkar no' jaroi' bax chu mamaim. Ba' ja'xpix bhai' pix ji chim ɨɨka bɨix kap na jɨ'x oi'ñga'n, nat gu' ba taa'bi gu tanoolh gu kuubhɨx, na gu' giilhim jix chuk nat mɨjɨ dir buus na pai' gɸ' tɨ dɨ'. Sia gu jibɨilh cham tu' ka kɨi', nat gu' bɨix ba ia'ñ gu kuubhɨx. 3 Ba' bhɨjɨ dir ja'p bhaan gu kuubhɨx bhai' ji bubua mɨt mui' gu sossoi, bɨix kap ba oipo am na jɨ'x oi'ñga'n, dai nam pui'x io'm jup jix bhaa'mna' na jax gu nankasir. 4 Pui' ja'k ja tɨidak mu ja joot jamɨt nam ja ki'mna' gu ja'tkam na jɨ'k cham daaxdhix ka' ja kokobtai' am gui' na kɨ'n tu matgilhchu'n gu Dios na bhaan jix maatɨ' nam gui' kaichu', gio nam cham jax ja buada' gu tutua gam sai' na mi ja'p tu tuut, daipu' nam jax pix ja titda. 5 Gio ba' moop ja titda am ip nam sap cham tu' pu ja koodaidha' gu ja'tkam nam jɨ'k ja ki'mna', ja'pji dai nam jɨ'x pix bhaan jum tulhiiña'. Ba' dhi' jɨ' nam ja'p tuutu'm na

sossoi, bhai' ji ja ki'mna mɨt bɨɨx gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugɨt, pui' ja'k tɨ kiki' am na nankasɨr. 6 Ba' na mɨt pai' dhuuk bhai' jim tulhii gu ja'tkam na mɨt bhai' ji ja ki'mna gu sossoi, mui' tɨix aa' am nam ba ko'ya' gɨt nam cham mi' pum tulhiiñdha', gu' ji nam gu' cham ko' siam chi moo jax jum bua't tɨi muuki' dhaan, ja'p ji buus gu' nat mai' mɨɨ gu muuki' mi' dhɨr ja bui.

7 Gu sossoi ja'p tuutu'm am na gu kakbai, gio nam pui'x ja joiñi' nam nai' xi bapo' nam jax xim buada' gu kakbai pai' no'r jɨgialhi'. Dai nam bɨɨx jɨ'ma'n ja'p tu'm tu moom na ja'tkam, gio nam bɨɨx jɨ'ma'n ja tuttutu' gui' na ja'p tu'm na kuruun. 8 Gu ja kuup ba' ja'xbui'r tɸ'tɸb nam ji'x tu kuup gu u'uub, gu' ba' gu ja taatam ja'p tu'm ɨp na gu mabii'ñ gu taatmu'n. 9 Bɨɨx kap na ji'x jir ja tutku' tu baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam kɨ'n jum soo'mdhatu'. Ba' nam xi a'ngɨb ja'p tum kai'ch na jax no'm pai' dhɨr mui' mu boopo' gu kakbai ji ja tɨibiopat gu kakret no't ba ji chum kokda. 10 Gu' ba' gu ja bhaabhai ja'p tu'm na gu bhai'ñ gu naksɨr, kukgaram mi chuut gui' na kɨ'n tɨ kiki'. Dhi' ba' kɨ'n ja ki'mna mɨt gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugɨt. 11 Gu ja gɸ'kam tuk dhi sossoi, Abadoon tɨi' gu ebreo ñi'ook kɨ'n, gu' ba' gu griago ñi'ook kɨ'n Apolion. Dhi' pɨx jir di' gui' na mu ja'k jup jir gɸ'kam na pai' giilhim gɸ' tɨ di'.

12 Ja'pni ja'k tum bua, ku gu' gook ka bi'iix ji gu tulhiiñara' na ja a'm ka jimia' gu ja'tkam, cham tu' daipu'. Dhi' kɨ'n kia'pɨx maa'n ba jim.

13 Gu' ba' nat pai' dhuuk xi chu kuich gu jumai nobii'ñ gu Dios na ka bi'iix, bhai' ji chum ñio bhai' dhɨr bhaan gu kubhioñkar nar jix uam totbikdam na mi' kɨik ja'pni bɨɨpi' dɨr na pai' daa gu Dios, 14 jup tɨtda gu nobii'ñ gu Dios nat kia'pɨx tu kuich:

—Mi' dhɨr jap ja do'ñchora' gu maakob noonbi'ñ gu Dios nam mummu buupulh gɸ' akkɨ'n na Eupraates tɨ tɨi'.

15 Ba' gu nobii'ñ gu Dios mu jimɨɨk jup xi ja do'ñcho gu jai' noonbi'ñ nam mummu buupulh ak jugii'ñ, nam sap ba' ba ja kooda' jɨ'kchi gu ja'tkam na jɨ'k aagix, nam gu' pu pu kai'ñkam mi' buupulh nam pu'ñi tu duñia' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh gio gu oidha' na pui' tu kuugalhdha'. 16 Ba' gu ja sandaarui'x chuk gook jix cha'tmam oo'm miyoones ja aa am nam aix, bɨɨx kakbai cha'm jiim am.

17 Bɨɨx jɨ'ma'n gu ja sandaarui'x chuk nam bha daraichu' kakbai cha'm, jɨ'ma'n ja baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam kɨ'n jum soo'mdha', dai na gɸ' mɨimtu' ja'p na tai, taak dɨr jix chɨɨdu'm maaxi'ñ, taak dɨr ba'x uam. Gu' ba' gu ja kakbai' ja'p tu'm tu moom am na jax chu'm tu mo' gu mabii'ñ, ba' ja chiichiñ am dɨr busaak gu taix io'm jix choiñ kuubhɨx bɨnkam. 18 Ba' mui' ja koi mɨt gu ja'tkam kɨ'n gu tai nam jɨ'k pɨx aagix nam ja kooda'. 19 Gu ja bhaabhai ba' ja'p tuutu'm na kooko', tu moom kukgaram dɨr na jax chu'm gu ko'. Dhi' kɨ'n jamɨt ba' mui'p ja kɨ'mna gu ja'tkam.

20 Ba' gui' na mɨt bii na mɨt cham koi kɨ'n gu tai na ja chiichiñ am dɨr busaak gu kakbai, gio na mɨt cham ja ki'mna, cham pai' iam soi' ba jim ɨlh jamɨt buiñor gu Dios sia kum jax tɨ nɨi'ñ, pui' nam jax ba tu bua na jax cham kɨi' ka'm nɨi'ñ. Jix io'm ba xi jii mɨt nam tu daan ja bui gu cham kɨkɨi' i'ii'mda' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, gam ja bui gu didios jum tɨitgɨdam nax uam totbikdam kɨ'n jup duñiix, gam jai' gui' nax chooto totbik, gio jai' bɨɨx aixim tu'm, gio gam jai' gui' nar u'uux jup duiñxim nam pu cham tu oipo sia kum tɨi tu tooton, ni nam tɸ kɸɸ sia kum tɨi tu naanak, gio nam cham ñiñññia sia kum tɨi tu buupui, nam gu' pu cham tu' dudua, nam gu'r jup duñiixim pɨx. 21 Gio ba' nam mui' ja bia'kat gu u'uub ja bɨim boppo, gio nam tɨ ɨixi'ñ, gam nam ja koo'n gu ja'tkam, gio ba' nam nai' tu jiboiñ.

10

Gu nobii'ñ gu Dios na ua'ka' gu u'uan

1 Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dɨr mui' ba jurnim mu ja'k oi'ñga'n bhaan joidham tɨbaa'ñ cha'm. Gɸ'kam kam tui'dhi' gui' gu nobii'ñ gu Dios, ki'oor bɨɨx xikoolh xi bhɨichdhixchu' bha mo'r daam, gio gu buibsa'n na gɸ' mɨimtu' ja'p na gu tanoolh, gio gu tootna'n pui' ɨp, 2 maa'n daa'ñchu' gu u'uan silhñixim na bixxik dɨr mi chu ua'ñix. Ba' mummu ji kɨkbo oi'ñga'n bhaan, maap dɨr suudai' chɨr tɨ kɨis gu kɨi'n dɨr kam toona'n kɨ'n, gu o'nsop dɨr kam toona'n ba' dɨbɨir ta'm tɨ kɨis. 3 Ba' xi jiiñ gɸ' kɨ'n, ja'p tɨi na gu mabii'ñ no' gɸ' kɨ'n jɨirok. Ba' mu pai' dhɨr bhai' ji chum ñio gɸ' kɨ'n gio nat tɨm tɨr, jix xijum gook tɨi na mɨt bha ñio maap maa'n jimdam. 4 Ba' aañ ba ji chu ua'nak nam jɨ'k jax kai'ch gui' nam mu pai' dhɨr bha ñiok, gu' ji nat gu' jotmoda' bhai' ba tum ñio bhammɨ dɨr jix dhaam, jup jiñ chɨtda:

—Dhi'p dai cham tu' u'uanda' nam jax kai'ch dhi' nam mu ñiok, dɨilh jap pɨx pui'x chu mat ka'.

5 Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu kɨik oi'ñga'n bhaan, na maap dɨr suudai' chɨr tɨ kɨisap, xi bamii'ñdhak gu kɨi'n dɨr kam nobii'ñ 6 jup kai'ch bhaankamu'n gui' na bɨjɨk dɨr pux jai'ch, gio na mi' dhɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pux jai'ch ka', gam nat jup tu duu bɨɨx na jɨ'k tu'x chu jai'ch:

—Ja'xbui' pɨx juugɨt tɨ nɨira gu Dios, 7 na gu' xib na pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi jumai nobii'ñ nat chakui tu kuich, bɨix pui' ba tu kuugalhdha' nat jɨ'k jax ja tɨidak gui'

nam bɨjɨk bhaankamu'n tu a'gimɨk bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n.
8 Ba' gui' na bhammɨ dɨr bha tuñ a'gi'ñ jix
dhaam, jup jiñ chɨtda ɨp gio:
—Taañmɨr gu u'uan na daa' gu nobii'ñ gu
Dios na mu kɨɨk oi'ñga'n bhaan, na maap
dɨr suudai' chɨr tɨ kɨisap, ja'p jap tɨɨda' nam
makia'.
9 Ba' aañ mu jimɨɨk bhai'p ba taan gu
u'uan na daa', ba' gui'p jiñ chɨtda:
—Ya' dho, dai ji nap gu' bha jugia'. Joid-
ham jix maikak ka' nap mui' ji jugia', ɨrban
dɨr gum book ba' bhai' jim maimtuda'.
10 Ba' aañ bhai'p xi juu gu u'uan nat pai'
dhuuk bhai' xiñ maa gu nobii'ñ gu Dios. Pui'
dho joidham jix maikak ja'p na mɨɨbat na
ñich mui' ji juu, nat pai' dhuuk ɨrban dɨr jum
gaam ji guñ book nat ba' giilhim bhai' jiñ
maimtuda. 11 Ba' gui' na bhammɨ dɨr bha
tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup jiñ chɨtda ɨp gio:
—Jum aa' nap giop ka tu a'gara' gux
bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nap ja
aagi'ñdha' bɨɨx gu ja'tkam na tu' jax dhuñɨa'
gatuuk. Bɨɨx kap jap aaya' na jɨ'x oi'ñga'n,
na gu' bɨɨx jum aa' nam pui' tu machia' na
jɨ'k ja'tkam, sia nam jir jax chu'm, siam jir
pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok,
bɨɨx jap pui' tu ja a'gi'dha', sia gui' nam jir tɵ
gɵ'gɵrkam.

11

Gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios

1 Ba' mɨkkat maa'n xiñ maa mɨt gu jupaab-
dakar ja'p tu'm na tootkom, mi' dhɨr ba'p jiñ
chɨtda am:
—Jupaabda' ap dhi' kɨ'n gu chiopga'n gu
Dios gio gu sasoi' mɨmɨi'ñkar na bhaan tum
makgɨrxi'ñ gu Dios, gio ba' nap ja ja'kɨlhdha'
gu ja'tkam nam jɨ'k aix nam mi chu daan
ɨrban dɨr. 2 Dai mu ja'p dɨɨrap dɨr gu chiop
jap cham jupaaba'nda', na gu' dhi' mi' dhɨr
ja'p ja a'm bipio' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ aañ
jiñ bui. Na gu' dhi' ja'p jir jum duukam
nam bɨɨx tu' pɨx ja ɨlhdha' gui' nam jɨ'k ba
tɨ jɨɨgi'ñdha' aañ jiñ bui baik oidha' daman
taak juugɨt. 3 Ba' aañ gook mu ja jootsa'
guñ chujuandam tuk nam jiñ a'mkam tu
ja a'gidha' guñ ñi'ook bɨɨx gu ja'tkam baik
oidha' daman taak juugɨt. Gampai' pɨx
tui'ñgɨda' am, jix xaasak tɨ tɨi'chgɨda' am
na bhaan jix maatɨ' ka' nam soi' pɨx jum
ɨlhii'ñchu'nda'.
4 Gui' jɨ' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios,
dhi' pɨx pui' ja'k jum maaxi'ñ am gu gook
oliibos na ja'pni bɨɨpɨ' dɨr tu't bhai' na pai'
daa gu Dios, gio gu gook na bhaan jum
tuttu gu kañdhiir. 5 Ba' nat pai' dhuuk mu
ja joot gu Dios gu gook tujuandam tugi'ñ
nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, cham jɨ'xdha'
jax ja dooda mɨt gu ja'tkam sia kum tɨix ja
bhaamki'ñ, na gu' bɨxchu'x bhai' nam pu
tu duñɨa', ja chiichiñ am dɨr busaak gu tai.
Ba' jai' dhɨt nam tɨix ja koodam, pu ja mɨi'ñ
jamɨt. 6 Siax bhai' na mɨt pui' tu duu nat
cham duu'n baik oidha' daman taak na mɨt
jɨ'x juugɨt tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ
gu Dios na jax ja'k tu duñɨa' gatuuk, gio na
mɨt ɨ'ɨir jup duu gu suudai', gio ba' na mɨt
pui' ja'k tu duu nam bɨxchu' bhaan bhai'
jim tulhiiña' gu ja'tkam na mɨt jɨ'x juugɨt
ɨlh. 7 Gu' ba' nat pai' dhuuk jum ai na jɨ'x
juugɨt daaxix nam tu a'ga', na mɨt bɨɨx kap
ba tɨɨmo nam tu a'gimɨk gu Dios ñio'ki'ñ,
maa'n gu nobii'ñ gu ja'ook nax ɨɨbhidham
tu'm mɨjɨ dɨr buusnɨk na pai' gɵ' tɨ dɨ' bhai'
ji chu kokda ja bui, ja mai'chɨk pu ja koi.
8 Mi' pɨx ja'p bɨɨt am ba'bhak sanoop, mi'
ɨrban gu gɵ' kiicham na Jerusaleen tɨ tɨi',
na mɨt pai' gɨbiimɨk sissapa ɨp kuruus ta'm
guch Xoi'kam jano' na mu xi oilhimɨk, mi'
na pai' ja'p ji buusan na gook kɨ'n tɨ tɨi':
Sodooma gio ba' Ejipto, nam gu' pui' ja'k
jup tu jim gu mi' oi'ñkam Jerusaleen na jax
gu Sodooma kam gio gu Ejipto kam. 9 Baik
tanoolh daman taak mi' pu bɨɨt gu ja tutku'
gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios. Bɨɨx na
jɨ'k ja'tkam ja tɨi mɨt nam mi' pɨx ja'p ko'ɨix,
sia gui' nam mɨk ja'k oi'dha', gio jai' gui' nam
maakam tu ñiok. Bɨɨx kap dɨr na jɨ'x oi'ñga'n
ja tɨi mɨt, ba' pu cham jaroi'm guguux na ja
yaaspa', mi' pɨx xi ja nɨi'ñ am, nam gu' tu'
pɨx ja ɨlhii'ñ. 10 Dai na mɨt joidham jix bhai'
bhai' jim ɨlh bɨɨx na jɨ'k ja'tkam na mɨt ba
ja tɨi na mɨt ba koi gui' jɨ' gook tujuandam
tugi'ñ gu Dios, pɨx am tum a'onbagi'ñ am
bɨɨx jɨ'ma'n gux dha'ram namkɨm, nam gu'
pui' xim aa' na mi' dhɨr ja'p ja'k joidham
jix bhai' ba tu ja jimia', cham tu' bhaan
kam tulhiiña' am, na mɨt gu' ba koi gui'
nam pui' ja'k ka tu bua't. 11 Ba' mi' dhɨr
nat xim ai gu baik tanoolh daman taak, gu
Dios giop ba ja dudua'ñ gu gook tujuandam
tugi'ñ, ba baapam jamɨt mi' dhɨr nam pai'
ka bɨɨtɨt. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamɨt
bɨɨx na jɨ'k ja'tkam na mɨt ba ja tɨi gu gook
ja'tkam na mɨt giop ba dudua nam ka ko'ɨix
kat. 12 Ja'xpɨx bhammɨx dhaam dɨr mui' ba
tum ñio gɵ' kɨ'n, jup ja tɨtda am gu gook
tujuandam tugi'ñ gu Dios:
—Bhai' gor bi jiim.
Ba' gu gook tujuandam gamai'p ji chɨɨtɨs
jamɨt joidham tɨbaa'ñ cha'm na mɨt ba jii
bhammɨ ja'k jix dhaam buiñor gu Dios
ja nɨi'ñchudat bɨɨx gu ja'tkam nam jix ja
bhaamki'ñ. 13 Ba' mi' dhɨr jix io'm bhai' ji
gi'ndokɨ gu oi'ñga'n na mɨt jax pɨx bhammɨ ji
bhiibhi'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios,
ba' jɨ'kchi ia'rɨ gu ba'bhak na jɨ'k daaxix na
ia'lhia' gui' gu tanoolh, gio gu ja'tkam xijum
gook miil jup koi mɨt nat ja tɨim gu ba'bhak.
Ba' gui' na mɨt jɨ'k bii, jix chotdonɨk ma tu
daanɨ mɨt buiñor gu Dios nax dhaam jup
tu'ii'.

14 Gook moo ba jim gu tulhiiñara', maa'n
pix ba bii na pui' tum kuugalhdha'.

Na jumaip ba tu kuichdha' gu nobii'ñ gu
Dios nam ba' kḭ'n bar daipu' ka'

15 Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich
gu nobii'ñ gu Dios nam ba' kḭ'n bar daipu'
ka', mui' dhit bhai' ji chum ñio gɸ' kḭ'n
bhammḭ dir jix dhaam, jup kai'ch am:
Dhi Dios jich Gḭ'kora' bḭḭma'n guch Xoi'kam,
bḭḭx kap bar gɸ'gɸrkam am na jḭ'x oi'ñga'n,
ba' gammḭji pu bar gɸ'gɸrkam ka' am sia nar
pai' dhuuk ka' gḭt.
16 Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu
ja'tkam nam jir jagḭ'gir pa', nam bḭḭx xikoolh
dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, na mit
jax ja o'lhia kḭ'n guguu, nai' ji mumgia mit,
dḭḭrap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu
daanḭ mit buiñor, 17 jup kai'ch am:
Taxchaab Dios jich Gḭ'kora' nap jix io'm jir
gɸ'kam kat bixchu'x aichu'n nap pu
tu duñia',
gio nap bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch
kat dhi oi'ñga'n,
nap gu' aap bḭḭx kap bar gɸ'kam ba' xib na
jḭ'x oi'ñga'n gam sia nar pa ja'k.
18 Mui' jai' dhit gu ja'tkam na jḭ'x oi'ñga'n
nam cham tḭ jḭḭgi'ñ aap jum bui,
tḭix bhaak am nap bḭḭx kap bar gɸ'kam na jḭ'x
oi'ñga'n.
Ku ba' gu' nap gu' ba ja tulhiiñchuda',
ya' bar bhaan gu' nap pai' dhuuk ja
aagi'ñdha' bḭḭx na jḭ'k ja'tkam nam tu'
jax buimik nam duduakat ja tutku'
bhaan,
no'm jix kḭḭ'p jum duukam jup tu buimik
piam ku gu'x buam jum duukam.
Xib jap ba' ampix tu ja makia' gui' na tu' ja
a'm bipio' gui' nam bijik jum a'mkam
tu a'gimik gum ñi'ook,
gio gui' nam jum a'mkam tu juanaimik,
gam gui' na mit tḭ jḭḭ'ñdhak mi' pui' jii nap jax
jix aa'.
Gio gui' na mit jḭ'k cham tu' ka'm jum tḭḭ,
pui'p jup ja makia' na tu' ja a'm jup bipio',
siam chi moor jix chutumñigam piam siam
cham tu' bia'.
Sia ja makia' ap na tu' ja a'm bipio' gui'
nam tu ko'ktulhdhimik bḭḭx kap na
jḭ'x oi'ñga'n.
19 Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu kḭ'ñgob
bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Ba' nañ mui'
xi chḭ nḭḭ'ñ, bhijḭmmḭ pix daa irban dir gux
xidhuu kam kaaja. Ba' mi' dhir gɸ' bhai' ji
chim tir, gio nat bhai' ji gi'ndokḭ gu oi'ñga'n,
gam nat bhai' ji ii' gu chia.

12

Gu Juan na ba tḭgia' gu ubii gio gu ja'ook
na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook

1 Ba' mi' dhir maa'n bhammḭ ja'p bam
maax jix dhaam gu ubii ji chḭ'kat maa'n
gu jannulh na gɸ' tanoor, ja'p na jḭ'x tu
tonni'ñ gu tanoolh, maa'n xi kḭḭs gu ku-
ruun na mambhḭḭx daman gook bha daraa
gu chiichia', amuub bitaa'n ja'p ba' daa gu
masaa'n na pai' kḭḭk gu ubii. 2 Jir alhi'ch
kḭḭkam ji gu' gu ubii, ba' mi' dhir gɸ' kḭ'n
bhai' ji saraa nat bhai' jix chu ko'kor nat
bam ai na pai' dhuuk tḭgia' gu alhii na
bia'. 3 Ba' ja'xpix ja'p ja'k jup bam maax
gu ja'ook, dai na giilhim ḭḭbhidham tu'm gu
tukga'n, ja'p tu'm na tirook dai na gɸ' gio
nax bḭ', xijum gook tu moom, mambhḭḭx ba'
tu a'aa', ba' bḭḭx na jḭ'k moomoram jḭ'ma'n
ja tuttutu' gu kukrun. 4 Mi' dhir ba' gu
bhai'ñ kḭ'n ja gibio'rak xi ja ii'ñxich mui' gu
chiichia' na bha ja'p daraa na jḭ'k pix aagix,
mummu ja'k xi ja iabu oi'ñga'n bhaan. Mi'
dhir ba' mui' ji ai mu ja'k na pai' gu ubii na
kia'pix ba duduar alhii kḭ'n, na sap ba' mi'
pu jugioka' gu maraa'n na jax maaxilhia'.
5 Gu alhii nat tḭḭ gu ubii, jir chio'ñ. Dhi'
sap ba'r ja gɸ'kam tuk ka' gu ja'tkam bḭḭx
na jḭ'x oi'ñga'n, nax oo' kḭ'n ja silhka'nda'
kḭ'n gu baiñum oxia. Ba' moo jano' nat jax
maaxir gu alhii mi' dhir pum bhiik baasḭ'n
ja'k jix dhaam buiñor gu Dios, nam bhammḭ
ja'k gɸ'kam kḭ'n daasa'. 6 Dḭḭlh mi' pup bii
gu ubii, dḭ'ḭḭ'n gu alhii. Ba' mai' ba mḭḭ
mu ja'p gampix na pai' cham jaroi' oirḭ na
ba' cham jaroi' jax dhooda', silh pu bhḭḭ
mummu maa'n kap na pai' tu aagi'ñ gu Dios
na aaya', nat gu' pu pui' ja'k ba duu bḭḭpḭ' dir
nam gu mi' oi'ñkam ka tu maakda' gu koi' na
kḭ'n duaka' baik oi'dha' daman taak juugit.
7 Ba' gatuuk jup ma jigialhich bhammix
dhaam, gu nobii'ñ gu Dios nar ja gɸ'kam tuk
gu jai' noonbi'ñ na Migial tḭḭ', ma tu kokda
ja bḭḭm gu sandaarui'x chugi'ñ buiñor gu
ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook.
Gu ja'ook tḭix io'm tu kokda ja bḭḭm gu
noonbi'ñ na ilhdhat na moo ja mai'chia' git
gu noonbi'ñ gu Dios. 8 Gu' ji nat gu' cham
tu' jax ji dhuu, tu' pix dooda mit, ba' pu
mai' ardi mit bhammḭ dir jix dhaam. 9 Mu
ja'k jamit xi ardi oi'ñga'n bhaan binkam gu
noonbi'ñ, ba' xib bḭḭx kap na jḭ'x oi'ñga'n
oirit ja iatgi'ñ gu ja'tkam. Dhi' pix jir di' gu
ko' na bijik dir pu jai'ch nat dir dhi oi'ñga'n
jup jum duu, na gook kḭ'n tḭḭ': Ja'ook gio ba'
Dhiabur.
10 Ba' mikkat bhammḭ dir jix dhaam bhai'
ba tum ñio gɸ' kḭ'n, jup tum kai'ch:
—Xib ba' ya' bam ai na pai' dhuuk saak
jix ja joi'ndai gu Dios tu ja uañdha' gu ja
ua'tulhdhara' gu ja'tkam na jḭ'x oi'ñga'n.
Bḭḭx kap bar gɸ'kam ba' xib gu Dios ja
bui gu ja'tkam, nat gu' guch Xoi'kam
pui' ba tu kuugalh nat jax tḭḭdak mu joot
mu oi'ñga'n bhaan, mai' ba ardi gu' gu
ja'ook na ya' mimrat ka ja iattulhi'ñdha'
gu ja'tkam, gammḭji ya' kḭḭka' kia' na
ja iattulhi'ñchu'nda' buiñor gu Dios jich

Gɨ'kora'. 11 Xib na mɨt gu' mai' ba ardi, ba' ya' dɨr ja'p ja'k cham ka bhaai' ka' na jax ja iattulhdha' gu ja'ook dhich jaaduñ, nat gu' ba tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, jano' nat jaax gu ɨ'ra'n bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi duuji bɨɨx dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' cham jax ka ja dooda' xib gu ja'ook, nam gu' dhi' ba kaichu' guch Xoi'kam. Pui' ku ba' na mɨt pai' dhuuk tɨ jɨɨ'ñ buiñor, mi' dhɨr nai'p ji jii mɨt na mɨt tu ja a'gidham gu jai' gux bhai'm kai'chdham ñɨo'kɨ'ñ gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonɨk sia mɨt chi ja bhaamkidhak ja koi, nam gu' bɨɨx ja jujur kɨ'n bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. 12 Ba' aapi'm na pim jɨ'k ya ja'p tu oi'dha'x dhaam, gɸ'kam kɨ'n japim jix bhai' pɨx bam taat ka' na mɨt ya' ba ai dhich jaaduñ na mɨt mi' pui' jii na jax jix aa' guch Gɨ'kora' nam jich bɨɨm ba oi'ñka'. Dai aapi'm na pim jɨ'k mu ja'p jup tu'ii' bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n dho gi gu' gɸ'kam kɨ'n jix buam jum aa'nda' ji, na gu'x io'm jam tulhiiñchuda' gu ja'ook bɨɨx aixim bhaan nat ya' dɨr mɨjɨ xi mɨɨ, sia aapi'm na pim jɨ'k mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm, gam na jam iatgidhai mu ja'k jam bhɨichdha' na pai'x io'm jum tulhiiña' dɨɨlh, na gu'x maat na bar mia'n nam pai' dhuuk daagɨi tulhiiñchuda'.

13 Ba' na mɨt pai' dhuuk mu ja'k xi ardi gu ja'ook na ja'p tu'm na tɨrook oi'ñga'n bhaan, mu ɸɸk bax mu'aam gu ubii gui' nat kia'pɨx tɨɨ gu alhii, na gu' giilhim jix bhaamtu'. Gu' ji nat gu' jimiññor gu ubii, gu ja'ook ba' gatuuk dɨr mui'p ji ardi. 14 Ba' gu Dios xi a'ngatuda' gu ubii ja'p tu'm na gu bha'aa' gu a'nga'n na sap ba' dɸ'ji nakga' gu ja'ook, gio na ba' jotmoda' aaya' mummu gampɨx nat pai' joot nam o'ñcho' baik oidha' daman taak juugɨt, na ba' cham mu'aa' gu ja'ook. 15 Ba' gu ja'ook chiñɨ'ram dɨr mui' xi nua gɸ' gu suudai' na sap ba' bi'ññaˈ gɨt gu ubii nax mu'aam, 16 gu' ji nat gu' gu dɨbɨɨr jotmoda' xim kupio' na mui' ba mɨlhiim gu suudai' mu na pai' gu ubii, mɨjɨ ja'k pɨx ji baap gu suudai' dɨbɨɨr bɨta', pɨx cham pai' matgir, pu cham jax dhooda. 17 Giilhim tɨix bhaam ji gu' gu ja'ook buiñor gu ubii nat cham jax dhooda. Ba' gatuuk na mɨt pai' xi mui'dha gu bipsalhi'ñ gu ubii, bhai' ji chu kokda ja bui. Gu bipsalhi'ñ gu ubii, dhi' pɨx kat jup jum kai'ch am gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammɨjix biiñak buiñor. 18 Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm na gu tɨrook, mi' pɨx ji kɨkbu ju'ñdharam gu gɸ' suudai'.

13

Gu gook noonbi'ñ gu ja'ook nam pui'x ɨɨbhidham tuutu'm jup tu tutku'

1 Ba' mɨkkat maa'n mɨjɨ dɨr ba ji buus suudai' ɨraab gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, pui' ɨɨbhidham tu'm jup tu tuuku', xijum gook jup tu moom, mambhɨɨx ba' tu a'aa'. Ba' bɨɨx jɨ'ma'n ka'm gu a'ga'n ja tuttutu' gu kukrun, bha moomoram ba' mui' bha ua'ñixchu' gu ñiiñio'k na jax ja'k cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios. 2 Gu tukga'n gui' jɨ' nobii'ñ gu ja'ook nat mɨjɨ dɨr ji buus suudai' ɨraab, ja'p tu'm na dɨ'nbalh, gu tootna'n ba' ja'p tu'm ɨp na gu booji gu tootna'n, gu chiñiɨ'ñ ba' ja'p tu'm na gu mabii'ñ gu chiñiɨ'ñ. Gu' ba' gu ja'ook gui' na ja'p tu'm jup tu tuuku' na gu tɨrook, gɸ'kam kɨ'n ba dai gui' jɨ' nat mɨjɨ dɨr buus suudai' ɨraab nar nobii'ñ, na sap ba' ja'xbui'p bar gɸ'kam ka' na dɨɨlh, gam na bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia'. 3 Gu' ji na gu' panaas ja'p tu'ii' na maa'n muukixchu' gu ma'oo'n gui' jɨ' nobii'ñ gu ja'ook, panaas kux io'm jix ko'ktolhdhix, cham jɨ'xdha' ka dodhia' kam tu'ii', gu' ji nat gu' mi' jotmoda' bhai' ji dhua cham jum ɨlhdham. Ba' bɨɨx gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n na mɨt tɨɨ nat ba dua gu ma'oo'n gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, joidham jix bhai'm ɨlhdhak mu ja'k ji kai mɨt. 4 Ba' dai nam ba tu daanda' buiñor gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tɨrook dai na gɸ', nam gu' bɨɨx ba kaichu' gui' na mia'n jir nobii'ñ nat pu pu kai'ñkam gɸ'kam kɨ'n dai na ba' pu'ñi ja iatgidhai bɨɨx gu ja'tkam ja chiñia' nam tu dañia' buiñor. Tu daanda' am ba' gu ja'tkam buiñor gu ja'ook gio buiñor gu nobii'ñ jup xi kai'chɨt:

—ɨJa'p moo tu' sɨlhkam jir gɸ'kam ji dhi' nach jaroi' kaichgɨt ba tu daan buiñor! Cham jɨ'xdha' jaroi' jax dhooda' sia pɨk jax ka' gɨt, na gu' cham tu' jumaip jai'ch na ja'xbui'p jir gɸ'kam na dhi'.

5 Ba' gui' jɨ' nar nobii'ñ gu ja'ook jup ja tɨtda bɨɨx gu ja'tkam na sap dhi'r di' gu Dios, na gu' pu'ñi ja'k aagɨ'ñ dɨɨlh gu ja'ook. Ba' bɨɨx ja daam kɨɨkat gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n baik oidha' daman taak juugɨt. Jup tɨtda ɨp gu ja'ook na sap bɨɨx aixim ai'chuxdha' gu Dios na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ. 6 Ba' pui'p duu gu nobii'ñ gu ja'ook nat jax chia, jix bhaamut bhai' ji a'ga gu Dios, bɨɨx aixim ba ai'chuxi'ñ na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ ja bɨndat sia gu noonbi'ñ nam bhammɨ ja'p jup tu'ii'x dhaam. 7 Gio ba' nat bhai' ji ja tulhiiñchuda gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sia dhi' pu'ñi ja'k chia gu ja'ook na tu duñia'. Ba' jɨ'kchi ja koi nam jɨ'k kaichgɨt gu Dios, na gu'x aa' nam dai gui' kaichgɨda'. Bɨɨx ja daam kɨɨka' na jɨ'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok. 8 Ba' bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n gu ja'tkam ba tu daan am buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook nat jɨ'k pu cham ja dai gu Dios jix io'm bɨjɨk dɨr na ba' moo dhi oi'ñga'n jup ba jai'chdhɨlhia', bhaan gu u'uan nam pai' daaxix nam jɨ'k bhammɨ aaya'x dhaam,

nam pai' gammɨjɨx jɨjɨkgim bap tui'ka', na pai' ja daasaim xib gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhim buiñor.

9 Gu jaroi' no'x aa' na bɨɨx jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na bɨɨx mo'ram baapsa' mi' na pai' ja'pnim kai'ch: 10 "Bɨɨx gui' nam jɨ'k daaxix nam ja da'ngɨi ja kuupa', pui' ja dooda' am, gio gui' nam jɨ'k jup daaxix nam tɸ't‍ɸb kukxir kɨ'n ja kooda', pui'm jup ja dooda', ba aagix am nam jaroi' pui' ja dooda'. Dhi' ba' bhaan matgilhia' na jaroi' moo tu' sɨlhkam bɨɨx juraa'n kɨ'n jix biiñak buiñor gu Dios, no'm moo pui' nam jax bax biiñak buiñor siam jax ja bua."

11 Ba' ja'xpɨx jumai ja'p dɨr ja'k dɨbɨɨr bɨta' bhai'p ji buus gu nobii'ñ gu ja'ook na pui' ɨɨbhidham tu'm ɨp gu tukga'n, gook tu a'aa' ja'p tu'm na gu kasnir gu a'ga'n, pui' ja'k tu ñiok na dɨɨlh gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tɨrook. 12 Ja'xbui' gɸ'kam kɨ'n jup daaxix na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom. Bɨɨx kap ja daam jup ba kɨɨk gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n, ja chia nam sap tu daanda' buiñor gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' nat kia'pɨx dua gu ma'oo'n na ka muukix kat maa'n, sia ku gu' cham jɨ'xdha' ka dodhia' kam tu't. 13 Gio na joidham jix bhai'm duukam xip tu bua ja nɨi'ñchudat bɨɨx na jɨ'k ja'tkam, tai bhammɨ dɨr ja'p jix dhaam bhai' ji ii'ñxichu'n. 14 Ba' na mɨt tɨɨ bɨɨx gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n na joidham bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia' nam tu' cham ɨlhii'ñ, bɨɨx jix bhai'm ɨlhdhak mu ja'k jup ji kai mɨt, nat gu' dhi' kɨ'n ba ja iatgi. Ba' mi' dhɨr dai nat ba ja chia nam sap jup duñia' gui' na pui'p tu'm ka' na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' na mɨt tɨi sɨi tɸb kuxiir kɨ'n, gu' ji nat gu' cham tu' muu. 15 Ba' na mɨt pai' dhuuk tɨɨmo na mɨt jup duu, gu nobii'ñ gu ja'ook gui' nat tu chia nam jup duñia', xi dhua'ñ gup duñiixim na sap ba' dɨɨlh ba tu oirɨda' gio na tu ñiokda'. Ja chia ba' bɨɨx gu ja'tkam nam sap tu' ka'm nɨidhat tu daanda' buiñor gup duñiixim. Ba' gui' nam jɨ'k cham aa' nam tu dañia' buiñor, pu bɨɨx ja koi. 16 Gio nat ja chia nam sap jum matgilhdha' bɨɨx na jɨ'k ja'tkam ja kokobtai' am piam gu kɨɨ'n dɨr kam ja noonob am, na bhaan jix maatɨ' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook. Bɨɨx jamɨt ba'm matgilh gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n, pui' na jax gui' nam jir jix chutumñigam gio gui' na cham, sia gui' nam jir tujuandam gio gui' na jɨ'k cham, gam bɨɨx gu a'aalh nam kia'pɨx maaxilhim, gio gui' nam jix io'm bar jagɨ'gɨr. 17 Ba' pu cham bhaai' nam tu saba'da' gio nam tu ga'ra' gui' nam jɨ'k cham bha daaxdhix ja kokobtai' am gui' na bhaan jix maatɨ' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook piam na jɨ'k ja'kɨlhi'ñ bia', nam gu' ja o'bhagi'ñ. 18 Ya' ba' moox io'm matda' jum aa' gio na pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ba' machia' na jax chɨɨ' gui' na ɨɨbhidham tu'm bhaan dhi'ñi ja'kɨlhi'ñ na ya'ni daa: Xijum maa'n jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm xijum maa'n (666). Dhi' pim ba' bhaan machia'. Ku gu' na jax chɨɨ'ka', jir pu chu'm ka' ji nam jax chɨɨ' gu ya ja'p kam ja'tkam.

14

Nam ba laala'nda' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil gu ja'tkam nam tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam

1 Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, bhammɨ kɨɨk gɸ' oidha' ta'm na pai' Sion tɨ tɨɨ' ja bɨɨm xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil (144,000) gu ja'tkam. Bɨɨx jɨ'ma'n bha ua'ñɨx ja kokobtai' am na jax chɨɨ' gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir gio na jax chɨɨ' gu Dios. 2 Ba' ja'xpɨx gɸ' kɨ'n bhai' ji chɨm tɨr bha ja'p jix dhaam, ja'p tum kai'ch na jax no' tɨroon gu duuk, piam pai' no' gɸ' mɨr gu suudai', gio ba' na jax jup tum kai'chdha' no'm pai' tu sab mui' dhɨt gu sasabdam kikchar kɨ'n. 3 Ba' gu mui' ja'tkam nam bhai' guguuk bɨɨma'n gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, laala'n am maa'n gu xibkam alabaa'n mi' ji gu'kat ja'pni bɨɨpɨ' dɨr na pai' daa gux io'm Gɸ'kam, nam pai' bɨɨx xikoolh dhɨr daraa gu ja'tkam nam jir jagɨ'gɨr pa' gio gu maakob sasoi'. Ku gu' cham bhai' ji na jaroi' machia' dhi' dhi alabaa'n, daipu' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil na mɨt mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam nam duduakat gu ja tutku' bhaan, 4 nam cham tu' bɨɨx aixim tu buimɨk na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios, ni nam cham tu' mui'x bhai' ja tɨtdaimɨk ja bɨɨm boppimɨk gu u'uub, dai ji nam tu' ka'm nɨidhat mi' pui' jiimɨt na jax jix aa' gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir. Ja'p ji buus na mɨt jum makgɨrta buiñor gu Dios nat pai' dhuuk ja tulhiiñchudak ja koi gu ja'ook. 5 Cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak jamɨt, ni na mɨt cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak.

Gu baik noonbi'ñ gu Dios nam ba tu a'ga' bhaankamu'n

6 Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammɨ ja'p dɸdɸ' ɨrban gux dhaam, jir di' pɨx gui' na bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Bɨɨx na jɨ'k ja'tkam tu ja a'gi'ñ, siam jai' maakam tu ñiok, piam sia kum jir jax chu'm, gam sia kum jir pa ja'k kam. 7 Jup kai'ch gɸ' kɨ'n:

—Tu' ka'm japim nɨidhat gɸ'kamtu'nda' gu Dios, na gu'x io'm jir gɸ'kam. Xib ya' bam ai na pai' dhuuk saak ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam tu' jax buimɨk nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Dhi' pɨx jir di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio dhix dhaam, gio gu suudai' na mu ja'p suusu'n mui' kap.

8 Gio ba' moo mi' dhɨr jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup kai'ch ɨp:

—Xib dho gi ba' am xi ko'ya' am ji gu Babiloonia oi'ñkam, na mɨt pai' dhɨr pui' ja mamtux bɨɨx gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n nam jax ja'k gɸ'kam kɨ'n jum ua'tulhdha', gam nam jax ja'k ja daanda' gu didios jum tɨɨtgɨdam jup duñiixim nam jax ja'k tu jim dɨɨlh. Ja'p ji buus na mɨt ja i'iich gu biiñ nam kɨ'n jum ua'tulhdha' buiñor gu Dios.

9 Mi' dhɨr ba' moo jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios na ba' kɨ'n bar baikim ka', jup kai'ch ɨp gɸ' kɨ'n:

—Gu jaroi' no't tu daanɨ buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tɨrook, gio gup duñiixim na pui'p tu'm, gam no't jum matgilh bha kobtagi'ñ piam gu kɨɨ'n dɨr kam nobi'ram na bhaan jix maatɨ' na ba kaichu' gu ja'ook, 10 am tɨ'ñchoka' nax io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' mɨɨm gu tai nax io'm jix choiñ ja nɨɨ'ñchudat bɨɨx na jɨ'k noonbi'ñ gio gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja i'chdha' gui' nax io'm jix xibu' nax maimda'. 11 Mi'm ba' pu mɨɨjidha' gammɨjɨ sia nar pai' dhuuk ka' gɨt, na gu' cham pai' dhuuk tukia' gu tai, nam gu' gɸ'kam kɨ'n cham am bua no' mɨt jax dhuuk tu daanɨ buiñor gu ja'ook, gio gui' nar jup duñiixim na pui'p tu'm, gio no' mɨt jum matgilh na bhaan jix maatɨ' ka' nam gui' ba kaichu'. 12 Ba' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nam nakga' siat pu'ñix io'm bhai' ji ja tulhiiñchuda gu ja'ook, dai nam mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' pɨx na jax jix aa' gu Dios. Dhi' ba' bhaan ba matgilhia' nam sɨlhkam bɨɨx ja jujur kɨ'n jix biiñak buiñor guch Xoi'kam.

13 Mɨkkat ba' moo bhammɨx dhaam dɨr bhai' ba tuñ a'gi mɨt, jup jiñ chɨtda am:

—Ja'pni ja'k jap mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “ɪJa'p moo joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhai ko'ya' buiñor guch Xoi'kam!” Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jup kai'ch ɨp: “Jɸɸ' dho. Cham pai' dhuuk magooñɨ' ja a'm ka jimia', nam gu' cham pai' dhuuk ka tu juana', ni nam tu' bhaan kam tulhiiña', dai nam gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka'. Dhi' ba'r ja maɨ'chɨk ka' nam jix bhai'm duukam jup tu buimɨɨ bhaankamu'n gu Dios.”

Na ba tum oraa' bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n

14 Ba' mi' dhɨr bɨɨx dhi' pui', maa'n gu maa'nkam bha ja'p daa joidham jix chua tɨbaa'ñ cha'm, kuruun maa'n xi kɨɨs nar jix uam totbikdam, gio ba' juus maa'n jup xi dhaa' joidham jix mu'uuk. 15 Ba' maadɨt gu nobii'ñ gu Dios bhɨjɨ dɨr buusnɨk na pai' tu chiopi' gu Dios jup tɨtda gɸ' kɨ'n gu maa'nkam na bhammɨ daa tɨbaa'ñ cha'm:

—Ba kabka ba' xib gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Bar am nap tɨ bhɨɨji kɨ'n dhim juus ba tu kaipga'. Bar bhaan gu' na pai' dhuuk tɨm bhɨɨ.

16 Ba' gui' na bhai' daa tɨbaa'ñ cha'm nat jax pui'p tɨ kai, ba tɨ bhɨɨm gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Bɨɨx kap tɨ bhɨɨ na jɨ'k kap tɨ ɨx.

17 Mɨkkat ba' moo jumai bhɨjɨ dɨr jup ji buus chiop gu nobii'ñ gu Dios, pui' juus jup xi dhaa'ñchu' joidham jix mu'uuk. 18 Gio ba' moo jumai bhai' dhɨr jup ji buus bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mɨmɨɨi'ñkar, na pui' ja'k gɸ'kam kɨ'n daaxix na mɨɨdha' sia tu' na pɨx. Ba'p tɨtda gɸ' kɨ'n gu jumai nobii'ñ gu Dios na ua' gu juus:

—Ba tɨ ɨ'kmɨra'p ba' xib gu uubas mu ja'p na tɨ ɨx bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n kɨ'n dhim juus nap daa'. Bar am gu' na pai' dhuuk jum u', na gu' bax bhai.

19 Ba' gu nobii'ñ gu Dios nat jax pui'p tɨ kai, xi mɨɨ nat tɨ ɨ'kim gu uubas mu ja'p oi'ñga'n bhaan, bɨɨx ɨ'kɨk mu xi iicha bhaan gu gɸ' na bhaan jum bakɨ' gu barga'n gu uubas na mi ja'p kɨɨk nam ba' bakɨi'ññaa'. Dhɨ' gu ja'tkam kat jup jum kai'ch nam pui' ji buan na gu uubas, ba' na pai' dhuuk jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, ja'p ji buusnia' na ba ja bakɨi'ññaa'. 20 Ba' nat pai' dhuuk xim bakɨ' gu uubas nat mi' iicha gu nobii'ñ gu Dios gui' na bhaan jum bakɨ' na mu ja'p kɨɨk ju'ñdharan gu gɸ' kiicham, ɨ'ɨɨr pɨx bhai' ji mɨɨ gu barga'n, giilhim gɸ'p jum duu, bhammɨ ja'p xi juu ja chiichiñ am gu kakbai nam mi ja'p guguuk, gio nat mɨk ja'p juugɨt mɨɨ, chi jɨ'k baik simaan kɨ'n jum a'jɨ gu pui' nañ jimda'.

15

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda' bɨɨx aixim bhaan gu ja'tkam bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n

1 Gio ba' moop ja tɨɨ ñich xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pui' ja'k tu'm kɨ'n dalhxix bɨɨx jɨ'ma'n nam bɨɨx aixim bhaan ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n bhaankamu'n gu Dios, na ba' moo bar daipu' ka'.

2 Gu' ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n gɸ', joidham jix kɨɨ'x uañ, dai na bɨɨna' gui' na gɸ' mɨɨm ja'p na tai. Mi ja'p gai dhɨr dhi gɸ' suudai'm ba' guguuk jɨ'kchi gu ja'tkam ji chu daa'ngɨt gu ja kikchar. Jir di' am gui' na mɨt ma'iich gu ja'ook nax ɨɨbhidham tu'm tu tuuku', gio gup duñiixim na pui'p tu'm, na mɨt cham tu'm matgilh ja kokobtai' am, gio na mɨt cham tu daanɨ buiñor sia tɨi pup ja chiñiimɨ. 3 Ba' mi' ji gu'kat laala'n am maa'n gu alabaa'n gui' na jax chu'm laala'nda' bɨjɨk gu Moisees gui' na bhaankamu'n tu a'gimɨk gu Dios, gio na jax chu'm jup laala'nda' gui' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir jano' na ya' xi oilhimɨk, nap jum kai'ch:

¡Ja'p moo tu' sɨlhkam jix io'm jir gɸ'kam ap ji
bak jich Gɨ'kora',
gio nap bɨxchu'x aichu'n nap pu tu duñia'
jix bhai'm duukam gio gɸ'gɸr jup jum
duu'nkam!
Bɨɨx kap jir gɸ'kam ap na jɨ'x oi'ñga'n,
gio nap bɨɨx kap ja sɨlhka'n gu ja'tkam nap
jax pɨx jix aa' aap dɨɨlh.
4 Bɨɨx pɨx gu ja'tkam tu' ka'm jum nɨidhat
tu daan am aap jum bui Dios jich
Gɨ'kora',
na gu' dai aap nap jix io'm jix uañ kɨ'n kɨɨkat
jix io'm jir gɸ'kam.
Bɨɨx na jɨ'k ja'tkam tu' ka'm jum tɨɨgɨi tu
dañia' am aap jum bui,
nam gu' ba machia' nap aap joidham jir jix
bhai'kam kat jix bhai' ja sɨlhka'n gui'
nam bam kaichu'.
5 Ba' ja'xpɨx bhai' jim kupio' gu chiopga'n
gu Dios na bhammɨ kɨɨk jix dhaam, bhai'
na pai'x io'm jix chu xidhuu. 6 Ba' bhɨjɨ dɨr
bhai' ji bubua mɨt xijum gook gu noonbi'ñ
gu Dios nam pu chu'm kɨ'n dalhxix nam ja
tulhiiñchuda' gu ja'tkam bɨɨx aixim bhaan
bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n. Jix chooto tɨ tɨi'chu'
am bɨɨx jɨ'ma'n, jix kɨkɨɨ' ji gu'x u'uañ gu
ja jajannulh, gio nar jix dha'ram namkɨm,
ko'kmarak bhibhispara' nar jix uam totbik-
dam jam bha ja'p jup xi chu buupratu' ja
bhabhaastu am. 7 Ba' maadɨt gu maakob
sasoi' nam bɨɨx xikoolh dhɨr guguuk mi' na
pai' daa gu Dios, jɨ'ma'n xi ja maa gu a'lhich
jaja' nar jix uam totbikdam gux xijum gook
noonbi'ñ gu Dios na mɨt bhɨjɨ dɨr ji bubua
chiop. Dhi jaja' bhaan mi jim gui' na tu'
kɨ'n jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios na jaroi'
gammɨjɨ pux jai'ch bɨɨx na jɨ'k ja'tkam nam
cham tu' ka'm nɨi'ñ, na gu'x io'm jix bhaam
ja bui. 8 Ba' ja'xpɨx mi' dhɨr bhai' ji bam
gu kuubhɨx na pai' daa gu Dios, bhɨjɨmmɨ
ja'k ji baa na pai' tu chiopi', bhɨjɨ jim tɨɨmo
ɨrban dɨr. Ba' dhi' bhaan jix maatɨ' na chakui
jaroi' bhaai' na mu bakia' na pai' tu chiopi'
gu Dios, na mɨt gu' chakui tu tulhiiñchuda
gux xijum gook noonbi'ñ. No' mɨt pui' ba
tu kuugalh na ba' bax bhaai'n ka' nam mu
baapkia'. Gu kuubhɨx dhi' pɨx pui' ja'k jum
maaxi'ñ na jax ja'k jir gɸ'kam gu Dios.

16

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam

1 Ba' ja'xpɨx gɸ' kɨ'n bhai' ji chum ñio bhɨjɨ
dɨr na pai' tu chiopi' gu Dios, jup ja tɨtda gux
xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam jɨ'ma'n ja
daada' gu jaja':

—Nua'pu' pim mu ja'p oi'ñga'n bhaan dhi'
na kɨ'n tu tulhiiñchu'n gu Dios na mi jim dhi
jaja' ta'm na pim ja daada'.

2 Ba' maa'n bɨɨpɨ' mu jii mu oi'ñga'n bhaan
nat ba nu'aam gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba'
nat mu ɸɸk mi ja'p xeeñ ñua dɨbɨɨr ta'm. Bɨɨx
gui' nam jɨ'k matgilhdhix ja kokobtai' am
na bhaan jix maatɨ' nam kaichu' gu ja'ook
na ɨɨbhidham tu'm gu tukga'n, gam nam
tu' ka'm nɨidhat tu daan buiñor, sia gup
duiñxim na pui'p tu'm, bhai' ji ja ai gui' na
ja'p tu'm na bipɾɨ'x na giilhim jix ko'k.
3 Mi' dhɨr ba' moo jumai mɨjɨp ji dhuu
gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa nat ba
nu'aam ɨp mu ja'p oi'ñga'n bhaan gui' na mi
jim. Ba' mu ɸɸk mi' xi ñua gɸ' suudai' chɨr.
Fɨɨr jup jum duu gu suudai' bɨɨx na jɨ'x juugɨt
suu'n, ja'p tu'm na jax gu ɨ'ra'n gu jaroi' no'
mɨt mua. Pu bɨɨx koi mɨt gu dudua kam nam
mi' ka tu oipo nat pai' dhuuk ɨ'ɨɨr jup jum
duu gu suudai'.
4 Mi' dhɨr ba' moo jumai mɨjɨp ji dhuu gu
nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa, baik ba' moo
ba jim. Ba' mu ja'p xi ñua a'kkɨ'n na pai' mɨr
gu suudai' gui' na mi jim ja'aa ta'm gio mu
ja'p na jax jir biipiatam, ɨ'ɨɨr jup jum duu ɨp
gu suudai'. 5 Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu Dios
gui' na mu ja'p nuuka'n gu suudai':

—Aap dho gi ja maak ji Dios jich Gɨ'kora'
nap jix uañ kɨ'n kɨɨk na tu' ja a'm bipio' dhi
ja'tkam nam cham tu' ka'm jum nɨi'ñ aap
nap bɨjɨk dɨr pux jai'ch gio nap gammɨjɨ pu
jai'ch ka' ya' dɨr ja'p ja'k, 6 na mɨt gu' dhi'
gɸ'kam kɨ'n jum ua'tulh aap jum bui. Tɨi'
na mɨt giilhim ja tulhiiñchudaimɨk ja koi gui'
nam jum bui tɨ jɨi'ñdhat gio gui' nam jum
a'mkam tu a'gimɨk bɨjɨk gum ñi'ook. Xib jam
ba' mi' xi aaya' nam i'ya' gu ɨ'ɨɨr nam ba' mi'
xi machia' na jax tu tatda' gu pui' na mɨt jax
ja dooda gui' nam jum kaichgɨt gio gui' nam
jum a'mkam tu a'gat. Pui' dho tu'm ja a'm
bipio'.
7 Gu' ba' bhai' dhɨr bhaan gu kubhioñkar
na ja'p tu'm na sasoi' mɨmɨi'ñkar, bhai'p ji
chum ñio, jup tum kai'ch:

—Pui' dho aapi' Dios jich Gɨ'kora' nap
bɨxchu'x aichu'n nap pu tu duñia'. Maaxik
dho ja maak ap na jax ja'k ja a'm bipio' dhi
ja'tkam, nap gu'x maat na mɨt gɸ'kam kɨ'n
cham am bua aap jum bui.
8 Ba' gu jumai nobii'ñ gu Dios mu jimɨɨk
bhammɨ ja'k jup xi ñua bhaan gu tanoolh
gui' na mi jim ja'aa ta'm na ua'. Ba' dhi' kɨ'n
jix io'm jix choiñ bhai' ji chon gu tanoolh,
ba ji ja mɨi'ñ gu ja'tkam. 9 Tɨi pup koi mɨt
kɨ'n gu tanoolh nat ja a'm ton, na gu' giilhim
jix choiñ, gu' ji na gu' ni jɨ'x ku mɨt iam
soi' ba jim ɨlh buiñor gu Dios sia ku jax
ja tulhiiñchu'n. Jano' mɨt dho ba' giilhim
bhaak ji buiñor, bɨɨx aixim bhai' ji ai'chux
jamɨt na jax cham kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. Cham pai'
na mɨt iam soi'm ɨlhdhak ba tu daanɨ buiñor
ku cham ka ja tulhiiñchu'nda' gɨt.
10 Ba' mɨkkat gu jumai nobii'ñ gu Dios
mui'p ji jii, mi'p xi ñua gui' na mi jim
ja'aa ta'm na pai' dhɨr jir gɸ'kam gu no-
bii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, jix

chukgam jup tum duu miˈ na paiˈ daa. Baˈ gu jaˈtkam nam kaichuˈ, giilhim pɨx sasrak bɨɨt am nam jum tulhiiñ, 11 na ja ɸɸ guiˈ na jaˈp tuˈm na bipriˈx nax ioˈm jix koˈk. Guˈ ji na guˈ sia kum jax jum tulhiiñ, cham paiˈ iam soiˈ ba jim ɨlh jamɨt buiñor gu Dios, puiˈ nam jax jix buam ba tu bua na jax cham kɨɨˈ kaˈm nɨiˈñ, gio nam giilhim jix bhaamut bɨɨx aixim aiˈchuxiˈñ gu Dios nax dhaam jup tuˈii'.

12 Baˈ miˈ dhɨr jumai muiˈp ji jii gu nobiiˈñ gu Dios uaˈdat gu jaˈaa, xijum maaˈn baˈ moo ba jim. Sɨlh jim mu gɸˈ akkɨˈn na paiˈ Eupraates tɨ tɨɨˈ, na paiˈ gɸˈ mɨr gu suudaiˈ. Mu ɸɸk miˈ xi ñua suudaiˈ chɨr guiˈ na mi jim jaˈaa taˈm. Baˈ naiˈ pɨx ji gaa gu suudaiˈ, cham paiˈ ka mɨr, na baˈx bhaaiˈn kaˈ nam mu bubuakiaˈ baasɨˈn dɨr jaˈk gu gɸˈgɸrkam nam mu dɨr jaˈk mu jiim xiaˈlhbui.

13 Baˈ gu jaˈook na jaˈp tuˈm tu tuuku' na gu tɨrook dai na gɸˈ, gio gu nobiiˈñ na puiˈ giilhim tuˈm jup tu tuuku' nax xijum gook tu moom, gio baˈ guiˈ na bhaankamuˈn tu aˈga, bhɨjɨ dɨr ji bubua mɨt ja chiichiñ am gu cham kɨkɨɨˈ iˈiiˈmdaˈ jaˈp tuˈm na sosbhaˈn, 14 nam jir noonbiˈñ gu jaˈook, nam bɨxchuˈx aichuˈn nam pu tu duñia'. Baˈ dhiˈ dhi cham kɨkɨɨˈ iˈiiˈmdaˈ mu jaˈp ja joot gu jaˈook ja bui bɨɨx gu gɸˈgɸrkam na jɨˈx oiˈñgaˈn nam puiˈ jaˈk ja jurtuˈnpoˈ nam bɨɨx maaˈn ñiˈook jup dui tu kokdaˈ buiñor gu Dios nax ioˈm jir gɸˈkam. 15 Baˈ aapiˈm jiñ jaaduñ na pim ba kaichuˈ guch Xoiˈkam, chaˈpim jax jum aaˈndaˈ sia jax tum bua, na guˈp kaiˈch guch Xoiˈkam: “Jaˈp moo joidham jix bhaiˈ tu jimiaˈ gu jaroiˈ noˈ gammɨjɨ pu tɨ jɨɨgiˈñ aañ jiñ bui, ni na cham paiˈ dhuuk koosɨt daakaˈ. Na guˈ noˈ cham tuˈp jum buixdhat am ɨrdat daa, jaˈp ji buusandaˈ nax dhaapkat oirɨdaˈ, baˈ giilhim jix xiˈɨraaˈ nañ paiˈ dhuuk mu jimdaˈ. Guˈ cham ji noˈ guˈ gammɨjɨ soiˈm ɨlhiiˈñ, jaˈp ji buusandaˈ ji na tɨm tɨˈiiˈñkaˈ, baˈ cham xiˈɨraam jum ɨlhdhaˈ nañ paiˈ dhuuk mu aayaˈ. Nañ guˈ aañ jotmodaˈ miˈ pɨx ba kɨɨkaˈ cham jum ɨlhdham, jaˈp na jax gu ɨxkum noˈ paiˈ bax chɨ ɨɨxdham jax chuˈm baˈk chɨr, na guˈ jotmodaˈ pɨx mu jimɨi mi bakiaˈ, pu cham mat kaˈ gu kiokam na jax chuˈm tukaaˈ mu jim.” 16 Baˈ gu cham kɨkɨɨˈ iˈiiˈmdaˈ puiˈ jaˈk ja jujurtuda mɨt bɨɨx na jɨˈk gu gɸˈgɸrkam na jɨˈx oiˈñgaˈn nam maaˈn ñiˈook jup dui mummɨm jumpadat na paiˈ Armagedoon tɨ tɨɨˈ gu ebreo ñiˈook kɨˈn, na gɸˈx gioˈ.

17 Miˈ dhɨr baˈ moo jumai muiˈp ji jii gu nobiiˈñ gu Dios na baˈ moo bar daipuˈ kaˈ. Mu jaˈp jup xi ñua guiˈ na mi jim jaˈaa taˈm bhaan gu jɨbɨɨlh. Baˈ bhɨjɨ dɨr chiop na paiˈ daa gu Dios bhaiˈ ji chum ñio gɸˈ kɨˈn, jup tum kaiˈch:

—Xib dho gi guˈ pu bɨɨx dappaam ba tum kuugalh ji.

18 Baˈ miˈ dhɨr bhaiˈ ji chɨm bɨpgɨ bha jaˈp jix dhaam, gio nat gɸˈ kɨˈn bhaiˈ ji chɨm tɨr, gam nat jix ioˈm bhaiˈ ji giˈndokɨ gu oiˈñgaˈn, na cham paiˈ dhuuk puˈñi pɨk jix ioˈm joiñdhat. 19 Baˈ mi gɸˈ kiicham na paiˈ Babiloonia tɨ tɨɨˈ, baik kap bhaiˈ ji jai gu dɨbɨɨr. Baˈ pu bɨɨx naiˈ ji iaˈrɨ gu baˈbhak, sia bɨɨx kap na jɨˈx oiˈñgaˈn na jax jir kikcham kat, nat guˈ bɨɨx kap joi gu dɨbɨɨr, baˈ muiˈ koi mɨt gu jaˈtkam. Baˈ guiˈ nam Babiloonia oiˈñkat, jix ioˈm ja tulhiiñchuda gu Dios, na guˈ pu ja biˈchulhiˈñ na puˈñi ja dooda' jax chuˈm tanoolh, na mɨt guˈ gɸˈ bam uaˈtulh buiñor, jaˈp ji buus nat ja iˈiich gu biiñ nam kɨˈn koˈya'. 20 Sia bɨɨx pɨx cham paiˈ matgir gu aˈlhich dippɨr na mu jaˈp ka daraat suudaiˈ ɨraab, gio gu oiˈdhaˈ, nat guˈx ioˈm joi gu oiˈñgaˈn. 21 Gio jaˈxpɨx jix dhaam dɨr bhaiˈ ji iiˈ gu chia gɸˈgɸr, chi jɨˈk gook ooˈm kiilos jix bɨɨpɨt bɨɨx jɨˈmaˈn. Baˈ gu jaˈtkam giilhim jix bhaak am buiñor gu Dios, bɨɨx aixim aiˈchuxiˈñ am na jax cham kɨɨˈ kaˈm nɨiˈñ, na guˈ giilhim ja tulhiiñchuˈn kɨˈn gu chia.

17

Nam ba tulhiiñchudaˈ gu ubii guiˈ nar ganaiˈ pɨx

1 Baˈ maadɨt gux xijum gook noonbiˈñ gu Dios nam ja daadaˈ gu jajaˈ, bha jimɨɨk jup jiñ chɨtda:

—Bhaiˈ xi jim yaˈni jaˈk nañ jum tɨɨˈñchudaˈ nam jax jaˈk tulhiiñchudaˈ gu ubii guiˈ nax ioˈm jir ganaiˈ pɨx kaˈ, na bɨɨx kap tu daam kɨɨkaˈ na jɨˈk kap suusuˈn gu suudaiˈ. 2 Dhiˈ dhi ubii jaˈp ji buusan na bɨɨx jix bhaiˈ ja tɨtdat ja bɨɨm boppo guiˈ nam jir gɸˈgɸrkam mu jaˈp na jɨˈx oiˈñgaˈn, nam guˈ puiˈ jaˈk jup ba tu jim na jax guiˈ, bɨɨx jaiˈp ba tu daan am ja bui gup duñiixim didios jum tɨɨtgɨdam, bɨɨx sia guiˈ nam jir jaˈppɨx jaˈtkam jaˈp ji buus nat ja iˈiich gu biiñ na puiˈ jaˈk tu bua.

3 Baˈ nat gɸˈñ aˈm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Iiˈmdaˈ, bañ baidhak gu nobiiˈñ gu Dios mummu paiˈ maaˈn kap gampɨx. Baˈ miˈ oirɨ maaˈn gu ubii bhaan gu tuˈx buadam jix bɨˈ na ɨɨbhidham tuˈm, jix xijum gook tu moom, mambhɨɨx baˈ tu aˈaa'. Bɨɨx kap na jɨˈx jir tukgaram bha uaˈñixchu' gu ñiiñioˈk na jax jaˈk cham kɨɨˈ kaˈm nɨiˈñ gu Dios. 4 Gu ubii baˈ joidham jix abhaar jup xi chɨ tɨiˈchuˈ, jix bɨˈ kat jix muraaˈnma' gu jannulhiˈñ, jix uam totbikdam kɨˈn bha jaˈp jup xi oiˈchdhix gio gu joodai guiˈ nax aˈbhar totbik. Baˈ maaˈn uaˈ gu jaˈaa na suuˈngɨm mi jim na jax jaˈk jir tuˈm dɨɨlh, puiˈ na jax nax ioˈm jir ganaiˈ pɨx gam na jax jaˈk cham kɨɨˈ kaˈm nɨiˈñ gu Dios, gio puiˈ na jax na mui' tu didiosiˈ jup duiñxim. 5 Gio baˈ bha kobtagiˈñ bhaiˈ xi chu uaˈñixchuˈ palhɨɨp na jaˈp kaiˈñkam jup jum kaiˈch: “Mi gɸˈ kiicham na paiˈ Babiloonia tɨ tɨɨˈ, jaˈp ji buusan

na dhi'r ja naan bɨɨx gu u'uub gui' nam jir ganai' pɨx, na gu' mi' dhɨr na mɨt pui' ja mamtux gu ja'tkam nam jix buam tu buada' na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, ja'p moo joidham." 6 Gu' ji na gu'x maimtu' gu ubii kɨ'n gu ja ɨ'ɨɨr gui' nam tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor gu Dios gio gui' nam bhaankamu'n tu a'gat. Ba' aañ mi' pɨx pui' ba tu'ii', 7 ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chɨtda:

—¿Jax kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Xib jañ jum aagi'ñdha' na tu' pui' ja'k jum maaxi'ñ dhi ubii gio dhi' na bhaan jim nax xijum gook tu moom, gio ba' na jax jir jum duukam kum ba' pui' tu'ii'. 8 Dhi' nax ɨɨbhidham tu'm nax xijum gook tu moom na bhaan jim dhi ubii, dhi' maadɨt jir di' gu nobii'ñ gu ja'ook. Ku gu' cham tu' ya' ka oirɨ ji xib, dai bɨjɨk na jax ya' xi oilhimɨk, ku ba' gu' cham xiim gio ya'p aaya' ji, mu dɨr ja'k jimda' na pai' gɸ' tɨ dɨ' na cham pai' ju'. Daipu' pɨx ya' xi ɸɸji, nam gu' mi' dhɨr daagɨi mu ba bua' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba' gu ja'tkam gui' nat jɨ'k pu cham ja dai gu Dios bhaan gu u'uan mi' na pai' ja daasaim gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhim buiñor bɨɨpɨ' dɨr na ba' moo bap duñɨa' dhi oi'ñga'n, giilhim bhai' ji chotdonia' am nam ba tɨgia' na gio mi'p ba aaya' gu nobii'ñ gu ja'ook, sia ku gu' xib cham pai' maatɨ'.

9 'Xib jap ba' moox io'm bɨɨx jum jur kɨ'n xiñ kaaya' nañ jum aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu pui' na jax ja'k tu'm gu nobii'ñ gu ja'ook: Gux xijum gook moomo'n gui' nax ɨɨbhidham tu'm, jix xijum gook gu gɸ'gɸrkam kat jup jum kai'ch, gio ba' xijum gok kap ɨp na pai' jax tu daam kɨɨk gu ubii na bhai' daa bhaan gu nobii'ñ gu ja'ook. 10 Ba' dhix xijum gook gɸ'gɸrkam, jix chamaam jamɨt jum gɸ'gɸrkamtak ba koi. Maa'n pɨx ya'r gɸ'kam xib, maa'n ba' moo chakuim gɸ'kamta. Ku ba' gu' no't ya' bam gɸ'kamta gu maa'n na ka bi'iix nam gɸ'kamta', cham tu' mɨk ya'r gɸ'kam ka' ji, alhio pɨx. 11 Ba' gu jumai gɸ'kam na mi' dhɨr bhai'p ji jai'chdhɨlhia', jir di' ka' gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom na bhaan daa dhi ubii, na gu' jano' gio ya'p ba aaya' na pu'ñi giop bam gɸ'kamta', sia ku gu' bɨjɨk pui'p jir gɸ'kam kat. Ku gu' maadɨt jir di' ka' ji gux xijum gook nam bɨɨpɨ' dɨr jum gɸ'gɸrkamta', daipu' maa'nnim pɨx bam gɸ'kamta', nam gu' mi' dhɨr daagɨi mu ba bua' na pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha'.

12 'Gu' ba' gu mambhɨɨx gu a'ga'n dhi' nar nobii'ñ gu ja'ook, mambhɨɨx gu gɸ'gɸrkam kat jup jum kai'ch, dai nam chakui jai'ch gu xib. Ku ba' gu' ka jai'chdhɨlhia' am ji dhi' dhi gɸ'gɸrkam, ku ba' gu' alhio pɨx ji nam maap jum gɸ'gɸrkamta' gu nobii'ñ gu ja'ook nañ aa' bɨɨpɨ'. 13 Ba' nam pai' dhuuk pu'ñi bam gɸ'gɸrkamta' gu mambhɨɨx nañ ja aa', maa'n ñi'ook jup dui gɸ'kam kɨ'n daasa' am mi' ja bui gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom gui' na bhaan jim gu ubii. 14 Gio ba' nam palhbuidha' na tu kokda' buiñor guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir. Gu' ji nam gu' cham jɨ'xkat jax dhooda', na gu' guch Xoi'kam na mu dɨr bhai'p ji chu kokda' ja bɨɨm gui' nam kaichu', pu maa'n na jax tu' pɨx dooda' gu nobii'ñ gu ja'ook gio gu gɸ'gɸrkam nam kaichgɨda'. Na gu' guch Xoi'kam cham jɨ'xdhat jaroi' jax dhooda', na gu' gui'r ja gɸ'kam tuk gui' nam nai' ja'p jir gɸ'gɸrkam. Bɨɨx oi'ñdha' am jano' gui' na mɨt jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhak buiñor mi' pui' jii na jax jix aa'.

15 Gio ba' moo ja'pnip jiñ chɨtda gu nobii'ñ gu Dios:

—Ba' dhi suudai' na mui' kap suusu'n nap nɨɨ'ñ, na pai' jax tu daam kɨɨk dhi ubii nar ganai' pɨx, dhi' bɨɨx gu ja'tkam nam pui' ja'k jum maaxi'ñ, sia nam jir pa ja'k kam, sia gui' nam maakam tu ñiok, bɨɨx nam jɨ'k jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. 16 Ba' gu mambhɨɨx gu gɸ'gɸrkam nam jai'chdhɨlhia' ya' dhi oi'ñga'n, gio gu nobii'ñ gu ja'ook, bhai' ji bhaamkidha' am dhi ubii nar ganai' pɨx. Bɨɨx tu boosgidha' am gu tu' na bia', sia gu jajannulhi'ñ na tɨ tɨi'chgɨda'. Mi' dhɨr jam ba' bhai' ji jugia' gu tukga'n, ba' gu jɨ'x na bi'ya', mu xi mɨidha' am tai chɨr. 17 Ba' dɨɨlh gu Dios pui' ja'k ja jurtuda gu mambhɨɨx gɸ'gɸrkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam pu'ñi bɨɨx dhɨt maa'n ñi'ook jup dui gɸ'kam kɨ'n daasa' gu nobii'ñ gu ja'ook ja bui, na jax dhui pɨx ba' gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax ja'k tu dai dɨɨlh gu Dios na tum buimɨi tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. 18 Ba' dhi ubii nar ganai' pɨx nap ya' nɨɨ'ñ, dhi' pɨx pui' ja'k jum maaxi'ñ gu gɸ' kiicham mi' nam pai' mui' oi'dha' gu ja'tkam, na gu' gu mi' kam gu gɸ'kam, bɨɨx ja daam kɨɨk gu jai' gɸ'gɸrkam na jɨ'x oi'ñga'n, sia gu ja'ppɨx ja'tkam. Pui' ja'k jam ba'p ba tu jim na jax gu mi' oi'ñkam gɸ' kiicham, na mɨt gu' pui' ba ja mamtux.

18

Nam ba ko'ya' gu Babiloonia oi'ñkam

1 Ba' mi' dhɨr bɨɨx dhi' pui', maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammɨ dɨr jix dhaam bhai' ba jurnim, na gɸ'kam kɨ'n daaxix, gɸ' tonnichu', bɨɨx kap tu maaxir na jɨ'x oi'ñga'n, 2 jup kai'chim gɸ' kɨ'n:

—Am xi koi mɨt ba' xib gu Babiloonia oi'ñkam. Bɨɨx pu ia'rɨ gu ja ba'bhak, jajo'k jam pɨx mi' ba oi'dha' nam pai' oi'ñkat, gam gu cham kɨkɨɨ' i'ii'mda', gio gu u'ji' gux bupuichɨk nam jax chu'm cham kɨkɨɨ' ja nɨɨ'ñ gu ja'tkam. 3 Nam gu' giilhim cham bhai' tu jimdat dhi' dhi ja'tkam, bɨɨx pui' ja mamtux jamɨt gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n nam jax ja'k jix io'm jum ua'tulhdha' nam ba' pui'p ba tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim, gam

jai' bɨix aixim tu'm na cham kɨigalhi'ñ gu Dios, sia gui' nam bɨix kap jir gɇ'gɇrkam na jɨ'x oi'ñgaⁱn. Ja'p ji buus na mɨt bha ja i'iich gu biiñ gui' na pui' ja'k tu bua nam ba' pu'ñi bɨix aixim bhai' ji chu duñia' na jax cham jir am. Bɨix na jɨ'k ja'tkam na jɨ'x oi'ñgaⁱn nam bɨxchu' tu ga'ra, jix chutumñigam jup jum duu mɨt, nam gu' mi' dhi gɇ' kiicham tu ja saba'nda' gu tu' nam mu tu ga'raidha'.

4 Ba' bhammɨ dɨr jix dhaam jup tum kai'ch ɨp:

—Aapi'm na pim jɨ'k ba kaichu' gu Dios, ja'k japim jimia' mi' dhɨr dhi gɇ' kiicham na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara' gu mi' oi'ñkam, gio na ba' cham jai' jam daam jimia' gu tulhiiñara' na pai' dhuuk ja a'm gɨxia'. 5 Na mɨt gu' dhi' giilhim gɇ' bam ua'tulh buiñor gu Dios, ja'p ji buusan nat yammɨ ba ai jix dhaam gu ja ua'tulhdhara' mi' nam pai' jumpadim. Ba' bɨix jɨ'ma'n nam jɨ'k mi' oi'dha' dhi gɇ' kiicham, ja bi'chulhi'ñ gu Dios nax io'm ja tulhiiñchuda'. 6 Xib na tu' jax tui'ka', aapi'm na pim jir tujuandam tugi'ñ, xi ja tulhiiñchuda' pim gu mi' oi'ñkam dhi gɇ' kiicham na jɨ'x ja a'm bipio' gu tulhiiñara' na mɨt gan ja iatgidhak buam ja mamtux gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na pim gookim bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' nax maimda' na mɨt jax ja dooda dɨilh gu jai' ja'tkam. 7 Aañ pu jam tɨtda bhaankamu'n gu Dios na pim siamri xi ja tɨ'ñchoixdha' dhi' dhi ja'tkam na mɨt gɇ'kam kɨ'n cham am bua buiñor, giilhim gu' nam gɇ'gɇrkam jum taat ka' tu' na pɨx bhaan, gio ba' nam mui' tu bia'kat gux dha'ram namkɨm bhaan jum ua'tulhi'ñdha', jup kai'chdha' am ba': "Bɨix pɨx tu' ka'm jich ñɨi'ñ am gu ja'tkam dai aach nach jir ya' oi'ñkam Babiloonia, gu' chi nach gu'r jix chutumñigam. Bɨix tu bia' ich na tu'ch a'm jum aa', gio na joidham jix bhai' tuch jim. Ba' cham pai' dhuuk tu' bhaan jich chulhiiña' ich." 8 Ku ba' gu' xib ya' bam ai ji na pai' dhuuk ja a'm jimia' gu tulhiiñara' nam tu' cham nɨirat. Bhiogi' ja a'm jimia', gio ba' muuki' ɨp. Dɨilh gu Dios nax io'm jir gɇ'kam pu'ñi ja'k ja tulhiiñchuda' dhi' dhi ja'tkam, mi' dhɨr ba' mu ja'k xi ja iabu' na pai' gɇ' mɨim gu tai, nam pai' gammɨjɨ mi' pup mɨijidha'.

9 Ba' gui' nam jir gɇ'gɇrkam bɨix kap na jɨ'x oi'ñgaⁱn, nam jai' pui'x buam jup tu buimɨi nam jax ji ja nɨidhat dhi' dhi ja'tkam, joi'ndam ja tɨigɨi bhai' ji susuañia' am nam mu pɨx mɨijidha' tai chɨr gu Babiloonia oi'ñkam. 10 Ba' totdonɨi nam cham pui'p ja tulhiiñchuda' ja bɨndai, dɨlhkob ja'k xi gu'kia' am, ba'p kai'chdha' am mui' ji ja nɨidhat nam jum tulhiiñdha':

—Cham pum aagɨt japim na jax jup ba tu jam buidha' aapi'm Babiloonia oi'ñkam, na pim bɨix kap tu daam kɨikat na jɨ'x oi'ñgaⁱn, gu' ji nat gu' jotmoda' pɨx cham jum ɨlhdham ba jam tulhiiñchuda gu Dios na pim cham pum aa'.

11 Sia gui' nam bɨxchu' mi' ka tu ga'rat bɨix kap dɨr na jɨ'x oi'ñgaⁱn, bhai' ji susuañia' am nam joi'ndam ja nɨi'ñdha' nam jum tulhiiñdha' gu Babiloonia oi'ñkam, gam nam pui' xim aa'nda' na cham jaroi' ka jai'ch ka' na tu ja saba'da' gui' nam tu ga'ra nax dha'ram namɨik. 12 Pui' na jax gux uam totbikdam, gio ba' gux chua totbikdam, gam gu jai' na pui'x a'bhar jup totbik nax dha'ram jup namɨik. Gio pui' na jax gu jajannulh gui' na bɨix aixim tu'm na pui'x dha'ram jup namɨik, pui' na jax gui' nar jix chooto na joidham am totbikda', gio gux mumra'nma', gio ba' gux ñankabma', gam jai' bɨix aixim tu'm. Gio ba' pui' na jax gu bɨxchu' nam jup tu bua nar u'uux sobkoñxim na pui'x dha'ram jup namɨik, gio ba' gui' nar bapaiñum nax io'm jix kaapak, gio gui' nax mamoik pa'. 13 Gio ba' pui' na jax bɨix aixim gui' na joidham uub, pui' na jax gui' nam jum jurda' gu ja'tkam nam kɨ'n joidham uubka', gio ba' gui' nam kɨ'n tum kubhion, gam jai' bɨix aixim tu'm. Gio gu biiñ gui' nax dha'ram namɨik, gio pui' na jax gu tiriik gio gu ariin nar tum kua'dam, gio gu asait. Sia pui' na jax gu bɨix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu kakbai gam mamchus na bhaan tum bhii'mñor, gio ba' gu karretas, gio gam kakasnir, ganai' tujuandam nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. 14 Ba'p kai'chdha' am ɨp tɨi mui' ji ja nɨidhat gu Babiloonia kam nam bam tulhiiñdha':

—¿Xib ba' jaroo ka tuch saba'da' dhi' nach tu' tu ga'ra? Na gu' dai aapi'm na pim jir jix chutumñigam kat gio na jam ko'raarot na pim tu bia'ka' gux dha'ram namkɨm. Xib ba' gu' cham jax kax bhaai' ji, na gu' mi' na pim pai' bam tulhiiñ xib, cham pai' dhuuk kam tutumñigamta' pim.

15 Ba' dhi' na mɨt jɨ'k mi' tu ga'raimɨk ja bui gu Babiloonia kam jum tutumñigamta, totdonɨi dɨlhkob ja'k xi gu'kia' am nam ba' cham pui'p ja tulhiiñchuda' ja bɨndai, tɨi joi'ndam ja nɨidhat xi suanda' am 16 jup ji kai'chɨt:

—¡Ja'p moo joi'ndam jup bua pim na pim jum tulhiiñ aapi'm na pim Babiloonia oi'ñkat! Cham pum aagɨt japim na jax jup ba tu jam buidha'. Bɨix tɨi tu daam kɨikat japim na jɨ'x oi'ñgaⁱn, gio na pim jir jix chutumñigam kat, jix a'bhar jix dha'ram namkɨm japim xi chɨ tɨ'ka' gu jajannulh na bɨix aixim tu'm kɨ'n mamxidhix, pui' na jax gux mumra'nma', gio gux ñankabma' na pɨx am oi'chdhix ka' kɨ'n gux uam totbikdam nax dha'ram namɨik, gam jai' gui' na bɨix aixim tu'm totbik. 17 Gu' ji na gu' na mɨt pai' dhuuk bhai' ji jam tulhiiñchuda, bɨix pu cham pai' matgir dhix dha'ram namkɨm na pim ka tu bia'kat, ni nat tu' kɨ'n jam palhbui.

Sia mɨk ja'k xi guguu mɨt gui' nam gammɨjɨ mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm na mɨt pai' dhuuk bhai' ji ja tulhiiñchuda gu Babiloonia oi'ñkam, gui' na mɨt pui'p jum tutumñigamta nam mi'p tu ga'raimɨk gu boptop ganai' bɨɨx aixim tu'm ja bui. 18 Ba'p kai'ch am gɸ' kɨ'n nam xi ja nɨi'ñ na mu pɨx mɨɨjim tai chɨr:

—Dai dhi' nam jɨ'k mi' oi'ñkat Babiloonia nam bɨɨx kap tu daam kɨɨkat na jɨ'x oi'ñga'n, gio nam dai dhi'r jix chutumñigam kat. Cham pai' dhuuk pu chu'm ka jai'chdhɨlhia' am chi ba' gu ja'tkam ya' dɨr ja'p ja'k.

19 Ba' bhai' xim buidhak ja moom am gu matai gɸ'gɸr kɨ'n bhai' ji sasra mɨt jix buam jum aagɨt nam joi'ndam ja nɨi'ñ gu Babiloonia oi'ñkam nam ja tulhiiñchu'n, jup xi kai'chɨt am:

—¡Ja'p moo siamrix ɨɨbhidham ja dooda mɨt dhi' nam Babiloonia oi'ñkat! Tɨi cham tu'r ja'ppɨx ja'tkam kat am. Mi' dhɨr gu' na chich jich chutumñigamta gui' ja bui, nach mi' ja ga'lhidhimɨk gu boptop ganai' bɨɨx aixim tu'm aach nach jɨ'k ja bia' gu kaknub, nam gu' dai dhi'x io'm jir jix chutumñigam kat. Gu' ji na mɨt gu' ya' jotmoda' cham pai' matgir, sia gu tu' nam bia'kat nax dha'ram namɨɨk.

20 Ba' bɨɨx aapi'm na pim jɨ'k bhammɨ ja'p jup tu'ii'x dhaam, jix bhai' pim jum taat ka', nat gu' ba ja tulhiiñchuda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat Babiloonia, nam giilhim jix buam tomaatɨt. Bɨɨx sia aapi'm jix bhai' pɨx jum taat ka' na pim tɨ jɨɨgi'ñ buiñor gu Dios na pim bhammɨ bap tu'ii'x dhaam, gio aapi'm na pim jɨ'k bhaankamu'n tu a'gimɨk guch Gɨ'kora' mu ja'p na jɨ'x oi'ñga'n, na gu' xib ba ja tulhiiñchu'n gui' na mɨt jam tulhiiñchudak jam koi jano' na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. Xib ba' ja a'm ba gɨi gui' na tu' ja a'm bipio'.

21 Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios na bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia', nat jax daa maa'n gu gɸ' komaarak jodai ja'p tu'm na jax gui' na kɨ'n jum tua' gu tiriik, mɨjɨmmɨ xi bua ɨrban gu gɸ' suudai', mi' dhɨr ba'p kai'ch:

—Ja'pni ji bubuakia' pim aapi'm na pim jɨ'k mi' oi'dha' na pai' Babiloonia tɨ tɨɨ' na pai' dhuuk jam kooda' gu Dios, ba' cham pai' dhuuk ka jam tɨgia' am gu ja'tkam. 22 Ya' dɨr ja'p ja'k cham pai' dhuuk ka jai'chdhɨlhia' am gu sasabdam nam bɨɨx aixim tu'm sasaasbikar kɨ'n tu sab mi' na pim pai' oi'dha' xib, gio nam cham pai' dhuuk mi' ka tu ga'ra' gux dha'ram namkɨm bɨɨx kap dɨr na jɨ'x oi'ñga'n. ¿Jaroo gip ka tu jam saba'da'? Sia gui' na pim bhaan tua' gu tiriik, cham pai' matgilhia', sia aapi'm na pim bɨɨx aixim tu'm ka'm tu juan, bɨɨx sia cham pai' matgilhia' pim. 23 Ampɨx ji chu jugia' mi' na pim pai' oi'dha', gampɨx jup tum duñia'. Tukaa' ja'k cham pai' ka mɨimda' gui' na kɨ'n jix chu maax ka', ni ku cham pai' dhuuk mi' pai' kar bhoo'n ka' na jax chum bua xib na gɸ' kɨ'n tum sabda' pai' no' mɨt bam tɨimo, na pimɨt gu' gɸ'kam kɨ'n cham am bua na pimɨt pui' ja mamtux gu ja'tkam bɨɨx na jɨ'x oi'ñga'n nam jax ja'k ja daanɨt gu cham kɨkɨɨ' ɨ'ii'mda' nai' tu jiboiñdha'. Nai' xi ja jootsat japim gu jam tujuandam tuk bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n nam tu ga'rapu' gux dha'ram namkɨm.

24 Ba' pu'ñi ja'k ja dooda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat gɸ' kiicham na pai' Babiloonia tɨ tɨɨgich, nam gu' giilhim jix buam tomaatɨt. Tɨɨ' na mɨt ja tulhiiñchudaimɨk ja koi gui' nam bhaankamu'n tu a'gimɨk gu ñio'ki'ñ, gio jai' gui' nam buiñor tɨ jɨɨ'ñdhat, gam jai' ja'ppɨx nam ja koodaimɨk bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n.

19

1 Ba' mi' dhɨr mui' dhɨt bhai' ji chum ñio gɸ' kɨ'n bhammɨ dɨr jix dhaam, jup tum kai'ch:
¡Ja'p moor gɸ'kam ji dhi Dios jich Gɨ'kora'!
Gammɨjɨch tu daanda' buiñor tu' ka'm nɨi'dhat,
na gu'r gɸ'kam kat jir jix bhai'kam.
Tɨɨ' nat jix bhai' duu nat tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam mu ja'p oi'ñga'n bhaan,
pui' kuch ba' dai dhi' tu' ka'm nɨidhat gɸ'kamtu'nda' gammɨjɨ.
2 Na gu' dhi' nɨidhix kam ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam nam jɨ'k kuiñcha bia',
cham tu' na sia gui' nam jix bhai' tu jim.
Pui' ba' nat jax ba ja dooda gui' nam mi' oi'ñkat gɸ' kiicham na pai' Babiloonia tɨ tɨɨgich,
na mɨt gu' dhi' maaxik gɸ'kam kɨ'n cham am bua buiñor,
na mɨt pui' ja mamtux bɨɨx gu ja'tkam na jɨ'k oi'ñga'n nam jax ja'k bɨɨx aixim tu buada' na tu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios,
gam nam tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim,
gio na mɨt ja tulhiiñchudaimɨk ja koi gui' nam mu ja'p tɨi pup tu ja a'gidhimɨk gu ñio'ki'ñ gu Dios.
Pui' kut ba' ja koi,
na mɨt gu' gɸ' bam ua'tulh.

3 Mi' dhɨr ba' moop kai'ch am ɨp gio gu mui' nam bhammɨ dɨr bha ñiok jix dhaam:

—Gɸ'kamtu'nda' ich gu Dios jich Gɨ'kora', na gu'x io'm jir gɸ'kam, gio na bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Jaiñ nat jax ja dooda gui' nam mu oi'ñkat gɸ' kiicham Babiloonia tɨ tɨɨgim. Dhi' gammɨjɨ mi' pup mɨɨjidha' am tai chɨr sia nar pai' dhuuk ka' gɨt.

4 Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagɨ'gɨr pa' nam bɨɨx xikoolh dhɨr daraa mi' na pai' daa gu Dios, gio ba' gu maakob sasoi' nam bɨɨx xikoolh dhɨr jup

guguuk, na mɨt jax ja o'lhia kɨ'n guguu, nai' ji mumgia mɨt, dɨɨrap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu daanɨ mɨt buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Jɸɸ', pui' dho. Bɨɨx dhɨt jach dho gɸ'kamtu'nda' dhi Dios jich Gɨ'kora' na ya' daa.

5 Ba' ja'xpɨx bhai' dhɨr bhai'p ji chum ñio sonpan na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor gu Dios bɨɨx aapi'm
na pim jɨ'k mu ja'p oi'dha' dhi oi'ñga'n
bhaan na pim jir tɸ gɸ'gɸrkam,
gio aapi'm na pim jir ja'ppɨx ja'tkam,
sia aapi'm na pim tu' ka'm nɨidhat
bhaankamu'n tu juan,
na gu'x io'm jir gɸ'kam.

Na bar piasta ka' bhammɨx dhaam na pai' ja'p ji buusnia' na bam tɨɨmo' guch Xoi'kam

6 Mi' dhɨr ba' panaas ku mɨt mui' dhɨt bhai' ji ñio gu ja'tkam, pɨx jap tum kai'ch na jax pai' no' gɸ' mɨr gu suudai' na sasbakda', piam ja'p na jax chum kai'chdha' no' tɨm tɨroon, jup kai'ch am:

Bɨɨx dhɨt jach tu' ka'm nɨidhat gɸ'kamtu'nda'
guch Gɨ'kora',
na gu'r gɸ'kam kat bɨxchu'x aichu'n na pu tu
duñia'.
Xib ya' dɨr ja'p ja'k bɨɨx kap sia bar gɸ'kam
ka' na jɨ'x oi'ñga'n gam sia nar pa ja'k.

7 Joidham jach bɨɨx jich jujur kɨ'n jix bhai'ch
chaatɨt buiñor gɸ'kamtu'nda'.
Gio na gu' xib ya'r bhoo'n ka',
bam ai gu' na pai' dhuuk jum tɨɨmo' dhi' na
ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir.
Ya' bap tu'ii' gui' na bɨɨma'n jum tɨɨmo',

8 ba tɨtɨi' mɨt gux chua jannulh na joidham
jir jix kɨɨ' gio nar totbikdam.
Gux chua jannulh, dhi' pɨx kat jup jum kai'ch na mɨt joidham jix bhai' tu jii na jax jix aa' gu Dios nam duduakat gu ja tutku' bhaan gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñ buiñor.

9 Ba' maadɨt gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chɨtda:

—Ja'pnip mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “¡Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam jɨ'k baidhix nam tu jugia' gu bhoo'n, nam gu' bɨɨx dhɨt bɨɨma'n jum tɨɨmo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kɨɨ' kasnir! Ba' ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka' am.”

Gio ba' moo ja'pnip xi chɨi:

—Dhi' nañ jɨ'k jax jum tɨtda, bhaankamu'n gu Dios jañ pui'm tɨtda, cham tu' aañ dɨɨlh. Silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' na jax kai'ch.

10 Ba' aañ na ñich jax jiñ o'lhia kɨ'n kɨkbo, ba ji chu daanɨ ñich buiñor gu nobii'ñ gu Dios na mi' tuñ a'gi'ñ, gu' ji na gu' gui'p jiñ chɨtda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ pur cham tu'. Jir tujuandam tugi'ñ iñ pɨx gu Dios ja'p na jax aap jiñ jaduuñ gio gu jai' nam jɨ'k tu' ka'm nɨidhat mi' pui' ba jiim na jax chum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gui' ji Dios nap xi dhañia'.

Na gu' bɨɨx nam jɨ'k bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, bɨɨx ja jujur kɨ'n ba tɨ jɨɨgi'ñ am na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñɨ'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba tu mai'chia' gui' nax chua kabai cha'm jimda'

11 Ba' ja'xpɨx bhai' jim kupio' gux dhaam, ba' bhammɨ bam maax maa'n gu maa'nkam jix chua kabai cha'm, na ja'pni tɨɨ': Na pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tɨi, gio na silhkam jup kai'chdha'. Na gu' gui'x bhai' ja silhka'n gu ja'tkam, gio na nɨidhix kam tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua buiñor. Piam no't jaroi' jax ba ji dhooda, tu kokda' ɨp buiñor. 12 Gu buupui'ñ gɸ'gɸr mɨmɨim ja'p na tai, gio na mui' ja tuttutu' gu kukrun. Ba' bha kobtagiñ maa'n bhai' xi ua'ñɨxchu' gu ñi'ook na pu cham jaroi' maat na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, dai gui' dɨilh pɨx jix maat. 13 Ba' gu jannulh na tɨi'chu', ɨ'ɨɨr kɨ'n mamxidhix, jix chukuum jix bɨ'. Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tɨɨ' dhi' jɨ' nax chua kabai cha'm jim: Gu ñio'ki'ñ gu Dios. 14 Mui' oi'ñchu' am ji gu' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Dios pui'x chooto kakbai cha'm ɨp, gio ba' nam jix chooto tɨtɨi'chu', jix kɨkɨɨ'x u'uañ gu ja jajannulh gio nar totbikdam. 15 Ba' maa'n chiñi'ram dɨr busaak gu tɸb kuxiir na bɨxxik dɨr jix mu'muk. Dhi' ba' kɨ'n tu kokda' bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ. Mi' dhɨr ja'p ja'k ba' bar ja gɸ'kam tuk ka' bɨɨx na jɨ'k ja'tkam, gio nax bhai' ja silhka'nda' kɨ'n gu baiñum oxia'n, gio ba' na ja aagi'ñdha' bɨɨx nam jɨ'k tu' jax buimɨk nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhɨr ba' dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam jɨ'k cham mi' pui' jimia' na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ, ja'p ji buusnia' na jax gu uubas no't xi ba kɨi' tootna'n kɨ'n, gio ba' na bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' gio nax maimda', na jax chu'm kɨ'n tu tulhiiñchu'n gu Gɸ'kam Dios na bɨxchu'x aichu'n na pu tu duñia'. 16 Ba' bha ja'p jannulhiram gio toonaram bhai' xi ua'ñɨxchu' na jax chɨɨ', jup jum kai'ch: Gu ja gɸ'kam tuk gui' nam bɨɨx kap jir gɸ'gɸrkam sia nar pa ja'k.

17 Ba' ja'xpɨx maadɨt gu nobii'ñ gu Dios bhammɨ ji kɨkbok bhaan gu tanoolh jup ja tɨtda bɨɨx gu u'ji' nam bha ja'p nɨnɨ'x dhaam:

—Bhai' gor sap jiim na pim tu jugia' gu koi' na tu jam makia' gu Dios. 18 Na gu' gɸ' jai'chdhɨlhia' gux kɨɨ' bakaax na pim tu jugia', nar ja tutku' gui' nam bɨɨx kap jir gɸ'gɸrkam na jɨ'x oi'ñga'n, gio gu ja gɸ'gɸrkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, gam jai' gui'

nam jix o'jo' nam giilhim jix maatɨt tu kokda, gio gu ja tutku' gu ja'tkam gui' nam kakbai cha'm jiim gam gu ja bakxi' gu ja kakbai', gio ba' gu ja tutku' gui' nam jir tujuandam gio ba' gui' nam cham, gam gui' nam palhɨɨp gɸ'gɸrkam kɨ'n dalhxix, gio ba' gui' nam jir ja'ppɨx ja'tkam.

19 Ba' gu nobii'ñ gu ja'ook na giilhim tu'm tu tuuku' gio nax xijum gook tu moom, ja bɨɨm gui' nam jir gɸ'gɸrkam bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n, gio gu ja sandaarui'x chuk, maap bam jumaap jamɨt nam ba tu kokda' buiñor gui' nax chua kabai cha'm jim ja bɨɨm gu sandaarui'x chugi'ñ. 20 Gu' ji nat gu' cham tu' ma'iich gu nobii'ñ gu ja'ook, nat gu' tu' pɨx dooda gui' nax chua kabai cha'm jim. Ba' pu daa mɨt gu nobii'ñ gu ja'ook bɨɨma'n gui' na bhaankamu'n ja iatgidhimɨk gu ja'tkam na bɨɨx aixim jix bhai'm duukam jup tu buimɨk ja nɨi'ñchudat nat bhaan pɨx ja iatgi nam ba' aaga' nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am na bhaan jix maatɨ' ka' nam ba kaichu' gu ja'ook, gio nam ba' tu dañia' buiñor gui' nar jup duiñxim na pui'p tu'm na gu nobii'ñ gu ja'ook. Ba' ja u'uuk mummu xi ja iabu mɨt pui' dudua kam na pai' gɸ' mɨim gu tai, na giilhim jix mɨim nax io'm jix choiñ. 21 Gu jai' ba' nam kaichgɨt gam gu sandaarui'x chugi'ñ, ja koi dɨɨlh gui' nax chua kabai cha'm jim kɨ'n gu tɸb kuxiir na bɨxxik dɨr jix mu'muk na chiñi'ram dɨr busaak. Ba' bɨɨx gu u'ji' bhai' ji chu juu mɨt gu ja tutku', tu koi'mɨk am jum ju' mɨt.

20

Nam buuprai ba kuupa' gu ja'ook mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha' juugɨt

1 Ba' mɨkkat maadɨt gu nobii'ñ gu Dios bhammɨ dɨr bhai' ba jurnim jix dhaam ji ua'dat gui' na kɨ'n jum kupio'k mu na pai' gɸ' tɨ dɨ' na cham pai' ju' gio maa'n gu baiñum tɨrbiñ sarbhak. 2 Ba' daagɨk xi buupra kɨ'n gu baiñum tɨrbiñ gux bhangɨm, nar dɨ' pɨx gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tɨrook dai na gɸ', jir dɨ' pɨx ɨp gu ko' gui' na bɨjɨk dɨr bax jai'ch, kuupa' ba' buuplhix kam mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm (1000) oidha' juugɨt. 3 Ba' mi' dhɨr nat xi buuprak, kupio'kak mi' na pai' gɸ' tɨ dɨ' mɨjɨmmɨ xi bua, gio mi'p xi kuu gu kɨ'ñgob jix kabkam na ba' cham buusnɨi cham nai' ka ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam. Mi' ba' na xim aaya' gu mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha', giop ka xi dho'ñcho' am gu ja'ook, dai na gu' alhio pɨx, cham tu' mɨk.

4 Ba' maa'n kap daraa am mui' gu ja'tkam bhaan gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jir gɸ'gɸrkam pa'. Pui' ja'k gɸ'gɸrkam kɨ'n dalhxix am nam ja aagi'ñdha' bɨɨx gu ja'tkam nam jax ja'k tui'ñgɨda' nax kɨɨ' ka'm nɨi'ñ gu Dios nam jɨ'x juugɨt ya duduaka' dhi oi'ñga'n bhaan. Jir dɨ' pɨx am gui' na mɨt ja tulhiiñchudaimɨk ja koi ja ɨ'kchulhdhak gu ja kuukxiopo jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, nam xi chuut nam gammɨjɨ pu kaichgɨda' guch Xoi'kam nam tɨi ja chian nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am piam ja noonob am na bhaan jix maatɨ' ka' gɨt nam kaichu' gu ja'ook. Ba' cham tu'm matgilh jamɨt, gio na mɨt cham tu' tu daanɨ buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook gio gup duiñxim na pui'p tu'm. Ba' duduadɨk baapmigɨk ba jii mɨt bhammɨ ja'k jix dhaam nam ba' gatuuk gio bhai'p jimɨi maap bar gɸ'gɸrkam ka' guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n ja bui gu ja'tkam mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha' juugɨt. 5 Ku gu' dai gui' ji nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam na mɨt ba' baapmigɨk jii bhammɨ ja'k buiñor. Ba' gui' nam cham tɨ jɨɨgi'ñ, cham tu' dudua mɨt, mi' pup ko'iix am, nat pai' xim ai gu mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha' na mɨt ba' duduadɨk bhai'p ji baapam. Gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bɨɨpɨ' baapam jamɨt. 6 ¡Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam jɨ'k bɨɨpɨ' duduadɨi baapmigia', cham tu' gatuuk no't bam ai gu mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha'! Nam gu' mi' dhɨr ja'p ja'k gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', nam gu' bar maamra'n ka' gu Dios. Cham pai' dhuuk mu ja'k bhɨɨya' am nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha' gɨt, nam gu' bhammɨ ja'k bap tui'ka' buiñor, ja'p ji buusnia' nam bhammɨ tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios gio guch Xoi'kam, nam gu' bɨɨma'n jir gɸ'gɸrkam ka' bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n nam ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgɨda' mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha' juugɨt.

Nam ba tulhiiñchuda' gu ja'ook

7 Mi' dhɨr ba' nat xim ai gu ja'kbui' mambhɨɨx jix cha'tmam oo'm oidha', giop xi dho'ñcho mɨt gu ja'ook na kuupkat. 8 Ba' giop xi mɨɨ bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n nat giop ba ja iatgidham gu ja'tkam nam ba' pui' tu duñia' na jax ilhii'ñ. Bɨɨpɨ' bhai' ji ja iatgi gui' nam mur gɸ'gɸrkam na pai' gɸ'gɸr jir kikcham na Goog tɨ tɨi', gio ja'pni ja'k na pai' Magoog jup tɨ tɨi', nam pai' dhɨr bɨɨx ja daam kɨɨk gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n. Ba' bɨɨx maap ja jumaap gu sandaarui'x nam jɨ'k jai'ch na jɨ'x oi'ñga'n, ja'p pɨx tu'ii' am na jax gu o'ya, pu cham jaroi' maat nam jɨ'k aix. 9 Mi' dhɨr ba' nai' ji jii mɨt bɨɨx kap na jɨ'x oi'ñga'n na mɨt ba ja gaagam gui' nam tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios nam ja kooda'. Ba' maa'n kap pɨx ji ja tɨi mɨt nam bɨɨx maap oi'dha' na pai' gɸ'r kiicham na gɸ'kam kɨ'n ja a'm tɨ nɨi'ñ gu Dios. Ba' nam pai' dhuuk bax ja koodam, tai bhammɨ dɨr bha jigɨɨsɨk jix dhaam ja a'm gɨi gu sandaarui'x, pu bɨɨx jaa mɨt. 10 Gu' ba' gu ja'ook nat ja iatgi, daagɨk mu xi bua mɨt na pai' gɸ' mɨim gu tai

na giilhim jix io'm jix choiñ, mi' na mɨt pai' bua gu nobii'ñ gio gui' na bhaankamu'n tu a'gimɨk na pui'p ja ɨatgidhimɨk gu ja'tkam. Mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' tai chɨr nam mɨɨjidha' gammɨjɨ sia na pai' dhuuk ka' gɨt.

Gu Dios na ba ja aagi'ñdha' bɨɨx gu ja'tkam nam tu' jax buimɨk nam duduakat gu ja tutku' bhaan

11 Ba' nañ mui' xi chɨ nɨi'ñ bhammɨx dhaam, bhammɨ pɨx dhaa gui' nax io'm jir gɸ'kam jix chua atooxkor ta'm. Ba' gu oi'ñga'n gio gux dhaam na bha ja'p jix maax jotmoda' pɨx cham pai' matgir. 12 Ba' ja'xpɨx ja'pni bɨɨpɨ' dɨr na pai' daa gui' jɨ' gɸ'kam, mi' bam maax jamɨt gu ja i'ii'mda' bɨɨx gu ja'tkam nam jɨ'k jai'ch kat na jɨ'x oi'ñga'n, sia gui' nam jir jix chutumñigam kat gam gui' nam jir gampai' tuutu'm kat. Ba' gu Dios xi ja chia gu noonbi'ñ nam xi chɨgia' gux kakbok u'uan na bhaan mi chu daaxix na mɨt jax chu jii gio nam tu' jax buimɨk bɨɨx jɨ'ma'n gu ja'tkam nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhɨr ba' gu jumai u'uan jup xi chu chia nam xi chɨgia' nam bhaan daaxix nam jax chɨɨ' gui' nam jɨ'k jimia'x dhaam nam pai' gammɨjɨx jɨjɨkgɨm bap tui'ka', na mɨt tɨ jɨɨ'ñdhak buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'. Ba' gu Dios xi ja aagi'ñ bɨɨx gu ja'tkam nam tu' jax buimɨk bɨɨx jɨ'ma'n jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam tu' bhaan kuiñcha bia' jai', mi' xi ñiidhat gu u'uan na bhaan mi chu daaxix na mɨt jax chu jii. 13 Bɨɨx jamɨt sia baapmigɨk bhammɨ ai gui' na mɨt mu ja'p koi bhai'kok gɸ' suudai' chɨr, sia gui' nam jɨ'k mu ja'k jup tu't nam pai' aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chɨ jɨɨ'ñdhai buiñor guch Xoi'kam. Xi ja aagi'ñ ɨp gu Dios na ja tulhiiñchuda', nam gu' gɸ'kam kɨ'n kuiñcha bia' na mɨt gu' cham mi' pui' jii na jax jix kɨɨ' ka'm nɨi'ñ. 14 Ba' dhi' jɨ' nam mu ja'k jup tu't nam pai' ja'k aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chɨ jɨɨ'ñdhai buiñor guch Xoi'kam, mɨjɨmmɨ xi ja iabu mɨt na pai' gɸ' mɨim gu tai nax io'm jix choiñ, dai na mɨt xi ja aa'ñdhak nam tu' bhaan kuiñcha bia', mi' nam pai' gammɨjɨ mi' pup jum tulhiiñdha', ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'. 15 Bɨɨx jamɨt sia mu ja'k xi ja iabu gui' nam cham mi buan u'uan ta'm nam jax chɨɨ', mi' nam pai' buan gui' nam buiñor bap tui'ka' gu Dios jix jɨjɨkgɨm, na mɨt gu' buiñor tɨ jɨɨ'ñdhak guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'.

21

Gu Juan na ba tɨgia' gu xibkam oi'ñga'n gio gu xibkam jix dhaam

1 Ba' mi' dhɨr bɨɨx dhi' pui', ja'p ja'k jup bam maax gu xibkam oi'ñga'n gio gu xibkam jix dhaam, na gu' gu kɨlhii'ñga'n oi'ñga'n gio gux dhaam pai' nat ja'k jax jum duu, cham pai' ka matgir bɨnkam gui' na mix chu jai'ch kat bhaan. 2 Ba' ja'xpɨx bhammɨ dɨr jix dhaam buiñor gu Dios bhai' ba tɨmñim gu gɸ' kiicham na joidham tu tu'ii', jir di' pɨx gu xibkam Jerusaleen. Joidham jix chu abhaar ji gu', ja'p ji buusan na jax maa'n gu tɨyaa no't joidham jix chua ba tɨm tɨi' no't ba jim tɨimo bɨɨma'n gu chio'ñ. 3 Mi' dhɨr ba' gɸ' kɨ'n bhai' ji chum ñio bhai' dhɨr na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

—Xib ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ buiñor bap tui'ka' am gu Gɸ'kam Dios dhich jaaduñ nam ya' bap tu'ii', gio gu Dios mu dɨr bha ja'k gammɨjɨ ja bɨɨm jup tui'ka' ɨp, nam gu' bar maamra'n. 4 Cham pai' dhuuk tu' bhaan jix buam jum aagɨt ka suanda' am ya' dɨr ja'p ja'k, ni na cham pai' dhuuk ka ja aaya' gu jax chu'm ko'kdai', gio nam cham tu' bhaan jum tulhiiña', ni nam pai' dhuuk ka ko'ya', na gu' ya' cham tu' pui' kia' na jax mu ja'k nam pai'p tu't bɨɨpɨ' dɨr.

5 Ba' gux io'm Gɸ'kam na bhai' daa atooxkor ta'm jup kai'ch:

—Bɨɨx jañich ba tu pataasa, cham tu' pui' kia' na jax bɨɨpɨ' dɨr.

Mi' dhɨr ba'p jiñ chɨtda aañ:

—Bɨɨx jap dhi' mi' xi dhaasa' nañ jax kai'ch, nañ gu' silhkam jup kai'ch.

6 Gio ba' moo mi' dhɨr jup jiñ chɨtda ɨp gio:

—Bɨɨx jañich pui' ba tu kuugalh ba' xib na jax tu daaxix kat, aañ nañ bɨjɨk dɨr pux jai'ch gio nañ ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pu jai'ch ka' sia nar pai' dhuuk ka' gɨt. Ba' gu jaroi' no'x chanoom gu ii'mdagaram bhaan, aañi' dho makia' pui' pɨx gux kɨɨ' suudai' mi' dhɨr baxbhixim bibiatam na pai' cham ga'kɨ, na kɨ'n gammɨjɨx jɨkgɨm bap tui'ka' mi' dhɨr ja'p ja'k, gio na kɨ'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka'. 7 Dhi' jɨ' pu chu'm jañich ja iimchuda nañ ja makia' gui' nam jɨ'k gammɨjɨ pux biiñak ka' bɨɨx ja jujur kɨ'n aañ jiñ bui, sia kut tu'x buam jum duukam ja daam ba ji jii. Ba' gammɨjɨ ya'ñ bɨɨm bap tui'ka' am, nam gu' bar jiñ maamar ka', aañ pur ja Dios tuk ka' gammɨjɨ sia nar pai' dhuuk. 8 Dai gui' nam jɨ'k cham jum guguuxi'ñ nam tɨ jɨɨ'ñdha' aañ jiñ bui, sia kum tɨi ba kɸɸ guñ ñi'ook, cham tu' ja makia' iñ, sia gui' nam cham bɨɨx ja jujur kɨ'n jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kum tɨi ba tɨ jɨɨgi'ñ, ni sia gui' nam nai' pɨx jix chu bhaamkɨ'ñdha', sia gui' nam jix buam tu bua, pui' na jax gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio gui' nam jai' ja bia'kat gu u'uub ja bɨɨm boppda' nam cham maap tɨimoi'x, gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja bɨɨm boppo gu chichio'ñ, gio ba' gui' nam nai' tu jiboiñdha' na ja a'm jup tui'ñgɨda' gu cham kɨɨ' ii'mda', sia gui' nam ja bui tu daanda' bha ja'p ja tuttut gu didios jum tɨitgɨdam nam jir jup duñiixim, gio ba' gui' nam jix ia'tbi' na pu cham jir silhkam ka' jax no'm kai'ch, gam sia gui' nam bɨɨx aixim tu bua

na tu'r ua'tulhdhara'. Biix dhi' ji' nam pu'ñi ja'k jir tuutu'm gu ja'tkam, mu ja'k xi chu chiñia' iñ nam ja iabu' na pai' giilhim gɸ' miim gu tai gio nax io'm jix choiñ, mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' nam miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'.

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam Jerusaleen

9 Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja' na bhaan mi jimdat gui' nat ki'n ja tulhiiñchuda gu Dios gu ja'tkam, bha jimiik jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum ti'ñchuda' gui' na biima'n jum tiimo' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

10 Ba' nat gu' gɸ'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mummu pai' chich ba ai gook dit gu nobii'ñ gu Dios na muñ bai'ñchu', maa'n kap gɸ' oidha' ta'm na mik ja'p jix chu maax. Ba' bhammix dhaam dir na pai'p tu'ii' gu Dios, bhai' ba timñim gu gɸ' kiicham na joidham jix chu abhaar, jir di' pix gu xibkam kiicham na pai' Jerusaleen ti tii'. 11 Joidham gɸ' tum tanoor ji gu' biix kap na ji'x jir kiicham, na gu' gɸ' tanoor gu Dios na bhai' daa, ja'p tu'm miim na jax chu'm totbikda' gu jodai gui' nax io'm jix dha'ram namiik gio na joidham ja'k dir jix chu maax. 12 Ba' biix xikoolh dhir tɸ'kob kuup gu gɸ' kiicham, mambhiix gok kap ba'r kiki'ñgob, biix ji'ma'n kap ba' bha ua'ñix nam jax chii' gu mambhiix gook gu maamra'n gu Jakob. 13 Baik moo ja'pni xia'lhbui dhir ja'k bipio' gu kiki'ñgob, baik ba' moo ja'pni o'nsop dir ja'k, gio ba' moo ja'pni jurnip dir ja'k baik ip, gio ba' moo tai' dhir ja'k baik ip. 14 Ba' biix xikoolh dhir daraa mambiix gook gu joodai gɸ'gɸr na bhaan kiik gui' na ki'n kuup biix xikoolh dhir gu gɸ' kiicham. Biix ji'ma'n bhaan dhi joodai bha ua'ñix nam jax jup tii' gu mambhiix gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

15 Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'p jiñ bai'ñchu', maa'n ua' gu jupaabdakar nar jix uam totbikdam na ki'n jupaabda' na ji'x moor gɸ' gu gɸ' kiicham, gam gu kiki'ñgobga'n, gio ba' gui' na ki'n tu kuup biix xikoolh dhir. 16 Ba' xi jupaabai, mambhiix gook jix cha'tmam oo'm miil (12,000) kiloometros jir tɸb maap dir gu gɸ' kiicham, biix maakob kap dir jir maa'n na ji'xi'ñ, cham pai' maap dir jir tɸb. Gio na ji'x jir tɸ'tɸb gu ba'bhak, ja'kbui' ip mambhiix gook jix cha'tmam oo'm miil kiloometros. 17 Mi' dhir ba' gui' na biix xikoolh dhir ki'n kuup jup xi jupaabai, maa'n oo'm daman mambhiix maakob obrasaa'n jir tɸ'kob. Pui' ja'k jupaabai nam jax ja'k tu jupaaba'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n.

18 Gui' na biix xikoolh dhir ki'n kuup gu gɸ' kiicham, jix a'bhar joodai ki'n bha bhi'ñbakchix na biix aixim tu'm totbik gio nax dha'ram namiik, gu' ba' gu ba'bhak na irban dir tuut, jix uam totbikdam nax dha'ram namiik ki'n jup duñiix, na joidham ja'k dir jix chu maax. 19 Gu' ba' gu gɸ'gɸr joodai na bitaa'n dir daraa na bhaan kiik gui' na ki'n tu kuup biix xikoolh dhir gu gɸ' kiicham, biix aixim tu'm totbikdam bha bhiibhi'spidhix. Maa'n gui' na biix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gu jumai ba' gui' nax chukuum jix chiido' totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai gui' nax io'm biix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gio gu jumai na ja'p iam jup daa, jix mondora' totbikdam bhai'p bhi'spidhix. 20 Gu' ba' gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, gui' na biix aixim tu'm totbikdam bha bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, jix chukuum jix bi' totbikdam bhai'p xi bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k iam jup daa, jix uam totbikdam bhai'p bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, gui' nax mondora' kat jix chiido' totbik, gio ba' gu jumai na ja'p iam jup daa, gui' nax bi' kat jix uam totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, jix mondora' totbikdam bha bhi'spidhix, gu jumai ba' moo gui' nax bi' kat jix uam totbik, gio ba' moo gui' na ja'p dir ja'k jup daaxdhix, gui' nax muraa'nma' kat jix chiido' totbik bhai'p bhi'spidhix. 21 Gu' ba' gui' na ki'n jum kukpa' gu kiki'ñgob, jir joodai sobkoñxim gui' nax io'm jix kaapak gio nax a'bhar jix dha'ram namkim. Ba' gu komaarak boi na mu bhiix irban gu gɸ' kiicham, dai gux kiiga'n gux uam totbikdam ki'n jup duñiix nax io'm jix dha'ram namiik, na gu' joidham ja'k dir jix chu maax.

22 Ba' bhai' dhi gɸ' kiicham, cham tu' ka jai'ch gu chiop na pai' dhir tum daan, na gu' ja'p ji buusan na gu Dios biima'n guch Xoi'kam bhai'r chiop, na gu' bhai'p tu'ii' biix kap na ji'x jir kiicham. 23 Ba' cham tu' kam aa' gu tu' na tu tonni'ñ ka' biix kap na ji'x jir gɸ' kiicham, pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios na bhai' daa joidham gɸ' tanoor, biix kap tu tonni'ñ na ji'x jir kiicham, gux chu maax jir di' guch Xoi'kam. 24 Joidham jix chu maax kir jam jup tui'ka' gu ja'tkam nam bhammi aaya' biix kap dir na ji'x oi'ñga'n bhai' dhi gɸ' kiicham. Gio gui' nam jir gɸ'gɸrkam kat biix kap na ji'x oi'ñga'n na mit mi' pui' jii na jax jix aa', tu' ka'm tiigii xi chu makia' am gux dha'ram namkim gu Dios. 25 Cham pai' dhuuk jum kukpa' gu kiki'ñgob bhai' na pai' dhir mu tum bapki mijі ja'k na pai'r kikcham, gammiji pu kukpio'kix ka', na gu' cham pai' dhuuk tukgia', gammiji pur tataab ka'. 26 Ba' biix na ji'k gu ja'tkam na mit tu' ka'm tii gu Dios, bhammi

ɸɸji tu dañia' am buiñor, ja'p ji buusnia' nam tu makia' gux dha'ram namkɨm gio gu tu' na joidham jix a'bhar. 27 Bhai' cham tu' ka jai'ch ka' am gui' nam jix buam tomaat na jax cham kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ gu Dios, ni sia gui' nam bɨxchu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' gam nam nai'x chu bhaamki'ñdha', gio gui' nam nai' pɨx tu iatgi'ñdha', dai ji gui' nam mi daaxix ka' nam jax chɨɨ' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim guch Xoi'kam gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhidhat mi' pui' jiim na jax jix aa' nam ba' bhai'p tui'ka'.

22

1 Ba' mi' dhɨr ja'p ja'k jup jiñ baidhak gu nobii'ñ gu Dios, maa'n kap jiñ aich na pai' gɸ' mɨr gu suudai' joidham jix kɨɨ', jir di' pɨx gui' na kɨ'n gammɨjɨx jɨkgɨm bap tui'ka' gu jaroi' no't xi ii. Joidham jix kɨɨ'x uañ ji gu', cham pai' palhɨɨp pɨx am jix ikoora', bhai' dhɨr ja'k bha mɨr na pai' daa gu Dios gio guch Xoi'kam dhi' na ja'p ji buusan na jax gux kɨɨ' kasnir. 2 Sɨlh mi' ɨrban gu gɸ' kiicham buusan gu ak na bhaan mɨr gux kɨɨ' suudai', bɨxxik dɨr juu'ñdharam gu ak ba ɨ'xchix gu bhaidha' na gammɨjɨ bhɸɸ nabap masaa'n. Dhi' kɨ'n sia gammɨjɨx jɨkgɨm bap tui'ka' gu jaroi' no't ba juu, gu jaaga'n ba'x bhaai' nam kɨ'n jum duduadhi'ñdha' no'm jix kako'k gu ja'tkam nam mu ja'p oi'dha' na jɨ'x jir oi'ñga'n. 3 Bhai' dhi gɸ' kiicham cham tu' ka jai'ch ka' gu tu' nam bhaan jum tulhiiña' gu ja'tkam no'm bhammɨ bap tu'ii', na gu' gu Dios gio guch Xoi'kam bhai'p tui'ka' ja bɨɨm na ja a'm tɨ nɨɨ'ñdha', dai ji nam jix bhai'm taatɨt tu daanda' buiñor. 4 Maaxik ba nɨɨ'ñdha' am gu' ja buupui kɨ'n na jax jir tu'm kam gui' na pui' tɨɨ' Dios, gio na bhai' ba ua'ñix ka' ja kokobtai' am na jax chɨɨ'. 5 Cham pai' dhuuk xia'lhidhat ka jurnidha' mi' dhɨr ja'p ja'k, gammɨjɨ pur tataab ka'. Gio na cham kam aa'nda' gu tu' nam kɨ'n tɨ bɨgii'ñka' piam gu tu' na tu tonni'ñka', pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios jich Gɨ'kora' gɸ' mɨimda' na bhai'p tui'ka'. Bɨɨx kap tu tonni'ñka' gu' na jɨ'x jir ki-icham, gui' ba' nam jɨ'k bhammɨ bap tui'ka', ja sɨlhka'nda' am gu ja'tkam na mummu ja'p tu oi'ñka' oi'ñga'n bhaan.

Gu Juan nap kai'chdha' na bar mia'n na bha jim guch Xoi'kam

6 Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chɨtda ɨp gio:

—Bɨɨx na jɨ'k jax jum tɨtda gu Dios, sɨlhkam jup kai'ch, cham tu' na pɨx jap kai'ch, na gu' gu Dios jich Gɨ'kora' gammɨjɨ pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tɨi. Jir di' pɨx gui' na ja tajaañi'ñka' gux Dhu-udu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gui' nam jɨ'k bhaankamu'n ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax tu duñia' gatuuk. Aañ ba' bhai'p xiñ joot nañ sap pu'ñi bɨɨx ja mattuda' gui' nam jɨ'k bhaankamu'n tu a'ga gu ñio'ki'ñ na jax tu duñia' jootom, na cham ka mɨɨkidha'.

7 Guch Xoi'kam jup kai'ch ɨp:

—Jootom jañ moo mui' ba jim. Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' tɨ jɨɨgi'ñ na jax mi chu ua'ñix dhi u'uan ta'm nañ jax chu duñia' gatuuk, na gu' dai na pɨx bhaan ji bamgidha' na mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' gu Dios.

8 Pu'ñi ja'k jañich tɨ kai gio na ñich tɨ tɨɨ aañ nañ Juan tɨɨ' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ. Ba' nat pu'ñi tɨñ chɨ'ñchuda gu nobii'ñ gu Dios, jiñ o'lhia kɨ'n kikbok ba ji chu daanɨ ñich buiñor, 9 gu' ji nat gu' gui' puñ xoo'mchulh, jup jiñ chɨtda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ jir ja'ppɨx tujuandam tugi'ñ gu Dios ja'p na jax aap gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'ga, gam gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm. Dai ji gu Dios buiñor nap tu daanda'.

10 Gio ba' moo ja'pnip jiñ chɨtda gu nobii'ñ gu Dios:

—Xib ba' moo dai nap bɨɨx kap ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jɨ'x oi'ñga'n dhi' na pich jɨ'k tu' tu ua'na dhi u'uan ta'm, nam ba' bɨɨx pui' ba tu machia' na tu' jax dhuñia' gu Dios, na gu' dhi' cham xiim pui' tu kuugalhdha'. Cham tu' nap dɨɨlh pɨx pui'x chu mat ka'. 11 Cham jax bua sia kum jai' cham aa' nam mi' pui' jimia'. No'm bɨɨx aixim jix buam tu bua na jax cham jir am, cha'p ja soo'mchulhi'ñka', sia gui' nam bɨɨx aixim tu'm bhaan tɨtɨɨ'ñcho nar jix buam jum duukam. Dai gui' nam jɨ'k tɨ jɨɨ'ñdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gɨ'kora', nam jix bhai'm duukam bap tu bua na jax jix kɨɨ' ka'm nɨɨ'ñ, xi ja guguuxdha' ap nam jix io'm jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios. Piam gu jaroi' no' bɨɨx juraa'n kɨ'n ba tɨ jɨɨgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui'p jup xi guguuxdha' nax io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios.

12 Ba'p kai'ch ɨp gio guch Xoi'kam:

—Cham xiim jañ mui' ba jim. Moo pim pɨx tɨ nɨɨrada'. Pu tu ua'da' iñ gui' nañ tu jam makia' nar jam mai'chɨk ka', na tu' jam a'm bipio'da' na pim tu' jax buimɨiñ a'mkam na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. 13 Aañ bɨjɨk dɨr pux jai'ch, gio ya' dɨr ja'p ja'k gammɨjɨ pu jai'ch ka' iñ sia nar pai' dhuuk ka' gɨt. 14 Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' cham tu' bɨɨx aixim ka tu bua na tu'r ua'tulhdhara', na ja'p ji buusanda' nax kɨɨ' tɨm tɨ'ɨi'ñka' gu jajannulhi'ñ, nam gu' dhi' ba' pɨx jix bhai' tɨɨdai mu baasa' bhai' dhɨr na pai' mu tum bapkɨ mɨjɨ ja'k gɸ' kiicham, ba' dai nam ba chiñia' na tu jugia' gu bhaidha' na mu kɨɨk ɨrban gu gɸ' kiicham na kɨ'n gammɨjɨx jɨkgɨm bap tui'ka'. 15 Dai

gui' nam bixchu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'm mu dir ja'p pup bi'ya' diirap dir, pui' na jax gui' nam biix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio gui' nam giilhim nai' ja jiboiñdha' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam jai'x bhai' ja titdat gu u'uub ja biim boppoda', gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ñ, sia gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam tu daanda' ja bui gup duiñxim didios, gam gui' nam jix ia'tbi' nam nai' pix tu iatgi'ñdha'.

16 'Aañi' Jesuus ya' dir mu joot jañich gui' nar nobii'ñ gu Dios mummu buiñor guñ chujuandam tuk Juan na ba' pui' tu mattuda' nañ ji'k jax tu duñia' jootom, na ba' mi' dhir gu Juan biix kap ba ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jiigi'ñ aañ jiñ bui na ji'x oi'ñga'n nam ba' pui' tu machia'. Aañ pui' ji buusan na jax gu gɸ' chi'iii' gui' na katukgab bha tissa'n. Jir di' pix iñ gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik jir gɸ'kam kat.

17 Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio gui' na ja'p ji buusan nar binga'n guch Xoi'kam, jup kai'ch am ip:

—Jum niira ich nap jootom bhai' xi jimda' Jesuus jich Xoi'kam.

Pu'ñi ip ba' gu jaroi' no' ba ti jiigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'x aa' na jimia' bhammi ja'k buiñor, jum aa' na tu' ka'm niidhat niirka', gio na xi bai'ñdha' na jotmoda' bha jimda'. Piam no' jaroi' maadit jix chanoom gu ii'mdagaram bhaan, guch Xoi'kam dho pui' pix toi'dha' gux kii' suudai' na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka' gio na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'.

18 Ja'pniñ ja'k ba' moop kai'ch bhaankamu'n gu Dios ja bui gui' nam ji'k jix aa' nam tu jiñkuidhai mi' pui' jimia' na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm: Na cham jir am no't jaroi' jai' mi'p baapai gu ñi'ook na diilh jax ilhii'ñ ya' na pai' tu daaxix dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook, na gu'x io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia', pui' na jax ba tu ua'ñix dhi u'uan ta'm na mi chu a'ga na pai' ja'k ja tulhiiñchuda'.
19 Gu' ba' gu jaroi' no't jai' boosolh dhi ñio'ki'ñ gu Dios na ji'k ya' tu daaxix u'uan ta'm, piam ku ja'p xi dhuukat, gu Dios pui'p baabo' na mi' ka daaxix ka' na jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim gui' nam ji'k bhammi aaya' gɸ' kiicham, na pai' joidham jix chu abhaar, bhai' na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax tu a'ga bhaan dhi u'uan. Ba' cham tu' ka jugia' gu bhaidha' na bhammi kiik na ki'n gammijix bhai' ba tu tatda' ka' git.

20 Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Jix io'm jootom mu jimda' iñ no' pimit xim jotma'n na pim biix kap ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam dhi' na ji'k mi chu ua'ñix u'uan ta'm.

Aañ ba'p titda:

—Ea nach pui' tu duñia' nap jax kai'ch Jesuus jich Xoi'kam nap ba' moo jootom bha jimda'.

21 Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gu Gɸ'kam jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu' tu' na pix bhaan biix ji'ma'n aapi'm.